Snorre Sturlesøns

Norske Kongers CHRONICA.

Vdsat paa Danske/ aff

H. Peder Claussøn/

fordum Sognepreſt i Vndal.

Nu nyligen menige mand til gaffn/ igien-nemſeet/ continuerit oc til Trycken forferdiget.

Cum Priv. Reg. M.

Prentet i Kiøbenhafn/ ved Melchior Martzan/ Paa Joachim Moltken Bogførers Bekostning.
M.DC.XXXIII.

Erlig oc Velbyrdig Mand

Christopher Vrne til Aasmarck / Danmarckis Rigis Raad / Stadtholder udi Norge / oc Kong: Majest: Befalningsmand paa Aggershus /

Sin megit gunstige Ven oc Patron, Naade / Lycke oc Velsignelse.

Et er icke nocksom at forundre / gunstige Herr Stadtholder / at eftersom vore gamle Forfædre / baade her i Danmarck oc i Norge / hafuer sig saa højligen beflitet / at deris mandelige Gierninger oc Bedrifter / kunde blifue tilbørligen berømt / oc deris Efterkommere til en Eftersiun / komme til Liuset: Vi dog saa gandske lidet der aff nu veed at sige; oc det vi endnu veed / daglig formindskis / oc paa det sidste slet forglem̄is. Vi ville nu intet tale / om de adskillige Middeler / som de hafue brugt / deris Nafne oc Gierninger vide til deris Efterkommere at udsprede / før end de finge smag paa den sande Guds Kundskab oc Boglige Konster: Som var formedelst forsagn / Viser / herlige Melodier / Bavtestene

oc andet saadant. Dette alleniste maa vi mest beklage/ at huis som lærde Mænd / oc synderlige opliust Ingeniis, er aff saadan documentis, med stor Møje oc Arbeidt tilsammenskrefuit; nu daglig ødeleggis / oc icke kommer til Liuset / mangen til Efterretning/ oc disse Nordiske Lande til stor Ære oc Berømmelse. Huorudofuer mange ocsaa gerader udi de Tancker / at voris Lande i fordum tide icke skulde hafue værit saa vel med fornemme / duelige oc flitige Regentere forsiunet/ som andre / oc at her icke skulde hafue værit andit end mera barbaries & vasta præclararum mentium solitudo.

Endog de som læse/ huad baade de Græker oc Romaner hafuer i deris Historier skrefuit om voris gamle Cimbrer oc Goter/ huor Mandeligen de hafuer huldet dennem i fremmede Lande/ oc huor stor Ære oc Priis de hafue indlagt i fordum dage nocksom kand ratiocinere, at de maa icke hafue værit ringere hiemme i deris egne Fæderne Rige/ oc icke heller der værit ørckeløse oc downe: Saa kand de dog icke vide huad de hafue giort/eller aff huem noget synderligt er bedrefuit/ fordi vi holder voris Scribentere saa forborgen/ oc misunder andre det/ huor aff de kunde hafue Orsag os storligen at rose oc berømme.

Det er/ Gud skee loff/ saa vitt kommen/ at huad voris Danske Historier er anlangendis/ da hafuer sig befunden statlige ingenia, som dennem icke alleniste hafue befattet/ mens end ocsaa zierlig ladet paa Pren-

ten udgaa. Mens om Norrige hafuer vi saare lidet / som den gemene Mand kand komme tilhænde. Thi det som er aff de gamle befattit i den mening / at det skulde blifue i den gandske Verden rygtbar / det holder vi nu saa hemmelige / som det kunde være nogle sacra Eleusinia, som icke motte udkomme: eller vel ocsaa foracter / forkaster / ja vel med flid forbrender oc ødelegger det / lige som det med saa stor Flijd oc Arbeide / icke var til andet sammensancket / oc beskrefuit; oc fordi vi nu icke selfuer kand naae den store Mandom / voris Forfædre fulde / holde vi det vel for Fabelverck / som med gode oc adskillige documentis bevijsis saa at hafue værit i Sandhed.

Iblant andre skøne monumenta, som mig er forkomen om Norgis Regentere / acter jeg icke det ringeste / dette som først paa Islands sprog er befattet aff Snorre Sturlesøn / fordum Lagmand der paa Landet / oc siden aff atskillige transfereret paa det Sprog som vi nu her i Landet bruger / fleere til nytte oc gafn; huilcket at det icke skulde hafue det samme fatum, som andre saadanne Scripta luce digna siunis at være undergifuen / hafuer jeg tagit mig nogen Vmag til der med / at det motte fuldkommeligere end tilforn / oc ret efter den beste translation som mig er tilhænde kommit / conferert med nogle Manuscriptis tam Islandicis quam Danicis, menige mand til beste / komme til Trycken. I synderlighed efterdi jeg nock som hafuer fornummen / med

 huor

huor stor attraa mange hafuer lengdis der efter / i det en deel hafuer met stor Vmag tit oc ofte ladet det transferere paa Danske / (thi det / som jeg sagde / er først skrefuen paa Islandisk / som var vor rette gammel Maal) en deels ladet dette med stor Vmkostning udskrifue / at de kunde vide nogit om Norrigis Rigis Tilstand i fordum tid. Oc paa det jeg kunde ocsaa dermed animere andre / som hafuer saadan skøne documenta hos sig / at de vilde lade dennem komme for dagen / oc icke misunde deris Fæderne Land den Loff oc Berømmelse / som den deraff burde at hafue med rette.

Da efterdi at jeg tit oc ofte hafuer søgt Leilighed / med nogen ringe Tegn / min tacknemmelig Gemøet / mod E. V. at gifue tilkiende / for de mangfoldige Velgierninger / som jeg baade uden oc inden Lands / (siden vi mere end for tiufue Aar siden først til Basel udi Svitzerland blefue bekiend sammen) aff E. V. hafuer annammit / oc jeg fremdelis idelig en oc altid hafuer befunden E. V. gode affection imod mig / saa vel emeden E. V. her i Byen hos os var først Rigens Secreta udi Cantzeliet betroet / oc nogit der efter Kong. Majest. øfuerste Thesaurarius oc Rentemester constitueret: Som ocsaa siden E. V. det høje oc mødsommelige Gubernament ofuer gandske Norrigis Rige hafuer haft at forvalte / hafuer jeg det ingenlunde kunde døllie / mens billigen med all tacknemmelighed rose oc berømme / oc til en ringe Amindelse / huis arbeidt jeg hafuer haft med dette O-

pere,

pere, E. V. at consecrere. Siunis mig dette icke hel-
ler urimeligt/ at den som Gud Allermægtigste oc Kong.
Majest. hafuer Norrigis Rige tilbetroet/ lader sig sam-
me Riges Historier oc documenter være befalit/ oc
dennem til Jndbyggernis Berømmelse oc Ære patro-
cinerer oc defenderer. Formodendis Herr Stadt-
holder/ dette i den beste Meening optager/ oc mig sted-
se her efter som tilforn/ med Gunst oc Favor blifuer be-
vogen. Gud Allermæctigste naadeligen spare oc beva-
re E. V. med gandske Hus oc alt huis E. V. kiert kand
være/ til all Lyckfalighed/ sampt timelige oc æwige Vel-
ferdt. Kiøbenhafn/ den 7. Febr. Anno 1633.

E. V.

Tienstvillige

Olaus Worm D.
Med. Prof. P.

For-

Fortale til Læseren.

Gunstige Læser / huad for en stor GUds Gafue oc Velsignelse det er / naar Lande oc Riger begafuis med Boglige Konster / oc dennem som derudi er forfaren / kand icke nocksom udsigis. Vi ville intet tale der om / at formedelst dette eniste Middel / Guds sande Kundskab / forfremmis / fortsettis oc beholdis / huorved vi siden Himmerig oc det evige Liff forhuerfuer: Alleniste er det her at betracte / at formedelst dette Middel allene blifuer sandferdeligen opteignit / huis som sig dagligen tildrager / saa vel udi det Geistlige / som udi det Verdslige Regimente / dennem til stor Efterretning / som samme Bestillinger skulde herefter forestaa. Thi dersom dette icke var / da bleff der aldrig nogit saa ypperligt oc gafnligt foretagit oc forhandlit / at det jo strax ingen til nytte oc gafn motte forsuinde / oc bortdøe med den som det giort oc bedrefuit hafuer. Mens dersom rictig oc med Forstand / blifuer antegnet huis som daglig udi Regimenterne forfalder / kand det icke alleniste blifue dennom meddeelt som da lefuer oc hafuer gode Raad behoff / end ocsaa paa fremmede steder: Mens mange tusinde flere som efterkommer. Herforuden / der som nogen forretter noget ypperligt oc mandeligt / som kand komme hele Riger oc Lande til nytte oc gafn; kand hand icke bekomme den Løn oc Ære hand burde at hafue / uden ved dette Middel allene. Thi formedelst Boglige Konster blifuer hans Nytte oc Nafn forset fra it Slect til et andet / at hans Nafn med stor Berømmelse allevegne høris oc rosis / oc i saa maade aldrig uddøer / som vel ellers slet bleff forglemt oc undertryckt / lige ved den der aldrig hafuerværit sit Fæderneland til nytte oc gafn i nogen maade. Formedelst huilcket oc mangen / som ellers vel hafde sidet hiemme / oc icke tractet efter nogit redeligt / tit oc ofte blifuer animerit at hand baade vofuer Liff oc Lefnit for sit Fæderne-

lands

lands beste / oc i andre maader besliter sig paa / at hand formedelst Dygd oc Fromhed / kand erlange saadant it Nafn / som kand være verdigt til at læsis blant andre / som aff fornemme Scribenter rosis oc lofuis i mange mader.

Huor høiligen voris Forfædre i disse Nordiske Lande hafuer tractet efter denne synderlige Guds Gafue / før end den bleff dennom meddeelt; er nocksom at eracte aff deris store Møje oc Wmage de hafuer haft / nogen Tegn at kunde efterlade aff deris Mandom / deris Efterkommere til Underretning. Vi maa billigen oc med all rette bekiende / at dersom Gud i Himmelen hafde begafuit dennom med deñe herlige Velsignelse / som vi nu formedelst hans Ords Kundskab hafuer erlanget / da motte mangen dappere Helt / oc fornemme Herre / som nu er glemt / oc vel neppelig ved Nafn kient / være i stor æstimation oc Berømmelse aff huer mand / oc vide kient i Verden. Ja der som alle voris Høfdingers mandelige Gierninger / hafde værit rictig antegnit / oc ved dette Middel udrobt / tuifler jeg icke der paa / at der jo skulde være funden mange / som ingenlunde skulde actis ringere / end de som nu daglige saare høit rosis oc berømmis baade aff de Græker oc Romere. Aff det ringe som os er ofuerblefuen / oc underlig sammen sanckit / kand vi lettelig dømme / om andet / som icke er kommen til Liusit.

Huor megit findis der i voris Historier som actis for utroeligt / alleniste fordi at saadant icke er aff Grækerne eller Romere bedrefuit? Som dog med atskillige documenter bevisis saa at være i Sandhed.

Det er høiligen at beklage at der endnu findis mange som icke vil gifue nogit mact som skrifuis om disse Nordiske Lande / undertagen det kand bevisis med nogen aff de Grædske eller Romerske Historicis. Lige som de skulde bedre hafue vist huad her hiemme skede / end Indbyggerne selff: Der dog ingen aff dennem hafuer værit i disse Lande / intet heller aff disse Rigers Tilstand

kunde vide andet / end huad de ungefer aff andre voris Modstandere hørde; enten det var sandt eller icke / ja undertiden vaare voris Fiender oc Modstandere/om huilcke de icke gierne skreff nogit got som dennem selfuer var imod. Eller jo meente alt her i Landet at være lige saa beskaffit som de befant det hos de Cimbrer oc Goter / som dennem bekrigede oc molesterede i mange mader. Mens det siunis lideligere at være/ naar fremmede som intet ved aff voris Tilstand / saadant foregifue / end nogen aff voris egne skulde være i saadan en vrang meening.

Mand kand icke nogsom forundre sig/ at vore gamle Forfædre hafue tagit sig saa stor Vmag oc Møje til / at de kunde finde nogit/ huormed de kunde erindre deris posteritet, om huis de bedrefuit hafde Riget til nytte oc gafn / oc deris Efterkommere til Exempel. Oc endog de icke hafde de middel/ som os nu aff Guds Naade er meddeelt/ oc derfor icke hafuer kundt giøre det saa vel som de gierne vilde; saa hafuer de dog icke arbeidet forgefuis. Thi deris Runer oc Scialdrer hafuer ladet sig veldeligen bruge herudi/oc giort saa møgit som dennom mueligt var/ med monumentis at erigêre, oc konstige Viser deris Herrers Bedrifter at optegne oc efterlade.

Runerne hafuer icke forsømt sig/ med store Høje at lade opkaste/til fornemme Herrers Begrafuelser/oc dennom baade trint omkring oc midt paa/ med store Stene at beprydе/huilcke undertiden findis saa store/at mand icke skulde troe de vaare med Menniskelige Hænder forflyt/ undertiden ocsaa er med herlige oc konstige inscriptionibus med deris egne Runebogstave/ udhuggen oc beprydet/ at vi endnu hafuer nock at forundre os paa dennom. Alt for den Orsag skyld/ at de vilde dermed lade efter sig it evigt Nafn oc Rycte/ oc tilkiende gifue/ at de der ligge begrafuen/vaare saadanne Herrer / som hafde fortient at berømmis oc rosis aff alle Efterkommere. Ja at Efterkommerne som Gud vilde bedre oplyse/ kunde tage orsag her aff videre at inquirere om saadanne

ne fornemme Herrers Bedrifter; paa det deris Mandhaftighed kunde engang komme for dagen/ oc de bekomme den Berømmelse som de burde at hafue. Saa disse Stene vare lige som trophæa oc arcus triumphales som skulde testere om deris store Velde oc Mact/ ja Frimodighed oc Drlstighed; huorfor de ocsaa blefue kaldet Seſerstene oc Bavtastene det er Stridsstene.

Deris Skaldrer hafuer oc giort deris der til med deris konstige Dicter oc Viser/ deris Herrers ypperlige Gierninger at berømme/ som da til Hofue i menige Samquem blefue siungne/ oc der hos all Leiligheden vitløftiger opregnet/ huilcke de unge lerde aff de gamle/ oc de fremdelis opregnit for deris Efterkommere/ at de saaledis icke skulde forglemmis. Disse Skaldrer vare icke letferdige Spillemænd/ eller gemene Sangere/ som mange mene/ mens fornemme Herrer/ aff høj Stamme oc Blod/ med Visdom oc Forstand synderlig begafuit/ fremt for andre/ fulde deris Herrer altid efter i Krigs oc Feidis tid/ blefue brugt baade i raad oc daad/ vaare ocsaa fornemme Høfdinger oc Krigsmænd/ som bade lode sig bruge mod deris Fiender med Vaben oc Verie/ oc hos deris Herrer med gode Raad/ subtilige Anslage/ stor Veltalenhed/ oc konstige Dicter/ udi huilcke de Kongernis Bedrifter/ Liff oc Lefnit paa det artigste befattede/ vaare oc saa exercerit der udi/ at de ex tempore kunde ved artige Riim udsige oc tilkiende gifue huad dennom lystede. Oc udi denne Konst excellerede Islender frem for andre/ huorfor de ocsaa mest blefue her til brugt aff Kongerne i Danmarck/ Norge oc Sverrig. Finge ocsaa deris hæderlige Titeler aff samme Bestilling/ som er at see udi Halfrod Vanrøde Skald/ Evind Skaldaspillere/ Erick Blinde Skaald/ Ifuer Skaldaglam oc andre saadanne/ huis Viser endnu findis. Jaa Kongerne selff icke skammede sig at beflite sig paa samme Konst/ som er at see i Kong Regner Lodbrog oc hans Drotning/ Kong Hiarne/ oc andre fleere.

Der holtis oc den manere her i Rigerne/ at naar saadanne

Viser blefue siungen i store Forsamlinger / da efter de vaare endet/ bleff den gandske Historie opregnet/ som der udi korteligen oc paa Poetiske viis var befattet / oc der hos forklarit huorledis mand skulde forstaa saadanne Dicter. Huilcken Forklaring de kallede Forsagn. Ved dette Middel/ skede det at store Herrers Bedrifter oc Historier blefue beholden oc icke forglemt / i det en lærde Viserne aff den anden/ oc der aff den gandske Historie.

Aff disse Viser oc Forsagn bekiender voris Saxo sig at hafue haft stor hielp udi sin Historie at forferdige; oc i lige made alle andre aff de Gamle/ som hafuer nogit tilsammen skrefuit om disse Nordiske Kongeriger. Aff disse ere oc de elste Historier uddragen/ som findis om Norgis Leilighed oc Kongernis oc Herrernis Bedrifter. Somme mener at de Norske Historier bleff først begynt at skrifuis i S. Olafs tid: huis Historie oc holdis for en aff de eldste. Thi den første vi finder som hafuer begynt at skrifue nogit om huis sig hafuer tildragit i Norge/ er Are Prest hin Frode / om huilcken i Fortalen paa S. Olafs Chrønicke / mere talis. Hand var fød det Aar efter Kong Harald Sigurdsøn den Haaradis fald paa Engeland / som var Anno 1066. Det hand skreff om Norrige oc Norske Konger/ det hafde hand efter Odkels Forsagn. Denne Odkel/ var Hals Søn aff Side. Hand hafde hørt det aff Torger Radskold / som var en gammel oc viis Mand/ oc bode i Norrig paa Nidernæs/ den tid Hagen Jarl den Rige bleff drept / oc Kong Oluff Tryggesøn lod fundere Kiøbstaden Nidros/ paa samme Nidernæs hen ved Aar 996. Oc dette er den første Autor som vi finder / at hafue skrefuit nogit om Norge.

Der findis derforuden baade udi Norge oc Island adskillige slags Historier oc Chronicker/ som ere skrefne paa det gamle Norske Maal / som de endnu bruger paa Island/ oc i fordum tid var gangs i alle disse Nordiske Riger; Iblant huilcke somme handler om Kongernis Mandelige Gierninger / fra det første til det sidste.

sidste. Somme allene et particular oc tracterer om en Herris Liff oc Lefnit: Saa som K. Oluff Tryggesøns / K. Oluff Dygris / K. Sverris ꝛc. Historier. Somme begriber fleere fornemme Herrers Krig oc Feide til Lands oc Vands / som Skioldungasaga oc andre dislige. Aff disse alle kunde en oc hafue stor hielp oc efterretnig / som vilde concipere en ret ordentlig oc fuldkommen Norske Historia.

De som hafuer begynt at handle ordentlig om alle Konger / fra den første / hafuer jeg fornummit at være to slags. Den ene begynder fra Harald Harfager / oc kaldis Kongbogen / som formenis aff somme at være tilsammen skrefuen af Biscop Jsleiff / som var den første Bisp paa Jsland ved Scalholt / hen ved Aar 1057. Mens det siunis icke vel saa at kunde være. Thi det formeldis i Fortalen paa S. Olufs Chrønicke / at den gang Biscop Jsleiff til Scalholt paa Jsland døde / da var Are Prest ickun tolff Aar gammel / (huilcken sigis at være den første der hafuer skrefuit nogit om Norge) oc kunde icke da hafue Forstand til at skrifue Historier: Oc dersom Bisp Jsleiff hafde skrefuen nogen Norske Historie / kunde Are Prest icke sigis at være den første der skreff / efterdi hand lefuit efter Bisp Jsleiff / oc var ickun tolff Aar der hand døde. Det sigis ocsaa udtryckeligen i samme hans Fortale / at Teiter som var Bisp Jsleifs Søn / lærde oc underviiste Are i mange stycker / huilcket icke hafde værit fornøden der som hand hafde haft Bisp Jsleifs skrefuen Historie for sig. Huorfor det siunis mest troeligt / at icke Bisp Jsleiff selfuer / mens Are Prest skulde være autor til Kongbogen / oc den at være den eldste skrefuen Historie / som skal møgit berobe sig paa de gamle Vjser / Dicter oc Forsagn / oc handler megit om Jslands oc andre Øers besetning oc bygning / som derfor ocsaa er vel verdt at lese.

Den anden som de kaldis Kringlu Heimsens / aff de to første Ord i Bogen / skal være beskrefuen aff Snorre Sturlesøn / fordum Lagmand paa Jsland. Hand begynder sin Historie

fra Odin/som skulde med sit Selskab være kommen fra Asia/ oc beset disse Lande oc Riger/ eller (som mere er trocligt) reformerit disse Nordiske Lenders Jndbygger/ efter den Asiatiske manier/ baade udi Krigsvesen oc Afguders dyrckelse; huorudofuer de hafue giort hannom til Høfding ofuer sig/ oc paa det sidste der hand var død/ huldet oc æret hannem for deris Gud oc Herre.

Denne er den Chrønicke som vi nu her fremsetter/ aff huilcken vi hafue haft adskillige Exemplar/ baade paa Jslandisk/ (som er vort gammel Tungemal) oc Danske som vi nu bruger; huilcke ere paa det flittigst confererit, oc siden indtil Enden forbedrit oc continuert. Thi udi de Jslendisk Manuscriptis, som findis paa vort Kongelig Universitets Bibliotecк udi Kiøbenhafn/ er Kong Magni Erlingsøns Historie den sidste/ som dog icke er fuldkommen. Mens i de beste versionibus som mig er til hænde kommen/ er Kong Hagen Hagensøns den sidste. Huis Historie icke sumis at være skrefuen aff Snorre Sturlesøn/ efterdi hand bleff ihielslagen Aar 1240 i samme Kong Hagens 25 Regimentis Aar/ oc jeg udtryckeligen finder i samme Historie paa det 747 Blad/ at denne K. Hagens Historie bleff først sammenskrifuit det andit Aar udi Kong Magni Regimente/ siden K. Hagen drog Vester ofuer Hafuit/ som var ungefer Aar 1263. Mens huem denne Historie hafuer fattet/ hafuer jeg icke endnu til visse kund erfare/ mens i det Exemplar som os tilkom/ var icke Historien fuldendet/ bleff derfor aff andre documenter complerit.

Huad samme voris Snorre Sturlesøn er anlangendis/ som sigis at være ret autor til denne Chrønicke/ eftersom den er paa voris gamle Maal beskrefuen/ da befinder vi hannem at hafue værit en forneme/ skarpsindige oc veltalende Mand/ som for sine synderlige Dyder oc autoritets skyld hafuer tuende gange værit Laugmand paa Jsland/ nemlig Aar 1215 oc 1222. Det findis ocsaa udi K. Hagen Hagensøns Historie/ pag. 735. at hand hafuer haft en stor deel aff Jsland under sin gevalt; huilcken hans Bro-

de[illegible]

ders Søn Tord Kakali / siden med alt Godzit brachte under K. Hagen. Oc efter som hand for adskillige Bestillingers oc Landsens beste skyld / er dragen aff Island til Norge / med it skøns Skib Aar 1219 / bleff hand Aarit derefter brugt i Legations viis aff Kong Hagen Hagensøn / at forlige Kongen oc Islenderne. Siden Aar 1238 var hand i Hertug Sculis Hoff for en Scaldrer / oc under andre quad for Hertugen en Vjse om Odin / som bleff megit afholden / huorudofuer Hertugen unte hannem sit egit Skib at drage bort med til Island / som videre kan erfaris i Kong Hagen Hagensøns Historie. Med huad Viisdom oc Forstand hand hafuer værit begafuit / kand mand icke alleene see aff denne Historie / som hand med saa stor møde oc arbeidt hafuer sanckit / en deel aff de gamle Scaldrer deris Dict oc Poeteri, en deel aff de Vjseste deris Forsagn oc Recitation, en deel aff det som hand selfuer hafde observerit mens hand lefuede : Mens end ocsaa aff de underlige Bøgger / som kaldis Edda oc Scalda, huorudi hand de gamle Scalders oc Poeters Konst artig hafuer befattit oc aabenbarit / saa mand icke nocksom sig kan forundre / paa deris Spitzfindighed oc underlige Fabuler / som de hafuer brugt at besmycke deris Dicter oc Vjser med. Jeg finder hans Nafn ocsaa iblant de fornemste Scalders tal flitig antegnit / saa hand hafuer ladet sig bruge / baade i Kong Suerre / Kong Inge Baardsøns / Hagen Hagensøns / Hagen Galin / oc Skule Hertugens tider / deris mandelige idretter med Skaldvjser ad beskriffue. Det findis udi K. Hagen Hagensøns Historie / at hand i Kongens 25 Regimentis Aar / Aar 1240 er ihielslagen i Røgeholt paa Island aff Gitzor Torvaldsøn / hafde en Søn effter sig hede Wræke / som flydde aff Island oc kom til Kong Hagen Aarit der effter.

Anlangendis Historien i sig selff / da endog derudi / synderlig i begyndelsen / møgit kunde sinnis utroeligt at være / som settis om de første Suenske Regentere; Saa kan mand dog icke saa lette-

telig

teligen forkaste det altsammen / efterdi at Chrønicken udtryckeligen formelder / at de hafuer værit Troldfolck oc Afgudsdyrckere / som formedelst den onde Fiendes hielp kunde forrette møgit / som os siunis utroeligt. Thi mand endnu seer aff daglig Forfarenhed / huor kraftig den onde Aand er i Vantroens Børn. Her antegnis Stæderne huor samme Regentere hafuer værit / oc huor de ere begrafuen: ja mange steder haffue bekommit Naffne aff dennom / som de endnu beholde til denne Dag. Mens at deris Bedrifter er nogit underligt oc utroeligt befattit i denne Chrønicke / kommer der aff / at voris autor haffuer sanckit dennem aff de gamle Scaldviser oc Poetiske Dicter / huilcke hand hafuer fult / oc udi huilcke er stor Licens med saadant / oc møgit exaggeric oc exornerit med allegorier oc forblumede Ord; saa huem nogit vist der aff vil tage / maa mere acte Meeningen end Ordene. Naar de udi saadanne Dicter tale om merckelige oc dræbelige Krigsofuerster / som hulte sig vel i Krig oc Feide for deris Fædernelând / da kaller de dennem Kemper oc Riser / som de Romere deris Heroes. Tyranner oc Voldsmænd / som røfuede oc plyndrede andre deris Gods fraa / skøtte intet om Low eller Ret / giorde intet andet end styrte Blod ud / dennom kalde de Trolde; oc efter som de gemenlig bode paa faste Stæder oc Slotte / kalde de deris Boliger Bierge / oc saa dennem selff Bierge Trolde / lignet dennom ocsaa ved Biørne / Vlfue / Drager / Lindorme / for deris Tyranni skyld / oc huem som dennem ihielsloge oc ødelagde / dennom prisede de høiligen / at de hafde Mandeligen stridet mod saadanne grumme Bester / oc lagt dennem øde. Duerger kallede de ocsaa undertiden / icke alleniste de som smaa vaare / mens end ocsaa de som icke hafde saa stor Styrcke / eller vaare fornemme Krigsmænd / oc dog udrettit megit formedelst deris Listighed oc Spitzfindighed / huor med de tit oc ofte førde de sterckiste i stor Liffsfare / oc vaare saa behendig der med / at ingen kunde mercke dennem deris stycker aff. Derfor sigis de at hafue Hætte paa / huormed de

kunde

kunde giøre sig usiunlig/ oc at boe i store Stene oc Klipper/ fordi de hafde deris Boliger vel bevaret. J saadanne oc utallige andre maader / som er for vitløftig her at fortelle/ hafuer voris gamle Scaldrer forblummit/ huis de hafue skrefuit/ oc det hafuer værit deris største Kunst. Saa at mand icke kand tage efter deris Ord som de liuder i sig selff : mens Kiernen skal skillies fra Skallerne/ om mand vil hafue got der aff. Dette skal nu vel actis i begyndelsen i denne Bog/ moxen til Kong Harald Harfagers Historie/ oc maa vi icke altid optage denne Scalder Konst i den verste Meening.

Naar vi ret betracte voris autoris Forset/ kand vi hafue hannem nogenlunde undskyldet. De Norske Konger hafuer altidt holdet det for en stor Ære/ (i sønderlighed de som vaare Hedninge) at være kommen aff det Asiatiske Slect/ lige som andre Herrer hafuer hafft lyst til at deris genealogi kunde føris fra de Troyaner/ (huorfor ocsaa mange Fabeler er kommen i somme Historier) huorfor Kong Harald Harfager/ hafuer befalit sin Scald Tiodulff aff Huine / at dicte Viser om hans Herkomst/ fra Odin oc de Regentere som hannom fulde / at hans Slect kunde altid regnis der fra. Huilcket voris autor icke kand gaa forbi/mens efterdi hand skulde beskrifue denne Kongis Historie først/ motte hand røre nogit om hans Herkomst/ efter som hand den i Viserne forfant/ huilcket er oc Orsag til/ at hand saa lidet taler om en huer. Oc paa det hand disbedre kand være undskyldet / beviser hand strax huad hand setter/ med de gamle Viser/ at ingen skulde meene hand dicter det aff sig selff. Maa vi derfor ocsaa optage det i den beste Meening.

Mens at her findis megit anderledis antegnit om voris Danske Konger/ end hos andre voris egne Scribenter/ er icke at forundre/ besønderlig først i Bogen/ efterdi hand icke ex professo tracterer om de Danske Kongers Herkomst / mens om de Norske allene. Oc mest laborerer der paa at hand kand udføre den fra Odin.

Kand heller derfor ingen med rette slute / at efterdi hand først handler om Odin oc hans Selskab oc Efterkommere udi Sverrige / før hand kommer til at tale nogit om de Danske oc Norske ; at i disse Lande skulde ingen hafue regerit for Odin. Thi der findis endnu documenter som nocksom udvisse Nordiske Lande/ at hafue værit med Folck beset/ oc aff deris egne Konger regerit/ langt før den Asiatiske Svarm kom her ind / som ocsaa aff Chrønicken selff udi begyndelsen er at see. Der sigis ocsaa udi Kong Digves Historie (som først skulde hafue fangit Konge Nafin udi Sverrige / at hans Moder Drotta skulde hafue værit Kong Dans Syster i Danmarck. Huilcken Kong Dan haffde ocsaa en Konge til Fader / ved Nafin Dag/ oc hans Farfader Kong Ring. Er derfor best vi udi voris egne Historier / blifuer hos den lærde Saxonem, oc andre som aff visse documentis hafuer sanckit voris Kongetal/ oc derom vittløftigen tracterit.

Huem nu denne Snorre Sturlesøns Historie / som vi her præsenterer , hafuer paa dette voris Tungemaal verterit, fant jeg icke for mig i de Bøgger jeg hafuer her til brugt : Mens udi en anden Bog som Herr Peder i Vndal hafuer elaborerit om Norrigis Beskrifuelse / oc jeg nu nyligen hafuer til Trycken befordret / for den hør til denne Chrønickes bedre Forstand/ fant jeg iblant andet disse Ord : „Denne samme Snorre Sturlesøns gamle Norske Chrønicke / hafuer jeg udset paa „Danske anno Christi 1599 efter V. B. Herris Axel Gyldenstierns Begiering/ som den tid var Kong. Maj. Stadtholder ofuer Norgis Rige/ oc efterdi jeg her efter vil gifue en kort Extract aff samme Chrønicke etc. Aff huilcke Ord jeg visseligen sluter/ at dette er den Chrønicke som Herr Peder Claussøn/ fordum Sognepræst i Vndal Præstegield / Canike til Stafangers Domkirke oc Provist ofuer Listelehn hafuer verterit. Oc bekreftis denne min Mening dis mere / der med/ at jeg hafuer funden samme Herr Peders Haand i begge fornefnde Bøgger paa nogle steder/ som hand hafuer corrigerit sin Amanuensis errata. Jeg finder

det ocsaa nogle steder i Norrigis Beskrifuelse /hele periodos Ord fra Ord tagen aff denne version, huilcket hand icke hafde giort/ undtagen hand hafde holt den for sin egen. Thi hui skulde hand bruge nogen fremmit version naar hand selff hafde giort den som god var?

Disligeste er det fornemste oc beste Exemplar som jeg hafuer hafft aff denne version, mig tilhænde kommen aff Listelehn / huor Herr Peder hafuer boed oc værit præpositus Ecclesiarum i samme Lehn.

Det siunis vel at hand hafuer mere beflitet sig at forklare os Historien efter den gammel Original, end at hand skulde hafue lagt sig paa stor Veltalenhed udi voris Sprog. Huilcket icke bør at regnis hannem til onde. Icke heller at hand undertiden beholder de gamle gloser / oc dennem smuckt forklarer/ mangen til stor Vnderretning som sadanne i andre Bøgger forekommer. Huorfor mand billigen bør hannom tack oc berømmelse / at hand mange til gafn hafuer tagit sig dette Arbeidt fore / oc saa paa det flitigste udført/ som kand skee ellers skulde hafue blefuit slet borte/ oc kommen ingen eller jo saare faa til gaffn.

Jeg hafuer ocsaa it steds funden antegnet / at Mats Tordsøn Laugmand til Guleting udi Bergen/ skulde hafue præsterit nogit udi denne Chrønicke at vertere ; mens huad det hafuer værit/ kand jeg icke til visse sige. Kand skee hand hafuer værit ferdig udi det gamle Sprog / oc hiulpet Herr Peder i somme Stycker som hand tuiflet paa. Huorfor jeg icke heller kunde gaa hans Nafn forbj.

Mester Absolon Pedersøn/ fordum Lector udi Bergen / hafuer efter V. B. Erick Rosenkrantzis til Valsøe (som den gang var Lensmand paa Bergenhus) begering/ ocsaa skrefuit nogit om Norgis Rigis tilstand oc leilighed; huilcket findis nogle gang udskrefuen paa det Kongelig Academies Biblioteck udi Kiøbenhaffn / oc er en stor deel tagen aff denne vore Snorre

Sturlesøns Chrønicke / mens det kommer intet ved dette Verck / oc siunis hand for megit at tribuere affectibus i somme Stycker. Huem som les denne voris autorem, hafuer det beste oc fornemste som hos hannem findis.

Den liden Extract aff voris store Chrønicke/ som M. Jens Mortensøn/ fordum Sognepreſt til Slangerup hafuer ladet for nogle Aar siden prente udi Kiøbenhaffn / hos Hans Stockelmand / oc siger sig at hafue bekommit aff E. oc V. Arild Huitfeld til Oderſzberg/ Danmarckis Rigis Raad oc Cantzler/ oc mener at være uddragen aff Biscop Jsleiffs Skrifter; er gandske tagen aff denne Snorre Sturlesøns Historia / dog den undertiden viger der fra i de Poster som vel ligger mact paa. Som under andre er at see der hand opregner Kong Harald Harfagers Børn oc Affkom. Som kand være skeed aff amanuensis Vactsomhed. Jeg er nesten i den Mening at det skal være den Extract, som Herr Peder siger sig at hafue giort V. B. Axel Gyldenstiern til villie/ dog vil jeg icke sige det for vist/ efterdi nogle er i den Mening at den skal være til Bergen elaborerit.

Efterdi denne liden Bog/ bleff saa vel tagen/ at den strax bleff gandske opkiøbt/ saa at den icke vel mere er at bekomme/ oc derforuden intet synderligt var ved trycken udgangen om Norgis Rigis Tilstand/ oc Kongernis Regiering/ hafuer voris Bogfører tit oc ofte værit aff mig begerendis / jeg vilde meddele hannom denne Chronicke / som hand hafde seet skrefuen hos mig / at den andre til gafn/ motte ved trycken komme til Liusit / efterdi der var stor søgning efter saadant / oc hand formente det skulde komme Norgis Rige til stor Ære oc Berømmelse/ oc mange til nytte oc gaffn.

Da endog jeg icke gierne befatter mig med en fremmedis Arbeidt/ hafuer jeg hannom det icke kunde necte/ efterdi det siuntis at kunde komme disse Riger til Berømmelse / oc andre som acter at skrifue voris Historier/ til stor Underretning. Thi her icke allenist handlis om Norske Konger/ mens ocsaa om andre omliggendis

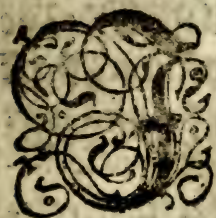
dis/med huilcke de enten hafuer haft Feide oc Modstand/eller ocsaa Venskab oc Forbunt.

Huorfor jeg ocsaa hafuer giort her til saa møgit/ som mig i en hast mueligt var/ oc mine andre Bestillinger det tillade vilde/ oc paa det Verckit kunde være dis fuldkommeligere/ hafuer jeg først collationeret adskillige manuscripta tilhobe/ baade paa vort gamle/ saa oc paa vort ny Maal skrefuit; derneſt ladet voris interpretis arbeid trycke Ord fra Ord/ saa viit som det sig streckede/intet enten lagt der til eller tagen der fra i nogen maade.

Her hos/ efterdi der fattedis mange Kongers Liff oc Lefnit/indtil de Danske Konger fick Regeringen ofuer Norge/hafuer jeg aff adskillige documentis samlet en kort Sum aff de Kongers Historier som fattis/ at Chrønicken kunde blifue dis fuldkommere. Til en videre underretning hafuer jeg føjet her til en liden Chronologi, mesten parten aff Annalibus Islandicis oc andre colligerit, som udviser paa huad tid huer Konge hafuer regerit fra Kong Harald Harfagre indtil den sidste/som var Kong Oluff; oc ocsaa huad tid det besynderligste som antegnis/ er giort oc bedrefuit. Huorudi der som der findis nogen feil/ da er de skyldig som hafuer disse Annales først annoterit oc tilsammen skrefuit. End til it større Lius/ hafuer jeg føjet her hos en Genealogi oc Slegtregister/ huor aff mand strax kand see/ huorledis en huer Konge er kommen efter huer andre/ oc aff huad Stamme oc Byrd de hafue værit; med mere som mig syntis her til nytte at være. Forhaabendis dette altsammen blifuer i den beste Mening optagen/ oc aff andre/ som hafuer bedre Leilighed der til/ i sin tid forbedrit/ oc huis her udi fattis fuldkommeligere/ menige Mand til beste/ indført. Vale Lector candide, & fave.

O. W. D.

Snorre Sturlesøns Fortale paa sin Chrønicke.

I Denne Bog hafuer jeg ladet skrifue gamle Fraasagn om de Herffdinger / som hafuer regerit i disse Nordiske Lande / oc brügt Danske Tungemaal ; efter som jeg hafuer fornommit aff de viseste Mænds Fortellelse / oc deris Angifuelse/som sandferdeligen viste at opregne de gamle Herrers Slegteregister oc Affkom. En Part er tagen aff det som findis i Langfædre Tal/ herudi findis Kongernis oc andre Herrers Herkomst : En Part er skrefuen efter de aller eldiste Fraasagn oc Viser / som de Gamle hafuer digtet at fordrifue tiden med / oc endog det som findis derudi siunis undertiden nogit utroeligt ; Saa er det dog altid holden aff Eldste oc Visestle/for Sandhed.

Thiodnlff aff Huine var Kong Harald Harfagers Skaald/ hand giorde en Vise om Kong Rangvald aff Heldinge/ huilcken hand kalde Ynglinger tall. Kong Rangvald var Kong Oluffs Søn paa Geirstad / s[om] bleff kaldit Alff/ oc var Halffdan Svartis Broder. [U]di denne Vise opregnede hand tredue aff hans Forfædre / oc beskreff huer deris Død/ Begrafuelse oc Lægersted. Der var en hed Fiolner/ Ingefrodis Søn/ som Svendske dyrckede saalenge ; aff hannem bleff de siden kaldet Ynglinger.

Eviu

Eivin Skaldaspil giorde ocsaa en Vjse/ som hand kallede Haleiga tall, huorudi hand Hakon Jarl, som bleff kallede Hakon den Rige, til ære/ opregnede alle hans Forfædre for Hakon Seningsøn/ som var Jngifrodis Søn/ oc derudi opregner hand ocsaa huer deris Død/ Begrafuelse oc Lejersted.

Efter Thiodulfs Opregnelse er her først skrefuen Ynglings Jdreter / oc der efter følger andre fornemme Herrers merckelige Gierninger.

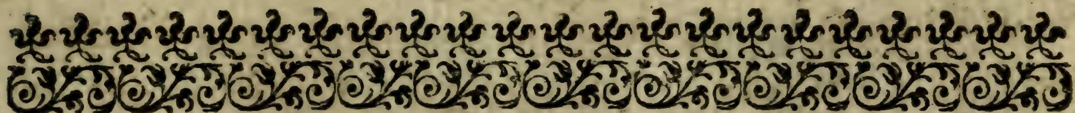
Den første Alder kaldis Bruna Old; Thi de brende de som døde/ oc satte store Stene paa Steden som det skede/ til en Jhukommelse. Mens efter at K. Froer bleff begrafuen udi en Høj ved Vpsal/ da giorde siden mange forneme Høffdinger sig Høje/ at begrafue sine Venner der i/ oc satte store Stene der hos til en Amindelse/ som de kallede Bavtasteene. Mens der var en Konning udi Danmarck som hede Dan den Mykilaate, hand lod giore sig en Høj aff Jord / oc befol sine Mænd / at naar hand var død/ skulde de bere hans Legom i samme Høj/ med Kongelig ornamenter, beste Kleder/ Rysting/ sin egen Hest oc mange andre kostelig oc dyrebare Beprydelser. Huilcket mange andre aff hans Venner oc Frender siden efterfulde.

Oc der efter begyntis saa den anden Alder udi Danmarck/ som de kalde Hougoldt. Mens de Norske oc Svenske hulde enda lang tid der efter/ Brende Olden ved lige/ baade Herrerne oc den gemene Mand.

Den

Den tid Kong Harald Harfager regerede ofuer Norge/ da Begyntis Jsland først at byggis oc besettis med Norske Mænd/ som Chrønicken videre om formelder. Samme Kong Harald haffde altid nogle hos sig i sin Hoff/ som de paa Norsk kallede Skaald/ disse giorde Viser om huis merckeligt som sig tildrog i hans tid. Samme Vjser er møgit giengs hos huer mand/ oc hafuer Norrigis Konger som kom efter hannom/ altidt til tidsfordriff enten selfuer quædit samme Vjser/ eller ladit dennom quæde for sig: Aff samme Vjser hafuer vi hafft stor Vnderretning oc Behielpning i denne Chrønicke at sammen skrifue. Oc efterdi Kongerne selff hafue brugt disse Vjser/ oc lod deris Børn lære dennom/ at de icke skulde forglemme deris Forældris merckelige Gierninger oc Endeligt/ mens altid hafue dennom til et Eftersiun; kand mand icke andet end holde det for sandingen/ som derudi formeldis om deris Færd oc adskillige Jdretter.

Norske

Norske Kongers Chronica/ sammendragen ved Snore Sturlesøn paa Island / oc begyndis aff Suerigis Konger / huilcke hand udfører aff Scythien eller Tatterlanden.

VErdens Kreitz oc runde Bold er saa skicket/ at Landet/ som Menniskene paa boer / er formedelst Vand deelt fra hinanden / udi tre Parter/ som er; Asia/ Africa oc Europa/ Thi Landet er megit igiennemskaaret / oc mellomløbet/ oc atskildt ved Vandet/ som met sin Haff oc Fiorder/ Strømme oc Viger/ indløber Vesten / aff det store Haff/ oc flyder omkring ald Jorden / oc strecker sig vide udi Øster oc Nørr.

Saa indflyder det Middellendiske Haff/ fra Vesten oc Øster / igiennem det Gaditaniske Sund/ (som paa Norske kaldis Nøruasund / oc Tyske Skibsfolck kalde De Strate) imellem Hispanien oc Barbarien / som er den Norder Part udi Africa / der som de to høye Bierge Calpe oc Abila ligge/ det ene paa den Syndre Side/ oc det andet paa den Nordre Side/ ved samme Sund/ (som ere kallede Herculis Støtter/) oc strecker sig Øster til Jødeland / oc Syrien / oc udi Nordost hen ind udi det sorte Haff (det er / det Euxiniske Haff/) udi huilcket den Mæotiske Søe isløder: Som den store oc Nafnkundige Flod eller Elff Tanais udi falder / der i gammel tid bleff paa Norsk Maal kaldet Vanaquisl/ (det er/ Vana Elff eller Aa/) oc Landet der om-

kring/ Wamahlem: Oc adskillier eller deeler de to Verdens parter Asiam oc Europam fra hinanden / ladendis Asiam paa den Østre/ oc Europam paa den Vestre Side.

Norden oc Nordost/ fra det sorte Haff/ ligger Scythia/ det er/ Tatterland/ som kaldis den store oc kolde Scythia/ oc er lignet i sin Storhed ved Africa eller det store Morland/ som paa Norske kaldis Serkland.

Den Norder part aff Scythien / er øde oc ubygd/ for Frost oc Kuld/ lige som en part udi Africa / er rig aff Solens heede oc brynde / oc derfor sommesteds øde oc ubygd. Oc indeholder oc begriber Scythia mange Landskab i sig / med adskillige slags Folck oc Tungemaal / oc mange underlige Diur.

I.

Om Oden oc hans Strid oc Sejervinding.

VDI den Part aff Asia / som ligger Østen/ med den Flod eller Elff Tanais/ var Hofuitstaden i gammel tid/ kaldet Aaßgaard: Der ofuer var en Høfding / med Nafn Oden. Hand var en merckelig Blotmand/ det er/ hand blottede oc offrede Folck oc Fæ til Affguderne / oc var sammesteds en stor Blotstad (det er/ en Offerstad / som Hedenske Afguders Offer holtis paa/) ofuer huilcket hand stickede tolff Hedenske Prester aff de ældste/ som skulde raade for Offerit/ oc dømme imellem Landsfolcket: De blefue kaldede Diar/ (det er/ Guder/ eller Guddommelige Mend/) eller Drotnar/ det er/ Herrer/ oc skulde alt Folcket skiftis til at tiene dennem.

Oden var en mectig Stridsherre / oc førde Krig vide om Verden / oc vant mange Lande oc Riger under sig / hand var Sejersalig / oc tabede aldrig i nogen Strid / men fick altid Sejer: Derfor troede hans Folck / at hand hafde vist Sejer aff Himmelen i huer Strid.

Naar

Naar hand udsende sine Mend udi Krig / eller i andre Bestillinger / da lagde hand altid sin Hand paa deris Hofueder / oc signede dennem / oc de troede / at det skulde lyckis dennem dis bedre. Desligeste / naar de vare stedde i nogen Nød eller Fare / paa Land eller Vand / da kaldede de paa hans Nafn / oc syntis / at faa Hielp deraff / derfor hafde de alle deris Trøst til hannem.

Odin hafde to Brødre / den ene kaldedis Ve / oc den anden Velir eller Vuli / de toge vare paa Riget / naar Odin var ude i Leding. Det hende sig en gang / at hand var lenge borte / oc hans Brødre ventede hannem icke igien / da skifte de Riget sig imellem / oc toge Frigge hans Hustru til sig. Stax der efter kom Odin hiem / oc tog sin Hustru igien / oc drog met hende imod de Vaner (det var de Scyther / hos den Aa Tanaim /) men de veriede deris Land mandelige / oc giorde hannem haard modstand / saa at de hafde Seyer til skiftis med huer andre.

De røfuede i huer andris Land / oc giorde stor Skade / oc der dennem paa det sidste kieddis der ved / paa begge Sider / giorde de Fred / oc gafue huer andre Gissel. Vanerne finge Odin til Gissel / deris ypperste Mænd / som vare Niord den rige / oc hans Søn Frøj: Men Asianerne sende dennem en stor oc deilig Mand / ved Nafn Heiner / oc sagde hannem vere god til en Høfding / oc Mimer / oc sagde hannem være den vjseste mand. Oc Vanerne antvordede dennem der imod / den vjseste Mand som de hafde / ved Nafn Quasir. Heiner bleff tagen til en Høfding ofuer Vanerne / oc Mimer gaff hannem alle gode Raad / huorledis hand skulde skicke sig / men naar Heiner var paa Ting eller Stefne / oc Mimer icke var hos hannem / oc der komme nogen store Sager for / da suarede hand altid det samme: Raader nu I andre sagde Heiner. Da forstode Vanerne / at Aserne hafde skuffet dennem i Mandeskifte:

Thi lode de affhugge Mimers Hoffuit/ oc sende Asianerne det: Odin Balsamerede Hofuedet/ oc læste nogen Troldom der ofuer/ oc tryllede det saa/ at det talede/ oc kundgiorde hannem megen skiult Handel.

Hand skickede Niord oc Frej blant de Asianers Guder/ oc hans Daatter Freja til en Gudinde: Hun lærde først Troldom hos Asianerne/ huilcket behagede Vanerne vel. Der Niord var hos Vanerne/ hafde hand sin egen Syster til Hustru/ efter deris Loug: Men det var Asianerne forbudet/ at gifte sig saa nær i Slecten.

Store oc lange Field oc Bierge/ strecke sig Norden aff Landet/ oc hen i Sudost/ oc adskilie det store Scythien fra andre Lande: oc hafde Odin mange Lande Synden for Biergene.

J den tid bekrigede de Romere mange Stæder oc Lande/ oc tuingede alle Folck under sig/ oc mange Høfdinger rømmede aff deris Lande/ oc opgafue dennem for de Romere: men fordi at Odin var en Troldmand/ oc kunde spaa/ da viste hand at hans Afkomme skulde vide regiere/ ofuer den Norder Part i Verden: Thi satte hand sine Brødre We oc Wili ofuer Aaßgaard/ oc drog saa Vester til Garderige/ oc derfra til Saxsen/ oc indtog Landet vide omkring/ oc satte sine Sønner der ofuer.

Skiold/ hans Søn/ satte hand offuer Danmarck/ hand bode i Ledre.

Der Odin spurde/ at Gylfa/ udi Suenske Gotland/ hafde it got Land/ drog hand Øster til hannem/ oc giorde de en Forligelse oc Forbunt. Thi Gylfa tenckte vel/ at hand icke hafde Mact til at staa imod Asianerne/ De prøfuede mange Konster met huer andre met Troldom oc Koglerij/ oc anden saadan handel/ oc altid vare Asianerne de andris mestere.

Odin tog sig Bolig hos det Vand Loger/ der som nu kaldis Gamle Sigtun i Suerrig/ oc lod bygge der it stort Afguds Tempel/ oc offrede efter Asianernis Sedvane/ oc indtog hand Landet vide

vide omkring / oc kallede det Sigtun / oc gaff sine Guder Boliger i Landet hos sig: Niord gaff hand Moatum / oc Frej Vpsal / oc Tor Truduanger / Hejner gaff hand Hundbierg / oc Balder boede paa Bredeblick / Oc lige saa gaff hand alle de andre gode Boliger.

Der Odin var kommen met sine Guder nord i Landet / brugede de mange Konster oc Jdret / som mange hafue udi lange tid siden haft at fare med / oc var Odin den fornemmiste iblant dem alle / aff huilcken alle de andre lærde Konster: Thi hand var den første i de Lande / som saadant brugede / oc kunde de fleeste oc største: Oc var hand derfore ocsaa megit actet oc æret fram for alle andre.

Hand var deilig oc mild i aasiun / oc megit yndelig oc teckelig til at see / naar hand var hos sine Venner / saa at alle maatte glædis der ved: Men naar hand var i Striden / da var hand grum oc forfærdelig mod sine Fiender / fordi / hand kunde skifte sit Ansict oc Aasiun / met lyd oc skickelse / huorledis hand vilde. Hand kunde oc tale saa slet oc sødelige / at alle som det hørde / troede det være Sandhed. Desligeste talede hand alt ved Rim / lige som Dict oc Viser nu ere giorde / saa at mand hafde lyst til at høre hans Tale: Oc hand oc hans Hofguder kalledis derfore Poeter, oc dejlige Sangs oc Visers Dictere / Begyndere oc Mestere: Oc alle Troldoms Konster begynte aff dennem i Nordlandene.

Odin kunde udi Strid giøre sine Fiender blinde oc døfue oc forskreckede / oc hand døfuede deris Vaaben saa / de kunde icke bide / men hans egit Folck ginge fram foruden Brynie / saa galne oc glubske / som vilde Hunde eller Vlfue / oc stercke som Biørne eller Tiure / oc sloge ihiel for foed / oc huercken Staal eller Jærn kunde bide paa dennem / Det bleff kaldet Berserckergang / (det er Kiempegang.)

Odin kunde oc forvende sin Ham oc Skickelse / oc hans Le-

geme laa lige som det hafuit sofuit eller verit død / oc hand stundis da / at vere en Fuel eller Diur / Fisk eller Orm / oc kunde i en liden Stund fare vide i andre Lande / for sig sielff / eller andre / oc føre Tidende der fra.

Hand kunde oc alleniste met Ord udslycke Ild / oc stille Hafuit / oc omvende Vær oc Vind / huort hand vilde.

Stundom opvacte hand Dødinger under Jorden / oc sette dem under Høje. Thi bleff hand kaldet Drouga Drotten eller Houga Drotten / (det er Giengangeris eller Høigers Herre eller Gud.)

Hand hafde to Rafne / som hand hafde lærdt at tale / de fløge vide om Landene / oc førde hannem Tidende hiem / aff saadant bleff Odin megit vijs.

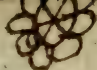
Oc saadant udrettede hand ved Rijm / oc Vers / oc Dict / oc Ord / som Galdrer kaldis: Thi blefue Asianerne kallede Galdremestere oc Runemestere.

Odin kunde oc den Konst / som mest Kraft hafde / oc hannem laag størst macht paa / at forfremme sig sielff met / huilcken kaldis Seid / oc hand bleff der aff kaldet Seidmader / det er en Troldmand / saasom Troldmend endnu kaldis paa Norsk Maal. Der ved kunde hand vide / huorledis det skulde gaa hans Kriegsfolck / oc andre tilkommendis tingeste / oc kunde forgiøre Folck fra Lijff / eller helbredt / eller føre dennem andre Vlycke paa / oc tage Vid eller Styrcke fra dennem / oc gifue andre.

Men denne hans store Konst oc Vißdom / som hand brugede / medfølgede saa ofuermaade megen Arghed oc Ondskab / oc græselige Vgierninger / at Mendene skammede sig ved at bruge det / oc bleff derfor befalet Gudinderne / (det er Quindfolckene iblant Scytherne) at bruge sadant.

Odin viste oc huor Guld eller Sylff / eller andet saadant var skiult i Jorden / oc kunde met sine Liod / det er Rijm eller Vers / Ord oc Besuærelser / oplade Jorden oc Bierg oc Steen oc Høj-

ger /

ger / oc binde dem som der boede inde / oc udtage alt det hand vilde.

Aff saadan sin Kraft oc Konster/ var hand megit Nafnkundig/ oc hans V venner fryctede hannem/ men hans Venner sette ald deris Trøst oc Tro paa hannem oc hans kraft.

Denne sin Fiolkynga eller Fiolkunniga/ (det er/ mangfoldige Kundskab oc Konst/) met Seid (det er/ Troldom oc Diefuels Mact/) oc Galdran (det et/ Besuærelser oc Manelser/ Runer oc Skrifft/) lærde hand alle sine Guder oc Gudinder/ oc bleff siden vid udspredt/ oc lenge brugt blant Menniskene/ indtil denne Dag.

Oc mand offrede til Odin / oc de tolff Hofuitguder/ oc kallede dem deris Guder/ oc troede paa dennem.

De næfnde oc deris Børn efter deris Nafn / som Audun oc Ouden/ aff Oden: oc aff Torr / Thord oc Tore oc Toraren. Item Stejntor oc Hafftor/ oc saadanne flere / saasom endnu brugis i Nordlandene.

Odin sette Low i Landet (Suerrig) saadan som i Scythia var/ oc befalede at brende de Døde/ oc hues Gods oc Pendinge de brende met de Døde/ det skulde oc følge dennem til Wallhalden/ (det er/ til de Dødis Sal oc Bolig/) Desligeste skulde de oc der nyde det / som de hafde sielfue grafuet i Jorden: Asken skulde mand kaste ud i Vand/ eller grafue den i Jorden.

Oc efter ypperlige Mend/ skulde mand giøre store Høje/ til en evig Hukommelse/ oc gifue dem Nafn aff de Døde.

Oc efter dennem som nogen synderlig Mandoms Gierning bedrefuit hafde/ skulde mand opreise Sejers Steine eller Strijdssteene/ Huilcken Sed bleff siden ved holden i lang tid.

Oc skulde mand offre tre gange om Aarit: Først om Vinteren/ for god Tid oc gode Aar i Landet/ oc Kornens Grøde/ Om Medvinter/ for alt anden Jordens Grøde oc Afkomst: Om Sommeren/ Sejers Offer.

Alle

Alle Scytherne gafue Odin Skat/ en Pending for huert Hofuit / oc skulde hand beskerme dem for Fienderne/ oc opholde Gudernis Offer.

Niord fick en Hustru som Skade hed/ hun vilde icke blifue hos hannem: men gifte sig met Odin/ hand aflede mange Sønner met hende. En aff dennem kalledis Semming: Om hannem quad Evind Skaldaspillere en Vise. Thi Haken Jarl den rige Grefue paa Laden/ regnede sine Forfædre at være komne fra denne Semmings Stamme oc Affkom.

Da bleff denne Scythia (Suerrig) kaldet Manheim / oc den store Scythia Gudheim / oc spurdis altid mange underlige Tidinde der fra.

Odin bleff Sootdød i Suerig / oc der hand skulde døe / lod hand mercke sig met Geirßodde (det er/ hand lod skiere nie Hul paa sit Kiød udi nie Odder) oc eignede sig alle døde Mend/ som falde i Strid : dem vilde hand herberge efter Døden / oc sagde sig at skulde boe i Gudheim (det er Scythia/) oc tage vel mod sine Venner. De Suenske tenckte at hand drog til sin gamle Hofuitstad Aaßgard/ oc skulde der lefue evindelig: thi trode oc tilbade de hannem jo lenger jo meere : Oc mod store Stride oc Blodstyrtning/aabenbarede hand sig for mange/ oc gaff somme Sejer / oc somme bød hand til sig. Huer siuntis at vere der ved lyckſalig paa sin Part ihuor det gick.

Odin bleff brendt efter hans Død / oc it stort Gieſtebud/ Offer oc Høytid holden/oc var det deris Tro/ At jo høyre at Røgen slog op i Luften/jo ypperligere bleff den Døde tagen mod aff Guderne : Oc jo mere kostelig Ting de brende med hannem/ des rigere var hand i den anden Verden/ oc des bedre kommen i de Dødis boliger.

II. Niord.

NIord aff Noatun/ tog ved Regimentet efter Oden ofuer Suerige/ oc holt Gudernis Offer ved mact/ oc Suederne (de Suenske) kaldede hannem deris Drotte/ oc gafue hannem Skat. Vdi hans tid var god Fred i Landet/ oc gode Aaringer med altingist/ thi trode Suederne/ at hand raadde for Aarsens Grøde/ oc Menniskens Lycke oc Rigdom: Da døde alle de andere Guder oc blefue brende/ oc siden ofrede mand til dennem.

Niord bleff sootdød/ oc lod tilforn mercke sig lige som Odin. De brende hannem/ oc giorde hannem en stor Begengelse efter hans Død/ oc hulde hannem for en Gud.

III. Frej.

FRej tog Riget efter Niord/ oc bleff kaldet Suedernes Drotte/ oc tog Skat oc Skienck aff dennem. Hand var Vennesæl oc Aarsæl (det er/ hand var yndelig oc hafde mange Venner/ oc god Tid oc gode Aaringer i Landet) udi sin tid lige som hans Fader.

Hand lod bygge it stort Afguds tempel vdi Vpsal/ oc lagde der til ald sin Landgilde/ met Land oc rørende Gods/ oc da begynte Vpsala Riigdom/ som altid siden hafuer værit/ oc som de Suenske Konger haffue skreffuit sig aff.

Vdi hans tid begyntis Frode Fred/ som tilforn var begynt i andre Lande: oc tilregnede Suederue deris Gud oc Høffding dend lyck saligheð: thi bleff hand meere dyrcket end de andre Guder/ fordi at Landsfolcket haffde bedre fred oc Aarsgrøde i Landet/ oc vaare rigere vdi hans tid/ end tilforn: Gerdir Gymesdotter hed hans Hustru/ deris Søn var Fiolner Frey/ kalledes met sit tilnaffn Ynger: huilcket naffn hans Affkomme lenge beholte for en æris skyld/ oc kalledis Ynglinger.

Der Frej bleff kranck/ oc fornam at hand skulde dø/ betenckte hand it Raad/ oc lod nogen faa sine Venner komme til sig: De lode giøre oc berede en stor Højg oc en Dør der paa/ oc tre Vinduer/ oc der Frej var død/ baare de hannem lønlige i Højen/ oc sagde for Suederne/ at hand lefuede. Oc de toge vare paa hannem udi tre Aar i Høien/ oc ald Skatten aff Landet sloge de ind i Høien til hannem/ Guldet igiennem det første Vindue/ oc Sølfuet i det andet/ oc Kobberpendinge i det tredie: oc var den stund god Tid oc Fred udi Landet.

IV. Oder oc Friggia eller Freja.

FReja Niords Daatter/ holt Offerit ved mact/ thi hun lefuede da allene igien aff Guderne/ oc hun var en megit deilig Quinde. Efter hendis Nafn blefue de ypperste Quinder/ for en stor æris skyld kalled Frejer: Huilcke endnu kaldis Fruer/ Oc hed da huer Freja ofuer sit Gods oc Eigendom: Oc Hußfreja den som Huß aatte.

Freja var underlig i hendis Sind/ oc megit snild: Hendis Mand hed Odder/ Deris Døttere vaare Hnos oc Gersime/ oc vaare megit deilige/ met huilckis Nafne de kosteligeste Klenodier endnu saa kaldis paa deris Maal. Der alle Suederne finge at vide/ at Frej var vist død/ oc Fred/ oc gode Aaringer vaare dog ved mact i Landet/ da troede de at det saa skulde altid blifue/ saa lenge hun bleff i Suerig: Thi vilde de icke brende hinder/ men kallede hinder Verdens Gudinde/ oc offrede mest til hinder for god Tid oc Fred oc Jordens Grøde/ altid der efter.

V. Fiolner.

FJolner Yngrefrejs Søn raadde siden for Suerig oc Vpsals Dressel: Hand var Rig oc Aarsæl oc Fredsel/ oc hafde Fred oc god Tid i Landet. Den Tid var Frode Fredegode Konge i Ledre (i Danmarck) oc var stort Venskab imellem Frode oc Fiolner: Thi de holt god Fred met huer andre/ oc

bøde

bøde hinanden hiem til sig. Oc dend Tid Fiolner var hos Frode i Sæland / da giorde Frode it stort Giestebud / oc hafde budet mange der til vide om Landet.

Frode hafde en stor Gaard/ oc holt megit Folck: Hand hafde ladet giøre it stort Kar/ som var mange Alne højt/ oc sam̃enbunden met Stocke/ det Kar stod under it Loft/ oc Loftet var aabet ret ofuer Karit/ oc mand tyllede ofuen til neder i Karit. Det hafde Frode ladet blande fult aff Miød: Om Aftenen drucke de fast/ oc Fiolner bleff ledd i en stor Sal/ oc hans Folck met hannem/ at sofue. Om Natten gick hand ud i Sualen/ oc der hand vilde gaa ind igien/ da gick hand vild ad Dørren: thi hand var søfnig oc ofuermaade druckē/ oc hand gick ind i det Hus/ som Karet stod under/ oc falt der ned udi/ oc drucknede/ som Tiodolffer siger i sin Vise.

VI. Sueigder.

SVeigder tog Riget efter Fiolner sin Fader. Hand lofuede at skulde besøge Godheim/ (oc den store Scythiam) oc opsøge den gamle Odin. Hand drog ud met tolff Mend/ oc reisede vide omkring Verden/ oc kom i den store Scythiam eller Tartarien/ oc fant der mange sine Frender oc Venner/ oc var paa den reise i fem Aar: der efter drog hand hiem igiē til Suerig/ oc bleff der nogen tid lang. Hand hafde faaet sig en deilig Hustru i Wanaheim/ ved Nafn Wana: deris Søn kallede de Wanland.

Da drog Sueigder anden gang ud/ at søge efter Gudheim oc Oden: Oc Østen for Scythia / ligger en stor Stad / kalledis paa Stenen: Thi der udi vaare store Stene som Huß. Om Aftenen efter Solebierg/ gick Sueigder fra Giestebud/ oc til sit Herberg/ oc hand kom til en stor Steen / oc saag en Duerg staa udi Steenen. Sueigder oc hans Mend vaare druckne/ oc løbe til Stenen / Duergen stod i Dørren paa Stenen / oc talede til Sueigder/ at hand skulde gaa der in/ om hand vilde finde Oden: Sueigder løb strax ind i Stenen/ oc Dørren luckedis strax til efter hannem/ oc der bleff hans Endeligt.

VII. Vanland.

VAnland Sueigders Søn tog Riget effter hannem oc raadde offuer Vpsals rjgdom/ det er/ liggendefæ oc Dressiel: hand var en mectig Krigsherre/ oc stridde vide om Lande: oc var hand en Vinter til herbergis hos Kong Snio den gamle vdi Venden/ oc fick der hans dotter Driva til Hustru: men om Vaaren drog hand der fra/ oc lod sin Hustru bliffue igien/ oc loffuede at komme inden tre aar/ oc hente hende: men hand kom icke. Der tj Vinter vare forløbne/ da sende Driva bud efter Huld Troldkone: oc sende hun Visbur/ hendis oc Vanlands Søn/ til Suerige til hans Fader/ oc kiøbte hun Huld til at fortrylde Vanland/ saa at hand kunde drage til Findland/ eller i andre maade forgiøre hannem. Der troldommen var bered oc vdsendt/ var Vanland i Vpsal. Da fick hand hastelig en stor adtraa oc begiering at drage til Finland: hans venner oc Raad forhindrede hannem/ oc sagde/ at Finnernis troldom hafde giort hannem den begierlighed: da søffnede hand/ oc lagde sig til at soffue/ oc der hand haffde soffuit en liden stund/ raabte hand paa sit Folck/ oc sagde at Maren reed hannem: Hans Tienere komme oc vilde hielpe hannem/ der de toge til hoffuedet/ tradde hun hannem paa benene/ at de vilde brøste; oc der de skulde hielpe benene/ da qualde hun hofuedet/ oc det bleff hans død/ oc de brende hannem ved en Aa som Scyt Aa kalledis: oc der opreiste de hans Sejers stene eller Graffsteene.

VIII. Visbur.

VIsbur arffuede Suerige effter sin Fader: hand fick til Hustru Aattis den Rigis dotter/ oc afflede met hende to Sønner/ Grijs oc Anund: oc Visbur forskiød hende/ oc tog en anden Hustru/ oc afflede med hende en Søn/ søm Domald bleff kallet.

Hans første Hustru drog hiem til hendis Fader met hendis

to Sønner / oc der de vaare 12 Aar gammel den ene / oc den anden 13 aar / droge de til deris Fader / oc kreffuede hannem deris Moders Morgensgaffue / som var 3 Byer / oc it Guldsmycke: hand vilde icke gifue dennem det. Da sagde de / at det Guldsmycke skulde volde den beste Mands død hand haffde vdi hans Slect: oc de droge hiem igien / oc lode hente Huld / at hun skulde forgiøre deris Fader: Hun sagde sig icke kunde raade troldommen anderledis / end at der skulde altid nogen slaes ihiel aff sin egen Slect / i Ynglings Æt oc Affkomme: De samtyckte det / oc forsamlede Folck / oc komme uforvarendis paa deris Fader / oc brende hannem inde.

IX. Domald.

Domald tog Riget effter sin Fader / vdi hans tid bleff der hunger oc dyrtid vdi Suerig: da offrede Suederne mange Oxen vdi it stort Offer om Høsten vdi Vpsal. Men det hialp intet: thi den dyretid holt ved.

Den anden Høst offrede de Mennisker / oc bleff tiden intet dis bedre.

Den tredie Høst komme Suederne til Vpsal en stor forsamling / oc Høffdingerne hulde raad / oc komme saa offuer eens / at den dyre tid var kommen for Kong Domalds skyld: thi vilde de offre hannem til Oden for Aarsgrøde oc god tid i Landet igien: oc de slactede oc offrede hannem / oc smurde hans blod paa alle Vegge i deris Affguds hus oc Stolde / oc der bleff siden bedre tid i Landet.

X. Domar.

Domar var Domalds Søn / oc tog Riget effter hannem: vdi hans dage var god tid oc fred vdi Suerrig: hand bleff sotdød vdi Vpsal / oc brend paa Førisvold / ved Aabacken: der stander hans Graffstene.

XI. Kong Dygue eller Dygui.

DYgui hed Domars Søn/ som tog Riget efter hannem/ oc bleff hand Sotdød i Vpsal. Dygues Moder var Drotta Kong Dags Daatter/ som var Rings Søn/ der først bleff kallet Konge i Danmarck/ huilcket Nafn hans Efterkommere siden beholde for det edelste Nafn/ men Dygue bleff først kallet Konge i Suerig: Thi hans Formend vaare kallede Drotter eller Drotnar/ oc deris Hustruer Drotninger. Drotta var Konning Dans Syster/ som Danmarck er nefnd efter.

XII. Kong Dag.

KOng Dag var K. Dyguis Søn/ oc bleff Konge effter hannem. Hand var saa viis/ at hand forstod Fuleskrig. Oc hafde hand en Spurre/ som sagde hannem mange Tidinder fra andre Lande. Det hende sig at Spurren fløig til Jutland/ der som kaldis paa Woruaa/ oc bleff paa en Ager slagen død met en Steen: der Spurren icke kom hiem igien/ offrede Kongen til sin Gud/ oc spurde hannem om Spurren/ oc fick det Suar/ at hand war dræbt paa Woruaa/ K. Dag bød Folck ud/ oc drog til Jutland met en stor Krigshær. Oc der hand kom til Woruaa/ gick hand paa Landet/ oc slog ihiel oc røfuede/ oc Folcket flyde vide om Landet: mod Aftenen vende hand om igien/ oc hafde da ihielslaget megit Folck/ oc førde mange Fanger met sig. Oc der hand reed ofuer en Aa/ der som kaldis Skodsvad eller Waabnevad/ kom der en Bonde udløbendis aff Skofuen/ oc skiød Kong Dag i Hofuedet/ saa at hand falt død aff Hesten. Den Tid vaare Stridshøfdinger i disse Lande kallede Gram/ oc Stridsmendene Grammer.

XIII. Kong Agni.

AGni hed Dags Søn/ som styrde Riget efter hañem. Hand bleff en rig/ mectig oc nafnkyndig Herre/ oc en duelig

Strids-

Stridsmand. Hand drog til Findland / oc stridde mod Froste Findernis Konge/ oc slog hannem met megit aff sit Folck / oc røf-uede vide udi Findland/ oc fick stort Bytte.

Hand tog met sig Skialff Frostis Daatter/ oc Loga hendis Broder/ oc der hand kom til Stockesund/ slo hand sin Tielting der i Skofuen/ som der den Tid var: oc hafde hand it Guldsmy-cke paa sin Hals hengendis/ som Kong Wißbur hafde aat. Hand tog sig til Hustru Skialff Frostis Daatter. Hun bad Kongen giøre Arfueøl efter hendis Fader: Thi bød hand til sig mange ypperlige Mend/ oc giorde it stort Giestebud/ oc der Kongen bleff drucken om afftenen / bad Skialff hannem forvare vel sit Guld-smycke/ som hand hafde om sin hals. Hand bant det hart til hal-sen der hand gick til seng. Landtieldingen stod i Skofuen vnder it høyt træ/ som skulde skiule for Solens heede. Der Kongen soff/ tog hun it sterckt snøre/ oc feste det vnder Guldsmycket: oc hendis Mend refue Tieldingen aff/ oc kastede snørit op ofuer en gren i træet/ oc hengde hannem der op. Siden løbe hun oc hendis Mend til skibs oc roede bort. Kong Agni bleff brendt der som Agnefidt er kalledt/ Vesten for Stocksundt.

XIV. K. Alrek oc K. Erick.

Alrek oc Erick vaare Kong Agnes Sønner/ oc blefue Kon-ger efter hannem: de vaare duelige Krigßmend/ oc øfuede sig besynderlige paa Rytterij/ oc beflittede sig der til/ huil-cken aff dennem best kunde ride / eller hafue de beste Heste. Oc det hende sig en Dag / at de rede ene to fra alt deris Folck / oc de komme icke tilbage igien: men blefue funden døde / oc baade de-ris Hofueder sønderslagne: oc de hafde ingen Vaaben hos sig / men Bidslene vaare slidne aff beggis deris Heste: Thi meente mand at de dermet hafde dræbt huer andre.

XV. K.

XV. K. Yngve oc K. Alffred.

YNgue oc Alffred vaare Alrecks Sønner/ oc blefue Konger i Suerrig effter hannem / K. Yngue var en mandelig KrigsFørste/ oc Sejersalig / oc en dejlig mand: sterck oc dristig vdi strid/ oc derhos dannis oc gieffmild/ oc megit venlig: thi haffde hand yndist aff alle/ oc var megit naffnkundig.

K. Alffred hans Broder vaar altid hiemme: hand vaar en stille Mand / dog uvenlig oc stolt. Hans Hustru hed Berta/ oc var en deilig/ tuctig oc lystig Quinde: Det hende sig/ at K. Yngue var kommen aff Leding/ oc haffde røffuit til Siøs/ oc baade Brøderne vaare da tilsammen i Vpsal. Oc der K. Alffred gick til seng om afftenen / bleff Drotning Berta offte siddendis igien/ oc snackede met K. Yngue: oc hun sagde offte i skiemt / at den Jomfru vaar lycksalig / som K. Yngue vilde haffue til Hustru. Det fortrød K. Alffred: oc en afften/ der Drotningen sad oc snackede met K. Yngue / oc hand haffde it stacked Suerd liggendis paa sine knæ / da kom K. Alffred ind fra Sengen igien uforvarendis/ oc Folckene vaare druckne/ oc gaffue icke act paa at Kongen kom indgangendis: oc hand tog it dragit Suerd vd vnder Kiortelen / oc stack sin Broder igiennem der med. K. Yngue sprang op/ oc drog sit Suerd/ oc hug Kong Alffred ihiel dermet/ oc de fulde baade døde paa Gulffuet/ oc bleffue begraffue i en Høj paa Fyrrisvolden.

XVI. K. Hugleik.

HVgleik hed K. Alffreds Søn / som Riget tog effter hannem: (thi K. Yngues Sønner vaare den tid smaa) hand var icke nogen Krigsmand: men sad stille hiemme i Landet/ oc bleff saare rijg / dog var hand karg/ oc holt mange Spillemend oc Troldmend i sin Gaard.

Vdi Norrig vaare to Brødre/ Hagen oc Hagbard/ som vaare Siøkonger/ oc naffnkundige Mend: oc haffde megit

Krigs-

Krigsfolck / oc mange stercke Kiemper der iblant: oc droge de stundom til hobe i Leding/ oc stundom huer for sig.

Hagen drog til Suerrig mod Kong Huglejk/ hand forsamlede en stor Hær mod Hagen/ oc komme hannem til hielp to Brødre/ Suibdager oc Gregader/ som vaare to nafnkundige Mend oc veldige Kiemper. Hagen hafde tolff Kiemper met sig/ blant huilcke var oc Sterk Oder den gamle/ oc var Hagen sielff en god Kiempe. De møttis paa Førisvold/ der blefue Kong Huglejks mend slagne/ oc hans to Kiemper fangne: oc K. Hagen gick ind i Skioldborgen til hannem / oc slog hannem ihiel met alle sine Sønner. Da flydde de Suenske / oc Hagen tog Landet ind/ oc bleff Konge i Suerrig/ oc sad stille i Landet udi tre Aar: thi droge hans Kiemper fra hannem/ oc søgte sig anden steds platz.

XVII. K. Hagen.

JOrund oc Erik vare Kong Yngue Alreksøns Sønner/ oc vare de udi Strid til Siøs/ ald den stund som K. Hugleik oc Kong Hagen regierede i Suerrige. Oc røfuede de paa mange Lande/ oc vare duelige Krigsmend: en Sommer røfuede de under Danmarcks side/ der funde de Gudlaug Konge i Haaløje/ (det er/ Helgeland i Norrig) oc ofuervunde hannem/ oc førde hannem til Landet paa Strømønæs/ oc hengde hannem der. Oc hans mend kastede en stor Steenhøjg ofuer hannem/ der aff finge Ynglingerne stort Mod oc Dristighed. Der de spurde at K. Hagen hafde ladet sine Kiemper drage fra sig/ sejlede de til Suerrig/ oc forsamlede en stor Hær mod K. Hagē. Oc der Suederne hørde/ at Ynglingerne vare komne i Landet igien/ komme de huer mand dennem til hielp / oc bleff en utallig Forsamling oc stor Hær: oc de lagde ind i det store Vand Logen/ (Meler) oc droge til Vpsal/ oc møtte K. Hagen paa Fyresvold met lidet Folck/ oc bleff en skarp Strid. Hagen gick saa hart fram/ at hand hug ihiel alle de hannem forekomme: oc paa det sidste slog hand Erick

Ynguesøn ihiel / oc nedhug deris Banere / thi flyede Jorund til Skibs met alt sit Folck.

Hagen hafde faaet saa store saar i det Slag / at hand kunde icke lefue. Thi lod hand legge sit Skib fult aff Vaaben oc døde mend / oc tør ved / oc lod sig der udi legge halff død / oc vinde Seglet op / oc legge Roret i Lauff / oc udføre omkring Skieren / oc sticke Ild paa Skibet. Vinden blæste aff Landet / oc Hagen gick brendendis til Siøs / oc Haffuit begroff hannem. Den gierning bleff vide spurt oc megit roset.

XVIII. K. Jorund.

JOrund Ynguesøn / bleff Konge i Suerig. Hand drog altid i Leding om Sommeren / oc kom hand it Aar til Danmarck / oc lagde ind i Limfiord / oc drog op til Ottesund oc røfuede i Landet. Der kom ofuer hannem / Gydleg Konge paa Helseland / (K. Gudlaugs Søn / som Jorund haffde ladet henge) oc slogs met K. Jorund / oc Landfolcket kom Gydleg til hielp fra alle sider. Oc K. Jorund sprang ofuer Borde / oc bleff optagen igien oc fangen / oc Gydleg lod reise en Galie / oc henge hannem udi. Saa quad Trojolff Skaald: Vard Jorunder hin er end vm do Liffs offlatr i Limafirdi: daa er Haler Jostr Hursa sleipnir bana Gudlauks ofbæra skildi / ok Hagbardi Hersa valde / Hodno leif aa Halse gick.

XIX. Kong Aune eller Ani.

AVne eller Ani hed Jorunds Søn / som bleff Konge ofuer Suerig effter hannem. Hand var en vijs mand / oc offrede gierne til Guderne / oc var ingen krigsmand / men sad stille hiemme i sit Land.

Udi disse forbenefnde Kongers tid udi Vpsal / vare disse Konger i Danmarck.

Dan den Stolte eller Storsindede / hand bleff saare gammel.

Hans

Hans Søn var Frode hin Fredegode.

Frodis Sønner vare Haldan oc Fredleff. De vare mectige Krigßherrer. Haldan drog til Suerig met sin Krigshær/ oc stridde mod K. Ani nogle gange/ oc fick altid Sejer. Paa det sidste flydde Kong Ani Vester til Gautland/ (det er Vestergydland) udi sit Kongerigis 20 Aar / oc bleff hand da i Gautland udi 20. Aar/ saa lenge som Haldan lefuede. Der effter døde Haldan udi Vpsal/ oc bleff der lagt i en Højg. Thi kom K. Ani atter til Riget igien/ oc var hand den tid 60 Aar gammel. Da offrede hand it stort Offer / at hand kunde lefue lenge: oc hand gaff Odin sin Søn/ oc offrede hannem/ oc fick Suar aff Odin/ at hand skulde end da lefue udi 60 Aar / oc var hand der effter Konge i Vpsal udi 20 Aar. Saa kom Kong Olj den Raske aff Danmarck/ K. Fridleffs Søn / met sin krigßhær/ oc ofueruandt Kong Ani/ oc hand flydde atter til Vestergydland / oc bleff der i 20 Aar/ indtil Sterckoder den gamle drebte K. Olj. Da kom K. Ani atter til Riget igien/ oc var Konge udi 20 Aar i Vpsal. Da giorde hand Odin atter it stort Offer/ oc offrede hannem den anden sin Søn. Oc Odin sagde hannem / at hand skulde lefue saa lenge/ som hand offrede hannem en aff hans Sønner huert 10 Aar / dog saa at hand skulde gifue en part aff Landet Naffn effter huer sine Sønners Tal/ som hand offrede. Oc der hand haffde offret 7 Sønner / da lefuede hand endda 10 Aar / oc kunde hand da icke gaa/ men de maatte bære hannem i en Stoel. Da offrede hand sin 8 Søn / oc kallede en part i Landet der aff Ottendeland / oc hand lefuede dereffter 10 Aar / oc laag altid paa Sengen. Dereffter offrede hand sin 9 Søn/ oc lefuede der effter i ti Aar/ oc diede aff Horn som it Spætbarn. Hand haffde end en Søn / den vilde hand oc offre/ oc gifue Vpsal oc Vpsalslæn Naffn der aff/ at det skulde kaldis Tiendeland / men Suederne vilde icke stede hannem det. Siden døde Kong Ani/ oc bleff lagd i en Høјg/ ved Vpsal.

Oc hafuer mand der efter kaldet det Anisoot eller Aunasoot/ naar nogen døde aff ælde/ oc ingen anden Kranckhed.

XX. K. Egil Anisøn.

EGil hed Anis den gamlis Søn. Hand bleff Konge i Sue-rig efter sin Fader/ oc var ingen Krigsmand/ men holt sig stille hiemme i Landet. Hand hafde en Tienere / ved Nafn Tune / som hafde værit Kong Anis ypperste Raad / oc hans Rentemester: oc der K. Ani døde/ da nedgroff Tune en stor hob Guld oc Sølff i Jorden/ oc K. Egil skickede hannem iblant sine Træle/ det fortrød Tune storligen/ thi løb hand fra Kongen oc mange Træle met hannem/ oc hand optog den Skat hand hafde i Jorden/ oc skifte den imellem dennem/ oc de toge hannem til deris Hofding. Siden forsamlede sig til hannem alle Mißdedere/ oc Vdslæge oc Fredløse mend / oc hand drog omkring i Landet/ oc giorde stor Skade. Der Kongen det spurde/ bleff hand ilde til freds/ oc drog ud met sin Krigshær/ at lede efter dennem: oc Tune kom uforvarendis paa Kongen/ om Natten / oc slo megit aff hans Folck ihiel / saa at Kongen maatte fly / oc Tune forfulde hannem indtil Skofuen / oc drog siden tilbage igien / oc røfuede allesteds/ oc gaff sit Folck alt det hand røfuede oc tog: thi blefue de hannem tro oc villige/ oc megit Folck samlede sig til hannem. K. Egil besterckede sig igien / oc drog mod Tune / men hand tafte 8. Slactinger / som de holt sammen: da flydde Kong Egil til Kong Frode hin Fracke i Sæland/ oc lofuede hannem Skat aff Suerrig / om hand vilde hielpe hannem met sit Folck mod Tune. Kong Frode laante hannem sine Kiemper / oc megit krigsfolck/ oc hand drog til Suerig igien. Der Tune det spurde/ møtte hand med sin Hær/ oc bleff der slagen met sit partij/ oc K. Egil kom til sit Rige igien: de Danske droge hiem igien / oc K. Egil sende Kong Frode store Gafuer oc kostelige Skenck/ huert halfue Aar/ oc gaff hannem ingen anden Skat/ oc deris Venskab varede til Dødedag.

Det

Det var sed i Suerrig/ at føde den Tiur som offris skulde til Odin/ indtil hand bleff Mand Olm: oc det hende sig en gang/ at saadan en Tiur sled sig løs/ oc kom til Skofuen/ oc giorde Folck stor skade. Kong Egil var en god Jægere/ oc som hand en Dag var paa Jact/ forfulde hand it Diur/ oc red fra alt sit Folck/ oc bleff den Tiur var/ oc red til hannem/ at hand vilde felde hannem. Tiuren vende sig imod/ oc Kongen stack paa hannem met sit Spiud: men det fattede icke ret / oc Tiuren løb sine Horn i Hestens side/ saa at hand falt til Jorden met Kongen/ oc der hand sprang op igien/ oc vilde drage sit Suerd/ stack Tiuren sit Horn igiennem hans Bryst/ oc Kongens mend komme oc dræbte Tiuren: men Kongen døde deraff/ oc bleff lagt i en Høig ved Vpsal.

XXI. K. Ottar Wendilkrage.

OTtar hed K. Egils Søn/ som Konge bleff efter hannem. Hand holt icke Venskab met K. Frode: thi sende Kong Frode sine Mend til hannem/ oc lod kræfue den Skat som K. Egil hafde lofuit hannem. Kong Ottar suarede/ at de Suenske hafde aldrig gifuet Kongen i Danmarck Skat / oc ey vilde hand det heller giøre.

Kong Frode var en mectig Krigsførste/ oc hand sejlede en Sommer til Suerrig/ oc røfuede oc brende vide udi Landet/ oc ihielslog megit Folck/ oc megit førde hand bort met sig/ oc fick it stort Roff oc Bytte aff Landet.

Den anden Sommer der efter/ sejglede Kong Frode i Leding udi Østerleden. Der Kong Otter det spurde/ sejglede hand met sit ganske Hær til Danmarck/ oc røfuede oc brende udi Landet uden modstand: oc lagde paa det sidste ind udi Limfiord/ oc giorde stor Skade i Vendsyssel med mord oc brand. Kong Frode haffde sett to Grefuer til at tage vare paa Riget/ den stund hand var uden Lands/ ved Nafn/ Vatter oc Faste. Der de finge

at vide/at K. Ottar oc de Suenske røfuede i Jutland/ forsamlede de en Krigshær met hast/ oc komme met deris Skibsflaade uforvarendis paa de Suenske/ oc stridde lenge met dennem / oc Landsfolcket søgte til paa alle sider mod de Suenske / oc bleff K. Ottar slagen/ oc meste parten aff hans Folck. De lagde K. Ottars døde Krop paa en Høj/ oc lode Raffne oc Krager æde hannem op. Oc de giorde en Krage aff Træ/ oc sende til Suerig/ oc lod dennem sige / at saadanne Fugle haffde fortæret K. Ottar/ oc de kallede hannem Ottar Vendelbokrage.

XXII. K. Adels.

ADels hed K. Ottars Søn/ oc bleff Konge effter hannem. Hand lefuede leng/ oc var en rig oc mectig Første. Det hende sig en Sommer / at hand drog udi Leding / oc røfuede i Saxsen/ oc var Kongen da icke i Landet / thi bortførde K. Adels megit Roff oc Bytte/ baade Folck oc Fæ oc andet Got. Der var iblant Fangerne en megit deilig Jomfru/ ved Naffn Vrsa/ hun var vijs oc forstandig / skickelig oc tuctig for alle andre / saa at Kongen fick vilie til hende / oc tog sig hende til Hustru. Helge Kong Haldans Søn var Konge i Danmarck/ oc bode i Ledre / hand kom til Suerig met saa stor en krigshær / at K. Adels icke torde stride mod hannem / men flydde stax aff Landet. Kong Helge røfuede oc tog met sig alt det hand vilde/ oc drog til Danmarck igien / oc haffde Dronning Vrsa met sig/ oc tog sig hende til Hustru / oc affledе en Søn met hende / ved Naffn Rolff Kragge.

Tre Aar der efter / kom Dronning Alhed aff Saxsen til Danmarck/ oc gaff Dronning Vrsa tilkiende/at K. Helge var hendis Fader / oc at hun var hendis Moder. Da drog D. Vrsa til Suerig igien/ oc bleff der Dronning saa leng hun lefuede. K. Helge falt i Strid / oc Rolff hans Søn var da 8. Aar gammel/ oc bleff tagen til Konge effter hannem udi Ledre.

Kong

Kong Adels haffde findskab met Kong Olj paa Opland i Norrig/ oc de lefuerede hinanden it Slag paa Isen udi Venner/ oc K. Olj bleff der slagen. Om det Slag/ oc huorledis Kong Rolff Krage aff Danmarck kom til Suerig/ oc saade Guld paa Førisvolden/ er megit sagt udi Skioldunga Viser oc Skioldunga Sagn.

Kong Adels holt altid skiøne Heste/ oc haffde hand en Hest som Sløgner hed/ oc en anden som kaldis Raffn/ huilcken K. Olj udi Norrig haffde aat/ den sende hand Godgjest Konge paa Heljeland. Oc der Kongen red samme Hest/ kunde hand icke holde hannem/ oc falt aff oc bleff død/ huilcket skiede paa Andenæs i Norrig.

K. Adels var til offers/ det som mand kallede Disa Offer/ oc der hand reed om kring i Salen/ slog Hesten hannem aff/ oc hand falt met Hofuedet mod en Steen/ saa hans Hiærne gick ud/ oc bleff hand lagt udi en Højg hos Vpsal/ oc var holden for en rig Kong i sin tid.

XXIII. oc XXIV. Kong Eistein oc Kong Solvi Jude.

EIstein var K. Adels Søn/ oc tog Riget effter hannem udi Suerig. Vdi hans tid bleff Rolff Krage slagen i Ledre/ aff sin egen Suaager.

Vdi de Dage røfuede der mange paa Suerige/ baade Danske oc Norske. Oc mange Høffdinger lode gifue sig Kongenafn/ som intet Land haffde/ oc kalledis derfor Siøkonger/ oc det met rette: fordi de haffde deris meste tilhold paa deris Skibe/ oc søgte deris næring met siørøfuerij. En aff samme Siøkonger hed Solvi/ som var Hognes Søn udi Marsø/ hand røfuede udi Østerlandene/ oc hafde sit Land i Jutland. Oc der hand kom til Suerig/ var K. Eistein til giest udi it Hærret/ som Louond kaldis. K. Solvi kom uforvarendis paa hannem/ oc brende hannem inde

met

met alt sit Folck/ oc drog siden til Sigtun/ oc begierede/ at Suederne skulde tage hannem til Konge / men de forsamlede hasteligen en stor Krigshær imod hannem / oc vilde verie Landet: oc den Strid varede udi tolff samfelde Dage. Oc K. Solvi fick ofuerhand / oc bleff Konge i Suerrig i mange Aar/ indtil de Suenske sloge hannem ihiel met forræderij.

XXV. K. Inguor.

Inguor eller Ynguor/ var K. Eystens Søn/ oc bleff Konge ofuer Suerrig efter K. Solvis død. Hand var en duelig Krigsmand/ oc var huert Aar ude met sin Skibsflaade/ at forsuare sit Land. Hand giorde Fred met de Danske / oc drog met sin Hær i Østerleden/ oc bleff slagen i Estland/ (der som er kaldet paa Stenen) oc ligger der begrafuen i en Høj/ ved Strandebredden: oc hans Folck/ som vare ofuerblefne/ seilede hiem til Suerrig igien.

XXVI. K. Omund.

Omund var Kong Inguors Søn/ som tog Kongeriget efter hannem: oc var der god Fred i Suerrig i hans tid / thi bleff hand megit rig paa Guld oc Sylff/ oc var der til den Vensaligste/ aff alle de Konger/ i Suerrig hafde verit.

Hand drog til Estland / at hefne sin Faders død/ oc røfuede oc brende vide om Landet/ oc drog hiem igien met it stort bytte.

Vdi Suerrig vare den tid store Skofue oc øde marcke/ oc ubygt Land mangesteds: oc K. Omund lod afhugge Skofuene/ oc oplede slette Platze at bygge paa / oc giorde Veje ofuer Klipper/ Bierge oc Dale/ oc bløde Myre oc Moratzer/ oc andre saadanne V-vejede oc ufarende steder/ ofuer alt Suerrig: oc lod bygge Landet mange steds/ som det var ubygt / thi bleff hand kaldet Braude Omund / for hand saaledis lod rydde oc giøre Braud / det er Vej.

Hand hafde en Søn / ved nafn Ingiald / oc var den tid en

Vnder-

Vnderkonge eller Skatkonge i Fiadrindaland i Suerig/ som hed K. Inguor/ oc haffde to Sønner/ Alff oc Agnar. Alff oc Ingiald var Iæffnaldret/ oc vare da saa store/ at huer aff dennem holt sine Hoffsinder. Brydeomund raadde for Tiendeland/ som Vpsal ligger udi/ der holt alle Suenske Ting om Medvinter/ oc alle Skatkongerne oc Høffdingerne i Landet skulde der da forsamlis. Der kom oc Kong Inguor met sine to Sønner Alff oc Agnar. Ingiald oc Alff legte sammen/ oc Alff var hannem altid for sterck/ huilcket fortrød Ingiald saa storligen/ at hand græd oc klagede det for sin Fosterfader Suibdager Blinde. Thi tog Suibdager Hiertet aff en Vlff/ oc lod det stege/ oc gaff Ingiald Kongens Søn det at æde/ oc der efter bleff hand grum oc ond i Sinde. Der hand bleff fuldvoxen/ fick hand til Hustru/ Gunhild K. Algauts Daatter aff Goutland. Hand var K. Gottrecks den mildis Søn/ som var Kong Gouts Søn/ der Goutland er nefnd aff.

K. Omund drog om Høsten met sit Folck mellem sine Gaarde/ oc der hand kom i en Dal paa Himmisheden/ oc det regnede fast/ da falt der en Skrede aff Snee oc Sand oc Steen ned aff en høj Klippe paa hannem oc hans Folck/ oc bleff hand der død/ oc mange met hannem.

XXVII. Kong Ingiald Ildraade.

INgiald Omundsøn/ bleff Konge udi Vpsal efter sin Fader. Oc hafde Vpsale Konger altid værit Enwolds Konger ofuer Suerige/ fra Odins Tid/ oc indtil K. Agnar hin Rige døde. Siden bleff Landet skift ved Arff/ saa at huer fick sin part/ som hand arfuede/ oc blefue saa mange Konger i Landet. Dog vare Vpsale Konning ofuer dennem alle.

Der Ingiald tog ved Riget/ vare der mange saadanne Konger i Landet/ oc samme hafde optagit oc opbygt øde steder i Landet/ oc vare der Høfdinger ofuer. Huor ved Kong Ingiald bar

stor Afuind/ oc fortrød det storligen. Thi lod hand berede it stort Giestebud udi Vpsal/ oc vilde tage Arff efter sin Fader Kong Omund/ saasom da var vijs i Landet. Oc lod hand bygge oc berede der til en ny Sal/ megit større end den Kongelige Sal i Vpsal/ oc giøre der udi 7 Kongelige Sæder/ oc kallede den Siukongers Sal. Der efter lod hand biude til sig alle Konger oc Høfdinger ofuer alt Suerig/ oc mange andre ypperlige Mend. K. Algauter/ Dronnings Fader/ kom oc til det Arfueøl/ oc K. Inguor aff Fiadrundaland/ met sine to Sønner/ Alff oc Agnar. Desligeste K. Sporsnilder aff NerRige/ oc K. Siurd aff Ostendeland/ men Granmar Konge aff Sydermanland kom der icke. Der hand nu hafde skicket de 6 Konger/ huer i sit Sæde/ met alt deris Folck i den ny Sal/ da beskickede hand/ at alle hans Hofsinder met alt Krigsfolcket/ skulde være rede oc tilstede i Byen/ til videre besked.

Den tid var det Sedvane i Suerrige/ at den som giorde Arfueøl/ oc skulde tage Arff oc Rige efter nogen Konge/ skulde sidde paa Fodskammelen for Højsædet/ indtil saa lenge det Bægere bleff indbaarit/ som kalledis Bragebægere eller Bragefuld/ saa skulde hand staa op imod Bægerit/ oc annamme det/ oc giøre sit Løfte oc Forplict om nogen Mandelig Gierning at bedrifue/ oc uddricke saa samme Bægere. Siden skulde mand lede hannem til sin Faders Højgsæde eller Kongesædit/ oc da hafde hand rettelig annammet Arfuen oc Riget efter sin Fader. Det samme bleff ocsaa den tid saaledis giort/ at Kong Ingiald stod op imod Brage Bægerit/ oc tog ved det store Diurshorn/ oc giorde sit Løfte oc Forplict/ at hand skulde forøge sit Rige paa alle parter/ eller lade sit Lijff der ofuer/ oc hand drack saa aff Hornit.

Om Aftenen/ der alt Folcket var drucket/ talede hand til Folckuid oc Hyluid/ Suibdagers Sønner/ at de skulle gaa ud aff Salen met hannem/ oc væbne sig met alt deris Folck/ oc de ginge

ud/

ud/ oc sette Ild paa Saalen/ oc indebrende de 6 Konger met alt deris Folck/ oc sloge ihiel alle de som udkomme/ oc Kong Ingiald lagde alle deris Lande under sig.

Der Kong Granmar dette spurde/ tenckte hand vel at det samme vilde staa hannem fore/ uden hand kunde det forekomme i tide. Den samme Sommer kom Kong Hieruar/ som Ylfuing var kalled/ til Suerig/ met sin Skibsflaade/ oc lagde ind i den Fiord/ som kallis Mørckved. Der Kong Granmar det spurde/ sende hand Bud til hannem/ oc lod hannem biude til Giest met alt sit Folck. Kong Hieruar teckedis Budet/ thi hand hafde icke røfuit i Kong Granmars Land. Der hand kom til Kong Granmar/ oc de drucke om Aftenen/ oc vaare glade/ da framgick Hildigund Kong Granmars Daatter/ oc efter hendis Faders Befalning/ tog hun it Sølffkar oc skienckte udi/ oc gick for Kong Hieruar at staa/ oc sagde: Heil være I Ylfuinger. Oc hun tildrack hannem Rolff Kraggis Skaal/ saasom den tid var seduane at dricke sine Venners Hukommelsis Skaaler/ oc besynderlige de Dødis. Der hun hafde drucket halffparten/ fick hun Hieruar Bægerit. Oc hun behagede hannem saa vel/ at hand anden dagen begierede hende til Hustru/ oc Kong Granmar samtyckte det oc giorde deris Bryllup/ oc skulde Kong Hiervar blifue hos hannem/ oc arfue den part aff Riget efter hannem/ thi Kong Granmar hafde ingen Søn. Den samme Høst forsamlede K. Ingiald en stor Krigßhær aff alt Suerig/ oc actede at drage mod K. Granmar oc hans Suaager. Der de spurde det/ samlede de Folck aff deris Land. Oc K. Hagen aff Øster Gydland/ oc hans Søn Hilder/ komme dennem til hielp met megit Folck: Thi K. Granmar hafde Hilden K. Hagens Daatter til Hustru.

K. Ingiald kom i Landet met alt sin Krigßhær/ oc hafde megit mere Folck end Kong Granmar/ oc der bleff en skarp Strid/ men paa det sidste flydde mange aff K. Ingialds Høfdinger met

deris Folck/ oc K. Jngiald blef ilde Saar/ thi maatte hand fly til Skibs/ oc hafde mist megit aff sit Folck. Der falt Kongens Fosterfader Suibdager Blinde met to sine Sønner/ Gautuid oc Huluid/ oc K. Jngiald sejlede hiem igien/ oc var ilde til freds/ dog bleff der giort Fred imellem Kongerne/ oc de komme samen oc giorde Venskab/ Fred oc Forbunt met hinanden/ ved deris Eed/ at skulle vare til deris Dødedag.

Om Vaaren der efter/ drog K. Granmar til Vpsal/at offre som sedvanligt var/ naar det var Fred. Da fornam hand paa Offerit/ at hand skulde icke lenge lefue/ thi drog hand snarlig hiem igien. Oc icke lenge der efter/ der K. Granmar oc K. Hiervar vaare til giest ude i Lœnit/ paa en O heder Silier/ da kom K. Jngiald paa dennem om Natten/ oc sette Jld i Gaarden/ oc brende dennem inde met alt deris Folck/ oc lagde alt deris Land under sig.

Kong Hagen oc Hilder hans Søn/ vilde det hefne/ oc droge ofte ind i Suerig/ oc giorde stor Skade: Oc holt de Fejde met K. Jngiald saa lenge hand lefuede.

Kong Jngiald hafde en Daatter/ ved Nafn Aasa/ oc en Søn hed Olaff/ som bleff kaldet Trætelge. Det sigis at Kong Jngiald dræbte 12 Konger/ oc sueg dennem alle imod god tro oc lofue/ thi bleff hand kaldet Jngiald Jldraade.

Sin Daatter Aasa gaff hand Kong Godraad i Skaane/ oc hafde hun hendis Faders sinde/ oc tileggede hendis Mand/ at hand ihielslo Haldan sin Broder/ Jwer Vidfadmes Fader/ oc siden tog hun oc lifuet aff hendis Mand/ oc rømde saa til Suerig igien. Oc bleff hun ocsaa kallet Aasa Jldraada.

XXVIII. Jffuer Vidfadme.

JFfuer Vidfadme kom til Skaane/ efter hans Faders oc Faderbroders død/ oc forsamlede en stor krigshær/ oc drog til Suerig der met. Aasa Jldraada var tilforn affdragen

til

til hendis Fader. Der K. Ingiald spurde/ at K. Ivar var kommen i Landet met sin Hær/ oc hand tenckte vel/ at hand icke hafde udi mact at stride mod hannem/ icke var hannem heller got at fly/ thi hand hafde V-venner ihuor hand kom. Da toge hand oc hans Daatter det Raad/ som siden er vide ryctet/ oc aff mange roset oc lofuet: de giorde alt deris Folck ofuerdrucket/ oc der de sofue/ sette de Ild paa Salen/ oc brende dennem alle inde/ oc sig sielfue met.

Ifuer Vidfadme tuingede alt Suerig under sig/ siden Kong Ingiald var brend/ oc fick ocsaa alt Danmarck/ oc vant en stor part i Saxsen/ met mange Lande der Østen fore. Der efter vandt hand femte parten aff Engeland. Aff hannem ere komne Danske oc Suenske Konger/ som siden hafue raad for de Riger/ huer for sig. Ved hannem kom Suerigs Rige fra Ynglingers æt.

Der Olaff K. Ingials Søn spurde sin Faders død/ da drog hand aff met det Folck hand fick/ oc hannem følge vilde/ thi alt Almuen i Suerig var opreist/ oc vilde fordrifue oc ødelegge alle K. Ingials Slect oc Venner/ Thi drog hand først op til Nærrige/ men de Suenske fordrefue hannem der fra. Da drog hand Vester ofuer Skofuene til den Aa/ som falder Norden til i Venner/ oc kaldis Elfuen/ der rydde hand Marcken/ nedhug oc affbrende Skofuene/ oc bygde der Huse oc Gaarde/ saa at der snart bleff store Hærreder oc Læn/ som før vare øde oc vilde Skofue/ oc hand kallede det Værmeland/ oc var en god Egn. Der de Suenske det spurde/ holt de det for spot oc foracteligt/ oc kallede hannem Olaff Trætelge. (Det er/ Vedhuggere eller Træhuggere.)

Olaff fick sig til Hustru Soluig Kong Halffdan Guldtands Daatter paa Solløj. Hans Fader var Solua/ som var Solua Soluasøns den gamlis Søn/ som først bygde Solløj/ oc gaff den Egn Nafn. Olaff Trætelgis Moder var Ganthild/ K. Olafs den Suenskis Daatter paa Nærrige.

Kong Olaff oc Soluig hafde to Sønner sammen/ Ingiald oc Haldan Huidbeen. I den tid vaare mange giorde Fredløse oc Vdslæge udi Suerige/ aff Kong Jfuar Vidfadme for Kong Ingialds skyld. Der de spurde at Kong Olaff Trætelge hafde it got Land/ da komme de til hannem saa mange/ at de hafde icke rum i Landet/ thi bleff der snart stor Hunger oc dyr Tid iblant dennem/ oc skyldede de Kongen derfore/ saasom de Suenske plejede altid at tilregne deris Konger/ baade de gode Aar oc den dyre Tid.

Kong Olaff offrede icke gierne til Guderne/ oc det behagede de Suenske ilde/ oc de meente at den dyre Tid stod derfore saa lenge/ thi forsamlede de sig/ oc droge til Kongen/ oc brende hannem inde/ oc gafue hannem Odin til Offers/ for Sejer oc for Aarsgrøde/ men den dyre Tid lod dog icke aff/ thi tenckte de forstandigste vel at Kongen hafde der ingen skyld udi/ men at Folcket var for megit i Landet/ meere end det kunde taale: thi fant de paa det Raad/ at de droge met en stor Krigshær Vester ofuer Hedeskouf/ (eller Ejdeskouf/) oc komme uforvarendis paa Solørne/ oc sloge Kong Solva/ Haldan Guldtands Søn ihiel/ oc toge Haldan Huidbeen/ som der var at opfostre/ til deris Konge/ oc indtoge saa ald Soløj/ oc droge siden ud paa Raumarige/ oc indtoge det Læn.

Norske Konger.

I. Kong Halffdan Huidbein/ Konge paa Opland/ oc i Vigen oc Værmeland.

NV vigis her fra de Suenske Konger/ oc til de Norrigis indfødde Konger/ af hues Stamme Kong Harald Haarfager siden er affkommen/ blant huilcke denne Kong Haldan var den første/ endog hand var fød i Værmeland/ oc aff Suenskt Kongestamme.

Kong Haldan Huidbein / bleff en mectig Konge udi Vigen / (det er / de Læne som ligge omkring Foldefiorden / som da bleff kaldet Vigen / oc nu er Oslofiorden.) Oc fick hand Aasa K. Oisteins Haardraadis Daatter paa Oplanden i Norrig / til Hustru / oc en part aff Hedmarcken met hende / oc siden lagde hand Todten oc Hadeland under sig / oc en stor part aff Vestfold / oc efter sin Broder Ingial fick hand alt Værmeland / oc sette en Jarl der ofuer / som gaff hannem Skat aff Landet. Hand hafde to Sønner met Aasa / Eistein oc Gudrod / oc lefuede hand lenge / oc bleff sootdød paa Todten / oc udført til Vestfold / oc begrafuen i en Høj ved Skiærtid hos Skierings Aa.

II. K. Eistein.

EIstein / Kong Haldan Huidbeins Søn bleff Konge paa Raumarige oc Vestfold efter sin Fader. Hans Hustru var Hilden Erick Agnerssøns Daatter / Konnings paa Vestfold. Agners Fader var Erick / Sigtryggs Søn / Konnings udi Vetteland. K. Erick hafde ingen Søn / thi tog K. Haldan / oc hans Søn / Eistein / hans Rige efter hans død.

Da var en Konge paa Værne Østen Fiorden / ved Nafn Skiold / som var en berømmet Troldmand. K. Eistein drog ofuer met nogen Orlogsskib / til Værne / oc røfuede der huad hand kunde ofuerkomme / oc drog dermet til Skibs igien. Der Kong Skiold kom hiem / drog hand efter hannem til Stranden met sit Folck / oc saa hand K. Eisteins seigl / at hand var nesten kommen ofuer Fiorden. Da tog K. Skiold sin Kiortelflige / oc suøbte den tilsammen / oc bleste der udi / oc der Kong Eistein seiglede ind ved Jarlsø / sad hand sielff ved Styret / da seiglede it aff de andre Skibe paa hans Skib / oc støtte Kongen ofuer Borde / oc hand drucknede der. De toge hans Lijg op igien / oc giorde hannem en Høj der ved Stranden / oc begrofue hannem der paa Øjren ved Borre / som Voudlo eller Vadle er kaldet.

III. K. Halffdan den milde oc madilde.

HAldan hed K. Eistens Søn/ som tog hans Rige efter hannem. Hand bleff kallet Haldan hin Milde oc Martarilde/ det er Madilde / thi hand gaff sine Mend Guldpendinge/ i den sted som andre Konger gafue Sølffpendinge / men hand gaff liden Mad. Hand var en duelig oc mandelig Krigsherre/ oc var lenge udi Viking / det er/ Siørøfuerij/ oc samlede sig megit Gots oc Pendinge. Hans Hustru var Liff K. Dags Daatter paa Vestmar. Hans Sædegaard paa Vestfold/ kalledis Holte/ oc der bleff hand sootdød/ oc Høјgder/ det er/ begrafuen i en Høj.

IV. K. Gudrod den gamle.

GVdrod var Haldans Søn/ oc bleff Konge efter hannem. Hand kalledis Gudrod den gamle / eller den ædle: En part kallede hannem Gudrod Veidekonning. Hans Hußfrue var Alfhild/ Kong Alfgeirs Daatter aff Alfheim/ (det var alt det Land som ligger imellem Raum Elff eller Sarpen oc Gaut Elff ved Bahus) oc fick hand Vindguldmarck met hende. De hafde en Søn hed Oluff/ som siden bleff kaldet Gierestads Oluff eller Alff.

Nogen stund der efter døde Alfhild/ oc Kong Gudrod sende bud til Kong Harald Granraude/ (der er/ Rødskieg/) Konge paa Agdesiden om hans Daatter Aasa. K. Harald nectede at gifue hannem hende / Thi drog K. Gudrod til hannem/ oc slog hannem ihiel/ met Giurd hans Søn/ oc tog hans Daatter/ oc alt hans Gods met sig / oc hafde hende til Hustru/ oc afflede en Søn met hende / som Haldan bleff kallet. Der Barnet var it Aar gammel/ var K. Gudrod uddragen i Lænit/ oc lag met sine Skibe i Stifflesund / oc giorde der it stort Giestebud/ oc Kongen var megit drucken. Om Aftenen gick hand aff Skibet/ oc der hand kom til Brygge Enden / oc steg paa Landet / kom en løbendis oc stack hannem igiennem met it Spiud/ oc bleff den strax slagen aff

Kongens mend/oc kiendt om Morgenen/at hand var Dronningens Skodreng. Hun nectede icke heller/ at det jo skiede met hendis raad oc Befalning.

V. K. Olaff Gudrodsøn kallet Gierestads Olaff.

KOng Olaff Gudrodsøn tog Vestfold efter sin Fader. Hand var en duelig Krigsmand/ stor oc sterck oc deilig/ ofuer alle mend. K. Alffgier oc hans Søn Gandalff indtoge igien Vindguldmarck oc Raumarige.

Hougni var Eistens hin Rigis Søn/ Konnings paa Opland: Hand lagde under sig Heidmarcken oc Todten oc Hadeland.

Den tid kom Værmeland fra de Norske Konger oc under Suerig.

K. Olaff oc hans Broder Halfdan skifte Vestfold imellem sig. Oc hafde Olaff den Vestre part/ oc døde paa Gierestad/ aff Podagel/ oc bleff der Højgder.

Ragnvald hed Olufs Søn/ som bleff Konge efter hannem paa Gierestad.

VI. K. Halffdan Svarte.

HAlffdan Gudrodsøn/ var it Aar gammel/ den tid hans Fader bleff suigelige ihielslagen i Stifflesund: oc strax foer hans Moder Dronning Aasa Vester til Agde met hannem/ oc sette sig i hendis Faders Rige. Haldan voxte snart op/ oc bleff stor oc sterck/ oc hafde hand suart Haar: Thi bleff hand kaldet Halfdan Suarte.

Der hand bleff 18 Aar gammel tog hand ved Riget paa Agde/ oc drog siden Øster til sin Broder Kong Olaff/ oc skifte Vestfold met hannem/ som før er sagt. Der efter drog hand til Vingulmarck mod K. GandAlff/oc efter mange Strider oc adskillige Sejer paa begge sider/ blefue de forligte/ at huer skulde beholde halfparten aff Vinguldmarck. Siden indtog Halfdan

 Rau-

Raumerige / oc der K. Sigtryg paa Hedmarcken det spurde / drog hand mod Halfdan met sin gandske Krigshær / oc stridde mod hannem / oc bleff der slagen / oc Halfdan lagde alt Raumerige under sig / oc drog siden ud til Vestfold igien.

Der K. Eisten Eisteinsøn / Sigtrygs Broder / det spurde / da samlede hand Folck / oc drog paa Raumerige / oc vilde tuinge det under sig igen. Thi drog K. Haldan Suarte mod hañem met sin Hær / oc de stridde / oc Halfdan beholt marcken / oc Eisten flyde paa Hedmarcken. K. Halfdan drog efter hannem / oc stridde anden gang mod hannem / oc fick Sejer / oc Kong Eisten flydde Nord i Guldbrandsdalen til Guldbrand Herse / hand hialp hannem met Folck / oc drog hand saa ud om Vinteren / oc stridde mod K. Halfdan / i den store Ø udi Miøs / oc tabede Striden / oc miste megit Folck. Der falt Gutorm Guldbrandssøn aff Dalen / den dueligste oc mandeligste unge Mand i ald Oplanden / thi flydde K. Eistein atter op i Dalen / oc sende sin Frende Halvar Skalck til K. Haldan / oc bleff forligt met hannem / at hand skulde beholde halfparten aff Hedmarcken / men Todten oc Hadeland lagde K. Halfdan under sig.

K. Haldan fick til Hustru Raguhild Kong Harald Guldskiegs Datter udi Sogn / oc aflede en Søn met hende / huilcken K. Harald kallede Harald efter sit egit nafn: oc føddis hand op vdi Sogn hoss sin Moderfader / oc fordi at K. Harald Guldskieg hafde icke nogen Søn / da gaff hand Harald sin Dottersøn sit Rige / oc lod hannem tage til Konge i sit lefuende liffs tid. Nogit der efter døde K. Harald Guldskieg / desligeste D. Ragnhild hans dotter: Oc om Vaaren der efter døde den vnge K. Harald i Sogn / der hand vaar tj aar gammel. Der K. Haldan Suarte spurde sin Søns død / drog hand til Sogn met megit Folck / oc tog arff oc Rige efter sin Søn vden nogen modsigelse.

Da kom til hannem Atle Jarl den Smale fra Gauldal eller Guldøen / som hafde værit K. Haralds synderlige gode ven:

Han-

Hannem sette K. Haldan til Regentere ofuer Sogn/at dømme imellem Vndersotterne / efter Lands Lougen/ oc opbære Skat paa Kongens vegne/oc hand drog til sit Rige igen paa Oplanden.

Den næste Høst der efter drog K. Haldan Øster til Vinguldmarck/ oc der kom en mand til hannem om midnats tid/ der som hand vaar til giest/som hafde holdet vact ofuer Kongens heste om natten/hand sagde hannem/ at en Krigshær vaar kommen nær til gaarden. Kongen stod op/oc bad sine Hofsinder vebne sig / oc de ginge vd i gaarden/ oc sloge deris orden. Da komme Gand Alfs Sønner/ Hysing oc Helsing/oc Hagen/ met megit Folck/ oc der bleff en skarp strid. Men Haldan hafde lidet Folck / thi maatte hand fly til Skofuen/ oc hafde mist mange aff sin mend. Der falt Olffer den Spake (det er den vise) Kongens Fosterfader.

K. Haldan forsamlede Folck/oc søgte alle mand til hannem som det spurde / oc hand drog efter Gand Alfs Sønner / oc fant dennem paa Eide/ oc stridde mod dennem. Der blefue Hysing oc Helsing slagne : men Hagen deris Broder vndkom/ oc Halfdan lagde ald Vingulmarck vnder sig.

Siguord eller Sigurd Hiort var Konge paa Ringe Rige: hand vaar større oc stercker end nogen anden mand/oc dertil megit deilig. Hans Fader hed Helge hin Huasse/ oc hans Moder var Aslog K. Siguors dotter/som kalledis Ormøje: oc var Regner Lodbrogs Søn. Denne K. Siguord Hiort bedref mange store mandelige oc farlige Gierninger/oc er megit sagt om hannem. Hand ihielslo Hillebrand Kiempe sielff tolfte i en kreds: hand hafde to Børn/ en dotter som Ragnhild hed/ oc en Søn ved nafn Guttorm. K. Siguord red vd en dag met faa Mend i Skofuen/ saa som hand var van at giøre/ oc lete efter store oc skadelige Diur/ oc udi en tyck Skouff møtte hannem Hagen Kiempe met 30 væbnede Mend. Hand slogs met dem / oc dræbte tolff aff Hagens Mend/ oc hug den ene Haand aff hannem/oc gaff hannem der til 6 Saar/førend hand bleff slagen. Hagen Kiempe red

siden met sine mend/til K. Siguors Gaard/ oc tog hans Daatter Ragnild oc Guttorm hendis Broder / met alt det Gots der var/ oc førde met sig hiem til sin Gaard paa Hadeland / oc lod berede it Giestebud/ oc actede at giøre Bryllup met Ragnild/men det skiede icke saa snart/thi hans Saar vilde ilde lægis / oc hand laag paa Sengen der aff ald Høsten/ oc noget ud paa Vinteren.

K. Halfdan Suarte var paa Hedmarcken om Jul/ oc spurde alle disse Tidende. En morgen aarle/ kallede K. Halfdan til sig sin Tienere Hareg Gand / oc sagde til hannem: Du skalt fare ofuer til Hadeland/ oc oplede oc hid føre Ragnhild Sigurd Hiortis Daatter. Hareck drog hen met 100 Mend / oc kom ofuer Vandet om natten for dag / oc gick til Hagens Gaard: De bespente alle Dørrene/ der som hans Krigsfolck laag inde/ oc sette der Ild paa/ oc brende dennem inde. Siden gick Hareck til Hagens Sofuekammer / oc brød Dørren op/ oc tog Ranghild oc Guttorm hendis Broder der ud/ oc alt det Gots der inde var/ oc beredde en Vogn eller Slæde / det beste de kunde/ oc sette Ragnild oc hendis Broder der udi / oc droge ofuer Isen. Hagen stod op saa kranck som hand var / oc gick nogit stycke efter dem/ oc der hand kom paa Isen / sette hand sin Suerdklodde mod Isen/ oc Odden mod sit Bryst/ oc stack sig sielff igiennem / oc er høigder der paa Backen hos Vandet. K. Halfdan saag Hareck komme paa Isen / met en luct ofuerslagen Vogn/ oc tenckte vel at hans reise hafde gaaet hannem lyckelige / oc hand sende strax Bud omkring/ oc bød sine Undersaatter til sig / oc giorde Bryllup met Ragnild/ oc bleff hun siden en ypperlig Dronning. Hendis Moder var Thyrui K. Harald Klaks Daater aff Jutland.

Ragnild hafde ofte store Drømme/ Thi hun hafde en Spaadoms Aand. Hun drømede en gang/ at hun var i deris Urtegaard/ oc hafde en liden Green i Handen/ den voxte ned til Jorden met den ene Ende/ oc feste der Rødder/ oc den anden Ende voxte op i Vœrit/ oc bleff til it stort oc tyckt Trœ/ Bullen var neden

den paa Rød som Blod/ oc ofuen fore deilig grøn/ oc Grenene vare sneehuide/ oc skuggede ofuer alt Norrig: Der vaare oc store Quister baade oppe oc nedre paa samme Træ.

K. Halfdan drømde aldrig/ oc siuntis hannem det underligt: Thi bar hand sit Raad til Torleiff den Vise. Hand sagde hannem huad hand plejede at giøre / naar hand vilde vide nogit i drøm̃e/ at hand lagde sig i Suineleje/ oc brast hannem da aldrig Drøm. Kongen giorde saa/ oc kom hannem en Drøm fore / at hand siuntis at hafue det deiligste Haar/ nogē kunde hafue/ oc var det alt i Locke/ en part saa lange/ at de hengde ned paa Jorden/ en part mit paa Beenet/ en part til Knæet/ en part neder paa Lendene/ en part mit paa Siden/ oc en part til Skuldrene/ oc en part vare nys udsprungen aff Hofuedet / som smaa krusede Locke / oc huer Locke hafde sin besynderlig Lyd oc Farfue/ men en Lock ofuergick alle de andre met Deilighed/ Klarhed oc Storhed. Kongen sagde Torleiff sin Drøm / hand udlagde den saa/ at stor Afkomme skulde blifue efter hannem / som skulde raade for Landet oc Riger: dog met ulige matt oc mandelige Gierninger udi Krig oc Orlog/ men en skulde dog blifue yppermere end alle de andre/ oc ofuergaa dennem met sin udretning. Huilcket man siden hafuer udlagt om S. Olaff Haraldsøn.

K. Haldan var en vijs oc sandferdig Herre/ oc elskede megit Retferdighed. Hand sette Loug i Landet/ oc holt den sielff strengelige/ oc tuingede dermet de andre til at holde Lowen. Oc paa det at Vold oc V-ret icke skulde omstørte oc forkrencke Lougen/ da skickede hand huor stort Sagefald huer skulde gifue / efter sin brøde/ oc sin formue/ oc huad huer skulde tage efter sin Person oc værdighed.

Dronning Ragnhild fødde en Søn / som bleff kallet Harald efter sin Broder. Hand var megit deilig / oc voxte snart op/ oc bleff stor oc sterck/ oc var vittig oc skickelig udi alle Idrette oc Lære/ hans Moder hafde hannem megit kier/ men Faderen holt icke saa megit aff hannem.

K. Haldan var en Jul paa Hadeland/ oc som hand sad ofuer borde met sine gode Mend/ oc hafde mange andre Giester/ vederfors hannem it vnderligt stycke: thi ald den Mad oc Drick paa Bordet stod/ forsuant oc bleff borte i it Øyeblick. Kongen bleff vnderlig her ved oc nogit bedrøfuit: oc de fremmede Giester droge huer hiem til sit hus. Kongen vilde gierne vide/ huad Sag der kunde være til: thi lod hand tage en Finde/ som var viis oc forfaren i alle Troldoms stycker/ oc pine hannem/ at hand skulde sige hannem sandhed der om: Men hand kunde ingenlunde faa det at vide aff hannem. Finnen raabte til Harald Kongens Søn/ oc bad hannem om hielp. Harald giorde Bøn for hannem/ oc blef icke hørt/ thi flyde hand Finnen i sit behold/ sin Fader uvitterlige/ oc drog sielff bort met hannem. De komme paa det sidste til en Høfding/ som giorde it stort giestebud/ oc blefue der vel annammede/ oc tøfuede der indtil om Vaaren/ da sagde Høfdingen til Harald/ din Fader fortrød det storlige/ oc tog sig stor gremmelse til/ for nogen Kost som jeg tog fra hannem aff hans Bord i Vinter. Nu skal jeg belønne dig det vel met en god tidende/ som jeg kand sige dig. Din Fader er død/ oc skalt du nu drage hiem/ oc indtage hans Rige/ oc siden skalt du faa ald Norrig under dig.

K. Haldan hafde aget fra giestebud paa Hadeland om Vaaren/ ofuer det Vand Rond eller Raund/ oc Solen skienede heed/ der hand kom paa Rikensvig/ hafde de der vandet Fæ oc Heste om Vinteren paa Isen/ oc det Møg hafde ædet Isen igiennem/ der brast Isen/ oc Kongen drucknede/ oc mange met hannem/ oc var hand da 40 Aar gammel. Hand hafde verit megit lyckfalig i sit Regimente/ oc haft den beste tid i Landet ofuer alle fremfarne Konger/ oc hulde hans Vndersotte saa megit af hannem/ at de trettede om hans Liig/ huor det skulde begrafuis: thi huer vilde hafue det i sit Læn/ menendis sig dis bedre aar oc tid at skulle beholde der ved. Oc blefue de saa forenede/ at de skifte hans Liig i fire parter: Hofuedet blef begrafuit ved Stejne paa Ringerige/

oc en stor Højg giort der ofuer: oc de andre tre parter blefue førde til Hedmarck Raumarige oc Vestfold/ oc en part begrafuen paa huert sted/ oc store Høje ofuergiorde/ oc blefue alle kallede Haldans Høje.

Norske Envolds Konger.

I. K. Harald Haldansøn/ som siden bleff kallet Harald Haarfager: oc var første Envolds Konge i Norrig.

HEr begynder nu it nyt Kongetal paa dennem som hafue værit Envolds Konger ofuer Norrig/ det er/ haft alt dette Rige at regiere/ met hues Skattlande som her hafue vnderleggit.

Harald tog Riget efter sin Fader der hand var ti aar gammel: oc var hand da større oc sterckere end nogen anden hans jefnlige: hand var oc vittig oc skickelig/ deilig oc sedelig.

Hand skickede strax Gutorm/ Sigurd Hiortis Søn/ sin Moderbroder/ ofuer Hofsinderne/ oc at raade oc regiere Riget/ oc at være Øfuerste ofuer Krigsfolcket: oc bleff hand der af kalled Hertug Gutorm: (huilcken Titel dog siden icke hafuer værit brugelig i Norrig/ men de hafue brugit Jarls nafn i den sted.)

Efter K. Haldan Suartis død vilde huer Høfding indtage den part aff Riget/ som de eller deris Forældre hafde mist i hans tid.

Den første var K. Gandalff met sine Sønner: Saa oc Hagen oc Frode/ Kong Ejsteins Sønner paa Heidmarcken: Oc Haugne Kaaresøn/ som gick vide ofuer Ringerige.

Hagen GandAlffsøn drog vd met en hob Krigsfolck/ oc vilde vd til Vestfold: Men Gutorm Hertug forsamlede Folck/ oc drog strax/ met K. Harald/ imod Hagen/ oc møttis de vdi en

Dal/

Dal / oc der bleff Hagen slagen met største parten aff sit Folck / huoraff samme Dal bleff siden kallet Hagens Dal.

Der efter vende K. Harald oc Gutorm tilbage igien mod K. Gand Alff / som da var kommen ud paa Vestfold / oc der de møttis / bleff en haard Strid : men Gand Alff tabte Slagit / oc miste megit Folck / oc flydde paa Hedmarcken igien.

Der K. Oistens Sønner det spurde / forsamlede de hasteli-ge en Krigshær / oc sende Bud til Haugne Kaaresøn oc Guld-brand Herse i Gudbrandsdalen / at de skulde komme til dennem paa Ringerige met deris Folck / som de oc giorde. Men K. Ha-rald oc Gutorm droge igiennem Skofuene til Oplanden / met alt deris Folck / oc komme der paa dem om Natten / oc bespente Dørrene paa de to Huse / som K. Haugne Kaaresøn oc Guld-brand Herse sofue udi / oc sette Ild der paa / oc brende dem inde / men Hagen oc Frode Oistens Sønner komme ud met deris Folck / oc stridde nogen stund / oc blefue der baade slagne. Oc K. Harald indtog efter denne Sejer / ved Lyckens bijstand / oc Gut-orms sin Moderbroders duelighed oc mandelighed / disse Læne : Ringerige / Hedmarcken / Guldbrandsdalen / Hadeland / To-ten / Raumarige / oc ald den Norde part aff Vingulmarck.

Der efter holt de nogen Slactinger met K. Gand Alff / oc bleff hand paa det sidste slagen / oc K. Harald indtog alt Landet / indtil Raum Elff / (det er Sarpen / som udflyder aff det store Vand Miøs paa Hedmarcken / oc falder ud ved den gamle øde-lagde Kiøbstad / Sarpsborg eller Saltzborg / i Borgesyssel.)

II.

KOng Erick udi Hordeland hafde en Daatter ved Nafn Gyda / som bleff opfostret hos en rig oc myndige mand udi Walders / som var hendis Faders Frende. Hun var megit deilig / oc lod sig megit tycke. Der K. Harald kom nogit til alders / sende hand sine Bud til hende / om hun vilde blifue hans Medhustru eller Bolskab : men hun suarede / at hun ingenlunde

vilde

vilde saa spilde hendis Jomfrudom/ at hun skulde være den Kongis hustru/ som icke hafde vden nogne Læne at raade ofuer: oc at hun storligen forvndrede sig/ at ingen aff de Konger her i Norrig vilde indtage oc vnderlegge sig alt Norrig/ oc blifue der ofuer en Envolds Konge/ saa som K. Gorm hin gamle hafde giort i Danmarck/ oc K. Erick hafde giort i Suerig. Kongens Mend fortrøde storligen hendis stolte Suar/ oc hafde gierne tagit hende met sig imod hendis vilie/ men de saae sig ingen lellighed eller efne der til. Oc hun sagde til Sendebudene/ der de vaare hiemfærdige/ siger K. Harald eders Konge/ disse mine Suar/ at da vil jeg samtycke at blifue hans ecte Hustru/ naar hand tilforn hafuer underlagt sig ald Norrig met Skat oc Skyld/ oc raader oc regierer det saa frijt oc frelst som K. Gorm giør met Danmarck/ oc K. Erick giør met Suerig/ thi da siunis mig at hand tilbørligen maa bære Konge Nafn oc icke tilforn.

Sendebudene komme igien/ oc gafue Kongen Jomfruens stolte Suar tilkiende/ oc sagde/ at hun var megit dristig oc vanvittig/ oc at det vaare icke utilbørligt/ at Kongen sende hen/ oc lod hende hente met Vold oc Vanære. Kongen suarede: Denne Jomfru hafuer icke ilde talet eller giort/ at hun er hefn eller straff værd derfore/ men hende bør heller stor tack for hendis Ord/ thi hun hafuer paamint mig det/ som mig nu forundrer/ at jeg icke sielff hafuer før betenckt. Oc hand sagde ydmere/ (thes strenger jeg heit) det lofuer oc forplicter jeg mig/ oc det suær jeg ved Guderne/ som mig hafue skabt/ oc alting raade/ at jeg skal huercken lade klippe eller kiemme mit Haar/ førend jeg faar vundet oc underlagt mig alt Norrig/ met Skat oc Skyld/ oc alt Kongelige Regimente/ eller jeg skal dø der ofuer. Gutorm Hertug tackede hannem derfore/ oc sagde at det var Kongeligt at tale saa mandelige i begyndelsen/ oc fuldkomme siden sine Ord.

Strax derefter forsamlede K. Harald oc H. Gutorm en stor Krigshær/ oc droge dermet paa Oplanden/ oc saa Nord igiennem

nem Gudbrandsdalen/ oc ofuer Doffrefield/ oc der de komme ned aff Fieldet/ sloge de ihiel/ oc brende for alle dennem/ som icke vilde gaa Kongen tilhande.

Udi Orkedal hafde K. Gryting forsamlet en hob Folck/ oc stridde mod dennem/ men hand bleff ofueruunden/ oc gick K. Harald tilhande met alt sit Folck.

K. Harald lagde Indbyggerne den Tyngsal paa/ at saa vide som hand vand landet/ lagde hand alt Odelgots under sig/ oc alle Bønder maatte gifue hannem Landskyld/ baade rige oc fattige.

Hand sette en Jarl/ (det er/ en Grefue) ofuer huert Læn/ som skulde dømme Almuen efter Low oc Landeret/ oc opbære oc indtage Kongens Sagefald oc Landgilde/ oc skulde huer Jarl hafue til sin Underholding/ den tredie part der aff met Kongen/ oc derfore holde Kongen 40 væbnede mend udi Krigen. Oc huer Herse (det er en Frijherre) skulde holde hannem 20 mend/ skulde huer Jarl hafue under sig 4 Herser eller flere. Oc hafde K. Harald saa megit forøgit Landgilden/ oc ald Kongelig Retighed/ at Jarlerne hafde da mere Indkomst end Kongerne hafde tilforn.

Der K. Haralds tilkomme spurdis udi Trondheim/ søgte mange ypperlige mend til hannem/ oc ginge hannem tilhande.

Da kom Hagen Jarl Griotgardsøn fra Yrie til Kongen met megit Krigßfolck hannem til hielp.

Der efter drog Kong Harald i Guledalen/ oc i alle de Læn udi Trondheim/ oc holt 10 Slactinger / oc Kongerne ofuer de Læne blefue somme slagne/ oc somme ginge hannem tilhande.

Udi Naumedalen vaare to Brødre Konger / Herlog oc Rollog/ de hafde ladet giøre en Høj/ oc arbeide der paa udi 3 Aar/ oc der Højen var ferdig/ finge de Tidende/ at K. Harald var forhanden met sin Krigßhær/ oc actede at hiemsøge dennem. Da lod K. Herlog føre megen Kost oc Fetalie oc Drick i Højen / oc gick der ind met tolff mend/ oc lod Højen igienkaste oc tillucke ofuer

uer sig/ men Rollog gick op paa den Høj/ som Kongerne plejede at sidde/ oc lod der berede sit Kongelige Sæde/ oc legge Højender paa den underbenck/ som Græfuesædet var/ oc Jarlerne burde at sidde/ oc hand velte sig aff Kongesædet/ oc ned paa Jarlsbencken/ oc gaff sig Grefue Nafn / oc drog siden til K. Harald/ oc opgaff hanem sit Rige/ oc tilbød sig at vere hans Mand. Oc sagde Kongen/ huorledis hand oc hans Broder hafde baaret sig ad. Oc K. Harald bant it Suerd ved hans side/ oc hengde en skiold om hans hals/ oc ledde hanem til sæde/ oc giorde hannem til sin Jarl ofuer Naumedals Læn. Siden vende Kongen om igen til Trondhjem/ oc bleff der ofuer Vinteren. Oc der efter holt hand altid Trondhjem for sit rette hjem / oc lod bygge der en stor Kongelig gaard/ som Laden bleff kaldet/ oc siden bleff Grefuesæde i Trondelagen.

Den Vinter fick Harald til Hustru Aasa / Hagen Jarls Griotgardsøns dotter/ oc Hagen Jarl vaar i største act oc ære hos Kongen. Om Vaaren lod K. Harald berede sine Skibsflode/ oc hafde ladet bygge it stort skib om vinteren/ oc kallede det Dragen/ det var vel bygt oc flitelige vdred/ der skickede hand sine Hoffsinder oc Kiemper paa / oc vaare StafnBoerne omhyggeligen vdsøgte af de dueligste Krigsmend / thi dennem laa størst macť paa. Oc de førde Kongens Mercke eller Banere/ oc skulde forvare Skibet fra Stafnen oc indtil Øserummet / det kallede mand Aareøssen/ oc der skulde en Kiempe staa. K. Harald tog ingen i sin daglige tieniste/ vden de som vare duelige oc mandelige Helte/ met styrcke/ mod oc dristighed/ vdi ald Krigshandel/ oc saadanne skickede hand paa sine Orlogs skibe/ oc hafde hand gode raad at vdsøge de beste aff huert Læn i Norrig til at tiene hannem.

Hand holt altid en stor Krigshær/ oc mange store Orlogsskibe/ oc mange duelige oc ypperlige Mend følgede hannem dagelige: Der om quad Hornklofue Skaald i Glymsdraapu : Hilmer reid paa Heidi/ Hialbraads Seids dri mu galdra : Odr vid osti meida/ etc.

Sine Bærserker oc Kapper (det er Kiemper) lønte hand saa

 vel

vel/ oc holt i ære/ at de vare saa villige oc tro/ oc der til frimodige oc dristige/ at de ginge frammen fore ald Krigshæren/ oc verjede den for Fienderne/ oc hafde de Vargstacke (Vlfskindskiortle) uden ofuer deris Brynier.

Kong Harald var en viis Herre/ megit dristig/ oc dog forsiunlige/ udi hans omgiengelse oc daglige Lefnit/ besynderlig i hans ungdom/ var hand lystig oc venlig. De gamle holt hand i act oc ære/ oc sine Jæfnlige udi alder/ talede hand blidelige til/ oc var derfor elsket oc afholden aff alle sine Vndersotter/ oc derfore figede de alle til hannem/ baade for hans giæfmildhed oc hans sedelige oc prydelige Hoff/ som hand holt dagligen.

Oc saaledis forøgede K. Harald Haarfager sit Rige/ en part met Krigßmact/ en part med gode Ord oc Veltalenhed/ en part met Venskab/ som hand giorde met andre/ oc mest met Lyckens bijstand oc sin Sejersalighed.

Huntiofuer Konge paa Møre/ oc hans Søn Solui Klofue/ vaare duelige Stridßmend/ men ofuer Rumßdalen var K. Nockvid. Hand var Soluis Moderfader/ de forsamlede en stor Hær/ der de spurde K. Haralds komme/ oc droge mod hannem/ de møttis ved Solskiel/ oc blefue der en skarp Strid/ oc Huntioff oc Nockui Konger blefne slagne/ oc Solui flydde/ oc K. Harald lagde alle deris Læne under sig/ oc bleff der lenge om Sommeren/ oc skickede Landßfolcket Low oc Ret/ oc sette Høfdinger ofuer dennem/ oc giorde sig dennem underdanige. Oc om Høsten drog hand nord til Trundheim igien.

Ragnvald Møre Jarl (det er Grefue ofuer begge Møre) hafde om Sommeren tilforn gaaet K. Harald tilhande/ oc blefuit hans Mand/ hannem sette Kongen ofuer Nordmør oc Rumßdal/ oc fick hannem Folck/ baade aff sine egne Tienere oc Bønder/ met Orlogßskibe/ til at forsuare Landet for Vfred/ hand bleff kalled Ragnvald den Rige/ (det er den Mectige) oc den Raadsnilde.

Den

Den Vinter var Kongen i Trondheim / oc om Vaaren giorde hand sig ferdig met en stor Krigßhær / oc actede til Sundmør.

Kong Solui Klofue hafde liggit paa sine Orlogßskibe om Winteren / oc røfuede paa Nordmør / oc slagit mange ihiel aff Kongens mend / oc røfuet oc brendt for somme / oc giort stor skade / oc var hand stundom paa Sundmør hos sin Frende K. Arnuid. Der de spurde at K. Harald var kommen til Skibs met megit Folck / da forsamlede de alt det Folck de kunde faa / oc komme mange til dennem som gierne vilde hefne sig ofuer K. Harald.

K. Solui drog til Audbiørn Konge i Sogn / oc bad hannem komme K. Arnvind oc sig til hielp mod K. Harald / oc talede der viseligen oc lenge om / oc K. Audbiørn lofuede at skulde kom̃e / som hand oc giorde / oc de møtte Harald met ald deris folck.

Oc var det den tid Sedvane / at naar mand slogis til Skibs / da bunde de Stafnene sam̃en / oc stridde aff Stafnene. De giorde oc den tid saa / oc lagde K. Harald sit Skib mod K. Arnvids Skib / oc de stridde mandelige / oc blefue mange slagne paa baade sider / da bleff K. Harald saa vred oc grum / at hand løb fram i Stafnen paa sit Skib / oc hug oc slog saa skarpelige fra sig / at alle Stafnboerne i K. Arnvids Skib vigede tilbage til Masten / oc en part blefue slagne / oc K. Harald kom op i K. Arnvids Skib / da komme K. Haralds mend oc op i Skibet til hannem / oc blefue da K. Arnvind oc K. Audbiørn slagne met megit aff deris Folck / men K. Solui kom paa flucten met en part aff Folcket / da blefue oc to aff K. Haralds Jarler slagne / Aßgaut oc Arnbiørn / oc der til Griotgard oc Herlog / Drotning Aases Brødre.

K. Solui Klofue bleff siden en Wiking / (det er / en Siørøfrere) udi mange Aar / oc giorde stor skade udi Norrig.

Kong Harald lagde Sundmør under sig / oc sette Ragnvald Jarl der ofuer / oc lod megit Folck blifue igien hos hannem / oc Kongen seiglede til Trondheim igien.

Ragnvald hafde da under sig baade Sundmør oc Nordmør oc Rumsdalen. Oc om Vinteren der efter/ samlede hand Folck aff alle de Læne/ oc drog ofuer Fieldet i Fiorde Fylcke/ oc kom uforvarendis paa Væmund Konge i Fiorde/ oc brende hannem inde met 90. Mend/ oc tog saa alle hans Skibe/ met hues Gots oc Pendinge/som Kongen hafde aat/oc drog hiem igien.

Kongen sejlede om Vaaren Øster ved Landet/ oc hand sette sin Hustruis Fader Hagen Jarl ofuer Fiordefylcke/ oc lofuede hannem der til SognFylcke/ huilcket Atle Jarl den tid hafde at raade ofuer. Hagen Jarl sende Atle bud/ at hand skulde fare aff Sogn oc til Guledalen/ der som hand var Grefue tilforn/ men Atle Jarl suarede/ at hand vilde holde baade Sogn oc Guledal indtil K. Harald kom hiem Østen aff Landet igien/oc denne tuist voxte saa stor imellem Grefuerne/ at de samlede Folck/ oc droge sammen oc slogis met hinanden/ oc bleff Hagen slagen/ oc Atle dødelig Saar/ oc ført til Atlø/ oc døde der. Saa som Evind Skaldaspild siden quad i sin Vise.

Kong Harald lagde ind til Tunsberg met sin Skibsflode/ oc der var da Kiøbstad/ oc hand hafde da værit 4 Aar i Trondheim/ oc kommet icke dis imellem i Vigen. Hannem bleff da tilkiende gifuit/at K. Erick Emundsøn i Suerig/hafde lagt Værmeland under sig/oc tog der Skat aff/oc hafde set en Jarl der ofuer/ved Nafn Ranj Goatske/hand hafde sit Land imellem Suinesund oc Oslofiorden/ oc siden Øster til GotElff/oc var en rig oc mectig Jarl/ men Kongen i Suerig kallede det alt sit Land/oc lod sig høre/ at hand icke skulde afflade/ førend hand finge saa stor part Rige i Vigen som Sigurd Ring/ eller Regner Lodbrog hafde haft/ det var Raumerige oc Vingulmarck/ oc ald Vigen oc Vestfold/ ud til den Ø Granmar. Oc hafde mange Høfdinger oc megit aff Folcket i disse Læne gifuet sig under Kongen i Suerig.

Det fortrød Kong Harald storligen/ hand stefnede Bønderne

derne strax til Ting der paa Folden / oc gaff dennem Sag/ at de vilde forraade Land oc Rige fra hannem. Bønderne sagde nej / oc giorde deris Vndskylding det beste de kunde / men hand straffede dem dog paa Gots oc Pendinge / oc en part paa Lifuet/ oc drog hand saaledis omkring i det Læn den gandske Sommer. Om Høsten drog hand op paa Raumarige/ oc handlede hand lige saa met dennem/oc lagde de Læn under sig igien.

Først om Vinteren spurde hand/ at Kong Erick i Suerig met sit Folck var kommen i Værmeland at opbære Skat aff Almuen. Thi drog Kong Harald Øster ofuer Ejdeskouff/ oc kom i Værmeland/oc lod bestille Foring oc Holding for sig / lige som hand var Konge i Landet.

Vdi Værmeland bode en rig oc mectig Bonde/ ved Nafn Aage/ som hafde udi sin Vngdoms tid forhuerfuit stor Rigdom met Krigshandel til Siøs/som da var brugeligt/oc røfuit mange deris Gots oc Pendinge fra. Denne lod biude baade Kong Harald oc Kong Erick til giest/ oc hand hafde to store Sale/ som stode nogit langt fra hinanden/ den ene var gammel/ den anden var nybygd. Oc det skiede aff en hendelse/ at hand bød K. Erick i den gammel Sal/ oc Kong Harald i den ny Sal/ udi huilcken hand hafde ocsaa ladet altingist berede aff ny / baade aff Sølfkar oc drickehorn oc andet saadant/ som da var sed/ men de blefue ellers met Mad oc Dricke oc alt andet/ ligevel tracterede oc plejede met det beste.

Der Giestebudet hafde ende / ledde Aage sin Søn fram til K. Harald/ oc stedde hannem udi hans tieniste/ oc forærede hannem met store Gafuer. Huilcket altsammen bleff aff nogen Øretudere gifuet K. Erick tilkiende / oc udlagt i den værste mening. Kongerne talede icke met hinanden / oc ey siuntis dennem heller da at hafue leilighed at angribe hinanden / oc ingen aff dennem viste huorledis de kunde tro Almuen. Icke bleff heller nogen Skat udgifuen til Suerigs Konge paa den Tid.

Aage gick der efter til K. Erick / oc forærede hannem met stor Skienck/men Kongen var ublid oc suarede hannem icke meget der til / men steg til sin Heste/ oc Aage Bonde følgede hannem paa Vejen/ da adspurde K. Erick hannem/ huorfore hand skickede hannem i den gamle Sal/oc K. Harald i den ny/met mere saadant. Aage viste icke vel huad hand vilde suare / dog kom hand saa til Ords/ at hand sagde K. Harald ad vere en ung Første/men K. Erick da at vere en gamle Herre / oc derfor sømmede hannem best det gammel/hand kunde dog icke klage/at hand jo bleff saa vel tracterit met alt andet/som K. Harald. Men K. Erick var saa vred/at hand drog sit Suerd ud/oc hug Aage ihiel/det bleff strax gifuet K. Harald tilkiende/oc hand gremmede sig storligen der ved/ oc red strax efter K. Erick / men hand var da kommen i sit behold paa den store Skouff imellem Værmeland oc Gotland/oc Kong Harald lod dræbe K. Ericks mend/huor hand dennem kunde finde i Værmeland.

Der efter drog K. Harald til Tunßberg igien/ oc berustede sig met Folck oc Skibe / oc seiglede Øster ofuer Fiorden/ oc indtog Vindguldmarck oc Raumarige met alt Landet fra Oslofiorden oc indtil GotElff (det er/ Bahuß Elff.)

Om Vaaren der efter lagde hand met sin Flaade op i GotElff / oc stridde met Goterne / som der vaare forsamlede met en stor Krigßhær/ oc hand beholt marcken. Oc siden drog hand op i Vestergotland oc Værmeland/ oc lagde dennem under sig/ met ald den part aff Suerig / som ligger Vesten for det store Vand/ Venner/ oc bleff Rani den Gotske slagen/ oc Kong Harald sette Gutorm Hertug ofuer de Lande / oc drog siden til Trondheim/ oc bleff der stille i nogen Aar.

Der efter opsette sig mod Kongen / Erick Konge i Haadeland (ved Bergen) oc K. Sulki paa Rogeland/ (det er Jæderen oc Ryefylke) oc hans Broder Soti Jarl / oc Kiotuit (Kiotwid audge) den Rige / (det er den Mectige) Konge paa Agdesiden/

oc

oc hans Søn Tore Hagelang/ oc to Brødre aff Tillemarcken/ Roar den vrede/ oc Hadde den haarde/ huilcke allesammen forsamlede en stor Krigshær / met Folck/ Skibe oc Vaaben / aff Haarderne/ Rygerne / Agderne oc Tillerne: Oc Kong Erick sejlede Øster mod de andre/ som hand ventede at komme Østen fra.

Der K. Harald det spurde/giorde hand sig ferdig met Skibe oc Folck/oc sejlede sønder til Jæderen/oc lagde ind i Hafuersfiorden: der komme hans fiender til hannem/ oc meente sig da at hafue vis Sejer vdi hænde. Men K. Harald bleff dennem formectig/ oc slog alle disse Høfdinger met alt deris Folck/ vden nogen faa som vndflyde/ somme met Skibene/ oc somme komme paa Landet/ oc løbe Landvejs hiem igien/ saa som Torjolf quad i sin Vise:

Højrdir tu i Hafuers firdi / er Haraldr bardizt/ Konungr hin kapgiarne vid kiotuan hin audlagda: knarrir kome austan/ kappars oflystir/ met ginandom hofdom ok gropnom tungom / hladna haulda/ ok haurda hardra skiaulda/ vigra vestræna/ ok vastra Suerda etc.

Efter denne strid fick Harald ingen modstand vdi Norrig: thi hans største fiender vaare da slagne/ oc mange vaare rømde aff Landet. Da blefue mange ødelande opbygde/ som Norske mend hafde tilforn begynt at bygge. Da bygdis Jæmteland oc Jßland/ Orkenøø/ Hiætland oc Færøø: Thi mange rige oc ypperlige mend flydde udi den feide aff Landet for Haralds ofuermact / oc droge udi Vesterviking/ oc røfuede i Vester Søen/ oc om Vinteren vaare de udi Suderøø oc Orcknø. Om Sommeren røfuede de paa Norrig/ oc giorde stor skade. Mange duelige mend ginge oc Harald tilhande / oc bygde Landet met hannem.

Oc der hand var da blefuen Envolds Konge ofuer Norrig/ kom hannem i Sinde / huad den stolte Jomfru hafde sagt / oc

G hand

hand lod hente hende til sig/ oc tog hende til Hustru/ oc afflede disse Børn met hende: Gutorm/ Røreg oc Gudrod Skiria.

K. Harald hafde mange Hustruer/ oc afflede mange Børn met dennem.

En hans Hustru var Ragnhild den rige/ K. Ericks Daatter aff Jutland/ met hende afflede hand Erick Blodøxe.

Hand hafde oc til Hustru Suanhild/ Eisten Jarls Daatter den Rigis aff Hedmarcken. Deris Sønner vaare Olaff Digre eller Digerbejn/ som bleff siden kallet Giereštads Alff eller Olaff/ oc Biørn Kiøbmand/ oc Sigtrygger eller Trygge oc Frode oc Torgyls. Oc Kongen sette Østen Jarl ofuer Vestfold/ oc fick hannem disse sine Sønner at opfostre.

Med Alffhild/ K. Ring Dagsøns Daatter aff Ringe Rige hafde hand tre Sønner/ Dagr/ Ringr oc Ragnar Ryckil/ oc to Døttre/ ved Nafn Ingeborg oc Aaloff Aarboed. De blefue opfostrede paa Opland hos deris Moder Fader.

Ingeborg fick Haldan Jarl. Deris Daatter var Gunhild/ som hafde Find den Skiælle. Deris Børn vaare Evind Skaaldaspild/ oc tre døttre/ Nial oc Sigrid oc Tora. Nials Dotter var Astrid/ som var K. Stenkields Moder i Suerig. Aloff Aarbod fick Tore Jarl den tiendis/ Ragnvald Møre Jarls søn. Deris Daatter var Bergliot/ som var Hagen Jarl den Rigis Moder.

Med Aase Hagens Daatter/ hafde hand tre Sønner/ Haldan huide/ Haldan suarte (de to vaare Tuillinger) oc Sigrod den Frode eller glade. Hans Børn blefue opfostrede hos deris Moders Frender. Ragnhild den Rige lefuede 3 Aar siden hun kom til Norrig/ bleff Erick hendis Søn opfostrit hos Tore Hersi Roaldsøn udi Fiordene/ det er Norfiord.

K. Harald gaff sine Grefuer i Landet sine Døttre.

K. Harald var en Vinter paa Opland/ oc holt sin Jul paa Tofteim. En aften kom en Finne ved Nafn Suasi til Kongen/ oc bød hannem hiem met sig/ Kongen maatte ilde lide Finner/

for

for deris Troldoms skyld/ dog hafde hand gifuet denne Finne Forloff til at bygge sin Gam oc Bolig norden ved it Bierg paa Hedmarcken. Kongen følgede hannem hiem/ da opstod Snefrid Suasis Daatter/ en deilig Menniske/ oc skienckte it Sylffkar fult aff Miød/ oc drack Kongen til/ hand tog baade ved Sylffkarit oc hendis Haand/ oc strax fick hand saadan Kierlighed til hende/ at hand tog hende til Hustru/ oc afflede met hende Sigurd Rese/ Haldan Haalegge (det er Høibeen eller Langbeen) Gudrod Lioxmi/ (det er den deilige) oc Ragnvald Rettilbein. Oc der de opvoxte/ sette hand Gudrod oc Sigurd oc Haldan ofuer Oplanden/ oc Ragnvald paa Hadeland.

K. Harald var til giest paa Møre hos Ragnvald Jarl. Der lod hand sit Hofuit vaske/ oc sit Haar kiemme oc skiære/ som da hafde værit uskaarit oc ukiemt udi mange Aar/ oc hans V-venner hafde derfor kallet hannem Harald Lufue. Ragnvald Jarl skar oc klippede hans Haar/ oc sagde: fafuert er nu Haar dit/ Herre min/ oc hand gaff hannem deraff kienninge Nafn/ at hand skulde kaldis Harald Haarfager/ oc alle sagde/ at det Nafn bequemede hannem retteligt/ thi hand hafde deiligt/ slet oc langt Haar. Ragnvald Jarl var Kongens inderligeste oc kiereste Ven/ oc Kongen betrode hannem megit. Hans Hustru var Hilden Rolff Neffiosdaatter. Deris Sønner vaare Ifuer oc Rolff oc Tore Jarl den Tiendis/ som fick Kongens Daatter Ingeborg til Hustru.

Ragnvald hafde oc tre u-ecte Sønner/ Hallad/ Einar oc Rollog/ oc vaare de fuldvoxne/ der de andre vaare Børn. Rolff bleff en veldig sterck Kiempe/ oc var hand saa stor/ at ingen Hest kunde bære hannem/ thi maatte hand altid gaa/ huort hand skulde reise til Lands/ oc bleff derfor kallet Gange Rolff. Hand bleff en mectig Viking oc Sørøfuere/ oc stridde megit i Østerleden/ oc it aar som hand kom fra Østen igien/ røfuede hand Slacter til Skibs behoff udi Vigen/ oc var Kong Harald den tid udi samme Læn/ oc bleff der ved saa vred oc fortørnit/ at hand liuste Rolff Fredløs derfore/ oc at rømme Landet/ fordi Kongen hafde saa

strengeligen forbudet/ at ingen skulde røfue eller tage fra nogen Indenlands.

Der Hilden Rolfs Moder det spurde/drog hun til Kongen/ oc giorde Bøn for hendis Søn/ men der kunde ingen bøn hielpe/ thi gick hun vred ud fra Kongen/ oc quad en vise/ i den mening/at K. Harald hafde sielff giort mere Vold i Norrig/ end det kunde være/ oc der hos/at hand uddreff nu saadan en mandelig Helt aff Landet/ hues lige hand icke hafde i alt sit Rige igien/ eller finge nogen Tid.

Om denne Gangerolfs udfærd aff Norrig/skal her efter blifue formeldet.

Kong Harald spurde/ at Vikinger (Sørøfuerne) som hulde sig Vesten for Haffuit om Vinteren/røfuede udi Norrig i Midlandet om Sommeren/thi drog hand huert Sommer ud i Leding/ oc søgte ved huer Øi oc udskiær efter Vikingerne/ oc de flydde unden ud i Hafuit/ naar de fornumme hans tilkomme/ oc kieddis hand der ved paa det sidste/ thi seglede hand en Sommer met sin gandske Hær oc Skibsflaade Vester udi Haffuit/ til Hiætland oc Orcknøi/ oc ihielslog alle Vikinger/som ey undrømde/oc rensede de Lande aff Røfuere/ som der plejede at holde sig. Hand seglede oc til Suderøj/oc holt mange Stride met Vikingerne/oc fick altid ofuerhand/ desligeste stridde oc røfuede hand i Skotland/ oc fick stort Bytte/ men der hand kom Vesten til den Ø Manø/ da var alt Folcket affrømt ind paa Skotland/met alt det de hafde/oc fick hand der lidet Roff.

Paa dette Tog bleff slagen Ifuer Ragnvald Møre Jarls søn/ thi skienckte Kongen Ragnvald/ Hiætland oc Orknøi udi Bod for hans Søn/men Ragnvald gaff sin Broder Siurd baade Landene/ oc bleff hand der igien/ oc Kongen gaff hannem Jarls Nafn/ da kom udi selskab met Siurd Jarl/Torstein Røde/ Olaff hin Huidis Søn/ de røfuede tilsammen paa Skotland/ oc indtoge Katanes oc Suderland alt indtil Ekkials.

Sigurd Jarl dræbte en Skotsk Grefue / ved Nafn Melbrigd Tand / som saa heed / for hand hafde en lang Tand i hans Mund / som en Orne / oc Sigurd hug hans Hofuit aff / oc hengde ved sin Sadel / oc der hand red hastelig / støtte hand samme Tand aff det døde Hofuit / i det tycke paa sit Been / oc der kom hefuelse oc hede udi / oc hand døde der aff / oc ligger begrafuen i en Høj paa Ekkials backen / oc var hand i sin tid kaldet Sigurd Jarl den Rige (mectige). Efter hannem raadde hans Søn Gutorm for de Lande / oc døde foruden Børn / thi sette Vikinger sig i de Øer igien / baade nordmend oc Daner.

Ragnvald Møre Jarl spurde at Sigurd hans Broder / oc Gutorm hans Broder Søn vaare døde / oc at Vikinger hafde indtagit Landene / oc sett sig der udi / oc hand sende sin Søn Hallad Vester til Orknøø met megit Folck / oc K. Harald gaff hannem Jarls Nafn / oc hand indtog Orkenø igien / oc sette sig der paa Landet / men om Vaaren oc Høsten seilede Vikingerne omkring Øen / oc røfuede paa alle Næs oc Odder / thi kieddis hand ved at blifue der lenger / oc hand afflagde Grefue Nafn / oc tog Frijmands Ret oc Nafn / oc ofuergaff Grefuedømmet / oc drog til Norrig igien.

Der Ragnvald Jarl det spurde / bleff hand ilde til freds ofuer Hallads reise / oc sagde / at hans Sønner icke blefue deris Forfædre lige. Einar sagde til sin Fader / jeg hafuer værit holden i liden anseelse hos eder / oc blifuer icke stor Sorrig paa færde / om vi skiellies ad. Lader mig faa Skib oc Folck / oc drage Vester til Orknøø / da vil jeg lofue eder det / som i ville gierne see oc begiere / at jeg skal aldrig komme til Norrig igien. Ragnvald sagde / det behager mig vel / at du kommer aldrig igien / thi dine Frender kunde liden ære hafue aff dig / for din Moder var trælboren. Hand fick hannem it lang Skib / vel berustet oc bemandet / oc der Einer kom Vester til Øen / laage der to Vikinger for hannem / Tore Træskieg oc Kalff Skurfua. Einar lagde til dem oc slogs met

dennem/oc fick Sejer/oc de andre blefue baade slagne/saasom udi Visen formeldis: Daa gaff hand Trastieg Trollom: TorffEinar drap Skurfua.

Einar bleff siden kaldet TorffEinar / fordi at hand fant først paa at brende torff for ved udi Orknøj / oc bleff hand en rig oc mectig Grefue der paa Landet. Hand hafde it grumt Ansict/ oc var Enøjet/oc saa dog met det ene Oje skarpere end nogen anden met to.

Gutorm Hertug holt mest Hus udi Tunßberg / oc regierede ofuer Vigen udi Kongens fraværelse / oc hafde der Landeværn / thi Vikinger giorde der stor skade/men i Gotland var det fredeligt / saa lenge som Erick Emundsøn / Konge i Suerig lefuede. Oc døde hand den tid Harald hafde værit Konge ofuer ald Norrig i ti Aar/oc Biørn hans Søn regierede Suerig efter hannem udi 50 Aar/Biørns Sønner vaare Erick den Sejersalige/ oc Olaff Styrbiørns Fader.

Gutorm Hertug døde i Tunßberg/oc gaff Kong Harald sin Søn Gutorm alt det Rige igien at ofuerraade.

Der K. Harald var 50 Aar gammel / vaare mange hans Sønner fuldvoxne/ oc komne til deris fulde styrcke oc mandom: oc der efter giordis de snart duelige mend / oc fortrød dennem/ at Kongen icke gaff dennem part udi Riget met sig / men hafde sét sine Jarler i huert Læn/ oc de foractede Jarlerne/ for de icke vaare saa høibyrdige som de vaare.

Det hende sig it waaer / at Haldan Haaleg (Højbeen) oc Gudroder Liome komme uforvarendis paa Ragnvald Møre Jarl met megit Folck/ oc brende hannem inde met 60 mend / oc Gudroder sette sig i de Læn igien / som Jarlen hafde tilforn/ men Haldan seglede Vester ofuer Hafuit met tre Langskib.

Da Kongẽ fick de tidende/ drog hand strax mod Gudrod men sin gandske Krigßhær/oc der Gudrod saa at der var ingen anden raad paa færde/ gaff hand sig udi Kongens Haand/Kongen sende

de hannem til Agde / oc sette Tore Jarl den tiende / Ragnvalds Søn / ofuer Møre / oc gaff hannem sin Daatter Aaloff / som bleff kallet Aaloff Aarbod / met alle de Læne / som hans Fader hafde.

Halfdan kom uforvarendis paa Einar Jarl i Orknøø / oc Einar rømde aff Øjen for hannem / om Høsten kom Einar igien uforvarendis paa Haldan / oc de stridde icke lenge førend Haldan flydde / oc det var silde om Aftenen / Einar laa om Natten uden Tielding ofuer sine Skibe / oc der det begynte at dagis / søgte hand efter dem som flyet hafde / oc dræbte dennem huor hand dennem ofuerkom / oc Einar sagde: Jeg ved icke huad det er / som jeg seer udepaa Rijnsøø / Mand eller Ful / det er stundom oppe oc stundom nedre. De droge ud til Øen / oc funde der Haldan Høgben / oc toge hannem fangen. Einar gick til Haldan / oc tog hans Aand ud igiennem hans Ryg / Thi hand stack sit Suerd bag i hannem / oc skar alle Reffbenene fra Ryggen / oc tog hans Lunge der ud / oc hand quad en Vise / i den mening / at hand hafde da hefnet sin Faders død / oc hand sette sig i Orknøi igien.

Der Haldans død spurdis til Norrig / blefue hans Brødre ilde tilfreds / oc sagde / at det var være at hefne / oc mange samtyckte det met dennem. Der Einar det spurde / quad hand en Vise / i den mening / at de vaare mange i adskillige Slecter / som stodde efter hannem / men de skulde befinde inden de finge hannem feldt / huor nødig en frimodig Heldt vil lefue met skamme.

Kong Harald bød Leding ud / oc seglede met megit Folck vester til Orknøø. Der Einar Jarl det fornam / drog hand ofuer paa Kiætenæs. Da lagde deris gode mend sig udi / at forlige Kongen oc Grefuen / oc de talede det saa / at Grefuen kom til Kongen / oc gaff sig under Kongens egen Dom. Kongen dømde hannem / oc alle Bønderne paa Landet til at gifue 60

marck Gulds/Bønderne knurrede/ oc sagde sig icke det kunde formaa/ oc affsted komme. Einar tilbød sig at udlegge allene forbenefnde Summa Guld/ om de vilde gifue hannem ald deris Odel Gots paa Landet. De samtyckte det/fordi de fattige hafde lidet Odals Gots/ oc de Rige meente sig at kunde indløse det naar de vilde. Einar Jarl betalede Kongen den gandske Bod/ oc Kongen seglede Øster til Norrig om Høsten.

Det var lenge der efter/ at Grefuerne i Orknø aatte alt Odal i Landet/ indtil Sigvord Lodverson gaff Bønderne det igien. Gutorm Haraldssøn hafde Landeværn for Vigen/ oc hand seglede til GotElff/oc laa der met sin flaade. Da kom Solvi Klofue der/oc stridde mod hannem/oc blef Gutorm der slagen.

Haldan huide oc Haldan suarte/røfuede udi Østerlandene/ oc bleff Haldan huide slagen paa Estland.

Erick Haraldsøn actede at blifue Ofuerkonning ofuer sine Brødre/ oc det samme vilde K. Harald at skee skulde / oc var Erick fra det første en duelig Krigßmand / oc bleff derfor kalled Erick Blodøxe. Der hand var blefuen 15 Aar gammel/ fick hans Fader hannem fem Orlogskibe/met huilcke hand krigede oc røfuede først i Østerleden/oc siden udi Danmarck/Saxsen oc Frißland udi 4 Aar/der efter seglede hand Vesten Haff/ oc krigede paa Skotland/Engeland oc Spanien udi andre 4 Aar. Derneſt seglede hand Nord paa Findmarcken/oc alt til Biarmeland/oc holt en Slactnig met Biærmeland / oc fick Seyer oc it stort Bytte.

Der hand kom tilbage til Findmarcken igien / funde hans mend en deilig Jomfru paa en Øe/ udi en Findgam/ (en Hytte eller Tiælding / som Fienderne udi boer) hun kallede sig Gunnild for dennem/ oc sagde/ min Fader boer paa Halogaland / oc heder Ozor Huide/ hand sende mig til Motle Finnekonning/ at lære Finnekonst / siden kom jeg til disse to Finner / som ere mest konstrige ofuer ald Findmarcken/oc kand jeg icke komme fra dennem igien/thi huer aff dennem vil hafue mig til Hustru. De kunde

de spore faa/ lige som Hunde/ baade paa Tø/ Jord oc Frosen/ oc kunde saa vel løbe paa Skyer / at intet Diur kand undløbe dem. De hafue oc alt det de begiere / oc hafue de omkommet huert det Menniske/ som er kommen i denne Egn. Naar de blifue vrede/ da skielfuer Jorden under dennem/ oc huad lefuendis Diur/ da kommer for deris Øjen/ maa styrte ned ligesom det vaare dødt. Thi maa J ingenlunde komme for deris Aasiun / men jeg vil skiule eder her inde: vi ville forsøge om vi kunde faa dræbt dennem / naar de komme hiem fra deris Vejdeskab. Hun skiulte mendene/ oc tog en Seck fuld aff saadant som Aske / oc strødde omkring Gammen / baade ude oc inde. Finnerne komme hiem/ oc spurde huo der hafde værit: Hun sagde / at der var icke kommen nogen den Dag. De forundrede sig der paa / thi de hafde luctet Menniske for alt til Gammen. De giorde Jld paa/ oc tilredde deris Vildt. Efter maaltid gick Gunhild til Seng / oc da hafde Finnerne icke sofuit udi tre netter / thi den ene mißtenckte den anden for hende. Hun bad dennem komme oc ligge baade i hendis Seng/ huer ved sin side oc sofue / da vilde hun vaage ofuer dennem: de giorde det gierne / thi ingen trode hinanden vel. Der de vaare faldne i dybeste Søfn / tog hun to Selbelge (hele Selskind) oc drog ofuer deris Hofuit / oc bant hart derfore neden for Armene / saa talede hun til Kongens mend/ de komme strax/ oc baare Vaaben paa dem/ oc dræbte dem/ oc droge dem siden ud aff Huset. Da bleff Vær oc Vand saa forgiort/ at de icke kunde komme til Skibene igien / førend anden morgenen. Oc førde de Gunhild til Erick. Hand seglede til Halogaland til Kong Ozor hendis Fader/ oc fick hende til Hustru/ oc førde hende Synder i Landet met sig/ oc bleff hun siden kaldet Gunhild Konninge Moder.

Der K. Harald var 60 Aar gammel/ da vaare hans Sønner vel ved alder / oc en part vaare døde/ da giordis megen Oprør aff dennem i Landet / oc indbyrdis tuedract. Kongens Grefuer blefue somme afsette/ oc somme ihielslagne. Thi lod Kongen

H stefne

stefne alle mand til Ting Øster i Landet/ oc bød Oplendingerne der at komme. Da skickede hand Loug/ oc giorde alle sine Sønner til Konger/ oc sette det i Lougen/ at hans Afkomme skulde tage Konningdom i Norrig/ huer efter deris Fader/ end hans Dotterbørn skulde tage Grefuedømme.

Kongen gaf sine Søner/ Olaf/ Biørn/ Trygge/ Frode oc Torgils/ Vinguldmarck/ Raumarige/ Vestfold oc Tillemarcken.

Dag/ Ring oc Ragnar gaff hand Hedmarcken oc Guldbrandsdalen.

Snefrids Sønner gaff hand Ringe Rige/ Hadeland oc Toten/ oc det som der tilhører.

Gutorm sin Søn/ fick hand Landet at forestaa øster ved Lands Enden/ oc skulde hand raade ofuer Rana Rige/ fra Elfuen oc til Suinesund.

Røreg oc Gudrod vaare altid hos Kongen/ oc raadde ofuer Sogn oc Haardaland.

Erick var mest hos sin Fader/ oc hannem elskede Kongen mest aff alle sine Børn/ for hans Moders skyld/ oc gaff hand hannem Halogaland (Helieland) Nordmør oc Rumsdalē at raade ofuer.

Haldan huide/ oc Haldan suarte/ oc Sigrod gaff hand Trondelaugen/ oc det som norden fore var.

Alle disse sine Sønner/ udi forbenefnde Læne/ gaff Kongen halfdelen met sig aff ald Kongelig Rettighed/ oc skulde de sidde it Sæde høire end Iarler (Grefuer) oc it sæde nedermere end Kongen selff. Det Sæde som Kongen udi sad/ actede huer aff dennem sig efter Kongens død: men Kongen actede Erick det. De Trondheimer unte det gierne Haldan suarte/ oc lige saa var det met de andre/ der aff voxte tuist oc u-enighed mellem Brøderne/ oc fordi dennem siuntis at hafue huer lidet Rige at holde sig aff/ droge de udi Krig til Siøs oc uden Lands.

Gutorm bleff slagen i Elfuen som før er sagt/ oc Haldan huide falt paa Estland/ oc Haldan Haaleg (Hoibeen) i Orcknø.

Tor-

Torgyls oc Frode røfuede oc krigede paa Skotland / Engeland oc Irland / oc hafue værit de første Nordmend / som vunde Dufflin / paa Irland. Frode bleff forgifuen / men Torgyls var lenge Konge udi Dufflin / oc bleff paa det sidste forraad oc ihielslagen aff Irerne.

Gudrod Liomj druckneде for Jæderen.

Ragnvald Rettilbein raadde for Hadeland / som før er sagt / hand nam Fiolkynga (Finnekonst) oc Troldom / oc bleff Sejdmader / (det er en Troldmand) K. Harald kunde icke lide Troldmend. Paa Hordaland var en Troldmand / som Vidgeir heed / Kongen sende hannem Bud / at hand skulde lade fare oc affstaa sin Tryllen / hand suarede / oc quad en Vise:

Det er wa litil do at mer seidom / Karla Boen ok Kiærlingra / Ragnvalder sejder Rettilbemj Rodmuger Haralds aa Hadalandj.

(Det er) Huad skade eller vande er det / at vi fattige Staaderbørn oc Kierlingebørn bruge Troldom / meden Ragnvald Kongens Søn / oc hans Regenter ofuer Hadeland / bruger Troldom. Kongen bleff vred der ved / oc sende Erick Blodøxe met sit Folck til Hadeland / oc lod brende sin Søn Ragnvald inde / oc 80 Troldmend met hannem / oc bleff denne gierning megit lofuit oc roset.

Biørn Haraldssøn raadde ofuer Vestfold / oc holt ofteste hus udi Tunsberg / oc drog hand icke megit udi Krig / men brugede sin Handel met Kiøbmend / som fra adskillige Steder oc Lande søgte til Tunsberg / oc hafde hand sielff Kiøbmands Skibe i Flaaden met til andre Lande / oc dermet forhuerfuede oc afflede hand sig kostelige Klenodier / oc dyrebar ting at eje / oc andet huad hand behøfuede. Hans Brødre kallede hannem derfor Biørn Kiøbmand eller Farmand. Hand var en vijs Mand / oc sactmodig oc stille / oc regierede vel / oc hafde en from Hustru / oc en Søn met hende / som Gudrod hed.

Erick Blodøxe kom aff Østerleding met sine Orlogs Skibe til Tunsberg / oc sagde sig hafue Kost oc Tjælding behoff / oc

oc krefuede hand derfor Kongens Skat oc Rettighed aff Biørn/ men Biørn vilde sielff føre Kongen sin Skat oc Skyld/ saa som hand var van at giøre/ her om trattede de huer mod anden. Erick drog vred aff Byen / oc Biørn red ud til sin Gaard/ Sæm / om aftenen : Erick kom igien om natten/ oc drog til Sæm efter Biørn/ oc omsette Gaarden. Biørn gick ud med sine daglige Tienere imod Erick/ oc bleff der slagen met alt sit Folck. Erick tog alt hand Gots/ oc stort Roff oc Bytte/ oc drog nord i Landet. Denne Gierning bleff meget lastet/ oc Erick fick stort Had oc V-yndist derfore aff alle mand. Biørn bleff begrafuen i en Høj ved Sæm / som endnu kaldis Farmands Høj/ hos en Ager kaldis Farmands Aager.

(Denne Kong Biørn Kiøbmand var S. Olofs Faders Oldefader eller Farfader.)

Den Vinter der nest efter/ drog Erick Blodøx nord til Sundmør / oc lagde sine Skib i Sælvaag inden for Agdenæs / oc tog der Herberg eller Foring hos en Bonde/ oc Halfdan suarte spurde det / oc kom om natten paa hannem met megit Folck / oc omkringsette Husene. Erick laa udi it Loft eller Vdskurd / oc kom til Skofuen sielff femte / oc bleff alt hans Folck indebrendt/ saa megit som der inde var. Erick drog til Kongen/ oc beklagede sig ofuer denne hans Broders Gierning / oc Kongen bleff saare vred/ oc samlede en stor oc mectig Hær / oc drog mod Halfdan. Hand kom imod met icke mindre Hær/ til Lands oc Vands. En Mand heed Gutorm Sindri/ (den Sindige) hand var Rig oc aff stor Slect/ en vijs Mand oc veltalendis/ hand tiente Kong Halfdan/ oc hafde tilforn tient hans Fader/ oc var hand i stor gunst oc anseelse hos dennem baade / oc var hand en Dictere/ (Skaald) oc hafde tilforn dictet Viser / baade om K. Harald oc hans Søn/ Halfdan / oc de hafde bødet hannem Løn derfore / men hand vilde ingen Løn tage / men begierede/ at hand maatte nyde en Bøn hos dennem/ naar hand den beiddis : denne Mand

drog

drog imellem Kongerne/oc bad dennem huer den bøn/at de skulde forligis/ oc mange gode Mend sagde denne hans Bøn vaare tilbørlig. Kongerne actede denne Mand saa megit / at for hans bøns skyld forligtis de / oc K. Halfdan beholt sit Rige/ oc skulde intet bøde mod Erick sin Broder. Jorund Skaalmøø dictede nogit der om:

Harald fraa ek Halfdan spyria Herdibrogden logdost / synist Suartledir Raunar / sia Brager hin Haarfagre.

Hagen Jarl regierede ofuer alt Trondheim eller Trondelagen/udi Kongens fraverelse/oc Kongen holt megit aff hannem/ efter hans død tog Siurd eller Sigurd hans Søn Grefuedømmet i Trondheim / oc boede paa Laden som hans Fader giorde for hannem. Hand opfostrede Kongens Sønner / Halfdan Suarte oc Gudrod / som tilforn hafde værit hos hans Fader.

Sigurd Jarl var en megit vijs Mand / oc vaare Kongens Sønner oc hand nesten lige gamle. Hand haffde til Hustru Bergliot Tore Jarls den Tiendis Dotter/Grefue ofuer Møre/ oc Oloff Aarbods/ Harald Haarfagers Dotters/oc K. Harald hafde Aasa Sigurd Jarls Syster til Hustru / som før er sagt.

Der Kong Harald bleff gammel / holt hand mest Huß paa Hordaland/paa Alreckstad/ Sæm eller Fidie/ eller i Ryefylket/ paa Vdstein/ eller Augualdsnæs paa Karmen. Der K. Harald var heden ved 70 Aar gammel / afflede hand en Søn met en Quinde / ved Nafn Tora / hun var fød paa Moster aff got Folck/oc var i Slect met Haarda Kaare/ oc var en deilig Quinde/ oc bleff dog kallet Kongens Bolskab/ oc til Vedernafn Tora Mostrastang. Den tid vaare mange udi Norrige/ Kongen tienistactige oc undergifuen / endog de vaare aff ypperlig Slect/ oc var da Sed i Norrige met ypperlige Mends Børn/ at en synderlig Mand skulde øse Vand paa dennem / oc gifue dennem Nafn.

Der Tora fornam at hendis tid var nær / vilde hun drage

 fra:

fra Moster oc Nord til Siohiem/til Kongen/oc drog hun Nord paa Skib met Sigurd Jarl/oc lagde de til Landet om Natten/oc Tora fødde en Søn paa Klippen / oc Sigurd Jarl øste Vand paa hannem/ oc kallede hannem Hagen/ efter sin Fader Hagen Lade Jarl. Barnet var megit deiligt/oc voxte snart/oc var sin Fader saare ligt/oc Kongen lod hannem blifue hos Moderen/ oc de vaare tilsammen udi Kongens Gaard / oc Kongen hafde Barnet megit kiert/men hans Brødre foractede hannem/oc kallede hannem Mostrastongs Søn.

J den tid raadde for Engeland Kong Adelstein (K. Adlsten) som var kallet den Seigersæle(den Sejersalige)oc den Trofaste. Hand sende sit Sendingebud til Norrige met saadant erinde: Sendebudet gick ind for Kong Harald/oc bar hannem it Suerd met forgylt Hialte oc Handfang / oc Bandene vaare aff Guld / oc besette met dyrebare Stene / oc hand vende Handfanget til Kongen/oc sagde: Dette Suerd sende K. Adelstein dig at tage. Kongen tog om Handfanget/oc saa paa Suerdet. Sendemanden sagde: Nu tog du ved Suerdet lige som K. Adelstein vilde/ nu est du hans Mand oc Suerdtagere / Thi du togst Suerdet om Handfanget.

Kong Harald forstod at det var giort hannem til foract oc spot / thi hand vilde ingen mands Tienere vere / oc bleff hand vred oc hastig der ved/ dog besindede hand sig / oc eftersom det var hans Sedvane / at lade Vreden forsuinde oc forløbe sig/ oc siden forfare Sagens Leilighed / saa giorde hand oc nu/ oc lod K. Adelstens Sendebud vel tractere / oc siden fare i god fred.

Siden beraade hand sig met sine gode Mend/ huad raad hand skulde bruge til at vedergiøre oc hefne den forsmædelse/oc bleff besluttet / at hand skulde sende K. Adelstein sin unge Søn Hakon at opfostre/thi den var da holden oc actet uværdigere at være som opfostrede en andens Barn.

K. Harald hafde en Mand i sit Hoff / som Hauker Habrok hed/

hed/oc Kongen megit kier/thi hand hafde vide vandret/ oc kunde vel udrette Kongens Erende/huor hand hannem udsende/endog at det stundom kunde vere megit farligt. Denne Mand fick Kongen sin Søn Hakon udi Haand/ oc bad hannem føre Barnet til Engeland/Hauker seglede hen efter Kongens befaling/ oc fant K. Adelstein udi Lunden/ paa den tid som hand giorde sine Mend it stort Giestebud: Hauker gick ind for Kongen met 30 Mend/ oc hafde huer sin Skiold paa Venster Arm/ oc dragit Suerd under deris side Siøkiortle/ oc hulde Skioldene ofuer Suerdkloddene/ at mand icke kunde see dem/ oc hafde hand befalet/ at den som seniste gick ind/skulde først gaa ud igien. Hand bar Kongens Søn paa Armen/ oc gick ind oc helsede Kong Adelstein: Kongen bad hannem være velkommen. Hauck sette Barnet paa Kongens Knæ/Kongen saa paa Barnet/oc sagde: Icke hafuer dette Barn Træls Øjne/ oc spurde hand Hauck/huorfore hand det giorde/Hauk suarede: K. Harald aff Norrige bad dig opfostre hannem denne hans u-ecte Søn. Kongen bleff vred/ oc greb sit Suerd/ligesom hand vilde hugge Barnet. Hauk sagde: Du hafuer nu knæset hannem/ oc er hand din Knæsetning/ nu maa du myrde hannem om du vilt/ end du monne icke dermet forøde alle Kong Haralds Sønner/oc gick Hauck oc hans mend strax ud/ oc fore til Skibs/ oc seglede hiem til Norrig. Kong Harald tackede dennem for de hafde vel syslet det Erende. End Kong Adelstein lod døbe Hakon/oc undervise hañem i den Christelig Tro/oc vel optucte udi gode Seder/oc øfue udi alle Ridderlige Spil/ oc hand hafde hannem kier ofuer alle de som vaare i hans Hoff/oc alle de som hannem saae eller kiende/unte hannem vel/oc bleff hand siden kallet Hakon Adalsteins Fostre (det er Fostersøn) eller Hakon Adelstein. Hand bleff oc snart større oc stercкere end nogen anden Mand/ oc deilig oc mild udi Aasiun/ vijs oc veltalendis/ oc udi sin Idret duelig/ flittig oc arbeidsom.

K. Adelstein gaff hannem it Suerd/ hues Klodde oc Handfang var aff Guld/ men Baanden vaare nogit bedre end Guld/ met det Suerd hug Hakon en Quærnestein alt ned til Øjet/ thi bleff det Suerd kaldet Quærnbiter/ oc kom aldrig nogen tid it bedre Suerd til Norrig/ oc Hakon aatte det til sin dødedag.

II. Kong Erick Blodøxe den anden Envolds Konge i Norrig.

DEr Kong Harald var 80 Aar gammel/ da giordis hand tung/ saa at hand ey kunde drage igiennem Landet oc udrette sine Kongelige Bestillinger/ thi ledde hand sin Søn Erick Blodøxe til sit Kongelige Sæde/ oc giorde hannem til Ofuerkonge ofuer sine Brødre/ oc gaff hannem alt Landet at regiere.

Der hans Brødre det spurde/ behagede det dennem saare ilde/ oc Halfdan Suarte sette sig i Kongesædet ofuer Trondheim/ met alle Trøndernis samtycke.

Der Biørn Kiøbmand vard slagen/ tog Olaff hans Broder Vestfold at regiere/ oc Gudrod Biørns Søn til at opfostre. Trygge hed Olafs egen Søn/ oc vaare de Jæfnaldret/ oc lode sig strax betee met duelighed oc mandom/ oc var Trygge større oc sterckere end nogen anden.

Der Vigverene spurde at Haarderne hafde tagit Erick til Ofuerkonge/ da toge de Olaff til Konge ofuer Vigen/ huilcket behagede Erick icke ret vel.

To Aar der efter/ bleff Kong Halfdan Suarte hasteligen død i Trondheim udi it Giestebud/ oc var det sagt/ at Gunhild Konge Moder/ hafde kiøft en Findkone til at forgifue eller forgiøre hannem. Efter hannem toge de Sigrod hans Broder til Konge ofuer Trondheim.

K. Harald lefuede udi tre Aaar siden hand hafde gifuet Erick Riget fra sig/ oc holt sig paa sine store Gaarde paa Rogaland/

land oc Haardeland/ oc bleff hand sotdød paa Karmen oc Højg-der (det er/ lagt udi en Høj) paa Hauge ved Karmsund/ oc staar der nu en Kircke/ oc Nordvest fra Kircken er K. Harald Haarfagers Høj/ oc den Sten/ som laa paa hans Graff i Højen/ ligger nu Vesten for Kircken/ oc er 18 Fod lang/ oc to Alne bred. Mit udi Højen var K. Haralds Graff/ oc var en Sten sett ved Hofuedet/ oc en anden ved Fødderne/ oc Graffstenen lagt der ofuen paa/ oc muret under paa begge sider/ de to Stene staa nu der i Kirkegaarden/ oc det er for sandhed sagt/ at K. Harald Haarfager hafuer værit den deiligste blant alle Mend udi Norrig i sin tid/ oc den største oc stercke ste/ oc en mectig Konge/ oc en duelig Krigßmand oc Kiempe i sin stercke Alder/ oc hafue vise Mend udlagt den Drøm om hannem/ som hans Moder drømde for hans Fødsel/ om det deilige Træ som før er om talit.

Kong Erick optog ald Kongelig Rettighed/ mit udi Landet/ den neste Vinter efter hans Faders affgang/ men K. Olaff opbar udi Vigen/ oc Sigrod deris Broder udi Trondelagen. Dette behagede Kong Erick saare ilde/ oc hand lod sine Ord fare/ at hand vilde søge Riget/ som hans Fader hannem gifuet hafde/ aff sine Brødre met Krigßmact.

Der K. Olaff oc K. Sigrod det spurde/ sende de Bud sig imellom/ at de vilde findis udi Tunßberg. Oc K. Sigrod drog Øster til Tunßberg om Vaaren/ til K. Olaff/ oc tøfuede der nogen stund. K. Erick bød ud en stor Krigßhær/ met Folck oc Skibe/ oc drog hastelig Øster til Vigen/ oc seglede met en god bør baade netter oc dage/ oc kom uforvarendis paa dennem. Olaff oc Sigrod ginge østen ud aff Byen/ oc skickede deris Folck i Orden/ men fordi Erick hafde megit mere Folck/ da beholt hand Marcken/ oc Olaff oc Sigrod blefue baade slagne/ oc ligge der begrafne paa Backen/ som de falt/ huer i sin Høj.

Kong Erick drog omkring i Vigen/ oc lagde Landet under sig/ oc tøfuede der lenge om Sommer/ men Trygge O-

laffsøn oc Gudrod / Biørn Kiøbmands Søn flydde til Oplanden.

Erick Blodøxe var en deilig Mand/stor oc sterck/mandelig oc frimodig/ oc dristig til at bruge sin styrcke udi Strid oc Kamp/ en drifuendis Mand / som hastede met det hand tog sig fore/ snarttroendis oc megit betenckendis oc underfundig/ grum oc uteckelig/ ubelefuen/ talendis lidet oc ublit/ (Styttalendis/) dristig/ uforsiunlig oc framrasendis / oc dog Sejersalig oc en duelig Krigßmand.

Gunhild hans Hustru var megit deilig iblant Quinder / oc met it fafuert Aasiun/prydelig/ skickelig oc prectig/gladtalendis/ vijs oc konstig/ forstandig/ dybsindig oc grundig/ ondsindig oc utrofast/ falsk oc uhuld mod sine Venner / gierig paa Gots oc Lande/ mißtenckisk oc underfundig / grum oc umild/ nar hun var vred/oc en gild Trodlkone.

Ericks oc Gunhilds Børn vaare disse : Gamal/ Gutorm / Harald/Ragnfred/Erling/ Sigurd Sleffua/oc Gudrod: oc en Daatter som Ragnhild hed/alle dejlige Børn oc mandelige. For disse mange søñers skyld bleff hun kaldet Gunhild Kongemoder.

III. Kong Hagen Adelsteen/tredie Enwolds Konge i Norrig.

DEr Hagen/Kong Harald Haarfagers Søn spurde sin Faders død til Engeland/giorde hand sig strax ferdig/at drage hiem til Norrig. K. Adelstein gaff hannem gode Skibe/ met alt behøring oc nødtørft / oc fick hannem megit Krigßfolck/ oc afferdigede hannem paa det herligeste.

Hagen seglede om Høsten til Norrig / oc spurde strax sine Brødres fald / oc at K. Erick Blodøxe da var i Vigen/thi seglede Hagen nord til Trondheim til Sigurd Jarl/ Grefue paa Laden/ som da var holden for den viseste Mand udi Norrig/ oc giorde it Forbunt met hannem imod Kong Erick/ oc lofuede at

forøge

forøge hans Læn oc Værdighed / om hand bleff Konge i Norrig. Saa lode de stefne all Almuen til Ting / oc Grefue Sigurd talede hans Ord paa Tingit / oc bød Bønderne hannem til Konge / siden stod Hagen sielff op oc talede met Bønderne / oc en part sagde indbyrdis / at Harald Haarfager var kommen igien / oc blefuen ung andet sinde. Hagen begynte sin Tale saa / at hand bad Bønderne gifue sig Konge Nafn / oc være hannem bistandige oc følgactige til at forsuare Kongedommet: Der imod tilbød hand dem / at hand vilde giøre alle Bønderne Odelsborne / oc gifue dennem huer sin Odal oc Eigendom igien / som hans Fader hafde dem fra tagit / den tid hand vant Riget / dette behagede Bønderne saare vel / oc bleff stor berømmelse oc roos paa Tingit / oc Bønderne raabte at de vilde hafue hannem til Konge.

Det bleff saa giort / at Trønderne toge hannem til Konge ofuer alt Trondheim / oc var hand da 15 Aar gammel / oc dette skiede det andet Aar efter hans Fader var død.

Kong Hagen tog megit Folck til sig / oc drog igiennem Landet / oc det røctedis snart til Opland / at Trønderne hafde tagit sig en ung Mand til Konge / som var i alle maade lig Harald Haarfager / uden dette ene / at Harald hafde tuingit under sig alt Folcket i Landet / oc giort dennem til sine Trœle / men denne Hagen vilde huer mand vel / oc vilde igiengifue Bønderne deris Odal / som Harald Kong hafde tagit fra dem / oc blefue alle glade ved denne Tiende / oc den fløig snart ofuer alt Riget indtil Landsenden.

Da fore mange mend aff Opland til Kong Hagen / oc en part sende hannem Skienck oc deris Sendingebud / at de ville være hans mend / oc Kongen tog det met tacke / oc bleff hand kaldet K. Hagen den gode.

K. Hagen foer om Vinteren til Oplanden / oc holt Ting met Bønderne / oc alt Folcket søgte til hannem / oc hand bleff tagen

til Konge paa alle Ting. Der efter drog hand øster i Vigen/ der komme til hannem hans Brødre Sønner/ Trygge oc Gudrod/ oc mange andre som hafde lid skade aff K. Erick/ oc klagede deris vande for hannem/ oc bleff K. Erick dis mere hadelig oc ilde lidd aff alle/ at K. Hagen bleff alle kier/ oc hafde alle kiere/ oc de søgte alle trøst oc beskiermelse hos hannem.

K. Hagen gaff Trygge oc Gudrod Kongenafn/ oc fick dennem huer de Læn som K. Harald hafde gifuet deris Fædre under samme Vilkor/ oc sette forstandige Mend til at styre Landet met dem i deris ungdoms tid. Trygge gaff hand Raamarige/ oc Vinguldmarck/ men Guldrod fick Vestfold/ oc skulde de hafue halff Skat oc Skyld met Kongen.

Der efter om Vaaren drog K. Hagen nord til Trondheim/ den øffre Vej igiennem Opland/ oc forsamlede en stor Krigshær met Folck oc Skibe. Vigverene hafde oc en stor Hær/ oc vilde komme K. Hagen til hielp. Kong Erick forsamlede oc Folck mit i Landet/ oc fick onde raad der til/ thi mange Landsens Høffdinger vigede fra hannem/ oc til Kong Hagen/ derfor rømde hand aff Landet/ oc seilede Vester til Orknøi/ oc tog der met sig de som hand kunde faa/ oc seilede siden til Engeland/ oc røfuede udi Skotland oc Engeland/ huor som hand kom til Landet.

K. Adelstein i Engeland sende Erick bud/ oc bad hannem tage aff sig en part i Engeland til Rige/ oc sagde der hos/ at K. Harald/ K. Ericks Fader/ var hans synderlige gode Ven/ thi vilde hand lade hans Søn det nyde. Da droge Sendingebud dennem imellem/ indtil de blefue endelige saa fordragne/ at K. Erick tog Nortumbreland udi Læn aff K. Adelstein/ oc at værie oc forsuare samme Land for de Danske/ oc andre Vikinger oc Fiender/ oc skulde Erick lade sig døbe oc Christne/ met Hustru oc Børn/ oc alt sit Folck/ huilke vilkor K. Erick tog ved/ oc bleff døbt oc annammede den Christne Tro.

Det sigis at Nortumbreland er den femte part aff Engeland/

land/ oc bode hand i Jorvick der som K. Lodbrogs Sønner hafde tilforn boet.

Nortumbreland var megit bygt oc beset aff Nordmend/ siden Lodbrogs Sønner hafde vundet Landet/ Thi Danske oc Norske røfuede megit der udi Landet/ siden det var gaaen de Danske fra haande. Mange steder oc orter udi Landet ere der nafngifne paa Norsk Tungemaal/ saasom Grimßhammer/ Gormßskiær oc Haaukßflet oc mange andre.

K. Erick hafde megit Folck hos sig/ som komme fra Norrig met hannem/ oc mange hans Venner vaare siden komne til hannem/ men hand hafde lidet Land til at holde det megne Folck met/ thi drog hand altid huer Sommer ud i Krig/ oc røfuede udi Skotland oc Suderøer/ oc udi Jrland oc Bretanien/ oc førde megit Roff oc Bytte hiem.

Kong Adelstein døde der hand hafde regerit Riget udi 18. Aar oc 8 Uger oc 3 Dage. Oc hans Broder Jatmund tog Konge Riget efter hannem/ hand var icke Nordmends Ven/ oc K. Erick søgte icke heller venskab hos hannem/ oc der gick Ord aff/ at K. Jatmund vilde sette en anden Høfding ofuer Nortumbreland. Der K. Erick det spurde/ seilede hand i Vestervíking (det er/ at røfue udi Vesterlandene) oc seglede først til Orknøi/ oc hafde deden met sig Arnkield oc Erland/ Grefue Torff Einars Sønner/ oc megit Folck/ siden holt hand sin færd til Suderøjer/ oc fand der mange Siøkonger oc Sørøfuere for sig/ oc gafue de dem i Selskab met K. Erick. Hand seglede dernest til Jrland/ oc røfuede der/ oc tog met sig hues Krigßfolck hannem følge vilde/ oc seglede siden met alt det Folck til den part aff Engeland/ som Britannia (Bretland) var kaldet/ oc røfuede der lige som andrestedis/ oc alt Folcket flydde der som hand kom. Siden seilede hand sønder ved Engeland/ oc røfuede: oc fordi hand var en dristig oc god Krigßmand/ oc hafde megit Folck/ da fortrøstede hand sig met sit Folck/ at gaa langt op i Landet at stride oc røfue/

men K. Olaff/som Kong Jatmund hafde der sett til Landevœrn/ forsamlede strax en utallig hob Folck/ oc bød ud (menige mand) mand aff Huse/ oc drog mod K. Erick/ oc der de møttis/ blefue mange slagne aff de Engelske/men saa snart som en falt/da komme der tre i steden igien ofuen aff Landet/ oc mod aftenen blefue Nordmend formødde oc trette/ oc Erick Blodøxe bleff der slagen/oc største parten aff alt hans Folck/ oc fem Siø Konger met hannem/ oc de to Grefuer Arnkield oc Erland aff Orknøj. Oc hafue Engelskerne regnet deñe Slactning met en aff de største oc skarpeste/som de hafue holdet met Nordmend eller Danske. De Nordmend som udkomme aff Striden/ droge strax met Skibene til Nortumbreland/ oc sagde D. Gundhild oc hendis Sønner disse Tidende/ at Erick var slagen/ oc hafde tilforn røfuit udi K. Jatmunds Land. Da tenckte de vel/at de icke lenge kunde nyde fred eller platz der i Landet/ thi toge de alle Ericks Skibe/ oc saa megit Folck som dennem vilde følge/ oc droge aff Landet met alt det Gots oc Pendinge/ som de hafde samlet udi Skat aff Engeland/ eller afflet i Krig/ oc seglede først til Orknøj/ oc toge under sig Orknøi oc Hiœtland/ oc toge Skat aff Almuen/ oc blefue der om Vinteren/men om Sommeren droge de i Vesterwiking/ oc røfuede udi Skotland/ Engeland oc Irlan udi nogne Aar/ oc blefue de kallede Gundhilds Sønner. Den tid var Torfind Hausakliuffar/ (Hofuitpandekløfuere/) Torff Einars Søn/ Grefue i Orknøi. Om dette altsammen taler Glumer Geiresøn i sin Vise.

K. Hagen hafde indtagit alt Norrig/ siden hans Broder flydde aff Landet/ oc paa det at hand kunde være nær ved handen om Erick giorde nogen indfald i Landet/ da hafde hand sit Sæde oc meste verelse met sine Hoffsinder oc daglige Folck i Fiordafylcke oc i Sogn oc paa Hordaland oc Rogaland/ (det er Ryefylket) hand sette Sigurd Grefue paa Laden ofuer alt Trondelagen/ lige som hans Fader Hagen Jarl hafde den aff K. Harald.

Der K. Hagen spurde sin Broders Afgang/ oc at hans Sønner vaare rømde aff Engeland / oc hafde der ingen Trøst da bar hand icke stor fare for dem / oc seglede hand en Sommer Øster i Vigen imod de Danske som der da røfuede. Oc der K. Hagen kom i Vigen met en stor Skibßflaade oc Krigßhær/ da flydde de Danske somme til Halland/ oc somme ofuer til Jutland/ oc hafde giort stor skade i Norrig/ thi seilede K. Hagen ofuer til Jutland efter dennem / oc røfuede i Landet/ oc holt en Slacting met Landsfolcket som forsamlede sig mod hannem / oc efter at hand hafde giort stor skade der i Landet/ sejlede hand til Ørsund/ oc ødelagde alle Orlogßskibe/ som hannem forekomme / oc røfuede oc brende vide udi Sæland oc Skaane / oc sejlede siden til Norrig igien met stort Bytte.

Samme tid kom Trygge Konge i Vigen aff Versterleden/ oc hafde røfuit i Skotland oc Irland/ oc K. Hagen drog nord i Landet igien / oc sette K. Trygge til Landeværen i Vigen imod de Danskis anfald.

Harald Gormßøn/ var den tid Konge udi Danmarck/ hannem fortrød det storligen / at Kong Hagen hafde røfuit i hans Land/ oc sagde sig det at skulle hefne/ men hand bleff forhindret/ saa/ at det skiede icke saa snart.

Der Dronning Gunhild oc hendis Sønner spurde den Vfred imellem de Danske oc Norske/ giorde de dennem ferdige/ oc vilde sejle til Danmarck / oc de gifte deris Syster Ragnhild udi Orknøj met Arnfind/ Torfind Jarls Søn. Oc Torfind sette sig ofuer Orknøj igien / oc Gunhilds Sønner ofuergafue hannem Landet/ oc sejlede der fra.

Gamel var den eldste aff Ericks Sønner/ oc var dog den tid icke fuldvoxen. Der D. Gunhild kom til Danmarck met hendis Sønner/ bleff hun vel undfangen aff K. Harald/ oc hand gaff dennem Læn i Danmarck/ at holde sig aff met deris Folck/ hand tog ocsaa Harald Ericks Søn til sig / oc lod hannem opfostre/

oc knæsette hannem/ oc føddis hand op i Kongens Gaard iblant Kongens Hoffsinder.

Ericks Sønner droge ud at stride det første de blefue nogit opvoxne / oc forhuerfuede sig Gots/ de røfuede udi Østerlandene/ oc blefue før fuldkomne met Gierninger oc Mandom/ end met Alderen / de røfuede ocsaa udi Vigen i Norrig / men Kong Trygge hafde Folck forsamlet/ oc holt mange Skiærmyssel met dennem/ oc hand giorde de Danske det samme skiel igien.

Der efter var en god Fred i Norrig / mellem Indbyggerne oc fremmede Kiøbmend/ saa at ingen giorde hinanden skade. Da var oc en megit god tid i Landet/ oc it got Aar/ baade til Lands oc Vands.

K. Hagen var glad oc lystig/veltalendis oc saare venlig / der hos ocsaa megit vijs oc forstandig/ hand lagde stor flijd oc vind der paa/ at hand kunde skicke Loug i Landet / thi stiftede oc sette hand Guletings Loug efter Torleiff den visis raad / oc Frostetingsloug / met Sigurd Jarls raad oc andre vise Mend udi Trondheim/ men Heidsefuis Loug hafde Kong Halfdan suarte giort lenge tilforn.

K. Hagen holt sin Jul til Trondheim / oc første Julenat fødde Bergliod / Grefue Sigurds Hustru / en Søn/ huilcken Kongen øste sielff Vand paa / den neste Dag der efter/ oc gaff hannem sit egit Nafn/ Hagen : hand bleff Grefue paa Laden efter sin Fader / oc bleff en mectig Herre i Norrig / oc var Grefue Sigurd udi synderlig gunst oc venskab hos K. Hagen.

K. Østen paa Opland/ som kalledis den Rige eller mectige (oc en part kallede den onde oc Ilraade) førde Krig udi Trondheim i fordom Dage / oc undertuingede sig der nogne Læne / oc sette sin Søn der ofuer/ men Trønderne dræbte hannem. Kong Østen drog anden gang udi Trondheim met Krigßmact / oc røfuede Landet vide / da gaff hand dennem Kor / huad heller de vilde hafue hans Træl/ ved Nafn Faxe / eller hans Hund / ved

Nafn

Nafn Sœr eller Sør til Konge: Oc de korede Hunden / thi de meente at de kunde raade sig sielfue. Saa lode de trylle tre mands vid udi Hunden: hand giødde de to Ord / oc talede det tredie. Hans Halßband oc Lencke / var aff Sølff oc Guld / naar det var skidet Vær eller Vej / da baare hans Hoffsinder hannem paa Hærderne. De beredde hañem it Kongeligt Sæde / oc hand sad paa Højen / som Kongerne plejede at sidde. Hans Sædegaard hafde hand udi Ydreøj / der som end nu kaldis Særßhøj. Det sigis at hand bleff saa død / at Vlfue komme iblant hans Hiord / oc hans Hoffsinder eggede hannem til at verge sit Fæ / Thi løb hand aff Højen / oc did som Vlfuene vaare / oc de dræbte hannem. Mange andre underlige oc uhørlige stycker giorde Kong Øjsten imod Trønderne / oc for saadan hans Vold oc Tyranij / flydde mange Høfdinger oc megit Folck fra deris Odal oc Egendom til atskillige steder.

Kietil Jamte / Anund Jarls Søn aff Sparrebo i Trondheim / drog øster ofuer det Field Kiøllen / oc megit Folck met hannem / met alt deris Boskab. De ruddede oc affhugge store Skofue / oc bygde der vide oc store Bygdelag / oc bleff det siden kaldet Jamteland / aff forbenafnde Kietel Jamte.

Tore Helsinger var Kietil Jamtis Sønnesøn / hand rømde aff Jamteland for Manddrabs Sag / oc drog øster øfuer Skofuen / oc bygde der / oc mange søgte did til hannem / oc bleff det aff hannem kaldet Helsingeland. Det strecker sig øster til det Suenske Haff / oc Suenske bode i den Østre part ved Hafuet. Oc den tid Harald Haarfager indtog Norrig / da rømde mange aff Landet for hannem / baade de Trønder oc Nummedøler / oc droge til Jamteland / oc bygde der videre / oc somme droge øster i Helsingeland / da gafue Helsingerne sig under de Suenske / men Jamterne / som laage der mit imellem / holt sig huercken til de Norske eller de Suenske / oc ingen gaff act paa dennem / før end nu udi K. Harald Adelsteins tid / da giordis Fred met Jamterne / oc

K Kiøb-

Kiøbferd til Jamteland/ oc K. Hagen drog saa deris beste mend udi sit venskab/ saa at de komme til hannem / oc lofuede hannem Lydighed oc Skat aff Landet/ oc blefue hans Vndersotte/ oc det megit for hans gode rycte oc Fromheds skyld / oc fordi de vaare komne aff Nordmendernis Slect / derfor vilde de icke gifue sig under de Suenske. Oc K. Hagen gaff dennem Loug oc Landeret/ det samme giorde oc Helsingerne/ saa vide/ som de vaare komne aff Norsk Slect/ oc hafde deris affkomme aff Norske Mend.

K. Hagen var en god Christen/ der hand kom til Norrig/ men fordi at alt Landßfolcket var Hedenske/ oc de ypperste i Landet oppeholte stort Affguderij oc Hedenske Offer/ oc Kongen hafde megit Folck behoff/ oc huer mands yndist oc venskab/ da tog hand det raad for sig / at hand holt den Christen Religion hemmelig hos sig sielff/ dog befalede hand at sette udi Lougen / at holde Julehøjtid paa den tid / som de Christne den hulde / oc at huer mand skulde da hafue saa megit Øl/ som mand kunde brygge aff en mæle malt/ (det er en fierding malt) eller bøde derfore/ oc holde helligt meden Jul varede.

Oc var det hans Forsæt/ at naar hand finge Landet alt under sig / oc var blefuen rettelig stadfestet i Riget/ da vilde hand lade forkynde den Christne Tro. Hand lockede oc mange aff sine beste Venner der til/ saa at de lode sig hemmelige døbe / oc en part lode aff deris Hedenske Offer.

K. Hagen hafde sit meste tilhold udi Trondheim / Thi der var Landsens meste styrcke met Folck oc Skibe. Oc der hand hafde faaet nogne aff Landsens Høfdinger omvende til den Christne Tro / sende hand bud til Engeland efter en Biscop oc nogne Præster/ oc de komme til hannem / da aabenbarede Kongen sit Forsett / at hand vilde lade forkynde den Christne Tro ofuer alt Landet. Mørerne oc Rumßdalingerne forskiøde den Sag til Trønderne. Da lod Kongen bygge oc vije nogne Kircker / oc sette Præste der til / oc der hand kom til Trondheim / stefnede

hand

hand Almuen til Ting / oc bød dem at tage ved den Christne Tro. De forskiøde sig til Frosteting / at der kunde mødis aff alle Læn i Trondelagen / da vilde de suare til den vanskelige Sag.

Sigurd Lade Jarl var den meste Affguds dyrckere / lige som hans Fader var / hand opholt den Hedenske Offer oc Offergilde paa Kongens vegne udi Trondheim. Oc var den tid gammel Sedvane / at naar Offergildet bleff holdet / da skulde alle Bønderne komme der som Offerhusit var / oc føre met sig alt hues de behøfuede at hafue / saa lenge som Offergildet stod / baade Øl oc andet. Der bleff slactet alle slags Queg / oc der til Heste / oc det Blod der kom aff / bleff kaldet Laut / oc Bollerne som Blodet bleff tagit udi / kalledis Lautbollerne / oc Lauttenerne vaare giorde met en Visk eller Suamp paa enden / oc dermet skulde mand smørie oc bestryge Stollene oc alle Hußveggene / uden oc inden / met samme Blod / men Slacteret bleff sodet oc bered til Kost / Ilden skulde være giort mit paa Gulfuit i deris Affguds Hus / oc Kiedlene hengde der ofuer / saa skulde de bære fult / det er / de fuldskienckte eller iskienckte Skaale eller Bægere omkring Ilden / oc den som Høfding var for Offergieldet / skulde signe Folckit oc alt Offerkosten / saa skulde de først dricke Odens Bægere / deris Konge til Sejer oc Rigens Formering. Der efter Niords oc Frøjs Skaaler eller Bægere / for Jordens Grøde / oc for got Aar oc Fred. Mange drucke ocsaa Brage Bægere / det er / ypperlige Helters oc Herrers Skaaler / som vaare slagne i Strid / oc ligesaa andre deris Affdøde gode Venners Bægere / huilcke de kallede Minde. Sigurd Jarl var den rigeste i Norrig / hand giorde en gang it Offergilde / udi huilcket hand holt allene ald Bekostningen.

K. Hagen drog til Frosteting / oc der komme mange Bønder tilstede. Oc der Tingit var sett / begynte Kongen sin Tale saaledis / at hand bad oc begierede / at alle Bønder oc Bodmend /

Fattige oc Rige/ Mand oc Quinder/ Unge oc Gamle/ oc alle Landsens Indbyggere skulde lade sig døbe oc Christne/ oc tro paa en Gud oc hans Søn Christum/ oc ofuergifue oc forlade deris Hedenske Offer oc Affguder/ oc holde helligt huer 7 Dag/ met alt deris Arbeidsfolck/ oc faste huer 7 Dag/ met mere saadant som der til kunde høre.

Der Kongen dette hafde gifuet Almuen fore/ bleff der strax stor bulder oc knur paa Tingit: Bønderne knurrede/ at deris Trælers oc Tiundis Arbeid skulde der ved forhindris/ oc sagde/ at Landet kunde da icke byggis/ men Arbeids Folkene oc Trælerne klagede/ at de kunde icke arbeide/ om de skulde icke æde. Oc sagde/ at Kongen hafde det i Slect/ lige som oc hans Fader/ at de vaare karge ofuer mad/ endog de vaare gieffmilde ofuer Guld oc Sølff.

Aßbiørn aff Medelhus udi Guledal stod op/ oc talede Bøndernis Ord. Hand suarede Kongen oc sagde: Vi Bønder hafde tenckt/ K. Hagen/ at den tid vi toge dig til Konge/ paa det første Ting her udi Trondheim/ at vi hafde forhuerfuit en ny Frihed/ men nu vide vi icke/ om vi ere frij/ eller du vilt giøre os til Træle igien/ met en ny list oc underlig paafund/ at vi skulde forlade den Tro/ som vore Forfædre hafue haft for os/ baade udi Brenne Old/ oc nu udi Hiøje Old/ oc hafue de værit megit ypperligere end vi ere/ oc hafuer denne samme Tro hiolpet os her til dags: Vi hafue ocsaa/ Herre Konning/ haft dig saa kier/ at vi hafue ladet dig raade ald Loug oc Landßrett. Nu er det vor Vilie/ oc alle Bøndernis samtycke/ at holde den Loug som du hafuer sett os her paa Frosteting/ oc det som vi lofuede dig/ oc der til ville vi alle være dig følgactige/ oc holde dig for voris Konge/ saa lenge som nogen aff os lefuer/ som ere her forsamlede paa Tingit/ om du vilt ellers handle tilbørligen oc skonligen met os/ oc begere icke den handel aff os/ som er os icke mueligt at giøre/ men der som du endelige vilt drifue denne Sag met Foßhed oc Tratzighed/ oc dele

styrcke oc mact met os/ da hafue vi saaledis beraadt os oc beslutet/ at vi ville skilie os aff met dig/ oc tage os en anden Høffding/ under huilcken vi kunde være frij oc frelse/ oc hafue den Tro/ som vi ville. Nu skalt du Konnig novelie oc kaare it aff disse to/ huilcket du vilt/ førend du gaar aff Tingit. Bønderne giorde stor ulyd oc bulder ved disse Ord/ oc sagde at saa skulde være/ oc der mand fick liud igien/ suarede Sigurd Jarl oc sagde/ at Kongen vilde lade alting være/ oc blifue saa som Bønderne begierede/ oc vilde aldrig skilies ved deris Venskab. Bønderne suarede at Kongen skulde offre/ dennem til it got Aar/ det er for Jordens Grøde oc til Fred/ lige som hans Fader hafde giort for hannem. Da bleff Almuens bulder stillet/ oc Tingit fick ende.

Siden talede Sigurd Jarl til Kongen/ oc bad hannem icke aldelis affsla eller necte at giøre efter Bøndernis begiering/ efterdi det vilde eller kunde paa den tid icke anderledis skee/ end som Bønderne oc alle Høfdingerne i Landet vilde/ vi skulle/ sagde hand/ paa en anden tid finde bedre raad oc leilighed her imod. Kongen lod sig sige/ oc lod det saa blifue som Grefuen vilde.

Om Høsten der efter/ udi Vinterens begyndelse/ bleff offergildet holden paa Laden/ oc Kongen kom der til/ hand plejede tilforn udi deris offergilde at giøre maaltid efter Christelig vijs/ udi it lidet Huß for sig sielff/ met nogen faa aff sine gode Mend/ men Bønderne fortrøde det nu/ at hand icke sad udi sit Højsæde/ der som de vaare forsamlede. Sigurd Jarl sagde/ at Kongen skulde saa giøre/ oc Kongen sette sig i Højsædet: Der det første Bægere var iskienckt/ da segnede Sigurd Jarl Odin det/ oc drack Kongen til/ Kongen giorde Kors ofuer Bægeret førend hand drack. Da sagde Kaare aff Grytig/ huad giør Kongen nu? Vil hand icke endnu offre Guderne. Jarlen suarede: Kongen giør saasom alle der trøste oc fordriste sig paa deris styrcke oc mandom. Hand offrede Tor Gud sit Bægere/ oc giorde Hammers tegn ofuer det/ førend hand drack/ dermet bleff alting stille.

Den neste Dag mod Aftenen/ der de ginge til Borde/ da søgte Bønderne paa Kongen/ oc sagde/ at hand skulde æde Hestekiød/ men hand vilde det ingenlunde giøre/ de bade hannem dricke Soddet/ hand sagde oc nej der til/ de bade hannem æde Flaadet eller det Feet som var saaden der aff/ men Kongen vilde det icke giøre/ men sagde sig heller ville strax miste sit Lijff/ end giøre nogen saadan Vederstyggelighed. Da vaare de beredde til at sla hannem ihiel/ men Sigurd Jarl lagde sig der imellem/ oc bad dennem stille sig/ thi hand vilde forlige dennem/ saa at Kongen skulde gabe ofuer Greben paa Kiedelen/ som hafde hengt i den Røg/ som opdreff aff Hestekiødet/ oc der var Feet paa Greben/ Kongen suøfte sit Tørreklæde om Greben/ oc gafte der ofuer/ oc de gafue sig dermet paa den tid til freds.

Den samme Vinter vilde Kongen holde sin Jul paa Møre/ oc der det led imod Jul/ forsamlede sig otte Høfdinger/ de som mest raadde for Offerit vdi ald Trondelagen/ som vaare Kaare aff Gryting/ Aßbiørn aff Medelhuß/ Torberg aff Varnæs/ Orm aff Liuse. Disse vaare uden aff Trondheim/ men aff Indtrønderne vaare Botolff aff Aluiß Høj oc Narfue aff Stad. VdaffVæredal vaare Trond Hage aff Egge/ oc Tore Skiegge aff Husebø i den Ydre Oe.

Disse otte Høfdinger bebunde dennem tilsammen/ at de 4. Vdtrønder skulde forøde Christendommen i Norrig. Oc de 4. Indtrønder skulde nøde oc tuinge Kongen til at offre Guderne. Vdtrønderne fore met fire Skibe synder til Møre/ oc dræbte tre Præster/ oc opbrende tre Kircker/ oc droge saa Nord igien/ men der K. Hagen oc Grefue Sigurd komme met deris Hoffsinder til Møre/ da vaare Bønderne komne der met alt deris Folck/ oc var en stor Forsamling.

Den første Offersdag ginge Bønderne met væbnede Haand til Kongen/ oc baade hannem offre Guderne/ eller de vilde handle haardelige met hannem. Sigurd Jarl talede dennem imellem/

oc

oc det kom saa langt / at Kongen aad nogen Mundfuld aff Hestelefuer / oc drack alle Bægere foruden Kors / som Bønderne skienckte i for hannem. Der Gildet hafde ende / drog Kongen aff / oc var megit ilde tilfreds / oc sagde sig skulde komme sterckere til Trønderne igien / oc betale Bønderne for denne Oprør. Sigurd Jarl bad Kongen icke regne Bønderne den Gierning til onde / oc sagde at det var hannem icke raadeligt eller gafnligt / at stride mod sit egit Folck i Landet / sønderlig der som Landsens meste styrcke var. Kongen var saa vred / at ingen maatte tale met hannem / oc drog synder til Sundmør / oc bleff der om Vinteren.

Om Sommeren der efter / forsamlede hand en stor Krigßhær / oc gick der Ord oc Røcte aff / at Kongen vilde dermet drage mod Trønderne / men der hand var kommen til Skibs met alt sit Folck / da komme hannem tidende synden aff Landet / at Ericks Sønner vaare komne fra Danmarck / oc til Vigen / oc hafde jagit K. Trygge øster ved Sodenæs met sine Skibe / oc røfuit vide udi Vigen / oc mange vaare gaaen dennem tilhaande. Der K. Hagen spurde disse tidende / siuntis hannem at hand hafde mere Folck behoff / oc hand sende bud efter Sigurd Jarl / oc til de andre Høfdinger / som hand vente sig hielp aff i Trondelagen.

Sigurd Jarl kom til Kongen met megit Folck / oc vaare da alle Trønderne met hannem / de som om Vinteren tilforn hafde mest tuinget Kongen til at offre Guderne / oc blefue de alle forligte met Kongen ved Sigurd Jarls Forbøn. Siden sejlede Kongen synder ved Landet / oc der hand kom synden for Stad / spurde hand at Ericks Sønner vaare komne til Vester Agde / oc hand skyndede sig mod dennem / oc de møttis i Karmsund / oc ginge paa Landet met beggis deris Folck / oc slogis paa Augvaldßnæs / oc de hafde megit Folck paa begge sider / oc Striden bleff haard oc skarp. Da gick Kong Hagen hart fram / oc møtte hannem Gutorm Erickß Søn met sit Led / oc de hugge nogensiuns

stund paa huer andre/ oc Gutorm bleff der slagen met alt sit Led/ oc de andre Ericks Sønner flydde til Skibs oc rode bort/ oc hafde der mist megit Folck. K. Hagen seglede efter dennem indtil Øster Agde/ men Ericks Sønner sejlede ofuer Hafuit til Jutland/ oc K. Hagen drog nord igien/ oc tøfuede Ericks Sønner lang tid siden udi Danmarck/ førend de droge udi Norrig igien.

K. Hagen giorde for Erick Blodøxes Sønners Indfalds skyld i Norrig/ denne skick ofuer alt Landet ved Siøsiden/ oc nogit op i Landet/ at hand skifte alle Bygder oc Gaarder udi Skibreider/ oc huor mange Skibreder der skulde være i huert Læn: desligeste huor mange oc huor store Skibe/ der skulde udgiøris aff huert Læn/ naar alle mand vare ude i Strid eller Leding/ oc skulde alle mand være plictige at udgaa/ naar som helst Udlendsk Krigßhær kom i Landet.

Desligeste at de skulde bygge Vedder eller Bauffn paa de højeste Klipper i Norrig ved Strandsiden/ saa at mand kunde see fra den ene Vedde/ oc til den anden/ oc huor som mand fornam/ at Fienderne komme for Landet eller Landginge/ skulde mand sette Ild paa den neste Vedde. Oc naar de ved den neste Vedde Norden fore/ saae den Vedde brende/ skulde brendis den ene Vedde efter den anden/ indtil den Nordeste Vedde. Oc det sigis at mand kunde ved samme Vedders brendelse faa at vide udi 7 Netter oc Dage/ fra østerste udi Landet/ oc nord til Tinghøjen paa Hellieland/ at Fiender vaare komne i Landet.

Ericks Sønner vaare megit udi Strid i Østerleden/ oc stundom røfuede de udi Norrig/ men K. Hagen regierede Norrig vel/ oc var megit elsket oc affholden aff alle Landsens Indbyggere/ oc var den tid god tid oc god Fred udi Norrig.

Der Kong Hagen hafde regierit Norrig udi 20 Aar/ komme Ericks Sønner aff Danmarck met megit Folck/ som de hafde altid brugt udi Strid/ dog var den Danske Hærr større/ som K. Harald Gormßsøn hafde faaet dennem. De finge god bør/

oc seglede ud fra Vendsysel/ oc forfelde paa Agdesiden/ oc seglede Nord ved Landet/ baade dag oc nat/ oc Vedderne blefue icke anstuckne/ fordi/ mand plejede først at brende de Vedder/ som østen fore vaare/ oc der hafde ingen blefuet Fienderne var/ fordi de sejlede langt fra Lande/ oc K. Hagen hafde ocsaa lagt stort vide oc straff der ved/ om nogen brende Vedie forgiefuis/ fordi det var ofte skied / at Vedierne blefue brende/ naar mand saa nogen Kiøbmands Skibe/ eller saa Orlogß Skibe segle under Landet/ thi de meente det være Ericks Sønner/ oc bleff ofte stor opreißning giort i Landet/ oc Kongen giorde sig stor Vmag oc Bekostning forgiefuis/ huorfore hand bleff paa det sidste megit fortørnet/ oc Bønderne fortrødde det ocsaa/ Thi torde ingen lettelig brende nogen Vedde/ oc saa gick det ocsaa nu til/ Thi kom der ingen tidende eller røcte for Ericks Sønner/ før end de komme nord i Vlfuesund/ der laae de 7 netter. Da droge Kongens Landevoctere den indre Vej ofuer Stads Eid nord til Møre/ oc var Kongen den tid paa Sundmør i den Oe Freidøi ved Birckestrand paa sin egen Gaard/ oc hafde intet Krigßfolck hos sig/ uden sine Hoffsinder oc dagligeFolck. Hans Speidere komme til hannem/ oc kungiorde/ at Ericks Sønner vaare met en stor Hær synden for Stad. Kongen beraadde sig met sine beste mend/ om hand skulde stride mod Ericks Sønner met det lille Folck hand hafde/ eller hand skulde drage nord i Landet/ oc samle mere Folck. Egil Vlffserck heed en gammel Bonde/ som hafde i sin Vngdoms tid værid en duelig Krigßmand/ oc lenge værit K. Harald Haarfagers Fenickedragere. Hand suarede Kongen oc sagde: Jeg var udi mange Slactinger met din Fader K. Harald Haarfager/ oc stridde hand stundom met megit Folck/ oc stundom met lidet/ oc fick altid Sejer/ oc aldrig hørde jeg hannem spørje sine Mend oc Tienere til raads/ om hand skulde fly eller stride/ oc derfore ville vi icke heller raade dig nogit her udi/ thi os tyckis at vi hafue en Høfding som er uræd oc uforfærdet/ oc skulle vi følge eder trøstelige.

stelige / mange aff Kongens mend samtyckte disse Egils Ord met hannem / Kongen sagde sig ocsaa at ville heller bije/ met det Folck hand kunde faa/ end siunis at fly for dennem/ oc Kongen sende bud alle vegne fra sig / oc samlede hues Folck hand kunde met hast bekomme. Da sagde Egil/ jeg fryctede i denne langvarendis Fred / at jeg skulde dø aff elde / paa min Benckehalm/ thi jeg vilde heller falde i strid/ huilcket jeg oc haabis nu at skulle skee.

Ericks Sønner komme nord om Stad / oc lagde did som de spurde at K. Hagen var. Hand laa met 9 Skibe norden under Frejerberg udi Frejersund/ men Ericks Sønner lagde til synden for Berget/met mere en 20 Skibe. K. Hagen sende dennem bud / at de skulde komme paa Landet,/ hand hafde bered dennem Valstæd paa den slette marck paa Rasterkalff / der var en lang Backe som de kunde begrafuis udi / oc brede Stene til Graffstene. Ericks Sønner ginge paa Landet / oc nord ofuer Halsen inden paa Frejerberg/ oc fram til Rasterkalff. Egil bad Kongen faa sig 10 mend/ oc 10 Fennicker / oc haud drog paa den anden side Bierget der met. K. Hagen gick op paa Volden/ oc skickede sit Folck i Orden/ oc opsette sit Banere / oc hand giorde en lang Slactorden / paa det/ at Fienderne skulde icke beringe hans Folck/ oc der bleff en stor Slacting oc en skarp Strid. Da lod Egil opstinge sine Fennicker/ oc drog fram paa hin side Bierget / ligesom hand vilde komme bag paa Ericks Sønner. Der de blefue det vaare/ som baggerste vaare i Erick Sønners Hær / blefue de forfærdede/thi de meente/at der fulde en stor hob Krigßfolck met / som vilde komme imellem Skibene oc dennem/oc de raabte oc gafue hinanden det tilkiende/oc begynte at fly. Der Ericks Sønner det saae / flydde de ocsaa/ oc Kongen sette hart efter dennem. Der Gamel Erickßøn kom paa Biergit/ fornam hand Egils forraskelse/ thi hand saa ingen komme efter/ uden K. Hagen met sit Folck / thi lod hand blæse Krigßblæst/ oc sette sit Banere op / oc skickede sit Folck i Orden igien / oc alle Norske

mend komme til hannem / men de Danske droge til Skibene. Der K. Hagen kom / begyntis Striden paa ny igien/ men paa det sidste flydde Gamel Ericksøn met sit Folck.

Gamel flydde ned aff Biergit / oc der hand kom paa Sletten/ vende hand atter om igien/ oc opholt striden/ oc hans Brødre komme hannem til hielp met alt deris Folck. Egil Vlserck var da framme for K. Hagens Folck/ oc gick mandeligen fram/ oc Gamel Ericksøn oc Egil skifte hug sammen / oc Gamel bleff ilde saar / men Egil bleff slagen/ oc nogne met hannem. Da kom K. Hagen met sit Led/ oc hug til baade Hender/ oc Ericks Sønner flydde/ oc de som først hafde flyt / vaare udlagde met deris Skibe / men de andre vaare opskærede paa Landet / thi blefue der mange slagne/ der de vilde skiude Skibene aff Landet / der falt ocsaa Gamel Ericksøn/ som veriede sig lenge/ men de andre Ericks Sønner sømmede ud til de Danske skibe/ oc sejlede met dennem til Danmarck.

K. Hagen lod tage alle deris Skibe/ som igien blefue liggendis / oc drage dennem paa Landet / oc lagde Egil Vlsærck i it aff dennem/ oc alle de andre/ som slagne vaare i de andre Skibe / oc lod bære dennem fulde met Steen oc Grud / oc giorde store Høje der ofuer/ oc opreiste høje Stene hos Egils Graff / som staa der denne Dag.

Der K. Hagen Adelstein hafde værit Konge udi Norrig udi 26 Aar / siden Erick hans Broder rømde aff Landet / var hand paa Hordeland i den Øe Storden (kaldis nu Stolen/ men rettelige Storøen) paa sin gaard Fidie/ met sine Hofsinder oc daglige folck/ oc mange Bønder vaare komne til hannem/ oc der Kongen sad ofuer Dauverbord/ saae hans Dagvectere/ at der komme mange Skibe seglendis synden til / oc hafde icke langt til Øen. De vilde gierne gifue Kongen det tilkiende / thi dennem siuntis det være Orlogsskibe / men ingen torde fordriste sig til at bære Kongen denne Krigßtiende / for det strenge Vilkor hand hafde lagt der hos / oc de torde dog icke heller andet end vaare hannem

ad. Da gick en aff dennem ind i Salen/ oc bad Evind Findsøn/ Kongens Systerdaatters Søn/ gaa skyndeliden ud/ thi det var storligen fornøden. Evind gick ud/ oc saa at der kom en stor Flaade Orlogs Skibe / oc hand gick strax ind til Kongen / oc sagde: Herre/ liden er lidendis stund/ oc lang er maaltids time. Kongen saa til hannem oc spurde/ huorfore? Evind quad en Vise / at Ericks Sønner komme nu/ oc vilde hefne deris Brødris død/ oc at denne onde Tidende var sandere end hand vilde/ thi var det best at gribe til Vaaben i tide/ fordi Hærsagnen var sand. Kongen suarede: Evind / Jeg kiender dig saa god en Dreng/ at du siger os icke Hærsagn/uden den er sand/ oc hand lod optage Bordene/ oc gick ud/ oc saa at det var Orlogß Skibe/ oc hand sagde til sine Mend / huad raad skulle vi tage for os/ enten stride met det Folck vi hafue / eller segle Nord i Landet/ oc bestercke os. Vi see vel at her vil nu blifue større Forskiel oc Vlighed paa Gunhilds Sønners Hær oc voris / end nogen tid tilforn hafuer værit. Hans Mend kunde ingen Suar gifue hannem her paa. Da quad Evind Findsøn en Vise/ at det var sømmeligt at bie oc verie sig mandelige / lige som de tilforn hafde giort. Kongen sagde: det er mandelige talet/ oc ret efter mit Sind. Dog vil jeg høre huad flere ville sige. De forstode vel alle Kongens vilie oc meniug/ thi sagde de/ at de heller vilde stride oc falde met ære/ end fly met skamme/ oc icke forsøge Fienderne/ oc at de hafde ofte vundet Sejer met mindre Folck. Kongen tackede dennem/ oc bad dennem væbne sig. Oc hand drog i sin Brynie/ oc giurdet sig met sit Suerd/ Quærnbider/ oc sette en forgylt Hielm paa sit Hofuit/ tog it Spiud i sin Hand/ oc en Skiold ved siden/ oc skickede sine Hoffsinder oc Bønder i Orden sammen / oc opsette sit Banere.

Harald Ericksøn var da Høfuitßmand for Folcket/ oc ofuer sine Brødre / hand hafde megit Danskt Krigßfolck met sig/ oc to sine Moderbrødre/ Evind Skreja oc Alff Askmand/ to stercke oc

due-

duelige Kiemper/ oc Blodgierige Ildgierningßmend. Der de komme til Øen/ oc finge Kundskab/ at K. Hagen var der/ginge de paa Landet/ oc giorde deris Slactorden/oc hafde vel 7 Mend mod huer en som K. Hagen hafde.

Der K. Hagen hafde skicket sit Folck i Orden/ sigis det at hand førde sig aff sin Brynie igien/ paa det hand kunde være des ledigere/ oc rørlig til at stride/ oc Hede oc Mødighed icke skulde betage hannem.

Kongen elskede megit duelige Krigßmend oc stercke Kiemper i sin Gaard / lige som hans Fader oc giorde. Torjolff Skolmßsøn hin stercke var en aff dennem/ oc gick hand Iæffnsidis hos hannem i striden/ hand hafde Heilm oc Brynie/ Skiold oc Spiud/ oc it got Suerd/ som kalledis Fodbreed/oc er det sagt/ at K. Hagen oc Trojolff vaare lige stercke. Nest efter Kongen gick hans Frende Evind Findsøn Skaaldaspildere.

Der begge Hær møttis/ bleff der en haard oc hastig Strid/ oc de stridde mandelige paa begge sider/ thi de hafde dueligt oc udvaald Krigßfolck paa begge parterne. Oc der de hafde skudet deris Spiude oc Handskud aff Henderne/ brugede de Suerdene mandelige.

Kong Hagen oc Torjolff ginge langt fram for Banerit/oc tuert oc endelangs igiennem Hærren / oc kløfuede Skiolde oc Hielme/ oc hugge paa baade Hender/ oc var Kongen mest kiend i Striden/ for den forgylte Hielm gaff it Skin fra sig mod Solen/huorfore der bleff oc mest vabneburd mod Kongen.

Vdi den anden Hær fremginge udi lige maade haardeligen Evind Skreja oc Alff Askmand/ oc hugge ned for fod. Oc der de saae huor Kongen gick i Striden/ oc kiende hannem ved hans forgylte Hielm / giorde de sig Vej met deris Suerde igienem Hærren/ at de kunde komme til Kongen. Der Evind Findsøn det saa/tog hand en Hætte/ oc drog den ofuer Kongens Hielm. Da raabte Evind Skreja højt oc sagde: Skiuler nu Nordman-

na Konning sig/ eller er hand falden / eller flydde hand aff Striden / thi nu er den forgylte Hielm blefuen borte / oc Evind oc hans Broder Alff ginge hart fram / oc hugge paa baade Hender/oc skrege/oc lode som galne eller vilde mend. K. Hagen sagde til Evind/ holt fram som du stefner/ om du vilt finde Nordmanna Konning. Da vilde Torjolff gaa mod Evind/men Kongen sagde/ mig vilde hand finde/ sielff vil jeg oc møde hannem. Da kom Evind hasteligen / oc hug til Kongen / men Torjolff skiød sin Skiold der imod/ saa hart/ at Evind rafuede der ved/ oc hugget feilede hannem / oc Kongen greb sit Suerd Quærnbider i baade Hender/oc hug til Evind/oc kløfuede hans Hielm oc Hofuet ned i Hærderne / oc Torjolff dræbte strax Evinds Broder Alff Askmand / der efter gick K. Hagen dristelige fram / oc saa hart/at alle vigede for hannem/ oc hafde bløde oc rædde mend icke got i denne Strid/ for Vaaben oc Styrck oc mandelig tilsøgelse oc modstand/ som der giordis.

Der Fienderne saae/at to deris beste Kiemper vaare faldne / oc K. Hagen met sine mend gick haardelig fram / oc dræbte for fod/blefue de fryctactige/ oc begynte at fly. Oc Kong Hagen var frammen for alt sit Folck / oc forfulde Fienderne / oc hug tit oc hart / oc i det samme kom en Pijl flygendis/ som Flejn kalledis/ oc skiød i Kongens Arm neden for Axelen / oc bleff det sagt aff mange sandferdige Mend / at Dronning Gunhilds Skoosuend/ ved Nafn Kisping/ kom framløbendis i Hærren/ oc sagde: Gifuer Kongens Bane rum / oc skiød saa Pijlen til Kong Hagen. En part mene oc/ at det er uvist huo den skiød/ thi Skud oc Pijle oc Spiud/ oc alleslags Skodvaaben drefue saa tyckt som Snee.

Det er oc skrefuen herom/ at der Fienderne vaare flydde/ oc Kong Hagen forsamlede sit Folck igien / oc holt paa Platzen/ at hand vilde tage imod dennem / om de hafde kommet igien met ferskt Folck fra Skibene: da maatte mand see en underlige

Siun/

Siun/at en Pijl hengde højt oppe i Vœrit/ oc bøjede sig met odden fram oc tilbage ofuen ofuer K. Hagen oc hans Folck / oc der huer fryctede sig for samme Pijl / skiød den paa det sidste ned i Kongens Arm/ der som den var tyckiste / oc kallis Musen i Armen/ huilcket Dronning Gunhild Kongemoder skulde met hendis Troldom oc Finnekonst/ saaledis hafue beskicket oc udrettet/ saasom hun nock hafde lœrdt i Findmarcken/der som hun var opfostrit/oc hafde gaaet til lœre.

Ericks Sønner miste der megit Folck / baade paa Valstesteden/ oc der de flydde til Skibene / oc mange løbe ud i Vandet oc drucknede / oc de som komme i Skibene / roede strax bort/ oc Hagens mend forfulde dennem.

Kong Hagen drog ud til sit Skib/oc lod sit Saar forbinde/ men det bløddε saa / at ingen kunde stille det / oc der det lidde paa Dagen/ bleff hand vanmectig oc besuimede / hand vilde da drage nord til Alreckstad til sin Gaard / oc der de komme nord til Hagens Helle/ lagde de til Landet / oc var Kongen der nœr død. Hand kallede sine Venner til sig / oc beskickede alting som hand vilde at holdis skulde efter hans død. Hand giorde sine Synders Bekiendelse for dennem alle / oc angrede oc fortrød det almest/ at hand hafde saa ladet falde den Christne Tro / som hand hafde vedtagit / oc ladet begynde at prœdicke her i Riget / oc bad hand dennem sende bud til Ericks Sønner / at de skulde komme oc annamme Riget / oc at de skulde spare hans gode Venner oc Frender. Oc der som mig er lenger Lijff forelagt / sagde hand / vil jeg drage her aff Landet / oc til Christnemend / oc bøde oc bedre for Gud / det som jeg hafuer brudit / men der som jeg døer nu her i Hedenskabet/ da lader mig faa saadan Begrafuelse som eder sielff got siunist. Oc spurde hans gode mend hannem da / om de icke skulde føre hans Lijg til Engeland / oc lade det begrafue efter Christelige Skick ? Huor til hand suarede : Jeg hafuer lefuit som en Hedning / oc derfor er

jeg

jeg icke værdig at begravis anderledis end som en Hedning / oc paa en liden stund derefter døde hand der paa Hellen / paa det samme sted som hand var fød. Huilcket stæd der aff bleff kallet Hagens Helle. Hand lod ingen Sønner efter sig/men en Daatter som Tora hed.

K. Hagens død bleff megit begrædet / baade aff Venner oc V-venner/oc de sagde/at aldrig komme nogen tid en bedre Konge udi Norrig. Hans Venner førde hans Lijg nord til Sæheim paa Norhordaland / oc giorde der en stor Høj / oc lagde hannem udi / met alle hans Vaaben oc Rustning/ oc hans beste Klæder/ oc icke andet / oc talede saa ofuer hans Graff / som Hedenske Mends Sedvane da var/ oc vijste hannem til Valhol / det er de dødis Sal/som blefue slagne i Strid. Huilcken Sal de mente Odin Gud være udi/oc den forestaa.

Hand regierede Norrig udi 26. Aar/ oc giorde Evind Findsøn / kallet Skaalda Spildere en Vise om K. Hagens Død / oc huorledis hand bleff faufnet udi Odins Sal/huilcken Vise bleff kallet Hagens Maal/ oc begyndis saaledis:

Motul oc Skogul/ etc.

IV. Kong Harald Graafeld met sine Brødre.

KOng Erick Blodøxis Sønner toge ved Kongeriget i Norrig / efter Kong Hagens Død/ oc var Harald eldst aff de Brødre som da lefuede. Drotning Gunhild deris Moder hafde megen Landeraad met dennem. Den tid vaare disse Høfdinger i Norrig: Trygge Olaffsøn Konge i Vigen/ oc Gudrod Biørnsøn Konge paa Vestfold/ Sigurd Hagensøn Grefue paa Laden i Trondheim/ men Gunhilds Sønner hafde den middelste part aff Landet. Da blefue Trygge oc Gudrod forligte met K. Harald oc hans Brødre/ at de skulde beholde den part udi Riget / som de hafde tilforn aff K. Hagen/met saadan Vilkor oc Rettighed som K. Harald Haarfager hafde det forlænt deris Fædre / men Sigurd Jarl trode dennem icke vel / oc

bleff derfore hiemme fra dennem / dog hafde hand sine Bud hos dennem/ oc tog sit Grefuedømme i forlæning aff dennem.

Gulmer Gejrasøn var en god Skaald/ oc tiente K. Harald/ hand dictede en Vise om K. Hagens Fald/ oc indførde der udi at K. Harald hafde hefnit sine Brødris død/ huilcken Vise var megit afholden aff K. Haralds Mend. Men der Evind Findsøn Skaldaspildere det spurde/ da giorde hand en anden Vise tuert imod/ at deris Fader/ K. Erick Blodøxe/ var met rette uddrefuen aff Norrig/ for sin grumme Tyrannj/ Mord oc Blodgierighed/ som hand brugede oc begick imod sine egne Brødre/ oc andre gode mend/ oc for mange hans Laster oc Vdyder/ oc at Blodøxe Sønner hafde uretteligen oc met falsk list oc Troldom/ oc icke met ærlig Mandom tagit Kong Hagen aff dage/ oc indførde hand ocsaa om deris store umettelig Gierighed oc Fig/ oc Begiering til det som en anden tilhørde/ met andet mere saadant/ huilcken Vise bleff strax videført udi Landet/ oc megit affholden oc brugit aff K. Hagens Venner.

Der K. Harald fick det at vide/ gaff hand Evind døds Sag derfore: men Evind var en viis oc beslagen Mand/ oc hafde stort Anhang i Norrig/ hand brugede sine Venner der til/ oc kom i Kongens Venskab der met/ at hand lofuede at blifue hans Skaald/ oc dicte oc quæde om K. Haralds bedrift oc mandelige gierninger udi hans tid/ thi Evind var alle Skaalders Mestere/ oc kalledis derfor Skaldaspildere eller Spildeskaald: Saa var hand oc Kongens Frende/ thi hand var K. Harald Haarfaagers Dotters Dottersøn/ som før er sagt. Oc Evind dictede der efter nogne Viser K. Harald til ære/ oc bleff derfore i hans gunst/ dog vilde hand der udi aldrig indføre nogit som kunde være K. Hagen Adelsten til nogen forsmædelse.

Kong Harald oc hans Brødre hafde mest deris Sæde oc Regiering mit udi Landet/ Thi dennem siuntis icke at være trygt at sidde iblant Trønderne eller Vigverene/ som hafde værit Kong

Hagens beste Venner/ oc der vaare mange Høfdinger oc ypperlige mend udi de to Egner: da droge forligelsebud imellem Kongerne oc Sigurd Jarl i Trondheim/ oc bleff deris forligelse stadfestet ved deris Eed paa begge sider/ oc Sigurd skulde beholde de Læne som hand tilforn hafde/ met saadan Vilkor oc Rettighed/ som hand hafde dem aff K. Hagen Adelsten.

Gunhilds Sønner vaare megit gierige/ oc det sigis at de grofue Pendinge i Jorden/ saasom Evind Findsøn Skaldespildere quad i sin Vise om dennem. Der Kongen fick den Vise at høre/ lod hand kalde Evind for sig oc sagde: det sømmer dig icke Frende at være min Uven/ eller bevise mig nogen utroskab/ efterdi du hafuer tilsagt mig troskab/ oc er blefuen min Mand oc Tienere. Da quad Evind en Vise/ at hand hafde tilforn haft en Herre oc Konning/ huilcken hand aldrig kunde forglemme/ oc nu hafde hand den anden/ oc begierede aldrig den tredie. Evind hafde en stor Guldring/ var kallet Molde/ for den var funden i Mold eller Jorden/ den maatte hand gifue Kongen til Venskabs gafue/ oc hand drog saa hiem/ oc kom icke mere til Kongen/ oc hand tog sig saa stor sorg oc gremmelse til for Kong Hagen Adelsteen/ at hand siden bleff aldrig nogen tid seet at være glad.

Erick Blodøxis Sønner annammede den Christne Tro paa Engeland/ som før er sagt/ men der de finge Norrig at regiere/ kunde de icke faa omvent Indbyggerne fra deris Hedenske vantro oc vildfarelse/ dog nedbrøde de Afguds Kircker oc Offerhus/ oc spilte deris Offer huor de kunde vedkomme/ oc forhindrede deris Aarfærd oc tillob oc forsamling til Guderne/ dog det mere aff Gierighed end Gudfryctighed/ Thi de lode huer tro som hand vilde/ oc actede ingen Religion/ Christen eller Hedensk/ men lagde alleniste vind paa at rifue oc slide til sig/ den ene mere end den anden/ met Tyrannij/ Vold oc uretviished/ oc en umaadelig Gierighed/ oc hulde icke den Laug som K. Hagen Adelsten hafde set oc gifuet Landsens Indbyggere/ oc finge de derfore had

oc uyndist aff alle mand / der bleff oc dyr tid i Landet udi deris dage/ Thi Kongerne vaare mange / oc trode huer andre icke vel/ oc derfor holt huer aff dennem megit Folck/ huor til der vilde en stor bekostning / oc saaledis giorde de Almuen i Landet arm oc blot/ met mange deris forderfuelse.

Dog vaare de deilige Mend/ store oc stercke/ mandelige oc duelige/ frimodige/ grumme oc vredactige/ gode Stridsmend/ oc megit Sejersalige.

Dronning Gunhild oc hendis Sønner vaare ofte udi tale sammen/ oc raadsloge met hinanden. En gang spurde hun dennem / huorledis de vilde beskicke den part aff Riget/ som var udi Trondheim / oc sagde der hos/ J hafue Konge Nafn/ som eders Forfædre hafue haft for eder/ oc hafue dog lidet aff Landet/ oc J ere mange til skiftis/ Trygge oc Gudrod hafue Vigen fra eder/ oc dennem siunis at hafue nogen ret der til efter deris Forældre/ men Sigurd Jarl raader for ald Trondelagen/ oc er icke Slectet eller Byrdig der til/ oc forundris mig/ at J drage huert Sommer at stride oc røfue uden Lands / oc J lade Grefuerne inden Lands tage eders Fæderneland oc Rige fra eder. Lidet actede Kong Harald eders Faderfader/ at sette en Grefue fra Riget eller Lifuet / den tid hand lagde Norrig under sig. Kong Harald suarede: Det er icke saa let at tage Sigurd Jarl aff dage / som det er at skiære it Kid eller en Kalff ihiel / Thi Sigurd er aff en stor Slect / oc hafuer mange Venner oc Frender / oc er viis oc Vennesalig / der som hand fornemmer Vfred aff os / da ere alle Trønderne hannem bistandige / oc vi tør icke andet vente os / end ont aff dennem / oc tencker jeg vel at ingen aff mine Brødre tør tryggeligen bo iblant dennem. Dronning Gunhild suarede / Vi skulle anderledis handle denne Sag/ oc giøre os mindre Vmag / vi ville drage nord til Møre i Høst / oc der skulle vi finde Raad / oc betencke / huorledis den

Handel kand gaa for sig / oc de sejlede der heden om Høsten saa-som hun sagde.

Sigurd Jarl hafde en Broder / ved Nafn Griotgard / som var yngre end hand var / oc mindre actet / oc hafde icke Grefue Nafn / dog holt hand Folck oc var udi Viking oc Sørøfuerij / oc aflede sig Gods. K. Harald sende sine Mend ind i Trondheim til Sigurd Jarl / met venlig Budskab / at Kongen vilde giøre Venskab oc Forbunt met hannem / saasom K. Hagen tilforn hafde giort / oc begierede at hand vilde komme til hannem paa Møre / at stadfeste deris Venskab. Sigurd Jarl tog gandske vel oc blidelig imod Kongens Sendingebud oc Venskabs tilbiu-delse / dog sagde hand sig for mange Orsagers skyld icke kunde komme til Kongen / men hand sende hannem stor Skienck oc venlig Tale. Kongens Sendebud droge derfra / oc til Griot-gard / oc førde hannem det samme Bud fra Kongen / Griotgard lofuede at skulde komme / oc der hand kom paa den bestemmede tid til Kongen / der bleff hand megit vel faufnet / oc holden udi stor Ære / siden hafde de hannem hemmelig udi en Tale / oc lofue-de at skulle giøre hannem til Grefue / oc gifue hannem ald den part aff Riget / som Sigurd hans Broder hafde / om hand vil-de hielpe til at forrade hans Lijff / oc giøre Kongen Bud naar det var best belejligt at ofuerfalde hannem. Griotgard lofuede det / oc drog hiem met store Gafuer oc Skienck aff Kongen.

Sigurd Jarl var en megit vijs Mand / oc var nafnkundig ofuer det gandske Rige / oc i stor Anseelse oc megit afholden aff alle Rigens Indbyggere / oc hafde mange Venner / derfor baare Kongerne Afuind til hannem / oc trode hannem icke vel / oc for-trøde at hand hafde det Grefuedømme i Trondheim fra den-nem / met ald Nordland / oc vilde derfor gierne hafue han-nem aff vejen / oc det hende sig at Sigurd Jarl drog om Høsten ind i Stioredal / oc siden ud til Gule / oc skulde der hafue Hold eller Foring. Oc fordi at der var gaaen Venskabs Bud imel-

fem Kongen oc hannem/ da hafde hand icke paa den tid saa megit folck hos sig/ som hand tilforn plejede at hafue. Da sende Griotgard hans Broder Bud til Kongen/ at da var god Leilighed til at ofuerfalde Sigurd Jarl/ thi droge Kongerne/ Harald oc Erling den samme Nat ind i Trondheim met 4. Skibe/ oc megit Folck/ oc seglede om Natten/ thi det var Stierneliust/ oc Griotgard kom til dennem met sit Folck/ oc de komme silde om Natten til Oglo/ der som Sigurd Jarl var til giest/ oc brende hannem inde met alt sit Folck/ oc droge aarle om Morgenen der fra igien sønder til Møre.

Hagen/ Siurd Jarls Søn/ var inde i Trondheim/ der hand dette spurde/ oc bleff der en stor Opreißning ofuer ald Trondelagen/ oc huert det Skib som i Strid kunde brugis/ bleff skiøt paa Vandet/ oc der denne Hær bleff forsamlet/ toge de Hagen Sigurdsøn til Høfding oc Grefue i Trondheim efter hans Fader/ oc de lagde ud efter Fiorden met den gandske Flaade. Der Gunhilds Sønner det spurde/ drog den ene til Rumßdal oc den anden til Sundmør/ oc hafde altid deris Bud hos huer andre.

Oc skiede denne Vgierning met Sigurd Jarls indebrendelse/ to Aar siden Kong Hagen bleff slagen.

Hagen Jarl holt nogne Slactninger med Gunhilds Sønner/ oc miste de megit Folck paa begge sider/ paa det sidste blefue de forligte/ (fordi Bønderne fortrøde den feide inden Lands/ oc kieddis der ved) oc skulde Hagen beholde den part aff Riget/ som hans Fader hafde haft/ oc gifue Kongerne den Rettighed der aff/ som K. Hagen tilforn hafde opbaarit/ oc siuntis da at være stort Vendskab imellem Drotning Gunhild oc Hagen Jarl: dog kunde mand ofte formercke hendis falske Raad oc suigelige Tale mod hannem/ oc stod det saa hen udi tre Aar/ at Hagen Jarl sad met Fred.

K. Harald holt ofteste huß paa Hordeland oc Rogaland/ oc ligesaa hans Brødre/ de sadde oc stundom udi Hardanger. It

Sommer kom der it Skib fra Jßland/ som var megen Vildvaa-repaa/ (det er/ vilde Diurs Skind) de løbe der met ind i Hard-anger / der som Kongens Hoffinder oc Folck oc mange andre vaare farsamlede / men der vilde ingen kiøbe aff deris Vildvaa-re. Skipperen var kiend met Kong Harald / oc hand foer til hannem/ oc klagede sin vande/ Kongen lofuede at ville komme til hannem/ oc hielpe hannem til at selie sin Vildvaare. K. Harald var en ydmyg oc belefuen Herre / glad oc lystig / hand kom til Kiøbmanden met en Jact/ oc der hand saa Vaaren/ sagde hand til hannem : Viltu skiencke mig it Skind? Kiøbmanden sag-de/ gierne Herre / om de vaare end flere. Kongen tog it Skind/ oc sagde sig at vilde lade fodre der met / oc bære det sielff / oc siden vilde huer kiøbe Skind / saa at de finge icke halfparten nock. Deraff bleff Kongen kaldet Harald Graafell.

Hagen Jarl drog en Vinter til Opland / der aflede hand it Barn met en Quinde aff ringe Byrd / oc var det Drenge-barn / oc bleff kaldet Erick. Hand lod hannem opfostre hos Torleiff hin Vise i Medeldal / som var en Rig oc mectig Mand / oc Hagens synderlige Ven. Erick voxte snart/ oc bleff deilig / vittig / stor oc sterck / oc der efter en duelig Krigßmand.

Det hende sig en Høst/ at Hagen Jarl oc Kong Trygge/ oc Kong Gudrod / oc Dale Guldbrand fundis paa Hedmarcken / oc giorde Forbunt oc Venskab met huer andre / oc huer drog saa hiem igien. Der Gunhilds Sønner det spurde / fryctede de at samme Mode var giort paa deris værste/ oc forbenefnde Herrer hafde lagt nogen Raad mod dennem / oc talede de ofte indbyrdis der om met hinanden.

Om Varen der efter/ lod Kong Harald / oc hans Broder Kong Gudrod / opliuse oc kundgiøre for Almuen / at de vilde drage vesten for Hafuit at stride/ eller i Østersøen/ som de plejede at giøre/ oc der Skibene oc Folcket vaare ferdige/ drucke de Vel-

fart/

fart/ oc der de blefue druckne/ rosede en Mand K. Harald / oc sagde/ at hand ofuergick alle sine Brødre udi ald handel. Kong Gudrod bleff vred oc sagde / at hand icke vilde vige sin Broder i nogen Idred/ oc bød sig til at bevise det. Kong Harald vreddis der ved / oc bød hannem til at gaa i Kreds mod sig/ oc de løbe huer til deris Vaaben / men deris gode mend lagde sig der imellem / oc skilde dennem ad/ oc huer drog til sine Skibe/ oc var der ingen forhaabning/ at de skulde følgis ad i Leding. Kong Gudrod sejlede øster ved Landet/ oc Kong Harald ud i Hafuit/ oc sagde sig ville segle vester ofuer Hafuit / men der hand kom uden for Skiærene / sejlede hand Haffleden øster ved Landet. Kong Gudrod sejlede inden skiærs øster ofuer Foldefiorden (Oslofiorden) oc sende Bud til Kong Trygge / at hand vilde komme til hannem/ oc følge hannem i Østerleden at stride. Kong Trygge behagede det vel/ oc der hand kom til Kong Gudrod / oc talede met hannem/ strax østen ved Sodenæs / løbe Kong Gudrods mend til / oc dræbte hannem met 12 hans mend. Oc ligger hand begrafuen der som nu kaldis Trygger-Øør.

K. Harald seglede langt fra Lande/ indtil hand kom til Vigen/ saa stefnede hand ind til Tunßberg/ oc spurde at K. Gudrod Biørnsøn var til giest strax der hos/ oc hand drog der op met sit Folck om Natten/ oc omringede Husene. K. Gudrod gick ud oc bleff der slagen/ oc mange met hanuem/ oc K. Harald drog til sin Broder/ oc de indtoge all Vigen.

K. Gudrod Biørnsøn hafde en deilig oc from Hußfrue/ oc en Søn met hende / ved Nafn Harald / hand var opfostret paa Grænland / hos Roo hin Huide / oc bleff der aff kaldet Haraldr Grænske eller Grenske. Róes Søn var Ranj den Vijdfarne/ oc kalledis Haralds Fosterbroder.

Efter at K. Gudrod var slagen/ flydde hans Søn Harald til Oplanden/ oc Ranj hans Fosterbroder met hannem / oc nogne faa mend / oc blefue der udi 2 Aar / indtil Gunhilds Sønner

ner søgte efter de slagne Kongers beste Venner/ oc vilde fordrifue oc ødelegge dennem / da raadde Haralds Venner hannem til at drage aff Landet. Hand drog til Suerrig met Rani sin Fosterbroder/ oc nogne deris Tienere/ oc gaf sig til Skoglar Toste/ som var en mectig Mand i Suerrig/ oc foer i Viking met Tostes Folck om Sommeren / oc var om Vinteren hiemme hos hannem/ oc blef saaledis der udi 5 Aaar/ efter hand var kommen fra Norrig.

Toste hafde en Daatter/ ved Nafn Sigrid/ huilcken Kong Erick hin Sejersalige in Suerrig fick til Hustru/ oc aflede met hende Olaff Senki eller Fønske/ som bleff Konge i Suerrige. Hun bleff siden kallet Drotning Sigrid Storraada/ oc bleff K. Erick sootdød i Vpsal/ 10. Aar efter at Styrbiørn hin stercke bleff slagen.

D. Gunhilds Sønner samlede megit Folck oc Skibe i Vigen / oc aff huert Læn Nord ved Landet/ oc gafue tilkiende at de vilde drage met den Hær imod Hagen Jarl i Trondheim. Det Hagen Jarl det spurde/ samlede hand oc Folck/ oc beredde sine Skibe til at tage imod dennem/ oc der hand fick kundskab/ huor stercke de vaare/ drog hand met sin Hær sønder til Møre/ oc dræbte alt Mandfolck i huor hand drog fram / hand lod saa alle Bønderne drage hiem igien/ oc drog met sit egit Folck ofuer Sundmør oc Nordmør oc Rumsdal/ oc røfuede oc brende/ oc slog i hiel/ huilcke hand ofuerkom/ oc hafde sine Spejdere ude om Gunhilds Sønner / oc der hand spurde/ at de vaare komne i Fiordene / oc tøfuede efter bør at segle Nord omkring Stad/ da seglede Hagen Jarl saa langt i Hafuit / at de icke kunde see hans Segl / oc drog øster met sin Flade/ oc met alt sit rørende Gods/ oc kom til Danmarck / oc seilede siden i Østerleden / oc stridde oc røfuede om Sommeren.

K. Harald oc hans Brødre droge Nord i Trondheim met deris Hær/ oc tøfuede der lenge om Sommeren/ oc toge Skat

aff Bønderne/ oc Sigurd Slæfua oc Gudrod sette sig der ofuer/ men K. Harald oc de andre Brødre droge synder i Landet igien/ oc gafue Folcket hiemloff.

Hagen Jarl sejlede om Høsten til Helsingeland/ oc drog saa Landveis østen til igiennem Jamteland til Trondheim/ oc alle Trønderne søgte til hannem/ oc hand samlede Skibe. Der Kongerne Sigurd Slæfua oc Gudrod det spurde/ stege de udi deris Skibe/ oc lagde ud efter Fiorden/ oc seglede til Møre/ oc Hagen drog ud til Laden/ oc sad der om Vinteren/ oc Kongerne sade paa møre/ oc de giorde huer andre skade paa deris folck huor de kunde.

Hagen Jarl holt sit Grefuedømme i Trondheim met macl udi tre Aar/ oc var hiemme om Vinteren/ oc udi Krig til Siøs om Sommeren/ oc paa det sidste bleff hand ocsaa hiemme om Sommeren met megit Folck/ oc Kongerne kunde icke lenger holde det saa norden for Stad met deris Skibßflade/ oc i Landet vilde Trønderne icke lide dennem for deris store Gierigheds oc Tyrannies skyld/ men de hulde megit aff Hagen Jarl/ oc vaare hannem megit tro oc bijstandige/ oc kallede hannem Hagen Jarl den gode/ eller Hagen gode.

K. Harald Graafell sejlede met mange Skibe oc Folck nord i Biarmeland/ oc holt it stort Slact met Biarmerne paa Vin-Aa backe/ oc fick Sejer/ oc røfuede vide i Landet/ oc førde stort Roff oc Bytte der fra.

K. Sigurd Slæfua/ (det er/ Sigurd Staalorm) kom en gang udi Klypper Hersis Gaard/ oc var Klypper Haarde Kaaris Sønnesøn/ en Rig oc stor Slectet Mand/ oc var hand den tid icke hiemme/ men hans Hustru/ ved Nafn Aaloff/ tog vel mod Kongen/ oc giorde hannem Giestebud/ som sømmeligt var/ (Aaloff var Aßbiarnars Daatter/ Aßbiørn Jærnskiægs Syster/ norden aff Yrie: Aßbiarnars Broder var Rejdar/ Fader Styrkars Einar Tambeskiælfuers Fader/) om Natten gick Kongen til Aalofs Seng/ oc laa der hos hende/ imod hendis vilie/ oc drog siden bort.

Om Høsten der efter/ vaare K. Harald oc K. Sigurd Slæfne paa Vors/ stefnede Bønderne til Ting/ oc paa Tingit giorde Bønderne it Oprør/ oc vilde dræbe dennem/ men de undkomme/ oc K. Harald drog i HardAnger/ oc K. Sigurd til Alreckstad. Der Klypper det spurde/ kom hand did met megit Folck/ oc Værmund Vole var deris Høfuitzmand/ oc Klypper stack Kong Sigurd igiennem met it Suerd/ oc det bleff hans død/ oc Erlinger gamle Kongens tro Tienere/ dræbte strax Klypper igien.

Kong Harald oc K. Gudrod tenckte dog stedse paa huorledis de kunde faa Trondheim under sig/ oc de andre Læne norden for Stadshafuit/ som Hagen Jarl gode hafde fra dennem/ oc de lagde hemmeligt Raad met Griotgard/ Hagens Faderbroder/ oc løfuede hannem store Gafuer oc Ypperlighed/ at hand skulde forraade Hagen/ men Lycken var Hagen gunstig oc blid/ oc hand var ocsaa en megit vijs/ klog oc forsictig Mand/ thi fick hand deris hemmelige Suig at vide/ oc tog sig vare for dennem/ oc betenckte huor suigelige de hafde tagit hans Fader aff dage. Oc der Kongerne fornumme/ at deris Suig var blefuen Hagen obenbarit/ da forsamlede de en stor Krigßhær/ oc vilde til Trondheim der met. Der Hagen Jarl det spurde/ forsamlede hand oc megit Folck/ oc drog sønder til Møre/ der var hans Faderbroder Griotgard set til Landeværn paa Kongernis vegne/ oc hafde forsamlet en stor Hær. Oc Hagen drog mod hannem oc stridde/ oc Griotgard bleff der slagen oc to Greffuer met hannem oc megit Folck.

Siden seilede Hagen Jarl ud i Haffuit oc til Danmarck oc drog til Kong Harald Gormsøn/ hand tog saare vel mod hannem/ oc bleff hos Kongen den Vinter ofuer.

Samme tid var oc hos Danekoning hans Brodersøn Harald Knudsøn/ hand hafde lenge værit ude at stride til Siøs/ oc samlet megit Gods/ hand bleff kaldet Guldharald/ oc mange hans Venner meente at hand var vel saa tilkommen/ at hand maatte være Konge i Danmarck/ ofuer halffparten aff Riget/ om huilcket her efter mere skal blifue formeldet. Ha-

Harald Graafell oc hans Brødre droge nord til Trondheim / oc finge ingen Modstand/ oc toge stor Skat oc Skyld aff Bønderne / Thi de hafde udi lang tid ingen Kongelig Rettighed faaet aff dennem / men Hagen Jarl hafde holdet den part aff Landet met Krigßmact for Kongerne. Om Høsten der efter drog Harald sønder i Landet / men Erling bleff der igien met sit Folck / oc udkrefuede Skat aff Bønderne/ oc handlede megit strengelige met dennem / Thi knurrede de der ved/ oc forsamlede sig til Krig/ oc stridde mod hannem/ oc K. Erling bleff slagen/ oc megit aff hans Folck.

Der Gunhilds Sønner raadde for Norrig / bleff der dyr tid i Landet/ jo lenger jo mere/ oc Almuen gafue Kongerne skyld derfore/ nu som tilforn for deris store Gierigheds oc Tyrannies skyld/ paa det sidste finge de huercken Korn eller Fisk i Landet.

Paa Helgeland var stor hunger oc nød / thi der voxte intet Korn/ oc Sneen laa ofuer det gandske Land indtil Midsommer.

Evind Findsøn Skaldaspildere hafde giort Vise om Jßlendingerne/ dennem til ære. De lønte hannem saa/ at de bare huer en Sølfpendinge til tinge/ oc lode giøre en stor Sølfdolk/ oc sende hannem / men nu der Evind trengde i den dyre tid/ hug hand samme Dolk i styker/ oc kiøfte Slacter derfore/ oc om Vaaren der efter kiøfte hand Sild for sin Bue/ thi hand hafde da icke andet.

Om Olaff Tryggesøns Fødsel oc hans opfostrelse.

KOna Trygge Olafsøns Drotning hed Astrid/ oc var hun Erick Biodeskaalds dotter af Obrestad paa Jæderē. Der K. Trygge var slagen/ flydde hun met hues gods oc pendinge hun kunde føre met sig / oc følgede hendis fosterfader hende altid ved nafn Torald Liuseskieg/ oc var hun den tid fructsommelig/ thi lod hun føre sig ud paa en Holme/ udi it stort ferskt Vand/ oc fødde hun it Drengebarn/ oc de øste vand paa hannē/ oc kallede

hannem Olaff efter hans Fader / oc hun var skiult i den Holme Sommeren ofuer.

Der Natterne blefue mørcke/oc Dagene kortede/oc Verit kalt/da drog Astrid met hendis Søn/oc nogen faa hendis Tienere lønlige til hendis Fader/ oc der hun kom nær til Gaarden/sende hun hemmelige bud til hannem / at hun var der kommen/ oc hand lod berede hende it Lønkammer met Bord oc Seng/ oc anden tilbehøring / oc hun bleff hos hendis Fader met hendis Søn Olaff ac hendis Folck den Vinter ofuer oc K. Graafell oc hans Broder droge til K. Tryggis Gaard efter hans død/ oc funde icke Drotning Astrid oc ey de kunde faa at vide huor hun var blefuen/ dog bleff dennem sagt / at hun var fruct sommelig / oc de droge nord i Landet/ oc gafue deris Moder ald denne handel tilkiende / men for den Krig de hafde forhanden med Hagen Jarl/bleff der icke søgt efter D. Astrid eller hendis Søn / dog sende D. Gunhild vide bud at forfare der om / oc fick paa det sidste at vide / at D. Astrid var paa Obrestad hos hendis Fader / at opfostre K. Tryggis Søn / Thi sende hun en aff hendis tro Tienere / ved Nafn Haakon met 30 Mend / vel vebnede/at føre hende Kong Tryggis Søn. De droge til Obrestad efter hendis befaling/ oc komme der silde om Aftenen / men der Erick fornam deris Erinde/afferdigede hand sin Daatter strax om Natten met hendis Søn oc alt hendis Folck / oc fick dennem en god Ledsagere / oc 30 aff sine Mend at følge hende/ oc de droge om gaard oc anden/ indtil de undkomme paa Skofuen for D. Gunhilds mend/ som droge efter dennem lang vej / oc der de kunde icke finde dennem/vende de om/ oc droge hiem igien.

D. Astrid oc hendis Selskab droge øster i Suerrige/til Haaken Jarl gamle / som var en Rig oc mectig Herre/ oc hendis Faders gode Ven/oc hun tøfuede der en lang tid/oc var vel holden.

Der D. Gunhild det spurde / sende hun forbenefnde hendis Tienere Haakon met it statligt Selskab oc kostelige Gafuer oc venlig

venlig Budskab øster til K. Erick i Suerrig/ oc blefue der vel ved-tagne/ oc der de gafue Kongen deris Erinde tilkiende/ oc begierede at hand vilde faa dennem Folck til at hafue Olaf Tryggesøn met sig til Norrig/ fra Haakon gamle / Thi D. Gunhild vilde lade hannem opfostre / fick Kongen dennem it tal Folck/ oc de droge til Haken Jarl gamle/ oc begierede venligen/ met gode Ord / at Olaff Tryggesøn vilde følge dennem til Norrig: Hakon gamle suarede vel oc sagde/ at hans Moder hafde det at raade. Astrid sagde nej/ at hand skulde icke faare/ Thi blefue de vrede / oc truede at de skulde føre hannem met sig mod hendis vilie. Men Haakon gamle sagde / at det skulde icke skie/ efterdi at hun met hendis Søn hafde søgt beskyttelse hos hannem for hendis Vvenner / oc hand lod hasteligen sammenkalde alle hans Folck / baade Hoffmend oc Trœle / oc Hakon Nordmand skyndede sig aff Gaarden met sit Selskab / oc drog til Norrig/ oc gafue Dronningen deris Reise tilkiende.

D. Astrid hafde en Broder ved Nafn Sigurd / som hafde lenge værit uden Lands hos K. Valdemor udi Holmgaard/ oc var kommen til høj bestilling oc ypperlighed i Kongens Gaard/ det spurde Astrid / oc begierede at fare til hannem / oc Haakon gamle afferdigede hende gandske vel/ met hues hun hafde behoff/ oc hafde hun da værit udi to Aar hos hannem / oc Olaff hendis Søn var da tre Aar gammel / oc kom hun i Selskab met nogne Kiøbmend/ men der de komme til Skibs oc sejlede øster i Hafuit/ da komme Siørøfuere dennem om borde / huilcke sloge nogne ihiel aff dennem / oc førde somme fangne met sig / oc bleff Olaff da skild fra sin Moder / hannem fangede en ved Nafn Klerkon / oc dræbte hand Torrolff for hand var gammel / men hans Søn Torgiuls oc Olaff Tryggesøn / førde hand met sig til Estland/ oc saalde dennem der. Reás hed den Mand som kiøfte Olaff/ oc bleff hand udi 6 aar hos hannem/ oc var megit afholden/ thi hand behagede hannem vel/ oc hafde hannem kier.

J den tid kom Sigurd Ericksøn fra Garde Rige eller Rußland/oc til Estland/at optage Skat paa K. Valdemars vegne/oc hand drog met stor mact igiennem Landet. Hand fick uforvarendis at see Olaff Tryggesøn/ som var en megit deilig Dreng/ oc saavel at hand var fremmit oc Volenst/ thi spurde hand hannem om hans Nafn oc Slect. Olaff sagde sig at være K. Tryggis Søn i Norrig/oc Astrid Ericksdotters aff Obrestad. Oc der Sigurd forstod/at Olaff var hans Systersøn/oc hand fortaalde hannem / huorledis hand oc hans Moder blefue fangne oc skilde fra huer andre / da løste Sigurd baade hannem oc Torgiuls / oc førde dennem til Rypland met sig / oc holt dennem vel/ dog lod hand ingen vide nogit om Olafs Leilighed eller huor hand var/ saasom her efter ydermere skal om talis.

Om Hagen Jarl gode ydermere.

HAgen Jarl gode / var icke orkeløs eller stille i Danmarck/ men tog sig store Tancker føre/huorledis hand kunde paafinde de raad oc middel / at hand kunde komme i sit Fædernelandigien/aff huilcke tancker oc gremmelse hand blef kranck/oc lagdis til Sengen/ men der hand nogit besindede sig igien/ sende hand hemmelige Bud til sine gode Venner i Trondheim/ at de skulde dræbe K. Erling/ huilcket Trønderne ocsaa giorde / saasom før er sagt.

Nu var hand ocsaa kommen udi stort Venskab met Guldharald / K. Harald Gormßiøns Broder Søn / saa at Harald obenbarede hannem alle sine hemmelige Raad oc Anslag. Oc sagde hand engang iblant andet/til Hagen Jarl/ at hand icke lenger vilde føre Krig til Siøs/ men tage sig it Land oc Rige forhanden/ oc hand spurde Hakon Jarl/ om hand icke tenckte/ at Kong Gormßiøn skulde vilde skifte Danmarckis Rige met hannem. Hakon Jarl suarede: Jeg tencker vel/at Danekonning icke forhol-

holder dig det/ som dig bør met rette/ dog faar du det fuldelige at vide/ naar du spør hannem der om/ oc tørst du icke tro/ at du faar Rige/ før end du kræfuer det. En kort tid der efter talede Guldharald Gormssøn til udi mange ypperlige Mends/ oc beggis deris Venners nærverelse/ oc begierede/ at hand vilde oplade hannem halfparten aff Danmarckis Rige / som hand meente sig tilhørde met rette/ efter sin Fader. K. Harald bleff megit underlig der ved oc sagde / at ingen hafde tort begiere det aff hans Fader Kong Gorm/ at hand skulde være halff Konge i Danmarck/ ey heller aff K. Haarde Knud/ eller aff hans Fader K. Sigurd Orm Øje/ eller aff Kong Regner Lodbrog hans Fader. Oc bleff Kongen saa vred/ at ingen maatte tale met hannem. Guldharald blef ilde til freds der ved / oc siuntis sine vilkor da være verre end tilforn/ efterdi hand var nu udi Kongens ugunst/ oc hafde icke Rige dis nærmere / thi klagede hand atter sin vaande for sin Ven Hagen Jarl/ oc begierede de beste raad aff hannem / som hand kunde optencke / saa at hand kunde bekomme sin part aff Riget/ eller hand vilde søge det met Krigßmact. Hagen Jarl bad hannem/ at hand for ingen deel skulde det sige eller giøre/ men betencke sin ringe mact oc efne / oc icke anhefue den Handel/ som hand icke kunde fuldrifue oc framkomme met/ oc at det vilde koste hans Lijff/ om K. Harald Gormßsøn finge saadant at vide. Oc sagde der hos/ det er sømmeligt/ at mand udi saadanne store Sager oc farlig Handel beviser sig dristig oc uforfærdet met mandelige Daadt / oc laber sig icke aftrenge ved Lycke eller Vlycke/ om det kand faa fremgang / oc gaa for sig/ som begynt er/ men det er icke raadeligt / at begynde nogen stor Handel/ oc gaa siden der fra met skamme. Guldharald suarede: Saaledis vil Jeg denne Handel begynde oc fuldrifue/ at jeg skal icke spare mine Hender/ til at dræbe Kongen sielff / fordi hand forholder mig den part aff Riget som mig bør met rette. Oc dermet ende de deris Tale paa den tid.

K. Harald Gormssøn/holt Hakon Jarl hos sig udi stor ære oc anseelse for hans Vißdom oc gode Raad/ som hand ofte viste at gifue Kongen/oc hafde hannem iblant sine ypperste Mend/oc for sit hemmelige Raad/ oc trode hannem vel. Oc en Dag lod hand kalde hannem til sig/ oc sagde hannem huorledis Guldharald hafde talit hannem til om half parten aff Riget/oc huad suar hand hafde derpaa gifuet hannem/oc sagde der hos/jeg vil ingenlunde miste nogit aff mit Rige / oc dersom Guldharald vil blifue ved den sin tale/ da kan jeg lettelig lade tage hannem aff dage/ Thi jeg troer hannem ilde/ uden hand dette vil affstaa. Hagen Jarl sagde/ jeg tencker at Guldharald hafuer saa idelige oc højelige gifuet denne sin mening oc forsett for mange tilkiende/ at hand den icke lettelig affstaar / det kand oc være mueligt/at hand lettelig bekommer en Krigßhær i Riget/ oc meste parten følge hannem gierne/for hans Faders Vensaligheds skyld/dertilmed er det Eder icke vel sømmeligt/at lade saa dræbe eders egen Frende/ Thi alle mand vilde da sige/ at hand blifuer uskyldig aff dage tagen / dog vil jeg raade Eder/ at J icke giøre Eder sielff til ringere Konning end Eders Fader K. Gorm var/huilcken forøgede sit Rige i mange maader / oc ey forringede det. Kongen sagde/ huad Raad gifuer du da / at jeg kand beholde mit Rige uskift/ oc dog blifue aff met denne fryct oc fare? Jarlen suarede / Jeg vil betencke de beste Raad i denne Sag/ oc met det første gifue Eder nogen Suar her paa. Kongen lod det der ved blifue paa den tid.

Hagen Jarl tog sig diube Tancker oc underfundige Raadgiord fore/ oc lod icke mange være hos sig/ oc vaagte Natter oc Dage/ oc bar sig underligen. Nogen Dage der efter kom Kong Harald til Jarlen/ oc spurde/ om hand nogen gode Raad hafde betenckt i den Sag / som hand hafde gifuet hannem tilkiende. Jarlen suarede: Det hafuer jeg giort Herre/oc er det mit Raad/ at J holde Eders Rige heelt oc ubeskorit/som J toge efter Eders Fader / oc gifuer Guldharald it andet Rige/som hand kand lade

sig

sig nøje met: Kongen sagde / huilcket Rige er det/ som jeg kand faa Guldharald friit / vden jeg skifter Danmarck met hannem: Jarlen suarede det er Norrige: Thi de Konger som der ere udi Landet / ere ilde lidt aff Landsfolcket / oc huer mand vil dennem ont/ lige som de oc forskyldet hafue. Kongen sagde / Norrig er it stort Land / oc Folcket er hart oc ont / oc er icke got at tilsøge met fremmet Hær: Det befunde vi nock den tid K. Hagen Adelsten verjede Landet for os / at vi miste der megit Folck / oc vunde dog ingen Sejer: Dertil er K. Harald Ericksøn min Fostersøn oc Knæsetning/ saa at jeg maa icke giøre hannem ont. Jarlen suarede / jeg hafuer det lenge vist at J hafue giort Gunhilds Søñer stor hielp oc bistand / men de hafue icke anderledis betenckt eller lønt eder det end ilde/ thi ville vi nu megit lettere bekoñe Norrig/ end at sla os det til met ald Danehær. Sender bud efter K. Harald eders Fostersøn/ at hand kommer til eder oc anañer de Land oc Læn aff eder / som J tilforn hafue forlænt hannem oc hans Brødre her i Danmarck / naar hand kommer da kand Guldharald snart forhuerfue sig Norrigis Rige aff hannem. Kongen sagde det vil staa mig ilde oc kaldis en ugierning / oc leggis mig til onde aff mange/ om jeg lader saa suigeligen oc uskyldeligen dræbe min Fostersøn. Hagen Jarl suarede: De Danske sige det være bedre at dræbe en Sørøfuere af Norrig / end eders egen Brodersøn i Danmarck. Oc efter lang samtale bleff dette saa beslutet oc samtyckt som Hagen Jarl raadde.

Guldharald kom til Hagen Jarl/ oc Jarlen sagde sig vel hafue hiulpet oc forfremmet hans sag hos Kongen/ oc sagde fremdelis: Nu staar Norrig dig aabet fore/ oc ville vi giøre forbund met hinanden naar vi der komme: Thi jeg kand være dig megit til hielp der i Riget. Naar du først hafuer faait Norrig / da tenck at Harald Gormsøn er en gammel Mand/ oc hafuer icke uden en Søn / huilcken hand lidet acter / thi hand er uecte. Hagen talede saa lenge for hannem / at hannem behagede dette vel/ oc gaff sig dermet til freds.

Der efter talede Kongen/Jarlen oc Guldharald sammen om denne Handel / oc Kongen sende sine Bud til Norrig/ til K. Harald/ huilcke blefue vel annammede / oc der de lodde Kongen forstaa/ at Hagen Jarl var i Danmarck/oc var død siug/ oc kommen fra sit Vid / oc venligen tilbøde hannem paa Kong Harald Gormssøns vegne/ at hand skulde komme til hannem i Jutland/ oc annamme de Forlæninger i Danmarck / som hand oc hans Brødre tilforn hafde aff hannem. Da gaff K. Harald Graafell sin Moder oc sine beste Venner denne handel tilkiende/ oc raadde somme hannem til denne Reise/ oc somme fra / men de viseste meente denne Færd icke være raadelig / Thi dennem siuntis der være Suig under/ dog hafde mange lyst oc begiering der til/ fordi at den tid var en stor hunger oc dyr tid i Norrig / saa at den Egn der som Kongen holt hus / bleff der aff kallet Hardanger / oc de meente/ at dersom Kongen komme til K. Harald i Danmarck/ skulde de faa nogen redning der fra/ thi der var da god tid i Danmarck/oc bleff dette saa beslutet/ førend Sendebudene droge aff / at Harald Graafell losuede at komme til Danmarck om Sommeren nest efter.

K. Harald Graafell giorde sig ferdig met 3 lange Skib(det ene aff dem styrde Arnbiorn Herse aff Fiordene) oc sejlede fra Vigen ofuer til Limfiord / oc lagde til ved Halse / der bleff hannem sagt/at Danekoning var forventendis at komme did met det første. Der Guldharald dette spurde/sejlede hand der hen met 9 Skibe/ som hand hafde vel berustet oc bemandet til at udsejle met udi Viking oc Siørøfuerij.

Hagen Jarl var oc da ferdig met 12 store skibe/at udsejle i Viking/eller siørøfuerij/oc der Guldharald var dragen fra dennem/ sagde Jarlen til K. Harald/nu veed jeg icke bedre raad/end vi slide Ledingen/ oc gifue Folcket Ledings vide / nu monne Guldharald dræbe Harald Graafell/oc siden tage Kongeriget i Norrig. Tencke I nu Herre/at I skulle blifue tryg oc frij for hannem/efterdi

terdl J faa hannem nu saa stor mact oc velde/ Thi hand sagde for mig i Vinter/ at hand skulde sla eder ihiel om hand kunde komme dis ved. Dersom J ville da kand jeg nu vinde Eder Norrig tilhaande/ oc dræbe Guldharald/ om J ville tilstede mig det/ oc vil jeg da blifue Eders Jarl/ oc suerie Eder en Eed/ at jeg vil underlegge Eder alt Norrige/ oc tage saa Landet aff Eder/ oc gifue eder Aarlige Skat/ oc blifuer det Eder en stor Prijs/ at J blifue ypperligere Konge end Eders Fader hafuer værit/ naar J faa to Kongeriger at raade ofuer. De blefue ofuereens met huer andre her om/ oc Hagen Jarl drog heden at opsøge Guldharald.

Guldharald var da kommen til Halse i Limfiord/ oc hafde tilbødet Kong Harald Graafell/ at stride mod sig/ oc væbne sit Folck. Harald Graafell trøstede sit Folck/ før end de lagde sammen/ oc bad dennem stride mandelige. Hand løb sielff fram blant de fremmerste/ oc hug paa begge Hender/ oc paa det sidste bleff hand der slagen/ oc Arnbiørn Herse/ oc største parten aff alt hans Folck met hannem.

Dette skiede femten Aar efter Hagen Adelstens Fald/ oc tretten Aar efter Sigurd Lade Jarls indebrendelse/ oc de sidste sex Aar/ som Kong Harald Graafell lefuede/ stridde Hagen Jarl oc Gundhilds Sønner om Norrige/ oc drefue huer andre aff Landet.

Hagen Jarl oc Guldharald fundis strax efter K. Harald Graafell var slagen/ oc Hagen lagde strax til hannem/ oc stridde/ oc fick Sejer/ oc tog Guldharald fangen/ oc lod hannem ophenge/ oc drog strax til Kong Harald Gormßsøn/ oc forligte sig met hannem for hans Frendis død.

Nogit der efter lod Kong Harald udbinde en stor Hær ofuer alt sit Rige/ oc drog til Norrig met 700. Skibe/ oc hafde met sig Hagen Jarl oc Harald Grenske/ oc mange andre ypperlige mend/ som hafde rømt aff Norrige/ for Gunhilds Sønner/ oc der hand kom i Vigen/ gick alt Landsfolcket hannem tilhaande/ oc

hand seylede ind til Tunsberg / der kom menige mand til hannem ofuen aff Landet / oc gafue sig under K. Harald. Oc hand sette Hagen Jarl ofuer alt Landet Norden for Lindisnæs / som vaar Rogeland / Hordeland / Sogn / Fiordefylcke / Sundmør / Rumsdal oc Nordmør. Disse siu Læn skulde Hagen Jarl offuerraade met saadant vilkor som Harald Haarfager fick sine Sønner dem / men derforuden skulde hand hafue alle Kongens Gaarder oc Land skyld / i forbenefnde Læne / oc ald Trondheim quijt oc frij met de Læne som Norden fore ligge: Desligeste saa megit aff Kongens Pendinge / som Kongen skulde hafue til underholding / om nogen Konge var i Landet.

Men Harald Grenske gaff hand Vingulmarck / det er Vigsiden / met de Læne som der ligge næst hos / oc Vestfold oc Agdeside / indtil Lindeßnæs / oc der til met Kongenafn / met samme vilkor / som Harald Haarfager gaff sine Sønner.

Harald Grenske var den tid 16 Aar gammel / oc bleff hand siden en duelig oc mectig Mand i Norrig / oc K. Harald Gormßsøn drog hiem til Danmarck igien.

Hagen Jarl drog nord ved Landet / oc der Gunhild oc hendis Sønner det spurde / forsamlede de en Hær / oc funde onde raad til Folck / thi seilede de Vester til Orknøi met det Folck som dennem vilde følge / oc tøfuede der nogen stund hos Torfind Høuseklyfuers Sønner / men Hagen Jarl indtog alt Norrige / oc sad den Vinter i Trondheim / oc hand befalede alt Landsfolcket at opholde Blodsoffer oc Hedenske Afguderij met deris Hus oc Templer / oc det bleff saa giort.

Det første Aar der efter bleff megen Sild oc anden Fisk tagen under Norrigis side / oc der til finge de it got Korn Aar om Sommeren / saa at der bleff en god tid i Landet / oc var ocsaa god Fred.

Ragnfrodr oc Gudrodr vare da igien aff alle Blodøxis Sønner / oc Ragnfrodr seglede om Vaaren fra Orknøi oc til Norrig

met

met mange store Skibe oc en dejlig Krigshær/ oc hand spurde at Hagen Jarl var i Trondhiem/ thi holt hand Nord om Staden/ oc røffuede paa Sundmør: oc en part aff Folcket gick hannem til haande for frycts skyld/ som offte skeer / naar Krigshær gaar offuer Landet/ at mand maa lyde den som macten hafuer. Der Hagen Jarl det spurde / forsamlede hand hastelig en Krigshær / oc fick gode raad til Folck/oc drog imod K. Ragnfrodr/oc de møttis met beggis deris Skibsflaader Norden for Sundmør/ oc slogis met huer andre. Hagen haffde mere Folck men smære Skibe/ oc de stridde aff Staffnene som da var sed/thi var Hagens vilkor tyngre/ oc Strømmen dreff deris Skibe ind paa Landet/ thi gick Hagen paa Landet met alt sit Folck oc bød Ragnfrodr paa Landet til sig / men hand vilde icke op. Oc der de haffde brugit Buer oc Pjle mod huer andre nogen stund / seglede Ragnfrodr sønder omkring Staden/ oc indtog Fiordefylke Sogn/ Hordeland oc Rogaland/ oc holt der megit Folck om Vinteren. Men Hagen bleff i Trondhiem / oc lagde icke effter Ragnfrod / fordi at hans Skibe vaare forsmaa til at borde met. Strax om Vaaren forsamlede de Folck oc Skibe/ oc berustede dennem paa begge sider aff ald deris mact/ oc det sigis at Hagen Jarl haffde Folck aff siu Landskab met sig/ hannem fulde siu Grefuer/ oc huer met megit Folck /oc hand sejlede met den gantske Hær synder omkring Staden/ der spurde hand at Ragnfrod var dragen ind i Sogn/ thi skyndede hand sig hastelig ind effter hannem/ oc der de fundis/ lagde Hagen til Land / oc tog sig Valsted paa Dyngenas / der som Sogn oc Hordeland mødis, der bleff en haard strid. Oc Hagen hafde mere Folck/ oc beholt marcken/ Oc Ragnfrod flyde til sine Skibe/ oc seglede vd aff Landet. Men Hagen Jarl fredede Landet / oc lod Krigsfolcket drage nord igien/ men hand tøfuede der synder i Landet den efterkommendis Vinter ofuer.

Den tid fick Hagen Jarl sig til Hustru Tora/ som var Skagge Skoffteſøns dotter / en mectig mands i Norrig/ hun vaar me-

git deilig / met hende aflede hand to Sønner / Suend oc Hemming/ oc en Daatter hed Bergliod/ som siden fick Ejnar Tambeskielfuer/hand hafde oc mange Børn derforuden/ oc gaff hand sin Hustruis Broder Skofte Skagesøn sin Daatter/ved Nafn Ragnild/til Hustru.

Hagen Jarl holt megit aff Skofte/saa at naar de vaare i Leding sammen / skulde Skofte met sit Skib altid ligge nest hos Jarlen udi Haffne / oc sige hannem hues ny tidende paa færde var/ thi bleff hand kaldet Tidende Skofte.

Det hende sig en Sommer/ at Hagen var i Leding/ oc hans Søn Erick / som da var heden ved 15 Aar gammel / hafde oc it Skib met sin Fosterfader Torleff hin vise / oc om aftenen der de lagde i Hafne/ da lagde Erick sit Skib nest hos sin Faders/ men der de komme synder til Møre / der kom der til dennem Skofte/ Kongens Suaager/met it velbemandet lang Skib/oc hand robte paa Torleiff/ at hand skulde legge aff lejet for hannem / Erick Hagensøn suarede strax at Skofte maatte legge i it andet Leje. Det hørde Hagen Jarl/ at Erick lod sig nu tycke saa myndig/at hand icke vilde vige for Skofte / thi robte hand/ at de skulde legge aff vejen for hannem. Der Torleiff det hørde / talede hand til sit Folck/ at de skulde løse oc legge tilbage i Haffnen/oc Erick bleff siden hos sin Fosterfader Vinteren ofuer / men tilige om Vaaren tog hand Folck an/oc Torleiff gaff hannem it lang Skib met 15 Aarer om Borde / met ald sin tilbehøring/ oc Erick drog synder til Møre / der møtte hannem Skofte / som met lige saa store Skib drog imellem sine Gaarde / oc Erick lagde til hannem / oc de slogis / oc bleff Skofte slagen / men alle de andre gaff Erick Fred som i lifue vaare/ oc sejlede hand strax synder ved Landet / oc ofuer til Kong Harald i Danmarck/oc bleff hos hannem om Vinteren/oc om Vaaren der efter drog hand met Kongens raad oc bevilling ofuer til Norrig / oc Kongen giorde hannem til Jarl/oc gaff hannem Raumarige oc Vigen/met saadan vilkor

vilkor som Skatkongerne plejede at hafue de Læne. Oc Erick bleff siden en mectig Høfding i Norrig.

Om Olaff Tryggesøn.

OLaff Tryggesøn var den tid udi Garda Rige/ (det er den syndre part aff Ryßland/) oc var der vel holden hos K. Valdemar i Holmgaard/ som hafde hannem megit kier/ oc lod hannem lære oc øfue sig udi alle Ridderspil oc Krigßbrug/ udi Vigfimme/ (det er/ Ficten oc Skiærmen/ huormet hand kunde snart dræbe sine Finde/) oc udi Aaradaskab/ (det er/ huorledis hand skulde angribe/ antaste oc angaa sin Fiende) oc i andre nødtørfti ge øfuelser/ oc Drotning Arlogia elskede hannem som en Søn/ oc der hand var tolff Aar gammel/ kom hannem den Mand Klerkon fore/ som hafde fangit oc saald hannem/ oc hans Moder oc hand slo hannem ihiel/ oc fordi at samme Klerkon var aff en stor Slect/ oc en myndig Mand der i Riget/ da blef Olaff dømt at skulle miste sit Liff/ men Drotnig Arlogia fride hans Liff/ oc flidde hannem i Kongens gunst igien.

Derefter fick K. Valdemar hannem Orlogßskib/ oc hand holt sig vijseligen/ oc hafde lycke mod Fienderne/ oc vant Sejer jo lenger jo mere/ oc var Kongen dis kierere/ oc hand giorde hannem til øfuerste Krigßherre ofuer alt sit Folck. Hand var mild oc veltalendis mod alle/ oc giefmild mod sine egne/ thi hafde alle hannem kier.

De Hedenske Spaamend i Gardarige/ sagde megit om hans handel i framtiden/ oc besynderlig/ at hand skulde ødelegge deris Guder. Kongens Moder spaadde at hand skulde blifue en mectig Herre i Nordlandene. Men paa det sidste gick det hannem saasom det plejer at gaa de fremmede/ som opvoxe højt i Herrehoff/ at dennem leggis gierne Had oc Afuind paa aff de Indfødde i Landet/ saa bleff ocsaa Olaff Tryggesøn højeligen forført oc beløjen for sin Herre K. Valdemar. Oc der hand fornam/ at Kongen var hannem icke saa gunstig som hand plejede

at være/ tenckte hand huorledis hand kunde vndvige hans Affvindsmend/som vaare mectige oc mange/ thi brugte hand Drotningens hielp oc raad der til/ som var en megit from Førstinde/at hand fick it gunstigt forloff aff Kongen at drage hiem til sit Fæderne land/ oc Kongen belønte hannem rundeligen oc vel for hans tieniste/ oc hand gick til skibs oc sejlede i Øster Siøen met de Skibe oc Folck som Kongen hafde gifuet hannem/ oc giorde sammesteds Landgang/ oc røffuede Kost til skibs behoff.

Hand kom paa det sidste til Vintland (det er Venden/som nu er Pomeren/ oc en part Meckelborger Land) oc tøfuede der nogen tid lang oc holt sig stille.

Kong Burislaus regierede den tid offuer Venden/ oc hafde hand tre døttre/ Gejra/Gunhild oc Astrid: Olaff Tryggesøn gaff sig vdi Kongens tieniste met alt sit Folck/ oc holt sig vel/ oc brugede sig mandelige/saa at Kongen gaff hannem sin dotter Gejra til hustru / met nogen ejendomme oc forlæninger der i Landet/ huilcke ejendomme langt der efter blefue hannem orsag til hans død/som her effter skal blifue formeldet.

Ald denne tid som dette skeede / vaar Hakon Jarl Regenter offuer Norrig/ oc sende hand K. Harald Gormssøn 50. Falker/ oc gaff hannem ingen anden skat i det aar/ oc der var stort venskab imellem Kongen oc hannem. Oc førend wi komme atter til hans Historie igien / vil jeg her inddrage en beretning/ huorledis det haffuer tilstaaet vdi Danmarck vdi de dage.

Huorledis den Christne Tro bleff først indført vdi Danmarck.

ARnolphus hed en hellig Mand vdi Tydskland/ hand var først Grefue vdi Saxen/ oc siden bleff hand Episcopus Metensis, Hans Søn vaar Anchises/ Hertug i Francken/ oc haffde hand til hustru Begam Pipins dotter / de haffde en søn som Pippin hed: hans Søn var Carolus Martellus, som bleff

Hoff-

Hoffmester udi Franckrig / oc hans Søn Pippin bleff Konge i Franckrige/huis Søn var Carolus Magnus, Konge i Franckrige / oc Keiser ofuer det Romerske Rige.

Vdi Keiser Caroli Magni tid var Godefred eller Gøttrick Konge i Danmarck/hand ihielslog Røreck (Henrick eller Thiarick) Herre ofuer Frijßland/oc giorde Frisene Skatskyldige/ thi drog Keiseren imod hannem met Krigßmact / oc bleff Godfred da dræbt aff sine egne mend/oc hans Broder bleff tagen til Konge i hans sted / oc holt hand fram met sin Krigßhær mod Carl Magnum Keisere/ indtil de møttis ved den Flod Egdaa (Eider) der blefue de forligte/ oc Kong Hemming døde det første Aar der efter.

Da opsette sig til Konger i Jutland Sigurd eller Sigrod/ som var Kong Godefreds Daattersøn / oc K. Sigurds Søn i Norrig/oc Ring Anulo/oc hafde Sigurd Siæland oc Skaane/ men Ring hafde Jutland / de samlede Folck oc stridde mod huer andre oc blefue baade slagne met tij tusinde femhundrede oc femtij Mend/ som falt i denne Strid.

Efter dennem tog ved Kongeriget i Danmarck en Høffding som Harald hed / oc var Konge i 5 Aar/ indtil Regner Lodbrog førde hannem Krig paa / udi den Strid lofuede Harald at hand skulde lade sig døbe oc alt sit Folck / om hand kunde vinde Sejer/ oc hand vand den Strid/Thi drog hand nogen stund der efter met sin Hustru oc sin Broder Hareck / oc met en stor hob Danske mend til Keiser Lodvig/oc bleff døbt met alt sit Folck udi Mentz i Pafue Paschalis tid. Siden drog K. Harald til Danmarck igien/oc met hannem Ansgarius Biscop / oc døbte mange Meñisker i Danmarck/oc omvende dennem til den Christne tro.

Det skrifuis oc/at Keiser Lodvig indsette hannem udi Kong Sigurd Orm i Øjes tid i Danmarcks Rige igien/ der hand blef uddrefuen aff Regner Lodbrog/ men K. Harald hafde dog icke uden Jutlandene at raade for.

K. Haralder bleff sootdød/ oc Hareck hans Broder tog Kongeriget efter hannem/ imod Erick Sigurd Orm i Øjes Søn/ oc regierede Jutland/ indtil hans Moderbroder Guttorm stridde mod hannem Anno Christi 826.

Vdi den Strid blefue de baade slagne/ oc alt Kongelige Slect i Danmarck met dennem/ uden en/ som siden bleff Konge/ hand var Sigurd Orm i Øjes Søn.

Oc drog Anßgarius Biscop atter i Danmarck/ oc Christnede oc døbte hannem/ oc lod denne Kong Hareck bygge en Kircke udi Ribe/ men den Kircke udi Hedeby eller Slæßvijg/ var tilforn bygt aff den forbenefnde Kong Hareck/ oc døde Anßgarius Biscop det tredie Aaar der efter Anno 829.

Det sigis at K. Hareck forlod oc falt fra der Christne Tro/ nogen tid der efter/ oc døde siden.

Efter hannem komme to Hedenske Konger til Riget/ Sigfrod oc Haldan/ men Dumbertus blef Biscop efter Anßgarium/ oc udi hans Biscopsdoms tolfte Aar døde Keiser Lodvig.

Disse efterskrefne Konger raadde ofuer Danmarck/ efter Kong Sigurd Rings død/ en part den stund Regner Lodbrog var udi Norrig til Opfostring/ oc siden udi Krig uden Lands i sine unge Aar/ fordi hand kom icke saa ung til Danmarcks Rige. En part vaare oc Kong Regner Logbrogs oc hans Sønners Skatkonninger oc Vnderkonninger/ oc regierede Landet/ somme Jutland oc somme Siæland oc Skaane/ i deris fraværelse/ naar de førde Krig vide om Verden uden Lands/ huilcket de hafde større vilie til/ end at være hiemme i deris egne Riger/ Danmarck eller Suerrig/ indtil Kong Erick Sigurd Orm i Øjes Søn tog ved alt Riget efter K. Ericks oc Guttorms død.

J den tid uddroge de Danske oc Norske tilsammen/ oc blefue under it Nafn kallet Nordmend/ oc stridde paa det Land som Nordmend kalde Kierlingeland/ men Keiser Lodvig drog dennem imod/ oc dræbte 13 tusinde aff dennem/ oc 5 Aar der efter døe Keiser Lodvig.

Da tenckte Danske oc Nordmend paa at hefne sig / oc droge met stor Krigßmact op ved Rijn / oc brende Stæder oc Byer oc Kircker / oc hafde den øfuerste Kircke udi Aaken til Hestestold / de brende Cølne oc alle Stæder op til Mentz.

Da udsende Kong Carl Keiser Lothari Broder en stor Krigßhær imod dem / oc møttis de ved den Aa Mosa. Ofuer Nordmandenis hær vaare Sigfrod oc Gundfrod Konger Regner Lodbrogs Sønner / de blefue forligte met Keiseren / oc lode sig døbe / oc droge aff met deris Hær igien / men strax der efter forkaste de den Christne Tro / oc ryggede alt forliggelse / oc krigede paa vester Franckland (det er / Franckrige) indtil Parijs / oc brende den skiøne Stad Parijs. Da kom Keyser Arnold mod dennem / met en stor Krigßhær / oc ihielslog 9 tusinde aff dennem / oc siden blefue de stille / indtil Gange Rolff met Nordmend kom i Franckrige.

Heden ved 17 Aar der efter bleff Huno Biscop i Bremen / oc udi hans Biscopsdom 12 Aar / drog Keiser Henrick den første aff det Nafn til Danmarck / oc tilbød de Danske den Christne Tro / baade med gode Ord oc locken / oc met trusel oc Krig / oc hand afstod icke sit forsæt / før end de lofuede / at ville annamme den Christne Tro. Oc Huno Biscop drog efter Keiserens befaling til Frode / Konge ofuer Jutland / oc døbte hannem i sin Alderdom / da blefue Kirkerne i Sleßvig oc Ribe opbygde igien / som vaare forstørede aff de Hedenske Konger / oc lod Kong Frode bygge en Kircke i Aarhus / siden lod hand sine Legater drage til Rom / oc efter Pafue Agapiti raad vje oc forordinere 3 Bisper til Jutland / Herotus til Hedeby / Ladebardus til Ribe / oc Rimbordus til Aarhus / Anno Christi 948. Anno 12. Imperii Ottonis Magni.

Nota. Efter de to Hedenske Konger / Sigfrod oc Haldan / som førre var om talit / bleff Konge i Danmarck / Helge / som førde Krig mod Olaff / Konge i Suerrig / oc bleff Helge slagen / oc Kong Olaff raadde lenge for Dan-

marck oc Suerrig / oc bleff sootdød / efter hannem toge Siurd oc Knud Kongeriget i Danmarck / siden bleff Siggeir Konning / oc hafue disse værit Skatkonninger i Danmarck udi K. Gorms den gamlis tid / som lenge raadde for Danmarck.

Om Konge Slect i Danmarck udi Harald Haarfagers tid oc nogit der efter.

DEn tid Sigurd Ring Regner Lodbrogs Fader var Konge i Suerrig / oc hafde begge Rigerne Danmarck oc Suerrig at forestaa / oc dem efter sin Villie hafde beskicket oc forseet met Skatkonger oc Grefuer / som hand hafde set ofuer begge Rigerne / da tenckte hand paa det Rige oc den Landepart / som hans Frende oc Formand Harald Hyldetand hafde aat oc inde haft udi Engeland / oc for hannem Jfuer den Vijdfadme / men en Engelske Konge ved Nafn Ingiald / hafde det nu under sig / oc var hand Hertugens Broder aff Saxenland / oc var rig oc mectig. K. Sigurd Ring bød ud i Leding / oc drog til Engeland met it stort tal Folck / oc indtog Northumbreland. Ingiald forsamlede en stor Hær / oc drog mod K. Ring / oc bleff Ingiald oc hans Søn Vbba der slagne. Kong Ring indtog alt Northumbreland / oc sette en Skatkonning der ofuer som Oli hed / hand var Kiricks Søn / som var Kong Jfuer Vidfadmis Moders Broder / oc hun kalledis Moald hin digre (eller tycke) oc Kong Ring drog hiem til Danmarck oc Suerrig igien.

Kong Oli regierede Northumbriam udi mange Aar / indtil Vbbes Søn ved Nafn Samma eller Samna kom til Riget / thi efter nogne Slactinger / som de holt met huer andre / fordreff hand Oli aff Engeland / oc lagde de Riger under sig som Oli hafde / men Oli flydde til Suerrig til K. Ring / oc hand sette hannem til en Høfding ofuer Jutland. Oli var lenge Skatkonning ofuer Jutland / først K. Rings / oc siden Regner Lodbrogs / oc bleff kaldet Oli den Engelske. Hans Søn var Grim

den

den graa/ som bleff Konge ofuer Jutland efter sin Fader. Grims Søn var Audolff den Offlge/ hans Søn var Gorm den hiæmske/ som oc var Kong Lodbrogs Skatkonger i Jutland/ den ene efter den anden.

Kong Gorm den hiæmske hafde mange Tienere oc Træle/ oc hand hafde afferdiget nogne aff dennem til Holsterland/ at kiøbe hannem Vijn/ oc der de vaare paa hiemreisen/ oc førde Vinen paa Vogne/ oc vaare komne paa den Skouff som Miørckved (dyster Holt) er kallet/ da blefue de paa Skoufuen om Natten/ oc Væritt var stille/ der de laa om Natten oc vaagte/ hørde de it Barn græde/ oc om morgenen funde de det suøbt i Silcke oc rene Lijnklæder/ oc tre Guldringe vaare bundne i en Knude udi Linklæderne/ de førde Barnet hiem til Kongen/ oc hand lod det døbe efter Hedenske vijs/ oc kallede det Knud/ for den Knude som fands hos Barnet met de Guldringe udi/ oc det voxte op oc var megit deiligt. Kong Gorm hafde ingen Søn/ thi korede hand sig forbenefnde Knud i Søns sted/ oc hafde hannem megit kier/ hand bleff Konge ofuer Jutland efter K. Gorm/ oc bleff kallet Knud den funden.

K. Knud lod stefne alle mand til Ting/ oc lod lyse oc spørie efter sine Forældre. Da komme til hannem to Suenske Mend/ som vaare en Grefuis Træle udi Saxsen/ de sagde hannem hans Forældre/ at Grefue Arnfind udi Holsterland aflede Barn met sin Syster/ oc den tid vaare de hans Tienere/ oc hand fick dennem Barnet/ at de skulde myrde det/ men de baare det i Skofuen Dysterholt/ oc lagde det under it Vietræ. Oc de opregnede alle de Tegne som Barnet hafde hos sig/ huilcket ocsaa befands aff dem som Barnet fundet hafde saa at være/ Thi gaff hand dennem Pendige at kiøbe sig frij met. Oc der de komme til hannem igien/ giorde hand dem til ypperlige Mend/ derfor bleff hand siden kallet Træle Knud. Hand aflede en Søn/ oc lod hannem kalde Gorm/ efter K. Gorm hans Fosterfader/ oc var Træle

 Knud

Knud / en mectig oc mandelig Herre / oc Konning ofuer Jutland / men hand lefuede icke lenge. Hans Søn Gorm bleff Konge efter hannem ofuer Jutland / oc hafde det Rige aff Lodbrogs Sønner / oc var i stor kierlighed oc venskab met Sigurd Orm i Oje / hand opfostrede Kong Sigurds oc Drotnings Bleia (Kong Elles Daatter i Engeland) deris Søn / oc gaff hannem Nafn / oc kallede hañem Knud efter sin Fader. Hand bleff kallet Horda Knud (Knud Haardbo) fordi hand var fød i Haardsyssel.

K. Lodbrogs Sønner vaare ypperlige Krigßmend / de hefnede deris Faders død / oc dræbte K. Ella i Engeland / oc bleff Jfuer hin Beinløse Lodbrogßsøn / Konge ofuer den part i Engeland / som hans Forfædre hafde aat / oc hand forøgede sit Rige megit paa alle sider / oc i mange maade / hand ihielslog den hellige K. Jatmund / oc lagde alt hans Rige under sig.

Det er sagt at Lodbrogs Sønner hafue udi deris tid ført større Krig / end nogen anden for dennem udi disse Lande / Engeland / Valland / Franckrige / Tyskland oc indtil Longobardien / oc langt ind i Jtalien / Thi de vunde en Stad i Valland / som Luna hed oc meente / at det hafde værit Roma / oc der de komme hiem igien / skifte de Rigerne imellom sig. Biørn Jærnside tog Vpsala Rige oc Suerrig / oc begge Gotland (kalledis nu Gylland) met alle de Lande / som der laage til.

Sigurd Ormiøje fick Jutland oc Øerne met Skaane oc Halland.

Huidsercker fick Venden met de Lande der ligger hos.

Sigurd Ormiøje hafde Bleia Kong Elles Daatter aff Engeland til Hustru / deris Søn var Hordeknud / hand bleff Konge efter sin Fader / oc aflede hand en Søn / huilcken hand kallede Gorm efter sin Fosterfader Gorm Trælekuuds Søn / som hafde værit en mectig oc rig Konge / oc haft alt Danmarck at forestaa aff Lodbrogs Sønner / naar de vaare uden Lands i Krig / Gorm Hardeknuds Søn voxte op / oc var megit deilig / stor oc sterck /

sterck/ oc en duelig Krigßmand/ dog var hand icke holden for saa vijs en Mand som hans Forfædre. Hand fick sig til Hustru Harald Klackis Daater/ Grefue udi Jutland/ som Thyrj hed/ oc bleff siden kallet Tyrj Danebood/ oc var hun actet for den viseste Quinde som værit hafuer i disse Nordiske Lande/ ligesom oc hendis Fader Klackharald var den viseste Mand i Danmarck. Deris Raad efterfulde K. Gorm i ald handel. (Det skrifuis dog aff andre at Dronniñg Thyrj Daneboed var fød i Engeland.)

K. Gorm drog til Venden/ oc ofuervant K. Knupa/ oc den som var kallet Sylffpande/ oc ødelagde alle Konger oc Høfdinger synder til den Aaa som Straa kaldis/ oc vant en stor part aff Vendernis Land/ hand holt oc mange Slactinger met Saxserne/ oc bleff en rig oc mectig Konge.

Hand aflede to Sønner met Tyrj Daneboed/ Knud oc Harald. Knud var deiligest oc yndeligeste aff dem/ oc var sin Moders Folck lijg/ Thi bleff hand kallet Knud Daneaast (det er Knud Daners Lyst oc Kierlighed.)

Jfuer hin Beinløse/ Lodbrogs Søn/ var Konge ofuer Engeland i mange Aar/ oc døde aff ælde/ oc bleff lagt i en Højg efter Hedenske begrafuelsis vijs. Hand hafde ingen Børn/ oc da vaare alle Lodbrogs Sønner døde/ thi tog Emund Jatgersøn Kongeriget efter hannem ofuer Engeland/ hand var K. Emunds den helligis Brodersøn/ oc lod hand Folcket Christne mangesteds i Engeland/ oc tog skat aff Northumbreland/ som de var Hedensk.

Efter hannem bleff Adelbrect Konge i Engeland/ oc var en god Konge/ oc lefuede lenge. Vdi hans tid komme Knud oc Harald Gormßsønner aff Dannemarck met en stor Krigßhær til Engeland/ oc indtog Nordthumbreland/ oc sagde det være deris Arfueland som Lodbrogs Sønner hafde aat. K. Adelbrect drog dennem imod met en utallig Hær/ oc fant dennem nordẽ for Klyfland/ oc der blefue mange slagne paa begge sider. Nogit der efter ginge K. Gormßsøñer op ved Skardeborg/ oc stridde met de

Engelske/ oc behulde Sejer. Derefter droge de synder ved Landet/ oc actede til Jorvig/ oc megit Folck ginge dennem tilhaande/ de fryctede da ingen/ oc toge sig icke vel vaare for Fienderne. En dag som Solen skinde heed/ vaare de Danske ude at suømme imellom Skibene/ oc Knud Gormßsøn var met dennem/ da komme Fienderne paa Landet/ oc skiøde til deñem som suømmede met Buer/ oc blef Knud skiøt met en Pijl/ ocført død i Skibet.

K. Adelbrecht forsamlede en utallig stor Hær/ oc drog mod de Danske/ Thi seglede de til Danmarck igien.

K. Gorm var den tid i Jutland/ oc hafde hand suorit en Eed/ at huo hannem først forkyndede Knud sin Søns død/ skulde visseligen miste sit Lijff/ thi torde ingen gifue hannem tilkiende om Knuds afgang.

Dronningen fant paa it listigt raad/ oc iførde sig Sørgeklæder/ oc lod Kongen ocsaa tilbære Sørgeklæder at iføre sig/ siden førde hun sig i snack met Kongen/ om Knud deris Søn/ hand fornam aff hendis Ord oc Tale/ oc hendis Suck/ at de Sørgeklæder hafde nogit at betyde / oc hand tenckte paa den Drøm som hand hafde haft for lange om sine Sønner/ oc hand sagde: Saa drub er nu ald Danmarck som død vaare Knud min Søn/ Dronningen suarede/ at hand sagde sant oc alle de der hos stode/ vitnede det met Kongen/ at saa var som hand sagde/ oc Kongen vilde holde sin Eed/ oc døde aff Sorrig anden dagen der efter/ der hand hafde værit Konge i Danmarck udi 90 Aar/ oc Harald hans Søn bleff Konge efter hannem.

Denne Kong Gormßsøn vant Norrig met Dagting/ som før er sagt/ oc hand sette Haakon Jarl eller Grefue Hagen til Regenter ofuer en part aff Landet.

Oc Keyser Otto den første/ som kalledis den store/ var den tid udi Saxsen / hand giorde it Løfte at hand skulde omvende Danmarck til den Christne Tro/ eller hand skulde føre Krig paa Landet udi tre samfelde Aar/ oc ødelegge dennem som icke vilde

lade

lade sig Christne/ oc hand sende Bud til Harald Danekoning/ at hand skulde tage ved den Christne Tro/ oc lade sig døbe oc Christne/ met alt sit Folck/ eller hand vilde besøge hannem/ oc hans Lande met en stor Krigßmact. K. Harald var uforferdet/ oc lod berede sin Landeværn/ oc befeste Danevirke/ oc ferdig giøre alle sine Orlogßskibe. Hand sende oc bud til Norrig/ at Hagen Jarl skulde komme til hannem/ met ald den mact/ som hand kunde affsted komme. Hagen Jarl tog Folck ud aff gandske Norrig/ oc drog til K. Harald tilige om Vaaren/ oc Kongen tog vel mod hans komme. Saa vaare oc mange andre ypperlige Høfdinger den tid komne K. Harald til hielp. Oc der hand hafde forsamlet alt sit Folck/ lod hand dennem forstaa/ at hand vilde drage mod Keiser Otto met sin Krigßhær.

Olaff Tryggesøn var den Vinter udi Venden/ oc drog omkring i Landet/ oc undertuingede de Lande oc Læn som hans Førstinde tilhørde oc affaldne vaare. Der efter om Vaaren/ ferdigede hand sine Skibe/ oc sejlede under Skaane oc Gulland/ oc røfuede paa Landet. Under Gulland tog hand it Skib som Jamterne aate/ de stode lenge mandelige imod/ men paa det sidste blefue de slagne / oc Olaff T. fick it stort bytte/ oc endog at saadant Røfuerij var udi de dage holden for en Erlig Krig. Saa kom hannem saadant dog siden ilde igien / der hand maatte lade sit Lijff under Pomerske side/ som her efter blifuer om talit.

Keiser Otto forsamlede megit Folck udi Tyskland/ oc drog til Danmarck den neste Sommer der efter/ oc K. Harald møtte hannem først til Skibs / oc de slogis den gandske dag indtil natten skilde dennem adt / oc blefue mange slagne paa begge sider / saa bleff det sett udi dag oc beraad imellom dennem udi 3 dage/ oc der de kunde icke blifue fordragne/ ginge de paa Landet / oc der bleff en skarp Strid/ oc Keiseren miste megit aff sit Folck/ saa at hans gandske Hær vigede til Skibene imod aftenen.

Keiseren var selff i Striden/ oc sad paa en Hest ald den dag/

oc hans Folck flydde / da red hand oc til Skibene igien / oc førde hand i sin høyre Haand it stort forgylt Spiud / som var blodige op til hans Hænder / hand sette Spiudet fram for sig / oc sagde / at hand skulde komme igien / oc Christne Danmarck / eller skulde blifue liggendis død igien udi Danmarck / oc hand traadde i sit Skib / oc foer til Saxsen igien.

Hagen Jarl bleff hos K. Harald / oc hafde de megen raadslagen tilsamen / oc lode paa ny befeste Danevircke.

Keiser Otto forsamlede atter en uvigelige Krigßhær aff Saxsen / Frankonien / Frijßland oc Venden / oc K. Burislaus aff Venden met hans Suaager Olaff Tryggesøn / komme oc til hannem met it stort Tal Folck / oc ligesaa tog Keiseren megit Folck met sig aff Holstenland.

Der Keiseren kom met ald denne Hær til Danmarck / oc fick kundskab / at Grefue Hagen aff Norrig var hos Harald / da sende hand to sine Grefuer til Norrig met 30 Skibe / ladde met Vaaben oc Folck / at de skulde Christne Landßfolcket / den stund Grefuen var borte.

Der K. Harald Gormßsøn spurde Keiserens komme / sende hand Hagen Jarl mod hannem / at forvare Danevirke / oc formene hannem at komme i Landet. Oc Keiseren met sit Folck søgte fast til Danevirke / paa den syndre side / oc Hagen Jarl verjede Virket for hannem for norden: oc er Danevirke saa skicket / at to Fiorde løbe langt ind i Landet paa begge sider / Slice for østen oc Eider for vesten / oc mellem disse to Fiorder / hafde de Danske giort en Mur oc en stor Vold oc Bulverck / aff Jord oc Steen oc Træ / oc en diub Graff / langs udved / oc mellem huer it hundrede Faufne en Port / oc it Torn ofuer huer Port. Oc der bleff en haard Strid / Thi Hagen Jarl hafde besett alle Tornene met Folck / oc det andet Folck droge under Volden / oc verjede den / oc miste Keiseren der megit Folck / oc kunde dog icke vinde Danevirke / Thi drog hand der

fra

fra igien / oc Hagen Jarl drog til sine Skibe / oc actede at segle ofuer til Norrig / oc laa Børløs i Limfiord / udi nogne Uger. Om alt dette quad Einar Skaldaglam i sin Vise Veleklo.

Der efter holt Keiseren raad met sit Folck oc gode Mend / huad hand skulde giøre / oc beklagede sig ofuer det Danske Krigßfolckis haardhed oc mandelighed / oc Danevirkis fasthed / oc sagde sig dog gierne ville holde sit Løfte om Danmarck at lade Christne. Somme raadde til oc somme raadde fra / oc paa det sidste tilspurde Keiseren Olaff Tryggesøn / om hand viste raad til at vinde Danevircke / efterdi hand var fød i disse Nordlande / oc viste deris Leilighed. Olaff sagde sig vide raad / om de vilde følge. Keiseren befalede det at giøre / oc Olaff sette Ild paa Danevirke / met tørre Rijßkierfue oc Valier / oc Spander fulde aff tørre Spaan oc Tiære / huilcket de sette Ild udi / oc kastede der paa. Saa brende Danevirke.

Keiseren vende om til Slæ igien met sin gandske Hær / oc lod alt sit Folck met Skibe ofuerføre paa Jutlands Land. Der Harald Danekonning det spurde / drog hand Keiseren imod met alt sit Folck / oc der bleff holden en stor Slactning / oc paa det sidste fick Keiseren ofuerhaand / oc Harald rømde met sit Folck til Limfiord / oc drog udi Marß-Øe / oc sende bud til Keiseren / oc det bleff set i dag imellem dennem.

Keiseren drog til Kongen i Marß-Øe / oc lod en Biscop ved nafn Poppo prædicke oc opregne den Christelige Tro for Kongen oc hans Folck / oc til it Tegn bar hand gloende Jærn i sine bare Hænder / uskad / udi Kongens aasiun. Huor aff Kongen bleff bevegit / oc hand lod sig døbe met alt sit Folck.

Kongen hafde tilforn sent Hagen Jarl Bud / at hand skulde komme hannem til hielp met sit Folck. Der K. Harald nu var døbt / kom Hagen Jarl til hannem / oc Kongen tuingede hanem til at lade sig døbe met alt sit Folck / oc fick hannem Præster oc

lærde Mend met sig/ oc befalede hannem/ at lade døbe alt Folcket i Norrig/ oc Jarlen seglede ud til Halse oc bidde efter bør.

Keiser Otto drog til Saxsen i sit Rige igien/ oc skildis hand oc Kongen met stor Venskab/ oc det sigis/ at hand var Fadder til Kongens Søn/ der hand bleff døbt/ oc gaff hannem sit Nafn/ saa at hand skulde kaldis Suen Otte eller Otte Suend/ oc K. Harald holt fast ved den Christen Tro/ saa lenge hand lefuede. K. Burislaus drog til Venden/ oc Olaff Tryggesøn met hannem. Om denne Strid taler Halfrooer Skaald i sin Vise/ som hand kallede Olaffsdraab.

Den tid Hagen Jarl fick bør/ kaste hand alle Præsterne paa Landet igien/ oc seilede ud i Hafuit/ oc hannem kom en suar Vesten Storm imod/ Thi seilede hand igiennem Ørsund/ oc røfuede paa begge Lande/ oc ligesaa under Skaanør/ oc der hand kom Øster blant de Gottiske Skiær/ lagde hand til Landet/ oc giorde it stort Blodsoffer til sine Affguder/ da komme der to Rafne flygende/ oc galede højt/ huor aff hand tenckte sig kunde vide/ at Odin Gud hafde annammet Blodofferet/ oc at hand hafde dag nock til at stride/ da stack hand Jld paa alle sine Skibe/ oc gick paa Landet met alt sit Folck/ oc drog met Hærskiold igiennem Gotland. Der kom hañem til mode/ Ottar Jarl Høfding ofuer Gotland/ oc de stridde mod hinanden/ oc Ottar bleff slagen/ oc megit aff hans Folck/ men Hagen fick Sejer/ oc drog vide igiennem begge Gotlandene met væbnede Haand/ indtil hand kom til Norrie/ oc drog saa ofuer Fieldet til Trondheim.

Der Keiserens Grefuer spurde hans komme/ (oc de hafde da Christnet den syndre part aff Norrig indtil Lindißnæs) da flydde de met alle deris Skib/ oc 8 Skibe der til som de hafde faaet i Norrig.

Grefue Hagen lod opbygge igien Afgudernis Offerhus/ oc holt Hedenske Skick ved mact/ oc forbød den Christne Tro/ oc raadde allene for Norrig/ oc gaff aldrig mere Kongen i Danmarck Skat.

Om Olaff Tryggesøn.

OLaff Tryggesøn hafde aldrig offert til Skurdguderne / men ald deris tieniste oc aatrunet var hannem led oc vederstyggelig / oc hand holt mere aff det som hannem sagdis om den Himmelske Gud / Thi hand hafde seet de Tegn som Poppo Biscop giorde/den tid hand døbte Harald Danekonning.

Det neste Vaar efter/hand skildis fra Keiseren/seglede hand fra Vintland oc vester til Frijßland/oc røfuede ved Siøkanten / indtil Flanderen. Den tid hafde Hugbertus Biscop aff Cantelberg sendt Bud oc Breff til Albertum/ Biscop aff Bremen / at hand skulde komme til hannem. En aff Alberti Disciple hed Tangbrand/ som følgede hannem/ der Hubertus forærede dennem met Skienck paa hiemreisen / gaff hand Tangbrand en Skiold met it Crucifix udi.

Der de komme hiem til lande / var Olaff Tryggesøn der / hand spurde Trangbrand om det Skioldemercke oc Crucifix / Tangbrand underviste hannem i den Christne Tro om Jæsu Christo / oc skienckte hannem Skiolden/ Olaff tog den met tacke/ oc lagde venskab met Tangbrand / oc drog saa hiem met sin Skibßflaade til Vintland.

Samme Vinter døde hans Drotning Geira / thi seglede hand aff Sorg udaff landet/ oc kom til Garderige/ der kom hannem fore i en Siun udi Søfne/ om de Christnes evige Glæde/oc de fortabtis oc fordømbte Hedningers evige Pine / Thi drog hand der fra oc til Græckeland / oc hafde en lærd Mand der fra met sig til Garderige igien / ved Nafn Paulum / huilcken met Drotning Arlogiæ tileggelse omvende Kong Valdemar til den Christen Tro met hans gandske Land. Her om vidnis i den Chrønicke Imagine Mundi, som siger at Ruthocolani oc Ungari, ere omvende til den Christne Tro/udi Keiser Ottonis tid.

Der efter seglede Olaff Tryggesøn i Vester Haff/ oc røfue-

de paa Engeland/Skotland/Suderøer/Irland oc Franckrige/ som Halfroder Vandræda Skald queder i sin Vise.

Olaff Tryggesøn seglede fra Franckrige / oc actede til Engeland/ men Vinden forsette hannem / saa at hand kom til den Øe/ som Sylling kalledis / oc ligger Vester i Hafuit fra Engeland/ der laa hand nogen stund / oc var der paa samme Øe en Eremit/ som var en Spaamand / hannem talede Olaff megit met / oc efter hans advarsel oc raad / holt Olaff en Slactning met nogen Siørøfuere / som der vaare komne met mange Orlogs Skibe / oc kom hand siden igien til Eremiten / hand lærde oc undervijste hannem megit i den Christne Tro oc Religion / oc spaade hannem / huorledis hans handel skulde gaa hannem i Norrig / oc efter hans raad seglede Olaff til it Closter / oc bleff der døbt aff Abbeden der hand var 46 Aar gammel / oc bleff hand kaldet Oli den Grækiske / (Oli hin Girske) hand var da blefuen Nafnkundig oc berømmet oc bekiendt ofuer alle Lande / for de mangfoldige Seiervindinger / hand hafde faaet til Land oc Vand udi mange stæder. Da vaare ledne 4 Aar siden hand seglede aff Vintland / oc var det 10 Aar Otte Keisers den yngere / oc den 21 Aar Adelraads / Konnings i Engeland.

Olaff T. (kaldet Oli) kom da fredsommelig til Engeland/ thi hand var da blefuen Christen ligesom de vaare/ oc bleff hand der Vinteren ofuer.

Ofuer den part i Engeland/der som Kong Olaff laa Vinterleje/ radde en Greffind/ hues Mand var hinde fradød/oc hun for hendis Fromheds skyld/ bleff besiddendis i hans Landepart/ efter hans død / oc var hun Kong Olaff Quarans Syster aff Duflijn paa Irland/ oc var hendis Nafn Gyda / til hende frijede en rig Herre der i Landet / som var en sterck Kiempe / ved Nafn Alfind/ men Kong Olaff T. kom der imellem / oc slogis i Kamp met Alfind sielff 12 paa begge sider / oc Alfind oc hans

mend blefue fangne oc slagne / oc maatte efter deris forord rømme Landet / oc Olaff T. fick Gyda til Hustru / oc alle Alfinds Ejendømme / oc aflede hand en Søn met hende / som Trygge bleff kallet.

Der Tangbrand Præst skildis ved Olaff T. (som før er sagt) drog hand til Bremen / oc paa Vejen kom hannem nogen Siørøfuere til mode / som hafde en deilig Jomfru / huilcken de røfuit uden lands: Tangbrand kiøfte Jomfruen fra dennem for det Guld oc Sylff / som Olaff hafde skienckt hannem for den Skiold / oc der hand kom hiem met hende / var der en Kiempe eller Herre i Byen / som vilde met mact tage Jomfruen fra hannem / men Tangbrand vilde forskicke hende til hendis Folck oc Forældre igien / oc det kom saa langt / at Tangbrand slog hannem ihiel udi en Kamp / oc maatte dog derfor rømme Landet / thi drog hand til Engeland / der fant hand sin Ven Olaff T. oc bleff hans Hofprædicant (hans Hirdpræst.)

Olaff Tryggesøn seglede ud efter sin vane om Sommeren / oc besøgte andre Lande met Herreskiold / hand kom til Irland / der bleff hannem blant andre gode gafuer gifuet / en besynderlig stor / sterck oc skiøn Hund / huilcket Olaff holt for it besynderligt Eiemon / fordi hand var oplært oc tilholden til Krigßbrug oc anden saadan handel / kalledis Vige.

V. Hagen Jarl den femte Envolds Regenter ofuer Norrig / dog uden Konge Nafn oc Titel.

KOng Harald Gormßsøn i Danmarck spurde / at Hagen Jarl hafde forkast oc fordrefuen den Christen Tro i Norrig / oc røfuit oc brendt i hans Land oc Rige / da bød hand ud en stor Krigßhær / oc drog til Norrig met tolffhundrede Skibe / oc der hand kom i den part aff Landet / som Hagen Jarl hafde at raade ofuer / da ødde hand Landet / oc ihielslo

for

for fod/ indtil hand kom til de Øer/ som Sollunder hede. Vdi Sogn oc Vaardal blefue icke uden 5 Gaarde igien ubrende/ oc Folcket flydde op paa øde Feld oc Skofue/ met hues gods de kunde føre met sig.

Derfra actede K. Harald at segle til Jßland/ at hefne den store Spot oc Nijd/ som Jßlendingerne hafde giort hannem/ fordi de hafde set i deris Loug paa Jßland/ at de skulde dicte Nijdviser/ for huert Næs eller Odde paa Landet/ om K. Harald/ hannem til forhaanelse/ oc en evig Spot oc Skam/ fordi/ hand hafde ladet deris Gods optage for vrag/ der nogne aff deris Skibe var brot under Danmarck/ oc de hafde ofte klagit det for hannem/ oc ingen opreißning faaet/ thi giorde de Viser om Kongen oc hans Befalingßmand/ ved nafn Byrge/ som deris Gods tagit hafde.

Men Kongens Øfuerster oc Høfdinger afraade hannem fra den Jßlands færd/ oc gafue fore/ at Hafuit var stort oc vijt ofuer/ oc store Siø oc Strøm der udi/ saa at de icke kunde holde Skibßflaaden tilsammen/ saa at de paa en tid oc sted kunde komme der til landet/ dertil vaare de ubekiende paa Hafner der under landet/ oc landet var i sig sielff fast oc høit oc ont at tilkomme/ oc Folcket var hart oc frimodigt/ oc skarb oc ont at handle met. De lejede oc en Finne/ at hand skulle fare til Jßland/ oc forfare ald leiligheden/ oc hand foer der hen udi en Huals ligen/ udi alle fiorder/ runt om landet/ oc allesteds møtte hannem Landevætter/ som vilde forsuare Landet/ oc alle Field/ Dale oc Kuler vaare fulde aff Landevætter. Oc Finnen kom igien/ oc gaff Kongen det tilkiende/ met mere saadan Hedenske handel/ oc hand ocsaa fick kundskab/ at Hagen Jarl hafde forsamlet en heel hob Skibe oc Folck/ norden for Stad/ oc laa ferdig/ at vilde tage imod hannem/ da ofuergaff hand den Reise/ oc seilede hiem til Danmarck igien.

Hagen Jarl lod bygge Landet igien/ der som K. Harald hafde ladet brende/ oc gaff hannem aldrig Skat eller Skyld aff Norrig alle sine dage.

Suend

Suend Haraldsøn / som siden bleff kaldet Tyfueskieg / var opfostret hos Palnatoke Høfding ofuer Fyn. Der hand bleff fuldvoxen / begierede hand / at hans Fader vilde skifte Riget met hannem / men K. Harald vilde det ingenlunde giøre / thi samlede Suend Folck oc Orlogs Skibe / oc sagde sig ville segle ud at stride til Siøs / men der hand bleff ferdig / seglede hand til Sæland met sin Skibsflaade / oc lagde ind udi Issefiord / der kom hans Fosterfader / Palnatoke til hannem / met megit Folck / oc laa K. Harald der for dennem met sin Flaade / oc vilde drage i Leding / Suend lagde til sin Fader / oc stridde mod hannem / da søgte megit Folck aff Landet til Kong Harald / oc bleff en haard oc skarp Strid / men Suend flydde / oc Kong Harald beholt Sejeren / dog fick hand de Saar i Striden aff huilcke hand døde kort tid der efter / oc det sigis at Palnatoke gaff hannem de Saar.

Palnatokes Fader var Palna Tokeßsøn / oc hans Moder var Ingeborg / Grefue Otters Dotter aff Gotland / hans Forfædre hafde raad ofuer Fyn udi mangen alder / men den tid Palnatoke bleff Kong Burislaffs Landværnemand udi Vintland / (Venden) oc en Høfding ofuer Jomßvikingerne / da sette hand sin Søn Aage ofuer Fyn / oc var hand Jæfnaldret met sin Fosterbroder Suend Haraldsøn / Aages Moder var Oloff Grefue Stephans Daatter aff Engeland.

• Den tid var Strutharald Høfding ofuer Skaane / hans Sønner vaare Hemming oc Torkild den høje / oc Siguald Jarl / hans Hustru hed Tofua.

Ofuer Boringholm (Borgunderholm) raadde en Høfding som Væsett hed / hans Sønner vaare Boo hin tycke (Bu hin digre) oc var hand baade stor oc sterck / tyck oc lang / grum oc ond / oc grim oc leed til siune: Hans Hustru var Tofua (Strutharalds Dotter) oc Sigurd Kappa (det er Kiempe) hans Dotter hed Torgunna / oc var Aages Hustru i Fyn / deris Søn var Vogn Aagesøn / en deilig Mand / oc megit ofuerdaadig / oc dristig / stor sindet oc frimodig.

Alle disse unge Mend/ Strutharalds Sønner/ Væsets Sønner/oc Vogn Aagesøn/komme til Jomßborg (det er Julin) udi Venden/førend Palnatoke døde/oc underginge oc undergafue dennem Loug/ som Palnatoke hafde set oc gifuet Jomßvikingerne. Strax der efter døde Palnatoke/oc Siguald Jarl Strutharalds Søn bleff tagn til Høfding ofuer alle Jomßvikingerne/ oc bleff da snart viget fra den gamle Loug oc skick i mange maader/saa at de toge Quinder ind i Staden til sig/imod deris Loug/ oc giorde huer andre vold oc uret/indbyrdis met Dødslag/oc i andre maader/ oc blefue de kallet Jomßvikinger/ det er/ de Vikinger eller Siørøfuere aff Jomßborg.

Kong Burislaff i Venden/hafde da to Døtter lefuendis/ Astri oc Gunhild/Thi Geira/som Olaff Tryggesøn hafde/var nogen Aar død/oc Siguald Jarl/ Høfding ofuer Jomßvikingerne begierede/ at Kongen vilde gifue hañem Astri til Hustru/eller hand vilde met alle Danske mend forlade oc ofuergifue Jomßborg/oc drage til Danmarck/ at verje oc forsuare deris Fæderneland/ oc ey være lenger Landeværnßmend for Vintland. Kongen bleff bange/thi hand fryctede for de Danske/at de skulde komme igien/oc skilie hannem/ ved Lijff oc Rige. Thi gaff hand hannem heller sin Dqatter/ (endog nødig oc imod hans vilie) dog met disse vilkor/ at Siguald Jarl oc alle de andre Danske met hannem/ skulde boe udi Jomßborg/ oc verje oc forsuare Vintland ald deris tid. 2. At Siguald Jarl skulde opbære aff K. Burislaff ald den Skat oc skyld som hand var plictig/ Danekonning aarligen at betale. 3. At hand skulde fly oc forskaffe det saa/ at hand kunde føre K. Suend aff Danmarck/ udi Burislaffs vold/ huilcket altsammen Siguald Jarl lofuede oc tilsagde hannem.

Suend Haraldsøn var da blefuen Konge ofuer ald Danmarck/ efter sin Fader/ oc var uddragen i Riget paa Giesterij eller Foring. Sigual Jarl seglede fra Jomßborg met tre Skibe/ oc icke uden 50 Mand paa huert Skib/ oc kom til Danmarck/

hand

Hand lagde til / der som hand spurde / at Kong Suend var til giest / met 600 Mend / oc lod hand legge en løs Brygge aff det Skib / som laa nest ved Landet / oc de andre Skibe lagde hand der hos for Ancker / saa sende hand Kongen bud / at hand var siug / oc at hand hafde den handel at gifue Kongen tilkiende / som hannem oc hans Lijff oc Riget var stor mact paa liggendis / oc befalede hand sit Folck / at naar Kongen kom ud paa det første Skib met 30 Mend / skulde de hastelige oprycke Bryggen / saa at ingen flere kunde indkomme. Det skiede lige saa / oc Kongen maatte følge met til Jomßborg / der forligte Sigualð Jarl hannem oc Kong Burislaff / saa at Kong Suend tog sig til Hustru Gunhild / Kong Burislafs Daatter / (Thi hand fryctede / at Sigurd Jarl skulde antvorde hannem Kong Burislaff i Hænder) oc Burislaff skulde beholde sit Rige Skatfrij / oc tage til Hustru Thyre Haraldßdaatter / Kong Suends Syster / oc være saa Venner paa alle sider. Dette bleff saa giort oc fuldkommet / oc K. Suend tog sin Førstinde met sig / oc seglede til Danmarck igien.

Den tid truede Jomßvikingerne storligen / at de skulle hiemsøge Hagen Jarl i Norrrig met Krig.

Nogen kort tid der efter / giorde Kong Suend it rigt oc kosteligt Arfueøl / oc it herligt Giestebud efter sin Fader / oc bød alle sine Høfdinger der til it sit gandske Rige / Thi hand vilde da tage Arff efter sin Fader / som da var viis / oc nogen tid tilforn / vaare Strudharald / Grefue i Skaane oc Væset / paa Boringholm døde / Thi sende Kongen bud til Jomßborg / at Sigualð Jarl / oc Boo hin digre / oc deris Brødre skulde komme til det Arfueøl / som hand vilde giøre / oc arfue deris Fædre. Jomßvikingerne komme der met 40 Skibe / oc megit Folck / oc 20 Skibe komme til dennem aff Skaane / saa som Biørn Biscop formælder i sin Vise / om Jomßvikinge Drab. Der kom oc fraa andre steder ofuermaade megit Folck til samme Arfueøl.

Den første Dag i Højtiden førend K. Suend steg op i sin Faders Kongelige Sæde / drack hand sin Faders Minde eller Bægere / oc der hos giorde hand it strengt Løfte / met trusel / at inden 3 Vintre / skulde hand drage til Engeland met sin Krigßhær / oc dræbe K. Adelrad / eller drifue hannem aff Landet / oc der ved uddrack hand it stort Bægere / de andre maatte alle giøre ret met som der inde vaare. Der efter drucke de andre Bægere eller Minde / efter den Hedenske vijs som da var / oc de Høfdinger aff Jomßborg met alle Jomßvikingerne / bleff tilbaaren oc iskienckt den sterckeste Drick / udi de største Drickekar / saa at alle Giesterne blefue lystige / oc var stor glæde oc brask udi Salen.

Kongen sagde til Jomßvikingerne: J Høfdinger aff Jomßborg bør ocsaa nogit at begynde til en evig Prijs oc Eftersagn / met nogen mandelige Daadt at foretage / efterdi J ere nafnkundigere end nogen andre i disse Nordlande. De suarede at den Glæde oc gode Sed som Kongen hafde begynt / skulde de icke lade nedfalde.

Siguald Jarl drack sin Faders Siœlebægere eller Minde / oc giorde it strengt Krigßløfte / met stor trusel / at inden tre Vintre der efter / skulde hand komme i Norrig / oc dræbe Hagen Jarl eller drifue hannem aff Landet / met hans Søn Erick. Torkild den høje suor oc / at hand skulde følge sin Broder / oc ey fly imeden hans Broder stridde. Boo hin digre lofuede / at skulle følge / oc ey fly aff Striden for Hagen Jarl.

Dernest lofuede Sigurd Kappe / at hand skulde drage met dennem / oc icke fly meden nogen var igien. Vogn Aagesøn suor / at hand skulde drage met til Norrig / oc icke komme igien / før end hand hafde dræbt Torkild Lejro / Høfuitßmand ofuer Vigen / oc sofuit hos hans Dotter Jngeborg. Oc ved huert Krigßløfte de giorde / drucke de huer deris Faders Siœlebægere oc lode omgaa.

Oc saaledis giorde mange andre Høfdinger / store oc strenge Krigßløfte / met stor trusel / udi adskillige maader / oc drucke saa den dag ofuer.

Om

Om Morgenen der efter / tottis dem at hafue talit formegit / Thi lagde de raad sammen / at berede oc udruste sig met det første. Dette skiede om vinternats tid paa andet Aar efter K. Haralds død / oc var Olaff Tryggesøn / som it Aar tilforn var døbt / denne tid udi Engeland.

Jomßvikingerne giorde ferdige met Folck oc Skibe / oc det bleff snart røctet vide ofuer Lande.

Erick Jarl Hagensøn / spurde disse tidender til Opland / thi forsamlede hand Krigßfolck / oc drog nord ofuer Fieldet / til sin Fader / oc gaff hannem det tilkiende. Grefuerne samlede Folck oc Skibe / aff alle de Orter oc Egner i Riget / som de kunde. Det samme giorde oc Jomßvikingerne paa deris side. Oc der de vaare ferdige / seglede de met deris gandske Flaade til Limfiord. Der fra finge de en sterck børr / saa at de seglede Agde side forbij / oc til Rogaland (Ryefylcket) oc ginge op paa Jæderen / om Julenat. De komme i en mands Gaard / som Giermund hed / der hand fornam ufred / rømmede hand / oc sprang ud giennem en Suale. Vogn Aagesøn hug efter hannem / oc hug den ene Haand aff hannem / oc sagde / alt skaltu smage Vogn Aagesøns Suerd. Giermund kom ad Skofuen / oc drog hastelig nord til Trondheim / oc førde Hagen oc Erick Jarler denne Tidende / Hagen spurde huad Bevijßning eller Tegn hand hafde der paa / Germund racte fram sin Armstumpe / oc sagde / Herre her er Tegn nock / oc giorde dette Vogn Aagesøns Suerd / Hagen fornam paa Nafnet / at det monne være Jomßvikingerne / oc tillafuede alt huad hand kunde / at tage mod saadanne Giester.

Der Jomßvikingerne hafde røfuit oc brendt paa Jæderen / seglede de Nord omkring Stadshaff / met deris gandske Flaade / oc lagde til Land ved Hærøj / oc Landsfolcket som de ofuerkomme sagde dem ingentid Sandhed om Grefuerne / huor de vaare / eller huad de hafde forhanden. De lagde uden til den Oe Houd / oc ginge paa Landet / røfuede oc brende / oc førde til Skibs / baade

Folck oc Fæ/ oc ihielsloge alle voxne Mandfolck. Der de nu komme ofuen aff Landet/ met en stor Hiord Queg/ møtte dennem en gammel Mand/ hand sagde til dennem/ J fare uviselige/ oc icke som duelige Krigßmend/ at J drifue til Strande Kiøer oc Kalfue/ oc J tage icke Biørnen/ som nu er kommen i Biørnebaasen. De suarede/ kand du gamle Mand nogen tidende sige os aff Hagen Jarl/ hand suarede/ Hagen Jarl drog i gaar ind i Hiøringevaag/ oc hafde icke uden tre Skibe/ oc viste hand intet aff eders komme. Der Boo digre oc de andre det hørde/ forlode de alt Rofuit/ oc løbe til Skibs oc sagde: Vi hafue kundskab om Hagen Jarl/ oc hafue Seieren i Hænde/ de løste strax alle deris Skibe/ oc lagde ind omkring den Oe Houd/ oc saa ind udi Fiorden. Hagen Jarl oc Erick hans Søn/ laae den tid udi Halkildsvig/ med all deris Hær oc gandske Skibßflaade/ oc hafde 120. Skibe/ oc de hafde daa faaet vis kundskab/ at Fienderne laae ved den Oe Houd/ Thi lagde de ud efter Fiorden/ oc søgte efter dennem/ oc der de komme udi Hiøringßvaag/ funde de dennem/ oc lagde mod huer andre at stride.

Sigvald Jarl var udi Midieflaade met 20 Skibe/ mod hannem lagde Hagen Jarl met 40 Skibe/ oc disse Høfdinger: Tore Hiort aff Heljeland/ oc Styrckord aff Gimsse. J den ene Arm paa Flaaden var Boo digre/ oc Sigvord hans Broder/ met 20 Skibe/ mod dennem lagde Erick Jarl oc Gudbrand huide aff Oplanden/ oc Torkil lejre aff Vigen/ met 40 Skibe. Udi den anden Arm paa Flaaden/ lagde fram Vogn Aagesøn met 20 Skibe/ oc mod hannem lagde Suend Hagesøn/ oc Skiegge aff Yrie/ oc Ragnvald aff Orvig paa stad met 40 Skibe. Oc der Flaaden vaare sammenlagde/ oc de lode deris mercker oc Flagge flyfue/ begyntis der en grum oc skarp Strid/ oc falt megit Folck paa begge sider/ dog flest aff Hagens Mend/ Thi Jomßvikingerne hafde større oc højre Skibe/ oc stridde dristelige oc mandelige/ oc skiøde saa skarpt/ at huercken Skiold eller Brynie kunde holde

holde derfore. Dog Nordmend stridde ocsaa mandelige oc toge duelige mod dennem.

Grefuerne trøstede deris Folck/ oc bade dennem staa mandelige/ oc stride for deris Fæderneland/ oc Hustruer/ oc Børn/ oc Slect/ oc betencke Norske Mends mandelighed oc prijs/ besynderlige til Siøs/ oc maatte mand da see mange Hofueder springe for Borde fra Kroppene/ oc mange døde Kroppe udkastis.

Hauard Hogvande/ en Dansk Mand/ var Boo Diggres Stafngiemmere/ met Aslag Holmskale/ de vaare to onde mend/ oc suare Kiemper/ oc giorde Norske mend stor skade/ oc intet Jærn kunde bide paa Hauard. Boo Diggre hug saa hart/ at ingen kunde staa for hans store hug. Vogn Aagesøn lagde saa hart fram mod Suend Hagensøn/ at Suend lod sit Skib sige tilbage/ oc vilde fly/ men Erick Jarl kom hans Broder til hielp/ oc lagde fram i Flaaden/ mod Vogn Aagesøn/ saa at Vogn maatte vige tilbage igien/ oc Skibene komme at legge som de før laae/ da felde Vogn Aagesøn en Norsk Mand som Arnmod hed/ oc var en rig oc mectig Mand/ oc en god Kiempe/ oc Striden var da paa det skarpeste ofuer den gandske Krigßhær. Hagen Jarl reff sin Brynie aff sig/ oc kastede den fra sig/ Thi den var huggen oc slit alt i stycker.

Der Erick kom til sine Skibe igien/ da hafde hans Folck viget unden/ oc Boo hafde huggit sit feste/ oc actede at forfølge dennem/ Thi lagde Erick jæfnsidis ved Boes Skib/ oc da stod den skarppeste Strid met Hugvaaben/ oc to elle tre aff Ericks Skibe/ lagde omkring Boes Skib/ oc i det samme kom der saa stort it HagelEll/ oc Vind/ at Hagel slog Jomßvikingerne under Ansictet.

Da hug Sigvald Jarl sit feste/ oc vilde fly/ Vogn Aagesøn raabede paa hannem/ oc bad hannem bie. Sigvald Jarl lod som hand hørde det icke. Vogn skiød it Spiud til den som ved Roret eller styrret stod/ oc dræbte hannem/ menendis at det hafde

værit

værit Sigvald Jarl/ men hand var da løben til Aarene/ oc rodde bort met 35 Skibe/ oc Boo oc Vogn blefue igien met 25 Skibe. Da lagde Hagen Jarl ocsaa Bo Digre omborde met sit Skib/ oc hafde Booeßmend da icke langt at bije mellem huert hug. Torleiff Skuma/ en Jßlendsk mand/ Torkields hin Rigis Søn aff Alluider/ hafde huggit sig en stor Rodekølfue om dagen tilforn/ oc dræbt mange der met/ hand søgte til Hauard Hogvande/ som ey beed Jærn paa/ oc slog hannem met samme Kølfue/ saa at hand falt/ oc var megit Beenbroden. Vigfus Viga Glumß søn/ var oc en Jßlending/ hand saa huor it Næbstæd laa i Bois Skib/ som Folcket hafde noddet deris Suerd paa om dagen tilforn/ oc hand greb samme Ambolt eller Stæd/ oc slog Aslag Holmskalle i Hofuedit dermet/ saa at Næbbet stod i hans Hierne/ i det samme ginge flere aff Hagens Mend op i Bois Skib. Tostein Midlang hug til Boo tuert ofuer Ansictet/ oc hug Mundstycket bort med all Hagen/ Boo sagde/ ugierne skulle de Danske Møer nu kysse mig/ om jeg kommer nogen tid hiem igien/ oc hand hug til Torstein igien/ uden paa siden/ oc hug hannem i to stycker. Da kom Sigmund Bresteson/ en Færøisk Mand/ oc hug baade Hænder aff Boo i Handledit/ saa at de fulde met Suerdet ned paa Skibet. Boo stack Armstumpene i baandene/ paa to Kister/ som stode ved Borde/ fulde aff Guld oc Sølff/ som hand røfuit hafde/ oc raabte højt/ for borde/ for borde/ alle Bois Tienere/ oc hand størte sig ofuer borde met Kisterne. Der efter sprunge mange aff hans mend for borde/ oc mange blefue slagne i Skibet/ thi ey var det got om Fred at bede/ da bleff det Skib indtagit/ begge Stafne imellem/ oc saa alle de andre Boes Skibe efter hinanden.

Erick Jarl lagde til Vogn Aageson/ oc tog hand haardelig mod hannem/ oc var det lenge at Ericks mend finge ingen opgang i Vogns Skib/ Thi hand verjede sig mandelig/ oc dræbte mange aff dennem/ paa det sidste bleff hand trett oc ofuermannet/

net/oc bleff fangen met 30 mend/ som ofuerblefne vaare/ de blefue alle førde paa Landet met hannem/ oc deris Fødder slagne i en Trosse/ oc sett paa it langt Træ / oc deris Hænder vaare løse. Torkild Lejre gick fram oc sagde til Vogn: Du hafuer giort dit løfte oc trusel / at du skulde dræbe mig/ nu er det ligere at jeg dræber dig / oc hafde Torkild en stor Øxe i Haanden/ dermet hug hand ihiel aff Vogns mend. De talede alle dristige oc mandelige Ord førend de døde.

En aff Vogns mend hafde it deilig gult Haar/ som hengde ned paa hans Skuldre/ hand bad Torkild/ at hand icke skulde giøre hans Haar blodigt/ oc hand suøbte Haaret sammen ofuer sit Hofuit/ oc racte Halsen fram. Da stod en Mand hos Torkield/ hand tog udi Haarit/ oc suøbte det om sin Haand/ oc holt det/ der Torkild hug til met Øxen / da drog den anden Hofuedet til sig / saa hart / at den fulde efter met Haanden som Haaret holt/ oc hans Haand bleff afhuggen/ oc Øxen steddis i Jorden. Da loo Vogn Aagesøn oc sagde: Icke ere endnu alle Jomßvikingerne døde. Erick Jarl sagde/ huo est du deilige mand/ hand suarede: mand kalder mig Sigurd / oc er jeg Boo Diggris Søn / Erick sagde: du maat vel være Bões Søn: viltu hafue fred / Sigurd suarede/ huer gifuer som hand biuder/ Jarlen suarede/ den biuder som raader oc mact hafuer / jeg er Erick Jarl/ Sigurd sagde ja vist vil jeg hafue fred/ oc bleff hand strax løst aff Toufuet. Da sagde Torkield Lejre: Dersom du gifuer end alle disse Mend fred/ da skal Vogn Aagesøn dog aldrig undkomme met lifuet/ oc hand løb fram met opløfte Øxe/ oc vilde hugge Vogn/ men Biørn den Bretske (den Engelske) Vogns Fostersøn/ sad nest hos Vogn/ hand kaste sig ned for Torkilds Fødder / der hand kom løbendis/ oc Torkild fald ofuer hannem til Jorden / oc Øxen falt aff hans Haand/ oc Vogn græb hans Øxe/ oc hug hannem ihiel dermet. Erick Jarl sagde / vilt du hafue fred Vogn Aagesøn / hand suarede ja/ dersom mine Mend maa ocsaa beholde Lifuet. Erick befalede

falede at løse dem aff Trossen/ da vaare 19 Mend dræbte aff dem som fangne vaare met Vogn / men de 12 bleff gifuet Lifuet.

Hagen Jarl oc nogne hans Mend sade paa en Stock/ oc de hørde en Buestreng gielde paa Bocs Skib / oc Pilen rammede Gissor/ Befalingsmand ofuer Walders/ som sad nest Grefuen/ oc var herlige klæd / oc hand falt død ned. Da fore mend ud til Skibet/ oc funde der Haauard Hugvande staaendis paa Knæene / hand spurde dennem ad / huad Mand hand felde aff Stocken / de sagde at det var Gissor / hand suarede: ulyckelig var mig da det Skud/ Thi jeg hafde actet Hagen Jarl det. De sagde: Icke skal dig mere saadan Vlycke hende/ oc de dræbte hannem strax.

Der efter randsagede de iblant de døde / oc skifte Rofuit/ oc hafde Jomsvikingerne da ladet 35 Skibe. Siden gafue de Folcket forloff / oc Hagen Jarl drog til Trondheim/ oc behagede det megit ilde/ at Erick hafde gifuet Vogn Aagesøn Fred.

Det sigis/ at Hagen Jarl hafuer i dette Slact offret sin Søn Erlin/ en deilig Juncker 7 Aar gammel/ paa det hand kunde vinde Sejer/ oc der efter kom det store HagelEll/ oc Jomsvikingerne blefue slagne/ oc maatte fly for Nordmendene.

Erick Jarl drog til Opland/ oc siden øster til sin Forlæning i Vigen/ oc Vogn met hannem. Oc den Vinter gaff Erick hannem Ingeborg/ Torkild Leiris Daatter til Hustru/ oc it lang Skib vel berustet/ fuld aff kostelig Gods/ til hiemgift met hende/ oc de skildis de beste Venner/ oc Vogn drog hiem til Danmarck/ oc bleff en ypperlig Herre udi Fyn / oc mange mectige Mend ere komne aff hans Slect.

Biørn hin Bretske seglede hiem til Engeland til sit Gods oc Ejendom/ ot bode der.

Haralld Grenske var Konge paa Vestfold/ som før er sagt / hans Hustru var Aasta/ Guldbrands Daatter/ som raadde ofuer Guld-

Guldbrandßdalen. En Sommer drog Harald udi Østerleden at stride/ oc afle sig Gods/ hand kom udi Suerrig samme tid/ da var Konge udi Suerrig Olaff Sencki eller Fyndske / Ericks Søn den Sejersaligis/ oc Sigrid Schoglar Tostis Daatters/ var D. Sigrid den tid Encke/ oc hafde den tid stor Eigendomme i Suerrig. Der hun spurde / at hendis Fosterbroder K. Harald Grenske var kommen i Landet / lod hun hannem biude til sig/ oc giorde hannem it kosteligt Giestebud i to dage / met alt sit Folck/ oc paa det sidste bleff hand fortørnet/ for hun skiemtede met hannem/ oc sagde/ at hun icke vilde skifte hendis Gods/ som hun hafde udi Suerrige/ for det Rige som hand hafde udi Norrige/ dog afferdiget hun hannem vel der hand afdrog/ met Skienck oc Gafuer/ oc det besynderlige derfore/ at hand skulde icke røfue udi hendis Land.

K. Harald kom til Norrig om Høsten/ oc bleff hiem om Vinteren/ men denn Somer der efter drog hand atter met sit Krigßfolck i Østerleden/ oc kom paa det sidste i Suerrig / oc der hand kom til D. Sigrid / da beilede hand til hende / oc sagde/ at hans Førstinde Aasta var icke saa høibyrdig som hun var. D. Sigrid suarede/ det kand vel være/ at du est høibyrdigere end hun er/ dog tencker jeg at hun hafuer beggis Eders Lycke / oc efter nogen samtale drog K. Harald til sine Skibe igien/ oc var ilde tilfreds. Strax der efter giorde hand sig ferdig at ride op paa Landet / at tale videre met D. Sigrid/ men hans mend afraadde hañem det/ men hand drog hen met it stort Selskab/ oc den samme aften som hand kom til Dronningen/ kom der ocsaa K. Visevald aff Garderige/ som oc beilede til Dronningen. Hun lod dennem baade sette udi en gammel Sal/ met alt deris Folck/ oc forebære stercke Dricke/ oc om aftenen / der de vaare alle druckne oc sofuede hart / saa vel deris Ljfsvectere som andre: Da lod Dronningen sette Ild paa Salen / oc brende dennem inde / oc dræbe alle dem som udkomme. Rani hans Fosterbroder var hos Skibene igien/ der

hand spurde Kongens Afgang/ drog hand til Norrig / oc sagde Aasta Dronning tidende / oc hun drog hiem til hendis Fader i Guldbranßdalen / oc nogit der efter fødde hun en Søn/huilcken Rani døbte efter Hedenske vijs/ oc kallede hannem Olaff/ efter hans Faderfader / oc hand bleff først opfostret hiemme hos sin Moder oc Moderfader.

Hagen Jarl raadde ofuer alt Norrig/ oc delede Rigit udi 16 Forlæninger/ oc hafde en Jarl eller Grefue udi huert Læn under sig / oc udi hans tid vaare gode Aaringer / oc god tid i Landet/oc god fred inden Lands imellem Bønderne / oc hand var megit vennesalig i Norrig/ oc Bønderne hafde hannem kier/ besynderlig for hand lod dem blifue ved deris gamle Hedenske Tro / oc for denne Sejer / som hand vant aff Jomßvikingerne/men der hans meste Alder var leden / begynte hand mange Vseder / besynderlig met Quindfolck/ Thi hand lod tage rige Mends Hustruer oc Døttre / oc føre hiem til sig/ oc besoff dennem/ oc efter en Vge eller to / sende hand dennem hiem igien/ met stor forsmædelse / Thi fick hand snart stort Had oc Vtycke aff deris Forældre oc Frender/ oc aff alle de som det spurde.

Olaff Tryggesøn spurde visse tidinge met Biørn hin bresker om Hagens oc Ericks Sejer / oc deris store yndist aff alle Indbyggerne i Norrig/ Thi falt hand i stor Tuiffl oc Mißhaab om Norrigs Rige nogen tid at bekomme/ dog lofuede hand Gud/ at hand skulde lade Christne dette Lands Indbyggere/om hand nogen tid finge dette Rige at regiere. Oc hand befalde sig oc den Sag oc gandske Handel i Guds forsiun.

J den tid fick Hagen Jarl tidende/ at Vesten for Hafuit/ var en Mand ved Nafn Oli / oc lod sig kalde Konge/ da tenckte hand vel/ at det monne være nogen aff KongeSlect i Norrig/ thi hand hafde oc hørt / at K. Trygge Olaffsøn hafde en Søn efter sig/ som var kommen til Garderige/ oc opfostret hos Kong Valdemar/ oc tenckte hand at det maatte være den samme.

Hagen

Hagen Jarl hafde en besynderlig tro Tienere / ved Nafn Tore Klacke / huilcken hand plejede at bruge i Strid til Siøs / oc stundom udi Kiøbfærd / hand var vide kiendt om Lande: Thi sende Hagen hannem udi Kiøbfærd / vester til Dufflin / som da var mange mands Sed / oc bad hannem forfare fliteligen / huem den K. Oli monne være / oc der som hand befant udi sandhed / at det var Olaff Tryggesøn eller nogen anden aff Kongeslecten udi Norrig / da skulde hand forraade oc ombringe hannem / om hand nogenlunde det giøre kunde. Tore seglede vester ofuer Hafuit til Dufflin paa Irland / oc fant Olaff der hos hans Hustruis Fader K. Olaff Quarand / oc hand førde sig udi tale met hannem. Tore var en vijs oc snild Mand udi sine Ord / der hand nogengange hafde talet met Oli / oc hand paa det sidste adspurde hannem / huorledis det stod til udi Norrig met Hagen Jarl oc KongeSlecten / da suarede Tore oc sagde: Hagen Jarl er saa mectig i Norrig / at ingen tor sige hannem imod / oc det fordi / at vi icke hafue nogen anden at søge til / dog siger jeg Eder udi Sandhed / at mange ypperlige Mend udi Landet / saa vel som ald Almuen / vaare gierne quit ved Hagen Jarl / om de hafde nogen aff Harald Haarfagers Slect til Konge igien / men nu findis der ingen aff dem / som ville gifue sig tilkiende / oc det mest fordi / at ingen tør lettelig føre nogen Krig imod Hagen Jarl. Efter mange saadanne listige Tale / lod Olaff Tryggesøn sig op for hannem / oc Tore raadde hannem at drage til Norrig / oc sagde at Bønderne skulde vel annamme hannem til Konge / oc staa bij met hannem. Da begynte Olaff T. at lengis jo mere oc mere til sit Fæderneland / oc seglede hand der fra met 5 Skibe / oc Tore var met hannem i Flaaden. Der hand kom til Orknø / fant hand Sigvord Jarl Lodavorsøn / Grefue ofuer Orknøi / liggendis met it Skib / i Aßmundervaag / oc vilde ofuer til Katanæs. Olaff T. lod kalde hannem til sig / oc gaff hannem Kor / enten hand vilde lade sig døbe oc Christne met alt Landsfolcket / eller hand vilde strax dø /

oc Landet skulde ødis met Suerd oc Ild. Jarlen bleff Christnet met alt Landsfolcket/ oc suor hand Olaff Tryggesøn en Eed/ at hand skulde være hans Mand oc Tienere/ oc fick hannem sin Søn til Gissel/ ved Nafn Huelp/ oc Olaff T. førde hannem til Norrig met sig.

Olaff Tryggesøn/ kalledis Oli/ seglede øster til Norrig/ oc lagde først til paa den Øe Moster/ oc gick der paa Landet/ oc lod siunge Messe for sig udi sit Paulun/ paa det sted/ som hand siden lod bygge en Kircke. Tore Klacke raadde Olaff/ at hand icke skulde obenbare huo hand var eller lade nogit rycte gaa for sig/ icke heller sende nogen speidere ud/ men strax ufortøfuit drage nord/ oc ofuerfalde Hagen Jarl uforvarendis/ førend hand affviste. Olaff seglede nord nat oc dag/ som Tore raadde hannem/ oc lod sig icke op for nogen/ oc der hand kom nord til Agdenæs/ spurde hand at Hagen Jarl var inde i Trondheims fiorden/ oc var blefuen usamdrectig met Bønderne. Der Tore det hørde/ gick det anderlunde end hand hafde actet: Thi Hagen hafde værit alle mand kier/ siden Jomsvikingernis Strid stod/ at hand da frelste Landet fra ufred/ oc fick Sejer ofuer sine Fiender. Men nu hafde det saa tildragit sig/ at en mectig Høfding var kommen i Landet/ oc Bønderne hafde sett sig op imod Grefuen/ Thi fryctede Tore huorledis dette vilde affgaa.

Hagen Jarl var til giest i Guledal/ paa Medelhus/ oc hans Skibe laae ude ved Vegge. Orm Lyrgia hed en rig Bonde/ som bode paa Bonæs/ hans Hustru hed Guron Bergtors Daatter aff Lunde/ hun var kaldet Lunde Sol/ oc var den deiligste Quinde som nogen vilde see. Hagen Jarl sende sine Træle til Orm Bonde/ at de skulde føre Guron/ Orms Hustru til hañem. Trælerne gafue deris ærinde tilkiende/ Orm bød dennem til Nadvere/ oc inden Maaltid var giort/ da vare mange Bønder komne til Orm aff neste Byer/ som hand hafde send bud efter. Da sagde Orm at Guron skulde for ingendeel følge dennem. Guron bad

Træ-

Trælerne sige Jarlen/at hun icke vilde komme til hannem/uden hand sende Tora aff Reine efter hende. Hun var en rig Hußfrue/ oc en aff Jarlens allerkieriste: Trælerne sagde/vi skulle saa komme her en anden tid / at baade Hußbunden oc Hustruen skulle angre det/oc de truede suarligen/ oc fore bort. Orm lod sende Hærorff eller Krigßbud fire veje fra By/ oc lod det Bud følge met/ at huer mand skulde væbne sig/oc drage imod Hagen Jarl/oc dræbe hannem. Hand sende oc bud til Halftord paa Skierdingstad/oc Halftord sende siden fremdelis til de rigeste Bønder. Hagen hafde nyligen tilforn tagit en Mands Hustru/ som Brynield hed / oc hafde Bønderne den tid nesten giort opreißning imod hannem/ men nu/ der de finge Krigßbud aff Orm Bonde/ reiste ald Almuen sig/ oc søgte til Medelhus / men Jarlen fick kundskab oc drog bort met alt sit Folck / i en dyb Dal/ som nu kaldis Jarlßdal/ oc skiulte sig der om dagen / oc hafde sin Speidere ude om Bondehærren / men Bønderne toge alle veje ind som holt til Siøen/ oc tenckte at hand skulde søge til sine Skibe / oc raadde Hagens Søn Erling for Skibene/ en deilig ung Mand.

Der det nattedis / bad Jarlen sit Folck drage Landveis ofuer til fieldene til Orkedal/oc sagde/ ingen giør eder nogen skade den stund jeg er icke sielf hos eder : sender Erling min Søn bud/ at hand legger ud at Fiorden / oc møder mig paa Sundmør / thi jeg skal vel tage mig saa vaare for Bønderne/at jeg skal undkomme. Hagen drog hen med en sin Træl/ved nafn Tormod Karcker / som var hannem gifuen i Tandfæ/ udi hans Barnedoms tid/ oc kom paa den Aa Gaul/ der skiød hand sin Hest udi Isen/ oc lod sin Kiortel der efter sig/ oc gaff sig hen udi en Heller/det er en Hule i Klippen under store Stene / huilcken Hule bleff siden kallet Jarls Heller/ oc der sofuede de. Der Karcker vognede op/ fortaalde hand sin Drøm / oc sagde : Mig siuntis at en stor grum oc sort Mand stod hos Heller / oc jeg reddis at hand skulde gaa ind / hand sagde til mig : Nu er Ulle død. Gref-

uen

uen suarede/ da er Erling min Søn slagen. Trælen sofnede att den gang/ oc lod ilde i Søfne/ der hand vognede / sagde hand sin Drøm/ at hannem siuntis den store Mand komme igien/ oc sige til Jarlen: Nu ere alle onde Gierninger komne til ende. Jarlen besindede/ at saadant monne betyde hannem it stacket ljff/ oc sagde/ da monne her lidet være ulefuit / oc de droge hen til den gaard Rimold / oc hand sende Tora Bud/ at hand skulde komme hemmelig til hannem / hun giorde saa/ oc faufnede Jarlen vel/ hand bad at hun skulde skiule dem nogne dage der hos hende/ indtil Bøndernis Hær bleff atskild/ oc de lode aff at lede efter hannem/ hun sagde/ vissselig blifuer søgt oc leet her hos mig/ baade ude oc inde / efter dig / Thi kand jeg icke tryggelig skiule dig andensteds/ end under mit Suinehus. Der Grefuen kom der hen/ sagde hand / her maa vi fly til det beste vi kunde / at vi kunde friste vort Ljff. Trælen groff en stor Graff i Jorden under Suinebølet/ oc bar Molden hen/ oc lagde Træer ofuer Grafuen igien. Tora sagde Jarlen / at Olaff Tryggesøn var lagt ind i Trondheims Fiorden / oc hafde dræbt Erling hans Søn. Jarlen oc hans Træl stigede ind i Grafuen/ oc Tora lucte til ofuer dennem/ oc kastede Jord oc Møg der paa/ oc dreff Suin der ofuer.

Olaff Tryggesøn lagde ind i Fiorden/ met 5 lang Skibe/ oc Erling Hagensøn lagde ud efter Fiorden / met sine tre Skibe/ Olaff lagde mod hannem/ oc meente det værit Hagen Jarl/ Erling rømte til Landet/ oc der Skibene støtte paa grunden/ sprang Erling oc hans Folck for Borde/ at de vilde suømme til Land/ da rende Oluffs Skib fram/ oc hand saa huor Erling suømmede/ oc skiød til hannem met en Stage / oc rammede hannem paa Hofuedet / saa at det gick i stycker ind paa Hiærnen/ oc bleff det hans død. Olaff Tryggesøn dræbte mange aff Erlings Mend/ oc mange undrømde/ oc en part gaff hand fred / oc spurde Tidende aff dem / da bleff hannem sagt / at Bønderne hafde opreist dennem imod Hagen Jarl/ oc hand var kommen paa flucten/ oc alt

hans Folck var adspred fra hannem/ Thi drog Oloff T. ind i Trondheim til Bønderne / oc gaff dennem tilkiende/ huo hand var / Bønderne annammede hannem met stor glæde / oc toge hannem til deris Konge / oc gafue alle det raad / at de skulde lede efter Hagen Jarl. De droge op til Guledal/ oc fordi Tora paa Rimold var hans kieriste Ven/ i den Dal/ da randsagede de hendis gaard baade ude oc inde / oc funde hannem dog icke. K. Olaff holt Hußting i gaarden/ oc stod paa en stor Steen / som Suinebølet var bygt op til / oc raabede højt/ at hand vilde gifue den Mand Gods oc Verdighed / som kunde føre hannem Hagen Jarl død eller lefuendis. Dette hørde Jarlen oc hans Træl/ oc hafde de Lius inde hos sig. Da sagde Jarlen til Karcker / hui skifter du saa lyd i dit Ansict / at du stundom est bleg oc stundom suort som Jord / monne du icke hafue i sinde / at forraade mig / Karckar sagde nej/ Jarlen sagde/ vi vaare baade fød en Nat/ jeg tencker at det blifuer icke langt mellem beggis vor død.

Olaff T. drog der fra mod aftenen/ oc der det nattedis/ vaagede Jarlen / oc Karcker soff / oc lod ilde i søfne/ Jarlen veckede hannem/ oc spurde huad hand drømde / hand sagde: Mig siuntis at være paa Laden / oc der hengde Olaff T. en Guldkiæde om min Hals/ Jarlen suarede / det betyder / at hand lader legge en blodig Ring om din Hals/ om hand finder dig/ Thi vocte dig vel for hannem/ men om mig hafuer du alt got at forvente/ vær mig derfor tro / oc suig mig icke/ siden vaagede de baade/ thi ingen trode hinanden / men imod dag sofuede Jarlen/ oc lod megit ilde i søfne/ saa at Karcker forfærdis der ved / oc drog sin Kniff ud/ oc skar Jarlens Strube ud der met / siden skar hand Hofuedet aff hannem/ oc bar Olaff T. det/ oc fortaalde hannem altingist/ saasom det hafde tildragit sig med Jarlen paa den Reise / oc Olaff lod udlede Karcker/ oc hugge Hofuedet fra hannem/ oc lod siden beggis deris Hofueder ophenge/ oc Hagens Lijg bleff brendt/ met saa stort Had / at alle Bønderne forbøde/ at kalle hannem andet

end Jarlen den ilde/(det er/den onde Grefue) oc saaledis nefnede de hannem udi lang tid der efter.

Hagen Jarl hafuer værit en yppdrlig Høfding udi Norrig/ udi sin tid/ baade aff Højbyrdighed/ Vijßdom oc Forstand/ met Mandelighed udi Krig/ oc hafde stor lycke til Sejer oc at nedlegge sine Fiender. Hand var oc den rigeste Herre som hafde værit for hannem i Norrig/ oc hand fick dog saadan ulyckelig oc skammelig Afgang paa det sidste/ men tiden var da kommen/ at Hedenske Offer/ oc de som det opholt/ skulde ødeleggis/ oc den Christen Tro skulde komme i steden igien.

VI. Olaff Tryggesøn den Siette Envolds Konge ofuer Norrig.

OLaff Tryggesøn bleff tagen til Konge ofuer alt Norrig/ oc drog hand igiennem alt Landet/ det første Aar/ oc alt Landßfolcket gick hannem tilhaande/ saa vel de Høfdinger paa Oplanden oc i Vigen/ der tilforn hafde haft deris Land oc Læn aff Kongen i Danmarck/ som alle andre/ men Erick Hagensøn/ oc Suend hans Broder met deris Frender flydde øster til Kong Olaff i Suerrig/ oc blefue der vel holdne.

Om K. Olaff T. Moder.

I Vigen var en rig Mand ved Nafn Loden/ som ofte drog i Kiøbfærd/ oc stundom i Strid/ hand seglede it Sommer udi Kiøbfærd øster til Estland/ da saa hand blant anden Gods som der bleff paa Marckedet framført/ en Qvinde/ som skulde selies/ oc kiende hende/ at hun var Drotning Astrid/ Ericks Daatter/ Kong Trygge Olafssøns Hustru/ oc var hun da sig sielff ulig/ efter som hun hafde værit/ der hand tilforn saa hende/ thi hun var nu skieden oc ilde klæd. Loden spurde huorledis hun var der kommen. Hun suarede/ det er tungt oc langt at sige der aff: Jeg er fangen/ oc sold hid til Landet. De snackedis nog enstund ved/ Astrid kiende hannem/ oc bad at hand vilde kiø-

be

be hende/ oc føre hende hiem til hendis Slect igien. Hand sagde sig det ville giøre/ met saadan vilkor/ at hun skulde blifue hans Hustru. Hun viste at Loden var en rig oc ypperlige Mand/ oc hun var nu sted i stor Nød/ thi samtyckte hun hannem det/ oc hand kiøbte hende/ oc førde hende til Norrig/ oc met hendis Frenders raad oc samtycke tog hende til sin Hustru/ oc aflede met hende en Søn/ kaldis Torkel Neffie / oc to Døttre Ingerij oc Ingierd. Dennem finge to rige Brødre i Vigen/ Torger oc Hyrning til Hustruer.

K. Trygge oc Astrids Døtrre vaare Ingborg oc Astrid.

Erick Biodeskald hafde 4 Sønner/ Sigvord/ Karlshofuit/ Josten oc Torkil Dyrdel/ de blefue alle ypperlige Mend i Norrig.

Den tid Harald Gormssøn Danekoning hafde tagit ved den Christen Tro / da tuingede hand alt Landzfolcket i Danmarck til at lade sig døbe/ oc hand sende to Grefuer ofuer til Norrig/ oc lod megit Folck udi Vigen Christne/ huilcke vaare nu allesammen frafaldne igien/ men der Oloff T. var nu blefuen Konge udi Norrig/ tøfuede hand lenge i Vigen. Der komme mange hans Slect oc Suaagre/ oc hans Faders gamle Venner til hannem/ huilcke hand venligen annammede/ oc hafde i stor Kierlighed hos sig / oc hand kallede til sig sine Moder Brødre/ oc Loden sin Stiffader / oc sine Suaagre / Torgier oc Hyrning / oc sagde til dennem: Jeg hafuer endelig sett mig fore/ at lade forkynde den Christen Tro ofuer alt Norrig / oc omvende Landzfolcket der til/ eller jeg vil dø der ofuer / Thi vil jeg at J skulle først tage ved den Christen Tro / oc siden aff ald eders mact oc formue den forfremme oc drifue udi Landet / da vil jeg giøre eder alle til ypperlige Mend / oc forøge eders mact oc myndighed: Thi jeg troer eder best for alle / baade for Slect oc Byrds skyld / oc andre eders Dygder. De lofuede oc tilsagde hannem allesammen deris trofaste bistand oc alt hørighed i den

handel. Da giorde Olaff det obenbare for alt Landßfolcket/ at hand vilde lade forkynde den Christen Tro/ oc lod hand først døbe alt Folcket udi Vigen / oc siden nord langs lande / oc huilcke som icke vilde lade sig Christne / lod hand en part aflifue/ oc en part reffse / oc en part drifue aff Landet / oc meste parten aff alt Folcket her østen i Landet bleff Christned.

Der K. Olaff drog aff Vigen / oc nord ved Landet/ oc holt ting met Bønderne/ oc bød dem/ at tage ved den Christne Tro/ da vaare der mange mectige Mend paa Haardeland / som vaare kømne aff Haarde Kaaris Slect / thi hand lod 4 Sønner efter sig: Den første var Torleff den vise / den anden Agmund Torolff Skialgs Fader / som var Erlings Fader paa Sole/den tredie var Tore Klyper/ Hersis Fader/som drebte K. Sigurd Sleva/ den fierde var Olmoder Aslags/ Fidiaskalds Fader. Dens Slect oc Afkom hafde mest myndighed paa Haardeland udi den tid. Der de spurde at Kongen tingede met Bønderne/ oc kom østen til met en stor Hær/ oc lagde stor straff oc ressel paa dem/ som icke vilde undergaa den Christen Tro / da lagde de raad met ald Almuen / at de vilde møde Kongen paa Tingit / med all deris mact/ oc forsuare deris Fæderne Loug oc gammel Tro. Oc der Bønderne paa Rogeland finge tingbud aff Kongen / da møtte huer mand paa tingit met deris vaaben oc verje / oc udkorede tre de veltalendiste Bønder iblant dennem / som skulde suare Kongen paa tingit. Der tingit var sett stod Kongen op oc talede dennem mildeligen til / oc bad dennem met gode Ord / at tage ved den Christne Tro / oc paa det sidste vende hand sin tale der hen/ at huo det icke giøre vilde met gode / men vilde sette sig der imod/ da skulde hand forvente sig Kongens Vrede oc Hefn. Da stod den første Bonde op som var udkoren at suare Kongen / oc bleff hand strax betagen met saa megen Hoste oc Trangbrystighed/at hand icke kunde framføre it Ord/thi sette hand sig ned igien. Da opstod den anden oc vilde suare/ men hand bleff strax saa stam/at

hand

hand icke kunde komme it Ord fram / oc alt Folcket begynte at lee at hannem/oc hand sette sig ned met stor blysel. Da opstod den tredie oc vilde tale med Kongen / da bleff hand saa hæes at ingen kunde høre huad hand sagde / oc torde oc ingen aff Bønderne da fordriste sig til at suare Kongen. Thi kunde de ingen opreißning giøre imod hannem / men maatte samtycke det som Kongen begierede/ oc bleff alt Folck Christnet inden de skildis adt.

Siden drog Kongen til Guleting/thi Bønderne hafde sendt hannem bud / at de der vilde suare hannem efter hans begiering. Der Kongen kom paa Tingit/ oc gaff sin mening tilkiende / at de skulde tage ved den Christen Tro / da opstod Olmoder hin gamle oc sagde: Vi Frender hafue undertalet os om denne handel/oc hafue alle samtyckt it raad / at dersom du vilt met mact oc velde pine oc plage os til nogen ny handel at undergaa/ da ville vi sette os imod dig met ald vor mact/oc hafue den Sejer som lycken gifuer / men dersom du vilt vide os en Bøn/ da ville vi være dig bistandig i alle maader. Kongen spurde huad de begierede/de sagde/ at Kongen vilde gifue deris Frende Erling Skialgsøn hans Syster Astrig. Kongen samtyckte dennem det/ oc efter nogen undertalen bleff Astrid trolofuit met Erling. Oc Olmoder oc Erling met deris Frender / talede siden Kongens Ord til Bønderne / at de skulde lade sig Christne/oc der torde ingen sige nogit imod / thi bleff alt det Folck Christnet. Om Sommeren der efter giorde Erling Bryllup met Astrid/ oc Kongen bød hannem Jarls Nafn oc it Grefuedømme. Erling suarede: Mine Forfædre hafue værit kaldet Herser/(det er/ Herrer eller Frij mend) for mig andet Nafn eller Titel begierer jeg icke / dog begierer jeg at hafue det meste raad oc myndighed udi Norrig met Eder. Kongen gaff hannem forlæning/ oc den part at regiere ofuer fra Agdenæs/ uden for Trondheims fiord / oc intil Lindißnæs/ met saadant vilkor oc Frijhed/ som Harald Haarfager gaff det sine Sønner.

Om Høsten der efter drog Kongen nord til DragßEid paa Stad/ oc stefnede der Bønderne til Ting/ aff fire Fylcker eller Læn/ som var aff Sogn aff Fiordene aff Sundmør oc Rumßdal/ oc hafde Kongen met sig alt det Folck som hannem hafde følget aff Vigen/ oc det som hand siden samlede paa Rogeland oc Haardeland. Bønderne møtte paa Tinget/ menige mand met deris Vaaben/ oc efter nogen vedtale/ bød Kongen dennem endelige/ enten at tage ved den Christne Tro/ eller oc strax at stride. Men fordi at Bønderne fryctede for Kongens mact oc megne Folck/ toge de ved den Christne Tro/ oc der met bleff Tingit endet. Siden drog hand til Nordmør/ oc Christnede det Læn/ hand seglede siden indtil Laden Grefuens gaard i Trondheim/ oc lod nedslaa alle Afguders Billeder/ oc nedbryde Afgudernis Hus/ oc tog en stor Guldring/ som hengde i Dørren/ paa Afgudernis Offerhus/ huilcken Hagen Jarl hafde ladet giøre oc der i henge.

Der Bønderne finge det at vide/ sende de Krigßbud ud/ oc forsamlede sig huer mand i Trondelaufuen/ oc actede at stride mod Kongen. Det bleff strax Kongen tilkiende gifuet/ thi seglede hand ud ad Fiorden igien/ oc actede til Hælieland at Christne det Folck som der bode/ men der hand kom nord til Biørnevaag/ fick hand tidende/ at Bønderne hafde forsamlet en stor Hær paa Hælieland/ oc vilde verje Landet for hannem. Deris Høfdinger vaare Haareck aff Tiotande/ oc Evind Skaaldespiller/ Tore Hiort oc Evind Kindrijff. Der K. Olaff T. det spurde/ vende hand om igien/ oc seglede synder ved Landet/ oc kom først om Vinteren øster til Vigen.

Sigrid den Storraade Drotning i Suerrig hafde da i mange Aar værit Encke/ thi sende Olaff T. hende bud/ oc begierede hende til Hustru. Hun lod som det befalt hende vel/ thi sende hand hende den store Guldring/ som hand tog aff det Afgudiske Tempels Dør paa Laden. Droñingen annamede den met tacksigelse/ oc holt den for it kosteligt Ejemon/ oc der alle rosede sam̃e Guldring/

Ring/vaare der to Guldsmede komne til Dronnings gaard/oc de finge samme Ring i Hænderne/sagde den ene til den anden at Ringen var falsk. Der D. det hørde/ lod hun den synderslaa/oc fant en Kobber Ring under Guldet/oc hun bleff saare vred oc sagde: Olaff bedrager mig vel i flere maader om hand kand. Samme vinter drog K. Olaf T. op paa Ringerige/oc lod alt folcket der Christne.

Aasta Gaudbrands Dotter gifte sig snart efter K. Harald Grænskis død/met Sigurd Sirr Konge paa Rigerige/hand var Haldans Søn/Sigurd Risis Søn/som var Harald Harfagers Søn/oc bleff hendis Søn Olaff Haraldsøn opfostret hiemme hos dennem/ som da var 3 Aar gamel. Der K. Olaff T. lod Christne Folcket paa Ringerige / da bleff Olaf Haraldsøn ocsaa døbt/ oc Kongen var selff hans Gudfader. Siden drog K. Olaf T. ud til Vigen igien/oc var der den tredie Vinter efter/at hand var kommen til Riget. Om Sommeren der efter drog hand øster til Elfuen hos Landemercket/ som talit var imellem hannem oc D. Sigrid at de skulde mødis udi Kong Elle. Der altingist var nu samtyckt oc beslutet imellem dennem/om Ecteskab/da begierede K. Olaff T. at hun skulde lade sig Christne/men hun suarede/ingenlunde vil jeg gaa fra den Tro som mine Forfædre hafue hafft for mig / oc icke skiøtter jeg derom/ at du troer paa den Gud som dig behager. Olaf T. suarede: jeg vil icke hafue nogen Hedenske Quinde til hustru/oc efter ord oc andet blef Kongē hastig oc vred/ oc slog hende i Ansictet med sin handske som hand holt i haanden. Drotningen stod op oc sagde: dette maatte end engang gielde dit liff/oc hun drog hiem til Suerrig igien/oc K. drog nord i Landet.

Olaff Tryggesøn drog der efter til Tunßberg / oc holt der Ting/ oc lod liuse oc kundgiøre alle Troldmend/ oc de som fore met saadanne Konster/fredløse/ oc at rømme Landet. Siden lod hand randsage efter saadanne Folck allesteds der nær omkring / oc kallede dennem til sig. Der de komme til Kongen / da var en arg oc megit konstig Troldmand iblant denem / ved nafn Eyvind Kelda/hand var Rangvald Rettilbrins søn/ Harald Haarfagers

Søn/

Søn/som raadde for Hadeland/Olaff Tryggesøn lod sette dennem alle i en Stofue/oc pleje dennem vel met sterck Drick/oc der de vaare alle druckne / lod hand sette Ild paa Huset/ oc de blefue alle opbrende/ uden Evind Kelda / hand kom ud igiennem Tagit/oc sende siden bud til Kongen/at hand var undkommen oc lefuede endda/ oc skulde aldrig mere saa blifue hans Giest. Kongen fortrød det storligen at Evind var undkommen. Mod Paasken drog Kongen nord i Landet / met 4 Skibe / oc kom til Karmt Paaske aften/ oc vilde der holde sin Paaske højtid. Den samme Nat kom Evind Kilda der til Øen met it lang Skib / fult aff Troldmend / oc gick paa Landet met dennem / oc brugede deris Troldom/ oc vilde giøre sig usiunlige / saa at Kongen eller hans Folck icke skulde kunde see dennem/ oc der kom it stort mørck eller taage ofuer dennem / der de komme nær til Kongens gaard / da gick det anderledis end Evind hafde tenckt / thi mørckhed betog hannem oc hans Staldbrødre / saa at de aldelis intet kunde see / men vanckede fram oc tilbage i mørcket/ indtil Kongens Vectere blefue dennem vare/oc gafue Kongen det tilkiende/oc hand udsende sit Folck / oc lod dennem alle fange / oc binde Hænder oc Fødder paa dennem/oc kaste dennem i Vandet/oc drucknet dennem ved den Skiær/som siden bleff deraff kaldet Skratte Skier.

Der Kongen var til giest paa Augvaldsnæs / da kom en Mand til hannem/ som hafde icke uden it Øje / hand sagde sig være vide kiendt om Lande / oc kunde sige Kongen alt det hand spurde hannem om forgangen Handel. Blant andet spurde Kongen hannem om Augvald Konge/ som Næssit oc Gaarden hafde sit Nafn aff. Manden suarede : Augvald var en mectig Konge udi sin tid / oc offrede hand flittelige til Guderne / hand hafde en Koo til sin Gud / oc offrede til hende/ oc førde hende met sig huor hand drog/oc holt hendis Melck for stor lægedom/hand stridde siden met en Konge som Varni hed/oc bleff slagen/oc ligger begrafuen i en Høj her hos gaarden / oc hans Koo ligger begrafuen

grafuen i en anden Høj der hos. Kongen hafde stor vllie til at snacke met samme Giest / oc sad lenge om Aftenen / indtil hans Præst varede hannem ad / samme Giest var icke god / oc raadde Kongen at gaa til Seng / oc gifue sig Gud i vold oc sofue. Anden dagen blef samme Giest ingensteds funden / thi tenckte Kongen / at det monne være en ond Aand / som vilde bedrage hannem i nogen maade / men hand lod dog begge de Høje opkaste / oc fant K. Augvadls Been i den ene Høj / oc Ko Been i den anden.

Kongen forsamlede en stor hob Krigßfolck om Sommeren der efter / oc drog ind i Trondheim / oc lod stefne Bønderne til Ting aff 8 Læn. Bønderne vende Tingbudet om til Krigßbud / oc bøde ud baade Bønder oc Træle met alle deris Vaaben. Der Kongen kom paa Tinget / bød hand dem at tage ved den Christne Tro / oc der Kongen hafde udtalit / suarede Bønderne hannem / at hand skulde tie met saadan snack eller de vilde strax jage hannem aff Tinget. De hafde tilforn tuinget Kong Hagen Adelstein / som begynte met saadan handel / oc de giorde stort bulder oc vaabnebrag paa Tinget. Der Kongen saa Bøndernis hastige vrede oc galenskab / oc at de vaare saa mange forsamlede stillede hand sin Vrede / oc gaff dennem gode Ord / oc sagde sig at vilde komme til det første Offergilde / som de vilde holde / oc der see deris Sæder oc adfærd / oc siden giøre en klar handel met dennem / huorledis der met være oc holdis skulde. Der Kongen saaledis talede stiltis Bøndernis vrede / oc blefue paa det sidste saa foreenit met hannem / at om Midsommer skulde de holde it stort Offer inde paa Øre / der skulde Kongen møde / oc alle Høfdinger / oc de myndigeste Bønder i Trondelagen / som sedvaanligt var. En mand kalledis Skiegge paa Ophoug / hand var kallet Iærnßskiegge / en rig oc myndig Bonde / hand suarede Kongen paa Tinget / oc bleff Tinget dermet endet / oc Folcket atskilde oc drog hiem.

Kongen hafde 30 Skib ligendis i den Elff Nid / oc megit

herligt Krigßfolck der paa/men sielff holt hand mest til paa Gref-
uegaarden Laden. Der tiden nu tilstundede/ at de skulde offre/
da lod Kongen berede it stort Giestebud/ oc sende bud ind paa
Strind/oc op i Gauledal/oc lod biude alle Høfdingerne/oc de ri-
geste oc ypperste Bønder til giest/de komme til hannem/oc Kon-
gen lod dennem saare vel pleje den første dag/ anden dagen lod
Kongen siunge Messe for sig/ oc der efter holt hand Hußting/ oc
sagde til Høfdingerne oc Bønderne: Jeg holt Ting met eder
paa Froste/oc bød eder at tage ved den Christen Tro/men da bød
J mig igien/ at jeg skulde offre til Guderne met eder/saasom K.
Hagen Adelsten giort hafde/ thi vil jeg nu giøre det første Blods-
offer/som nogen tid hafuer været giort/oc vil jeg der til icke udve-
lie de slemmeste oc verreste Træle/ som her til hafuer værit sed/
men jeg vil udvelie de beste mend i Landet at offre til Guderne/ oc
tilnefnde hand strax Orm Lyrgia aff Medelhus/ Styrckord aff
Gimßøe/ Kaare aff Grytting/ Aßbiørn oc Torberg aff Næs/
Orm aff Lyxøe/ Haldrod aff Skierdingstad/ oc der til fem an-
dre Høfdinger/som da icke tilstede vaare/ disse alle sagde hand sig
at vilde offre Guderne for god tid oc Jordens grøde/oc it got Aar
oc Fred i Landet/ oc lod hand strax met det samme sit Krigßfolck
framtræde imod Bønderne/der de det saae/blefue de forfærdede/
thi de vaare icke stercke nock til at staa Kongens Folck imod/ der-
fore matte de gifue sig aldelis udi Kongens vold/oc lode sig døbe
oc Christne/ oc lofuede at staa met Kongen til at forfremme den
Christne Tro/oc ødelegge alt Hedenske offer oc Afguderi/Kon-
gen holt dennem hos sig udi god forvaring/ indtil de sette han-
nem deris Sønner eller Brødre eller nær Sleet til gissel. Der ef-
ter drog Kongen ind til Ore/ der vaare forsamlede alle Høfdin-
ger oc de ypperste Bønder i Trondelagen/ som stode imod den
Christen Tro/ oc hafde lenge opholdet Afguds Offer/ de møtte
der met megit Folck/dog vaare de icke saa mange som tilforn paa
Frosteting. Kongen lod kalde dem til Ting/oc ginge de paa beg-
ge

ge parter vebnede til Tings/der Tingit var fett / talede Kongen til dennem/oc bød dennem at tage ved den Christen Tro/ Jærnskiegge suarede Kongen paa Bøndernis vegne oc sagde/ Bønderne ville endnu som tilforn Konge/at du icke aflegger den gamle Laug/ men at du offrer met os saasom andre Konger her hafue giort for dig. Bønderne samtyckte oc rosede megit hans ord. Kongen suarede/ jeg vil gaa ind i Offerhusit oc see deris Seder som offre/ det behagede dennem vel/ oc gick Kongen ind i Offerhusit met nogne sine mend/oc nogen faa Bønder met hannem/oc saae hand der Torr Gud side paa en Stol blant de andre Guder/huilcken bleff mest dyrcket aff dennem alle/oc var prydet met Guld oc sylff/Kongen hafde en forgylt Hamer udi Haanden/dermet slog hand til Tor Gud/ saa at hand falt neder aff Stolen / strax løbe Kongens mend til/oc nedsloge alle de andre Guder aff Stolene/ den stund de saa regierede der inde / da dræbte Kongens mend Jærnskiegge uden for Dørren/der Kongen kom ud igien/tilbød hand Bønderne tuende vilkor/enten at tage ved den Christen tro/ eller strax at stride/ men fordi Jærnskiegge var død/ torde ingen være Høfding for Bønderne / at reise sig imod Kongen/thi toge de alle ved den Christen tro/ saa mange som paa Tingit vaare/oc lode sig døbe/der efter sende hand sine mend ind ofuer ald Trondheim/oc lod omvende Folcket til den Christen tro/oc tog gissel aff deñem/at de skulde holde ved den Christen tro/oc blef da alt folcket Christnet i Trondelagē/thi der var ingē som torde sige der imod.

Der efter lod Kongen bygge en stor gaard ved Nidarood/ som blef kalled Kongensgaard/siden lod hand sam̃enkalle Jærnskieggis Frender/ oc bød dennem bod/ komme der da mange ypperlige mend aff Jærnskieggis frender/oc bleff Kongen paa det sidste saa forligt met dennem / at hand skulde tage Guron Jærnskieggis Dotter til Hustru/ huilcket hand oc giorde/ men første Bryllups nat der hun tenckte at Kongen soff/drog hun en Kniff ud/oc vilde myrde hannem med / men hand fornam det / oc tog Knifuen fra

hende/ oc lod sine gode Mend see den om morgenen der efter/ oc efter deris raad lod hand hende fare bort met hendis Folck/ oc hues hende tilhørde/ oc hun kom aldrig mere i Kongens Seng.

Skieggis Lijg bleff udført til Yrie/ oc ligger begrafuit udi Skieggis Høj paa Østraat. Den samme Vinter lod Kongen bygge it Skib ved Nid/ som hafde 30 Rum/ oc var højt paa Staf-nene/ dog var det icke stort/ det kallede hand Tranen.

Kong Olaff Tryggesøns Præst hed Tangbrand som til-forn er omtalit/ hand var fød udi Saxsen/ oc var en lærd mand/ oc heftig udi sin Bestilling/ men der hos megit ofuerdaadig uro-lig oc pærlementisk/ oc en sterck Kiempe/ oc slog mange ihiel i Kritzen/ naar hand bleff opmanet der til/ thi vilde Kongen for saadan Vlemper icke hafue hannem lenger hos sig/ men sende hannem til Jßland/ at forsøge Lycken/ om hand kunde faa Christnet det Landßfolck. Tangbrand var udi to Aar hos Hal-ler paa Side udi Jßland/ oc prædickede for Folcket/ saa at Hal-ler met alt sit Folck lod sig døbe/ oc nogne andre der paa Landet/ dog var der mange flere som stode der imod/ Torffvalder Vele oc Vetter i Lide dictede en Nidvise om Tangbrand/ men hand slog dennem baade ihiel/ oc dræbte enda to andre Hedninger/ udi de to Aar som hand var der paa Landet.

Sigurd oc Hauker vaare Brødre/ oc boede paa Helieland i Norrig/ de droge udi Kiøbfærd/ oc en tid komme de fram der som Kongen var/ oc vaare de da komne fra Engeland/ Kongen lod kalde dennem for sig/ oc bad dennem tage ved den Christen Tro/ de sagde at de det ingenlunde vilde giøre/ oc endog at Kongen giorde stor flid der til/ at de kunde blifue omvende/ oc baade locke-de met gode Ord/ Gafuer oc Skienck/ forlæninger oc andet saa-dant/ oc derimod truede met stor Plage oc Straff om de icke vil-de adlyde hannem/ dog lode de sig aldelis intet der ved bevege/ thi lod Kongen sla dennem i Jærn/ oc førde dennem bunden om-kring met sig. En Nat brøde de ud oc undkomme/ oc droge nord

ved

ved Landet/indtil de komme til Haareck udi Tiod-Oe/hand und-fick dennem vel/ oc de blefue hos hannem den Vinter ofuer/ om Vaaren der efter var det en dag deiligt Vær/oc Haareck var ene hiemme met disse to Brødre/ oc tiden bleff hannem lang/ Thi spurde de hannem/ om hand icke vilde drage ud paa Siøen met dennem oc forlyste sig/ hand foer met dennem. Deris Baad met Segl oc Aarer/ Kost oc Fitalie/ hafde de tilforn alt bereed/oc de ginge til Baaden met alle deris Vaaben/ saa som de vaare vanne at gaa huer dag hiemme. Der de komme ud omkring Oen/ sagde Sigurd til Haareck: Nu sette vi dig tre vilkor fore/det første/ at du velvilligen lader os Brødre raade for denne færd/oc segle hort vi ville met dig/ eller at du lader os binde dig/ oc føre dig met os/ eller vi ville sla dig ihiel. Haareck saae huor hand var sted/ thi lod hand dennem raade for færden/oc suor dennem en Eed/ at hand skulde velvilligen følge dennem. De førde hannem til Kongen/ som da var paa sin gaard ved Nidaros/oc fafnede hannem vel/ oc bad hannem tage ved den Christen Tro/ oc talede mange dage met hannem der om/ stundom met gode/ oc stundom met onde/ baade i enrum oc i andre Folckis nærverelse/ men det hialp intet/ thi Haareck vilde ingenlunde lade sig sige. Da sagde Kongen til Haareck/ Jeg vil icke dræbe dig/ thi du est min Frende/ oc paa det du skalt icke sige/ at Jeg hafuer vundet dig met Forrederij/ da skaltu fare frij oc fellig hiem igien/ Kongen fick hannem et lang Skib/ met 18 Aarer om Borde/oc 30 Mend met sig/ foruden Roersfolck/ oc lod hannem drage hiem igien/ oc sagde/ at hand vilde finde hannem oc de Helielender/ om Sommeren der efter/ oc lade dennem see oc forfaare/ at hand hafde mact til at straffe dennem/ som ville staa den Christen Tro imod.

Haareck var glad at hand kunde komme hiem igien/ oc hand skyndede sig derfra met det første. Der hand kom hiem/ sende hand bud til sin Ven Eoind Kind Rijff/at hand skulde strax kom̃e

til hannem/ at de kunde legge raad imod K. Olaff/ som actede vist at hiemsøge dennem / der Evind kom/ oc viste sig ingen Fare/ da toge Kongens mend / som hafde ført Haareck hiem hannem til fange/ oc førde hannem til Kongen/ hand holt hannem fore lige som de andre/ at hand skulde tage ved den Christen Tro/ oc brugede hand der til alle de lemper oc lemfelighed som hand kunde/ men det kunde icke hielpe/ da bleff Kongen vred/ oc lod pine Evind met gloende Becken oc anden Plage. Der Evind fornam/ at hand skulde dø/ sagde hand til Kongen : Jeg er icke nogit naturlige Menniske som I mene/ men en Aand/ som er indmanet i it Menniskis Legome ved Troldom oc Finders Konst/ thi de som kalledis min Fader oc Moder/ hafde ingen Børn sammen/ oc dermet døde hand/ oc hafde værit den argiste Troldmand i Norrig.

Om Vaaren der efter seglede Kongen met sin gandske Skibzflaade/ oc alt sit Folck/ nord til Helieland/ oc torde ingen da sette sig op imod hannem / thi lod hand Christne Haareck i Tiodø (Tiøttø) met alt sit Folck / oc ligesaa alt Folcket der nord i Landet / oc var hand til giest hos Haarick/ oc hand gaff Kongen store Gafuer oc Skienck / oc suor hannem en Eed / oc bleff hans Mand / oc Kongen gaff hannem store Forlæninger oc Lændirmands Rett.

Rauder hin Ramme/ oc Tore Hiort/ vaare to mectige Høfdinger / nord i Landet / oc Raud eller Rød bode paa Gopø udi Saltefiorden / oc var en rig oc mectig Mand/ oc hafde mange Huszkarle / eller Hofmend/ hannem fulde ocsaa en stor hob Finder / naar hand dem behøfuede. Hand var megen forfaren udi Troldom oc Findekonst/ oc var en stor Blottmand (det er/ hand offrede gierne Blodsoffer til Afguderne) disse Høfdinger berustede sig met Skibe oc Folck / oc vilde stride imod Kongen/ oc hafde Rød it stort Skib som var forgylt frammen paa oc kalledis Dragen. Tore Hiort hafde oc it stort Skib/ oc de samlede flere Skibe oc Folck/ oc seglede mod Kongen/ oc stridde mod hannem/

oc

oc bleff it stort Mandfald/ men paa det sidste blefue Helielender-ne ofueruunden oc flydde. Raud lod sit Folck roo tuert ud i Haf-uit met Dragen/ oc vant saa Seglet op/ oc seglede hiem til Godø/ thi hand hafde altid bør ihuort hand seglede. Tore Hiort lagde til Landet/ oc flydde op iblant Klipperne/ oc Kongen forfulde han-nem sielff/ Tore var karsk til Fod/ ofuer alle andre i Norrig/ thi kalledis hand Hiort/ Kongen talede til sin Hund Vize/ oc bad hannem gribe Hiorten/ Hunden forfulde hannem/ oc greb han-nem fat/ Kongen skiød til Tore met it Spiud/ oc Tore greb sit Suerd ud/ oc hug Hunden it stort Saar/ oc i det samme kom Spindet oc gick igiennem Tore/ oc hand falt død ned/ Kongen gaff dennem alle Lifuet som det begierede/ oc vilde tage ved den Christen Tro.

Der efter seglede Kongen nord ved Landet/ oc Christnede Folcket huor hand kom/ der hand kom til Saltøfiorden/ da blæ-ste der saadan Storm oc forfærligt Vær ud aff Fiorden/ at hand ingenlunde kunde komme der ind met sine Skibe. Der hand da hafde leggit der udi tre Vger/ oc kunde icke komme ind i Fiorden for Storm/ da seglede hand nord ved Landet/ thi Børen blæste god udi Skiærene/ oc hand Christnede der megit Folck/ siden seg-lede hand tilbage igien/ oc der hand kom for Soltøfiorden/ blæste Stormen der lige som tilforn/ thi spurde hand Biscop Sigurd til raad/ Bispen gaff raad at de skulde alle troligen bede oc paakalde Gud at hand vilde stille det store Vær/ som Raud met Dieffuels mact hafde giort/ oc Bispen gick fore i Stafnen at staa/ oc Væ-rit stillede sig saa vijt som de kunde roo met Skibene efter huer andre/ oc de komme ind om Natten til Sodø/ oc ofuerfalt Raud uforvarendis/ oc sloge meste parten aff hans Folck/ oc toge hannem sielff til fange/ Kongen lod hannem for sig/ oc bad hannem tage ved den Christen Tro/ da skulde hand beholde alt sit Gods oc Eiendom/ oc blifue Kongens Ven/ men Raud vilde det ingenlunde giøre/ men lastede oc bespottede Gud/ thi sagde

Kongen

Kongen/ at hand skulde dø den verste død/ oc lod hand binde hannem til en Støtte/ oc obne hans Mund met it stycke Træ/ oc tog en Lyngorm / oc vilde lade løbe i hannem. Ormen vilde icke der ind/ thi Raud blæste imod/ thi toge de Stilcken aff Angelica Rod / oc sette den ene ende i Munden paa hannem/ oc stoppede Ormen der i/ oc stunge en gloende Jærn ind til Ormen/ saa løb hand ind i hannem oc dræbte hannem.

Kong Olaff Tryggesøn tog der megit Roff oc Bytte/ baade Guld oc Sølff/ Vaaben oc Klæder/ oc anden kostelig ting/ der til Rauds skiøne Skib Dragen/ som var det skiøniste Skib/ som hafde nogen tid værit byggt i Norrig/ oc Kongen styrde det sielff/ oc kallede det Ormen/ hand lod Christne alt det Folck/ som tient hafde Raud/ oc de som det icke vilde lod hand dræbe. De Øer som Raud bode paa/ kaldis Gylling oc Hering / oc tilsammen hed de Godøer. Kongen lod Christne alt Folcket i den Fiord/ oc lidde hand der megit ud aff Troldskab oc Spøgelse/ som fristede hannem oc hans Folck. Siden drog hand til Trondheim om Høsten/ oc bleff i Kongsgaarden Nidaros.

Den Høst der efter komme mange ypperlige Mend til K. Olaff T. aff Jßland/ som vaare Kiartan Olaffsøn/ (hand var holden for den deiligste oc forstandigeste Mand/ som nogen tid var fød paa Jßland) Haldor Gudmundsøn aff Modrevold/ Kolbein Tordsøn/ Suerting Runolfsøn/ oc mange andre mend/ som vaare met dennem / oc vaare enda Hedninger/ oc udøbte. Der komme oc nogne met som Tangbrand hafde Christnet i Jßland/ som vaare Gitzur Huide/ Kietel Biørnsøn / oc Viking Kaaresøn/ som var i Slect met Olaff Tryggesøns Moder / oc Hialte Skieggesøn/ som hafde Vilborg Gissor Huidis Daatter/ hans Moder var Aloff Biørn Hersis Daatter/ hans Fader Vikinge Kaare var Sigurds Broder / Erick Biodeskaalds Faders/ som var K. Olaff Tryggesøns Moder Fader.

Kongen tog vel mod Gitzor oc Hialte/ men de som vaare Hedninger/

ninger/oc raadde for Skibene/tenckte huorledis de kunde komme der fra met det første/ thi de spurde at Kongen tuingede Folck til at lade sig Christne oc døbe/ oc de seglede ud i Haffuit/ oc finge modebør/ oc drefue ind igien under Niderholm i Trondheims Fiorden.

Der vaare oc flere met dennem/ som hafde Skib/ Tore Nefioldsøn/ Halfroder Skaald Ottersøn/ Brand den vilde eller hastige/ oc Torleick Baardsøn.

Kongen fick at vide/ at der vaare Jßlendske mend paa Skibene/ som vaare Hedenske oc uchristnede/ oc flydde hans fund/ (det er/ de vilde icke komme for Kongen) thi sende hand sit bud til dennem/ oc lod dennem forbiude at segle bort/ oc bød at de skulde legge Skibene ind til Kongens gaard/ de giorde saa/ dog lode de icke aftackle eller bære aff deris Skib.

Paa Sanct Michels dag lod Kongen siunge en Høytidlige Messe for sig/ oc ginge Jßlendingerne der til at høre den Sang oc Klockeliud/ oc der de komme til Skibs igien/ da talede de Indbyrdis der om/ huorledis dennem behagede de Christnis Skick oc adfærd/ Kiarten Olaffsøn talede vel derom/ men de andre lastede det/ da gick det saa til som mand siger/ at mange ere Kongens Oren/ thi bleff det snart Kongen tilkiende gifuet/ huad de hafde talet.

Thi sende Kongen bud til Kiartan/ oc hand kom strax til hannem met sine mend/ Kongen tog vel mod hannem/ oc Kiartan var størst oc deiligst aff alle mend/ oc kunde vel tale for sig/ oc efter nogen samtale bad Kongen hannem tage ved den Christen Tro/ oc lofuede hannem sin gunst oc venskab om hand det vilde giøre. Kiartan adlydde Kongen/ oc bleff hand anden dag døbt/ oc Bolde Torkildsøn hans Frende oc alt hans Folck met hannem/ oc de blefue hos Kongen/ oc vaare vel holdne hos hannem.

Kongen var en dag udgaaen i Marcken/ der komme nogen Jßlendske mend til hannem/ den som faare gick helsede Kongen

uiettelige / Kongen spurde efter hans Nafn / hand nefnde sig Halfrod / Kongen spurde om hand var Skaald/det er/ Dictere oc en Poet / som kunde ditte Viser oc Rijm om Kongers oc Herrers bedrift/ hand sagde ja Herre nogit kand jeg dicte/ Kongen sagde / ville du tage ved den Christen Tro / oc blifue min Mand/ Halfrod sagde / det vil jeg giøre Herre/ om du vilt sielff være min Gudfader. Det bleff saa giort/ der Halfrod var døbt/ sagde Kongen til hannem / vilt du nu være min Mand oc Tienere : hand suarede / jeg hafuer tilforn tient Hagen Jarl/ oc vil jeg icke nu recke dig eller nogen anden min Haand / uden du lofuer mig / at du aldrig wilt drifue mig fra dig/ ihuad mig kand hende eller tilkomme. Kongen suarede/ icke er mig saaledis sagt fra dig Halfrod / at du est saa vijs eller spagferdig / at du jo kand giøre den deel / som jeg ingenlunde kand lide eller tilstede. Halfrod sagde / da dræb mig om jeg det giør. Kongen sagde/ du est Vandrøde Skaald / oc skalt du være min Mand: hand suarede / huad gifuer du mig Kongen til Nafnfeste/ at jeg skal hede Vandrøde Skaald / Kongen gaff hannem it Suerd/ foruden omgiord/ eller Suerdbaand/ oc sagde/ nu skalt du dicte en Vise om Suerdet met 9 Odder eller Rijm / oc lad det Ord Suerd være udi huert Rijm. Halfrod dictede strax visen / oc quad den efter Kongens begiering / oc Kongen fick hannem Suerdbaandet til Suerdet. Denne Halfrod hafde farit til Vester Gylland/ efter Hagen Jarls død/ oc dictede hand en Vise om K. Olaff i Suerrig/ oc fick aff hannem stor Gafue oc Skienck derfore. Siden drømde hand om Olaff Tryggesøn / oc foer til hannem met Hustru oc Børn / oc hafuer hand megit siden dictet om K. Olaff T. som mand hafuer rettet sig efter udi hans Krønicke at beskrifue.

Den tid som var K. Olaff Tryggesøns Kongerigis 4 Aar/ kom Tangbrand Præst igien aff Jßland / oc sagde huad hand hafde lid i den færd udi to Aar/ huorledis hans Hest sanck ned i it

Jurd-

Jurdhul under hannem / oc hand neppelig kom op igien / oc at Jßlendingerne dictede Nijdvise om hannem / oc en part vilde dræbe hannem / oc at de aldrig monne blifue Christne.

Kongen bleff saa vred / oc ofuermaade hastig / at hand befalede at dræbe alle de Jßlendske mend der vaare komne til hannem / som ey hafde ladet sig Christne / Kiartan oc Gissor oc Hialte / oc de andre som hafde ladet sig døbe / ginge til Kongen / oc sagde til hannem: Herre du monne icke ville gaa fra dine Ord / du hafuer sagt / at ingen hafuer saa storligen fortørnet dig / at du jo vilt forlade hannem det / om hand vil lade sig Christne / nu ville alle disse Jßlendske mend / som her ere / afstaa aff Hedenske vildfarelse / oc lade sig døbe / saa ville vi finde de beste Raad / at de paa Jßland kunde annamme den Christen Tro. Thi her ere mange aff de ypperste Mends Sønner paa Jßland / oc deris Fædre kunde megit forfremme denne Sag: Tangbrand hafuer framfarit paa Jßland / ligesaa som her hos eder met Vold oc Mand drab / huilcket de icke vilde lide aff hannem. Kongen lydde deris Ord / oc alle Jßlendingerne blefue døbte / som der vaare komne / oc vilde dog holde 4 aff deris ypperste Mend til Gissel / indtil den Christne Tro bleff vedtagen paa Jßland.

Sigmund Breste Søn / var en Færøiske Mand / fød aff det beste Folck paa Færøj / oc var met Hagen Jarl i Jomßvikingernis Strid / saasom udi Hagen Jarls Historie er formeldet / hand bleff omvent til den Christen Tro / aff Kong Olaff Tryggesøn / oc efter hans befaling drog hand hen / oc lod Christne alt Folcket paa Hialtland oc Færøe / oc huilcke som end da uchristne vaare paa Orcknøe. Thi Kong Olaff hafde sielff ladet Christne Grefue Sigurd / oc meste parten Folcket paa Orcknøe / den tid hand drog Vesten fra Engeland til Norrig / oc var Sigmund lenge paa den Reise / oc der hand hafde ladet døbe oc Christne alt Folcket paa Færøe / seilede hand til Norrig / oc bleff hos K. Olaff T. en tid lang / oc hand hafde hannem megit kier.

K. Olaff Tryggesøn var den meste Jdrettis mand udi alle stycker / ofuer alle Konger i Norrig / som mand veed aff at sige / hand var sterckere / raskere oc snarere end nogen anden / hand kunde stige den Klippe Smalserhorn / oc feste der sin Skiold oppe i Bierget / oc en aff sine mend / som hafde forstegit sig i Bierget / saa at hand huercken kunde komme fram eller tilbage igien / tog Kongen under sin Arm / oc bar hannem ned paa iæffn Jord / hand kunde gaa paa Aarene uden borde / naar hans mend rodde / hand kunde lege met tre Handsaxe tillige / saa at altid var den ene oppe i Værit / oc de andre to hafde hand i Hænderne eller om Handfanget / hand kunde hugge paa baade Hænder / oc skiude met tuende Spiud tillige / oc met Bue at skiude / ofuergick hand alle / hand kunde oc bedre suømme end nogen aff hans mend / hand var altid glad oc skiemtsom / oc legte gierne / hand var mild / blid oc ydmyg / hand hastede megit met huad hand tog sig fore / var rund oc giefmild / oc var hand den dueligste oc mandeligste udi Strid / oc saare grum naar hand bleff vred / oc lod sine Fiender haardeligen omkomme / thi fryctede hans Fiender hannem / oc hans Venner elskede hannem / derfor hafde hand oc stor fremgang / fordi at somme vaare hannem lydige aff villighed / oc somme aff fryct.

Sigmund Brestesøn øfuede Jdretter met K. Olaff T. baade met suømmen / skiuden oc stige i Bierget / met alt andet saadant / som duelige oc mandelige Krigßmend den tid øfuede sig paa / oc ingen kunde gaa Kongen saa nær efter met slige idret / som Sigmund kunde.

Det hende sig en dag / at Kongen oc Sigmund snackede sammen / oc Sigmund hafde en stor oc tyck Guldring paa sin Finger / huilcken Ring Hagen Jarl den Rige hafde skienckt hannem efter Jomßvikingers Slact / oc Kongen vilde forsøge / huor kier hand hafde Hagen Jarl / oc begierede derføre at hand vilde skiencke hannem samme Guldring / Sigurd suarede hasteligt / at hand

vilde

vilde ingenlunde miste eller afhende samme Ring / for Hagen Jarls skyld / som den hafde gifuit hannem / Kongen bleff halff fortørnet der ved / oc hand spaade hannem / at den Ring monne engang blifue hans Baue/huilcket oc skiede/saasom udi Færøers beskrifuelse formeldis.

J det 4 Aar efter / at Erick Raude (det er/ Røde) hafde begynt at bygge paa Grønland / kom hans Søn Leiff til Norrig / oc begaff sig til Kongen / oc hand lod hannem undervise i den Christne Tro / oc døbe met alt sit Folck / oc hand bleff hos Kongen ofuer Vinteren / oc udi Foraarit fick Kongen hannem en Præst met sig/ oc hand kom om Sommeren til Grønland igien/ oc gieste udi Brattelid hos sin Fader Erick/ oc bleff kallet der paa Landet Leiff den Hepne (det er/ Leiff den Lyckſalige) fordi hand igiennem store oc suare Hafstorm var kommen lyckelig til Lande igien. Hans Fader mißhagede det / at hand hafdeført denne Præst met sig/ dog paa det sidste lod hand sig efter sin Søns flittige tilraadelse/aff Præsten undervise i den Christen Tro oc Lærdom/ oc bleff døbt met alt det Folck paa Landet var.

Dette samme fierde Olafs Tryggesøns Kongerigis Aar / kom Gudroder Erick Blodøxis Søn Vesten aff Engeland / met en stor Skibßflaade oc Krigßhær / oc lagde til Landet i Vigen/der som hand tenckte at K. Olaff T.icke var/oc hand røfuede oc brende i Landet/ oc begierede at Bønderne skulde tage hannem til Konge/ Bønderne begierede dag oc frist saa lenge de kunde stefne Ting sammen / det bleff sett rdag/oc Kongen begierede kost meden Almuen forsamledis/ Bønderne giorde hannem giærd / oc skaffede hannem kost / oc hand drog omkring paa foring eller giesterij met en part aff hans Folck / oc en part toge vare paa Skibene. Der Hiørning oc Torger Kongens Maager det spurde/forsamlede de Folck oc Skib/ oc seglede nord i Vigen / oc komme der som Gudrod Konge var til giest/ oc toge Husene ind ofuer hannem met Ild oc Vaaben / oc der falt Gudrod

Konge/ oc mesten alt hans Folck/ oc de som hos Skibene vaare/ blefue somme slagne/ oc somme flydde vide om Lande/ oc dermet vare alle Blodøxis Sønner døde. Der K. Olaff T. det spurde/ tackede hand dennem for deris Flittighed oc Troskab.

Den neste Vinter efter/ at Olaff T. var kommen fra Hælieland igien/ lod hand reise it stort Skib ved Ladehammer: Torberg Skaflaugsøn/ var ypperste Bygmester derfore/ met mange andre konstige Skibbyggere/ huer i sin Bestilling. Det Skib var baade langt oc bret oc højt paa Borde/ oc sterck aff Timmer/ oc Kongen kallede det Orm hin lange/ oc var det bygt for oc bag efter Drage ligning/ oc Hofuedet for paa Skibet/ oc Rumpen bag paa/ vaare forgylt. Det Skib hafuer værit det beste oc kosteligste/ som hafuer værit bygt i Norrig.

Erick Jarl oc hans Brødre oc mange aff deris Anhang/ droge øster udi Suerrig/ efter Hagen Jarls død/ oc blefue der vel vedtagne/ thi K. Olaff Sønske gaff dennem Frijhed i sine Lander oc Læninger/ saa store/ at de kunde holde sig oc sit Folck aff/ mange flydde oc til dennem aff Norrig/ for Olaff T. vilde tuinge dennem til den Christen Tro/ oc Erick Jarl drog ud met sit Folck aarligen i Sørøfuerij/ at afle sig oc sit Folck Gods oc Pendinge/ hand røfuede stundom fra Kiøbmend/ oc stundom ofuerkom hand andre Vikinger oc Sørøfuere/ oc ofueruandt oc ødelagde dennem/ oc tog deris Skibe oc alt deris Roff/ oc drog saa om Høsten til Suerrig igien. Andet Aar drog hand udi Garderige eller Ryßland/ oc vant den Stad Aldegiaborg/ oc røfuede oc brende/ oc ødde Landet vide/ oc det brugede hand saa lenge/ som Olaff var Konge i Norrig/ siden drog hand til Danmarck/ oc fick Gyda K. Suends Daatter til Hustru/ oc aflede met hende en Søn som Hagen bleff kallet/ efter Erick Jarls Fader/ oc Erick holt sig om Vinteren i Danmarck eller i Suerrig/ oc om Sommeren i Sørøfuerij.

Suend Tiveskiegs Hustru var Gunhild/ K. Burißlai Dotter

ter aff Venden/ oc der hun døde hannem fra/ fick hand sig till Hustru igien/ Kong Olaff Fønskis Moder / Sigrid hin Storraade / oc bleff nu stor Kierlighed imellem Kongerne oc Erick Jarl.

Kong Burißlaus aff Venden / beklagede sig for sin Suaager Sigvald Jarl / at Suend Danekoning hafde rygget det Geimaal oc Forening/ som Sigvald Jarl hafde giort dennem imellem/ at K. Burißlaus skulde faa til Hustru Kong Suends Syster/ huilcket icke var skiedt/ thi hun sagde sig ingenlunde ville hafue den gamle Hedning. Thi befalede Kongen Sigvald Jarl/ at hand skulde drage til Danmarck/ oc føre hannem Tyri/ Kongens Syster/ som lofuit var. Sigvald drog hen efter Kongens begiering/ oc talede hand saa lenge met K. Suend/ at hand antvorde hannem sin Syster Tyri udi Haand/ at føre til Venden / oc skulde hun hafue alle de Eigendom i Venden / som D. Gunhild aat hafde til æuig Eje/ oc der til stor Brudskienck. Tyri græd suarligen/ oc drog nødig met hannem/ hende fulde nogne af Kongens Mend oc hendis Fosterfader / Aser Aagesøn / oc met dennem nogne Fruer oc Jomfruer. Der hun kom til Venden/ giorde Kong Burißlaus sit Bryllup met hende/ oc ald den stund hun var hos den Hedning / vilde hun huercken æde eller dricke. Oc den siufuende Nat efter/ at hun var det kommen/ flydde hun der fra om Natten / met Aser hendis Fosterfader / oc nogne faa hendis Tienere / oc de komme til Skofuen / oc droge mest aff Veje/ indtil de komme til Danmarck/ men der torde hun icke oplade sig for nogen / paa det hendis Broder K. Suend icke skulde sende hende tilbage igien: thi lode de icke aff/ at drage/ førend de komme til Norrig/ til Olaff. T. oc hand tog vel mod dennem/ oc de vaare der velholdne. Hun begierede Fred udi hans Land/ oc sagde hannem ald hendis færd / oc fordi hun var veltalendis oc skickelig / da behagede Kongen hende vel / oc begierede hende til Hustru / hun suarede / at hun hafde kaarit hannem

til hendis Verie oc Forsuar/ hand maatte nu forsee hende det be-
ste hand vilde/ Kongen tog hende til Hustru/ oc giorde sit Bryl-
lup om Høsten/ oc bleff den Vinter ofuer i Nidaros.

Om Vaaren der efter da klagede hun ofte for Kongen/ at hun
ingen Eigendom hafde i Norrig/ oc sagde at K. Burislaus/ hues
Daatter Olaff T. hafde før haft til Hustru/ var hans Ven saa
god/ at hand for hans skyld vel skulde unde hende de Eigendom-
me/ som hende var tilsagt udi Venden/ om hand vilde drage der
hen met hende/ alle Kongens Venner/ som det hørde oc spurde/
afraadde hannem denne færd. En dag var Kongen udgaaen/ da
kom hannem en mand til mode met nogen Angelica stycker/ som
vaare opløbne det Aar/ Kongen forundrede sig/ at de vaare alle-
rede saa store/ hand tog en aff de allerstørste/ oc bar til Dronnin-
gen oc sagde/ see huor stor den Angelica er voxen dette Aar/ den
vil jeg gifue dig/ hun slog fra sig met Haanden/ oc sagde græden-
dis: Større Gafuer gaff Harald Gormßsøn/ oc mindre fryctede
hand at fare aff Landet efter sin Eigendom/ som hand lod paa-
kiende/ den tid hand drog hid til Norrig/ oc indtog alt Landet/
men du torst icke drage iglennem Danmarck for K. Suend min
Broder. Der Kongen det hørde/ sprang hand op oc robte højt oc
sagde/ aldrig skal jeg fare red for Suend din Broder/ der som vi
findis/ skal hand før legge igien end jeg/ oc hand stefnede Ting i
Kongens gaard/ oc gaff sine mend tilkiende/ at hand vilde drage
i Leding om Sommeren der efter/ oc beraadslog hand/ oc beslut-
tet met dennem/ huor mange Skibe oc Folck hand skulde udbiu-
de aff huert Læn/ siden sende hand Ledingßbud baade synder oc
nord i Landet/ oc lod Folcket udbiude/ der efter lod hand udsette
Ormen hin lange/ oc var sielff Høfuidßmand der paa/ oc hafde
der paa sine egne Hoffinder/ met ald det udvaldeste Krigßfolck u-
di styrcke oc mandom/ aff alt Norrig/ ingen eldre end 60 Aar/ oc
ingen yngre end 30 Aar.

Olaff hin Røde var Kongens Fennickedragre oc Stafn-
giemmere

glemmere paa Ormen Lange/ oc met hannem Colbein Stallare/ siden vaare der paa Tosten Oxefod/ Vikar aff Tiendeland/ Arnliot Gellenis Broder / Vogeir Rommesson/ Berse hin Stercke/ Arnskiod aff Jamteland/ Tronder hin Ramme/ Tyrmer aff Tillemarck/ Trond den Skielge aff Helgeland/ oc Ogmunder Sande/ Loduer Lange aff Salten/ oc Haarecker Huasse. Aff Inderønder Ketil den Høje/ Torfinder Øyle / oc Haavard met sine Brødre. Aff Orckedal/ Biørn aff Studle/ Torgrim aff Huine/ Tiødolff aff Orm/ Aßbiørn Sønner. Aff Møre/ Tosten Huide/ Arnord Mørske. Aff Fiordene / Halfsten oc Borker Evind Snag/ Berterd Bistil; Halfkield aff Fialle/ Olaff Dreng Arnfind. Af Sogn Sigurd Bild/ Einar aff Hordeland oc Find Ketil. Aff Ryfylcke/ Griotgard aff Jæderen/ huer beskickede udi sit Rum. Vdi Krapperummet vaare Einar Tambeskielfuer/ (hand bleff da icke actet forfulde/ thi hand var da icke uden 18 Aar gammel) Halsteen Leiffarsøn/ Tord Olfarsøn / Jfuer Smitte oc Orm Skoufs Odde. Mange andre ypperlige oc duelige mend vaare paa Ormen Lange/ som vaare saa megit mere actede / end det andet Folck/ saasom Ormen Lange ofuergick de andre Skib. Torkild Nefuie/ Kongens Broder/ førde den Lille Orm/ Torkild Dyrdille/ oc Josten hans Moder Brødre/ førde Tranen. Kongen hafde 12 store Skibe ud fra Trondheim for uden Jacter oc smaa Skibe/ oc hand skickede befalingsmend ofuer Trondelagen/ som skulde regiere Landet udi hans fraverelse.

Kong Olaff Tryggesøn seglede sønder ved Landet met sin Skibßflaade/ oc mange aff hans gode Mend i Riget/ som hafde berustet sig / komme til hannem. Den første var hans Suaager Erling Skialgsøn/ met sit store Skib Skeiden aff Jædre/ saa hans to Suaagre/ Hyrning oc Torgier/ huer met it stort Skib / oc der til andre Høfdinger i Landet/ saa at Kongen hafde 40 Skib der hand seilede aff Norrig/ oc hand løb igiennem

Ørsund oc til Venden / (eller Pommeren) oc sende Bud til Kong Burißleiff / huor hand vilde møde hannem / oc der Kongerne fundis / blefue de venligen oc vel forenede / om hues Ejgendom som hand hafde der i Landet / oc Kong Olaff tøfuede der lenge om Sommeren / oc fant der mange sine Venner oc gamle Kyndinger.

Suend Tiveskieg Danekoning / hafde faaet til Hustru / Sigrid Storraade / som før er sagt. Hun var K. Olaff T. saare hadsk oc findsk / for den forsmædelse / som hun meente sig være skied aff hannem / baade at hand icke hafde framholt met Ecteskab / som dennem var talit imellem / oc hafde slaget hende i Ansictet / derfore tileggede hun Kong Suend met mange List / at hand skulde stride mod Kong Olaff T. / oc hun vende mange Sager fore / synderlig / at Kong Olaff T. hafde tagit hans Syster til Hustru / hannem nadspurd / oc sagde / at hans Forfædre hafde ingenlunde ladet saadant blefuit ustraffet. Kongen lød sig aff hende ofuertale / oc sende Bud til hendis Søn Kong Olaff Føuske i Suerrig / oc Erick Jarl / oc gaff dem tilkiende / at Kong Olaff Tryggesøn var udi Leding / oc var met sin Flaade seglet igiennem Ørsund / oc siden til Venden / oc begierede at de skulde beruste sig snarligen met Folck oc Skibe / oc komme til hannem / saa vilde de met samlede mact legge sig imod hannem. K. Olaff oc Erick Jarl vaare megit villige til denne Reise / oc snart ferdige / oc seglede met deris gandske Flaade til Danmarck / oc komme til K. Suend nogen tid efter at Kong Olaff T. var forbij seglet til Venden / oc hafde Kong Suend tilforn udsend Sigvald Jarl til Venden at forfare / oc bespeide Kong Olaff T. færd / oc bestille det saa / at Kong Suend kunde finde hannem paa hiemresen. Sigvald Jarl var hendragen / oc kom til Jomßborg i Venden / oc førde sig udi tale met Kong Olaff T. oc lod sig betee / som hans udkaarne trofaste Ven / saa at Olaff trode hannem synderlige vel / oc holt hannem for sin gode

Ven /

Ven/ oc det megit for Grefuens Hustruis skyld Astrid/ hues Syster K. Olaff T. tilforn hafde hafft til Hustru/ thi hafde oc forbenefnde Astrid Olaff T. megit kier. Sigvald Jarl var viis oc raadig/ underfundig/ oc megit lystig/ oc met sin Listighed forhindrede hand Olaff T. lenge fra sin hiemreise/ endog Folcket lode ilde/ oc de vaare ferdige/ oc Børren blæste god/ indtil Sigvald fick bud hemmelig fra de Danske/ at Kongen i Suerrig/ oc Erick Jarl vaare komne met deris Hær/ oc Danekoning var oc ferdig/ oc vaare allesammen komne under Venden/ oc vilde forbide K. Olaff T. ved den Øe Suold/ thi skulde Siguald bestyre det saa/ at de der kunde finde hannem. Det bleff saa snart røctbaar i Venden/ Kong Suend hafde berustet sig til at stride imod Kong Olaff T./ men Sigvald Jarl gaff icke Olaff T. K. Suends Forset tilkiende/ men sagde/ at Kong Suend monne icke tøre stride imod Olaff T. mact/ met Dane Hær allene/ oc bød sig til at følge K. Olaff met 10 Skibe/ om hand befryctede nogen Feigde eller Fare paa Vejen. Det behagede Kongen vel/ thi Jomßvikingerne vaare gode Krigßmend.

En Dag var det got Vær/ oc Børren blæste god/ da lod Kongen blæse til Skibs/ oc gick til Segls met sin gandske Flaade/ oc de smaa Skibe løbe strax ud i Hafuet/ oc Sigvald Jarl seglede nær hos Kongens Skib/ oc hand raabte til Kongen/ at hand skulde segle efter hannem/ thi hand viste best huor Dybet var til de store Skibe/ imellem Øerne/ oc Grefuen seglede for met sine 10 Skibe/ oc Kongen efter hannem met 11 sine største Skibe/ oc der de komme til den Øe Svold/ da fick Grefuen tidende/ at Danekonge laae der i Hafnen met ald sin Flaade/ thi lod Grefuen sine Segl falde/ oc rodde ind under Øen.

Suend Danekoning/ oc Olaff Fønske aff Suerrig/ oc Erick Jarl/ vaare opgangne met megit Folck paa Holmen/ at see sig om/ thi det var got Vær oc klar Solskin/ oc de saae it stort Skib segle ud i Hafuit/ vel beprydet/ da sagde baa-

de Kongerne: Dette er Ormen hin Lange/ Erick Jarl suarede icke er dette Ormen Lange/ det Skib aager Endre aff Gimse/ strax der efter kom it andet større Skib udseglendis/ oc Suend Konge sagde/ nu er Olaff Konge ræd / at hand tør icke segle frammerst aff sine Skibe/ Erick Jarl suarede/dette er icke Kongens Skib/thi jeg kiender Seglet/paa det Skib er Erick Skialgsøn/ Kongens Maag/ lader hannem segle/thi det er os bedre/at vi miste hannem i Dag fra Kong Olafs Flaade/ end vi skulle finde hannem der saa berustet. Nogit der efter saae de Grefue Sigvalds Skibe legge til Holmen / oc strax der efter tre aff Kong Olafs Skibe/ oc det ene var megit stort/da sagde Suend Konge/ skynder eder nu til Skibs/ der kommer Orm hin Lange/ Erick Jarl melte tøfuer endnu lidet / J hafue icke end seet Ormen hin Lange. Da sagde mange mend/ icke vil Erick Jarl stride i Dag/ oc hefne sin Faders død/ oc monne dette være os en stor Skam ofuer alle Lande at høre/ at vi lege her met saa stor en Krigßmact/ oc Olaff T. segler ud i Hafuit fra os for allis voris Ojen. Der de dette hafde talet nogen stund dem imellem/ da saae de 4 Skibe komme / blant huilcke der var it ofuermaade stort/ oc bygt efter Dragen ligen/oc megit forgylt / da stod Kong Suend op oc sagde/højgt skal Orm hin Lange bære mig i aften/ hannem vil jeg styre. Da talede mange der om/at Ormen var it stort oc statligt Skib / oc var en stor mandelighed/ at lade bygge saadant it Ejemon. Men Erick Jarl sagde til nogne som stode hos hannem: Der som Kong Olaff icke hafde flere Skib end dette ene/ da finge K. Suend dette icke fra hannem met Danis mact allene.

Da søgte Folcket til Skibs/oc toge Tiældingerne aff/oc der Høfdingerne/ dette forbenefnde/ talede/saae de tre Skibe/ oc det fierde kom der efter/ det var Ormen Lange. De andre Skibe som de hafde seet/oc mente være Ormen Lange/det vaare Tranen oc den Lille Orm/ da ginge Høfdingerne til Skibs/ oc giorde

de rede / at legge til Olaff T. / oc skifte de først Norrigis Rige imellem sig / saa at huer aff dem skulde egnist en tredie part der udi / om de kunde felde K. Olaff / oc de som først kunde giøre indfald paa Ormen Lange / at indtage den / de skulde ejge alt det Bytte oc Roff som der fands paa / oc huer skulde beholde det Skib som hand indtog. Erick Jarl hafde it stort Skib / som hand plejede at bruge i Sørøfuerij / det var beslaget met Jærnsprenger fra Vandgangen oc op at Borde / oc en Jærnkam ofuen paa Borde runt omkring / oc kalledis Jærnbarden.

Der Torkel Dyrdel nu saae / at Grefue Sigvald lagde under Landet met sine Skibe / da lagde hand ind efter hannem / oc spurde hui hand det giorde / hand sagde sig vilde bie K. Olaff T. thi der vaare Fiender i Vejen / siden kom Torkel Neffie met Ormen den lille / oc tre Skib hannem fulde / oc de sagde hannem samme tidender / oc der K. Olaff T. kom imod Holmen / da lagde Kongerne oc Erick Jarl ud paa Sundet / met deris gandske Flaade.

Der Olafs mend det saae / raadde de hannem / at segle ud paa Hafuit / oc icke legge til at stride imod saa stor en Krigßhær. Kongen suarede met høj Røst / oc stod op i Lyftingen / oc sagde: Lader strax falde Seglene / icke skulle mine Mend tencke paa at fly / jeg hafuer aldrig nogen tid flyd i Strid / oc ey vil jeg det heller nu giøre / men Gud maa raade for Lifuet. Bleff da giort efter Kongens befaling / oc lod hand blæse at alle hans Skibe skulde legge tilsammen / oc de lagde Ormen den lille paa den ene side ved Kongens Skib / oc Tranen paa den anden side / oc de andre Skibe ud ifra paa huer side / oc belagde alle framstafnene tilhobe / oc Kongen befalede / legge Ormen Lange saa langt fram for de andre Skib / som hand var lenger. Da suarede hans Stafngiemmere Vlff hin Røde: dersom Ormen skal ligge saa fremmerlig / da er Stafnen snart vunden. Kongen suarede / jeg viste icke at jeg hafde Stafngiemmere baade Rød oc ræd. Vlff suarede /

de/ verje du saa vel Lyftingen i Dag / som jeg skal verje Framstafnen / Kongen hafde Bue i Hænde/ oc lagde Pijl paa/ oc bød paa Vlff dermet. Vlff sagde: Herre skiud didt som bedre giøris behoff / for din skyld giør jeg det / jeg giør saa megit som jeg formaae. Kong Olaff stod i Løftingen paa Ormen/ højt ofuer de andre / hand hafde forgylt Skiold oc Hielm/ oc var kiendelig for de andre / uden ofuer sin Brynie hafde hand en stacket rød Kiortel. Der hand nu saae at Flaaderne skildis/ oc at huer Høfding hafde opset sit Tegn oc Fenicke/ da spurde hand ad/ huo det var som lagde til hannem paa højre side/ hannem bleff suaret/ at det var Suend Koning met Dane-Hær / Olaff suarede/ icke frycter vi for de bløddige Folck/ thi der er icke Mod i de Danske til Siøs/ icke bære de heller Sejer hiem aff os i Dag/ oc hand sagde fremdelis/ huo er Høfding ofuer den Flaade paa den venstre side/ hannem bleff suaret / at det var K. Olaff Sønske met sin Hær/ hand sagde megit heller skulde de Suenske være hiemme/ oc slicke deris Offerbolder om breddene / end gaa under eders Vaaben paa Ormen Lange/ men huo ejer de store Skibe/ som hisset ligge i Bagbord / uden for de Danskis Flaade/ de sagge det er Erick Jarl Hagensøn/ Kongen suarede/ hand monne tyckis at hafue ret Orsag til at finde os/ oc aff dennem maa vi vente os skarp Strid oc store Hug/ thi de ere Nordmend lige som vi ere.

Kongerne lagde om Borde met K. Olafs Skibe/ oc Kong Suend lagde mod Ormen Lange/ oc Olaff Sønske lagde til det yderste Skib i K. Olaff T. Flaade/ oc paa den anden side lagde Erick Jarl til/ oc da begynte der en haard Strid. Grefue Sigurd lod sine Skibe sige tilbage/ oc lagde icke til Slacting. J det første Anfald bleff megit Folck slagit/ Stafnboerne paa Ormen oc Tranen/ kaste dregge i K. Suends Skib / oc sloge oc skiøde neder paa hans Folck/ saa at K. Suend maatte rømme paa it andet Skib / oc alle de Skibe som K. Olafs mend finge fatt paa/ sloge de Folcket aff/ oc lode Skibene drifue/ oc K. Suend lagde

fra

fra met sine Skibe/ oc brugede Skud/ oc K. Olaff Jønske lagde fram i steden igien/ oc det gick hannem oc hans Folck lige saa/ thi de miste megit aff deris Folck/ oc en part aff Skibene/ oc maatte saa legge fra igien. Men Erick Jarl lagde sit store Skib Jærnbarden langs ved K. Olaff T. yderste Skib/ oc slog Folcket der aff/ oc hug Skibet løs oc lod drifue/ oc saa handlede hand met det ene Skib efter det andet/ saa at Kong Olafs mend rømde aff de smaa Skibe ind paa de største. De Danske oc Suenske laae runt omkring K. Olaf T. Skibe/ oc brugede Skudvaaben/ men Erick Jarl laa altid ved Borde/ oc brugede Hugvaaben/ oc naar hans Folck bleff hannem fraslaget/ da fick hand andet ferskt Folck aff Danske oc Suenske i steden igien. Striden bleff da jo lenger oc skarpere/ oc det kom saa langt/ at alle K. Olafs Skibe blefue ofuerfaldne oc løs hugne/ oc Ormen var ene beholden/ der paa vaare da saa mange som Vaabenføre vaare/ oc ofuerblefne aff K. Olafs mend/ Thi lagde Erick sin Jærnbard omborde ved Ormen Lange/ oc brugede Hugvaaben/ oc hand stod for i sit Skib/ oc hafde ladet giøre en Skioldborg omkring sig/ da bleff der brugit imod K. Olaff T. baade Suerd oc Spiud/ oc Bueskud oc Alskens Vaaben/ saa at neppelig kunde de verje sig paa Ormen Lange/ saa tyckt fløje der Spiud oc Pijle/ oc allehaande slags skudvaaben/ men K. Olafs mend vaare saa vrede oc heftige/ at de løbe ofuen paa Borde/ at de kunde dræbe deris Fiender/ oc mange forhastede sig saa/ at de falt uden Borde/ oc suncke ned met deris Vaaben.

Einar Tambeskielfuer stod bag i Krapperummet/ oc skiød met Handbue/ hand skiød haardiste oc skarpiste aff alle Mend i Norrig/ hand skiød til Erick Jarl oc rammede i Rorkulten ofuen for Jarlens Hofuit/ saa at Pijlen gick i Træet/ saa lange som Jærnet var/ Erick spurde huo der skiød saa ramlige oc hart/ oc strax kom den anden pijl flygendis imellem hans Arm/ oc hans Side/ oc feste i Hofuitfiælen/ saa at brodden stod langt igiennem/ Erick spurde atter huo der skiød saa hart. Hans skiøttere ved nafn

Find

Find den Lille/ suarede/ det giorde den store Mand/ som staar i Krapperummet/ Grefuen sagde/ skiud den store Mand i Krapperummet. Find suarede/ det maa jeg icke giøre/ Grefuen suarede hastelige oc vredelige/ oc spurde huorfore: hand suarede/ fordi hand er icke Feigd/ men jeg vil forsøge om jeg kand faa lemlæstet hans Bue/ oc der Einar hafde lagt Pilen paa/ oc drog tredie gang sin Bue/ oc meente da vist at skulde hafue rammet Erick Jarl/ da skiød Find mit paa Einars Bue/ oc den brast saa høyt/ at Kongen det hørde dersom hand stod bag i Skibet/ endog der var stor bulder oc vaabnebrag: oc hand raabte til Einar/ oc spurde huad der brast saa høyt/ Einar suarede/ Norrig aff eders Hænder Herre Koning. Kongen suarede/ icke monne saa stor brøst være vorden/ thi Gud raader baade for Lijff oc Rige/ oc icke din Arme Bue/ tag en aff mine Buer/ oc skiud met/ oc Kongen kaste en Bue til hannem/ Einar tog Buen/ oc drog Pilen for oc sagde/ alt for veeg oc lidet sterck er Kongens Bue/ oc hand kaste den fra sig/ oc greb sin Skiold oc Suerd/ oc verjede sig mandelige.

Kong Olaff stod om Dagen i Løftingen/ oc brugede Bueskud oc Gabliner/ oc der hand saa fram i Skibet/ at hans mend hugge tijt oc fast/ men Suerdene bede lidet/ da oplod hand sin Suerdkiste/ oc uddeelde mange gode oc skarpe Suerd iblant sine mend/ oc der hand rackte sin høyre Haand ned/ da saa hans mend at Blodet rand hannem ud under Brynien/ oc de viste icke tilforn at hand var saar. Stafnboerne/ oc de som stode i frammerste Rum paa Ormen/ giorde mest skade paa Grefuens Folck/ oc verjede sig lengst/ thi der var det beste Krigßfolck/ oc Skibßbordet var der høyeste/ men mit i Skibet/ ved Masten bleff Folcket tynt/ Thi kom Erick Jarl op sielff 15 Mand paa Ormen. Der Hyrninger Kongens Suager det saa/ kom hand imod hannem met sit Folck/ oc tog saa hart mod hannem/ at Grefuen maatte springe baglengis ned i sit Skib igien/ oc hans Folck bleff slaget. Erick Jarl bemandet sig igien/ oc stridde mandelig/ da bleff meste

parten

parten aff K. Olafs Folck slagne / thi gick Erick Jarl atter op paa Ormen/ oc de toge haardelige mod hannem. Der Stafnboerne dette saae/ginge de tilbage i Skibet/at giøre Værn imod Grefuen / men fordi at Folcket var meste parten slagit paa Ormen / oc Skibet var mangesteds øde/ da ginge Grefuens Mend allesteds op i Skibet/ oc de som paa Ormen vaare / søgte bag til Lyftingen at verje Kongen. Kolbein Staldmestere gick op i Lyftingen til Kongen/ hand hafde lige Klæder oc Vaaben met Kongen/ oc var en deilig Mand / da stod Striden paa det skarpiste i Forrummet/ oc fordi at Ericks mend vaare nu opkomne/ oc søgte til paa alle sider/ oc Olafs mend vaare der til megit formødde oc trætte/ derfor blefue de snart slagne/ ihor mandelige de stode / thi sprunge K. Olaff T. oc Kolbein Staldere for Borde/ huer paa sin Bord / oc Kongen kaste sin Skiold ofuer sig/ oc kom derfore snart under Vandet/ at hans Fiender skulde icke faa hannem fangen: men Kolbein skiød sin Skiold under sig/ oc kunde derfore icke saa snart siuncke/ thi bleff hand fangen/ oc led for Erick Jarl/ thi de viste icke andet end det var Kongen/ men Erick kiende Kolbein/ oc gaff hannem Lifuet/ i den samme vending sprunge alle K. Olafs mend for Borde/ oc Torckel Neffie/ Kongens Broder / var den allersidste mand som sprang / oc ald Hærren raabte da Sejerraab. Da kom Siguald Jarl roendis met sine Skibe/ men det Skib som var kaldit Venidis Snecke/ huilcket Astrid Siguald Jarls Hustru hafde udsent / rodde strax til Landet / oc mange vaare i den meening/ at Olaff T. skulde hafue affført sig sin Brynie under Vandet/ oc saa gifuet sig heden til samme Vindesnecke / huilcket Skib forbenefnde Astrid hafde dertil synderlig udsend / at de skulde hielpe hannem/ om hannem trengde/ om de det kunde giøre/ oc hand met det Skib skulde været ført til Landet/ oc kommet der fra. Men huorledis der om er/ da kom hand aldrig mere udi Norrig/ oc hans kieriste Venner tuifflede megit der paa/ at hand skulde lefue. Endog der mange Ti-

dinge spurdis til Norrig oc Engeland / at hand skulde lefue / oc værit seet i it Closter udi Syrien / saasom Halfrod Skaald siger i sin Vise.

Sannir var Aar ok æfui Oldbrags so er det sagdi at lofda Gramr lifdi lestyggis sunar Tryggua wira queds olld or elj Olaff kommin stalamen geta malj sonno mick er ver en sua ferj Mundit deim er degnar drothar. dan gram sotto fer ek met lyda ljdi Landherdar stot verta: Nu er sansregt sunnan Siclings i styr miclon.

Grefue Erick Hagensøn / egnedis Ormen Lange met Sejeren / oc der til it stort Bytte oc Roff / oc hand styrde sielff Ormen fra Sundet.

Den tid hafde Suend Hagensøn Ericks Broder trolofuit Holmfrid / K. Olaff Sønskis Daatter / oc der disse tre Høfdinger da skiftede Norrig / da sette K. Olaff Sønske Suend Jarl ofuer den part i Landet som hannem tilfalt / som var 4 Læn udi Trondheim / oc der til Sundmør oc Nordmør / oc Rumßdal / oc øster i Landet Ranarige fra Got Elff (det er nu Bahus Elff) oc til Suinsund / met saadant vilkor som Harald Haarfager gaff det sine Sønner i forlæning.

Men Erick Jarl fick 4 Læn i Trondheim / oc der til Helleland oc Nummedal Sundfiord / oc Nordfiord oc Fialer Sogn / oc Haardeland Rogaland (det er / Ryefylcke oc Jæderen) oc Norder Agde indtil Lindesnæs.

Men Suend Danekoning hafde sin part udi Vigen / som tilforn / oc hand forlænte Erick Jarl Raumerige oc Hedmarcken.

K. Olaff Suenske giorde Svend Hagensøn til Jarl eller Grefue / oc var hand en deilig Mand.

Erick oc Suend lode sig døbe / oc toge ved den Christen Tro / dog lode de huer tro som hand vilde i deris Regimentis tid / men gamle Log oc gode Landeseder hulde de vel ved mact udi deris tid / oc vaare vensalige oc gode Regentere.

VII. Kong

VII. Kong Olaff Haraldsøn den Hellige / den Siuende Enualds Konge i Norrig (naar mand regner Hagen Jarl i Kongetallet) huilcken oc bleff kallet K. Olaff Diggre (det er / den Tycke.)

BJørn Kiøbmand / eller Farmand / Harald Haarfagers Søn bleff slagen ved Sæm paa Vestfold / aff sin Broder Erick Blodøxe / som før er sagt / oc hans Søn Gudrod bleff opfostret hos sin FaderBroder K. Olaff Diggrebein / som kaledis Gierestads Olaff eller Alff / met Olafs Søn Trygge / indtil Erick Blodøxe ocsaa ihielslo forbenefnde Olaff Koning / met K. Sigrod aff Trondheim / Haldan Suartis Broder / ved Tunßberg / da flydde Gudrod Biørnsøn / oc Trygge Olaffsøn til Oplanden. Siden blefue de baade Konger under K. Hagen Adelstein / oc efter hans død sloge K. Erick Blodøxis Sønner dem baade ihiel. Trygge hafde en Søn ved Nafn Olaff / som holt sig uden Lands / indtil Hagen Jarls sidste dage / som før er omtalit / men Gudrods Søn Harald / som var opfostret paa Grenland i Oplanden / oc kaldis derfore Harald Grenske / hand var Hagen Jarls Underkonning paa Vestfold oc Oplanden / oc hafde til Hustru Aaste Guldbrands Daatter / Høfdings aff Guldbrandsdalen / som kalledis Dala Guldbrand / oc Aasta kalledis Dalakolda (det er / Dalahinden) for hindis Deiligheds skyld / oc bleff hand paa det sidste indebrend i Suerrige / saasom udi Hagen Jarls den Rigis Historie formeldis.

Aasta Gudbrands Daatter / fødde it Drengebarn / som før er sagt / oc kallet hannem Olaff efter K. Olaff paa Gierestad. Rani Jonsøn øste Vand paa Barnet / efter Hedenske viis / oc bleff det opfød først hos sin Moder oc Moderfader. Nogen tidlang der efter gifte Aasta sig igien met K. Sigurd Sirr paa Ringerige / som var Haldans Søn Sigurd Risis Søns / som var Harald Haarfagers Søn / hans Fædre hafde haft Ringerige at regiere for hannem.

Sigurd Sirr var en vijs Mand / megit afholden / oc Rig / hand var ingen Krigßman / men en god Regentere / som elskede Retvijßhed oc Medelmadighed udi alle Stycker / oc bleff Olaff Haraldsøn siden opfostret hos hannem oc sin Moder.

En Vinter / efter Harald Grenskis død / toge Trønderne Hagen Jarl aff lifue / oc Olaff T. bleff Konge igien / som før er om talit. Hand var den dueligste oc ypperste Krigßførste som være maatte / oc udi ald sin Handel oc Idret lig efter Kong Hagen Adelstein. Hand var oc den første Christen Konge i Norrig / som baade sielff holt ved den Christen Tro / oc lod den forkynde ofuer alt Norrig oc alle Lande / som laae under Norrig. Hand lod oc døbe K. Sigurd Sirr / met alt sit Folck / oc var sielff Olaff Haraldsøns Gudfader.

Rani Jonssøn den Vidfarne / var Olafs Fosterfader oc Tuctmestere / oc lod Olaff sig snart vel tee til Dygd oc Mandelighed. Hand var oc deilig / dog icke høj paa vext / vijs oc veltalendis.

K. Sigurd var en god Bomand / oc holt megit Arbeidsfolck / oc drog sielff ofte ud til sine Gaarde / at besee sine Agre oc Enge / Fæ oc Queg / Smeden eller Bygning eller andet saadant Arbeid. En Dag vilde Kongen ride ud / da var alt hans Folck fra hannem / huer paa sin Bestilling / oc Olaff Haraldsøn var alleene hos hannem / da bad Kongen hañem / sadle hannem sin Hest / Olaff gick ud oc lagde Kongens Sadel paa den største Buck i Hiorden var / oc gick ind oc sagde Kongen at Hesten var sadlet / der Kongen kom ud / oc saa huad Olaff hafde giort / sagde hand til hannem: Jeg seer vel Olaff at du vilt raade mere end jeg / thi vil det icke due eller sømme mig / at tale dig andet til end det som dig behager / mand kand vel see at vi to hafue icke eens Sinde / thi tenckte Kongen huorledis hand kunde skilie hannem vel fra sig met det første.

Olaff Haraldsøn var icke høj Mand / men medelmaade

paa skick oc vext/ tyck oc fuldkommen sterck oc før/ hand hafde Liußgraat Haar/ oc it bret Ansict/ oc dog klart oc deiligt oc rødt/ hand hafde deilige Øjen/ oc snare i Hofuedet/ oc saa skarpt naar hand var vred saa at der var fryct hos at se hannem da i Øjnene/ hand var oc en megit idrettis Mand udi mange stycker/ hand kunde vel skiude/ baade met Bue oc Handskud/ oc var en god Krigßmand/ oc dertil kunde hand vel suømme/ hand var oc lærlig nem oc konstig/ oc kunde vel giøre efter huad hand saa giøre for sig/ oc bleff hand kallet Olaff Digre (det er/ Olaff den Tycke) hand var dristig/ oc hafde it klart Maal/ oc kunde vel tale for sig/ hand voxte snart til/ oc bleff fuldkommen i styrcke oc forstand/ hand var alle sine Frender oc Venner yndelig oc teckelig/ udi leeg oc saadan idret vilde hand altid vinde prijs/ oc icke lettelig lade sig ofuervinde/ men tenckte paa at hand kunde forsuare den Ære oc Værdighed som hand var fød oc baaren til.

Olaff Haraldsøn var 12 Aar gammel/ der hand stigede paa Orlogßskibe/ met Rani sin Tuctmestere/ som var van i Siørøfuerij/ oc strax gafue hans Folck hannem KongeNafn/ som da var sedvane/ at naar Konge Sønner droge i Siørøfuerij eller Viking/ da baare de KongeNafn/ endog de hafde intet Land eller Rige at regiere. Hand seilede først øster ved Landet/ oc flydde til Danmarck/ mod Høsten sejlede hand under Suerrig/ oc røfuede oc brende vide i Landet/ thi hand meente sig hafue Sag nock til Fiendskab mod de Suenske/ fordi de dræbte hans Fader. Der hand kom i de Suendske Skiær/ stridde hand mod en Siørøfuer som Sote var kallet/ oc ofuervand hannem ved Soteskiær/ Olaff hafde mindre Folck end Sote/ men større Skib/ Thi lagde hand sine Skibe imellem nogne Boier eller blinde Skier/ saa at Vikingene icke kunde komme til hannem/ uden met nogen faa Skibe tillige/ oc de som først komme/ dem kaste Olafs mend Baadßhager/ oc kroge paa/ oc droge dennem til sig/ oc lagde dennem øde.

Der efter holt Olaff Øster ved Suerrig / oc lagde op i det store ferske-Vand Logen / (som nu kaldis Moler) oc røfuede paa begge Lande / alt op til gamle Sigtun / oc siunis endnu den Stenbrygge / som hand lod der giøre / men der det leed imod Høsten / spurde Olaff / at K. Olaff Sønske forsamlede Skib oc Folck / oc hafde ladet slaa Jærnlencker ofuer Stocksund / oc lagt der en hob Folck hos / oc tenckte at holde Olaff Haraldsøn / indtil frost kom / Thi seilede hand til Stocksund / oc kom der icke igiennem / thi der vaar Blockhus vesten for Sundet / oc Krigßfolck laae østen fore / da spurde hand at Kong Olaff Suenske var kommen til Skibs / met en stor Hær. Saa er Logen it stort Vand / oc løber de meste Elfue oc Becke / oc andre ferske Vand der udi / som i Suerrige ere / Thi blifuer den stor oc voxer op mod Høsten aff Regnvand / saa at Fossen falder stride ud igiennem Stocksund / oc Vandet gaar højt paa Landet / da lod Olaff grafue igiennem Agnesidt / Thi der var laugt Land oc blød Mør Jord / oc megen Regn falt samme tid / oc der grøften var igiennem grafuen / da falt Vandet saa stride der ud / at Grafuen bleff diubere / oc Olaff kom der igiennem met alle sine Skibe ud i Hafuit / oc der komme nogne Suenske / som vilde forhindre hannem at komme der ud / men Aabacken falt ud met dennem / thi den var underløben aff Vandet / oc mange aff dem drucknede.

Olaff Haraldsøn seilede til Gulland / oc vilde der røfue / men Goterne hafde samlet Hær mod hannem / oc bøde hannem Brandskat oc Underdanighed. Kong Olaff teckedis det Bud vel / oc bleff der om Vinteren / om Sommeren der efter seilede hand først til Øland / siden til Findland / oc deden fram ved Balagaards side / oc saa til Sudvig i Danmarck / der efter til Frißland / oc laae under Kinlima side / udi stor Storm / oc allestedis huor hand kom / røfuede hand oc brende / oc hafde Strid met Indbyggerne.

Der

Der efter seilede Olaff Haraldsøn til Engeland/ da hafde Suend Danekoning udi mange Aarført Krig paa Engeland/ oc indtagit alt Landet/oc fordrefuit K. Adelrad aff Landet/ samme Høst som Olaff kom til Engeland/oc der efter var K. Suend Haraldsøn blefuen hastelig død/ en Nat paa Sengen/ oc de Engelske meente at hin Hellige Edmund hafde dræbt hannem. Der Kong Adelrad det spurde til Flanderen / drog hand strax til Engeland igien/oc forsamlede Folck/oc lod biude til sig alle dem som vilde fortiene Guld oc Fæ/ oc vinde Landet med hannem / da søgte megit Folck til hannem / oc blant andre kom Olaff Haraldsøn hannem til hielp / met alt sit Folck/ oc de lagde i den Aa Tæms / oc de Danske hafde den Stad Sudervig inde/ paa den anden side Elfuen / oc hafde befest den met mangfoldig Værn/ de hafde giort en høj Brygge ofuer Elfuen / met Blockhus oc Værn der paa / saa at ingen kunde der ofuer komme.

Kong Adelraad var megit bange/ oc ilde tilfreds/oc tenckte huorledis hand kunde vinde Staden. Hand kallede alle Høfdinger til sig/ oc raadsloge met dennem/ huorledis de skulde komme ofuer Bryggen. Olaff Haraldsøn sagde sig at vilde drage for met sit Folck / om de andre vilde følge hannem. Det bleff beslutted / at de skulde legge op under Bryggen met deris gandske Skibsflaade. Olaff lod giøre Flager ofuer sit Skib/ aff stercke Vaander / met stercke Stolper under / saa at de kunde opholde Steen oc Grud/om det bleff der paa kastet aff Bryggen/ oc kunde mand staa der under oc giøre Værn. Der de lagde til Bryggen met Skibene / da bleff der kastet aff Bryggen saa megit Steen oc Skud oc Vaaben / at der huercken holt Skiolt eller Hielm eller Brynie / thi maatte alle Skibe legge aff igien/ uden Olaff H. / hand lod feste stercke Trosser / om alle Brostolpene / oc lod saa Skibene drifue ned for Strømmen/ oc rodde met gandske macd / da ginge alle Brostolpene løse aff grun-

grunden/oc Broen falt ned met alt det vebnet Folck der paa stod/ siden stormede de til Byen/ oc vunde den / oc der Indbyggerne oppe i Landet fornumme / at den Aaa Tæms var indtagen/ oc Kongen kunde komme met Skibe op i Landet/ da fryctede de sig/oc opgafue hannem alle Stederne/oc toge hannem til Konge igien.

Den Vinter var Olaff hos K. Adelraad/ oc holt de en stor Slactning paa Ringmarehed paa Vlfkieldsland/som Vlfkield Snillig tilhørde/ oc de finge Sejer. K. Adelraad indtog Landet vide/dog hafde de Danske mange Slot oc Stæder inde.

Olaff H. var Feltøfuerste ofuer alt Krigßfolcket / den tid Kantelborg bleff vunden / plustret oc brendt. Der efter hafde hand Landeværn ofuer alt Engeland. Hand drog omkring Engeland met Skibe/ oc indtog Landet/ huor som Tingmend eller Danske hafde det inde/ oc var hand udi tre Aar i den Bestilling/ saa døde Kong Adelraad/oc hans Sønner Edmund oc Edvard/ toge Riget efter hannem.

Hand seglet siden Vester i Karlß Aa / oc holt der en Slacting met Sørøfuere / oc som hand der laa / oc bide efter Bør/ oc actede at segle igiennem Nerva Sund/(det er/Straten) til Hierusalem/da drømde hand/ at der kam en stor Mand til hannem/ oc bad hannem / lade den færd/ oc drage hiem til sin Arff oc Eje udi Norrig/ thi der skulde hand oc hans Afkomme oc Slect blifue Konger udi lang tid/ oc hand vende tilbage igien/ oc hand røfuede oc brende udi Peitoland udi Franckrige/oc var hand i denne Vesterlands færd paa andet Aar. Da vaare ledne 13 Vintre efter K. Olaff T. fald/ oc hafde Erick oc Suend Hagens Sønner regieret Norrig den stund/ oc siden Suend oc Hagen Erickson/ K. Suends Systerson. Den tid vaare Vilhelm oc Robert Grefuer udi Nordmandien / om huilcke en anden steds skal omtalis.

Efter K. Olaff T. fald / gaff Erick Jarl Einar Tambeskielsfuer Fred / hand var Endred Styrckorsøns Søn/ oc var 18

Aar

Aar gammel / den tid hand sejlede til Norrig igien met Grefuerne. Hand vaar den sterckeste Mand oc beste Skyttere udi ald Norrig / oc kunde hand skiude met en Kolf igiennem en Raa Oxehud / som hengde ofuer en Stang. Hand kunde oc vel løbe paa Skyer / oc udi alle Jdretter ofuergick hand alle andre. Hand vaar riig oc aff stor Slect. Erick oc Suend Jarler gafue hannem deris Syster Bergliod Hagens Dotter: Hun var en deylig Quinde/ oc hand affledede en Søn met hende / ved Nafn Endrid / De gafue hannem oc Forlæning i Orckedal / oc hand bleff en rig oc mectig Mand i Trondelauff / oc Grefuerne hafde stor Trøst aff hannem.

Der Erick Jarl hafde raadt for Norrig udi 12 Aar/ da kom Bud til hannem fra hans Hustrues Broder K. Suend i Danmarck / at hand skulde drage met hannem til Engeland met sin Krigshær / Thi Erick var da Naffnkundig ofuer Lande aff den Strid hand hafde ført / oc besynderlige aff de tuende Sejer som hand hafde faaet i de to skarpe Strider / som hafde værit holdet udi Nordlandene / Den ene som hand holt met sin Fader mod Jomsvikingerne / oc den anden som hand holt imod K. Olaff T. Hand vilde icke sidde K. Suend offuerhørig i denne færd / Thi seilede hand aff Norrig/ oc sette Hagen sin Søn ofuer Landet / oc fick hannem Einar Tambeskielfuer udi Haand/ at hand skulde styre Riget for hannem. Da var Hagen 17. Aar gammel/ oc Suend Jarl haffde halffparten aff Landet.

Erick kom til Engeland / oc vant den Stadt Lunden met K. Knud / oc Vesten for Lunden felde hand Vlffkield Snilling/ oc hand bleff i Engeland Vinteren ofuer / oc holt der nogne Slag / oc om Vaaren der efter / actede hand at segle til Rom / men hand bleff død paa Engeland aff Blodlob / aff det at hand hafde ladet sin Drøbel skiære.

K. Knud kom til Engeland / den tid Adelraad Konning døde / oc hand fick til Hustru Dronning Emma Adelraads ef-

terladendis Hustru. Deris Børn vaare Haarde Knud/ oc Gunhild/ oc giorde K. Knud saadan en forligelse met Edmund/ K. Adelraads Søn/ At huer dem skulde haffue halffparten aff Engeland / men inden den same maanit bleff K. Edmund dræbt aff Henrich Strolna/ oc K. Knud uddreff siden alle K. Adelraads Sønner aff Engeland. De droge til deris Moderbrødre i Nordmandien / oc same tid kom Olaff Haraldsøn oc saa didt aff Vesterleden/ oc de blefue den Vinter ofuer i Nordmandien / oc forbunde sig samen met saadanne vilkor / at Olaff H. skulde hafue Northumbreland / om de kunde faa vunden Engeland aff de Danske. Olaff sende Rani sin Tuctmester til Engeland / silde om Høsten / mit megit Sylff oc Pendinge / at hand skulde forsamle Folck / oc legge sig ind met de ypperste Mend i Landet / at hand kunde faa dennem paa sin side / oc Adelraads Sønner sende Bud met hannem til deris Venner oc Frender / oc Rani bleff den Vinter paa Engeland / oc fick mange de ypperste Mend sig til vilie / Thi Lands Folcket vilde gierne hafue en Konge / som var indfød i Landet. Men de Danskis mact var da saa stor der i Landet/ at de hafde tvinget alle under sig.

Om Vaaren der efter drog Olaff met K. Adelraads Sønner til Engeland/ oc komme til Ingefiord/ oc ginge der paa Landet met sit Folck/ oc ofuerfulde oc indtoge en By / oc sloge mange ihiel der udi. Der K. Knuds Mend det spurde/ forsamlede de en stor Heer met en hast / thi rømde Adelraads Sønner til Nordmandien igien/ men Oluf seglede Nord til Northumberland/ oc lagde der i Hafn / oc sloes met Bygmendene / oc fick Sejer oc megit Gods. Siden gaff hand der sit Folck forloff / oc lod sine Skib der igien/ uden to Skib aff de beste/ oc 120. aff sine dueligste Mend/ dennem seglede hand til Norrig met/ oc lendede først udi Sælø mit for Norlanden/ oc de holt det for it got Tegn/ at de der forfelde. De ginge op paa Øen / oc der var Lærford. Kongen skred met den ene Fod i Læret / oc kom at staa paa det ene Knæ / oc sagde/ Nu falt jeg. Rani suarede/ Ney Herre du falt icke/ men

du feste Fod i Landet. Kongen loo der adt / oc sagde / saa maatte end vorde / om Gud vil. Oc de ginge til Skibs / oc seglede Sønder til Vlfuesund / der spurde de at Grefue Hagen var Sønder i Sogn met it Skib / oc var ventendis Nord igien / naar Børren blæste god.

Der Olaff T. lod bude den Christen Tro i Norrig / vaare der mange som lagde sig der imod / thi gaff hand Erling Skiaglsøn sin Syster / met en stor part aff Landet / paa det at hand kunde hafue dis bedre bistand aff hannem oc hans Slect. Hand gaff sin anden Syster Ingeborg / Ragvald Jarl Vlffsøn / som raadde lenge for Vester Gotland. Hans Fader var D. Sigrit Storraadis Broder.

Efter Olaff Tryggesøns fald / der Norrig bleff skift i tre parter / som før er sagt / da drog Erick Jarl mange Forlæninger oc Ejendommer fra Erling / som Olaff T. hafde gifuet hannem. Men huor som Erick optog Landskyld / da kom Erling efter / oc tog der lige saa megit / oc det holt hand met Grefuen ald hans tid / oc Erick torde icke begynde eller yppe noget mod hannem. Thi Erling var aff en stor Slect / oc holt daglige meget Krigsfolck / oc skøne skibe / met huilcke hand drog i Sørøfuerj huer Somer / oc aflede sig Gods oc Pendinge / huormet hand oppeholt sin statt lige som en Første i Landet / saa som hand oc giorde udi K. Olaff T. tid / oc hand holt hus paa den Gaard Sola paa Jæderen.

Olaff H. holt ind aff Lejden / der hand kom sønder til Fialer / oc lagde til i Soudesund it Skib ved huert Land / oc hafde en tyck Kabel imellē baade skibene. Der Hagen Jarl kom roendis met sit skib / oc meente disse vare Kiøbfarter / oc hand kom imellem baade Skibene / da vunde de op paa Kabelen / oc styrte hans skib om / Olaff lod bierge Hagen Jarl oc hans folck. Dog suncke der mange ned blant Steenvaaben oc skud / oc bleff Grefuen led for Olaff / hand var en meget deilig Mand / oc Olaff sagde / sant er det som sagt er / at i Frender ere saa dejlige oc Mandelige Mend som være kunde / men Lycken monne nu vende sig. Grefuen

suarede / ingen Vlycke er mig end vederfarit. Det er ofte skied imellem os Frender at stundom hafuer den ene offuerhand / oc stundom den anden / saa kand oc endnu skee. Olaff suarede / Det kand hende / at du huercken faar Lycke eller Sejer her i Landet efter denne Dag. Oc Olaff gaff hannem oc hans Mend Lifuet met den vilkor / at hand suor Kongen en Ed / at hand skulde rømme Norrig / oc aldrig føre Strid mod hannem / eller søge til Norrig / den stund Kongen lefde / oc Kongen gaff hannem sit Skib oc Folck igien / oc lod hannem fare.

Hagen seglede til Engeland / oc kom til K. Knud sin Moderbroder / oc bleff det vel kagen / oc Kongen tog hannem i sit Hoff / oc gaff hannem stort Velde udi sit Rige / oc hand bleff lang tid hos Kongen.

Der Suend oc Hagen Jarler raadde for Landet / giorde de Forbund met Erling Skialgsøn / oc Aslag Erlings Søn fick til Hustru Suend Jarls Dotter Gunhild / oc skulde Erling oc hans Søn beholde ald den Part i Landet som hand hafde udi K. Olaff T. tid / oc da bleff giort fast Venskab imellem hannem oc Grefuerne / oc de befestede det met deris Ed.

Olaff K. holt Øster ved Landet / oc holt Ting met Bønderne / mange ginge hannem til haande / men flere stode hannem imod / besynderlig aff Suends oc Erlings Venner oc Frender. Thi seglede hand ind i Vigen (det er Opslofiorden) oc lagde sine Skibe op / oc gick i Land paa Fiolden / der fant hand mange aff sine Slect oc Frender / oc mod Høsten drog hand op til sin StifFader K. Sigurd Sirr paa Ringerige / oc der hand kom nær mod Gaarden / sende hand Bud for sig / oc lod tilsige sin Moder at hand var saa nær kommen. D. Aasta sende Bud efter K. Sigurd Sirr / fordi hand var da icke hiemme / oc lod indbiude de beste Mend der omkring / at fafne hendis Søns hiemkommen.

K. Sigurd var da ude hos sit Arbeids Folck paa Ageren /

Der

Der Budet kom til hannem / gick hand i sin huer dags Klæder / thi hand var en god Bomand/ som før er sagt/ oc førde ingen stor Statt. Hand var faa talendis / oc dog den Viseste i Norrig/ oc den rigiste paa Guld oc Sølff/ hand var fredsærdig oc en god Regenter / men Aasta Dronning var prectig / oc storhofuit/ (deris Børn vaare Gudorm/ Haldan oc Harald/ oc to Døttre/ Gunhild oc Ingerij.)

Sigurd skifte sine Klæder om/ oc red hiem met 30 Mend/ som hand tog met sig aff Bygden/ oc møtte K. Olaff ved Gaarden/ som kom met hundrede Mend/ Oc Sigurd steg aff Hesten/ oc fafnede hannem venlige met alt sit Folck / oc Aaste gick fram oc kyste hendis Søn / oc bød hannem til / hielp oc bistand / Land oc Folck / met alt hues hun formaatte / Olaff tackede hende / oc bleff nogenstund hos dennem.

En Dag kallede Olaff Haraldsøn sin StifFader oc Moder for sig/ oc Rani sin Tuctmester/ oc sagde til dennem / Eder er vel vitterligt/ at jeg hafuer været lenge uden Lands/ oc nærit mig met Røfuerj / oc sett Siæl oc Liff i stor Fare / Thi mange uskyldige Folck hafue ladet deris Lijff oc Gods for os / oc andre hafue siddet i det Rige / som mine Forfædre hafue haft fra Harald Harfagers tid/ Thi hafuer jeg sett mig fore / at søge mit Fæderne Rige igien met Od oc Eeg / oc huercken spørje Kongen i Danmarck eller Kongen i Suerrig derom / oc hafuer jeg først villet gifuet dig dette tilkiende K. Sigurd / fordi du est en viis Mand / bedendis dig / at du her udi vilt være mig bestandig met Raad oc Daad. K. Sigurd suarede / Du hafuer giort vel Olaff / at du hafuer ladet mig først forstaa din Meening / førend du bær det op for menige Mand / oc vil jeg gierne hielpe dig / at fulddrifue dit Forsæt / Dog vil jeg tilforn forfare de andre Oplendiske Kongers meening derom. Oc skalt du være fellig oc trygger hos mig saa længe / oc alt mit Land oc Gods skal være dig tilrede til styrcke oc bistand. Oc ville vi icke endelige begynde

 denne

denne store Handel/ uden vi kunde befinde at vi kunde faa styrcke oc Mact / til at staa imod Kong Olaff i Suerrig / oc Kong Knud i Danmarck / som nu ocsaa hafuer Engeland under sig/ Men her blifuer vel gode Raad til Krigsfolck i Landet / thi alle Mand stunder altid efter noget nyt / saa gick det ocsaa i K. Olaff T. tid/ endog hand nød icke lenge Riget.

Hans Moder sagde / Jo større din Ære oc Værdighed kand blifue / min Søn / jo større bliffuer min Glæde / saa hielper jeg dig gierne / alt huad jeg kand oc formaar / oc seer jeg heller at du bliffuer Konge ofuer alt Norrig / om du end icke skulde lefue lenger i Regimentet / end Olaff T. giorde / end at du skulde blifue en Skatkonge/ som din StifFader er / oc du skulde dø aff Elde. Oc Olaf bleff nogen tidlang hos sin StifFader met alt sit Folck.

Den Tid vaare mange Konger paa Oplanden/ som vaare komne aff Harald Haarfagers Stamme. For Hedmarcken raadde to Brødre / Røreg oc Ring. Vdi Guldbrandsdalen var Gudrod Konge / saa var oc en paa Rommerige / oc en ofuer Toten oc Hadeland. Disse fem Konger lod Kong Sigurd Sirr kalde tilsammen paa Hadeland / der kom oc Olaff Haraldsøn / oc talede Sigurd hans Ord for Kongerne / oc gaff dennem hans Forsæt tilkiende / oc begierede Hielp aff dennem met Folck/ Raad oc samtycke. Hand foregaff huor storligen det var fornøden / at de engang affskaffede det Aag / som Danske oc Suenske hafde tvungit dennem under / oc at da var den Mand kommen / som vilde være deris Høfding til saadant at udrette. Der hos opregnede hand mange Mandoms Gierninger/ som Olaff hafde bedrefuet i sin udfærd / met meere saadant. K. Røreg suarede / det er vel sant at Harald Haarfagers Rige er megit forfaldet/ oc ingen er Ofuerkonning i Norrig aff Haralds Slect/ nu hafuer Kongerne ocsaa værit ulige i Landet/ thi en part hafue værit grumme Tyranner / saa som Gunhilds

Søn-

Sønner vaare / oc Hagen Jarl siden hand fick alt Riget under sig / saa at mand heller vilde være undergifuen udlendske Konger / end sine egne indfødde Slectinger. Thi under de Vdlendske Konger hafde de bedre Fred oc skonsel / oc meere Raad ofuer sit egit / end ellers / fordi Kongerne icke vaare saa nær tilstede / oc lode sig nøye met den Aarlige Skat / saa som nu hafuer værit / sagde hand / en tidlang under Kongen i Danmarck / aff huilcken vi hafue stor hielp oc trøst udi alt det vi behøfue / oc hafue god Fred oc skonsel inden Lands. Thi er det min meening / at jeg seer gierne at det blifuer staaendis som nu er. Thi jeg veed icke / om det blifuer dis bedre for mig / at denne min Frende blifuer Konge ofuer Landet. Da suarede Kong Ring hans Broder / oc sagde / Bedre tyckis mig at hafue mit Rige aff mine Frender / end aff en udlendske Konning / oc siger min Hu mig det / at denne Mands Lycke oc Mandom monne hielpe hannem til Riget / oc der som hand blifuer Konge ofuer Norrig / da hafuer den best / som mest hafuer hiulpet hannem der til / oc der met fortient hanß Venskab. Thi er det mit Raad / at vi giøre Venskab met hannem / oc styrcke hannem / oc staa hannem bj / efterdi hand er retbaaren til Konnigdommet. Hand monne vist lønne os det vel / oc forøge voris Rige oc Værdighed. Thi ville vi giøre Forbund oc Venskab met hannem. Der efter stode de op oc talede met huer andre / oc bleff paa det sidste beslutted oc samtyckt / at de giorde Forbund met Olaff H. oc hand lofuit dem sit trofaste Venskab / oc at forøge deris Rige oc Værdighed / om hand blef Konge ofuer Norrig / oc de stadfeste dette met deris Eed paa begge sider.

Siden stefnede Kongerne alle Bønderne til Ting / oc Olaff gaff dennem sin Begiering oc Forsett tilkiende / oc huad Tiltal hand hafde til Riget / oc begierede at de skulde tage hannem til Konge. Hand vilde der imod holde dennem ved

gamel

gammel Loug/oc forsuare Riget for udlendske Høfdinger/ oc talede hand lenge oc viselige for Almuen derom / oc de rosede hans Tale / oc Kongerne stode op / oc forfremmede dette hans Erinde hos Almuen / oc hand bleff tagen til Konge ofuer alt Landet/ oc dømt til Riget efter Oplendisk Loug. Da drog K. Olaff strax ud paa Giestning / der som Kongens Gaarder vaare / oc det gick som hans StefFader spaade/at der kom saa megit Folck til hannem / at hand icke kunde bestyre det / Thi tøfuede hand icke lenge paa huert sted / men vilde drage Nord ofuer Fieldet/ der kom til hannem Sigwald Skald met it Quæde eller Vise/ som hand hafde dictet om hannem: Kongen gaff hannem en Guldring for Quædet / oc Sigwald kom i Kongens Tieniste / oc bleff en aff hans Hoffsinder. K. Olaff kom ofuer Fieldet met sit Folck / oc kom først udi Opdal / oc drog saa ned udi Orckedal/ oc tingede met Bønderne / oc gaff tilkiende / huorledis Hagen Jarl hafde met sin Eed opladet hannem sit Part udi Riget / En Part suarede vel/ oc en Part stode hannem imod. Oc var Suend Jarl den tid inde i Trondheim ved Steenkier / oc vilde der holde sin Jul / oc der var da Kiøbstad. Ejnar Tambaskielfuer fick Tidende aff K. Olaffs komme / oc sende strax Bud til Suend Jarl. Suend hafde it lang Skib / som flød for Gaarden / tieldet oc ferdigt / der lod hand bære paa Gods / Pendige oc Fitalje / saa meget som Skibet kunde bære / oc drog ud efter Fiorden om Natten / oc kom i dagningen ugi Skoutasund. K. Olaff hafde faaet 5. lang Skibe aff Bønderne i Orkedal / oc drog ind efter Fiorden / Suend Jarl lagde til Land i Maserwig/ oc hug Træer aff met Løfuene/ oc hengde ofuer sit Skib / at Olaff skulde icke see hannem / oc det var icke endda vel liust der Olaff rodde hannem forbij. Suend Jarl drog ud til Froste/det var i hans Læn/ oc sende Bud efter Ejnar / oc sagde sig ville samle Folck/oc stride mod Olaff H. Ejnar raadde hannem til at holde sig stille / paa det de kunde des bedre offuerfalde oc forraske

Olaff

Olaff uforvarendis/ naar leiligheden kunde begifue sig. Hand giorde saa oc drog paa Giesterj i Stioredal.

K. Olaff lod tage ald den Julekost hand fant paa Stenkier/ met andet Gods/ oc hand lod det bære i sine Skib/ oc lagde ud til Nidros/ oc lod der oprette igien Kongens Gaard/ som K. Olaff T. der lod bygge/ som da var forfalden i Erick Jarls tid/ som hafde holdet hus paa sin Fæderne Gaard Laden/ Thi Olaff T. hafde ladet efne til Kiøbstæd i Nidros/ som tilforn var en Bondegaard paa Nidarnæs. Der Olaff T. nu vilde holde sin Jul paa Kongens Gaard/ spurde Suend Jarl oc Ejnar det/ oc de forsamlede 300. Mand/ oc droge den øfre Vey igiennem Guledal/ oc vilde til Nidros. K. Olaffs Mend/ som vaare i Guledal/ varede hannem adt/ oc hand lod bære Klæder oc Vaaben i sine Skibe/ oc drog ud til Orckedal/ oc saa igiennem Dalerne til Fieldet/ oc ofuer til Guldbrandsdalen/ oc Suend Jarle røfuede oc brende Kongens Gaard i Nidros/ strax Olaff var aff dragen.

K. Olaff forsamlede Krigsfolck met sin StifFaders oc alle Oplendingers bistand/ oc mange ypperlige Mend oc rige Bønder komme hannem til hielp/ oc drog hand ned til Vigen/ (det er OpsloFiorden) oc forskaffede sig Skib. Suend Jarl forsamlede oc en stor Krigs Hær. Den tid vaare mange Lænshøfdinger oc Befalingsmend i Norrig komne aff KongeSlect eller Grefueslect/ oc raadde de mest for Landet. Thi Bønderne giorde huad de raadde dennem/ Suend Jarl stod vel hos alle Lænshøfdingene/ thi hafde hand got ved/ at faa Folck nock. Hand oc Ejnar T. sejlede Sønder ved Landet/ oc der kom Erling Skialgsøn oc mange andre til hannem/ met megit Folck/ hand sejlede siden til Vigen/ oc lagde ind til Granmar. Da var K. Olaff kommen ud i Fiorden/ oc lag icke langt der fra/ oc vist ingen aff hinanden.

Anden Dagen som var PalmeSøndag/ da gick K. Olaff

paa Land met alt sit Folck / oc hand sagde dem / at Grefuen var nær hos/oc bad dennem vebne sig vel/ oc følgis ad met alle Skibene/ naar hand lagde aff/ oc være rede at sammenbinde Skibene naar de funde Jarlen/ oc i det første Anfald skulde de skytte oc skiule sig vel / oc ey forhaste sig at skiude deris Vaaben i Siøen eller til glippe/ men naar steven festis / at de skulde det bje/ skulde de bevise dennem duelige mend at være/siden gick hand til Skibs/ oc bad Folcket vel æde oc dricke / der efter lod hand blæse/ at alle skulde legge aff / hand førde sielff it Skib som Karols Hofuit var kaldet / oc hafde blant andet Folck hundrede udvalde Krigßmend der paa/ som hannem hafde fult i Krig/ oc vaare vel vebnede met Hielme oc Brynie oc huide Skiolde/ oc it Kors paa huert Skiold. Hans Mercke i hans Fennicke var en huid Orm/ der de komme omkring Næsset / da var Grefue Suend vebnet met alt sit Folck/ oc vilde legge aff / oc søge efter Olaff/ oc K. Olaff lagde til dem / oc lod binde Skibene tilsammen/ oc lagde hand sielff mod Grefue Suends Skib / oc stod den Slacting lenge paa / dog paa det sidste lod Grefuen hugge sit Skib løst / oc vilde fly / Kongens mend kaste Dregge oc Kroge i hans Skib/ oc vilde holde hannem/ men hand lod det alt hugge løst/ oc Einar kaste it Anker for i Grefuens Skib/ oc førde hannem ud ofuer Fiorden met sig/ oc hand hafde da mist megit Folck oc mange Skibe/ oc Grefuen seilede Øster ved Landet / oc flydde til Suerrig / oc Einar oc mange Lænßherrer met hannem/ men Erling Sole/ oc saa mange som icke vilde fly fra deris Odal oc Ejendomme/ droge hiem til deris Boo igien.

Kong Olaff skifte Rofuit mellem dennem/ som hafde hiulpet hannem / oc gaff dennem alle store Gafuer/ hand gaff Ketil aff Ringanæs en Jact/ den lod Ketil flytte op efter Roma Elff / alt op i Miøs/ oc Kongen sejlede Vester ved Landet/ oc bleff allesteds til Koning tagen/ oc der hand kom til Lindeßnæs/ spurde hand/ at Erling paa Sole holt megit Krigßfolck paa Jæderen /

Thi

Thi seilede hand der forbij / oc nord til Trondheim / thi der var den meste styrcke i Landet / oc hand lod opbygge Kongens gaard i Nidros / oc funderede der en Kiøbstad / oc skiste Tofterne eller Grundene til dem / som der bygge vilde / oc lod bygge S. Clemens Kircke / der som den nu stoar / oc hand holt altid megit Krigßfolck / thi hand trode Indtrønderne ilde / om Grefuen kom i Landet igien.

Suend Jarl kom til sin Hustruis Broder / K. Olaff Sønske i Suerrig / oc bleff der vedtagen / Kongen undsette hannem met it stort Tal Folck / at indtage Norrig met / men Suend vilde drage først i Siørøfuerij / oc afle sig Gods oc Penninge / hand drog i Ryßland den Somer / oc om Høsten kom hand tilbage til Suerrige / oc bleff der sootdød / da droge meste parten hans mend hiem til Norrig / oc sagde visse tidende / at Suend Jarl var død.

K. Olaff i Suerrig truede fast / at hand skulde hefne sig en gang ofuer Olaff H. / for hand hafde sett sig i hans Skatland / oc fordrefuit hans Suager. Der Trønderne spurde Grefue Suends død / da gafue de sig under K. Olaff H. oc toge hannem til Konge paa huert Ting.

K. Olaff lod merckelig bygge oc beprydе Kongens Gaard / oc skickede Bisp Grynckield oc hans Præster Sæde hos sig i sin Saal / siden sade Kongens Raad / hand holt daglige 100. Hofsinder / oc 30 Hofmend / oc 30 tilsiuns Mend i hans Gaard / som skulde forskaffe hues der behøfuede / oc mange Arbeids Karle oc Træle / oc sette hand dennem en Gaardßret / som de skulde skicke sig efter. Desligeste lod hand sammen skrifue Christenretten / met Bispens oc andre lærde mends Raad / oc var hand flittig til at høre Ottesang oc Messe / huer Morgen / oc siden hørde hand Sager eller udrette nogit som mact laa paa.

Hand lod stefne til sig alle de viseste Mend i Landet / Rige oc fattige / oc lod oplæse den Loug som Hagen Adelsteen giorde / oc sette til oc tog der fra huor hannem siuntis / oc gior-

de ald sin flidt der til at Hedenske Vildfarelse oc gamle Vsæder maatte affleggis / oc Bønderne lofuede at ville rette sig efter den Loug som hand giort oc set hafde.

K. Olaff var en sedelig oc sactfærdig Mand udi daglig Omgiengelse / dog var hand gierig. Der vaare mange Islender hos hannem / hand spurde idelig / huorledis Christendommen bleff holden paa Island. De sagde at dennem var lofuit at æde Hestekiød / oc udbære deris Børn efter Hedenske vijs. Kongen fornam vel at det gick icke ret til der met. Hand spurde oc om den Christne tro paa Orcknøj / Hietland oc Færø / oc sagde sig ydermeere at skulde lade forfare derom.

Den samme Vinter efter Suend Jarls død / komme Kongens Sendebud aff Suerrige to Brødre / Torgout Skarde oc Asgout / met 24. Mend / oc hulde Ting / med Bønderne i Trondelauffuen / oc paa huert Ting krefuede de Skat paa K. Olaffs vegne i Suerrig. Men Bønderne suarede / at K. Olaff Haraldsøn hafde opbaarit den Skat / de vilde icke gifue to skatte. Torgout vilde drage hiem igien / men Asgout sagde / sig bedre vilde røcte Kongens ærinde. De droge ud til Nidros til Kongen / oc sagde hannem deris Herris begering / oc deris ærinde / oc Bøndernis suar / oc begierede at hand skulde dømme derom. Kongen suarede / at deris Herre hafde ingen ret tiltale til Norrig / men huad skade hand hafde tilføyet Kongeslecten i Norrig / det viste hand vel. De Suenske gafue trotzige Ord. Da sagde Kongen / drag hiem Asgout / oc sijg din Heere / at hand møder mig i Vaar nestkommendis / ved Landemercket / der ville vi forligis / oc see huem nest Odelbaren er til Norrig. Sendingebudene droge bort / oc Horgaut drog hiem igien sielf tolfte / men Asgout drog op i Guledal oc til Orckedal / oc actede til Møre at udrette sin Herris ærinde. Der Kongen det spurde / lod hand hannem hente / oc ophenge met alt hans Selskab. Torgaut drog hiem / oc sagde K. Olaff Suenske de Tidender / Kongen blef vred / oc fattedis hannem da icke store Ord.

Om

Om Vaaren der efter bød Kongen Leding ud aff Trond-heim / oc actede Øster i Landet. Hand sende Bud til Hialte Skieggesøn paa Jsland / at hand skulde komme til hannem / oc til Skofte Lagmand paa Jsland / at hand met de beste Mend paa Landet skulle afskafe hues Vsæder der var imod den Christne Tro / siden seilede Kongen Synder ved Landet / oc holt Ting met Bønderne / oc lod oplæse Christen Retten paa huert Ting / oc afflagde megen Hedenske Handel oc Vsæder / thi i Grefuernis tid hafde huer haft den Tro som hand vilde (endog de holt Landslougen vel ved mact) oc allesteds i Dalerne oc langt oppe i Landet / var meste Parten aff Folcken Hedensk / Thi der de hafde det frijt / da holt huer heist den Tro / som hand var aff Barndom oplærdt udi. Men K. Olaff truede dem met stor straff / som ey vilde anamme rettelig den Christne Tro.

Olaff var da tagen til Konge ofuer alt Landet / oc ingen stod hannem imod / da blef det talit til forligelse mellem hannem oc Erling Skialgsøn. De fundist i Huittingsø / Erling bød sig til at blifue Kongens Mand oc trofuste Ven / om hand vilde lade hannem beholde de Forlæninger oc Jndtegt som K. Olaff Tryggesøn / oc efter hannem Grefuerne hannem unt oc gifuet hafde. Kongen suarede / Dig er icke verre Erling / at tage Forlæning aff mig / end aff Erick Jarl / som giorde dig den største Manneskade. Jeg vil lade dig være den ypperste oc rigiste Læns-høfding i Norrig / men jeg vil sielff raade huor store Forlæninger du skalt hafue / Thi J Læns Høfdinger ere icke Odelsborne til mit Rigis herlighed. Jcke acter jeg heller at kiøbe eders Tieniste for megit dyre. Erling var vred / oc saa dog huor hand var stedt / hand giorde efter Venners Raad / oc gaff Kongen det i Haand / at raade fore / oc bleff hans Mand / oc de skildis Venner adt / saasom det kunde være / oc Olaff seglede Øster ved Landet.

Der K. Olaff kom i Vigen / oc de Danske spurde det / da droge de aff til Danmarck / saa mange som hafde Forlæninger

aff Danekoning/ oc vilde icke bie Olafs komme/ oc K. Olaff holt Ting met Bønderne/ oc de ginge hannem tilhaande/ oc gafue hannem ald Kongelig Rettighed.

Hand seilede fra Tunßberg ofuer Folden/ (det er/ Opslofiorden) oc øster til Suinesund/ der begynte Suenske Konings Læn/ som hand endda hafde i Norrig. Hand hafde der sett ofuer sine Høfdinger Eileiff Gotske ofuer den nordre part/ oc Roo hin Skielge ofuer den østre part/ indtil Elfuen. Der K. Olaff kom met sit Folck i Ranarige (det er nu Bahus Læn) stefnede hand Bønderne til Ting/ oc Biørn Stallere talede Kongens Ord/ oc begierede at de skulde tage hannem til Konge/ ligesom de hafde giort andrestedis i Norrig. Bryniolff Elephant/ var en rig oc mectig Bonde/ hand stod op oc sagde: Vel vide vi alle det rette Landemerck mellem Norrig oc Suerrig/ som vætit hafuer aff forne/ at Got Elff skifter Landene op til Venner/ oc siden fra Marker nord til Eid Aa Skouff/ oc derfra langs efter det Field Kyllen/ alt nord til Findmarcken/ men nu hafue Suenske lenge haft denne part aff Norrig inde/ alt til Suinsund/ saa maa jeg bekiende/ at mig er mange deris villie vitterlig/ at de heller vilde være under Kongen aff Norrig/ deris rette Fædernelands Herre/ end under en udlendsk Herre/ men de trøster sig icke til at forsuare sig for Kongen i Suerrig/ efterdi Norrigs Koning ofteste holder Hus nord i Landet/ som meste Landsens styrcke er/ oc den Suenske Kongis Land ligger strax østen oc norden for os: Nu mue I derfor ramme vort beste/ at vi kunde blifue beskiermet oc forsuaris/ saa ere vi redebon til at blifue eders Mend oc Underdane.

Efter Tingit bleff Brynlolff hos Kongen/ oc talede megit i en rum sammen/ siden drog Kongen øster efter Vigen/ oc der Eiliff Gotske det spurde/ forsamlede hand en Hær aff Bønderne oc sit egit Folck/ oc holt sig ofuen for Marcker/ paa det sidste bleff hand tilraad/ at hand skulde drage til Ting

met Koningen/ oc der bleff Eileiff slagen paa Tingit/ oc ald Almuen gaff sig under Kong Olaff/ oc hand lofuede at forsuare dennem for Kong Olaff i Suerrig/ indtil deris trette kom til nogen ende.

Kong Olaff lod fundere oc bygge Sarpsborg/ hos den store Fos Sarpen i Rauna Elff/ oc lod der bygge Kongens Gaard oc Marie Kircke/ oc tilføre hues hand behøfuede/ oc bleff der om Vinteren ofuer met megit Folck/ hand hafde sine mend i alle Herred/ oc lod forbiude at opføre til Gotland aff Vigen/ Sild oc Salt/ huilcket Goterne kunde ilde være foruden/ oc hand holt sig megit venlig oc mild mod Almuen.

Evind Vrhorn var fød i Østerlanden aff god Slect/ oc hand drog huert Aar i Sørøfueri udi Vester Søen/ oc røfuede vide om Lande/ oc hafde gode Skibe/ hand var kommen Kong Olaff til hielp/ udi Næsseștijd/ mod Suend Jarl/ Kongen hafde lofuit hannem sit venskab der de skildis ad/ oc hand tilsagde Kongen sin Tieniste huor hand behøfuede hannem. Denne Vinter var hand hos Kongen om Jul/ oc Kongen gaff hannem store Gafuer oc Skienck/ det samme giorde hand ved Bryniolf/ oc blant andet gaff hand hannem it Sølfbundet forgylt Suerd/ oc en skiøn Sædegaard/ som Veitaland var kaldet/ oc gaff hannem Lænßhøfdings Nafn oc Ret. Bryniolff tackede Kongen med en Vise/ som hand dictede der om. Den vinter drog Trond Huide fra Trondheim sielff tolfte/ øster ofuer Fieldet/ til Jæmteland/ oc tog der Skat op paa K. Olafs vegne/ men der Skatten var samlet/ komme Suerrigis Kongis mend ofuer hannem/ oc dræbte hañem met alt sit Selskab/ oc tog Skatten bort/ huor ofuer K. Olaff H. bleff megit bedrøfuit der hand det spurde.

Kongen lod forkynde den Christen Tro i Vigen oc det gick vel for sig/ thi Vigverne vaare vel underviste i den Christne Tro/ for det megne fremmede Folck/ som did søgte/ baade Kiøbmend oc andre/ oc de seilede sielfue megit til andre Lande.

Evind

Evind Vrhorn kom til Kongen efter hans Bud / oc der hand hafde nogen stund talet met Kongen / sejlede hand Øster / oc tog vare paa Roo Huide. Der hand kom vd fra Drost/oc hafde der forsamlet Landgilde oc Leding / oc hand møtte hannem i Augasund / oc slog hannem der met 30. Mend / oc tog alt det hand hafde samlet/ oc drog i Sørøfuerj i Øster Søen.

Kongen lagde Madskaberj met en rig Kiøbmand i Vigen / ved Nafn Gudlejg den Greske / oc fick hannem mange Pendinge / at hand skulde kiøbe hannem mange kostelige Klenodier/oc Ejemon fra Gardarige. Gudleig sejlede hen oc kiøbte kostelige Husgeraad/oc nogen dyrebar Skind/oc andet saadant til Kongens behoff/ oc der hand kom tilbage igien/ dreff Vinden hañem under den Ø England/ oc hand laa der børfast. Der kom Torgod Skarde / som hafde tilforn bespeidet hannem / oc slog hannem met største Parten aff sit Folck / oc hand skifte Rofuit met sine Mend / men Kongens kostelige Klenodier vilde hand føre Suerrigis Konge / oc sagde det være en god deel aff den skat som hannem burde aff Norrig. Dette spurdis snart / oc strax der efter kom Evind Vrhorn der til Øen / oc der hand spurde denne Tidende / da sejlede hand Øster efter Torgoud met alt sit Folck/ oc tog alt Rofuet igien/oc førde K. Olaff H. sine Klenodier oc kiøbenskab. Kongen tackede hannem / oc tilsagde hannem sin gunst oc venskab. Oc den tid hafde Olaff H. værit Konge udi tre Aar i Norrig.

Den samme Sommer bød K. Olaff Leding ud / oc drog Øster til Elfuen / oc lag der lenge paa Sommeren / da fore der Sendingebud imellem Kongen oc Ragnvald Jarl ofuer Gautland eller Gotland/ som nu kaldis Vester Gydland. Jngeborg Tryggis Dotter / Jarlens Hustru / lagde stor vind paa / at K. Olaff oc Ragnvald kunde holde venskab sammen / det giorde hun baade for Slects skyld / oc fordi at hun icke kunde lide Kongen i Suerrig / for hand var met at forraade hendis Broder K.

Olaff

Olaff T. Jarlen lod sig aff hendis Ord bevege/ til at giøre Venskab oc Forbund met K. Olaff H. oc de fundis ved Elfuen/ der talede de nogen stund met huer andre/ oc de sette Fred imellem dennem oc deris Lande/ indtil den efterkommendis Sommer/ oc gafue huer andre skienck/ oc skildis gode Venner/ oc da hafde K. Olaff indtagit alt Vigen alt Øster til Elffen.

K. Olaff Suenske eller Fønske lagde saa stort Had paa K. Olaff Haraldsøn/ at ingen maatte neffne hannem ved sit rette Nafn/ eller kalde hannem Konge/ men kallede hannem den Digre eller tycke Mand. Bønderne udi Vigen vilde gierne/ at Kongen skulde giøre Fred met K. Olaff Suenske/ thi de viste vel at det vilde gaa først ofuer dennem/ om de komme til en aabenbare Fejde/ men der torde ingen gifue Kongen det tilkiende. De begierede at Biørn Stallere skulde bære deris Ord for Kongen/ men Biørn vilde det icke gierne giøre/ thi hand viste vel/at Kongen vilde icke ydmyge sig for Kongen i Suerrig. Den tid kom fra Jsland Hialte Skieggesøn/ oc Kongen fafnede hannem vel/oc vijste hannem til Sæde hos Biørn Stallere. Biørn oc Hialte bunde Venskab oc Broderlag sammen/ oc vaare Bordgængere sammen. En Dag som Kongen holt Raad met sine Mend/ sagde Biørn Stallere til hannem/ Huad tencke J Herre/ om den Vfred som er imellem eder oc den Suenske Konge/ for huilcken mange Mennisker ere allerede omkomne paa begge sider/ oc ere dog icke kommen til nogen Ende. J hafue nu værit her Øster i Landit nogit nær i to Aar/ oc ofuergifuet alt eders Lande Norden fore/ Nu lengis Eders Mend ved tiden at blifue her lengre/ synderlig de som Odel oc Ejgendom hafue Nord i Landet. Thi er det allis voris begæring/ baade Læns Høfdingernis oc Bøndernis/ at J ville giøre her en ende paa/ Oc efterdi J hafue nu Fred met Ragnvald/ Grefue udi Gautland/ at J da vilde sende Bud til Kongen i Suerrig/ oc biude hannem Forligelse til/ thi de som Landet bygge baade her

oc der/lidde stor skade oc forderf aff eders Vsamdrectighed. Disse Biørns Ord oc Tale samtyckte alle de andre Kongens mend/ Kongen suarede oc sagde: Efter dette Raad som du nu her hafuer opbaarit Biørn/ er det got/ om du hafuer seet dig vel fore/ thi du skalt fare denne Sendefærd/ oc nyde dit Raad/ om du hafuer raadt vel/ oc der som dig hender nogit/ da est du sielff Aarsag der til/ det er oc dit Embede oc Bestilling/ at føre mine Ord/ der som Jeg vil hafue dennem talit/ oc Kongen stod op/ oc gick til Høigmessen. Der Hialte fant Biørn/ spurde hand hui hand var saa bedrøfuit/ om hand var siug eller vred / Biørn sagde hannem Kongens Forset oc Ord/ oc huad Fare paa færde var / Hialte suarede: Den som vil følge Kongen/ oc hafue stor Act/ Ære oc Anseelse for andre/ den skal oc tit oc ofte være i stor Lifsfare/ dog blifuer det hannem til stor Ære/ naar det vil lyckis for hannem/ megit kand oc Kongens lycke hielpe i saadan handel/ Biørn sagde/ du lader saare vel om denne færd / monne du oc ville drage met mig. Hialte suarede/ vist vil jeg/ om du det begierer. Biørn oc Hialte giorde sig ferdige met tolff Mend/ oc de ginge til Kongen/ oc sagde/ at de vaare rede / til at drage hans Erende/ oc vilde vide/ huad Budskab de skulde føre Kongen i Suerrig/ paa hans vegne/ Kongen sagde: Siger hannem saa / paa mine vegne/ at jeg vil holde Fred met hannem/ oc vore Lande imellem/ indtil det Landemercke som Olaff T. sette / oc giorde disse Lande imellem / oc vil jeg giøre Forbunt oc Forligelse met hannem/ at ingen skal gaa der ofuer/ men hues Folck vi hafue mist paa begge sider/ tør ingen om tale/ thi hand kand icke bøde mig den Skade igien/ som jeg hafuer faaet aff hans Folck. Kongen gaff Biørn it got Suerd / oc sagde: Det Suerd gaff Ragnvald Jarl mig/ til hannem skulle J fare først / oc føre hannem mine Ord oc Helsen/ at hand hielper Eder met Raad oc Styrcke/ at J kunde framføre mine Ord oc ærinde/ oc vilde jeg gierne/ at J kunde høre Kongens egen Ord/ at hand siger enten ney eller ja / oc fører

Gref-

Grefuen denne Guldring / til it Tegn oc Bevijßning / Thi hand kiender dennem vel. Hialte sagde Kongen gode Nat / oc sagde der hos: Herre nu hafue vi eders Lycke behoff / gifue Gud / at vi kunde findis helbred. Kongen behagede det vel / at Hialte skulde drage met / fordi hand var en vijs oc forsøgt Mand / oc hafde altid god Lycke / oc Kongen lofuede / at skulde det haardelige hefne / om hannem vederfors nogen Ofuerlast. De rede deris Vej / oc komme til Ragnvald Jarl / oc blefue der vel undfangne. Biørn var en nafnkundig oc anseenlig Mand / oc mange kiende hannem / Thi hand plejede altid at staa paa Tinge / oc tale Kongens Ord for Almuen. Ingeborg gick til Hialte / oc kyste hannem / Thi hun hafde kiendt hannem hos sin Broder Olaff T. / oc hans Hustru Vilborg var hendis Slect. Efter nogne Dage gaff Biørn Grefuen sit Erinde tilkiende: Grefuen suarede / huad hafuer du giort Kong Olaff / at hand saa forraade dit Lijff / Thi jeg troer icke / at nogen kommer fra Kongen i Suerrig met sit Lijff / der føre hannem disse Tidende. Biørn suarede: Intet er mig hent / at Kongen kand være mig vred / men hand hafuer stor Omsorg / baade for sig sielf oc sine Undersaatte / oc her til hafue alt hans Anslag vel lyckedis hannem / saa haabis jeg oc dette skal giøre / oc skal jeg føre Kongen i Suerrig hans Ord oc Erinde / oc icke komme igien / førend hand hafuer hørt dem / det være hannem leeff eller leet / uden døden forhinder mig. Ingeborg suarede oc bad Rangvald Jarl / at hand skulde forfremme Biørns Erinde / at Kong Olaffs Budskab icke skulde forsømmis for Kongens vredis skyld i Suerrig / efterdi sagde hun / at I ere saa mectig oc Storslectet i Landet / at Kongen kand ingen Skade giøre Eder. Ragnvald suarede / Jeg forstaar din mening vel / Du vilt at jeg skal følge Kongens Mend til Kongen i Suerrig / oc hielpe dennem at framføre deris Herris

Budskab / men jeg vil det for ingen deel giøre. Thi jeg seer det icke være raadeligt / at følge Biørns framfusenhed i dette stycke / men de maa tøfue her / indtil jeg seer Aarsag oc lejlighed til at forfremme deris ærinde met lempe / de tackede hannem for hans gode Raad oc Tilbud / oc de tøfuede der i lang tid / oc vaare velholdne. Paa det sidste lengdis de ved Tiden / oc Hialte bar sit Raad til Ingeborg Grefuens Hustru / oc sagde sig ville drage til Kongen i Suerrig / Thi Islendske Mend blefue altid veltagne oc lidde i Suerrig. Oc jeg hafuer / sagde hand / tuende Landmend oc Kyndinge i Kongens Gaard / som ere hans Skaald oc Dictere / Gissor Suarte oc Otter Suarte / de ere holdne i stor act oc ære. Ingeborg sagde / det være it snild oc got Raad / oc hun fick hannem to Gotske Mend met sig / at følge hannem / oc drage huort hand dem sende / oc 20. Marck vejet Sølff til Tærependinge / oc sende Ingierd Kongens Daatter Bud oc Iærtegn / at hun skulde forfremme hans Ærinde / oc Hialte drog hen / oc kom til sine Landmend / huilcke blefue megit glade ved hans komme / oc de gafue Kongen tilkiende / at deris Landmand var kommen til dennem / som hafde den største Anseelse oc Værdighed paa Island. Kongen befalede dennem at tage hannem i deris Selskab / oc Hialte gick ofte for Kongen met dennem / oc bleff kiendt met hannem.

En Dag stod Hialte for Kongen met de andre Ißlendinger / oc sagde til hannem: Herre / jeg hafuer dragit en lang oc farlige Reise / førend jeg er kommen til eder / Men der jeg kom ofuer Hafuit / oc spurde eders statlighed oc ypperlighed / da vilde jeg icke drage tilbage igien / førend jeg fick eder at see. Nu er det Loug imellem Ißland oc Norrig / at naar Ißlendinger komme først til Norrig / skulle de gielde Kongen Landøjre / Der jeg kom først til Landet i Norrig / opbar jeg Landøjre aff alt Skibs Folcket / oc fordi at jeg viste / at Norrig hørde eder til met rette / da hafuer jeg ført eder same Landøjre gield / oc hand visede Kongen

tij

ej Marck udi Sylff / Kongen tackede hannem / for hand hafde met saa stor umagført hannem samme Skat / oc icke gifuet hans Wven den / oc sagde at faa hafde saadant giort udi lang tid aff Norrig / dog skienckte hand Hialte samme Sylff / oc tilsagde hannem dertil hans Gunst. Hialte tackede Kongen met mange Ord / oc kom saa udi stor gunst oc venskab hos Kongen / oc hand holt hannem for en vijs oc veltalendis Mand.

En Dag gick Hialte met sine Landmends Raad oc hielp / til Ingerd Kongens Daatter / oc bar hende Bud oc Jærtegn fra Ingeborg Ragnvalds Hustru / at hun skulde forfremme hannem udi hans ærende. Kongens Dotter tog vel mod hannem / oc tilsagde hannem hendis hielp oc bijstand / oc nogit der efter gaff hand hende tilkiende / om sit oc Biørn Stalleris ærinde / oc spurde huad trøst hun gaff / oc om hun tenckte / at hendis Fader skulle ville giøre Fred oc Forligelse met K. Olaff i Norrig. Hun sagde at det var icke vært at omtale / thi hendis Fader var saa vred ved Olaff Digre / at hand maatte icke høre hans Nafn nefne. En Dag sad Hialte for Kongen oc talede met hannem / da var Kongen megit drucken oc glad / Hialte sagde til hannem: Megen Statteligħed oc Herlighed kand mand see her hos eder / mere end hos andre Konger / oc hafuer jeg nu sielff seet det som jeg tilforn hafuer hørt om eders ypperlighed oc store Dygder / det er en stor harm for os Jßlendske Mend / at vi hafue saa lang Vey hid til eder / oc saa farlig for Haffsens storhed / oc er icke heller fredeligt hidt at reise igiennem Norrig / for de Mend som ville her søge sig eders Hyllest oc Gunst. Mig forundrer / at ingen legger sig udi / at forlige Eder oc Olaff Digre. Thi jeg hørde megit tale derom i Norrig / at Kongen / saavel som alt LandsFolcket / begierede at der vaare Fred oc Forligelse giort imellem Eder oc hannem / Thi de kiende sig icke mectige til at giøre eder Modstand. Jeg hørde oc sige at Olaff Digre vilde bede om eders Dotter Ingierd / oc vaare det en god Orsag til

Fred / jeg hørde oc aff mange sandferdige Mend sige / at hand er en ypperlig Herre oc duelig Krigßførste. Kongen suarede / icke skalt du saadant tale Hialte / dog vil jeg icke regne dig disse Ord tilonde / efterdi du icke hafuer vist bedre / jeg vil icke at den diggre Mand skal aff nogen her i mit Hoff kaldis en Konge / oc er hand icke saa megit verdig som mange acte / men jeg er nu den 30 Konge udi Vpsal / som hafue mand efter mand værit Envolds Konger ofuer Suerrig oc andre Lande / oc højt actede ofuer alle andre Konger i Nordlandene / men udi Norrig er lidet bygt / oc vide adspred / oc Suerrigis Konger hafue ofte haft en stor part aff det Land / indtil Harald Haarfager lagde alt Landet under sig / oc hand lod sig dermet nøje / oc stridde icke paa Suerrig eller Danmarck / derfor bleff hand i Fred / oc ligesaa Hagen Adelsteen / men der hand begynte at stride paa Gotland oc Danmarck / blef hand aff met Lijff oc Rige / der Gunhilds Sønner blefue Danske Konger ulydige / blefue de ødelagde / oc Harald Gormsøn indtog deris Rige / oc vaare Vpsalle Koninger mere mend end Harald Gormsøn / Thi Styrbiørn vor Frende kunde tuinge hannem / oc dog steg Erick den Sejersalig min Fader ofuer Styrbiørns Hofuit / der de prøfuede huer andre. Saa gick det oc Olaff T. der hand giorde sig til Konge i Norrig / huilcken jeg var met at nedlegge / oc hafuer dermet vundet den part i Norrig / som jeg hafde / Thi vil jeg ingenlunde saa opgifue den for den tycke Mand / oc mig undrer at hand icke tencker paa / huor neppelige hand undgick mig / der jeg hafde hannem indestengt i Logren / Jeg tencker at hand hafde den tid andet i sinde / om hand kunde undkomme met Lifuet / end at hand skulde holde trette met de Suenske / derfor skalt du aldrig tale disse Ord oftere for mig. Hialte forstod vel / at Kongen ville ingen Forligelse annamme / thi slog hand i anden Tale.

Nogenstund der efter / bad hand Ingerd Kongens Daatter / at

at hun skulde føre den Handel i Tale/ for hendis Fader/ oc raade hannem til Forligelse/ hun lofuede sig det ville giøre/ endog hun icke forventede sig/ at blifue hørt eller udrette nogit.

En Dag der Ingerd saaae/ at Kongen var glad oc vel tilfreds/ sagde hun til hannem: Kiere Fader/ huorlenge acte I saa at holde Felde oc Vfred met Olaff Digre/ begge Eders Land til Forderfuelse/ Thi Almuen knurrer nu fast/ for de hafue mist Gods oc Frender/ oc maa icke fredelige handle i Norrig/ det var megit ilde/ at I nogen tid begierede nogit Rige der i Landet/ der er fattigt Folck/ oc ytrygt/ oc Landet er ont at ofuerfare/ oc de ville heller hafue en anden til Konge end Eder/ Thi beder jeg Eder/ at I opgifuer den Tiltal som I hafue til Norrig/ oc lader Olaff Digre beholde hans Forfædris oc Frenders Rige/ oc giøre Forligelse met hannem/ oc søger heller at forøge Eders Rige i Østerleden/ det som Eders Forfædre hafue haft for Eder/ oc det som vor Frende Styrbiørn nyligen indtog. Kongen suarede megit vredelig/ det er dit Raad Ingierd/ at jeg skal giøre Fred met den tycke Mand/ oc gifue hannem dig til Hustru/ ney det skal aldrig skee/ heller skal jeg paa Vpsalating biude Leding ud aff Suerrig/ oc drage i Norrig/ inden Isen tager aff/ oc øde Landet met Suerd oc Ild/ oc betale dem deris Vtroskab. Hand var da saa vred/ at hun torde intet suare hannem. Hialte tod vare paa hende/ oc spurde huad Suar hun fick/ hun sagde/ det samme som jeg ventede mig/ oc hun bad Hialte/ at hand skulde aldrig tale der mere om for Kongen.

Hialte talede ofte oc megit for Ingierd om Kong Olaff Haraldsøn/ oc rosede hannem i mange maade. Der hand fornam at hun lod sig det vel befalde/ sagde hand til hende: Jomfru maa jeg spørje eder nogit/ hun sagde sig frem: Hand suarede/ ville I hafue Kong Olaff Digre til Eders Mand/ om hand beder om Eder/ hun bleff rød der ved i Ansictet/ oc sagde:

Icke

Icke hafuer jeg bered mig paa suar til dette Spørßmaal/ oc ey troer jeg det giøris behoff at suare der til. Dog om Olaff er saadan en Herre/ som du siger/ da kunde jeg icke ønske mig nogen bedre Mand. Hialte sagde/ at hand intet hafde talit om Olaff/ som jo var sant. Siden gaff hand sine Landmend Kongens Skaalde dette tilkiende/ de sagde/ at det vaar it lyckeligt Raad/ om det kunde gaa for sig. Hialte sende de to Gotiske Mend met Brefue til Ragnvald Jarl om Ingierds Suar/ oc alt andet/ saa som det haffde sig met hans Reise/ oc de komme hiem til Jarlen/ nogit for Jul.

Den samme tid som K. Olaff sende Biørn oc Hialte til Suerrig/ da drog hand til Oplanden paa Giestning/ efter Norske Kongers gamle vijs/ som plejede at drage paa Giesterj huert tredie Aar/ Huor hand gieste da sende hand Bud effter alle dem/ som bode i Skoufbygden eller Fieldgaardene omkring/ oc lod forfare om de hafde oc holt den Christelige Tro rettelig/ oc lod hand undervise dennem den Christne Tro oc Lærdom/ som ey tilforn hafde den annammet oc lært. Men de som icke vilde staa aff deris Hedenske Vildfarelse/ oc annamme den Christne Tro/ dennem lod hand straffe uden ald Naade/ somme paa Lifuet/ oc somme paa Lemmerne/ oc sparede huercken Rig eller Fattig/ oc des lenger hand drog op i Landet/ dis mindre fant hand aff dem som den Christen Tro hafde lært/ men vaare mesteparten Hedninger.

Der Kongerne i Oplanden det fornumme/ fortrød det dennem/ thi huer Dag komme der mange som klagede at K. Olaff saa hafde ladet plage dennem. Oc de forsamlede sig alle paa Rings Ager/ oc K. Røreg paa Hedmarcken var holden for den viseste aff dennem/ oc Kongen aff Rommerige fortaalde dennem/ huorledis K. Olaff drog omkring met væbnede Hær mod Lougen/ oc forne Kongers sedvane/ oc giorde stort Mandrab oc Lemlæstning paa deris Undersotter/ oc optog den Rettighed

som

som dennem burde hafue / oc sagde sig hafue flyt aff Romerige / for samme Vfred met mange ypperlige Mend / som hafde rømt fra deris Odel oc Ejendom / oc at det bleff icke langt til / at K. Olaff skulde saa gieste de andre her i sit Rige / oc at det vaare got / at de funde her nogen Raad imod udi tide.

Kong Røreg suarede / nu er det fremkommit / som jeg sagde eder tilforn paa Hadeland / der J vaare alle saa framfuse oc hastige til / at tage hannem til Konge ofuer Hofuedit / paa os / at hand var haard i Horn / at tage / naar hand finge allene Regimentet ofuer alt Landet. Nu ere icke uden to vilkor forhanden / den ene / at vi drage til hannem / oc lader hannem skiære oc skicke alting / som hand sielff vil / huilcket jeg oc acter raadeligest at være. Det andet / at vi sette os imod hannem / førend hand kommer lengre / endog hand hafuer 100 Mand met sig / da acte vi det icke megit / om vi ville være samdrectige. Dog efterdi den faar oftere Sejer met lidet Folck / som allene er Høfding ofuer sin Hær / end de som ere mange lige ypperlige / thi er mit Raad / at vi icke friste Lycken met Kong Olaff / eller opvecke hannem mod os. De andre Konger suarede somme met / oc somme imod / oc komme icke ofuereens met hinanden. Da suarede Gudrod Dalekoning: megit ræde / oc fryctactige / ere J for K. Olaff / Vi ere nu her fem Konger / oc alle saa højbaarne som hand er / oc hafue vi hiulpet hannem mod Suend Jarl / oc ved vor Bistand er hand kommen til Riget. Men dersom hand nu vil formene eller forkorte os dette lille Rige / som huer aff os hafuer / oc tuinge oc plage os / da siger jeg for min part / at jeg vil føre oc redde mig fra hans Trældom / oc holder jeg den icke for en Mand / som det icke vil giøre / oc som seer veed at tagen hannem aff lifue / efterdi at leiligheden nu føjer sig saa vel / at hand kommer hiem i Hænderne paa os. Dette raad bleff beslutet / oc samtyckt / at naar Kong Olaff kom paa Hedmarcken / skulde de der allesammen ofuerfalde hannem / oc de droge til Rigs Ager / oc giorde Giestebud / oc

hafde Speidere ude / at de kunde vide huor K. Olaff H. var/ oc naar hand var ventendis til Hedmarcken / oc de kallede deris Høfdinger sammen / oc gafue dennem deris raad oc forsæt tilkiende / oc huer Konge udnefnde oc tilsagde trehundrede Krigßmend / oc bad dennem drage hiem igien / oc være rede naar dennem tilsagdis.

K. Olaff H. drog ofuer Romerige/ som før er sagt/ oc giorde snart sit giesterij aff / thi hand hafde megit Folck / oc kom før op til Miøs end Kongerne hafde tenckt.

Vdi denne Handel gick det som mand plejer at sige/ at mand hafuer gierne Ven hos Vven / oc mange ere Kongens Øren / thi endog at største parten behagede dette Raad vel / dog fands den der iblant/ som det icke befalt. Kietil paa Ringenæs var oc til Kongestefne/ oc der hand kom hiem om aftenen/ giorde hand maaltid met hans Folck/ siden drog hand til Vandet Miøs/ oc tog den Jact som K. Olaff hafde gifuet hannem/ oc rodde ud efter Vandet met 40 mend/ vel vebnede / de komme tjlige om dagen ud til VandsEnden. Kietil drog ud til Kongen met 20 mend/ oc de 20 blefue igien / oc toge vare paa Jacten / Kongen var da paa Eid / øfuerst paa Romerige / hand kom til Kongen/ der hand vil gaa til Ottesang/ oc sagde/ at hand hafde hastig Erinde at tale met hannem i Enrom / oc hand gaff hannem alle Kongernis Raad oc Anslag tilkiende. Der Kongen fick deris Anslag at vide / sende hand somme sine mend udi Bygden efter Heste / oc somme op til Vandet / at bestyre alle de Færier oc Skibe oc Pramme som de kunde faa/ siden lydde hand Messe/ oc gick til Bord / oc efter maaltid skyndede hand sig op til Vandet Miøs / oc steg sielff ind paa Kietils Jact / med saa megit Folck som de kunde bære / de andre toge Skibe huor de finge/ oc var Kongen da heden ved 400 mend sterck.

Førend det dagedis / komme de op til RingsAger/ oc blefue Vecterne dem icke vare / førend de komme hiem i garden. Kietil

viste

diste hullcket Herberg Kongerne sofue udi / oc Kongen lod beringe oc omsette alle Hus/ at der skulde ingen undkomme/ oc tøfuede saa / indtil det bleff liust / da blefue alle Kongerne tagne til fange/ oc ledde for K. Olaff. K. Røreg var en vijs Mand/ oc stiff oc haard i sinde/ thi torde Kongen icke betro hannem/ til at giøre nogen forligelse met sig/ thi lod hand udstinge baade hans Øjen/ oc førde hannem met sig/ oc lod Tungen skiære aff Gudrod Dalekoning/ men aff Kong Ring oc de andre to Konger / tog hand en Eed/ at de skulde drage aff Norrig/ oc komme der aldrig igien. Lænßhøfdinger oc Bønder/ som hafde værit i dette forbunt eller oprør mod hannem/ dreff hand en part aff Landet/ oc en part lod hand dræbe / oc somme tog hand til Naade/ oc hand lagde under sig de fem Kongers Land oc Læn / oc tog Pendinge aff Bønderne/ for giesterij/ alt op under Fieldet/ oc drog tilbage til Romerige igien/ oc siden Vester til Hadeland. Den Vinter døde K. Sigurd Sirr/ oc Olaff drog til Ringerige til sin Moder/ oc bar da allene Kongenafn i Norrig.

Det sigis/ at den tid Kong Olaff gieste hos hans Moder/ da ledde hun hendis Børn fram til hannem/ hand tog Gutorm oc Halfdan/ oc sette en paa huert Kne/ oc saae bistert oc vredelig paa dennem / de blefue forfærdede/ oc sloge Hofuedene ned/ oc torde icke see paa hannem: da ledde Moderen den yngste Søn Harald fram / som da var tre Aar gammel / hand sette hannem paa Knæet/ oc saae lige saa paa hannem: Harald saa op imod igien / Kongen tog hannem i Haarit oc rycte / Harald rycte op i Kongens Skieg / oc drog saa fast som hand kunde / Kongen sagde / Frende du est megit Hefnsom. Anden dagen gick Kongen ud met sin Moder / oc de komme til it stort Vand/ der vaare Kongens Brødre oc legte / Gutorm oc Halfdan hafde giort Hus oc Lader aff Kieppe / som der dreff ved Landet/ oc eltede Leer sammen / ligesom Kiør oc Faar/ oc anden Qveg / det var deris leeg oc tidsfordriff / nogit derfra ved Vandet/ gick Harald / oc

hafde 3 Spaane/dem flytte hand met en Kiep fram ved Landet/ oc sagde det være hans Orlogskibe. Kongen loo der adt/ oc sagde/den Dag kand vel komme Frende/ at du kant faa Orlogsskibe/oc hand kallede dennem alle til sig/ oc sagde til Gudorm/huad vilt du mest ynske dig at eje/Gutorm sagde Ager/ Kongen spurde huor store oc vide Agre / hand sagde/ saa stor som dette Næs er/ (oc der stode 10 Gaarde paa samme Næs) Kongen sagde/ megit Korn maatte der paa stande. Siden spurde hand Haldan/ huad hand vilde mest eje/ hand sagde/Kiør: Kongen spurde huor mange Kiør hand vilde eje/ hand sagde/saa mange som her kunde staa runt omkring dette Vand/ naar de ginge til Vands om Dagen / Kongen sagde/megit Fæ vilde du eje Broder/udi det stycke lignis I efter eders Fader. Hand sagde til Harald / huad vilde du mest begiere at eje / Harald suarede / Hofmend: Kongen sagde/huor mange Hofmend/ hand suarede/ saa mange/ at de kunde udi it Maaltid opæde alle Halfdans min Broders Kiør/oc Gutorms Korn. Kongen loo / oc sagde til sin Moder / vocte dette Barn vel/ thi her monne du Konge opføde.

Udi Suerrig var det Landesed aff gameltid / der de vaare Hedninger / at det største Blodhoffer bleff holdet udi Vpsal/ huert Aar til Giø eller Goi / for Fred oc Sejer / til deris Konger: men siden Christendommen begynte i Suerrig / bleff der holden Ting oc Marcket eller Kiøbstefne en gandske Vge igiennem/oc skulde nogne aff alle Læn i Landet søge til det Ting.

Suerrig er skift oc deelt i mange parter: En part er Vester Gotland Værmeland oc Marcker / oc det som der ligger til. Den part i Riget er saa stor/ at den Bisp/ som der er ofuer/ hafuer 11 hundrede Kircker udi sit Stift.

2. Den anden part er Øster Gotland / som oc er it Bispe-Stift.

3. Den tredie er Vestmannæland oc Fiadrindaland / huilcket oc er it Biscopdømme.

4. Den fierde part er Tiendeland.
5. Den femte er Ottendeland.
6. Den siette part er Oland/som ligger Oster ved Hafuit.

Tiendeland er den mest fructbar part udi Suerrig / oc best bygt/ der er Vpsal/ oc Erckebiscopsstolen/ oc kaldis denne part Opsalle Rigdom (Vpsalla Aud.)

Vdi huer Lands part/ er en Lagmand oc Lagting/ oc besynderlig Loug/ oc Lagmanden/ skal forsuare Bønderne for uloug/ oc Bønderne følge oc forsuare hannem for ofuervold/ oc ere hannem lydige oc tienstactige / oc hues Lougene icke komme ofuereens met huer andre/ da skal alting rettis efter Vpsalla Loug/ oc skulle alle de andre Lagmend være den Lagmand underdanige / oc lydige/ som boer udi Tiendeland.

Den tid var en Lagmand udi Tiendeland / som Torgny hed / hans Fader hed oc Torgny/ oc hans Farfader lige saa / de hafde alle værit Lagmend udi Tiendeland / den ene efter den anden udi mange Kongers tid. Torgny Lagmand var da blefuen gammel/ oc holt megit Folck / oc var hand Rangvald Jarls Frende udi Vester Gotland.

Den tid Hialtis oc ingerds Konings Datters Sendebud komme til Rangvald Jarl oc Ingeborg/ som før er sagt/ oc sagde hannem/ huad Ingerd hafde talit til hendis Fader / om forligelser imellem hannem oc Olaff Koning i Norrig/ oc huad Faderen hafde suarit hende/ oc der hos/ at hun unte Kong Olaff i Norrig megit vel/ da gaff Jarlen Biørn Stallere tilkiende / huad hand hafde spurd fra Suerrig. Biørn suarede nu som tilforn / at hand icke skulde drage tilbage igien til Norrig / førend hand hafde talit met Kongen aff Suerrig / oc hafue J lofuit at følge mig / sagde hand til Jarlen.

Strax efter Jul giorde Jarlen sig ferdig met 60 Mend/ oc met hannem Biørn Stallere oc hans Selskab / oc droge øster i Suerrig/ oc der hand kom i Tiendeland/ sende hand Bud for sig

til Jngierd Kongens Datter / at hun vilde møde hannem paa Vller Ager / der hafde hun en stor Sædegaard. Der Hialte det fornam / vilde hand ride met hende / men førend hand drog aff / gick hand til Kongen oc sagde hannem gode nat / oc rosede oc tackede hannem storlig / oc begierede at hand maatte framdelis nyde hans gunst. Kongen spurde hui hand hastede saa bort / eller huort hand vilde / hand sagde at hand vilde ride ud paa Vller-Ager met Kongens Datter / Kongen bad hannem velfare.

Der Jngerd oc Grefuen oc Hialte nu fundis paa Vller-Ager / talede de megit oc lenge sammen / oc synderlig om forligelse imellem K. Olaff i Norrig oc hendis Fader / desligeste om hun vilde blifue K. Olafs Hustru i Norrig / der efter drog Jarlen bort / oc Hialte met hannem.

Ragnvald kam en dag silde til Torgnys Lagmands Hus / der var en stor oc kostelig gaard / oc megit Folck / de toge vel imod Grefuen / oc hand gick i Stofuen / der var oc megit Folck inde / udi Højsædet sad en gammel Mand / saa stor / at aldrig hafde Biørn før seet saa stor en Mand / hans Skieg hengde ned paa hans Knæ / oc var dog en deilig oc mandelig Mand. Jarlen gick fram oc helsede Torgny / hand suarede hannem vel / oc bad hannem sette sig / der som hand var van at sidde / hand sette sig tuert ofuer fra hannem / oc tøfuede der nogen dage / førend hand gaff hannem sit Erinde tilkiende / at Kong Olaff i Norrig hafde sent sine mend til hannem / som skulde tale met Kongen i Suerrig / om fred oc forligelse / oc hand hafde lofuit at følge dennem for Kongen / hand opregnede oc huor stor Skade Goterne hafde aff den ufred / oc klagede / at Kongen i Suerrig vilde ingen høre eller lyde i den Haudel / Thi trenger mig nu til dig / sagde hand / kiere Fosterfader / oc begierer / at du her udi vilt metdele mig dine gode raad oc bistand / thi jeg tyckis icke ene være raadig nock i denne handel. Torgny tagge lenge / oc paa det sidste tog hand saa til Ords / oc sagde / underligt Sind er det / at staa efter højt Nafn

oc Befaling / oc kunde icke see sig fore naar de komme i nogen vaande / skulde du icke tilforn hafue betenckt dig / førend du dette begynte / at du hafde icke mact til at tale mod Kongen i Suer-rig / heller vil jeg være i Bondetal / som jeg er / oc hafue det friit / at tale huad jeg vil / naar Kongen end hører der paa. Nu vil jeg komme til Vpsale Ting / met saa megit Folck / at det skal være dig friit / at tale for Kongen huad du vilt / Jarlen tackede han-nem storligen / oc tøfuede der saa lenge / til hand fulde hannem til Vpsale Ting.

Den første dag som Tinget var sett / sad Kongen paa en Stol / oc hans Hoffsinder stode omkring hannem / oc tuert ofuer fra Tingit sad Raagvald Jarl / oc Torgny met deris Folck / oc bag ved deris Stol stod Bonde Almuen i en Ring / oc somme sto-de paa høje / at de vilde høre til.

Der Kongens Erinde oc Sager vaare talede paa Tin-git / som plejede at talis paa Tinge / oc det var endet / da opstod Biørn Stallere / oc talede højt oc sagde: Kong Olaff sende mig hid sit Erinde / oc lader hand tilbiude Kongen i Suerrig forli-gelse oc det Landskifte / som værit hafuer aff gammel tid / mellem Norrig oc Suerrig. Der Kongen hørde K. Olaff nefne / tenckte hand først / at nogen monne sysle hans Erinde paa Tingit / men der hand hørde tale om forligelse oc Landeskifte imellem Suer-rig oc Norrig / der forstod hand huad rod der var under / oc hand sprang op oc raabte at den mand skulde tije / oc tale icke saadanne Ord / thi de hafde intet paa sig. Biørn sette sig ned igien / oc der mand fick liud igien / stod Rangvald Jarl op oc sagde / K. Olaff i Norrig hafuer sent sine Sendingebud hid / oc tilbiuder Kongen i Suerrig Forligelse oc Venskab / huilcket alle Vester Goter-ne højelige begiere / Thi de hafue skade aff denne Vfred / at de skulde miste de tingeste aff Norrig / som de behøfue til deris un-derholding / oc sidde for de Norskis Anlob oc røfuen oc brenden / der hos lader oc K. Olaff bede om Eders Dotter Ingierd / sig til

Hustru.

Hustru. Kongen stod op/ oc suarede Jarlen hart oc ilde/ oc straffede hannem for sin Fordristelse/ at hand hafde giort Fred oc Vendskab met den tycke Mand / oc kollede hannem en Landsforraadere / oc sagde det være tilbørligt/ at hand blefue drefuen aff sit Rige / derfore oc / at hand hafde dette raad aff sin Hustru Ingeborg/ huilcket der skulde blifue hannem det skadeligste raad der hand nogentid paafundet hafde. Hand talede lenge oc hart / oc vende sin tale paa det sidste mod Olaff Drigre. Der Kongen sette sig igien / da stod Torgny Lagmand op/ oc strax opstode met hannem alle Bønderne / oc trengde fram / oc vilde høre huad hand talede/ da bleff stor bulder oc gny aff Folckens menge oc vabnebrag/ oc der det bleff stille igien/ sagde Torgny.

Megit anderledis er Kongen i Suerrig nu til Sinds end forne Konger hafue værit. Min Faderfader Torgny/ mintis Erick Emundsøn/ Konge i Vpsal/ oc sagde/ at hand i sin Velmacts tid drog huert Aar i Leding til andre Lande/ oc vand under sig Findland Careleland/ Estland oc Kurland/ met andre Lande/ saasom store Fester oc Bygninger endnu vitne/ som hand der giøre lod/ oc var hand icke saa stolt eller hofmodig/ at hand jo vilde høre de mend tale met sig/ som nogen Erende hafde til hañem.

Torgny min Fader var udi mange Aar hos K. Biørn/ oc viste vel hans Seed oc Sinde/ oc stod Biørns Rige udi hans tid ved styrcke oc mandom / oc icke ved Stolthed eller Foract/ Thi hand var god oc venlig imod sine Mend.

Jeg mindis oc K. Erick den Sejersalige/ oc var met hannem udi mange Strid/ hand forøgit sit Rige met styrcke oc mandom/ oc lod sig ved raade aff sine Mend/ men denne Konge vi nu hafue vil/ at ingen mand skal fordriste sig til at tale met hannem/ uden det som hannem lyster at høre / oc der giør hand sin flijt til met ald Tratzighed oc Foszhed / men sine Skatlande lader hand gaa fra sig aff idel ledie oc forsømmelse / hand siger efter/ at holde Norrig under sig/ huilcket ingen Suerrigs Konig hafuer tilforne

ne begieret/oc giør mange dermet stor skade oc forderfuelse/nu er det min oc alle Bønders vilie/at du K. Olaff giør forligelse met K. Olaff Digre/ oc gifuer hannem din Datter Jngerd til Hustru/ men dersom du vilt vinde nogit Rige igien i Øster Leden/ som dine Frender hafue haft/ da ville vi alle være dig følgactige der til: vilt du dette icke giøre/ som vi begiere/ da ville vi anfalde dig/ oc dræbe dig/ oc icke lenger lide din Vloug oc Vfred/ saa hafue vore Forfædre tilforn giort/ der de styrte fem Konger i en Kilde paa Mus Aating / som vaare opbleste aff Stolthed oc Hofmodighed/ ligesom du est imod os/ Thi sig nu strax huilcket du vilt giøre. Da giorde Almuen stor gny oc Vaabnebrag/ oc Kongen stod op oc sagde/ at hand vilde lade det være ligesom Bønderne begierede/ Thi saa hafde Suerrigis Konger giort for hañem/at de lode Bønderne raade met sig. Da stillede Bønderne deris bulder/oc Høfdingerne begynte at tale met Kongen/ oc Grefuen/ oc Torgny/ oc giorde Fred oc Forligelse paa Suerrigs Kongis vegne/ligesom K. Olafs Sendingebud begierede/ oc bleff det besluttet paa Tingit/ at Jngerd Kongens Daatter skulde gifuis K. Olaff i Norrig / oc Grefuen trolofuede hende paa K. Olafs vegne/ oc hendis Fader gaff hannem sin fuldmact paa sine vegne / at beskicke ald den handel met hendis Giftermaal/ oc dermet skildis de Venner / oc Jngierd sende K. Olaff kostelig Skienck oc Gafuer.

Ragnvald Jarl drog hiem til Gotland igien/oc Biørn drog hen met hannem/oc siden til Norrig/ oc sagde Kongen huorledis ald hans Reise var gaaen hannem. Kongen tackede hannem oc sagde / at hand hafde lyckelig oc vel framført hans Erinde i saadan Vfred. Kongen drog om Vaaren der efter nord i Landet/ oc sende bud til alle sine Lænßhøfdinger / at de skulde færdige sig paa det statligste/ til at følge hannem mod hans Festemøe/ oc skulde hand finde hende om Høsten ved Elfuen udi Landemercket/ der skulde den Høitid holdis.

Kongen hafde altid hos sig Kong Røreg den blinde/oc lod hannem sidde nest hos sig / oc holt hannem udi stor ære for sin Wijßdom/oc alle tiente hannem/men hand brugede sin Forræderij/ oc fick nogne aff sine Tienere til sig / oc ombracte forrædeligen nogne aff Kongens Mend/oc vilde paa det sidste myre Kongen sielff i Kircken/ oc fordi at Kongen vilde icke lade dræbe hannem / forsende hand hannem til Jßland/ oc der døde hand det tredie Aar efter/ at hand vaar didt kommen/ oc bleff der begrafuen / oc er den eniste Konge som er begrafuen paa Jßland.

Kongen giorde sig ferdig met det beste oc deiligste Folck i Norrig / at drage imod sin Festemøe/ oc var alting paa det kosteligeste udflydt oc stafferit / baade Folck / Skib / Vaaben oc Klæder / oc andet saadant/ hand seglede øster til Kong Helle / oc tøfuede der lenge om Sommeren/ men der vaare ingen komne fra Suerrigis Konge/oc ingen tidende spurde de til hannem.

Der de lenge hafde forventet hannem / oc ingen viste at sige dennem nogit derom/ da sende Kongen Bud til Ragnvald Jarl/ at spørje hannem / om hand viste huor fore Suerrigis Konge icke kom til den Stefne / som talit var/ Grefuen suarede/ at hand det icke viste / dog vilde hand forfare huorledis derom var / oc vilde saa gifue Kong Olaff det tilkiende/ om det skiede aff nogen Suig oc ond vilie.

Kong Olaff Suenske hafde først en Sleffred eller Bolskab/ som var en Grefuis Daatter i Venden/ ved Nafn Edle/ hun var røfuit derfra / oc hafde Kongen met hende en Søn/ ved Nafn Emund oc to Døttre Astrid oc Holmfrid. Dronningen hafde icke vilie til de uæcte Stefbørn/ Thi sende Kongen sin Søn Emund til Venden / oc bleff hand der opfød hos sin Moders Frender/ oc forkastede snart den Christne Tro. Astrid bleff opfostret i Vester Gotland/ hos en Rig Mand / ved Nafn Egil/ hun var en deilig Jomfru/ veltalendis/ glad oc ydmyg/

myg/ giefmild oc dannis. Oc der hun var fuldvoxen / var hun ofte hos hendis Fader/ oc huer mand ynte hende vel. Met hans Droning hafde hand en Søn som Jacob var nefnd/ Thi hand var fød paa S. Jacobs dag/ men de Suenske behagede intet det Nafn.

Kong Olaff Suenske var en Stor Hofuet / oc Hofmodig oc tradsig Mand/ oc styttalendis/ hand fortrød det storligen/ at hans Vndersaatte hafde kufuet oc tuingit hannem paa Tingit/ oc hand gaff ald skylden paa Ragnvald Jarl / oc hand tog sig icke nogit til/ eller lod sig bekomme sin Daatters Giftermaal/ saa som talit var/ at hand skulde møde ved Landemercket/ oc der det leed ud paa Soñeren/ forundrede mange sig/ huor det vilde affgaa/ oc vilde vide/ om Kongen skulde ville holde Forligelse met Norrigs Konge/ oc gifue hañem sin Dotter som lofuit var/ eller hand skulle ville rygge det altsañen igien / dog torde ingen derom spørje hannem / huercken hans Daatter / eller nogen aff hans Raad / thi de formerckede at hand bleff vred / huer gang hand hørde at Olaff Digre bleff kaldet Konge.

Det hende sig at Kongen red ud aarlig om en morgen / met sin Høg oc Hund/ at beede Fugle/ oc hans Høg slo fem Orhaner efter hinanden/ Kongen lod tage fuglene/ oc red hiem met sit Folck / der hand kom i gaarden/ da kom hans Daatter ud imod hannem/ oc helsede hannem/ hand suarede hende blidelig oc sagde leendis: See disse fem Orhaner/ jeg hafuer beed/ hafuer du vist nogen / som paa saa liden en stund hafuer flere Fugle beed end jeg nu giord/ hun suarede god morgenveide er dette/ at J hafue saa snart faaet fem Orrer/ men det var mere/ at Kong Olaff Digre tog fem Konger en Morgenstund / oc egnedis alt deris Rige. Der hand det hørde/ sprang hand aff Hesten oc sagde: vid det Jngerd / at huor stor Kierlighed du legger til den Digre Mand / da skalt du heller hand den aldrig nyde / Thi jeg vil icke gifue dig den Mand i Haand/ som jeg icke kand holde Venskab

 met/

met / oc jeg vil aldrig være den Mands Ven/som hafuer indtagit mit Rige met Roff / oc giort mig stor skade met Roff oc Mandrab.

Der Ingerd Kongens Daatter fornam nu til visse hendis Faders mening oc forsett/ sende hun strax Bud til Ragnvald Jarl,/ oc lod hannem sige/ at hendis Fader hafde opbrot oc rygget ald den Forligelse som var giort met Norrigs Koning/ oc bad hannem tage sine Lande vel vare for de Norskis Infald. Ragnvald sende strax Bud ofuer alt sit Land / at de skulde tage sig vel vare for de Norske / desligeste sende hand sine Mend til Olaff Digre/ oc tilbød sig/ at vilde holde den Fred oc Venskab/ som hand hafde giort met hannem / oc begierede / at hand icke skulde stride paa hans Rige / oc gaff hannem der hos Suerrigis Kongis mening tilkiende. K. Olaff bleff megit vred oc ilde tilfreds ved dette Budskab/oc udi nogen dage der efter/ torde ingen tale it Ord til hannem/ men der efter holt hand Hußting met sine Mend. Da opstod Biørn Stallere/oc gaff tilkiende for alle / huor troligen oc flittige Ragnvald Jarl hafde staaet hannem bij/ at forfremme Kongens Ærende hos Kongen i Suerrig/ oc huor ilde den Suenske Konge hafde tagit ved hans Budskab / oc at den Sætt oc Forligelse/ som giort bleff sammetid / skiede mere aff den frygt som Kongen hafde for Jarlens oc Torgny Langmands styrcke oc megne Folck/end aff vilie/ thi viste hand vel/ at Suenske Koning var sielff den som rygede samme Forligelse/ oc icke Ragnvald Jarl/ huilcken hand hafde befundet at være K. Olafs trofaste Ven. Kongen raadslo met sine Mend/ om hand skulde drage op i Vester Gotland met det Folck hand hafde / oc stride / men de afraadde hannem allesammen / fordi der vaare mange rige Mends Børn met hannem i den færd / som mere vaare udredde til Praal oc Bram/end til at stride. Kongen lydde deris Raad/ oc gaff Folcket forloff/oc befalede/at de skulde alle være rede den nestkommendis Sommer/ da vilde hand hafue

ne Leding ud/ oc hiemsøge den Suenske. Det behagede dennem alle vel/ oc Kongen drog til Sarpßborg/ oc bleff der Vinteren ofuer.

Kongens Mend hafde atskillige mening om Ragnvald Jarl/ en part sagde at hand var Kongens trofaste Ven/ oc en part sagde det icke være troligt/ at hand skulde holde Forligelse met Kongen. Sigvald Skald var den tid hos Kongen/ oc var Ragnvalds gode Ven/ hand bød sig til for Kongen/ at hand vilde drage op til Ragnvald Jarl/ oc høre huor det var fat met Kongen i Suerrig/ om hand vilde holde Forligelse eller icke. Det behagede Kongen vel/ Thi hand vilde gierne hafue tidende fra Ingierd. Sigvald drog hen sielff tredie/ oc kom til Ragnvald Jarl/ hand tog venligen mod hannem/ oc gaff hannem en Guldring/ oc hand bleff nogenstund hos Jarln/ da spurde de tidende fra Suerrig/ at K. Jarißlefs Sendingebud aff Holmgaard vaare komne til Kongen/ at bede om hans Dotter Ingierd/ oc at Kongen hafde tagit vel mod dennem/ oc ladet sig det vel befalde.

Sammetid kom Astrid/ Kongens Daatter til Jarlen/ oc hand giorde da it statligt giestebud. Sigvald gaff sig i tale met Kongens Daatter/ Thi hun kiende hans Systersøn/ Otter Suarte/ som lenge hafde værit hos hendis Fader/ der bleff da megit snacket. Sigvald spurde Grefuen/om hand icke trode/at K. Olaff skulde ville hafue Astrid til Hustru/oc om hand det vilde/ sagde hand da hafde hand icke behoff/ at spørje Kongen i Suerrig til raad derom/det samme sagde oc Astrid sielff. Strax der efter drog Sigvald hiem til Kongen/ oc fant hannem udi Sarpßborg/ nogit for Jul/ oc sagde hannem aff sin Reise/ oc huad hand hafde spurt om K. Jarißlaus Belemaal/ til Ingerd/ Kongen bleff først nogit ilde tilfreds/ siden sagde hand sig icke andet at forvente aff Kongen i Suerrig/ end det som ont er/ naar hand eller kunde faaet betalt hannem det.

Nogen stund der efter spurde Kongen Sigvald om tidende aff Gotland / Sigvald sagde hannem megit aff Astrids deilighed oc snilde Tale/ oc sagde det være alle mands Ord/ at hun var i alle maade saa deilig oc skickelig som hendis Syster/ det falt vel i Kongens Øren oc Sind. Sigvald fortalde hannem alt huad Astrid hafde talit met hannem / Kongen gaff god act derpaa/ oc sagde/ icke monne Suerrigis Konge det tencke/ at jeg tør faa hans Daatter til Hustru/imod hans ville/oc talede Kongen icke der om for nogen anden/ men Sigvald oc hand snackede ofte der om/oc hand spurde hannem om Grefue Ragnvald monne være hans Ven / Sigvald sagde/ at hand var Kongens beste oc trofaste Ven.

Strax efter Jul/drog Tord Skotakold sielff anden Øster til Gotland fra Kongens Hoff/ saa at ingen det viste/uden Kongen. Der de komme til Grefue Ragnvald / førde de hannem Kongens Ord oc Tegn/ oc strax giorde Grefuen sig ferdig met 100 Mend/ oc Astrid Kongens Daatter met hannem / hand hafde aff de beste Mend oc rigeste Bønder Sønner met sig/ alle vel prydet met Klæder oc Vaaben oc Heste / oc de rede ud til Sarpßborg/oc komme der om Kyndermesse. Kongen hafde ladet vel fly oc berede mod dem / oc ladet kalde mange ypperlige Mend aff Trondhelm til sig/ oc hand fafnede Grefuen vel/ met alt sit Selskab/oc giorde it statligt Giestebud/nogen Dage. Der efter holt hand raad met Grefuen udi Astrids nerverelse/ oc bleff det beslutet i deris Raadegiærd/at Grefuen gaff Kongen Astrid Kongens Daatter til Hustru/ efter den samme Fuldmact/ som hand hafde tilforn om Ingierd/at udgifue/oc met samme Brudskat som Inglerd skulde hafue/ oc der imod gaff Kongen hende den samme Morgengafue oc Brudskienck/ som hand skulde gifue Ingerd/ oc hand giorde Bryllup met hende sammetid/ met stor Ære oc Herlighed / oc Ragnvald drog hiem igien i sit Rige/ met store Gafuer oc skienck/ som hand fick aff Kongen.

Det

Den neste Vaar der efter / komme Kong Jarisla Sendebud fra Holmgaard til Kongen i Suerrig / om hans Daatter Ingierd / som hand tilforn hafde lofuet / at gifue deris Herre til Hustru. Kongen adspurde hende / om hun vilde det samtycke / hun suarede: Dersom det skal skee / da vil jeg hafue udi Brudskienck Aldegioborg met det Grefuedømme som der ligger til. Kongens Sendebud tilsagde hende det paa deris Herris vegne. Hun sagde ydermere / jeg vil oc hafue en Mand met mig aff Suerrig / huilcken jeg vil udkore som skal følge mig / oc skal hand hafue saa høit Nafn oc Dignitet / Ære oc Velde i Gardarige / som hand hafuer i Suerrig. Dette lofuede oc tilsagde de hende / baade Kongen hendis Fader / oc Jarisla Sendebud. Da spurde Kongen hende / huem hun vilde hafue met sig. Hun sagde / Ragnvald Jarl Vlffsøn min Frende skal følge mig. Kongen sagde / Jeg hafde tenckt anderledis / at betale Ragnvald hans Forræderij / at hand førde min Daatter Astrid til Norrig / oc antvorde hende den tycke Mand til Bolskab / som hand viste være min største Vven / Thi skal jeg lade hannem henge denne Sommer. Ingierd bad hendis Fader holde sine Ord / Tro oc Lofue / som en Konge sømmede / Kongen lod det saa skie for hendis Bønsskyld / at Ragnvald skulde drage aff Landet met hende / oc komme icke for hans Øjne. Hun sende hannem Bud / oc hand berustede sig oc kom til hende paa Vejen / oc drog i Gardarige met hende / oc hun gaff hannem Aldegioborg met det Grefuedømme der ligger til. Konning Jarislaus oc Ingerd hafde disse Børn sammen: Valdemaar Visivald oc Holte den Fracke. Ragnvald Jarl var holden udi stor ære i Garderige / hans Børn oc Ingeborgs vaare Vlff oc Eiliff.

Emund aff Skare var Lagmand i Vester Gotland / oc var den visesle oc talendiste Mand / oc den rigeste oc mectigste i det Land / det sagdis at hand var megit underfundig / oc passelig trofast. Den neste Vaar efter / at Ragnvald var hendragen / holt

Goters

Goterne ofte Ting/ oc kierede huer andre deris vaande Indbyrdis/ thi de spurde/ at Kongen i Suerrig var dennem vred/ oc trude dennem storlige/ for de holt Fred oc Venskab met Olaff Digre/ oc sønderlig var hand dennem vred/ som hafdeført hans Daatter Astrid til Norrig/ derfor vaare de udi beraad/ at søge hielp oc trøst hos Norrigs Konning/ oc gifue sig under hannem/ dog betenckte de at Goterne oc Varmelenderne icke vel hafde mact til/ at staa imod den Suenske/ naar Norrigs Koning var langt nord i Landet fra dennem/ thi blefue de sinds/ at sende bud til Suerrigs Konge/ oc biude sig udi forligelse met hannem/ førend de søgte Norrigs Konge paa haande/ oc udkorede de Eimund Lagmand/ at drage denne Sendingefærd/ oc sysle deris Erinde hos Kongen. Eimund var villig/ oc drog i Vejen met 30 Mend/ oc drog først igiennem Øster Gotland/ oc talede met sine Frender oc Venner/ oc alle de ypperste Mend/ oc klagede ofuer Kongens Vold oc Vloug/ oc de besluttede alle met hannem/ at de icke vilde lenger lide Kongens Vold oc Tyrannij/ siden drog hand derfra/ op i Suerrig til de beste Mend/ oc klagede ligesaa ofuer Kongens Haardhed oc Tratzighed/ oc de komme ofuereens met hannem/ at de vilde finde der raad imod.

Der efter drog Eimund til Kongen/ oc gick for hannem/ som hand sad paa Tingit/ oc nejede for hannem/ oc helsede hannem/ Kongen suarede hannem vel/ oc spurde huad tidende hand hafde aff Gotland/ Emund suarede/ ingen store tidender er hos os Goter/ dog holde vi det for nymære/ at Otte den Daarlige (Dølske) aff Værmeland/ drog op paa Skofuen i Vinter/ met sin Skyer oc Bue/ thi hand er holden for den beste Skyttere oc Vejdemand/ hand fick saa mange Graaskind/ at hand fylte sin Slæde saa/ at hand kunde icke drage mere. Der hand vende hiem igien aff Marcken/ saa hand it Egern/ hand skiød til det/ oc rammede det icke/ thi bleff hand vred/ oc lod sin Slæde staa/ oc rende efter det ene Egern/ oc det sprang aff det ene Træ i det andet/ oc

hand

hand skiød altid miste / stundom ofuer oc stundom under / det øf- uede hand den gandske Dag til Aften / oc fick dog icke Egernet / mod Natten kastede hand sig ned paa Sneen / som hand plejede at giøre oc laa der Natten ofuer / der falt en stor Snee om Nat- ten / oc om Morgenen foer hand at søge sin Slæde igien / oc fant den aldrig mere / oc drog siden hiem met det samme. Saa- danne tidende hafuer jeg Herre. Kongen suarede / icke hafuer de Tidende megit paa sig. Emund sagde / end hafuer det nylige til- dragit sig / som er vært at tale tidende: Goute Tofuesøn drog met fem Orlog Skibe ud efter GotElff / oc der hand laae i Egerø / komme der fem store Danske Skibe til hannem / Gaute ofuervant strax de fire Skib / oc dræbte alt Folcket der paa / oc fick stort Bytte / men det femte Skib kom til Segls / oc undkom ud paa Hafuit / Gaute seglede ud efter det ene Skib / oc kom nær efter det / da voxte Værit oc Kiøbskibet seilede snarere / oc und- kom / da vende Gaute om igien / oc Stormen bleff stor / oc hand bleff Skibbrøden paa Læßøe / oc miste Skib oc Gods / oc mange aff hans Folck / hans andre Selskab skulde bie hannem udi E- gerøe / der komme fem andre Danske Skib ofuer dennem / oc sloge dennem alle ihiel / oc toge baade Skibene oc Rofuit fra den- nem / saa lyckedis hannem hans Fijg oc Gierighed. Kongen sagde / det er store Tidende / oc værde at frasige / men huad er dit Erinde hid? Ejmund sagde / at jeg vilde vide it Suar oc Sen- tentz aff Eder / om en vanskelig Sag oc Spørßmal / som vor Loug oc Vpsala Laug indeholder. Kongen sagde / huad er det du vilt klage / sig fram. Eimund sagde: Der vaare to Edelborne Mend / lige velbyrdige aff Slect / men ulige udi Eigendom oc Sinde / de trette om Gods oc Eigendom / oc giorde huer andre stor Skade / oc den Rige giorde den Fattige altid mest Affbreck / paa det sidste bleff dømt om deris trette paa almindelig Ting / oc gick Dommen hannem ofuer som rigere var / at hand skulde giel- de den anden Skadebod / oc i det første Sall galt hand hannem

Ff Gagl

Sagl for Gaas / oc Gris for gammelt Suin / oc for en marck Guld / gaff hand en halff marck / oc den anden halfue marck galt hand aff Leer oc Mold / oc derofuer truede oc undsagde hand den som dette Fæ tog udi sin Betaling. Huad dømme i derom Herre / Kongen suarede / hand skal betale fuld Gield / lige som dømt var / oc Kongen tre gange saa megit / oc om hand icke betaler inden lowlig tid / da være hand Fredløs / oc hafue forbrøt alt sit Gods oc Ejendom / halff parten til Kongen / oc halff parten til hans Vederpart. Eimund tog Vidne paa Kongens Ord oc Dom efter Vpsale Loug / oc strax helsede hand Kongen / oc gick ud / oc Kongen bleff sidendis lenge om Dagen / oc hørde Sager. Der hand kom til Bords / spurde hand efter Eimund Lagmand / hannem bleff suarit / at hand var i sit Herberg / Kongen bad dennem gaa efter hannem / thi hand skulde være Kongens giest / men strax kom ind til Kongen atskillige Retter / som hannem vaare sendt aff hans gode Venner / oc Skienckere / oc Spillemend / oc Kongen drack oc var lystig met sine Giester / oc gleimde Eimund Lagmand. Anden dag tenckte hand paa huad talit var paa Tinget / thi Kongen lod kalde sine vijse Mend til sig / at forfare om Eimunds Spørßmaal.

Hand hafde altid 12 aff de viseste Mend hos sig / som skulde dømme om store oc vanskelige Sager met hannem / huilcket var dennem icke lædt at giøre / thi Kongen kunde icke lide / at mand bøjede Retten i nogen Sag / oc ej var det got at tale hannem imod / om hand stundom icke kunde saa lige betencke det som Ret var. Kongen bad kalde Eimund Lagmand. Sendebudet kom igien oc sagde / Eimund drog aff By i gaard / strax hand hafde giort middags Maaltid. Da sagde Kongen / J gode mend siger mig huad Eimuds Spørßmaal hafde at betyde. De sagde: det kunde J sielff best betencke Herre / om det hafde mere paa sig / end som hand talede. Kongen sagde: de to velbyrdige Mend / som hand talede om / der hafde trette sammen / oc den ene var rigere en den anden /

den/ dermet meente hand mig oc Olaff Digre. De sagde/ det er som I sige Herre. Kongen sagde/ den Sag blef dømt paa Vpsala ting/ men huad mente hand dermet/ at hand sagde/ ilde være bertalit Sagl (Trappegaas eller Radgaas) for Gaas/ oc Gris for gamelt Suin/ oc Leer for Guld. Arnvid blinde sagde/ Herre/ intet er uligere end Guld oc Leer/ dog ere mere ulige en Konge oc Træl: I lofuede Olaff digre eders Dotter Ingierd/ som er kommen aff den ypperste Kongeslect/ paa Fæderne oc Møderne/ som i disse Nordelande er/ det er Oplendingers æt/ som ere kommen fra Guderne sielfue/ men nu hafuer hand faaet Astrid/ som er uæcte fød / dertil met Vendisk paa Møderne: Stort forskiel er ocsaa paa Eders sind oc Olaff digris/ at hand tager saadant til tacke/ oc tencker vel/ at en Nordmand maa icke lignis ved Vpsala Koning.

Vdi Kongens Raad vaare tre Brødre/ Arnvid blinde/ hand kunde saa lidet see/ at hand neppelig kunde drage i Strid/ oc var den talendiste Mand / den anden var Torvid Stamme / hand kunde icke tale to Ord efter hinanden / oc var den dristigeste oc forstandigeste Mand / den tredie var Freivid døfue / hand hørde lidet. Disse tre Brødre vaare megit Rige oc Storslectet / oc stode vel hos Kongen/ da sagde Kongen huad bemerckte det som Emund sagde/ om Otte den Daarlige / da vilde ingen suare / men huer saae paa anden / Kongen sagde/ siger fram huad I mene / Torvid Stamme sagde:

Otte Ast Sammer Agiarn Heimstir Dølster Folster. (Det er / Otte var begiærlig Gierig/ Hiemsk/ Daarlig oc galen) Kongen sagde / huem gielder disse gloser paa/ da suarede Freivid døfue/ Herre vi ville vel sige eder det brat ud/ om det maa skee met eders gode forlof/ Kongen sagde/ du hafuer vort forlof Freivid/ til hues dig lyster at sige. Min Broder Torvid/ som viseste er aff os/ kalder huer den at være en daarlige Otte / som icke maa lide fred oc rolighed i lande/ oc siger efter nogit ringe tingiste/ som hand kand icke faa/ oc mister derofuer det som bedre er / oc endog jeg hører li-

det/ saa hafuer jeg dog fornummet/ at mange eders gode Mend oc menige Almue fortryde det/at J icke holt Ord met Kongen i Norrig/ oc det som verre er/ at J ryggede den Dom som menige Mand giorde paa Vpsala Ting. J torde huercken frycte for den Danske Konge heller den Norske/ den stund J hafue eders Vndersotter til vilie/ oc de ville følge Eder. Men dersom de sette dennem op imod Eder/ oc vilde ofuerfalde Eder met menige Mands samtycke/da kunde vi Eders Venner icke vide Eder nogen gode raad/ som kunde hielpe Eder.

Kongen sagde/ huem vil være Høfuidsmand til at begynde saadant imod mig/ oc forraade Land oc Rige fra mig/ Freivid suarede/ alle Suenske ville hafue gammel Loug oc Landz Ret met mact/ J seer sielff/ at vi ere icke uden sex her til stede aff Eders Raad/ de andre ere uddragne i Landet/ oc Tinge met Bønderne/ oc opreise dem imod Eder/ oc hafue de opskorit Hærvor eller Krigzbud/ oc udsent ofuer alt Landet/ at alle skulle komme til Reffseting/ Thi de acte at dræbe Eder/oc hafue vi tre Brødre/ alle værit bedne/ at være udi raad met dennem/ men vi ville icke være Kongens Forredere. Thi vor Fader var det icke for os. Kongen/ sagde/ huad raad skulle vi nu gribe til/ efterpi her er nu saa stor vande for haanden/ J gode Herrer gifuer nu gode raad/ at jeg kunde beholde mit Rige oc Fæderneland/ icke er det mig muelig at staa imod ald Suerrigs Almue. Arnvid Blinde suarede/ Herre det siuntis mig være de beste raad/ at J tage Eders Skibe/ oc saa megit Folck som Eder vil følge/oc ligger ud i Logren/ oc stefner der Folcket til Eder/oc lader Eder icke mercke met Tradsighed eller Fozhed oc Haardhed/oc tilbiuder Vndersotterne Loug oc Landzret/ oc seer til J kunde nedlegge oc igienkalde Hærdauren (det er Krigzbudet) Thi det monne icke endnu langt være kommet i saa stacket en tid/oc sender Eders mend hen til dem som er Høfdinger for Bønderne i dette raad/ oc forsøger/ om denne bulder oc oprør kunde stillis oc

for-

forligis. Kongen sagde/ dette raad behager mig vel/ oc vilde jeg gierne/ at I tre Brødre skulde drage ud paa mine vegne/ Thi jeg troer eder best for alle. Torvid Stamme sagde/ at hand icke vilde forlade Kongen i den nød/ de maatte tage Jacob hans Søn met sig/ de giorde saa. Kongen tog sine Skib/ oc drog ud i Logren/ oc kom der strax megit Folck til hannem. Der Freivid oc Arnvid komme ud paa Vller Ager/ nedlagde de Tingbudet/ oc de fornumme at Almuen løb mangesteds tilsammen i stor forsamlinger/ oc hulde Ting/ baade Dag oc Nat/ oc de funde der mange aff deris Frender oc Venner/ oc Freivid oc Arnvid sagde/ at de vilde være i Flock met dennem/ mod Kongen/ de blefue alle glade der ved/ oc gafue dennem alt raadet i denne Handel/ oc der bleff en stor Hær forsamlet/ huilcke allesammen sagde/ at de icke lenger vilde hafue Olaff til Konge ofuer sig/ eller lide hans Vold oc Stolthed lenger/ Thi hand vilde ingen mands Ord høre/ endog at ypperlige Mend sagde hannem ofte Sandhed. Der Freivid fornam saadan Almuens hastige oc ubesindige vrede/ saa hand huor ilde Kongens Sag var kommen at staa/ Thi holt hand stefne/ oc mode met Landßhøfdingerne/ oc sagde til dennem/ dersom denne store Handel skal gaa for sig/ at Kong Olaff skal tagis aff lifue/ da bør os Oplendiske Suenske/ at raade for den Sag/ Thi saa hafuer det tilforn værit/ at huad som Oplendige Høfdinger hafue samtyckt/ der hafuer alt Landßfolcket rettet sig efter/ oc hafue vore Forfædre icke haft behoff at tigge raad aff Goterne/ om deris Lands Regiering/ icke ville vi heller tage raad aff Eimund Lagmand/ men vi Frender/ oc vore Venner/ ville legge voris Raad sammen/ de samtyckte det alle/ oc det raad befalt dennem vel. Der efter talede hand met all Almuen/ oc de lofuede at skulle følge det raad/ som Oplands Høfdinger samtyckte. Nu vaare Freivid oc Arnvid de ypperste Høfdinger ofuer de andre. Der Eimund Lagmand det fornam/ kunde hand vel besinde/ huor det vilde ud/ om det raad

ginge for sig / thi drog hand til de to Brødre / oc talede met dennem. Freivid tilspurde Eimund Lagmand huem de actede at hafue til Konge igien / om K. Olaff bleff affsett / eller tagen aff dage / Eimund suarede / den som os siunis best der til / huad heller hand er aff Konge Slecten eller icke. Freivid suarede / icke ville vi at Riget skal i vor tid komme fra den gamle Kongeslect / meden vi hafue saa gode raad der til / Thi Kong Olaff hafuer to Sønner / endog der er stor forskiel paa dem / den ene er ecte fød aff Kongelig Slect / oc Suensk / paa Fæderne oc Møderne / den anden er uæcte / oc aff Vendiske Slect paa sin Moder side / en aff dennem ville vi tage til Konge. Dette raad behagede Almuen vel / oc de samtyckte det / oc rosede hans Ord storligen / oc udkaarede de alle Jacob til deris Konge. Da sagde Eimund Lagmand: J Oplendinger hafue nu mact til at raade denne gang / men jeg siger eder det som efter vil komme / at endog I nu icke andet vil høre / end at Kongeriget I Suerrig skal blifue hos den samme Kongelige Slect / saa lefue J oc den Dag / at J samtycke / Riget at komme til en anden Slect / huilcket da skal bedre lyckis / der efter lode de Brødre framlede Jacob Kongens Søn paa Tingit / oc lode hannem gifue Kongenafn / oc vende hans Nafn om / oc kallede hannem Anund / huilcket Nafn hand siden beholt / saa lenge hand lefuede / oc var hand da heden ved ti heller tolff Aar gammel. Kong Anund tog Folck an / oc begynte at holde Hoff / oc holt de beste Høfdinger hos sig met deris Folck / saa megit som hand tenckte sig behoff giøris / oc lod alle Bønderne drage hiem igien / huer til sit.

Der efter droge Sendingebud imellem Kongerne / Faderen oc Sønnen / oc det kom saa langt / at de fundis oc blefue forligte / saa at K. Olaff skulde beholde Riget oc Kongenafn / saa lenge hand lefuede / men Anund skulde oc være Konge / oc hafue en part aff Landet / oc skulde være plictig at drage for Bønderne /

ne / oc være deris Høfuidsmand imod Kong Olaff / om hand giorde andet end Bønderne vilde lide aff hannem / oc skulde K. Olaff holde Fred oc Forligelse met Kong Olaff i Norrig / oc tage dennem alle til Naade / som dermet hafue haft at skaffe. Strax der efter sende K. Olaff Bud til Kong Olaff H. i Norrig / at hand skulde møde hannem i KongElff / der vilde hand stadfeste den Forligelse som dennem var giort imellem. Der Kongen fick det Budskab / var hand endnu lige som tilforn geneigit / oc redebon til Fred oc Rolighed / hand giorde sig ferdig / oc drog til Kong Elff / som sagt var / der kom Suerrigs Konge til hannem / oc var da sactmodig oc god at komme i tale met / der giorde de Forbunt oc en evig Forligelse oc stadige Fred mellem sig oc sine Lande. Det sigis / at Kongen i Suerrig / oc Kongen i Norrig hafde huer to KirckeSogner paa Hissing / oc it Sogn hafde de tilsammen / da sagde Kongen til Kong Olaff Suenske / vi ville kaste met Terninger / huilcken aff os alt det Sogn skal tilhøre / hand samtyckte det / oc kaste hand først / oc fick sex paa huer Terning / oc sagde / det gøris icke behoff at du kaster / thi jeg hafuer vundet / Kongen kastede oc / oc der vende lige saa to sex op / da kastede den Suenske igien / oc fick atter tolff Øjen / Kongen i Norrig sagde / alt kand Gud Hærren oc gifue mig tolff Øjen / oc hand kastede met Terningen / oc der vende to sex op / oc den ene Terning brast i to / oc vende it op / oc dermet egnedis hand den ene KirckeSogn / siden droge Kongerne huer hiem til sit Rige igien / oc Olaff H. var da allene Konge ofuer alt Norrig / saa vel ofuer den part som Kongen i Danmarck hafde haft der i Landet / som alt det andet / Thi Kong Knud Danekoning raadde da allene baade for Danmarck oc Engeland / oc var sielff i Engeland / oc sette sine Regentere i Danmarck / oc actede lidet om Norrig i den tid.

Udi Kong Harald Haarfagers tid bygdis først de Øer som

kaldis

kaldis Orkenøer / oc tilforn hafde værit Vikingebøle (Det er / Sørøfueris Bolig.) Sigurd den Rige var den første Grefue i Orkenøerne / hand var Øjsten Glumriis Søn / Ragnvald Møre Jarls Broder. Efter Sigurd Jarl regierede hans Søn Gutorm it Aar ofuer Orkenøjerne / efter hannem tog det Grefuedømme Torff Einar Ragnvald / Møre Jarls Søn / oc Gange Rolfs Broder / oc raadde hand lenge for Landet / oc var rig oc mectig. Halfdan Haalegg (Høj̈gben) kom der til Øen / fangede Torff Einar / oc førde hannem bort aff Landet / men Torff Einar kom igien / oc dræbte Halfdan Haaleg paa Rinanßøe. Der efter foer Harald Haarfager til Orckenøj met sin Hær / oc Einar flyde til Sketland / oc K. Harald tog alt deris Odal fra dennem paa Orkenøj / oc lod dennem suerie sig. Der efter bleff Torf Einar forligt met Kongen for 60 marck Guld / oc fick Orkenøi i Forlæning aff hannem / oc skulde verie Landet for Sørøfuere / oc ingen anden Skat gifue. Den tid stridde K. Harald paa Skotland / som formeldis i den Vise Glumßdrabe. Efter Torff Einar raadde hans Sønner for Landet: Arnkield oc Erling / oc Torfind Housekløff / udi deris tid kom K. Erick Blodøxe aff Norrig / oc Grefuerne maatte være hannem underdanig. Arnkield oc Erling blefue slagne i Krig / men Torfind raade lenge for Landet oc bleff gammel. Hans Sønner vaare Arnfind / Haavard Lodver Liote oc Skuli. Deris Moder var Gierliod Dunkaders / Jarls Daatter aff Katenæs. Hendis Moder var Gyda / Tosten Røds Daatter. Torfind bleff sootdød / oc hans Sønner toge Grefuedømmet efter hannem / oc er megit sagt om dennem. Lodver lefuede lengst aff de Brødre / oc raadde paa det sidste ene for Landet. Hans Søn var Sigurd digre / hand var rig oc mectig / oc en duelig Krigßmand. Udi hans tid kom Olaff Tryggesøn aff Vesterlands Sørøfuerij / oc lagde der til Øen / oc fant Grefuen liggendis der met it Skib / oc tog hannem fangen / hand lod hannem løs igien / met

saa-

saadant vilkor / at hand skulde lade sig døbe / oc annamme den Christen Tro / oc blifue hans Mand / oc lade alt Landfolcket C[illegible]istne/ oc tog hans Søn til gissel/ som Hund eller Huelp hed/ oc var hand hos hannem nogen tid lang/ siden hand bleff Konge i Norrig/ oc døde der. Siden beviste Sigurd Jarl Kongen ingen Lydighed/ oc hand fick sig til Hustru K. Melkolms Dotter aff Skotland/ oc afflede disse Sønner met hende: Torfind Sommerled/ Bruse oc Einar Skackmund.

Det femte Aar efter K. Olaff T. fald/ seglede Sigurd Jarl til Irland/ oc sette sine Sønner hiemme ofuer Landet/ end Torfind forsende hand til Kongen i Skotland/ oc bleff Sigurd slagen i Brians Slactning. Der dette spurdis til Orkenøj/ da skifte de tre Brødre Landet imellem sig/ som vare Sommerled/ Bruse oc Einar / Thi Torfind var da i Skotland/ oc icke uden fem Aar gammel. Der Skottekongen det spurde / gaff hand Torfind Katenæs oc Suderland / oc Grefuenafn/ oc sette gode Mend til at styre Landet for hannem.

Sommerled døde snart der efter / men Einar reglerede lenge / oc var en duelig Krigßmand/ oc megit urolig/ haard/ mordgierig oc Tyransk / oc bleff paa det sidste slagen aff Torkild Amundsøn/ aff saadan Orsag: En rig Mand bode paa Roßøe udi Sandvijg paa Løbendenæs/ ved Nafn Anund/ hans Søn Torkild var den sterckeste / frimodigeste oc mandeligste unge Mand paa det gandske Land. Der Einar Jarl udtingede Leding/ da suarede Torkild for Bønderne (saasom hand tilforn var aff deris store Bøn oc Klagemaal dertil bevegit) oc gaff deris Nød oc Trang tilkiende/ oc bad/ at hand vilde skone dem. Grefuen suarede vel/ oc sagde sig megit ville giøre for Torkilds Bøns skyld/ oc at hand hafde tenckt at hafue sex Orlogskibe udgiort der aff Landet/ nu vilde hand icke hafue uden tre Skibe / dog skulde Torkild icke mere begiere saadant aff hannem. Det neste Aar der efter lod Torkild sig atter tilbede aff Bønderne / at hand be-

gierede/at Grefuen skulde skone dem. Einar Jarl suarede hannem vredeligen/ oc sagde at Bønderne skulde nu nyde hans fortale ont ad/ oc en anden tid skulde de icke baade komme lefuendis aff Tingit/ for saadan Bøndernis medhold. Torkild trode hannem siden icke vel/ thi flyde hand met sin Faders raad til Katanæs til Torfind/ oc bleff hans Fosterfader oc Tuctemester/ oc var hannem megit kier/ Thi bleff hand kaldet Torkield Fostre.

Torfind vilde hafue tredie parten i Orkenøerne met sine Brødre. Bruse var godvillig/ oc en villig oc fredferdig Mand/ hand oplod strax en tredie part aff det hand hafde. Einar var modvillig/ ond oc traatzig/ hand tog den part til sig/ som Bruse oplod/ oc hafde da to parter aff Øen.

Bruse forligte Torfind oc Einar saa/ at huer skulde hafue en tredie part i Orckenø/ oc Torfind dog beholde Katenæs oc Suderland/ huilcket deris Fader hafde aat/ oc Torkild skulde være forligt met Einar Jarl/ oc skulde giøre huer andre Giestebud. Torkild hafde først Grefuen til giest/ oc sende hen/ oc lod bespeide hiemme hos Grefuen/ oc befant at Grefuen vilde forraade hannem naar hand kom hiem met hannem til giest/ thi slog Torkild hannem ihiel/ oc drog saa til Norrig/ til Kong Olaff/ oc bleff der vel vedtagen.

Der efter vilde Torfind hafue halfparten i Øen met Bruse/ oc Bruse vilde beholde de to parter/ aff den Orsag komme baade Grefuerne til Kongen i Norrig/ oc gafue hannem ald Dom i Hænder udi den Sag. Kongen tuingede dem baade til at suerie hannem/ oc blifue hans Mend/ eller hand vilde sette andre Grefuer ofuer Orkenøer i deris sted. Siden fick hand dem huer en tredie part aff Øen i Forlæning/ oc den tredie part som Einar hafde/ dømde hand være forfalden i Kongens gaard/ fordi hand hafde ihielslagit Evind Vrhorn/ Kongens beste Ven under Irland/ der Evind tilforn hafde holdet en Slact met K. Konosager aff Irland/ oc tabte Slagit. Dessi-

Desligeste dømde hand at Torkild Fostre skulde gifue Grefuerne saa stor Bod for deris Broder / som der burde gifuis for tre Lænßhøfdinger / oc Torfind Jarl tog hannem met sig til Orknøe / oc giorde Forbunt oc evigt Venskab met hannem / siden fick Kongen Bruse Jarl sin tredie part i Øerne / at raade ofuer paa sine vegne / oc hafde da Bruse Jarl de to parter i Øerne.

Bruse var stille oc fredferdig / oc lefuede lenge / oc lod en Søn efter sig / ved Nafn Ragnvald / som lenge var hos K. Olaff. H. men Torfind var den dueligste oc mandeligste Krigßmand / oc den mectigste Grefue som paa Orkenøj hafuer værit / hand tog ved Grefuedømmet / der hand var fem Aar gammel / oc raadde ofuer Orkenøj Hiætland Katanæs oc Suderland / udi 50 Aar / oc døde siden K. Olaff Haraldsøn var slagen.

Der K. Olaff H. hafde stadfest Fred met Olaff Suenske / som før er sagt / da drog hand nord i Landet / oc hafde hand da værit Konge i Norrig udi fem Aar / oc hand spurde / at den Christen Tro oc Gudßtieniste bleff icke rettelig ved mact holden i Nordland / thi sette hand sig fore at drage derhen om sommeren der efter.

Harek hed den Mand som bode paa den Øe Tiotande i Heligelands Læn / hand var Evind Skaldaspilderis Søn aff K. Harald Haarfagers Afkomst / thi var hand holden i stor Ære aff Lænßhøfdingerne / hand var oc rig oc mectig / oc hafde lenge Findmarken i Befaling aff Kongerne i Norrig / oc hand hafde icke besøgt K. Olaff H. siden hand fick Riget / men den Vinter sende hand Bud til Kongen / oc førde sig i Venskab met hannem. Der Helgelenderne spurde / at Kongen vilde komme til dennem / behagede det dennem icke megit vel.

Om Vaaren der efter / giorde Kongen sig ferdig met fem Skibe oc Folck oc Vaaben / oc seglede nord i Landet / oc der hand kom i Nummedalen / stefnede hand Bønderne til Ting / oc bleff tagen til Konge paa huert Ting. Hand lod oc der oplæse Christenretten for den menige mand / oc bød dennem at rette sig der efter /

under Lifs oc Lemmers Straff/ oc hand lod strax mange haardelige refse/ som icke vilde undergaa oc vedtage den Christen Tro/ oc sparede huercken Rige eller Fattige. De rigeste Bønder giorde hannem store Giestebud / oc saaledis drog hand nord / indtil hand kom paa Helgeland / der bød Haareck aff Tiodø hannem til giest/ oc giorde it stort oc statlig Giestebud met megit Folck/ oc Kongen giorde hannem til sin Lænßhøfding / oc fick hannem alle de Forlæninger som hand hafde haft i de framfarne Kongers tid.

En gammel oc rig Bonde/ ved Nafn Grankield/ bode paa Helgeland / som hafde i sin ungdoms tid værit en Sørøfuere oc duelig Krigßmand / hand hafde en Søn/ ved Nafn Aßmund/ som var holden for den beste Idredsmand udi Norrig/ nest K. Hagen Adelsten/ oc K. Olaff T. Grankild giorde hannem it stort Giestebud/ oc gaff hannem kostelige Gafuer / Kongen bad Aßmund met mange Ord / at hand skulde fare met hannem / hand giorde saa/ oc Kongen tog hannem blant sine Hofsinder/ oc hafde hannem megit kier.

Kongen dualdis paa den Reise den gandske Sommer / oc drog paa huert Ting/ oc lod Christne alt Landfolcket.

Vdi Biarckø bode en rig oc mectig Mand/ved Nafn Tore Hund / hand bleff ocsaa Kongens Lænßhøfding. Mange rige Bønder Sønner droge da met Kongen/ oc mod Høsten vende hand om igien/ oc drog til Nidaros / oc den Vinter kom til hannem Torkild Fostre fra Orkenøj / der hand hafde dræbt Grefue Einar Ragnmund/ som før er sagt/ da var oc suar dyr tid udi Trondheim.

Om Høsten bleff det Kongen tilkiende gifuet/ oc Indtrønderne hafde holdet it stort Giestebud om Vinternat/ oc værit en stor Forsamling/ oc drucket met huer andre/ oc segnet alle Minder oc Bægere efter Hedenske viis / saasom Asianer giorde i gammel tid / oc der var slactet Nød oc Heste/ oc Blodet smurt

paa

paa Stolene/oc holdet Blodzoffer/met den Fortale/at det skul-
de være god tid/oc de sagde der hos/at Guderne vaare blefne vre-
de for Helgelenderne hafde forkast den gammel Tro/ oc vent sig
til den Christen Tro. Der Kongen dette spurde/lod hand stefne
til sig de beste Bønder som i Trondelafuen vaare.

Paa Egge bode en rig Bonde/oc stor Slect/ved Nafn Olf-
uer / hand aatte sielff den gaard Egge/ oc var Høfuidsmand for
de Bønder / som vaare nu komne til Kongen/ oc var en talendis
oc dristig Mand / oc forsuarede hand Bøndernis Sag saa vel
hos Kongen / at de blefue frij for alle Mißtancke/ oc finge god
Hiemloff.

Om Vinteren der efter spurde Kongen atter/ at Indtrøn-
derne hafde værit forsamlit paa Møre/ oc holdet der it stort Of-
fer til Fred oc god Vinter. Kongen stefnede Bønderne til sig
igien/ men de vaare da megit uvillige at komme til hannem/ de
finge oc da met stor Bøn Olfuer met sig igien / oc forsuarede
hand endnu Bønderne hos Kongen/ saa at hand fick ingen
Sag paa dennem/ dog var Kongen vred/ oc sagde at hand viste
vel andet sandere end da bleff frembaret/ oc at hand engang skul-
de faa ret Sandhed at vide i den Handel/ oc bød dem strengeli-
ge/ at de skulde icke lade sig mere befinde met saadant.

Om Paaske holt Kongen it stort Giestebud/ oc strax der ef-
ter lod hand udsette oc udtackle sine Skibe/ oc berede dennem
met ald tilbehøring/ saa sende hand Bud ind i Væredal/ efter
Torald / som var hans Gaardzfoget paa Høje/ at hand skulde
komme til hannem/ der hand kam/ spurde Kongen hannem udi
tro maade i enrom/om Indtrønde blotede eller offrede efter He-
denske vijs/ oc bad hannem her udi sige sig ret Sandhed / Tor-
ald suarede: Herre/ Jeg hafuer min Kone oc to mine Sønner/
oc alt mit Gods hid til Byen met mig/ der som jeg skal sige Eder
det sandeste i denne Handel/ da beder jeg Eder / at J seer mig
fore met gode raad/ saa mig intet skader/ Kongen lofuede han-

nem det / da bekiende Torald at Indtrønderne vaare alle meste parten Hedenske / endog at de vaare mange døbte / oc de offrede først om Høsten / oc faufnede Vinteren / oc saa om Midvinters tid / oc tredie gang om Sommeren / oc disse Offer opholde de aff alle Læn i Indre Trondheim / oc tolff mend vaare Høfdinger for Offregildet / oc det falder nu sagde hand Olfuer paa Egge til at holde dette Aar / oc hafuer hand nu stor Vmag at lafue til Offeret paa Øre / huort hand hafuer ladet føre alt det som der giøris behoff til Offergildet. Der Kongen nu fick ret Sandhed at vide i den Sag / lod hand strax blæse til Skibs / oc drog ind efter Fiorden met trehundrede mend / oc hafde god Bør / oc kom uforvarendis paa dem / oc beringede Gaarden / oc lod strax sla Olfuer ihiel / oc mange met hannem / oc lod tage alt det der var tilført / Kost oc Klæder oc Dretter oc Drickekaar oc andre Ejemon / oc lod bære i sine Skibe. Saa lod hand fange en stor hob aff de rigeste Bønder / oc førde dem met sig / paa det de andre skulde icke giøre Opreißning mod hannem. Siden holt hand Ting met Bønderne / oc lod dennem undervise udi den Christen Tro / oc lod Kircker bygge / oc fick dennem Prester der til / oc hand tog alt Olfuers Gods under sig / oc de andre Blodßhøfdinger lod hand straffe / en part paa Lifuet eller Lemmer / oc en part paa Gods oc Pending / oc drog siden ud til Nideros.

En Mand var i Norrig / ved Nafn Arne Arnmodsøn / hand hafde mange Sønner / som vaare: Kalff / Find / Torberg / Anund / Kolbein / Arnbiørn oc Arne / oc en Daatter hed Ragnhild / hende hafde Haareck paa Tiodø. Arne var Kongens Lænßhøfding / oc besynderlige gode Ven / hand var rig oc nafnkundig / oc to hans Sønner / Kalff oc Find vaare hos Kongen oc holdne i stor Ære. Kongen gaff Kalff Olfuers Hustru / som var en ung oc deilig Quinde / oc met hende alt det Gods som Olfuer hafde aat / oc giorde hannem til sin Lænßhøfding oc Befalingßmand udi Indre Trondheim /

helm / oc Kalff bleff en ypperlig Mand/ oc var vijs oc forstandig.

Kong Olaff H. hafde værit Konge udi Norrig / udi siu Aar / der de Grefuer aff Orknøj komme til hannem / oc den Sommer drog Kongen i Romßdal/ oc saa op udi alle Bygdelag til Fields / oc stefnede Bønderne til sig / oc lærde dem den Christne Tro/ oc truede dennem met Ild oc Suerd / til at føre hannem deris Sønner til Gissel.

Dale Guldbrand hed den Høfding ofuer Bønderne i Dalen oc der omkring / oc var kallet Herse (en Frij-Herre) hand var allene lignet ved Erling Skialgsøn met Rige oc Velde udi Norrig / hand hafde en Søn / oc der hand spurde at Kongen var kommen i det Bygdelag Loo/ oc hafde tuingit alt Folcket i de Bygdelag Loo/ Læssie oc Vaage/ til den Christen Tro / da opskar oc udsende hand strax Hærør oc Krigßbud / oc stefnede alle Bønderne der omkring til sin Gaard Hundßtorp/ oc der bleff en stor Krigßhær forsamlit / oc somme komme met Skuder ofuer det store Vand Logen/ oc søgte til Guldbrands gaard. Hand holt Ting met Bønderne / oc sagde: her er kommen en Mand som Olaff heder/ hand vil lære os en anden Tro/ oc sønderbryde alle voris Guder/ oc siger/ at hans Gud er mectigere/ oc det er under at Jorden icke brøster under hannem/ oc at vor Gud lader hañem lenger gaa/ oc jeg tencker/ at der som vi bære Torr/ vor Gud / ud aff hans Hus/ oc Olaff oc hans mend saa hañem at see/ skulde de snart blifue forfærdet/ oc deris Gud skal smelte derved. Da robte de alle at Olaff skulde aldrig koñe lefuendis fra deñem igien / siden udsende Guldbrand sin Søn met 600 Mand/ at bespeide Kongen oc hans Hær/ de koñe til Hoff/ oc droge siden ofuer Orgaust oc til Breide/ som Kongen var/ oc stridde mod hañem/ oc blefue meste parten slagne/ oc de andre flydde. Guldbrands Søn bleff fangen / oc Kongen gaff hannem løs/ at drage hiem/ at sige sin Fader tidende/ at Kongen vilde snart komme til hannem/

hand

hand drog hiem oc sagde dennem haarde tidende / at hand hafde mist femhundrede mand aff sit Folck/oc radde sin Fader/at hand skulde icke stride mod den Mand. Guldbrand oc hans Suaager Tord Jostro drømde om Natten/ at der kom en stor forfærdelig Mand til dennem huer / oc forbød dennem at stride mod Kongen. De blefue forfærdede / oc Bønderne met dennem/oc hand sende sin Søn met tolff mend til Kongen/oc lod sette Fred oc Leide paa begge sider/oc begierede/ at Kongen vilde tinge met Bønderne. Det bleff saa giord: den første Dag der Tingit var set/var det megit Regn/oc Bispen predickede for Bønderne/om den sande Gud / som skabt hafuer Himmel oc Jord/oc bad dennem tro paa hannem / oc ødelegge deris Afguder. Guldbrand met sit Selskab bleff døbt/ oc annammede den Christen Tro.

Aßbiørn hed en Høfding/ som var Tore Hund/ paa Biarkøe Broder Søn / hand dræbte en aff Kongens Træle/ ved Nafn Tore Sæll/i Kongens egen nærverelse/paa en Skiertorßdag/ huorudofuer Kongen bleff saare fortørnet/ raabte oc bad gribe/ oc Aßbiørn bleff fangen/ oc sett i forvaring/oc Kongen v?r saare vred. Da opstod Skialg Erlingsøn/oc gick for Kongen/oc sagde/ Herre det er ilde/at denne Gierning mißhager Eder saa storlige/ thi ellers vaare det beste Verck vundet (oc en god Gierning giort) nu beder jeg Miskund hos Eder paa min Frendis vegne/ oc binder for hannem Guld oc Fæ/ saa megit som i sielff ville begiere/ at hand maa beholde sit Lijff oc Lemmer. Kongen suarerede/ er dette icke Døds Sag/ oc værd at straffe paa Lifuet/ at hand hafuer dræbt Manden for min Aasiun/ oc i min nærverelse/ oc giort mine Fødder til sin Huggeblock/oc det paa saa hellig en Dag/ som Skiertorßdag er. Skialg suarede/ megit monne J giøre for min Tienistis skyld / oc siger mange/ at det sømmer Eder vel at giøre. Kongen sagde/ endog Skialg/at du lader dig være megit verdig/ dog vil jeg icke forkrencke Lougen eller Kongens Værdighed oc Ære for din skyld. Skialg gick

strax

strax ud/ oc sagde til Tore Neffiulsøn: dersom du vilt være min Ven/ da forskaffe det saa/ at denne Mand blifuer icke dræbt inden Søndag. Skialg tog sin Roskude/ som hand der hafde/ oc tolff Mend som tiente hannem/ met mange flere/ som velvilligen følgede hannem/ oc drog bort/ oc kom til sin Fader Erling om Natten/ oc gaff hannem ald denne Handel tilkiende. De blefue snart beraadde/ oc lode Krigßbud omgaa/ oc samlede 150 Mand met en hast/ oc toge deris Skibe oc droge nord met.

Der Aßbiørn bleff fangen/ som før er sagt/ oc Blodet bleff henfejet/ oc Kongen hafde sett sig til Bord igien/ da vilde hand ladet hannem strax dræbe: Tore Neffiulsøn sagde/ Herre/ er det icke Mord at dræbe Folck om Natten/ Kongen sagde/ saa forvar hannem til Morgen. Anden Dag der Kongen kom fra Højmesse/ sagde hand til Tore/ monne nu icke Solen være saa højt oppe/ at Aßbiørn eders Ven maa henge/ Tore nejede for Kongen oc sagde/ Herre/ Bispen predickede i dag/ at Guds Søn/ som alting raader/ tolde Pine i dag/ met stor Taalmodighed/ oc at de ere salige/ som hannem efterfølge/ heller end de/ som hannem dømde til døde/ det er icke langt til Morgen/ da er det Søgen dag/ Kongen sagde/ da forvare du hannem ved dit Liff at giøre/ at hand icke undkommer. Om Løfuerdagen aarlig/ stod Kongen op/ oc der hand hafde værit til Messe/ forhørde hand Sager lenge om Dagen/ førend hand giorde Maaltid/ saa begynte de at ringe/ for den tilkommendis dags Højtid/ Kongen spurde om Trælerne vaare ferdige/ som skulde dræbe Aßbiørn/ Tore suarede/ endog Herre/ at denne Mand hafuer icke forskylt det/ saa under hannem dog Lifuet ofuer disse hellige Dage/ Kongen sagde/ da forvare du hannem/ at hand icke undkommer. Paa Paaskedag bleff Aßbiørn skriftet oc berettet/ oc fick loff aff Bispen/ at gaa bunden til Kircke/ oc høre Messe/ Tore bad Kongen sette mend til at tage vare paa Aßbiørn/ thi hand vilde icke forvare hannem lenger/ Kongen giorde saa. Der Kongen gick til

Højmesse fulde de Aßbiørn bunden til Kircke/ oc stod hand uden for Kirckedørren / da kom Erling Skialgsøn oc hans Sønner/ met 15 hundrede Mand/ oc ginge op til Kircken under Predicken/ oc løste Aßbiørn aff Baanden/ oc der Kongen kom aff Kircken/ oc gick hiem til Gaarden/ da stode Erlings mend paa baade sider ved Vejen fra Kircken oc hiem til Gaarden/ oc Erling stod sielff nest hiemme ved Dørren. Der Kongen kom/ nejede Erling oc helsede hannem/ Kongen suarede hannem vel/ Erling sagde: Herre mig er sagt/ at min Frende er hent en stor Vlycke / oc er det ilde Herre Koning/ at det er skiedt som Eder mißhager/ saa er jeg kommen her/ at biude Guld oc Fæ for hannem/ saa megit som i sielff begiere/ oc bede hannem Lijff oc Lemmer / oc Landsrett. Kongen suarede/ mig tyckis Erling/ at du vilt nu raade for hans Sag/ Jeg veed icke huorfore / at du lader/ lige som du vilt biude Bod for hannem/ eller hafuer du forsamlet dette Folck der til/ at du vilt giøre en ende paa hues os imellem er. Erling sagde/ J skulle raade Herre/ om vi skulle skilies Venner. Kongen sagde/ tencker du Erling at giøre mig red met dette megit Folck/ dersom det skal saa være/ da vil Jeg icke fly for dig. Erling suarede: Icke hafue J behoff at paaminde mig det / at vi tilforn hafue nogen tid fundis / der jeg hafde mindre Folck end J / oc maatte derfore giøre som i vilde hafue det / men nu skal jeg icke betale Eder det som mig er i Sinde/ paa det vi skulle skillis Venner / Thi ellers vil jeg finde Eder en anden tid / da var Erling Blodrød i Ansictet. Bisp Sigurd gick fram met Kongens beste Mend/ oc lagde sig der imellem/ at Kongen skulde tage Forligelse/ som Erling bød hannem/ oc gifue Aßbiørn Lifuet/ Kongen lod det saa skee / oc Aßbiørn gick fram / oc tog Kongen i Haand/ oc Kongen gaff hannem Lijff oc Landefred. Da vende Erling tilbage/ oc gick til Skibs/ oc bleff da ingen helsen imellem Kongen oc hannem. Aßbiørn lofuede at tiene Kongen udi Tore Sels sted/ dog maatte hand først drage hiem/ oc beskicke

sit

sit Hus / oc der hand kom hiem / afraadde Tore Hund hannem det / at hand icke skulde tiene Kongen i den Trœls sted / Tore Sœls / oc saa foracte sig oc sin Slect. Thi bleff Aßbiørn hiemme / oc kom icke til Kongen mere / oc bleff kaldet Aßbiørn Sœlsbane.

Efter at denne Handel hafde sig tildragit / da drog Kongen omkring paa Vos oc udi Valders / oc de Bygdelag der omkring / oc lod Christne Folcket / oc de som giorde hannem Modstand / lod hand røfue oc brēde fore / indtil de gafue sig under hans Lydighed. Kongen hafde it Bolskab / ved nafn Vlfhild / hun bleff fructsommelig / oc fødde en Søn / oc fordi at Kongen var icke den tid nœr / oc Barnet var skrøbeligt / Da lod Sigvald Skald det døbe / oc kallede det Magnus / efter Kejser Karl Magnus Nafn / oc der hand sagde Kongen det / lod hand sig det vel befalde / oc Barnet voxte op / oc lod sig vel tee / oc føddis op i Kongens Gaard.

Det samme Vaar giorde Kongen Aßmund Grankieldsøn til Lœnßhøfding / ofuer halff parten aff Heljeland / lige med Haareck af Tiota. Haareck sagde at Kongen giorde det icke ret / at hand tog Befaling fra dem / som vaare komne aff Kongelige Slect / oc fick Bønder sønner det i Hœnder / dog giorde hand icke Aßmund nogen modstand eller forhindring udi den part aff Lœnit / som Kongen hafde hannem befalit. Aßmund drog hiem til sin Fader / oc var der nogen stund / siden drog hand til to Brødre i Langøe / ved nafn Gunsten oc Karl / som vaare to rige oc ypperlige Mend / oc vaare lenge hos dennem / oc optog Kongens Rettighed der i Lœnit. Der Aßmund vilde drage til Kongen igien / da vilde Karl følge hannem / oc gifue sig blant Kongens Hoffsinder at tiene / der de seglede sønder / der spurde Aßmund at Aßbiørn Sœlsbane var synden fore met en Skude / oc 30 Mend der paa. En Dag kom Aßbiørn seglendis imod dennem / da kiende Karl strax Skuden / oc Aßmund bad at

Karl vilde vise hannem Aßbiørn/ naar de komme saa nær. Der de komme jæfne ved hinanden/ sagde Karl/ der staar Aßbiørn ved Styret i den blaa Kiortel. Aßmund sagde/ da skal jeg giøre hannem den rød / oc hand skiød til hannem met it Spiud / oc ramte hannem mit paa Lifuet/ saa at Spiudet gick igiennem hannem/ oc Aßmund roede sin Vej/ oc de andre førde Aßbiørns Lig hiem til Kongens gaard paa Trondenæs.

Sigrid Aßbiørns Moder sende Bud efter Tore Hund i Biarckø/ oc hand kom til hende til Trondernæs / hun sagde til hannem / min Søn giorde efter dit raad / oc bleff hiemme fra Kongen/ nu maatte hand icke lefue saa lenge at hand kunde løne dig saasom det burde/ thi maa jeg giøre det som jeg kand/ saa er her den Gafue som jeg vil forære dig met: Det er det Spiud/ som stod igiennem min Søn/ oc kanstu endnu see Blodet her paa/ at du dis bedre kand komme ihu/ at hefne din Broder Søns død/ oc vaare dig det en stor ære / om du kunde engang saa laade det Spiud aff hænde/ at det kunde staa i K. Olafs Bryst/ oc blifuer du huer mands Niding/ om du icke hefner hans Død/ oc hun fick hannem Spiudet/ oc gick ud fra hannem. Tore var saa vred / at hand kunde intet suare / oc hand gick til Skibs/ oc foer hiem til Biarckø.

Aßmund oc hans Selskab komme til Kongen i Nideros/ oc sagde hannem disse tidende/ oc Karl bleff Kongens Mand/ oc tiente blant hans Hoffsinder/ oc Tore Hund spurde til Biarckø/ at Aßmund hafde roost aff den Gierning / at hand dræbte hans Broder Søn.

Det neste Foraar der efter / lod Kongen ferdige oc udruste sine Skibe/ oc seglede øster ved Landet/ oc tingede met Bønderne alt øster/ til Lands enden/ hand hafde da ladet Christne Landsfolcket i alle Bygdelag i Norrig / oc lagd Orknø under sig/ som før er sagt/ oc giort sig mange Venner paa Ißland/ Grønland oc Færø / oc sent til Ißland tømmer til en Kircke/ som der staar

paa

paa Tingvolden/ oc en stor Klocke. De Jßlender hafde da sett Christen Retten i deris Louz/ da komme oc mange duelige mend fra Jßland/ som tiente i Kongens gaard/ oc Kongen beviste dennem stor Venlighed / endog hand hafde en anden mening der under/ som siden bleff obenbare.

Den Sommer sende Kongen Tore Neffiulffsøn til Jßland/ hand kom der den tid de vaare forsamlede paa deris Tinghøj oc Lagting/ oc førde dennem Kongens Ord oc Helsen/ oc sagde/ at Kongen lod dennem alle venligen helse/ Rige oc Fattige/ Vnge oc Gamle / oc lod dennem tilbiude sit Venskab oc Kongelig Hyllest oc Gunst. De suarede alle vel/ at de gierne vilde være hans Venner/ om hand vilde være deris Ven oc Landßfolckis. Tore sagde fremdelis/ at Kongen begierede venligen aff de som bode norden paa Landet/ at de vilde unde hannem en Øe/ som laa uden for Øiefiord/ oc kaldis Grimßøe/ oc synderlig sende hand bud til Gudmund paa Modrevold / at hand skulde forfremme dette hans Erende oc Begiæring/ Kongen vilde igien unde dem i Norrig/ hues de kunde være tient met / Gudmund sagde sig gierne at ville det giøre. Oc det kom saa langt/ at alle Nordbyggerne vilde samtycke Kongen den Øe/ da suarede en ved nafn Einar/ at under den Kongens begiering var nogit andet skiult/ thi hand actede met saadan List at undertuinge dennem oc paalegge dem̃ saadan tyngsel som hand hafde paalgt Almuen udi Norrig oc Færøe/ huilcken Tyngsel vi siden aldrig blifue frij fore igien/ men vil gaa ofuer os oc vore Børne Børn/ Thi er det mit raad/ at vi ingen Skat eller Skyld gifue hannem her aff Landet / men blifue ved den gammel Frijhed / som vi hafue haft fra det første Landet bleff bygt. Thi dersom denne Konge er end god oc from/ saa kand der komme en ond oc umild efter hannem/ men jeg seer gierne/ at vi sende hannem Vennegafuer/ saadanne som vort Land formaar / oc gifue hannem huercken Øer eller Vdskiær til Ejendom / thi endog at mand intet synderlige gafn

kand hafue til Næring oc Føde aff Grimßøe/ saa kand hand dog giøre it Feste der paa/ oc legge der met en Krigßhær/ oc drage derfra oc til met Orlog Skib/ oc giør os stor skade oc Trengsel. Der Einar det hafde sagt/ blefue de alle vende igien/ oc vilde icke unde Kongen den Øe som hand lod begiere.

Anden Dagen gick Tore paa Tingit/ oc sagde/ at Kongen sende Bud til sine Venner der paa Landet/ Gudmund Eiulfsøn/ Snore gode/ Torkild Ejulfsøn/ Skofte Lagmand oc Tostein Halßson/ at de skulde komme til hannem udi Norrig/ oc giøre fast oc fuldkommet Venskab oc Forbunt met hannem. De tackede Kongen for sit gode Tilbud/ oc sagde/ at de vilde beraade sig udi den Handel/ oc de blefue ofuereens/ at de vilde sende nogne mend i deris sted til Kongen/ oc Tore drog hiem igien/ oc sagde Kongen saadan Suar som hand faaet hafde.

Det samme Aar komme efter Kongens Budskab mange aff de beste mend paa Færøe til hannem som vaare Gille Lagmand/ Leif Aserson/ Torrolf af Dimeng/ oc mange andre Bøndersønner/ men Trond i Gautøe/ giorde sig siug/ oc kom icke til Kongē.

Der de komme til Kongen/ motte de suerie hannem/ oc blifue Undersaatter/ oc lofue hannem Skat aff Landet/ oc Landsfolcket blifue hannem underdanige/ oc Kongen gaff dennem Gafuer oc Skienck/ oc skilde dennem vel fra sig/ oc hand sende it Skib til Færøe/ at hente hannem Skatten/ men hand kunde aldrig spørie huor Skib eller Folcken blefue.

Om Høsten der efter drog Kongen paa Giesterij/ efter gammel vijs paa Hedmarcken/ oc bleff den Vinter udi Oplanden/ oc forbedrede hues hand siuntis feile oc brøste udi den Christen Religionshandel. Hand gifte Gunhild sin Syster/ Kong Sigurd Sirrs Daatter/ oc gaff hende Ketil Kalff paa Ringenæs/ thi hand var rig oc stor Slectet/ oc vijs oc en god Krigßøfuerste/ oc sin Modersyster ved nafn Ulrij eller Jsrid/ gaff hand Tord Gutormsøn paa Stege/ som var Høfding ofuer den

Nordre

Nordre part i Gudbrandsdalen / siden drog Kongen ud igien om Vaaren til Tunßberg/oc tøfuede der lenge/ thi der var mest Tilføring oc Kiøbenskabs handel paa den tid udi Norrig / der lod hand udtackle sine Skibe/ oc hafde megit Folck hos sig.

Denne Sommer komme efter Kongens Budskab disse mend fra Jßland til Kongen / Stein Skofte Lagmandssøn/ Toroder Snore Godessøn/ Gellir Torkildsøn/ Egil Haldhßsøn/ Tosteins Broder/ oc Kongen annammede dennem met største venlighed / oc da spurde Kongen/ at det Skib/ som hand sende til Færøe/ var omkommet oc borte blefuen / thi sende hand it andet Skib oc Folck/ oc det gick dem lige saa/ oc der vaare mange meeninger om/ huor Kongens Skibe monne være blefuen.

Knud den Rige / huilcken oc kaldis Knud den Gamle/ var den tid Konge ofuer Danmarck oc Engeland / oc hans Forfædre hafde lenge raad for Danmarck/ oc hafde Harald Gormsøn hans Faderfader indtagit Norrig / efter K. Harald Graafels død/ oc tagit der Skat aff/ oc set der ofuer Hagen Jarl Sigurdsøn til Landet at regiere oc forsuare.

Suend Tyveskieg Danekoning Haraldsøn/ hafde oc Norrig under sig / oc sette der ofuer Erick Jarl Hagensøn / som regierede Landet met sin Broder Suend Jarl/ indtil Erick drog vester til Engeland / efter K. Knuds Budskab oc begiering / oc hand sette sin Søn Hagen ofuer Landet igien / som var Kong Knuds Systersøn/ huilcken K. Olaff Haraldsøn affsette oc fordreff aff Riget/ oc Hagen Jarl drog til K. Knud i Engeland/ oc var hos hannem/ indtil denne tid som vi nu ville om tale.

Der K. Knud hafde nu met langvarendis Krig oc stor møde underlagt sig alt Engeland / oc alt Folcket var hannem undergaaet / oc hand hafde da stadfestet sit Rige der i Landet/ da tenckte hand paa det Rige hand hafde mist i Norrig / oc hand meente være sit Arfue Rige/ efter sine Forfædre/ oc Hagen Jarl lod sig hafue bedre Ret til end K. Olaff H./ for huilcken hand

hafde

hafde dog haanligen maatte opgifue det / oc gaff dette oc en stor Orsag til K. Knuds oc Grefue Hagens Tiltal om Norrig / at endog den menige Mand vaare met det første megit snare oc framfusende til at tage Olaff H. til Konge i Norrig / saa fortrød det dog siden mange ypperlige Mend i Landet / huilcke for hans Strengheds oc Haardheds skyld maatte rømme aff Landet / oc hafde gifuet sig til K. Knud / oc blefuit vel annammet oc rigelige begafuit / met atskillige Gafuer oc Skienck / oc de kunde see større Rigdom oc Herlighed oc Statlighed hos hannem / end de tilforn hafde seet / oc ligesom K. Knud hafde de rigeste Lande / at opbære Skat oc Skyld aff / saa var hand oc giefmildere end andre Konger / oc holt hand saa god Fred i sit Land / at ingen torde den bryde / oc Landsfolcket holt hand ved gam̃el Loug oc Lands-Ret / derfor var hans gode Rycte vide bekient / oc hand var nafnkundig ofuer alle Lande. Oc de somme aff Norrig / klagede deris nød oc vaande for Hagen Jarl / oc stundom for Kongen sielff / oc de begierede at de vilde forsøge / om K. Olaff vilde opgifue Hagen Jarl en part i Landet igien / paa det de kunde komme hiem igien / oc være fellig oc trygge i deris Ejendom.

K. Knud sende en statlig Legation oc Budskab fra Engeland til Norrig / met Breff oc Secret. De funde K. Olaff i Tunßberg om Vaaren / oc der hand hørde at K. Knuds Sendebud vaare komne / bleff hand ilde tilfreds / oc vilde udi nogen Dage icke stede dennem til Ords / Thi hand sagde sig vel vide / at de førde hannem ingen tidende fra K. Knud / som hannem eller hans Folck kunde gafnlig være. Der de nu komme for / gafue de hannem deris Herris Budskab oc Begiering tilkiende / oc antvordede hannem K. Knuds Breff / oc sagde / at K. Knud kalder Norrig at være sit Arfue Rige / som hans Forfædre hafue haft for hannem / oc fordi hand først vilde tilbiude dennem Fred oc Venskab / da vilde hand endnu icke drage met Krigßmact til Norrig / om der kunde være anden Raad til. Derfor / om Olaff

H. vil-

H. vilde beholde Norrig / da skulde hand drage til K. Knud / oc tage Riget oc Læn aff hannem / oc bliffue hans Mand / oc giffue hannem saadan Skat / som Greffuerne haffde giffuet. K. Olaff suarede / Jeg hafuer hørt sige efter gammel sagn / at K. Gorm var en mectig Konge i Danmarck / oc lod hand sig nøje met Danmarck alleene. Men de Konger som siden haffuer værit i Danmarck / acte det alt forringe / Oc nu er saa langt kommet at K. Knud raader baade for Danmarck / Engeland oc Skotland / oc kand icke end lade sig nøje / men begierer oc min Fæderne Arff oc Rige aff mine Hænder / Hand skulde stille sin Fijg oc Gierighed / oc hafue maade met sig / eller acter hand at legge alle de Nordlande under sig / eller alleene opæde alt det Kaal paa Engeland. Før skal jeg føre hannem mit Hoffuit / end jeg skal giffue hannem nogen Lod oc Part i mit Rige. Thi siger hannem saa / at jeg skal verje Norrig met Od oc Eg / saa lenge jeg lefuer / oc ingen Skat gifue hannem aff mit Rige. Der met droge Kong Knuds Mænd aff igien / oc behagede det Suar icke megit vel.

Siguald Skaald hafde værit hos K. Knud tilforn / oc hand hafde gifuet Siguald en Guldring. Siguald førde sig i snack met Sendebudene / oc spurde om deris ærinde / oc huad Kongen suarede. De sagde hannem det / oc at de forundredes / huorfor at hand icke vilde drage til K. Knud / Thi hand var saa mild oc god / at hand forlod alt det som nogen hafde giort hannem imod / naar de vilde komme til hannem / oc gaa hannem til hande. Saa hafde hand nyligen giort met to Konger aff Skotland / som komme til hannem / huilcke hand forlod / hues de hafde fortørnet hannem / oc lod dennem beholde deris Lande / oc gaff dennem stor Skienck der til.

Der Sendebudene komme hiem til Engeland / oc gafue K. Knud tilkiende K. Olaffs suar. Da sagde K. Knud : Icke Encker K. Olaff retter / at jeg skulde alleene opæde alt Kaal i Engeland. Jeg vilde at hand kunde besinde / at hannem boer andet

under Reffbeen end Kaal alleene. Heden skal hannem kome kolde raad om jeg skal raade. Den Sommer kome Aslag oc Skialg Erlings Sønner paa Sole fra Norrig oc til K. Knud / oc blefue vel vedtagne / Thi Aslag hafde til Hustru Suends Jarls Dotter Sirijd / oc var hun oc Hagen Jarl Søskene-børn / oc Kongen gaff dennem store Forlæninger i Engeland.

K. Olaff stefnede sine Læns høfdinger til sig oc megit Folck / thi hand spurde at K. Knud var forventendis fra Engeland den sommer / men den skeede dog icke. K. Olaff var den sommer i wigen / oc lod tage vare der paa / om K. Knud kom Vesten fra til Danmarck / oc sende hand sine Mænd oc Sendingebud øster til Suerrige / oc giorde forbund met K. Anund Drotning Astrids Broder imod K. Knud i Danmarck / oc de lofuede at skulde findis met det første / oc ydermere stadfeste same forbund. Der K. Knud om Hosten kom hiem til Danmarck / bleff det hañem tilkiende gifuet / at Kongerne hafde forbundet sig imod hannem. Thi sende hand Bud oc store gafuer oc skienck til K. Anund i Suerrig / oc lod hannem bede at hand vilde være stille / thi hand hafde sig eller sit Rige ingen fare at forvente aff hannem / men skulde blifue i fred / hand hafde alleene met K. Olaff i Norrig at giøre. K. Anund tog icke ved Kongens venlige tilbud / men holt sig stiff oc uvillig mod Sendebudene / thi formerckte de vel at hand hafde giort Forbund met K. Olaff / oc de droge hiem igien / oc sagde K. Knud at hand ingen venskab hafde sig aff K. Anund at forvente.

Den Winter var Kongen i Sarpsborg met meget Folck / hand sende Karl Helielænder til Trondheim / der tog hand aff Kongens Pendinge oc it got skib / oc drog i Biærmelands færd / oc skulde Karl hafue halfparten aff fortienisten met Kongen / Karl seilede Nord til Helieland tilige om Vaaren / oc hans Broder Gunstein giorde sig ferdig at drage met hannem / oc hafde de 25. Mænd met sig / oc Pendinge til at kiøbe met. Tore Hund i Biarckø sende dem bud at hand vilde være met dem / De suarede /

at hand skulde tage saa megit Folck met sig som de hafde / oc skifte saa til lige deel hues de kunde vinde. Men hand tog it stort skib / oc heden ved 80. Mænd met sig / oc kom til dennem. Karl trode hannem icke vel / oc spurde hui hand hafde saa megit Folck / Tore suarede at Skibet var stort / oc de kunde paa saadan en farlig Reise icke hafue for megit Folck. Gunstein vilde vent tilbage igien / men Karl vilde icke. De segledе hen / oc naar det var stille Bør / da gick Karls Skib langt fore / men naar det blæste hart / da kom Tore efter dem. Der de komme til Biarmeland / lagde de til en Kiøbstad / oc giorde deris Marcket / oc kiøbte Graaskind / oc Beffuerskind / oc Zabel / oc Maard. Der kiøbstefne var endet / lagde de ud efter den Aa Wind Aa / oc opsagde Freden met Landsfolcket / oc der de komme ud paa Haffuit / blefue de beraadde paa begge Skibene / at de ville gaa paa Landet oc røfue. Tore Hund sagde / at naar rige Folck døde der i Landet / da finge de deris part aff Gotzit met sig i Jorden / oc hafue deris Grafsted i Skoffuene. Hand bad dennem at tage sig vel vare / oc fare stille / oc hafue deris ting i god act / oc ingen skulde fly fra anden / Jngen skulde oc blifue igien naar hans skibs Herre tilsagde / at skulle til Skibs igien / oc skulde de drage op silde om Aftenen. De lode nogne blifue igien at forvare Skibene / De andre ginge op paa Landet / oc Tore gick fore / der vaare først slette Marcke / der efter kome de i en Skouff oc de flaade Barck aff Træene saa langt / at de kunde see det ene Træ fra det andet / at de kunde finde Vej tilbage igien. Siden kome de fram i en stor Lund / der var it høit Planckverck runt omkring / oc en Port fore. Tore oc Karl kløfuede ind ofuer Giærdet / oc lode Porten op for de andre. Da sagde Tore / Vdi dette Giærde er en Høj aff Guld / oc Sylff / oc Jord / huer tage saa megit som hand kand bære. Her staar oc Biarmernis Gud Jomala / ingen fordristе sig til at røre hannem / de fylte huer deris Skiød oc Barm met Guld / Sylff oc Jord iblant hinanden / Der efter bad Tore dem drage til Skibs igien.

De ginge alle ud aff Giærdet / Tore vigede tilbage igien til Jomala / oc tog fra hannem en stor Sylffbolde / som stod paa hans Knæ / fuld aff Sylffpendinge / oc kaste Pendingene i sin Kilting / oc Bolden hengde hand paa sin Arm / thi der var Grebe udi. Der Karl fornam at Tore bleff efter i Hawen / vende hand om igien / oc møtte Tore i Gaardsledet / oc sag at hand haffde Sylffbolden / Thi løb hand ind oc sag at Jomala haffde it stort Guldsmycke hengendis i en kiæde paa sin Hals / oc hand hug Lencken i to bag paa Halsen / oc hug saa hart / at Hoffuedet gick aff Jomala. Oc der ved bleff saa stor brag oc bulder offuer ald Skowen / at alle undredis der paa. Karl tog Smycket / oc de skyndede sig der fra. Der den Brag bleff hørt / komme Biarmerne fram som skulde vocte Haffuen / oc bleste i deris Horn / oc strax hørde de bulder oc gnij paa alle sider. De søgte fast igiennem Skowen / oc hørde rob oc gny aff Biarmene i Lunden / som der da bleffue forsamlede. Tore Hund gick bag effter dem alle / oc lod hand to sine Mænd bære en Sack fuld aff saadant som Aske / det kastede hand tilbage / oc her oc der offuer Folcket / oc der met forkryllede eller koglede hand Barmerne / at de icke kunde see dem. Oc Karl oc Gunstein ginge først til Skibs / oc Biarmerne forfulde dennem met Rob oc Bulder til Stranden / oc kunde dog icke komme dem saa nær / at de kunde nogen skade giøre dennem. Det var lenge førend Tore kom til Segel / oc de sejlede offuer Gandwig / oc Karl sejlede baade Natter oc Dage / oc skyndede sig fra Tore / indtil hand kom til den Øe Røst / der lagde hand til Lande hos en Øe / oc bide efter Strømfald / Der kom Tore Hund efter dem / oc begærede at Karl skulde faa hannem det Smycke / som hand tog aff Jomala. Thi at det de undkomme met Lifuet / hafde de hannem at tacke. Desligeste kræffde hand skiffte paa hues de haffde tagit. Karl sagde at Kongen skulde haffue Smycket / oc naar de komme hiem / vilde hand skiffte Rofuit met hannem. Anden aften der de komme til Bryggelejet udi

Gier-

Gierwær / der kallede Tore forbeneffnde Karl paa Landet til sig udi entale / oc hand stack hannem forrædelig ihiel met it Spiud / oc sagde: Der maat du kiende det Spiud som Aßbiørn Sæls- 1025.
bane døde for / oc hand gick strax til Skibs / oc Karls Mænd løbe til oc toge hans Legom / oc bare det til Skibs oc kastede deris Tælding ned / oc vunde deris Segl op / oc droge der fra det snariste de kunde / oc Tore forfulde dem Dag oc Nat / baade met Segl oc Aarer / indtil de komme til Leirwig / der løb Gunstein paa Landet met sit Folck / Oc Tore tog alt deris Gods / Roff oc Bytte / oc senckte saa Skibet ned met Steen. Gunstein oc hans Mænd droge lønlige indtil de komme i Langøe til hans Fader / oc sagde hannem sørgelige Tidende om Karl / oc hand drog siden til Trondheim til Kongen / oc sagde hannem huorledis deris Biarmelands færd var gaaen for dem. Kongen bleff ilde til freds der ved / oc bad Gunstein blifue hos sig / indtil hand kunde faa effne til at heffne den Vold oc Mord.

K. Olaff var den Winter i Sarpßborrig / som K. Knud var i Danmarck. Samme Winter drog K. Anund ofuer Wester Gotland met 3000. Mænd / oc sende de hinanden Bud / at de skulle findis om Sommeren i Konge Helle / naar de finge at see huad K. Knud wilde tage sig fore. Da drog K. Knud til Engeland nogit paa Sommeren met sit Folck / oc sette igien i Danmarck Haarde Knud sin Søn / oc met hannem Vlff Jarl Torger Spragelægs Søn. Vlff hafde til Hustru Astrid K. Knuds Syster / deris Søn var Suend / som siden bleff Konge i Danmarck / Vlff Jarl var en duelig Strids Høfding.

Der K. Knud var dragen til Engeland / da møttis Kon- 1028.
gerne ved Elffuen i Konge Helle met stort venskab oc kierlighed / oc talede der megit sammen ene to / som ingen viste / oc siden bleff dog aabenbare / oc de skildis at met store Gaffuer oc skenck / oc K. Anund drog hiem til Suerrig / oc K. Olaff seglede alt Nord til Hordeland / oc hafde Erling paa Sole samlet megit Folck mod hannem / der hand seglede Jæderen forbi

Der

Den Waar sende Kongen bud til Færø / at nogen aff hans Handgaadde Mænd der paa Øen skulde kom̃e til hannem / enten Leiff eller Gillj Lagmand / eller Torolff aff Øiming. De forundrede sig huad Kongen skulde mene der met. Torolff giorde sig ferdig selff tolfte (endog de andre afraadde det) at sejle met sin Jact til Norrig / oc lag hand nogen stund børløs. Trond i Gauta spurde det / oc en dag der Værit var got / gick Trond ind til sine Brødresønner / Sigurd oc Tord Tollacksønner / oc sin Frende Gout hin røde / huilcke hand alle hafde opfostrit. Tord var kallet Tord hin lasue / oc var dog højre oc verre end nogẽ anden. Trond sagde / megit omskiftis paa Mandens alderdom / der jeg var ung lag jeg icke saa inde i Bencken som J nu giøre / naar got Vær var / Skibene ligge paa Landet / oc rodne under Tiæren / oc alle Hus ligge fulde aff Uld / oc ingen aff eder vil føre det til Marcket. Vare jeg nogen Aar tilbage igien paa min Alder / skulde det icke saa gaa til: Torolff aff Øeming er nu dueligere end Jere. Sigurd bleff vred oc sprang op oc giorde sig ferdig met sit Selskab selff tolfte / oc sejlede ud met Toroiff / oc de komme silde om en Aften til Norrig / oc lagde til Landet ved Hærø / icke langt fra hinanden. Torolff oc en aff hans Baadsmend ginge paa Landet at tage sig Lejested / da bleff it klæde kast ofuer Baadsmandens Hofuit / oc hand hørde it suart slag oc bleff udskiøt fra klippen oc falt i Vandet / hand suam til Landet oc gick did som Torolff var /
1028. oc fant hannem død / oc hans Hofuit var sønderkløsuet. De toge hans Lijg oc førde det til Kongen / hand var da i Giestning paa Lygre / Kongen lod kalde Sigurd met alt sit selskab / oc tillagde hannem denne gierning / oc der til at hand myrde de to Kongens skibsfolck som vare borte blefne. Sigurd forsuarede sig dristelig / saa at mange sagde hannem være uskyldig i den sag / hand motte dog beplicte sig at hand anden dagen skulde giøre sin underfødsel met Jernburd / det er gloendis Jærn at bære. Men om Natten drog hand aff oc sejlede til Ferø / oc lod Trond ilde ofuer deris færd / oc de suarede icke heller vel / oc bleffue dog hiem̃e.

Kon=

Kongen lod kalde for sig de Jßlendske Mænd som vaare komne til hannem/ Torod Snorasøn/ Gellij Torkildsøn/ Stein Skofftesøn/ oc Egil Haldrsøn/ oc sagde til dennem / J hafue offte begieret hiemloff aff mig i Sommer / men jeg hafuer jngen bested tilforn kundet gifue eder. Saa skalt du Gelli drage mit ærende til Jßland / oc J andre skulle blifue her / indtil saa længe jeg faar suar igien fra Jßland. De knurrede suarlig at de vaare anholdne lige som Fanger oc ufrelse Mænd. Gellir drog til Jßland / oc førde dennem Kongens hilsen / oc sagde at Kongen begierede aff alt Landsfolcket / at de skulde tage ved den Loug som hand haffde sett oc giort Norrigs Jndbyggere / oc de skulde giffue hannem Sagefald der aff Landet / oc udi Skat 1. Pendinge for huert Menniske / saadan som 10. Pendige gifuis for en Alne Walmel. Der imod vilde hand være dem en gunstig Herre oc Konge. De samtyckte oc besluttede met endrectigt Sinde efter langt beraad / at de ingen Skat eller skyld vilde gifue Kongen / oc drog Gillir tilbage igien met det Suar til Kongen som da vaar i Wigen / oc var kommen aff Gotland som her efter skal sigis. Oc Kongen drog Nord til Trondheim / oc bleff udi Nideros om Vinteren udi Kiøbsteden / oc var det hans Kon- 1028.
gerigis 13. Aar.

Kietil Jamte hed en Mand / oc var Anunds Søn aff Sparrebo udi Trondheim / hand flydde for Øjstein Koning Jllraade Øster ofuer det store Field Kiøl / oc oprudde oc afhug øde Skofue oc bygde der som nu kaldis Jamteland. Der flydde oc mange andre aff Trondheim did Øster / fordi at K. Øjstejn lagde stor skat paa Trønderne / oc sette sin Hund som Sør hed / til Konge ofuer dem.

Kietils Sønnesøn var Tore Helsing / aff hannem er neffnd Helsingeland. Thi hand bygde det første.

Oc der Harald Haarfager met matt indtog Riget / flydde oc mange for hannem aff Numedal oc Trondheim Øster til Jamteland / oc bygde der vide. Oc en part droge Øster til Helsingeland

geland Øster ved Haffuit / oc blefue Kongen i Suerrig under-gifne. Men den tid K. Hagen Adelsten regærede Norrig / da set-tis Fred / oc giordis kiøbfærd oc Handel mellem Trønderne oc Jamterne / oc for K. Hagens mildhed oc vensalighed droge Jam-terne til hannem / oc blefue hans Undersotte / oc gafue hannem Skat / oc hand gaff dennem Loug oc Landeret / oc vilde de heller være under Kongen i Norrig / end den Suenske / fordi de vaare komne aff Nordmends slect. Det samme giorde alle Helsingerne / som vaare slectede aff Norrig / oc det stod saa udi lang tid / indtil K. Olaff Digre oc K. Olaff Sønske trettede om Norrig / da falt Jamterne oc Helsingerne fra Norrig / oc gaffue sig under den Suenske Konge / oc raadde da Eidaa Skouff for Landemer-cket Synder i Landet / oc Kiøl Norden fore indtil Findmar-cken / da tog Suenske Konning skat aff Helsingeland oc Jamte-land. Nu meente K. Olaff at hand var saa forligt met Kon-gen i Suerrig / at Landemerckit skulde værit som det aff gammel tid værit haffde / oc lige saa Skatten aff Jamteland. Men Jam-terne haffde da i lang tid skattet til Suerrig / oc vilde nu icke an-det end være under Suerrig / oc endog at Kongerne udi begge Riger vaare Suaagre oc gode Venner sammen / saa vilde dog ingen gierne oplade det Land for den anden / som hand tenckte sig nogen Ræt hafue til at beholde. Kongen hafde sent Jamterne bud at hand vilde besøge dem met Krigsmact / om de icke vilde gifue hannem skat / men de haffde beraad sig / at de vilde være den Suenske Konge undergifne.

Torod Snarasøn oc Stein Skøffteson fortrøde storlige at de vaare anholdne hos Kongen / de maatte icke raade sig sielfue / oc lode sig høre oc mercke met knurren oc stor fortalen mod Kon-gen / baade met quæden oc anden Ord oc Tale / saa at hand bleff fortørnit der aff. En Dag kom Steen for Kongen oc spurde / om Kongen vilde høre det Quæde eller Wise / som hans Fader Skoffte Lagmand hafde giort oc dictet om hañem. Kongen sua-

rede /

rede/ Det er best Steen at du først queder det som du haffuer dictet om mig. Steen sagde/ Icke haffuer jeg noget dictet om eder/ Thi jeg er icke Skaald eller Dictere/ Oc om jeg end det giorde/ saa er det der med/ som med andet/ at min Dict monne lidet behage eder. Steen fornam/ at Kongen vaar hannem vred oc ugunstig/ oc vaar samme tid Kongens Gaardsfogit i Orkedal ved nafn Torgier der hos/ oc hørde dette: Hand drog strax hiem/ oc en nat der efter løb Steen bort med sin Dreng/ oc kom op ofuer Guleraas til Orkedal / oc om Aftenen komme de til Kongens Gaard/ oc bad hand Torgier laane sig Hest oc Slede. Torgier sagde/ sig icke vide om hand vaar kommen der med Kongens forloff. Steen blef vred oc sagde: Enddog ingen maa raade sig selff for Kongen/ saa vil jeg icke lide det af hans Trœle/ oc hand drog sit Suerd ud oc hug Gaardsfogeden i hiel/ oc tog Hest oc Slœde/ oc sætte sin Dreng paa Hesten oc sig sielff i Slœden/ oc kiørde den gandske Nat/ oc kom til Møre oc fick god fordenskab med Baad oc god underholding/ thi hand sagde sig drage Kongens ærinde: Hand kom til Giske paa Sundmør/ der som Torberg Arnessøn bode/ som hafde Ragnhild Erling Skialgsøns dotter til Hustru/ oc Torberg vaar da icke hiemme.

Det hafde tilforn hent sig/ den tid Steen kom aff Island med sit egit Skib/ at hand lagde til ved Giske/ oc hafde en Prest paa Skibet/ som Brand hed/ den tid vaar Torberg icke hiemme/ oc Ragnhild pintis met barn/ oc hun sende Bud til Steen/ hand kom til hende med Presten/ oc Presten berette hende/ oc hun fødde en Dotter/ huilcken Steen holt til Daaben der Presten Christnede hende/ oc hand gaf Barnit en Guldring/ oc sagde/ at hand icke trode at hand skulde holde flere Pigebørn under Daaben. Ragnhild tackede hannem/ oc lofuede/ at der som hand trengde nogen tid/ da skulde hun giøre hannem bistand med Folck oc Skib efter hendis formue. Nu kom Steen igien oc gaf

hende tilkiende huad hand hafde giort / oc at Kongen vaar hannem vred. Hun bad hannem blifue der indtil Torbierg kom hiem / oc lod hendis Søn Einar Orre / som da vaar xij. Aar gammel / altid være hos hannem med sit Folck.

Der Torbierg kom hiem / hafde hand spurt Steens Reyse oc Gierning / oc vaar ilde tilfreds. Ragnhild giorde Bøn for Steen / Men Torberg sagde / sig icke vilde hafue Kongens vrede for hans skyld / som vaar en udlændsk oc fremmed Mand / thi hand hafde spurt / at Kongen hafde lyst oc giort Steen udslæg oc fredløs. Ragnhild sagde / Da lad føre oc ledsage hannem til min Fader Erling paa Sole. Torberg suarede: Erling vaar nock hent oc tilhaande baarit / met huilcket hand kunde fortiene Kongens ugunst oc vrede / endog at Steen kom icke til hannem. Hun sagde sig self vilde følge hannem. Torberg sagde / Drag huort du vilt / jeg venter du kommer vel igien / thi her hafuer du den største ære oc anseelse. Da suarede deris Søn Einar Orre / icke vil jeg blifue her igien Fader / om min Moder drager bort. Torberg sagde / J ere megit trotzige i denne handel / oc ville endelig raade / oc hafuer du det i Slect Ragnhild / at du sætter dig gierne mod Kongens befalning. Steen bleff der om Vinteren / oc strax efter Juel kom der strenge Bud fra Kongen / at Torberg skulde komme til hannem inden Midtfaste. Oc hand raadslog met sine venner: De raadde hannem alle / at hand skulde lade Steen komme fra sig før end hand besøgte Kongen. Torberg gick til sin Broder Find / oc gaff hannem dette tilkiende / oc bad hannem drage met sig til Kongen. Find suarede / Det giør mig ont Broder / at du tørst icke for din Kone holde Tro oc Lofue mod din Herre oc Konge / oc være hannem lydig. Torberg sagde / Est du saa ræd for Kongen / da maat du vel blifue hiemme / oc de skildis vrede fra hin anden. Oc Torberg drog til sin Broder Arne / oc talede lige saa met hannem. Arne suarede / Det er ilde Broder / at du som est saa vijs en Mand / est falden i saa stort et uraad oc ulycke / at

du for en udlændsk Mands skyld hafuer tagit dig Kongens vrede til/ oc sæt dig oc dine Frender udi stor Fare. Torberg suarede/ Det er sant som mand siger/ At der er gierne en Schwæt (eller Fæt) i huer Æt. Den ulycke er min Fader oc hent/ at hand skulde sidst afle den Søn/ som intet Mod eller Mandelighed er udi/ Der som det icke vaare min Moder til skamme/ da vilde jeg sige/ at du icke vaarst min Broder. Oc hand drog hiem igien oc vaar ilde tilfreds/ oc sende strax Bud til sin Broder Kalf paa Egge/ at hand skulde møde hannem ved Agdenæs. Kalf lofuede/ strax at skulde komme. Ragnhild sende Bud til hendis Fader Erling/ at hand skulde sende Torberg nogit Folck. Da droge strax Erlings Sønner / Sigurd oc Tore/ nord til Giske med to Lang-Skib/ oc XC. Mænd paa huert. Torberg tog vel oc tacknemmelig mod dennem/ oc hand tog sit Skib/ vel berustet oc bemandet/ oc drog nord med dennem til Trondheims Minde/ der fant hand Find oc Arne sine Brødre for sig/ huer met et Skib vel bemandet. Torberg fafnede dennem vel/ oc sagde/ at Bryningen eller Huedningen hafde vel hiulpet. Find sagde/ at hand icke plejede at hafue saadant behof. De droge tilsammen nord til Agdenæs/ der laa Kalff deris Broder for dennem/ met et velbemandet Skib. Siden lagde de alle ind til Niderosholm oc hulde raad met huer andre. Kalff oc Erlings Sønner vilde/ at de skulde drage op til Byen met alt deris Folck / oc sætte deris handel paa trotzighed oc haardhed. Men Torberg sagde / at hand først vilde forsøge met gode/ oc biude det beste til. Dette samme behagede Find oc Arne / oc Find drog op til Kongen met nogle faa Mænd/ paa allis deris vegne. Oc da hafde Kongen spurt/ at de vaar kommen met saa megit Folck/ Thi suarede hand Find vredelig. Find bød Kongen Bod saa stor som hand vilde begiere for Torberg sin Broder / at hand maatte beholde Landefred oc sine Forlæninger/ oc for Steen/at hand maatte beholde Liff oc Lemmer oc Landefred. Kongen suarede/ mig tyckis saa paa eders

 færd/

færd / at i hafue saa udred eder hiemmen til / at i ville nu raade mere end jeg / oc hafde jeg icke forventet mig det aff eder Brødre / at i skulde drage med Hær imod mig / oc hafue Jærboerne vist skyld her udi / som hafue gifuet det raad ud: Thi hafue i icke behoff at biude mig bod. Find sagde / Herre Konning / icke hafue vi Brødre der til forsamlet dette Folck / at vi ville biude eder nogen ufred / Men vi ville heller tilbiude eder vor tieniste / Men der som i forsager den / oc ville giøre Torberg vor Broder noget ont / da ville vi med alt dette Folck drage til K. Knud den rijge / oc tiene hannem. Kongen saa paa Find / oc sagde: Dersom i Brødre ville suerie mig en Eed / at i ville følge mig uden Lands oc inden / oc skillis icke fra mig uden mit Forloff / oc icke dølie eller lønne for mig / om i fornemmer at nogen vil giøre mig suig / da vil jeg tage Bod oc Forligelse af eder. Find drog til sine Brødre / oc gaf dennem det tilkiende / de raadsloge med huer andre der om / oc Torberg sagde sig at ville tage ved de vilkor / Thi hand vaar icke villig til at drage fra sin Arf oc Eje oc rette Landsherre / oc til en fremmet Herre / oc sagde / det være sig den største ære at følge Kongen / oc være der som hand vaar. Kalff suarede / Jngen Eed vil jeg suerje Kongen / oc icke lenger blifue i Landet / end jeg maa beholde min Forlæning / oc Kongen er min Ven / oc er det mit raad at vi giøre saa alle. Find sagde / at hand vilde lade Kongen raade i den handel oc alt andet. Arne sagde / Enddog Torberg Broder at jeg er redebon til at følge dig / der som du end vilde stride mod Kongen / Da efterdi du tager dig bedre raad for haanden / vil jeg icke skillies ved dig eller Find / men nyde den lycke som i nyder. De tre Brødre ginge for Kongen oc suore hannem den Eed som hand begierede / oc Kongen gaf Steen fred / at hand maatte drage huort hand vilde / Men hos Kongen maatte hand icke være. Find blef hos Kongen / oc de andre droge huer hiem til sit / oc Steen drog til Engeland / oc gaf sig i tieniste hos K. Knud / oc bleff der vel tagen.

Der

Der Find Arnessøn hafde nogen stund værit hos Kongen/ da raadslog Kongen med sine beste Mænd / oc gaff tilkiende/ at hand vilde udbiude Leding ofuer alt Norrig med Folck oc Skib/ oc drage imod K. Knud / Thi hand viste vel/at den Tiltale som K. Knud hafde begynt til Norrig/den lod hand icke falde igien/ oc hand befalede Find Arnessøn at drage Nord til Heljeland oc udtinge Folck oc Skib / oc hand udsende andre sine Mænd udi Landet/huer i sit sted at holde udbud. Find seglede Nord til Heljeland med xxx. Mænd paa en Skude / oc hand tingede med Bønderne/ oc gaf dennem Kongens ville tilkiende. De hafde store Ledings Skib oc ferdigede dennem strax at de vilde giøre oc efterkomme Kongens villie. Der Find kom Nordiste paa Heljeland/sende hand oc Bud til Tore Hund i Biarckø/ oc kræfuede hannem Leding lige som andre. Tore Hund giorde sig ferdig / udrustede oc bemandede det Skib som hand hafde tilforn haft udi Biærmelands færd / med sit egit Folck oc paa sin egen bekostning. Find hafde befalit / at naar hand kom Norden til om Vaaren / da skulde alt Krigsfolcket møde hannem med deris Skibe i den Hafn som Vaagene hed/ oc de giorde saa oc blef en stor forsamling/ Der kom oc Tore Hund med sit Skib. Da lod Find blæse oc kalle all Skibs Hæren til Husting/ oc besaa oc randsagede deris Vaaben aff huert Skibrede. Der det vaar giort/ sagde hand til Tore Hund/ Huad bod vilt du Tore biude Kongen/ for du dræbte hans tro Mand Karl/ oc røfuede Kongens Gods udi Legevig / Thi jeg hafuer Kongens befalning at rette denne Sag. Tore saa sig omkring / oc saa der Gunsten Karls broder oc mange hans Frender staa vel vebnede/ oc sagde til Find / Snare ere mine Bud i denne Sag / jeg vil alt giøre lige som Kongen det self dømmer. Find sagde/ Du faar nu lade dig nøje Tore med ringere Dom end Kongens/ Thi nu skalt du rette dig efter min Dom/ om vi skulle forligis vel. Tore sagde sig det vel befalde: Da gick hand fram oc lofuede at vilde giøre

oc efterkomme alt det som Find dømde. Siden sagde Find dommen aff / at Tore skulde gifue Kongen X. Marck Guld / oc Gunsten met sine Frender andre X. Marck Guld / oc for det Gods hand røfuede fra dennem / oc X. marck Guld / oc betale strax / oc der til faa det Smycke fra sig som hand røfuede af Karl siden hand vaar død. Tore vende sig hid oc did / oc begierede frest / oc sagde sig icke hafue det Smycke / oc slog mange Suincker fore / oc meente sig skulde undkommet. Men Find sætte Spiudsodden for Toris Bryst / oc sagde / at hand skulde strax faa det Smycke fra sig / oc betale det som dømt vaar. Tore drog Smycket ud oc løste det aff sin Hals / oc antvordede Find det / oc gick i sit Skib at laane Pendinge aff sit Folck / til at betale met. Find gick met ud paa Skibet met megit Folck. De toge Lugen op / da laa der blant andet to Tønner hos Masten / saa store at det vaar under. Find spurde / huad der vaar udi de store Tønner. Tore sagde at der vaar Øl udi. Find sagde / Hui skiencker du os da icke en gang. Tore bad en sin Tienere tappe / oc det vaar god drick: Siden gick hand paa Landet / at betale det som dømt vaar / oc hafde laant Pendinge aff sit Skibsfolck / aff somme j. Marck oc aff somme j. marck / aff somme nogen Ører / oc vaar i smaa Knuder. Der Tingit vaar endet / drog huer til Skibs. Oc der Find saa at Folcket drog fra hannem / trode hand icke Tore / oc hand sagde til hannem: Det maa nu saa være met det som betalit er aff Bøderne / det som igenstaar / kanstu betale Kongen self. Tore sagde / Det er vel Find at vi nu skillies at: Det som igienstaar / skal jeg hafue vilie til at betale saaledis / at huercken Kongen eller du skalt sige / at det er jo tilfulde betalit. Find sejlede ud met Flaaden / men Tore Hund holt ud om Øerne / oc sejlede til Engeland til K. Knud / oc da blef det obenbarit / at Tore hafde megit Gods oc Pendinge met sig / oc alt det hand fick i Biarmeland / oc vaare de to store Tønner packede fulde aff Sabel oc Maard oc dyrebar Gods / uden lidet Øl som vaar i enderne mellem to Botne.

Asmund

Asmund Granckieldsøn hafde den Vinter værit Nord paa Heljeland udi sin Forlæning/ oc hafde Hareg i Tiota tagit en Ø fra Grankield Asmunds Fader/ som hafde aff gammel tid liggit til Grankields Gaard/ oc hafde Hareg haft alt gafn der af met Fuglevejde/ Dyrevejde oc Fiskerij/ oc alt andet/ nogen tidslang. Grankield oc Asmund hafde trøst aff Kongen/ oc droge til Hareg/ oc førde hannem ord oc jærtegn fra Kongen/ oc begierede deris Ø igen. Hareg suarede ilde. En dag kom Asmund roendis met xxx. mænd/ oc møtte xij. Haregs mænd/ som hafde met en Norjact værit paa den Ø/ oc fanget der megit Veideskab. Oc Asmund bad dem gifue løst huad de faaet hafde: oc der de vilde icke/ blefue somme saargiorde/ oc somme slagne tørre hug/ oc en part kast i Vandet. Oc Asmund tog alt det de hafde inde. Hareg blef vred der hand det spurde/ oc sagde/ det icke tilforn være skeet/ at hans Folck blefue baarde. Dog lod hand sig intet bemercke andet end hand vaar glad oc vel tilfreds. Der Hareg kom til Kongen met det andet Krigsfolck / dømde Kongen Grankield Øen til igien efter hans vitne/ oc Haregs Folck finge intet for huggene. Hareg sagde: Det er mig ingen skam at jeg lyder Kongens dom/ ihuor det gaar.

Torodder Snorasøn fortrød storligen/ at hand bleff anholden hos Kongen igien. Gellir drog Kongens ærinde til Island oc længdis ved tiden / at hand icke maatte fredelig drage huort hand vilde. Den vinter lod Kongen sig høre/ at hand vilde sende mænd Øster til Jamteland/ at krefue skat paa hans vegne. Der vaar ingen villig til den færd/ Thi Trond Huide blef der slagen self tolfte. Torod Snoresøn bød sig til at drage den rejse/ thi hand skøtte icke huad hannem ofuergick/ om hand kunde engang komme løs derfra. Da drog hand met Kongens vilie oc befaling self xij. Øster til Jemteland/ oc gieste hos Lagmanden hand hed Tore/ oc hafde mest raad der i landet. De blefue der vel tracterede/ oc efter nogne dage gafue de Lagmanden deris ærinde tilkende: hand

stef-

stefnede Bønderne til Ting / oc gaf dem Kongens begering oc Sendebudenes ærende tilkiende / Oc Torod med sine Mænd vaare den stund hiemme i Lagmandens Hus. Tingmændene suarede endrectelig / at de ingen Skat vilde gifue Norrigs Konge / oc hans Sendingebud vilde de somme henge oc somme offre til deris Guder / oc skulde Tore Lagmand holde dennem hos sig / indtil Suerrigs Konnings Befalningsmænd komme der i Landet: Sendebudene blefue lagde i Kost hos Bønderne / to oc to sammen / oc giorde dennem vijs / at de skulde faa Skatten naar den bleff samled. Torod vaar self anden hos Lagmanden / oc i Juel blef der stort Giestebud / oc mange af Lagmandens Frender drucke med hannem. Lagmanden oc hans Maag som bode i næste Torp / drucke Kapdricke med huer andre / oc Torod drack met en Bondesøn / oc talede om Norske oc Suenske / huilcke de Ypperste vaare / oc om Kongerne som nu vaare oc før hafde værit / oc om hues forandring som værit hafde mellem Rigerne / oc huad skade huer hafde faaet med Rof oc Manddrab / oc huer rosede sin Part. Jamten sagde: Oer som vi hafue mist mere Folck end i Norske / da monne vor Lænshøfding vel jæfne det med xij. Mænds Lijf efter Juel / oc i Vslinger vide icke huor efter i blifue fortøfuede oc opholdne. Torod eftertænckte dette / oc fornam strax huad hannem oc hans Folck vaar tillafuet / oc huad spot de actede at giøre hans Herre oc Konge / oc Jamterne talede nu obenbare udi Ølsmaal det som Torod tilforn icke tænckte. Anden dagen lagde de deris Vaaben oc Klæder tilrede / oc om Natten undrømde de oc komme i Skofuen / Men der det blef dag / komme Jamterne efter dem med Hunde oc søgte dem op igien oc førde dem tilbage til Lagmanden / oc kaste dem i en dyb Graff som vaar under et Hus / oc sætte Laas for Dørren. Der Jul vaar half leden / drog Lagmanden til sin Suaager til Giestebud / oc hans Træle skulde tage vare paa Fangerne i Grafuen. Trælerne drucke sig druckne / oc

gaf-

gafue Torod oc hans Mænd mad oc dricke nock. Torod quad for dennem. De sagde/at hand vaar en gild Mand/oc Trælerne ginge ind i Stufuen oc lode Fangehus Dørren staa aaben. Torod oc hans Mænd brugte list oc lempe til at de komme op af Grafuen/ thi Trælerne hafde faaet dennem Lius/ oc der laae Rijnshuder / dem skaare de beenleggene met Kløfuerne af/ oc bunde dem bagvend under deris Fødder / oc før end de løbe bort/ sætte de Ild i Laderne. Der Jamterne paa det sidste komme ud/ oc søgte efter dem met Hunde/ da løbe Hundene hiem igien/ lige som Rijnskløfuene vende / oc Torod undkom met sit Selskab. Hand kom paa tredie dag til et lidet Hus / der sad en Mand oc Kone ved Ilden som aatte det Hus / de bøde hannem til Herberg: Hand bad gierne der om. De finge mad ved Ilden. Bonden sagde dem / at hand vaar rømt fra Jamterne/ oc bode der i den udørcken. Torod saa en ofuermaade stor oc dejlig Mand gaa udaff et andet Hus/hand vaar klæd i Skarlagen/besæt met Guldborder/ Hand straffede Hustruen/ for hun hafde tagit Giester ind / oc hafde icke sielff megit at fortære. Hun sagde/ Arnliot Gellina kiere Broder / huad Sind hafuer du nu faaet: Hielp du dennem oc til det beste/ thi du formaar det bedre end jeg. Torod hørde hannem næfnis Arnliot Gellina/oc bleff nogit forfærdet / thi hand hafde tilforn hørt/ at hand vaar den verste Skoufrøfuere oc ildgiernings Mand. De lagde sig til at sofue. Strax efter Midnat kom Arnliot ind til dennem/ oc bad dem staa op oc vandre / Oc hand fick dem huer et par Skijer at løbe paa/oc løb saa for dem den Nat oc Dag/oc førde dem paa ret vey igien. De komme om Aftenen til et lidet Capell/ som stod paa øde Field/ oc sloge Ild op oc finge sig Mad / oc sofue der om Natten. Arnliot tog en Sølfdisk ud oc fick Mad paa. Anden dagen vijste hand dem paa rette veyen/oc bad dem helse K. Olaff paa sine vegne / oc sagde sig haffue stor forlengelse efter at see hannem/oc sende hand Kongen den Sølffdisk/til et venskabs oc

 tienst-

tienistactigheds tegn. Torod kom hiem/ oc sagde Kongen ald sin Reise/ oc førde hannem helsen oc den Sylfdisk fra Arnliot Gelline. Kongen sagde/ Det er ilde/ at Arnliot kom icke til mig/ oc at hand hafuer saa ond idret/ saa duelig en Dreng som hand er/ oc en deilig Guds skabning. Torod blef da hos Kongen indtil Sommeren/ Saa gaff hand hannem forloff at drage hiem til Island igien.

K. Olaff drog om Vaaren aff Nidaros met megit Folck aff Trondheim oc Norden aff Landet/ Oc der hand kom til Sundmør/ laa hand der lenge oc bide efter mere Folck/ som skulde aff de andre Læn komme til hannem. Da holt hand ofte Husting met sine Mænd/ oc gaff tilkiende/ at hand vilde lade hente den Skat aff Færø/ som de hannem lofuit hafde/ oc klagede sig for det Folck hand hafde mist paa de Reiser/ oc næfnde nogen til som skulde drage der hen. Men de suarede alle ney/ at der vilde ingen drage den reise: Da opstod en stor Mand/ vel vebnet/ oc hafde en rød Kiortel paa/ en Hielm paa sit Hofuit/ oc giordet met it Suerd/ oc en stor Helbaard i Haanden; Hand sagde/ En god Konge hafue i/ men ere sielff vantrøstige Mænd/ at i tør neppe at drage den Reise som hand biuder eder/ oc i hafue dog faaet aff hannem megen ære oc velgierninger. Nu hafuer jeg icke her til værit Kongens Tienere/ oc hand icke heller mig en gunstig Herre: Men nu vil jeg sielf biude mig til at drage til Færø for Kongen/ om der er ingen anden raad paa færde. Kongen spurde/ huo hand vaar/ oc huad hand hed/ som suarede hannem saa mandelige/ Thi hand kiende hannem icke; Manden suarede/ Mit nafn er icke sønderligt/ dog tæncker jeg/ at i hafue det hørt næfne tilforn/ Jeg heder Karl den Mørske. Kongen sagde/ Sant er det Karl/ at jeg hafuer hørt dit nafn tilforn/ oc hafuer den tid værit/ at der som vi hafde fundis/ skulde du icke ført Tidende der fra. Men nu vil jeg forlade dig alt sammen/ efterdi du vilt drage denne Reise for mig/ oc skalt du i dag være min Giest/ at vi kunde tale mere der om.

Karl

Karl hafde været en slem Røfuere til Land oc Vand/ oc Kongen hafde ofte sendt sine Mænd ud/ at de skulde dræbe hannem/ Men hand undgick altid. Hand vaar aff en stor Slect/ oc megit duelig oc mandelig/ oc forfaren i alle idretter. Hand giorde sig ferdig at drage til Færøerne/ oc hafde heden ved 20. Mænd met sig. Hand fick god Bør. Oc der hand kom til Landet/ lagde hand udi Tords Hafn i Strømøen/ Hand lod stefne alt Landsfolcket til Ting. Der kom Trond i Gautø met megit Folck/ Desligeste oc Leiff Aserſøn oc Gelli Lagmand/ Kongens suorne Mænd met megit Folck. Der de hafde tieldet/ ginge de til Karl oc faufnede hannem venlige. Karl førde dem Kongens helsen oc venlig tilbud/ oc vijste dem Kongens jærtegn/ om Skatten at udtinge oc opbære. De lofuede at forfremme hans ærende hos Almuen/ oc være hannem bistandige aff deris yderste Formue. Da kom Trond i Gautø (den slemme falske Forrædere) oc helsede Karl/ oc bød hannem til Vinterkost. Karl undskyldede sig/ at hand hafde tagit Herberg hos Leif Aserſøn/ Men hand begierede/ at Trond vilde sammentage Skatten aff Østerø/ oc aff alle Norderøer. Trond lofuede det at giøre. Om Vinteren sammentog Leiff Skatten aff alle Synderøer i Færø. Efter om Vaaren bleff Trond megit kranck/ oc blant andet hafde hand suaar Øjenverck/ Hand kom ligevel til Ting/ som hand vaar vaan/ oc tieldet ofuer sig met sorte Tjeldinger. Oc der Leiff oc Karl komme til hannem/ at annamme hues Skat hand hafde opbaarit/ kunde hand icke gaa ud aff Tiældingen for sin Øjens kranckhed/ Thi gick Leiff ind til hannem under hans sorte Tielding/ oc Trond fick hannem en Pung med pendinge/ huilcken hand bar ud til Karl/ oc slog Pendingene paa Skioldene oc rørde i dennem. Oc Leiff spurde Karl/ huad hannem sinntis om Pendingene. Karl sagde/ Jeg troer at huer den ond oc falsk Pending som vaar i Norderørne/ er her kommen. Trond hørde det/ oc spurde Leiff/ om Sylfuet vaar icke got.

Leiff sagde / at det vaar falske Pendinge. Trond gaff skyldett paa sin Tiener / som hafde samlet Skatten den stund hand vaar selff kranck. Leiff gick ind oc annammede en anden Pung fuld af pendinge aff hannem oc bar den ud til Kari. Der de randsagede pendingene / da vaare de icke heller saa gode / at Leiff vilde tage dennem i Kongens Skat. Tronds Frende / Gaute hin Røde / rejste sig i Bencken der som hand laa / oc sagde: Det er gammelt ord / At saa argis huer som hand eldis. Saa giør du oc Trond / at du lader Karl hin Mørske saa ofte vrage dine pendinge i dag. Trond sprancK op oc vaar vred ved Gautis ord / oc paa det sidste bad hand Leiff komme ind oc tage en anden pung / oc sagde: Disse pendinge hafue mine Landbønder ført mig / enddog jeg seer lidet / dog er ens egen Haand huldiste / Oc hand bad Leiff gaa ud til Karl / oc tage Vect paa Sølfuet paa sine vegne / thi hand kunde icke sielff være derhos. Leiff oc Karl ginge hen paa Volden / oc sætte sig / oc vaare de oc alle deris Folck væbnede / lige som de skulde gaa i Krig. Karl tog sin Hielm aff Hofuedit oc slog pendinge der udi / oc vaar det got Sølff. Der de nu sadde oc vejede Sølfuet / saae de en Mand komme gaaendis til dennem / som haffde en stor langskaftet Hammer i Hænde oc en dyb Hat paa Hofuedet / oc en grøn Kaabe ofuer sig / det vaar Goute hin Røde / Hand sætte Hammeren i Jorden / oc sagde / See til du Møre Karl / at dig skeer icke nogen skade aff min hammer i dag. Strax kom der en Mand løbendis / som raabte hastelig til Leiff Asersøn / oc bad hannem strax komme til Gilde Lagmands Boo / thi der vaar kommen indløbendis Siugurd Tollacksøn Tronds Frende / oc hafde dødelig saargiort en aff Lagmandens Mænd. Leiff gick strax hen / oc alt hans Folck med hannem / oc Karl bleff siddendis igien / oc hans Folck stod runt omkring hannem. Da komme Tronds Frender / Goute hin Røde oc Tord den Lafue / oc Goute hug ofuen ofuer en Mands hærder / oc rammede Karl i hofuedit / dog tog det icke megit. Oc strax slog Tord paa Oren

met

met den Hammer som stod i Jorden / saa at Øxen stod i hans Hiærne / oc der kom megit Folck ud aff Tronds Tieldinger / oc Trond lod som denne gierning fortrød hannem / dog bød hand bod for sine Frender / men Leiff oc Gelli giorde Sigurd udslæger for Lagmandens Mand / hand dræbte oc Goute oc Tord for Karl: Oc Karls Mænd droge hiem til K. Olaff / oc sagde hannem disse Tidender: Kongen bleff saare vred / oc sagde / at hand skulde hefne det / Men det bleff forhindret for den ufred som hannem bleff siden paaført / Men imellem Trond oc Leiff vaar megen trætte efter den tid.

K. Olaff hafde Leding ude / som sagt er / oc fulgede hannem alle Læns høfdinger oc alle ypperlige Mænd i Norrig / uden Einar Tambeskielsver / hand sad stille oc tiente icke Kongen / thi hand hafde ingen Forlæninger aff hannem / Men hand hafde sielff megit Gods oc Ejgendom oc holt sig statlig. Kongen seglede sønder omkring Staden med ald sin Flaade / oc hafde sielff et Skib som Vidunder vaar kallet / oc der stod et forgylt Vidunders eller Spøgelsehofuit paa Stafnen. Der Kongen kom til Hordeland / spurde hand / at Erling paa Sole vaar seglet til Engeland met sine to Sønner oc megit Folck / oc mange Skibe. Desligeste at K. Knud vaar endda i Engeland / oc actede til Norrig met en stor Skibsflaade. Oc fordi K. Olaff kunde icke lenge ligge paa en sted met det megne Folck oc bie efter K. Knud / Da tog hand det raad / at hand gaff det vaage Folck forloff / oc met det beste Krigsfolck seglede hand ned til Danmarck. Der hand kom til Sæland / røfuede oc brende hand vide i Landet / oc 1026.
giorde der stor skade oc ofuerfald / oc der fick hand Tidende / at K. Anund aff Suerrig hafde oc Leding ude / oc vaar kommen met en stor Hær til Skaane / oc røfuede der / Hand kom siden til K. Olaff. Da gafue de alt deris Folck tilkiende / at de actede at indtage Danmarck / oc de begierede aff Landsfolcket / at de skulde gaa dennem tilhaande / Oc det gick da til som det ofteste giør /

 at

At naar Landsfolcket ofuerveldis aff ofuermact/ da lofue de vel lydighed/ at de kunde der met kiøbe sig Fred / Saa ginge oc nu mange Kongerne til haande / oc lofuede dennem lydighed/ oc de indtoge Landet huor de droge fram/eller de røfuede oc brende for dem/ som icke vilde gaa dennem til haande.

Der K. Knud spurde det til Engeland/ forsamlede hand en stor Hær / oc giorde sig rede met en stor hob Skib/ ofuer huilcke Hagen Jarl var øfuerste Høfuitzmand/nest Kongen. Sigvald Skaald vaar da kommen til Engeland aff Kiøbfærd/ som hand hafde værit udi til Franckrige for K. Knud. Oc Kongen hafde sæt hannem ofuer alle sine Kopfart Skib/før end hand berustede sit Folck oc Orlog Skib. Da begierede Sigvald forloff at drage til Norrig/ Huilcket Kongen gunstelig unte hannem. Hand drog saa længe til hand kom til K. Olaff / oc sagde hannem alt huor det hafde sig i Engeland met Kong Knuds Hær.

K. Knud sejlede aff Engeland met sin ganske Skibsflaade/ Hand førde sielff et stort Skib/som kalledis Dragen/ det vaar 60. rum langt/ Dertil hafde hand mange andre store oc herlige Skibe/som vaare alle formalede ofuen for Vandgangen. Hand kom vel fram met ald sin Hær/oc lagde ind i Limfiord/ Der var megit aff Landsfolcket forsamlet.

Vlff Jarl Torgiuls Sprageleggs søn/ K. Knuds Syster søn/var sæt til Landeværn i Danmarck/ den stund Kongen var sielff i Engeland/oc hand hafde saaet hannem sin Søn Haarde Knud i handen. Men der Riget stod i Fare/ for Kongernis krig/ som nu sagt er / da tingede Vlff Jarl met Landsfolcket i Danmarck/oc gaff megit fore/at de kunde icke være Kongeløse i saadan Landefare/ oc met Høfdingernis hielp begick hand det saa/at Haarde Knud bleff til Konge tagen paa somme Ting ofuer alt Danmarck. Jarlen lod dem oc see Kongens Breff oc Segl/ at hand saadant hafde befalit at giøre/om dennem komme nogen ufred paa i hans fraværelse. Men det Breff hafde

Dron-

Dronning Emma ladet skrifue under Kongens Nafn oc Secret/ oc vaar hannem aldelis uvitterlig.

Der K. Olaff var kommen i Sæland met sin Hær/ da drog Haarde Knud oc Jarlen til Jutland/ at forsamle Folck/ Men der de spurde at K. Anund var kommen til K. Olaff/ da torde de icke stride mod dennem baade/ men de forsamlede Folck oc Skib/ oc bide K. Knuds komme. Der K. Knud vaar kommen/ søgte alt Landsfolcket strax til hannem / Oc Haarde Knud oc Vlff Jarl sende Bud til Dronningen / at hun skulde stille Kongens vrede/ oc forlige dennem met hannem/ huilcket hun oc giorde: Oc Haarde Knud kom til sin Fader/ oc falt hañem til fode/ oc maatte aflegge igen det Konge nafn/ som hand daarligen hafde tagit/ oc hans Fader reiste hannem op/ oc sætte hañem i sit forige Sæde. Grefue Vlff sende sin søn Suend Jarl Kongens Systersøn til Kongen/ at forlige sin Fader met hañem/ oc være til Gissel saa længe hans Fader hafde samlet skib oc Folck/ oc kunde saa kom̃e til Kongen/ oc alting blifue klart giort oc forligt. Der Kongerne spurde/ at K. Knud vaar hiemkom̃en met en uflyende Hær/ da seglede de Øster for Skaane/ thi Landsfolcket i Sæland vilde icke gaa dem til haande/ der de hørde K. Knud vaar hiemkom̃en/ oc lagde de til ved Aaen Helge/ oc vilde bie K. Knud. Der lod K. Olaff giøre store Damme for Aaen/ oc indedemme Vandet/ oc der hand fornam K. Knuds komme/ lagde de aff Hafnen/ oc lode demmingen opsla/ oc der K. Knud lagde i Hafnen igien / oc hans Folck ginge paa Landet/ da kom der saa stort Vand ud met 1026.
stocke oc træer/ at megit Folck drucknede/ oc Skibene støtte sammen oc finge skade/ oc de maatte hugge dem løse. Da droge baade Kongerne til K. Knuds Skib/ Men de kunde intet vinde hannem aff/ Oc Vlff Jarl kom hannem strax til undsætning. Thi droge Kongerne Øster ved Landet/ oc vilde icke stride / Thi de saae at der vilde blifue et stort mord oc mandfald aff/ om de stridde mod saa stor oc velbernstet en Skibsflaade.

Der Kongerne seglede Øster ved Landet/ lagde de til udi Bardvig/ oc da sejlede mange Suenske Skib bort om Natten oc droge hiem. Anden dag holte Kongerne Husting. K. Anund sagde til K. Olaff/ Jeg hafuer haft i Sommer 350. Skib/ oc nu ere icke flere igien hos mig end 100. oc vi hafue megit Gods samlet/ enddog vi intet Land hafue vundet/ oc hafue vi intet tabt eller forlijst: Nu er det mit raad at vi drage hiem/ Thi got er i hel Vogn hiem at age/ oc skalt du met alt dit Folck være mig velkommen at blifue hos mig i Vinter/ ofuer saadan en part aff mit Land/ som du kanst vel holde dig aff met dit Folck indtil Vaaren kommer/ oc der som du vilt drage Landvey hiem igiennem mit Rige/ skal det oc være dig frijt fore.

Kong Olaff tackede hannem/ oc sagde siden/ Jeg hafde oc 350. Skib forsamlet i Norrig/ Men der jeg drog ud aff Landet/ tog jeg 60. Skib met mig/ som jeg endnu hafuer/ aff de beste/ met det dueligste Krigsfolck/ oc tyckis mig at du hafuer endnu det beste Folck oc alle dine Høfdinger hos dig/ thi ville vi blifue paa vore Skibe i Vinter ofuer mod K. Knud/ saa som Hær-Konger tilforn hafue giort. Thi K. Knuds Hær blifuer snart atspred/ oc huer løber hiem til sit/ oc de skulle hafue nock at arbeyde oc bygge igien udi Sæland oc Skaane: Dette raad berømmede de alle/ oc det bleff samtyckt/ oc de udsende Spejdere om K. Knuds Hær. K. Knud hafde oc altid sine Spejdere ude/ oc en part vaare i Kongernes Hær/ saa at hand viste huer dag huad de hafde for haande. Der hand fick kundskab/ at en part aff den Suenske Hær vaar hiemdragen/ da tænckte hand/ at de andre tøfuede icke heller lenge der efter/ Thi seglede hand tilbage igien/ oc lagde sine Skib somme under Sæland oc somme under Skaane/ oc hand red op til Roskild paa S. Mickels Aften/ oc Vlff Jarl giorde hannem Giestebud/ Men Kongen vaar ilde tilfreds/ oc talede lidet. Vlff Jarl talede for Kongen/ det som hand tænckte at hand kunde helst forlyste hannem met/ Men det

hialp

hialp intet. Da spurde hand/ om Kongen vilde lege Skacktafl. Kongen samtyckte det. Oc der de legte/ skiemtede Greffuen me-git/ thi hand vaar en lystig Mand/ oc talede frijt oc obenbare/ oc vaar frijmodig/ oc en duelig drifuendis Mand/ oc den beste Krigsmand/ oc er megit sagt om hannem. Hand vaar oc den ypperste i Danmarck/ nest Kongen. Hans Syster vaar Gyda/ som haffde Godin Jarl eller Godvin Vlffnadersøn. Deris Børn vaare disse/ Harald Konge i Engeland/ oc de Grefuer Toste/ Valtioff/ Morekaare/ oc Swend oc Gyda/ som hafde Jatvar den gode Konge i Engeland.

Der de legte paa Skagtaflet/ forsaa Kongen sig/ oc Gref-uen skakede hannem. Kongen sætte hans Taffl tilbage igien/ oc bad hannem lege anderledis. Grefuen blef vred/ oc stod op oc gick til Dørren. Kongen sagde/ Flyer du nu/ Vlff hin redde. Greffuen vende sig i Dørren/ oc sagde: Lenger monne du haff-ue flyt ved Aaen Helge/ om du hafde kundet kommet der til/ oc kallede du mig icke den tid Vlfuen redde/ der jeg kom dig til und-sætning oc hielp/ den tid de Suenske sloge oc barde eder som Hunde. Oc hand gick til Seng at sofue. Om morgenen udsen-de K. Knud en aff sine Hoffsinder eller Drafuanter/ ved naffn Jfuer/ at dræbe Vlff Jarl. Oc hand gick til hannem udi hellig 1027.
Kors Kircke/ oppe i Chorit/ oc stack hannem igiennem met sit Suerd/ oc bar Suerdet lige saa blodigt hiem til Kongen. Hand tackede hannem for Gierningen/ oc gaff Kongen megit Gods derfore til Kircken. Siden drog K. Knud til Skibs/ oc laa paa Skibene met alt sit Folck/ længe paa Høsten.

Der Kongerne det spurde/ holt de Husting eller Gemein. K. Olaff raadde/ at de skulde ligge der saa længe/ at de kunde see deris leilighed til at hiemsøge K. Knud oc hans Skibsflaade. Men de Suenske raadde fra/ oc K. Anund seglede hiem med ald sin Hær/ oc K. Olaff bleff der igien.

K. Knud hafde sine Mænd oc Spejdere udi K. Olaffs

Hær oc blant hans Folck dagligen/ oc de bekiøbte mange aff K. Olaffs beste Mænd/ met store Gaffuer oc Skienck/ som de en part strax gaffue dem / oc en part lofuede oc tilsagde dennem/ Saa at de gaffue dem deris Tro oc Loffue der paa/ at naar K. Knud eller hans Bud kom i Norrig/ skulde de opgiffue Landet for hannem / Oc de viste alle K. Knuds offuermaade store gieffmildhed/ oc sønderlig mod Udlendske Folck.

Kong Olaff holt offte raad met sine Mænd/ huad de vilde gribe an/ Oc den ene raadde hid/ den anden did / Saa at hand befant / at de gaffue hannem ingen tro eller trygge Raad/ som hand kunde lide paa/ Thi giorde hand sig ferdig/ at drage hiem offuer Land/ igiennem Gotland/ met saa megit som de kunde føre met sig/ Oc hand lod sine Skibe/ met hues Gods igien bleff/ føre til Kalmar/ oc forvare offuer Vinter. Hareg aff Tiotø vilde icke drage offuer Land/ for hand vaar gammel oc tung/ Thi seglede hand til Sundet/ oc der lagde hand Segl oc Mast ned/ oc tieldet offuer sig met graat Valmel/ oc lod Folcket være under/ oc lod nogen Faa roo for oc bag i Skibet/ indtil hand kom Kongens Flaade forbi / Thi de meente det være en Fiskere Skude. Siden reiste hand sin Mast igien met forgylte Fløjg/ oc vant op sit hulde Segl/ fordeelt met røt oc blaat / oc sejlede hiem til Helseland/ Oc somme meente at K. Knud viste det vel at Hareg vaar paa samme Skib/ der hand drog forbi. K. Olaff kom vel hiem til Norrig/ oc bleff i Sarpsborg om Vinteren.

Erling Skialgsøn oc hans Sønner haffde værit udi K. Knuds Hær om Sommeren/ oc i Selskab met Hagen Jarl. Der vaar oc Tore Hund udi stor anseelse. Der Kong Knud spurde/ at Kong Olaff vaar hiemdragen / gaff hand sit Folck forloff/ oc vaar da megit fremmet Folck den Vin-

ter

rer i Danmarck. Erling oc hans Sønner sejlede hiem til Norrig met deris Folck / oc finge store Gaffuer aff Kongen. Tore Hund bleff igien hos Kongen.

Kong Knud sende sine Mænd til Norrig met Erling / oc fick dennem megit Guld oc Sølff met sig / oc de droge vijde om Landet den Vinter / met Erlings hielp / oc bekiøbte Høffdingerne oc mange de ypperste Bønder til Lydighed / ved Kong Knud / oc de loffuede hannem bistand mod K. Olaff. Det røctedis snart / oc bleff obenbare for K. Olaff oc alt hans Folck. Sigvald Skaald vaar da kommen i K. Olaffs tieniste oc stor Gunst igien / oc vaar Kongens Marsk / hand vaar altid hos Kongen / Nat oc Dag. Kongen giorde et stort Giestebud i Jul / oc mange aff hans beste Mænd vaare hos hannem. Hand gick i det Hus / som hand haffde kostelige Klenodier oc andet saadant inde / som hand vilde effter sin sedvane skiencke sine gode Mænd / den siuende Dag Jul / Oc Sigvald gick met hannem. Der stod mange skiønne Suerd. Sigvald Skaald kunde icke vel tale for sig / Men hand vaar saa god en Dictere / at alt det hand vilde tale / det kunde hand quæde strax ud effter gammel Skaalds vijs. Hand quad om Suerdene. Kongen gaff hannem strax et got Suerd / Men Gafuen bleff icke affvindsløs. Strax effter Jul begynte Kongen sin Reise til Opland / oc fordi at det vaar icke længe siden hand haffde der været paa Giesterii / saa at hannem burde icke end at komme der igien / da bøde Høffdingerne oc de rijgeste Mænd hannem til giest / oc forskonede Almuen der met.

Tore vaar Olvis Søn paa Eggie / oc Kalff Arnesøns Steffsøn / hand haffde faaet et rijgt Gifftermaal paa Hedmarcken / oc bode der / Hand bød Kongen til giest. Oc vaar der alting saa vel flijet oc tillaffuet / at Kongens Mænd forundrede sig der paa. Der vaar en Mand i Kongens tienniste ved naffn Dag / hand vaar en Spaamand / oc viste at sige Kongen /

 hvad

huad hand spurde hannem. Dag suarede intet/ der hand hørde at Kongens Mænd rosede Tore. Kongen plejede at tale offte oc megit met Dag/ oc hand spurde hannem/ huad hand skuntis om Tore Oluersøn/ huad Sind oc Hiertelag hand monne hafue. Dag sagde/ at det vaare got/ om alle mand kunde saa vel see Toris Sinde/ som det andet gode der hand haffde. Kongen spurde flittelig/ huad Dag meente der om/ oc vilde endelig at hand skulde sige hannem det. Dag sagde paa det sidste/ at Tore vaar formegit Pendingsgierig/ som mange flere. Kongen spurde/ om hand vaar nogen Tiuff eller Røffuere. Dag sagde/ Ney Herre/ icke er det saa/ Men hand hafuer tagit Gafue aff K. Knud/ til at forraade eders Liff. Kongen spurde/ huorledis hand kunde det bevise. Hand sagde: Tore hafuer en stor Guldring om sin Arm/ offuen for sin Albue/ huilcken K. Knud gaff hannem/ oc hand lader ingen see den. Kongen gick ind/ oc sætte sig ved Bordet/ oc hans Mænd drucke en stund. Siden kallede hand Tore til sig. Tore gick til Kongen/ oc lagde haanden paa Bordet. Kongen tog hannem i haanden/ oc sagde: Huor gammel est du Tore. Hand sagde/ 18 Aar. Kongen sagde/ Du est vel voxen/ oc est du en stor/ sterck oc mandelig Mand aff din Alder. Oc Kongen strøg hannem op efter Armen/ oc fant at det
1027. vaar hart under. Tore sagde: Herre stryger der sacte/ jeg hafuer der en Bulde. Kongen sagde: Hafuer du icke hørt/ ad jeg er en god Læge/ løs op oc lad mig see Bulden. Tore saa at det vilde icke hielpe/ at dølje eller lønne/ thi tog hand Ringen aff/ oc lod Kongen see den. Kongen sagde: Er dette K. Knuds Gaffue. Tore sagde/ Ja Herre det er saa. Kongen lod hannem strax fengsle. Da framgick Kalff Arnesøn/ oc bød Guld oc Pendinge for Tore/ Oc mange flere stode met hannem/ oc bøde Godz oc Pendinge. Men Kongen vaar saa vred/ at Kalff maatte icke tale met hannem/ oc sagde/ at Tore skulde hafue det samme som hand hafde hannem actet/ oc hand lod dræbe Tore. Oc for den

gier-

gierning fick Kongen aldsomstørst had oc fiendskab / baade paa Hedmarcken oc Nord i Trondheim / der som Tore hafde sin Slect / oc hafde hand værit Kalfs Fostersøn i sin Barndomstid.

Griotgard Oluissøn / Tores Broder / var ældre end hand / oc hand holt Krigsfolck oc Hoffsinder / oc var hand den tid paa Hedmarcken. Der hand dette spurde / da røfuede hand oc ofuerfalt Kongens Mænd / huor hand viste ad de bode. Kongen lod hannem paa det sidste bespeide / oc kom offuer hannem om Natten / oc omsætte Huset. Der Griotgard det fornam / tog hand sit Suerd oc sin Skiold oc stod i Forstuen / oc spurde / huo for det Folck raadde. De sagde / Kongen er her kommen. Hand sagde / Bed Kongen / ad jeg maa tale nogen Ord med hannem. Kongen stod for Dørren oc suarede / Tale huad du vilt Griotgard / jeg hører dig vel. Hand sagde: Icke vil jeg om Liffuet bede. Oc hand kaste Skiolden ofuer sit Hofuit / oc løb ud met dragit Suerd / oc rende til Kongen. Det var icke vel liust at hand kunde see / oc hand rammede Arnbiørn Arnesøn under Brynien / oc stack hannem op i Vegeliffuet / oc hand døde strax. Oc strax bleff Griotgard dræbt / oc mesteparten alt hans Folck.

Der K. Olaff var i Tunsberg / sende hand sine Mænd i alle Læn om Folck / oc fick lidet. Oc der vaar icke raad til Skib uden Bonde skib. Hand sende sit Folck Øster til Gotland / at hente hans Skib hiem / oc var da icke trygt at segle igiennem Danmarck / Thi K. Knud hafde Leding udbudet / oc haffde icke mindre end 1200. Skib.

Der det spurdis til Norrig / at K. Knud actede med saadan mact komme til Norrig oc legge Landet under sig / da blefue mange K. Olaff uvillige fore. Hand holt ofte raad met sine Mænd / Men den ene raadde fram / den anden tilbage / Saa at hand intet kunde lide paa deris raad.

Den samme Vaar drog Hareg aff Tiots om natten hiem til Grankields gaard / met sine Hoffmænd oc Huskarle / heden

ved 80 Mænd/ oc brende Grankield inde met 70 Mænd/ for hand hafde slagit hans Folck/ oc faaet Øen fra Hareg/ som før er omtalit/ oc vaar Asmund Grankieldsøn da hos Kongen/ oc var der ingen paa alt Heljeland/ som torde kræffue bod efter Grankield for denne gierning/ oc icke vilde hand sielff nogen bod biude.

K. Knud sejlede med sin gandske Skibsflaade til Limfiord/ oc siden der fra ofuer til Norrig/ oc lagde først til Land ved Agdesiden/ oc tingede met Bønderne/ oc de komme til hannem aff alle Hærred oc Læn/ oc toge hannem til Konge offuer Nor-
1028. rig/ paa huert Ting/ oc ingen sagde der imod/ Oc hand delede Forlæninger ud/ oc tog Gissel aff de beste Mænd. Oc der hand kom til Økunda Sund (Jkorn Sund) da kom Erling paa Sole til hannem met megit Folck/ oc Kongen gaff hannem udi Forlæning alt Landet/ fra Stad oc indtil Agdesiden/ at raade oc regiere effter sin villie. Siden seglede K. Knud Nord til Trondheim/ oc steffnede Ting aff 8. Læn/ oc bleff paa det Ting til Konge tagen offuer alt Norrig. Hareg aff Tiotø oc Tore Hund/ giorde hand til sine Læns Høffdinger/ oc fick dem store Forlæninger/ oc de suore hannem. Alle Læns Høffdinger gaff hand store Gaffuer oc Skienck/ oc forøgede alle deris Forlæninger som hannem ginge til hande.

Der K. Knud haffde indtagit alt Landet/ da opliuste hand oc gaff tilkiende for alt Folcket/ at hand vilde sætte Hagen Jarl sin Systersøn offuer Landet/ at regiere udi sit sted. Desligeste sætte hand sin Søn Haarde Knud i sit Sæde/ oc giorde hannem til Konge offuer Danmarck. Siden tog hand Gissel aff alle Læns Høffdinger oc de rijgeste Bønder i Landet.

Der Hagen Jarl fick Regimentet igien offuer Norrig/ da kom hans Suaager Einar Tambeskielff til sine Forlæninger igien/ som hand før haffde i Greffuernis tid/ oc K. Knud gaff hannem store Gaffuer/ oc loffuede/ at hand skulde være den ypperste i Norrig blant alle Vædlinge/ oc loffuede at giffue hannem

nem Greffue naffn met tiden/ eller hans Søn Endrid. Det behagede Ejnar vel/ oc hand tilsagde Kongen der imod sin tro tieniste oc lydighed.

Tore Lofftung / en Jslendsk Mand / haffde længe været hos K. Knud / oc var en god Skaald. Hand dictede Vise om K. Knud/ oc kallede den Flock. Kongen bleff vred/ oc bad hannem dicte om en heel Krigshær oc en fuldkommen Slacting / eller hand skulde henge inden anden dagen. Tore giorde Visen om/ oc Kongen gaff hannem derfore 50. marck Sylff. Hand dictede oc flere Viser om K. Knud.

K. Olaffs Folck / som hand haffde sent efter sine Skib udi Gotland/ toge de beste Skib oc alt Redskabet/ de værste brende de op/ oc seglede igiennem Sundet den stund K. Knud var i Norrig. Oc der de komme til Kongen met dem/ da lagde hand ind i Oslofiorden/ oc op i den Elf Dramen dermet/ oc holt sig der den stund K. Knud drog der uden fore oc tingede oc lod Folcket suerje sig/ oc sejlede siden til Danmarck igien/ oc hafde vundet Norrig foruden Strid oc var da Konge ofuer tre store Kongeriger.

K. Olaff samlede det Folck som hannem følge vilde/ oc giorde sig ferdig met 18 skib/ at segle Nord i Landet. Oc der hand laa længe i Sælø/ spurde hand tidende af Kiøbmænd som komme Norden til/ at Erling hafde en stor Hær/ oc mange skibe liggendis ferdig for Jæderen/ imod hannem. Kongen sejlede til Ojkund Sund/ oc der Børren blæste god/ sejlede hand for Jæderen/ oc Erling giorde sig rede met alle sine skib/ oc forfulde Kongen/ oc vaare Erlings skib lette oc tørre/ oc ginge snart fram. Der Kongen det fornam/ oc hand saa deris store Hær/ da talede hand til sit Folck paa alle sine skibe/ oc bad dem lade deris segl nogit lidet nedsige saa sactelig/ oc binde Suøfterne op. De giorde saa. Der Erling det saa/ tænckte hand at Kongens skibe seglede fra dem/ for Seglene siuntis lafuere end før / oc hand skyndede paa sit Folck / at de skulde giøre Segl det meste de kunde/ oc hand slog

alle sine Segl ud paa sit skiønne Skib Skeiden aff Jæderen/ oc løb snart fra de andre. Der Kongen kom inden for Bucken/ bar Landet imellem hannem oc Erling/ saa at Erling icke saa hannem. Kongen strøg sine Segl/ oc lagde sine Skib inden for en Næsodde/ oc laa ferdig at tage mod Erling. Hand skyndede sig fast efter/ oc viste icke at Kongen vilde bie hannem der. Oc som hand kom om Odden/ oc saa Kongens Skib der ligge/ lod hand sit Segl falde/ oc Kongen lagde strax til hannem met alle sine Skibe. Oc enddog at Erlings Folck stode mandelige/ oc ingen bad om Fred/ Ingen tænckte heller paa at fly/ Men verjede sig duelige/ Saa blefue de dog snart ofuermandede oc slagne/ oc huer falt i sit rum/ Oc der stod aldelis ingen igien uden Erling allene: Ingen hafuer seet nogen verje sig mandeligere mod saa mange. Hand stod højt i Lyfftingen/ oc ingen kunde vel komme op til hannem/ oc de skiøde paa hannem met Spiud oc Pijl/ men hand hug det alt aff sig. Da gick Kongen bag i Skibet oc talede til Erling/ oc sagde: Andverdr Horfir du vid i dag Erling. Hand suarede/ Andverdir skolu Ørnir kloas. Det er/ Retvend eller Tilvend staar eller vender du dig mod i dag Erling. Hand sagde/ Ret imodvend skulle Ørner rifuis. Det er/ naar Ørner rifuis/ da vende de sig ret imod hin anden. Kongen sagde/ Vilt du hafue Fred/ oc gaa mig til haande. Erling sagde Ja/ oc hand tog Hielmen aff sit Hofuit/ oc lagde Suerdet oc Skiolden ned/ oc gick fram i Skibet til Kongen. Kongen stack sin Ørehiørne
1028. mod hannem i Kinden/ oc sagde: Nogit skal mand mercke Kongens Forrædere oc Suigere. Da løb Erlings Frende/ Aslag Fitiaskald fram/ oc hug Erling paa Hofuedit met sin Øxe/ saa at den stod i Hiærnen/ oc hand falt død ned. Kongen sagde/ Du hugst som den værste Mand/ Du hugst nu Norrig aff min Haand. Aslag sagde: Ilde er det Herre/ om i hafue skade aff dette hug/ Jeg tænckte/ at Norrig vaar nu huggen i eders haand/ Oc der som denne gierning mishager eder/ da begierer jeg naade/

de/ Thi jeg venter mig mange Mænds had oc fiendskab for dette verck/ at jeg haffuer eders hielp oc gunst behoff. Kongen sagde at saa skulde være / oc bad huer gaa til sit Skib / oc icke røffue de slagne/men skynde sig til Segl. Der Kongen kom til Segls/ da kom Bondehæren seglendis i Sundet/ oc der de saae at de haffde mist deris Høffuitzmand / da lagde de icke effter Kongen/ men hand seglede nord sin led: Oc de toge Erlings Lijg oc førde hiem til Sola/ met alle de andre slagne/ oc de sørgede megit for Erlings død/ oc var det alle mænds ord/ at ingen hafuer værit Erlings lige i Norrig/ aff dem som icke haffde høyre naffn.

Erlings Sønner vare den tid vide atskilde: Den ene var i Trondheim hos Hagen Jarl: En var paa Haardeland/ oc somme i Fiordene/ at tage Folck ud/ oc der Erlings død spurdis/ da uddrog alt udbods Folcket aff Agde/ Rogaland oc Haardeland/ oc var det en stor Hær. Oc Kongen seglede nord ved Landet/ oc spurde til Bondehæren: Der vare mange Lænshøffdinger met Kongen/ synderlig Kalff Arnessøn oc hans brødre / oc de vare i største værdighed oc anseelse hos Kongen: Hand seglede nord om Stad / oc lagde til ved Hærø. Der spurde hand/ at Hagen Jarl hafde megit Krigsfolck i Trondheim forsamlet. Kongen raadde met sine Mænd/ huad hand skulde giøre. Kalff oc mange andre raadde hannem/ at drage til Trondheim oc stride mod Grefuen. En part raadde fra/ oc de skiøde det til Kongen sielff. Kongen lagde ind udi Steinavaag/ oc bleff der om natten/ men Aslag Fitiaskald lagde ind til Borgrund/ oc der kom Vigleik Arnasøn oc slog hannem ihiel/ for hand hafde dræbt Erling Skialgsøn. Oc Kongen spurde der/ at Bondehæren var seglet nord omkring Tiotand met 25 Skib. Da stefnede Kongen inden for Nyrue omkring Hundsvær/ Der kom Aslags Skib til hannem/ oc sagde de hannem at Aslag var dræbt aff Vigleik Arnasøn. Kongen bleff megit bedrøfuit der ved / oc hafde gierne hefndt det / men hand kunde icke duelie sin reyse i den store ufred

som da forhaanden var / oc Kongen foer ind om Vegsund / der drog Kalff Arnesøn oc mange Lænshøfdinger met deris Skibe fra hannem/oc til Hagen Jarl. Oc Kongen drog ind i Rodrerfiord/ oc lagde til i Valdal met 7 Skib/ oc satte dem der op: Oc hand slog sin Landtield der paa Sanden / som Sult heder/ oc reiste et Steenkors op paa den deylige slette Vold der er: Bruse hed en Bonde/ hand bode paa Møre/ oc var Høfding ofuer Dalen / Hand kom til Kongen/ met flere Bønder / oc hilsede hannem underdaniglig. Kongen holt sig venlig oc glad imod dennem/ oc de førde hannem met Heste op under Fieldet/ oc siden ofuer Fieldet/ oc ind paa Læsie. Folcket gick altsammen/ oc de førde deris klæder oc andet tingist paa Hestene.

Paa veyen lod Kongen rudde oc slet giøre Sefsurd / som ingen Menniske tilforn kunde ofuerkomme / saa at mand siden kunde gaa/ ride oc age der ofuer: hand udrettede det met sin bøn/ at 20 Mænd kunde velte den Steen/ som tilforn icke 100 Mænd kunde rocke. Oc der dem fattedis Kost/ thi de vare 400 Mænd oc 100 Bønder/ da giorde hand det met sine Bønner/ at kosten blef formerit / saa at de finge alle ofuerflødige nock/ oc blef endda til ofuers. Hand fordreff oc Spøgerij oc Diefuelskab som regierede paa en Ødegaard under Fieldet / oc bad dem bygge der en Gaard / oc sagde/ at kornet skulde aldrig fryse paa den Gaard/ enddog det frøs andensteds baade ofuen oc neden / oc kornet fryser aldrig paa den gaard. Siden kom Kongen ofuer Fieldet/ oc
1029. til Eneboo paa Lesie/ oc hafde hand da værit Konge i Norrig udi 15 Aar/ met det Aar at regne/ som hand oc Suend Jarl hafde Riget sammen.

Are Prest Torgiulsøn hafuer først skrefuit denne Historie om K. Olaff / oc var hand sandfærdig oc myndig / oc saa gammel/ at hand kiende de Mænd som hafde vis kundskab her om/ oc kunde mindis det være skeet. Kongen drog fra Lesie anden dagen/ oc til Gudbrandsdalen/ oc derfra ud paa Hedmarcken: Da

gaff

gaff der sig tilkiende huilcke hans Venner vare / thi de blefue hos hannem: De andre forlode hannem/ oc somme reiste sig mod hannem / oc vare mange Oplendinge hannem hadske/for Tore Oluisøns død.

Der efter gaff hand mange sine Mænd hiemloff/ synderlig de som hafde Hustru oc Børn/ Huus oc Gaard/ thi hand viste vel huorledis handlet bleff met deris Folck oc Gods som met hannem droge aff Lande. Hand sagde/ sig vilde drage igiennem Suerrig/ oc Øster i Garderige/ til K. Jarisleiff oc D. Ingerd sin Hustruis Syster / oc sagde der hos / at Hagen Jarl monne icke mange Vintre lefue / thi forhaabedis hand en gang at komme til sit Rige igien/ oc bad sine Venner tage vare paa/ naar leiligheden kunde begifue sig. Hand gaff oc Biørn Stallere hiemloff / oc bad hannem gifue sig bud / om hand saa nogen leillighed tildrage sig/ at hand kunde komme i sit Rige igien. Der droge oc mange andre Kongens venner hiem igien / met hans gode samtycke. Siden drog Kongen Øster til EidAa Skouff met sin Dronning Astrid oc deris Dotter Vlffhild oc hans Søn Magnus/ oc hafde met sig mange Lænshøfdinger/ som vare/ Ragnvald Bruseson/Bruse Jarls søn aff Orknø/som før er næffndt/ Torberg Find oc Arne Arnesønner/ oc mange flere. Hand drog Øster giennemVærmeland / oc der fra / indtil hand kom til en rijg oc myndig Mand paa Nærrige / som Sigtryg hed: hand hafde en søn/ ved naffn Jfuar/som siden bleff en ypperlig mand. Kongen bleff længe hos Sigtryg/ oc drog siden/ der det somredis/ Øster til Garderige/ til K. Jarisleiff oc D. Ingierd/ oc de toge megit venlige mod hannem: Sin Dronning Astrid oc deris dotter Vlffhild/ lod hand blifue igien i Suerig/ men Magnus sin Søn hafde hand met sig. Kong Jarisleiff fick K. Olaff et stycke Land/ som hand kunde vel holde sig oc sit Folck aff/ oc bad hannem blifue hos sig. Det tæckedis hannem vel/ oc hand bleff der. 1029.

K. Olaff var en skickelig Herre/ oc prydet met gode Seder/ oc Gudfryctig / oc idelig i sine Bønner til Gud / oc der hand nu saa at hans Rige var hannem fravent / oc hans Modstandere formeredis/ da gaff hand sig dis alvorligere / met ald houff oc vilie til sin Bøn at giøre / fordi hannem forhindrede icke nu nogen saadan møde oc arbeid der fra/ som hand hafde i Regimentet/ thi da haffde hand stor omhyggelighed/ at hand met største flijd kunde udrette det som mest var fornøden/ som var/ at befrij sit Land oc Rige fra udlendske Herrer / oc at omvende Landsfolcket til den Christne Tro/ oc at skicke god Loug oc Ret i Landet: Oc paa det Loug oc Ret kunde holdis ved mact / da giorde hand det for Retferdigheds skyld/ huilcken hand elskede megit / at hand spægede oc straffede dem som giorde uret. Oc det var den tid megit sedvane i Norrig / at Høffdingers oc rijge Bønders Sønner droge ud met Orlogs Skib paa Sørøffuerij/ at afle sig saa gods oc penge / oc røfuede de saa vel inden Lands som uden/ oc sparede icke deris egit Landsfolck. Men K. Olaff aflagde saadan offuervold oc Ran/ oc holt Fred i sit Rige / oc straffede dem paa Liiff oc Lemmer/ uden ald naade/ som giorde der imod/ oc sparede huercken Rijg eller Fattig / oc lod huercken hielpe Bøn/ Bod eller pendinge/ men straffede alle met lige straff/ saa vel de Rijge som de Fattige: Oc det siuntis Landsfolcket være forstrenge handlet / oc lagde Kongen stort had oc fiendskab paa/ for deris Frender de miste/ effter Kongens Dom / endog den var retferdig: Oc var det den største orsag der til at de sette sig op mod deris Landsherre oc Konge/ at de vilde icke lide Retten: Men hand vilde hellet miste oc affstaa sin Kongelig herlighed/ end lade Retten falde. Dennem siuntis at hand var haard oc formegit streng met straff oc reffsning / Men K. Knud var formegit gieffmild/ met store skienck oc gafuer/ Thi lode Høffdingerne i Norrig sig bedrage oc locke der met/ at K. Knud forøgede alle deris værdighed/ oc Læn oc befaling/ oc alle vare villige til at tage Hagen Jarl igien/

igien / thi hand var vennekier / oc yndelig oc vensalig / der hand raadde for Landet.

Hagen Jarl sejlede met ald sin Skibshær aff Trondheim / oc sønden til Møre mod Kongen. Oc der hand hørde / at Kongen var draget ind i Fiorden / da lagde hand ind effter i Fiorden oc tog Kongens Skibe som hand haffde der opsæt / oc førde dem til Trondheim.

Jokul hed den som førde Kongens egit Skib Visunder nord til Trondheim / oc dictede hand da en Vise / Kongen til spot / thi hand var en Jslender / oc kunde vel dicte. Der effter kom hand Øster til Gotland / oc Kongens Folck finge hannem fangen / oc Kongen lod hannem udlede at skulle miste Hoffuedit / oc den Mand som holt hannem / haffde suøbt enden aff en Kiep i hans Haar / oc holt hannem met / da quad Jokul en anden Vise om sin død oc affgang.

Hagen møtte Kalff Arnessøn / oc de andre som vare dragne fra Kongen / den tid hand seilede til Møre / oc hand tog vel ved dennem / oc der hand kom til Trondheim igien / bad hand Kalff følge sig hiem / oc bliffue hans Mand. Kalff vilde først drage hiem oc beraade sig: Kalffs Hustru var storsindet / oc opregnede offte for hannem den skade som hun haffde faaet aff Kong Olaff / at hand først lod dræbe hendis Mand Olui / oc siden sla hendis to Sønner ihiel / oc at Kalff var met at dræbe hendis Sønner / huilcket hun haffde icke forventet aff hannem. Kalff sagde: Det var megit mod min vilie / at Tore din Søn bleff dræbt / oc bød jeg nock for hannem. Oc der Griotgard bleff slagen / miste jeg min kiere Broder Arnbiørn. Hun sagde / Det er vel / at du oc fick den skade for Kongens skyld / thi du monne end engang tæncke til at heffne din Broders død / om du vilt icke heffne mine harme: Du saa vel huor lidet Kongen actede dig / den tid din Fostersøn Tore bleff dræbt. Saadant talede hun offte for hannem / Thi bleff hand paa det sidste der aff beveget / oc drog til

Hagen Jarl/oc suor hannem/oc gick hannem til haande/oc Hagen forøgede hans Læn/ saa at Kalff hafde mesteparten indre Trondheim udi forlæning/at ofuerrade/oc Kalf drog hiem igen.

Der Vinteren var forleden/ seglede Kalff Arnesøn til Engeland/ oc K. Knud tog gandske vel mod hannem. Kongen hafde nogit tilforn giort Harald Torkild den Høyes Søn til Grefue i Danmarck. Kalff talede megit met K. Knud/ oc bleff det saa samtyckt mellem dennem/ at Kalff skulde verie Norrig mod K. Olaf/om hand komme i Landet igien/ Da vilde hand giøre hannem til Grefue/oc saa hannem Norrig at regiere/oc tage Hagen Jarl sin Syster søn til sig/thi hand er/sagde hand/formegit sactmodig oc enfoldig / saa at jeg icke troer/ at hand skulde skiude et Spiud mod K. Olaff/om de fundis. Det behagede Kalff vel/oc Kongen gaff hannem store Gafuer oc kostelige Skenck der hand drog aff/ oc Kalff seilede til Norrig igien.

1029. Grefue Hagen seglede den samme Sommer Vester til Engeland/ oc K. Knud undfick hannem vel: Hand hafde sin Festemøe i Engeland/ oc actede at giøre sit Bryllup i Norrig/thi kiøbte hand i Engeland/ huis hand behøfuede til sit Bryllup / oc der hand seilede der fra igien/bleff hand borte met Skib oc Folck/saa at ingen kunde spørie huor de forginge/ thi meente mange / at de vare komne ned i Haffsuelgen. Det spurdis snart til Norrig.

Biørn Stallere sad stille hiemme hos sit Gods oc Gaarde siden hand kom fra K. Olaff/ oc var hand en nafnkundig mand. Hagen Jarl oc de andre Regentere sende deris Mænd til Biørn met saadant bud / at hand enten skulde gaa K. Knud til haande oc suerie hannem troskab/ oc annamme aff hannem stor Forlæning/ Gafuer oc Skenck/ met hans gunst oc venskab/ eller hand skulde fare udslæger oc fredløs udaff Landet: thi du varst med/sagde de/ at røfue udi Kongens Land i den forgangen Sommer/ oc slog hans Folck oc Vndersotte thiel / oc du seer nu/ at du ingen hielp eller trøst kand hafue aff K. Olaff. Der de dette hafde sagt/

lode

lode de udfalde mange Engelske Sølffpendinge oc to Guldrin-ge/ aff en stor pung/ oc sagde/ at det var lidet mod det som Kong Knud vilde sielff gifue hannem/ om hand vilde sielff blifue hans Mand. Biørn var pendinggierig/ oc tænckte der hos/ at Kong Olaff icke kunde lættelig komme til sit Rige igien / efter saadan leilighed: Der til vilde hand icke gierne rømme fra sit Arff oc eje oc sit Fæderneland/ thi lod hand sig aff alt dette bedrage/ oc hand suor dem en Eed paa K. Knuds vegne / oc lofuede at hand vilde være Hagen Jarls mand oc tro tienere. Men der Biørn spur-de/ at Grefue Hagen var blefuen til Søes / da vende hand snart sit sind/ oc angrede storligen/ at hand hafde brut tro oc lofue mod sin Herre oc Konge Olaff Haraldsøn / oc hand tænckte/ sig da være frii for den Eed hand suorit hafde Hagen Jarl/ oc forhaa-bedis at K. Olaff skulde kunde komme til Riget igien: thi gior-de hand sig strax færdig/ oc drog met nogne faa Mænd den ge-niste vey Øster til Garderige til K. Olaff/ oc bleff Kongen megit glad ved hans komme. Biørn sagde hannem tidende aff Norrig/ oc det met/ at Grefuen var druckuet / oc Landet stod Høfdinge-løs. Kongen spurde / huorledis hans Venner holt tro met han-nem. Biørn sagde/ at det var ulige met dem: Oc strax falt hand Kongen til fode/ oc sagde: Herre/ jeg vil gierne gifue mig under eders egen dom / thi jeg hafuer tagit pendinge aff Kong Knuds mænd/ oc suorit Hagen Jarl huldskab oc mandskab: men nu vil jeg gierne følge eder/ oc ey skilies ved eder/ saa lenge vi lefue sam-men. Kongen sagde/ Stat op Biørn/ du skalt snart blifue for-ligt med mig/ jeg hafuer allerede tilgifuet dig det / Bed Gud om forladelse: Nu maa jeg vel vide/ at jeg hafuer icke mange tro ven-ner i Norrig/ efterdi at saadanne hafue ladet sig fravende som du est/ men jeg veed oc vel/ huad trang oc forfølgelse de lide aff mine fiender. Biørn sagde Kongen/ at Erlings sønner oc deris Fren-der/ Einar Ta[illegible]eskielsuer oc Kalff Arnesøn oc Haareg af Tiota oc Tore Hund/ vare mest Høfdinger fore at giøre opreist mod hannem.

Siden

Siden K. Olaff var kommen i Garderige/ hafde hand store oc dybe tancker/ huad raad hand skulde tage for sig. K. Jarisleiff oc D. Ingerd bøde hannem den part aff Riget som Bulgaria heder/ at regiere offuer/ oc var alt Folcket Hedenskt der udi. K. Olaff raadslog met sine Mænd/ oc de affraadde hannem det/ oc raadde hannem at drage til sit Rige i Norrig igien. Hand haffde oc i sinde at aflegge sit Kongenaffn oc værdighed/ oc drage til Jerusalem eller en anden hellig Stad/ oc gifue sig i et Closter/ oc var hand megit tuifraadig i denne Sag/ om hand skulde fortrøste oc fordriste sig saa megit paa sin Lycke/ at hand met saa faa Folck skulde giffue sig i saa stor en Fare mod sine Fiender/ som haffde alt Landsfolcket met sig. Oc hand kom da i hu/ huor lyckfalige de 10 første hans Regimentis Aar vare hannem/ oc huor ulyckfalige/ modstandige oc bedrøfuelige de 5 sidste Aar hafde værit hannem: Saadant haffde hand offte oc idelige i sinde/ oc vende det fram oc tilbage/ oc sætte sin Sag til Gud/ oc bad hannem giøre det beste.

En nat der hand lenge hafde tænckt paa sin handel met stor omhyggelighed oc bemødelse/ oc hans hu var mødig oc træt/ da søffnede hand/ oc strax siuntis hannem/ at der kom en stor oc anseenlig Mand at staa for hans Seng/ oc tænckte Kongen/ at det monne være K. Olaff Tryggesøn. Hand sagde til hannem/ Du est megit angergifuen Konning oc omhyggelig/ huad raad dig kunde være best at følge/ oc forundrer mig/ at dig komme saa mange atskillige raad i sinde/ enten at du skalt aflegge det Kongenaffn/ som Gud hafuer sielff gifuet dig/ Eller tigge Riget aff udlendske Herrer oc ubekiendte Konger: Thi giør effter mit raad/ oc drag til dit Fæderneland oc Arfuerige igien/ oc raad derfore/ met den styrcke oc mact som Gud hafuer gifuit dig/ oc lad icke dine Undersotte oc mindre Mænd forfærde dig: Det er en Konnigis lycke oc fromme/ at faa Sejer i strid ofuer sine Fiender/ Men det er oc en ærlig død at falde i strid met sine Mænd. Tuifler du

paa/

paa/ at du hafuer so ret til Riget / eller vilt du forderfue oc dølie din egen ret. Der Kongen vognede/siuntis hannem at see manden der hand gick bort. Dette gaff hand sine Mænd tilkiende/oc fornam / at de alle gierne vilde til Norrig met hannem igien / oc hand forhaabedis / at Landet skulde snart kunde vindis/ efterdi det var Høfding=løs.

K. Olaff sad en gang paa en Søndag udi en dyb tancke/ oc tog en kniff oc skar nogen spaane aff en Staff hand haffde i hænde. Hans Dreng sagde: Herre/ i morgen er det Mandag. Kongen saa paa hannem/oc besindede huad hand hafde giort/oc hand tog alle spaanene oc brende dem op i sin bare haand / oc gaff tilkiende der med/ huor strenge hand vilde holde Guds Bud.

Udi Garderige helbredgiorde hand en Enckis søn som hafde en farlig Querkebyld / oc kunde intet æde/ oc var nær død. Kongen tog hannem met sine hænder omkring bylden/uden paa halssen/ oc hand bleff strax helbred igien.

Der K. Jarisleiff oc Ingerd forstode / at K. Olaff haffde endelig sæt sig fore at drage til Norrig igien/ da affraade de hannem det storlige/oc bøde hannem at blifue hos dennem ofuer saadan en part aff Landet som hand sielff begiere vilde / at hand nøjedis med / oc drage icke i sine Fienders hænder med saa lidet Folck. Kongen sagde dennem sine drømme/at hand tænckte det være Guds vilie oc forsiun/at hand skulde drage til Norrig igien. Da tilbøde de hannem hues hielp hand behøfuede til skib at komme offuer med til Suerrig. Kongen tackede dennem højelige/ oc sagde sig det gierne ville begiere.

Strax effter Jul giorde K. Olaff sig rede med sit Folck/ oc hafde heden ved 200 Mend/oc Kongen oc Dronningen afferdigede hannem med store Gafuer oc Skienck/oc god fordenskab til Haffuit/ oc siden med Skib/ofuer til Øster Gotland. Hand lod sin Søn Magnus blifue i Garderige igien / hos Kongen oc Dronningen. Oc der hand var kommen vel offuer til Gotland

om Vaaren / da spurde hand det tidende aff Danmarck oc Norrig / oc hand seilede til Suerrig / oc lagde ind i Logen / oc seilede op til Aaroos / oc sende bud til K. Anund / at hand skulde komme til hannem. K. Anund bleff glad ved hans Budskab / oc kom til hannem med K. Olafs Dronning Astrid / oc hans dotter Vlffhild / oc der var stor glæde paa færde der de fundis.

Læns-høffdingerne i Norrig vare icke stille eller forsømmelig / den stund Kongen var borte. Tore Hund haffde værit 2 Wintre nord paa Fieldet hos Finnerne / oc samlet megit Gods oc kiøbenskab / oc lod hand giøre sig 12 store oc sijde Hetter eller Koffter aff Rinsshuder / med saa megen Finnekonst / at der kunde intet Jærn bide paa (oc neden omkring haffde hand ladet faste Ringebrynie): Oc der efter bød hand oc Haregaff Tiotø leding ud aff ald den nordre part i Landet / oc bemandede deris egne Skibe med deris Folck / oc seilede til Trondheim: Dennem følgede oc mange andre ypperlige Mænd oc Læns-høffdinger / oc lode udraabe / at de med den Hær vilde drage mod Kong Olaff.

Einar Tambeskielfuer raadde oc regierede mest udi Trondheim / oc hans Søn Endrid var næst til at arffue Hagen Jarl sin Moder broder: Thi tænckte Einar paa det Løffte som K. Knud hafde lofuit hannem / oc giorde sig ferdig oc seilede til Engeland. Der hand kom i tale med Kongen / paaminte hand hannem / at hand haffde lofuit at giøre hannem til Grefue / oc lade hannem bære det ypperste naffn i Norrig / naar Hagen Jarl frafalt. Kongen suarede: Det er nu anderledis omvent / thi jeg hafuer sent bud til Suend min Søn udi Danmarck / oc gifuet hannem all Norrig: Dog skalt du hafue min gunst oc venskab / oc saadant naffn som duest byrdig til / med store Forlæninger / oc være saa megit ypperligere actet offuer alle Læns-høffdinger i Norrig / som du est mere duelig oc mandelig end nogen anden. Einar saa vel huor det stod med hannem / thi hastede hand icke

tilbage igen/ thi hand vilde icke være med at stride mod K. Olaff/ efftersi hand icke skulde mere hafue aff Riget/ end hand tilforn hafde: Oc der hand kom til Norrig igen/ da var K. Olaf slagen.

Der Lænshøffdingerne i Norrig finge vis kundskab ved deris Spejdere som de holt altid i Suerrig/ at K. Olaff var kommen fra Garderige til Suerrig igien/ oc var snart forventendis til Norrig/ da bøde de Folck ud ofuer alt Landet/ oc toge vare paa hannem/ baade Sønden oc Norden. Erlings Sønner paa Jæderen droge Øster med deris Folck/ oc vare Øfuerster ofuer alt Folcket som Østen for dennem var. Men Aslag aff Findø/ oc Erling aff Gierde/ droge Nord med de andre Lænshøffdinger oc deris Folck som vare Norden for dem/ oc haffde alle suarit K. Knud/ at de skulde tage K. Olaff aff dage.

Men Kongens Venner paa Oplanden/ som vilde giøre hannem bistand/ forsamlede sig ocsaa/ oc var deris Øfuerste Harald Siurdsøn/ Kongens broder (som da var 18 Aar gammel/ oc var stor oc sterck efter sin Alder) med mange flere gode Mend/ saa at de vare 600 tilsammen/ oc de droge øster til Værmeland/ oc siden paa veyen mod Suerrig/ som de kunde finde K. Olaff.

Kongen haffde sine Spejdere i Norrig/ oc de sagde hannem/ at der var giort en stor opreisning mod hannem i Landet/ oc var icke trygt/ at giffue sig i saadan ufred oc Feide/ oc affraadde hannem det storligen: Men Kongen haffde endelig beslutte hos sig sielff/ at hand vilde did drage: Oc hand spurde Kong Anund/ huad hielp hand vilde giøre hannem/ til at vinde sit Rige igien. Kong Anund suarede/ Suenske Mænd ere megit uvillige til at drage i krig til Norrig/ fordi/ Normænd ere haarde Heldte oc duelige Stridsmænd/ oc onde at hiemsøge oc gieste med strid: Men jeg vil faa dig 400 Mænd/ de dueligste/ som du vilt sielff udvelie aff mine egne Hoffsinder. Siden vil jeg giffue dig fri Forloff at drage offuer mit Land/ oc faa med dig saa mange som dig ville følge. Kongen tog der tacknemmelig

ved/ oc lod sin Dronning oc Dotter bliffue igien udi Suerrig/ oc drog i veyen med sit egit Folck oc de 400 Mænd som hans Suaager hannem med undsæt haffde/ oc Harald Siurdsøn hans Broder/ kom til hannem paa veyen/ med det Folck hannem følgede/ oc de blefue saare glade paa begge sider/ der de fundis/ oc hafde de da tilsammen heden ved 1200 Mænd.

Dag Ringsøn boede i Suerrig/ oc var hand K. Rings søn paa Hedmarcken/ som K. Olaff haffde drefuit aff Norrig/ oc haffde sæt sig ned i Suerrig. Rings Fader var Dag Rings søn/ som var Harald Haarfagers Søn/ oc efterdi Dag var Kongens Frende/ sende hand bud til hannem/ at hand skulde komme hannem til hielp med et tall Folck: Der som de kunde vinde Norrig igien/ skulde Dag faa mere Rige igien i Landet/ end hans Forfædre haffde hafft. Det behagede Dag megit vel/ oc hand forsamlede 1200 Mænd oc drog til K. Olaff. Dag var braadordet oc snar raadig/ oc hastig sindet/ oc en drifuendis oc frimodig Mand/ men hand var icke synderlig vijs.

Kongen sende Bud omkring til Landsfolcket i Suerrig/ der som hand drog fram/ at alle de som vilde følge hannem/ vilde hand gifue frjt Roff oc Bytte huor de komme/ der som Kongens Fiender boede: Oc der komme mange til hannem/ bode Skoufbyggere/ Straatrøfuere/ oc andre fredløse Mænd/ oc drog hand med sin Hær igiennem øde Skoufue oc ofuer store Vand/ oc de baare oc slæbede Baade oc Ferier med sig/ oc bleff længe kaldet Olaffs bygd/ der som hand drog fram. Hand kom saa ned i Jamteland/ oc Folcket skildis i tre hobe: Kongen i den ene hob med Nordmændene/ oc den Suenske Konnings Folck i den anden/ oc Dag med sit Folck i den tredie hob.

To Brødre/ ved naffn Gauka Tore (det er Tore Høg) oc Afra Faste vare to arge Skouffrøfuere/ oc største Rans mend/ De hafde med sig 30 mænd/ saadanne som de sielfue vare: De talede sig imellem/ der de spurde denne Feide oc ufred/ at de vilde dra-

drage til Kongen oc gaa i Striden med hannem / at de kunde prøfue deris styrcke oc mandom / thi de hafde aldrig før værit i nogen Strid / derfor haffde de lyst til at see Kongens Slactordning: Det behagede deris Staldbrødre vel. De komme til Kongen/ oc gafue deris Erinde tilkiende. Kongen suarede/ at hannem giordis nu vel saadanne Mænd behoff/ oc spurde hueden de vare/ oc om de vare Christne. Gauka Tore sagde: Vi ere indfødde Mænd her i Landet/ oc vi ere huercken Christne eller Hedninger/ vi tro oc forlade os paa vor styrcke oc mandelighed/ oc det hafuer vel hiulpet os her til dags. Kongen sagde/ Det er skade/ at saadanne Mend icke tro paa Christum / oc hand bad dem tage ved den Christne Tro / oc følge hannem / saa vilde hand giøre dem til ypperlige Mend. Afra Faste sagde/ at hand icke vilde lade sig Christne. Kongen sagde/ Da drager hen igien til eders førige idret/ oc de ginge bort. Tore sagde: Det er skam/ at Kongen forviser os fra sin Hær / lige som vi vare icke duelige for Mænd: Det hende mig aldrig før / jeg skal icke saa drage hiem/ oc de gafue sig i selskab med de Suenske.

Der Kongen drog aff Jamteland/ oc offuer det store Field Kiøl/ red hand imellem Folcket/ saa at en part var nogit for hannem/ oc en part effter hannem. Der hand da kom der som Fieldet bøjede sig ned/ oc saa ned ofuer Landet / var hand stille oc talede intet. Bispen red til hannem / oc spurde huorfor hand var saa stille/ oc huorfore hand talede icke/ oc glædde Folcket / som hand var vaan at giøre. Kongen sagde / Megit underligt kom for mig denne stund / der jeg saa aff Fieldet ned ofuer Norrig / Thi mig kom i hu / at jeg mangen dag hafuer værit glad i dette Rige/ saa siuntis mig strax at see all Trondheim / oc siden all Norrig/ oc der effter saa jeg ofuer ald Verden / baade de steder som jeg hafuer værit paa/ oc alle de jeg hafuer hørt tale om/ oc alle andre steder/ bygde oc ubygde. Bispen sagde/ at det var en hellig siun/ oc merckelig.

Der hand kom ned aff Fieldet/ til den gaard Sule/ forbød Kongen sit Folck/ at giøre Bondens Agger nogen skade: Men der Kongen var dragen om Aggeren / da komme de Suenske oc traade Kornet ned i Jorden. Bonden/ ved naffn Torger/ bød Kongen Natteherberg oc underholding/ efter sin effne. Kongen bleff der om natten / oc spurde tidinde om Høfdingernis oc Bøndernis Hær. Torgier sagde / at der var megit Folck forsamlet/ men hand viste icke/ om de vilde drage imod Kongen der met. Anden dagen klagede Torger den skade for Kongen/ som hans Folck haffde giort paa hans Agger. Kongen sagde/ at det var ilde / at hannem var nogit giort til meen/ oc hand red omkring Aggeren/ oc sagde/ Jeg troer vist Bonde/ at Gud skal oprette din skade/ saa at denne Agger skal bliffue den beste: oc det skeede saa/ at den Agger bleff inden 8 dage opreist igien/ oc bar mest korn det Aar. Kongen bad Torger drage med sig: Hand haffde to Sønner / de vilde oc med Kongen / oc Torger bad dennem blifue hiemme: De vilde icke / thi vilde Kongens Mænd binde dem. Kongen sagde/ Lader dem drage med / de komme vel hiem igien: oc det gick lige saa.

Der Kongen kom ud til Staffsmyr / lod hand randsage sin Hær / oc der vare 900 Hedninger iblant / oc Kongen befalede / at de enten skulde lade sig christne eller drage tilbage igien/ Da blefue 400 christnede / oc 500 droge hiem til deris Land igien. Da blefue oc Gauka Tore oc Afra Faste christnede/ oc Kongen tog dem under sin egen Fennicke eller Bannere / oc haffde Kongen da 3000 Mænd/ oc siuntis det være en passelig Hær.

Der Kongen fick sand kundskab / at Bønderne vare icke langt der fra / oc vilde endelig stride mod hannem / da trøstede hand sit Folck / oc sagde / Vi hafue en passelig Hær/ oc udvalt Folck/ oc en deylig Forsamling: Nu skulle i vide / huorledis i skulle skicke eder i Orden: Jeg vil skicke mit egit Bannere i den mid-

middelste hob / oc der under skal alt mit egit Folck være / med dem som ere komne aff Oplanden med min Broder / oc de som komme til mig aff Trondheim. Oc i den høyre Arm skal være Dag Rings søn med sit Folck / oc hafue sin Fennicke. Oc paa den venstre side skulle den Suenske Kongis Folck være med deris Fennicke / oc vil jeg / at i gifue eder tilhobe i Hæren / Venner oc Frender sammen / thi da hielper huer den anden best / oc der effter skulle i skicke eder i Orden / oc giøre Feldttegn paa eders Hielme oc Skiolde med kride / oc skulle vi alle haffue et Løssen i Striden / oc sige / Fram fram / Christmænd / Korsmænd / Konningsmænd / oc skulle vi sla vore Orden vijde ud / paa det de skulle icke beringe os / oc huer vide vel sit sted / huor hand er skicket fra Banneret som hand er under / oc skulle vi nu drage fram i voris Vaaben / indtil vi finde dennem.

Der Kongen haffde dette sagt / vebnede de sig oc skickede sig i Orden / lige som Kongen haffde befalit: Da komme Kongens Mænd igien / som hand haffde sent ud blant Bønderne om Folck / oc haffde lidet faaet / thi der vare icke mange hiemme / de vare alle i Bondehæren / oc de som hiemme vare / vilde huercken stride mod Kongen eller mod deris Frender. Kongen spurde sit Folck om Raad. Find Arnesøn sagde / Dette er mit raad / at vi drage i alle Bygder / oc røffue oc brende / saa at der icke staar et Hus igen / oc betale Bønderne deris Forræderi mod Kongen / oc skulle Bønderne da vel snart forlade hoben / oc søge hiem / naar de see Ilden oc Røgen staa op aff deris Hus / oc see huor deris Kone oc Børn oc deris Forældre ere / oc bliffuer deris Forsamling da icke længe saa megit tyck / som den nu er / men atskillies snart: Thi det er Bønderne metgiffuet / at det nøjeste raad er dem det allerkieriste. Alle mand rosede Finds raad. Men der Kongen hørde Folckens hastighed / bad hand dennem være stille / oc der hand fick liud / sagde hand / I vide vel / at jeg haffuer tilforn / baade ladet brende for dennem / oc

dræbe oc reffse dennem haardelige: Men det galt Guds ære paa/ Thi de forkaste eller forskiøde den Christne Tro/ oc toge op igien Hedenske Offer oc Affguderij/ imod min Befalning oc forbud/ derfor haffde vi god ret til at straffe dennem: Men nu gielder det icke saa megit paa/ Thi det Forræderj som de giøre mod mig/ er megit mindre Sag end den var/ oc icke saa megit værd/ endog den icke siunis sømmelig/ for dem som mandelige oc ærlige mend ville være/ Thi bør mig nu at spare dennem mere/ for de giøre mig imod/ end der de sætte sig mod Gud/ Thi vil jeg/ at i skulle fare spagfærdelig oc fredelig/ indtil jeg faar talit med Bønderne: Der som vi kunde forligis/ er det vel/ Men der som de stride imod os/ da er icke uden to kor paa færde: Der som vi falde i Striden/ da er det got for os/ at vi ere icke skyldige for nogit røffuerj/ eller hafue nogit røfuit Gods: Men der som vi faa Sejer/ da skulle i arfue dem som nu ville stride imod eder/ Thi at en part monne falde/ oc en part fly/ oc hafue forbrut deris Gods oc ejendom/ da er det bedre/ at gaa til store oc rijge Boer oc herlige hus/ end til brende oc øde steder/ der hafuer ingen got aff det som brent er/ oc med røffuerj bliffuer mere spilt oc forødt til unytte/ end det som kommer til gaffn: Vi ville drage igiennem Bygden/ oc haffue med os de som duelige ere/ oc tage saa megit Kost som vi behøfue at fortære/ oc giøre ingen anden skade/ Oog maa i dræbe Bøndernis Spejdere/ om i komme offuer dem/ oc skal Dag drage norden igiennem Dalen/ oc vi ville drage sønden igiennem/ oc findis igien i Afften.

Kongen skickede 100 aff de sterckeste Mænd næst omkring sig/ at de skulde giøre en Skioldborg om hannem/ oc hand haffde 4 Skaald oc Dictere med sig/ Islendske mænd/ Tormod Kolbruna Skaald/ Gizor Gulbrars søn/ Hoffgard Reffs søn oc Torfind Mund/ dennem skickede Kongen næst hos sig/ at de kunde see/ huorledis ald handelen tilgick. Sigvald Skaald var da paa sin reise til Rom/ thi spottede Tormod/ oc sagde til de andre

dre Skaalde: Stander icke saa nær hin anden/ at Sigvald Skaald faar ey rum naar hand kommer/ thi ellers blifuer hand vred. Kongen hørde det/ oc sagde: Icke tør i spotte Sigvald/ for hand er icke her/ offte hafuer hand trolige følget mig/ hand beder nu got for os paa hans Romereyse/ vi hafue oc det behoff. Tormod sagde/ Tynt skulde Ledit blifue omkring eders Bannerstage/ om de skulde alle være paa Romereyse: Der kunde oc ingen faa rum eller maatte tale med eder for Sigvald/ naar hand var nær. Skaaldene dictede huer en Vise om denne Strids tillafuelse/ oc quade den for Hærren.

Kongen drog ud efter Dalen med alt sit Folck/ oc tog sig det Natsted: der komme mange Bønder til hannem/ oc alle sagde de/ at Lænshøfdingerne hafde forsamlet en uvigelig Hær. Kongen antvordede en Bonde mange Sølspendinge/ som hand skulde gifue til de Fattige/ for deris Siæle som skulde falde i Bondehæren/ Thi de som falde aff mine Mænd/ sagde hand/ de dø i deris retfærdige Sag/ oc deris Siæle kand intet skade.

Den Nat der efter vaagede Kongen længe/ oc mod dagen falt en liden søfn paa hannem/ der hand opvognede igien/ da dagedis det: Hannem siuntis være for tilige at væcke Folcket/ thi spurde hand huor Tormod Skaald var. Tormod sagde/ Jeg er her/ huad ville i Herre. Kongen sagde/ Quæd os en Vise. Tormod sætte sig op/ oc quad Biarkamaal den gamle/ saa høyt at ald Hæren hørde det/ oc begynder det saa:

1.

Dagur er uppkomen dynia hana fiadrar
Mál er wilmogum ad vinna er fide
Wake æ og wake wima høffud
Aller ener ýstu adils um hinar.

2.

Har hinn hardgreipe hrólfur skiótande
Ættum góder menn dhelr ed eke flya

Wecka eg ydur ad Wijne ne ad Wijff runum
Helldur wek eg ydur ad hördum hilldar leike.

Oc ald Hærren vognede der ved: Oc der Viisen var ude/ tackede de hannem derfore/ oc det behagede dennem vel/ oc sagde den være dennem ret bequem oc tæckelig paa den tid/ oc kallede den Huskarlahuot (det er Hoffmænds huadshed/ thi den tileggede oc skyndede dem til huadhed/ det er/ snarhed oc frimodighed) Kongen gaff hannem en Guldring for Visen/ oc hand bad Kongen der om/ at de icke skulde skilies fra hin anden/ huercken leffuendis eller døde/ oc hand sagde/ at Sigvald Skaald var nu langt borte med Guldhialtin/ det var det forgylte Suerd som Kongen hafde gifuet hannem. Kongen sagde/ at hand icke vilde fly fra sine Mænd/ saa længe hand hafde en igien.

Kongen oc Dag droge huer sin vey/ ud efftter Dalen/ oc der Kongen kom paa Sticklestad/ saa hand der for sig Bondehærren udi store hobe. Kongens Folck drog saa sactelig fram/ oc de blefue var/ at Ruter/ Bøndernis Spejdere/ kom med 30 mænd ofuen aff Dalen/ oc Kongen sende hen Gellir oc de andre Islendinger hand hafde/ oc lod sla dem alle ihiel/ oc sagde/ Det er viis paa Island/ at om Høsten skulle de gifue deris Huskarle et Slactefaar/ Nu giffuer jeg eder Ruter med sit Selskab til Slatter.

Der Kongen kom paa Sticklestad/ holt hand stille med sit Folck/ oc bad dem staa aff Hestene/ oc gifue sig i orden sammen. Dag Rings søn var icke endda kommen med sit Folck/ Thi var den ene Arm i Slactordningen bar/ oc Kongen skickede Oplendingerne i det sted: Kongen vilde icke at Harald hans Broder skulde være i Striden/ for hand var ung/ oc for et Barn at regne i saadan leeg/ Men Harald vilde icke andet end være med/ oc sagde/ at hand skulde binde sit Suerd til haanden/ om hand hafde icke styrcke nock til at holde det: Der skulde ingen være mere villig til at betale Bønderne deris Forræderi/ end hand.

Tor

Torgils Hialmosøn boede paa Sticklestad/hand var Grim hin godis Fader/ hand bød sig til at være i Striden med Kongen/ Men Kongen bad hannem heller blifue hiemme/ oc hielpe hans saare Folck efter Slactningen/ oc pynte hans Lijg saa som hand kunde/ om hand bleff slagen/ oc lige saa hans Mænd/ som slagne blefue.

Der Folcket var sticket i orden/trøstede Kongen dem/oc formanede dem til frimodighed/ bad dem giøre sig haardhougit/ oc gaa dristelige oc mandelige fram/ Thi enddog Bønderne hafue mere Folck/saa staar dog Sejeren udi Guds haand. Hand sagde sig icke ville fly der fra/ men giøre en ende der paa/oc tage den lycke som Gud vilde gifue: de skulde trøste sig der ved/at deris Sag var rettere end Bøndernis/ der som de kunde vinde sejer/ komme de til deris egne oc de andris gods oc ejendomme igien: oc der som de blefue slagne/ da vare de vis paa det himmelske Gode. Hand losuede at belønne dem rijgelige som holt sig mandelig oc ginge duelig fram/om hand kunde føre lifuet der fra oc vinde Sejer/thi bad hand dem søge hart fram første gang/ saa at de strax med det første kunde sla Bønderne til rygge/ oc komme dennem paa flucten/ Thi naar nogne flyde/ saa flyde de vel alle/paa det de skulde icke udmøde oc trætgiøre dennem/ oc siden beringe dennem.

Tord Follasøn bar Kongens Bannere: Oc var Kongens Rustning saadan/at hand hafde en forgylt Hielm paa Hofuedit/ Et huid Skiold med et forgylt Kors/oc i sin ene haand et spiud/ som nu staar i Christkircke udi Nidros ved Altarit/ Hand hafde ved sin Side sit gode skarpe Suerd Neiter/ som var belagt med Guld om Haandfanget/ oc var hand i en god Ringe Brynie.

Der Kongen hafde sticket sit Folck i Orden/vare Bønderne icke end allesammen komne: Thi bad hand Hærren sætte sig ned oc huile sig/ oc hand lagde sit Hofuit paa Find Arnesøns Knæ/ oc soff. Da saa Find at Bønderne komme dragende mod dem/ thi vacte hand Kongen op. Hand sagde/ Ilde giorde

du Find/ at du vacte mig/ thi jeg hafde saa glædelig en drøm fat. Find sagde/ Huad drømde eder Herre/ efterdi i fortryde saa stor-lige at jeg væcte eder/ oc i see at Bøndernis Hær kommer dragendis mod os. Kongen sagde / Mig siuntis at jeg gick op at en Stije som stod op i Himmelen/ oc der jeg var kommen paa den høyeste trappe / obnedis himmelen / oc der jeg skulde stige op i himmelen/ da væcte du mig. Find sagde/ Intet behager mig den drøm paa denne tid/ det er lige som i ere feig / om det ellers er andet end søfnhandel.

Der kom en Mand til Kongen paa Sticklestad/ nogit tilforn/ hand var hofuit høyre end nogen anden Mand / oc der til megit deylig: Hans Vaaben var skiøn oc kostelig / hand hafde et forgylt Spiud i haanden / med en tyck stage paa: Hand gick for Kongen/ oc spurde om hand vilde hafue hielp aff hannem/ oc tage hannem i sin Krigshær. Kongen spurde huo hand var/ oc huad Slect oc Landskab hand var aff. Hand sagde/ Min Slect er i Jamteland oc Helsingeland/oc mit naffn er Arnliot Gellena/ Jeg hialp eders Folck til gode / der de hafde værit udi Jamteland at kræfue Skat/ oc jeg sende eder en Sølffdisk/ til et tegn at jeg vilde komme til eder/ oc blifue eders Mand. Kongen tog vel mod hannem/oc lod hannem christne/ oc tog hannem i sin orden/ oc skickede hannem frammen for sit Bannere.

Lænshøffdingerne i Norrig hafde forsamlet en stor Hær mod Kongen/som før er sagt/ oc udbødet Bønder oc Trælle/ saa at der vare utallige Folck forsamlet. Der K. Knud hafde vundet Norrig/ oc sæt sin Syster søn Hagen Jarl i Riget/ da fick hand hannem en Dansk Biscop med sig/ ved nafn Siuord/ hand var en hastig Mand/ oc oprørsk oc perlementsk/ hand drog for Bondehæren / oc trøstede dem oc formanede dem til at staa mandelige med huer andre/ oc sagde:

Her er nu forsamlet saa stor en Hær/ som nogen kunde tæncke at forsamlis kunde/ aff indfødde Folck/ i dette fattige Land/

ders

dersom eders mangfoldighed kunde ellers lyckis/ oc komme eder til gaffn/ huilcket ligger eder nu storligen macht paa/ Thi i see/ at denne Olaff vil icke end aflade at bruge sin ofuervold oc røfueri mod eder/ oc hafuer hand det lærd aff sin Barndoms tid / at røfue oc myrde Folck / oc hafuer dragit ofuer mange Lande efter saadan handel / oc paa det sidste er hand hidkommen i Landet / oc ført sig i trætte med de mæctigste oc beste / oc synderlig med K. Knud/ huilcken alle ere plictige at tiene/ oc med K. Olaff i Suerrig / oc sæt sig i deris Skatland/ oc uddreff Grefue Suend oc Grefue Hagen aff deris Fæderne Rige/ oc fra deris Arff oc Eje: Oc sine egne Frender/ de Konger paa Oplanden/ var hand dog verst oc grummest imod/ oc lod dennem pine oc martere / oc fordreff dem fra deris Land oc Læn/ oc tog deris ejendom under sig/ endog de finge deris fortiente Løn/ Fordi/ de hafde brut deris tro oc lofue mod K. Knud/ oc vare denne Olaff følgactige/ til all uraad som hand tog sig fore / thi fick deris venskab en tilbørlig ende. De ypperste Mænd i Landet hafuer hand siden ødelagt/ Lænshøfdingerne hafuer hand en part ihielslagit/ oc en part fordrefuit aff Landet: Hand hafuer dragit mangesteds ofuer Landet med Ransfolck/ oc brend Bygder /oc røffuit oc dræbt mange Folck / saa at I en huer ere plictige til at hefne det paa hannem. Nu kommer hand mod eder med udlendsk Hær/ som er mesteparten Skoufrøfuere/ Straatrøfuere/ oc andre Ransmænd: huad gunst eller mildhed tæncke i at hand nu skal betee eder med saadant ont selskab / efterdi hand tilforn beviste eder saadan vold oc tyranni / der eders egne beste Mænd følgede hannem / oc vilde gierne vende oc affraade hannem fra saadant ofuervold / oc det hialp dog intet. Thi tæncker paa/ huad K. Knud raadde oc befalede eder / at i skulde sætte eder alvorlig mod denne Olaff/ om hand søgte til Riget igien / paa det i kunde beholde den frihed som hand gaff eder/ thi drager mandelig fram/ oc nedlegger dette parti oc utyg/ oc lader dem ligge for Orne oc Ulfue / eller lader

deris Legemer drage hen i Steenhald oc Steenrøser / oc ingen fordriste sig til at føre deris Lijg til Kirckegaarden/thi de ere udediske mænd. Der hand hafde udtalit/rosede de hans tale/oc robte at de saa vilde giøre som hand sagt hafde.

Lænshøffdingerne ginge i raad sammen/huo der skulde være øfuerste Høfuitzmand ofuer ald Hærren. Kalff sagde/Det er tilbørligt/ at Hareg aff Tiotø blifuer Høfuitzmand oc Øfuerste ofuer alt Folcket/thi hand er kommen aff Kong Harald Haarfagers Slect/oc K. Olaff er hannem hadsk oc ugunstig for Grankields død/ saa at hand maa vente sig en haard handel aff hannem/ om hand kommer til Riget igien: Der til er Hareg en forfaren Krigsmand/ oc hafuer værit i mange Slactninger/ oc lader sig nogit tycke. Hareg suarede/ Det sømmer eder andre bedre/som yngre ere end jeg/Thi jeg er nu gammel oc tung/oc kand ilde bære mine Vaaben/ der til med er oc Kongen min Frende/ saa at det sømmer mig ey at gaa fremmerst i Striden mod hannem. Men du Tore Hund hafuer Orsag nock til at være Høfuitzmand/ til at stride mod Kongen/ oc hefne dine Frenders død/ oc at hand fordreff dig aff Landet som en Fredløs mand. Du hafuer oc lofuit/baade K. Knud oc dine Frender/ at du saadant heffne skulde/ nu faar du aldrig bedre leilighed der til/ end denne sinde. Tore sagde/ Icke kiender jeg mig god for/ at være Høfuitzmand ofuer alt dette Folck/ oc føre dem an mod K. Olaff/ thi jeg kiender vel Trøndernis stolte oc store Mod / at de icke ville være mig lydige/ eller acte huad jeg befaler dem: Men hues uret Kongen hafuer giort mig/ oc jeg er plictig at hefne paa hannem / der behøfue i icke at minde mig paa / Thi mig kommer vel i hu/at hand hafuer ladet dræbe fire mine beste Frender / Asbiørn min Broder søn/oc Tore oc Griotgard mine Syster sønner/oc deris Fader Olui/ oc jeg er plictig at hefne en huer deris død/thi hafuer jeg udvald 11 de raskeste aff mine Hofmænd til mig/ at vi skulle trænge os ind i Hærren til Kongen/ oc slaes med hannem sielff.

Kalff Arnesøn sagde / Her vil andet til / om vi skulle stride mod K. Olaff / end at huer undskylder oc forskiuder sig/ oc vil ingen Fare være udi: Det er fornøden/ at vi icke lade denne store Hær være forgiefuis sammenkommen/ eller giøre sielff vore anslag til spot. Hafuer Kongen icke saa megit Folck som vi/ saa ere de dog vredde for Vaaben/ oc ere haarde Helte/ oc hafue been i næsen/ oc ere hannem tro oc følgactige.

Saa er ocsaa vort Folck villigt nock oc framfust: Men der som de fornemme at vi frycte nogit / oc icke trøste oc framegge dennem / da vide de vel at Staal dræber hiærte/ oc huer søger snart sin vey hen/ oc flyer fra os / oc er det da bedre i tide/at gifue os i ingen Strid mod hannem / men heller forlige os huorledis vi kunde med hannem/ oc begiere naade/ oc var hand tilforn haard der vi vare hans Venner/ oc hafde hans gunst/ huad tæncke i at hand vil nu blifue. Dog veed jeg vel / at hand hafuer det Folck i sin Hær/ at vi ville vel komme til forligelse / om jeg vil det begiere. Thi er det mit raad/ at du Tore min Suaager/ oc du Hareg/ ere med mig under vort Hofuitbannere / oc lader os dristeligen trøste oc framegge Bønderne/ oc hafue god act oc tilsiun / thi da gaa de des frimodeligere fram/ naar de see os være trøstige til at skicke dem i orden oc framegge dennem/ oc gaa fram for dennem. De suarede alle/ at det skulde være som Kalff sagde/ oc hand skulde være øfuerste Høfuitzmand i den strid.

Kalff skickede alt Folcket i ordning: Tore Hund oc Hareg fremmerst/ med alle Læns høfdingernis Hoffmænd/ oc det beste Krigsfolck. Der kom Torstein Knarresmed (det er Skibbygger) en rjg Kiøbmand oc en god Skibbyggere/ oc en sterck oc trotzig Mand i alle stycker/ oc en grum Manddrabere / oc Kongen hafde for hans misgierningers skyld tagit et Kiøbskib fra hannem: Hand gaff sig ind i Ledit hos Tore Hund / oc sagde / at hand skulde være den første som skulde bære Vaaben paa Kongen / naar hand kunde komme til hannem.

Der

Der Lænshøfdingerne hafde da skicket alt Folcket i Orden/ huer i sit Led/ oc opreist deris Fennicker/ oc undervijst oc trøstet Almuen/ da ryckede de saa sactelig fram til Sticklestad/ der som Kongen var: Oc der Bondehæren kom i sin ordning igien/ oc Tore Hund kom fram med sit Folck til Kalff oc Hareg/ thi hand drog bag efter Hæren/ at ingen skulde rømme fra dem/ Da hafde de deris Løsen oc Feldskrig saadant: Fram fram Bondemend.

Der begge Hærene nu stode imod hin anden / saa nær at de kunde kiende huer andre/ da sagde Kongen til Kalff: Huorfore est du nu der Kalff/ Jeg meente vi skildis Venner inde paa Møre/ ilde sømmer dig at stride mod os/ thi her ere fire dine Brødre i vor Hær. Kalff sagde: Det er nu megit anderledis fat Konning/ end det vel sømmede sig/oc burde at være. J skildis saa ved os/ at nøden tuingde os til/ at giøre venskab med dem som igien vare/oc maa derfor huer nu være der som hand er sted. Men der som jeg maatte raade/skulde vi end vel forligis. Find suarede: Det er Kalff min Broders gammel mercke/ at naar hand taler vel/ da er hand redebon til at giøre ont. Kongen sagde/ Det kand vel være Kalff/ at du vilde forligelse giøre med mig / Dog tyckis mig/ at Bønderne lade icke saa fredelig. Torgier aff Quistad sagde: J skulle nu hafue saadan fred/ som i mange giort hafue/ oc skulle i det nu undgielde. Kongen sagde/ Icke tørst du lengis efter vor fund/ Thi icke blifuer dig ødit at faa Sejer aff os/ Jeg hafuer ophøyet dig fra armod oc til stor ære.

1030. Tore Hund kom da fram med sit Folck/ oc raabte/ Fram fram Bondemænd. Da raabte Bønderne Krigsraab/oc skiøde med Spiud oc Buer/ oc alskens Skodvaaben. Kongens mænd giorde det samme imod / oc raabte: Fram fram Christmænd/ Korsmænd/ Kongensmænd. En part aff Bønderne/som vare yderste i Ledit / raabte det samme / oc mange Bønder sloge hin anden ihiel/ før end de kiende hin anden. Solen skinde klar/ oc det var deyligt Vær: Men der Striden begynte/ da bleff Himmelen

melen rød/ oc Solen begynte at formørckis/ oc inden striden var endet/ bleff det saa mørckt som det maatte værit nat. Kongen hafde slagit sin orden paa et høyt sted/ oc hans Folck sætte hart ind til Bønderne ned for Biergit/ saa at Bøndernis ordning maatte vige/ oc bøjede sig tilbage. Da vare mange Bønder rede at fly/ Men Lænshøfdingerne oc deris Hoffmænd stode hart oc fast/ oc bleff Striden skarp. Lænshøffdingerne eggede Bønderne fram/ oc trengde fast paa dem. Da ginge Bønderne hart fram/ De som fremmerst vare/ hugge med Suerd/ de som næst dem vare/ stunge med Spiud/ oc de som efterkomme/ skiøde med Buer oc Haandspiud/ oc alskens Skudvaaben/ oc en part kastede med Steene. Da falt megit Folck paa baade sider/ oc strax med det første blefue Arnliot Gelline oc Gauka Tore oc Afrafaste slagne med all deris Folck/ thi de søgte fast fram/ oc haffde huer aff dem dræbt 2 eller 3 for sig/ før end de falt/ da begynte Ledit at tyndis frammen for Hofuitbanneret/ thi befalede Kongen/ at Tord skulde bære Banneret fram længer/ oc hand fulde sielff fram/ oc hans beste Krigsmænd med/ som plejede at være nest hos hannem i Strid/ oc vare de dristige oc vel væbnede. Der Kongen kom sielff fram aff Skioldborgen for Ledit/ da bleffue Bønderne fryctactige oc forsagede der de saae hans Ansict. Da bleff Striden haard/ oc Kongen gick sielff fram oc hug med sit Suerd Hneitir/ oc stridde dristelig/ Hand hug til Torger aff Quistad Lænshøffding/ oc ramte hannem tuert ofuer Ansictet/ oc hug Mundstycket aff Hielmen sønder/ oc kløff Hoffuedet neden for Øjnene/ oc hand sagde der Torger falt/ Jeg sagde dig vel Torger/ at du skulde icke vinde Sejer aff mig. J det samme støtte Tord Bannerstagen i Jorden/ saa hart at den blef staaendis/ oc hafde hand da faaet sit Baanesaar/ oc falt der under Banneret. Da falt oc Torfind Mund oc Gizor Gulbraar Skaald/ oc vare der to om at sla hannem/ oc hand dræbte den ene aff dennem før end hand falt. Da bleff Solen gandske skiult/ oc Himmelen

melen mørck: Oc kom Dag Ringssøn da først med sit Folck/ oc der hand hafde skicket huer i sin ordning/ dræbte eller anfalt hand der som Ryger oc Haarder vare fore.

Kalff oc Olaff vare Kalff Arnesøns Frender/ oc stode huer paa sin side hos hannem/ De vare store Mænd oc stercke. Kalff var Arnfind Arnmodssøns søn/ oc vare Kalf Arnesøn oc hand Brødre sønner. Tore Hund gick fram/ oc Kongen hug paa hannem tuert ofuer Hærderne/ oc det beed intet paa/ Men det siuntis lige som støff oc røg aff Reinskofften. Tore hug til Kongen igien/ oc de skiffte hug med hin anden/ Men Kongens Suerd beed intet der som Reinshuden var for/ dog bleff Tore saar i haanden. Da sagde Kongen til Biørn Stallere/ Sla Hunden som icke bider Iærn paa. Biørn vende Øxen om i sin haand/ oc slog Tore Hund med Hammeren/ saa at hand rafuede ved: I det samme vende Kongen sig mod Kalff/ oc dræbte Olaff Kalffs Frende. Da rende Tore Hund til Biørn Stallere med et spiud/ oc stack hannem igiennem/ oc sagde/ Saa veide vi Biørnen.

Torsten Knarra Smed hug til Kongen med en Øxe/ oc rammede hannem paa det venstre Been/ ofuen for Knæet (oc Find Arnesøn dræbte strax Torsten) ved det hug nejede Kongen sig op til en steen/ oc kaste Suerdet fra sig/ oc bad Gud hielpe sig. Da stack Tore Hund til hannem med et Spiud/ oc stinget kom neden under Brynien/ oc rende op i Lifuet. Da hug oc
1030. saa Kalff til hannem/ oc hugget kom uden paa halsen paa den venstre side: De tre saar hafde Kongen sin baane aff/ oc der hand var slagen/ da falt oc alt det Led som gick frem med hannem.

Dag Ringssøn holt da Striden oppe/ oc søgte hand saa haardelig fram med sit Folck/ at Bønderne maatte vige tilbage/ oc en part flyde/ oc Erland aff Gierde oc Aslag aff Findø Læns-høffdinger/ blefue slagne/ oc Bøndernis Fennicke bleff nedhuggen/ oc var en skarp strid/ Den bleff siden kallet Dagsrid. Paa det sidste kom Kalff Arnesøn oc Hareg aff Tiots oc Tore

Hund/

Hund/ med alt deris Folck/ mod Dag/ oc hand bleff ofuer..aan-
det/ oc hans Folck blefue trætte/ oc mange vare saare/ thi maatte
hand fly/ oc drage op igiennem Dalen igien med sit Folck/ oc si-
den til Suerrig/ oc Bønderne forfulde icke de Fluctige langt/
Thi Høfdingerne vende strax om igien / oc mange hafde deris
Venner oc Frender at søge blant de Slagne.

Tore Hund gick der til som Kongen laa slagen / oc lagde
hans Lijg ned oc rette det ud / oc bredde klæder der offuer/ oc be-
kiende Tore sielff / at der hand tørckede Blodet aff hans Ansict/
da var det saa deyligt oc røt/ lige som hand hafde sofuit / oc megit
klarere end der hand lefuede.

Oc kom det aff Kongens Blod oppaa Tores haand/ som
hand var saar / oc hand hafde icke behoff at forbinde det/ saa
snart heledis det. Dette vidnede Tore sielff / oc var hand den
første aff alle Kongens Modstandere/ som hialp til at Kongens
Hellighed skulde blifue aabenbarit for alle Mand.

Kalff søgte effter sine Brødre / blant dennem som slagne
laae/ oc fant Torberg oc Find/ som vare faldne aff Saar oc mø-
de/ oc deris Vaabens tunghed/ dog haffde de icke nogen døds
Saar. Der Find kiende sin Broder Kalff/ da kastede hand
en Haandsax (det var et Vaaben til at kaste med) til han-
nem / oc talede hannem haardelig til/ oc kallede hannem Grid-
niding Fredbrydere / oc Kongens Forrædere. Kalff actede det
intet/ oc lod dennem bære til sit Skib/ oc drog sielff hiem med
dennem. Oc strax Kalff var affdragen/ saa droge oc Bønder-
ne hiem huer til sit / uden de som blefue igien/oc vilde rycte de-
ris saare Venner oc Frender/ eller begrafue deris Frenders Lijg
som slagne vare / oc de førde deris saare Venner hiem til Bon-
degaardene/ saa at alle Hus vare fulde/ oc mange laae ude under
Tiælding er oc Vdskurd.

Oc Bønder aff Værdal ginge for Høffdingerne/ oc bekla-

gede sig / at de fryctede at Dag Ringsøn med sit Folck skulde for⸗øde alt det de hafde / Thi begierede de at nogen aff dem vilde dra⸗ge op effter hannem / oc sla hannem ihiel med alt sit selskab. Det⸗te fremsætte de med mange ord / thi drog Tore Hund effter dem med et tall Folck. Men der hand kom i Værdal / da var Dag affdragen offuer Fieldet / oc Tore drog ned igien / oc saa til sine Skib / oc Bønderne fore til deris hus oc hiem.

Kongens Mænd som offuerbleffue / skiulte sig i Skoufue / oc en part finge hielp oc redning aff Bønderne.

Harald Siurdsøn Kongens Broder var 18 Aar gammel den tid K. Olaff bleff slagen / oc bleff hand megit saar i striden / oc Ragnvald Brusesøn førde hannem til en Bonde om natten / effter Slactningen / oc lod hannem der lønlige læge. Siden fick Bonden hannem sin Søn med sig / oc droge hemmelige offuer Skoffve oc øde Marcke / indtil de komme til Jamteland: Der fant Harald Ragnvald for sig / oc de droge til Suerrig / oc blefue der om Vinteren: Oc om Sommeren der effter droge de Øster til Garderige / oc blefue de længe hos K. Jarisleiff / oc Ragnvald var hans Landværn Mand udi lang tid.

Tormod Kolbrunar Skaald var skut med en Pijl som fag⸗ger hafde paa / udi den venstre side / oc brød hand skaftet sønder oc kaste fra sig: Hand gick effter Slactningen hiem til en Bon⸗degaard / der kom en Mand udgaaendis / oc sagde: Ilde lade de her inde / thi de skrige oc hyle: Det er skam / at Karlmænd ickt skulle taale Saar: Vel maa Kongens Mænd hafue duelige framgaaet i dag / men ilde bære oc fordrage de deris Saar. Tor⸗mod spurde huad hand hed: hand næfnde sig Kjmbi / oc der hand saa / at Tormod hafde en Guldring paa Fingeren / sagde hand til hannem / Jeg seer vel at du est en aff Kongens Mænd / der som Bønderne komme ofuer dig / da dræbe de dig. Giff mig den Guldring du hafuer / saa vil jeg skiule dig. Tormod sagde / Tag Ringen / om du kanst faa den aff / thi jeg hafuer nu mist det som

mere var. Kimbi racte sin haand ud/ oc vilde tage Ringen. Tormod bar sit Suerd dragit/ oc hand hug haanden aff Kimbi/ Oc hand lod intet bedre offuer sit Saar end de andre giorde.

Tormod gick ind til en Quinde som forbant de Saare. Hun skar Tormods saar/ indtil hun kom til Jærnit/ oc tog der ved med en tang/ oc fick Tormod om tangen/ som hand hende fore sagde oc begierede/ oc hand gaff hende sin Guldring/ Saa drog hand Jærnit ud/ oc der fulde med aff Hiertерøderne/ oc en part vare huide. Der Tormod det saa/ sagde hand/ Vel hafuer Kongen fød os i Vinter/ feed er jeg om Hierterøderne/ oc hand seig ned oc døde.

K. Olaff bleff slagen paa en Onsdag/ som var 4 Calendas Augusti, heden ved et slet Eftermiddag/ Thi Slactningen begynte hen ved 10 slet/ oc Kongen bleff slagen før end klocken var to/ oc Solens formørckelse begynte ved 11 slet/ oc varede indtil klocken var to. 1030.

Bønderne røfuede icke Valen/ det er/ de Døde: Thi strax Striden hafde ende/ forfærdede deris onde Samvittighed dennem/ dog blefue de varactige i deris onde vilie/ oc gafue en Dom ud/ at ingen aff Kongens Mænd maatte begrafuis som andre Christnes Lijg/ oc kaldede dem Ransmænd/ oc udslæge fredløse Mænd/ Men de rijge oc myndige Mænd/ som hafde deris Frender der iblant/ passede der intet paa/ oc førde deris Lijg til Kircke/ oc lode dem hæderlig begrafue.

Torgils Hialmosøn oc hans søn Grim/ ginge om aftenen silde til Sticklestad/ oc toge Kongens Lijg oc baare det ind i et Hus til en fattig Quinde/ som boede der tuert fra Gaarden/ oc toge klæderne der aff/ oc toede Lijget/ oc suøbte det i et Linklæde/ oc lagde det der i Husit/ oc lagde Rijs oc Træer der ofuer/ at ingen skulde see det/ om de komme der i husit. Siden ginge de hiem igien.

Der hafde megit fattigt Folck efterfuld Bondehærren/ at

bede sig Almisse/ De søgte efter herberg i Bygden. En blind Mand kom ind i det hus som Kongens Lijg laa udi/ oc der hand kom inden dørren/ træfuede hand paa Gulfuit for sig med haanden/ om hand kunde faa Lejet der / oc hand fant at der var vaat paa Gulfuit: Hand skiød Hatten op/ som sijede ned paa hofuedit der hand buckede sig/ oc hand rørde med den vaade Haand ved sine Ojnelog/ oc strax kløddede de saa/ at hand gniede baade Ojnene med den vaade Haand/ oc hand sagde til sin Dreng: Her er vaat inde/ vi kunde icke ligge her/ leed mig ud igien. Oc der hand kom ud/ kunde hand see i tysmørcket/ oc hand fick sin siun igien/ oc gick hiem til Torgils/ oc sagde det for alle mand som der vaare inde. Bønderne forundrede sig paa/ huad i det hus monne være / oc Torgils fryctede/ at de skulde fare hen oc randsage husit/ oc drog strax hemmelig hen med sin Søn/ oc baare Lijget bort i en Hafue/ oc ginge hiem igien oc lagde sig at sofue.

Der Tore Hund kom paa den femte dag der efter igien aff Væredal til Stickleſtad/ da var Vallen randsagit/ oc mange Saare vaare henførde at læge igien/ mange vaare oc døde udi de dage. Tore søgte efter Kongens Lijg/ oc der hand fant det icke/ spurde hand Torgils der om. Hand suarede/ Jeg hafuer hørt sige/ at Kongen var seet i Nat oppe ved Staff/ med nogen Folck/ Men der som hand er død/ da hafuer eders egit Folck henført hannem i Krat eller Steenhald. Tore viste vel at Kongen var død/ Dog giorde mange ord der aff at hand lefuede/ oc var snart ventendis igien med en ny Hær. Tore drog til Skibs/ oc alt Folcket som igien var/ søgte da hiem/ oc toge med sig de Saare som rørendis vare.

Torgils Hialmosøn oc Grim vare megit omhyggelige for Kongens Legom/ oc fryctede at hans Fiender skulde finde det/ oc mishandle det med/ thi de hafde hørt dennem sige/ at de vilde brende eller nedsiuncke det/ om de funde det. Torgils hafde

de seet Lius brende offuer Kongens Lijg paa Valstedén om Afftenen / oc lige saa om Natten / der som det nu laa / Thi fryctede hand / at det tegn skulde røbe Lijget : Thi giorde de en Kiste oc lagde Lijget udi / oc de giorde en anden Lijgkiste / oc fylte den med Halm oc Sand / lige ved en Mands tynge : Oc der alle Bønderne vare hiemfarne / toge de en stor Baad oc droge ud til Nidros / med otte eller nj Mænd / oc sætte Kongens Kiste under Tilliene / Men den anden ofuen paa : Oc de komme om Afftenen til Nidros / oc sende Bisp Sigurd bud / at de vare der med Kong Olaffs Lijg. Bispen sende sit Folck ned / oc lod tage den Kiste som de finge dem / oc føre den ud paa Fiorden oc siuncke den ned / oc meente det hafde værit Kongens Lijg. Torgils drog op effter Aaen / oc drog ind til dennem som hand viste Kongens Venner haffde værit / oc bød dennem hans Lijg i forvaring / Men ingen torde tage der ved : Thi vaagede hand der nogne timer ofuer i en øde stofue / oc for dag drog hand op effter Aaen / oc nedgroff Kisten med Kongens Lijg i en Sandklitte / oc flydde det beste de kunde / at ey skulde siunis nygrafuit / oc droge siden hiem igien.

Om Sommeren der effter bleff der megen tale om Kong Olaffs hellighed / oc de som mest hafde staaet hannem imod / begynte nu at gifue skylden paa dem som dennem hafde egget der til / oc synderlig skyldede de Bisp Sivord derfor / oc lagde hannem stort had oc fiendskab paa : thi siuntis hannem være best raad at drage der fra / Oc hand drog til Engeland til K. Knud. Siden sende Trønderne bud effter Bisp Grynkield / som haffde værit paa Hedmarcken / siden K. Olaff drog aff Landet / oc hand kom til Nidros / paa det hand vilde forfare om de Iærtegn der sagdis om K. Olaffs Lijg.

Bisp Grynkield drog til Einar Tambeskielff / oc hand tog megit venlig mod hannem / oc de talede megit sammen om de tidende som der giordis om K. Olafs Iærtegn / oc Bispen spurde der

der flitelig efter. Der efter sende hand bud ind til Sticklestad/ til Torgils Bonde oc hans Søn/ oc de komme til hannem/ oc sagde hannem ald handelen om Kongens Lijg/ oc huor de hafde begrafuit det: thi sende hand bud effter Einar Tambeskielff/ oc de ginge baade for K. Suend Knudsøn/ oc hans Moder Alffive Dronning/ som da var kommen til Trondheim/ oc begierede at de motte lade opgrafue Kongens Lijg. Kongen bad Bispen handle der med som hand vilde. Bispen oc Einar droge ud med alt Folcket i Byen/ bode Fremmede oc Byfolcket/ oc lode grafue der som Kongens Lijg var indgrafuit/ oc de toge hannem op/ oc lode hannem begrafue udi S. Clements Kircke.

Tolff Maaneder oc 5 dage efter K. Olafs fald/ da bleff hans Lijg atter optagen aff Jorden/ oc da var Kisten saa nær opvoxen igien aff Jorden/ oc var saa ny som den hafde værit nylig giort. Bispen lod Kisten op/ da stod der en god luct aff/ oc hand blottede Kongens Ansict/ da var det saa dejligt oc røt som hand hafde sofuit/ oc var inter forvent eller falmet: Dog var hans Haar oc Skieg voxet/ lige som hand hafde værit lefuendis. Bispen lod Kongen oc alle Høffdingerne see Kongens Lijg. Dronningen sagde/ at det var mueligt/ at Menniskens Legom kunde seent raadne i Sandklitter: Hafde hand ligget i Jorden/ da hafde det snarere raadnet. Bispen tog en Sax oc klippede hans Haar oc Skieg/ oc sagde: Saa megit er hans Skieg oc Haar voxet/ siden hand blef slagen/ som jeg nu hafuer affklippet. Dronningen sag-
1031. de/ At der som det icke brende i Ild/ da vilde hun tro at det var Helligt. Bispen lagde det paa Ild i Røgelsekarret/ oc det kunde icke brende. Der efter bleff K. Olaff actet for en hellig Mand/ oc hans Legom for en Helligdom. Oc Bispen oc Einar Tambeskielfuer/ med K. Suends oc Dronning Alffives samtycke/ lode det henbære/ oc sette det udi S. Clements Kircke under en kostelig Tielding: oc der skede siden mange Jærtegn hos hans Lijg/ saa som Munckene hafue nock omskrefuit.

Om

VIII.

Om K. Suend Knudsøn / huilcken en part kalde Suend Alffivesøn / den siuende Enwolds Konge i Norrig / naar mand udelucker Hagen Jarl aff Konge-tallet: Mens den ottende med hannem.

SVend var K. Knuds oc Alffiva Alffinds dotters Søn: Hans Fader haffde sæt hannem til en Regenter ofuer Jomsborg / det er Julin udi Venden: Der kom hans Faders Bud til hannem / at hand skulde drage til Danmarck / oc tage en hob Folck der fra med sig / oc drage ofuer til Norrig / oc indtage det Rige. Suend giorde saa / oc haffde hand med sig sin Moder Alffive oc Grefue-Haareg aff Tiotø / oc mange ypperlige Mænd oc deylige Folck / oc bleff hand tagen til Konge paa huert Ting. Hand var Øster i Vigien den tid K. Olaff 1030.
bleff slagen paa Sticklestad. Om Høsten der efter kom hand nord til Trondheim / oc bleff der tagen til Konge lige som andresteds.

K. Suend sætte megen ny Loug oc skick i Landet / udi mange stycker / efter Dansk Loug / oc en part megit strengere.

Den Første / at ingen skulde under Liffs oc Gods fortabelse 1.
drage aff Landet / uden Kongens forloff.

Den Anden / at huo som slog nogen ihiel / skulde hafue for- 2.
brut Gods oc Pendinge / oc alt det hand aatte.

Den Tredie / om nogen var Vdslæger / det er Fredløs oc Landflyctig / oc hannem falt Arff til / da skulde Kongen tage ald 3.
den Arff.

Den Fierde / at huer Bonde skulde gifue Kongen til Jul 4.
en mele Malt aff huer Arnestad / oc et Lem aff en Oxe / oc 18 marck Smør / oc huer Bondequinde skulde gifue saa megit Hørr som mand kunde spenne i sin haand.

5. Den Femte / at Bønderne skulde opbygge alle de Hus som Kongen vilde hafue bygt.

6. Den Sjette / at Bønderne skulde udgiøre huer siuende Mand i Riget der 15 Aar gammel var / med Vaaben oc Skib.

7. Den Siuende / at huer mand som roedde til Hafs at fiske / skulde gifue Kongen Landvard / det var 5 Fiske.

8. Den Ottende / at udi huert det Skib som seglede ud aff Landet / skulde Kongen lade et rum tuert ofuer Skibet.

9. Den Niende / at huer mand som sejlede til Island / Indlendske eller udlendske / skulde gifue Kongen Landøre / det er told.

10. Den Tiende / At Danske Mænd skulde hafue saa stor anseelse oc myndighed i Norrig / at en Dansk Mands vidne skulde felde oc drifue to Nordmænds vidne.

Der disse Louger vaare opliuste for Almuen / da sætte de sig der imod / oc knurrede der ved indbyrdis. Oc de som icke hafde værit med at sla K. Olaff ihiel / sagde til de andre:

Tager nu i Indtrønder den venskab oc store løn aff Knytlingerne / det er Kong Knuds Mænd / som eder var lofuit / for i skulde stride imod K. Olaff / oc felde hannem fra Riget: Eder var da lofuit oc tilsagt Fred oc Frihed oc Rettebod / Men nu hafue i trængsel oc trældom / oc hafue til med storligt mishandlet oc forseet eder mod Kong Olaff / oc giort hannem stort had oc nijd / oc uærligen tagit hannem aff dage. Dette var icke got at sige imod / thi de saae sielfue huor ulige omskifft var / oc huor ilde de hafde seet sig fore: Dog torde de icke fordriste sig til at giøre nogen oprør eller opreisning mod K. Suend / fordi de hafde sæt K. Knud deris Sønner oc Frender til Gissel: Icke heller hafde de nogen Høffding der til: Dog lode de sig nock mercke med Ord / oc klagede ofuer Kongens ubillighed / oc skyldede hans Moder Alffive mest derfore: Oc da maatte mange bestaa deris Sandhed om K. Olaff / oc bekiende at de hafde handlet urettelig mod hannem.

Der

Der Einar Tambeskielff var kommen Vesten fra England igien til sit hiem / hafde hand store Forlæninger som Kong Knud hafde faaet hannem / den tid de fundis udi Trondheim: Hand rosede megit der aff / oc var glad der ved / at hand icke hafde været med / at stride mod K. Olaff / oc kom hand ihu / at K. Knud hafde losuit hannem Grefuenafn / med et Grefuedom i Norrig / oc hafde icke holdet sine ord / Thi hialp hand flitelige til at K. Olafs helligdom skulde blifue obenbar oc udi act oc ved mact holden.

Find Arnesøn var paa Eggir indtil hand var lægt / hand talede ilde til sin Broder Kalff / oc fortrød det storlig at hand hafde værit i Strid mod K. Olaff. Torberg Arnesøn kunde bedre stille sine ord. Arne Arnesøn laa længe før hand bleff lægt. Siden fick Kalff dem Skib oc Folck / oc de droge huer hiem til sit Hus / oc forligte sig med K. Suend / oc blefue stille hiemme.

K. Suend regierede Norrig nogen faa Aar / oc var barnactig baade i Alder oc Forstand: Alffive hans Moder hafde mest raad i Landet / oc Landsfolcket hafde altid stor had til hende. Danske Mænd hafde den tid stor fremgang her i Landet. Lænshøffdingerne gafue ald skylden paa Trønderne / at de hafde ført Norrigis Mænd under den trældom oc trængsel / som ofuergick baade Rijge oc Fattige / i det de hafde slagit K. Olaff ihiel / oc sagde dennem derfore nu være plictige til at være de første til at giøre opreisning eller oplob mod K. Suend / oc aflegge det trældoms Aag som de vaare under komne / fordi der var oc meste Landsens styrcke i Trondheim / baade Lænshøfdinger oc Landsfolcket.

Der Trønderne fornumme / at ald Landsfolcket talede dennem ilde paa / oc tillagde dennem stort had / da kiendis de skylden / at de hafde storlige forseet sig / i det de dræbte Kong Olaff / oc deris gierning bleff nu ilde holden / oc Høfdingerne holde stefne med hin anden indbyrdis / oc raadsloge om denne handel. Der kom oc Einar Tambeskielff / som var mest raadig i den Sag.

Kalff Arneson fant oc huad Fare hand var ikommen / at hand haffde værit Høfuitzmand mod K. Olaff / for K. Knuds Løfftis skyld / som losuede hannem Grefuenaffn oc alt Norrig i Forlæning / oc hafde det intet holdet / Thi siuntis Kalff at hand var megit skuffet / sende hand derfor Bud til sine Brødre / oc forligte sig med dem / for hues had oc vrede de hafde til hannem for Kong Olaffs død.

Der K. Suend hafde regieret Norrig udi 3 Aar / spurde
1033. hand / at K. Olaff Tryggesøns Søn / ved naffn Trygge (huilcken hand haffde aflet paa Engeland med Gyda Dronning) hafde forsamlet en hob Folck udi Engeland / oc actede til Norrig oc vinde hans Fæderne Rige igien / thi bød hand Leding ud ofuer ald Trondheim oc der norden i Landet. Einar Tambeskielff vilde icke følge hannem. Kalff Arneson drog med sit Skib til sine Brødre / oc lagde hemmelig raad med dennem mod Kong Suend: der hand roedde nord igien udi Øsund / der laa Kongen med sin Skibsflaade. De raabte til Kalff / at hand skulde legge til dem oc følge Kongen / at verie hans Land: Kalff suarede / Jeg hafuer fuldgiort det / om jeg icke hafuer giort det alt formegit / at stride mod vort egit Folck for Knutlingerne / oc hand drog hiem til Eppe. Kongen holt synder til Agde / thi de meente at Trygge skulde først søge did som hans Fader var fød / oc hand hafde sine meste Frender.

K. Trygge kom med sin Skibsflaade Vesten fra Engeland / oc kom først til Landet ved Haardeland. Der K. Suend det spurde / seilede hand nord med ald sin Hær / oc de fundis inden for Bucken i Soknarsund / icke langt fra der som Erling Skialgsøn bleff slagen / oc der bleff en haard Strid. K. Trygge stridde mandelig / oc skiød med tuende Gafliner tillige / oc sagde / Saa lærde min Fader mig at holde Messe: Fordi hans uvenner sagde / at hand var en Presteson: Men hand bevijste med styrcke oc
1033. mandom / at hand var Olaff Tryggesøns Søn. Oc paa det siste

ste blef hand dog ofuermannet oc slagen/ oc meste parten aff hans Folck: De andre ginge Kongen til haande. Efter denne Strid raadde K. Suend ene for Riget/ oc var god Fred i Landet/ oc Kongen bleff den Vinter Øster i Landet.

Einar Tambeskielff oc Kalff Arnesøn hafde megen raadslaen sammen den Vinter/ oc fundis de udi Kiøbsteden Nideros: Der kom K. Knuds Bud til Kalff Arnesøn/ at hand skulde sende hannem 36 Bredøxer. Kalff suarede/ at hand ingen Øxer vilde sende K. Knud: Men hans Søn skulde hand faa saa mange/ at hannem skulde icke fattis.

Om Vaaren tijlige droge Einar Tambeskielff oc Kalff Arnesøn Øster igiennem Jamteland oc Helsingeland til Suerrig/ med det beste Folck de kunde udvelie offuer ald Trondheim/ oc fore siden til skibs/ Øster i Garderige/ oc komme om Høsten til Aldegioborg/ oc sende deris Mend oc Sendingebud til Holmgaard til K. Jarisleiff/ oc lode hannem sige/ at de vare komne aff Norrig/ oc vilde tilbiude Magnus/ K. Olaffs Søn den Helligis/ at de vilde annamme hannem til sig/ oc følge hannem til Norrig/ oc faa hannem styrcke oc mact til/ at indtage sit Fædernе Rige/ oc tage hannem til Konge ofuer Landet.

Kongen beraadde sig med Dronningen oc Høffdingerne/ oc bleff det saa samtyct oc besluttet/ at de sende Bud efter de Norske Herrer/ at de skulde komme til Kongen/ oc bleff dennem gifuen frij oc secker leide paa den Reyse. Oc der de komme til Holmgaard/ blefue de saa forenede oc forligte med Magnus Olafsøn/ at alle Nordmænd som der vare komne/ suore hannem/ oc blefue hans Mænd. Oc Magnus tilsagde Kalff Arnesøn/ oc alle dennem som hafde værit paa Stickelestad mod hans Fader/ at de skulde være frij oc angerløs for den Sag/ oc hand skulde være dem alle tro oc tryg/ oc en gunstig Herre/ naar hand fick Kongeriget i Norrig at regiere/ oc det stadfeste hand dennem med sin Eed/ oc skulde Kalff være Kongens Fosterfader/ oc giøre alt hues Magnus vilde hafue giort/ oc regiere Riget for hannem.

IX.

Kong Magnus Olaffsøn/som bleff kaldet K. Magnus den gode/ den ottende Envolds Konge i Norrig.

1034. MAgnus Olaffsøn drog fra Wolmgard til Aldegioborg/ oc kom der til skibs om Vaaren/ oc sejlede ofuer til Suerrig oc kom til K. Anund/ der fant hand Astrid sin Stiffmoder/ hun tog megit venlig mod hannem/ med stor glæde/ oc gick hun sielff paa Tingit med hannem i Suerrig/ oc med hendis snilde ord oc raad flyde oc forskaffede hannem megit Folck aff Suerrig/ med sig til Norrig/ oc hun undsætte hannem med Folck oc pendinge aff hendis yderste formue/ oc drog sielff med hannem.

Siden drog Magnus igiennem Suerrig til Helsingeland/ oc saa til Jamteland/oc siden ofuer Kiøllen oc ned i Trondheim/ oc alt Landsfolcket fafnede vel hans komme. Der K. Suends Mend det spurde/ droge de huer sin vey/ oc Magnus drog uden ald modstand ud til Nideros/ oc lod stefne alt Landsfolcket i Trondheim til Ører Ting/oc bleff der tagen til Konge ofuer alt Norrig/ saa vijt som hans Fader hafde raadd oc regieret ofuer. Derefter tog Magnus sig Hoffsinder an/ oc skickede Lænshøfdingerne oc Fogeder i Lænene: Siden bød hand Leding ud ofuer alt Trondheim/ oc de vare hannem villige oc redebon/ oc seylede hand siden sønder ved Landet med ald sin Hær.

K. Suend var paa Haardeland/den tid hand spurde at Magnus hafde samlet Folck mod hannem/ oc hand sende Hæror eller Stridsbud 4 veye fra sig/ oc stefnede Bønderne til sig med Folck oc skib/at verje Landet med hannem. De som boede der nest omkring/komme til Kongen/ hand holt Ting med dennem / oc begierede at de skulde følge hannem/ oc stride mod Magnus. Oc Kongen talede saa ord/ men Bønderne suarede intet til hans tale.

le. Da talede de Danske Høsdinger/som vare med Kongen/lenge oc klarlige der om / men Bønderne suarede der imod/oc sagde somme sig at vilde følge Kongen/oc hielpe hannem at stride: En part sagde ney der til/oc somme tagde aldelis stille. Somme sagde oc obenbare/ at de vilde søge Magnus paa hande/ det første de kunde. Kongen sagde til sine Mænd/Det er os icke raadelig/at vi tro disse Bønder / oc fordriste os med dennem at stride mod Magnus/ efterdi her ere faa til stede/ oc de som her ere/ sige mig obenbare til/at de ville drage til Magnus: thi ville vi drage hiem til Danmarck / der som Folcket er os tro oc trygt / oc der samle Krigsfolck/til at vinde dette Rige igien. Oc dette raad behagede alle hans Mend vel / oc de vende deris Skib omkring oc sejlede hiem til Danmarck/ oc bleffue der vel undfanget aff sin Broder 1034.
Haarde Knud / oc hand tilbød hannem at regiere Danmarckis Rige med sig/ oc det tæckedis K. Suend vel.

K. Magnus drog om Høsten Øster til Lands enden/oc bleff tagen til Konge ofuer alt Norrig/ oc de blefue alle glade der ved/ 1035.
at hand var kommen til Riget igien. Den samme Høst døde K. Knud den rijge i Engeland/Idibus Novemb. oc bleff begrafuen 1035.
i Vinrester / der hand hafde værit Konge ofuer Danmarck udi 27 Aar/ oc ofuer Engeland udi 24 Aar / oc bleff hans Søn Harald Konge i Engeland efter hannem. Den samme Vinter døde oc K. Suend Alffive Søn i Danmarck/ oc Magnus var den vinter Konge ofuer Norrig/oc Haarde Knud ofuer Danmarck.

Om Vaaren der efter lode begge Kongerne udbiude Leding / oc der gick rycetet saa at de skulle ville stride mod hin anden 1036.
ved Elfuen. Da giorde Høffdingerne i begge Hærrene bud til huer andre / at de skulde raade Kongerne til Fred oc Endrectighed paa begge sider. Kongerne vaare unge oc barnactige / derfor vaare der nogne aff deris beste Mænd tilskickede at regiere Rigerne. Det bleff talit til Forligelse mellem Kongerne / oc der de fundis/ bleff det saa beslutet oc samtyckt mellem dem / at de skul-

skulde holde Fred mellem dennem oc deris Lande/ saa længe de lefuede / oc om nogen aff dennem døde Sønneløs/ da skulde den anden som igienlefuede/ tage ald den andens Land oc Rige/ oc de suore sig i Brødrelauff sammen / oc 12 de ypperste Mend paa huer side suore med Kongerne/ at denne Fred oc Forligelse skulde holdis saa som nu sagt er / oc skildis Kongerne der med Venner/ oc huer drog hiem til sit Rige/ oc de hulde den Forligelse saa længe de lefuede.

D. Astrid Olaffs dotter K. Magnusis Steffmoder/ oc Alfhild hans egen Moder/ vare baade hos K. Magnus/ oc holdne i stor ære: Men Alffhild bar affvind der ved/ at D. Astrid var mere actet end hun var / oc vilde Alffhild sidde næst hos Kongen / oc var megit hoffærdig / som de gierne ere der hastelige komme fra fattigdom/ oc til nogen stor ære oc velde/ Men Astrid holt hende icke for andet / end for en Kongis Boelskab/ som hun hafde før værit/ der Astrid var Dronning ofuer Norrig/ oc K. Olaff raadde for Landet: Oc vilde hun icke nu hafue Sæs eller Sæde med Alffhild/ oc de blefue hin anden saa hadske/ at de ey vilde være i et Hus tilsammen.

Sigvald Skaald kom hiem fra Rom/ siden K. Olaff Haraldsøn var slagen/ oc drog til sin Hustru oc Børn i Trondheim: Hand hafde en skiøn Sædegaard. K. Suend begierede/ at Sigvald skulde blifue hans Mand oc Tienere/ Men hand vilde icke/ thi hand hafde saadan hiertens forlengelse oc stor banghed for K. Olaff/ oc angrede at hand den tid var dragen fra hannem. Hand hørde oc mange sige / at hand hafde forlat oc forløbit sin Herre i hans største nød: Derfor kunde Sigvald icke blifue hiemme / men drog til Suerrig / oc bleff der nogen stund / oc spurde altid Øster til Garderige/ huorledis det gick med Magnus Olaffsøn. Oc der Magnus kom fra Østen / fant hand Sigvald i Suerrig hos Astrid Dronning/ oc hand følgede Magnus til Norrig / oc bleff hans Mand/ oc K. Magnus hafde hannem megit kier.

K. Mag-

K. Magnus lod giøre et statligt Skrijn eller Lijgkiste med dyrebar Steene / oc lod der udi legge sin Faders S. Olaffs Legem.

Tore Hund drog aff Landet til Jerusalem / strax efter K. Olaff var slagen / oc det sigis at Tore Hund kom aldrig igien til Norrig.

Hareg i Tiota drog til Trondheim at forlige sig med K. Magnus: Der hand gick aff sit Skib / da hug Asmund Granskieldsøn hannem ihiel / for hand hafde brendt hans Fader inde / Oc hafde Asmund Kongens trøst til den gierning / oc Kongen gaff Asmund alle Haaregs Læn igien. Oc er der megen sagn fra Asmund oc Haaregs Sønner / huor de hafue holdet Feide med hin anden.

Kalff Arnesøn hafde mest oc høyeste raad med Kongen udi Landens Regimente nogen tid lang: Men der nogne paaminte Kongen / at Kalff hafde værit med paa Stickelstad / den tid Kongens Fader bleff slagen / da falt hand icke Kongen saa vel i sinde der efter / oc Kalff fornam vel at Kongen var hannem icke ret gunstig. En dag komme der mange til Kongen som hafde Sager at fremføre for hannem. Da kom blant andre / Torger paa Sule i Væredal (som før er nefnd) med en nødtørftig Sag oc klagemaal for Kongen / Men Kongen gaff icke act paa Torgers klage / men hørde dem som bode nærmere hos hannem. Da sagde Torger med høy Røst til Kongen / saa at alle som der inde vaare / hørde det: Tale med mig K. Magnus / Jeg fulde din Fader paa Stickelstad / oc bar mit hugne oc saare Hofuit der fra / som mangen gild Helt bleff igien. Du elsker disse onde Mennisker / Kongens Forrædere / huilcke Diefuelen sielff nedstøde. Da giorde en part bulder oc ulyd / oc bade hannem gaa ud. Men Kongen kallede hannem til sig / oc der hand hafde talet med hannem / gaff hand hannem god beskeden om sin Sag / saa at hand vel nøjedis / oc tilsagde hannem sin gunst oc venskab.

Nogen tidlang der efter var Kongen paa giestning udi Værdal/ Oc der hand sad ofuer Borde/ da sad Kalff ved den ene side/ oc Einar Tambeskielsuer ved den anden/ hos hannem. Kongen actede Kalff da icke megit/ men holt mest aff Einar/ oc sagde til hannem/ Vi ville ride ud paa Stickelestad i dag/ oc see huad der er skeedt. Einar sagde/ Herre/ Der veed jeg intet at sige aff/ lader Kalff eders Fosterfader ride med eder/ hand kand sige eder ald beskeeden der om. Der Bordene vaare optagne/ giorde Kongen sig ferdig at ride/ oc hand sagde til Kalff/ Du skalt fare med mig ud paa Stickelestad. Kalff suarede/ at det giordis intet behoff/ oc ey burde hannem det at giøre. Kongen suarede nogit vredelig/ oc sagde/ Du skalt fare med mig Kalff/ oc strax gick hand ud. Kalff klædde sig hastelig/ oc sagde til sin Dreng/ Du skalt ride ind til min Gaard Egge/ oc sige mine Hoffmænd oc Huskarle/ at de lade alt mit Gods blifue baarit i mit Skib/ inden Afften. Kongen red til Stickelestad/ oc Kalff med hannem/ oc de stege aff Hestene/ oc ginge der hen som striden hafde staaet. Oc Kongen sagde til Kalff/ Huilcket sted falt Kongen min Herre Fader paa. Kalff racte sit Spiuds skaffe fram/ oc sagde: Her laa hand falden. Kongen sagde/ Huor var du den tid Kalff: Hand sagde/ Her som jeg nu staar. Kongen bleff rød i Ansictet som Blod/ oc sagde/ Da kunde din Oxehjørne vel recke til hannem. Kalff sagde/ Icke racte min Oxehiørne til hannem. Oc i det samme daanede oc besuimede Kongen/ saa at hand falt ned/ oc hans Mænd holte hannem op igien. Men Kalff skyndede sig til sin Hest/ oc undrende med alle sine Tienere: Oc Kongen red ud til hans Gaard Høje igien. Der Kalff kom om Aftenen ind til Egge/ da laa hans Skib ferdigt for Lande/ oc alt hans rørende Gods oc Pendinge der paa/ oc alle hans Mend oc Tienere/ oc hand gaff sig strax til skibs/ oc drog baade nat oc dag/ naar byren blæste/ oc seilede fra Vestenhafuit/ oc bleff der lenge/ oc røfuede paa Skotland/ Irland oc Suderøer.

K. Magnus lagde alt Ruters oc Torgiers aff Quistad oc Kalff Arnesøns Gods/ Gaarde oc Ejendom under Kongen oc Kronen/ oc lige saa alle deris Eigner som faldne vaare paa Stickelstad aff Bondehæren. De som igien lefuede/ oc hafde værit med i Striden mod hans Fader K. Olaff / straffede hand haardelige. En part dreff hand aff Landet / oc somme skattede hand Gods oc Pendinge fra. Thi begynte Bønderne oc Almuen at knurre ved saadant/ oc sagde imellem sig selfue: Huad monne Kongen tencke/ at hand saa ofuertræder Lougen/ som K. Hagen Adelsteen gaff os / Monne hand ville fare den færd som hans Fader foer/ eller andre Høfdinger/ som vi hafue tagit aff dage/ der vi icke lenger vilde lide deris vold oc uret? Veed hand icke/ at vi hafue aldrig villet lyde nogen uloug oc ofueruold? Denne hørdis vijde om Landet. De Bønder udi Sogn hafde giort opreist/ oc forsamlet sig mod Kongen / oc vilde stride imod hannem naar hand kom til dennem. Kongen var da paa Haardaland/ oc hafde megit Folck med sig/ oc actede at drage nord i Sogn/ Da ginge 12 aff Kongens venner oc beste Mend tilsammen / oc lagde raad / at en aff dennem skulde atvare Kongen/ oc gifue hannem denne handel tilkiende/ oc de andre skulde stadfeste hans ord. Oc det falt Sigvald Skaald til/ at sige Kongen om Bøndernis oprørske forsæt / Thi dictede Sigvald en lang Vise / udi huilcken hand indførde oc gaff tilkiende / at Bønderne klagede fast ofuer Kongens haardhed oc strenghed/ oc de truede at ville sætte sig imod hans uloug. Der til opregnede hand mange Konger oc Herrer/ som i Norrig hafde værit oc regierit vel / oc derfor hafft en tro/ villig oc lydig Almue/ oc Undersotte. Oc mange hafde ilde regierit / oc det var gaaet dennem ilde aff / med mere saadant som hand der udi hafde / efter gammel Dicteris konst / artligen indført oc sammensæt/ oc hand quad samme Vise for Kongen/ oc de andre vidnede oc stadfeste det med hannem/ saa at være.

Efter den paamindelse rettede Kongen sig megit/ oc undertalede

sig med de vijseste Mend/ oc de sagde hannem Lougen. Oc hand lod sammenskrifue en Lougbog/ som endnu er i Trondheim/ oc
1039. kaldis Graagaasen/ oc bleff hand siden vennesalig/ oc alt Lands-folcket hafde hannem kier/ oc unte hannem vel: Oc bleff hand fordi kaldet Magnus den Gode.

K. Harald i Engeland døde det femte Aar efter hans Faders K. Knuds død/ oc bleff begrafuen i Vincester. Efter han-
1040. nem bleff hans Broder Haarde Knud Konge i Engeland/ oc raadde ofuer Danmarck oc Engeland udi 2 aar/ oc døde paa Engeland / oc bleff begrafuen i Vincester. Efter Haarde Knuds død bleff Eduard hin gode Konge ofuer Engeland: Hand var K. Adelraads oc D. Emmo søn/ oc var K. Haralds oc Haarde Knuds Broder paa Moderens side. Emmo var Grefue Richards dotter aff Nordmandien. K. Knud hin rjige oc Emmo hafde en dotter ved nafn Gunhild/ hun bleff gifuen Keyser Henrick den Milde til Hustru/ oc lefuede med hannem udi 3 Aar/ oc døde 2 Aar siden hendis Fader var død.

1042. Der K. Magnus spurde at Haarde Knud var død/ afferdigede hand sine Sendingebud til Danmarck/ til de Herrer oc Høfdinger/ som hafde med deris Eed samtyct oc stadfest den forligelse/ som giort var mellem Haarde Knud oc hannem / oc bad dennem nu holde deris Ord oc Eed / thi hand actede at komme om Sommeren der efter til Danmarck/ oc enten hafue Riget/ efter deris Forligelse oc vilkor / Ord oc Eed/ eller hand skulde ligge der igien med sit Folck.

1042. Om Sommeren der efter sejlede K. Magnus fra Agdesiden i Norrig oc ofuer til Jutland / oc lagde ind i Limfiord med 70 store Skib/ oc det skiøneste Folck hand kunde samle i Norrig/ vel vebnet. Hand førde sielff det store Skib Visunder (Vidunder) som hans Fader hafde aat. Oc der hand kom i Danmarck/ bleff hand vel annammet. Oc hand holt Ting med Almuen/ oc begierede Riget/ efter de vilkor/ ord oc forplict som der om vaare

gior-

giorde: Oc efter Landshøfdingernis raad oc tilskyndelse / som vaare hannem med deris Eed forplictet / samtycte de hannem til Konge / oc hand lod stefne alt Landsfolcket til Viborg Ting / oc bleff der til Konge tagen ofuer alt Danmarck / Oc hialp det fast der til / at K. Knud hin rijge / oc ald hans Afkomme / var da død / Der til var S. Olaffs Helligdom blefuen ryctbar hos dennem.

Kongen bleff udi Danmarck indtil Høsten / oc beskickede altingist / med Forlæninger oc andet / efter sin vilie / oc bleff vel entfangen / aff alle huor hand drog fram / oc bevijste hannem ald velvillighed oc lydighed: Seent om Høsten sejlede hand ofuer til Vigen / oc bleff der nogen stund.

Der Knud hin rijge hafde ladet sla sin Suaager ihiel / Vlff Jarl Torkields eller Torgiuls Spragalegs søn / udi Korskircke i Roskild (som før er sagt) da drog hans Søn Suend Vlffsøn / K. Knuds Syster søn / til Suerrig / til sin Moders halffbroder K. Olaff Suenske / oc bleff der lenge hos sine Frender. Suends Moder var Astrid / Suend Tiufffskegs oc Sigrid Storraades dotter / hun var K. Knud hin rijgis Syster / til Fæderne / oc K. Olaff Suenskis til Møderne. Suend Jarl var en deylig oc fuldkommen Mand / stor oc sterck / oc megit øfuit udi alle idret / oc der til snild oc vijs / oc hannem fattedis ingen dyd / som en god Høfding nødtørfteligen burde at hafue. Hand kom til K. Magnus i Vigen. Kongen tog vel mod hannem / det samme giorde alle Høffdingerne / Thi Suend var en vennesalig Herre: Oc hand gaff Kongen ald sin handel oc begiering tilkiende / med en lang oc snild Tale. Oc det kom saa langt / at Suend gick K. Magnus til haande / oc bleff hans Mand / Siden hafde Kongen megit sit raad med hannem.

En dag der Kongen sad i sit Kongelige Sæde / oc megit hans Folck var hos hannem / da sagde hand til sine Mænd: J skulle vide / baade Høfdinger oc menige Mand / huad jeg hafuer mig foretagit oc beslutet: Her er nu kommen til os en ypperlig Høffding

ding aff Slect oc Byrd/ oc en mandelig Herre paa sin egen Person/ Suend Vlffsøn: Hand er nu blefuen min Mand/ oc tilsagt mig sin tro tieniste: Oc vide i vel/ at alt Danmarcks Indbyggere hafue tagit mig til deris Konge udi Sommer forleden/ oc nu er Landet Høfdingeløst i min fraværelse/ oc de Vender oc Kurlender/ oc andre saadanne Folck/ giøre ofte stor indfald oc skade i Landet/ thi vil jeg sætte en Høfding der ofuer til Landeværn/ oc jeg veed ingen bedre der til end Suend Vlffsøn/ thi vil jeg giøre hannem til min Jarl/ oc faa hannem Danmarck at forestaa/ meden jeg er i Norrig/ lige som K. Knud sætte Suends Fader der ofuer/ den stund hand var sielff i Engeland. Einar Tambeskielfuer sagde/ Offjarl Offjarl Fostre (det er/ kiere Fostersøn/ i giøre Suend til mere end en Grefue/ eller formegit Grefue.) Kongen suarede vredelig/ Megit uforstandig holde i mig at være/ thi eder tyckis/ somme at være formegit Grefuer/ oc blifue formegit ypperlige/ oc en part komme icke høyt nock op/ eller blifue Mend nock. Kongen stod op oc tog et Suerd/ oc bant ved Grefuens side/ oc hengde en Skiold paa hans Axel/ oc sætte en Hielm paa hans Hofuit/ oc gaff hannem Grefuenafn/ oc saadanne Forlæninger i Danmarck/ som hans Fader hafde haft aff K. Knud. Siden bleff frembaarit et Skriin med Helligdom udi/ oc der paa lagde Grefue Suend sine Hænder/ oc suor Kong Magnus huldskab oc troskab/ oc Kongen ledde hannem sielff til Sæde.

1043. Der efter drog Suend Vlffsøn til Danmarck/ oc alt Folcket tog vel mod hannem: Hand fick sig Hoffsinder/ oc bleff snart en ypperlig Høfding/ oc drog vijde om Lande den Vinter/ oc lagde sig ind med Høfdingerne oc de Ypperste i Landet/ oc kom sig i venskab med dennem oc alt Landsfolcket.

K. Magnus drog nord i Landet/ oc bleff der Vinteren ofuer: Om Vaaren der efter seilede hand til Danmarck med en stor Hær/ oc der spurde hand/ at Venderne udi Jomsborg vaare frafaldne.

faldne. Danske Konger hafde der haft et Grefuedomme udi lang 1043.
tid/ oc giort den Stad Jomsborg eller Julijn merckelige fast. K. Magnus bød ud Folck oc Skib udi Danmarck/ oc drog der hen/ oc vant Staden igien / oc brende den/ oc ihielslog alt Folcket / oc røfuede oc brende vijt der omkring udi Landet / oc drog siden hen til Danmarck oc gaff sit Folck forloff/ baade de Danske oc Norske/ uden sit daglige Folck som hand holt hos sig.

Den samme Vinter som Grefue Suend bleff sæt ofuer Danmarck / oc vaar kommen i venskab med Høfdingerne oc Landsfolcket / da lod hand sig gifue Kongenaffn ofuer Danmarck. Men om Vaaren/ der hand spurde/ at K. Magnus kom med en stor Hær fra Norrig/ da drog hand til Skaane/ oc siden op til K. Eimund i Suerrig/ sin Frende/ oc bleff der om Sommeren/ oc hafde sine Spejdere i Danmarck. Der hand spurde at K. Magnus hafde gifuet alt Krigsfolcket forloff / da drog hand ned til Skaane med et stort tal Folck/ som Kongen i Suerrig undsætte hannem med / oc lagde alt Skaane under sig/ oc de toge vel mod hannem/ oc giorde hannem til Konge. Oc hand sejlede til Fyn med en stor Skibsflaade / oc alt Folcket gick hannem til hande.

K. Magnus spurde denne tidende/ oc der til at Venderne hafde en stor Hær forsamlet mod hannem : thi forsamlede hand en stor Hær ofuer alt Jutland. Der kom oc til hannem Hertug Otte aff Brunsvijg hans Suaager/ som hafde til Hustru Vlffhild K. Olaff H. dotter / hand hafde oc megit Folck med sig. De Danske Høfdinger raadde K. fast til/ at hand først skulde drage mod Venderne/ oc lade icke Hedningene gaa Landet ofuer oc forøde det. K. atlydde denem/ oc hand drog til Hedeby. Oc der hand laa ved Skotborg paa Lyrskoufs Hede/ da komme hans spejdere til hannem/ som vare udsende at bespejde Vendernis hær/ oc sagde/ at Venderne hafde en utallig hær: oc alle hans Høfdinger afraadde hanem at stride mod dem met saa lidet Folck/ uden Hert. Otte

hand

hand raadde der til at mand skulde stride. Kongen lod tilsige alt sit Folck/ at de skulde vebne sig/ oc de lade ude om natten under deris Skiolde: Thi de Vender vaare komne nær til dennem/ oc vilde icke gierne fly/ Thi hand var icke vaan der til. Kongen hafde stor omsorg/ oc soff hand lidet om natten: Da obenbaredis hans Fader K. Olaff for hannem i søfne/ oc trøstede
1043. hannem/ oc lofuede hannem Sejer ofuer Hedningene.

Den dag nest for S. Mickels dag/ stod Kongen aarle op oc lod blæse til Strid: Da komme Venderne dragendis sønden til ofuer Aaen/ oc Kongens Hær stod op oc drog mod Hedningene/ oc Kongen gick frammen for alt sit Folck/ oc hug med sin Faders Oxe (som Hell var kallet) med baade Hænder/ oc hans Folck gick saa hart fram/ at Hedningene falt saa tycke som Løff aff Træene/ thi stod det Slag icke lenge før end Venderne flyde/ oc Kongen forfulde dennem med alt sit Folck/ alt Oster ofuer Heden/ oc hug dennem ned i store hobe som Fæ/ saa at der icke mange undkomme. Oc det sigis aff alle mand/ at der aldrig hafde mere Folck faldet i en Strid udi disse Nordlande/ end paa den dag blefue slagne paa Lyrskoufs Hede.

Kongen lod forbinde sit Folck som vaare saare: Oc der Barskere oc Læger vaare saa faa i Hærren/ at de kunde icke ofuerkomme at forbinde dem alle/ da skickede Kongen 12 Mænd til at forbinde de Saare/ oc blefue de samme Mænd der efter gode Læger aff den orsag.

Denne Sejer bleff snart vijde ryctbar/ oc kundgiort ofuer alle Lande/ oc meente alle/ at det var icke muligt at nogen kunde ofuervinde K. Magnus i Strid: Thi hand hafde saadan bistand aff sin Fader K. Olaff/ som altid kom hannem til hielp.

Siden vende K. Magnus med sin Hær mod Suend Vlffsøn/ huilcken hand kallede sin Jarl/ oc de Danske kallede deris
1043. Konge. Suend Vlffsøn hafde mange Høfdinger med sig/ oc megit Folck aff Skaane/ Helland oc Fyn/ Men K. Magnus hafde

haffde mest Nordmænd oc Juder: De fundis for Vesten Aaen/ oc Grefuen tabede Slagit/ oc flydde atter til Skaane / thi hand haffde tryghed i Gotland naar hannem trengde.

K. Magnus sejlede hiem til Jutland/ oc holt megit Folck den Vinter/ baade paa Landet oc paa sine Skib.

Der Suend Vlffsøn spurde/ at Kongen var gaaen aff sine Skib / da drog hand til skibs med alt det Folck hand kunde samle/ oc sejlede om Siæland/ Fyn oc Øerne/ oc tog Landet ind/ oc mod Jul sejlede hand til Jutland / oc lagde ind i Limfiord/ oc megit Folck gick hannem der til haande/ oc mange røfuede hand Gods fra. Der Kongen det spurde/ at Suend saa regierede/ drog hand til skibs med sine Nordmænd / oc saa mange Danske som hand i en snarhed kunde samle/oc sejlede Øster/oc fant Grefue Suend med sin Skibsflaade for Aars / Thi holt Kongen Ting med sit Folck / oc sagde/ at hand vilde stride mod Suend/ 1044.
endog hand hafde mindre Folck end Suend/thi hand trøstede sig ved Guds hielp / oc sin Sags Retfærdighed / oc sin Faders K. Olaffs bistand: Hand bad dem være vebnede/ oc lagde til Grefuens Skib. Grefuen var ald ferdig med sine skibe: Oc de stridde aff stafnene/thi kunde ingen komme til at hugge/uden de som i stafnene stode: De andre/ som nest vare / stunge med speidse/oc de som vare lenger tilbage i skibene/ skiøde med Buer oc Haandskud/ oc Snarspiud/oc allehonde Skudvaaben / oc en part kaste med steen. Kongen fortrød at det varede saa længe / oc hand gick for i skibet/ oc sprang ind i Suend Vlffsøns skib/ oc hans Folck med hannem: da falt Suends Folck/ oc hand kom i et andet skib oc flydde/ oc K. Magnus tog 7 aff hans skib fra hannem/oc forfulde hannem siden først til Sæland / oc forjagede hannem der fra til Fyn/oc fra Fyn oc til Skaane igien / Oc Kongen giorde dem stor skade i Siæland oc Fyn som hafde gaaet Suend Jarl til hande. Dette slag stod paa neste Søndag for Jul.

Der Suend Vlffsøn kom til Skaane/drog hand op til Kon-

gen i Suerrig/ oc K. Magnus indtog Sæland oc Fyn igien/ oc alt Folcket gick hannem til hande/ oc om Vaaren der efter sejlede Kongen ofuer til Norrig/ oc bleff der længe om Sommeren.

Der Suend Vlffsøn det spurde/ da red hand strax ud til
1045. Skaanør/ oc hafde megit Folck aff Suerrig med sig. Skaaningerne toge vel mod hannem / oc hand sammendrog en stor hob skib oc megit Folck/ oc sejlede til Sæland oc Fyn oc Olandene/ oc indtog alle de Lande. Der K. Magnus det spurde/ sejlede hand med alt sit Folck ofuer til Danmarck/ oc søgte efter Suend/ oc fant hannem ved Helgenæs. De begynte at stride silde om Aftenen: K. Magnus hafde mindre Folck/ oc større skib end Suend/ oc der det lidde paa natten/ falt megit Folck. Kongen skiød sielff med Haandskud ald natten igiennem/ oc hand fick sejer/ oc hans Folck finge stort bytte/ oc Suend miste der mange skibe oc megit Folck/ oc hand flydde til Skaanør igien/ oc siden op i Skaane/ oc K. Magnus forfulde hannem langt op i Landet/ oc røfuede oc brende vijt i Skaane: Suend drog til Kongen i Suerrig/ oc var der vel holden.

Kongen sejlede til Falster/ oc siden til Fyn/ oc giorde stor skade/ indtil de ginge hannem igen til hande/ oc hand bleff den Vinter i Danmarck/ oc hafde god Fred: Hand hafde da holdet 3 slag mod Suend Vlffsøn/ oc mange andre Strider i Danmarck/ oc hafde altid sejer.

Der hand da hafde baade Danmarck oc Norrig i fred at regiere/ sende hand bud oc breff til K. Eduard i Engeland / oc begierede / at hand skulde oplade oc antvorde hannem Engeland/ fordi/ at K. Knud oc hand vare saa forenede/ at huilcken aff dem som lengst lefuede/ skulde tage alle den andens Lande oc Riger oc Folck / at raade oc regiere/ saa hafde K. Knud saa vel Engeland som Danmarck under sig / thi lod K. Magnus sig tycke/ at Engeland hørde hannem med rette til/ oc vilde hand søge det med krigsmact/ oc med Danske oc Norske Mænd/ om hand

icke ellers kunde faa det / Oc den som da fick sejer/ maatte beholde Riget.

K. Edvard suarede oc sagde: Jeg er Odelsbaaren til Engeland/ aff den rette Konge slect: Men K. Knud min Steffader trengde mig fra Riget / oc hans Sønner/ mine halffbrødre/ toge det efter hannem / endog det var icke lige skiffte imellem os Brødre: Oc der jeg intet høyt Nafn bar / da tiente jeg huem jeg kunde / lige som jeg icke hafde værit byrdig til nogit Rige: Men nu hafuer Gud unt mig Kongelig naffn oc Krone/ det vil jeg oc forsuare/ Thi faar hand icke aff Engeland / saa længe som mit Hofuit vender op/ oc mig vindis lifuet. De førde K. Magnus saadanne Tidende hiem: Oc hand sagde / Jeg tæncker vel at det blifuer det beste raad/ at jeg lader K. Edvard beholde sit Fæderne Rige udi fred for mig / oc holder vel disse Riger som Gud hafuer gifuit mig.

Harald Sivordsøn K. Olaff Haraldsøns broder paa Moderens side / var paa Sticklestad i striden / den tid hans Broder bleff slagen/ oc bleff der megit saar/ oc undkom dog med de andre som flydde. Ragnvald Brusesøn førde hannem aff striden/ oc til en fattig Bonde / som boede langt fra de andre/ oc bleff hand der læget. Der hand var heel/ fulde Bondens søn hannem Øster ofuer det Field Kiøl/ oc de droge ald Skoufleden/ oc lode sig icke til siune; Bondens søn viste oc icke huo det var der hand fulde. Harald drog Øster igiennem Jamteland/ oc deden til Suerrig/ der fant hand Ragnvald Brusesøn/ oc mange andre/ som hafde værit i strid med K. Olaff hans Broder.

Om Sommeren der efter finge de skib oc seglede Øster i Garderige til K. Jarisleiff/ oc hand tog vel mod dennem/ oc Harald bleff der en ypperlig Strids Høfuitzmand/ oc Kongens Landværne høfding/ med Eiliff Ragnvald Jarls søn. Siden drog Harald ud til Constantinopel/ oc hafde megit Folck met sig.

Den tid regierede Keyserdømmet udi Constantinopel/

Zoe Keyserinde / oc med hende Michael Calephates, som var hendis affgangne Mands Systersøn. Harald kom i tieniste hos hende/ oc drog ud med sit Folck i Strid paa Galeider/ oc holt sig mandelig.

Keyserinden Zoe hafde en Krigsøfuerste ofuer hendis Hær/ ved naffn Georgius/ som var hendis Frende. Der vare oc tuende slags Folck i Hærren / den ene part vare Greker/ oc de andre vare kallede Varinger/ oc vare komne aff Nordlandene. Der Harald hafde værit nogen stund udi Keyserens Hær/ da holt alle Varingerne sig til hannem / oc toge hannem for deris Høffuitzmand huor de komme i strid/ oc ofuergafue Georgium. Siden droge Georgius oc Harald vijde om Lande oc Der med deris Krigshær/ oc indtoge mange Stæder oc Byer/ Keyseren til hande: Paa det sidste kom dennem tuist imellem/ thi Georgius vilde icke acte det fremmede Krigsfolck lige ved Grekerne. Oc det hende sig/ at Harald slog sit Lejer en Aften med sine Nordmænd oc Varinger paa et høy oc tørt sted / fordi hand kom først der til: Der efter kom Georgius med Grekerne / oc kunde icke saa plats til sit Folck/ thi vilde hand/ at Harald med sit Folck skulde vige/ Men Harald vilde det icke giøre: De blefue vrede paa begge sider/ oc vare nesten kommen til slag / der som nogen vijse Mænd aff deris Folck icke hafde lagt sig der imellem/ oc forligte dennem saaledis / at de skulde kaste lodden der om/ imellem Grekerne oc Varingerne/ huilcke aff dennem der skulde gaa eller ride/ eller ro eller segle fore hin anden/ oc først legge til Hafne eller tage Natsted eller Leje paa Lande. Harald sagde til Georgium/ Lad mig see / huorledis du mercker din Lod / paa det jeg skal icke mercke min lige saa. Georgius giorde saa: oc Harald merckede sin Lod lige som den andens var mercket/ oc de kaste loderne i en Mands Kiortelslige/ at hand skulde dele dennem: Hand tog op den ene Lod i haanden/ oc sagde/ De som denne Lod tilhører/ skulle være de fremmerste/ oc hafue de første kor i alting. Harald greb til/ oc

tog den Lod udaff Mandens Haand / oc kastede den i Hafuit. Georgius spurde / Hui hand lod hannem icke see den : Harald bad hannem see den Lod som igien var / oc der den bleff optagen / var Georgij Mercke der paa / oc hand maatte sla sin Lejer paa lange oc vaat sted.

Harald Siurdsøn vant altid priis med den part aff Hærren som hannem fulde : Men Georgius icke saa / Thi bleff Harald højt actet aff den ganske Hær / oc Georgius bleff forsmaadt / oc de begierede Harald til Høfding ofuer ald Hærren : Det forstrød Georgio storligen / oc hand bad Harald drage fra sig med sin Hær / saa vilde hand drage for sig selff med Grekerne : Thi drog Harald med alle Varinger oc sit egit Folck hen til Africam / oc mange unge Kompaner aff Grekerne / som saae hans mandelighed / gafue sig i hans Hær / at de vilde vinde Gods oc Pendinge / oc indlegge priis : Hand var længe udi Africa / oc vant der 80 Stæder oc Byer / oc huis Guld oc Sølff oc dyrebar tingist hand kunde samle / det forskickede hand med nogne sine tro Mænd til K. Jarisleiff udi Garderige / at hand skulde forvare hannem det til hande / oc hand forsamlede der med en usigelig Skat / som hand lod henføre.

Der efter drog Harald til Sicilien / oc stridde der lige som andre steds / oc hand belagde en stor Stad / huilcken hand for sin fasthed skyld icke kunde vinde / Thi lod hand fange en stor hob smaa Fugle / som komme udi Lejeren / oc hafde deris Reder oc unger i Staden / oc hand lod binde tørre Spaaner paa deris ryg / oc lagde der Ild i / oc lod dennem flye / oc de fløye til deris Reder oc Unger / oc satte saa Ild mangesteds i Tagene ofuer den gantske By. Oc der Folcket saa Staden brende allevegne / da ginge de ud til Harald oc begierede naade / endog de hafde tilforn haanligen foractet hannem oc hans Hær. Harald tog dennem alle til naade / oc indtog Staden.

Harald vant oc en anden stor Stad i Sicilien / huilcken hand

lod undergrafue / saa at hans Folck ginge ind under Muren / oc komme op i Staden før nogen affviste / oc indtoge saa Staden.

Den tredie Stad som Harald indtog oc ofuervant udi Sicilien / den fick hand med saadan list / at der hand nogen tid lang hafde belagt Staden / oc icke kunde vinde den / da bleff hand megit kranck / oc siugdommen forøget sig saa storligen med hannem / at ingen trode hannem at skulle lefue. Stadsmændene hafde alle dage deris Spejdere i Hærren. Paa det sidste gick der ord aff ofuer den gantske Hær / at Harald var død / thi sende hans Mænd bud ind i Staden / oc begierede / at de maatte begrafue hannem i nogen aff deris Kircker. Presterne oc Kirckens Forstandere tenckte vel / at der vilde følge stor Offer oc skienck med hans Lijg / thi vilde huer hafue det i sin Kircke / oc de giorde en stor Proces ud mod Lijget / oc hans Folck lode som de vilde giøre en stor begraffuelse: De baare Lijgkisten høyt / oc førde mange Banere oc Fenicker der hos / oc ginge vebnede for oc efter Kisten. Der de komme i Stadsporten / sætte de Kisten ned oc hulde Porten aaben / oc droge deris Suerde ud / oc blæste siden i deris Trommeter / oc alt Folcket aff Lejren falt ind i Staden / oc sloge ihiel huilcke der forekomme / oc røfuede oc brende Staden.

Harald var længe udi Africa oc Sicilia / siden drog hand til Constantinopel igien med sin Hær / oc tøfuede der icke lenge / før end hand drog ud til Jødeland med alt Krigsfolcket / oc indtog der mange Stæder oc Byer / oc drog til Jordan oc badde sig der i / oc ødelagde alle Skofrøfuere / som vare paa den vey. Siden drog hand til den hellige Graff / oc offrede der megit Guld oc Sølff.

Der Harald var kommen til Constantinopel igien fra Hierusalem / da fick hand tidende / at hans Brodersøn Magnus var blefuen Konge / baade ofuer Danmarck oc Norrig / thi lengedis Harald hiem til sit Fæderne Land / oc hand begierede Forloff / oc opsagde sin tieniste. Der Keyserinden Zoe det fornam / bleff hun saare vred oc fortørnet / oc gaff hannem Sag / at hand icke

haf-

hafde rettelige oc troligen handlet med hues Roff oc Bytte hand hafde paa hendis vegne faaet / den stund som hand hafde værit Ofuerste ofuer hendis Krigshær. Harald hafde tilforn bedet om Keyserindens Broders dotter / ved nafn Maria / oc det bleff hannem affslaget oc nectet: Oc hafue mange aff Varingerne / som da vare i Constantinopel / ført det hid til Lande / at Zoe haffde sielff vilie til hannem / oc derfor giorde hun sig vred / der hand vilde drage fra hende / endog hun lod icke ved gaa / men gaff andre orsager fore hos den menige Mand.

Constantinus Monomachus regierede den tid Keyserdømmet med Zoe: hand lod kaste Harald i Tornit med to hans Tienere / Haldord oc Vlff / Vspags sønner: Men den første nat der efter blefue de underlige befriede oc oppvunden aff Taarnet igen / ved en mæctige Quindis hielp oc bestilling / som hafde Harald kier: Da gick Harald strax til Varingerne / oc de stode alle op oc vebnede sig / oc ginge med hannem til Keyserens Pallatz / oc toge hannem fangen / oc stunge baade hans Øjen ud / oc Harald tog Mariam Keyserindens Broder dotter med sig / oc gick til skibs / oc lagde der fra om natten / oc seglede ind i det sorte Haff / som pontus Euxinus kaldis / oc siden ind i den Mæotiske Søø: Oc der hand kom til Landet / vilde Jomfruen icke følge hannem / men begierede / at hun maatte drage tilbage igien / oc hand sende saa megit Folck med hende / som kunde vel føre hende hiem igien. Siden drog hand ofuer Land til Garderige eller Rusland. K. Jarisleiff annammede hannem megit venlig / oc antvordede hannem alt hans Guld oc sølff oc dyrebare Klenodier / som hand haffde sendt til hannem at forvare / oc gaff hannem sin Dotter Elizabeth til Hustru.

Om Vaaren der efter drog Harald til Aldegiborg / oc kom der til skibs / oc seglede ofuer til Suerrig / oc lagde op til Sigtun / der fant hand Suend Vlffsøn / som hafde om Høsten tilforn flyt for Kong Magnus ved Helgenæs / oc de faffnede huer andre 1045.

me-

megit venlige / fordi de vare besuaagrede med huer andre: Thi Elizabeth Haralds Hustru var K. Olaff Suenskis Dotter dotter / oc Suend Jarl var K. Olaffs Syster søn: De lagde Stalbroderlag / oc besuore sig sammen / oc vare alle Suenske Suend Vlffsøns venner / thi hand var kommen aff Kongelig Stamme / oc hafde stor Slect i Suerrig / oc lige saa var det med Elisabeth Haralds Hustru / Thi fick hand oc mange venner i Suerrig / som hannem vilde giøre bistand oc være følgactige.

Der efter samlede Harald oc Suend Skib oc Folck / oc segflede til Danmarck / oc lagde til ved Sæland / oc siden til Fyn / oc røfuede oc brende huor de komme.

K. Magnus hafde seglet til Norrig fra Helgenæs Strid / oc der spurde hand de tidends / at Harald Sigurdsøn hans Frende var kommen til Suerrig / oc hafde giort forbund med Suend Vlffsøn / oc forsamlet en stor Krigshær / oc actede at indtage baade Danmarck oc Norrig / Thi lod K. Magnus udbiude Leding ofuer alt Riget / oc fick snart en stor Hær / Da bleff hannem sagt / at Harald oc Suend Vlffsøn vare komne til Danmarck / oc brende oc indtoge Landet huor de droge: Der hos at Harald var sterckere oc større end andre Mænd / oc saa vijs oc forsictig / at huad hand tog sig fore / det gick for sig / Hand fick oc altid Sejer huor hand stridde / Der til var hand saa rijg oc formuendis paa Guld oc Sølff / at ingen kunde i de maade lignis ved hannem / Thi raadde Kongens beste Mænd hannem / at hand icke skulde stride imod Harald / fordi / det vilde neppelige blifue til gafns / oc de tilbøde sig / at vilde drage til Danmarck / oc finde Harald / oc forlige dennem: Det behagede Kongen vel. Oc de droge hasteligen ned til Kongens beste venner i Danmarck / oc de saa tilsammen førde dette ærinde med dennem for Harald Siurdsøn. Hand suarede først nogit vredeligt: Men der hand hørde / at K. Magnus lod hannem tilbiude venskab oc forligelse / oc halff parten udi Norrig / oc at de skulde skiffte beggis deris rørendis Gods

oc Pendinge til lige deel imellem sig/ da tog hand ved det bud/ oc de droge hiem at gifue K. Magnus det tilkiende.

En Aften drucke Harald oc Suend sammen/ da spurde Suend hannem/ huad tingist eller ejemon hand hafde kierest/ oc holt mest aff. Harald sagde/ Det er mit Banere Landøjde. Suend spurde/huorfore hand actede den saa megit. Harald sagde/Fordi det er sagt/ at den som fører det Banere/ skal icke fattis Sejer/ oc saa hafuer det værit/ sagde hand/ siden jeg fick den at eje. Suend sagde/ Da vil jeg tro/ at dit Banere hafuer den dyd oc kraft med sig/ naar du faar strid tre gange mod K. Magnus din Frende/ oc du bær altid sejer hiem. Da suarede Harald nogit vredelige: Jeg veed vel huor nær K. Magnus er min Frende/ endog du icke paaminder mig det: Icke drage vi heller derfore i strid sammen imod huer andre/ at vi jo kunde finde bedre raad til at forligis. Suend bleff nogit underlig ved de ord/oc sagde: Det sige mange/ at du hafuer saa før giort/ oc at du holder icke mere aff Forbundt oc sambond/ end dig stunis være gaffnligt til din egen sag best at fremføre. Harald suarede/Mindre skalt du kunde bevjse/ at jeg hafuer rygget oc forbrut Forbund oc Forplict/ end som K. Magnus klager at du hafuer giort imod hannem/oc der med skildis de adt/ oc huer drog til sit Skib.

Harald sagde til sin Dreng/ at hand icke vilde sofue den nat i Lyfftingen/ thi hand frycktede at der var suig paa færde/ oc hand lagde sig et andet steds i skibet/ oc tog en stor Knub oc lagde i sin Seng i Lyfftingen/ oc befalede sine Drenge at tage vare paa huad der skeede om natten. Der alt Folcket soff/ komme der to Mænd roendis til Borde/ oc den ene gick op i Lyfftingen oc hug i Kongens Seng med en Øxe/ saa at den stod fast i Knubben/oc sprang strax i Baaden igien/ oc rodde bort/ oc det var mørckt/ oc Øxen bleff staaendis i Knubben. Da vaagnede Harald/oc vøckte alt sit Folck op/oc sagde dennem/huad suig oc forræderi hannem var actet oc tillafuet/ oc bad dennem strax giøre løst/ oc roo der

fra i mørcke / efterdi hand hafde icke Folck nock til at slaes med Suend Vlffsøn / oc hand rodde der hen som K. Magnus laa med sin Hær / oc gick til hannem / oc de fafnede huer andre med stor glæde / oc talede om deris Forligelse / huilcken Harald var rede bon oc villig til at indgaa oc annamme.

1046. K. Magnus laa nær ved Landet / oc hafde sin Landtlesding paa Landet / hand bød Harald sin Faderbroder til giest med 60 Mend / oc der det lidde paa dagen / gick K. Magnus ind til Harald / oc nogen hans Mend med hannem / som baare Vaaben oc Klæder / oc anden saadan kosteligting / oc hand uddeelte først Gafuer til alle Haralds Mend / fra den nederste oc til den øfuerste. Siden gick hand for Harald at staa / oc hafde to Vender eller Rørstraa i sin haand / oc sagde til hannem: Huilcken aff disse to vender vilt du korre dig Harald Frende. Harald sagde: Den som mig nest er vil jeg hafue: Huad betyder denne vaand. Kong Magnus sagde: Med denne vaand gifuer jeg dig halffparten i alt Norrig / med Skat oc Skyld / oc alt det der til ligger / med saadanne forord / at du skalt hafue ald Kongelig mact oc herlighed udi Norrig / lige med mig / Dog saa / at naar vi ere baade sammen / skal jeg hafue det høyeste sted / oc være for dig udi helsen / oc udi sæde oc gang oc ald tieniste / oc skal jeg hafue det øfuerste Leje / huor som vi komme i Hafne sammen eller ved Brygge / oc du skalt styrcke vort Rige / efterdi jeg giør dig til den Mand i Norrig / som jeg icke hafde tenckt at nogen skulde blefuit / saa lenge mit Liff varede. Harald stod op oc tackede hannem / oc de sette sig ned oc vare glade med hin anden til Aftenen / siden gick Harald til sine Skib.

Anden dagen lod K. Magnus kalde alt sit Folck til Ting / oc opliuste for dennem / at hand hafde gifuet sin Frende Harald
1046. Sigurdsøn halffparten i Norrig med sig. Tore aff Stegen gaff Kong Harald Kongelige Vaaben oc Kongenafn paa Tingit. Den samme dag bød K. Harald sin Brodersøn K. Magnus til

giest udi sin Landtield/ med 60 Mend/ oc plejede dennem megit vel. Kongerne sade hos hin anden oc vare megit glade/ oc der det lidde paa dagen/ lod K. Harald indbære mange Vedsker fulde aff Guld oc Søiff oc dyrebare Klenodier/ oc der til Klæder oc Vaaben: Oc der hand hafde begafuit alle Kongens Mend som der vare/ lod hand oplade Vedskerne/ oc sagde til K. Magnus: Du skienckte mig i gaar dag dit halfue Rige/ som du hafuer med stor møde vundet aff dine Fiender/ oc var det en stor Gafue/ thi det hafuer megit kostet dig: Nu hafuer jeg værit uden Lands/ oc ofte udi stor Liiffs fare/baade jeg sielff oc alt mit Folck/ før end jeg fick samlet denne Skat oc Liggendefæ/ som jeg nu vil vise dig/ oc dele med dig til lige deel/ lige som vi hafue Riget tilsammen: Jeg kiender dit store Sinde vel/ at du est mere prectig end jeg er/ thi ville vi skifte dette Guld/ oc huer raade siden for sin part som hannem lyster. Siden bleff Guldet udslagit paa Gulfuit/ oc skifft med Veyeskaaler/ oc hafde ingen seet mere Guld paa et sted i disse Norderske Lande. Kongerne sade oc saae til Skiftet/ oc vare venlige oc glade med hin anden. Da kom der fram et stort Stob som et Mands hofuit: K. Harald tog Stobet/ oc sagde til K. Magnus: Huor er det guld Frende/ som du vilt gifue mig imod dette Guldkar. K. Magnus sagde: Saa langvarendis Krig oc Feide hafue vi nu haft/ at alt vort Guld oc Sølff er uddeelt blant Krigsfolck/ oc hand tog en Guldring aff sin Finger oc fick K. Harald den/ oc sagde: Her gifuer jeg dig saa megit Guld som jeg nu hafuer i min Eje her hos mig. Kong Harald saa paa Ringen/ oc sagde: Lidet Guld er dette/ for den som Konge er ofuer tuende Riger/ oc er det tuifl at denne Ring er din. Kong Magnus suarede med stor betenckelse: Icke veed jeg huad jeg monne være retteligen adkommen/ om denne Ring hører mig icke til/ Thi min Fader gaff mig den det sidste gang vi skildis adt. K. Harald lo der ad/ oc sagde: Jeg troer vel at din Fader gaff dig denne Ring/ men hand tog den fra min Fader

for en liden Sag/ oc er det sandiste at sige/ at Smaakongerne i Norrig hafde icke got den tid din Fader var i sin høyeste mact. K. Harald gaff Steger Tore Gafuer oc skienck/ oc tilsagde hannem sin gunst oc venskab.

1046. Den Vinter regierde de baade Norrig/ oc huer holt sit Hoff/ oc vaare mange saa onde oc forrædelige/ at de gierne vilde hafue giort tuist imellem Kongerne.

K. Magnus hafde sielff tilsiun til S. Olaffs Helligdom/ oc skar hans Negler oc klipte hans Haar engang huert Aar.

Der Suend Vlffsøn vaagnede op / oc saa at Harald var borte/ som før er omtalit/ oc hand spurde/ at Harald oc Magnus vare forligte / oc actede at søge hannem med beggis deris Hær/ da seglede hand Øster til Skaane / oc bleff der om Vinteren: Men der hand spurde/ at K. Magnus oc Harald hafde seglet til Norrig/ da drog hand til Jutland / oc tog ald Kongelig Rettighed op ofuer alt Danmarck den Vinter.

1047. Om Vaaren der efter bøde Kongerne Leding ud aff Norrig/ oc der de vare færdige med Skibe oc Folck/ oc laae i en Hafn tilsammen/ da hende det sig at K. Harald lagde først ud aff Hafnen / oc om Aftenen lagde hand i den Hafn som K. Magnus hafde actet sig til/ oc lagde K. Harald sit Skib udi Kongens leje/ oc lod tielde ofuer sig. K. Magnus kom strax der efter i Hafn/ oc der hand saa Harald ligge i det øfuerste Leje/ oc hafde tieldet ofuer sig/ oc actede at ligge der om natten/ da lod K. Magnus sine Segl falde/ oc bad sit Folck strax vebne sig/ oc ligge til Harald oc slaaes med hannem/ om hand icke vilde legge aff vejen. Der K. Harald det saa/ bad hand sine Mænd strax hugge Landtoufuet/ oc legge Skibet aff Lejet/ oc sagde: Vred er nu Magnus min Frende. De giorde strax som hand befalede / oc K. Magnus lagde strax sit Skib i Lejet igien. Der de hafde fortøjet Skibene oc giort alting klart der med / da gick K. Harald med nogen faa Mænd ind paa Skibet til K. Magnus: Hand stod op imod

Kong

Kong Harald/oc bad hannem være velkommen. K. Harald suarede: Icke lod du saa paakiende nu liden stund siden: Jeg meente at alting var venlig imellem os/ Men nu veed jeg icke/ om du vilt lade det saa være: dog acter jeg dette icke andet/ end en barnactig hastighed. K. Magnus suarede/ Det var icke barneskiemt/ men det var et stycke aff mine Forfædris mod oc sinde/ Jeg kommer vel ihu huad jeg hafuer gifuit dig/ oc med huad vilkor oc forord/ det vil jeg ocsaa ubrødelig holde/ oc det samme begier jeg aff dig: Men der som jeg tilstedde dig nu udi dette lille/ at ofuergaa voris forord/ da skulde du snart begynde det at giøre i større handel. K. Harald sagde/ Det er gammel sed/ at den skal veje som vijseste er/ oc hand gick til sit skib igien. Deris Folck/ paa begge sider/ hafde ulige meninger der om/ oc huer sagde sit der til.

Der efter seglede Kongerne til Danmarck. Der Suend det spurde/ flydde hand Øster til Skaane/ oc K. Magnus oc K. Harald blefue i Danmarck den Sommer ofuer: om Høsten der efter vare de baade i Jutland/ Da bleff K. Magnus megit franck/ oc laa i Sudertorp/ oc der hand fornam/ at det lackede til døden med hannem/ da sende hand sin Broder Tore aff Stegen til Suend Vlffsøn / oc lod hannem sige/ at hand gaff hannem Danmarckis Rige efter hans død/ oc bad at hand vilde hielpe Tore hans Broder til gode/ om hannem trengde der til. Siden døde K. Magnus Gode/ oc mange sørgede for hans død/ besynderlig ald Almuen. 1047.

K. Harald satte sig fore at drage til Viborg Landsting/ oc lade sig tage til Konge ofuer Danmarcks Rige / oc actede/ at Nordmænd skulde stedse der efter blifue Herrer ofuer Danmarck/ oc hand bad sit Folck bevise sig/ oc tage til sig huem de kunde faa. Da suarede Einar Tambeskielfuer/ Mig tyckis det være mere sømmeligt oc tilbørligt/ at vi føre K. Magnussis Lijg til Norrig/ oc lade hannem begrafue hos hans Fader / end vi ligge her uden Lands / oc slaes om en andens Ejendom / oc siger til

fremmede Kongeriger: Jeg vil heller følge K. Magnus død/ end nogen anden Konge lefuendis. Siden lod hand tilfly med Kongens Lijg paa det beste/ oc førde det ud paa Kongens skib. Da vilde alle de Norske følge hiem til Norrig med Lijget/ oc Folcket skildis adt. Thi betenckte Harald sig/ at hand først vilde drage til Norrig/ oc indtage det Rige. Oc der hand kom i Landet/ bleff hand tagen til Konge paa huert Ting/ ofuer ald Norrig.

Einar Tambeskielfuer førde Kongens Lijg til Nidaros/ oc alle Trøndernis Hær med hannem/ oc lod hannem begraffue udi S. Clemens Kircke/ thi der stod da S. Olafs Skrjn eller Kiste.

K. Magnus hafuer værit en medelmaade Mand paa vext/ rag oc ret opvoxen/ klar oc lius i Ansictet/ hafde deyligt haar/ oc et klart oc rede maal/ oc var snar til raad/ elskendis oc vennekier/ oc den allergiefmildeste/ Hand var oc en megit god Krigsførste/ oc dristig udi Strid/ Hand var vennesaligst aff alle Konger: Hannem rosede baade Venner oc uvenner.

Suend Vlffsøn var den Høst i Skaane/ oc actede at drage til Suerrig/ oc aflegge det Kongenafn hand hafde tagit sig til/ oc der hand var kommen til Hest/ fick hand tidende at K. Magnus var død/ oc at alle Nordmend vare dragne til Norrig/ da sagde hand hastelig/ oc suor ved Gud/ at hand skulde aldrig fly aff Danmarck mere/ saa lenge hand lefuede/ oc hand samlede Folck/ oc indtog alt Danmarck/ oc bleff tagen til Konge aff alt Landsfolcket. Tore K. Magnus Broder kom til hannem/ med Kongens Budskab/ oc hand tog vel mod hannem/ oc Tore bleff lenge hos hannem/ oc var vel holden.

X.

K. Harald Sigurdsøn/ som kaldis Harald Haardraade/ den tiende Envolds Konge i Norrig/ naar mand regner Hagen Jarl i Kongetallit.

KOng Harald Sigurdsøn tog Kongeriget ofuer
1049. Norrig/ efter sin Brodersøn K. Magnus Olaffsøn/ oc
der

der hand hafde regieret Riget en Vinter/ bød hand Leding ud huer anden Mand/ ofuer alt Norrig/ med Skib oc Vaaben/ oc seglede ofuer til Jutland/ oc røfuede oc brende vijde i Landet/ den gantske Sommer ofuer. Harald var en god Skaald eller Dictere/ oc hand giorde sielff Viser om hues hand bedreff/ den tid hand seglede fra Constantinopel/ oc ind i det sorte Haff/ som før er sagt/ da dictede hand 16 Viser/ huilcke hand kallede Gammensquæde/ oc vare alle med et Bijquæde. Torkild Gøise var en mectig Høffding paa Jutland: Hans Døttre hafde med mange andre spottet K. Harald/ oc giort Ancker aff Ost/ oc sagde/ at de skulde vel holde Haralds Skibe/ naar hand kom at vinde Danmarck: Thi lod Harald brende Torkilds Gaard/ oc hans Døttre fange oc føre til Skibs/ oc deris Fader motte løse dennem ud med megit guld oc sølff: Torkild Gøise var den som gaf Suend Viffuøn Kongenafn paa Viborg Landsting anden gang.

K. Haralds første Hustru hed Elizabeth/ oc hafde hand to døttre med hende/ ved nafn Maria oc Ingierd. Oc efter hendis død fick hand til hustru Torberg Arnesøns dotter/ ved nafn Tora/ hun fødde hannem to Sønner/ Magnus oc Olaff.

K. Harald giorde stor skade i Danmarck med roff oc brand/
Thi hand drog huert Vaar/ det ene Aar efter det andet/ med sin 1050.
Hær/ ofuer til Danmarck/ oc fick usigelige Bytte oc Roff/ men
Riget kunde hand icke faa.

K. Suend regierede da ald Danmarck/ oc var hiemme om Vinteren/ men om Sommeren laa hand med alt sit Folck til skibs/ oc truede at hand skulde drage til Norrig/ oc giøre der saa
stor skade/ som Harald hafde giort i Danmarck: Hand sende 1051.
bud ofuer til K. Harald/ at hand skulde møde hannem om Vaaren ved Elfuen/ der vilde de slaes med hin anden indtil de blefue trætte/ eller forligis. De giorde sig ferdige paa begge sider/ oc berustede sig med skibe oc Folck den gantske Vinter/ oc bøde ud alle Ledingsmend af begge Rigerne. Om Vaaren seglede K. Harald

Øster

Øster til Elfuen med sin Skibsflaade / der spurde hand / at K. Suend laa end den tid ved Sæland med ald sin Flaade / thi sagde hand til Tiodolff Loget hebuir Balder at Baldre / det er / nu hafuer en Konge løpet for den anden. Oc K. Harald skifte sit Folck / oc lod mesteparten aff Bondefolcket drage hiem igien met sit egit Folck / oc Lænshøfdingerne med deris Folck / oc de Bønder som boede nest hos Danmarck hafde hand med sig / oc sejlede ofuer til Jutland / oc lendede sønden for Skafuen / oc gick paa Landet med sit Folck / oc giorde stor skade indtil Ribe / oc ladde alle sine Skibe med Roff oc Bytte: Oc der hand seglede nord omkring Tiød Aa (Ty) med 60 Skib / Da kom K. Suend ofuen aff Landet med en utallig Hær / oc bød Harald paa Landet at stride mod sig. Harald bad hannem slaes med sig til skibs / oc hand seglede Østen for Skafuen / oc laa nogen dage under Læssø (eller Samsø.) En morgen var megen Taage eller Skoddemørck / da saae hans Mænd langt borte / lige som mange Jldebrende: de gafue Kongen det tilkiende: Hand sagde / Tager Tieldingene aff / oc gifuer eder til Aarene at ro / det er de Danskis forgylte Skibe oc Fløje / som Solen skinner paa / thi Taagen er der opslagen: Oc det var som Kongen sagde / at K. Suend kom der med en stor Skibsflaade / Da rodde huer som de mest kunde: Oc de Danskis Skibe vaare lættere / oc hente fast paa Nordmændene. Da bad K. Harald dennem binde klæder oc andet saadant tingist / paa Stocke oc tomme Tønder / oc kaste ud: De giorde saa / Værit var stille / oc det dreff for Strømmen. Der de Danske det saae / da lagde de der efter / oc toge ind / huer som hand kunde faa. K. Suend var bagist i Flaaden med sit skib: Der hand kom fram / oc saa sit Folck forhindris med det vrag / eggede hand dennem fast til at følge Harald / oc forbød dennem at indtage nogit som Harald lod udkaste: De giorde saa aff gandske mact. Der K. Harald det saa / bad hand dennem lette Skibene / oc kaste Korn oc meel ud / oc andet som tyngst var / oc mindst var til skade.

de. Der det var giort / lod hand paa det sidste tage Folck / som hand hafde fanget i Jutland / oc binde dem paa Luger oc Fjeler oc Stocke / oc ved tomme Tønder / oc kaste dem ud. Der Kong Suend det saa / bad hand dennem hielpe Folcket / oc der med undkom K. Harald med alle sine Skibe.

K. Harald var en mæctig Første / oc regierede sit Rige vel inden Lands / hand var vijs oc forstandig udi ald sin anslag / snild oc forsiunlig oc raadig / saa at ingen Høffding hafuer i hans tid værit vijsere udi Nordlandene / end hand var. Der til var hand en ypperlig Krigsførste / oc en duelig oc dristig Stridsmand / hand var sterck oc rask / oc bedreff mange mandoms gierninger / som icke ere skrefne: men mange aff dennem indeholdis i en Vise / som Jslendingene giorde om hannem / for huilcken hand var dennem en gunstig oc god Ven oc Herre / oc sende dem 4 Skib fulde aff Meel / i den dyre tid som der var paa Landet / oc gaff alle fattige Folck loff til at drage der aff Landet / som kunde søge deris næring i andre Lande. Hand sende oc en stor Klocke til Jsland / til den Kircke som S. Olaff hafde gifuet dennem Tømmer til / med flere saadanne Velgierninger som hand dennem bevijste.

Haldor Vspags søn oc Vlff Vspags søn vare Brødre oc Jslendske Mend / de hafde værit med K. Harald udi Constantinopel / oc vare de megit ulige til sinde: Haldor var en megit sterck oc deylig Mand / oc gaff K. Harald hannem det vidne / at hand hafde aldrig ladet sig forfærde eller gruet for nogen handel / endog den var farlig / oc ingen hafde der med værit hans lige / aff alle de Mend som Kongen hafde med sig: Hand hafde icke ladet sig bevege / huercken aff det gode eller det onde / men var altid eens til sinde / Hand var icke gladere eller ugladere en tid end en anden / eller aad eller drack eller soff mere end hans sedvane var / Hand talede lidet oc styt / oc sagde ud huad hand meente / oc var en stiff oc haard Mand.

Men Vlff var viis oc veltalendis/oc venlig/lystig/tro oc enfoldig / oc Kongen hafde hannem megit kier / hand giorde hannem til sin Marsk / oc gaff hannem Jorund Torbergs dotter/ Dronningens Syster/ til Hustru. Deris Børn vare disse: Jon stercke paa Rasevold/oc Brigida. Jons søn var Erling Himald Erckebisp Øjstens Fader oc hans Brødris.

1053. K. Magnus hafde ladet bygge en Kircke i Nideros/der som S. Olafs Lijg hafde staaet om natten: Det var den tid ofuen for Byen: Hand hafde oc ladet begynde at bygge Kongens Gaard/ oc var Kircken icke fuldkommen den tid hand døde / thi lod K. Harald det altsammen fuldkomme/ oc der til bygge Mariæ Kircke / paa den sted som S. Olaffs Lijg var først nedgrafuet: Oc den første Vinter efter K. Haralds fald/ bleff det store Munster oc giort saa sterckt med Lijm / at det neppelige kunde brydis/ den tid Erckebisp Øjsten lod det nedtage.

K. Olaffs Legem laa i Olaffs Kircke den stund Mariæ Kircke bygdis. K. Harald lod oc bygge Kongens Gaard/ ofuen for Marie Kircke ved Aaen/ oc lod vije den store Sal til S. Gregorij Kircke.

Jfuer Huide var Lænshøfding paa Oplanden udi sin tid/ Hand var Hagen Jarls den Mectigis eller Rijgis Dottersøn: Hans søn hed Hagen / oc var en deylig oc sterck Mand/ oc drog hand udi Siørøfueri der hand var ung/ oc aflede sig gods oc rijgdom/ oc bleff en ypperlig oc nafnkundig Helt i Norrig.

Einar Tambeskielfuer var ypperste Lænshøffding i Norrig / oc raadde ofuer ald Trondelagen: Der var icke stort venskab imellem K. Harald oc hannem / Dog hafde Einar alle de Forlæninger som Magnus Konning hafde unt hannem. Einars hustru var Bergliod Hagen Jarls dotter / som før er sagt. Deris Søn Endre hafde til Hustru Sigrid Ketils Kalfs dotter aff Ringenæs/ K. Haralds Syster dotter. Endre hafde deylighed efter sin Moders Frender / oc styrcke oc vext oc mandelighed

efter

efter sin Fader/ som ofuergick alle Mend i Norrig/ hand var oc megit vennesalig.

Aslag Erlingsøn bode da paa Sole: Hans hustru var Grefue Suend Hagensøns dotter/ ved nafn Gunhild: Den anden Suend Hagensøns dotter hafde Suend Vlffsøn / Konge i Danmarck. Orm var da Grefue paa Oplanden: Hans Moder var Ragnhild Hagen Jarls den Rijgis dotter: saadan ypperlig Slect oc Affkomme var der aff Hagen Jarl udi Norrig.

K. Harald var storsindet/ trotzig oc stolt/ oc modet voxte med hannem/ den tid hand bleff stadfestet i Landet / saa at det icke var trygt at sige hannem nogit imod / eller vilde hafue nogit fram som hannem icke behagede.

Einar Tambeskielsuer var Regenter ofuer alle Bønderne i Trondheim/ oc suarede for dennem paa Tinge/ naar Kongens Mend hafde nogit med dennem at udrette/ thi hand viste vel Lougen/ oc hannem fattedis icke dristighed / til at framføre Bøndernis ærinde paa Tinge / endog Kongen var sielff hos/ thi tiente Bønderne hannem flitelige. Kongen fortrød det/ oc bleff ofte vred derfore: Men Einar vilde intet vige fra Retten/ Hand sagde/ at Bønderne vilde icke lide nogen uloug/ eller at Lands Retten skulde forkrenckis. Dette skeede nogen gange/ thi tog Einar Folck an/ oc holt megit Folck daglige / oc tog flere med sig naar hand drog til Kiøbsteden der som Kongen var/ thi da hafde hand 8 eller 9 Langskib/ oc heden ved 5 eller 6 hundrede Mend. Det hende sig en gang at Einar kom til Byen/ oc gick paa Land med sit Folck/ oc Kongen stod paa sin Gaard i en suale/ oc saa hannem oc hans Folck gaa op fra Skibene/ da quad Kongen dette: Her see eck op hin orba Ejnar/ det er meent: Her seer jeg den Skyttere Einar den Rijge/ opgaa med et stort tall Folck / oc driste paa sin Styrcke oc Mandom: Der som jeg icke snart lader hannem smage min tunge Oxe / da er det til fare/ at jeg sielff maa snart rømme Landet for hannem/ etc.

Einar tøfuede nogen dage i Byen/ oc det hende sig en dag at en Tiuff var greben/ oc bleff ført paa Tinget oc skulde dømmis/ oc hafde den samme tilforn tient Einar trolig oc vel. Nu tenckte Einar vel/ at Kongen skulde icke lade samme Tiuff undgaa/ endog at hand vilde suare eller bede for hannem/ thi lod hand en part aff sit Folck vebne/ oc gaa frem oc tage Tiufuen aff Tinget med mact. Der Kongen det saa/ tog hand det storligen til mistycke/ men beggis deris venner lagde sig udi/ at forlige Kongen oc Einar/ oc bleff det samtyckt at de skulde sielff talis ved/ oc skulde det mode staa udi Kongens Gaard. Kongen gick ind i Salen med nogen faa Mend/ oc det andet hans Folck holt ude paa Gaarden: Kongen hafde ladet sette Fieler for Vinduene i Sallen/ at der var lidet liust inde. Da kom Einar i gaarden med
1054. sit Folck/ oc sagde til sin Søn Endre/ Bliff du her ude hos vort Folck/ thi da monne mig intet skade: Endre bleff staaendis uden for dørren. Oc der Einar kom ind/ sagde hand/ Mørckt er nu i Kongens Sal/ oc strax løbe Kongens Mend til hannem/ oc somme hugge oc somme stunge paa hannem. Der Endre det hørde/ drog hand sit Suerd oc løb ind/ oc bleff strax slagen ihiel med Faderen. Da løbe Kongens Folck til Sallen/ oc søgte fram til dørren: Men Bønderne blefue forsuffede oc forsagede/ thi de haffde ingen Høfding/ oc de eggede huer andre fram/ oc sagde: Det er stor skam/ skulle vi icke hefne vor Høffdings død. Men Kongen gick ud til sit Folck oc slog dem i orden/ oc stack sit Banere op/ oc Bønderne torde icke søge hannem/ thi gick Kongen til skibs med sit Folck/ oc lagde ned efter Aaen/ oc siden ud paa Fiorden.

Bergliod Einars Hustru var i hendis herberg der hun spurde at Einar oc Endre vare slagne/ oc hun gick strax til Kongens Gaard/ der som Bønderne vare/ oc tileggede dem at stride imod Kongen/ oc i det samme roedde Kongens skib ud efter Elfuen. Da sagde Bergliod: Nu safner jeg Hagen Jfuersøn min Frende: Icke skulde Einars Bane drage saa frij ud igiennem denne

Aa/

Aa/om Hagen Jfuersøn stod paa Aabredden: Siden lod hun Einar oc Endre hæderlige begrafue udi Olufs Kircke/hos Kong Magnus Graff.

K. Harald fick saadan had oc utycke oc uyndest aff alle mand for denne gierning/ at Lænshøfdingerne oc Bønderne hafde i sinde at reise sig op mod hannem/ oc fordrifue hannem af Riget/ men de hafde ingen som torde være deris Høfuitzmand.

Find Arnesøn boede paa Orie/ oc var Kongens Lænshøfding/ Hans Hustru var Torborg/ Haldan Sigurdsøns dotter. Haldan var K. Haralds Broder/oc Dronning Tore var Finds Broders dotter/ thi var hand Kongens kieriste Ven oc alle hans Brødre.

En Sommer hafde Find oc Gutorm aff Opland oc Hagen Jfuersøn/ værit i Siørøfuerj sammen udi Vesterlanden/oc det Find kom hiem/fant hand Kongen udi Trondhiems Fiord / oc hand var hannem megit velkommen / oc Kongen gaff hannem tilkiende det som skeet var/ om Einars oc Endris død/ oc huorledis hand maatte fly for Bønderne. Find suarede hastelige / oc sagde: Det er ilde gaaet med dig udi begge maader / du giør alt ont/oc naar du hafuer det giort/ da est du saa red/ at du veedst icke huor du vilt være. Kongen sagde leendis: Da skal jeg nu sende dig min Suaager ind til Byen / at forlige mig med Bønderne igien/ oc der som det icke gaar for sig / da vil jeg at du far til Opland/oc begaar det saa med Hagen Jfuersøn/at hand icke er mig modstandig eller fiendsk. Find sagde: Huad vilt du betencke mig igien/ om jeg skal drage denne farlige Reyse for dig: Thi baade Einars oc Endris Frender/oc alle Oplendinger/ ere dine største Fiender oc Venner for denne gierning/ saa at det er icke nogen aff dine Mend eller Sendingebud trygt at komme der/ uden de nyde mig det adt. Kongen sagde: Far du min Suaager dette ærinde for mig / thi jeg veed at du kommer denne handel aff sted/ om nogen ellers kand giøre det/ at du kand giøre os frj oc fellig

igien/ oc begier siden aff os ihuad du vilt. Find sagde/ Holt dine ord Konge/ Jeg skal strax begiere den Bøn: Jeg bedis Liff oc Landefred for Kalff min Broder/ oc alt hans Gods oc Ejendom igien/ med saadan befalning/nafn oc værdighed/ som hand hafde før end hand drog aff Landet. Kongen samtyckte det/ oc Find tog vidne oc haandfesning der paa. Find sagde: Huad skal jeg biude Hagen paa dine vegne/ at hand gifuer dig Fred/ thi hand raader mest for de Frender. Kongen sagde/ Du skalt høre huad hand begierer/ giør siden det beste paa mine vegne/ ihuad du skalt biude oc gifue hannem/ undertagit Kongeriget. Siden drog Kongen Sønder til Møre oc forsamlede Folck.

Find Arnesøn drog til Byen Nideros/ oc hafde heden ved 80 aff sine Mend med sig/ oc holt Ting med Bønderne oc Bymendene/ oc talede lenge oc vijslige for dennem/ at de skulde icke sette sig op imod deris Herre oc Konge/ oc ville fordrifue hannem/ thi der vilde komme megit ont aff/ som der hafde tilforn giort/ Kongen vilde bøde oc bedre sin gierning. Bymendene oc Bønderne suarede/ at alting skulde staa stille oc rolige/ indtil de finge bud fra Oplanden igien. Siden drog Find ofuer Fieldet til Oplanden/ oc kom først til Orm Jarl sin Suaager/ Thi hand hafde Sigrid Findsdotter til Hustru/ oc hand sagde hannem sit ærinde. Orm Jarl drog med hannem til Hagen Jfuersøn/ oc talede den Sag paa Kongens vegne. Hagen Jfuersøn suarede/ at hand var plictig til at hefne sine Frenders død/ oc at hannem var de tidendeført fra Trondheim/ at hand lettelig kunde faa der en stor Hær at opreise mod Kongen. Find sagde: Det er dig raadeligere/ at du tager store Gafuer oc Skienck/ære oc værdighed aff Kongen/ efter din egen begiering/ end at du setter dig op mod hannem/ thi der som du blifuer giort Fredløs oc fordrefuen aff Landet/ fra dit Arff oc Eje/ da er det dig baade skam oc skade/ oc der som du ofuervinder Kongen/ da kaldis du Kongens Forræder/ thi du hafuer tilforn tilsagt hannem din tieniste. Grefue Orm stadfeste

Finds

Finds ord / oc det kom saa langt / at Hagen begierede / at Kongen skulde gifue hannem Ragnhild Konning Magni dotter til Hustru / med saadan Hiemgifft / som hende sømmede oc burde at hafue / oc hende vel nøjedis med. Find lofuede oc tilsagde hannem det paa Kongens vegne / oc drog siden til Kongen igien / oc hafde da opløst oc forstørit det Sambaand som Einars Frender hafde giort mod Kongen / Thi drog Kongen til Nidros igien / oc holt sit Rige i Fred uden oprør i Landet.

Der Hagen kom til Kongen med denne Forligelse / sagde Kongen sig ville holde alt huis paa hans vegne lofuit var / dog skulde Hagen sielff forfare Jomfruens samtycke oc vilie / Thi uden hendis frj vilie oc gode samtycke kunde hand ingenlunde faa hende. Hagen gick til Ragnhild / oc gaff hende Kongens oc sin forligelse tilkiende / oc begierede hendis samtycke. Hun sagde / offte befinder jeg at Magnus min Fader er død / saa giør jeg oc nu / om jeg skal gifuis en Bonde / thi der som min Fader lefuede / gaffue hand mig en Konge / Thi vil jeg icke hafue nogen Mand som ingen høy befalning oc værdighed hafuer / endog du est duelig / deylig oc mandelig. Hagen gaff Kongen hendis Suar tilkiende / oc begierede / at Kongen skulde giøre hannem til Grefue / efterdi hand var byrdig der til / oc hafde andre vilkor oc leilighed som der til hørde. Kongen sagde / at K. Olaff hans Broder oc K. Magnus Olaffsøn / vilde icke hafue uden en Grefue i Norrig paa en tid / det samme hafde oc værit udi hans tid til den dag: Nu vilde eller kunde hand icke tage den dignitet oc værdighed fra Orm Jarl / oc gifue Hagen den. Find oc de andre Forligelsemend vare tilstede / oc blefue saare vrede / oc sagde at Kongen holt icke sine ord. Hagen drog strax til sin Suaager K. Suend i Danmarck / oc bleff vel annammet / oc fick store Forlæninger / oc hafde Landeværn for Kongen mod Fribyttere oc Sørøfuere / oc andre som giorde nogen skade paa Danmarck.

K. Suend hafde en Systersøn / ved nafn Asmund / huilcken

cken hand hafde sielff ladet opfostre: Der denne kom til Alders/ bleff hand en oprørsk oc perlementsk Veldener/ oc en Røfuere oc Manddrabere. Kongen fick hannem Forlæning at holde sig aff/ dog røfuede hand fra Kongen saa vel som andre. Kongen lod hannem hente i Gaarden igen/ at være altid hos hannem/ da forløb hand om natten hen til sit Folck oc partj / oc røfuede siden som før. Kongen lod hannem hente oc sette i Jærn: hand brød ud/ oc røfuede oc brende oc myrde oc slog ihiel i Kongens Land/ huem hand ofuerkom/ oc giorde stor skade/ oc naar de klagede det for Kongen/ vilde hand icke høre dem/ men vijste dem til Hagen Jfuersøn/ oc sagde hannem være hans Landværne Mand / for hand saadanne skulde afverje oc straffe: Hannem var sagt/ at Hagen var en dristig oc nafnkundig Mand / men hannem siuntis nu/ at hand holt sig vel fra / der som nogen Liffs fare var paa ferde. Dette bleff Hagen tilkiende gifuet/ oc megit forøgit oc tillagt: Thi drog Hagen med sine Skib der hen som Asmund var/ oc de stridde sammen/ oc det var en skarp Strid/ Asmund oc Hagen sloges sielfue sammen/ oc Hagen hug hans Hofuit aff han-
1055. nem/ oc førde Kongen det som hand sad ofuer Borde/ oc lagde det paa Bordet for Kongen/ oc spurde/ om Kongen nu vilde tro at hand var icke ræd. Kongen suarede intet / men bleff rød i Ansictet som Blod. Hagen gick bort/ oc Kongen sende en Mand efter hannem/ oc bad hannem drage bort aff hans tieniste/ efterdi hand kunde icke beholde sine Frender i fred for hannem / oc hand vilde intet ont giøre hannem.

Der Hagen kom til Norrig igien/ da var Orm Jarl død/ thi bleff Hagen Jfuersøn Grefue i Norrig/ oc fick Ragnhild K. Magnus dotter til Hustru/ oc et Grefuedom i Norrig.

Der Kalff Arnesøn var uden Lands/ røfuede hand i Vestersøen om Sommeren / oc om Vinteren var hand i Orkens hos sin Suaager Torfind Jarl. Find Arnesøn sende hannem bud/ at hand skulde komme i Landet igien / thi hans Sag var forligt

hos

hos Köngen. Der Kalff kom til Kongen/ gaff hand hannem Fred igien i Landet/ oc alt sit Gods oc Ejendom med alle Forlæninger igien/ som Kalff hafde med det første aff K. Magnus/ oc Kalff forplictede sig at giøre huis Kongen vilde hafue giort/ oc Riget kunde være til beste.

1055. Den næste Sommer der efter drog Kongen ud aff Norrig med en stor Skibshær: Oc der hand kom til Fyn/ var der megit Folck samlet mod hannem paa Landet. Kongen bad Kalff gaa op i Landet med sit Folck oc forfare leiligheden / indtil Kongen bleff ferdig med sit Folck. Kalff gick op/ oc Landsfolcket møtte hannem/ oc de begynte at stride mod huer andre / oc Kalff bleff ofuermandet/ thi maatte hand fly/ oc de Danske forfulde dem/ oc sloge mange ihiel aff dem: Der falt Kalff Arnesøn. Der Kongen det fornam/ gick hand op paa Landet met sine Mend/ oc strax funde de Kalff død/ oc baare hannem til skibene/ Men Kongen drog op / oc giorde stor skade. Find Arnesøn fortrød det storlige/ oc sagde/ at Kongen hafde forraad Kalffs Liiff / oc at hand sueg oc bedrog hannem slemmelig / der hand kom hannem til at locke sin Broder hiem aff Vesterlandene paa hans ord oc løffte/ oc forraadde hannem siden: Sagde oc/ at Kongen hafde sielff fortient større hefn oc straff/ end Kalff hafde giort. Kongen lod dem sige huad de vilde/ oc sagde huercken ney eller ja der til. Find tog sig den gierning saa hart til hierte oc i sind/ at hand drog aff Landet/ oc til K. Suend/ hand annammede hannem vel/ oc gaff hannem Grefuenaffn/ oc et Grefuedømme udi Forlæning i Danmarck.

Der droge oc samme tid mange andre Lænshøffdinger ud aff Norrig/ oc til Danmarck/ oc blefue der vel undfangne.

Gutorm var Kidel Kalffs søn paa Ringenæs/ oc Gunhilds K. Haralds Systers/ hand var en duelig Siørøfuere/ oc røfuede lenge i Vestersøen oc paa Vesterlandene/ Hand hafde mackerskab eller madskaberj med Margader Konge i Irland/ oc hafde

 der-

derfor frihed oc Vinterleje udi Dufflijn paa Jrland. En Sommer hafde K. Margedar oc Gutorm røfuit i Engeland oc i andre Lande vjde omkring / oc faaet et ofuermaade stort Bytte. Der de komme i Angulands-Oersund / skulde de skifte Rofuit / da forglemte K. Margadar alt venskab / tro oc lofue / oc ære oc billighed / oc holt Gutorm tuende vilkor fore / Det ene / at hand skulde strax gaa aff sine Skib / oc lade Kongen dennem med alt Rofuit: Eller / for det andet / at hand skulde strax slaes med hannem. Gutorm hafde icke uden 5 Skib / oc Kongen hafde 16 Skib. Gutorm begierede tre dags frist / at beraade sig udi / oc meente inden dis at kunde formilde Kongens hiærte / Men hand fick ingen dag: Dette skeede dagen for S. Olafs dag / Gutorm vilde heller dø med ære / end saa skammelige forlade sine Skib / oc siden lefue med spot oc skam: Hand bad Gud om naade / oc lofuede tjende til S. Olaff / aff alt det Bytte som de finge / om de kunde faa Sejer / oc hand stridde mod K. Margader / oc beholt Sejer / oc førde et stort Bytte der fra: Oc der hand kom hiem / gaff hand den tredie part der aff til S. Olaff / oc aff det Sølf blef
1058. giort en stor Kølfue / oc indelagt blant S. Olafs Liggendefæ / til en evig hukommelse om Gutorms Sejer.

K. Harald lod bygge Kiøbstad i Oslo / oc sad der ofte / thi der var god tilføring aff alle Lande / Der til sad hand oc vel for handen mod de Danske Fribyttere / oc til at drage ofuer oc giøre
1060. indsald i Danmarck. Det skeede en Sommer / at K. Harald sejlede ofuer til Jutland med nogen smaa Skibe / oc røfuede / oc Landsfolcket forsamlede sig oc verjede Landet for hannem / Da seglede hand ind i Limfiord / oc røfuede paa begge Lande / oc Landsfolcket forsamlede sig / oc holt hannem fra Lande: Da lagde hand til en øde Holme / som intet Folck boede paa / oc hans Folck søgte efter Vand / oc funde intet. Kongen bad dennem opsøge hannem en Lyngorm / De giorde saa: Hand lod hannem legge til Ilden / oc giøre hannem hed oc mødig / saa at hand var
først /

først/ Der efter lode de hannem løs/ oc fulde hannem efter/ indtil hand krøb ned i Jorden/ oc de grofue der oc finge Vand nock. Kongens Spejdere førde hannem tidende/ at K. Suend var kommen i Fiorden med en stor Skibsflaade/ oc indtagit Gabet eller indlobet. K. Harald lod roo sine skib op efter Fiorden/ oc kom til Liusbrening om Aftenen/ oc om natten lod hand losse sine skib/ oc drage dennem der ofuer i Vesterhaff/ oc føre sit Gods ofuer/ oc vaare ferdige inden dag/ oc sejlede til Norrig/ oc sagde/ at naar hand kom igien/ skulde hand hafue flere oc større Skib.

Den Vinter sad K. Harald i Trondheim/ oc lod der bygge 1061.
et stort Skib/ efter den maneer som Ormen lange var bygt/ oc var forgylt fore oc bag paa oc langs ved Borde/ oc kostelige staffefit oc ferdiget med redskab oc alt andet.

K. Harald sende K. Suend bud om Vinteren/ at hand skulde møde ved Elfuen om Vaaren/ der vilde de stride om begge Rigerne med hin anden. De berustede sig paa baade sider den Vin- 1062.
ter/ oc bøde utallige Folck ud i deris Lande. K. Harald lod udsette sit store Skib med forgylte Dragehofuit paa/ det var 35 rum stort/ oc der børren blæste/ sejlede hand Øster til Elfuen med sin gantske Flaade. Der de Danske/ som da vaare under Norrig/ spurde K. Haralds komme/ flydde huer som de kunde/ oc Kongen fick at spørie/ at den Danske Flaade laa under Fyn/ oc K. Suend vilde icke holde et Slag med hannem/ som sagt oc samtyckt var: Thi giorde K. Harald nu som tilforn/ at hand lod Bønderne mesteparten drage hiem igien/ oc hand beholt 150 aff de beste Skib hos sig/ oc sejlede sønder ved Landet/ oc røfuede vjde omkring: Hand lagde ind i Lofuefiord/ oc røfuede paa Landet/ Der kom K. Suend paa dennem med 300 Skib. K. Harald lod blæse i Trommeter/ oc hans Folck kom sammen: Hand spurde/ huad raad de gafue. Mange sagde/ at det var best at fly/ thi det var icke raadeligt at stride mod saa stor ofuermact. Kongen sagde/ at før skulde huer legge tuert ofuer anden/ end hand skulde fly.

Kongen beskickede sit Folck / oc lagde sit Skib midt i Flaaden / oc Vlff Stallere lagde sit Skib nest til Kongens / yderst i Flaaden / paa den ene side laa Hagen Jfuersøn / oc paa den anden side Trondheims Høfdinger / alle med velberustede oc bemandede Skib.

Siden skickede K. Suend sine Skib i orden: Find Arnesøn lagde til nest hos Kongens skib. Det sigis / at K. Suend hafde 6 Grefuer med sig i det Slag / oc hafde megit mere Folck end K. Harald.

Der efter feste de Skibene sammen / oc lode blæse i Trommeter udi begge Hær / oc lagde til hin anden.

K. Suend oc Find Arnesøn lagde til K. Haralds skib / huer paa sit Bord / oc saaledis lagde altid to de Skibe om Borde / med et aff Nordmendenis Skib: Oc der bleff en skarp Strid / oc huer Konge eggede sit Folck fram: Striden begynte silde om dagen paa Laurentij Aften / oc holt ald natten igiennem. Nordmend stode tyckt oc tet om K. Harald / oc verjede sig mandelig. K. Harald skiød med sin Bue den gandske nat. Hagen Jfuersøn hafde icke belagt sine Skib ved Flaaden / thi drog hand ud omkring de Danskis Flaade / oc optog alle de løse Skib oc de som yderst laae / oc slog Folcket der aff / saa at mange Danske flydde for hannem. Da kom nogen Folck i en Baad til hannem / oc sagde / at de Norske vare nesten ofuervunden i den ene Arm paa Flaaden. Hagen lagde der til / oc kom dennem til hielp / saa at de Danske maatte vige tilbage / oc ald den nat lagde hand til der som mest giordis behoff / oc huor hand kom da holt der intet ved for hannem / Hand drog uden omkring Flaaden / oc giorde Fienderne stor affbreck.

Der natten var mesteparten forleden / da begynte ald den Danske Flaade at fly / Thi da var K. Harald opkommen med sit Folck i K. Suends skib / oc slog ihiel saa mange som der paa vare / uden de som sprunge for Borde oc drucknede. Der de Danske saae / at K. Suends Banere (eller Fenicke) var nedhuggen /

oc hans Skib indtagit/ da flydde alle som fly kunde/ oc gafue sig fra de Skib som belagde vare/oc hen ud paa de yderste oc løse skib/ saa at midt i Flaaden blefue mange Skib liggendis øde igien/ thi mange sprunge for borde/ som icke kunde anderledis undkomme/ oc der skeede en stor Blodstyrtning oc Folckespille.

Grefue Find Arneson bleff fangen/ oc var hans Øjne dumme/ saa at hand kunde lidet see.

Hagen Jarl Ifuersøn laa igien med sine Skib/ oc K. Harald forfulde de Danske / thi Grefuens Skib kunde icke komme der ud/for de skib som hand hafde tagit/oc laae omkring hannem/ Da kom en stor Mand roendis til Grefue Hagens skib/ oc hafde en dyb Hat paa/neddragen for Øynene/ hand spurde huor Hagen Jarl var: De sagde/ at hand var i frammerummet at stille en Mand blod. Grefuen saa paa hans Hat/ oc spurde efter hans nafn. Hand suarede: Vandraader er her/tale du med mig. Grefuen buckede ned ofuer Borde til hannem / da sagde Baadsmanden/ Jeg tigger mit Liiff aff dig/ om du vilt unde mig det. Grefuen kiende hannem/ at det var K. Suend/ oc hand rettet sig op oc nefnde to sine troiste Mend/ oc sagde til dennem / J skulle føre Vandraad til Landet/ thi hand hafuer det tilforn aff os forskylt/ oc skulle i følge hannem til min ven Karl / oc siger hannem mine ord / oc det til tegn/ at hand faar hannem den Hest/som jeg gaff hannem nyligen/oc sin egen Sadel / oc sin Søn til at følge hannem. De stege i Baaden oc rodde/ oc Vandraad styrde. Dette skeede i dagningen / oc vaare da skibene mest paa færde/ somme droge til Lands/oc somme ud paa Hafuit. Vandraad styrde mellem skibene der som hannem siuntis mest rum/oc naar de komme til Nordmends skib/ da nefnde Grefue Hagens Mend sig / saa lode de dem fare. Siden lagde de til Land/ oc ginge op til Karl/ Hand var da nylig opstaaen: Oc de sagde hannem Grefuens budskab. Karl sagde / at de skulde faa Mad med hannem før de droge tilbage igien/ oc lod hand bære Vand oc Haandklæde ind.

Karls Kone var vred / oc sagde / Her hafuer ingen faaet søffn i nat / saadan bulder oc raaben hafue vi hørt. Karl sagde / Veedst du icke at Kongerne hafue slagets i nat. Hun sagde: Huem fick ofuerhaand. Karl suarede / Nordmend finge Sejeren. Hun sagde / Da hafuer vor Konge end flyet igien. Karl suarede / Det veed ingen om hand falt eller flydde. Konen sagde / Arme ere vi for Konge vi hafue / hand er baade halt oc red. Vandraader suarede: Tag vare paa det som bedre sømmer dig Kierling: Icke er Kongen red / endog hand er icke sejersalig: Siden vaskede Vandraad sine Hænder / oc tørckede sig paa midie Handklædit. Hustruen tog ved Handklædit oc ryckede det fra hannem / oc sagde / Lidet got hafuer du lærdt / Det er tylpelsk oc torpereligt / at væde alt klædet tillige. Vandraad sagde / Saa god maa end Gud giøre vor Lycke en gang / at vi stunis verdig til at tørcke paa midie Handklæde: Siden finge de Mad / oc huer drog sin vey. Karls Søn tog en Hest oc red med Vandraad / oc de droge til skoufuen.

K. Harald forfulde icke de Flyctige langt / men lagde tilbage / at randsage de Døde: Hand lod begrafue sit Folck som slaget var / oc de Saare forbinde. Paa K. Suends skib fundis mange døde / Men Kongens Lijg fands der icke / oc alle meente at hand var slagen. K. Harald sende bud til Bønderne / at de maatte komme oc tage det slagne Kongens Folckis legemer oc begrafue dem / siden skifte hand Rofuit / oc tøfuede der nogen stund / oc da fick hand tidende at K. Suend var i Sæland / oc hafde forsamlet en utallig Hær igien.

Find Arnesøn bleff fangen / oc led for Kongen / oc var K. Harald da glad oc lystig / oc sagde til Find: Nu findis vi her / Men sidste gang saaes vi i Norrig: Ilde hafue dine Danske Hoffsinder staaet med dig / oc hafue Nordmend nu ont at føre dig blind med sig. Find sagde: Megit ont vorder Nordmend at giøre / oc det værst som du biuder dennem. Kongen sagde / Vilt du hafue Liff oc fred / endog du est ubequem. Find suarede / Icke vil jeg lif-

uet

u et tigge aff dig du Hund. Kongen sagde: Vilt du at Magnus din Frende skal gifue dig fred: (Magnus K. Haralds søn førde da et skib med sin Broder) Find suarede: Huad kand den Huelp raade for Liiff eller Fred. Da loo Kongen/ oc hafde stor lyst der aff at hand kunde opærre hannem/ oc giøre hannem vred/ oc hand sagde/ Vilt du bedis Liiff aff Tora din Frencke (det var Dronningen) Da sagde Find Jarl: Er hun her? Kongen sagde at hun var der. Jarlen sagde: Ey er det at forundre/ at der hafuer vel bidet for dig i dag/ efterdi Mærren følgede dig. Kongen loo at hannem/ Men Find var saa vred/ at hand kunde icke tale/ Kongen gaff hannem dog fred/ oc hafde hannem hos sig/ Oc der hand fornam/ at Find var ilde til freds/ oc talede lidet oc ont/ da gaff hand hannem forloff at drage til Danmarck igien. Find var glad at hand kom paa Landet/ oc Hallandsfarene toge vel mod hannem. Kongen seglede til Oslo oc gaff Folcket forloff.

Dette Slag bleff kallet Nissar strid/ oc stod paa S. Laurentii Aften/ silde om dagen/ i det 13 K. Haralds Kongerigis Aar/ oc 12 1062.
Aar efter at K. Magnus var død. K. Harald fick 70 skib fra de Danske/ i det Slag/ oc mange aff de skib som undkomme/ brøde paa Skafn. Det sigis/ at den tid K. Harald forfulde de flyctige skib/ tenckte hand paa/ at de Danske hafde tilforn jagit hannem i det samme Haff.

K. Suend holt Danmarck lige som tilforn: Hand sende bud efter Karl/ oc gaff hannem en skiøn Bondegaard i Sæland/ med megit gods oc rijgdom. Karl vilde gierne hafft sin Kone med sig/ men Kongen vilde det icke tilstede/ men flide hannem et andet got Gifftermaal igien/ oc hand bleff en ypperlig Mand.

Kongen bleff om Vinteren der efter udi Oslo/ oc Hagen Jarl drog til Opland/ oc Kongens Mend hafde megen snack oc tale
om Nis Aaer strid/ oc huer lod sig mercke/ at hand viste vel huor- 1063.
ledis der gick til. De saade en dag i et hus oc drucke/ oc talede der om/ huilken af Høfdingene best hafde teret sig udi Nis Aaer strid/ oc de komme alle ofuer et der met/ at ingen hafde brugt sig saa man-
delig

delig som Hagen Jfuersøn/thi hand hafde mesteparten forhuerf-
uet oc vundet den Sejer/ oc den var hannem mest at tilregne. Da
stod Kongen i Gaarden oc talede med nogen Mend/ oc hand
hørde det/ oc gick til dørren/ oc sagde: Her inde skulde huer ville
hede Hagen / oc hand gick saa hen igien / oc talede icke meere der
1063. om. Det neste ForAar der efter talede Kongens Mend atter
udi Ølsmaal om NisAa strid / oc mange rosede Hagen Jarl/
En part berømmede andre som da med vaare. Da suarede en
blant dennem/ oc sagde: Det kand vel være/ at mange stridde saa
mandelige/ oc sloge fra sig saa dristelig som Hagen Jarl Jfuer-
søn giorde/ Men ingen var der som hafde saadan lycke som hand
hafde: De sige at hand hafde stor Lycke i det at hand jagede oc
forfulde oc slog de Danske / Men det var større Lycke/ at hand
gaff K. Suend lifuet. En anden suarede/ Huorledis kanst du det
vide. Hand sagde/ den som førde hannem til Landet / sagde mig
det. Da gick det/ som mand siger/ at mange ere Kongens Øren/
thi bleff det snart Kongen tilkiende gifuet. Oc der Kongen fick
det at vide/ oc fornam at det saa var skeedt udi sandhed/ at Gref-
ue Hagen Jfuersøn hafde forstucket K. Suend/ oc ladet han-
nem føre til Landet: Da red hand op fra Oslo en nat med 200
Mend/ oc vilde til Opland/ at finde Hagen Jarl. Oc der hand
red anden dagen/ møtte hannem nogen Bønder/ som førde Malt
oc Meel til Byen. En gammel Mand var i Kongens selskab/
hand kiøbte en ung Bonde til/ at hand skulde ride den gieniste vey
til Hagen Jarl oc vare hannem ad det Kongen vilde dræbe han-
nem. Manden red hen/ oc kom om Aftenen til Hagen Jarl/ der
hand sad ofuer Borde / oc førde hannem de tidende: Hand lod
strax udbære om natten sit Gods oc pendinge i Skoufuen/ oc lod
ingen Folck blifue paa Gaarden igien/ oc drog aff til Suerrig/ oc
var hos K. Steinkield om Sommeren der efter/ Men om Hø-
sten drog hand hiem oc tog sin Skat oc Skyld op paa Oplan-
den/ naar hand fornam at Kongen var norden Fields/ oc det bru-
gede

gede hand udi 2 Høst efter hin anden / oc holt sig udi Gotland oc Værmeland / udi de Forlæninger som K. Steinkield hannem der gifuet hafde. Oc naar K. Harald lod kræfue sin Kongelig Rettighed paa Oplanden / da nectede de at gifue hannem den/ saa lenge som Hagen Jarl lefuede/ efterdi hand icke hafde forbrut sin Forlæning oc Grefuedømme / oc var lowligen ofuervunden oc dømt der fra/ saa som de meente.

Den tredie Vinter efter Nis Aa strid / droge Sendingebud 1064.
mellem Kongerne/ oc talede til Forligelse/ oc bleff samtyckt/ at de skulde mødis om Vaaren ved Elfuen. De udrustede oc bemandede deris Skib paa begge sider/ oc komme der huer med en stor Hær oc Skibsflaade: Oc efter nogen Samtale/ som de sielfue indbyrdis hafde sammen / blefue de med deris beste Mends raad oc samtycke forligte / at huis dennem hafde værit imellem/ skulde huer hafue den skade/ hand oc hans undersotte hafde faaet/ oc ingen kiære eller klage der paa / oc efter den dag skulde de være Venner / oc giøre huer andre bistand/ oc beholde huer sit Rige indtil rette Landemercke/ oc ingen fejde eller stride paa hin andens Land/ oc den forligelse skulde ubrødelig holdis/ oc stande saa lenge de lefuede sammen/ oc de stadfeste deris forligelse med Eed/ oc finge huer andre Gissel/ oc huer drog hiem i sit Rige.

K. Harald kunde ingen rettighed faa aff Oplanden/ oc Hagen Jarl var i Gotland/ oc hafde megit Folck. En Sommer der 1064.
efter drog Kongen Øster til Kongahelle / oc tog smaa Skibe/ Jacter oc Skuder/ oc Baade/ oc foer op efter Elfuen/ oc lod drage dennem op omkring Fossen/ oc op i det store vand Wenner/ oc drog Øster ved Landet / der som hand spurde at Grefuen var/ oc lagde sine Skib til Land / oc gick paa Landet oc søgte efter hannem. Grefue Hagen hafde bespeidet hannem/ oc vilde icke at Kongen skulde giøre Indbyggerne skade for hans skyld/ thi drog hand op i Landet. Kongen kom efter hannem saa nær/ at der var et lidet Moratz mellem dennem/ oc var Kongen paa en høy sted/

oc vilde icke ofuergifue den Fordeel / thi bad hand sit Folck raabe Krigsraab / oc sla paa deris Skiolde / oc giøre bulder / lige som de vilde angribe Fienderne / Men de skulde dog icke vige ned aff bierget / før end Hagen kom nær til dennem med sit Folck. De giorde saa: Oc der Hagen kom under Bierget / da satte Kongen oc hans Mend saa hart ofuen ned til hannem / at hand maatte vige / oc miste megit Folck. Hagen hafde det Banere som K. Magnus Gode hafde aat / oc bleff Hagens Fennickedragere slagen / oc Fennicken optagen. Der Hagen flydde / lod Kongen bære baade sin oc Hagens Fennicke for sig til Vandet igien / oc der de ginge i en holl vej / oc kunde icke uden en Mand gaa fram tillige / da kom en Mand springendis tuert udaff Skoufuen / oc stack den igiennem med et Spiud som Hagens Fennicke bar / oc tog Fennicken i den anden Haand / oc løb tuert ofuer vejen / oc kom i Skoufuen igien. Der det bleff Kongen tilkiende gifuet / sagde hand: Tag mig hiid min Brynie / Thi Hagen Jarl Jfuersøn lefuer endnu. Oc Kongen drog til sine Skib / oc foer hiem til Norrig igien. Kongens Mend sagde / at Hagen Jarl hafde vel hefnet sin skade.

Om Vinteren der efter drog Kongen op paa Hedmarcken oc Rommerige / Ringerige oc Hadeland / oc straffede Bønderne
1065. haardelige for deris ulydighed / Somme lod hand dræbe / oc somme affhugge Hænder eller Fødder / oc en part tog hand Gods oc Ejendom fra / saa megit de hafde / oc somme dreff hand aff Landet / oc de maatte alle gifue sig under hannem.

Jatvarder eller Edvard den Gode / bleff Konge i Engeland efter sin halffbroder Haarde Knud / thi beggis deris Moder var Emma Hertug Richars dotter aff Nordmandien: hendis Broder var Richard / som var Rodbert Langespiuds Fader / oc Rodberts Søn var Vilhelm Batard.

K. Edvard hafde til Hustru Gyda / som var Grefue Godvins dotter / Vlfuads søns hendis brødre vaare / Grefue Toste

den

den eldste / Grefue Maurekaare / Grefue Valdioff / Grefue Suend / oc Grefue Harald den yngste / oc føddis hand op i K. Edvards Gaard / oc hand holt hannem lige som hand hafde været hans Søn / thi hand hafde sielff ingen Børn. Det hende en Sommer / at Grefue Harald Godvinsøn seglede til Bertanien i Francke Rige / oc hannem kom storm oc uvær paa / oc dreff hand ind i Nordmandien til Hertug Villem Bartard udi Rotemage / oc storm oc gienbør forholt hannem der / indtil silde om Høsten / Thi torde hand icke gifue sig ud mod Vinteren / men bleff vinteren ofuer hos Hertug Villem / oc Hertugen sette hannem nest hos sig / oc holt hannem udi stor ære. Hertugens hustru var en megit dejlig Quinde / oc hun sad ofte om Aftenen oc snackede med Grefue Harald / siden Hertugen var i Senge. Oc der Hertugen vilde vide huad de snackede saa ofte med hin anden / da begynte Grefuen at beile til Hert. dotter / oc det blef hañem samtyct / oc altingist der om besluttet / dog skulde hand bie nogen Aar efter hende / fordi hun var megit ung. Om Vaaren seglede Harald til Engeland igen oc kom icke mere til Nordmandien om sit giftemaal.

K. Edvard regierede Engeland udi 23 Aar / oc bleff sotdød 1066.
i Lunden / oc begrafuen i S. Povels Kircke. Den tid vaare Gedene Sønner mectige udi Engeland: Grefue Toste var Kongens øfuerste Feltherre / oc hafde Landeværn for Engeland / oc der Kongen bleff gammel / da bleff Toste set ofuer alle de andre Grefuer i Landet: Men Harald hans broder var altid i Kongens Hof / oc tiente altid Kongen nest / oc blef paa det sidste hans Rentemestere: Oc det sigis / at den tid Kongen laa i Aandedret / da var Harald hos hannem / oc nogen faa hans Venner med hannem / oc hand buckede op i Sengen ofuer Kongen / lige som Kongen hafde talit nogit med hannem / oc strax sagde hand til de andre: Det høre i gode Mend / at Kongen gaff mig Engeland efter sin Død: Oc der med døde Kongen. Oc Harald lod strax sammenstefne alle Høffdingerne / oc framførde

sine Vidne / at Kongen hafde udi sit lefuende Liiff gifuet hannem KongeRiget ofuer alt Engeland / oc den handel gick saa aff at hand bleff samtyckt til Konge ofuer alt Engeland / oc bleff hand vijet oc kronet i S. Povels Kircke / den 13 dag der efter / oc alle ginge hannem til hande / baade Høfdingene oc Landsfolcket. Der Toste hans Broder det spurde / behagede det hannem saare ilde / thi hand lod sig tycke at være nermere til Riget / for hand var eldst: Men Harald sagde / sig ingenlunde ville affstaa Riget / efterdi hand var korrit oc samtyckt / oc der til set i Kongelig Sæde / oc kronet / salvet oc vijet til Riget / Oc for denne Sags skyld trode hand Toste sin Broder ilde / fordi Toste var vijs oc beslagen / oc en duelig Krigsførste / oc stod vel hos Høffdingene i Landet / Thi tog Harald ald den mact oc myndighed oc befalning fra Toste / som hand hafde mere end de andre Grefuer i Landet / oc mange aff de Ypperste stode med Harald / der til hafde hand ald Kongens Dressel oc Skatkammer.

Toste Jarl kunde dette ingenlunde fordrage / at hand skulde være sin Broders Tienere / thi drog hand med sit Folck ofuer til Flandern / oc var der nogen stund: Der efter drog hand til K. Suend i Danmarck / oc begierede undsetning oc bistand aff hannem / med Folck / Vaaben oc Skib. K. Suend oc Toste vaare Frender / thi K. Suends Fader Vlff oc Gyde Toste Jarls Moder vaare Syskind. K. Suend bød hannem en part aff sit Rige / saa megit som hand kunde vel holde sig aff / oc bad hannem blifue i Danmarck. Toste sagde sig storligen forlengis til sit Fæderne Land oc Arff oc Eje / oc der som Kongen icke vilde giøre hannem hielp / oc sette hannem i Kongeriget udi Engeland / da vilde hand giøre K. Suend ald den bistand som hand formaatte oc kunde aff sted komme udi Engeland / om hand vilde drage med sin Hær der heden / oc indtage det Kongerige / lige som K. Knud hans Moderbroder giorde. Kongen suarede / Saa megit er jeg ringere end Knud min Moderbroder var / at jeg faar neppelig hol-

det Danmarcks Rige for Nordmend: Men gamle K. Knud arfuede Danmarck/ oc vent Engeland med Krigsmact/ oc hafde dog ofte fuld nær set Lifuet til/ Men Norrig fick hand uden Strid: Nu maa jeg mere sette min handel efter min egen efne oc formue/ end efter K. Knuds lycke oc fremgang. Toste sagde: Mindre udretter jeg her udi min Sag/ end jeg hafde tenckt/ oc trode jeg icke at du skulde forlade din Frende udi saadan nød/ thi maa jeg søge en anden Høfding paa handen/ oc forhaabis at finde den som skal tage ved dette bud/ oc de skildis icke ret gode Venner fra hin anden.

Toste Jarl drog til Norrig/ at finde K. Harald/ oc hand fant hannem udi Vigen/ oc gaff hannem sit ærinde tilkiende/ oc huorledis hand hafde dragit omkring/ siden hand var rømt aff Engeland/ oc begierede at Kongen vilde med Krigsmact sette hannem der ind igien. K. Harald suarede/ Norske Mend ere icke villige/ at drage til Engeland at stride/ under en Engelske Høffding. Det sige oc mange/ at de Engelske ere passelig troendis/ oc holde icke ord: Dog veed jeg icke om det er sandingen. Toste sagde: Jeg hafuer hørt sige/ at K. Magnus din Frende sende K. Edvard i Engeland bud/ at hand skulde oplade hannem Engeland/ fordi det hørde hannem til saa vel som Danmarck: Hui søger du det icke nu? Kongen suarede/ Hui beholt du icke den part aff Landet som du hafde i Engeland? Toste Jarl sagde: Hui hafuer du icke Danmarck/ som K. Magnus hafde for dig? Kongen suarede: Icke hafue de Danske behoff at breide eller forvide Nordmendene nogit: Thi megit got hafue de beret for dine Frender. Jarlen sagde: Jeg vil sige dig huorfore du icke fick Danmarck: Derfore fick K. Magnus Danmarck/ fordi alle Høffdingene stode med hannem: Oc derfore fick du icke Danmarck/ for alle Høffdingene stode dig imod/ Oc derfor stridde K. Magnus icke paa Engeland/ fordi alt Landsfolcket vilde hafue Edvard til Konge. Der som du vilt blifue Konge i Engeland/

land/da vil jeg saa forskaffe det/ at mestepartenaff Høffdingene i Landet skulle giøre dig bistand/ oc falde dig til / Thi intet fattis mig / at jeg er jo lige mectig oc formuendis ved min Broder i Engeland/ uden Kongenafnet allene. Det vide oc alle/at ingen saadan Krigsførste var nogen tid fød i disse Norderlande/ som du est / oc forundris mig / at du stridde 15 Aar paa Danmarck / oc du vilt nu icke hafue Engeland/ som staar dig aabet fore. Kongen betenckte grandgifueligen Grefuens ord / oc befant at hand talede sandhed udi mange stycker/ Thi tog hand sig i sinde at ville drage til Engeland: Siden talede de ofte der om/ oc besluttede/ at de skulde om Sommeren der efter sejle til Engeland / oc vinde Landet / oc sende Kongen bud ofuer alt Norrig/ oc bød huer anden Mand ud i Leding/ oc dette bleff vjde berycktet: Dog viste ingen huort hand vilde hen med samme Hær / andet end som huer kunde giætte til. Mange talede om Kongens mandelige Gierninger / at hannem siuntis ingen ting være sig umuelig/ eller forhøy at angribe. En part talede oc om Engeland / at det var ont at vinde/ Thi der var megit Folck i Landet / oc blant andre var der en orden eller Krigsfolck/som kalledis Tingmend/ de vaare merckelige gode Krigsmend.

Den samme Vaar døde Vlff Stallere / oc der Kongen gick fra hans Graff/ sagde hand: Der ligger den som var min beste Mand/ oc troiste i Norrig. Strax der efter seglede Toste Jarl til Flanderen til sit Folck igien / oc forsamlede der mere Krigsfolck.

K. Harald forsamlede alt sit Folck ved Siøkanten i Norrig/ oc der hand var ferdig at segle ud fra Trondheim / gick hand til S. Olaffs Lijgkiste (huilcken var kaldet S. Olaffs Skrin) oc lod det op/ oc skar hans Negle oc klipte hans Haar/ oc slo Skri-
1066. net i Laase igien/ oc kastede Nøglene i den Aa Nid / oc bleff S. Olaffs Skrin icke opladet siden. Da vaare forledne 6 Vintre siden S. Olaff bleff slagen.

Kongen seglede sønder ved Landet/ oc forsamlede sit Folck/ oc hafde hen ved 200 Skib/ foruden Profiant Skib oc smaa Skuder. Der Kongen laa med sin Hær i Sælø / da drømde en Mand blant hans Folck om natten / at en stor Troldkone stod paa Landet / oc hand saa ofuer Kongens Skib / at der sad en Rafn paa huer Skibsstafn/ oc Troldkonen quad en Vise/ i den mening/ at Kongen skulde icke komme lefuendis fra Engeland igien. Der drømde oc en anden / paa et aff Kongens Skib/at hannem siuntis Kongens Flaade legge til Engeland / oc hand saa megit Krigsfolck være paa Landet / som hafde opstunget mange Fenicker/ oc vaare rede til at stride / oc en Troldkone red for den Hær paa en Vlff / oc Vlfuen hafde en Mandskrop i sin Kiefft eller Kiæbe/ oc blodet drøb der aff / oc der hand hafde opsluget den døde Krop/ kastede hun hannem en anden i Munden igien/oc siden en efter anden/ oc hand slugede dem alle. Der efter quad hun en Vise/ i den mening/ at Nordmend skulde legge paa Engeland for Vlfue oc Ørne. Kongen drømde oc selff/at hand var hos S. Olaff i Trondheim/ Hand quad for hannem en Vise/ i den mening/ at K. Harald var feig/ oc hans Folck skulde blifue slaget hannem fra paa Engeland. Mange andre drømme oc underlige tegn bar samme tid for Kongen oc hans Mend/ om deris Tog oc Reyse/Men Kongen actede saadant intet.

Før end Kongen drog aff Trondheim / satte hand sin Søn Magnus til Konge ofuer Norrig / oc lod hans Moder Tora Torbergs dotter blifue hiemme hos hannem / Men hans anden Hustru Elizabeth/ oc hendis to døttre Maria oc Ingierd/oc Olaff sin Søn/ hafde hand med sig aff Landet. 1066.

Der K. Harald var ferdig/ oc Børren blæste/ seglede hand først til Orknø / oc laa der nogen stund / oc tog deden med sig saa megit Folck som hand kunde faa / oc baade Grefuens Sønner/ Povel Jarl oc Erling Jarl sønner / Torfinds Jarls oc Ingeborgs Find Arnesøns dotters/ oc hand lod sin Dron. Elizabeth

der igien med sine to døttre Maria oc Ingierd. Siden seglede hand Skotland forbi oc lagde til Engeland/der som kaldis Klifland / oc gick der paa Landet oc stridde/ oc alt Folcket gick hañem til hande uden modsigelse. Siden seglede hand til Skardeborg/ oc indtog den Stad/ oc alt Landet der omkring / Hand gick op med sit Folck paa det Bierg ved Skardeborg/oc lod giøre et stort Baal: Saa lod hand en part Folcket storme til Byen/ oc en part kaste Baalet ofuer Muren / oc med lange Forcke sette Ild paa Byen/ oc der med vant hand Staden / oc hans Folck fick stort Bytte/ oc alt Folcket i Byen gick hannem til hande. Der efter seglede hand til Helgenæs / oc var der en Hær forsamlet mod hannem/ oc hand stridde mod dem oc fick sejer. Hand seglede siden til Hunbre/ oc lagde ind udi Aaen Vso/da vaare Grefuerne Maarokaare oc Valtioff aff Hundatun/ K. Haralds Godvinisøns Brødre udi Jorvig/med en utallig Hær / oc Kongen laa i Vso. Der Grefuerne komme med deris Folck oc oprettede Fenicker/ da gick Kongen paa Landet med alt sit Følck/ oc skickede dennem i orden / oc holt stille saa lenge/ til Grefuerne komme mellem hannem oc Aaen / Saa lod Kongen blæse i Trommeterne/ oc eggede sit Folck fram / oc de Engelske blefue slagne saa mange/ at et stort Dige laa fuldt / saa at Kongens Folck kunde gaa tørskoo ofuer paa døde Kroppe / oc mange løbe udi Aaen oc drucknede sig: Der falt oc Maarokaare Jarl / men Valtioff undkom med nogen Folck/ oc flydde til den Stad Jorvig. Dette Slag stod paa en Onsdag / som var neste Dag for Matthæi Dag.

Toste Jarl var kommen til K. Harald fra Flanderen / oc var med hannem i alle disse Slag som nu sagt er / oc det gick lige som Toste hafde sagt / at megit Folck aff Tostis Venner oc Frender komme til dennem paa Engeland oc styrckede Kongens hob. Efter dette Slag/ som nu er omtalit/ gick meste parten aff Folcket der omkring / hannem til hande/ oc en part flydde. Da

drog

drog Kongen op til Staden Jorvig/ at hand vilde vinde den/ oc for den store sejer som hand altid hafde faaet mod store Høfdinger/ var alt Krigsfolcket forsaget oc forferdet at staa hannem imod/ Thi sende Borgerne i Staden hannem bud/ at de vilde opgifue hannem Byen/ oc gaa hannem til hande. Om Søndagen der efter drog Harald i Staden oc indtog den/ oc alt Folcket lofuede hannem lydighed/ oc finge hannem de beste Mends Sønner til Gissel/ som Toste Jarl viste der være i Staden/ oc drog Kongen om Afetnen til skibs med sielfgiord Sejer/ oc attede anden dagen betimeligen at holde Ting i Byen/ oc beskicke altingist efter sin vilie/ oc Kongen oc Toste vaare glade tilsammen.

Den samme Aften kom K. Harald Godenesøn til Byen med en utallig Hær/ oc de toge hannem megit velvillige ind i Staden/ oc hand bleff der med alt sit Folck om natten/ oc lod tage vare i alle Porter/ at ingen skulde komme ud oc gifue Nordmend det tilkiende.

Om Mandagen betimeligen/ der Folcket hafde faaet Frokost/ lod Kongen blæse til Landgang/ oc hand skifte sit Folck/ huilcket der skulde gaa paa Landet/ oc huilcke igien skulde blifue hos Skibene/ oc lod hand sin Søn Olaff oc Grefue Povel oc Erling aff Orknø/ blifue igien hos Skibene med huer tredie Mand aff ald Hæren. Øjstein Orre Torberg Arnesøns Søn var da den ypperste/ oc Kongen kierest blant alle Lænshøfdingene i Norrig/ oc Kongen hafde lofuit hannem sin dotter Maria/ hand bleff igien hos Kongens Skibe/ oc var Værit got/ oc Solen skinde hed/ Thi lagde de deris Brynier igien/ oc ginge op med deris Skiolde oc Hielme oc Spiud i hænderne/ oc giordede med deris Suerde/ oc en part hafde Skud oc Buer med sig/ oc vaare glade/ thi de ventede sig den tid ingen fare. Oc der de komme nær til Staden/ kom en stor Hær mod dennem: Oc saae der skiønne Skiolde oc blancke Brynier. Kongen holt stille med sit Folck/ oc spurde Toste huad det monne være for en Hær. Jarlen suare-

de / at hannem siuntis det være Fiende hær / endog det kunde vel være / at hans Venner oc Frender kunde komme der / oc vilde forlige hannem oc hans Broder. Kongen bad dem holde stille oc see sig fore. De giorde saa: Oc jo nermere Hærren kom / jo større den stuntis / oc var saa blanck som en Jjs at see paa. Kongen sagde: Lader os nu finde nogen raad / thi det er vist at det er Fiendernis Hær / oc er Kongen sielff med. Toste Jarl sagde: Det første raad er / at vi drage til Skibene / oc beruste os med alt vort Folck / oc giøre dennem saa den beste modstand som vi kunde / eller oc vi blifue udi voris Skibe / oc lade dem forsuare os / thi da ere vi frij for dennem. Kongen sagde: Andet raad ville vi bruge: Vi ville lade tre raske Mend ride hastelige til Stranden oc bede vort Folck komme til os: thi Engelske Mend skulle finde / at vi skulle tage hart mod dennem før end vi gifue os tabt. Grefuen sagde / I maa raade udi dette som udi alt andet / Jeg er icke heller villig til at fly. Da lod Kongen opsette sit Banere. Frederick hed den Mand som det bar. Siden skickede hand Folcket udi en lang orden / oc icke tyck / oc bøjede baade Armene tilbage / saa at de stode i en vjd Ring / oc saa tyck yderst i Ringen / saa at Skiold var hos Skiold / oc inden i Ringen var Kongen med sit eget Folck / oc der hos Toste Jarl med sit Folck oc sin Fennicke. Kongen skickede derfore sit Folck saaledis i Ring / thi hand viste at Rytterne plejede at ride fram paa Skiermyssen / oc strax tilbage igien / oc hand befalede Toste at gaa fram med sit Folck oc Kongens Skyttere / der som best giordis behoff: Det samme vilde hand oc giøre med sine / Men de som fremest stode i Ringen / skulde sette deris Spidsstager i Jorden / oc oddene for Rytternis bryst / om de rede til dennem / oc de som stode nest / bag ved de fremmerste / skulde sette deris Spids odder for Hestebrystene.

Kong Harald Godenasøn var der kommen med en utallig Hær / baade Ryttere oc Fodgangere. Kong Harald Sigurdsøn red da paa en sortblæsset Hest omkring sit Folck oc besaa deris

ris Orden/ oc Hesten falt under hannem/ saa at hand falt for aff Hesten: Hand sprang op igien/ oc sagde/ Fram er farar Heil/det er/ Fald betyder hannem Lycke/som falder fram oc icke tilbage: Eller/ Fald vorder den ofte til Lycke som falder. Da sagde Harald Godensøn til de Nordmend som vaare med hannem: Kiende i den store Mand i den blaa Kiortel med den skiøne Hielm/ som falt aff Hesten. De sagde/ Det er Norrigs Konge. Hand sagde/En stor oc skickelig Mand er hand/Men jeg tencker at hans Lycke er nu faren. Da rede 20 Riddere fram aff Tingmandeled til den Norske Hær/ oc vaare alle bryniede/ baade de oc deris Heste/ oc en Riddere raabte højt/ oc spurde huor Toste Jarl var i Hærren. Hand suarede: Her er jeg. Ridderen sagde/ Kong Harald din Broder sender dig helsen/ oc saadan budskab/ at hand vil forligis med dig/ oc gifue dig Northumberland/ oc der som du icke nøjes der med/ vil hand gifue dig tredie parten i Engeland med sig. Toste suarede/ Alt biuder hand nu andet end Fejde oc forhaanelse/ som hand hafuer giort tilforn: Hafde hand dette før budet mig/ da hafde mange Lifuet/ som nu ere døde/ oc det stode bedre i Engeland end det giør. Nu om jeg tager ved dette Bud/ huad vil hand da gifue K. Harald aff Norrig for sin umage. Ridderen suarede/ Hand hafuer oc talit nogit der om/ oc vil hand unde K. Harald 7 Fod Jord i Engeland/ oc saa megit mere som hand er højre end andre Mend. Toste suarede: Saa rider tilbage igien/ oc siger min Broder/ at hand bereder sig til at stride/ Thi det skal icke spørgis til Norrig/ at jeg skal forlade Kong Harald her paa Engeland blant hans Fiender: Vi skulle enten dø sammen med ære/eller vinde Engeland med Sejer. Da rede de tilbage igien/ oc Kongen sagde til Toste: Huo var den Mand som talede saa klart oc dristelige. Toste sagde: Det var K. Harald min Broder. Kongen suarede/ Alt forlenge var det skiult for mig/ Thi var hand saa kommen for vort Folck/ at icke skulde hand hafue føre

tidende til By om vort Fald / der som jeg hafde kiendt hannem. Tofte Jarl suarede / Sant er det Herre / at hand foer megit skiøttisløs oc uforstiunligen / saadan en Høfding som hand er / oc det kunde vel være giort som i siger : Men efterdi hand bød mig fred / oc Land oc Rige med sig / da stod det mig icke vel / at jeg skulde røbt hannem / oc forraad saa hans Liiff / thi seer jeg heller at hand blifuer min Banemand / end jeg i saa maade skulde blefuit hans. Da sagde Kongen til sine Mend : Liden var denne Mand / dog stod hand vel i sine Stigbøjle.

Det sigis / at Kongen dictede denne Vise / før end hand begynte at stride : Fram gange vi udi orden / Brynieløse under blaa egge / Hielmene skinne paa Hofuet / Men vore beste Vaaben ligge nere paa vore Skibe / etc. Kongens Brynie hed Emma / oc var saa sijd / at hun stod hannem midt paa benit / oc saa sterck / at ingen Vaaben kunde bide der paa.

Striden begynte / oc de Engelske sette hart ind til Nordmendene / oc de toge oc hart mod dennem / oc var det icke Engelske Mend got at ride til dennem for deris Spiude / som de holt dennem fra sig med : De rede omkring Nordmendenis orden oc ring / oc skiermyssede / oc maatte ride aff igien / thi saa lenge som Nordmendene stode i deris orden / kunde de intet vinde dennem aff. Der Nordmendene det saae / at Engelskene rede saa umandelige til / søgte de fram / oc vilde drifue dennem paa fluct : Men der de hafde brut deris Skioldborg / rede de Engelske runden om dennem med skud oc Spiud : Der K. Harald det saa / gick hand fram i striden der som den var skarpeste / oc der falt megit Folck paa baade sider : Kongen var saa modig oc vred / at hand løb fram for alt sit Folck / oc hug paa baade Hænder / saa at der huercken holt Hielm eller Brynier / oc alle de hannem forekomme flydde / om de kunde. Da bleff hand skut med en pijl i sin Strube / saa at Blodet løb ud igiennem Munden : oc det bleff hans Bane / da falt oc mesteparten aff alt det Folck som gick fram med hannem /

uden de som vege tilbage under Banerit. Det saa Toste Jarl/ oc hand vigede strax did som Kongen var falden / oc tog hans Baner: Landøjde op / oc trøstede Folcket / oc de holde nogen stund paa baade sider / oc K. Harald Godensøn bød sin broder Toste Fred/ med alle de Nordmend som da vaare i lifue. Nordmendene raabte/ at de vilde heller falde ofuer hin anden/ end de vilde begiere Fred aff Engelske / de vilde blifue der som deris Konge var blefuen / oc de raabte Krigsraab / oc begynte Striden igien/ oc ginge hart fram: Da falt Toste Jarl. Oc i det samme kom Ojsten Orre/ med det Folck som hafde værit i Skibene igien/ oc vaare de alle bryniede: Hand tog Kongens Banere/ oc begynte den tredie Slactning / oc var den skarpeste/ oc bleff kallet Orre riid/ da blefue mange Engelske slagne. Ojsten Orre oc hans Folck vaare mødige oc trette aff den hastige gang / saa at mange døde i striden aff hede oc idel mødighed / foruden Saar / thi blefue de paa det sidste ofuermandede / oc falt der Ojsten Orre / oc med hannem den største part aff de ypperste Mend i Norrig/ uden Styrkord Stallere/ som med nogen faa undkom / oc flydde til Skibene igien. Styrkord Stallere undkom paa en Hest/ om Aftenen silde/ oc hand hafde kastet Klæderne fra sig der hand var mødig/ saa at hand var icke uden i sin Skiorte oc Hosser/ oc hafde sin Hielm paa hofuedit / oc dragen Suerd i hænde. Det begynte at blæse kalt: Da møtte hannem en Bonde som hafde en fodret Kiortel paa. Styrkord spurde / om hand vilde selje hannem Kiortelen. Hand sagde ney / du est en Nordmand/ det hør jeg paa dit Maal. Styrkord sagde/ Om jeg er en Nordmand/ huad vilt du da? Bonden sagde/ Jeg vilde dræbe dig/ om jeg hafde saadan Vaaben hos mig. Styrkord sagde: Der som du icke kand dræbe mig/ da vil jeg forsøge om jeg kand dræbe dig/ oc hand hug hans Hofuit aff at det falt i Marcken/ oc tog hans fodret Kiortel/ oc en aff Bondens Heste/ oc red til Stranden med. 1066.

Olaff K. Haraldssøn var icke paa Landet med/ oc der hand

spurde sin Faders fald / giorde hand sig ferdig med det Folck hand hafde igien/ at drage aff/ oc der Børren blæste/ sejlede de ud i Hafuit.

Der Villem Basthard Hertug udi Nordmandien/ spurde K. Edvards afgang/ oc at Harald Godanesøn hafde mod ald tro oc lofue indtagit Kongeriget i Engeland/ huilcket var forne Villem lofuit oc tilsagt lang tid tilforn aff K. Edvard: Efterdi hand var hans neste Slect: Oc hand der hos betenckte den spot oc haanhed som Harald hannem giort hafde / med hans Dotter som hand hafde bedet om/ oc vilde icke framholde der med: Da forsamlede hand en stor Krigshær i Nordmandien / oc hafde utallige mange Skibe / Thi Albertus Krantz skrifuer / at hand hafde 3000 Skib i sin Flaade til Engeland.

Den dag som hand red ud aff Staden/ oc vilde til skibs/ oc var kommen til sin Hest/ da gick hans Førstinde til hannem / oc vilde tale med hannem: Der hand det saa/ hug hand til hende med sin Spore for Brystet/ saa at Sporen stod i hendis bryst/ oc hun falt ned / oc det bleff hendis død. Oc hand red til Skibs/ oc drog ofuer til Engeland/ oc indtog Landet huor hand kom: Otte hans Broder var med hannem. Hertug Villem var større oc sterckere end nogen anden Mand/ oc den beste Riddere/ oc en ofuermaade god Krigsførste: Hand vaar vijs/ oc grum oc haard/ oc passelig trofast.

Der K. Harald Godenesøn spurde Hertug Villems komme/ gaff hand Olaff Haraldsøn/ med alle de Norske som ofuerblesne vaare/ forloff/ at drage fellig aff Landet/ oc hand drog sønder paa Engeland imod Vilhelm / med sine brødre Suend oc Giurd oc Valtioff/ oc de fundis ved Helsinge port/ oc der bleff et stort Slag: Der bleff K. Harald oc hans broder Giurd slagen med en stor part aff deris Folck / den 19 dag efter at K. Harald Sigurdsøn bleff slagen for Jorvig. Grefue Valtioff Kongens Broder flydde med en part aff Folcket / oc om Aftenen møtte
hand

hand 100 Mand aff Hertug Vilhelms Folck/ oc de flydde ind i en Egeskouff for hannem/ oc hand lod sette Ild i Skofuen runt omkring/ oc brende dem der inde.

Hertug Vilhelm bleff tagen til Konge ofuer alt Engeland/ oc hand sende bud til Grefue Valtioff/ at hand skulde komme til hannem/ oc gaff hannem fri oc secker leide: Oc der hand kom paa den Heed/ norden for Kastele brygge/ der møtte hannem to aff K. Vilhelms Fogeder med et tal Folck/ de grebe Valtioff/ oc lode hans Hofuit affhugge/ oc de Engelske sige/ at Valtioff var en hellig Mand. Oc Hertug Vilhelm bleff Konge i Engeland udi 21 Aar/ oc hans Affkomme altid siden efter hannem. 1066.

Vilhelm Batards Fader var Robbert Langespiud/ Hans Fader var Richardus Richardi Søn/ som var Vilhelms Søn Gange Rolffs søns/ som først vant Nordmandien/ oc vaare de alle Rudu Jarler/ det er/ Grefuer i Rothomage udi Nordmandien/ den ene efter den anden.

Gange Rolff var Ragnvalds Møre Jarls søn/ oc Tore Jarls den tiendis Broder/ oc Torff Einars Jarls i Orknøjerne/ som dræbte Haldan Høslæg/ for hand hafde ihielslagit hans Fader Ragnvald Møre Jarl/ saa som udi K. Harald Haarfagers Chrønicke er formeldet.

(Fremmede Scribenter, som Dudo de S. Quintino oc Vilhelmus Gemmeticensis, sige/ at Gange Rolff hafuer værit en Danske/ oc vel mueligt/ at hans Fader Ragnvald Møre Jarl hafuer værit en fornemme Herre i Danmarck/ oc fordi/ hannem oc Kongen/ kom nogit imellem/ drog hand til Norge oc bode der/ som Gemeticensis siunis at gifue stadfeste/ oc at hand altid hafuer huldet de Danske for sine Landmend/ gifuer fornefnde Scribentere nock som tilkiende.)

K. Adelraad i Engeland hafde til hustru Dronning Emma/ Grefue Vilhelm Bartards Syster aff Nordmandien/ oc aflede med hende 2 Sønner/ Jatmund eller Edmund/ som blef Konge i Engeland efter hannem/ oc siden bleff fordrefuen aff K. Knud

dem

den Rige/ Konning udi Danmarck/ oc Jatvard eller Edvard den hellige/ som siden bleff Konge i Engeland efter Haarde Knuds død. K. Knud den Rige fick Dronning Emma efter K. Atelraads død/ oc aflede med hende Harald oc Haarde Knud.

K. Edvard hafde til Hustru Gyda Godvins dotter/ Torgiuls Spragelægs Dotter dotter / Hun var Suend Vlffsøns Danekonnings Fader Systers dotter / oc hafde K. Edvard ingen Barn med hende/ thi tog hendis Broder Harald Kongeriget efter K. Edvard/ oc da kom Engelands Rige fra K. Adelstens den Godis Slect oc Stamme.

Den 19 dag efter Konning Harald Haardraadis fald/ stridde K. Harald Godvinsøn oc Vilhelm Batard/ synder paa Engeland/ oc Harald bleff der slagen med sin broder Giurd/ oc Valtioff hans Broder bleff slagen strax der efter/ oc tilforn hafde hand mist 2 sine Brødre/ Toste Jarl oc Morokaare: Da hafde Harald værit Konge udi halfftiende Maanet/ oc vaar da ingen igien aff Grefue Godvins Affkomme/ uden Toste Jarls Sønner/ Kietil oc Skuli/ oc Gyda Haralds dotter: hende fick til hustru K. Valdemaar i Holmgaard/ K. Jarisleffs oc Dronning Engeborgs Søn (som var K. Olaff Suenskis dotter) oc aflede med hende K. Harald/ som fick til hustru Christin Kong Inge Steinkels søns dotter i Suerrig: Deris døttre vaare Malfrid oc Ingeborg. Sigurd Jorsalafar fick Malfrid først til hustru: End siden fick hende K. Erick Ejunin i Danmarck: Oc Kong Knud Lavard fick Ingeburg Haralds dotter: Deris Børn vaare/ Valdemaar Danakonning/ Christine/ Karin oc Margrete. Valdemaar Danekonning fick til hustru Sophia K. Valaders dotter aff Polen oc Dronnings Rikize Valdemaars / oc Sophiæ Børn vaare/ K. Knud oc K. Valdemaar/ oc Christin/ som hafde K. Karl Serkuirsøn: Deris Børn vaare/ K. Serkuir oc K. Valdemaar oc Dronning Rikiza.

Margareta K. Knud Lauards dotter/ aatte Stig Huiteleder

der eller Huitleider: Deris Børn vaare/ Nicolaus oc Christina/ som K. Karl Suerkisøn fick til hustru: Deris Søn var K. Suerki K. Johans Fader. K. Karls Moder var Vlffhild Droning Hagen Findsøns dotter/ Haregs Søns aff Tiotø. Vlfhild aatte først Niclaus Danakoning/ oc siden K. Jngi Halsteins søn i Suerrig: siden fick hende K. Suerki Karls søn oc Rikizæ dronnings/ som siden aatte K. Erick Knudsøn i Suerrig.

Olaff Haraldsøn sejlede fra Engeland til Orknøs/ med det Folck som ofuerblefuen var aff Nordmend: Da var Maria Kongens dotter blefuen hastelig død paa den samme dag oc den time som hendis Fader bleff slagen i Engeland. Det sagdis oc meentis aff mange/ at de hafde baade en mands fiørr/ det er/ liiff oc skieben.

Olaff bleff om vinteren i Færø/ oc om Vaaren sejlede hand til Norrig/ oc hafde med sig Dronning Elizabeth oc sin Syster Jngierd/ oc tuende Toste Jarls Sønner/ Skule/ som siden bleff kaldet Konnings Fostre/ oc hans Broder Kietil Krog/ oc holt Olaff dennem i stor ære oc venskab: Kietil Krog bleff rijgelig gifft paa Helieland/ oc ere mange ypperlige Mend komne aff hannem i Norrig.

Skule var vijs oc forstandig/ oc en lystig Mand/ oc megit dejlig: Hand var en Regenter oc Forstandere for Kongens hoff/ oc talede K. Olaffs ord paa Tinge/ oc raadde oc regierede alle Landeraad med hannem (hand var hans ypperste Raad) oc Kongen gaff hannem/ efter sin begiering/ de beste Gaarde oc Eigner som laae ved Konge Helle/ Oslo/ Tonsberg/ Bergen oc Nidros/ der som Kongen mest plejede at hafue sit Sæde oc tilhold/ huilcke Gaarde oc Eigner lenge vaare under Skules Affkomme. Kongen bød hannem et heelt Læn/ huor hand det vilde begiere i Norrig/ Men hand vilde det icke hafue/ thi hand fryctede/ at en efterkommendis Konge skulde rygge den Gafue/ thi begierede hand de Eigner/ som nu er sagt. Kongen gaff hannem til hustru

sin Frencke Gurun (eller Gyri) Neffsteins dotter: hendis Moder var Jsrid eller Jngerid/ K. Siuord Sirs dotter/ oc Aastes oc Skules oc Gurons Børn vaare Asulff paa Rejne: hans Hustru var Tora Skofte Agmundsøns dotter/ oc Skofte var Torberg Arnesøns Sønne søn: oc Ragnhild som aatte Orm Kyrping: Kyrpinge Ormis dotter var Aasa Biørn Bucks Moder/ Asulfs Børn oc Tores Skofte dotters vaare Gutorm oc Rejne/ oc Sigrid som aatte Halkield Huk: Deris Søn var Jon/ som var Halkields oc Ragnvalds oc Gregoris Fader: Skofte Agmundsøn var Torberg Arnesøns Sønne søn.

Gutorm aa rejne fick først til Hustru Elrid Halkield Huks Syster: deris døttre vaare/ Rangrid/ Jngerid oc Guron: Rangrid aatte Biørn Byrdar Suend: Deris døttre vaare Elrid oc Jngeborg: Elrid aatte K. Magnus: deris dotter var Chirstin/ som aatte Rejdar Sendemand. Tore Skindfeld hafde tilforn hafft Elrid til Hustru/ oc aflet med hende to Sønner/ Kinjad oc Torgrim Klosue. Siden bleff hun efter K. Magnus Haraldsøns død gifuen Lagmanden i Gotland/ deris Søn var Harald. Jngeborgs Sønner vaare Torstein Skalmold etc. Rangrid bleff siden gifft med Frederich Kiøne/ deris dotter var Astrid.

Jngerid Gutorms dotter aa Reine aatte Gutorm Østmands søn aff Jamteland.

Gutorm aa Rejne fick siden til Hustru Bergliod: Deris søn var Asulff/ hans dotter var Torborg/ som aatte Erick Gryffil: deris søn var Asulf: siden fick Torborg Rejdar Kongens frende.

Gutorm aa Rejne fick siden Sirid Torkields oc Halkatlis dotter: Halkatla var Suend Brynilsøns oc Jngerid K. Knud den Rjgis Systers dotter: (Suend var Suerkis broder i Sogn) Gutorms oc Sirids søn var Baard Gutormsøn/ hand fick først til Hustru Vlffhild Biskop Povels dotter/ oc siden Ceciliam K. Sigurd Haraldsøns dotter: Med Cecilia aflede hand K. Jnge oc Hertug Skuli/ oc Gutorm oc Sigrid.

Et Aar efter at K. Harald falt paa Engeland/bleff hans Lijg
ført til Norrig/ oc begrafuet i Marie Kircke/som hand hafde la- 1067.
det bygge: Det vidnede alle som K. Harald kiende/ at hand of-
uergick alle med vijsdom oc veltalenhed/ huad heller hand skulde
snart beraade sig paa en handel eller giøre det langtsomt: Hand
var oc allerdristigst udi Strid/ oc altid sejersalig/ indtil denne
sidste tid: Thi at houfuen oc modet raader for halff Sejer. K.
Harald var en dejlig oc anseelig Mand/ Hans haar oc skieg var
guelt/ oc hafde hand lange Knæbelbarde/tynde Ojnebryn/ store
Hænder oc Fødder/ oc dog vel skickede: Hans højheds maal var
5 alne Norsk maal: hand var grum oc streng mod sine Fiender
oc uvenner/ oc straffede hart oc lod strengelige reffse/ for huad-
somheldst misgierning det var: hand hafde stor fijg oc begiering
til Rige oc Regiment oc Verdslige velde: Men mod sine venner
var hand gieffmild: hand var 50 Aar gammel der hand bleff sla-
gen/oc hafde lefuit udi Krig oc stor Liffs fare oc megen uro/siden
hand var 15 Aar/ oc var med sin Broder K. Olaff Haraldsøn
paa Sticklestad: hand flydde aldrig aff nogen Strid: Men
naar hand saa sin ofuermact til Siøs/ da lagde hand unden/ oc
vilde icke forvosue sit Folck/ oc naar hand kom hastelig i no-
gen stor Farlighed/ da atlydde hand det raad som alle siuntis
best at være.

Haldor Brynil Elephants Søn den gamle/ var en duelig
Høffding/ oc var lenge hos baade Brøderne/S. Olaff oc Kong
Harald/ hand sagde/ at deris Sinde vaare udi mange stycker li-
ge/ thi de vaare baade vijse oc dristige i Strid/ oc begierlige paa
Gods oc Riger/ oc trode icke alt huad dennem sagdis: Strenge
Regentere/ oc megit geneiget til at lade dræbe oc reffse dem som
misgiort hafde. Kong Olaff tuingde Folcket til den Christne
Tro/ oc straffede haardelige dennem som den ey annamme vil-
de: Den Retferdighed oc Strenghed kunde hans Vndersaatte
icke fordrage/ oc sette sig derfor op imod hannem/ oc sloge hañem

ihiel i sit egit Rige: Men K. Harald tuingde Folck under sig for Rige oc Regiments skyld / oc hand bleff der ofuer slagen paa et fremmed Land: Dagligen holt de sig venlige / prydelige oc sedelige: De hafde oc vide vandret / oc megit seet oc forsøgt / oc vaare fordi naffnkundige oc vide berømmede.

XI. XII.

Kong Magnus Haraldsøn / kallet den Kyrre / det er den Stille / oc K. Olaff Haraldsøn / som efter K. Magnussis død var den 10 Envolds Konge i Norrig / naar mand regner Hagen Jarl aff Kongetallit.

1067. KOng Magnus Haraldsøn regierede alt Norrig den første Vinter efter K. Haralds død / Men siden regierede hand udi 2 Aar med K. Olaff sin Broder / oc hafde Magnus den nordre part i Landet / oc Olaff den østre. K. Magnus hafde en Søn ved nafn Hagen / hannem opfostrede Steigar Tore i Guldbrands dalen / K. Magnus Olaffsøns Broder paa Moderens side.

Efter K. Haralds død / vilde K. Suend i Danmarck icke lenger holde den Fred oc Forligelse som var giort imellem Rigerne / aff hannem oc K. Harald / thi toge de Folck ud i begge Rigerne / oc fick K. Olaff med sig huer Ledingsmand aff Norrig med Folck oc Skib / til at verje sit Land med. Oc der de møttis ved Konge Helle / sagde Nordmend / at de vilde holde endnu den
1067. Fred oc Forligelse / som var giort mellem Rigerne / eller de vilde strax slaes med de Danske der om: Men de blefue paa begge parter / ved deris gode Mends raad / fordragne / saa at Forligelsen skulde staa mellem Rigerne som tilforn / oc K. Suend lofuede K. Olaff Ingerid sin dotter til hustru: Denne Fred bleff siden lenge staaendis imellem disse Riger / oc da sad K. Olaff i fred oc rolighed med alle sine Undersaatte / mere end tilforn plejede at være i Norrig.

K. Magnus bleff kranck aff Rifforme/ oc døde udi Trond-
heim/ oc er der begrafuen hos sin Fader/ oc alt Landsfolcket sør- 1069.
gede for hannem.

K. Olaff var ene Konge ofuer Norrig efter sin Broders
død/ Hand var en stor oc dejlig Mand/ oc holt sig megit prectig:
Hans Legem var huit oc klart/ oc hans Haar som guelt Silcke:
Hand hafde dejlige Ojen/ oc var vel skicket paa sine Lemmer/
Hand talede icke megit/ icke heller megit paa Tinge: Hand var
glad naar hand drack/ oc snackede da blidelige/ helst hos lidet sel-
skab: Hand var venlig oc fredsommelig saa lenge hand lefuede/
oc elskede sactmodighed oc maade udi alle stycker.

For K. Olaffs tid var det sed i Norrig/ at Kongernis sæde
var midt paa Gastbencken/ Men hand skickede det at være ved
øfuerste Bordende: Hand lod oc først giøre Offne oc Skorstene
i Stufuer/ oc steenlegge Gulfuene.

Udi hans tid begyntis Kiøbstefner i Norrig/ oc hand lod
fundere Bergen/ oc med privilegier/ oc sette Kiøbstefne der udi/
oc mange ypperlige Mend sette sig der ned at boo/ oc der komme
mange rijge Kiøbmend til dem aff andre Lande: Hand lod oc byg-
ge Christkircke/ det er Domkircken udi Bergen/ oc lod mange
Gildeshus bygge i Nidros oc andensteds/ Thi de begynte da at
holde Skytningsstufuer oc Lauffshus i Norrig/ oc ingen maatte
dricke andensteds end der/ Oc de ringede til Gilde udi Nidros
med den store Huirfuings klocke: Oc Huirfuings Brødre lode
bygge en Steenkircke/ S. Margrets kircke i Nidros: Da toge
Norske Mend mange fremmede seder oc klædedract op/ baade
med statlige Hoser/ snørede om benene/ oc Guldringe spente om
deris Lægge/ oc høje Silckesydde Skoo/ belagde med Guld/ oc
Silckevipper udi/ oc Kiortle som vaare knappede til siden/ oc Er-
mene 5 Alne lange/ oc megit snefre/ oc skulde krusis eller ryncki s
alt op til Axelen/ med andre flere fremmede Lands seder.

K. Olaff holt oc megen Stat ofuer hans Bord/ efter ud-

 lendske

lendske Kongers vijs/ med kredentzen for Borde/ oc Voxlius at brende/ oc andet saadant mere: Oc hafde hand dagligen i Gaarden 100 Hoffsinder oc 120 andre Hoffmend oc Gaardsfogeder oc Tilsiunsmend/ foruden Trælle oc Arbeids Folck.

1076. K. Suend i Danmarck bleff sotdød 10 Aar efter K. Haralds fald: efter hannem vaare Konger i Danmarck/ først hans ældste Søn Harald udi 4 Aar/ siden hans anden søn Knud den Hellige/ udi 12 Aar/ effter hannem den tredie Suends søn Olaff/ udi 8 Aar/ saa den fierde/ Erick den Gode/ udi 8 Aar.

K. Olaff Haraldsøn fick til Hustru Ingerij K. Suends dotter i Danmarck/ oc K. Olaff Suendsøn fick Ingerd Kong Olaff Haraldsøns Syster.

K. Olaff Haraldsøn/ huilcken en part kalde Olaff den kyrre/ (det er/ den stille eller quærre) oc en part Olaff Bonde/ fordi hand sad i Fred/ oc holt sine Vndersaatter i god rolighed/ oc førde ingen krig/ inden eller uden Lands/ oc ey gaff hand andre or-

1077. sag til at føre hannem nogen krig paa: Hand aflede en søn med Tora Joans dotter/ huilcken hand lod kalde Magnus/ oc var et dejligt oc mandeligt Barn.

K. Olaff lod bygge det store Munster eller Steenkircke udi Nideros/ paa det sted som S. Olaffs Lijg hafde først værit nedgrafuit: oc sette høj Altere ret der ofuer som Grafuen hafde værit/ oc der Kircken var vijet/ bleff S. Olaffs Skrijn med hans Legem ført der udi/ oc der skeede mange Jærtegn: oc bleff samme Domkircke vijet oc kaldet Christkircke.

K. Olaff Haraldsøn oc K. Knud i Danmarck vaare sønderlige Venner/ de lagde mode udi Konge Helle/ oc der de fun-

1078. dis/ lagde de ofuer med huer andre/ at K. Knud skulde drage til Engeland/ oc hefne/ hues uret Danske oc Norske var vedersaren aff Engelske/ oc Kong Olaff fick hannem 60 store oc vel bemandede Skibe til hielp/ oc det sigis/ at Nordmend vilde icke vige/ Men vaare K. Knud hørige. Den tid hand gaff dem hiemloff/

loff/ forløfuede hand dem at løbe i Kiøbfærd huor de vilde/ i hans Lande oc giennem hans Strømme/ oc sende K. Olaff dyrebar Skienck oc Gafuer/ men sine Danske var hand vred/ oc skattede dennem storligen der hand kom hiem til Danmarck.

Det hende sig en gang/ at K. Olaffs Tienere vaare uddragne i Landet at opkræfue Kongens Rettighed/ oc der de komme hiem igien / spurde hand/ huor de vaare best safnede oc tracterede. De sagde / hos en Bonde i Listelæn: Hand er saa vijs/ at hand veed alting / oc kunde suare os til alt det vi spurde hannem/ oc hand kand forstaa Fuleskriig. Kongen sagde: Det er idel giøckeri oc daarlighed at tro saadant. Oc det hende sig icke lenge der efter/ at Kongen sejlede der fram ved Landet som samme Bonde var hiemme/ oc hans Mend sagde hannem megit aff samme Mand. Da bad Kongen sine Mend gaa op oc tage en Oxe/ som der gick ved Stranden/ oc quælle den/ saa at hand icke blødde/ oc føre den strax til skibs oc skiule den/ De giorde saa. Siden sende hand bud efter Bonden/ oc forbød dem ved deris Lijff at sige Bonden nogit om Oxen. Der Bonden kom/ spurde Kongen hus den Gaard aatte som Bonden paa bodde: Hand sagde/ Herre den hør eder til/ oc jeg gifuer eder Landskyld der aff. Kongen sagde/ Du skalt roo for mig her fram for Næsset/ thi du est her vel kiend. Som Bonden rodde/ kom en Krage flyendis oc goel. Bonden saa til Kragen. Kongen sagde: Tyckis dig at hendis galen hafuer nogit paa sig. Bonden sagde/ Icke megit Herre. Oc strax kom en anden Krage oc lod ilde. Bonden bleff saa ilde ved/ at hand gaff icke act paa Aaren/ men glemde at roo. Kongen sagde: Megit tencker Bonden paa denne Kragis galen. Oc i det samme kom den tredie Krage/ oc fløy saa nær til skibet oc goel / at Bonden stod op oc kaste Aaren. K. spurde/ huad hand meente om Kragernis galen. Hand sagde: Den ene vintergammel Krage veed icke alt saa vel. Den to vintergammel Krage siger det vel/ men jeg troer hende icke. Men den tre vintergammel

Krage siger/ at i beder mig roo her paa Skibet for eder/ oc i haf-ue ladet tage mit Gods fra mig. Kongen sagde: Tiuffkiender du mig Bonde. Bonden sagde/ Ney Herre: Jck tiuffkiender jeg eder: Men Kragen siger/ at i hafue min Oxe her i skibet. Oc efter nogen vedtale mellem Kongen oc Bonden / gaff hand hannem den Gaard til evig eje som hand boede paa/ oc der til sto-re Gafuer oc skienck.

K. Olaff sad ofteste paa sine store Gaarde/ oc den tid hand var i Vigen/ paa sin Gaard Høgeby eller Haukabøø/ bleff hand siug/ oc døde der/ oc hafde hand da værit Konge i Norrig 26 Aar/ Thi hand bleff Konge det samme Aar efter hans Faders død: Hans Lijg bleffført til Nidros/ oc bleff begrafuen i Christkircke den som hand lod bygge. Hand var megit vensalig i sin tid/ oc al-le hans Vndersaatte unte hannem vel/ oc hafde Norrig megit forbedret sig med Rijgdom oc Bygning oc anden prydelse udi hans tid.

XIII. XIV.

Kong Magnus Olaffsøn / som bleff kaldet Magnus Barfod/ den 11 Envolds Konge i Norrig/ oc med hannem en kort tid Hagen Magnussøn.

1093. Magnus K. Olaffs søn bleff tagen til Konge udi Vigen ofuer ald Norrig/ strax efter hans Faders død. Der Op-lendingene det spurde/ toge de til Konge hans Faderbro-der søn Hagen Magnussøn/ Steigar Toris Fostersøn. Oc strax droge Hagen oc Tore nord til Trondheim/ oc der de kom-me til Nideros/ stefnede de Bønderne til Ojreting/ oc Hagen be-gierede/ at de skulde gifue hannem Konge nafn/ oc Bønderne giorde saa/ oc toge hannem til Konge ofuer halffparten i Norrig som hans Fader K. Magnus hafde.

K. Hagen gaff Trønderne gode Rettebøder/ oc afflagde Landøregield oc Julegafuer/ med megen anden tyngsel/ Thi fick hand

hand stor yndist aff alle Trønderne. Hand drog siden til Opland / oc gaff dem saadanne Rettebøder oc Friheder / som hand hafde gifuet Trønderne / oc de blefue hannem megit godvillige oc underdanige.

K. Magnus drog om Høsten nord til Nidros/oc lagde sig i Kongens Gaard/oc bleff der først om Vinteren/oc holt hand 7 Langskib altid i aabet vand uden for Kongens Gaard. K. Hagen spurde/at K. Magnus var kommen til Nidros/oc hafde lagt sig i den gamle Kongens Gaard / ofuen for Clements Kircke/ thi drog hand oc til Nidros/ at forfare huad K. Magnus hafde i Sinde.

K. Magnus behagede ilde/at K. Hagen hafde gifuet Bønderne saa store Gafuer oc Frjheder/ oc der med forhuerfuit deris yndist oc venskab / oc meente at det vilde giøre hannem skade/ oc hand hafde underlige tancker / oc siuntis hannem/ at K. Hagen hafde mere aff Landet end hand hafde/ oc gaff hand Tore paa Stege i Guldbrandsdalen ald skylden derfore. K. Hagen oc Tore fornumme det / oc de toge vare paa hannem / oc vilde see huad hand vilde begynde / thi de hafde en ond grund til hannem/ for hans skibe hand hafde flydendis i aaben Fiord om Vinteren/ tieldede oc berustede. En Aften lagde K. Magnus ud om natten med sine skib/oc vaare de tieldede: Det var nogit efter Kyndelmesse: Hand lagde til ved Heffring/ oc lod giøre store Ilde paa Landet. Da tenckte K. Hagen vel/ at der var suig under/ thi lod hand blæse til Husting/oc kalde alt sit Folck sammen / oc de forsamledis ude paa Øren om natten: Der det dagedis/ saa Magnus / at Krigsfolck var forsamlet paa Øren/ thi seglede hand sønder i Landet igien. 1094.

K. Hagen holt mode i Byen/ oc tilsagde dem alle sin gunst oc venskab / oc beglerede troskab oc lydighed aff dem (huilcket de hannem med største redebonhed tilsagde) oc gaff hand tilkiende/ at hand hafde fornummet / at hans Frende K. Magnus hafde

nogen mistancke eller ond vilie til hannem / thi vilde hand drage Øster til Opland / oc saa ned til Vigen. Oc hand red aff Byen der hand var ferdig / oc alt Folcket følgede hannem ud til Stenberg. Siden red hand op paa Dofrefield: oc der hand red ofuer
1094. Fieldet / bleff hand hastelige kranck / oc døde paa Fieldet / oc hans Lijg bleff ført til Nidros / oc alt Folcket gick grædendis imod det / thi de hafde hannem megit kier: Hand bleff begrafuen i Christkircke: oc var hand 35 Aar gammel der hand døde / oc hafde værit den vennesaligste blant alle Høfdinger i Norrig. Hand hafde oc sejlet til Biarmeland oc vundet der Sejer.

K. Magnus sejlede der efter om Vaaren Vester til Hiætland / oc brende Vistardal oc flere Hærred / oc samlede megit roff / oc sejlede til sit Rige igien.

Suend var en Mand nefnd Harald Flettis Søn / oc aff Dansk Slect / hand var en suar Sørøfuere oc duelig Stridsmand / oc hafde en stor Slect i Danmarck: Hand hafde tient K. Hagen nogen tid lang / oc værit veltagen hos hannem oc i stor gunst: Oc efter Hagens død trode Steigar Tore K. Magnus icke vel / oc forhaabedis icke at komme i god forligelse oc gunst hos hannem / thi sællede hand sig til forne Suend / oc de giorde oprør / oc reiste en stor Flock mod Kongen: Oc fordi Tore var gammel oc tung / da skulde Suend være Høfuitzmand ofuer Flocken: Der gafue sig oc en part Lænshøfdinger i selskab med dennem: Den Eldste var Eigil Aslags søn paa Aurland: Egil var Lænshøffding / oc hafde til Hustru Ingeborg Augmunds dotter / Torberg Arnesøns Søns Skoftes Syster paa Giske: Skialg Erlingsøn aff Jæderen var oc en mectig Mand / som gaff sig til dennem: De begynte at reise Flocken paa Oplanden / oc droge ned igiennem Rumsdal / oc komme paa Sundmør / oc finge der skib / oc sejlede nord til Trondheim.

Sigurd Ulstreng var Kongens Lænshøfding / hand samlede strax Folck med Heraur eller Krigsbud / oc hannem kom megit

Folck til/ oc hand stridde mod Tore oc hans Selskab / oc de finge Sejer: Sigurd flydde til Kongen/ oc gaff hannem det tilkiende. Tore oc hans partij droge ind til Kiøbstaden Nidros/ oc røfuede der nogen stund/ oc der kom megit Folck til dennem.

Der Kongen det spurde/ forsamlede hand Folck/ oc seslede nord til Trondheim. Tore oc hans selskab flydde nord til Helseland/ oc lagde til i Biarckø/ oc røfuede alt det der var / oc brende der et skiønt Skib. Jon i Biarckø oc hans Søn Vidkunner/ flydde til Kongen: Tore drog sønder efter/ oc røfuede paa Helieland alt forhanden. Da blefue de en dag var / at Kongen kom med sin Flaade: Suend rodde ud i hafuit/ en part flydde ind i Fiordene. Tore oc Egil lagde til Land / oc Kongen kom strax efter dem. Sigurd Vlstreng raabte til Tore / som hand stod for i rummet paa skibet/ oc spurde om hand var helbred. Hand suarede: Jeg er karsk i hænderne/ men kranck i Føderne/ dog vilde hand icke fly fra sin Hustru som var med hannem. De ledde Tore paa Landet/ oc hand rafuede. Da sagde Vidkunner aff Biarckø: Mere i Bagbord Tore/ Thi saa hafde Tore sagt / den tid Vidkuns skib brende. Siden bleff hand led til Galien/ oc hand sagde: Ilde gaa onde raad aff. Oc der hand var hengt / sleds Hofuedet aff hannem/ oc Kroppen falt ned/ thi hand var større oc tyckere end nogen anden Mand. Egil bleff opsøgt oc led til Galien: Hand sagde til Kongens Trælle/ som skulde henge hannem: Icke henge i mig derfor/ at huer aff eder hafuer jo bedre fortient at henge. Kongen var saavred/ at ingen hans Mend torde bede for Egil. Der hand var hengd/ sagde Kongen: Ilde er det dig gaaet i dag/ gode Frende Egil: oc gaf der med tilkiende/ at hand vilde være beden om Egils Liff. Siden seslede K. til Trondheim / oc straffede dennem paa liff oc gods som hafde værit i raad med dennem.

Suend flydde til Danmarck/ oc bleff der/ indtil hand kom i gunst med K. Ojsten /oc bleff hans Bordtienere.

K. Magnus raadde da ene for Norrig/ hand holt god fred i sit land/ oc ødelagde oc fordref alle sørøfuere oc udslæge mend/ oc af-

lagde alt Røfuerj: Hand var rask oc duelig/ flittig i Regimentet/ oc tog sig megit fore / oc var i ald sit Sinde oc adfærd ligere sin Faderfader end sin Fader.

Suencke Steinarsøn bodde Øster i Vigen ved Elfuen / oc var rijg oc meetig / hand hafde fostret Hagen Magnus søn før end Steigar Tore fick hannem til sig/ oc hafde Suenke icke endnu gifuet sig under K. Magnus / thi lod Kongen kalde for sig Sigurd Vlstreng/ oc sagde til hannem: Jeg vil at du skalt drage øster i Vigen til Suenke/ oc biude hannem drage aff Landet/ oc afstaa Kongens Læn oc Ejendom/ som hand trotzelig forholder mig / oc skulle mine Lænshøfdinger i Vigen/ Suend Bryggefod/ Dag Eilifffsøn oc Kolbein Klocke være med dig/ at framføre mit ærinde til rette. Sigurd Vlstreng sagde: Icke tencker jeg at den Mand vaar i Norrig som 3 Mend skulde giøris behof til at forvise oc komme hannem til at fly Landet. Kongen sagde/ Du torst icke ved at bruge deris hielp/ uden du hafuer den behoff. Sigurd sejlede Øster til Vigen med et skib / oc stefnede alt Folcket til Ting/ baade Elfuegrimene oc alle andre. Der kom en utallig hob Folck sammen/ oc de tøfuede nogen stund efter Suenke: hand kom paa det sidste med 500 Mend/ som vaare alle jærnklædde/ oc som en Jis at see paa/ oc hand sette sig med sit Folck i en Ring. Sigurd stod op/ oc sagde:

Min Herre K. Magnus sender alle Lænshøfdinger oc andre sine Vndersaatte her i Riget/ sin Helsen/ oc tilbiuder dennem sin gunst oc gode vilie / oc vil være alle deris oc det gantske Rigis gunstige Herre/ beskiermere oc forsuar/ oc er det got at tage vel mod saadanne Kongens bud. Da opstod en stor oc grum Mand blant Elfuegrimene (saa kaldtes de som bodde nest hos GotElff eller Bahus Aa) Hand saa vredelig/ oc hafde en stor løden Kaabe paa / oc en Filthat paa Hofuedet/ hand sagde: Eru hlums van kuad ræfuer hand dro horpu at Isi / det er/ Jeg er til trestked oc suig vaant/ sagde Ræfuen der hand drog Harpen paa

Jisen/

Jisen/ oc hand sette sig ned igen. Nogit der efter stod Sigurd op igien / oc sagde: Liden tieniste oc ære ville i Elfuergrime bevise Kongen/ oc icke suare i hans ærinde megit vel. Men at jeg skal sige eder det bart ud / da er Kongen begierendis Skat oc Skyld aff alle sine Undersaatte her i Vigen / oc anden Kongelig Rettighed/ med den tilbørlige ære oc tieniste som hannem bør aff eder. Saa ihukomme nu huer / huem de hafue hertil gifuet deris Rettighed/ oc betencke nu Kongens Ret oc deris egen ære oc velfart/ oc giøre her efter huad ret er / om nogit er hertil forsømt: oc hand sette sig ned. Da opstod samme Mand igien/ oc suarede vredelige: Snæliga snuggir koto finnar at to andra fiala: Det er/ Armelige søger den fattige koddefinne efter sine Skije fiæle: oc hand sette sig ned igien. Da stod Sigurd atter op/oc var noget vred/ oc sagde / at dennem burde icke saa spotlige tage ved Kongens Budskab oc ærinde: huilcket var ærligt oc sømmeligt. Sigurd var klæd i en rød Skarlagens Kiortel/ oc hand sagde fremdelis/ Nu maa huer tage sig sielff vare/ oc icke spotte eller tale en anden fornær/ oc lader huer sig kiende her med huordan hand er/ dog kand mand det fordrage: Men det er mere at laste/ at i saa foractelige oc haanlige suarer Kongens ærinde / Dog giør huer som hand er til: En Mand heder Suencke Steinarsøn / boer Øster ved Elfuen/ Kongen lader hannem kræfue sin Skat oc Skyld aff sit Land oc Ejendom / eller lader forvise hannem Landet / oc vil uden ald forhaling oc omslag hafue der et vist Suar paa / enten Ja eller Ney / oc skulle i befinde/ at flere hafue mact end i / oc paa det sidste giøre det med eders egen skade oc skam/ som i tilforn icke vilde giøre med gode: oc hand sette sig ned. Da opstod Suenke/ oc kastede sin Hette paa sine skuldre / oc talede mange forhaanlige ord til Sigurd Ulstreng/ oc blant andet sagde hand: Bær du mig budskab Sigurd / at jeg skal rømme aff Lande/ Det bud hafuer før værit bødet dig: Du puckede icke saa stort / den tid K. Hagen min Fostersøn lefuede / thi du varst saa

 ræd

ræd for hannem/som Mues er i streppe: Skulde du bude mig aff Landet/ Du skalt nyde Lycke om du kommer med dit Liif her fra. Strax fick Suend Bryggefod det raad/at hand fick Sigurd paa en Hest/ oc hand undrende med stor Liiffsfare/ oc drog Landvejs hiem fra ond leeg/ oc gaff Kongen sin Reyse tilkiende. Kongen sagde: Hafde du icke nu mine Lænshøfdingers hielp behoff. Sigurd lod ilde ofuer sin Reyse/ oc fortrød den storlig / oc vilde det hefne/ oc hand eggede Kongen til/ at hand lod beruste oc bemande 5 skib/ oc drog der med Øster til Vigen/ oc drog paa giestning hos sine Lænshøfdinger / oc sagde/ at hand vilde finde Suenke/ thi hand actede at blifue oc være Konge ofuer ald Norrig. De sagde: Suenke er riig oc mectig/ oc megit trotzig. Kongen seglede hen mod Suenkis Gaard: En aff Lænshøfdingene begierede forloff/ at opgaa fra skibene/ oc høre tidende. Da blefue de var/ huor Suenke kom fra sin Gaard / med en velbevebnet Hær. Lænshøffdingens Folck hulde op huide Skiolde mod hannem: Suencke stillede sit Folck/ oc de komme til hannem. Da sagde Kolbiørn Klocke: Kongen sender dig venlig bud/ at du skalt gaa hannem til hande: Betenck Kongens Ret/ oc din egen ære oc velfart/ oc strid icke mod din ofuermact / oc imod din egen Herre oc Konge: Jeg vil bære Forligelse bud mellem eder. Suencke tog seent oc nødig der ved. Kongen begierede/ at hand skulde rømme Landet/ oc komme der aldrig udi / saa lenge hand raadde derfor. Kolbiørn oc de andre Lænshøfdinger ginge dem ofte imellem/ før end de kunde komme det saa langt/at de blefue forligte/saaledis/ at Suenke skulde drage aff Landet/ oc være borte udi 3 Aar/ oc icke komme igien inden den tid / uden Kongens vilie/ oc skulde hand beholde alt sit rørende Gods: men hans Jordegods oc Ejendomme skulde kaldis Kongens/ Dog skulde Kolbiørn hafue dem i tilsiun oc forvaring/ Suenke til beste/ indtil hand kom igen. Suenke red op i Gotland/ med det Folck som hand der til udvalde/ oc Kongen seglede nord i Landet igien. Da lagde de onde

Folck Elfuegrimene sig til/ at forøde Landet omkring sig som var Høfdingeløst: Thi maatte Kongen/ efter sine gode Mends raad/ sende Suenke to gange bud / at hand skulde komme igien. Men hand kom icke før end Kongen drog til Danmarck/ da kom hand til hannem/ oc forligtis endelig med hannem/ oc bleff hans kieriste Ven oc tro Tienere.

K. Magnus drog med en statlig Krigshær oc en skiøn Skibs- 1095.
flaade Vester ofuer Hafuit/ oc kom først til Orknø/ der tog hand baade Grefuerne/ Povel oc Erling/ fangne/ oc sende dennem til Norrig/ oc sette sin Søn Sigurd til Høffding ofuer Øen/ med nogne aff sine Mend / som skulde regiere Landet for hannem. Siden sejlede hand til Suderøer / oc røfuede oc brende / oc slog ihiel for fod / oc Folcket flydde vijde om Lande for hannem / en part til Skotland/ oc en part til Irland/ oc somme flydde i Fiorde/ oc nogen ginge hannem til hande oc finge Fred / oc blefue til stede i deris Boliger.

Der efter drog hand til Aaen Helge / der vilde hand ingen skade giøre/ huercken paa Folck eller Gods: oc det sigis/ at hand oplod Kolumbikildes Kircke / oc hand gick der ind: Oc der hand gick ud igien/ slo hand dørren i Laase/ oc bad/ at ingen skulde blifue saa dristig at hand skulde mere gaa der ind / oc der torde ingen efter den dag gaa der ind. Der efter lagde hand med sin Flaade til den Ø Ilar eller Thile/ oc indtog den/ oc sejlede siden til Satiris mule/ oc røfuede paa baade Bord/ Skotland oc Irland/ oc drog saaledis med veriede haand sønder til Marøø/ oc røfuede der som andensteds/ oc lagde alle de Øer under sig.

Lograader hed K. Gudrods søn i Suderøer / hand var udsent til Landeværn udi Norderøerne: Hand flydde for K. Magnus oc hans Hær/ huor hand kunde holde sig/ oc bleff dog paa det sidste optagen med sine skibe/ der hand vilde fly til Irland: Kongen lod hannem sette i Jærn oc forvare.

Siden holt K. Magnus sin Flaade til Britanien/ oc der hand 1096.
kom

kom i Angulsø Sund/ møtte hannem to Grefuer med en stor Hær aff Bretland eller Britanien/ det er den synderste part i Engeland/ Huge hin prude/ oc Huge hin digre eller tycke / oc de lagde strax til at stride mod Kongen / oc der bleff en megit skarp strid. K. Magnus skiød med sin Bue/ Men Huge hin prude var ald udi Harnisk / oc var intet bart paa hannem uden Ojnene. Kongen skiød til hannem med en pijl/ oc en anden pijl skiød en Mand aff Helieland/ som stod hos Kongen: Den ene pijl kom paa Mundstycket for paa Hielmen/ oc den gaff sig op der ved: Men den anden pijl som Kongen skiød/ kom i Grefuens Oje/ oc gick igiennem hans hofuit. Oc der de Engelske det saae/ flydde de med Huge hin digre/ oc hafde mist megit Folck.

K. Magnus beholt Sejer oc indtog Angulsø/ som er tredie parten i Britanien / oc Norske Konger tilforn hafde haft med Suderøerne. Der efter vende K. Magnus om igien/ oc seglede til Skotland/ Men Maltolmer/ Konge i Skotland/ sende sine Legater mod hannem / oc lod giøre Fred oc Forligelse med hannem/ saaledis at K. Magnus skulde egnis oc beholde alle de Øer Vesten for Skotland som hand kunde komme med Rorfast skib mellem Medelandet oc dennem. Der K. Magnus kom synden til Satiri/ lod hand drage en Jact ofuer Satiris Ejd / oc hand sad sielff ved Styret / oc der med egnede hand sig til alt Satiri/ som er den beste part blant Suderøerne / oc er et lidet Eid (Jstmus) det er et lidet smalt stycke ofuer/ ved huilcket Satiri henger ved Fastelandet/ oc er saa nær beflodt/ der kand mand drage smaa Skib ofuer.

K. Magnus bleff den Vinter ofuer paa Suderøer/ oc hans Folck droge i alle Fiorder i Skotland/ oc rodde inden for alle øer/ baade bygde oc ubygde / oc oplette oc randsagede dem / oc egnede Kongen i Norrig da alle Olandene Vesten for Skotland/ baade Suderøerne oc Nordøerne. Der efter giffte K. Magnus sin Søn Sigurd med K. Morkiartans dotter aff Jrland / ved

nafn

nafn Bradnio/oc gaff hannem Kongenafn/oc satte hannem ofuer Orknø/ oc alle Suderøerne/ oc fick hannem sin Frende Hagen Povelsøn under haanden/ oc om Sommeren sejlede hand til 1097.
Norrig igien/oc da vaare baade Grefuerne aff Orknø døde. Erling ligger begrafuen i Nidros/ oc Povel i Bergen.

Skoffte Ogmund var Lænshøffding / oc en naffnkundig Mand: hand bodde i Giskø paa Sundmør / Hans Hustru var Guron Tord Follesøns dotter/ som bar S. Olaffs mercke paa Sticklestad / der hand bleff slagen: Deris Børn vaare Find oc Tord/oc Tora/ som hafde Agulff Skulesøn.

K. Stenkield i Suerrig døde strax efter K. Harald Sigurdsøns død / oc var Hagen Konge nest efter hannem i Suerrig. Der efter bleff Inge Konge i Suerrig / hand var en god Konge / oc større oc sterckere end nogen anden Mand / oc var hand Konge i Suerrig den tid K. Magnus Barfod var i Norrig.

Udi gammel tid hafde Landemercket saa værit mellem Suerrig oc Norrig/ at Gaut Elff eller Got Elff den skiffte Rigerne op til Venner/oc siden det store vand Venner indtil Værmeland: Saa at Nordmend hafde tilforn Sunddal/ Norddal/ Vær oc Jorddynie/ oc alt Marker under Norrig/ Men nu hafde de lenge værit under Kongen i Suerrig/thi drog K. Magnus op aff Vigen med en stor Krigshær/oc røfuede oc brende vjde udi Vester Gotland/oc disse forne Bygdelauf saa at de nøddis til at gaa hannem til hande. Mod vinteren kom hand ned til Venner igien / oc lod der bygge et Blockhus eller Slot udi Kuaddingsø aff Steen/ Torff oc Timmer/ oc satte der udi Find Skofftesøn oc Sigurd Ulstreng/ med 300 Mand / oc fick dennem Kost oc Fitalj nock/ med andet hues de behøfuede/ oc Kongen drog hiem igien til Norrig. Om Vinteren der Jisen lagdis/ red K. Inge der ud med 3000 Mend/oc sende Nordmend paa den Befestning bud/at de skulde drage aff med alt det de hafde. Sigurd Ulstreng suarede / at K. Inge skulde andet befinde / end de skulde lade sig

affvilse/ lige som mand drifuer Fæ i Hafue/ hand skulle gaa nærre til dem om de skulle fly for hannem. Kongen red ud paa Øen/ oc sende Nordmendene Bud/ at de skulde drage aff/ om de vilde/ med deris Heste/ Vaaben oc Klæder / oc lade alt andet blifue igien: De nectede det. Da lod hand storme til husit/ oc de brugede Skud: Saa lod Kongen tilbære Torff oc Steen/ oc opfylde Grafuen der med. Siden lod hand med lange Stenger opløfte store Ankere ofuer Veggen oc Volden/ oc drage den ned/ oc lod skiude gloende Brande paa Bulverckit til dennem. Da bade Nordmend om Fred / oc Kongen bad dem gaa ud Vaabenløse. Der de komme ud/finge de huer et slag aff en stafuer/oc droge der med hiem/oc sagde Kongen tidende. Oc K. Inge indtog de Læn igien ved Venner.

1098. Om Vaaren der efter/ der Jisene vaare optagne/ drog K. Magnus med en Krigshær øster til Elfuen / oc lagde op i Elfuen med sine skib: Ginge siden paa Landet/ oc røfuede oc brende vijde udi K. Ingis Rige/oc der de komme til Foxen/oc droge ofuer en Aa / kom en stor Hær aff Goterne paa dennem / oc de stridde: men Nordmendene blefue ofuermandede/ oc maatte fly/ Goterne forfulde dennem. Kongen hafde en rød Kofte eller stacket Kiortel ofuer sin Brynie/ oc var der aff kiendt/ oc Goterne forfulde hannem suarlig. Ogmund Skoftesøn red nest Kongen / oc bad hannem gifue sig den røde Kiortel/ thi hand hafde mere got gifuet hannem tilforn. Kongen drog aff Koften / der hand kom i Skoufuen / oc fick Ogmund/ oc Ogmund tog den strax paa/oc red en anden vey som hand viste/oc Goterne forfulde hannem/ oc meente hannem være Kongen / oc hand undkom med stor nød/ oc kom til skibene til Kongen / som var kommen før end hand/ oc de sejlede Vester til Vigen igien.

1099. K. Magnus drog end engang op i Gotland/ oc tuingede en stor part af Landet vnder sig. Der K. Ingi det spurde/drog hand med en stor Krigshær mod K. Magnus. Der hand det spurde

aff

aff sine Spejdere / da raadde mange aff Høffdingerne hannem at drage tilbage igien. Kongen vilde først stride mod K. Jngi / oc hand drog mod hannem ved Fexne / oc kom uforvarendis paa hannem om natten / oc ofuerfalt hans Lejer / oc slog hannem megit Folck fra / oc K. Jngi maatte fly. Siden drog K. Magnus til Norrig igien.

Den neste Sommer der efter bleff der Kongestefne udi Konge Helle ved Elfuen / oc der fundis K. Magnus aff Norrig / K. Jngi aff Suerrig / oc K. Erick Suendsøn aff Danmarck / oc de ginge fram paa Volden / fra deris Folck / oc talede med huer andre / oc giorde Fred oc Forligelse mellem dem oc deris Riger / oc huis skade deris Vndersaatte hafde faaet / skulde huer Konge self oprette sine Vndersaatte igien / oc skulde K. Magnus faa til hustru K. Jnges dotter / ved nafn Margrete / hun bleff derfor kaldet Fredkolle. Oc de komme til deris Folck igen oc kundgiorde dem det / oc vare da aff største uvenner / snarligen blefne de allerbeste venner. 1100.

K. Erick var dejligst oc høyest. K. Jngi var størst / oc mest alvorlig / oc holt sig mandeligst blant de tre Konger. K. Magnus var haardeste i sinde / statligeste oc raskeste / oc den beste Krigsmand / oc vaare alle skickelige oc veltalendis Herrer.

K. Magnus hafde 3 Sønner med sine Bolskaber / før end hand fick Margrete / som vaare Ojsten / Sigurd oc Olaff.

Det sigis / at K. Magnus brugede megit Vesterlandske klædedræt / baade hand oc hans Mend: oc en part aff hans Folck ginge barbenet / oc hafde stackede Kiortle / thi bleff Kongen kaldet Magnus Barbeen eller Barfod. En part kallede hannem Magnus den store / oc en part Magnus Styriaald (det er / den regierendis / oc urolige oc strenge Magnus.) Paa muren udi Marie Kircke / huilcken K. Harald lod bygge / staae 3 Kors skrefne: Det højeste staar saa højt som K. Harald Haardraade kunde kysse paa muren: Det nederste saa højt som denne K. Magnus kunde kysse: Oc det tredie / som K. Olaff Haraldsøn kyste paa / staar midt imellem.

Skofte Ogmundsøn bleff tretactig med Kongen om nogit Roff som var først aff Danmarck/ thi lagde hand det ofuer med sine Sønner/ Find oc Tord/ at de skulde icke nogen tid allesammen komme der som Kongen var/ paa det hand skulde icke sla dem alle ihiel. De droge til mange Ting oc Stefne med Kongen/ først Skofte/ siden Find/ oc der efter Tord/ oc de kunde med ingen lempe formilde Kongens sind/ Det hialp icke at de vaare Kongens Freuder/ Thi droge de ud aff Landet med 5 Langskib/ oc sejlede Vester/ oc Franckrige oc Spanien forbi/ oc ind igiennem Nørva Sund (de Strate) oc siden til Rom: Der døde Skofte oc Find/ Tord lefuede lengst/ oc døde i Sicilien: oc Skofte var den første aff Nordmend som sejlede igiennem Straten/ oc den Reyse bleff vjde spurdt.

1102. K. Magnus sejlede aff Norrig der hand hafde været Konge ofuer Riget udi 9 Aar/ med en dejlig Krigshær/ aff det beste oc udvaaldeste Folck i Landet var: Hannem fulde alle Lænshøffdinger oc Befalningsmend: Blant dennem vaare Sigurd oc Vlff Rane sønner: Vidkummer Jonssøn/ Dag Ejliffssøn/ Serker aff Sogn/ Ejulff Albue Kongens Marsk.

Kongen sejlede først til Orknø/ oc tog deden med sig baade Grefuerne/ Erlends sønner/ Magnus oc Erling/ oc sejlede siden til Syderø/ oc der hand laa under Skotland/ løb Magnus Erlendsøn fra hannem/ oc gaff sig i Skoufuen/ oc kom til Kongen i Skotland.

K. Magnus sejlede til Jrland oc røfuede der: Da kom til hannem Mørkiartak eller Kiartan/ Konge aff Konnetun paa Jrland/ oc de vunde den Hofuitstad Duflin/ oc Landet der omkring under sig/ oc K. Magnus bleff om Vinteren i Konetun hos K. Mørkiartack/ oc sette sit Folck til Landeværn ofuer Duflin/ oc de andre Steder hand hafde vundet. Om Vaaren sejlede Kongerne med deris Hær Vester til Vladstir/ oc vunde en stor part aff Landet under sig. K. Mørkiartack sejlede hiem igen/

oc K. Magnus var oc ferdig at sejle hiem igien/ oc hafde set sit Folck til Landeværn i Duflin/ ofuer den part Land som hand der vundet hafde / oc hand laa nogen dage under Vladstir/ oc hafde Slacter oc Fitalie behoff / thi sende hand nogne sine Mend til K. Mørkiartack/ at hand skulde sende hannem Slacter til skibs behoff/ saa at hand kunde faa det inden Bartolomei dag. Der Mendene komme icke igien til forskrefne Dag / gick hand paa Bartolomei dag/ saa tilige som Solen oprand/ paa Landet/ med mesteparten aff sit Folck / oc ventede sine Mend at komme igien med Slacterit: Værit var stille/ oc klart Solskin/ Vejen laa ofuer nogen moratzer/ oc de ginge ofuer paa nogen stocke der vaare lagde/ oc tycke kiær oc krat vaare paa begge sider/ oc siden komme de fram paa en høy platz/ oc kunde see vjde om sig: De saae huor en Røg dreff op fra Jorden / langt oppe paa Landet/ oc tenckte huad det monne være. De blefue staaendis/ oc Ejulff Albue bad Kongen betencke nogen raad/ oc icke fare saa uvarlige/ men skicke Folcket i orden/ thi der kunde være suig paa færde. Kongen skickede sit Folck i orden/ oc gick sielff i fremmerste led/ oc Ejulff Albue hos hannem/ oc hafde Kongen en forgylt Hielm paa Hofuedit/ oc en rød Skiold med en forgylt Løfue udi/ oc var omgiordet med sit gode Suerd Legbider: Hiælten var aff Rosmærtand/ belagt med Guld: Hand hafde et spiud i haanden/ oc en rød Silkekiortel ofuer sin Brynie/ med en Løfue aff Gylden stycke for oc bag. Jngen skickeligere Herre hafuer nogen seet under sine Vaaben / end K. Magnus var. Ejulff var oc en stor oc dejlig Mand/ oc en skickelig Krigsmand: Hand var i alle maade saa klæd oc vebnit som Kongen. Der Jordrøgen kom nær dennem/ kiende de deris Mend/ oc de komme med Queg oc Slacter/ oc K. Kiartan hafde holdet alle sine ord som hand lofuede K. Magnus/ oc de vende om til skibs igien/ oc var det da ved Middags tid. Der de komme til det moratz igien / komme Folckene seent aff sted/ oc skildis vjde fra hin anden/ huor huer kunde best ofuerkomme.

 me.

me. Da søgte Irlenderne ud aff huer Skoufsodde/ oc begynte at skiude oc sla paa Nordmendene/ oc fordi de vaare saa vijde atskilde/ blefue der mange slagne aff dennem. Ejolff sagde til Kongen: Ilde oc uskickeligen farer vort Folck nu / thi finder strax nogen gode raad. Kongen sagde: Blæser i Trommeter/ at Folcket forsamlis igien under vort Banere. Oc det Folck som her er efter os/ skal skiude en Skioldborg for sig/ oc vige saa tilbage/ saa lenge vi kunde komme ofuer moratzet / siden skal det ingen breck hafue/ om vi kunde komme ud paa slet marck. Irerne skiøde fast/ oc blefue mange aff dem slagne/ men naar en bleff slagen/ da komme der to i steden igien ofuen aff Landet. Oc der Kongen var kommen til det nederste Dige / var der icke got at komme ofuer/ oc blefue der mange slagne aff Kongens Folck. Da kallede Kongen paa en sin Lænshøfding aff Oplanden / ved nafn Torgrim Skindhat eller Skindhue/ oc bad hannem fare ofuer diget med sit Folck/ oc skulle vi staa her/ sagde Kongen/ saa lenge/ oc verie eder/ at eder skal intet skade / oc drager ud paa den Holme i moratzet / oc skiuder paa Irerne / indtil vi kunde komme ofuer diget/ thi i ere gode Skyttere. Der Torgrim oc hans Mend komme ofuer diget/ kaste de deris Skiolde paa baggen/ oc flydde til skibene. Der Kongen det saa/ sagde hand: Vmandeligen oc uærligen skillies du ved din Konge i dag / oc giorde jeg uvijslige der jeg fordreff Sigurd Hund aff Landet / oc giorde dig til min Lænshøfding/ Aldrig hafde hand saa skilds fra mig. Da bleff Kongen stungen giennem baade sine Laar med et Spiud: hand brød strax Skaftet i stycker mellem sine been/ oc sagde: Saa bryde Hoffmend deris Spær udi Leeg. Der efter bleff hand huggen paa halssen/ ved
1103. Hærderne/ med et Irlandsk Suerd/ oc det bleff hans Bane. Oc Vidkunner Jonssøn hug strax den Irlender midt i to som dræbte Kongen/ oc tog Kongens Banere oc bar til skibs med sig / oc var hand den sidste Mand som flydde/ oc med hannem Sigurd Arnesøn oc Dag Eiliffsøn. Eiliff Albue oc Vlff Arnesøn blefue slag-

slagne/ oc mange andre Lænshøfdinger oc ypperlige Mend med dennem. Dog falt der megit mere aff Irlenderne. Der falt oc Grefue Erling Erlendssøn aff Orknø / oc de som ofuerblefue seglede strax om Høsten til Orknø. Oc der Sigurd spurde sin Faders død / drog hand til Norrig med dennem samme Høst/ oc lod sin Hustru Vesten for Hafuit igien.

Magnus var Konge ofuer Norrig udi 10 Aar / oc var god Fred inden Lands udi hans tid: Hand holt sine Lænshøfdinger oc gode Mend udi stor act oc ære: Men Almuen hafde stor besuæring oc bekostning/ med Læding at udgiøre / oc de mange udbud/ for den udlændske Krig hand altid førde/ thi var hand megit vennesalig hos sine Mend oc Tienere / men Almuen siuntis hannem være haard oc strenge / hand var en megit dejlig Mand/ oc forstandig/ oc en duelig Krigsmand.

Det sigis/ at en hans ven bad hannem fare varlige/ oc see sig vel fore i strid. Da suarede hand: Til Sejers skulle i Konning hafue/ oc icke til lang Lifuis. Det er meent: At en Konge bør at søge efter prijs oc ære/ oc med mandelige Gierninger forhuerfue nafnkundighed / oc et evigt rycte / oc icke staa oc stunde efter et langt Liiff: Hand var hart ad 30 Aar der hand falt. Vidkunner Jonssøn dræbte Kongens Banemand/ oc hafde 3 saar der hand flydde/ thi hafde Magnus Sønner hannem megit kier.

XV. XVI. XVII.

Østen/Sigurd oc Olaff Magnus sønner.

Efter Kong Magnus Barfods død/ bleffue hans Sønner/ Østen/ Sigurd oc Olaff/ tagne til Konger ofuer Norrig. Østen var da heden ved 16 Aar gammel/ oc Sigurd 14 Aar/ Men Olaff var icke uden 5 Aar gammel. Østen fick den Norder part i Landet/ oc Sigurd den søndre/ oc Olaffs part skulde de baade regiere/ oc holde hannem den tilhande. 1103.

Den

Den tid K. Magnus Sønner vaare blefne Konger udi Norrig/ da komme nogne aff de Mend igien/ somme fra Jerusalem/ oc somme fra Constantinopel/ som hafde seglet heden aff Landet med Skofte Ogmundssøn oc hans sønner/ De vaare da vijde forsøgte/ oc kunde mange tidende sige fra andre Lande. Aff saadanne Nymære figede mange Nordmend til at drage ud til atskellige steder/ udi den søndre part aff Verden/ thi de sagde dem/ at der var stor forbedring/ oc at Nordmend vaare veltagne udi Constantinopel/ oc kunde blifue der rijge oc veldige/ om de vilde tiene Keyseren. De begierede/ at en aff Kongerne vilde være deris Høfuitsmand paa den Reyse. De samtyckte oc lofuede det/ oc mange ypperlige Mend/ oc rijge Bønder oc deris Sønner/ beredde sig til den færd/ oc der de vaare ferdige/ bleff det besluttet/ at K. Sigurd skulde drage med Folcket aff Lande/ oc Østen skulde forsuare oc see til begge deris Riger.

To Vinter efter K. Magnus død/ kom Hagen Povelsøn aff Orknø/ oc Kongerne giorde hannem til Grefue ofuer Orknø/ med saadan vilkor/ som hans Fader hafde haft det for hannem.

1107. Fire Aar efter K. Magnus død/ sejlede K. Sigurd ud aff Norrig med 60 skib/ oc kom først til K. Henrick/ Villem Bastards søn/ Konge udi Engeland/ oc bleff hos hannem den Vinter ofuer/ oc var holden udi storære oc verdighed. Om Vaaren sejlede hand til Franckrige/ oc siden saa langt synder/ at hand kom om Høsten til Gallicien/ oc bleff der om Vinteren/ oc bleff forligt med den Grefue som der raadde for Landet/ at hand skulde skaffe Kongen oc hans Folck Fitalie nock den Vinter ofuer/ Men det varede icke lenger end til Jul/ saa ryggede Grefuen ald forligelse/ thi der var et mafuert Land/ oc dyr tid paa Fitalie/ thi drog Kongen til Grefuens Slot/ oc stormede det/ oc slog alt hans Folck fra hannem/ saa at Grefuen sielff neppelig undkom/ oc hand røfuede Slottet oc vjde i Landet/ baade Guld oc sølff oc Fitalie.

Om Vaaren sejlede hand Vester for Spanien/ oc der kom 1108.
en heel Flaade Galeier med Hedninger mod dennem/ oc de stridde mod hannem/ oc K. Sigurd fick ofuerhaand/ oc tog dem 8 Galeier fra. Siden vant hand et Slot i Hispanien/ som Hedninger hafde inde/ oc giorde de Christne der aff stor skade/ oc hand slog alle Hedningene ihiel/ uden de som vilde lade sig døbe.

Der efter sejlede hand til Lissebon/ der var halff parten aff Folcket Hedensk/ oc halff parten Christne: Thi sønden for Lisbon vàr ald Spanien beset med Hedninger oc Blaamend/ Der holt K. Sigurd det 3 Slag/ oc fick sejer/ oc stort Roff oc Bytte. Dernest sejlede hand Vesten fra det Hedenske Spanien/ oc vant en Stad som Alkaier hed/ oc fick der usigelig megit Roff. Siden holt hand sin kaas fram/ indtil hand kom til Nørua sund/ det er/ de Strate/ oc der møtte hannem en Sprøfuere i Sundet/ oc K. Sigurd stridde mod hannem/ oc ofuervant hannem: Det var det 5 Slag hand hafde holden/ siden hand drog aff Norrig. K. Sigurd sejlede siden Øster ved Africa side/ oc kom til en Ø/ som kaldis Formitena: Der paa vaare mange Blaamend/ som hafde deris vaaning oc værelse i en stor Hule/ under en høy Klippe/ oc hafde giort en sterck Steenmur uden for hulen/ oc det var højt op til Muren/ saa at huo der vilde opgaa/ bleff afdrefuen med Steen oc Skud. De samme Hedninger røfuede vjde om Lande/ oc førde til deris hule alt det de finge. Der K. Sigurd fornam/ at hand icke kunde komme op til dem/ oc de stode paa Muren oc røstede dyrebar Tingist ad Nordmendene/ oc spottede oc trotzede dem der med: Da betenckte hand det raad/ at hand lod tage to store Skib baade eller Espinger oc drage dem ofuen paa Klippen/ oc lod sla stercke Trosser under huert baand oc i begge Stafne/ oc lagde der Steen oc Skud udi/ oc sette saa mange Mend der udi som kunde faa rum/ oc vunde dem ned med Trosserne/ ved siden paa Klippen/ indtil de komme ofuer Hulen/ saa drefue

de Røfuerne med Steen oc skud ind i hulen/ saa lenge til Kongen kom op med sine Mend/ oc indtog Muren/ oc nedbrød den: Siden lod hand tage store Træ oc reise op til hulen/ oc sette Ild der udi. Der Hedningene kunde icke bare sig for Røg oc Ild udi Hulen/ maatte de ud/ oc en part blefue brende/ oc en part dræbte med Nordmends Vaaben/ at der icke undkom en/ oc Kongen med sit Folck fick der det største Bytte/ som de finge paa den gandske Reyse. Der efter sejlede K. Sigurd til de Øer/ Evisa oc til Maiorca oc Minorca oc andre Øer/ oc stridde huor hand kom/ oc vant Sejer/ oc fick stort Bytte.

Om Vaaren der efter kom Kong Sigurd til Sicilien/ till sin Frende Rodgier/ som da var Grefue udi Sicilien: Hand undfick hannem med stor Glæde/ oc giorde et ypperligt Giestebud udi 8 Dage/ oc plejede dennem alle megit herlige/ oc stod sielff for Borde huer Dag for Kongen. Den 8 Dag i Giestebudet tog Kongen hannem ved haanden/ oc ledde hannem til Høysæde/ oc gaff hannem Kongenafn. Det skrifuis i Chrønickerne/ at Roger lod sig først kalde Konge ofuer Sicilien Anno Christi 1102. Der hand tilforn hafde ladet sig nøye med Grefue nafn alleene ofuer Sicilien/ oc var dog Hertug ofuer Calabria oc Apulia, oc bleff kaldet Rodgier den Rijge/ det er/ den Mæctige/ Fordi/ hand giorde siden den Konge til Tunet eller Tunis i Africa sig Skatskyldig/ oc lod derfor udgrafue paa sit Suerd: Apulus & Calaber, Siculus mihi servit & Afer.

Hans Søn var Vilhelm/ Konge i Sicilien/ som lenge hafde Fejde med Keyseren i Constantinopel. Kong Vilhelm hafde ingen Sønner/ men to Døttre/ Den ene gaff hand Keyser Henrick/ Den anden fick Hertugen aff Cypern. K. Rodger den Rijgis dotter bleff gifuen Emanuel Keysere i Constantinopel: Deris Søn var Alexius Keyser.

Om Sommeren der efter sejlede Kong Sigurd ofuer Grekelands

lands Haff oc til Jødelandet/ oc lagde til ved Akersborg (Accon eller Ptolomeis) oc drog op til Jerusalem/ oc fant der Baldevijn/ som da var Konge ofuer det hellige Land/ Hand tog megit venlige mod hannem/ oc følgede hannem til Jordan/ oc siden til Jerusalem igien/ oc var Kong Sigurd med Balduino med alt sit Folck oc sine 60 Skib/ at vinde en Stad fra Hedningene/ oc under de Christne/ huilcken en part mene at det var Sidon: Oc der hand hafde siden værit vel holden hos hannem/ oc tøfuit der mod Vinteren/ oc hand vilde reyse/ da giorde Kong Baldevijn hannem oc hans Folck et herligt Giestebud/ oc gaff hannem mange Helligdomme/ oc Kong Baldevijn lod affskiere en Spaan aff det hellige Kors/ oc Patriarchen oc hand suor en Eed/ at det var aff det Kors som Guds Søn var sielff pijnt paa/ oc hand gaff Kong Sigurd det/ oc maatte hand suerie sielff tolffte/ at hand skulde forfremme det med den Christne Tro oc Erche Biscopsdømmet i Norrig/ oc føre den Helligdom til S. Olaff i Nidros/ oc legge den hos hannem/ oc skulde sielff gifue Tiende/ oc forskaffe det saa/ at Norrigs Indbyggere skulde gifue Tiende.

Siden drog Kong Sigurd til sine Skib ved Ancon/ oc sejlede med Kong Baldevijn til en Hedensk Stad/ oc hialp hannem at vinde den/ oc sejlede der efter til den Ø Ciperen/ oc tøfuede nogen tid lang. Siden sejlede hand til Constantinopel/ oc huor hand sejlede fram ved Landet/ løbe alle Folck ud aff Byer/ Slot oc Stæder/ som der ligge ved Søkanten/ oc forundrede sig paa hans store Segl oc Skibe.

Der efter giorde K. Sigurd sig ferdig paa Hiemreisen/ oc hand skienckte Keyseren Alexio alle sine Skibe/ oc Keyseren gaff hannem igien mange Heste/ oc lod hannem ledsage med sit Folck igiennem sit Land/ oc Kong Sigurd drog fra Constantinopel med sit Folck/ oc mange Nordmend blefue der igien/ oc

tiente for besolding. Kongen drog igiennem Bulgarien/ Vngeren/ oc siden til Svaaben oc Beyerland / der fant hand den Romerske Keyser Lotharium/hand fafnede hannem vel/ oc lod hannem ledsage igiennem sit Rige / oc forskaffe alt huis hand behøfuede. Der hand kom til Slesvig / bleff hand vel annammet oc
1110. tracterit, oc der fant hand K. Nicolaus i Danmarck/ som oc fafnede hannem megit venlig / oc drog sielff med hannem igiennem Jutland/ oc gaff hannem et Skib/ med huilcket hand sejlede hiem til Norrig/ oc hand fant sin Broder K. Østen i Vigen/ hand fafnede hans hiemkomme megit venlig/ oc med stor glæde.

Det sigis/at ingen Herre aff Norrig er tilforn skeet saa stor ære oc velvillighed / som hannem bevjstis paa den Reyse / oc ey hafde de seet en mandeligere Første / endog hand var icke den tid ofuer 20 Aar gammel / oc hafde værit paa den Reyse udi 3 Aar: Kong Olaff hans Broder var da 11 Aar.

K. Østen hans Broder hafde icke heller værit ørckeløs den stund K Sigurd var uden Lands/ Men hand hafde megit ladet forbedre udi Riget: Hand hafde ladet begynde det store Closter Munckeliff paa Nordnæs ved Bergen / oc hafde lagt der megit Gods til/oc ladet bygge S. Michels Kircke/det statlige Steen-Munster oc Apostle Kircke udi Kongens Gaard i Bergen / oc lagt der megit Gods til. Item/ den store Sal i Kongens gaard i Bergen / som var det prydeligste/ skiønniste oc største Træhus som hafuer værit bygt i Norrig: Hand lod oc giøre et Bulverck oc en Hafn ved Agdenæs/ oc S. Nicolai Kircke i Trondheim/ oc en Kircke paa Vaage paa Helieland/oc lagde der gods oc Rente til: Hand lod oc bygge et stort skib efter Ormen langes skick/ oc kallede det Ormen/ det var megit forgylt / oc hafde et forgylt Drage Hofuit for paa/oc bag paa hafde det en kraaget oc ophøjet Ormestært/ som oc var forgylt.

K. Østen sende Bud til de beste oc ypperste Mend i Jamteland/ at de skulde komme til hannem / oc der de komme/annam-

mede hand dem vel/oc gaff dem Gafuer oc Skienck naar de droge hiem igien/oc sende de andre Gafuer som hiemme vaare/oc giore de saaledis venskab med dennem. Dette brugede hand ofte/ oc paa det sidste gaff hand dennem fore/ huorledis de vaare komne aff Norsk Slect oc Byrd/ oc hafde vœrit K. Adelsteen underdanige/ thi vaare det skam / at de nu forlode deris rette Fœderneland/ oc vaare under Kongen i Suerrig/ helst fordi/ de kunde bedre oc lettere faa aff Norrig huis de behøfuede/ end ofuer den lange vey aff Suerrig: Der til hafde de nœrmere oc lettere at besøge IIII.
Kongen i Norrig/ end den Suenske. Med saadan tale kom hand det saa langt/ at Jamterne sielfvillige gafue sig vnder hannem / oc begierede at hand vilde vere deris Konge / oc de subre Landet under hannem oc forplictede sig til ald lydighed. Saa fick hand Jamteland under Norrig igien (som det altid siden haffuer vœrit) med sin vijsdom oc snilhed / oc icke med Blodstørtning.

K. Østen var en deilig Mand / hans Øyne vaare blaa/ oc var hand nogit aabenøyet: Hans Haar var guelt oc slet: Hand var icke høy/ men middelmaadig paa sin vext / Hand var vijs oc forstandig/ baade udi Lougen oc Domme / oc udi ord oc tale: Hand var raadig/ sactmodig oc veltalendis/ glad oc lystig/ oc megit ydmyg oc belefuen / thi hafde hand yndist oc venskab aff alt Folck i Landet / Hand lod med sine Brødris raad oc samtycke megit forbedre Lougen/ med atskillige Rettebøder/ thi hand lagde stor vind paa at vide ald Landsloug i Norrig/ oc hand affskaffede megit / som Kong Suend Knudsøn hafde paalagt Almuen her i Landet / oc den rette Landsloug holt hand strenge ved mact. Hand var megit efterladen oc tienstactig mod sine Venner.

K. Sigurd bleff en gang ilde til freds/oc saa uglad oc bedrøfuit/at hand icke talede megit med nogen: Det giorde hans Raad oc beste Mend ont/at Kongen var saa bedrøfuit / thi bade de K.

Oisten/ at hand med sin vijshed oc forstand vilde finde der nogen raad til/ Thi ingen aff hans Mend kunde faa at vide huad hannem skadde. K. Oisten sagde/ Det er vanskeligt oc tungt/ at spørse en Konge om saadan handel: Oc hand spurde sin Broder K. Sigurd om mange stycker/ som kunde være aarsag til hans angergifuenhed oc tungsindighed: Oc paa det sidste spurde hand/ om hand hafde drømt nogit som hannem tuingede. Kongen sagde/ At det var saa. Oisten bad hannem sige sig drømmen. Kong Sigurd sagde: Mig siuntis/ at vi tre Brødre sade paa en Stol uden for Christkircke i Nidaros/ oc at S. Olaff kom ud aff Kircken/ oc var kostelige prydet/ oc megit klar oc herlig/ oc hand gick til vor Broder Olaff/ oc tog hannem i haanden/ oc sagde blidelig til hannem/ Kom du med mig Frende: oc hand gick med hannem ind i Kircken. Oc strax der efter kom hand ud igien/ dog icke saa blid eller herlig som tilforn: oc hand ledde dig ind i Kircken med sig. Da tenckte jeg/ at hand skulde hente mig ind/ oc hand kom icke igien/ thi bleff jeg forserdet oc bedrøfuet/ oc ret vansmectig/ oc jeg opvognede ved det samme. K. Osten sagde: Stolen betegner vort Rige/ oc monne Olaff vor Broder først dø/ oc S. Olaff monne faa hannem til sig/ oc jeg monne lefue noget lenger/ oc blifue dog icke gammel. Oc at S. Olaff icke fafnede mig saa blidelig som hannem/ volder/ at jeg hafuer mere syndet oc giort Gud imod/ end vor Broder Olaff: Men at hand icke kom imod dig/ bemercker/ at du skalt lenge lefue/ oc skal dig nogit hende som dig skal være tungt oc bedrøfueligt. K. Sigurd tackede hannem for udleggelsen/ oc var siden glad.

1116. Kong Olaff bleff kranck oc døde den 11 Calendas Januarii, der hand hafde værit Konge i Norrig med sine Brødre udi 13 Aar/ oc var hand da 18 Aar gammel: Hans Lijg bleff begrafuit udi Christkircke i Nidros/ oc alle Mend sørgede for hannem.

1117. K. Oisten var den neste Vinter udi Sarpsborg/ oc der var en

en rijg oc myndig Bonde/ ved nafn Olaff i Dale: Hand hafde en Søn/ hed Hagen Fauck/ oc en dotter ved nafn Borghild. Olaff var lenge i Sarpsborg med sine Børn om Vinteren/ oc Borghild talede ofte med Kongen/ thi kom hun i stort raab oc ryete for hannem. Det Aar der efter drog K. Oisten nord i Landet/ oc K. Sigurd drog øster igien/ oc sad i Konge-Helle/ oc forbedrede den By storlige/ saa at udi hans tid icke var en rijgere Kiøbstad i Norrig: Hand lod bygge der en Kongens Gaard/ oc kallede den Castel/ oc en Kircke der hos/ udi huilcken hand lod sette det hellige Kors som hand førde aff Hierusalem/ oc holt icke sin Eed som hand suorit hafde der om i Jødelandet: Men Tiende lod hand udkræfue/ oc huis andet hand suorit hafde/ holt hand fast/ uden det/ at hand sette det hellige Kors ved Landsenden/ oc meente det hielpe vel for en god Landeværn/ Men det var et stort uraad/ at sette det saa nær under Hedningers hænder/ som siden bleff befunden: Hand sette en Tafle paa Altarit aff sølff oc guld/ med megen anden kostelig prydelse/ som hand førde med sig fra andre Lande.

Borghild Olaffs dotter var en dejlig oc megit forstandig Pige/ der hun fornam at hun var berycetet for K. Oisten/ da drog hun til Sarpsborg/ oc giorde hendis underførsel med gloende Jærn at bære/ oc det lyckedis hende vel.

Der K. Sigurd det spurde/ red hand udi en dag det som var to store dagslejd/ oc kom om natten til Olaff i dale/ oc tog Borghild med sig med mact/ oc hafde hende til sit Bolskab/ oc aflede en Søn med hende/ ved naffn Magnus: Hand var dejlig/ oc voxte snart/ oc bleff sterck/ oc bleff opfostret i Biarckø paa Helieland hos Vidkunner Jonsøn/ oc bleff kaldet Magnus Borghildsøn/ oc siden K. Magnus den Blinde.

K. Sigurds hustru var Dronning Malmfrid/ K. Harald Valdemar søns dotter aff Holmgaard: Haralds Moder var Dronning Gyda den gamle K. Harald Godvinsøns Dotter aff Engeland: Malmfrids Moder var Dr. Christina K. Jnge Stens

Stenkieldsøns dotter i Suerrig/Malmfrids Syster var Ingeborg/som hafde K. Knud Lavard i Danmarck/K. Erick Eigodes søn. K. Knuds oc Ingeborgs Børn vaare/ K. Valdemar/ Margreta/ Christina/Catharina. Margreta fick Stig Huidelader: Deris dotter var Christina/ som fick Karl Suerkisøn/ Konge i Suerrig/ Deris søn var K. Suerki eller Særckuir udi Suerrig.

K. Sigurds oc Malmfrids dotter var Christina/ som fick Grefue Erling Skacke.

Kongerne vaare sammen udi Giesteri paa Oplanden/ oc fordi de gieste icke langt fra hin anden/ da lagde de ofuer med huer andre/ at de vilde være sammen/ oc gieste saa huer anden Aften hos dem som skulde holde dem. K. Sigurd var første Afften i K. Oistens herberg/ oc der Ollet var icke got/ vaare alle Giesterne stille oc tys. K. Oisten sagde til sin Broder: Giesterne ere megit tysse/ vi ville finde paa nogen Ordsnack oc lystig tale at glæde os med. K. Sigurd sagde nogit vredelig: Tale du saa megit som dig lyster/ oc lad mig tie for dig. Oisten sagde: Det er ofte sed/at Mend skulle ligne oc jefne sig sammen/ oc deris jdretter ved hin andens: Nu ere vi lige udi Byrd/ oc hafue lige megit Land/ oc er ingen forskiel paa vor opfødsel/oc liden paa vor Alder/ thi ville vi snacke nogit skiemt med hin anden om vore jdretter/ at Giesterne der kunde forlystis ved. Sigurd sagde: Kommer du icke i hu/ at jeg kunde bære dig paa min bag i vor Barndoms tid/endog du var et Aar ældre end jeg / oc sla dig omkuld saa tiit som jeg vilde. Oisten sagde: Jeg mindis det vel/ at du legte icke/ uden det var vredeligt legt/ dog legte du icke lengre/ end jeg vilde stede dig det. K. Sigurd sagde: Houfuer du icke/ at jeg kunde bedre suømme end du/ oc kunde drucknet dig naar vi suømmet sammen/ om jeg hafde villet. K. Oisten sagde: Jeg kunde suømme saa langt oc vel/ baade under oc paa Vandet/ som du: Der til kunde jeg løbe paa Islægger/saa at ingen kunde følge mig/ oc der kunde du in-

ket mere med end et Nød. Sigurd sagde: Det hør en Høfding til at kunde vel skiude med Bue: Jeg troer icke at du skalt kunde spende min Bue / baade med Hænder oc Fødder / om du end det begynte. K. Oisten suarede: Icke er jeg sterck Buemand/ eller før til at spende Buer / Men alt vil jeg skiude ligere end du skalt giøre: Oc kand jeg bedre med Skijer end du kanst / endog den io dret hafuer tilforn behagit dig. K. Sigurd sagde/ Det tyckis mig en stor mon/ At en Høffding er stor oc sterck/ oc kand vel bære sine Vaaben / oc er der aff kiendt for andre blant sine Mend. K. Oisten sagde: Det er oc en prijs at mand er dejlig/ thi dejlighed sømmer den dejligeste prydelse oc Vaabnebyrd: Jeg er oc bedre forfaren i Lougen end du est/ oc kand bedre tale paa Tinge oc andre steds/ oc sedelig oc sindelig føye mine ord/ oc blifuer best hørt. Sigurd sagde: Det kand vel være/ at du hafuer lærdt flere kroge i Lougen end jeg / thi jeg hafuer hafft andet at tage vare/ Men ingen roser dig for dine søde oc slette ord/ Thi det sige mange/ at du holder icke dine ord oc løffte/ oc holder med den som hos dig er: huilcket dog icke er Kongeligt. K. Oisten sagde/ Det skeer ofte/ at mand fører sit klagemaal for mig/ oc jeg vilde gierne hielpe huer til rette: saa kommer hans Gienpart oc beretter sandere/ oc maa jeg da saa midle/ at ingen skeer uret. Der hos lofuer jeg alle got/ thi jeg vilde/ at ingen skulde gaa bedrøfuit fra mig/ oc jeg holder saa megit som mueligt er: Men du lofuer alle ont/ oc jeg hør ingen klage/ at du holder jo nock dine ord. K. Sigurd sagde/ Det sige alle/ at den Reyse jeg drog til Jødeland/ var berømmelig/ oc jeg bedreff stor mandom/ oc holt mig som en Landshøfding tilhørde/ oc du sad hiemme lige som din Faders dotter. K. Oisten sagde: Broder/ nu rørde du ret ved Bulden / Det vilde jeg oc sige/ om jeg viste intet andet at suare: Det var ligere/ at jeg giorde dig ud her hiemme til lige som en Syster/ før end du bleff ferdig aff Landet. K. Sigurd sagde/ Du hafuer vel hørt tale om/ huor mange Stride jeg holt uden Lands / oc fick altid sejer/ oc førde man-

mange Klenodier hid til Lande / som aldrig saadanne vaare her tilforn. K. Oisten sagde: Jeg lod giøre megit vort Rige til gafn i din bortværelse: Jeg lod bygge 5 Kircker aff Grundvollen/ jeg lod giøre Bulverck oc Hafn for Agdenæs/ som før var uført/ oc der er nu huer mands Hafn/ som sejler sønder eller nord / saa at de kunde vide at sige / at K. Oisten hafuer værit i Norrig. Jeg lod sette den Stabel oc Jærnring udi Sundholms sund / oc lod bygge Kongens Sal i Bergen / den stund du slactede Fenden Blaamend i Africa/ oc hug Hedninge til helfuede / vort Rige til intet gafn. K. Sigurd sagde: Jeg var hos Jordans Flod/ oc suømmede der ofuer/ oc ved vandet paa Backen/ knytte jeg dig en knude / huilcken du skalt opløse mig / eller hafue det vijde der hos ligger. K. Oisten sagde: Icke vil jeg opløse den knude som du der bant oc knytte: Men jeg kunde vel hafue bundet dig en anden knude / som du skulde megit senere hafue opløst/ den tid du kom med et skib sejlendis hid til Landet igien/ ind iblant mine Skibs-flaade. Der efter tagde de stille/ oc skildis vrede fra huer andre/ dog bleff der Fred imellem dennem saa lenge de lefuede.

Sigurd Ranesøn hafde til hustru Skialdnor Kongernis Syster / oc hand hafde Finnefærd paa Kongernis vegne for Suaagerskabs skyld/at hand drog til Findmarcken oc tog skat oc skyld aff Finnerne paa deris vegne / oc hand bleff beført for K. Sigurd/at hand hafde slagit under sig aff skatten/mere end hannem lofuit var. Hand nectede det stadelige/oc bød sig til undskylding: men der hialp ingen undskylding til/ saa trozig var K. Sigurd paa det hand tog sig fore: Thi søgte Sigurd Ranesøn til K. Oisten: Oc endog hand megit nødig vilde giøre sin Broder nogit imod /saa bevegede dog Sigurds retferdige sag oc deris Suaagerskab hannem der til / at hand tog hans sag an at forsuare / Thi giorde hand først bøn til sin Broder for Sigurd/ men det hialp intet: Saa stefuede K. Sigurd hannem til Bergen / paa et mode som hand der holt. K. Oisten møtte for Sigurd/

gurd / oc sagde: Den Sag burde dømmis paa Lagtingit / efter Landslougen / oc icke efter Bymends Loug. Siden stefnede K. Sigurd den sag til Atnæs Ting / oc siden til Gule ting / oc der efter drog hand nord til Helieland med mange Lænshøfdinger / oc megit Krigsfolck som hand hafde ladet udbiude / oc vilde giøre Sigurd fredløs hiemme iblant sine egne Frender / oc K. Oisten møtte altid paa Sigurd Ranesøns vegne / oc kom med megit Folck aff Trondheim til Helieland / oc suarede for Sigurd / oc spurde Lagmendene / huor den sag burde at dømmis som var imellem to Konger / thi hand hafde tagit Sigurds sag paa sig / oc gifuet haandfestning der paa / at hand vilde staa for den sag. Lagmendene sagde / at det skulde dømmis paa Ører ting i Trondheim.

K. Sigurd var megit fortørnit / oc sejlede ind udi Trondheims fiord / oc stefnede Ting sammen aff 8 Læn / oc paa Tingit framgick Bertord Suend Bryggefods søn / oc vidnede at Sigurd Ranesøn hafde dult aff skatten for K. Sigurd. K. Oisten suarede: Endog dit vidne er sant / som jeg icke veed huad det er: Saa er det dog forskot paa 3 Lagting oc et mode i Bergen / thi duer det icke megit: Oc hand begierede / at Lagrettis mendene vilde efter den leilighed dømme Sigurd frij / oc de giorde saa. K. Sigurd sagde / At hand viste endda et raad / huilcket K. Oisten skulde icke forhindre hannem. K. Oisten var i Byen / oc K. Sigurd laa paa sine skibe. Om Aftenen lagde K. Sigurd aff med skibene / ofuer under Holmen / oc holt Ting med sit Folck / oc sagde: J morgen aarle skulle vi legge ofuer til Jlrvold / oc gaa der paa Landet / oc stride mod K. Oisten.

Der K. Sigurd sad ofuer Maaltid i sit skib / bleff hand icke var der ved før end Sigurd Ranesøn falt ned i skibet for hannem / oc holt om Kongens fod / oc sagde: Herre i giøre nu aff mig efter eders naadis oc miskunds gode tycke. Da opstod Dr. Malfrid / oc Bisp Magnus / oc mange Høffdinger / oc giorde Bøn for hannem / oc K. tog hannem i venskab / oc sette hannem blant

de andre Lænshøfdinger oc sine Hoffsinder/ oc hand bleff siden Kongens kieriste Ven: Men Kongerne talede aldrig siden venlig sammen/ oc lode sig i mange andre stycker bemercke/ at huer vilde hafue sit forset fram/ oc ingen vige den anden.

De gifte deris Syster Ragnhild/ Konning Magnus Barfods dotter/ til Harald Kesje: Hand var K. Erick Godes søn i Danmarck: Deris Børn vaare disse: Magnus/ Olaff/ Knud oc Harald.

K. Sigurd var i karbad paa Oplanden/ oc var tieldet ofuer karrit/ oc hannem siuntis at der løb en Fisk i karrit hos hannem/ oc hand bleff saa forfærdet/ at hand bleff rasendis/ oc nogit nær affsindig oc vidløs der aff/ oc det kom ofte paa hannem.

K. Østen var paa Giesterij paa Husestad/ oc der bleff hand

1122. kranck/ oc døde hastelige/ oc hans Lijg bleffført til Nidros/ oc bleff begrafuit i Christkircke/ Oc det sigis/ at der hafue icke staaet saa mange bedrøfuede oc sorgefulde Mennisker ofuer nogen Kongis Graff i Norrig som ofuer K. Oistens Graff/ siden K. Magnus Gode S. Olaffs søn døde.

K. Oisten var Konge udi 20 Aar/ oc siden regierede Kong Sigurd allene Landet saa lenge hand lefuede.

K. Nicolaus i Danmarck hafde faaet Dronning Margrete/ K. Magnus Barfods Efterlefuerske til hustru/ oc deris Søn hed Magnus hin stercke.

K. Nicolaus sende K. Sigurd Jordsalafar bud/ at hand skulde giøre hannem den største bistand oc hielp som hand kunde aff sted komme/ thi hand vilde drage Øster i Suerrig/ oc lade christne Folcket i Smaalandene/ Thi meste parten aff Folcket vaare Vchristne den tid udi Suerrig/ oc somme Konger opholte Blots offer oc Hedenske Afguderi.

K. Sigurd bød ud ald Leding aff Norrig/ oc hafde 300 skib/ oc skulde Kongerne findis i Ørsund. Der K. Sigurd kom der/ da hafde K. Nicolaus tøfuit lenge efter hannem/ Oc for de Danske

ske knurrede/ oc sagde/ at de Norske skulle icke ville holde ord/ da
hafde Kongen gifuet dennem forloff / oc de vaare hiemdragne.
K. Sigurd sejlede Øster/ oc begynte at røfue ved Tumatorp/ icke
langt fra Lund i Skaane/ oc holt det saa fram indtil Kiøbsteden
Kalmer/ oc lod christne alt Folcket i Smaalandene/ oc lagde dem
stor Skat paa: Blant andet maatte de gifue dem 150 Nød til
Skibs fitalie/ oc K. Sigurd sejlede hiem med et stort Roff oc byt- 1130.
te / oc det bleff kaldet Kalmers Leding / oc skeede et Aar for den
store Formørckelse: Oc K. Sigurd bød ingen Leding mere saa
lenge hand lefuede.

Det var menige Mands ord/ at ingen ypperligere oc statli-
gere Konge oc bedre Regentere hafuer værit i Norrig / end K.
Sigurd: Dog kunde hand icke raade sit egit sind/ naar den vil-
delse kom paa hannem / oc giorde ofte i saadan rasenhed det som
hannem siden fortrød oc angrede. Oc det hende sig en gang at
hand sad ofuer Borde oc var ilde til freds / oc begynte at see ilde:
Hans Dronning sad hos hannem/ oc ingen aff hans Mend tor-
de tale til hannem. Da sagde hand: Der jeg kom hid til Landet/
hafde jeg to Ejemon / som jeg hafde kierist ofuer alt andet: Det
ene var denne Bog / som er skrefuit med forgylte Bogstafue:
det andet var min Dronning: Nu er ingen tingist mig saa veder-
styggelig som de ere: Thi Dronningen siunis hafue Giedehorn
i Hofuedit/ oc denne Bog duer til intet: oc hand slog Dronnin-
gen ved Øjet/ oc Bogen kastede hand udi Ilden. Dronningen
græd for Kongens kranckhed mere end for de hug hun fick. En
aff Kongens Bordtienere/ en Bondesøn / var kortvilig/ oc der
til driftig/ endog hand var sort oc bondactig: Hand greb Bogen
aff Ilden igien/ oc sagde til Kongen: Herre / denne dag er ulige
ved den som i sejlede hid til Landet med stor prijs oc herlighed/ oc
alt Folcket løb eder imod/ oc glædde sig ved eders komme/ oc vilde
hafue eder til Konge. Nu ere mange eders Venner komne til e-
der/ oc kunde icke være glade for eders skyld / fordi/ at i ere ilde til

 freds/

freds oc kranck: Det vaare ynskendis/ at i kunde være glad med dem/ oc stille Dronningen til freds/ som i hafue giort mest imod: Det er mit raad. Kongen sagde/ Huad raad vilt du gifue mig/ du tølpelske Bondevnge / aff allerverste Slect: oc hand drog sit Suerd/ oc lod som hand vilde hugge: Den anden stod ald stille/ oc rørde sig icke/ lige som hand intet frycttede: thi slog Kongen hannem ofuer Hærderne med fladen paa Suerdet / oc sette sig ned oc tagde stille/ oc ingen hans Mend torde tale et ord: Da tackede Kongen sin Bordtienere i alle deris nærverelse/ at hand hafde stillet hannem med sin vijse tale oc sit frij Mod/ oc giort det som hans Lænshøfdinger icke torde giøre/ oc Kongen giorde hannem til sin ypperste Lænshøfding i Norrig.

K. Sigurd fant stundum paa underlige Noder/ oc bar sig icke vel ad/ oc huilcke aff hans fattige Tienere der vilde da paaminde hannem/ da lydde hand dem best/ oc gaff dennem Gods oc Gaarde derfore.

Hand var en gang til giest paa sin egen Gaard/ da bleff hand ulystig. Gaardsfogeden var dristig/ oc kunde vel tale for sig: Hand spurde Kongen med mange list/ huad hannem skadde. Kongen sagde/ at hannem drømde/ at der kom et Træ drifuendis aff Hafuit/ oc Toppen stod op/ oc Roden oc Bullen ned / oc der det kom til Landet/ da sloes det alt i smaa stycker/ oc dreff ind i alle Fiorder oc Viger udi alt Norrig. Fogeden sagde/ Herre/ Den drøm udtyde i best sielff. Kongen sagde: Det betegner/ at her kommer snart en til Landet/ hues Slect oc Affkomme der vil udsprede sig ofuer alt Norrig.

Halkield Huk/ Jon Smørbolds søn/ hafde sejlet fra Norrig oc til Vesterlandene/ oc kom til Sydersøer/ Der kom til hannem en Mand som kallede sig Harald Gille/ oc hans Moder følgede hannem/ oc bad Halkield føre sig til Norrig/ oc sagde sig være K. Magnus Barfods søn. Halkield førde Harald oc hans Moder til Norrig/ oc de komme strax for K. Sigurd/ oc gafue

deris ærinde tilkiende. Kongen bespurde sig med sit Raad oc gode Mend om denne Sag. Huer sagde sin mening der om: dog bade de/ at Kongen skulde sielff raade/ oc see sig vel fore i den handel. Kongen tilstedde/ at hand maatte bevise med Jærngang/ at hand var K. Magnus Barfods Søn/ Dog skulde hand tilforn lofue oc tilsige/ oc med sin Eed forplicte sig/ at hand icke skulde begiere Kongeriget i Norrig/ saa lenge som K. Sigurd eller Magnus hans søn lefuede. Harald løfuede oc stadfeste det med sin Eed/ oc K. Sigurd begierede/ at hand skulde træde gloende Jærn/ oc holt mange det være strenge handlet/ at hand skulde bevise sit Fæderne med saa høy en bevjsning/ oc skulde dog intet hafue aff Kongeriget: Dog samtøckte Harald det/ oc giorde den største bevjsning som giort hafuer værit i Norrig/ thi hand trad-de 9 gloende Plogjærn/ oc gick paa dem alle med bare Fødder/ oc to Bisper ledde hannem. Oc den tredie dag der efter bleff den handel forfarit/ oc befands at hans Fødder vaare ubrende oc u-skadde. K. Sigurd annammede hannem vel/ oc holt hannem for sin Broder: Men Magnus Kongens søn/ oc en part Høff-dinger i Landet/ behagede den handel ilde.

K. Sigurd fortrøstede sig saa megit paa den yndist hand hafde aff alt Landsfolcket/ at hand begierede at de skulde giøre hannem Eed der paa/ at de skulde tage Magnus til Konge efter hannem/ oc alt Landsfolcket suore hannem en Eed der paa.

Harald Gille eller Gylle/ var høy oc smal/ oc hafde en lang Hals/ oc et langt Ansict/ sorte Øjne/ slet Haar/ var rask oc snar/ vijs oc sindig: hand hafde stackede klædebon/ efter Jrlendsk vijs/ oc var det Norske Tungemaal hannem tungt at tale/ saa at de spottede hannem derfore. En gang sad hand udi selskab oc sna-ckede oc sagde/ at der vaare Mend paa Jrland/ som vaare saa snare paa deris Fod/ at ingen Hest kunde løbe dennem forbi. Det hørde Magnus Sigurdsøn/ oc sagde: Nu liuger hand. Harald sagde/ Sant er dette Herre som jeg siger/ at der ere de Mend

paa

paa Irland/ som ingen Hest kand oprende. De vaare baade dru-
ckne/ oc talede nogne ord der om/ oc Magnus sagde: Det skal
gielde dit Hofuit/ om du icke kant løbe saa fast som jeg rider/ oc
vil jeg sette min Guldring der imod. Harald suarede/ Icke sag-
de jeg mig at ville løbe med nogen mands Hest/ Men at de mend
findis paa Irland som det kunde giøre/ det vil jeg vel viddie. Ma-
gnus sagde/ Icke vil jeg drage til Irland der om/ Men her ville
vi vedsette oc icke der. Harald talede intet mere der om/ men gick
til Sengen: Dette skede i Oslo. Om Morgenen der Fropredi-
cken var ude/ red Magnus op at Gaden/ oc sende bud til Harald
at hand skulde komme til hannem. Harald kom oc var lettelig
klæd/ oc hafde en Irsk eller Irlendsk Filthat paa Hofuedit/ oc en
Spiudstage i sin Haand. Magnus tegnede oc lod sette Maale-
ne. Harald sagde: Du giør Rennebanen alt forlang. Magnus
giorde den end lengre. Der stod megit Folck at see paa deris
kamp. Magnus rende i veye/ oc Harald løb jæfnsidis hos han-
nem/ indtil de komme til Maalet. Magnus sagde: Du holt i
min Sadelrem/ oc Hesten drog dig. Hand hafde en Gotisk Hest/
karsk oc snar. De droge tilbage igien til Maalet/ oc Harald løb
altid for Hesten/ oc sagde/ der hand kom til Maalet/ Holt jeg nu
i din Sadelrem. Magnus sagde: Du løb nu føre til end jeg red/
oc hand lod Hesten blæse/ oc hug hannem siden med Sporen/ oc
red hastelig fram for Harald / oc der Harald bleff staaendis/ saa
Magnus sig om oc robte til hannem / Løb nu Harald / sagde
hand. Da løb Harald karskelig fram/ oc kom Magnus forbi/ oc
søgte Maalet/ oc lagde sig ned der hos: Oc der Magnus kom/
sprang hand op oc helsede hannem. Siden droge de i Byen igen/
oc K. Sigurd var den tid i Kircken til Høymesse/ oc viste intet
her aff/ Men ofuer Borde bleff det hannem tilkiende gifuet: Da
sagde hand vredelige til Magnus: Du mener Harald være daar-
lig/ oc vilt narre hannem / Men du est sielff en Gieck / oc veedst
icke udlendske Mends sed oc vijs: Hafuer du icke hørt/ at udi an-
dre

dre Lande øfuer mand sig paa alleslags jdretter / oc icke dræber sig med drick / eller giører sig galen oc uduelig oc fra videt der met / som her i Landet skeer: Lad Harald faa Guldringen / oc narre hannem aldrig mere / saa lenge som mit Hofuit er ofuen jorden.

Det hende en dag / at Kongen var uddragen paa giesterij / oc var hand kommen paa sit skib / oc et Jslendsk Kiøbskib eller Kopfart laa i Hafne hos hannem. Harald Gille var fore i skibet med Suend Brynildsøn aff Jæderen. Sigurd Sigurdsøn en ypperlig Høffding / førde Kongens skib. En dag var det Solskin / oc dejligt heedt Vær / oc Kongens Folck var ude at suømme: da kom en til dem aff det Jslendske Skib / hand hafde lyst det aff / at hand støtte Kongens Mend ned under vandet / oc de som saae der paa / giorde der ladder aff. Der Kongen det saa / fortrød det hannem / dog talede hand intet der om / men kaste strax sine klæder aff sig / oc sprang i vandet til Jslenderen / oc greb hannem fat / oc holt hannem under vandet / en gang / anden gang / oc den tredie gang. Sigurd Sigurdsøn sagde / Skulle vi tilstede at Kongen myrder denne Mand. Kongens Mend suarede / at ingen aff dem torde gifue sig til Kongen oc forhindre hannem. Sigurd suarede: Nu safne vi Dag Eiliffsøn / der som hand var her / da reddede hand vel denne Jslenders Lijff: oc strax sprang Sigurd for Borde / oc suømmede til Kongen oc tog fat paa hannem / oc sagde: Herre / dræber icke Manden / De see vel alle at i kunde bedre suømme end hand. Kongen sagde: Lad mig løs / jeg skal dræbe hannem / Thi hand vilde druckne mine Mend. Sigurd sagde: Alt ville vi dragis først / oc hand bad Jslendingen suømme til Landet: Hand giorde saa. Oc Kongen lod strax Sigurd løs / oc suam til skibet igien / oc hand bad Sigurd icke være saa dristig at komme for hans Ansict: Det bleff Sigurd sagt / thi gick hand paa Landet.

Om Aftenen der Folck skulde gaa at sofue / da legte en part paa Landet: Harald Gille sende sin dreng ud i skibet at rede hans seng / oc bad hannem tøfue der indtil hand kom til hannem. Drengen

gen giorde saa: Oc der Kongen var gaaet til Seng/lengdis Haralds Dreng ved tiden/ oc lagde sig ned i hans rum: Det fortrød Suend Brynildsøn/ oc hand lod ilde paa Drengen: Hand suarede/ at Harald befalede hannem at ligge der indtil hand kom. Suend suarede: Det er icke med vor vilie/ at Harald skal ligge her: Hand hafuer icke behoff at drage Trælle oc Stackarle hid ind/ oc hand tog en liden vaand op oc slog Drengen i hofuedit. Drengen gick strax paa Landet oc klagede det for Harald/ oc Harald gick strax ud i skibet oc hug Suend et stort hug i Armen med sin Haandøxe/ oc gick strax paa Landet igien. Suend løb op efter hannem/ oc forsamlede Suends Frender sig oc grebe Harald fangen oc vilde henge hannem: Oc den stund de lafuede til/ gick Sigurd Sigurdsøn udi skibet til Kongen oc vacte hannem/ Oc der Kongen saa op/ sagde hand: Nu skalt du dø Sigurd/ for du torde komme for mit Ansict/ mod mit Forbud/ oc hand sprang strax op. Sigurd sagde: Det hafue i raad oc efne til naar i ville/ Men nu er eder nogit andet nødtørftiger at giøre/ skynder eder snart paa Landet/ oc hielper eders Broder Harald/ thi Rygerne ville nu henge hannem. Kongen sagde: Gud raade nu vel/ oc hand bad sin Trommete blæse op/ at alt hans Folck skyndede sig paa Landet til hannem/ oc alt hans Folck som hannem saa oc kiende/ følgede hannem strax/ oc de andre komme strax til hannem med alle deris Vaaben der de hørde Trommeten. Oc Kongen giorde Suend oc hans selskab udslæge oc fredløse: Dog for gode Mends bøn skyld gaf hand dennem Landefred oc deris ejendom/ oc Suend skulde intet hafue for sin skade.

Sigurd Sigurdsøn spurde Kongen om hand skulde drage fra hannem. Kongen sagde Ney/ thi hand kunde icke være hannem foruden eller miste hannem/ men hafde hans gode Raad ofte behoff.

Der K. Sigurd bleff vel ved Alder/ da vilde hand forskiude sin Dronning/ oc tage en Quinde igien ved nafn Cecilia/ oc lafuede

de til Bryllup med hende i Bergen. Der Biscop Magnus det spurde/ gick hand oc Sigurd Prest til Kongens Sal/ oc Bispen begierede at Kongen vilde gaa ud. Kongen kom ud med draget Suerd i hænde/ oc tog vel mod Bispen/ oc bød hannem ind. Bispen sagde: Andet ærinde hafuer jeg nu/ Jeg hafuer hørt at i ville forlade eders Dronning / oc tage en anden Quinde igien/ oc forundrer mig/ at i saa foracter Guds Bud oc ret/ oc vort Biscoplige Embede/ oc eders egen Kongelig ære: Thi forbiuder jeg eder paa Guds oc mit Embids vegne/ at giøre saadan uchristelig handel. Oc ald den stund hand dette talede/ racte hand Hofuedit op/ lige som hand vilde holde halsen til rede om Kongen vilde hugge hannem med Suerdet. Oc Sigurd Prest/ som siden bleff Biscop/ sagde/ at Kongen saa grummelig paa Bispen. Oc Kongen gick ind i Sallen/ oc suarede intet/ oc Bispen gick hiem igen/ oc var glad oc vel til freds / oc talede huer Menniske blidelig til. Sigurd Prest spurde om hand nu kunde være glad/ efterdi Kongen var hannem saa vred / oc sagde det være raad at hand forsaa sig paa et andet sted. Bispen sagde/ at ingen død var ønskeligere/ end at dø for Guds ære oc sit Embede: Jeg er nu glad/ sagde hand/ for jeg hafuer giort det som mig burde at giøre. Strax drog Kongen der fra oc til Stavanger/ oc vilde der giøre sit Bryllup med forne Cecilia/ oc lade sig gifue oc vie til hende. Bispen i Stavanger straffede hannem ocsaa haardelig for saadant forset/ Dog tog hand pendinge aff Kongen / oc stor skenck til Kircken/ oc lod det saa skee. Oc Kongen gick hen/ oc behagede icke denne mere end den anden som icke vilde tilstede hannem det at giøre/ oc hand hafde hende megit kier.

Kong Sigurd lod merckelig forbedre oc forøge Kiøbstaden Konge Helle / saa at ingen rijgere eller mectigere Kiøbstad var i Norrig udi hans tid/ oc Kongen laa der oftestе til Landeværn: Hand lod bygge der et Slot/ oc en Kircke der hos/ som tilforn er sagt / oc sette en skiøn Tafle paa Altarit / som var giort aff Sølff oc Kobber / oc var megit forgylt / oc beset med dyre-

 bar

var Stene/ huilcken hand haffde ført aff Grækeland med sig. K. Erick Emund i Danmarck sende et skønt Skrin til K. Sigurd/ det gaff hand oc til den Kircke/ oc den Bog med de forgylte Bogstafue/ som Patriarchen i Jerusalem gaff K. Sigurd.

Tre Aar siden denne Kircke var ferdig/ døde K. Sigurd Jerusalemsfar (Jorsalafar) udi Oslo/ den anden nat efter vor
1130. Fruedag i Faste/ oc er begrafuen i S. Halvards Kircke/ neden for Chorit paa den syndre side/ der hand hafde lefuit udi 43 Aar/ oc var Konge efter sin Faders K. Magnus Barfods død udi 27 Aar/ oc var ald hans Regimentis tid god for Almuen/ oc var god tid oc fred i Norrig. Magnus hans søn var i Byen den tid Kongen døde/ oc tog strax alt hans Gods oc Rigens Dressel/ med Vaaben oc ald herlighed i forvaring.

XIIX. XIX.

Kong Magnus Sigurdssøn/ som bleff paa det sidste kaldet Magnus blinde/ oc Harald Gille.

1130. Magnus Sigurdsøn bleff tagen til Konge udi Oslo/ efter sin Faders død/ ofuer alt Riget/ efter den Eed som Landsfolket hafde suorit K. Sigurd. Da blefue oc mange Lænshøffdinger/ oc andre ypperlige Mend i Landet/ hans sorne Mend/ Thi hand nød sin Faders venssalighed got ad hos Folcket.

Magnus var en stor Mand/ oc dejlig ofuer alle de udi Landet vaare/ storsindet/ oc tog sig megit fore/ oc en drifuendis oc duelig Mand/ en suar Dranckere/ gierig/ ublid oc uteckelig.

Harald Gille var letsindig/ skiemtactig/ ydmyg oc belefuen/ glad oc lystig/ giefmild oc velvillig mod sine venner/ lydde gierne sine gode Mends raad/ oc raadslog med andre/ oc lod dennem raade med sig/ aff saadant bleff hand vennesalig oc nafnkundig/ oc mange de beste Mend i Landet holt sig til hannem/ oc hafde bedre vilie til hannem end til Magnus. Han

Harald var i Tunsberg den tid hand spurde sin Broders Afgang/ oc raadslog hand strax med sine Venner/ oc det bleff besluttet/ at hand skulde holde Houga Ting udi Byen/ oc hand bleff tagen til Konge ofuer det halfue Rige/ oc de sagde det være tvungen Eed/ at hand hafde forsuorit sit Fæderne Rige: begynte da Harald at bruge Kongenaffn/ oc holde Hoffsinder oc dele Forlæninger ud/ oc at tage Folck an/ oc hannem komme saa mange til/ som til K. Magnus. Siden droge deris gode Mend mellem dem om Forligelse/ oc det stod saa heden udi nogen Aar/ Oc fordi at K. Magnus icke fick saa megit Folck/ som K. Harald/ da saa hand sig ingen anden efne/ end at skifte Riget med hannem/ thi blefue de saa forligte/ at huer skulde beholde halffparten aff Riget/ saa megit som K. Sigurd hafde hafft: Men alle Kongens Skib oc Vaaben oc Kongelig ziraat/ med alt rørende Gods oc Rigens klenodier/ beholt Magnus/ oc lod sig dog ilde nøje/ oc de regierede Landet nogen tid lang udi Fred/ oc hafde dog huer en ond grund til hin anden.

K. Harald aflede en Søn ved Tora Granharda Gutorms dotter/ som Sigurd bleff kaldet/ oc siden fick hand sig til Hustru Ingerij Ragnvalds dotter: Ragnvald var K. Jngi Stenkieldsøns Søn Kongis i Suerrig.

K. Magnus tog sig til Hustru Christina K. Knud Lauards dotter oc K. Valdemars Syster udi Danmarck/ oc hand hafde hende icke kier/ thi sende hand hende tilbage igien til Danmarck/ oc der efter gick det K. Magnus icke vel med/ thi hand lidde stort had oc forfølgelse aff hendis Frender.

Der Magnus oc Harald hafde udi 3 Aar værit Konger 1133. sammen udi Norrig/ da holt de hus den fierde Vinter nord udi Nidros/ oc giorde de huer andre hiemsøgen/ oc bøde hin anden ud/ Men det kom dog icke til noget Slag mellem dennem oc begge deris Folck. Om Vaaren sejlede K. Magnus synder i 1134. Landet/ oc forsamlede huis Folck hand kunde faa/ oc søgte raad

hos sine Venner oc beste Mend i Landet/ oc begierede bistand oc hielp aff dennem / til at sette K. Harald fra Riget/ oc antvorde hannem saa stor part aff Landet i Forlæning/ som dennem siuntis got oc raadeligt være/ Efterdi Harald hafde tilforn giort sin Eed der paa/ at hand icke skulde begiere Kongeriget udi Norrig saa lenge K. Magnus lefuede. Mange Høffdinger oc ypperlige Mend / øster i Landet/ lofuede K. Magnus deris samtycke oc bistand i den Sag. Oc der K. Harald spurde K. Magnus forset / drog hand ofuer Fieldet til Opland / oc saa ned mod Vigen/ oc samlede Folck/ oc huor de droge fram / giorde de huer andris Vndersotter stor skade paa Gods oc Lijff. K. Magnus hafde meget Folck forsamlet. Oc der K. Harald kom Østen for Fiorden/ forsamlede hand der oc Folck / oc hand hafde sin Broder Christrod med sig/ oc mange Lænshøffdinger/ dog vaare flere hos K. Magnus.

K. Harald var paa Fos i Ranarige/ som nu kaldis Vigen/ oc drog ud til Siøs S. Laurentij Aften / oc giorde hans Aftens maaltid med sit Folck i en Gaard / kaldis Fyrrerleiff / oc hans
1134. Mend hulde Vact paa alle 3 veje til Gaarden/ oc de blefue var at K. Magnus kom til Gaarden med sin Hær / oc hafde heden ved 6000 Mend med sig / Men K. Harald hafde icke uden 1500 Mend/ oc de gafue K. Harald det tilkiende. Hand sagde/ Huad monne Magnus min Brodersøn ville/ Jeg kand icke tro at hand vil stride mod os. En aff hans Lænshøffdinger/ ved nafn Tiostolff/ suarede: Seer eder vel fore / thi Magnus hafuer forsamlet sin Hær denne gantske Sommer / oc acter vist at stride mod eder naar i findis. Kongen stod op oc bad sine Mend vebne sig (om K. Magnus vilde stride) oc hand lod blæse i Trommeten/ oc gick ud med alt sit Folck fra Gaarden/ i en Hafue/ oc sette sin Fennicke op. K. Harald hafde to Brynier paa/ men Christrod hafde icke uden en Brynie / oc var en duelig oc rask mand. Der K. Magnus saa Haralds Folck / skickede hand sit Folck i or-

orden/oc giorde ordningen saa lang/ at hand kunde beringe hannem oc hans Folck/ oc lod hand bære det hellige Kors for sig i Striden/ oc der begyntis et skarpt Slag.

Christrod K. Haralds Broder gick med sit Led midt ind i K. Magnus Hær / oc hug til begge sider/ oc en myndig Bonde gick nest bag hannem aff K. Haralds Folck/ hand stack hannem ind at ryggen/ oc ud igiennem brystet/ med et Spiud / oc Christrod falt død ned. Mange som der hos stode/ spurde/ huorfore hand giorde den ugierning. Hand suarede: Fordi hand røfuede oc tog mit Gods oc Queg fra mig i Sommer/ oc nødde mig ud i Strid med sig/ thi hafde jeg lofuit hannem dette.

Der efter begynte K. Haralds Folck at fly/ oc var megit slagit der aff: Der falt Ingemaar aff Ask Suendsøn en Lænshøfding/ oc 60 aff K. Haralds Hoffsinder/ oc hand flydde til sine skib/ oc sejlede til Danmarck til K. Erick Emund/oc søgte hielp oc trøst hos hannem/oc fant hannem sønder i Siæland. K. Erick tog vel mod hannem/ thi de vaare suorne Brødre: Hand unte K. Harald Halland i Forlæning/ oc at drage der ofuer oc samle sig Folck/oc huis hand behøfuede der til/oc gaff hannem 8 Langskib/ dog foruden redskab oc berustning. K. Harald drog i Halland/oc forsamlede sig Folck oc Krigsrustning/ Men K. Magnus indtog alt Landet/ oc gaff alt K. Haralds Folck fred/ oc lod læge de Saare/ lige som sit egit Folck/ oc kallede sig nu Konge ofuer ald Norrig. Sigurd Sigurdsøn oc Tore Ingeridsøn/oc alle de vijseste Mend i Riget/raadde Kongen/at hand skulde tøfue med sit Folck udi Vigen/indtil hand spurde om K. Harald vilde komme sønden til igien: Men K. Magnus giorde efter sit egit raad/ oc drog nord til Bergen/ oc lod Lænshøffdingerne/ oc alt Folcket/ drage huer hiem til sit Hus.

K. Harald kom til Konge Helle med sit Folck som hand hafde faaet i Danmarck: Da hafde Lænshøffdinger oc Bønderne samlet en Hær mod hannem/ oc vilde icke stede hannem i Byen.

Hand

Hand sende bud til dennem oc bad dem icke gifue orsag til nogen Blodstyrtning / oc sagde / sig icke mere vilde begiere aff Landet end hannem burde med rette. De lode sig sige / oc ginge hannem til hande / oc hand uddelede Læn / oc gaff Bønderne Rettebøder / oc megit Folck samlede sig til Harald / thi drog hand nord efter Vigen / oc gaff alt Folcket fred / uden K. Magnus Mend oc Tienere / dem lod hand røfue oc dræbe huor hand dem ofuerkom.

Der hand kom til Sarpsborg / lod hand gribe to Brødre aff K. Magnus Lænshøffdinger / Asbiørn oc Nereid / oc hand lod Asbiørn udkaste i den Fos Sarpen / men Nereid lod hand henge / oc gaff hand dem korr / huilcke aff disse døde de vilde begiere.

K. Magnus var i Bergen der hand dette spurde / oc lod hand kalde sine Høffdinger til sig / saa mange som i Byen vaare / oc spurde dennem til raad. Sigurd Sigurdsøn suarede / Det beste raad jeg veed i denne handel / er / at i sende mig eller en anden aff eders Mend / med et Skib til Harald / at giøre forligelse med hannem / oc lofuer hannem saadan boed oc opretning som gode Mend kunde forefinde / oc halff parten aff Riget med eder. Kongen suarede: Huad gafn hafde jeg da der aff at jeg vant alt Riget i Høst / om jeg skal nu unde hannem halff parten der aff: Gifuer andet raad. Sigurd suarede: Mig siunis Herre / at eders Lænshøffdinger / som i gaff forloff i Høst / sidde nu stille hiemme / oc acte nu icke at komme til eder efter eders Bud / oc giorde i megit mod mit raad / at i lod det megne Folck skillis ad / thi jeg tenckte vel at Harald skulde komme i Vigen igien / saa snart som hand spurde at i vaare affdragen / thi er det mit raad / endog det er ont / oc kand dog skee at vi maa følge det: Sender nogne eders Hoffmend oc andet Folck ud / oc lader dræbe somme aff de ulydige Lænshøffdinger / oc gifuer nogen aff eders Tienere deris Gods oc ejendom igien / de som i vide at tro oc trøste ere / enddog de ere icke aff saa høj Byrd / oc lader saa dennem forsamle Folck oc komme til eder med / oc drager saa mod Harald med det Folck i kunde

faa/ oc strider. Kongen suarede: Det er uvensaligt/ at lade dræbe de ypperste Mend i Landet/ oc ophøje Trælle oc saadant Folck igien/ huilcke sielden pleje at holde tro oc losue med deris Herre/ oc Landet er ilde foreseet med dennem: Jeg vil høre flere dine raad. Sigurd sagde: Nu blifuer mig tungt at raade/ Efterdi i ville icke stride/ oc ey heller forligis med Harald: Lader os drage nord i Trondheim/ som mest Landsens styrcke er/ oc tage der det Folck vi kunde faa/ oc kand skee at Elfuegrimerne oc Viguerin-gerne kiedis ved at drage saa langt efter os. Kongen sagde: Icke ville vi fly for dem som vi ofuervunde oc jagede i Høst forleden/ Giff os bedre raad. Sigurd stod op oc vilde gaa bort/ oc sagde: Jeg vil gifue eder det raad som i ville hafue/ oc som monne gaa for sig: Blifuer (eller sidder) her i Bergen indtil Harald kom-mer med sin Hær/ oc maa i da enten lade Lifuet eller lide skam oc læmlestning/ oc hand gick der med aff Raadet.

K. Harald drog om Vinteren nord ved Landet med alt sit Krigsfolck/ oc for den store Almue eller Hær som hand den tid førde giennem Landet/ da bleff den Vinter kaldet Mugevinter: Hand kom til Bergen med sine skib paa Jule Aften/ oc lagde til i Flerevog/ oc vilde icke slaes om Julen/ for den hellige tids skyld/ oc hand lod K. Magnus berede sig i Byen/ oc beskicke sin handel som hand vilde. K. Magnus forsømmede sig icke/ hand lod giø-re en valsløngе eller blide ude i Holmen/ oc en Flaade ofuer Ber-genvaag/ aff store Træer oc Bomme/ oc en Jærnlencke fra Kon-gens brygge oc ofuer til Nordnæs til Munckebryggen: Hand lod sla Fodangle oc kaste ofuer paa S. Hans vold/ oc holt icke helligt uden 3 dage udi Jul/ at hans Folck jo dagligen arbejdede oc bygde. Den sidste dag i Jul lod K. Harald blæse i Trommeter/ at hans Folck skulde legge aff/ oc hafde hand der faaet 900 Mand til sig udi Julen: Hand losuede at skulde lade bygge S. Olaffs Kircke der i Byen/ med sin egen bekostning/ om hand finge Sejer.

K. Magnus skickede sin orden paa Christkirckegaard/ Men Harald lagde først til paa Nordnæs: Der Magnus det saa/ drog hand inderst ind i Byen/ oc megit aff hans Folck forstack sig ind i deris Hus oc Gaarde igien/ oc en part holt fram/ Oc der de komme synden ud aff Byen/ traadde de sielfue ud paa Fodanglene. Da bleff K. Magnus var/ at K. Harald var lagt ofuer med sin Skibsflaade i Høgrevig/ oc de ginge der op/ oc siden op paa bierget offuen for Byen/ thi vende K. Magnus ind i Byen igien/ oc op efter Gaden/ der flydde megit hans Folck fra hannem/ somme op paa Fieldet/ oc somme til Nunnekloster/ oc somme i Kircker eller anden steds/ oc skiulte sig. K. Magnus søgte med nogit Folck til sit Skib/ men hand kunde icke komme ud for den Jærnlencke hand hafde slaget ofuer Vigen/ oc ey hafde hand da Folck til at stride. Strax der efter kom K. Harald ud paa skibet til hannem/ oc tog hannem til fange/ der som hand sad i framrummet i sit skib/ oc med hannem Hagen Fauck hans Moderbroder/ den dejligeste Mand/ oc dog uvijs/ oc Jfuer Ottarsøn oc mange andre hans venner/ aff huilcke en part blefue strax dræbte.

K. Harald raadslog med sine Mend/ huorledis hand skulde handle med K. Magnus sin Brodersøn/ oc bleff det saa endeligen beslutt et/ at de skulde sette K. Magnus fra Riget/ oc saaledis handle med hannem/ at hand aldrig skulde mere kunde være Konge eller tale paa Riget/ Thi bleff hand antvordet K. Harelds Trælle/ de stunge hans Ojne ud/ oc hugge den ene Fod aff
1135. hannem/ oc bleff hand siden udskaaren eller gillet/ oc indført i Holms Closter ved Trondheim: Jfuer Ottarsøn bleff oc gillet oc blindet/ Hagen Fauck bleff dræbt/ oc K. Harald indtog alt Landet/ oc lod flittelig søge efter K. Magnus beste venner/ oc de som viste huor hand hafde skiult sit Liggendefæ/ thi K. Magnus hafde ført det hellige Kors med sig siden Fyrrerleiffs strid/ oc vilde icke sige huor hand hafde ladet det. Reinhald var Biscop i Stavanger/ en Engelsk Mand/ oc megit gierig/ hand var K. Magnus synderlig gode ven/ thi mistenckte alle hannem at hand

mon-

monne hafue K. Magni klenodier oc liggendefæ i forvaring/ oc K. Harald sende bud efter hannem/ oc gaff hannem sag derfore. Bispen undskyldede sig hordelige/ oc bød sig til ald undskylding. Det hialp intet/ K. lagde hañem fore at gifue 15 marck guld. Bispen sagde/ at hand icke vilde saa forarme sin By oc Kircke/ hand vilde dø paa sin uskyldighed/ oc hand blef henget i holmen hos Valsløngen/ oc der hand gick til Galjen/ rystede hand skoene aff sine Fødder/ oc suor/ at hand icke viste mere aff K. Magni gods / end det som her er i mine sko/ sagde hand/ oc der vare guldringe eller marner udi. Siden blef Bisp Reinhald begrafuen i Michels kircke paa Nordnæs/ oc bleff den Kongens gierning megit lastet: oc der efter var Harald Gille allene Konge ofuer Norrig ald sin lifs tid.

En Vinter efter K. Magni fengsel/ skede dette udi Konge- 1135.
Helle/ oc vaare den tid Høfdinger i Staden / Gutorm Harald Flettis søn oc Sæmund Husprydе/ hans hustru var Ingeborg Anders Prestis dotter: deris sønner vaare Povel Flib oc Gunnar Fisk/ Asmund hed en Sæmunds søn / oc var uecte: Anders Brunsøn var en ypperlig Mand oc Sogneprest til Korskircke/ hans hustru hed Soluig: hos dennem var til opfostring Jon Loftesøn/ som da var 11 Aar gammel/ Loffte Prest Sæmundsøn Jons Fader var oc der i Byen/ Anders Prestis dotter hed Helga som Einar hafde.

Det hende i Kongehelle den neste søndags nat efter Paaske/ at der bleff et stort bulder oc lind paa gaden ofuer ald Byen/ lige som den tid plejede at være naar Kongerne droge med ald deris Folck der ind/ oc hundene lode ilde oc brøde ud/ saa at ingen kunde holde dem inde/ oc der de kom̃e paa gaden/ blefue de vilde oc galne/ oc vilde bide alt det forekom/ oc alt det som de bede/ saa at det blødde/ det blef oc vild/ oc dette onde varede huer nat fra Paaske oc til him̃elfards dag. Mange Borgere i Staden blefue forferdede/ oc solde deris gaarde/ oc droge paa Landsbyen eller til andre Kiøbsteder at boo/ oc de vijseste i Staden forundrede sig storligen/ oc sagde/ at saadant monne betegne dennem en stor ulycke.

Paa Pintzdag predickede Anders Prest lenge oc skarpt/ oc paa det sidste opregnede hand Bøndernis tyngsel paa Landet/ oc bad Borgerne/ icke øde oc ofuergifue den dejlige oc hellige Stad/ Men være ved et frijt mod/ oc tage sig vel vare udi alle stycker/ mod ild oc ufred/ oc huis andet som kunde paakomme/ oc hafue deris sag i god act/ oc bede Gud flittelig om Naaden. Men 13. aff de ypperste Mend i Byen giorde sig ferdig at drage aff byen/ oc actede til Bergen/ oc de 11. druckmede paa vejen/ oc blefue borte med Skib oc Gods oc alt deris Folck. Den 12 bleff bierget med sit Folck/ men Skib oc Gods forgick. Den 13 var Loffte Prest/ hand kom til Bergen med skib oc gods/ oc alting beholden: Hand sende Bud til Konge-Helle/ at de skulde vel forvare deris Stad/ thi Venderne vaare uddragne med en stor Hær at stride mod de Christne/ oc finge stor ofuerhaand huor de framdroge/ men Byfolcket actede det føje/ oc forglemde jo mere oc mere den farlige handel som udi Byen hafde gifuet sig tilkiende: Icke actede de heller Anders Prestis tro paamindelse.

Paa S. Laurentij dag/ der ringt var til Højmesse/ kom Retibur Vendekonning til Konge-Helle med 250 Vendeske Snecker/ oc paa huer Snecke 24 Krigsmend oc 4 Heste: Dunimis Kongens Systerson oc Unibur/ vaare Høfuitzmend ofuer Folcket/ oc en part lagde Østen op omkring Hissing/ oc siden ud til Byen: En part lagde til ved Stickene eller Pælene/ oc sette der Hestene paa Landet/ oc rede ofuer Bratz Aas/ oc komme ofuen til Byen. Anders Prestis Suaager Einar bleff denne Hær var/ oc søgte til Slotskircken/ der som meste parten Bymendene vaare til Høymesse/ oc kom den tid Anders Prest var i Predicken/ oc gaff Borgerne denne Tidende tilkiende: De meente det være Erick Danekonning/ oc ventede sig Fred aff hannem at bekomme. Da søgte huer til sit hus oc vebnede sig/ oc gafue sig ned paa bryggen/ oc da saae de at det var en utallig Hær aff Østerlands Folck som komne vaare: For bryggen stode 9 Kopfart skibe/

dem lagde Venderne først til/ Kiøbmendene vebnede sig/ oc verjede sig mandelig: Saa at før end Venderne finge vundet de 9 skib/ da bleff deris Folck slagen paa flere end 150 skib: Thi Bymendene stode paa bryggen oc skiøde mange Vender ihiel. Der Kiøbskibene vaare vundne/ flydde Bymendene paa Slottet/ med huis beste Gods som de kunde tage med sig/ oc Venderne ginge op i byen/ oc røfuede baade byen oc skibene. Solvig Anders Prestis Hustru oc hendis dotter/ med flere Quinder/ flydde op i Landet. Venderne brende Staden oc skibene/ oc droge siden for Slottet/ Rettibur Vendekonning bød dem fred/ at de maatte gaa aff Slottet med Liiff oc Vaaben / oc klæder oc pendinge/ Men de robte alle imod/ oc skiøde paa Hedningene/ oc kaste med steen oc grud/ oc der falt megit Folck paa begge sider. Der Solvig kom op i Landet/ oc gaff dette tilkiende/ bleff Herour opskoren/ oc Krigsbud udsendt: Det bud kom til Skurdhaug/ der stod et Giestebud/ oc var megit Folck der forsamlet/ oc blant andre en stor oc sterck frimodig Bonde/ ved naffn Oluer/ hand sprang strax op oc sette sin Staalhat paa/ oc tog sin Skiold oc en stor Oxe i haanden/ oc sagde: I gode Drenge/ lader os hielpe Bymendene / det er megit sømmeligere at dræbe Hedningene/ oc redde vort Fæderneland fra deris vold/ end at sidde her oc fylde os med Øl. De affraadde det alle/ oc ingen vilde følge hannem. Hand sagde: Endog at ingen aff eder vil følge mig/ saa skal jeg dog fare allene/ oc skal jeg legge en eller to Hedninger ned før end jeg falder. Hand løb ned til Byen/ oc en part hans Venner løbe efter hannem/ oc vilde see huorledis det gick hannem. Der hand kom mod Slottet/ oc Hedningene blefue hannem var/ da løbe 8 vebnede Mend mod hannem: Der de søgte hannem / løfte hand hastelig Oxen op / oc i det skar hand Struben ud paa den Hedning som var kommen bag hannem/ oc den som for hannem stod hug hand strax ihiel. Hand løffte Oxen andet sinde / oc med to hug dræbte hand to aff dem: De andre støtte hand til side med

Oxehammeren/ oc bleff hand da ilde saar. De 4 Hedninger flyde/ oc hand forfulde dem/ oc de 2 komme i et dige at staa/ oc Oluer dræbte dem der/ oc bleff saa sielff staaendis fast i diget eller moratzen/ da komme hans Folck oc toge hannem op/ oc førde hannem hiem til Skurdhøjg oc lægte hannem/ oc sigis det at ingen Bonde i Norrig hafuer giort mandeligere verck.

To Lænshøffdinger Sigurd Sigurdsøn oc Philippus/ komme med 600 Mend at undsette Slottet/ oc der de saae Hedningene/ drog Sigurd tilbage igien med 400 Mend/ oc bleff siden storlig foractet derfore/ oc lefuede icke lenge eller med megen ære der efter. Philippus drog fram med 200 Mend/ oc bleff der slagen med alt sit Folck.

Venderne søgte hart til Slottet/ oc Kongen oc hans Skippere stode i et behold/ oc blant Venderne stode 2 Mend som hafde en Skyttere mellem sig/ oc veriede hannem met deris Skiolde/ hand skiød en mand paa muren med huert skud. Sæmund Huspryde talede til sin Søn Asmund: Vi ville baade skiude tillige/ Jeg vil skiude til den som Skiolden bær/ skiud du til Skytteren. Sæmund skiød til en aff dem som Skioldene hole/ oc hand bar Skiolden for sig/ Da skiød Asmund mellem Skioldene/ oc rammede Skytteren i Panden/ saa at Pjlen stod ud igiennem nacken.

En Troldmand var blant Venderne/ hand gick til porten oc stack en ihiel med sit Suerd i porten/ oc de skiøde paa hannem med pjle oc skud/ oc der beed intet Jærn eller Staal paa hannem/ endog hand hafde huercken Skiold eller Brynie paa/ da skiød en til hannem med en Egepæl eller Stafuer/ som var skarp i den ene ende/ oc den beed paa hannem/ saa at det bleff hans Bane. Der Venderne dette saae/ da tudede oc hylede de som Hunde eller Vlfue/ oc Vindebur Vendehøffding sagde/ saa at en Tolck paa muren forstod det: dette Folck er hart oc ont at handle med/ oc om vi end skiønt røfue alt det de hafue/ saa maatte vi hafue

gifuet saa megit der til at vi hafde intet kommet her. Først i dag verjede de sig med Spiud oc Skud / der effter sloge de os med steen / oc nu sla de os med Kieppe oc Stausuer som Hunde / saa formercker jeg vel / at dennem brecker snart Vaaben oc verje / thi skulle vi søge hart til dennem / oc det var som hand sagde (Der Kong Sigurd Jerusalemsfar lod bygge Slottet / maatte huer Mands person paa Landsbygden / som var 9 Aar gammel eller ældre / indbære paa Slottet 5 stene oc 5 stafuer eller Egepæle / huasse i begge ender) Der Staffuerne nu begynte at formindskis paa Slottet / hugge de huer i to stycker / oc Hedningene søgte hart til dennem / oc skiøde skarpt / oc skiffte sig til at storme til Slottet. Da lod Kongen end tilbiude dem Fred / at de maatte gaa aff med deris Vaaben / oc saa megit Gods som de kunde bære / oc var da Sæmund Huspryde falden / Thi gafue de sig op i Hedningernis hænder / som ilde var / fordi de holt ingen lofue med dennem / Men myrde oc dræbte de som saare vaare / oc Børn som de kunde icke føre med sig. Siden røffuede de Slottet oc Slotskircken / oc toge det hellige Kors oc den skiøne Tafle som Kong Sigurd lod giøre i Greckland / oc de ginge ud aff Kircken. Anders Prest gaff Kongen et Reffde (det var et slags Vaaben) sylffslagit oc forgylt / oc Kongens Systersøn en Guldring / der aff merckte de / at hand haffde værit en aff de ypperste i Staden. Kongen stod i Kircken hos hannem / oc sagde: Dette Hus er med stor flijd bygt / Men det siunis mig / at den Gud som det er bygt til ære / var nu vred paa dem som denne Stad skulde forsuare / oc hand gaff Anders Prest Kircken oc det hellige Kors / oc Skrinet med Bogen oc 4 Klercker: Men der Kongen gick ud aff Kircken / sette Hedningene ild der paa oc brende den.

Siden toge de Folck oc Gods oc droge til skibs med / oc Anders Prest bleff ført til Kongens skib med det hellige Kors: Oc der kom saadan en brendendis hede ofuer Hedningene / at de blefue

ue forfærdede / oc de spurde Anders Prest ved deris Tolck / huad orsag der monne være til. Hand sagde: At det hellige Kors som Guds Søn var pjnt paa / aff huilcket hand hafde det stycke eller part der hos / det vilde Gud icke tilstede at skulle bortføris aff Hedningerne. Der de det hørde / sette de hannem i en Baad / oc skiøde hannem med stager fra det ene skib til det andet / indtil hand kom til Bryggen / oc hand gick op oc forvarede det hellige Kors vel paa et beleiligt sted. K. Rettibur oc hans Folck sejlede hiem til Venden / oc førde mange Fanger med sig / som siden lidde tuang oc trældom der i Landet alle deris dage / uden nogne faa som blefue udløst igien: Oc der de komme til Norrig igien / at bo paa deris Odal / komme de dog aldrig til den lycke eller triffuelse igien som de hafde udi Konge Helle / oc er den Stad aldrig siden kommen til den mact eller herlighed som den før hafde.

K. Magnus blinde gaff sig udi et Closter udi Nidros / oc tog en Munckekappe paa / oc der bleff stor Rente lagt til Closterit for hans skyld. K. Harald tog mange aff K. Magnus Mend udi sin synderlig gunst / oc de blefue hans Hoffsinder oc daglige Tienere.

Tuende Strider hafuer K. Harald siden ført mod Danmarck / oc holt hand en Slacting mod dennem ved Huæn / oc den den anden under Læssø.

K. Harald var gieffmildeste aff alle Landsherrer / udi hans tid kom Magnus Einarsøn til Norrig / oc bleff med Kongens bevilling vijet til Biscop ofuer Island / oc Kongen hafde hannem
1134. megit kier / oc giorde hannem stor ære. Der hand var ferdig at sejle / gick hand ind i Sallen til Kongen / at sige hannem gode Nat. Kongen tog blidelig oc venlig mod hannem / oc sagde: Herre Biscop ere i nu ferdige til Hiemreissen. Bispen sagde sig saa være. Kongen sagde: Icke komme i nu til os i rette tid / Thi Bordene ere nu optagne / oc vi kunde nu icke begafue eder som vi vilde / oc eder sømmede. Hand spurde Rentemesteren / huad Kle-
nodie

nodie der var forhaanden/ at forære Bispen med. Rentemeste-ren suarede/ at de beste Klenodie vaare udgifne. Kongen sagde/ Alt er dette Drickekar igien endnu/ oc hand fick Bispen sit Sølf-kar/ oc bad hannem annamme den Gafue for hans skyld. Bispen tackede hannem for hans gunst oc gafue. Dronningen sad hos Kongen/ hun bad Bispen lefue oc lide vel. Kongen sagde: Naar hørde du en Højbyrdig Quinde sige till sin Biscop/ Leff oc lid vel Herre Biscop/ oc hun gifuer hannem dog intet. Dronningen sagde: Huad er her nu min Herre at gifue hannem. Hand sag-de/ Giff hannem det Hiønde du sidder paa/ om du hafuer icke an-det. Hun giorde saa. Oc der Bispen vende sig fra dem/ rejste Kongen sig op/ oc tog ocsaa sit Hiønde oc lod gifue Bispen/ oc sagde/ De hafue lenge værit sammen/ de maa oc nu følgis ad. Der Bispen kom hiem til Jsland/ lod hand giøre en Kalck aff Drickekarrit til Kircken i Skaaleholt/ oc Hiønderne vaare of-uerdragne med Gyldenstycke: Der aff blefue giorde to Chor-kaaber udi Skaaleholt/ huilcken Kalck oc Kaaber endnu ere der: Her aff kand mand mercke Kongens gieffmildhed oc storsin-dighed.

En Mand var opfød i Norrig/ ved naffn Sigurd/ oc var hand kaldet Albret Prestis søn: Hans Moder var Tora Saxis dotter aff Vijg: Hans Moder var K. Olaff Magnussøns oc Kaare Kongens Broders Moder. Kaare hafde til Hustru Borghild Dag Elliffsøns dotter: deris Sønner vaare/ Sigurd paa Austeraat oc Dag: Sigurds Sønner vaare/ Jon paa Au-straat/ oc Torsten oc Anders døfue: Jon hafde till hustru Sigrid K. Inges oc Skule Hertugs Syster.

Sigurd bleff holden til Skole i sin Barndoms tid/ oc bleff Klerck/ oc vijet til Diacon/ oc der hand bleff fuldvoxen med al-der oc styrcke/ da var hand en haard oc skarp Mandhelt/ stor oc sterck/ oc udi ald handel oc jdret ofuergick hand alle sine jæfnal-drene/ oc mesten alle de i Norrig vaare: Hand bleff snart ofuer-

daadig/ oc en Perlementere/ oc bleff kaldet Sigurd Slembidiacken/ dog var hand en megit dejlig Mand. Paa det sidste lod hans Moder sig høre/ at K. Magnus Barfod var hans Fader. Der Sigurd bleff sin egen verje/ forlod hand Klerckeseder/ oc drog ud aff Landet/ oc var lenge paa den reyse: Hand besøgte Jerusalem oc Jordan/ oc alle de hellige steder/ som Pillegrime den tid plejede at besøge. Der hand kom hiem igien/ gaff hand sig i kiøbfærd/ oc var hand med Harald Jarl paa Orcknø/ at dræbe Torkield Fostre Somerlids søn: Der efter drog hand til Kong David i Skotland/ oc var der vel tagen. Siden drog hand til Danmarck/ oc sagde hand oc hans Mend i Norrig/ at hand udi Danmarck med gloende Jærn at gaa paa/ udi 5 Bispers nærverelse/ hafde bevjslig giort sit Fæderne. Men K. Haralds Venner sagde/ at der monne være suig under/ oc det var de Danskis paaskud.

Der Harald hafde værit Konge udi 6 Aar/ da kom Sigurd til Norrig igien/ oc gick for Kongen/ oc bad hannem annamme hannem for sin Broder/ oc sagde sig hafue bevijst sit Fæderne udi Danmarck. Kongen gaff hannem intet Suar paa sit ærinde/ Men tog sig den sag i beraad/ oc forsamlede sine gode Mend oc spurde dennem til raad/ huad hand her udi giøre skulde/ oc efter deris raad kom det saa langt/ at Kongen gaff Sigurd sag for hand hafde værit med at dræbe Torkild Fostre Kongens beste ven udi Orknø/ oc denne sag bleff saa hefftigen forfuldt/ at Sigurd bleff sagt fra sit Lijff derfore/ oc med Lænshøffdingernis raad gick det for sig/ saa at en Aften komme der nogne Mend til Sigurd/ oc kallede hannem ned: Oc de toge en Jact/ oc rodde sønder til Nordnæs med/ oc Sigurd sad bag paa Kisten oc betenckte sin Sag/ oc befindede vel at der var suig under: Hand var saa klæd/ at hand hafde en blaa Brog paa/ oc ofuer sin Skiorte en Kiortel/ som var bunden sammen: Hand saa ned for sig/ oc racte stundum ned oc løste baandene/ stundum legte hand med

Hæn-

Hænderne paa Hofuedit/ oc stundum hafde hand dem nedre igien. Oc der de komme ret for Næssit/ oc de vaare druckne oc lystige/ oc rodde fast/ oc gafue icke megit att paa Sigurd/ da stod hand op oc gick til Borde/ oc de to Mend som skulde tage vare paa hannem/ fulde hannem nær/ oc holde i hans klæder som hand stod ved Borde/ fornam hand/ at de hulde i flere Klæder end den yderste løse Kiortel/ Thi greb hand dem baade fat/ oc kaste dem uden Borde/ oc gaff sig hen under Vandet/ saa langt/ at før end de finge vendt Jacten/ oc indtagit de to Mend igien/ da var hand paa Landet/ Oc fordi hand var raskere til fod oc at løbe/ end nogen Mand/ undkom hand dennem lettelig/ oc hand laa i Skoufuen om Natten/ oc lidde stor kuld/ oc Kongens Mend søgte oc lette den gandske Nat efter hannem: Oc om Morgenen vende de om igien/ oc maatte gifue Kongen deris skammelig Reyse oc ufærd tilkiende.

Sigurd fornam vel/ at det var hannem ingen trøst eller raad at søge hielp hos Kongen/ thi holt hand sig i skiul ald Høsten/ oc nogit ud paa Vinteren/ oc tenckte at hefne sig paa Kongen/ oc begrundede huorledis hand kunde tage hannem aff dage. Mange vaare udi raad med Sigurd om den handel/ sønderlig de som hafde tient Kong Magnus Blinde tilforn/ end oc aff Kongens Hoffsinder/ som sade ofuer Borde med hannem. Det skeede paa S. Luciæ dag om Aftenen/ at to aff Kongens Hoffsinder sade oc taledis ved: Da sagde den ene til Kongen/ Herre/ Jeg oc min Staldbroder hafue en trette sammen/ oc hafue vi væddet om en Ask Honning/ oc kunde i alleniste skillie vor trette/ thi hafue vi set den Sag til eder at dømme: Jeg siger/ at i monne sofue i Nat hos eders Dronning Ingerij/ Men hand siger/ at i monne ligge hos Tora Gutorms dotter. Kongen suarede leendis der til (oc tog sig icke vare for den store Forræderj oc Suig som var under deris Spørsmaal) oc sagde til

 han-

hannem/ Tabt hafuer du vædſkeit: Der aff kunde de vide huor Kongen vilde ligge den nat. Men Kongens Liffvectere ſtode uden for det Herberg ſom alle mand meente at Kongen oc Dronningen vaare inde.

Sigurd kom om natten med nogne Mend til det Kammer ſom Kongen ſoff udi/ oc de brøde dørren op oc ginge ind med dragne Suerd oc andre Vaaben/ oc Jfuer Kolbeins ſøn bar førſt Vaaben paa Kongen/ Hand hafde værit drucken der hand lagde ſig/ oc ſoff hart/ oc vaagnede icke før end de hugge paa hannem. Hand ſagde i uvidet: Saart oc hart leger du nu med mig Tora. Hun ſprang op/ oc ſagde: De handle hart med dig/ ſom dig ville verre end jeg. Der lod K. Harald ſit Liff/ oc bleff be-
1136. grafuen i Domkircken i Bergen.

Sigurd oc hans Mend ginge der fra/ oc hand lod kalde til ſig de ſom hafde lofuit hannem bijſtand/ om hand finge tagit K. Harald aff liſue. De toge en Jact oc lagde ud paa Vaagen under Kongens gaard. Da begynte det at dagis. Hand talede til Folcket ſom paa Kongens brygge ſtode/ oc liuſte for dem at hand hafde dræbt Kongen/ oc begierede at tagis til Konge/ lige ſom hand oc var byrdig til Riget. Da ſøgte megit Folck aff Kongens Gaard ned paa bryggen/ oc der de dette hørde/ ſuarede de alle med en røſt/ At de vilde aldrig tiene eller lydig være den ſom hafde myrt ſin egen Broder: oc der ſom hand icke var din Broder (ſagde de) da hafuer du intet tiltal til dette Rige/ oc de ſloge deris Vaaben ſammen/ oc dømte hannem oc alt hans ſelſkab fredløſe/ oc lode blæſe i Kongens Trommete/ oc kallede ſammen alle Høffdinger oc Befalingsmend oc Kongens Hoffſinder ſom i Byen vaare. Da flydde Sigurd/ oc hand drog førſt paa Nordhaardeland oc tingede med Bønderne/ oc bleff tagen til Konge/ oc ſiden i Sogn oc der efter i Fiordene/ oc bleff vel entfangen oc til Konge tagen paa deris Ting.

K. Si-

XX. XXI. XXII.

Kong Sigurd / K. Jngi oc K. Øisten Haraldsønner.

Dronning Jngerij oc Læns-Høfdingene/ oc Kongens Hoffsinder/ blefue til raads/ at de sende en Roerjact hastelig nord til Trondheim med Bud oc Brefue/ at K. Harald var myrdt/ oc at Trønderne skulde tage til Konge Sigurd Haraldsøn/ som var til opfostring hos Giurd Baardsøn paa Østraat/ oc Dronningen drog sielff Øster i Vigen/ Der var Jngi K. Haralds oc hendis Søn paa opfostring hos Amund Giurdsøn: Hun lod strax sammenstefne Borgeting/ oc Jngi bleff tagen til Konge paa sit alders andet Aar: Der til giorde hannem bistand Amund Giurdsøn/ Tiostolff Alasøn/ oc mange andre Landsens Høffdinger. Oc der Trønderne spurde Kongens død/ toge de hans Søn Sigurd til Konge: Der til raadde Ottar Biring/ Peter Sauda Vlffs søn/ oc Gutorm Asulff søn paa Reme med sine brødre/ oc Ottar Bolde oc flere andre Høffdinger/ oc alt Landsfolcket gafue sig under de to Brødre/ oc suore dem Landet til/ saa at ingen skulde det bekomme fra dem saa lenge de lefuede: Det giorde de megit derfore/ at deris Fader var saa uskyldig oc forrædelig aff dage tagen/ oc bleff derfor kallet hellig. 1136.

Sigurd Slembidiacon drog nord til Nordmør/ Men der var kommen Bud oc Breff i veyen for hannem/ saa at hand fick der ingen gode Suar. Siden drog hand til Trondheim oc lagde til Nidros/ Men Bymendene vilde icke stede hannem paa Landet/ thi lagde hand ofuer til Holm/ oc tog der ud K. Magnus blinde mod Munckenis vilie/ Thi Magnus haffde tagit Munckeregel oc orden paa: Sigurd meente sig der med skulle kunde bekomme Folck/ som hand oc giorde. Dette skeede efter Jul/ oc 1137.
de lagde ud efter Fiorden/ oc strax kom efter dennem Biørn

Egilsøn / Gunnar aff Gimse oc Haldor Sigurdsøn / Aslack Hagensøn / oc de brødre Bendict oc Erick / oc alle de som tilforn hafde værit K. Magnus Hoffsinder / oc mange andre / oc ald denne Flock søgte sønder efter K. Magnus. Der de komme fra Rumsdal/ der skifte Kongen oc Sigurd Folcket/ oc Sigurd sejlede Vester ofuer Hafuit/ oc Magnus drog ofuer Fieldet til Opland / oc samlede der megit Folck/ oc holt sig paa Opland langt ud paa Sommeren. K. Jngi kom med sin Hær mod hannem/ oc de fundis der som kaldis For Mungærd / oc der stod et stort Slag/ oc K. Magnus hafde mere Folck. Det sigis/ at Tiostolff Alasøn bar den unge K. Jngi i sin kilting udi Striden den dag/ under Kongens Banere / oc fordi de søgte fast til Tiostolff/ oc
1137. hand var ofte i stor nød/ oc bleff mødig aff Vaaben/ kunde hand icke saa forvare Barnet som hand skulde /oc der fick K. Jngi den vanhelse oc breck paa sit Legom/ som hannem siden fulde til Dødedag / at hans Ryg var kraagit / oc det ene Been vaar steckere end det andet/ oc hand var saa vanmectig at hand neppelig kunde gaa / saa lenge hand lefuede. Paa det sidste bleff K. Magnus Folck slagen: Der falt Haldor Sigurdsøn oc Biørn Egilsøn/ oc Gunnar aff Gimse / Lænshøfdinger / med megit Folck / oc Magnus flydde Øster til Gotland/ oc siden til Danmarck.

Den tid var Karl Sonesøn Grefue ofuer Gotland: Hand var mectig/ oc der til gierig/ oc figede efter Land oc Rige at vinde. K. Magnus oc hans Mend giorde hannem vijs/ at Norrig stod da lettelig til at vinde oc indtage/ thi Kongerne vaare Børn/ oc Lænshøffdingerne oc Raadsherrerne usamdrectige oc hadske mod huer andre. Grefue Karl giorde sig ferdig med et stort tal Folck/ oc drog i Vigen/ oc megit Folck gick hannem til hande aff fryct oc redsel. Der Amund oc Tiostolf det spurde/ droge de hannem imod paa Krogeskouf/ der bleff Monan Agmundsøn Karls Moder broder slagen: Agmund var Grefue Orms Eliffsøns oc Sigrid Find Arnesøns dottersøn / Astrid Agmunds dotter var Karls Moder. K. Jngi vant sejer/ oc forfulde oc jagede Fiendere-

ne

ne udaff Landet igien/ oc de undkomme med stor skam oc hønhed.

K. Magnus blinde drog til K. Erick Eimund i Danmarck/ oc blef der vel undfanget: Hand bød K. Erick til/ at der som hand vilde følge hannem til Norrig med sin Krigshær/ da vilde hand fly alt Landet under hannem. K. Erick lod sig ofuertale/ oc bød Leding ud oc sejlede til Norrig med 600 skib: Der de komme under Vigs side/ droge de fredelig fram/ indtil de komme Vesten for Fiorden til Tunsberg/ der vaare mange Høffdinger oc megit Folck forsamlet mod dennem/ oc Orm Dag søn oc Gregorius: Hans Broder var Ofuerste for det Folck: De vilde icke stede de Danske paa Landet/ oc sloge mange ihiel af dennem/ thi sejlede de ind til Oslo: Der var for dem Tiostolff Alasen: Der hand saa Fienderne komme ved Hofuitøen/ lod hand udtage S. Halvards Skrin oc bære det aff Byen/ oc følgede sielff efter Skrinet med alt Byfolcket. K. Erick tog Byen ind/ oc en part hans Folck løbe efter Tiostolff. Askield var K. Ericks Staffngiemmere paa hans skib/ hand søgte efter Tiostolff/ oc var væbnet oc bryniet ofuer ald sin Krop/ Tiostolff skiød hannem med en Pijl i Ojet/ saa at brodden stod ud i nacken/ oc hand sagde sig icke hafue skudet bedre Skudt/ thi der var intet bart paa hannem uden Ojnene. S. Halvards Skrin var udi 3 Maaneder paa Romerige. Tiostolff samlede Folck om natten paa Romerige/ oc kom om morgenen ned til Byen/ da hafde K. ladet sette ild paa Halvards Kircke/ oc brende en stor part aff Byen med en hast. Der Tiostolf kom med megit Folck/ drog Kongen til skibs igien/ oc kunde ingensteds komme vel paa Landet/ norden for Fiorden/ saa vare Lænshøfdingerne oc Folcket forsamlet allevegne/ oc hand spurde at K. Jngi laa i Hornborg sund med sin Skibsflaade/ thi seglede hand til Danmarck igien. K. Jngi forfulde dem/ oc tog op de hand kunde faa/ oc sigis det/ at ingen haanligere færd bleff nogen tid giort i et andet Rige/ med mere Folck oc mindre prijs/ end som denne var. K. Erick sagde sig være bedragen aff K. Magnus/ oc var hannem oc hans Folck siden icke saa gunstig. 1138.

Sigurd

Sigurd Slembidegn kom den Sommer til Norrig/ oc der hand spurde K. Magnus blindis ufærd/ ventede hand sig icke stor trøst i Norrig / thi sejlede hand sønder giennem Ofersund/ oc der
1138. fant hand 8 Vendiske Snecker/ dem ofuerfalt hand/ oc slog alt Folcket ihiel. Det andet Slag holt hand ved Møen mod nogen Vender / oc fick sejer. Siden sejlede hand nord til GotElff/ oc lagde til i den Østre Elfue munde/ oc vant der 3 skib fra Tore Huinantordes Folck/ oc Olaff Harald Kesie søn sin egen Systerson/ Thi Olaffs Moder var Ragnhild Magnus Barfods dotter / oc Olaff rømde paa Landet. Tore var da i Konge Helle med megit Folck / oc Sigurd lagde der til/ oc de skiøde paa huer andre/ men hand kunde icke komme paa Landet. Der falt Vlffhejden Saxolfs søn Sigurds Stafngiemmere en Nordlændsk mand/ thi lagde Sigurd nord under Vigsside/ oc laa i Portø ved Lyngeside/ oc røfuede vide i Landet/ oc optog alle skib som komme der fram. Tonsbiergs Borgere giorde en Skibshær ud mod hannem/ oc komme uforvarendis paa hannem/ den tid hand var paa Landet oc skifte Roff/ oc de lagde deris skib tuert ofuer Hafnegabet for hannem. Sigurd stefnede til med sit skib/ der som det skib Vatnorm laa / oc lod Høfuitzmanden paa det skib strax sit skib sige tilbage aff veyen / oc Sigurd kom ud til Hafuit med det ene skib/ oc blefue dog nogne aff hans Folck slagne/ Men de andre blefue optagne. Sigurd sejlede til Danmarck/ oc hans Baad fleds fra hannem i Siøen / med en Mand udi ved nafn Colbein Torliots søn: Oc der hand kom under Danmarck / brød hans skib/ oc hand bleff om Vinteren i Aalborg.

Om Sommeren der efter kom K. Magnus Blinde oc Si-
1138. gurd til Norrig med 7 skib/ oc lagde til om natten ved Liste / oc ginge paa Landet oc dræbte Beintim Kolbeinsøn K. Ingis Befalingsmand/ en duelig Mand/ oc røfuede hans Gaard. Der de komme til Gaarden/ vilde de sette Ild der paa/ oc brende dem inde/ men Beinteim kom ud i en Boo med sine Vaaben/ oc stod

inden dørren med draget Suerd / oc sin Skiold for sig/ oc vilde verje sig. Sigurd spurde sine Mend/ huo aff dem vilde gaa ind til Bejntein: Der var ingen villig til. Da sprang Sigurd ind til hannem: Dørren var lauf/ Bejnten hug til hannem/ Men hand fejlede/ oc de hugge nogne gange sammen/ oc Sigurd hug hans Hofuit aff oc bar ud med sig.

Der K. Jngi det spurde / drog hand mod Sigurd med sin Skibsflaade/ oc tog skibet fra Hagen Fyngielt Povelsøn/ hand var Aslag Erlingsøns Dottersøn paa Sola. K. Jngi jagede Hagen paa Landet/ oc tog alt deris gods. Sigurd Storckesøn/ Endrid i Goutsdal oc Grandkield hans broder/ oc Anders Kielde/ flydde ind i Fiorden: Men K. Magnus Blinde / oc Sigurd oc Torolff Skieppe sejlede uden Skiærs/ oc nord til Heljeland/ oc Magnus var om vinteren hos Vidkunne Jonssøn udi Biarckø. Sigurd holt sig i en hule udi en Klippe den Vinter med 20 Mend/ oc drog siden ind i Fiorden til Finnerne / oc lod giøre sig to Jacter/ med 12 aarer paa hvert Bord/ oc vaare de bundne med Diurs sener oc vegrer/ oc ingen Spiger udi/ oc vaare saa lette oc snare at ro / at intet skib kunde optage dennem. De andre Høffdinger hulde sig huor de kunde ofuer Vinteren.

Magnus oc Sigurd droge om Vaaren synder ved Landet 1139.
med de to Jacter / oc der de komme i Vaage/ dræbte de Suend Prest/ oc 2 hans Sønner. Der de komme synder til Vikie/ fangede de to aff K. Jnges Læns høffdinger/ Willem Skinnere oc Torald Kiæft/ oc dræbte dem siden. Sigurd drog sønder ved Landet/ oc møtte Styrkard Glæsirofuo ved Byrde / der hand kom fra Kiøbstaden/ oc dræbte hannem. Der hand kom til Valsnæs/ fant hand Suine Grim/ oc hand lod hugge hans højre Haand aff hannem: Vden for Trondheims minde greb hand Hejden Haardmafue oc Kalff Kringeløje/ oc lod hand Hejden løs igien/ men Kalff dræbte hand.

K. Sigurd oc Giurd/ Kongens Fosterfader/ spurde/ huor-

 ledis

ledis Sigurd Slembidegn drog fram/ oc de sende Jon Gierde/ Bisp Jfuers broder / oc Jon Smørkolde / med et skib/ kalledis Reinen/ som var 22 rum stort / oc best besegled aff alle skib/ at de skulde hente Sigurd / Men de komme igien med liden priis/ oc sagde/ at de funde hannem icke/ Men en part meente/ at de funde dennem / oc torde icke legge om Borde med dennem. Sigurd drog sønder ved Landet/ oc giorde allesteds stor skade: Hand kom til Herdlo paa Sund Haardeland/ der som Einar Saxe Povelsøn bodde/ oc røfuede alt hans Gods/ thi Einar var dragen ind i Hammers fiord til Ting/ hand vilde oc hafue taget hans søn med sig/ som var 4 Aar gammel / eller dræbt hannem/ Men en Arbeidsmand i Gaarden sagde / at det var sin søn/ thi lode de hannem blifue. Siden seglede hand Oster til Vigen / der fant hand Find Seudulffsøn / som hafde værit ude oc opbaarit Kongens Landgilde/ oc hand lod hannem henge/ oc tog alt Godtzet/ oc seglede siden til Danmarck.

Vigverene oc Bergensfarene sagde / at det var usømmeligt oc utilbørligt/ at K. Sigurd sad udi Trondheim/ oc lod sin Faders bane segle uden for Trondheims Minde/ oc giøre alt ont/ oc K. Jngi oc hans Folck sad øster i Landet/ der som mest fare var/ oc veriede Landet/ oc hafde ofte Strid mod Fienderne. Da sende K. Jngi sit Breff nord til Nidros/ saa liudendis:

Jngi Konning/ Haralds Konnings søn/ helser K. Sigurd sin Broder oc Sauda Giurd oc Opmund Suefte / oc Ottar Birting oc alle Lænshøffdingerne oc Kongens Hoffsinder oc Hoffmend / oc alt Folcket/ Rijge oc Fattige/ Unge oc Gamle/ kierligen med Gud/ eder er alle vitterligt/ den store vaade oc fare som vi her sidde oc lefne udi/ oc saa vor Barndom / at du Broder est icke uden 5 Aar gammel/ oc jeg tre Aar: Saa at vi kunde icke megit hielpe os/ uden vi nyde voris Venner oc gode Mend ad: Saa ere vi oc voris Venner oc gode Mend ofte udi stor Nød oc Fare/ oc hafue her stort arbeide oc umag til at verie Landet/ Men

du sidder stille/ oc uden fare/ oc lader dig det intet bekymre/ Thi bede vi dig/ at du med det første kommer os til hielp/ med det meste Folck du kand aff sted komme/ at vi kunde være hos huer andre/ i huad os ofuergaar/ Thi voris Venner acte det raadeligst at være/ at vi forenis alsombest/ oc nyde lige vilkor med hin anden udi alle stycker/ Men der som du det icke vilt giøre/ oc foracter mit Breff oc Bud/ som jeg i min store nød oc trang sender dig/ oc du forsømmer at komme til mig/ som du før hafuer giort/ da bered dig der paa/ at vi ville besøge dig med voris Krigshær/ oc Gud raade da for Lycken/ thi vi kunde icke lenger holde det saa/ oc sidde her for stor bekostning oc holde megit Folck/ oc huer dag være rede mod Fienderne: Oc du optager halff parten aff ald Kongelig Rettighed med mig/ oc giør ingen omkost: Eder Gud befalendis. Da opstod Ottar Birting paa Tingit/ oc sagde: Herre/ K. Sigurd/ Eder bør at tacke eders Broder K. Jngi for hans gode paamindelse/ oc hans store møde oc omkost/ som hand med stor farlighed anvender med sine gode Mend oc Venner/ til at forsuare beggis eders Rige/ oc endog at en part er høyt dictet oc skarpt skrefuit i hans Breff/ saa hafuer hand oc des stor orsag/ oc nøden drifuer hannem der til: Saa vil jeg nu først obenbare sige min mening her til/ oc saa høre huad Kongen oc Landsens Høfdinger her udi samtycke ville. Det er raadeligt oc tilbørligt Herre/ at i tage det meste Folck som eder vil følge/ oc drager til eders Broder K. Jngi/ oc at i styrcker oc bistaar huer andre udi ald handel/ oc Gud Almectigste hand styrcke eder baade: Nu vil jeg høre eders Suar Herre. Peter Sauda Vlffsøn/ som siden bleff kaldet Peter Byrdersuend/ bar Kongen paa Tingit/ oc Kongen sagde: J skulle det alle vide/ at vi ville drage til vor broder K. Jngi/ det første vi kunde. Da sagde huer sit der til/ men bleff ligevel ved det som Ottar Berting hafde sagt/ oc bleff strax Folcket forsamlet/ oc K. Sigurd drog Øster i Landet til sin broder K. Jngi.

Den samme Høst komme Magnus blinde oc Sigurd Slem-medegn fra Danmarck med 30 skib/ baade Danske oc Norske Mend/ oc var det nær mod Vinternatten. Der Kongerne det spurde/ droge de Øster mod dem: De fundis i Hualom ved Holmen/ den neste dag efter Martini. Kongerne hafde 20 Skib/ oc alle store: der bleff en haard Strid/ oc efter det første anfald flydde de Danske med 18 skib til Danmarck/ da blefue Magnus blindis oc Sigurds skib fast indtagne/ oc der K. Magnus skibe vaare mesteparten indtagit/ oc hand laa i sin Seng/ da løb en aff hans Mend/ ved naffn Rejdar Griotgardsøn/ som lenge hafde tient oc fult hannem til Sengen/ oc tog Kongen i fafuen oc vilde bære hannem i et andet skib/ oc bleff Rejdar skøt med et Spiud mellem Hænderne/ oc det sigis/ at K. Magnus fick sin død aff samme skud/ oc Rejdar falt tilbage ned paa Lugen/ oc K. Magnus
1139. ofuen paa hannem/ oc blefue der baade døde hos hin anden. Da sagde alle/ at hand hafde trolige oc ærlige fuldt sin Herre/ oc er den lyckſalig/ som saadant got ord oc rycte kand faa for sin troskab. Da falt Lodin Sedprude aff Linostad paa K. Magnus skib/ oc Bruse Tormodsøn/ Sigurds Staffnbo oc Jfuer Kolbeinsøn/ som først lagde haanden paa K. Harald at myrde hannem/ oc Hauard Fagre oc mange andre/ oc en part flydde paa Landet/ oc blefue der slagne: Saa at paa en Holme blefue dræbte mere end 60 Mend/ oc blant dennem to Jslendske Mend/ Sigurd Bergtordsøn oc Clemen Aresøn/ Men 3 Jslender vaare enda igien/ Skraut Hanki/ som siden bleff Biscop i Trondheim/ oc var Erkebiscop Ericks Fader/ hand hafde altid fult K. Magnus/ oc kom hand ind paa sin Broders Jon Kaades skib/ som hafde Secilia Sigurd Baardsøns dotter/ oc vaar da der i Striden med. Den anden var Arnbiørn Ambi/ som siden fick Tosteins dotter i Audholt. Den tredie var Jfuer Dynte Steensøn/ en ond Mand. Der Krigsfolcket blefue var ved/ at disse tre vare komne ind paa Jons skib/ grebe de til Vaaben/ oc vilde dræbe

de dem/ oc var nær blefuit et stort mord indbyrdis/ thi Jon vilde forsuare dem. Det bleff da saa stillet/ at Jon løste sin Broder ud/ oc Arnbiørn losuede Pendinge for sit Lijff/ Men Jffuer Dynte bleff led paa Landet oc halshuggen/ Thi Sigurd oc Giurd Colbeinsønner vilde icke unde hannem Lijff/ fordi hand hafde værit med at dræbe deris broder Beintein Colbeinsøn. Jfuer Skrautхancke sagde siden der hand bleff Bisp/ at intet hafde gaaet hannem ofuer/ som giorde hannem verre/ end den tid Jfuer Dynte bleff opled at affhuggis. Da vende hand sig om til hannem/ oc bad at de kunde findis helbrede.

Trond Giældkær var Høfuitzmand paa K. Jngis Skib: Det var da saa langt kommet/ at Kongens Mend rodde paa smaa Baade/ oc dræbte de Mend som suømmede mellem skibene. Sigurd Slemmedegn hafde oc sprungit for Borde/ oc førde sig aff sin Brynie under vandet. Siden suam hand/ oc hafde sin Skiold ofuen vandet/ saa at ingen actede det at hand var der under/ Thi mange Skiolde oc døde Mend/ oc klæder oc andet/ drefue mellem skibene. Tronds Mend optoge en som suam/ oc vilde dræbe hannem: Hand bad dem spare hans Lijff/ saa vilde hand vise dennem huor Sigurd Slemmedegn var. De lofuede hannem det. Hand sagde: Der som i see den røde Skiold paa Vandet/ der er hand under. De rodde der hen/ oc toge hannem op/ oc førde hannem til Trond: Hand sende strax Bud efter Ottar oc Tiostolff oc Amund. Sigurd hafde Fyrtyg hos sig udi en Valnød skal/ oc støbt Vox uden om/ at det skulde icke blifue vaat/ oc der som icke hafde blefuet giort anvijsning paa hannem/ haffde hand den tid vel undgaaet dennem/ thi hand suam under Skiolden/ oc der drefue mange Skiolde. Der Trond kom til hannem/ oc Folcket fick at vide at hand var fangen/ da raabede ald Hærren aff glæde. Sigurd sagde: Mangen ond Mand glæder sig ved mit Hofuit i dag. Tiostolff gick til hannem oc strøg hans Silke hue aff hans hofuit/ oc sagde: Hui vaarst du Træls søn saa dri-

stig/ at du torde kiende K. Magnus Barfod for din Fader. Sigurd sagde: Icke torst du ligne min Fader ved en Trœl/ thi lidet var din Fader værdig hos min Fader. Haller Torgeir Lægis søn en Jslender/ som var K. Jngis Hirdmand eller Hoffsinde/ var der hos/ oc hafuer hand kundgiort dette for Erick Olaffsøn/ som hafuer skrefuit denne Historie. Erick skreff en Bog som hand kallede Rygiar stycke/ der udi indeholdis K. Haralds oc hans Sønners Chrønicke/ indtil deris døde dag/ oc lige saa Magnus blindis oc Sigurd Slembidiacons.

Høffdingerne vilde lade dræbe Sigurd/ oc de lode de Mend raade for hans død/ som hannem vaare mest gramme til at hefne sig paa hannem/ som vaare Sigurd oc Gyrd Colbeins sønner/ for deris broders Beinteins død/ oc Peter Byrdersuend for sin Broders Finds død oc de andre Høffdinger/ oc meste part Folcket ginge der fra. De sloge oc brøde hans Fodeblad oc Handebag/ oc
1139. siden hans Arme oc been sønder med Øxehamre oc Kølfuer/ siden droge de klæderne aff hannem/ oc vilde slaa hannem lefuendis/ Men der de fleckede huden aff hannem ofuer hans hofuit/ kunde de icke slaa hannem for blodet/ saa fast løb det/ thi sloge de hannem med skarpe Susber/ saa at ald huden var saa slet aff hannem slidt/ som hand hafde værit slaat/ Siden støtte de hans Ryg i stycker med en stock/ oc hengde hannem siden op: der efter hugge de Hofuedit aff hannem/ oc droge hans Legem hen i et lidet huus/ oc kaste nogen steen oc trœer der paa.

Det sige alle/ baade hans venner oc wvenner/ at ingen hafde værit hans lige udi Norrig i mandeminde/ udi mange gaffnlige/ duelige oc mandelige stycker/ men hannem fulde ocsaa megen wdyd udi mange maader/ at det onde langt ofuergick det gode.

Haller sagde/ at hand talede lidet/ oc suarede icke alle som talede til hannem der hand pijntis/ oc ey gaff eller klagede hand sig/ eller suckede ved/ eller bluncked med hans Øjne bryne/ naar de sloge hannem med stock eller steen/ oc ey skifte hand sit maal/ men

men talede lettelige / oc icke højre eller lafuere end hand plejede at giøre/ oc saa gladelig/ som hand hafde siddet i et Giestebud. Ingen talede hand ilde til: hand talede indtil hand gaff Aanden op/ oc sang stundum Psalmer: huilcket siuntis at ofuergaa andre Menniskers styrcke oc tollighed. En Prest som der bodde nær hos/ lod føre Sigurds Legem til Kircken: Hand var Kongernis gode ven/ men der det spurdis/ kom hand i stor ugunst/ oc maatte gifue mange pendinge/ oc lade føre Sigurds Lijg tilbage igien/ oc siden komme Sigurds venner fra Danmarck/ oc hente hans Lijg/ 1140.
oc førde det til Aalborg/ oc lode hannem begrafue udi Marie kircke i Aalborg/ som Provisten til Mariekirke/ Kield Kalf vidnede.

Tiostolff lod føre K. Magnus Lijg til Oslo/ oc begrafue det i Halvards kircke/ hos hans Fader K. Sigurd. Lodin Sedprud bleff ført til Tunsberg oc begrafuen. Alt det andet Folck bleff nedgrafuet ved Stranden/ der som de vaare slagne.

Der K. Sigurd oc Inge hafde regieret Norrig udi 6 Aar/ da kom en Mand vesten fra Skotland/ ved naffn Oisten/ oc sagde sig være K. Harald Gillis søn: Arne oc Styrle oc Torleiff 1141.
Bryniølffs søn oc Kolbein Ryge/ førde hannem til Norrig/ oc droge med hannem nord til Trondheim/ oc hand bleff tagen til Konge paa Ører Ting/ ofuer tredie parten aff Norrig/ oc hans Brødre/ som da vare Øster i Landet/ lode sig efter deris gode Mends raad/ som lagde sig der udi/ der med nøje/ oc gafue sig til freds. Hans Moder hed Biadauk/ oc kom med hannem til Norrig.

Den fierde K. Harald Gilles søn hed Magnus/ hand bleff oc tagen til Konge ofuer fierde parten aff Landet/ men hand døde strax der efter hos Orm Kyrping/ som hannem opfostrede.

Ottar Birting fick Dronning Ingerij til hustru efter K. Haralds død: hand var en ypperlig Høffding i Norrig/ oc holt megit paa K. Ingis sin Stifsøns hand/ thi var K. Sigurd hannem icke gunstig: En aften som Ottar skulde gaa til Aftensang i Nidaros/ bleff hand huggen ihiel paa Kirckegaarden/ oc hans

Søn

Søn Alff Rodi gick nogit langt efter sin Fader / oc saa at den som hug hannem / rømde Øster om Kircken / oc hand forfulde hannem/ oc dræbte hannem ved Chorhiørnet / oc hand bleff megit priset oc affholden for den gierning. Der K. Øisten det spurde ind i Trondheim / lod hand kalde Bønderne til sig: De søgte huer mand til hannem / oc hand drog ud til Byen med megit Folck/ oc gaff K. Sigurd Sag for Ottars død. K. Sigurd feste Jærnburd derfor (det er / hand lofuede at skulde bære gloende Jærn / at hand icke var skyldig i hans død) oc der med blefue de forligte. Der efter drog K. Sigurd Øster i Landet: oc bleff den undskyldning icke giort som hand fest hafde før Ottars død. D. Ingerij fødde siden en Søn ved Jsuer Snejs / som Orm bleff neffnd / oc var siden kaldet Orm Kongens Broder / oc bleff en ypperlig Høfding i Norrig/ som her efter blifuer formeldet. Siden fick hun Arne paa Storheim / oc fødde hannem 3 sønner/ Jngi/ Nicolaus oc Philippus i Herdlo / oc 1 Dotter Margret/ som hafde først Biørn Buck / oc siden Simen Kaaresøn.

Orm Kyrping oc Ragnhild Suencke Steinersøns dotter/ haffde en Søn sammen / som Erling hed: Orm var Suend Suendsøns søn / Erlings søn aff Giærde: Orms Moder var Ragna / Grefue Orms Eilifføns oc Jngeborgs (Find Arnesøns dotters) dotter: Grefue Orms Moder var Ragnhild/ Hagen Jarl hin Rigis dotter.

Erling Orms søn bleff en vijs oc skickelig Mand/ oc var i stort venskab med K. Jngi/ som giorde hannem til sit ypperste Raad/ oc med hans hielp oc bistand fick hand til hustru Chirstin K. Sigurd Jerusalems fars oc Dronning Malmfrids dotter/ hand bodde paa Studle aa Sundhordland. Erling drog ud aff Landet/oc med hannem Endrid den unge/ oc flere Lænshøffdinger/med megit dejligt Folck/oc actede til Jerusalem. De sejlede til Orkens/ oc Grefue Ragnvald Hack oc Biscop Villem/ gafue sig i selskab med dennem/oc hafde de 15 Langskib/der de sejlede

de fra Orkenø/ oc de sejlde til Spanien/ oc røfuede vjde i det Hedenske Spanien/ oc sejlede siden til Nørva sund (det er/ de Strate) oc i Middelhaff/ lige som K. Sigurd Jorsalafar hafde giort for dennem: Der skildis Endrid unge fra dennem med 6 skib/ oc Erling oc Ragnvald Jarl komme med deris 9 skib/ til et stort Tyrckeske skib i Hafuit/ oc med stor umag ofuervunde det/ oc dræbte alt Folcket der paa/ oc finge der usigelig Bytte. Siden sejlede de til Jødeland/ oc droge til Jerusalem oc Jordan/ oc andre steder/ oc sejlede siden tilbage til Constantinopel igien/ oc lode deris skib der igen/ oc droge Landvejs hiem/ oc komme lyckelig med alt deris selskab oc gods til Norrig/ oc bleff deris Rejse megit rosit oc vjde ryctet. Erling siuntis sig oc siden være mere Mand end tilforn/ baade for sin Rejse oc sin ypperlige Giftermaal: Hand var vijs oc veltalendis/ oc aff stor Slect/ oc var hand K. Jngi mest tro oc tilgenejget blant alle Kongerne/ oc bleff kaldet Erling Skacke.

K. Sigurd red paa Giester/ Øster i Vigen med sine Hoffsinder/ oc der hand red fram ved en rijg oc Velbyrdig Mands Gaard/ ved naffn Simen Bertordsøn/ hørde hand et Quindfolck siunge megit dejlige oc liflige i et hus: hand steg aff sin Hest oc gick der ind/ oc Quinden malede med en Handquern/ oc quad der hos/ hun hed Tora/ oc var Simons Tienistequinde. Kongen belaa hende/ oc der efter lod Simon vare hende vel/ oc hun var blefuen fructsommelig/ oc fødde en Søn som Hagen bleff kaldet/ oc bleff holden for K. Sigurds søn/ hand føddis op med Simons oc Gunhilds børn Amund oc Anders/ oc de hafde hannem saa kier/ at ingen kunde skilie dennem fra huer andre.

K. Øisten var sted Øster i Vigen ved Lands enden/ oc bleff usæt med Bønderne paa Rejne oc Hissing/ som giorde oprør oc forsamlede sig mod hannem/ oc hand stridde mod dennem ved Legberg/ oc beholt Sejer/ oc brende vjde paa Hissing: Siden ginge Bønderne hannem til hande/ oc maatte gifue hannem stor skat/ oc faa hannem deris Sønner til Gissel.

Noget der efter sejlede K. Oisten aff Landet/ oc Vesten for Hafuit/ oc lagde til ved Katanæs/ der kom hand uforvarendis paa Grefue Hagen Madoderson med 3 Jacter/ oc fangede hannem paa sit egit Skib/ thi hand var væbnet der de komme paa hannem/ oc hand løste sig igien med 3 marck guld. Siden røfuede K. Oisten ved Aberdin paa Skotland/ oc andre steds: Der efter sejlede hand til Engeland/ oc brende Langetun/ en stor By/ som aldrig kom siden til den forige herlighed igen/ oc hand røfuede vjde udi Engeland/ oc stridde offte med Landsfolcket/ oc drog siden til Norrig igien/ oc mand dømde ulige om denne hans Reyse.

Vdi Norrig var god fred i de første K. Haralds Sønners Regimentis Aar/ den stund de vaare Børn/ oc de gamle Raad oc Høffdinger lefuede oc regierede for dem. K. Sigurd oc K. Ingi hafde oc holt deris Hoff tilsammen / Men K. Oisten var kommen til sin Mands alder/ thi holt hand Hoff for sig sielff. Der de gamle Raadsherrer oc Høffdinger vaare døde/ som vaare synderlige/ Ottar Birting/ Giurd Baardsøn/ Tiostolff Alasøn eller Alffsøn/ Asser Suiffting/ Ogmund Dreng (hand var saa megit affholden i Norrig/ at hans broder Erling Skacke var intet actet den stund Ogmund lefuede) oc de andre gamle Herrer/ da skilde de deris Hoffsinder ad/ oc huer holt Hoff for sig.

Gregorius Dag Eiliffsøns søn gaff sig til K. Ingi/ oc holt paa hans haand. Gregorius var rjg oc mectig/ oc aff stort Slect/ der til vijs/ skickelig oc Mandelig: Hand bleff K. Ingis Regenter ofuer Riget / oc hans øfuerste Krigsherre / oc Kongen unte hannem huad hand begierede.

K. Sigurd bleff megit urolig oc bulderviuren/ trotzid oc tyranſk/ oc ofuerdaadig til megit ont at giøre / der hand opvoxte/ Hand bleff stor oc sterck / hafde et skarp Aasiun / oc sortegraat Haar / oc var dejlig i Ansictet / uden Munden den var leed oc grim paa hannem/ oc med store Læber/ Dog var hand talendis oc melendis for alle andre.

K. Oi-

K. Eisten var sortbrun i Ansictet/ oc nogit høy Mand/ vijs oc forsiunlig: Men det skilde hannem ved Riget/ at hand var falsk/ oc ofuermaade gierig paa Sølff oc Penninge/ oc megit lig sin Broder K. Sigurd: Hans Hustru var Ragna Nicolaus Maases dotter.

K. Jngi var dejlig i Ansictet / hafde gult Haar/ oc tynt oc ragt/ Hand bleff icke stor / oc kunde hand neppelig gaa allene/ saa var hans ene Fod vesen: Hand hafde en knude paa ryggen/ men hand var venlig/ blid oc belefuen mod sine Venner/ oc gieffmild/ oc lod sine Høffdinger raade med sig/ oc hand hafde yndist oc venskab aff alt Landsfolcket / Thi fick hand altid Folck nock naar hand behøfuede: Dette altsammen drog alt Riget under hannem.

Brigida hed en K. Harald Gillis dotter/ hun hafde først Jnge Halstensøn/ Kongens søn i Suerrig. Der efter fick hun Grefue Karl i Gotland/ oc Magnus Konge i Suerrig/ oc K. Jngi Haraldsøn/ vaare Brødre til Moderen. Paa det sidste bleff Brigida gift med Grefue Byrge Brose: Deris Sønner vaare/ Philippus/ Knud/ Fleke oc Magnus. Deris døttre vaare/ Jngierd/ som bleff gifuen K. Sørckuir i Suerrig (Deris søn var K. Jon eller Johan) Den anden Chirstin/ den tredie Margret.

Den anden K. Haralds dotter hed Maria/ hende fick Simon Skalp/ Halkield Huks søn: deris søn var Nicolaus.

Den tredie hed Margret/ hende aatte Jon Halkieldsøn.

Blant Kongerne begynte at blifue tuist oc uenighed/ oc i den 1151.
tid kom Nicolaus Cardinal fra Rom / med Pafuens Breff oc Bud/ til Kongerne i Norrig/ oc der de hafde giort efter hans befaling oc begiering/ da unte hand dennem at hafue en Erckebisp i Norrig / oc skickede hand Nidros til at være Erckebiscops sæde/ fordi S. Olaffs Legom var der forvarit: Oc bleff da Jon Byrgisøn vijet til Erckebisp/ som var tilforn Biscop i Stavanger/ oc nu bleff den første Erckebiscop i Norrig.

 Car-

Cardinalen beskickede det saa med Kongerne/ at ingen maatte bære Vaaben i Kiøbsteden/ uden de Mend som følgede Kongen: Hand forbedrede megit Landsens skick i Norrig/ oc ingen udlendsk Herre hafde nogen tid værit her i Landet/ som alt Landsfolcket hafuer actet oc affholdet saa megit/ oc værit saa lydige oc undergifne/ udi alt det hand vilde dem paalegge. Hand drog aff Landet med gode Gafuer/ oc der hand kom til Rom/ var Pafuen død/ oc Nicolaus bleff Pafue i Rom/ oc lefuede icke lenge.

K. Østen oc K. Sigurd vaare blefne usætte/ fordi K. Sigurd hafde ladet ihielsla 2 K. Østens Hoffsinder/ Harald Vigværing som bodde i Bergen/ oc Jon Prest Tabardsøn. De lagde forligelse steffne/ at skulde findis om Vinteren paa Oplanden/ der taledis de lenge ved allene to/ oc komme saa ofuer eens/ at om Sommeren der efter skulde alle de Brødre mødis i Bergen/ oc da vilde de sette K. Jngi deris Broder fra Riget/ oc faa hannem nogen Gaarde/ oc saa stor Forlæning som hand kunde holde sig aff med 30 Karle/ Thi hand var vanføer/ oc kunde icke regiere sin part aff Riget for sin vanførligheds skyld.

Der K. Jngi oc Gregorius det spurde/ droge de til Bergen med megit Folck. K. Sigurd kom nogit der efter med lidet Folck/ oc hafde Sigurd oc Jngi da værit Konger i Norrig udi 19 Aar.

1155. K. Østen kunde icke saa snart komme fra Vigen/ som de andre komme norden til. K. Jngi lod blæse til Ting paa Holmen. Der kom oc K. Sigurd. Gregorius Dagsøn hafde 2 Langskib/ oc heden ved 90 Mend: Hand holt sine Hoffmend bedre med Øl oc Mad/ end andre Lænshøffdinger i Norrig: Hand drack aldrig i Skytning stofue/ at alle hans Hoffmend jo maatte dricke med hannem: Hand gick paa Tingit/ oc hafde en forgylt Hielm eller Stormhat paa Hofuedit/ oc alle hans Mend hafde Staalhuer paa. K. Jngi stod op oc klagede sig/ huorledis hans Brødre vilde skiffte ilde med hannem/ oc sette hannem fra Riget/ oc begierede at Folcket vilde giøre hannem bistand. De suarede hannem

alle

alle vel / oc lode sig høre oc mercke / at de vilde huer mand følge hannem. K. Sigurd stod op / oc sagde at det var icke sant / som K. Jngi lagde hannem til / oc at Gregorius opdictede saadant / oc sagde til Gregorium: Vi ville snart findis / saa at du skalt miste den forgylte Hielm / oc skal icke lenge vare før end vi skulle staa ofuer ende med huer andre. Gregorius sagde: Jeg tencker at i tør icke lengis der efter / Der som i hafue lyst der til / er jeg ret nu ferdig.

Nogen faa dage der efter bleff en aff Gregorii Hoffmend ihielslagen paa Gaden aff K. Sigurds Mend: Gregorius vilde strax heffnt det / oc angribe K. Sigurd / Men K. Jngi forhindrede det: Men en Aften som Jngerij K. Jnges Moder gick fra Aftensang / da saa hun huor Sigurd Skadhiørne laa huggen ihiel / oc var hand en aff K. Jngis Hoffsinder / en gammel Mand / som hafde tient mange Konger / oc hafde K. Sigurds Hoffsinder / Halvard Gunnarsøn oc Sigurd Oistensøn slagit hannem ihiel / oc de meente det være skeedt med K. Sigurds vilie oc raad: Hun gick til K. Jngi oc gaff hannem det tilkiende / oc sagde / at hand var lenge liden Konge oc usel / om hand vilde icke en gang tencke til at hefne sine Mend som blefue dræbte / den ene efter den anden / lige som Suin. Kongen vredis der ved / oc bekiende dog at hun sagde hannem sandhed. Gregorius sagde: Jeg er her kommen med mit Folck / eder til hielp: Der som i ville anfalde hannem / da hafuer jeg mere end 100 Hoffmend her i gaarden / med Hielm oc Brynie / oc vil jeg med mit Folck søge der til som værst er. Fleste parten aff Kongens Mend oc Raad afraadde den Handel / oc sagde / at K. Sigurd skulde vel ville bøde hues misgiort var. Der Gregorius fornam at det bleff forhalit / sagde hand til Kongen: Saaledis blæde de aff vort Folck / Den anden dag dræbte de en min Tienere / oc nu en aff eders / Nu staar det for at de kunde dræbe mig / oc andre eders Lænshøffdinger / oc siden sette eder fra Riget / naar eders Venner ere døde: Men

huad de andre Lænshøffdinger ville giøre / da vil jeg icke bie saa lenge til de slacte mig som et Nød/ oc skulle K. Sigurd oc jeg kiøbsla sammen i Aften / saaledis som være kand. Men det er ont Herre/ at i ere foractet for eders vanførhed/ oc der hos siunis det som i skiøtte icke megit om at forsuare eders Mend / oc er jeg ret nu ferdig at ville finde Kong Sigurd/ oc nu tager jeg mit Banere her ud. Kong Jngi kræfuede sine Klæder oc Vaaben / oc bad alle sine Mend vebne sig som hannem vilde følge/ oc sagde/ Det hielper nu icke lenger at være tolmodig oc efterladen/ thi jeg hafuer lenge dragit unden med gode / Nu vorder det at vende til Staal med os.

K. Sigurd drack udi Sigrid Sødes Gaard / oc troede icke at nogen torde anfalde hannem/ Men K. Jngi falt ind med sine mend ofuen for Smedeboerne/oc Arne aff Storheim Kongens Maag/søgte til uden for Sandbroen/ Aslag Erlendsøn aff sin Gaard/oc Gregorius gick ind aff Gaden til hannem. K. Sigurd oc hans Folck brøde Sualerne eller Lofftslugerne op/ oc verjede sig lenge med steen. Gregorius hug Logen ned / oc da falt Einer Laxepovels søn oc Halvard Gunnarsøn aff K. Sigurds Mend. Halvar bleff skut/ oc ingen mand harmede hans død: De hugge Husene ned. Der K. Sigurd det fornam / gick hand ud i en Suale/ oc vilde begiere liud at tale for sig / oc hafde hand en forgylt Skiold for sig. De kiende hannem / oc vilde icke høre hannem/ Men skiøde til hannem /at pilene fløje saa tyck som snee/oc hans Folck ginge hannem fra/ oc K. Jngi til hande / oc de hugge fast paa husene. Da gick hand ud/ oc Tord Husprud en Vigversk Mand med hannem / oc vilde gaa til K. Jngi oc bede om lifuit/ Men de blefue strax ihielhugne / oc falt Tord med megen
1155. prijs/ thi hand bleff rosit aff alle for sin troskab. K. Sigurd bleff begrafuen i den gamle Christkircke ude paa Holmen. Gregorius miste 4 aff sine Mend/men der falt megit aff K. Sigurds Folck. Dette Slag skeede 14 dage for S. Hans Baptistæ dag.

Tre

Tre dage der efter kom K. Øisten fra Vigen med 30 skib/ oc hafde med sig Hagen Sigurdsøn sin Brodersøn/ oc drog icke ind til Byen/ men lagde til i Florevaag/ oc gode mend droge dem imellem/ oc vilde forlige dennem. Gregorius raadde/ at de skulde drage ud oc slaes med K. Øisten/ thi det første var det beste/ oc hand bad K. Jngi blifue i Byen igien/ hand vilde drage ud for hannem. Alle andre affraadde det/ thi bleff der intet aff. K. Øisten sejlede Øster til Vigen igien/ oc K. Jngi nord til Trondheim/ oc vaare forligte saa som det kunde være/ men de talede icke sielfue med huer andre paa den tid.

Gregorius drog siden Øster/ oc op til Hoffund/ oc boede paa Bratsbierg. K. Øisten var i Oslo/ oc lod hand drage sine Skib 2 store mijle paa Jisen/ indtil hand fick dem i aaben Vand/ oc drog saa op til Hoffund/ oc vilde gribe Gregorium/ men hand var tilforn advarit/ oc var opdragen til Tillemarcken med 90 mend/ oc drog ofuer Fieldet oc kom ned i Hardanger/ oc drog til Etne til Stodlu/ der boede Erling Skacke: Hand var dragen til Bergen. Chirstin Sigurds dotter/ Erlings hustru/ tracterede hannem vel/ oc fick hañem Erlings Langskib/ med ald tilbehøring/ oc hand sejlede til Bergen oc fant Erling der/ oc sagde hannem det/ oc tackede hannem for skibet. Erling sagde/ at hun hafde giort ret der med/ oc hannem tycktis det vel være. Siden drog Gregorius nord til Trondheim/ oc kom der for Jul. K. Jngi bleff ald somgladeste ved hans komme/ oc bad hannem tage aff Kongens gods oc ejendom/ alt huis hand vilde. K. Øisten røfuede Gregorij Gods/ oc sette Jld paa hans gaard Bratsberg. Desligeste bleff 1156. det skiøne Nauster eller Skibehus brendt om Vinteren/ som K. Øisten den gamle lod bygge/ nord ved Nidaros/ oc alle Kongens Skib oc Skibs redskab var udi/ oc vaare K. Øisten oc Philippus Giurdsøn/ K. Sigurds Foster broder mistenckte/ at de hafde voldet oc raadet den brand: Huilcken var det forrædeligste oc uvensaligste værck som nogen tid var giort i Norrig.

Om

1156. Om Sommeren der efter forsamlede K. Jngi megit Folck. K. Disten samlede oc Folck / oc de fundis i Sælø ved Lidandis næs (Lindisnæs) oc var K. Jngi megit sterckere med Folck / oc det var nær at det hafde kommet til et Slag med dennem / Men de blefue saa forligte / at K. Disten skulde gifue K. Jngi 30 marck Guld / for hand hafde ladet brende hans Skib oc Naust / oc Gregorio skulde hand gifue 15 marck Guld / for hand lod røfue oc brende hans Gaard. Derforuden skulde Philippus Giurdsøn / oc alle de som hafde værit med i raad oc daad at brende Kongens Skib / være fredløse / oc lige saa / huo som kunde bevijses at hafue dræbt K. Sigurd / skulde fare udslæger oc fredløs. K. Disten behagede denne forligelse ilde / oc sagde det være en nødt oc tvungen forligelse.

K. Jngi drog Øster i Vigen / oc K. Disten drog nord til Trondheim / oc de saaes icke mere / men sende huer andre de Budskab som icke vaare lige til venskab / oc lode de ihielsla huer andris gode Venner / oc skylde de hin anden at de hulde icke deris Ord / oc K. Disten betalede icke det hand lofuit hafde. K. Jngi oc Gregorius lockede mange Lænshøffdinger fra K. Disten / oc paa deris side / som vaare / Baard Skandali Bryniolff søn / Simen Skalp Halkield Hugs søn / Haldor Bryniolff søn oc Jon Halkieldsøn / oc mange andre Lænshøffdinger.

1157. Der to Vintre vaare forledne efter K. Sigurds fald / forsamlede Kongerne huer en Krigshær. K. Jngi forsamlede Folck øster i Landet / oc fick 50 skib. End K. Disten norden aff Landet / oc fick 45 Skib / oc hafde hand den store Drage / som K. Disten Magnus søn hafde ladet bygge efter Ormen lange / oc de hafde baade skiønt Folck oc megit. K. Jngi laa med sine skib ved Moster / oc siden ved Grøninge sund. K. Disten sende Aslag Unge Jnguorsøn oc Arne Sturlosøn med et skib til K. Jngi. Der K. Jngis Mend kiende dem / lagde de til dem / oc dræbte mange aff deris Folck / oc toge Skibet oc alting fra dem / oc Aslag oc Arne kom-

komme med nogne saa Mend paa Landet/ oc droge til K. Ø-
sten/ oc sagde hannem/ huorledis K. Jngi lod tage mod dennem.

K. Østen holt Husting/ oc sagde huad ufred K. Jngi vilde giøre dem/ oc bad sit Folck at de skulde følge hannem/ thi hand hafde saa megit Folck/ at hand icke ville fly/ om de vilde staa mandelige bi med hannem. Hand fick ingen god Suar paa sin Tale. Halkield Huk var der/ Men baade hans Sønner/ Simon oc Jon/ vaare med K. Jngi. Hand suarede/ saa at alle hørde det: Følge dig dine Guldkister oc verje Landet med dig. Om natten der efter roede mange hemmelig fra hannem/ en part til K. Jngi/ oc en part til Bergen/ en part ind i Fiordene/ saa at om morgenen der det var liust/ hafde Kongen icke uden 10 skib igien/ Hand lod den store Drage ligge der igien/ thi hand var tung under Aaren/ oc flere skib med hannem/ oc de hugge Dragen megit/ oc hugge deris Øl ned/ oc forderfuede hues de kunde icke føre med sig.

K. Østen steg ind paa Endreds Jons Maurnesss Myrenesis søns skib/ oc drog ind i Sogn/ oc deden øster ofuer fieldet/ oc til Vigen. K. Jngi tog skibene oc sejlede øster omkring Foldefiorden (Oslofiorden) Da var K. Østen der/ oc hafde forsamlet heden ved 1200 Mend: Men der de saae K. Jngis Skibsflaade/ trøstet de sig icke hafue matt til at staa hannem imod/ Thi rømde de til Skofuen / oc huer løb sin vey/ saa at Kongen var sielff anden igien. K. Jngis Folck blefue vare ved/ huor K. Østen drog med faa Mend/ oc de søgte efter hannem. Simon Kalf fant hannem gaaendis under en Rijsbuske allene: Simon helsede hannem/ oc sagde/ Helsæl Herre. Kongen suarede: Jcke veed jeg/ du tyckis nu icke være min Mand oc ven. Simon sagde/ Det er nu lige som det kand være. Hand bad Simon/ at hand skulde forstinge oc skiule hannem/ oc sagde det vere sømmeligt oc tilbørligt/ efterdi der hafde lenge værit got venskab mellem dennem/ oc hand var hans suorne Mand/ endog det var nu blefuen anderledis

ledis fat. Simon sagde/at det vilde intet vorde aff. Kongen bad at hand maatte lyde Høymesse før end hand døde / thi det var en hellig Dag/ oc nær ved FosKircke i Vigen. Det skeede saa/ oc siden lagde hand sig nesgruis ned/ oc stratte baade Armene fra sig/ oc bad at de skulde hugge hannem i kors imellem hærderne/ Hand vilde nu forsøge om hand kunde icke tole Jœrn / som K. Jngis Mend hafde sagt om hannem. Simon bad den som hug-
1157. ge skulde/at hand skulde hugge mandelig til / Oc hand bleff huggen/ oc holt sig vel/ oc bleff begrafuen i Foskircke i Vigen/ midt paa Kirckegulfuit / oc sige Mend / at hand var hellig / Thi der som hand bleff huggen/ oc hans Blod kom paa Jorden/ sprang en Kilde op / oc en anden under Bierget ved Kircken / der som hans Lijg stod om natten/ oc sige Mend sig hafue faaet bedre der aff / som hafue drucket aff samme Kilder / oc kaldis endnu hellig Oistens Kilder. Simon Kalff fick stor had oc uyndist aff alle mand for den gierning.

1158. Hagen Sigurdsøn bleff tagen til Høffding ofuer den Flock eller hob som K. Oisten hafde fult / oc de gafue hannem Konge-naffn/ oc da vat hand 10 Aar gammel. Sigurd Haldvarsøn aff Røjre / oc Andreas oc Ogmund Simons søn/ Hagens Foster brødre vaare med hannem/ oc mange andre Høfdinger/som hafde værit K. Oistens oc K. Sigurds venner. De droge først op til Gotland / K. Jngi lagde alles deris Gods oc Ejendom under sig/ oc giorde dem udslæge oc fredløse: Hand drog nord i Landet/ oc bleff der / Men Gregorius Dagsøn var i Kongehelle / som mest Fare oc anfald aff Fienderne var / at hand skulde verje Landet.

1160. K. Hagen kom om Sommeren ofuen aff Gautland/ ud til Kongehelle/ med megit oc velvebnet Krigsfolck. Gregorius var i Byen/ oc holt strax Ting med Bønderne oc Bymendene/ oc begierede Krigsfolck. De suarede hannem icke megit/ oc hand trode dem ilde/ thi drog hand der fra med 2 Langskib nord i Vigen/ oc

var ilde til freds: Hand actede at drage til K. Jngi/ thi hand hafde spurt at hand var kommen med en stor Hær i Vigen. Gregorius var icke langt kommen / før end hannem møtte Simon Skalp/Haldrod Bryniolffsøn/oc Giurd Amundsøn K. Jngis Fosterbroder. Gregorius bleff megit glad / oc de vende tilbage igien/ oc hafde da 11 Skib/ oc lagde op til Kongehelle. Da holt Hagen ting uden for Byen / oc saa deris komme. Sigurd aff Røjre sagde: Nu er Gregorius feig/ at hand tor drage hid i hænderne paa os med saa lidet Folck. Gregorius lagde til Landet fæsne ved Byen/oc vilde fortøfue K. Jngi/ Men hand kom icke. Hagen giorde sig ferdig/ oc sette Torliot Skurfueskalde med en part Folck paa Kiøbskibene som der laae for Byen/ oc Torliot var en arg Sørøfuere oc Ransmand. Hagen oc alt hans andre Folck/ oc Bymendene/ sloge deris orden paa bryggen/ oc hafde gaaet Hagen til hande.

Gregorius lod sine Skib roo op efter Aaen/oc drifue saa ud for Strømmen / oc brugede Skud mod Torliot saa lenge/ at hand oc hans Folck som igien vaare/sprunge for Borde/oc mange blefue dræbte/oc en part komme til Landet. Strax lagde Gregorius til bryggen med sine skib/ oc skiød sin brygge aff skibet under Hagens Mends fødder / oc da bleff hans Banermestere eller Fennickedragere skut. Gregorius talede til Hald Odenssøn Jslendsk Mand/ oc bad hannem tage Fennicken op oc bære den. Hald giorde saa/ oc bar Fennicken op paa bryggen/ oc Gregorius gick strax bag hannem/ oc skiød sin Skiold fram ofuer Halds hofuit/ oc der Hagens Mend kiende Gregorium / vigede de unden paa begge sider/ oc gafue rum / oc alt hans Folck kom paa bryggen. Siden sette hand saa hart ind paa Hagens Folck/ at de flydde op i Byen tuende gange for hannem/ oc hand jagede dennem for sig. Jngen prydeligere eller statligere færd hafuer nogen seet/ end der Gregorius saa jagede sine Fiender/ Thi Hagen hafde mere end 3000 mend/oc Gregorius icke ofuer 400 mend.

Efter Slagit sagde hand til Hald: Jslendinge ere haarde Folck i strid/ endog de ere icke saa tilvaande som vi ere/ Men ingen hafuer jeg seet dristigere med Vaaben end du est.

Strax der efter kom K. Jngi/ oc straffede hand dem alle haardelige som hafde gaaet K. Hagen til hande/ somme paa Lifuet oc somme paa Gods/ oc somme dreff hand aff Landet/ oc handlede uden ald naade med dem.

Hagen flydde op til Gautland/ oc drog om Vinteren der efter den østre vey nord til Trondheim / oc kom der for Paasken. Trønderne toge hannem til Konge ofuer den tredie part aff Riget/ saa megit som hans Fader hafde. K. Jngi var da i Vigen/ oc Gregorius vilde drage nord til Trondheim mod Hagen / Men de andre affraadde det.

1160. Hagen kom norden fra Trondheim om Vaaren med 30 skib/ oc sende hand Colbein ud med 8 skib aff Vigveringerne for sig til Møre/ oc de røfuede begge Møre. Jngen mand viste nogen tid/ at Jndenlandsmend røfuede nogen imellem Kiøbstederne. Jon Halkieldsøn forsamlede Bønderne/ oc drog mod dem/ oc greb Colbejn/ oc dræbte hannem oc alt hans Folck/ oc søgte siden de andre 7 Skib oc sloes med dem/ Men fordi at Halkield hans Fader icke kom til hannem/ som sagt var/ maatte hand legge fra dem igien/ oc hafde mist megit Folck/ oc bleff sielff saar.

Hagen holt sønder til Bergen med sin Flaade/ oc der hand kom i Stiornvelte Haffn/ spurde hand at K. Jngi oc Gregorius vaare komne til Bergen/ thi lagde Hagen uden omkring/ oc torde icke komme til Bergen/ men vilde seyle til Vigen/ oc hand fant 3 aff K. Jngis skib/ som vaare komne fra Vigen / oc vaare der paa Giurd Amundsøn Kongens Fosterbroder (Hans Hustru var Gyrij Gregorij Syster) oc Giurd Lagmand oc Hauard Klining/ oc lod hand dræbe Giurd Amund oc Hauard/ men Giurd Lagmand hafde hand med sig/ oc drog Øster til Vigen.

Der K. Jngi det spurde/ seylede hand øster efter hannem/ oc

fant dem i Elfuen ved Kongehelle / der hafde Hagen lagt op til Stickene (det er Pælene) oc belagt alle Bagstafnene i Pælene / oc vende Framstafnene ud / oc hafde lagt et stort Østerlands skib paa huer side ved hans Flaade / oc giort Bouenetter oc værn ofuen omkring Kiøbskibene / oc baarit dem fulde aff Steen oc Vaben: De vaare megit højre end de andre skib / oc saa tilredde / at ingen kunde komme der op til dennem. K. Ingi lod dennem bespejde / oc gaff siden alle sine Høffdinger det tilkiende / oc spurde dennem om gode raad / synderlig sin Suaager Erling Skacke oc Gregorius. Gregorius suarede først / oc sagde: Hagen oc jeg hafue nogen sinde fundis / oc hand hafuer altid haft mere Folck / oc bedre fordeel oc beleilighed / end jeg / oc dog liden Sejer hiembaaret: Det samme haabis jeg at skee skal i dag / om vi see os ellers vijslige oc vel fore / oc legge forsiunlige til dem / Jeg vil gierne legge der til / som mest farligt oc værst er at søge til. Her ere mange som hafue mist deris Frender for dennem: Nu hafue de leilighed til at hefne deris død / Thi de hafue det ofte sagt / at de skulde vofue det med Hagen at legge til hannem / om hand vilde bie: Vi hafue nu lenge nock søgt efter hannem / thi er det mit raad oc villie at vi legge til dem / uden det er Kongen imod. Alt Krigsfolcket rosede hans Tale / oc sagde sig alle være redebon til at stride mod Hagen. Kongen hafde lagt op i Elfuen / giennem den østre Elfuemund: Hand lagde skibene aff strømmen under en Ø / oc raadslog paa ny med alle Høfdingerne oc de vijseste Mend / synderlig med Erling Skacke sin Suaager / oc sagde til hannem: Erling / du est vijs oc forsøgt / oc forfaren i Krigshandel ofuer alle de andre / endog en part aff dem kand være mere framfuse / siig derfore din mening oc gode raad i denne handel / thi Fienderne hafue en stor fordeel inde fra os / oc hafue giort stort værn om sig.

Erling Skacke sagde: Herre / efterdi i begiere mit raad her udi at vide / da er dette icke mit raad / mening eller villie / at vi skulde legge til dem at stride der som de nu ligge / thi de hafue vel for-

varit sig / oc giort Værn paa deris Skibe / oc vi hafue den stride Strøm mod os / saa at tredie parten aff Folcket skal hafue nock at roo mod Strømmen / oc den anden tredie part skal skøtte dem som roo / saa blifuer icke uden den tredie part til at stride: Dersom i ville unde mig tid at betencke mig udi 3 dage / da vil jeg gifue eder det beste raad / huorledis vi kunde beleiligst komme til dem.

De andre Høffdinger raadde alle / at mand skulde legge til Fienderne / Men Gregorius suarede icke megit / men bleff ved sit første raad / oc sagde / at hannem siuntis at Erling vilde giøre hans raad til intet med sit raad.

Da sagde K. Jngi til Erling: Suaager / vi ville vel gierne følge dit raad / ihuor det skulde gaa / Men efterdi at alt mit Raad oc Høffdingerne ere saa fuse oc begierlige til at stride mod Fienderne / da ville vi legge til dem i dag. Erling sagde: Da lader alle Jacter oc smaa skib roo op den øffre Elff / oc komme ofuen til ned til dennem / oc forsøge om de kunde icke faa locket dem fra Pælene / der som de ligge belagde / Saa ville vi drage op mod dennem med disse store skib. Det raad behagede alle vel / oc det bleff saa giort.

Hos Hagen vaare mange ypperlige Mend / Sigurd aff Røjre oc Simons sønner / Amund oc Andreas / Hagens Fosterbrødre / Nicolaus Skiolduardsøn / oc Endred / Jons Maurneffs søn / som var den vensaligste oc berømmeste Høffding i ald Trondelafuen / oc mange andre Høffdinger.

Der Hagens Mend saae K. Jngis Jacter komme ofuen til aff Aaen / talede de indbyrdis / om K. Jngi skulde vilde legge til dem eller icke / Somme sagde til / oc somme fra. De dristede oc megit paa den værn de hafde giort paa de store Holke. Der var en Næsodde mellem K. Jngis Flaade oc Hagens / saa at de icke kunde see huer andre. Der de saae at K. Jngis Jacter roede ud efter Aaen / da meente de at hand vilde fly / oc de hugge Landtoufuene / oc grebe til Aarene / oc roede efter / oc vilde forfølge dem.

Ski-

Skibene drefue snart ud for Strømmen / oc der de komme for Næsodden/ saae de huor K. Ingi laa med sin Flaade under Oen Hissing ud i Aaen.

K. Ingis Mend tenckte at Hagen vilde borde med dem/ oc de giorde ferdig alt huad de kunde: Men Hagen lagde til det norder Land igien/ ind i en Viig som ingen Strøm var/ oc vende alle Bagstafnene paa skibene til Landet/ oc lod sammenbinde alle skibene/ oc legge de to store Knarre en paa huer side hos Flaaden/ oc deris skib vaare mesten ladne med Steen oc Vaaben.

Sigurd aff Roire talede for Folcket/ oc sagde: Nu er den tid kommet som vi hafue lenge efter ledt i Sommer / at vi hafue fundet K. Ingi: Huer tencke nu paa de store Ord som de hafue talit/ at de skulde icke fly for hannem / oc lade nu intet affalde/ Thi vi hafue ingen anden vey til Sejeren / end at vi staa fast oc mandelige med huer andre: Oc endog at vi hafue/ kand skee/ mindre Folck end hand hafuer/ saa raader dog Gud oc Lycken for sejren/ oc Gud veed at vor sag er rettere end hans er/ Thi hand hafuer nu ladet nedhugge tuende sine Brødre / oc huer mand kand see/ huad bod hand biuder Hagen for sin Faders død/ at hand vil nedlegge hannem / lige som hand hafuer giort ved andre sine Frender. Hagen begierer icke mere end den tredie part aff Riget/ som hans Fader tilhørde/ oc maa den icke nyde / Men mig siunis/ efter mit tycke/ at Hagen er nærmere til at hafue den part aff Riget som K. Oisten hafde/ end Ingi er eller Simon Skalp/ som hannem suigeligen lod tage aff Lifue.

Mange forundris at Ingi tør bære Kongenaffn efter saadanne store ugierninger / oc at Gud lider oc fordrager hannem saadant / Men om Gud vil / da skulle vi styrte hannem i dag. Derfor strider Mandelig/ at Gud skal gifue os Sejeren / oc der som vi falde i vor retferdig Sag / da vil Gud eviglig belønne oc oprette os det igien.

Værer stille/ oc icke formegit hastige oc framfuse / oc seer

ever vel føre / oc ingen forferdis naar Striden begynder / Men huer tage vel vare paa sig sielff oc sin Stalbroder: Gud vare oc vocte os alle. Alt Folcket berømmede hans tale / oc lofuede at staa trolige oc mandelige bi. Hagen gick op i den ene Holck eller Knar / oc de giorde Skioldborg om hannem / oc lod sit Banere dog staa i sit egit skib.

Der K. Jngis Mend saae / at Hagens Folck vaare beredde til at stride / formanede de oc undervijste Folcket / oc Gregorius vilde / at Kongen skulde icke være i Slagit med dennem / thi hand fryctede for de høye Knarre / at deden maatte nogen Skud komme / Kongen til skade. Det samtyckte oc Erling / at Kongen skulde icke være i striden / oc Erling sagde: Jeg hafuer nu bedre Mod til at legge mod Hagen oc hans Mend end i dag / der de laae ved pælene / oc ligger os alle stor mact paa / at vi kunde engang dempe oc stille denne Røfuerhob / som drager her ofuer Landet / paa det vi siden kunde bygge Landet i Fred / oc tiene denne ene Konge / som er god oc from / oc hafuer lidt stort fortræd oc megen forfølgelse / aff sine Frender saa vel som sine Fiender / for hand vilde forsuare oc beskierme Landsens Jndbyggere. Erling talede lenge oc vel / oc alle eggede huer andre til at legge mod Fienderne / Men de hafde sent en Jact efter de andre som vaare oprodde i Elfuen / oc tøfuede efter dennem.

Der K. Jngis skib vaare sammenkomne igien / giorde de sig ferdig at roo til Fienderne / oc de raabede Krigsraab. K. Jngis Mend bunde icke deris skib sammen / men rodde tuert for strømmen / som huer maatte. Erling lagde til K. Hagens Skib / oc Stafnen kom ind imellem Kongens skib oc Sigurds skib aff Røjre / Men Gregorii skib dreff paa grunden / oc hand kom icke i den første angriff eller anfald / oc hans skib hallede megit. Der Hagens Mend det saae / lagde de til oc slogis med hannem / oc hand kunde ingensteds vige. Da lagde Jfuer Hagen Mages søn til hannem / oc kaste en Dreg i hans skib / oc vilde drage det om-
kuld.

kuld: Krogen eller Dreggen sprang op/ oc hafde nær dragit Gregorium for Borde/ oc bleff hand nogit saar/ endog hand hafde en Spange brynie paa. Da vilde Gregorius sprungit for Borde med sit Folck oc kommet paa Landet / oc søgt Fienderne med et andet skib/ Men Aslag unge kom hannem til hielp/ oc kaste et Anckere for i hans skib/ oc drog hannem aff grunden / oc Gregorius lagde til Jfuer / oc slog hannem oc alt hans Folck for Borde/ oc indtog skibet. Siden lod Gregorius føre Jfuer paa Landet/ oc kom hand i sit behold/ thi de vaare gode venner.

K. Jngi laa under Hissing med sit skib Breckesuden/ oc efter Høfdingernis begiering kom hand icke i Striden. Men der hand saa/ at Gregorius laa paa grunden med sit skib/ sagde hand: Dette var det usnildeste raad/ at jeg skulde icke sielff være i Striden/ efterdi vi hafue det største skib / oc best bemandet oc berustet. Nu seer jeg/ at Gregorius hafuer hielp behoff: hand er den Mand / som jeg er plictig best at lønne/ Thi legger til Striden med en hast: Det er tilbørligt/ at jeg er sielff i Striden/ efterdi at jeg vil/ Sejeren skal høre mig allene til/ om den kand bekommis: Oc der som mine Mend skulde faa usejer / da bør mig være hos dennem/ oc staa bj med dennem/ thi jeg kand icke blifue lenge ved/ om jeg mister de Mend som ere et bryst for mig / oc hafue lenge staaet mit Rige fore. Hand bad sette sin Fennicke op oc roo ofuer Aaen/ oc de giorde saa / oc da var Striden paa det skarpeste / oc Kongen fick icke rum at legge til med sit skib / saa trangt laae de/ Thi lagde hand til en aff de store Knarre eller Holke/ oc de baare oc kastede paa hans Folck store steen oc alskens Skudvaaben/ saa at der kunde ingen holdis ved. Der Kongens Mend saae/ at hand var sielff kommen/ lagde de aff veyen for hannem/ oc hand lagde til Endre Jonsøns skib/ oc Hagens Mend rømde aff de smaa skibe/ oc op i de to store Knarre/ oc en part rømde til Landet. Erling Skacke indtog K. Hagens skib/ oc flydde alt Folcket til Land/ som i lifue var der paa.

K. Jngi gaff Niclaus Kiallagsøn fred/ der hans skib var indtagit/ oc hand gick ind i Kongens skib oc bad om lifuet/ oc gick K. Jngi til hande / oc bleff hans Mand. Endred Jonssøn løb ind paa Kongens skib oc bad om lifuet/ den tid hans skib var øde/ oc Kongen gaff hannem lifuet/ Men Havard Klinings søn løb til oc hug Endres Hofuit sønder/ oc den gierning bleff megit lastet / Men hand sagde / at Endred hafde gifuet raad til at hans Fader bleff dræbt. Endreds død bleff megit beklagit oc harmet/ sønderlig i Trondelafuen.

Hagen flydde op i Landet / oc K. Jngi drog nord i Vigen. Der K. Jngis Mend/ Jfuers Sønner paa Elde/ Bergliot oc hans Brødre/ vaare komne til Bergen fra Striden/ da sloge de Nicolaus Skiæg ihiel/ som hafde værit Hagens Befalingsmand/ oc de droge siden nord til Trondheim. Hagen kom nord til Trondheim for Jul. Sigurd var stundum paa Røjre/ Thi Gregorius hafde flyet hannem fred aff K. Jngi/ fordi hand var Gregorij nærskyld Frende. Hagen var i Nidros om Julen/ oc hans Mend sloges i Borgestufuen først i Jul / oc der blefue 8 Mend døde. Sidst i Jul drog Alff Rodi Ottar Birtings søn med 80 Mend indtil Elde/ oc kom paa Bergliot/ oc hans Brødre om natten / oc vilde brende dem inde. De ginge ud med 30 Mend / oc sloges/ oc blefue alle slagne. Anders Simonssøn døde den vinter i Nidros/ oc der bleff megit sørget for hans død.

Erling Skacke oc K. Jngis Mend udi Bergen torde icke vel være tryggelig i Bergen/ efterdi K. Hagen lod saa ihielsla K. Jngis Mend i Trondheim.

1161. K. Jngi oc Gregorius komme østen til om Vaaren til Bergen. Der K. Hagen oc Sigurd det spurde/ droge de strax ofuer Fieldet / oc øster til Vigen: Oc der K. Jngi kom til Bergen/ bleff der trette mellem Haldor Brynjolffs søns oc Biørn Buks Nicolaus søns Hoffmend/ oc kom paa det sidste der til/ at Haldor oc Biørn sloges med alt deris Folck/ oc Gregorius Dagsøn kom med

med alle sine Mend vebnede oc bryniede/ Haldor sin Suoger til hielp. Oc der Erling Skacke det spurde/ kom hand med megit Folck/ Biørn Buck til hielp/ oc de sloges hadskelig paa Bryggen. Da kom K. Jngi oc vilde stille dennem/ oc tage fred mellem dennem / Men de vaare saa forbittrede paa huer andre/ at de vilde icke høre eller lyde Kongen/ thi bad Gregorius Kongen/ at hand skulde icke komme til dennem/ paa det hannem skulde intet ont uforvarendis vederfaris. Paa det sidste vigede Gregorius op til Nicolai Kircke/ der pærlementen var mesteparten offuerstaaet/ oc der vaare flere end 20 mend blefne døde. K. Jngi spurde at Hagen var i Vigen / thi sejlede Kongen oc Gregorius øster igien med mange Skib. Men der hand kom øster/ rømde Hagen der fra/ oc op paa Marker/ oc møtte icke til nogit Slag. Oc Kongen drog ind til Oslo/ oc Gregorius til Kongehelle.

Nogen tid der efter spurde Gregorius/ at Hagen var i en Gaard/ kaldis Sørbø/ oc ligger oppe under skoufuen. Gregorius drog der hen / oc kom der om natten/ oc sette Jld paa den største gaard/ men Hagen var sielff i den mindre gaard/ oc hand kom oc vilde hielpe sit Folck/ oc undkom neppelig med Sigurd paa Røjre/ oc miste der sin Fader broder Monan/ oc megit aff sit Folck.

Men en stacket tid der efter drog Hagen oc hans Folck til Haldor Brynjolffsøns Gaard Vettelands/ oc sette Jld der paa. Haldor gick ud/ oc bleff slagen med alle sine Hoffmend. Sigrid Dags dotter/ Gregorij syster/ lode de gaa til skoufuen i en serck/ oc de toge Amund Gyrdsøn med sig/ som da var 5 vinter gammel.

Der Gregorius det spurde/ fortrød det hañem/ oc giorde hannem hiertelige ont: hand drog fra Kongehelle den 13 dag i Jul/ met megit Folck/ oc kom til Fos/ der hørde hand predickē/ oc drog siden ud oc fick Hagen at see med sit Folck. Der var den Aa Befuit mellem dennem/ oc jsen var falsk/ oc Hagen hafde ladet hugge mange huler der paa/ oc kaste snee der udi. Gregorius sagde/ Jlde behager mig denne jis/ den siunis icke at være trøst/ vi ville drage om til Broen. En part hans Folck suarede at jisen var god/ oc de

forundrede / om hand icke nu vilde søge ofuer til Hagen / efterdi Hagen hafde icke mere Folck. Gregorius sagde : Jcke plejer jeg at hafue det behoff / at mand skal mane eller taze mig til nogit / Men see i til at i følge mig naar jeg gaar paa ijsen : Efter eders raad gaar jeg nu ud paa denne onde ijs / oc ey med min vilie / men jeg vil icke lade mig mane : Oc hand lod bære sin Fennicke for sig / oc gick paa ijsen. Der Bondehoben fornam / at ijsen var ond / søgte de strax tilbage igien / men 20 aff Gregorij Mend blefue hos hannem. Hand gick ned i ijsen / dog icke dybere end under sine Arme / oc hand bad de andre tage sig vare / oc de skiøde med mange Skud tillige aff Hagens Folck / oc rammede Gregorium under Struben / oc det bleff hans død / oc 10 hans Mend blefue skut med hannem.

1161. Nu er Gregorij tid endet / oc er det alle Mands saffn / at ingen hafuer værit hans lige blant alle Høffdinger som den tid lefuede i Norrig / oc synderlig var hand Jslendinger god.

Hans Lijg bleff ført op paa Hoffund / oc begrafuit udi Gimsø Nunnekloster / huilcket hans Fader hafde ladet stiffte / oc var da Begede Dags dotter / Gregorij Syster / Abbadisse i samme Kloster.

Der K. Jngi det spurde til Oslo aff 2 sine Fogeder / som førde hannem de tidende / bleff hand saa ilde ved / at hand græd som et Barn / oc der hand hørde huorledis det var tilgaaet / sagde hand / Da raadde de som værst kunde. Kongen beklagede sig højelig / for hand icke drog til Gregorium / den tid hand spurde at Haldor Bryniolffsøn var slagen / thi hand viste vel / at Gregorius vilde legge sig efter at hefne det : Enten skulde Gregorius nu hafue lefuit / sagde hand / eller vi skulde baade farit en vey / oc jeg tencker vel at det blifuer icke langt mellem os / Thi jeg skal drage mod Hagen / oc enten hefne Gregorij død / eller dø der ofuer. Da suarede en Mand der til / Herre / icke tør i lengis der efter / Thi Hagen acter snart at komme til eder.

Thiz

Chirstin Kongens dotter/ Erling Skackes hustru/ var der i Byen/ oc var da ferdig at drage aff. Kongen spurde/ huorfor hun vilde drage aff Byen. Hun sagde/ at det var farligt at være der saa nær ved Fienderne/ oc at der var icke Kost for Quindfolck. Kongen sagde: Bliff her i Byen/ thi dig kand intet skade saa lenge som jeg hafuer ofuerhaand/ Oc der som jeg blifuer slagen/ da blifuer det icke mine Venner tilsted/ at pynte oc besøge mit Lijg/ Men dig blifuer det icke formeent/ thi kanst du saaledis best lønne mig/ for hues got jeg hafuer giort dig.

Paa S. Blasii dag mod Aftenen/ komme K. Jngi de tidende/ at Hagen var paa veyen til Byen/ Thi lod hand blæse i Trommeten/ oc forsamle alt sit Folck ofuen for Byen/ oc hafde hand heden ved 4000 Mand/ oc lod giøre sin orden lang/ oc icke tyck/ paa det Fienderne skulde icke beringe dem. Hans Mend begierede at hand skulde icke sielff være i Striden/ men lade Orm sin Broder være ofuer Krigsfolcket. Kongen suarede: Der som Gregorius lefde/ oc hand skulde hefne min død/ da lagde hand sig icke i skiul/ oc endog jeg er icke saa før til at hefne sielff hans død: Dog skal jeg være saa villig der til/ thi vil jeg vist være i Striden med mit Folck.

Det sigis at Gunhild Simons hustru/ som hafde opfostret K. Hagen/ brugte udeseder/ det er et slags Troldom/ paa det at Hagen kunde faa Sejer/ oc den Quinde som udesad/ hed Tordis Skieggis dotter/ hende bleff suarit aff Trolden/ at Hagen skulde icke stride mod K. Jngi om dagen/ men om natten/ saa skulde hand faa sejer.

Nogit paa natten kom K. Jngis Spesdere/ oc sagde/ at Hagen kom med sit Folck paa ijsen/ uden for Hofuitøen. K. Jngi gick ud paa ijsen oc slog sin orden/ oc Simon Skalp var paa den side/ som vende ud til Tarueborg/ Men i den Arm som var ind mod Nunneklosteret/ var Gudrod Suderøers Konge søn/ oc Olaff Bitling/ oc Jon Suendsøn/ Bertord Bucks søns. Der

Hagen kom mod dem med sit Folck/ raabede de Krigsraab paa begge sider/ oc Gudrod oc Jon gafue Hagen tegn med deris vaaben / at de vaare der stedde; oc hand vigede fra dennem oc indtil den anden Arm i ordningen/ oc Gudrod flydde strax med 1500 Mend/ oc Jon med sit Folck gaff sig ind i Hagens Hær/ oc hialp hannem at stride. Det bleff K. Jngi tilkiende gifuet: Hand sagde / Stort forskel er paa mine Mend oc Venner/ Aldrig hafde Gregorius det giort. Hans Mend raadde hannem / at hand skulde stige paa en Hest oc undrende / oc ride op til Romerige/ der finge hand Folck nock igien. Kongen sagde: Jntet Sind hafuer jeg til at fly / Jeg kommer vel ihu / huad i ofte talede om min Broder K. Oisten / at hand aldrig hafde nogen lycke / siden den tid hand flydde første gang / oc var hand en dejlig oc mandelig Mand / udi alt det som en Konge burde at være / oc kand jeg vel see huor det vil gaa mig skrøbelige Menniske / om jeg skulde det begynde: Jeg var icke uden to Aar gammel der jeg bleff Konge i Norrig / oc nu er jeg mere end 26 Aar/ oc hafuer jeg haft mere omsorg oc arbejd / farlighed oc uro oc ulyst i mit Regimente / end lyst oc gode dage: Oc mange Slag oc Strider hafuer jeg holdet / oc altid hafuer Lycken saa hiulpet mig/ at jeg hafuer endnu aldrig flyet for mine Fiender i Raade nu Gud for mit Lijff/ huor langt det blifuer: Aldrig vil jeg fly.

Der Gudrod oc Jon hafde split K. Jngis orden/ som før er sagt/ Da flydde mange de som nest stode/ oc ordningen bleff allesteds adskild/ oc det lidde da fast mod dagen. Hagen oc hans mend ginge da fast fram oc søgte til K. Jngis Banere / oc i det samme bleff K. Jngi slagen.

1161. Orm Kongens Broder holt Striden oppe / oc der Folcket flydde op i Byen/ gick hand to gange op i Byen oc eggede Folcket til at stride/ oc hand gick ned paa ijsen igien oc holt Striden oppe. Da bleff Simon Skalper oc Gudbrand Skaffhugsøn/ K. Jngis Suoger oc Haluar Hick/ slagne ved Træleberg: Orm Kon-

gens

gens Broder holt sig vel/ oc fick der et got ord for sin Mandelighed/ Men hand maatte dog fly paa det sidste. Hand hafde om Vinteren tilforn troløfuet Ragna Nicolaus Maases dotter/ K. Oistens efterladne Dronning/ oc skulde giort sit Bryllup/ Søndagen efter Blasij dag/ som da var paa Fredagen. Orm flydde øster til Suerrig/ til sin broder K. Magnus i Suerrig/ oc Ragnvald Jarl: De vaare Dronning Ingerijd oc Henrick Haltes Sønner/ Henrick var Suend Suendsøns søn K. i Danmarck.

Chirstin Kongens dotter lod besørge oc flij K. Ingis Lijg/ oc bleff hand begrafuen udi Halvards Kircke/ uden for Chorit/ paa den syndre side/ oc hafde da værit Konge i Norrig udi 25 Aar.

Hagen oc hans Mend toge op Bryllups kosten/ som Orm Kongens broder hafde tillafuet/ med alt andet. Udi dette Slag falt megit Folck/ dog mest aff K. Ingis Mend. Arne Fredericksøn/ K. Hagens Banermester/ bleff der oc slagen. 1161.

XXIII. K. Hagen Sigurdsøn/ kaldet Hærdebred.

KOng Hagen indtog alt Landet/ oc uddeelde Forlæninger oc beskickede Befalingsmend udi Kiøbstæderne: Hand holt stefner oc raad med sine Mend om Landsens Regimente udi Halvards Kircke. Chirstin Kongens dotter gaff Klockeren mange pendinge/ at hand skulde skiule en Mand der inde/ som kunde høre Kongens raad oc forsæt. Hand giorde saa: oc der hun fick deris handel at vide/ sende hun Erling Skacke hendis Mand/ Bud til Bergen/ at hand skulde aldrig tro K. Hagen. 1161.

Erling sende Bud til alle Høffdingerne som hafde værit K. Ingis tro Mend/ oc til alle Hoffsinder oc andre Tienere/ som hafde tient K. Ingi/ oc til Gregorij Dagsøns Hofmend oc Krigsfolck/ at de skulde komme til hannem udi Bergen. Der de komme sammen/ var det alle deris raad oc samtyke/ at de skulde holde den hob Krigsfolck sammen som de hafde; siden raadsloge de/ huem de skulde tage til Konge ofuer sig. Erling spurde Høfdingerne/ om de ike

vil-

vilde tage Simon Skalpssøn til Konge / som var K. Haralds Dottersøn/oc Jon Halkieldsøn til Øfuerste ofuer Krigsfolcket. Jon undskyldede sig strax. Da spurde Nicolaus Skiold Suend K. Magnus Barfods Syster søn/ om hand vilde være Høfuitzmand ofuer Krigshoben. Hand suarede: Det er mit raad/ at vi tage den til Konge ofuer os som er aff K. Ingis Slect/ oc den til Høfuitzmand ofuer Folcket som mest forstandig oc skickelig er der til/ Thi da er det forhaabendis/ at vi faa Folck nock til os paa vor side. Blefft det da forsøgt hos Arne/ Kongens Maag/ om hand vilde lade nogen aff sine Sønner tage til Konge ofuer Riget. Hand suarede / at Kirstins K. Sigurds Jerusalemsfars dotter søn var nest baaren til Norrigs Rige/ oc at Erling var best Mand til at staa hannem oc Riget fore/ oc være ofuer Krigsfolcket/ Thi hand var vijs oc forstandig / oc der til dristig / oc en god Krigsmand/ oc var forfaren oc forsøgt / baade i Krigshandel oc i Landsregimente/ oc forhaabedis hand/ at dette skulde vel gaa lyckelig for sig/ om de saa vilde gribe det an. Mange behagede dette raad gandske vel. Erling suarede: Mig siunis at huer orsager oc undskylder sig/ oc ingen vil gifue sig i farlighed/ oc huo som tager enten ved Riget eller Krigsfolcket at raade ofuer / veed icke om det kand blifue hannem til ære oc gaffn/ eller det skal gaa anderledis med hannem / Thi mange som tilforn hafue tagit sig saadan høy handel fore / hafue der ved mist Lijff oc Gods/ oc ald deris Eyendom/ Men der som det lyckis/ da vilde vel huer gierne hafue tagit sig det paa. Saa er det hannem storlig fornøden/ som denne handel skal vedtage / at hand er tryg oc vel forvarit / at ingen aff eder som i dette sambaand oc forbund ere/ skulle staa hannem imod/ eller føre hannem fiendskab paa. De lofuede alle/ at de vilde giøre dette forbund med største troskab. Erling sagde ydermere: Jeg fornemmer vel at det vil gielde mit Lijff/ om jeg skal tiene K. Hagen / thi vil jeg heller vofue dette som i mig paalegge/ oc vil tage ved denne Krigshob at forestaa/ om det er alle

eders raad/vilie oc begering/oc i ville suerie mig en Eed. De samtyckte det alle. Siden holde de Ting i Byen (Bergen) oc Magnus Erlingsøn bleff tagen til Konge der hand var 5 Aar gammel/ oc alle de som værit hafde K. Jngis Handgaadde Mend/ ginge hannem til hande/ oc huer beholt den Forlæning/ befaling oc bestilling/ oc den værdighed som de før hafde.

Erling Skacke beredde sig paa skib/ oc lafuede sig til Reyse/ oc hafde med sig sin Søn K. Magnus oc alle Høfdingene: hannem fulde oc Dr. Jngerij K. Jngis Moder/ oc to hendis sønner/ oc Jon Sigurd Storcks søn/ oc alle Erlings Hoffmend/ med dem som hafde tient Gregorius/ oc hafde de ofuer alt 10 skibe. De sejlede sønder til Danmarck til K. Valdemar/ oc til Burislaff Henricksøn/ K. Jngis Broder. K. Valdemar var K. Magni nær Slett/ thi Jngeborg K. Valdemars Moder/ oc Malfrid K. Magni Moders moder vaare Systre/ K. Haralds døttre aff Garderige/ som var K. Valdemars Jareisleiffs søns Søn.

K. Valdemar tog vel oc venlig mod Erling oc hans Søn/ oc efter langt beraad bleff det saa besluttet oc samtyckt/ at Kong Valdemar skulde undsette K. Magnus med Folck oc Skib/ saa mange som hand behøfuede til at vinde Norrig med/ oc hand igen hafue den part aff Norrig som Harald Gormsøn hafde/ fra Elfuen oc Vester til Egersund/ oc det stadfeste de med deris Eed paa begge sider. Siden giorde de sig ferdige/ oc sejlede fra Danmarck igien.

K. Hagen var dragen strax om Vaaren nord til Trondhelm/ med Bøkesuden eller Breckesuden/ oc alle de andre K. Jngis Skib/ oc holt ting i Byen/ oc bleff tagen til Konge ofuer alt Landet: Hand gaff Sigurd aff Røjre et Grefuedom/ med Grefuenafn. Siden sejlede de øster igen/ oc K. Hagen drog til Tonsberg/ oc Grefue Sigurd øster til Kongehelle/ at verje Landet naar Erling kom igien fra Danmarck.

Erling oc K. Magnus komme med ald deris Flaade under

Agdeside/ oc sejlede siden til Bergen/ Der dræbte de Arne Borgilderskalde/ K. Hagens Befalingsmand/ oc droge siden øster igien mod K. Hagen: Oc hafde Grefue Sigurd i Kongehelle icke blefuit Erling var der hand sejlede nord/ thi bleff hand i Kongehelle. K. Hagen var i Tonsberg/ oc Erling lagde til ved Rossanæs/ oc laa der nogen dage. K. Hagen berustede sig i Byen/ oc Erling lagde ind til Byen/ oc tog en Skude oc lagde halm oc Ved oc Tiære der i/ oc stack Ild der paa/ oc lod drifue for Wærit indtil Byen. K. Hagen lod føre to Kabel ud mellem to Skuder/ oc legge i vejen for Ildskuden/ saa at der den kom nær mod Byen/ da tørnede hun op paa de udstrackte Kabel/ oc dreff icke lenger/ Men røgen slog ind ofuer Byen/ saa at mand kunde icke see paa Bryggen. Erling lagde til uden ved Ildskibet/ oc skiød paa Folcket som paa Bryggen stod/ oc der Borgerne saae at Ilden kom jo nærmere/ oc mange blefue skut aff dennem/ sende de Haldor Prest den langtalendis ud til Erling/ oc giorde fred med hannem/ oc forlode saa K. Hagens orden. Der Kongen det saa/ raadde en part hannem til at fly/ en part til at giøre modstand. Da sagde Anund Simonssøn/ som var Øfuerste ofuer Folcket: Icke hafuer jeg behoff at stride for den part aff Riget som Grefue Sigurd Sigurdsøn skal hafue/ oc hand er sielff icke her hos/ oc hand flydde op i Landet/ oc alt Folcket med hannem. Oc K. Hagen miste der megit aff sit Folck/ oc drog siden ofuer Fieldet nord til Trondheim. Oc der Grefue Sigurd det spurde/ sejlede hand uden for Skiærene nord til Kongen/ med alle de skib hand kunde faa.

Erling tog Bøgesuden oc alle andre K. Hagens skib i Tunsberg/ som K. Ingi hafde aat/ oc hand lagde ald Vigen under K. Magnus/ oc alt Landet nord til Bergen/ oc bleff i Bergen om Vinteren/ der lod hand dræbe Inge Biørn Sipil/ K. Hagens Lænshøffding i Fiordene.

K. Hagen var i Trondheim om Vinteren/ oc om Vaaren

bød hand Leding ud / oc vilde drage sønder mod Erling. Hand 1162.
hafde med sig Grefue Sigurd aff Røjre / Jon Suendsøn / Endred unge / Anund Simonsøn / Philippus Giurdsøn / Ragnvald Kiøntaa / Sigurd Kaabe / Sigurd Hiube / Frederick Kiøne / Askield aff Forland / Torbiørn Gunnarsøn / Kongens Toldere eller Rentemestere / Biørn aff Stad / oc mange andre.

Erling var i Bergen / oc lod hand anholde alle de Norfar skibe der komme / saa at ingen maatte sejle nord igien / paa det at K. Hagen skulde ingen kundskab faa om Erlings forset. Paa det siste lod Erling sette nogne aff sine letteste skib paa Landet / oc lod giøre ord aff / at hand vilde bie K. Hagen i Bergen. Siden gaff hand alle Norfar skib loff at sejle nord igen: Børren blæste god / oc inden høj Middag hafde alle Norfar skib løst aff Haffnen / oc komme snart nord i Landet / oc førde K. Hagen tidinge at Erling laa stille i Bergen / oc tog sig icke vare for nogen ufred / oc hafde oplagt sine skib. K. Hagen lod allevegne samle Folck / oc sejlede til Sunomør / oc sende bud ind til Rumsdal efter skib oc Folck. Oc der hand hafde nogen dage der værit / sejlede hand sønder for dem / oc meente at de skulde dis snarere skynde sig efter hannem.

Om Søndagen hafde Erling gifuet skibene forloff at sejle / oc om Tijsdagen lod hand udsette sine skib igien som vaare opsette / oc lod berußte den ganske Flaade / oc skicke huer paa det skib de skulde blifue / oc sagde / at huo som icke tog vare paa sit Skib naar hand løb aff med Bøgesuden / skulde miste lifuet. Orm Kongens Broder lagde oc ud med sit skib. Om Onsdagen der predicken var ude / lagde Erling ud fra Bergen med ald sin Flaade / oc hafde hand 20 skib: Hand fick en stiff Bør. K. Magnus hans Søn var med hannem / oc mange Høffdinger med deris Folck. Der Erling sejlede nord om Fiordene / sende hand sine Mend med en Jact / indtil Jon Halkieldsøns Gaard / oc lod tage Nicolaum / Simon Skalps oc Marje K. Haralds dotters søn / oc føre til sit Skib.

Paa Fredagen der nest efter i dagningen/ sejlede de paa Stenevaag/ der laa K. Hagen i Hafne med 14 skib. Kongen var om morgenen paa Landet oc legte med sine Mend. Høfdingene sa de paa en Høj / de saae to Mend i en Baad komme roendis megit hastige/ oc der de komme paa Øen/ belagde de icke Baaden/ men løbe hasteligetil dennem/ oc forkyndede dennem/ at Erling var nær med mange store skib. Da sagde Endred unge/ For nær ved næsen bleff os nu skoo stungen i Øje/ oc de ginge strax til Kongen oc dem som legte/ oc sagde dem huad paa færde var. De forlode snart Legen/ oc blæste i Trommeter/ oc Folcket søgte hastelig til skibene/ oc kom icke huer paa det skib som deris beskien var/ Thi huer søgte det skib hannem kom først for/ oc de hafde da kaagit/ oc skulde holde Maaltid. En part grebe til Aare/ oc en part rejste Mastene/ oc de lagde ind til Vedøjre/ oc ventede sig hielp aff Landsby folcket. Erling kom da saa nær/ at de kunde see huer andre: Endred unge hafde et stort skib/ kalledis Dragløn/ oc var hand affterste med sit skib/ oc hafde icke faaet alt sit Folck i sit skib igien. Der Erling kom/ lagde hand til Endred med Bøgesuden/ oc bant de 2 skib sammen. Der de andre hørde Trommeterne/ vende de om igien/ oc vilde komme Endred til hielp. Erling lod icke sammenbinde sine skib/ men lagde bord om bord ved K. Hagens skib/ oc det varede icke lenge førend K. Hagens Folck blefue ofueruundne/ oc Folcket bleff en part slaget/ oc en part sprunge for borde.

K. Hagen drog en graa Kiortel paa/ oc gaff sig ind i Stafnen paa Erlings skib/ oc tog fred aff Erlings Stafnboer. De toge hannem til sig oc vilde forsuare hannem: Da bleff meste parten aff K. Hagens Folck slagit/ Dissligeste Niclaus/ Simon Skalps søn/ oc giorde det Erlings egit Folck. Der Striden var ofuerstaaen/ oc bleff stillet/ bleff det Erling tilkiende gifuet/ at K. Hagen var i Framstafnen/ oc hans Stafngiemmere hafde gifuet hannem fred/ oc truede at de vilde verje oc forsuare hannem. Erling

ling lod sig mercke / at hand icke vilde necte hannem fred med de andre Høfdingers samtycke / naar hand kunde tale den handel til forligelse. Stafnboerne sagde / at Erling talede som den allerbeste Mand: Oc med det samme lod Erling blæse i Trommeterne igien / oc bad alt sit Folck legge til de skib som Folcket var icke end alt affslagit / oc legge dem aldelis øde / Thi vi faa icke bedre lejlighed til at hefne K. Ingis død. Da robte de alle Krigsraab / oc huer eggede hin anden / oc lagde til igen / oc i det samme bleff K. 1162.
Hagen slagen paa Erlings skib: Oc der hans Folck det fornumme / da kaste de Skioldene / oc grebe Suerde i begge hænder / oc søgte fram lige som de hafde værit affsindige / oc skiøtte intet om deris Lijff / oc blefue alle slagne aff Erlings Folck / uden de som Lænshøffdingene gafue fred / eller fangede til løsen eller Ranzune.

Der blefue slagne Sigurd Hiube oc Ragnvald Kiøntaa / oc nogne aff deris skibe undkomme / oc roede ind i Fiordene / oc reddede saa deris Lijff.

K. Hagens Lijg bleff ført ind i Rumsdalen oc der begrafuit / Men K. Suere / hans Broder / lod hannem lenge der efter føre nord til Nidaros / oc begrafue udi Christkircke / ved den syndre side i Chorit.

Grefue Sigurd / Endred unge / Amund Simonsøn oc Frederick Kiøne / holt Flocken eller Krigshoben sammen / oc lode deris Skibe i Rumsdalen / oc droge Landvejes øster ofuer Fieldet til Oplanden.

Erling oc K. Magnus sejlede nord til Trondheim / oc lagde alt Landet under sig. Siden bleff Magnus paa Direr ting ta- 1162.
gen til Konge ofuer alt Landet / oc tøfuede hand dog icke lenge i Trondheim / thi de trode icke vel Tronderne.

K. Hagen var en dejlig Mand / høj oc rag oc smal / oc dog Hærdebred / Thi kallede hans Mend hannem Hagen Hærdebred: Hand var ung / oc hans Raad regierede alting for han-

 nem /

nem/ Thi var hand lystig / skiemtactig / oc ydmyg oc belefuen/ som unge Folck gierne ere / oc var derfor vensalig hos Almuen i alt Landet.

XXIV.

K. Magnus Erlingsøn.

MArcus paa Skoufuen bode i Oplanden/ oc var Grefue Sigurds Frende / hand hafde opfostret en K. Sigurds Søn/ved nafn Sigurd. Oplendingene toge denne Sigurd Sigurdsøn til Konge / efter Grefue Sigurds raad oc de andre Høffdingers som følget hafde K. Hagen/ oc finge de megit Folck til sig/ oc droge udi tuende hobe. K. Sigurd oc Marcus droge midt i Landet/ men Grefue Sigurd oc Høffdingerne droge nest ved Fienderne/ som mest Fare var/ oc droge stundum fra Opland ned i Vigen.

Erling hafde altid sin Søn K. Magnus hos sig / oc hafde hand ald Skibsflaaden oc Landeværn at forestaa : Hand sejlede fra Bergen/ oc øster til Tonsberg/ oc vilde blifue der om Vinteren/ oc hand opbar Kongens Rettighed der øster i Landet.

Grefue Sigurd oc hans selskab hafde megit Folck/ oc vaare beklemde/ saa at de maatte altid holde sig paa Opland/ thi bleff Almuen forarmit/ oc Krigsfolcket saa vel som Høffdingene/ skattede Landsfolcket ofuer maade/ oc røfuede oc toge fra mange uden ald skonsel/ Thi kom der stor knur oc klage ofuer dennem for Erling Skacke / Thi Norrig stod den tid udi sin blomme/ oc Folcket var rijgt oc myndigt / oc var icke van at røfuis fra med ofuervold aff deris egen Landsfolck.

Erling beraadde sig med Høfdingene/ oc tingede med Bønderne oc Bymendene/ oc gaff tilkiende Grefue Sigurds oc hans Mends vold oc røfuerj som de brugede i Kongens Rige/ oc begierede at de skulde dømme Grefue Sigurd oc alt hans Folck fredløse oc udslæge/ som andre Røfuere oc Ransmend. Arne Kon-

gens Maag talede den sag lenge oc vijslige paa Tinget/ desligeste Roald Prest oc alle Bønderne samtyckte/ at den Flock oc Røfuere hob skulde fordrifuis/ oc aldrig trifuis. Den sag blef sest oc drefuen til Ting som andre Loulige Sager / oc bleff saa besluttet / at Grefue Sigurd/ oc alle de hannem følgede/ skulde være Fredløse for huer mand / uden Erling vilde gifue nogen aff dennem fred som icke hafde forbrut sig mod hannem. Oc fordi at mange viste sig hafue mishandlet saa megit mod Erling/ at de ventede sig ingen fred/ da holt de deris Folck sammen. Sigurd Jarl drog vjde omkring i Vigen/ oc indtog Landet/ oc skattede Landsfolcket.

Philippus Giurdsøn lod tage fred aff Erling/ oc drog hiem til sin Gaard igien / Men strax der efter komme Grefue Sigurds Mend oc dræbte hannem/ oc de giorde huer andre stor skade indbyrdis med brand oc mandrab.

Det skede først i Faste at Erling fick kundskab huor Grefue Sigurd var / oc lod Erling sit Folck huer Aften forsamle uden for Byen / oc ligge der om nattene. Hand sende sine Spejdere ud/ oc fick vis kundskab at Grefue Sigurd var paa Ree. Erling 1163.
drog strax i veyen med alt sit Folck oc alle Bymendene (uden 12 Mend som skulde vocte Byen) den anden Tijsdag i Faste / oc huer Mand hafde 2 dags Kost med sig/ oc huer 2 mend hafde 1 Hest / oc huer Mand 1 Skiold/ oc de droge nætter oc dage: De vaare heden ved 1300 Mend stercke. Erlings Spejdere kom imod hannem/ oc sagde at Grefue Sigurd var paa Re i en gaard som Randsnæs kaldis/ med 500 Mend/ Thi kallede Erling alt Folcket sammen/ oc gaff dem det tilkiende/ oc de bade hannem alle/ at de maatte sette Ild paa dem eller stride mod dem / strax om natten. Erling sagde: Der ere mange i den Flock som hafue giort os megit ont/ oc ihielslaget oc nedhuggit K. Jngi/ oc mange andre vore Venner/ som langt vaare at opregne: Huilcket de giorde en stor part med Troldom oc Diefuelens mact/ at de icke vilde stride om dagen under Sole/ men om natten/ endog vor Landsloug

loug formelder/at de ere ubode Mend/oc evig fredløse/som myrde oc dræbe Folck om natten: Saa hafue nu disse lenge hiulpet sig med saadant/ oc fortryct mange Høffdinger i Landet/ Men vi ville heller efterføige ærlige oc loflige Høffdingers Exempel/ oc slaes med dennem om lius dag/ oc icke sticke os paa Folck uforsøfne om natterne/Vi hafue Folck nock mod dennem/ thi ville vi forbide dagen/ oc blifue i vor orden/ om de ville giøre os nogen anløb Folcket sette sig ned paa deris Skiolde om natten/Værit var kalt/ oc det baade sneede oc regnede.

Grefue Sigurd hafde vis kundskab om Erling oc hans Folck/ oc viste huor nær de vaare/oc huor stercke. En part aff hans Folck vilde fly/oc en part vilde bie. Grefue Sigurd var en vijs Mand/ oc vel talendis/ Men hand var icke dristig mod Fienderne/ men var altid redebon til at fly/ Thi lidde hand ofte stor fortale aff Krigsfolcket.

Der det dagedis/ skickede de Folcket i orden paa begge sider/ oc Grefue Sigurd slog sin orden sammen paa en Backe eller Bierg/oc Erling neden under Backen/oc der var en Aa imellem: Men Erling hafde en part Folck paa Heste/vel vebnede/oc hand drog saa langt op ved Aaen/ at Grefue Sigurd kom ned aff bierget. Der hans Mend saae Erlings Folck vare saa mange/raadde de Grefuen at fly ind i Skoufuen. Hand suarede: I sige altid at jeg hafuer icke mod oc dristighed: Nu skulle vi forsøge det/huer tage sig vel vare / oc ingen fly eller frycte før end jeg / vi hafue en god platz oc fordeel inde for dennem/ naar de komme ofuer broen med Banerit/saa falder hart ned aff bierget til dennem/oc ingen fly fra anden. Grefue Sigurd hafde en rødbrun Vnderkiortel paa/ oc hans yderste Kiortel var rød / oc Fligene vaare opbundne / oc Støfle paa benene / hans Suerd hed Bastard/ oc hand sagde: Det veed Gud at jeg heller vilde recke til Erling et hug med mit Suerd Bastard / end jeg vilde hafue megit Guld. Erlings Folck vilde ofuer broen / Erling raabte dem igien / oc bad

dem

dem drage op ved Aaen / indtil de komme paa slet Marck / Thi Aaen var liden/der kunde de uden fare komme ofuer. Grefue Sigurd drog op ved Aaen / jefne ved dem/ indtil hand kom ned aff Bierget. Erling befalede sit Folck at bede til Gud/ oc de siunge alle Kyrieleis / oc sloge paa deris Skiolde / ved den gny flydde der 300 aff Erlings Mend. Erling drog ofuer Aaen med sit Folck / oc Grefuens Folck robte Krigsraab / oc de møttis frammen for Bierget : Da stunge de først med Spiud/ siden hugge de med Suerd / oc vigede Grefuens Banere tilbage/ saa at Erling kom op paa bierget med sit Folck / oc strax flydde nogne aff Grefuens Mend til skoufuen/ oc de bade Grefuen fly. Hand sagde: Lader os nu gaa fram saa lenge vi kunde. Da ginge hans Mend duelig fram / oc hugge paa begge hænder : Oc i det samme falt 1162.
Grefue Sigurd oc Jon Suendsøn/ oc 40 Mend med dennem. Erling miste icke mange aff sine/ oc hand jagede de andre indtil skoufuen. Siden kallede hand Folcket tilbage igien/ oc hand saa at Kongens Trælle vilde røfue klæderne aff Grefuen. Da tog Erling hans Suerd Bastard op som laa hos hannem / oc hand hafde stungit det i Balien igien / oc Erling slog Trællene der med/ oc jagede dennem bort/ oc Erling drog til Tunsberg igien. Siu dage der efter toge Erlings Mend Endred unge oc dræbte hannem med alt hans Skibsfolck.

Marcus aff Skoufue oc K. Sigurd droge øster til Kongehelle/ oc lafuede sig paa skib. Der Erling det spurde/ sejlede hand øster/ oc fant dem paa Hissing: De Hissinger vilde giøre K. Sigurd bistand/thi vilde Erling icke stride/men tog alle skib fra dennem/oc sagde: Hissingerne skulle snart kiedis ved saadanne Giester. Oc de komme aff Oen strax der efter/ oc droge paa Oplanden/ oc giorde skade huor de kunde/oc hafde Spejdere ude om hin anden.

Eisten Erlends Hinnaldis søn bleff Erchebisp efter Erchebisp Jons død / oc bleff vijet det samme Aar som K. Jngi bleff

slagen: Hand var en hæderlig Mand/ stor oc statlig/ oc aff den største Slect i Trondelagen: Hand begick det med Bønderne i Trondelafuen/ med sine Frenders hielp/ at huer mand gaff til Erchebiscops stolen at opholde/ 1 Øre sylff i sagefald/ mere end tilforn/ saadan som Kongen tog i sagefald/ saa vijt hans stict var.

Der K. Sigurd oc Marcus hafde mist deris skib i Kongehelle/ droge de den øffre vey til Trondheim/ oc bleff hand der vel safnet/ oc tagen til Konge paa Ører ting/ oc mange gode Mends Sønner gafue sig i Flock med hannem/ Hand lafuede sig paa skib/ oc giorde sig skyndelig ferdig saa snart som det bleff Sommer/ oc sejlede langs Lande/ oc optog Kongens rettighed/ oc bleff tagen til Konge huor hand kom. K. Magnus Lænshøffdinger vaare i Bergen til Landeværn med megit Folck. Der var Torolff Kongens Skienck/ Torbiørn Tollere/ Nocki Povelsøn/ Nicolaus Sigurdsøn/ oc flere andre. Der Marcus det spurde/ sejlede hand sønder omkring/ oc det sigis/ at huort som Marcus vilde sejle den Sommer/ da hafde hand Bør. Erling Skacke spurde det i Vigen/ oc hand samlede snart Folck/ oc drog mod dem med mange oc store skib/ oc hand fick saa sterck Vær mod sig/ at hand laa her oc der i Hafner den gantske Sommer ofuer. Oc der Marcus kom Øster til Liste/ spurde hand at Erling laa ferdig med en utallig Hær/ oc hand vende tilbage igien: Oc der hand kom til Bergen/ kom Nicolaus oc hans selskab ud mod hannem med mere Folck oc større skib/ oc Marcus flydde med K. Sigurd til den Ø Skarpe/ oc Nicolaus tog deris Skib fra dem/ oc gaff Jon Halkieldsøn lifuit/ med nogne faa andre/ Men den største part dræbte de. De andre skib flydde somme ud paa Hafuit/ oc somme nord i Fiordene. Nogne dage der efter/ fant Endred Hedesølge K. Sigurd oc Marcus/ oc førde dem til Bergen/ oc bleff
1163. Sigurd halshuggen ved Graffdal/ oc Marcus hengd sielff anden paa Huarffsnees. Det var ved Michaelis tid at denne Røfuere hob bleff atspred.

Der Erling det spurde/ gaff hand alle Lænshøfdinger oc alle Bønderne hiemloff / oc hand sejlede med sit egit Folck Øster til Kongehelle / oc hand drog ofuer til Hissing oc tingede med Bønderne/ oc gaff dennem Sag for de hafde gaaet i Strid mod hannem med K. Sigurd oc Marcus. Aser hed den myndigste Bonde/ hand talede Bøndernis ord. De holt hannem lenge oppe paa Tinge/ Men maatte paa det sidste lade det til hans egen dom: Hand stefnede 15 Mend aff dennem/ at møde i Kongehelle inden 8 dage/ oc hand dømde dem til at gifue 300 Nød. Elfuen frøs til/ oc Erlings skib frøse inde/ oc Bønderne vilde icke udgifue det Sagefald/ men bare Øl sammen/ oc hulde forsamling hos en mand/ ved nafn Aser. Erling drog ofuer til dem den 5 dag i Jul/ oc sette Ild paa Asers Gaard/ oc brende hannem inde med 100 mend: Siden maatte Bønderne udgifue deris Brødependinge.

Frederick Kiøne oc Biørn milde/ Anund Simonsøn oc Arnolff Skorsua/ vaare undkomne ved Bergen/ oc de sejlede fram langs Lande ved Agdesiden/ oc røfuede oc brende / oc dræbte Erlings Mend oc Tienere/ oc de komme øster i Vigen. Der Erling det spurde til Kongehelle/ giorde hand sig ferdig med sine skib saa snart som Jisen gick aff Vandet/ oc kom nord i Vigen mod dennem/ oc fant dennem i en Hafn / Anund Simonsøn oc Arnolff Skorsua undkomme: men Frederick Kiøne oc Biørn milde bleffue fangne/ oc megit aff deris Folck slagne. Erling lod binde Frederick ved et Ancker oc kaste hannem for borde/ oc fick Erling for den gierning den største had oc uyndist i Trondelafuen / thi Frederich var kommen af den største Slect der var. Men Biørn bleff hengd/ oc talede hand da/ som altid tilforn/ store oc stolte ord/ før end hand bleff undlifuet. Anund oc Arnold flydde met deris Folck til Danmarck / oc komme stundum til Gotland / oc stundum i Vigen igien / oc giorde skade.

Erling sejlede til Tunsberg/ oc tøfuede der lenge om Sommeren : Hand sejlede siden nord til Bergen / der var megit

Folck forsamlet. Der var oc kommen Stephanus/ Pafuens Le-
1163. gat aff Rom/ oc Erckebisp Eisten/ oc andre Bisper her i Landet. Der var oc Brando/ som da bleff vijet til Biscop paa Island/ oc Jon Lofteson / K. Magnus Barfods Dottersøn/ oc hafde K. Magnus da kient hannem for Frende.

Erchebisp Eisten oc Erling Skacke vaare ofte udi tale sammen/ oc en gang som de talede ene to med huer andre/ spurde Erling hannem ad/ oc sagde: Herre/ er det sant/ at i hafue forøgit eders sagefalds brøde en Øre Sylffsværd aff Bønderne/ nord i Landet.

Erchebispen sagde: Saa hafuer hin gode S. Olaff set i Lougen/ oc er det vist at Bønderne hafue forøgit min sagefalds indkomst med 1 Øre sylff: Men det hafue de giort med en frj villie/ unødde oc utvungne/ oc det til Guds ære/ oc Kirckens oc Stadens forbedring.

Erling sagde: Er det S. Olaffs Loug/ eller hafue i tagit det megit strengere end Lougen formelder?

Erchebispen sagde: Saaledis hafuer S. Olaff set Lougen som Almuen vilde samtycke hannem. Nu er oc ingensteds forbudet i Lougen / at de maa jo samtycke oc bevilge huad dennem lyster/ oc ey er forbudit at forøge Guds Ret.

Erling sagde: Der som i ville forøge eders Ret/ da monne i oc ville hielpe til at Kongens Ret blifuer forøgit.

Erchebispen sagde: Du hafuer alt tilforn mere end nock forøgit/ baade din Søns naffn/ Rige oc Ret/ oc der som jeg hafuer tagit ulovlig brødependinge aff Trønderne/ saa er dog Lougen udi større handel ofuertrodt der med/ at den er Konge i Landet som icke er Kongesøn / huilcket baade er mod Lougen oc dette Lands sedvane.

Erling sagde: Den tid Magnus bleff tagen til Konge/ da skeede det med eders samtycke oc alle Bispers her i Landet.

Erchebispen sagde: Da lofuede du at forfremme Guds Ret aff din gandske mact/ udi alle maade. Er-

Erling sagde: Jeg losuede vist at ville forfremme Guds ære/ oc holde hans Loug ved mact aff ald min formue: Det vil jeg oc holde/ oc her giøris nu andet behoff / end at brejde oc forvide huer andre nogit: Lader os holde det som vi lofuit hafue paa begge sider/ Styrcker i K. Magnus Rige/ Jeg vil igien forfremme eder til alt det beste: Oc talede de siden venligen oc endrectelige med hin anden.

Erling sagde: Om Magnus er icke saa til Konge tagen/ som gammel sedvane hafuer værit her i Lande/ Da hafue i mact til at gifue hannem Kongelig vielse/ efter Guds Loug oc Krone/ oc salve hannem til Konge/ endog jeg er icke Konge. Her hafue oc nu værit mange Konger i min tid / som huercken hafue vist Loug eller Lands Ret/ oc ey hafue de værit ectefødde/ Men Magni Moder er en Kongis oc Dronnings dotter/ oc ectefød: Der som i salve oc vije hannem til Konge/ da maa ingen sette hannem der fra med rette: Saa er det skeed med Vilhelm Batard i Engeland oc Suend Vlffsøn i Danmarck/ som icke vaare Konge sønner/ oc blefue dog vijede oc kronede til Rigerne.

Dette gick saa for sig som Erling begierede/ oc Erchebispen førde det for Pawens Legat/ oc forskaffede det saa at hand det bevilgede. Siden samtyckte alle de andre Bisper det med Erchebispen/ oc Erling Skacke lod tilfly oc berede den store Sal i Bergen/ oc forskrifue oc kalde til sig de Ypperste aff alt Landet/ oc Magnus bleff vijet oc salvet aff Erchebispen/ oc kronet til Konge ofuer alt Norrig/ med stor stat oc pract/ efter som sedvane var i andre Lande/ udi Pafuens Legatis/ oc 5 Bispers / oc mange ypperlige Mends nærverelse/ oc Erling Skacke oc 7 Lænshøfdinger suore paa Kongens vegne/ at hand skulde holde Guds Loug oc Lands Retten ved mact / oc Erling giorde Pawens Legat oc alle de andre / et stort oc ypperligt Giestebud / oc gaff dem store gafuer oc skenck/ oc var Magnus den tid 8 Aar gammel/ oc hafde værit Konge udi 3 Aar: oc bleff nu den første kronit Konge udi Norrig.

1164.

1164.

K. Valdemar i Danmarck spurde da at Magnus var blefuen ene Konge ofuer alt Norrig / oc alle Røfuere flocke vaare ødelagde som stode hannem imod her i Landet / Thi sende hand Breff oc Bud til K. Magnus oc Erling / at de skulde tencke paa det Løffte oc den Eed oc Fordrag de hafde giort med hannem / at hand skulde eignis den søndre part aff Norrig fra Gotelff / oc vester til Egern Sund eller Rygarboo / naar Magnus blefue enevolds Konge ofuer Norrig. Der Erling fick Brefuit / oc forstod Kongens mening oc tiltale / gaff hand Høffdingerne oc Landsfolcket det tilkiende / først i Bergen / der efter øster i Vigen / oc spurde om de vilde heller tiene den Danske Konge / end den Konge de hafde i Landet / oc sagde sig gierne ville holde sin Eed oc Løfte mod Kongen i Danmarck / om de vilde det samtycke. De suarede alle med en røst / oc sagde / at de vilde at Erling skulde holde dem den Eed som hand dem suorit hafde paa sin Søns vegne / at hand vilde værje oc forsuare Landet / de vilde følge hannem huor hand dem tilsagde / oc der med endet de Tingit.

K. Valdemars Sendebud droge hiem igien / oc gafue Kongen disse Suar tilkiende. Kongen oc de Danske fortalede Erling oc de Norske storlige / oc lagde dem stor last oc lyde til / oc K. Valdemar lod sig høre / at hand vilde om Vaaren der efter besøge Norrig med Krigsmact.

Erling drog til Bergen / oc var der om Vinteren oc forhørde oc dømde Sager med sin Søn K. Magnus.

Den samme Vinter droge nogne Danske Mend giennem Opland / som ofte skede / oc sagde sig ville besøge S. Olaff i Nidaros / oc der de komme i Trondheim / begafue de sig til mange de ypperste Mend / med K. Valdemars Breff oc Secret: Begierendis at de vilde være K. Valdemars Mend / oc staa hannem bi naar hand kom her i Landet til at indtage Riget / hand vilde igien belønne dem vel med Guld oc Sylff oc store Forleninger / oc begierede hand deris Breff oc Segl der paa. Trønderne

ne toge vel mod Kongens Budskab/ oc sende hannem deris Bref oc Segl at de skulde være hannem bistandige oc følgactige til at vinde Riget / naar hand kom her i Landet : Der med droge Sendingebudene aff igien.

Erling var i Bergen/ oc om Vaaren spurde hans Venner disse tidende norden aff Landet met Kiøbmendene oc Norfarene/ 1165.
oc de gafue Erling det tilkiende/ at Trønderne vaare hans obenbare Fiender/ oc hafde truet/ at der som hand kom i Trondheim/ skulde hand icke komme ud igien om Agdenæs med sit Lijff: Men hand slog det løst hen / oc sagde det være squalder oc flyfuetidende/ oc intet hafue paa sig / oc dis imellem lod Erling tilberede to Skib / oc et Fitalie skib / oc lod sig høre at hand vilde drage sønder i Landet til Gangdage ting. Der hand var ferdig/ blæste det en stiff Søndenvind/ Hand lod blæse i Trommeten/ at hans Folck skulde til skibs: De vilde nødig aff Byen/ thi de vilde icke gierne ro mod Værit. Der de komme paa Skibene / sagde Erling: Efterdi at i ville saa nødig roo sønder mod Værit/ saa vinder Segl op oc segler nord for Vinden. De giorde saa/ oc sejlede aff fra Bergen/ paa Tijsdagen / i Gangdagene/ oc sejlede ald Natten / oc komme anden dagen ind for Agdenæs mod Aftenen / Der laa mange Skibe oc Jacter oc Baade fulde aff Folck / som vilde ind til Byen til Vaage eller Kirckegang / som holtis i de dage. De droge ind til Byen/ en part for Erling / oc en part effter hannem/ oc ingen gaff act paa Erlings Langskibs Segl/ Hand kom til Byen den tid Ottesang var sungen i Christkircke. Ottar Birtings søn Alff Rodi/en Lænshøffding/ sad enda oc drack med sine Mend. Erling lod beløbe Byen/ oc ihielsla Alf oc hans mend/ oc blefue icke mange slagne aff Borgerne/ thi de vare i Kircken. Om morgenen/ som var vor Herris himmelfarts dag/ lod hand blæse i Trommeterne/ at alt Folcket skulde møde ude paa Direr ting: der gaf hand bønderne i Trondheim Sag paa tinget/ at de vilde forraade Landet fra hannem oc

hans

hans Søn K. Magnus/ oc neffnde hand der til Baard Strandala/ Povel Andersøn/ oc Tisabard som da var Byfogit/ oc mange andre. De nectede det alle/ oc vilde giøre deris underførsel. Da lod Erling oplæse deris Breff for dem som de hafde gifuet K. Valdemars Sendingebud / oc lod dem see deris Jndsegl / oc hafde hand Sendinge mendene der paa Tingit hos sig til vidne. Tisabard slog sig for sit Bryst / oc sagde: Onde raad komme mig den tid op aff dette Bryst. Baard sagde: Herre min/ Jeg var galen den tid jeg saadant sagde eller giorde / oc de kunde inter suare/ eller nogen aff de andre / thi gafue de sig under hans egen Dom i den sag: Da skattede hand usigelig megit Gods oc Penninge aff mange Mend i Trondheim/ oc de andre dømde hand fredløse oc ugilde som slagne vaare/ oc drog siden til Bergen igien.

K. Valdemar sejlede til Norrig med en stor Hær/ oc drog hand spagferdelig oc fredsommelig fram / Men Bønderne hafde allesteds i Vigen forsamling mod hannem/ oc vilde verje Landet/ oc huor hans Folck komme til Medelandet/ da skiøde de paa dennem / oc endog icke vaare uden 2 eller 3 Nordmend for dennem/ gafue de dog tilkiende huad de vilde Kongen oc hans Folck. Hand sejlede til Tunsberg/ oc holt der Hougeting: Der vilde ingen Bønder komme til Tingit. Kongen sagde: Vi befinde klarlig oc obenbare/ at dette Landsfolck er os megit modstandigt/ Thi hafue vi icke uden tuende vilkor/ Det første/ at vi drage her igiennem Landet at førøde det/ oc spare huercken Folck eller Fæ. Det andet/ at vi drage tilbage igien med det første/ huilcket oc er mig mest i sinde/ Thi vi hafue Hedninger nock i Østerleden at stride mod/ at vi icke her i Lande dræbe oc nedhugge Christet Folck/ endog de vel forskylde det aff os. Kongens Folck var redebon til at røfue Landet/ Men Kongen raadde oc sejlede tilbage igien/ Dog bleff der vjde røfuit paa Der oc andensteds/ der som Kongen var icke nær hos/ oc de sejlede til Danmarck igien.

Der Erling spurde at K. Valdemar var kommen med sin Hær i Vigen/ forsamlede hand Skib oc Folck oc sejlede sønder/ at hand vilde stride mod hannem. Der hand kom sønder/ vaare de Danske affdragne/ thi gaff hand alt Bondefolcket hiemloff med deris skib/ oc hand sejlede med sit egit Folck oc Lænshøffdingerne oc deris Folck ofuer til Danmarck/ oc fant K. Valdemars Skibe ved Dyrs Aa/ oc giorde dem stor skade/ baade paa skib oc Folck/ oc sejlede saa til Norrig igien/ oc bleff det da talit til forligelse mellem hannem oc K. Valdemar.

Chirstina Kongens dotter/ Erlings hustru/ drog om Høsten ofuer til hendis Frende K. Valdemar i Danmarck/ oc bleff hun der gantske velkommen/ oc holden i stor ære/ med ald venlighed/ oc Kongen fick hende Læn/ at holde sig oc sit Folck med. Hun talede offte med Kongen/ oc hand hørde hende gierne/ oc tog hendis tale blidelige/ oc suarede hende vel. Hun sende bud ofuer om Vaaren til Erling/ at hand skulde komme ofuer til Danmarck oc forlige sig med K. Valdemar. Erling var den Sommer i Vigen/ oc hand lod udrede et skib med sit allerbeste Folck/ oc seglede ofuer til Danmarck oc fant Kongen i Randeose (Randers) Erling kom der til Byen der Folckene sade ofuer Maaltid / oc gick 1165.
op sielff tolfte / alle i deris Brynier / oc hafde store Hatte ofuer Staalhuerne/ oc Suerdene under deris lange Kiortle. Oc der dem bleff forløfuit at komme ind for Kongen / sagde Erling: Herre Konge/ vi begiere Fred oc lejde/ baade her oc naar vi ville drage hiem igien. Kongen saa til hannem/ oc sagde: Est du der Erling. Hand suarede: Her er jeg / siger os om vi skulle hafue Fred eller ey. Der vaare 80 Kongens Mend inde. Kongen sagde: Fred oc Lejde skulle i hafue/ som du begierer Erling: Jngen Mand vil jeg giøre vold eller nijd som til mig kommer. Da gick Erling fram oc kyste Kongens Haand/ oc gick siden til skibs igien oc tøfued der nogen stund/ oc der bleff handlet om forligelse imellem Rigerne / oc skulde Erling blifue der i Danmarck saa lenge

 til

til Gissel / oc Aßbiørn Snare / Bisp Absolons Broder drog til Norrig / at skulle være der i Gissel / indtil Forligelsen bleff giort oc stadfest.

En gang sagde Erling til Kongen / Herre / mig siunist være raadeligste at i beholde den Part i Norrig som eder bleff loffuit i vor Contract oc Forbund / Men huilcken Høffding ville I sette der offuer: Her vil ingen Høffding gierne drage aff Danmarck oc der hen i Landet / oc sidde der imellem it hart oc ulydigt Folck / som her hos eder haffuer alt got. Nu er jeg derfor kommen hid til eder / lige som Hagen Iffuersøn / oc Find Arnesøn tilforn haffue dragit hid til Landet / oc Kong Suend oc ders Frende giorde dem baade til sine Grefuer / oc fick dem Forlæninger. Nu er jeg icke mindre Mand end nogen aff dem var /
1166. oc haffuer mere velde i Norrig / Thi begierer jeg at I ville unde mig den samme Part udi Norrig til Forlæning / oc giøre mig til eders Jarl / det er Grefue der offuer / saa vil jeg være eders Mand oc Tienere / oc være eder tilforplictet oc redebon fore / met ald tilbørlig Tieniste oc Lydighed / huor oc naar I mig tilsige / oc kand min Søn Magnus icke vejre eller necte mig det. Erling talede den Sag viselige oc snildelig for Kongen / oc det kom saa langt at Erling bleff Kongens Mand / oc Kongen ledde hannem til Sæde / oc gaff hannem Greffuenaffn / oc Wigen i Norrig udi Forlæning. Oc Erling drog hiem til Norrig / oc var Grefue offuer Vigen / fra Got Elff indtil Egersund / alle sine Liffsdage.

Erling haffde 4. W-ecte Sønner / Reider oc Ogmund met en Quinde / oc Find oc Sigurd met Asa den klare.

Christin Kongens Dotter haffde en Dotter met Erling / ved Naffn Ragnhild / hende fick Jon Torbergsøn aff Randesborg. Christin drog aff Landet effter Kongens død / met en Mand / kalledis Grim Reuste / de droge til Constantinopel / oc vaare der nogen stund / oc haffde de nogne Børn samen.

Olaff Gudbrands Skaffhaugssøns Søn / oc Maria K. Østens Magnisøns Dotters Søn var opfostret hos Sigurd Agnhat paa Oplanden/ oc der Erling var i Danmarck/ forsamlede Olaff oc Sigurd en Flock / oc mange Oplendinger vaare i Raad met dennem / oc de droge vide offuer Oplanden / oc Olaff bleff der til Konge tagen / oc drog siden Øster paa Marcker / oc stundom i Vigen / men de komme icke til Skibs. 1166.

Der Erling det spurde drog hand Øster i Vigen met sine Skib / oc laa paa Skibene ald Sommeren igiennem / oc mod Vinteren drog hand til Oslo / oc holt der sin Jul. Hand lod holde Spejdere ude at forfare om den Flock / oc drog selff ud met Orm Kongens Broder / at lede effter dem / oc der de komme til det store Vand Venner udi Suerrig / toge de alle Jacter oc Baade / som der vaare / oc en Prest som boede paa Rudjogel / bød Erling til giest / anden Dagen som var Kyndelmisse dag. Erling vilde gierne høre Tyder (det er Sang oc Messe / oc saadan Kirckétieniste) Thi rodde de ind i Prestegaarden / den Dag for Kyndelmisse dag. Men Presten haffde andet Raad forhande. Thi hand sende strax Bud til Olaff om Erling oc hans Folck. Hand gaff Grefuen sterck Drick om Aftenen / oc drack fast met hannem. Der de vilde soffue vaare deris Senge redde i en stor Sal. Erling vaagnede om Natten / oc bad Præsten staa op / oc siunge Ottesang / Hand sagde det end icke være tid / oc bad Grefuen soffue tryggelig / oc sagde sig ilde haffue soffuit / oc drømt megit underligt. Grefuen soff igien oc vaagnede / oc bad Presten gaa til Kircken / hand sagde det icke end være Midnat. Grefuen soff enda lidet / oc sprang op oc talede til sit Folck / at de skulde opstaa / oc de toge deris Vaaben oc ginge til Kircken / oc sette deris Vaaben uden Kircken. Der Ottesang var nær sungen / kom Olaff oc haffde faaet Bud om Afftenen / oc gaaet sin Mijl om Natten met sit Folck / oc det var holdet for en lang Nattereise. Hand gick til Gaarden oc raabte

Krigsraab/oc dræbte nogen Mend som inde vaare/ oc icke hafde gaaet til Kircken. Der Grefue Erling hørde Krigsraabit/grebe hans Folck til deris Vaaben oc søgte til Skibene. Olaff møtte dem ved et Giærde/ oc der sloges de. Grefuen oc hans Folck vigede tilbage/oc Giærdet skyttede dem/ oc det hialp dem at Olafs Mend kiende dem icke/ thi det var mørckt. Erling hafde megit mindre Folck/oc miste mange aff dennem: Der falt Are Torgilssøn/Biscop Gudmunds Fader/oc mange aff Erlings Hoffsinder/ oc mange blefue saare/ Erling oc hans Mend søgte samdrecteligen til skibene/ oc undkomme med stor nød paa Skibene/ oc lagde fra Landet. Erling oc Orm Kongens broder / blefue baade saare/ oc meente de/ at Erling drog sit Suerd saa hastelig at hand skar sig i siden der med.

Denne færd hafde nær blefuen Erling oc hans Mend den ulyckaligste/ om Olaffs raad hafde nogit bedre lyckedis oc faaet mere fremgang/ Thi Erling var slemmelig saaldt oc forraadt. Siden kallede de hannem Olaff ugiæfue (det er Olaff ulycke) oc en part kallede dennem Vosuesuenne: De droge med deris Flock paa Oplanden igien/ oc blefue der den anden Vinter/ oc
1168. Erling var i Vigen. Den anden Vaar der efter drog Kongen ned i Vigen oc optog Kongens Rettighed/ oc tøfuede der lenge. Erling kom til dennem/ oc fant dennem Østen for Fiorden ved Stange/ oc de stridde/ oc Erling beholt Sejer. Der bleff Sigurd Agnhat slagen / oc megit aff Olaffs Folck: Hand flydde med en part aff sit Folck/ oc drog til Danmarck/ oc døde om
1169. Vaaren der efter udi Aalborg/ oc ligger der begrafuen/ oc de Danske kallede hannem hellig.

Nicolaus Kuffung Povel Skaftes Søn/ var K. Magnus Lænshøfding/ hand fangede Harald/som sagdis at være K. Sigurds Haraldsøns Søn/oc førde hannem til Bergen/oc Erling lod hannem affhugge paa Nordnæs.

Eisten sagdis at være K. Eisten Haraldsøns Søn/ oc var

hand en ung Mand / oc icke end fuldvoxen. Hand kom til Grefue Børge Brose i Suerrig / som haffde hans Fadersyster Brigida / K. Harald Gillis Dotter til Hustru / Eisten lod sig op for dennem / oc begærede bistand. De annamnede hannem vel / oc loffuede hannem ald hielp oc trøst / Hand tøffuede der nogen stund / oc Byrge Jarl undsette hannem met noget Folck / oc gaff hannem Tærependinge nock / oc skilde sig vel aff met hannem / oc de loffuede hannem baade deris Venskab oc Bistand.

Ejstein drog Nord i Norrig / oc kom ned i Vigen / oc forsamlede snart en Flock eller Kriegshob / oc de gaffue hannem Kongenaffn / oc fordi de vaare vedtørffuendis / røffuede de vide i Landet. Thi lagde Læns Høffdingerne oc Bønderne sig imod dem / oc de flydde hen ud paa øde Skoffue / oc laae der længe / oc røffuede stundom her oc der huor de kunde vedkomme. Deris Klæder sleds aff dennem / saa at de motte suøbe Birckebarck om deris Fødder oc Been / oc bleffue derfor kaldet Birckebener. De stridde offte mod Landsfolcket / oc udi 3 obenbare Slag som de holt mod Bønderne / finge de Seier: Der de haffde werit udi to Aar i Vigen / seilede de Nord i Landet / saa hastelig / at der 1174.
gick ingen Tidende fra dem / førend de komme til Trondheim.

Birckebejnerne haffde mest i deris Flock Elffuegrime (det er de som bodde ved Elffuen) oc Skoffboer oc Tillemarcks Bønder / oc vaare de vel vebnede.

Ejsten deris Konge var en deilig Mand / icke stolt eller hofmodig / icke heller en høy Mand.

Kong Magnus oc Erling vaare i Bergen / oc finge kundskab / at Birckebeinerne seilede Nord omkring.

Grefue Erling vaar en rjg oc mectig Herre i Norrig / hand var stille / oc megit vijs oc forstandig / oc en duelig Kriegsmand / oc var hand icke deilig. Hand var oc en god oc flittig Regenter / oc stod Landet vel fore / dog var hand strenge i sit Regiment / oc nogit grum oc haard / oc var det mest / at hand gaff faa aff sine

 uven-

uvenner fred som det begierede aff hannem. Derfor søgte mange som sig mod hannem forseet hafde / til Flockene / naar de blefue reiste mod hannem. Hand var en høj Mand / oc sterck oc haard i Strid / hand skiød skulderne nogit op naar hand gick / hand var lang oc maffuer i Ansictet / oc heldede nogit met Hofuedit / oc bleff der aff kaldet Erling Skacke / alvorlig / oc myndig / oc hederlig. Hand brugde alt gammel Klædeskick / oc det same lod hand K. Magnus bruge / saa længe hand var ung / men der K. Magnus fick selff Regimentet / kledde hand sig statlig efter sin egen Vilie. K. Magnus var megit lystig oc skiemtsom / oc legte gierne / oc megit venlig mod Quindfolck.

Nicolaus Sigurd Ranesøns søn var ypperste Lænshøfding i Nordland / hans Moder var Skioldvord Bryniolff Elephantis dotter / hun var Haldor Bryniolfsøns syster til Faderen / men K. Magnus Barfods syster paa Møderne. Nicolaus hafde sin sædegaard paa Stegen paa Heljeland / oc en Gaard i Nidaros / ofuen for Johans Kircke / oc var hand ofte i Byen / oc raadde der ofuer paa Kongens vegne. Skioldvord hans Dotter hafde Erick Arnesøn / hand var oc en Lænshøfding. Erick fick tidende af nogne Fiskere / at de hafde seet Birckebeners Segl paa Fiorden / hand varnede Nicolaus ad / hand suarede / at hand rettede sig icke efter Fiskere squalder / hand vilde sende sine Speidere ud paa fiorden / oc lade forfare den handel / Erick raadde hannem at hand skulde lade blæse alle Bygmændene samen / oc gaa ud paa Ojren met deris Vaaben. Nicolaus sagde sig først ville gaa til Kircke / oc siden holde Ting paa Ojren / Erick gick hiem oc kom igien der de ringde til Højmesse / oc sagde Nicolaus at tidende var viß / thi Birckebenerne vaare komne / oc raadde hannem at de skulde ride aff Byen. Nicolaus sagde du est megit hastig Suaager / vi ville først lyde Messe / oc siden finde nogen gode Raad. Nicolaus gick til Kircken / Erick kom til Nicolaus i Kircken der Messen var sungen oc sagde: nu ere Hestene sadlede / ville I nu ride aff Byen

met

met mig. Nicolaus sagde: Rid du bort oc far vel / vi ville holde Ting paa Øiren / oc see huad Folck vi hafue i Byen / Erick gick ud oc red aff Byen / Nicolaus gick hiem i sin Gaard / oc giorde Maaltid / oc som hand sad ofuer Borde / kom en Mand ind oc sagde / Nu roo Birckebener her op i Aaen / Nicolaus raabte paa sine Mænd / oc bad dem tage deris Vaaben oc gaa i Loftet / oc det var det usnildeste Raad / thi hand hafde vel kundet verje Gaarden for dennem / oc da hafde hand faaet Bymendene til hielp. Birckebenene fylte Gaarden op met Folck / oc indtoge den / oc hugge Husene ofuer Nicolaus. Hans Mænd verjede sig met Bueskud oc Handskud oc Steen. Nicolaus hafde en rød Skiold met forgylte Nagler udi / Birckebenerne hugge Huset / oc skiøde skarpt / saa at Pilene stode langt ind igiennem Nicolausis Skiold. Hand sagde: suiger min gode Skiold mig nu / oc hand bleff der slagen / 1176.
oc mange aff hans Folck / oc hans død bleff megit beklagit. Byfolcket fick Fred / oc Ejsten gick til Øjrerting / oc bleff tagen til Konge / oc alt Folcket gick under hannem / oc Torfinder Suarte aff Snaasen kom til hannem met sine Mænd / oc Gudruns Sønner aff Saltnæs / Jon Kiætling / Sigurd oc Willem / oc mange andre. Siden droge Birckebenerne aff Nidros til Orkedal / oc vaare da 2000 Mand stercke / oc droge ofuer Fieldet til Opland / oc siden ned til Hadeland oc Ringerige.

K. Magnus oc Orm Kongens Broder droge Øster i Landet om Høsten met en part aff Folcket / oc Grefuen bleff igien udi Bergen met megit aff Krigsfolcket / oc skulle tage vare paa Birckebenerne / om de droge til Siøs Øster igien / K. Magnus oc Orm droge til Tunsberg / oc vilde der holde deris Jul. De finge kundskab at Birckebenerne vare oppe paa Re / Kongen oc Orm droge aff Byen met Folcket / oc komme op paa Re. Værit var kalt oc megen Snee var falden. Der de komme mod Gaarden / sloge de deris Orden ud ved it Giærde / oc de trodde Sneen ned / oc giorde sig en slet oc haard Plan eller Platz / oc vaare de heden ved 1500 Mand stercke.

Birckebenerne vaare i den anden Gaard / oc her oc der adspredde i Husene / oc der de saae K. Magni Heer / samlede de sig tilhobe / oc sloge deris Orden / oc de saae at de vaare flere end K. Magnus Folck / thi laffuede de til at stride / men der de søgte fram / kunde icke mange gaa tillige / thi Vejen i Sneen var icke bred / oc de som komme uden for Brøuden / komme saa dybt i Sneen / at de kunde ingen Vej komme / oc bleff deris Orden derfor split fra hinanden / oc adspred / oc de bleffue slagne som først ginge fram i Vejen / bleff da deris Fennicke nedhuggen / oc de som nest ginge / vigede tilbage / oc en part begynte at fly / oc Kongens Mænd forfulde dem / oc dræbte den ene effter den anden saa mange de offuerkomme. Birckebenerne komme icke til at sla sig i Orden igien / men flydde oc vaare baare for de andris Vaaben / oc mange bleffue slagne aff dem / oc en Part undkomme. Det gick da saa til / som offte skeer / at endog Krigßmend ere dristige oc Mandelige nock / dog naar der kommer Slag iblant dennem / oc de komme paa flucten / da bleffue de forferdede / oc kunde icke vende sig om igien / saa flydde Birckebenerne vide om Marcken i den dybe Snee / oc Kongens Mænd fulde effter / oc dræbte mange aff dem / oc ingen bleff Liffuet giffuet / saa mange de kunde offuerkomme.

Kong Ejsten flydde ind i it Hus / oc bad en Bonde at hand vilde skiule hannem / Bonden dræbte hannem oc drog saa til
1177. Kongen / oc fant hannem paa Ranesnæs / Kongen stod for Ilden i Stuen oc værmede sig / siden droge nogne hen oc hente K. Ejstens Liig. En Mand sad i Bencken inden Dørren / oc var en Berckeben / oc ingen gaff act paa hannem / der hand sag sin Herris oc Kongis Liig / oc kiende det / sprang hand hastelig op met en Oxe / oc løb ind paa Gulffuit / oc hug til K. Magnus / oc ramte hannem paa Halsen ved Hærderne / men en aff Kongens Mænd som stod paa Gulffuit / rycte hannem tilbage / oc met det samme vende Oxen sig i Hærderne / oc Kongen fick it stort Saar.

Saar. Siden løffte hand Øxen op anden gang/ oc hug til Orm Kongens Broder / hand laag i Bencken / Huggit steffnede til baade hans Skienebeen/ Orm bleff forfærdet oc kaste sine Been tilbage offuer sig/ oc kom staaendis paa Gulffuit/ oc Hugget kom i Benckestelen/ saa at Øxen stod fast. Da stode Vaaben saa tyck i Birckebeenen / at hand kunde neppelig falde / oc de saae at hand haffde dragit Tarmene effter sig offuer Gulfuit/ oc bleff hans Mandom oc Troskab megit rosit.

Kongens Mænd forfulde lenge de Fluctige / oc dræbte mange aff dem. Der falt Torfind aff Snaasen oc mange flere aff Trønderne.

Denne Flock som mand kallede Birckebener / forsamlede sig aff mange Læn her i Riget / oc en part aff Suerrig oc Gotland/ oc end ocsaa aff Danmarck/ oc de vaare haarde oc dristige Folck udi Strid / de vaare urolige oc uraadige / framfusendis oc framrasendis uden betenckelse oc sindighed/ oc dristede paa deris styrcke oc frimodighed. Der vaare faa blant dennem som kunde nogen gode Raad/ oc viste aff Loug eller Rett / eller Lands Regiment / oc ey heller aff Krigsbrug eller Krigs Regiment / oc der som nogen viste det / maatte hand dog icke raade / oc bleff intet hørt / thi den største hob vilde giøre som dennem selff siuntis got / oc de forlode sig paa deris Mandelighed oc mangfoldighed/ oc traatzige Mod / oc meente sig være frij oc uden Fare der ved. De som undkomme vaare mange saare / oc de haffde deris Vaaben oc Klæder/ oc intet andet. De rømde en part til Tillemarcken/ en part Øster paa Marcker / oc en part til Suerrig/ thi de ventede sig ingen Fred aff K. Magnus eller Erling.

K. Magnus drog ud til Tunsberg / oc bleff Naffnkundig oc berømmet aff denne Sejer. Thi det var tilforn alle Mands Ord/ at Erling var Værn oc Forsuar for Riget/ oc en lyckfalig 1177.
Kriegs Herre. Men nu siden K. Magnus vant denne Sejer aff saa sterck oc mangfoldig en Hob/ met mindre Folck / da fiun-

tis alle at hand monne offuergaa alle andre / oc at hand var saa megit bedre Krigsmand / som hand var ungere end de andre. Oc effter den Dag torde ingen sette sig op mod hannem.

XXV.

Kong Suerre Sigurdsøn.

KOng Sigurd Haraldsøn afflede en Søn met en Quinde / som Gunhild hed / den lod hand kalde Suerre / oc dette skeede en kort tid / førend hand bleff slagen. Effter Kongens død bleff samme Quinde gifft met en Mand / som hed Vnas Smed / oc var Bispens Broder udi Færø / oc bleff Suerre Sigurdsøn opfød i Norrig / indtil hand var fem Aar gammel / oc viste icke andet end at Vnas Smed var hans rette Fader. Oc der Suerris Moder hørde / at Erling Skacke oc K. Magnus stode efter at vilde ødelegge ald Konge Slecten her udi Landet / da drog hun til Færø met hendis Mand / oc der bleff Suerre opfød / oc til Skole holden hos Bispen i Færø / som Roar hed / indtil saa lenge de vilde vijet hannem til Prest. Der Gunhild hans Moder det fornam / begynte hun at græde. Da sagde Suerre; Hui græder du Moder / Jeg meente du skulde glædis ved den ære / som mig nu skal skee. Hun suarede / Denne er ringe mod den dig burde met rette at haffue / Thi du est K. Sigurds Søn aff Norrig / oc icke denne Mands Søn som du meener. Oc hafuer jeg holdet det hemmelige hos mig for alle / at ingen skulde faa det at vide / førend du vaare til Mands kommen. Der Suerre dette hørde / bleff hand underlig der ved / oc tenckte sig om huorledis det vilde tilgaa: Hand besindede vel den store Mact som K. Magnus Erlingsøn hafde i Norrig / oc at det var hannem icke let at begynde nogit imod hannem. Men der hos tenckte hand oc paa den store Velde som hans Forfædre

haffe

haffde hafft offuer Land oc Rige udi Norrig. Thi sagde hand til sin Moder / Der som du siger mig sant / kiere Moder / da vil jeg for ingen deel tage ir Prestegield udi Færøi / for den rettighed jeg haffuer til Norrige. Der effter drog Suerre Sigurdsøn til Norrige / oc der hand did kom / da haffde Ojsten Ojstensøn ladet giffue sig Kongenaffn / oc var hand Suerris Fader Broders Søn. Der Suerre sag sig intet at kunde skaffe / da drog hand Nord i Landet / oc holt sig stille huor hand drog / saa at ingen kunde mercke hannem aff huo hand var / eller huad hand haffde i sinde / oc hand gaff sig iblant Erling Jarls Krigsfolck / oc var offte til Ords met Jarlen / oc fick stor forfaring om megen handel / som hannem fordelig kunde være. Der efter drog Suerre Synder til Tonsberg / oc der fra til Løse / oc fra Løse op til Byrgi Jarl Brose / som aatte Suerris Fadersyster / ved Naffn Birgitte. Der Byrgi Jarl forstod at Suerre var kommen / oc vilde hafue hielp aff hannem til Norrige / da veigrede hand hannem det / oc sagde: Jeg hafuer nu hulpet din Fader broder Søn til Norrig / jeg vil icke videre giøre nogen hielp didt i Landet / thi jeg kunde sielff der offuer blifue forderfuit.

Der Suerre fick ingen hielp aff Byrgi Jarl / drog hand til Værmeland / til sin Syster Cecilia / som haffde Lagmanden i Værmeland / hun giorde hannem megit til gode / oc trøstede hannem met det beste. Oc der hand nogen stund hafde der værit / kom der Bud aff Norrige / at K. Magnus oc K. Ojsten hafde slagit paa Ree / oc K. Ojsten var der falden oc en stor hob aff hans Folck / oc en part var rømt aff Landet til Danmarck / oc en part til Værmeland / oc paa Tillemarcken. Aff disse Tidende bleff Suerre bedrøffuit / oc hafde i sinde / at ville begiffuet sig bort i fremmede Land / thi det siuntis hannem icke raadeligt vt drage ind i Norrige / fordi at Røctet var da kommet om hannem ofuer ald Landet.

Der den adspredde Hob som kom aff Slagit paa Ree / oc spurde at Suere Sigurdsøn var udi Vermeland / da søgde de til hannem paa alle sider / oc begierede at hand skulde tage sig Regimentet til offuer dennem / o: blifue deris Herre oc Høff-uitzmand / Suere saag at de vaare meste parten klædeløse / Pendingeløse / oc saa got som Verjeløse / oc mange aff dennem saare. Der hos hafde hand oc hørt om deris onde Regimente / thi veigrede hand dennem det / oc forevende alle de forfald / oc Aarsagelser som hand kunde. Først hans uforstandighed oc uforfarenhed / saa oc hans Fattigdom oc uformuenhed. Der til met at hand var opfød udi en ud-ø / som ingen Krigs Brug hafde værit udi / som kunde tiene til Krigs Regimente / men foregaff dennem / at de skulde tage en aff Byrgi Jarls Sønner til Høfuitzmand / Thi de vaare aff Konge Slecten udi Norrige.

Birckebenerne / det er / Krigsfolckit / hulde Vact paa Suere / saa lenge de finge Bud til Byrgi Jarl / hand skreff dennem til igien / at de skulde beholde Suere / oc der som hand icke vilde met gode / da matte de bruge anden Raad der til / men nogen aff hans Sønner finge de ingenlunde.

Der de finge disse Suar fra Byrgi Jarl / da falt de Suere an / met gode Ord / oc bade hannem / at hand vilde giøre efter deris Begiering / men Suere Sigurdsøn vegrede sig / met ald den Vndskylding hand kunde paafinde / oc sagde Ney. Der de hørde at hand ingenlunde vilde gifue sit Samtycke til deris Villie oc Begiering / blefue de fortørnede / oc sagde til hannem: Du skalt vide Suere / at vi hafue tient din Fader oc Forfædre / oc derofuer mist vore Frender oc Brødre / oc dertil met ere vi selff Fredløse / oc skilde ved Arff oc Eje / for dine Forældris skyld / nu biude vi os til at tiene dig / huilcket du necter / Thi skalt du vide / at vi ville dræbe dig / oc dermet komme os i Fred met K. Magnus. Der Suere hørde / at hannem settis saa haarde Vilkor fore / da maatte hand giøre efter deris Begiering / ellers hafde Konge-

Slecten

Slecten paa Suerdsiden blefuit ødelagt udi Norrige. Den 1177.
ande Søndag i Faste / bleff Suere tagen til Høfuitzmand ofuer
Birckebenerne / oc strax om Mandagen kom der 70 Mend /
som suore hannem Huldskab oc Mandskab / oc giorde hand dem
til Befalingsmend / efter som huer var bequem til. Der efter
om Onßdagen / drog hand ned i Vigen / oc kom der megit folck til
hannem / at hand bleff 4 hundrede Mand sterck / oc vaare der fle=
re aff dennem / som vilde røfue oc tage huor de framkom̃e / end de
som vilde føre nogen Erlig Krig / under it got Regimente / eller
fare skonligen fram.

Der de blefue alle forsamlede / gafue de Suere Konings
Nafn / imod hans Vilie / oc sagde / at de icke vilde tiene den som
icke vare mere Mand end en aff dennem. Der hand var da til
Koning tagen / da tog hand sig Regimentet til ofuer dennem / oc
udmunstrede strax alle Ransmend oc unyttige Folck / som icke
vaare van at være under nogit Regimente / oc drog hand saa aff
Vigen / oc ind i Værmeland / store Skofue igiennem / til hand
kom udi Dalen paa Jærnbergene. Siden drog hand der fra /
giennem en Skouff / ofuer 18 Mile lang / til hand kom i Lerdal.
Der fra drog hend end en Skouff oc Feld ofuer 60 Mile lang /
der led hand stor Nød / hans Kost var mest Barck aff Træ oc
Saff oc de Bær / som under Sneen hafde liggit. Oc der hand 1177.
hafde værit paa den Skoff udi 7 Jæfndøger / kom hand ned i
Jamteland / oc drog der fra til Sælbo / oc tuingede Trønderne
under sig / oc de gafue hannem Brand Skat.

Der kom til hannem Ruter aff Tillemarcken / met 80
duelige Krigsmend / oc Suere bleff megit glad der ved / oc da
hafde hand heden ved 4 hundrede Mænd / met dennem drog
hand ofuer Gauler Aas / oc kom uforvarendis paa dennem / som
hulde Vacten for Fienderne oc slog dennem ihiel.

Da kom der imod hannem Sigurd Nielausson / Erick
Arneson / Sigurd Hortj / Jfuer Selkj / oc Jfuer Gjeugldson /

K. Magni Høffuitzmend met 1800. Mand. Der Suerre saag sin ofuermact/ vigede hand fra dennem til it Field / heder Vasefield / oc hafde Gandolffer en stor Forsamling der fore hannem. Der Suerre fornam/ at Bønderne skildis at / da falt hand der til som en stor hob aff Kiøbsteds Folcket var forsamlet / oc sloes met 500. Mænd/ oc fick offuerhand/ oc tog S. Olaffs Banere fra dennem / oc hand tackede Gud for den Sejer / oc der effter vende hand om til Trondheim. Der Borgerne saae hannem komme/ ringede de met Klockerne/ oc ginge ud mod hannem / oc
1177. toge hannem ind met Proces, huilcket skeede Anno Chr. 1177.

Der efter lod K. Suerre stefne Ojreting / oc nefnde tolff Mænd aff huert Fylcke/ oc der bleff K. Suerre anden gang giffuet Kongenafn / oc bleff Riget hannem tildømt met Vaabnetag efter Lougen.

Der K. Magnus oc Erling spurde disse Tidende/ droge de til Trondheim met megit Folck. Der de komme did/ da var K. Suerre dragen ofuer Dofre Field / oc igiennem Guldbrandsdalen / oc huor hand framdrog / gick Folcket hannem allesteds til hande/ somme for rædsels skyld / oc somme for deris Mandom / oc met deris frj vilie. Oc undertiden der som K. Suerre sag sin ofuermact/ vigede hand til side fra dem.

1178. Der hand kom paa Hadeland / tog hand alle de Rorskib oc Jachter som vaare i det store Vand Raund / oc lod drage deñem v. Mile ofuer Land op i den store Siø Miøs, huoraff den Vey er altid siden kallet Kiølvejen / oc kom uforvatendis paa K. Magnus Folck/ oc greb dennem meste parten / oc tog alle deris skib fra dennem som de hafde i Miøs. Halfuard paa Saastad giorde it stort giestebud/ oc vaare der vel 300 Mand forsamlede / der kom K. Suerre paa dem / oc greb oc slog ihiel huilcke hand ofuerkom/ oc fick der it stort Bytte/ oc efter denne Sejer fick K. Suerre under sig alt Opland oc Østerdalen.

Der K. Magnus oc Erling Jarl koñe Øster i Vigen forsam-

samlede de en stor hob Folck / oc vilde drage mod K. Suerre / der K. Suerre fornam den store hob Folck / drog hand aff Oplanden oc ned i Sogn / oc der fra op paa Vos / der var for hannem en stor forsamling aff Vos Sogn / HardAnger oc Sundhordeland / saa at K. Suerre motte vige tilbage igien til Fieldet Alle Helgens tid / oc lidde hand megit ont paa Fieldet / Thi hand foer der vild udi viij. Dage / oc fick huercken Mad eller Dricke uden snee / oc miste hand 130. Heste oc 20. Mænd paa Fieldet / Oc er det at forundre huad K. Suerre leed oc igiennem gick udi saadanne Reiser ofuer Field oc uføre om Vinters tide. Thi Kong Magnus oc Erling Jarl hafde altid ofuerhanden oc stor mact baade til siøs oc Lands / saa at K. Suerre kunde ingensteds vel bare sig / endog hand undertiden hafde nogen lycke / saa at hand offte met halfue mindre Folck gaff sig i strid mod sine Fiender / oc fick ofuerhanden / oc stod det saa hen udi iij. Aar som de saa krigede imod hinanden / oc K. Magnus beholt dog ofuerhanden. 1180.

Nogen stund der efter kom Kong Suerre til Trondheim / oc vant der it slag aff K. Magni Folck / oc fick ofuerhanden / oc der fick hand ij skibe som laage rede met ald tilhøring. Dennem rustede hand ud oc lagde til Siøes met / oc drog synder ved Landet / oc vilde til Bergen. Da kom hannem til møde K. Magnus oc Erling Jarl / oc Ojsten Ercke Bisp / met en stor hob skibe / oc der Kong Suerre sag sin ofuermact / gaff hand sig ud til siøs met sine skibe / oc K. Magnus jagede fast efter hannem / oc sagde til sit Folck: Lader os nu heffne vor slect oc Venner / oc ingen aff eder være saa dristig / at J tage nogen til fange / uden Kong Suerre alleene / hannem vil jeg tale met. Der Kong Suerre sag sig icke at kunde undkomme / da bad hand Gud om hielp / oc sette sig fore at vilde da giøre sit beste mod Fienderne. Men der K. Magnus naadde flux paa hannem / da kom der en stor Taage paa / saa at ingen kunde see den anden / oc der met skildis de at.

K. Magnus oc Erling Jarl/ sende en Part aff Krigsfolckit til Bergen/ men de droge sielfue Nord til Trondheim/met den største Part aff Folckit / men K. Suere seilede Haffledis Nord til Trondheim / oc kom før til Trondheim end Kong Magnus/ oc lagde sine Skib ved Bryggen/ oc forbød/ at ingen aff hans Mænd skulde tage en Huids værd aff Skibene/uden deris Vaaben/oc hand gaff sig op i Byen met sit Folck.

Der K. Magnus oc Erling Jarl komme/ oc lagde sig der uden fore/ da sende K. Suere Bud til K. Magnus/ oc bød hannem tuende Vilkor: Det Første/ at hand vilde møde hannem paa Sprettevold/ oc slaaes der met huer andre / Oc den beholde Sejer/ som Gud unde ville. Det Andet / at der som hand vilde slaes met hannem til Skibs/ met lige Fordeel/ da vilde hand oc møde hannem.

Kong Magnus oc Erling Jarl / vilde icke tage ved nogen aff disse Vilkor/ men de meente/at det skulde anderledis gaa met hannem / end hand actede / oc dermet drog Suere der fra oc til Medelhus/ oc var der 4 Natter / oc drog siden tilbage igien til Trondheim ofuer Steenberg / oc ned ofuer Fogens Brecke/ imod Dagen / oc sagde til sine Mænd: Jeg veed / at Kong Magnus oc Erling Jarl ere baade sammen i Byen / Thi staar nu Mandelige / Jeg haabis/ at Gud skal hielpe den som ret hafuer/oc huilcken af eder der slaer en Ridder eller en anden ypperlig Mand/ da skal hand strax blifue giort til lige saadan en Mand/ de hafue nu lenge nock jagit os om Landet / lige som udslæge Mænd.

Der Krigsfolcket i Byen hafde druckt fast om Natten/ oc befryctede sig ingen Fare/ Thi de meente at K. Suere var rømt ofuer Fieldet/ da bleff Vacten var/huor Kong Suere kom uden for Byen met sit Folck / oc bleff da seent førend K. Magnus oc Erling Jarl finge samlet deris Folck/ oc møttis de paa Aageren/ uden for Byen/ som kaldis Kalff Skind / oc der droge

de

de saa Mandelige sammen / at der falt megit Folck paa baade Sider / Erling Jarl kastede sit Suerd om i Haanden / oc sagde / J skulle see at en gammel Mand skal kunde røre sit Suerd i Dag. Tore Spole bar Merckit for Erling Jarl / da søgte Kong Suerre saa hart fram / at hand kom under Mercket / oc hug Stagen i stycker / udi det samme fick Erling Jarl it sting udi Liffuet paa sig / Da sagde en aff hans Mænd / Det var it farligt sting. Jarlen suarede / Følger J Kongen 1179.
mandelige / mig skader intet / Oc hand hug paa baade Hænder / Oc giorde stor skade / oc falt dog strax der effter død til Jorden. Da flydde K. Magnus oc kom ud aff Elffen met it Skib / oc haffde hand der mist 7. aff de ypperste udi hans Raad / oc 60. andre Edelmend / oc megit aff sit Kriegsfolck / foruden det Almuis Folck der falt / oc fick K. Suerre alle de beste Skib / som K. Magnus ejede / oc vant der en stor Sejer.

Der Erling Jars Lijg vaar begraffuit / stod K. Suerre selff der offuer oc sagde / Det er sømmeligt oc erligt at mand icke tier stille offuer slig en ypperlig oc storbyrdig Mands Graff / som wi nu staa offuer / Oc er det at forundre / at en Mand som jeg er / kunde staa imod tre. Først Kong Magnus / den anden Erling Jarl / oc den tredie Øjsten Erckebisp / som obenbare hafuer liust i Kirckerne / alle deris Siele som falde under K. Magnus i strid / de skulle alle være udi Himmerige / førend Blodet bliffuer kalt. Saa ere her nu mange bleffne hellige som faldne ere met Erling Jarl / om ErckeBispens Ord ere sande / Thi at nu lider fast til at Blodit er kalt. Men jeg befrycter mig at det vil feile dennem / Oc raader jeg heller til / at de andre bede Gud forlade sig det som de haffue brudt / i det at de vaare saa dristige at hielpe Erling Jarl der til / som icke var aff Kongeslecten / at giffue sin Søn Kongenaffn / oc føre Affvinds skiold oc Mercke mod rette Kongesønner / Hakon K. Sigurds Søn oc K. Østen / huilcke hand tog Riget fra mod ald Christeligt skiel. Saa haffver Gud omsier saa skiffe

os imellem / at jeg seer mange staa sorgefulde offuer denne Mands Graff oc græde / som skulle lee oc være megit glade / om de stode saa offuer min Graff / Endog hun icke vaare saa prydet som denne er: Der efter tackede hand dennem som hafde fult hannem til grafue / oc lofuede storlige hans Mandelighed oc Forstand /
1179. endog hand lastede hans urette forset. Oc dette skede Anno 1179 oc vaar hans Hustru Chirstina Kongens Daatter død et Aar tilforn. Efter denne Slacting rømde K. Magnus med sit Folck til Bergen / der fant hand ErcheBispen / oc raadførde sig med hannem. ErcheBispen raadde / at K. Magnus skulde gifue sig til Oslo / oc samle sig der Folck imod K. Suerre / Men K. Suerre bleff mectig efter denne Sejer / oc fick et stort Anhang aff alle de som bode NordenFields i Riget / oc hand gaf mange store Nafnbøder / det er / Titel oc Værdighed / oc høye Befalinger / Saa at de som før vaare Tienere / blefue da Herrer / huer efter som de vaare duelige oc skickelige til / oc bleff hand i Trondheim om Vinteren.

Om Vaaren der efter drog K. Magnus en stor hob Folck aff Vigen tilsammen / oc lagde nord paa til Trondheim: Der var da med hannem Øjsten Erchebisp / Orm Kongens broder / Nicolaus oc Philippus / oc de komme til Beffujestein / oc derfra
1180. indtil Halmkloster / oc K. Suerre der imod giorde sig rede i Byen / oc hans Krigsfolck ginge ofte ud oc talede med K. Magni Krigsfolck. Da udsende K. Suerre sine Bud til K. Magnus / oc tilbød hannem at hand vilde skifte Landet til Halfnet med hannem / Saa som K. Harald Gillis Sønner tilforn hafde giort: Men det kunde icke drage til forligelse / thi blefue de saa offuereens med huer andre paa baade sider / at de vilde lefuere huer andre et Slag paa Jlevolden. Der K. Suerre vaar rede met ald sin Hær / Da sagde hand til sit Folck / Jeg siger nu saa til eder alle i dag / som Karl Bonde sagde til sin Søn / der hand fulde hannem til Orlof Skibet / hand bad hannem være haard oc dierf

i Man=

i Manderønen/ thi ordet oc røctet lefuer lengst/ oc sagde hand vi-
dere: Huorledis vilde du skicke dig i Slagit/ om du viste at du
skulde blifue slagit. Drengen suarede/ Jeg skulde ingen spare/
men hngge paa baade Hænder. Da sagde Bonden/ Huad om
du viste at du skulde komme der fra met lifuet. Drengen suarede/
Jeg hafde oc da aarsag til at verje mig Mandelige/ thi skulde jeg
ingen spare/ huad heller jeg skulde der blifue eller komme der fra.
Da sagde Bonden/ Udi alle Slag skeer der et aff disse to/ at
Folck enten vinde Sejer eller tabe: (En ecki kjemir vfeig i hell/
oc ecki maa fejgan forda/ Flottj er falli nest) det er/ icke blifuer
den slagen eller dræbt som ey er fejg/ oc ingen kand frij eller und-
skiude den fejge/ oc den som flyer er nest til at falde.

Der efter droge de tilsammen/ oc vaar K. Magnus stercke re 1180.
paa Folck end Suerre/ oc bleff der et stort Slag/ Men paa det
sidste flydde K. Magnus/ oc hafde mist mange sine gode Mend/
som var Philippus Arnesøn/ Brynlulff Jonsøn/ Jfuer Galle/
met mange andre duelige Mend/ oc rømde hand til Danmarck
til sin Frende K. Valdemaar/ oc bleff der venligen undfangen oc
vel holden den Vinter ofuer. Der efter foer K. Suerre til Ber-
gen/ oc gaff dennem alle Fred som komme til hannem/ oc skeede
dette/ Aar Christi 1180. 1180.

Udi den anden Uge i Faste/ giorde Bønderne aff Vos oc
alt Sundhordeland/ et opløb/ oc komme uforvarendis til Ber-
gen/ met saa stort bulder oc Vaabnebrag/ at K. Suerre oc hans
Krigsfolck gafue flucten aff Byen/ oc meente at det hafde værit
K. Magnus. Men der K. Suerre fick tidende at det vaar Bon-
defolck/ da samlede hand sit Folck tilhobe igen oc drog mod Bøn-
derne: Oc hand skickede sit Folck i Aarden inden for alle Hel-
gens Kircke/ oc møtte Bønderne paa S. Hans Vold/ oc der
falt en suar hob aff Bønderne/ oc de som igien vaare/ flydde ad
Marcken. Der efter holt hand Ting med Vossetne oc Hard-
Angerne oc dem aff Hordaland/ oc de motte gifue hannem store
pendinge før end de finge Fred.

Der K. Magnus haffde værit i Danmarck den Vinter offuer / da giorde hand sig rede om Vaaren / oc sejlede til Ber-
1180. gen met 30. Skib vel udrustede oc bemandede / men K. Suerre lag derfore met 16. Skib / ocsaa vel udrustede met Folck oc Verier / oc møttis Kongerne uden for Nordnæs / oc lagde saa mandeligen til huer anden / at der falt saare megit Folck / oc der de lagde til K. Magnus / da fick hand it sting igiennem Laarit / oc i det sprang hand tilbage / oc steg paa en Tilie som var blodig / oc falt tilbage ned i Skibet. Da raabte de Seierraab / oc sagde at K. Magnus var falden. Orm Kongens Broder suarede / Da er Landet skifft dennem imellem / oc begynte da at fly huer som kunde. J det sprang K. Magnus op igien oc bad dem bie / men de fordede sig huer det beste de kunde / oc dermet flydde alt Hæren som var ofuerbleffuen. Men Orm Kongens Broder bleff trengd i Landet ved Graffdal / oc hand søgte at Fieldet / Der Kriegs Folcket forfulde hannem / lod hand rende aff sin bigiord Sylff oc Pendinge / oc de som efterløbe vilde sancke Pendingene op / oc dermet vndkom hand hen i Fieldet. Vdi det slag miste K. Magnus 18. Skib / oc kom hen met 12. Skib / oc bleff der it stort Bytte skifft imellem K. Suerris Folck / oc mange bleffue
1181. rige som før vaare fattige / oc stod det slag Anno Christi 1181.

K. Suerre drog til Trondheim oc bleff der om Vinteren. Den samme Vinter kom en til Norrige som Erick hed / oc sagde sig være K. Sigurds Søn oc K. Suerris Broder / oc haffde lenge værit udi Constantinopel hos Keiser Emanuel / oc var hand en saare vijs Mand / Der hand kom tog K. Suerre vel imod hannem / oc loffuede hannem ære oc værdighed / som hannem burde / uden eniste Konge Naffnet vilde hand haffue sig forbeholdet. Erick tackede Kongen for sit Tilbud / oc bleff det saa besluttet / at Erick skulde bære gloende Jærn sig til Fæderne / huilcket hand oc giorde. Siden holt Kongen hannem i stor ære.

Der Suerre var dragen til Trondheim / da kom Kong Magnus til Bergen oc bleff der om Vinteren / oc der det led nogit ud paa Vaaren / giorde hand sig rede igien oc drog til Trondheim oc lagde sig ved Holm. Kong Suerre var for hannem i Trondheim / oc giorde sig ocsaa ferdig / oc haffde en stor samling i Byen baade aff Krigsfolck oc Bønder. Men det bleff tagit i dag imellem dem / saa at Kongerne talede met huer andre / oc bød Suerre endda som tilforn / at hand vilde skiffte Landet til Helming / oc K. Magnus maatte haffue kaarit. J den Dagsetning drog Krigs Folckit tilsammen / oc drucke oc holt Collatz mit hinanden / oc vaare de glade at det maatte komme til Fred imellem dem / oc Landet kunde komme til Rolighed / oc lafftuede det sig nogit lige til Fred met det første udi nogne Dage.

Effter langt Beraad sagde K. Magnus / At dersom det vaare end saa skifft dennem imellem / saa kunde den Fred dog icke lenge staa / Thi det kunde snart drage til en Fejde paa ny igien / som hand kunde bevise før at være skiedt imellem Brødre / end siger imellem dem. Da sagde K. Suerre: Det er vel sant Magnus / At endog wi kunde vel holde Fred os imellem / dog findis vel andre som raade meere til Wfred end til Fred oc Rolighed. Men paa det at dette fattige Land skal icke saa lenge plagis for vor skyld / da vil jeg drage aff Landet de første tre Aar met mit Krigsfolck / oc holde mig uden Lands met saadan vilkor / at vi skiffte Landet til Halmings (eller Halffned) oc jeg setter offuer min halff part huem mig lyster / at opbære min Indkomst udi Fred. Oc naar de tre Aar ere omgaaen / da vil jeg komme i Landet igien / oc du da udi lige maade giør som jeg haffuer giort.

K. Magnus suarede / Jeg vil at du Suerre oc Birckebenerne skulde fare aff Landet / oc komme aldrig igien / Jeg er kronit til Konge / oc haffuer sorit Lands Folcket en Kongelig Eed / at jeg skal verie dette Rige met mit Suerd / den Eed vil jeg icke rygge maaden jeg leffuer / men Gud maa raade for Liffsdagene.

Jeg hafuer mist hundret Riddermends Mend / oc 17 aff mine Riddere/ oc der til Erling Jarl min Fader/ som mig vaar allerkierist/ oc staar det mig icke til at giøre saadan forenelse med dig som du tilbiuder/ Men jeg skal enten beholde det alt/ eller oc miste det alt/ oc lifuet met. K. Suerre sagde/ Du veedst vel Magnus at regne din skade saa stor/ som skeet er os imellem: Men du glemmer den store skade som du giort hafuer oc vi hafue lid: Først at min Fader K. Sigurd blef slagen i Bergen / oc K. Øjsten min Faderbroder i Vigen/ Oc der K. Hagen min Broder blef tagen til Konning ofuer Landet / da reiste Erling Skacke din Fader sig imod hannem/ oc slog hannem ihiel paa Sundmør/ oc mange Herrer oc gode Mend med hannem: Siden lod Erling Skacke din Fader henge min Broder Harald paa Huarfsnæs / oc Sigurd min Broder lod hand hugge Hofuedit aff i Bergen/ oc Øjsten min Faderbrodersøn slogst du ihiel paa Ree: Efter saadan skade / som jeg hafuer faaet paa mine Slect oc Venner / tyckis mig at jeg giorde vel i det at jeg saadant hafuer tilbudet dig: Huilcket Bud oc vilkor jeg endnu vil holde / om dig saa tyckis / endog mand finder ingen Exempel/ at nogen hafuer værit korit til Konge her udi Norrige / uden hand hafuer værit Kongesøn / eller ret kommen aff KongeSlecten paa Suerdsiden: Oc efterdi du vilt ingen aff disse vilkor annamme/ da mød mig her paa Jlevold met ald din mact / da haabis mig at det skal gaa dig verre end den første gang vi der fundis.

K. Magnus suarede: Jeg vil slaes met dig til Siøs met beggis vor mact. K. Suerre sagde: Mine Skib ere opsette mesteparten/ uden 3. dem vil jeg udruste det beste jeg kand/ oc du møde mig med andre 3 Skib. Da suarede K. Magnus/ Vi ville icke spilde mere vort Folck: Men gack du fram met dine Vaaben/ oc jeg met mine/ vi ville slaes ene to der om/ huilcken der beholder Sejer/ hand beholde oc Land oc Rige. K. Suerre suarede: Os paahenger dog nock skade oc forderf paa baade sider/ at

vi icke sielfue slaes i Kreitz/ lige som Kiemper/ thi vi hafue Folck paa baade sider som Lands Høfdinger bør at hafue. Dog efterdi du vilt endelig slaes met mig ene/ da tag en Hest/ oc ruste dig det beste du kandt/ Jeg vil møde dig/ oc see huilcken der render den anden til Jorden/ Det plejer Herrer oc Rigens Mend at bruge.

Paa det sidste gick dennem haarde ord imellem paa baade sider/ oc huer hob drog fra hin anden/ oc K. Magnus drog sønder til Bergen/ Men Kong Suerre drog ofuer Fieldet/ oc sette hand Erich sin Broder til Høfuetzmand ofuer Folcket i Trondheim.

Der K. Magnus spurde/ at K. Suerre vaar afdragen/ da 1182.
drog hand strax til Trondheim igien/ oc kom uforvarendis paa dennem/ oc giorde der et stort Mandemord/ Hand skonede huercken Kircker eller Kloster. Erich Kongens Broder rømde ofuer Fieldet met en hob Folck/ oc K. Magnus tog alle Skibene oc stor beskatning aff Borger oc Bønder/ oc indtog ald Trondelagen oc straffede dem haardelige/ somme paa Lijff oc Lemmer/ oc somme paa Gods oc Ejendom/ oc efter denne Sejer drog Kong Magnus til Bergen/ oc holt der Jul.

K. Suerre holt Jul udi Oslo/ oc strax efter Jul drog hand Landvejes til Trondheim: Oc K. Magnus drog aff Bergen/ oc kom før nord end K. Suerre/ oc giorde de baade stor skade i Landet huor de droge fram/ etc.

Dette stod saa hen et Aar omkring/ at K. Magnus beholt ofuerhaanden altid: Der til hafde hand Sløen fra K. Suerre/ saa at hand maatte altid vige til Lands/ oc efterdi hand vaar trengd fra Siøen/ da lod hand bygge Sueris borg ved Trondheim/ at hafue sin tilfluct til naar hannem trengde.

Der K. Magnus laa i Bergen/ oc formodet sig ingen Fare 1182.
aff K. Suerre til Siøs/ da hafde K. Suerre samlet sig allehonde smaa Skib oc Skuder/ oc drog hastelig langs Lande sønden

den fra Opslo/saa at der gick ingen Tidende fra hannem / Oc hand kom uforvarendis til Bergen om Natten / oc offuerfalt Byen/ greb oc slog alt det hand offuerkom / Men K. Magnus met sit Folck kom paa flucten / oc flydde somme op paa Wos/ oc somme ind udi HardAnger / oc siden offuer Fieldet. Da fick K. Suerre alle Kongens Skib / oc der til alt det Guld oc dyrebar Klenodie/ oc ald Kongelige Smycke som K. Magnus haffde paa i sin kroning/ met Kronen oc Spiren / oc alt andet / oc KrigsFolcket fick it stort Bytte.

K. Magnus rømde da anden gang aff Landet / oc drog til Danmarck til K. Waldemar sin Frende. Det samme Aar kom ErckeBisp Øisten aff Engeland / oc kom udi venskab met K.
1182. Suerre/ oc drog til Trondheim. K. Suerre tog alt Landet ind oc sette sine Befalnings Mænd i huert Fylcke. Udi Sogn satte hand Iffuer Daffue / oc var hand saare streng met Bønderne/ thi sloge de hannem ihiel udi KaupAnger.

Dette samme Aar lod K. Suerre bygge it stort Skib/ oc kallede det Mariesuden. Det var det største Skib som var bygd i Norrige/ siden Ormen Lange var til: Oc giorde hand sig rede met alle sine Skib/ oc drog fra Trondheim Sønder ved Landet/ der hand kom jeffne ved SogneFiorden / sagde hand / Wi ville ind i Sogn oc straffe dennem / for det de haffue slagit vor Fogit Iffuer Daffue ihiel. Oc hand sende Peder Suend met 3. store Skib hen for sig til Bergen / oc selff drog hand ind i Sogn met 20. Skib / oc der hand kom ind for Systranden som Fiorden skilies ad / da sende hand fra sig Ulff aff Lauffnæs / oc Tolleiff Rympel met 6. Skib til Kaupanger / oc bad dem ilde dennem en Badstuffue / oc der de komme dig/ røffuede de alt Gotzit / oc Kiøbsteden brende de aff / Thi alt Folcket var røme til Fields.

K. Suerre drog ind i Sognedal met 14. Skib / oc sende fra sig tredie part aff alt Krigsfolck met saadan befaling/ At der som Folckit er hiemme / oc bedis om Fred grædendis / da skulle i huer-

huercken røfue eller brende: Men der som de det icke giøre/ da la-der icke et Hus staa igien. Krigsfolcket drog hen/ oc den dag røf-uede de oc brende/ oc funde aldrig et Barn/ uden en Mand/ hans Gaard blef ubrent/ oc blefue affbrende samme tid 240 Gaarde paa Fylkis bygden oc udi Sognedal/ oc der efter droge de til skibs igien/ oc lagde ud til Fimbreid.

K. Magnus vaar den Vinter udi Danmarck/ oc fick stor hielp aff K. Valdemar/ oc drog saa langs Lande op til Norrige/ oc fick stor anhang allesteds huor hand drog fram udi Kiøbstæ-derne/ oc hafde hand 14 skib/ oc der hand kom udi Karmsund/ 1183.
fick hand tidende at K. Suerre var udi Sogn/ oc Peder Suend vaar udi Bergen met 3 skib/ da skyndede hand sig/ oc kom til Ber-gen uforvarendis: Der Krigsfolckit det blefue var/ rømde de op til Fieldet/ uden 30 Mend/ som blefue slagen paa Gaden.

Der K. Magnus hafde bestillet dette udi Bergen/ drog hand hastelig ind udi Sogn/ oc strøg hand icke sine Segl før end hand kom ind i Nore. K. Suerre laa ved Fimbreid met 12 skib/ oc 2 skib laae i Sognedal. Da kom Vecteren til K. Suerre løbendis/ oc sagde/ Her kommer en stor hob skib. K. Suerre sprang op oc sagde/ Jeg seer at der er en Krigsrustning paa færde: Det blif-uer icke langt til før end K. Magnus kommer/ Raade Gud huor-ledis det er gaaet mit Folck som udi Bergen var: Oc de 6 skib som udi Kaupanger ere/ kunde nu icke giøre os hielp/ Thi vil jeg nu høre eders raad/ huad heller vi skulle fly eller oc slaes/ Jeg frycter/ at forlader jeg disse skib/ da blifuer det seent før end jeg faar skibe igien udi Norrige/ Icke hafue vi heller saa skicket os her hos Bønderne/ at vi hafue nogen hielp aff dennem at forvente/ Men heller at de skulle jage os alle som Visue fra dennem: Der-for vil jeg nu høre huad eders Suar er. Der Krigsfolcket hafde hørt hans ord/ oc forstode vel huad hans mening vaar/ da suarede Faa der til/ Dog paa det sidste vigede de alle til det Suar/ oc sag-de/ Vi hafue ofte tilforn møt K. Magnus met ulige fordeel/ oc

hafue dog faaet ofuerhaanden/ vi ville icke lade sage os len-ger/ men heller dø end rømme. K. Suerre vaar glad at hand fick saadanne Suar/ oc sagde/ Da staar duelige som Mend. Nu munned their Konung i hell settia: Nu monne i sette en Konning i de Dødis samfund. Da formerckte de paa det ord/ huilcken Konge hand meente. Der med drog hand ind ved Lan-det/ oc sende et Bud efter de 2 skib udi Sognedal/ oc dis imellem lod K. Suerre føre saa megen steen udi skibene som behoff gior-dis/ oc somme beredde inden til i skibene met Skjerme oc Skiol-de/ det beste som de kunde.

Der alt var ferdigt/ da talede K. Suerre til sit Folck/ Vi ville icke binde vore skib tilhobe/ thi vi hafue den fordeel/ at vo-re skib ere større/ oc hafue høire Bord/ oc vort Folck er dueligt oc hart/ oc vaant til krig: Den vey hafue vi at undkomme met lif-uet/ at vi verje os mandelige/ at fly eller Fred at bede hielper in-tet. Der med lod hand opsette sit Mercke (Fenicke) oc bad den-nem staa duelige bj oc hielpe huer anden/ Men Gud/ sagde hand/ hielper os alle/ oc lagde saa ud mod K. Magnus med de 14 skib/ oc var Torder Findgiersøn Høfuitsmand paa Marie Suden.

Der K. Magnus saa K. Suerris skib/ da formanede hand sit Krigsfolck/ oc sagde: Jeg var icke uden 7 Aar gammel der jeg bleff kronit til Konge aff alle Landshøfdingerne/ oc er jeg nu 28 Aar/ oc hafuer lid stor skade paa Slect oc Venner aff denne Suerre/ huilcket jeg maa høielig klage/ oc forhaabis mig/ at den tid er nu kommen/ som jeg skal blifue hefnd ofuer mine uvenner/ Bedendis eder derfor alle/ at i nu/ som i altid giort hafue/ lade mig rønne troskab aff eder/ thi vi hafue Folck nock. Der med lagde huer mod anden.

K. Magnus lagde til Marie Suden med 14 skib tillige/ oc komme alle deris Stafue tuert paa Marie Suden/ oc giorde saa hart et Slag/ at Birkebenerne kunde icke giøre andet end bøde oc skierme for sig udi første tilløb/ Thi de brugede Steen oc

Handskud oc Spiud saa saare / at der blefue mange døde aff K. Suerris Folck / oc fleste af dem skiulte sig under Skiermer oc Skioldene ved Borde / Men der Fienderne vilde falde ind ofuer Borde / da sprunge Birkebenerne op igien / oc sloge saa mandelige fra sig / at de andre maatte vige tilbage igien / oc fordi at alle Staffnene paa de 14 skib laae tuert imod siden paa det store skib / da var det icke got for Birkebenerne at falde ind til de andre / oc ej kunde de heller naa dennem med deris Handverje / men brugede steen oc skud / met Spiud / Armbørst oc Handbuer.

K. Suerre vaar udi en Baad selff tredie / oc lod sig ro imellem sine skib oc dristede sit Folck / oc hand sagde til sin Broder Erich / Vmandelig bær du dig ad / at du ligger her leg ud om de andre skib som løse ere / oc see huad du kant giøre. Da lagde Erich Kongens Broder ud om Marie Suden det store skib / oc til de andre skib / som oc vaare 14 skib / dog de vaare alle smaa skib som K. Magnus hafde met sig. Da blef der saa stort et Slag / at huer undrede paa anden / oc ingen kunde see nogen redsel paa nogen side. Men efterdi at Erich K. Suerris broder hafde store skib / oc bedre bemandede / da fick hand snart ofuerhaanden ofuer de smaa skib / oc lagde hand siden uden om de andre skib som laae hos Marje Suden: Da begyntis der atter et hart Slag paa alle sider: Marje Suder paa den ene side / oc Erich Kongens Broder paa den anden side met de 13 skib / oc K. Magnus laa imellem met sine skib.

Da efter lang striden begynte Birkebenerne at ofuerfalde oc indtage først et skib som yderst laa / derneſt huert efter andet / saa at alt Kong Magnus Krigsfolck løb huer aff sit skib / oc til det skib som Kongen vaar paa / oc Birkebenerne forfulde dem met raab oc skraal / hugge oc stunge oc ihielslo alt for Fod / oc løbe Kong Magni Folck saa mange tilsammen ind paa somme skibe / at 4 skib siuncke met Mand oc alt. Der Kong Magnus det saa / Da sprang hand for Borde oc drucknede / oc 1184.

alle de som vaare paa skib met hannem. K. Suerris Folck droge somme til Lands/ oc møtte dennem som suømme kunde/ de andre forfulde dem som rømme vilde/ Dog finge de alle Liffs frist som sig gafue fangne/ thi de vaare Slect oc Byrd dennem imellem.

1184. Dette Slag skeede Viti & Modesti Aften/ oc blefue disse forne Rigens ypperste Herrer slagne met K. Magnus/ Harald K. Ingis Søn/ Magnus Erichsøn/ Orm Kongens broder/ Asbiørn Jonsøn/ Ragnvald Halkieldsøn/ Povel Smotauga/ Loden af Mandvig/ Olaff Gundvaldsøn/ Jon Goutesøn/ Jfuer Elle/ Villem aff Torgen/ Anders Erichsøn/ Jfuer Steigormsøn/ met andre flere Eddelmend. Der falt aff den menige Krigshøb atten hundrede Mend/ oc begyntis Slagit for Middag/ oc var ofuerstaaet ved Midnats tid.

Om Morgenen der efter befalede K. Suerre/ at huer skulde saa fly sine Venners Lijg til grafue/ som huer vilde/ oc lagde Folckit ud med smaa Baader/ at lede efter deris Lijg som for Borde hafde sprungit. Da fants der K. Magnus Lijg/ met mange andre ypperlige Mends Lijg. K. Suerre lod strax giøre en kiste/ oc met stor ære legge K. Magnus Lijg der udi/ oc drog saa til Bergen met alt sit Krigsfolck/ oc blef der vel undfangen met ringen oc proces/ endog de hafde heller seet det anderledis/ som Sprocket liuder/ Mangen kysser den Haand som hand saa gierne at hun var aff i Albuen.

K. Magnus Lijg bleff baarit til Kircken/ oc før end hand blef lagt i den udhuggen Steen/ da lod K. Suerre huer mand see hannem/ paa det at ingen skulde tuifle at hand var ey slagen/ om andet kunde sigis i framtiden. Da kom der en fram som falt ned oc kyste Liget/ oc gick saa grædendis der fra igien. K. Suerre sagde/ Monne den Kompan være vel troendis. Der efter bleff K. Magnus Lijg lagt i Steenkisten/ oc met stor ære begrafuen udi Domkircken paa Canickebiergit/ som hand vaar før kronit

udi/

udi/ oc bleff muret ofuer Grafuen met en Huelning paa den søn- dre side ved Chorit.

K. Magnus Erlingsøn var en gladværendis oc skiemtsom Mand/ oc drack gierne/ hand elskede Quindfolck megit/ hand var baade sterck oc snar / rund paa penninge / oc gaff store Gaf- uer/ En duelig Krigsmand/ hand holt sig statlig/ oc førde man- ge fremmede Seder oc Klædedract udi Landet/ en høy oc hærde- bred Mand/ met store Lemmer/ oc dog smal udi Lifuet.

Efter denne Sejer drog K. Suerre omkring alt Landet/ oc sette alting til rette/ oc giorde hand mange til ypperlige Mend udi Landet/ oc hialp dennem til gode Giftermaal.

Oc der alting vaar fredelig bestillet/ giffte hand sig / oc fick 1185. Kongens daatter aff Suerrig/ hun hed Margrete: Dog hafde hand 2 Sønner tilforn / den ene hed Hakon / oc den anden Si- gurd Lauarder / oc desligeste 2 Døttre / Cecilia oc Ingeborg. Cecilie K. Suerris Syster fick Baard paa Rejne / Deris Søn var K. Ingi Baardsøn.

Det andet Aar efter at K. Magnus var falden / da bleff der et oprør ved Oslo/ Thi udi Hofuits Kloster var en Munck som hed Jon/ oc sagde sig være K. Ingis Søn/ oc fick hand snart et stort Anhang aff alle som hafde fult K. Magnus/ oc bleff den hob kallit Kufflunger (Kufl ung heder en Munckekappe) oc der de blefue forsamlede/ giorde de stor skade udi Landet/ oc varede den krig udi 2 Aar/ før end K. Suerre met stor omkost kunde det stil- le oc afverge/ Men paa det sidste slog K. Suerre Jon Kuflung udi Bergen/ dog icke uden stor skade paa sit Folck/ oc der hand 1188. var slagen/ da fants at hand var icke K. Ingis Søn / men hand hed Orm oc icke Jon/ hans Fader hed Peder / oc var hand fød udi Bergen / som hans Fader sielff kiende hannem paa en Are som hand hafde faaet i sin Fod udi sin Barndom aff en Lje. Da sagde K. Suerre / Her maa i Kuflunger see / huad Konge i haf- ue fult / oc ere de alle ubodemend som der findis skyldige udi

Kuflungen bleff dog begrafuen udi vor Fruekircke i Bergen/ oc der efter hafde K. Suerre Fred udi nogne Aar.

Den tid at Kuflungen regerede/ da døde Erchebisp Øjsten/
1188. oc bleff Bisp Erich udi Stavanger udvaald til Biscop udi Trondheim/ oc drog strax til Rom oc fick Pallium/ oc kom igen oc drog til Trondheim. Der efter bleff raadslagit/ huem der skulde blifue Bisp udi Stavanger igien/ Da bleff samtyckt/ at Nicolaus Arnesøn skulde det være: Hand var K. Ingis Broder til Møderne: Men K. Suerre vilde det icke samtycke/ oc meente at hand hafde magt nock i Landet / efter den Troskab hand fornam aff hannem. Da gaff Nicolaus Arnesøn sig til Dronningen met gode ord / oc bevilgede hende der til at hun skulde hielpe hannem hos Kongen/ at hand maatte komme til denære/ oc lofuede hand Kongen/ at hand skulde ydermere bevjse sin troskab oc huldskab imod Kongen / end nogen anden udi Landet / efterdi hand aff naade ophøyede hannem til den Stat. K. Suerre lod saa skee efter Dronningens bøn / Dog sagde hand til hende/ det angrer ingen før end os sielfue.

I det same Aar døde Bispen af Oslo/ oc bleff Nicolaus Arne-
1190. søn Biscop igen i Oslo/ oc Njeld vjet til Biscop udi Stavanger.

Der Erchebisp Erich kom til ErchebispStolen / begynte hand haardeligen at predicke oc skielde paa K. Suerris Krigs-
1191. folck / at de icke vilde holde den Christen ret som Erchebisp Øjsten hafde ladet skrifue/ som indeholt/ at Bispens Sagefald skulde dobbelt saa got være som Kongens. Der K. Suerre det spurde/ da lod hand forskrifue Erchebispen til Bergen oc der de komme til ords / da bød K. Suerre Erchebispen til/ at saadan Loug skulde gaa udi Landet/ baade til Kongen oc Bisperne/ som giort oc værit hafde aff gammel tid/ efter som Loubogen indholder/ oc icke efter eders gierighed/ sagde Kongen/ oc som i ville/ Thi at endog Erling Skacke bevilgede saadan en Christen ret til Erche-Bisp Øjsten/ paa det at hand skulde hielpe til at hans Søn Ma-
gnus

gnus skulde blifue Konge imod Norrigis Long/ som aldrig før var skeet udi Norrige/siden det bleff Christned: Saa siunis mig det dog icke at være ret for Gud eller Mennisken / oc det som det er ret for Gud det i giøre / da forlofuis mig ocsaa det samme at giøre oc forøge Kongens sagefald/ oc suarer i saa for synden/ oc K. Suerre forskiød sig til Landslougen oc alle Landsfotternis Dom / at skilie dem adt. Erchebisp Erich suarede/ at hand icke var plictig at staa under Verdslig Dom / men skiød sig under Pafuen/ oc meente at hand hafde mact til at forøge Guds ret/ oc icke være under Kongens bud oc hørsomhed. Efter lang samtale stod K. Suerre op/ oc begierede at Rigens ypperste Mend skulde dømme der paa / huor mange Hoffmend der daglige skulde følge Erchebispen / huor hand drog udi sit Biscopsdømme/ oc bleff det affsagt efter Loubogen / som kaldis Graagaasen/ at hand skulde hafue 30 Mend met 12 Skiolde/ at drage omkring med / Men hues hand vilde mere hafue / skulde hand bruge udi Stenbergit/ at hugge til Kirckens bygning / oc icke føre udi Krigsviis/ saa snart mod Riget som met. Der Erchebisp Erich hørde Kongens alvorlig mening/ stod hand op oc vigede aff/ oc strax giorde hand sig rede/ met alt hues hand kunde faa met sig/ oc drog ned til Danmarck/ til Erchebisp Absolon udi Lund/ oc bleff der vel undfangen/ oc kom aldrig siden til Trondheim.

Det samme Aar bleff atter et opløb i Landet aff denne aarsag/ Halkild Jonsøn aatte Ragnhild Erlings dotter K. Magnus Syster/ De hafde hos sig Sigurd/ som var K. Magnus søn/ Den samme Sigurd Magnussøn lod Halkield Jonsøn skicke til Hietland/ oc siden til Orknøj til Harald Jarl/ oc bleff hand der vel undfangen/ thi K. Magnus oc Jarlen vaare gode Venner der de lefuede tilhobe. Om Vaaren der efter drog Halkield Jonsøn til Orknøi/ oc der optoge de Sigurd Magnussøn for en Konge / oc finge stor hielp aff Jarlen i Orknøi/ oc droge saa til Norrige: Oc at de kunde hafue dis mere Fryct oc

for-

forfærdelse met sig/ oc dis større mod oc dristighed/ lode de sig kalde Øjeskiegger/ som mand vilde sige Kiemper aff Øerne/ oc komme de først udi Landet ved Tunsberg/ der sloge de ihiel K. Suerris Høfuitzmend/ Jon oc Helge Bring/ met mange andre ypperlige Mend/ som de komme uforvarendis ofuer/ oc toge der alt Landet under sig/ oc bleff saa Sigurd til Konge tagen ofuer ald Vigen/ oc fick et stort Anhang aff alle huor hand drog fram.

1193. K. Suerre lod befeste Suerrisborg ved Bergen/ oc lod der inde sin Dronning Margrete/ oc sette Sigurd Borgerklemter til Høfuitzmand ofuer Bergen. Der Sigurd Magnussøn/ Halkield Jonsøn/ oc Olaff Jarlens Suaager i Orknøi/ finge det spurt/ at Suerisborg var befestet ved Bergen/ da droge de der for med ald mact oc belagde Dronningen der inde. K. Suerre spurde det til Trondheim/ at saa stod til udi Bergen/ thi giorde hand sig snart ferdig/ oc drog til Bergen met 20 smaa Skib. Sigurd Magnussøn hafde 14 store skib/ oc lagde sig udi Florevaag met ald sin Hær. K. Suerre lagde sig stille hen under Huarffsnæs/ oc lod sine skib der ligge/ oc lod sig føre paa en liden Baad under en stor Holme/ som Krigsfolckit holt samtale paa om natten/ oc fick der megit at vide aff deris anslag/ synderlig at de vilde binde deris skib tæt tilhobe naar de skulde legge til huer andre/ Thi vore skib/ sagde de/ ere høye paa Borde/ de kunde icke falde ofuer til os/ men skulle endelige ligge under oc tabe.

Der K. Suerre hafde merckt deris Anslag/ da lod hand ro til sine skib igien/ oc sagde til sit Folck/ Vi ville mercke alle vore skibe/ oc binde et Handklæde om Stafnen/ saa at vi kiende huer andre udi mørckee/ oc ville vi være løse met vore skibe udi første anfald/ meden de ere alsomhadskeste/ met Steen oc andre Skodvaaben/ oc lader os lifue oc skytte os under Skioldene det beste vi kunde/ oc forvare vel vore Aarer oc Redskab/ at de icke brydis udi stycker.

Der natten var mesteparten leden/da lod Sigurd Magnussøn ro ud met sine skib jefnsidis/ oc det vaar i dagningen/oc vaare trosser belagde imellem alle skibene. Der de komme nogit ud fra Landet/ da kom K. Suerre dennem imod saa hasteligen/ at huer aff de andre sluppe løs huad de hafde udi Hænder/oc grebe trosserne fat/ oc kortede skibene saa tet tilhobe/ at den største part aff deris Aarer ginge i stycker imellem skibene/ der de suingede saa hastelige tilsammen/ oc begyntes strax saa hart et Slag/at Kong Suerris Folck kunde intet andet giøre/ end lifue oc skytte sig under Skioldene i det første anfald/ den stund de andre brugede haandløse Verjer/ som var Steen/ Skud oc andet saadant.

Der K. Suerris Folck fornumme/at mesteparten aff deris Skudvaaben vaare udskudne/ da sprunge de saa hastelige op under Skioldene/oc skyndede huer andre fram/oc brugede saa mandelige deris Vaaben/ at der falt megit Folck paa baade sider. J det samme kom et skib aff Byen med 100 Mend/ vel berustede/ K. Suerre til hielp/ Da begynte K. Sigurd Magnussøn oc hans selskab at legge aff met deris skibe/oc vilde fly/ Men de kunde ingen vey komme/ fordi mesteparten aff deris Aarer vaare blefne sønderbrodne/ den tid de saa hasteligen lagde skibene tilsammen/ oc dreff fordi et skib hid oc et andet did for strømmen. Da falt K. Suerre til met de smaa skib/ to eller tre paa huert aff de store skib/ oc ofuerfalt oc indtog det ene efter det andet/oc ihielslog alt det der var paa. Der bleff da slagen deris Konge Sigurd Magnussøn/ oc Olaff Jarlens Suaager aff Orknøi/ oc Halkield Jonsøn/ oc mesteparten aff alt det Folck dennem fulde/undertagen to skib komme aff/ som Sigurd Jarlsøn vaar paa. 1194.

Efter denne Sejer drog K. Suerre sønder til Kongelle/ oc der kom til hannem en Cardinal af Rom met Aflad/ Da bød K. Suerre hannem til giest/ oc vilde vide om hand vilde tøfue der til hans Kroning. Cardinalen suarede vel der til/ oc meente det kunde vel skee. Men Bisperne met Klerkerijet berettede dis imellem

for Cardinalen / at K. Suerre hafde forjagit Erchebispen aff Landet / oc gafue de for at K. Suerre var en Prest / oc der met at hand skulde hafue to Ectehustruer. Der K. Suerre kom anden gang udi tale met Cardinalen / da holt hand Kongen fore / at hannem burde først at forlige sig met Erchebispen / oc siden skulde hans begiering gaa for sig. Der K. Suerre fornam / huad Bisperne hafde indgifuet Cardinalen / da sagde hand til hannem: Jeg fornemmer vel huad ærende i hafue hid udi Landet / lige som andre Forrædere hafue før giort / At i fare hid oc med falskhed samle eder pendinge udaff Landet / oc naar i komme ud igien / da hafue vi icke andet derfor end spot oc forhadnelse aff eder udi andre Lande: Derfore siger jeg eder / at i skulle fare aff dette Land met det allerførste / eller jeg skal saa lade følge eder / at Pafven skal icke kiende eder naar i komme hiem / der met drog hand aff Landet.

Om Vaaren der efter lod K. Suerre forskrifue en dag udi
1194. Bergen / Der skulde alle Bisperne møde met andre Edlinger udi Landet: Did bleff oc forskrefuit Harald Jarl af Orknøi met Bispen der sammesteds. Der Harald Jarl kom til Bergen / da bleff hand forligt met K. Suerre udi saa maade / at Jarlen opgaf ald den ret hand hafde til Hjetland under Kronen i Norrige / men Orknøerne skulde hand beholde / met saadan forord at hand skulde giøre Kronen i Norrige regenskab for halffparten aff ald indkomst / oc bleff da dømt under Kronen alt det Gods som de aatte der vaare udi Slagit mod K. Suerre udi Florevaag / dog skulde Sletten faa det igien / om de vilde løse det inden tre Aar.

Udi denne Herredag bleff K. Suerre kronet met stor ære oc
1194. pract / Sanctorum Petri & Pauli dag / oc var Bisp Nicolaus aff Oslo den øfuerste udi den bestilling / oc bleff der da stort venskab mellem K. Suerre oc Bisperne / Dog Bisperne meente det icke ret aff hiertet.

Der kroningen var endet / da kallede Kongen alle Bisperne

ind for sig tillige/ oc sagde til dennem/ I gode Herrer oc Høfdinger: Dette er mit raad /at I regiere oc forestaa eders Kald oc bestilling vel som I ere ofuer sette/ met vijsdom oc forstand/ oc kommer det ihu / at den befalning oc matt som i hafue / er icke eders Fæder Arff / Seer eder udi Spejl paa Erchebisp Erich Blinde/ hand kand nu lidet hielpe sig sielff/ oc halfuem indre eder/ Holder eders troskab mod mig/ Jeg skal alting fly oc skicke som os alle skal være nytteligst. Dette lofuede de alle / Men bleff dog icke lenge holdet aff Bisp Nicolaus i Oslo.

Der efter drog Bisp Nicolaus aff Oslo ned til Danmarck/ til Erchebisp Erich Blinde/ der hafde hand ladet opføde en ung Person/ som hed Jngi/ oc sagde at det var K. Magnus søn/ hand fick et stort Anhang/ oc stor hielp oc forfremmelse aff Erchebispen oc aff Bisp Nicolaus oc aff Sigurd Jarlsøn: De forsamlede et stort tall Folck / (Dette Krigsfolck bleff kallet Bagler) oc droge op udi Vigen met ald matt til Søløjar Sund / Der kom K. Suerre dem imod / oc giorde de huer anden stor skade: Dog beholde de Bagler ofuerhanden/ oc K. Suerre drog til Bergen/ oc siden til Trondheim/ oc bleff der om Vinteren. Baglerne droge op til Sarpsborg oc stefnede Borgerting/ oc bleff Jngi Magnussøn der tagen til Konge/ oc tog saa ald Synderlanden i Norrig under sig met Skat oc Skyld.

1195.

1196.

K. Suerre lod udbiude Folck aff Trondelagen efter Jul/ oc rustede sig met 3000 mand til skibs/ oc drog saa synder ved Landet til Oslo/ der laa for hannem ald Baglehæren/ oc vaare rede at tage mod hannem. K. Suerre ordinerede oc skickede sit Folck udi tre hobe. Haakon Kongens søn lagde til norden for Nunneklosterit paa Lejret: Gregorius Jonsøn met den anden hob lagde til ved Øjren/ uden for Marjekircke/ Men K. Suerre lagde lige til Bryggen/ uden for S. Halvards Kircke/ Der met fulde de til saa mandelige paa alle sider/ at der falt aff de Bagler saa mange / at de begynte at gifue flucten/ oc de andre forfulde deñem/ saa

1198.

at der bleff slagen den største part af Krigsfolckit/ dog mest aff de Bagler/ men Jngi Magnussøn oc Bisperne flydde op i Landet/ oc droge nord ofuer Fieldet til Trondheim oc belagde det Feste som K. Suerre hafde ladet giøre ved Steenbergit/ oc efter en stacket belegring da gafue de sig under de Bagler/ oc suore dennem huldskab oc mandskab/ oc vaar Tosten Kugader deris øfuerste Høfuitzmand/ siden røfuede de Slottet oc brende det/ oc brude det ned i grund: Desligeste brende de alle de Orlogsskib som K. Suerre aatte/ oc droge siden der fra igien til Oplanden.

Der Slagit vaar ofuerstaaet udi Oslo/ da randsagede K. Suerris Folck Byen/ oc toge alt det der var/ baade Skib oc redskab/ oc alt andet huad der vaar/ oc de finge et stort Bytte/ oc K. Suerre drog siden sønder i Vigen til Godmar Fiorden/ oc tingede Landet under sig igien/ oc maatte Bønderne bøde huer for sig Landraade sag/ lige som de hafde værit met at forraade Land oc Folck fra deris rette Herre Konge.

Der efter bleff saadant forfærligt mord oc blodstyrtning udi Landet/ som de Bisper hafde oprørt/ oc endda opvecte Almu-
1199. en mod K. Suerre/ saa at udi 3 samfelde Aar var ingen time som
1200. nogen viste sig Lifsfrist/ Naar den ene var i Oslo/ da var den an-
1201. den i Trondheim/ oc myrde oc ihielslo for huer andre huilcke de kunde ofuerkomme: Dog bleff Baglernis endeligt saadant paa det sidste/ at K. Suerre giorde dennem det saa trangt/ at hand fick bestoldet den ypperste part af Høfuitzmendene inde paa Tonsberg hus/ oc laa der fore med ald sin mact udi 20 Vger/ oc kunde de ingen undsetning faa aff deris Konge/ men maatte opgifue Slottet udi K. Suerris Haand/ paa naade oc vnaade/ thi de vaare saa forhungrede/ at de neppeligen kunde gaa som stercke ste vaare: Den største part døde udi bestollingen/ oc somme strax efter/ Men de som ved Lifuet blefue tog hand til naade/ oc fick dennem deris Arff oc Eje igien.

1202. Efter denne store krig oc langvarige møde oc umag/ met vect

oc tancker/ bleff K. Suerre siug udi Tonsberg/ oc gick siugdommen icke hasteligen frem/ thi drog hand nord til Bergen/ oc kom did til Fastelafnet/ oc laa mest paa Sengen udi Forteckit paa skibet. Der hand kom til Bergen/ da lod hand føre sig til Slottet/ oc fick hand da en liden søfn/ da drømde hannem at en Mand kom til hannem/ oc hannem tyckte at hand vilde vide aff Manden huorledis den siugdom skulde endis met hannem/ oc siuntis hannem at Manden vende sig fra hannem/ oc sagde/ Bered dig til opstandelsen. Der aff forstod K. Suerre/ at siugdommen vilde sig snart forandre/ som oc skede/ Thi strax det led nogit paa dagen/ begynte siugdommen at formere sig/ oc om morgenen der efter lod hand forsamle lærde Mend til sig/ som giorde hannem den Christelige tieniste som dennem burde. Der efter lod hand oplese for Rigens Raad/ alle de Brefue som hand hafde skrefuit sin Søn til om Rigens Regimente/ oc lod dennem alle besegle udi deris nærværelse. Siden sagde K. Suerre til alle som hos hannem vaare/ Det skal eder alle vitterligt være/ at jeg hafuer ingen Søn lefuendis paa Jorden/ uden eniste Hagen Suerresøn/ om det kand skee at nogen kand met falskhed sige sig det at være/ oc der met giøre et oprør udi Landet efter min død/ huilcket huer maa vide at rette sig efter.

K. Suerre døde udi Bergen An. Christi 1202. (1195) octavo Idus Martij, der hand hafde regerit Norrig udi 25 Aar. Hand bleff begrafuen udi Domkircken paa den søndre side ved dørren/ oc bleff hans Suerd/ Skiold oc Banere hengt ofuer Grafuen/ oc en Tafle aff Kobber/ met nogle Vers/ skrefne met forgylte Bogstafue. Det samme Aar døde K. Knud udi Danmarck/ oc kom Valdemar hans Broder til Riget igien. 1202.

K. Suerre var vel tagen af alle/ Hand var en law Mand paa vext tyck oc sterck/ Hand hafde et deyligt Ansict oc bret/ ragt Skieg oc rødactig/ en veltalendis Mand/ saa at alle de hannem hørde/ de berømmede hans Tale: Aldrig drack hand saa/ at no-

gen kunde kiende det paa hannem / enten udi ord eller adfærd/ Hand talede intet ofuer Maaltid / En herlig Mand udi hans fæde/ oc siuntis da høj oc statlig naar hand sad/ Thi hand hafde et langt Liff oc stackede Been: En god Stridsmand/ baade duelig oc dierff/ som vel kand formerckis aff hans Historie.

XXVI.

Kong Hagen Suerris Søn/ som bleff kaldet den Gamle.

1202. STrax efter K. Suerris afgang ginge Birkebenerne til skibs/ met deris Høfuitzmand Hagen Galin (hand var Ceciliæ søn/ K. Suerris Systers) oc Peter Steiper/ som oc var K. Suerris Systersøn/ De hafde med sig de Brefue/ som K. Suerre hafde tilforn ladet skrifue til sin søn Hagen/ som før er omtalit/ oc de sejlede nord med et skib vel bemandet / oc der de komme for Stadshaff / sejlede de uden skiærs nord til Trondheims Minde/ fordi at Baglerne (det er K. Jngis Krigsfolck) hafde indtagit Landet ved Siøsiden udi Sogn oc Fiordene / oc begge Møre oc Rumsdal/ oc laa der udi store hobe/ oc der de komme indtil Nidros/ lagde de ind til Kongens Gaard der Messen var siungen/ oc nogen aff Kongens Folck komme dennem til møde / oc helsede dennem venlig / oc spurde dennem om tidende/ oc besynderlig huorledis Kongen lefuede/ thi de hafde hørt/ at hand var kranck. Birckebenerne suarede/ at det var nu bedre med hannem/ oc de spurde/ huor Hagen Kongens Søn var: Dennem bleff sagt / at hand var hiemme udi sit Herberg: De ginge op til Christkirck/ oc siden til Kongens Gaard / oc lode Hagen udkalde/ oc sagde sig hafue noget hiemmeligt at gifue hannem tilkiende: Hagen gick til Dørren / oc lod kalde Hagen Galin oc Peter Steiper / met nogen aff de fornemmeste til sig/ oc de hilsede huer andre venlige: Siden gafue de hannem alting tilkiende/ om hans Faders afgang/ oc antvordede hannem Brefuene/ oc talede no-

gen stund met hannem. Der efter lod Hagen Kongens søn sammenkalde sit Raad/ oc alle sine Hoffsinder/ oc gaff dem disse tidende tilkiende/ oc blef hand strax paa den samme stefne hyldet/ oc tagen til en Høfding ofuer alt Norrig.

Om Vaaren der efter lod hand stefne alle Bønder i Tron- 1203.
delagen til Oireting/ oc bleff hand der paa Tingit tagen til Konge ofuer alt Landet/ oc en Bonde som Skeruord hed/ gaff hannem Konge nafn Der efter tog hand Folck an/ oc flere Hoffsinder/ oc alle hans Faders gamle Hoffsinder komme til hannem/ oc hand sette sine Mend ofuer Lænene. Siden lod hand ferdig gjøre sine Orlogs skib/ oc udbiude Leding/ oc seillede met sit Folck til Bergen. Baglerne vaare inde paa Landet/ oc der spurdis atskillige tidende fra dennem: Somme sagde/ at de vilde drage nord til Trondheim/ oc en part/ at de vaare komne ned paa Rogeland (det er Jæderen) thi sende Kongen sit Folck mod dennem met Peter Steiper/ Torgrim aff Lianæs/ Einer Kongens maag/ oc flere Høffdinger met megit Folck/ oc der de komme til Rot/ spurde de at Baglerne vaare i Stavanger.

Om morgenen der efter da saae Birkebenerne/ at Baglerne komme roendis sønden til oc stefne til Øen met deris skib/ oc de lagde ud mod dennem. Der Baglerne det saae/ flydde de/ oc Birkebenerne forfulde dennem/ oc optoge et aff deris skib: Baglerne verieede sig vel der paa/ men dog bleff det Skibsfolck mesteparten slagit/ oc de andre flydde ind i Fiordene/ oc forløbe skibene/ oc gafue sig op i Landet igien/ oc Birkebenerne sejlede til Bergen igien/ oc Kongen sejlede saa nord til Trondheim/ oc laa lenge om Sommeren i Fiordene.

Dronning Margrete K. Suerris efterlefuerske/ drog efter hans afgang Øster i Vigen met hendis Daatter Christin/ oc sin Systers Daatter Fru Christin Nicláus daatter/ oc actede at drage op til Gotland (det er Vester Gydland): Birkebenerne fiuntis det icke være raadeligt/ at Kongens Daatter skulde

dra-

drage aff Landet/ Thi drog Peter Steiper øster til Oslo/ oc fant Dronningen der/ oc der hand hafde tøfuet der nogen dage/ hende det sig/ at Dronningen var i bad/ da gick Peter Steiper ind i Dronningens Kammer/ oc sagde til Christin Kongens daatter/ at Baglerne vaare strax paa Hænderne: Jomfruen bleff forskrecket/ oc spurde huad gode raad hand gaff. Peter tog hende op i faffnen/ oc bar hende til sit skib/ oc lod sla tielding aff/ oc hans Folck gafue sig til Aarerne/ oc der de lagde aff met skibene/ kom Dronningen hasteligen paa Bryggen/ oc raabte / at de skulde faa hende hendis Daatter igien. Peter Steiper sagde/ at hun skulde først drage til Kongen hendis Broder. Da lod Dronningen ilde/ oc sagde / Gud gifue at jeg maatte lefue den dag/ at jeg kunde giøre eder saa stor sorge oc harm igien / som I nu giøre mig: Jeg er en Kongis Daatter / oc var gifuen en Konge her i Riget/ oc hafuer icke uden dette ene Barn med hannem/ huilcket I nu røfue mig fra / lige som det vaare et Træls eller et Slæfred Barn. Saadant raabte hun dennem efter/ meden de kunde høre hende: Siden drog hun op til Suerig med hendis Frencke Fru Christin: Men Peter førde Kongens Daatter til hendis Broder K. Hagen/ oc hun bleff der vel annammet/ oc ærlige holden.

Denne Sommer komme til Norrig igen/ Ercke Biscop Erick i Nidros/ oc Bisp Marten i Bergen / Bisp Niæls i Stavanger/ Bisp Jfuer i Hammer/ oc Bisp Nicolaus i Oslo/ som hafde fult Baglernis Hær / oc værit stundom i Danmarck/ oc stundom i Suerrig/ oc blefue de forligte med K. Hagen/ oc huer drog til sin Biscops stoel/ oc Erckebispen tog alt Landet udi forligelse igien. Da kom oc fra Jsland Gudmund den Gode/ som var udvald Bisp til Jsland/ oc bleff Vinteren ofuer hos Erckebispen. Baglerne hulde sig oppe i Landet om Sommeren oc Høsten/ oc Jngi deris Konge holt Huus paa den store Ø som ligger udi Miøs / med megit Folck/ oc hans Høfdinger hafde Lænene inde paa Oplanden/ oc bleff deris hob daglligen jo mindre oc mindre/

dre/ thi alt Landsfolcket gaff sig under K. Hagen/ oc hand bleff megit vennesalig oc afholden aff Almuen/ thi hand holt sig from oc venlig mod Bønderne/ men mod sit egit Folck vaar hand haard oc streng/ oc straffede dennem hart/ baade met skarpe ord oc anden straff/ naar de giorde Bønderne nogen wret.

Bønderne paa Opland forsamlede sig met nogne aff Kongens suorne Mend/ oc droge ud paa Øen udi Miøs/ med smaa Baade oc Flaader/ thi alle store Roerskib oc Ferier hafde K. Ingi ladet tage ud til Øen/ oc de komme der ud før dag/ oc søgte hiem til Kongens Gaard/ hand sad endda oc drack med sine Mend. En aff Vecterne kom ind oc sagde dem/ at Fienderne vaare ved Gaarden. Kongen sprang op/ bad sine Mend vebne sig oc gaa ud mod dennem/ oc lade sig icke myrde inde i Husit. Kongen gick sielff ud met de første/ oc varede det icke lenge/ før end hand bleff slagen/ met største parten aff sit Folck. Der de andre Bagler det spurde/ som paa andre steder vaare forsamlede/ da blefue de forsagede/ oc flydde/ en part til Suerrig/ en part til Danmarck/ oc en part til deris Frender/ oc nogne søgte forligelse hos Kong Hagen/ oc bleff da alt det Folck oc den hob adspred oc forstøret.

K. Hagen vaar den Vinter udi Trondhiem/ oc efter Jul sende hand sin Brefdrager til Oplanden/ oc Øster til Vigen/ met sine Brefue oc befalning/ huor efter hans Befalningsmend oc Almuen skulde rette sig/ oc gaff tilkiende/ at hand vilde komme Øster til Vigen om Sommeren der efter. Dißligeste sende hand venlige brefue oc budskab til Suerrige/ at Dr. Margrete oc Fru Christin skulde komme til hannem/ de skulde blifue holden i største act oc ære hos hannem. De sende hannem ocsaa venlige brefue oc bud tilbage igien/ om alt det som hand dennem tilskrefuit hafde.

Om Vaaren/ strax efter Paasken/ seilede K. Hagen met megit Folck sønder til Bergen/ oc siden øster i Vigen/ oc drog til alle Kiøbstæder/ oc alt øster til Elfuen/ oc alt Folcket gick hannem 1203.

til

til haande / oc fulde hannem samme tid de ypperste Herrer udi Landet/ som vaar Hagen Galin / Peter Steiper/ baade Kong Suerris Syster sønner / Sigurd oc Roar Kongens Frender/ oc Dagfind Bonde/ oc mange andre Krigs Høfuitzmend/ oc der hand drog tilbage igien/ da tøfuede hand lenge i Sarpsborg om Høsten: der tog hand til sig en Edelmands dotter/ som hed Inga/ fød aff stor Slect udi Borgesyssel / hun vaar hos K. Hagen
1203. i hans Herberge/ dog viste der ingen aff deris handel / uden Hagen Galin / oc Peter Steiper / oc nogne andre Kongens tro Mend/ oc bleff hun fructsommelig ved Kongen. Der efter drog hand nord i Vigen igien / oc indtil Oslo/ oc tøfuede der nogen stund: der komme til hannem Dr. Margrete oc Fru Christin/ oc Kongen tog megit venlig mod denuem/ oc de følgede hannem til Bergen/ oc der vilde hand blifue om Vinteren.

Udi Kong Suerris tid var der en Mand i Danmarck/ ved nafn Erling/ hand sagde sig være Kong Magni Erling Søns Søn/ thi hafde Kongen send Mend til Danmarck/ at opsøge oc dræbe hannem / men hand bleff advaret / oc flydde til Vester-Gydland. Der K. Hagen det spurde/ sende hand Bud oc brefue til K. Knud i Suerrig/ at saadan en Mand vaar i hans Rige/ som kalled sig K. Magni Søn / oc actede at giøre wfred i Norrig: Der K. Knud det spurde/ sende hand sine Mend hen/ oc lod hannem opsøge/ oc indsette i det høye Taarn paa Visings ø: der hand nogen tid lang der hafde siddet / bestillede hand med en Quinde/ som bar Mad til hannem/ at hun fick hannem mange klæder eller Laggen ind til sig/ huilcke hand skar udi lange regler/ oc knytte enderne sammen/ oc der med vant hand sig ned for muren ofuen aff Taarnit / oc der Linen icke var saa lang/ at den kunde recke til jorden / lod hand sig falde / oc slog det ene Laar i stycker / saa at hand altid siden haltede / oc hand kom der fra/ oc gaff sig Øster paa Jærnbergene. Der Kong Hagen det spurde/ sende hand sine Mend øster i Jærnberge Land / oc lod hannem

nem skielssa/ oc de førde hans Halsbog eller Tegnebog til Kongen / som hans Nafn stod i skrefuit / Huilcken Bog siden bleff kient aff dem / som viste at den haffde hørt hannem til.

Den samme Sommer kom der en Mand til Skaanør/den tid Marcket bleff der holden/ oc sagde sig være Kong Magnus Erlings Søns Søn / oc hafde nogen stund været i Venden/ oc siden hafde været indset nogen tidlang udi et Taarn paa Visings Ø. Der de adsprede Bagler/som vaare komne mange der til Marcket / det hørde / da sellede de sig til hannem/ oc vilde tagit hannem til deris Høffding / oc sagde sig ville faa Folck nock / naar de hafde en Høffding som vaar Kong Magni Søn/ Men hand suarede dennem oc sagde/Kong Hagen hafuer yndist oc venskab aff alt Folcket i Norrig/ oc som mig er sagt/ er Baglernis Høfdinger den største part gaaet hannem til haande: thi begynder jeg ingenlunde denne handel med saa liden mact oc styrcke/ oc der med skildis de ad / oc hand drog til Kiøbenhafn oc vaar der om Vinteren. 1203.

K. Hagen vaar om Vinteren udi Bergen/ oc Dronning Margretæ hans Stifmoder hos hannem/ hand lod holde hende et besynderlig Kiøcken oc Bord/ oc det skede sielden at hun gick til Bords med Kongen. Frøiken Christin Kongens Dotter / K. Hagens syster/var altid hos hendis Moder: Dronningen motte icke vel lide Kongen / oc var hun ofteste wglad oc ilde til freds/ men Kongen holt sig altid blid / venlig oc vel talendis imod hende. Fru Christin lagde altingest til det beste imellem dennem. Kongen lod herligen berede mod Jule Høytid / oc der det lidde mod Julen/kom der megit Folck til hannem/ baade hans Læns-høfdinger oc andre hans suorne Mend. Dronningen hafde stor had oc vrede til Peter Steiper / oc alle de andre som hafde værit med hannem Øster til Oslo oc hente hendis Dotter fra hende/ Men hun maatte saare vel lide Hagen Galin/ oc hafde ald 1204.

hendis trøst til hannem. Kongen sende bud til Dronningen oc Frøiken Christin paa Jule Aften/ at de skulde komme til Bords met hannem/ oc vaar da Kongens Sal fuld aff Folck/ oc huer vaar skicket i sit sted/ efter gammel sedvan. Dronningen suarede met stor vrede/ oc sagde/ Jeg maa lenge komme ihu at jeg sad i høy sædet om Juleaften hos min salige Herre oc Konge: Sig Hagen det/ at jeg kommer icke i hans høj sæde at sidde. Der Kongen fick det at vide/ giorde det hannem ont/ at hun icke vilde annamme med tacke/ den ære oc tieniste som hand hende tilbød/ oc hand sagde/ Endog at Dr. Margrete er saa stolt/ at hun icke vil ydmyge sig oc sidde hos os/ saa skal dog min Syster Christina komme til os. Det bleff Dronningen sagd/ oc at Kongen vaar vred. Hun suarede: Troer hand at jeg mindis det icke/ at hand tog min Dotter fra mig i Oslo/ uden hand nu minder mig der paa igien. Dotteren tog paa hende oc sagde: Moder/ gifuer eder tilfreds/ jeg vil blifue hos eder. Hun suarede/ Det skal saa være daatter: Icke skalt du komme i Wvenners hænder/ meden jeg er saa nær/ oc maa end Gud gifue/ at vi blifue icke lenge under denne tuang/ oc hun stod op oc gick med hendis Dotter i Kongens Sal/ oc sette sig i høy sædet/ oc Kongen oc hans Giester vaare megit glade.

Anden dag i Jul lod Kongen siunge Messe for sig/ oc gick si-
1204. den met nogne faa Mend i sit Kammers/ oc lod sin Median sla/ oc aad oc drack hand nogit lidet/ oc tøfuede siden til Høymesse var ude i Christkircke/ før end hand gick til bords/ oc hand holt sig stille/ efter laden/ oc vilde icke hafue lius nær til sig/ oc aad oc drack lidet/ oc talede icke heller meget. Den tredie dag i Jul/ lod hand siunge Messe for sig i sit Sengekammer/ oc gick siden til bords/ oc befand hand sig da megit suag at være/ Thi gick hand udi sit Kammer strax efter Maaltid/ oc lagde sig ved Sengen: om natten der efter bleff hans skrøbelighed jo større oc større. Den 5 dag i Jul bleff ald hans Legem ophefuit/ oc blefue der icke mange til

stede

ckede at gaa til hannem/ oc hans onde forøgede sig huer dag/ indtil den 8 dag i Jul / da døde hand / oc vaar da ald hans Legem blaa/ oc opblæst/ saa at det vaar neppelig ligt efter et Menniskis Legeme/ oc det bleff begrafuit udi Christkircke / paa nordre side/ tuert ofuer fra K. Suerris Graff / oc alt Landsfolcket sørgede for hannem/ oc sagde sig hafue faaet den største Mandeskade ved hans død.

K. Hagen vaar en deylig Mand / vel skicket paa sine Lemmer / oc hafde deylig lydde paa sit Ansict oc Haar: Hand vaar maadelig høy/ dog megit høyre end hans Fader vaar: Hand hafde et klar oc rede maal / oc var vel talendis / oc hafde hand megit forandrit sine seder / siden hand bleff Konge / oc alt til det beste/ hand vaar stille / oc megit herlig oc hæderlig/ naar hand sad i sit Kongelige sæde.

XXVII.
Kong Gutorm Sigurtsøn.

DEn 10 Dag udi Jul holt Bispen raad med Kongens Hoffsinder oc de beste Mend/ huem de skulde tage til Konge igien / oc blefue da alle samdrecteligen saa beraadde/ at de toge Gutorm Sigurt Lavarts søn / K. Suerris Sønne søn/ oc K. Hagens Broder søn til Konge igien/ som da var 4 Aar gammel/ oc skulde Hagen Galin regere Riget oc det Kongelige Hof paa hans vegne/ oc Peter Steiper oc Einer Kongens maag skulde opfostre oc tage vare paa Kongen: Dette bleff saaledis endrectelige samtyckt/ oc stadfest med Vaabne tag/ oc der de ginge til bords / lidde Høffdingerne Kongen ind/ oc sette hannem i Konge sæde/ oc giorde hannem Kongelig tieniste. Da tog Kongen et Suerd / oc band ved Hagen Galins side/ oc hengde en Skiold paa hans Axel/ oc giorde hannem til en Grefue med alle Høfdingernis samtycke / oc sette hannem paa Bencken hos sig/ oc i saa maade holt de Krigsfolcket tilsammen. Der efter sende 1204.

Kongen oc Grefuen Brefue Nord til Trondheim/ at Inge Baard Gutorms Søns søn skulde hafue alt Trondelagen i forlæningen.

Der denne Tidende spurdis til Danmarck/ da vaar Erling Stenveg i Kiøbenhafn/ oc strax søgte alle Baglerne til hannem som hafde værit hos hannem om Vinteren tilforn/ oc fick hand snart en Flock forsamlet. Der komme til hannem aff Norrig/ Torleif Skalper/ Arnbiørn/ Trold/ Od/ Tand/ Agmonds Sønner/ oc de sende Bud til Norrig/ at alle de som vilde styrcke deris Flock oc Forsamling/ skulde komme til dennem udi Aalborg/ oc Erling drog til Kongen i Danmarck/ oc klagede sin vaande for hannem/ oc begierede hielp/ oc gaff fore at Kongen vaar hans Frende/ oc burde derfore at giøre hannem bistand. Kongen lofuede at giøre hannem undsetning/ oc hielpe hannem til at bekomme sit Fæderne Rige. Erling begynte sin Reyse fra Kiøbenhafn udi Faste/ oc drog til Aalborg med sin Flock: Der komme til hannem aff Norrig/ Reider Sendemand/ Philippus aff Vegene/ Jon Dronning oc Salue Disarsøn/ oc hand fick Skuder oc Skib/ oc drog ofuer til Vigen i Norrig/ oc siden til Oslo/ oc alt Landsfolcket gick hannem til haande.

Bisp Niclaus vaar udi Oslo/ oc Erling begierede at hand vilde anamme hans bevjsning aff hannem paa sit Fæderne/ men Bispen vilde icke tilstede/ at det skulde skee udi Oslo: Men der Høffdingerne oc de ypperste Mend lagde sig der udi/ oc styrckede Erlings begiering/ da bad Bispen hannem bære gloende Jærn/ om hand vilde udi Sarpsborg. Erling drog til Borg oc festede Jærnburd: Men der hand skulde gaa under Jærn/ sagde Bispen/ at hand skulde drage til Tunsberg/ oc der giøre sin bevjsning udi Dane Konges nærverelse/ som snart var did forventendis/ oc vilde uden tuifl vide huad sandhed Erling foer med: Thi der som det skede med Kongens villie/ oc det lyckedis hannem vel/ maatte hand forvente sig hielp oc bjstand aff Kongen: men der som hand

foer med løgn/hafde hand straff oc refsning at forvente. Erling lod sig det vel befalde/oc sagde sig det ville vofue/thi hand fortrøstede sig paa Guds hielp oc bijstand i denne sin retferdige Sag/ oc hand drog til Tonsberg.

Det første som Bispen Niclaus hafde spurt/ at Erling forsamlede sit Folck udi Danmarck/ da drog hand til Kongen i Danmarck/ oc adspurd hannem om hand vilde giøre samme Erling bistand. Kongen sagde ja/ at hand det hafde losuit hannem/ for deris Frendskabs skyld. Bispen sagde/ Vnderligt siunis mig det Herre/ saa vijs en Første som i er/ at i skulde lade reyse Folck udi eders land/oc giøre dennem bistand til at stride paa et andet Kongerige/hues Høfding ingen veed huad Slect oc byrd hand er kommen af/oc jeg tencker hand er en Torperis søn i Oplanden/oc er for sin løgn skyld fordrefuen aff sit Fæderneland/oc hafuer værit lenge hudset oc hadet aff alle gode Folck. Men der som i ville sende eders Hær til Norrig/ oc stille oc frede Landet aff den store wskickelighed oc Guds Vrede oc Plage som Baglerne der hafue lenge giort oc opvect/ da setter en aff eders egne Frender der ofuer/ som i vide at være eder tro oc lydig: Thi Gud hafuer nu omstyrt alle Baglernis Høffdinger/ som nogen Forstand hafde til at være Høffdinger ofuer dem: Efftersdi de brugede deris Forstand mere til ont end got/ oc de hafue nu tagit et barnactigt oc vanvittigt Menniske til Konge ofuer sig/ oc sielfue vide de ingen gode raad. Kongen suarede/ Mine Frender ere saa vel forsørget her udi Danmarck/ at de icke ville drage til Norrig med dette Folck. Bispen sagde/ Jeg veed en Mand som er vel skicket til at tage ved denne Bestilling/ Det er eders Frende Her Philippus Kong Jngis Syster Søn i Norrig/ Thi hand hafuer alle de stycker/ som en Konge eller Høffding søimmer at hafue. Bispen talede det tit oc offte vijseligen oc vel for Kongen/ oc det kom saa langt paa det sidste/ at Kongen samtycte hannem det/ oc

losuede at skulle komme sielff udi Norrig om Sommeren der efter/ oc der med drog Bispen hiem igien.

Om Sommeren der efter drog K. Valdemar ofuer til
1204. Norrig med 300 skib/ oc kom til Tonsberg om Botolphi tid/ oc var med hannem Philippus Simonssøn oc Eltzo Kaarissøn Norske Mend. Philippi Moder var Margreta Arnes daatter paa Stads Rein/ oc Sigurds Dronnings Rangvalt Jngi søns dotter: Margreta var K. Jngi Harald søns Syster paa Moderens side/ oc Orm Kongens Broders søn var Jfuer Sueisis Søn. K. Valdemar hafde lofuit Bisp Niclaus/ at Philippus skulde blifue Høfuitzmand ofuer Baglernis Folck/ om de det sielf vilde samtycke/ oc der det bleff Baglerne foreholdet/ da raabte alle Høfdingerne i Folken der imod/ oc sagde/ at de vilde hafue Kong Magnus søn til Konge/ som var byrdig der til/ oc ingenlunde vilde de tiene eller til Konning hafue den Mand/ som icke var høybyrdigere end en aff dennem/ de vilde heller skilie deris Folck ad/ oc huer see for sig. Bønderne suarede oc/ At der som nogen Kongens søn var for haanden/ den vilde de gifue Konge nafn/ oc være hannem bistandige oc lydige: Men der som den icke vaare/ da vilde de ingen opreisning giøre inden Lands. Der Bisp Niclaus fornam/ at denne Flok kunde ingen fremgang faa/ uden Erling bleff tagen til Konge/ da sagde hand til hannem/ Mig siunis at Bønderne ere megit wvillige til at giøre nogen opreist/ saa at du liden hielp tør vente dig aff dennem/ uden jeg staar dig bj/ oc forfremmer dig her udi/ thi jeg veed det for sanding/ at der som det icke vil lyckis dig/ at bære Jærn/ da lader Dane konning dig dræbe/ oc enddog jeg vel kand tencke huem din Fader monne været/ saa kand jeg dog vende det huorledis jeg vil/ der som du vilt forøge min Frendis Philippi ære oc værdighed/ oc giøre hannem til din Jarl/ da vil jeg sla mig til dig/ oc hielpe dig at reise denne Flok/ oc staa dig bj aff ald min mact/ med alle mine Frender oc Venner/ oc hues jeg formaar. Dette bleff saaledis samtyckt/ oc endelige

lige beslutet dennem imellem / at Philippus skulde blifue Gref-
ue/ om Erling vilde blifue Konge.

Erling Steenveg drog til Tonsberg/ oc festede Jærnburd andet sinde/ oc Bisp Nicolaus vjede Jærnet: Men Kong Valdemar / som der vaar kommen / stafuede hannem Eeden fore oc raadde for Jærnburden (det er/ huor mange gloende Jærn hand skulde bære) Der tiden kom/ at Erling skulde giøre sig frj/ skickede K. Valdemar bevebnede Krigsfolck uden om Kircken/ huor aff mand kunde nock forstaa/ huad Erling var tillafuit/ om hannem hafde feilet nogit. Bisp Niclaus ledde Erling i Chors dørren der hand blottede eller bargiorde sin Haand/ oc hand holt Erlings Haand op / oc lagde sine Fingre der i / oc sagde med høyer røst/ Hand hafuet vel giort sig frj/ jeg saa aldrig en Haand komme wskad fra Jærnit som denne. Kongen stod strax uden for
Chors dørren/ oc alt hans Folck der neden før i Kircken/ oc de be- 1204.
gynte alle at tacke Gud/ oc siunge Te Deum Laudamus. Erling var den dag Kongens Giest/ oc Kongen skienckte hannem 35 Orlog skib/ med ald deris rustning oc tilbehøring. Anden dagen der efter bleff Erling tagen til Konge paa Høugating / oc der gaff hand Philippus Grefue nafn/ oc nogen stund der efter drog K. Valdemar til Danmarck igien med sin gandske Hær / oc drog hand fredelig aff Norrig/ oc giorde ingen mand skade. Da søgte megit Folck til Erling / oc suore hannem/ oc komme disse Høfdinger til hannem / Arnbiørn Jonssøn / Helie Byrie søn/ Asbiørn Koppere/ Giurt Bentes søn/ Gutorm Tuarre/ Orm Lafue/ Tord Dotte/ Bendict aff Gumniønæs/ Simon Kyr/ Kolben Røde / Giurt Skielge / oc hafde de megit Folck med sig oc skøne Skib. Om S. Hans tid droge de ud til Sarpsborg oc hulde der Ting/ oc bleff Erling der til Konge tagen/ oc Philippus til Grefue: siden droge de ofuer til Tonsberg igien/ oc Bisp Niclaus med dennem. Der Birckebenerne dette spurde/ rømde de nord i Landet/ en part til Bergen/ oc en part til Tonsberg.

Dronning Margretæ var udi Bergen efter K. Hagens død / oc alle mand hafde stor mistancke til hende oc hendis Mend for Kongens død / oc det kom paa det sidste til høy maals tale / at hun oc hendis Tienere blefue obenbare beskyldet / at de hafde forgifuet Kongen / men hun sagde ney der til / oc at hun oc hendis Tienere vaare der uskyldig udi. Hagen Galin orsagede hende / oc stod hende megit bj i denne sag / Men Høfdingerne oc Kongens beste Venner søgte oc paatalede denne sag saa hart / at Dronningen maatte faa en Mand til at bære Jærn for hende oc alle hendis Mend / til undskylding oc vederførsel i denne sag: den Mand hed Peter som Jærnit bar / oc bleff hand megit ilde brent / thi bleff hand strax henled oc drenckt / oc Kongens Tienere oc Krigsfolck begynte at knurre / oc sagde / at Dronningen var lige saadan straf værdig: thi bleff hun forskrecket / oc søgte hielp hos hendis Venner / Hagen Galin stod hende troligen bj / oc forskaffede hende Folck oc fordenskab ind i Sogn / oc der fra op til Valders til Erling paa Quidme / hand forfremmede hende siden indtil hun kom Øster til Værmeland / oc siden til Suerrig / men Fru Christin bleff igen hos Hagen Galin / oc hafde synderlig venskab med hannem.

Om Sommeren spurde Birkebenerne at Baglerne hafde
1205. samlet en stor Flock oc forsamling udi Vigen / oc huorledis ald den handel var tilgaaen: da droge de nord til Trondheim / oc Hagen Galin hafde Fru Christin med sig / oc lod hand megit Krigsfolck igien i Bergen / med disse Høfdinger / Dagfind Bonde / Torgrim aff Lianæs oc Tore Bruse: Der Grefue Hagen Galin kom nord til Trondheim / lode Kongen oc hand stefne Almuen til Øire ting / oc forsamlede Krigsfolck.

Strax der efter fick Kongen saadan kranckhed / at hannem tycktis skarpe nagle stinge igiennem alt hans Legem / oc der hand bleff atspurt / naar hand først fant det onde / sagde hand / at den Suenske Kone / det var Fru Christin / sette hannem paa sin knæ /

oc krafuede hannem omkring hans Legem/ oc strax fick hand den kranckhed / oc nogen dage der efter døde Kongen aff samme siu-
ge/ oc bleff begrafuen udi Christkircke/ oc Hagen Jarl raadde of- 1205.
uer Krigsfolcket/ oc hafde en stor Hær.

K. Sigurd Haraldsøn hafde en dotter ved nafn Cecilia/ hun bleff hæderligen opfostret udi Trondelafuen/ saa som et Konge-barn søm̃ede/ oc den tid K. Suerre begynte at stride paa Norrig/ som før er sagt / da fant hand hende udi Værmeland/ oc kiende hende for Syster/ oc talede ofte med hende/ oc var hun der gift/ thi den tid at Erling Skacke var efter at ødelegge ald K. Harald Gillis slect oc Afkom/ da blef Cecilia gift til Værmeland met Folkuider Lagmand: deris søn var Hagen Galin Grefue udi Norrig: der Cecilia spurde/ at Suerre hendis broder var blefuen Konge udi Norrig/ drog hun fra hendis mand/ thi hun unte hañem icke vel/ oc hand fick hende Gielmin at bo paa/ der som hun var opfostret.

Baard Gutormssøn paa Reine var Asulff Skule søns søn/ oc Skule var Toste Jarls søn / som før er sagt udi Harald Haardraadis Historia/ Asulfs moder var Guron Nefstens dotter/ hendis Moder var Ingerig K. Sigurd Sirs dotter/ Gutorms moder var Thora Skofte Ogmundsøns dotter/ Ogmund var Torberg Arnesøns søn/ oc Ragnhilds Erling Skialgsøns dotters: Toras Moder var Sigrid Tord Follesøns dotter/ som var S. Olufs Fennickedrager/ Sigrids Moder var Alof Einer Tambeskielfuers dotter oc Bergliot Hagen Jarls dotters.

Baard Gutormssøn var en Lænshøfding/ som hans Forældre hafde værit for hannem / hand var megit rijg/ oc en deylig Mand/ sactmodig oc stille/ oc holt sig vel/ hand bode paa Reine/ den tid K. Suerre kom til Riget/ hand kom snart udi stor venskab med Kongen/ thi begierede hand paa det sidste/ at Kongen skulde gifue hannem sin Syster til hustru. Kongen samtyete det/ men Erckebisp Oisten vilde det icke tilstede/ saa lenge som hendis Mand Folckvider lefuede/ thi drog Cecilia til Erckebispen/ oc talede met hannem udi K. Suerris/ oc mange Høfdingers nærve-

relse/ oc spurde hannem ad/ om hand hafde forbudet hende at gifte sig med hendis Frenders raad / Hand sagde ja / oc bad hende drage til Værmeland til hendis Ectemand. Hun suarede/ Jeg maa bekiende at jeg hafuer ingen Ectemand / Thi den tid at Erling Skacke / oc K. Magnus hans Søn / hafde ihielslagit alle mine Frender som de kunde ofuerkomme/ oc bare nogen Fare fore/ da toge de mig oc forsende mig uden Lands/ oc gafue mig Folkuit Lagmand til Selskab/ mod min vilie oc samtycke: Dog viste jeg mig ingen raad til at komme der fra/ før end min Broder kom her til Riget/ oc meente jeg mig nu hos hannem at være fri for saadan sag/ oc strax bevijste hun denne hendis beretning med sandferdige Vidnisbyrd/ thi gaff Bispen hende loff til at gifte sig/ oc Kongen lod hendis Bryllup hæderlig giøre med Baard Gutorms søn/ oc de aflede en Søn sammen/ som Jngi bleff kaldet/ oc siden bleff Konge i Norrig/ oc nogit der efter bleff Cecilia Kongens dotter død / oc begrafuen udi Christkircke norden ved Chorit/ oc hendis Graff kostelig prydet. Baard Gutorms søn fick siden til Hustru Ragnfrid Erlings dotter paa Quidne/ Lænshøfdings i Valders: deris Børn vaare/ Sigurd/ Asulff/ Gutorm oc Skuli/ oc en dotter ved nafn Jngeborg/ som fick Alff aff Trondberg/ hand aflede med hende Erling hin unge. Baard døde udi Bergen/ om Sommeren efter at Kong Suerre hafde slagit sig med Ojeskæggerne i Florevog/ oc bleff begrafuen i Christkircke paa den nordre side i Choret / oc hans Graff herligen prydet: Der efter drog hans Søn Jngi til K. Suerris Hoff oc føddis der op.

XXVIII.

K. Jngi Baarts søn.

EFter K. Gutorms død ginge Høffdingerne i raad/ huem de vilde tage til Konge igien / Oc den første part gafue deris stemme oc samtycke paa Hagen Jarl Galin/ men Er-

ckebips

ckebisp Erick lagde sig der imod / oc sagde / at dennem var nogen tuist oc wenighed imellem: Disligeste støtte hand sig fast paa det venskab som Hagen Jarl hafde lagt med Fru Christin Suenska: Samme tid komme Bønderne aff alle Læn i Trondelagen / som vaare stefnede til Øreting / at kaare oc udvelie sig en Konge / oc blefue da til nefnde de Brødre Hagen Galin oc Inge Baards søn / oc Sigurt K. Suerris Syster Sønner / oc Roar Kongens Frende / oc Peter Steiper Kongens Syster søn / hans Hustru var Ingeborg K. Magnus Erlings søns dotter: Om disse Herrer var langt beraad / oc atskillige samtycke iblant Høffdingerne: men paa det sidste bleff Øretinget set / oc S. Olaffs Skrin der opbaarit / oc Erckebisp Erick oc Clerkeriet fulde med ud paa Tingit / oc der de hafde samtale om Kongens udkaarelse / bleff det skut til Lougen / at Bønderne burde at udkaare sig en Konge / oc det samtyckte de alle. Bønderne ginge i raad / huem de vilde tage til Konge aff disse tre Kong Sigurts Dotters sønner / Hagen Jarl / Ingi Baards søn oc Sigurt Baards søn / oc falt alle deris sind til Sigurd / thi hand var stille / retvijs / ydmyg oc vensalig: Men en part lagde sig der imod / oc sagde / at hand var icke Mand til nogit Regimente at føre / oc der var en stor Krigshær / oc Fiender komme i Landet / oc Hagen Jarl var best skickelig til at være ofuer Krigsfolcket: Oc det kom saa langt / at Læns høfdingerne vilde icke andet / end at hafue Hagen til Konge. Bønderne sagde / Da er det allis voris vilie / at vi icke ville hafue den til Konge som er aff Gotiske Slect paa sin Faders side / Men vi ville heller hafue den som er lige nær kommen aff Kongeslecten ved hannem / oc er paa Fæderne aff den beste Slect i ald Trondelagen er / oc det er Ingi Baardsøn: oc Ingi bleff med Erckebispens raad / oc alle Høfdingers oc menige Bønders vilie oc samtycke tagen til Konge / oc de suore hannem alle huld- 1205
skab / oc troskab oc lydighed / oc hand suor at hand skulde holde dennem alle ved Lands Lougen: Der efter ginge alle de gamle

Hossinder oc suorne Mend hannem til haande / som hafde tient de framfarne Konger. Da bleff der en ny knur for Hagen Jarls skyld / af hans venner oc Anhengere / som sagde at hand var bedre skicket til at være ofuer Krigsfolcket / end Jngi Baardssøn / oc det samme samtyckte oc Krigsfolcket / oc bleff det saa paa det sidste aff beggis deris Venner saa til freds stillet oc afftalit / at Jngi skulde være Konge / oc Hagen skulde være Jarl / oc Ofuerste ofuer Krigsfolcket / oc tage halff Kongens rettighed med Jngi / oc K. Jngi giorde hannem til sin Jarl / oc hand suor Kongen huldskab oc Mandskab: Siden dømde oc samtycte Bønderne Kongen halff leding oc Vdbotsfolck aff Riget / oc Kongen oc Grefuen giorde sig skyndelig ferdige med megit Folck / oc mange store Skib.

Efter S. Olaffs dag om Sommeren droge Baglerne aff Tonsberg med deris gandske Hær / oc hafde 35 skib / oc sejlede nord langs Lande / oc optoge leding oc alt Kongens Rettighed / oc de droge langsommelig frem / oc der de komme til Bergen / vaare Birkebenerne paa Slottet / som før er sagt / Da ginge Baglerne i Byen / oc de søgte nogne gange til Slottet oc vilde vinde det: Da sagde Erling Steinveg til Baglerne / Skiuder icke paa dem / thi de ere mine Mend: Baglerne laage paa Skibene om natten / oc en part laae for Anckerne / en part ved Munckebryggen / oc ginge op i Byen: De droge ofte for Slottet / oc skiøde paa huer andre / oc blefue somme saare / men faa blefue døde: En Dag lagde Erling ud til Holmen med nogne Jacter / oc lagde til ved Biscops bryggen / oc gick saa med sit Folck til Christkircke. Der Birkebenerne det saae / ginge de mod dennem / oc de skiøde paa huer andre / Oc der Birkebenerne saae at Baglerne vaare icke stercke / da søgte de allevegne til / oc Baglerne vigede tilbage / oc Erling sprang i Vandet / oc gaff sig under / oc kom saa til skibs med sit Folck / oc mange vaare slagne: Da atspurde Baglerne Erling / om det end vaare hans Mend

som

som paa Slottet vaare / oc strax der efter droge Baglerne aff Bergen / oc nord i Landet / oc sette Befalningsmend udi alle Læn/ indtil de komme til Rugsund / der tøfuede de udi 3 Uger/ oc Bisp Nielaus optog der sin Landgielde / oc der kom megit udbuds Folck til dennem: Der kom Endre Høigre / oc Loden Stallere met megit Folck der til/ Nielaus Botolfs søn/ oc Carlunger hans broder/oc Kalf af Horning/oc der finge Baglerne tidende/ at Birkebenerne hafde tagit en Konge oc en Grefue ofuer sig/ oc vaare vemtendis norden aff Landet med en stor Krigshær/thi bleff Bisp Nielaus oc Baglerne til raads/at de vilde drage tilbage igien til Bergen / oc indtage Slottet / oc de sejlede til Bergen/ oc lagde til i Laxevaagen.

Biscopen hafde en Østerlending hos sig/ som sagde sig kunde giøre Bulverck med saadan kunst oc manere/ at de der med kunde bryde Slottet/oc sagde sig hafue værit met at bryde mange Slot oc Feste med samme kunst/ oc der som hand det icke giorde/maatte de sette hannem paa Vaalslengen eller Bliden/oc skiude hannem ind paa Slottet: Der bleff megit stort Timmer tilført / med andet som der til behøfuedis / Oc som de det hafde for haande/ finge de kundskab/ at Birkebenernis Seigle vaare seet nord paa Stafue fiord: Da lod Bispen blæse Folcket sammen/ oc holt raad med Høfdingene paa skibene / huad de skulde gribe an/ Erling Steenveg gaff raad/ at de der skulde forbide Birkebenerne/ oc stride mod dennem / Oc det raad efterfulde største parten aff Baglerne/ Da sagde Bispen til hannem/ Der som du vilt her hos denne Siøborg stride mod Birkebenerne/ da skalt du icke hafue behoff at hafue omsorg for dit Folck/ efter denne Dag / oc de som dette raade dig/ besinde oc betencke icke deris Formue oc efne/ Thi er det mit raad/ at vi strax sejle Øster i Vigen/oc der stride mod Birkebenerne / naar de besøge os. Det Raad bleff vedtagit/oc de sejlede Netter oc Dage indtil de komme til Tonsberg/ oc Bispen drog til Oslo.

Birkebenerne komme til Bergen strax efter at Baglerne vaare affdragne / med megit Folck oc mange store Skibe / oc førde det led/ mod Vinteren vilde de icke drage efter Baglerne / men blefue nogen stund i Bergen / oc droge siden nord til Trondheim igien / oc Baglerne vaare i Tonsberg den Vinter / oc de hafde deris Høfuitzmend oc Krigsfolck ude paa begge parter/ oc giorde huer andre ofte stor skade: Aff Birkebenerne vaare / Vlffham oc Harald Kesie/ oc Gudleg Fladbond: Aff Baglerne Tarald Ogmunds søn/ Gudleg Skreding/ Benedict aff Gummønæs i Valders/ Jon Gretmand/ oc flere andre.

Den samme Vinter sende Bisp Niclaus sine Mend op til Valders/ oc vilde lade tage Baard Gutorms Søns Sønner/ Gutorm oc Skule / Men Erling Bonde / som dem hafde til at opfostre / fick kundskab der aff / oc hand forsende dem hen i en Skouffbygd / at blifue der saa lenge som Baglerne vaare i Val-
1206. ders/ siden sende hand dem til Trondheim/ til Kong Jngi deris broder/ oc de blefue hos hannem. Den samme Vinter var Erick/ som siden bleff Konge i Suerrig/ hos K. Jngi/ oc samme Vinter i Jul giorde Hagen Jarl Bryllup med Fru Christin Suenska / oc om Sommeren der efter bød K. Jngi leding ud ofuer alt Trondelagen/ oc alt norden for Stad.

K. Jngi oc Hagen Jarl droge norden til med en stor Skibs-Flaade oc Krigshær / oc vaare mange deris Høfdinger synder i Landet for dennem i deris Læne: Einer Kongens Maag vaar i Stavanger / oc Baglerne hafde udgiort 27 Skuder oc Jacter/ oc actede at drage til Bergen: Der de komme til Fieldbyrg/ spurde de at Einer Kongens maag vaar i Stavanger med sit Folck/ oc viste intet aff deris kommet De seilede aff tiligen om dagen/ oc komme ved Middags tid ind til Stavanger. Einer var den tid paa en stefne om nogen forligelse/ oc hand tenckte icke at Baglerne skulde saa snart komme ofuer hannem/ oc der hand saa at hand kunde icke undkomme/ løb hand op i Taarnit i S. Suetonij Kir-

Kircke/ oc Baglerne brøde Kirckedørren oc bøde Einar Fred oc Leide/oc paa det sidste gick hand med sine Mend ned aff Taarnit/oc ind i Chorit/ oc der suor hand en Eed/ at hand aldrig der efter skulde stride imod Erling Stenveg/ Oc der efter ginge de ud aff Kircken med hannem: Da vilde Erling oc Høfdingerne holde den lejde/ men Krigsfolcket vilde raade. Der Einer saa/ huorledis det vilde gaa/ sagde hand/ Kranck oc suigfuld er Baglernis fred oc lejde/ oc strax bleff hand dræbt med 4 sine Mend/ oc tilforn hafde de dræbt heden ved 50 af dennem/ som de hafde tagit ud aff Kircken/endog de hafde gifuit dennem lejde. Baglerne finge store roff oc bytte i Stavanger/ oc droge saa tilbage igien til Tonsberg.

K. Jngi oc Hagen Jarl komme med deris Skibsflaade oc gandske Hær til Bergen/oc tøfuede der nogen stund/oc sejlede siden Øster i Landet: Baglerne vaare da i Tonsberg/ oc hafde ferdiget deris Skibe/ oc vilde drage nord i Landet: Men der de spurde Birkebenernis komme/ ginge de i raad sammen huad de vilde giøre: Bisp Niclaus raadde dennem at drage til Danmarck/oc stride icke mod Ofuermacten. Det raad bleff vedtagit/ oc Baglerne sejlede til Halland/ oc lagde sig der i Hafn nogen tid lang. Birkebenerne droge til Tonsberg oc sammen kaldede Hougeting/ oc der bleff K. Jngi tagen til Konge aff Landsfolckerne/oc Hagen til Grefue. Der efter droge de til Sarpsborg/ oc bleff K. Jngi ocsaa paa Borge ting samtyct til Konge ofuer alt Landet/ oc Hagen til Grefue/ oc de lagde all Vigen under sig/ oc sette Befalningsmend ofuer Lænene/ oc droge siden til Tonsberg igien.

Der Baglerne det spurde/ blefue de saa til raads/ oc Grefue Philippus drog nord i Vigen/ oc med hannem Arnbiørn Jonsøn/ Philippus aff Veginne/ Reider Sendemand/ Niclaus Botolffsøn/ Atle Gredmand/ Helie Byrlesøn/ oc hafde heden ved 20 Skib med sig: Erling Stenveg bleff efter i Hallant/med

nogit aff Folcket/ oc Bisp Niclaus vaar tilforn dragen sønder til Kiøbenhafn. Baglerne seilede hastelig/ oc actede at komme uforvarendis paa Birkebenerne/ oc der de komme i Haffsten Sund/ lagde de der til / oc vilde bie til om Aftenen/ at de kunde sejle ofuer Fiorden om Natten/ oc der kom en liden Rog sejlendis dennem forbi/ oc lagde Vester paa Fiorden: Da fornumme de at der monne komme tidende til Byen for dennem/ thi lagde de ud paa Fiorden efter Roggen alt huad de kunde / Oc der de kunde icke naa hannem / droge de tilbage igien til Halland til deris Folck / oc strax der efter sejlede med deris Folck ofuer til Aalborg/ oc tøfuede der nogen stund / oc der kom Bisp Niclaus til dennem.

Den samme Sommer sette Birkebenerne Peter Steiper ofuer Ryesylcke i Einer Kongens Maags sted/ oc var Peter dragen øster med Birkebenerne/ oc hafde set Ani sin Syster Søn oc Torkel Drage ofuer Lænit i sin sted: da komme Serquer Snapper/ Simon Erlingsøn Stackhals/ Halle Ogmundsøn aff Egeland/ Byrie aff Stange/ ofuen aff Oplanden ned i Hardanger/ oc dræbte Erling oc hans Søn / hand var Torgrims Lensmand aff Lydancæs: Siden droge de at søge efter Ani oc Torkild/ oc komme uforvarendis paa dennem i Karmsund / oc sloge dennem ihiel med 35 Mend.

Baglerne knurrede / at de skulde tøfue saa lenge i Aalborg/ oc de sejlede ofuer til Visk udi Halland igien/ oc toge det raad for sig/ at de sejlede til Ogsund uden for Kongehelle / oc ginge der paa Landet/ oc sende Loden Stallere oc Arnbiorn Jonssøn/ oc 200 Mend med alle deris skib/tilbage igien til Halland/ de lagde sønder i Vin Aa/ oc sette deris skib der op: der gick Bisp Niclaus aff sit skib Bygeskreppen/ oc drog Landvejs nord i Vigen. Baglerne droge da en part Landveys/ oc en part med Studer oc Jacter nord til Sarpsborg / oc der fra oc til Miøs/ oc nord ofuer Hedmarcken / oc der de komme til lille Hammer/ kom Gudleg Fladbond

bond udaff skoufuen med 4 Mend/ oc dræbte Od Tand Amund Lyns søn/ oc løb siden i skoufuen igien. Siden droge Baglerne nord ofuer Fieldet til Orckedal/ oc siden til Nidros/ oc stefnede Ore ting/ der komme faa Folck/ oc blef Erling der tagen til Konge/ oc Philippus til Grefue/ siden sette de Befalingsmend ofuer Lænent/ men de finge liden Retlighed aff Bønderne.

K. Jngi oc Hagen spurde det til Bergen at Baglerne vaare i Trondheim med deris gandske Hær/ thi skifte de det Folck de hafde/ oc K. Jngi drog nord i Landet/ oc Hagen Jarl sejlede Øster til Halland/ til dem som forvarede Baglernis skib udi Nisaa: der blef Arnbiørn Trold Anund Lynds søn slagen met 30 mend/ de andre flyde op i Landet/ oc Hagen Jarl tog Bogeskreppen oc alle Baglernis skib/ oc sette ild paa en part/ oc nogne førde hand med sig nord i Landet/ oc kom til Bergen silde om Høsten/ oc blef der om Vinteren.

K. Jngi drog nord til Trondheim/ oc Baglerne hafde send Asbiørn Kop oc Torald Skinckring sønder til Møre til Landeværn/ med 2 skuder: Der Birkebenerne sejlede uden for Stim/ saae de huor Baglerne roede/ oc de forfulde dennem hasteligen/ oc jagede dennem paa Landet: Somme roede indtil Tingvolt/ der funde de Gutorm Tuarre Lænshøfding/ oc blef hand slagen med megit aff sit Folck: Silde om aftenen lagde Asbiørn Koppar til i Solskiel/ oc om natten komme Birkebenerne paa hannem/ oc jagede hannem paa Landet med alt sit Folck/ oc de holde vact paa øen om natten/ at ingen skulde afkomme/ oc om morgenen randsagede de øen/ oc dræbte alle dem som de funde/ men Asbiørn undkom med nogne aff sine Mend. Birkebenerne sejlede nord/ oc ved Agdenæs toge de en skude fra Baglerne/ oc lagde siden ind til byen. Der Baglerne saae deris Skibsflaade/ droge de aff Byen op ofuer broen/ oc op til Sælø/ oc siden ofuer Skaanefield til Østerdalen/ oc der fra til Hedmarcken/ oc de blefue der til Jul/ oc hafde deris meste tilhold i den store Ø udi Miøs/ oc efter Julen droge de til Oslo.

Strax efter Julen droge Baglernis Høfdinger ud i Lænene/ Philippus af Vegene hafde Borgesyssel/ oc lod hand bygge to skib: Asbiørn Kopper aff Folden lod bygge et skib: Torald Ogmundsøn lod bygge et skib i Oslo: Skinner Lange i Onsø et skib: Tosten Tiuff i Skottenæs et skib: Jon Droning ved Gotelff to skib: Gudolff aff Blackested oc Gunar Assersøn i Lidum to skib: Reider Sendemand i Drafne (det er Drammen) to skib: Philippus Jarl lod bygge to skib/ Tord Docke et skib: Hunolff Hette oc Gunni Lasue i Skine to skib: Giurt Bendsøn i Visedal et skib: Simon Kyr oc Ragner Galmesøn i Bessie to skib: Arntord Focke i Bierghærit et skib: ofuer alt blefue da bygde 22 skib.

Jon Droning var Lænshøfding efter ved Elfuen/ oc drog hand sterck ud i Lænit/ oc hand gieste en gang hos en Bonde som Trond hed/ hand hafde en deylig Hustru/ Jon lod kalde baade Bonden oc Hustruen ind til sig/ oc der de komme ind/ lod hand skiude Bonden ud ad Dørren igien/ oc holt Hustruen hos sig. Der Bonden klagede paa denne handel/ tillagde hand hannem usand sag. Bonden sagde ney der til/ dog lod Jon binde hannem ved sin Hesterumpe/ oc førde hannem til skibs med sig/ oc Bonden maatte løse sig med en halff Marck Guld.

Faa dage der efter gick Jon Droning sielff anden op til den Kircke som laa der hos/ oc Trond laa sielf ottende paa Biergit/ icke langt der fra/ oc lurede efter hannem. Der Jon gick i Kircken/ løbe de hasteligen ned oc søgte i Kircken til hannem. Jon søgte ind i Chorit/ oc Trond skiød til hannem med et Spiud/ oc giorde hannem saar/ Thi løb hand ud igiennem Chordørren/ oc Trond forfulde hannem/ oc slog hannem ihiel paa Aggeren neden for Kircken/ oc hug hans Hofuit aff hannem/ Jons Lig bleff ført til Kongelle oc begrafuit i Munckeklosterit/ oc Trond drog til Birkebenerne. Gundbiørn Jons broder hefnede siden hans død/ oc dræbte 9 Mend der fore/ oc hug det ene been aff 7 mend.

Erling Steenveg forsamlede alt sit Folck udi Tonsberg/ med alle

alle de ny Skib hand hafde ladet bygge/ oc alle de Jacter oc smaa Skib hand kunde faa der til. Birkebenerne hafde spurt hans Skibs-bygning/ oc at hand actede aff Landet der med: Hand sejlede med sin gandske Flaade først østen til Onsø om Langfredag / oc anden dag Paaske sejlede hand tilbage igien til Grindholmssund/ oc kom om Søndagen i Esiencæs Ner med 22 Skib/ oc der gaff hand sit Folck tilkiende/ at hans forset vaar/ at drage nord i Landet: Somme raadde til/ oc somme fra. Tredie dag der efter kom hand i Rannesund/ oc blefue der nogne Høffdinger med 4 Skib liggendis igien i Esiencæs Ner/ som icke vilde følge hannem. Erling drog nord ved Landet/ indtil hand kom til Folckes steen / der saa hand en Skude som Birkebenerne vaare paa/ oc var fuld aff Fitallie/ oc hand forfulde dennem ind i Regevaag / der løbe Birkebenerne paa Landet/ oc hand tog Skuden oc Fitallien oc roede til Ekornsund om Aftenen: Siden sejlede hand nord til Moster / der holt hand Ting eller Gemein med sit Folck/ oc spurde dennem til raads/ om hand skulde først drage til Bergen / eller strax nord til Trondheim: Den største part raadde hannem at drage først til Bergen/ thi Hagen Jarl viste intet aff deris komme/ men Reider Sendemand affraadde det/ oc vilde at de skulde strax drage nord/ som Kongen vaar / Oc de fulde hans raad/ oc droge nord til Skalle Vig/ der finge de vis kundskab / at Gresuen hafde spurt deris komme / oc hafde giort sig ferdig med sit Folck/ at tage mod dennem/ dog vilde Erling drage først til Bergen / men Reider Sendemands raad gick for sig/ oc de sejlede nord ved Landet / oc giorde Birkebenerne stor affbreck/ huor de ofuerkomme dennem. Hagen Jarl hafde send sine Breffdragere til Kongen / oc Baglerne komme efter dennem udi Vaags ... oc sloge dennem ihiel oc førde brefuit til Erling/ det lydde saa i sin mening/ at Hagen sender sin Broder Kong Ingi helsen/ oc bad hannem hafue sin sag ud i god act / thi Baglerne vaare paa veye østen til/ oc hand viste icke om de vilde legge til Bergen eller dra-

ge lenger nord i Landet / dog vaare de icke stercke / oc hafde smaa Skib / thi torde hand icke fryete storlige for dennem. Erling drog nord ved Landet / oc lagde til udi Oxø / der spurde hand tidende fra Nidros / at K. Jngi skulde gifte sin Syster med Torgrim aff Lianæs / oc skulde Bryllupper begynde anden dagen. Baglerne brende Skibe for Birkebenerne / oc giorde dennem skade ihuor de kunde / Oc om Natten der det vaar mørckt / vunde de Sejl op / oc sejlede nord / oc lagde ind omkring Agdenæs med 14 Skib / oc vilde icke fortøsue de andre Skib / som vaare paa veyen efter dennem / Oc Erling gaff alt sit Folck beskeden / huor huer skulde legge til / oc gaa op / naar de komme for Byen.

Loden Stallere talede for Folcket / oc gaff raad / at de skulde legge til ved Gilde skaalene / det vaare de Stofuer oc Huse som stode ved Stranden / oc mand giorde Gilde oc Giestebud udi / oc hand sagde / Det er bedre at falde her med ære / end fly lenger for Birkebenerne / oc der som vi blifue end slagne paa Fluct / er det os ingen skam / efterdi vi hafue baade Birkebenerne oc Bønderne imod os / Det kand oc vel være / at Kongen hafuer ingen kundskab aff vor komme / oc at vi finde dennem druckne aff Miød oc Vijn / som der uden tuifl nu nock vancker / oc skal Kongen med sine Mend drage ind ad den Vestre Gade / oc Grefue Philippus oc Arnbiørn den nørdre Gade / oc Anbiørn Foke oc Simen Kyr skulle legge ind i Aaen med 2 Skib / oc tage dennem op / som ville suømme ofuer fra Byen: Dette vaar silde om dagen der det begynte at mørckis / oc de vunde deris Segl op / oc sejlede ind efter Fiorden. K. Jngi vaar i Byen / oc hafde megit oc dueligt Krigsfolck hos sig / oc skulde da Torgrims aff Lianæs Bryllup staa med Kongens Syster Sigrid / huilcket Kongen hafde statlig med stor bekostning ladet berede.

Om Løfuerdagen mod Aftenen kom en Breffdrager til
1206. Kongen fra Hagen Jarl / oc sagde / at Jarlen hafde trende gan-

ge udsend sine Breffdragere / oc ingen vaar frem kommen / uden hand alleene / hand hafde saa grandgifueligen spurt om Baglernis færd / oc hand sagde dennem være forventendis den samme Afften / eller om Morgenen strax effter. Da lod Kongen forsamle sit Raad oc ypperste Mend / oc gaff dennem dette tilkiende som Budet kundgiorde / oc de blefue alle til raads / at om Afftenen silde vilde de lade blæse ald deris Folck tilsammen med deris Vaaben oc Verie / oc leigre sig ude ved Gildeskaalene om Natten. Der effter gick Kongen ind i Bryllups Stufuen / oc de drucke en stund / oc vaare megit glade / Da gafue Kongens Mend hannem tilkiende / at det vaar tid at lade blæse i Trommeten / oc kalde Folcket sammen / Men Torgrim aff Lianæs Brudgommen stod op / oc bad / at Kongen icke skulde lade blæse / oc det med spilde oc forstøre den Glæde som begynt vaar / oc sagde / at hand vilde lade sine Mend vebne dem / oc vaage ude paa Øren / oc skulde de holde got varetect. Kongen adlydde hannem / oc de drucke lenge om Natten. Der de vilde gaa til Seng / bad Torgrim sine Mend vebne sig / oc gaa ud paa Øren oc holde vact. De sagde indbyrdis til huer andre / at de icke vilde vaage ofuer Kongens Tienere oc Bønderfolck / oc de lagde sig til at sofue. Folcket vaar saa ofuermaade druckef / at de gaffue ingen act paa / huorledis Vacten bleff holden / oc Kongen soff i Sigurds Suerdals Hus / Sigulf Jarl holt vact med sit Folck for hans Dør / oc vaare de druckne saa vel som de andre / oc Torgrim aff Lianæs soff i den samme Gaard som Kongen vaar udi.

Baglerne sejlede ind ofuer Flacke fiord / oc ind under Guler Aas / oc lafuede sig til: der kom nogen Jlinger paa / oc bleff saare mørck / oc det vaar sidst paa Natten / da lagde til / huer som deris beskien vaar / oc der Arnbiørn oc Simon komme i Aaen / vilde Arnbiørn icke legge op / men Simon oc hans Folck vilde legge op i Aaen / Oc vaar det nær at de skulde haffue sla-

gits

gits indbyrdis/ dog raadde Arnbiørn saa at de icke lagde op i Aaen: De andre skib lagde til ved Øren/ oc der de komme nær Landet/ holt de op med Aarene / oc lydde sig om/ oc de hørde at der var alt stille i Byen: Siden satte de nogne paa Landet/ oc de ginge frem til Gildeskaalene/ oc de fornumme der ingen/ thi ginge de til skibene igien/ oc gafue dem det tilkiende/ at der var ingen Folck i Boderne / thi rodde de til Landet/ oc lode Skibene sielfue tage ved/ oc de sprunge alle paa Landet/ oc ginge op i Byen/ oc det var allesteds stille i Byen. Baglerne komme allesammen i Kongens Gaard / oc der begynte de at blæse oc raabe Krigsraab/ oc droge saa med raab oc stort gny ned igiennem Byen igien/ oc funde icke mange paa Gaarden / oc de ringede Stormklocken / oc dræbte Vecterne som sofue i Taarnet.

Kong Jngi soff hart/ oc nogne Quinder hørde Krigsraabet/ oc de vecte Kongen: hand vognede seent/ oc spurde huad paa færde vaar: De sagde at Fienderne vaare i Byen. Kongen løb ud i sualen oc kom paa Tagit / oc laa der indtil Fienderne vaare dragne det stræde forbi / saa gaff hand sig ned paa Kiøbmandsgaden oc søgte til Aaen/ oc sprang i Aaen oc suam ud til et Kiøbskib / som der laa / oc greb fat paa Kabelen/ oc vilde komme op i skibet/ Men en Mand paa skibet gick frem oc sagde til hannem/ Du Mand slip det Touff oc far din vey. Kongen tagde stille/ oc Baadsmanden tog en Baadshage oc skiød hannem fra Tofuet med/ thi suømmede Kongen ofuer Aaen / oc somme hans Folck for hannem/ oc en part efter hannem.

Baglerne droge anden sinde ind igiennem Byen/ da vaare Birkebenerne meste parten komne paa flucten/ oc en part søgte ud aff byen huor de kunde best udkomme/ oc somme søgte i Kircker/ somme blefue oc slagne paa Gaden/ oc somme i Gaardene/ thi de randsagede da alle Hus.

Tord Findgiers broder bleff slagen paa Gaden/ uden for sin Dør/ Torgrim aff Lianæs verde sig lenge oc vel/ oc blefue 7 aff hans

hans Mend slagne/ som vaare hos hannem / oc hand undkom sielff/ dog hand vaar ilde saar. Sigvald Jarl bleff slagen sielf 9 i et Loft: Bergsuen Lange K. Jngis Banermester bleff slagen paa Gaden / oc der Baglerne ginge fra hannem / toge nogne Quinder Kongens Banere oc forvarede det. Colben Bieringer bleff slagen sielff ottende paa Gregorij Kirckegaard: Evind Friland bleff slagen sielff ottende ude paa Aggeren: Halfuard Led Faxe falt sielff fierde paa Gaden / oc mange flere/ huer paa sit sted. Siden forsamlede sig hen ved 30 Birkebener paa Aggeren/ med Sigurd Skelge / oc flere Høfdinger / de søgte ind i Byen igien / oc sloge nogne ihiel aff Baglerne / dog bleff Sigurd slagen/ oc Torolff Senerfei bleff stucken med et Suerd i Ansictet neden for Stormhuen/ oc hand søgte til Aaen oc suam ofuer / oc bleff funden død paa den anden side.

Nogne Quinder sagde for Baglerne/ at K. Jngi vaar i Mariæ Kircke / thi løbe de der til oc sloge Dørren op/ oc dræbte dem som der inde vaare / oc hugge en Haand aff Mariæ billede/ men Kongen funde de der icke. J S. Olofs Kircke var Bielffer Skinstack med 30 Mend / oc blefue der alle dræbt. Vdi S. Anders Kircke vaar Baard Stolffe/ oc bleff der dræbt sielff fierde. K. Jngi var kommen ofuer Aaen / oc var baade mødig oc træt/ oc der til kold oc frøssen/ thi det baade sneede oc regnede/ hand gick op i Backen/ oc der falt hand / oc kunde icke gaa lenger: Da saa hand Jfuer Flodekold komme der frem / oc hand bad hannem hielpe sig. Jfuer sagde/ Jeg vurder nu først at hielpe mig sielff/ oc hand gick bort. Strax der efter kom op fra Aaen Raadolff Baards broder / oc der hand kom frem der som Kongen vaar/ sagde hand til hannem/ Ere i her Herre. Kongen suarede/ Saa kallede i mig i Gaar. Raadolff sagde/ Saa est du endnu/ oc saa skalt du være saa lenge vi lefue baade sammen/ oc hand tog sin Kiortel aff sig/ oc suøbte Kongen udi / saa tog hand alle Baandene af sine klæder/ oc band Kongen paa sin ryg/ oc baar hannem

op til Skysaas/ der fick hand Hest oc Slæde/ oc saa mange Klæder som hand behøfuede / Thi hand hafde icke uden sin Skiorte oc sine Hoser paa sig/ oc hand drog med Kongen ind paa Strind.

Skule Kongens Broder vognede op der hand hørde den bulder oc gny/ oc der hand saa ud ad Vinduet/ saa hand Baglernis Fenicke drage frem for Vinduet / oc en Quinde sagde med høy Røst/ Baglerne skulde icke saa skyndelige drage denne Gaard forbi/ der som de viste at Kongens Broder vaar der inde. Der Baglerne vaare omdragne / gaff Skule sig ud paa Gaden/ oc kom stundum igiennem Gaardene/ oc stundum under Husene/ oc kom paa det sidste til Aaen / oc fant der for sig Jon Vsle med 40 Birkebenerne / som hafde da faaet sig Ferjer oc Baader/ oc de droge ofuer Aaen/ oc op til Klephus / der funde de Kongen med 100 Mend/ baade Birkebener oc Bønder / som hafde søgt til hannem / oc Kongen oc hans broder vaare glade der de fundis. Gutorm Kongens broder kom under Bulvercket under et Hus/ oc skiulte sig/ oc der Baglerne lode aff at randsage/ kom hand op i Mariæ Kircke/ oc skiulte sig der ald Søndagen ofuer: Om Mandagen klædde Canickerne hannem i en Canickeklædning / oc fulde hannem op ofuer broen/ oc forskaffede hannem Vaaben / oc Hest oc Folck/ oc lode hannem ride. Alle Birkebenerne som slagne blefue/ vaare heden ved 90 Mend.

Kong Jngi drog fra Strind oc op til Guledal/ oc alt Folcket søgte til hannem som dette spurde/ baade hans egne Tienere oc Bønderne.

En Bagling sagede en Birkebener paa Gaden / oc hand søgte til Kircken / ved Kirckehiørnet hug Baglingen hannem ihiel/ oc der hand vaar falden / saa hand at det vaar hans egen Broder / thi kastede hand Suærdet fra sig/ oc gremmede sig ynckeligen.

Om Søndagen der det vaar liust/ skiffte Baglerne byen i fire

i fire Parter / oc sette en Høfding til at randsage huer part / Da blefue mange Kongens Mend fundne oc dræbte / oc megit Gods oc Pendinge røfuit: om Mandagen ginge de til skibs / oc toge Kong Jngis beste skib: Erling tog Guldbringen / oc Philippus Jarl tog Gestesteifuen / Arnbiørn tog Daareboden / oc Reider tog Lyrtynden / Philippus tog Ogenbranden / oc Gudolff paa Blackested tog oc et stort skib / men de andre Kongens skib oc Jacter brende de op.

Om Onsdagen lode de alt deris roff oc byte udbære / ned til Gildeskaalene / oc om Fredagen oc Løfuerdagen bleff det skift: Der vaar iblant andet roff 300 Ringebrynier oc Bryniehoser efter gammel skick / Baglerne vaare hen ved 1600 Mend / oc huer aff dennem fick stort byte. K. Jngi forsamlede siden heden ved 1600 Mend i Gauledal / oc hand drog ned imod byen / oc der hand kom paa Jlevold / om Løfuerdagen ad Aften / da vaare Baglerne end i byen / oc der kom megit Folck til Kongen aff Orkedal. Om Mandagen drog hand til byen med 2000 Mend / thi søgte Baglerne strax til Skibs / oc lagde ud under Holmen / oc laae der om Natten / oc droge siden Øster i Landet igien.

Der Hagen Jarl spurde / at Baglerne vaare nord dragne / giorde hand sig ferdig at drage nord efter dennem med et stort Skib / oc nogne smaa Skib oc Jacter / oc det store Skib brød for hannem for Stad: Der hand kom nord til Langøsund / saa hand Baglernis Flaade komme norden til / thi lagde hand uden omkring dennem / oc Vinden bleff Vesten / saa at hand sejlede dennem forbi / oc kom til Trondheim. K. Jngi hans broder glædde sig ved hans komme. Baglerne droge til Bergen / da vaare paa Slottet Suerting / oc Tore Brose / Jfuer Guse / oc Jfuer Maxon. Baglerne laae i byen / oc Orm Lafue kom Østen til / med Margrete Kongens dotter / Philippi hustru aff Vegne / oc strax der efter falt det hannem til at holde vact

med Benedict aff S... ...nœs oc deris Folck/ oc der de paa Slottet saae deris leilig... / falt de ud til dennem/ oc drefue dennem tilbage/ der falt Orm Lafue. Baglerne søgte ofte op til Slottet om Aftenen naar de vaare druckne/ oc en part aff dennem blefue slagne/ oc en part saargiorde.

1206. Hagen Jarl giorde sig ferdig at drage til Bergen/ oc Kongen skulde blifue igien i Trondheim/ da blefue der mange store Skib reiste: Hagen Jarl sejlede sønder med 5 lang Skib oc 17 Skuder/ oc der hand kom sønden for Stad udi Hindø/ lod hand ald Bondehœren drage tilbage igien med de store Skib/ oc hand tog Kongens Folck oc sine egne Mend med sig/ oc drog sønder ved Landet. Der hand kom i Kileström/ laa der to aff Baglernis Jacter paa Speiderj/ paa huilcke vaare Maarten Sodde oc Kolben Smør: Kolben roede paa et skiœr oc bleff optagen/ oc mesteparten ihielslaget aff hans Folck: De andre førde tidende til Byen om Aftenen: Jarlen roede ind i Jœrnfiord/ oc lagde sine Jacter der op/ oc lod nogne faa Mend blifue der igien/ som dennem skulde tage vare/ oc lod bœre alt Redskabet oc andet saadant paa Landet/ oc skiulte det: Siden drog hand med sit Folck sønden om Fieldet/ oc komme den anden Nat til Slottet med 600 Mend.

K. Erling oc Grefue Philippus hafde skicket deris Folck i Orden paa beleilige steder imod hannem/ heden ved 3000 Mend. Anden dagen talede de til hin anden: Baglerne sagde til Birkebenerne paa Slottet: Er nu eders bidske Hund kommen til eder. Da suarede de: Vor Jarl er kommen/ tager eder nu vel vare i Baglerne. Baglerne sagde: Kand skee at eder fattis Fitalie paa Slottet/ Kommer her ud til os i Birkebener/ thi her er Kost nock i Byen. Birkebenerne sagde/ Vi ville saa giøre/ thi vi acte visst at œde vor Dauvre med eder i Byen i dag. Der Fropredicken var ude/ da udfalt Hagen Jarl aff Slottet med alt sit Folck/ oc Peter Steiper med hannem/ oc søgte Birkebenerne

saa

saa duelige fram / at Baglerne maate vige / oc søgte de langs ned igiennem byen/ at de kunde komme til Skibene/ oc blefue mange slagne aff dennem. Der K. Erling vigede ned omkring Mariæ Kircke/ talede hand til sin Trometer oc bad hannem blæse.

Baglerne hafde i Slagit i Nidros tagit K. Suerris Trommete/som kaldtis Andvoge/ oc blæste der udi: der Torfind Suidebrand Trometere/ som tog vare paa samme Trommete/ oc hafde den at bruge/ det hørde/ søgte hand i Christkircke/oc fick siden Fred aff Baglerne/ oc drog med dem/ oc bleff Erlings Trometer: Nu der hand skulde blæse / lod hand som hand ingen liud kunde faa i Trommeten/thi flydde alt Baglernis Hær/oc der de komme jefne ved Mariæ Kircke dør/ da løb Torfind/ oc de andre Birkebener / som vaare blant Baglerne/ ind i Kircken / oc der Hagen Jarl kom fram med sit Folck/gafue de sig ud til hannem igien/ oc da blæste Torfind i sin Trommete/ som hand vilde/ oc var vaan at giøre/ Da blefue mange slagne aff Baglerne: Torger Docke falt paa Laurentij Kirckegaard/oc Benedict af Gummanæs oc Guni Laue. Baglerne flydde ned ved Møglegaard/ oc der de komme til Gaards ledit/ vaar der trang/ at de kunde icke alle tillige komme igiennem/ da falt de/ den ene paa den anden/ saa at der laa en stor hob. Grefue Philippus kom løbendis/ oc sprang ofuen paa hoben / oc kom saa paa Tagit/ oc ned paa den anden side/ oc kom paa bryggen/ oc hafde 11 store Saar. Birkebenerne begynte at hugge i hiel aff dem som laae faldne: da raabte der en iblant dem/ oc sagde/ Hugger icke/ thi her ere Birkebener iblant/ oc der med lode de aff at hugge. Baglerne komme da en part paa Skibene/ oc somme maatte springe i Vandet oc suømme ud / oc de andre toge dennem ind. Birkebenerne stode paa Bryggen/ oc de toge fat paa Baglernis Landtouff/ oc de kortede Skibene til sig / da bleff der brugit paa begge sider alt det som for Vaaben brugis kunde / oc Baglerne hugge deris Landtouff oc giorde sig løse / saa som de maatte oc drage Nord/ oc lagde ind

i Jærnefiord / oc toge der de Jacter som Hagen Jarl hafde der oplagt / oc opsøgte redskabit som skiult vaar / oc de seilede nord ved Landet / Oc der de komme nord til Rindsø/ funde de der de store Skib som Hagen Jarl vaar fra dragen / oc laae de der oc biede efter Bør/ Thi de vilde icke ro/ endog Hagen Jarl hafde befalit dennem at drage nat oc dag/ indtil de komme til Trondheim igien: Baglerne toge Skibene/ oc sloge Høfuitzmanden ihiel/ oc de andre Folck rømde paa Landet / oc en part blefue slagne/ Siden droge Baglerne sønder igien / oc funde Erling Vikingevaag.

Hagen Jarl drog aff Bergen/strax efter at Baglerne vaare hendragne/ Thi hand fryctede/at de skulde komme uforvarendis paa Kongen/oc forraske hannem/thi drog hand øster ofuer Borgerskard/ oc ned i Østerfiord / siden ofuer Trollefieldet/ oc ned i Lerdal i Sogn/oc der fra op i Valders: Siden Øster i Gudbrands dalen / oc saa nord ofuer Dofrefieldt / oc fant Kongen i Trondheim.

Erckebisp Erick vaar kommen i Norrig igien/ oc vaar hand blind/som før er sagt/oc der hand hafde værit paa tredie Aar paa sin Erckebiscops stol i Trondheim/gaff hand den velvillig op/ oc kallede i sit sted igien Tore Gudmund Fladis søn Chorsbroder i Halvards Kircke i Oslo/oc drog hand til Rom oc blef vjet/oc kom igen den anden Sommer der efter: hand vaar en vijs Mand/oc vennesalig / oc hafde stor myndighed oc anseelse i Norrig.

Kong Jngi oc Hagen Jarl oc Peter Steiper blefue i Trondheim om Vinteren/ oc Kongen lod bygge et skib 36 rum stort / oc Peter Steiper et som vaar 32 rum stort / med mange flere skibe som da blefue bygte. Baglerne droge til Bergen igien/ der de hafde tagit Kongens Skib i Mollefiord/oc de skifte deris Folck / oc Philippus Jarl drog Øster i Vigen med alle store skibe/ oc Erling bleff igien i Bergen med de smaa Skibe oc Jacter/oc hand drog alt nord til Nordmør/oc optog Leding oc Land-

skyld/ oc ald Kongens rettighed/ langst Lande/ indtil hand kom til Sundhordland/ der lod hand nogne sine Tienere blifue igen/ oc hand drog øster til Tonsberg/ nogit for Jul: Erling bleff i Tonsberg/ men Philippus Jarl drog strax nord med nogne smaa Skib oc Skuder/ oc hand kom til Bergen/ oc tøfuede der nogen stund. Baglerne spurde/ at Birkebenerne lode bygge mange store skibe/ Thi lode de oc reise 3 store Skibe for Tonsberg/ Erling Steenveg et/ Reider Sendemand et/ oc Philippus af Vegene et: de vaare større end nogen skib hafde værit før byge i Norrig/ thi de vaare dobbelt saa høye/ oc imellem Østerrumene vaare 24 Aarer/ oc ofuen paa vaare 48 Aarer/ 20 Alne lange/ Tieldingen var 35 alne lang/ oc skulde 8 Mend være udi huert halfue rum/ oc skulde det være en aff de høyeste Mend/ som kunde staa paa Bonken/ oc recke op til Seilebielcken med sin Bredøxe.

Nogen stund efter Jul bleff Erling Stenveg franck/ oc døde den samme Vge: oc de lønde hans død i 7 dage i hans Sengekammers/ oc siden baare de Lijget i S. Olafs Kircke at forvare/ oc de sende Olaff Toreson med et skib til Bergen/ at føre Grefuen tidende/ oc lode sig høre for Almuen/ at Dane Kongen vilde tale med Grefuen: hand drog strax Øster/ oc kom til Tonsberg i Faste/ da obenbarede de Kongens affgang/ oc lode hannem hæderlige begrafue i Olaffs Kircke i Chorit/ norden for Altarit/ oc Grefue Philippus tog ved Regimentet ofuer alt Folcket/ oc bleff i Tonsberg om Fasten. 1207.

Erling Stenveg hafde to Sønner effter sig/ Magnus oc Sigurd/ oc enddog hand icke haffde bekient dennem for Sønner/ saa blefue de dog holdne oc kallede hans Sønner: Magnus vaar 8 Aar gammel/ oc vilde Erling lade bære Jærn til hans Fæderne: Phllippus Jarl sagde/ at der vaar got efne til Konger iglen/ Det behagede alt Krigsfolcket vel/ at Erlings Sønner maatte tagis til Konger.

Da bleffue der Breffue sende Dag oc Nat mellem Bisp Nielaus oc Philippus oc Bispen holt lønlige Steffner oc Mode met de ypperste Bønder.

En halff Maanet effter Paaske droge Baglerne offuer til Sarpsborg met Erlings Sønner/ oc bleff da Landsfolcket steffnet til Borgerting/ der kom oc Bisp Nielaus/ Tinget bleff sat paa Mariæ Kirckegaard/ Bispen vaar i Kircken/ oc hafde hos sig de ypperste Bønder/ oc de som viseste vare/ oc mest Raad hafde i saadan Handel/ oc begick det saa met dennem/ at de alle samtyckte den til Konge/ som hand vilde haffue.

Reider Sendemand talede paa Tingit for Bønderne oc sagde/ Stor skade haffue vi alle aff Kongens affalt/ thi er det fornøden at vi tage os en Høffding igien offuer vor Folck/ oc er her gode Raad til/ thi her er tuende aff Kong Erlings Sønner/ at vi kunde tage en aff dennem til Konge/ Enten den som Bønderne siunis best skickelig der til/ eller den som Krigsfolcket best behager/ der paa bleff hannem ingen suar giffuen aff Bønderne/ thi de fornemste aff dennem var i Kircken hos Bispen. Da komme Bønderne ud paa Tinget aff Kircken/ oc en blant dennem stod op oc sagde: Det er ret sagt/ at os giffuis fornøden Aarsag nock til at udkaare os en Høffding offuer Folcket/ thi her er megen styrcke baade til Folck oc Skib/ oc skal den haffue Forstand oc Myndighed/ som saadant skal styre/ at de kunde være hannem lydige/ oc behøffuis stor Styrcke oc Mandom til/ at staa Birckebenerne imod/ thi haffue vi Bønder saa beraad os/ at vi ville haffue den til Konge/ som haffuer Forstand oc Mact/ til at giøre Fienderne Modstand/ oc til at skicke os Bønder Loug oc Ræt/ oc beskytte oc forsuare os for offuervold/ oc der til siunis os Greffue Philippus være best skicket oc bequem/ hand som er K. Inge Haraldsøns Syster Søn/ som var den beste Konge udi Norrig haffuer værit i Mande minde/ oc er hand forsøgt oc befunden met alle gode Dyder/ som en Regenter behøffuer/ thi

ville

thi ville vi kore hannem til Konge/ om eder saa siunis. Lodin Stallere suarede/ J Bønder hafue det at raade huem i ville kore til Konge/ dog vilde Krigsfolcket heldst tiene Erlings Sønner. 1207.
Da suarede alt Krigsfolcket oc samtycke det med Lodin. Men Bønderne blesue hart ved deris forset/ oc sagde: Der som i icke ville hafue den til Konge som vi udkaare / da ville vi ingen samtycke/ oc ingen lydighed eder bevjse eller bistand giøre. Da saae Baglerne/ at der ingen raad vaar til at staa Birkebenerne imod/ uden Bønderne maatte raade/ thi gafue de deris samtycke der til/ paa det deris Folck skulde icke blifue adspred.

En Bonde ved nafn Erling aff Husebø stod op oc gaff Grefue Philippus Kongenafn/ oc strax opstod en anden Bonde oc tildømde hannem leding oc udbud/ med skib oc redskab/ oc ald Kongelig rettighed: De droge strax til skibs / oc sejlede anden dagen ofuer til Tonsberg igien/ oc tøfuede der nogen stund. Siden sende de Arnbiørn Jons søn oc Endred Høgre oc Niclaus Botolfs søn/ oc Tord Foke oc Giurd Bentes søn/ med 16 Skuder/ nord i Landet/ at bespeide Birkebenerne.

J denne tid bleff Philippus aff Vegene kranck/ oc døde/ oc var hand rørd aff Popelsie/ oc bleff begrafuen i S. Olaffs Kircke. Den samme Sommer komme Birkebenerne norden til med deris store nybygde Skib / oc mange andre smaa Skibe oc Jacter/ oc hafde megit Folck/ oc actede til Bergen: De sende 13 Skuder i veyen for sig paa spejderi/ oc K. Jngi drog sielff med de store Skibe sønder i Huidings Ø.

Baglerne komme med deris Skuder i Sœløø/ der spurde de at Torger Hund hafde forsamlet megen Leding oc Kongelig rettighed i Soknedal/ thi roede de først med alle deris Skuder til Gitrø/ siden drog Arntord nord til Soknedal: der hand kom for Aaen / komme Birkebenerne ud til hannem med to Skuder/ oc forfulde hannem/ oc giorde nogne aff hans Mend saare/ da kom Arnbiørn Jons søn oc Niclaus Botolfs søn østen til med to sku-

der / thi rømde Birckebenerne Nord omkring Haardyr / oc Baglerne lagde ind met ald deris Flaade i Soknedal: Siden finge de kundſkab at Birckebenerne laae met 13. Skuder i Ekomſund / thi roede de der hen met 3. Skuder / oc der de komme mod Sundet / komme Birckebenerne dem til møde met 13. ſkuder / thi flyde Baglerne / oc Birckebenerne forfulte dem indtil de komme jeffne ved Soknedal / da lagde Arnbiørn vd aff Aaen / oc lod ſin Fenicke flye / da tenckte Birckebenerne at alt Baglernis Skibsflaade var der / thi vende de om igien / oc Baglerne forfulde dem til Suavig / der ginge Birckebenerne paa Landet / oc Baglerne toge deris Skib / oc droge Øſter ned til Tonßberg / oc Birckebenerne droge Nord til Huidings Øe til Kongen.

Jcke lenge der effter beridde Baglerne 35. ſmaa Skib oc Skuder i Tonßberg / oc der de komme i Hælie ſund / ſpurde de at Birckebenerne hafde ſeilet Øſter omkring Liſte / Niclaus aff Liſte vilde vende Øſter igien / men Orm ſkuttelſuend / oc Erling Picker vilde icke / oc laae der til Afften / ſiden ſeilede de Øſter om Natten / oc lagde til om Morgenen i Portø. Bærit vaar mørckt / oc bleffue de var at Birckebenerne ſeilede Øſter omkring Hafnen / thi roede de uden for Jomfrue land Øſter paa Fiorden / oc da vare Birckebenerne kommen øſter ofuer Fiorden / oc de ſeilede flux efter dennem / oc lagde ſig i Stafuern / Birckebenerne ſeilede ind til Sunde / oc Bergulff Baad / Erick Berg oc Skering komme for Birckebenerne met 3. Skuder / oc droge ind til Tunßberg oc førde K. Philippus Tidende / om Birckebenernis komme / hand lod ſtrax ſtefne ald Folcket til Hougating / oc raadſlog met deñem huad de ſkulde giøre / om de vilde ſtride mod Birckebenerne til Skibs / eller de vilde bide dennem i Byen / Thi da kunde de undrømme / om de bleffue dennem for ſtercke / Arnbiørn Jonßøn ſagde: Lader os gaa i vore ſtore Skibe / oc tage Mandelige imod dennem / endog de ere flere end vi / ſkulle de dog ſeend offuervinde os. Det ſamtyckte de alle / oc roſede me-

git

git hans Tale / ginge de da ind paa det store Skib / som Philippus aff Vegne haffde ladet bygge / huilcket var størst aff dem alle / oc Arnbiørn Jonssøn var for i Skibet met sit Folck / oc oc Kongen var bag udi met sine Mend.

Kong Jngi lagde til ved Rossenæs / oc lod alt Folcket vebne sig / siden lagde de til met Skibene / oc der de komme saa nær / at de kunde skiude paa en anden / da løbe Baglerne aff Skibet / oc op paa Bryggen igien / oc først Kongens Mænd / da sagde Arnbiørn Jonssøn / nu trifuis jeg aldrig mere / om jeg skal fly / dog maa jeg tage det Raad / som forhanden er / oc hand sprang paa Bryggen / Birckebenerne komme seent paa Landet / thi Langskibene laa dem allevegne i Veyen. Baglerne søgte da op aff Byen / oc flydde offuer Frodaaß / oc bleff icke nogen Mand i Byen igien / uden en Bonde ved Naffn Torbiørn Skieff / som oc bleff slagen. Birckebenerne toge alle de Skib der vare / baade de som Kong Jngi oc Hagen Jarl haffde mist i Nidroß / oc de store Skib som Baglerne haffde ladet bygge / oc alt det Gods der var / thi Baglerne droge hastelige aff Byen / oc Kongen tøffuede nogen stund i Tonßberg.

Suerting oc Jffuer vare paa Slottet i Bergen / oc Baglerne som droge met Skudehæren / droge Nord i Landet / oc giorde Birckebenerne stor skade oc affbreck / huor de fant dennem. Der de komme til Bergen belagde de Slottet / oc affbrende alt Forgaarden. Birckebenerne holt den inderste Part aff Slottet / oc hafde Fittalie nock / men de haffde lidet at dricke / oc Baglerne toge vare paa dennem / at de finge intet til sig aff Byen / oc det stod saa hen en tidlang.

Ercke Bisp Tore var kommen der til Byen / oc Birckebenerne sende Bud til hannem / oc lode hannem atspørie / om de skulde holde Slottet saa lenge / som de kunde / eller de skulde opgiffue det met saadan vilkor / som Baglerne vilde unde dennem / Hand suarede / det er mit Raad / at J holde Slottet /

om i kunde det giøre / Men der som i / for nogen orsags skyld / icke lenger kunde holde det / da er det got / at i søge om Fred i tide / den stund Baglerne vide at i nogen tid lang kunde holde det: De lode hannem bede / at hand vilde komme paa Slottet / oc see deris lelighed / oc huad der vaar for haanden: hand giorde saa / oc hand saa at dennem skulde snart fattis Kost oc Fittallie / oc bleff da besluttet / at hand skulde fly dennem Fred aff Baglerne / om det vaar mueligt: Hand gick ned i byen til Baglernis Øfuerste / oc foregaff dennem denne handel saaledis / at der som de vilde vide hannem en bøn / da vilde hand giøre sit beste der til / at Birkebenerne skulde opgifue hannem Slottet. De spurde / huad bøn det vaar / Hand sagde: Dette Slot hafuer staaet her udi lang tid / mangen Mand til meen / oc denne By til stor skade / Thi er det mange Mands begiering / at det vaare ødelagt / thi der som i end skiønt faar det ind / kunde i dog stacket stund holde det / oc jeg tencker vel / at eder lyster icke at slaes med Birkebenerne her i byen nu mere end tilforn / der som i ville lade Birkebenerne affdrage frj oc fellig / med Liiff oc Gods / oc giøre dem ingen skade eller meen / da vil jeg forskaffe det saa / at de skulle opgifue eder Slottet. Baglerne suarede ulige der til / thi en part lode sig det vel befalde / men en part sagde / der vaar megit aff Bymendenis Gods inde paa Slottet / huilcket de ventede sig til byte / der til forhaabedis de snart at kunde vinde det / endog de vilde icke opgifue det / thi de hafde spurt / at der vaar lidet dricke paa Slottet. Bispen sagde / Det er icke saa / de hafue dricke nock indtil de faa Regn / oc de hafue vel Kost nock udi to Aar / Der som Hagen Jarl kommer Østen til før end Slottet blifuer vundet / da faa i siden intet der aff / Hand kom det saa langt / at de samtyckte dette fordrag paa begge sider / med saadanne forord / om K. Philippus icke vilde sige der imod / thi hand var huer dag forventendis / oc de finge huer
1207. andre Gissel her paa.

K. Philippus oc hans Folck som var forjagit aff Tonsberg /

dro-

droge igiennem Opland / oc komme neder i Sogn / der spurde hand til sit Folck i Bergen / thi forsamlede hand Skib oc drog ud til Byen: Da holt Erckebispen hannem det fordrag fore / som hand hafde giort imellem Birkebenerne oc Baglerne / oc Kongen samtyckte det / oc tredie dag der efter ginge Baglerne til Slottet / oc Slotsmendene oplode Portene for dennem / oc ginge ud / huer med sit Gods oc Pendinge. Baglerne hafde bered en gang paa huer side ad Gaden / som Birkebenerne skulde gaa ind udi. Kong Philippus stod nest ved Slotsporten / oc hand tog Jomfru Christin Suerris dotter ved haanden / oc ledde hende ud aff porten / efter hende gick Fru Christin Hagen Jarls hustru / siden Sigrid K. Jngis Syster / der efter Gyri Jons dotter / Evind Prestemaags Hustru / med andre Velbyrdige Quinder som der vaare hen ved 40 paa Slottet / oc de ginge op paa Christkircke Gaard / der vaare oc inde K. Hagen Suerris Søns Søn / oc Skule K. Jngis broder / oc Erckebispen tog hannem til sig / desligeste hafde hand alle Quinderne hos sig / saa lenge som Baglerne vaare der i byen. Baglerne knurrede imod K. Philippus / oc sagde / at hand skilde dem ved deris Roff oc Byte / thi de hafde vel vundet Slottet / om hand hafde icke der kommet: De sagde / at Birkebenerne hafde udbaarit store byrder Guld oc Sølff aff Slottet / oc andre kostelige ting / som tilhørde K. Jngi oc Hagen Jarl / eller andre Birkebener. Da gick K. Philippus paa Christkirckegaard / oc tog en Eed aff alle dem som paa Slottet hafde værit / at ingen hafde mere Gods oc Pendinge aff Slottet udbaaret end hand sielff aatte / Men de Velbyrdige Quinder bleff denne Eed tilgifuen oc efter laat. Suerting drog til Baglerne oc suor dennem / da bleff hand storlige mistenckt / oc ilde paatalit / for Slottet bleff opgifuet / thi hand hafde tid nock der hand spurde Baglernis komme / at hand hafde kundet forsørget Slottet bedre med nødtørft / oc en part meente / at Ølet bleff hemmelig udtappet oc spilt paa Slottet.

Om Onßdagen der effter ginge Baglerne paa Slottet oc randsagede det / oc de funde der Kost oc Fitalie nock / men lidet Pendinge eller andet Gods. Siden toge de der ud nogen kostelig Eimon som K. Jngi tilhørde / oc den Stoel som K. Suerre haffde ladit giøre / oc K. Philippus gaff ErckeBispen den / oc var den lenge siden udi Christ Kirche i Trondheim / siden sette de Jld paa Slottet / da befunde de at de haffde icke vel randsagit / thi smeltet Smør rand stride ud igiennem Vegne / da brende alt som brende kunde paa Slottet / oc Muren refnede om Løfuerdagen / der effter brudde de Muren ned / oc om Afftenen finge de Tidende / at Hagen Jarl var ventendis / thi giorde de sig strax ferdige at drage fra Byen / Den tredie Dag der efter lagde de Sønder i Sundsvaag / der de hafde nedslagit ald Slotsmuren.

K Jngi oc Hagen Jarl lode brende de store Skib i Tonßberg / oc der til Giesteskielsfuen oc Lyrtunden / oc it andet stort Skib / men Guldbringen oc de andre Skib beholt de / der de spurde at Baglerne vare dragne Nord i Landet / skifftede de Folcket / oc Kongen bleff i Tonßberg met de største Skib / men Grefuen drog Nord met lang Skib oc Jacter / oc der hand kom til Haardsø / droge Baglerne tuert ud at Fiorden / oc Hagen Jarl forfulde dennem / oc kunde dog icke naa dennem / thi lod hand vinde Segel op oc seilede til Bergen / der komme mange Klagemaal for hannem offuer dem som Slottet haffde opgiffuet. Dagfind Bonde raade til at mand skulde opbygge Muren igien / oc det bleff giort dag fra dag. Hagen Jarl kom ihu at Kong Jngi hafde lidet Folck hoß sig / thi vilde hand drage Øster til hanem / oc hand sette Peter Steiper oc Dagfind til at bygge oc forvare Slottet met megit Folck.

Kong Jngi drog aff Tonßberg oc ind til Opslo met Guldbringen / oc to andre store Skib / Baglerne finge god Bør Norden til / oc der de komme i Tromlingene / spurde de at K. Jngi var i Opslo / thi seilede de Tonßberg forbi / oc ind i Fiorden / oc

kom-

komme til Hofuidsø / der Birckebenerne bleffue dennem var / løbe de til deris Skibe oc lagde ud for Ancker. Oa lagde Baglerne saa nær til dennem / at de hugge deris Anckertouff. Værit blæste huast / oc de store Skibe dreffue Nord omkring Byen ind til Fræsit / oc bleffue staaendis paa Grunden / Baglerne roede effter dem / oc lagde dristelig til / oc de brugede deris Vaaben Mandeligen paa begge sider. Kong Philippus lagde saa nær met sin Jact / at Birckebenerne kastede en Dreg oc Baadshager der udi / oc droge hannem til sig / da sprang hand for Borde met alt sit Folck / oc Baglerne toge hannem ind igien i it andet skib / oc bleffue nogne slagne aff hans Folck. Der Baglerne saa at dette icke vilde lyckis dennem / rodde de til Byen / ac toge mange store Baade oc fylte dennem met Ved / oc Neffuer / oc Halm / oc sette Ild der i oc lode dennem driffue for Værit / indtil Birckebenernis Skibe / men de stunge dennem fra sig met Forcke oc baadshager / saa at de drefue ind paa Sanden / Baglerne droge til Byen igien / oc mod Afften ud til Hoffuitø / da stilledis Værit / oc Vandet voxte / oc Birckebenernis Skib flode aff Grunden / thi lagde de til Byen igien / oc laae der for Ancker til det dagedis. Om Morgenen droge Baglerne ud til Tonßberg / oc toge alle de store skib / som de kunde faa / baade kiøbskib oc andre / oc de møtte Birckebenerne ud paa Fiorden / oc der de komme i Skodmaal met huer andre / lagde Birckebenerne tuert ud paa Aafiorden fra dennem / da lode Baglerne kiøbskibene driffue / oc gaffue sig ind paa deris Skuder oc Jacter / oc droge effter Birckebenerne / oc de skiøde paa huer andre den gandske Dag. Om Aftenen lagde Birckebenerne til i Rendshaffn / oc laa for Ancker / oc Baglerne lagde sig strax der hos ved Landet. Birckebenerne fattedis Vand / thi lagde de ind til Baglerne om morgenen / oc spurde om Smørkaaris Frende / (det var Kong Philippus) vilde icke rømme Haffnen for deris Konge / Baglerne lagde ud aff

Haff=

Hafnen/oc Birkebenerne droge Øster igen/ oc lagde sig i Stafvern/ oc Baglerne fulde dem/ oc laa der hos dennem/ lige som tilforn. Om Morgenen lagde Baglerne ud til Næssit/ oc de saae 30 Skib sejle Vesten til fra Granmar/ oc de tenckte/ at det vaar Hagen Jarl/ oc der bleff stor rumor oc bulder blant Baglerne. Birkebenerne raabte til dennem/ oc spurde om de saae nogen Seil komme/ oc bad dem ligge rolige hos hin anden. Baglerne gafue det icke giem/ men sejlede Øster ofuer Fiorden til Østvigs Holme/oc laae der nogen stund/Det vaare dog Kiøbfar Jacter/ som sejlede Vesten til/ oc vaare komne fra Bergen/ oc vilde til Tonsberg mod Vinteren.

Nogen Dage der efter sejlede Baglerne nord omkring/ oc der de komme i Trymlingene/ spurde de at Hagen Jarl vaar Øster sejlet/ oc at Peter Steiper oc Dagsind vaare i Bergen oc lode opbygge Slottet igien: Dagsind lagde stor vind paa/ at bygge Slottet/ thi hand kunde holde sig paa Haardeland i sin Forlæning/ saa lenge som Slottet vaar ved matt/ Men Peter Steiper/ eller Hagen Jarl/ actede lidet om Slotsbygningen.

Baglerne droge hasteligenord/ oc ingen bleff dennem var før end de ginge paa Land i Bergen/ oc lode blæse i Trommeten. Dagsind Bonde vaar paa Slottet/ oc der Birkebenerne i byen fornumme Fiendernis komme/ gafue de sig til Slottet/ oc blefue dog 11 slagne aff dennem før de komme ind paa Slottet. Peter Steiper rømde aff Byen med sit Folck. Baglerne ginge op til Slottet oc bøde Dagsind Fred oc Leide: Hand sagde/ sig intet hafue deris Leide behoff. Da søgte Baglerne til Slottet/ oc Birckebenerne veriede sig mandelig. Da toge Baglerne Jld oc Ved/ oc giorde Jld op til muren/ da blefue Birckebenerne megit vansmectige aff røg oc hede oc mødighed/ thi de vaare icke uden 25 Mand/ oc Baglerne skiffte sig til at storme Slottet. Da gick Dagsind frem/ oc begierede Fred oc Leide. Baglerne suarede/ at hand hafde nu icke mere deris fred behoff end tilforn. Da toge

Bag-

Baglerne Kirckestier / oc satte op ved Muren / oc vilde gaa op. Dagfind lod K. Hagens Søn vinde ned for Muren/ oc bad dem gifue hannem Fred / oc der hos it beslagit Suerd / huilcket hand sende sin Maag Giurt Skielge: Giurt gick til oc tog baade ved Barnet oc Suerdet. Dagfind sagde til hannem / gack til Kongen oc forsøg om du kand fly os Fred. Hand giorde saa / oc bød Kongen alt sit Jordegods til veds / at Dagfind skulde aldrig giøre hannem modstand mere / oc Arnbiørn Jonßøn bad met hannem. Kongen lod blæse til Hußting / oc sagde at Krigsfolcket skulde raade derfor / men de vilde ingen Fred gifue Dagfind / Giurt bad end da ligesom tilforn / Kongen sagde / Bed Dagfind gaa eene hid / oc haffue Fred. Giurd gick hen oc sagde dennem det / Dagfind suarede / ey vil jeg alleene hafue Fred / uden vi kunde alle faa / enten skulle vi her dø sammen / eller hafue Fred sammen. Giurd gick til Kangen oc sagde hannem det / Kongen bad Kriegsfolcket giffue dennem Fred / oc sagde / liden hielp være der udi at dræbe de faa Mænd / som vaare oc ilde metfaren / oc de finge Fred / dog motte de gaa Vaabenløse oc blotte aff Slottet. Oc anden Dagen suore de K. Philippus / siden lod hand nedbryde Slottet / oc bære huer Steen fra anden.

Derefter seilede K. Philippus Nord til Trondheim / oc 1207.
bleff der samtyckt til Konge paa Oireting / da vaar saa dyr Tid i Trondelagen / at hand kunde icke der føde sit Folck / thi drog hand dersfra igien efter Vinter Natten / oc sønder til Bergen / siden giorde hand nogen Jacter ud sønder ved Landet / at forhøre om Fienderne met dennem vaare / Byrie aff Stange / Bryniolff Neff / Berulff Baad oc Skiæring Skude / oc de spurde at Peter Steiper var i Stavanger om Dagene / oc icke om Natten / oc at hand viste intet aff deris komme / thi droge de haastelige til Stavanger / oc ingen bleff dennem var / førend de ginge paa Landet / oc var Peter Steiper da i Kircken til Fromesse / hand bleff advarit / oc kom aff Kircken oc gaff sig paa løb aff

Byen met ſine Mend/ Baglerne forfulde dem oc dræbte 11. aff dem/ Peter var karſkeſte til Fods aff alle Mænd/ thi undkom hand/ dog ginge de hannem ſaa nær at hand maatte kaſte ſin Kiortel oc Belte fra ſig/ Kiortelen funde de/ oc der hans Daatter det ſaag/ viſte hun icke andet end hand var ſlagen/ før end hun fick Tidende fra hannem. Baglerne droge anden dagen Nord til Bergen igien.

K. Jngi oc Hagen Jarl komme Øſten til met alt deris Folck/ oc laae lenge udi Sælø/ thi bleff den Høſt kaldet Sæløhøſt/ ſiden ſeilede de Nord til Karmeſund/ der Baglerne det ſpurde/ droge de aff Bergen/ oc lagde icke til førend i Bardeſund/ oc derfra til Hußvig/ da vaare Birkebenerne komme til Øreſund/ oc ſpurde at Baglerne vilde drage inden for den Ø Storden/ thi drog Hagen Jarl ſønder til Wtolffsnæs om Natten met alle lette Skib/ oc der Baglerne komme om Natten til Loffuingnæs/ lagde de ofuer til Wtofsnæs/ der møtte Hagen Jarl dennem paa Fiorden/ oc vaare de lenge i vending ſammen/ men fordi at Natten vaar mørck/ at de icke ſaae eller kiende en anden/ da undkomme Baglerne/ oc Birkebenerne droge Nord til Bergen/ oc komme der ſtrax efter Jul. Baglerne forſamledis anden Dagen udi Hofueſund/ oc der kom Breff til dennem fra Biſp Niclaus om Forligelſe mellom Birkebenerne oc Baglerne. K. Philippus lod læſe Brefuit for ſit Folck/ oc der efter ſejlede de til Ekron ſund/ oc en part til Agdeſiden/ oc lagde ſig i Borgeleie ofuer Julen/ oc ſejlede ſiden til Tonßberg.

Tore Vothed en Mand/ ſom bode i Fißle paa Næſſit/ oc var hand en Jærnſmit/ en Aften kom en Mand til hannem/ oc begierede Herberg/ oc vilde lade ſla fire Sko til ſin Heſt/ de ſtode op om Natten oc ſmede/ oc hand atſpurde Gieſten huor hand hafde værit den forgangen Nat tilforn/ hand ſagde i Medeldal Nordiſte paa Tillemarcken/ Smeden ſagde/ end den an=

den Nat / huor varstu da: Giesten suarede / i Jardal Nordiste i Nyefylcke. Smeden sagde / du est den største Løgnere / som her nogen tid hafuer dragit fram / der de skulde smede vilde Jœrnet icke veldis eller gaa / som Smeden vilde / Giesten sagde / lad det skicke sig som det sielff vil / oc Hesteskoene blefue megit store / men der de lagde dennem under Hestehofuene / vaare de rœt til maade / Smeden sagde / Huem est du / oc hueden kommer du / oc huort vilt du heden / hand sagde: Jeg er kommen Norden aff Landet / oc hafuer her lenge vœrit til Skibs / nu acter jeg til Suerrige at bruge Hesten en tidlang / oc er mit Naffn Oden / oc dersom du icke troer huad jeg siger / kand du see huorledis jeg ferdis her fra / oc hand rende ofuer Gierdet som vaar 7 Alne høit oc foer hen i Vœrit / saa at hand saag hannem icke meere. Den fierde Dag der effter slogis Kong Suerke oc Kong Erick i Suerrige.

Bisp Nielaus hafde dragit om Sommeren Nord til Trond- 1208.
heim til Erckebispen / oc ofuerlagt met hannem / at de vilde legge ald deris vind paa / at forlige Birkebenerne oc Baglerne / siden drog Bispen Østen igien / oc skreff Brefue baade til Birkebenerne oc Baglerne / at de skulde forligis / oc om Vaaren der Jisen gick fra Vandet / drog hand ud til Tonßberg til Kong Philippus / oc de haffde megen Samtale sammen. Kongen spurde Biscopen / huordan Forligelse hand vilde giøre imellem hannem oc Birkebenerne: Bispen sagde saaledis / at J skulle vœre tre Høfdinger ofuer Landet / to Konger oc en Grefue / oc skulle huer haffue en tredie Part aff Landet / oc skalt du haffue Vigen oc Oplanden paa din Part / huilcke ere bedre end Trondelaffuen / effterdi der er Hunger oc Dyrtid / men her er god Tid. Der hoß hafuer Erckebispen oc jeg offuerlagt / at J skulle faa eder til Hustru Jomfru Christin Suerris Daatter / som er fød her til Riget / oc dersom J faa Sønner sammen / tencker jeg vel / at Baard Guttormsøns eller Folckquid

Lagmands Affkomme blifuer siden icke megit actit oc anseet / saa er det raadeligt / at tage her ved met Fred oc forligelse / thi det hafuer nu lenge værit os hart oc tungt at stride imod Birkebenerne. Dette behagede Kong. Philippus vel / oc der efter blefue Brefue sende imellem K. Jngi oc Bisp Niclaus / oc Biscopen drog til Kongen oc Hagen Jarl / oc hafde de met sig de beste Mænd aff Oslo / hand bar sit ærinde op for Kongen oc Grefuen / oc sagde: K. Philippus vor Frende lader eder tilbiude / at hand vil opgifue oc affstaa all weenighed mod eder / oc vil forbinde sig mod eder formedelst Suogerskab / om J ville gifue hannem Christin Kongens Dotter til hustru / da blifuer hand eder oc Rigit til bistand ihuor J hannem behøfuer. Kongen oc Hagen Jarl suarede icke megit der til / uden sagde / at Bispen behøfuede icke at tale om anden Forligelse / end at K. Jngi blifuer ene Konge ofuer Riget / Biscopen gaff sig icke ofuer / men talede om denne handel saa viislige oc vel / oc met gode Ord for Kongen / at det kom saa langt at Birkebenerne samtyckte / at Philippus maatte faa Kongens Daatter / om hun det sielff vilde samtycke / oc saadan Part aff Landet / som Erick Jarl K. Suends Broder hafde haft / eller Philippus Jarl Byrie Brosis Søn / met saadan Naffn / som Kongen vilde unde hannem / oc siuntis Birkebenerne at Biscopen tog oc forstod altingest ydermeere oc videre / end som de hannem det bevilgede oc samtyckte.

Biscopen talede denne handel for Jomfru Christin Kongens Daatter / paa sin Frendis K. Philippi vegne / Jomfruen lod saare lidet der om oc sagde / Endog jeg siunis være byrdig til / at gifuis en Konge / som Land oc Riger hafuer fore at staa / dog troer jeg icke at Birckebenerne under hannem diß større Rige / eller ære oc mact / om hand end faar mig til Hustru. Bispen suarede / J kunde vel fornemme / at eders Frende haffuer liden omsorg eller vilie til at forfremme eder til nogit høyt Giftermaal / thi huercken giffue de eder Kongen aff Danmarck eller

Suer-

Suerrig/men de gifue eder enten saa langt uden Lands/ at eders Affkomme icke nogen tid kommer her til Riget / eller oc de gifue eder en Bondesøn inden Lands. Oc endog eder tyckis at Philippus icke er kommen aff Kongelig Slect/ saa at hand bør met rette at være Konge / saa hafuer hand dog giort Birkebenerne fyldist nock/ siden hand bleff Konge/ oc veed jeg til visse / at hand aldrig affstaar sit Rige eller giør Forligelse met Birkebenerne / uden det skeer for eders skyld. Jomfruen suarede / Jeg vil icke hafue den Mand som er ringere end min Fader eller ModerFader var / thi jeg hør at Philippus skal aflegge sit Kongenaffn/ om hand skal blifue forligt met Birckebenerne. Bispen sagde/ kiere Jomfru skiøtter intet derom/ huad de sige / vi ville altingist vel saa lempe / at Philippus skal icke ofuergifue sit Kongenafn / thi vi ville saa megit dis heller kalde hannem Konge / om hand faar saadan en Drotning / her met endis deris Tale. Der Bispen kom til K. Ingi oc Hagen Jarl / holt hand det udult huad Kongens Daatter haffde suarit hannem. Erckebispen giorde oc sin fliid til at forligelsen kunde gaa for sig / oc bleff den Sag paa det sidste handlet paa Tinge / oc Bisp Niclaus talede Ordene. Men Birkebenerne falt hannem hadskelige i hans Tale / oc bad den Niding tie/oc sagde at hañem stod nu icke meere til troende / end tilforn / endog hand talede sødelig. Biscopen suarede / Lader icke saa ilde/ Niclaus kand altid saa lempe oc lafue sin Tale / at alle forstandige Mænd skulde behage den. Dersom jeg hafuer tilforn samtyct oc forfremmet Baglernis Folck / da skal jeg nu dis mere vind paalegge til Fred oc Forligelse/ at her kand blifue god Rolighed i Landet / oc hand talede lenge oc viiselige der om / oc paa det sidste bleff det samtyckt oc besluttet / at Kongerne skulde findis udi Huidingsø. Der efter drog Bisp Niclaus Øster igien/ oc gaff K. Philippus dette tilkiende / hand giorde sig ferdig at drage til det Møde eller Forligelse steffne met saa mange/ oc saa store Skib / som samtyckt oc berammet

 vaar/

vaar/ oc hues Skuder oc Jacter hand meere hafde/ lagde hand igien paa Agdesiden her oc der.

Birkebenerne komme stercke re til det Mode / end som talit var/ oc huer dag komme dennem mere Folck til. K. Jngi oc Hagen Jarl laae i Huidingsø / oc K. Philippus laa uden ved Nødøen / oc deris gode Mend droge dennem imellem / paa det sidste talede Kongerne sielfue sammen/ oc vaare da Birkebenerne megit flere end Baglerne/ oc der K. Jngi sette sig ned/ sad Erckebispen oc Bisp Niclaus tuert ofuer fra hannem / K. Philippus gick til Bencken/ oc vilde sette sig hos K. Jngi/ men Hagen Jarl skiød hannem fra / oc sette sig imellem dem / siden talede Erckebispen paa K. Jngis vegne/ oc Bisp Niclaus paa K. Philippi vegne om den forligelse/ som dennem var talit imellem/ oc vilde huer gierne nogit vige paa sin side. Efter lang samtale gaffue Birkebenerne den beskeden fra sig/ at Philippus skulle hafue Opland/ at regere oc der til Vigen / fra Suinsund oc Vester til Aaen Sire / eller Ryiarbødt udi Metgift met Jomfru Christin Suerrisdotter / men hand skulde aflegge sit Kongenafn / oc antvorde fra sig sit Secret/ som Kongens Nafn stod udi / oc hafue saadan Titel oc Nafn/ som K. Jngi vilde unde oc gifue hannem / der til skulde hand suere K. Jngi lydighed/ at følge hannem uden Lands oc inden/ met sin gandske mact til at verie Landet/ om det behøfuedis/ K. Philippus sag at Birkebenerne hafde en stor Hær / oc det vilde icke hielpe hannem at tale dennem imod / saa som hand da vaar sted / thi sagde hand / jeg vil nedlegge Ufred oc Uroligbed / som nu længe hafuer værit / oc tage de Vilkor / som jeg før haffuer samtyckt met den Part aff Riget / som mig undis / men huad Naffn jeg hafuer / da er jeg saadan som jeg vil blifue / oc maa K. Jngi vel hafue det at raade. Men mit Secret er icke her / men i Oslo hos min Cantzler / der kunde J lade det hente / da sagde K. Jngi / dette er det første Naffn oc Titel at du skalt hede Philippus / det bleff oc begreben i deris Forligelse / at

hues

hues skade som deris Undersaatte hafde faaet paa begge sider/ paa Folck eller Gods/ skulde ingen kræfue Bod / Vederlag eller opretning fore. Denne Forligelse bleff statfest met deris Eed / først suore K. Jngi oc Grefue Hagen / der efter framginge 12. Høfdinger oc Befalingsmend aff huer part / oc suore/ at de skulde tryggeligen holde den Forligelse/ Gunner Grynbag Laugmand læste dennem Eeden fore/ der met bleff Moden oc Tinget endet/oc Baglerne ginge til skibs igien / Arnbiørn Jonßøn gick 1208.
jefnsidis hos Philippus/oc hand pleiede at lede hannem/ Philippus racte hañem sin Haand/ men Arnbiørn sagde/ men leed dig nu sielf. Anden dagen trolofuede Philippus Jomfru Christin Kongens Daatter.

Der bleff et stor bulder baade blant Birkebenerne oc Baglerne / fordi der vaar mange ypperlige Mænd som hafde mist alt deris Gods oc Pendige i den Feide/da bleff det Raad paafundet/ at om Someren der efter skulde de drage Vester til synder Oer i Røfueril at forhuerfue sig Gods oc Pendinge igien/oc de lafuede skibe til paa begge sider. Peter Steiper oc Reider Sendemand/ som hafde Margreta K. Magni Erlingsøns Daatter / lagde Stalbrodrelag/ at de vilde seile ud til Jerusalem den nestkommendis Sommer/ oc her met skildis de at.

K. Jngi sende Dagfind Bonde øster til Tonßberg met 5. Jacter vel bemandede / met Breff oc Budskab/ at hand skulde hente Philippi Kongelig Secret. Hand gaf Philippus sit ærinde tilkiende/Philippus suarede / at hand icke vilde faa sit Secret fra sig / førend hans Raad oc beste Mænd vaare til stede/ oc bad Dagfind tøfue der saa lenge. Nogle dage der efter lod hand holde Hougating/ der gaf hand sine Mænd /oc Borgerne oc Bønderne tilkiende/ huad forligelse hand hafde giort met K. Jngi/ oc at hand hafde lofuit at skulde aflegge sit Kongenafn/oc antvorde sit K. Secret fra sig/oc at Kongens Sendebud vare der/ som det skulde anamme/ huilcket hand sagde sig aldrig skulde haffue

samtyckt / der som Birkebenerne hafde holdit deris Ord / oc icke kommet sterckere til det Mode / end som talit var / da suarede Baglerne / at Birkebenerne hafde icke holdet deris Ord / oc bad dem aldrig skulle trifuis / som skulde lade henføre Kongens Secret / oc huem som det vedtog / vilde de hugge Haanden aff.

Dagfind forstod vel at hand icke kunde faa K Philippi Secret / thi gick hand til hannem / oc begierede Orloff at drage hiem igien / oc sige sin Herre suar. Philippus sagde / far hiem i Fred oc sig din Herre / at mit Raad oc Tienere vilde icke tilstede / at mit Secret skal henføris / men jeg er til freds / at de kalde mig som de vilde / baade her oc Nord i Landet / oc jeg begierer ey større Part aff Riget / end som vi ere forligte om met Birkebenerne / thi gifuer jeg dig forloff at drage Nord igien / oc sige Kongen oc Hagen Jarl dette suar. Der Dagfind kom hiem igien oc gaff Kongen oc Grefuen dette tilkiende / suarede Kongen icke megit der til / men Hagen Jarl var vred / bandede oc lod ilde / oc Birkebenerne fortrøde storligen at Philippus lod sig endnu kalde Konge som tilforn / thi Baglerne oc Vigveringene kallede hannem Konge / men Nord i Landet giorde de det icke.

1209. Nogen stund efter denne Forligelse / begierede mange Orloff aff begge Parterne / somme droge hiem til deris Hus oc Gaard / oc somme i Kiøbfærd / oc om Vaaren der efter seilede baade Birkebenerne oc Baglerne met 12. Skib i Røfuerii udi Vesterlandene / oc røfuede paa Suder øer / oc de omliggendis Øer / thi Kongerne i de Øer hafde indbiurdis Feide met huer andre / de røfuede Øen den Helge / huilcken Norske Mænd altid hafue holdet Fredhellig / siden blefue de tuedrectige oc skildis at / oc blefue saa slagne paa atskillige steder / oc de som igien komme til Norrig / blefue haardelige tiltalit aff Bisperne for deris Røffuerii.

Den samme Sommer lod K. Philippus hente Jomfru Christin K. Daatter / oc giorde sit Bryllup met hende udi Oslo /

Dronning Margrete hendis Moder kom ned aff Suerrig til Bryluppet/ oc bleff hun kranck oc døde nogle Uger efter Bryluppet/ hun hafde megit Gods oc Eigendom/ Pendinge oc kostelig Ting udi Wermeland oc Vester Gotland/ oc Philippus sende en stor hob aff sine Mænd op i Landene at beskicke oc forvare Dronningens Gods/ oc der de komme Øster paa Eidaskouf/ kom en Mand i deris selskab som kaldede sig Haldward Huide/ oc var den Mandeligste aff dem/ der de nu komme Øster i Wermeland/ gick hand saa stille hen/ oc lod sig intet mercke/ men huad som der skulde giøris oc forhandlis om Dronningens Gods/ da hafde hand mest Raad/ oc det bleff der ved/ som hand sagde/ oc der de komme tilbage i Norrig igien/ da bleff Halward borte/ oc K. Philippus kom hiem i hans Klæder oc drog ind i Oslo/ oc hans Folck toge vel mod hannem.

K. Jngi var i Bergen/ oc lod opbygge Kongens Gaard igien/ som Baglerne hafde brent hos Slottet/ oc sette Salen der som den store K. Østens Sal hafde staaet/ men Slottet lod hand icke opbygge. 1210.

Denne Sommer drog Peter Steiper oc Reider Sendemand aff Landet met to store Skib oc megit Folck/ oc deris Hustruer/ Jngeborg oc Margrete K. Magni Daatter fulde dennem/ aff deris Reise er megit sagt. Peter Steiper oc hans Hustru døde paa Reisen/ men Reider kom til Jerusalem oc drog tilbage igien til Keyseren i Constantinopel oc tiente hannem lenge/ oc bleff der død.

Udi K. Suerris tid hafde Torald Jarl Madoderson i Ørknøi/ met mange flere der i Øen opset sig mod hannem/ oc lode de sig kalde Øieskiegger/ oc der Grefuen bleff forligt met K. Suerre igien/ da skulde ald Landgilde oc Sagefald aff Ørknøi oc Hetland falde til Kongen i Norrig/ oc Kongen sette sin Fogit ved Nafn Arne Lørla met Grefuen i Ørknøi/ oc torde Harald Jarl intet sige hañem imod saa lenge som K. Suerre lefuede/ men strax

efter hans Død lod hand forrædelige ihielsla Arne Loria/ oc lagde Orknøi oc Hetland under sig igien met ald skad oc skyld/ ligesom hand tilforn hafde det/ oc døde hand to Aar efter at K. Jngi var blefuen Konge i Norrig. Siden blefue hans Sønner Jon oc David Grefuer i Orkniø/ oc de holt Landene ligesom deris Fader saa lenge som indbyrdis Feide var i Norrig / men der de spurde at Kongerne vaare forligte sende de Bisp Biørn til Norrig/ hand fand K. Jngi oc Hagen Jarl i Bergen / oc gaff dennem Grefuernis ærinde tilkiende / at de begierede at forligis met dennem/ oc det kom saa langt at hand tog Leide paa deris vegne aff Kongen oc Grefuen / at Grefuerne skulde komme til dennem den Sommer der efter/ oc forligis met dennem.

1211. Den Sommer som Vikingerne (det er de Norske Sierøfuere) droge Vester ofuer Hafuit / efter Kongernis forligelse / da fore Kongens Befalningsmend met dennem til Orknøi oc Hætland/ oc den anden Sommer der efter komme Grefuerne oc Bispen met dennem til Norrig at forligis met Kongen oc Grefuen / oc sette de alt den Handel udi Kongens oc Grefuens egit gode tycke / de dømde dennem til at gifue en stor Summa Pendinge / der til maatte de sette dennem Borgen oc Gissel / oc sueríe dennem troskab oc lydighed / men paa det sidste giorde K. Jngi dennem til sine Grefuer ofuer Orknøi oc Hætland/ met saadan vilkor / som siden bleff holdit indtil deris Dødedag.

Ragnwald Konge aff Møen i syder ø / oc Gudroder Konge paa Manø hafde icke udi lang tid gifuit Kongerne udi Norrig skat. Der de Norske Vikinger nu hafde suærmet der omkring Øen/ oc røfuit oc brent / oc Kongerne fornomme at der var fred giort i Norrig/ da frycte de sig / oc droge til Norrig oc forligte sig met K. Jngi oc Hagen Jarl / oc betalede den Skat/ som igienstod/ oc suore dennem troskab oc lydighed/ oc toge deris Land udi Læn aff Norrigs Konning/ oc droge saa hiem igien.

Erling hed en Mand i Færø/ hand sagde sig at være Kong Suerris Søn / hans Moder var Astrid Røis Daatter / hand drog met nogen Forsamling hen paa Oerne / oc giorde stor offuervold oc uro /hand hafde 7. Børn / oc drog hand siden til Norrig paa Einer Syßlemands skib / oc gaff sig til Philippus oc Fru Christin / hun tog vel imod hannem / oc kiende hannem for Broder / oc nogen Aar der efter bleff hand der død aff Blodløb / der hand hafde sig ladet Aare sla.

K. Jngi hafde en uecte Søn ved Nafn Gutorm/hans Moder hed Gyri / oc var hand født andet Aar efter at K. Jngi tog ved Riget. Hagen Jarl oc Fru Christin hafde en Søn / ved Nafn Juncker Knud/ oc var hand nogit yngre end Gutorm.

Hagen Jarl fortrød at hand icke hafde Kongenafn / efterdi 1213. at hand hafde alt andet lige ved sin Broder / oc hand undergick det hemmelige oc stille met mange de ypperste Mænd i Landet / at de skulde gifue hannem Kongenaffn / oc sagde at hans Broder skulde vel være til frids oc tilstede det. De suarede hannem alle vel / oc sagde hannem være duelig oc skickelig nock der til / thi holt hand det oc icke aldeelis forborget / saa at det kom for Kong Jngi / at hand fick vis kundskab der paa / desligeste / huem der mest bistand giorde Grefuen i den handel at forfremme. Thi stefnede hand alle sine Mænd til Hußting / oc der Tingit var sæt sagde hand: Jeg er icke van at tale megit paa Tinge/ eller i store Forsamlinger / oc er det icke en ringe sag/ som mig nu her til drifuer / thi vilde jeg den gierne framføre / at J alle kunde forstaa oc mercke huad jeg taler oc meener: Jeg er kommen i viß forfaring / at min Broder Hagen Jarl hafuer lagt sig ind met mange Høfdinger oc Handgaade Mænd i Landet / at de skulde gifue hannem Kongenafn / oc at mange hafue suarit hannem vel / oc sige som sant er / at hand icke er meere uskickelig eller ubequem der til / end jeg er: Hand lader sig oc høre at jeg skulde icke fortryde det / at min

Broder kaldis Konge saa vel som jeg ofuer sit Rige / efterdi jeg kand lide at Philippus kaldis Konge / saa er det alle vitterligt / at min Broder oc jeg hafuer taget Kongenaffn fra Philippus udi Huidingsø / oc der paa hafuer hand suorit os en Eed / oc er det hannem mere til spot end ære / om hand nu bruger det Nafn. Men jeg hafuer tagit Kongenafn paa Øreting / oc alt Landsfolcket hafuer suoret mig lydighed / saa vel Hagen Jarl oc Philippus som andre / men jeg hafuer ingen suorit uden at holde Jndbyggerne ved Low oc Ret. Thi skulle J alle vide at saa længe som jeg lefuer vil jeg icke tilstede / at nogen anden skal kaldis Konge i Norrig end jeg / om J ville holde eders Eed / oc være mig følgactige. Her til suarede de hannem alle vel / oc berømde hans Ord oc Tale / oc sagde alle met en Røst / at de ville hannem følge oc alleene for Konge holde / oc de tackede hannem for hans Ord / oc sagde hannem være bedre talendis end de hafde tenckt. Der denne handel bleff obenbare / maatte Hagen Jarl affstaa sin hemmelige Practicerelse om Kongenafn / thi begynte hand siden obenbare met sine Venner it andit Raad / oc hand fick Erckebispen / oc alle Bisperne paa sin side / oc begierede at giøre en viß Contract met sin Broder om Riget / huem det skulde hafue naar eu aff dennem falt fra. De kaste K. Jngi fore / at hand var icke Ectefød / fordi hans Moder Cecilia gifte sig met Baard Gutormsøn / hendis forne Ectemand lefuede / men K. Jngi sagde at hans Moder hafde gift sig met Erkebispens forloff. Bisperne sagde at den burde efter Lougen at være Konge som ectefød vaar / oc Høibyrdig der til / oc drefue de saa fast paa den handel / at Kong Jngi maatte giøre en Forligelse oc Contract met Hagen Jarl / at huilcken som lengst lefuede / skulde tage Riget efter den anden / oc efter beggis deris Død skulde da deris Søn tage alt Riget / som ectefød vaar / oc der paa bleff giort beseglede Brefue under Kongens oc Grefuens / oc Erckebisp Toris oc Erckebisp Ericks / Bisp Niclausis oc Bisp Martens Secreter.

Hagen Jarl fortrød det storligen / at Philippus lod kalde sig Konge / oc talede der ofte om for K. Jngi / Kongen suarede lidet der til / men efter Grefuens begiering sende de en Skrifuelse øster til Philippum om samme handel / at hand met det Nafn ryggede oc opbrød den Forligelse / som giort var i Huidingsø. Philippus beraade sig der om met sine gode Mænd / de raade hannem at beholde sit Kongenafn. Fru Christin var vred oc lod ilde / at hand torde icke hede Konge meden andre vilde kalde hannem det. Kong Philippus skreff dennem venlige tilbage igien / hand icke vilde rygge nogen Forligelse / dog kunde hand ingen forbiude at kalde sig huad de vilde / hand vaar oc vel til freds met dem som icke kallede hannem Konge / Oc efter nogen Brefue oc Skrifuelser bleff der samtyckt / at de skulde atter findis udi Huidingsø huer met 15. Skib / oc ingen støre / end huer met 15. Sesper eller Rum.

Skule Kongens Broder hafde Forlæning i Sogn / hand lod bygge Skib met 15. Rum udi / de vaare saa store som andre lang Skib paa 20. Rum. Der Baglerne det spurde vilde de icke komme til det Møde / thi blefue de Skib kallede Fredbrydere / eller Forligelse spillere.

Droning Christin døde i Barselseng / oc lefuede Barnet nogen stund efter hende / saa døde det / oc lod Philippus det besee aff mange tro Mænd / oc opliuse paa Tinget / at Barnet lefuede efter sin Moder / thi hand meente sig der met at ville beholde alt hendis Gods. 1213.

Wdi Trondelafuen var dyr Tid / saa at Kongen icke kunde faa sin Rettighed aff Bønderne / det beklagede K. Befalnings mænd / oc synderlig Erick Foß / Befaalingsmand paa Strind / tiit oc ofte for Kongen / paa det sidste bad Kongen hannem stefne Bønderne til Ting / ind paa Strind / hand stefnede dem aff alle Læner / oc drog ud til Kongen / oc gaff hannem det tilkiende: Kongen drog der ind til Lands oc Vands / Bønderne vaare 1213.

komme met alle deris Vaaben/ lige som til en Strid/ oc sette sig oppe under Bierget. Kongen sende sin Broder Skule op til dennem / oc bad dem gaa ned oc sette Tingit met Kongen / men de vilde icke / da red Erick Foß op til dem / oc bad dem gaa ned oc Tinge met Kongen / oc der de fore senferdige / oc vilde icke aff-sted/ da slog hand en Bonde met sin Spiudskaft imellem Hær-derne/ Bonden vende sig om/ oc met en stor Øxe hug hand Laa-rit aff Erick/ saa at hand falt half død til Jorden / siden grebe de deris Øxer/ Spiud oc Suerd/ oc rusede hastelig ned aff Bierget imod Kongen. K. Jngi bad sit Folck føre sit Banere tilbage / thi hand vilde icke stride mod sine egne Bønder / oc Kongen vi-gede tilbage met sit Folck/ da forfulde Bønderne hannem/ oc slo-ge nogne ihiel aff hans Mænd/ thi raabte Skule Kongens Bro-der / at Kongen skulde vende om igien / thi de søgte efter oc dræb-te hans Folck / da vende Kongen om igien / oc bad føre fram sit Banere / oc blefue da Bønderne slagne / oc maatte de fly / oc Birkebenerne forfulde dennem/ baade til Lands oc Vands.

Denne Opreisning imod Kongen bleff Hagen Jarl oc Erckebisp Tore megit mißtenckte fore/ at de skulde hafue opveckt hannem aff Bønderne.

Efter den tid at Baglerne hafde indtagit Trondheim / oc Kongen undkom saa neppelig / da vaar hand alltid tungferdig/ oc icke vel til paß / oc tyckedis hannem lefue best naar hand vaar til Skibs / oc naar hand vaar i Kiøbsteden / oc der vaar Fred / da holt hand sig gierne i sit Kammers / oc hafde nogen faa Mænd hos sig / aff de som hand elskede mest / oc trode best / oc dennem holt hand saare vel met alting / hand var en stille oc sactmodig Mand / icke dristig eller ofuermodig / men mild oc venlig / oc megit from oc god / hand kunde ingen bulder lide / thi kom hand icke ofte i Drick oc Selskab / oc var det en part aff hans Mænd icke til tacke / som heller vilde være udi Selskab / der som Drick oc store Ord vanckede. Hand hafde tre aff sine beste

beste Mænd altid hos sig i Kammeret / som vaare Povel Droste / Arnfind Tiodesøn / oc Henrich Skot / oc holt hand Povel i største verdighed / thi hand var hans Droste eller Hofmester / oc laa i Seng hos Kongen. En Aften som Povel kom i seng / saag Kongen at hand hafde en dragen Kniff i Haanden / Kongen greb fat om Haanden oc raabte paa de andre / oc de grebe Povel oc vilde dræbe hannem / men Kongen forbød dennem at giøre hannem nogit ont / thi skiød de hannem ud aff Dørren. Siden holt Povel til i Byen / oc Kongen lod Henrich Skot forvare Knifuen / oc forbød dem alle som inde vaare / at sige det for nogen / førend hand sielff aabenbarede det.

Nogen tidlang der efter kom Skule Kongens Broder oc Jon Østraat (som hafde Sigrid Kongens Syster) til Kongen / da aabenbarede Kongen denne handel for sin Broder / dog maatte hand tilforne lofue hannem / at hand skulde icke blifue vred derfore / eller giøre Povel nogit ont / oc sagde Kongen / at hand vilde sende Povel aff Landet.

Det stod saa hen nogen Aar / at Povel drog met Kongen som tilforn / oc Kongen vende altid nogit for / naar hans Broder atspurde hannem / huorfor at Povel bleff icke sendt aff Landet / paa det sidste sloge Kongens Broder Skule oc Jon Østraat Povel ihiel i Trondheim / oc Kongen behagede den gierning megit ilde / thi Povel hafde sagt hannem huo der skyndede hannem til saadan ugierning at giøre / dog holt hand alting stille for fred oc roligheds skyld. Jon Østrat døde strax der efter i Bergen.

Den samme Vinter som nu er sagt / bleff Hagen Jarl 1214.
kranck i Bergen / oc døde strax efter Jul / oc bleff begrafuen i Christkircke / Landsfolcket sørgede hannem storlige / oc siuntis de hafue faaet en stor skade / at de miste saadan en Høfding / oc vaar det alle Mands Ord / at ingen dueligere eller mandeligere Helt hafuer tagit Vaaben i Haand udi hans tid i Norrig end hand var / der til var hand en god Regenter / oc alle Mand hafde hannem kier baade Kriegsfolcket oc Landsfolcket.

Fru Christin hans Hustru drog strax Øster i Gotland met hendis Søn Juncker Knud / oc bleff der gifft met Askild
1214. Lagmand / Erckebisp Tore døde om Sommeren der efter / oc bleff Gutorm Erckebisp i hans sted. K. Jngi tog alt Riget efter sin Broder Hagen Jarl met alle hans Hoffsinder / oc Lænshøfdinger under sig. Om Sommeren der efter drog Kongen til Bergen / oc lod kalde til sig alle Lænshøfdinger / oc forsamlede en stor Krigshær / baade Øster oc Vester ofuer alt Landet / oc drog dermet ind i Trondelafuen / oc tuingede Bønderne til / at gifue hannem den Leding oc Kongelig Rettighed / som de udi nogen Aar / hafde forholdet hannem / oc sette hand sine Befalingsmænd ud i Lænene / oc giorde Bønderne intet andet Ord / oc drog siden til Trondheim igien / oc gaff Krigsfolcket forloff.

Kong Philippus holt da sit Rige udi Fred oc Rolighed / oc kom hans Broder Anders Simensøn til hannem fra Dan-
1215. marck / oc Kongen tog vel mod hannem / oc fick hannem store Forlæninger / da tenckte Anders der paa / at Tonsbergsmænd sloge hans Fader ihiel / oc gaff denne sag paa Tollac Vlfgelssen / oc Vlff Suarte / oc alle de som hafde værit met i det slag for Brimsted / der de det fornomme / søgte de hielp oc trøst hos K. Philippum / Kongen tog dem i forsuar / oc sagde / at den tid de toge hannem til Konge / gaff hand dennem all den sag til / oc lofuede / at skulde holde dennem frii derfore / Anders meente / at efterdi de vaare tosambaarne Brødre til Fader oc Moder / kunde hand icke forhindre eller formene hannem Landslowen / at hand jo maatte saa vel tage bod efter sin Fader / som K. Philippus. Men Kongen forsuarede Bøndernis sag saa heftelig / at hand tog alle Forlæninger fra sin Broder / oc lod hannem icke hafue uden to Tienere / som hannem skulde følle / oc maatte Anders da lade det være som Kongen vilde hafue det / oc fick K. Philippus stor yndist aff Almuen / for hand saaledis affstillede den store sag oc tuist / som ellers vilde hafue kostet mangen Mands Liff oc

Velfart. Den tredie Vinter efter Hagen Jarls affgang/ bleff 1217.
K. Jngi siug i Trondheim / oc laa hand lenge kranck / oc Skule hans Broder sad ofte ofuer hannem / oc der hans Matt formindskedis jo meere oc meere / begierede hans Raad oc gode Mænd oc alle Hoffsinder/ at hand vilde skicke en Høfuitzmand ofuer dennem/ som de vaar hiulpen met/ oc der Kongen fornam deris villie oc begiering / lede hand sin Broder Skule til Sæde/ oc gaff hannem Grefue Nafn / oc hand tog strax ved Regimentet ofuer alt Krigsfolcket oc Hoffsinderne. Nogen tidlang der efter døde K. Jngi / oc Skule Jarl lod hannem hederlig begrafue i Christkircke paa den Søndre side i Chorit / oc offrede hand i hans Siælmesse et Guldkar / som K. Jon i Engelland hafde skienckt K. Jngi. Dissligeste gaff hand andre kostelige Gafuer til Domkircken for hans Siæl / hand lod oc giøre it kostelige verck offuer hans Graff udhuggit oc formalit / oc belagt met Guld/ oc lod der udhugge oc maale hans Vaaben/ oc hengde der hans Suerd/ Hielm oc Skiold.

K. Jngi vaar en deilig Mand / velvoxen met fuldkomne oc deilige Lemmer/ oc vaar liußgraa paa Haarit / hand blundet gierne met det ene Øye/ naar hand vilde see noget grandgifuelig. Det siger baade hans Venner oc Wvenner/ at ingen lyck-saligere Konge hafuer værit i Norrig/ eller bedre mod Allmuen/ siden K. Sigurd Jorsalafer døde. Jngi vaar Konge udi 13. Aar / oc døde 9. Calendas Maij, det 15. Aar efter Kong Suerris Død.

XXIX.

Kong Hagen Hagensøn/ Kong Suerris Sønnesøn.

I Di Pafue Innocentij den Tredies Tid / der mand skreff efter Christi Fødsel 1204. haffuer dette tildraget sig udi

 Nor-

Norrig / som er skrefuit i denne Bog om K. Hagen Suerrissøn / da var Philippus aff Schwaben Keyser i Rom oc Italien / oc Otto Hertug Hinricks søn aff Brunschwig var Norden fields / det er i Tyskland oc Franckrige / de stridde sammen indtil Keyser Philippus bleff slagen ihiel aff sin egen Tienere Hertug Philip-
1203. po / da vaar Valdemar Valdemar søn Konge offuer Danmarck / oc Suercke Karlsen i Suerrig / Jon Henricksen Konge i Engelland / oc Hagen Hagensøn Konge i Norrig.

Et Aar effter K. Suerris død / var K. Hagen i Trondheim om Vinteren / oc om Vaaren drog hand til Bergen / oc si-
1204. den Øster i Landet ind til Landsenden / oc mange ypperlige Høffdinger vaare met hannem / som vaar Hagen Galin / Peter Stelper / baade K. Suerris Syster sønner / Sigurd oc Roar Kongens Frender / Ewind Pretmaach / Dagfind Bonde / Einer Kongens maag / oc mange andre Lænshøfdingere oc Høfuitzmend offuer kriegsfolcket. K. Hagen tøfuede lenge i Sarpsborg / oc hafde hand venskab met en Quinde / som Inga hed / hun var deilig / stolt oc storsindet / dog var hun from oc god / oc var hun aff den ypperste Slect der i Byen / som vare kalled Warteginger eller Wertingsmend / Hagen Galin oc mange andere Kongens mend viste vel at hun soff hos Kongen i hans kammer / der effter drog Kongen Nord i Landet / oc døde i Bergen den 10. Dag Julij / som før er sagt.

Der effter toge Birkebenerne Gutorm Sigurd Lawarts Søn til Konge / oc giorde hand Hagen Galin til Grefue udi Norrig / oc til Øfuerste ofuer Krigsfolcket. Det samme Som-
1205. mer døde K. Gutorm i Trondheim / oc Birkebenerne toge til Konge igien Jngi Baardsøn met Erkebisp. oc Lænshøfdingenis oc alle Bøndernis samtycke / oc skulde Hagen Jarl hans Broder være hans Grefue / oc Øfuerste ofuer kriegsfolcket / thi hand var der dueligst til / oc hafde halffparten aff Riget met sin Broder K. Jngi.

Den

Den Sommer at Jngi var tagen til Konge / oc Danne- 1205.
konning oc Bisp Niclaus hafde Baglinge Folck i Vigen / da
var Jnga i Borgesyssel i den By / som Folckisberg kaldis / der
var en Prest ved Nafn Trond / da bleff Jnga kranck oc
fødde en Søn / oc Trond Prest viste at Kong Hagen Suer-
ris Søn var Fader at det Barn / thi døbte hand det hemmelig /
oc trode ingen til at være Fadder der til / uden sin egen Hu-
stru / oc tuende hans Sønner / oc lod hand opfostre Barnet hos
sig / nogen tidlang.

Erling paa Husebø var Kong Suerris Frende / oc aff
Gutorm Graabards slect / thi gaff Trond Prest hannem til-
kiende denne handel / oc de blefue saa beraade / at Trond Prest
skulde hafue Barnet stille oc hemmelige hos sig det Aar offuer /
som hand oc giorde.

Den anden Vinter efter Jul droge Trond Prest oc Erling 1206.
met Barnet oc hans Moder hemmelig til Oplanden / oc komme
for Jule aften til Kiøbstaden Hammer paa Hedmarcken / der
vare tuende Læns høfdinger aff Birkebenerne Frederich Slaffst
oc Geffwalt Gotte / som saade der met megit Folck / oc haffde
stor Fare for Baglerne / som haffde meste Parten aff Oplan-
den indtagit. Der var oc Bisp Jffuer / som altid haffde stor
vilie til Kong Suerris Slect oc Birckebenerne / hand bleff
det vlis / huor lønlige de Mænd fore der met / at Kong Ha-
gens Søn var der kommen / thi bød hand dennem til sig
met Moderen oc Barnet. Men de fryctede sig / at Bagler-
ne skulde faa det at vide / thi holt de sig hemmelig / oc sende Mo-
deren met Barnet op til lille Hammer / der var hun lønlige i
en liden Gaard ofuer Julen / oc udi Jul sende Birkebenerne
bud til Toden oc Halland / oc andre steds omkring / der som Bir-
kebenerne vaare / at de skulde allesammen komme til dennem / oc
de droge op til lille Hammer / oc toge Moderen oc Barnet met
sig / oc droge i Østerdalen / oc lidde de megit ont paa Veyen aff

Snee oc Frost/ oc ont Væir. De laa offte ude paa Sneen i vilde Marke om Natten/ oc en Aften kom et stort Vær paa dennem/ saa at de kunde ingen Vey finde/ oc kunde icke komme fram for Snee/ thi toge de to aff dem / som karskeste vaar oc best kunde løbe / paa Skiier / Tosten Skiefste oc Skerwald Skucke/ oc finge dennem Barnet oc to Bønder til Ledsagere/ som best viste Vejen/ oc de droge det snareste som de kunde aff sted / oc komme til en øde Lade/ der giorde de Ild op/ oc smeltede Snee oc gafue Barnet at dricke. Siden sende de Ledsagere tilbage igien imod Hoben. Dette skeede i Naffuersdaal/ Sneen vaar saa høy / at de kunde icke bryde den anderledis / uden de stoppede den ned met deris Spiudstager. Men der de komme til Østerdalen/ da giorde Bønderne dennem det beste / baade met Kost oc Fordenskab / oc Ledsagere. Det sigis at ingen hafuer told oc lidt saa stor mødsommelighed / fryct oc fare paa nogen Reyse her i Norrig/ som Birkebenerne taalde i denne færd/ baade for Baglernis fryct/ oc ond Vejer oc Vey / siden Dronning Astrid rømde her aff Riget met hendis Søn Olaff Tryggesøn/ for Gunhildis Sønners Vold oc Tyranni.

Erling Stenweg oc Grefue Philippus oc Baglernis Høfdinger spurde at Trond Prest oc Erling vaare dragne til Oplanden met K. Hagens Søn/ oc sende 8. Høfdinger met megit Folck effter dennem/ men der de komme paa Oplanden / vaare Birkebenerne affdragne/ thi droge Baglerne tilbage igien.

Birkebenerne droge Nord effter Dalen / oc endog Veyen oc føret vaar ont/ saa komme dog mange til dennem/ baade Birkebener oc Bønder sammen / som vilde framføre dette Barn. Der komme oc to Læns Høfdinger aff Gudbrandsdalen / Seming oc oc Torbrand Suarte / oc vaare de da hen ved 100. Mand stercke/ oc de droge Nord ofuer Fieldet/ oc komme Østers i Guledal / oc tyckedis dennem de hafue ofueruunden deris Reyse/ oc vaare komne ofuer den store farlighed.

Det

Det er icke at forundre / at Gud saa underlige hialp oc forfremmede oc bevarede de to Kongebørn Olaff Tryggesøn / oc denne Hagen Hagesøn / thi Gud vilde ved den ene lade begynde Christendommen her i Norrig / oc ved Hagen Hagensøn forfremme den met Kircker at bygge / oc Præster oc lærde Mænd at opholde / oc Low oc Ræt at forbedre / oc andet meere saadant.

Kong Jngi vaar den tid i Nidroß met megit Folck / oc fick hand kundskab at en stor Forsamling vaar kom̃en offuer Fieldet / men hand fick seent Sandingen at vide huo de vaare / eller huad de vilde / thi Birkebenerne droge icke hastelige fram / dog gick der Rycte for dem i Byen / at de hafde en Kongesøn met dem / men ingen kunde sige hues Søn det vaar. Kongen giorde sig ferdig met alt sit Folck / oc sende to Mænd op offuer Aasen / Gunner Tind oc Samson / at de skulde ride hastelige / oc forfare den leilighed / der de komme ofuer Aasen / møtte dennem Birkebenernis Sendebud / som skulde drage til Kongen / oc de vende om igien / oc droge alle til Kongen / oc gafue hannem Birkebenernis Reise tilkiende / oc at de hafde K. Hagens Søn met sig. Kongen bleff glad der ved / oc tackede Gud / oc lod alt Folcket drage hiem igien / uden sine egne Hoffsinder / met dennem tøfuede hand der indtil de komme met Barnet / oc hand tog hannem i sin Arm oc kyste hannem / oc bad hannem være sig oc alt sit Folck gandske velkommen / or de droge alle til Byen igien / oc Barnet oc hans Moder bleff vel holdne hos Kongen. De gamle Birkebener vaare altid megit glade ved dette Barn / oc ginge huer dag til at see hannem / for den store Villie oc Elskelighed / som de hafde hafft til hans Fader / oc synderlig til hans FaderFader Kong Suerre.

Om Vaaren der efter toge Baglerne Nidroß ind / oc giorde der en stor skade / som før er omtalit / oc siden slogis Hagen Jarl met Baglerne i Bergen / oc drog der efter til Trondheim igien. Den efterkommendis Vinter tog Hagen Jarl Kongens 1207.

Søn til sig / oc holt hannem ligesom det hafde værit hans egen Søn/ oc bekiende ofte aabenbarlig for sine Mænd / at hand oc K. Jngi saade i dette Barns Fæderne Arff.

1208. Efter Erling Stenwegs død / toge Baglerne Philippus Jarl til Konge igien / da var Hagen 3. Aar gammel / oc der K. Jngi oc Hagen Jarl droge Øster i Vigen / lode de hannem oc hans Moder efter paa Bergens Slot / met hans Faders Syster / Jomfru Christin / oc Fru Christin / Hagen Jarls Hustru / oc andre flere. Siden komme Baglerne til Bergen / oc Birkebener gafue dennem Slottit op efter Erckebispens Raad / oc tog Kong Philippus da Hagen til sig / oc var hand hos Baglerne udi 3. Aar / oc dog baare Baglerne hannem ud paa Bryggen / der som nogen lange Skib laae / oc de spurde Barnet / huem de Skib aatte / hand suarede / min Herre aager dem / de sagde Philippus Bagle Konning er din Herre / hand suarede / icke er hand min Herre / men Hagen Jarl er min Herre / oc hand aaer skibene / Baglerne loe der ad oc sagde: Denne Suend vil icke blifue os Bagler god.

Reider Sendemand var den ypperste Høfding / oc hafde mest Raad blant Baglerne. Hand sagde en Dag til de andre Høfdinger: Der som vi vilde begynde en stor handel / viste jeg vel Raad / huorledis vi kunde faa fra Birckebenerne baade Rige oc Mact. De spurde huorledis: Hand sagde / der som vi vilde tage den lille Kong Hagens Søn til Konge offuer os / da skulde alt Landsfolcket falde os til / saa kunde vor Konge være hans Grefue / oc styre alt Landet paa hans vegne / indtil hand bleff til Mands / oc vare da K. Philippus saa got som Konning i Landet. En part aff Høfdingene samtyckte det met Reider / oc en part sagde der imod / oc ey torde nogen bære det op / thi de fryctede for K. Philippi Vrede.

Nogen stund der efter komme K. Jngi oc Hagen Jarl til Bergen / oc vilde Baglerne icke bie dennem / men skyndede sig der

fra/ da gick Erckebisp Tore til Philippum oc begierede at hand vilde unde hannem Hagen Kongens Søn/ oc Philippus vette hannem Bøn/ oc Bispen hafde hannem hos sig indtil Hagen Jarl kom Østen til fra Vigen/ oc hand da antvordede Hagen Jarl hannem igien/ som tog hannem til sig met glæde/ oc tackede Gud. Siden hafde hand hannem altid hos sig met Moderen/ i huor hand var til Lands eller Vands.

Den Vinter som Hagen Jarl laa i Sælø/ oc mand kaldede den onde Vinter eller Sæløis Vinter/ da var unge Hagen met Grefuen/ hand vilde altid være framme i skibet hos Folcket/ oc kom hand dennem ofte til at lee met sine underlige Tale/ thi hand var megit lystig i sin snack. Grefuen hafde oc offte stor tidsfordriff aff hans lystige Snack. Birkebenerne toge hannem ofte fat/ den ene udi Hofuedit/ den anden udi Føderne oc sagde/ de vilde drage hannem lengere: Thi dennem tycktis at hand voxte icke snart nock/ saadan forlengelse haffde de efter/ at hand skulde komme til Regimentet.

Der Hagen Kongens Søn var 8. Aar gammel/ lod Hagen Jarl sette hannem til Skole/ oc der hand nogen stund haffde værit til Skole/ spurde Grefuen hannem at/ huad hand lærde/ Hagen sagde/ Jeg læret at siunge. Grefuen sagde/ icke skalt du lære at siunge/ thi du skalt huercken blifue Bisp eller Prest. Hagen Jarl elskede hannem megit/ det samme giorde oc Fru Christina/ dog var hendis sind saa som andre Quinders/ at hun talede megit hastelig til hannem/ oc sagde sig icke vide huo hans Fader var/ der Grefuen det spurde sagde hand/ icke skalt du saa sige/ thi alle Mand veed det/ at jeg oc min Broder hafue hans Fæderne Arff inde/ oc sidde i hans Rige/ oc det talede Grefuen ofte aabenbarlige for alle Mand. 1212.

Den tid Birkebenerne oc Baglerne blefue forligde i Huidingsø/ som før er sagt/ oc der var blefuen Fred i Landet igien/ da stemplede oc practicerede Hagen Jarl hemmelig hos sine

Venner / at hand vilde lade tage sig til Konge ofuer tredie Parten i Norrig / men K. Jngi formeente hannem det / thi søgte Hagen Jarl andere Raad oc Veje der til / oc lode sig ind met Bisperne/huilcke der sagde/at den burde met Guds Low oc gammel Norrigs viis at være Konge i Norrig at bære Krone / som ectefød vaar / oc meest Høibyrdig / oc meente de at K. Jngi vaar icke Ectefød / thi hans Moder Cecilia giffte sig met Baard Gutormsøn / den stund hendis føre Mand lefuede / der til hafde Hagen Jarl en ectefød Søn / ved Naffn Juncker Knud / men K. Jngi hafde en uecte Søn ved Nafn Gutorm / thi drefue Bisperne saa hart paa denne sag / at K. Jngi maatte giøre en foreening met Hagen Jarl saaledis / at huo som lengst lefuede aff dem / skulde tage alt Riget / oc den deris Søn som ectefød vaar / skulde tage alt Riget efter deris Død.

Denne Forligelse bleff oplyust paa Øreting / oc bleff beskrefuit under Kongens oc Grefuens oc Erckebisp Toris oc Erckebisp Ericks / Bisp Niclausis / Bisp Mortens / Bisp Jffuers oc andre ypperlige Mænd / oc Høfdingers Signeter. Hagen Kong. Søn vaar hos Grefuen da som tilforn / oc en Dag fick hand forlof at drage ofuer til sin Suaagerske Astrid paa Backe / oc kom hand hiem igien om Afftenen. En gammel Birkeben var blant Grefuens Hoffsinder / ved Nafn Helie Huasse / hand hafde tilforn tient K. Suerre iblant hans Hoffsinder. Helie haffde Kongens Søn megit kier / oc hafde hannem altid hos sig / oc skiemtede met hannem. Hagen gick til Helie / som hand var van oc vilde forlyste sig / men Helie skiød hannem fra sig / oc bad hannem gaa bort. Hagen sagde / huorfor est du vred min Helie. Helie skiød hannem atter fra sig / oc sagde : Gack fra mig / thi jeg skøtter nu intet om dig / fordi udi Dag paa Øreting hafue de to Brødre K. Jngi oc Hagen Jarl ladet dømme din Fæderne Arf oc Rige fra dig. Hagen suarede / vær icke derfore vred min Helie / oc acte det icke / thi huo veed om den Dom blifuer ved Mact

hol-

holden/ efterdi at ingen aff mine Verier vaare der hos / oc samtyckte det paa mine vegne. Helie saa paa Drengen oc sagde/ Huo ere dine Verier. Hagen suarede / Gud oc den H. Olaff Konge hafuer jeg antvordet min sag oc veriemaal i Hænder / de skulde vel see til for mig / baade om Landeskifte/ oc anden min Lycke. Helie tog hannem blidelig til sig/ oc kyste hannem oc sagde/ tale heil oc sæl Konge Søn / bedre ere saadanne Ord end ingen. Dette hørde alle de som inde vaare/ thi bleff det snart giffuet Grefuen tilkiende. Hand suarede der icke megit til / men Fru Christin blef megit vred ved Hagen/ oc var altid siden haardre mod hannem end tilforn. Efter Tingit drog Hagen Jarl til Bergen/ oc Kongens Søn met hannem / oc alle gamle Birkebener hafde hannem saa megit diß kierere / som de saae hannem formeris udi Mandelighed oc Forstand.

Tuende Brødre ved Nafn Hide oc Sigurd Skielge/ hafde lenge tient Kong Suerre/ oc siden værit hos hans Daatter Dronning Christin / men efter hendis Død var Hide kommen til Hagen Jarl/ hand fornam at Fru Christin var icke vel til sinds imod Hagen Konge søn/ thi tilbød hand Hagen Jarl met mange Ord oc omstandigheder/ at hand vilde for hans skyld forraade Hagen Kongens Søn / paa det at Hagen Jarlsøn kunde blifue ved Norrigis Rige efter hannem / oc Fru Christin brugede mange Ord. Paa det sidste suarede Grefuen oc sagde: Det vilde icke Gud / at jeg saaledis skulde kiøbe Riget til min Søn/ at jeg skulde ødelegge oc forkomme denne Mands Søn / som jeg er plictig allerbest at lønne. Det bekiende Grefuen sielff for nogne sine Mænd / oc maatte hand efter den dag aldrig lide den forrædelig Hide.

Hagen Kongens søn var tj Aar gammel / den tid Hagen Jarl fick sin Banesot / oc var hand altid hos hannem den stund hand laa siug/ oc fick Mad met hañem naar hand sad op i sengen oc aad/ oc var hos hannem den tid hand døde. Der efter gaff 1214.

hand sig til K. Jngi/ som strax der efter kom til Bergen / oc er der megen sagen om mange seltsom oc underlig kortvilige hændel som sig hafuer tildragit imellem K. Jngi oc hañem udi hans ungdoms tid/ som vel vaare værde at frasige / der som de hafde blefuit bescrefne. Gutorm Kongens Søn var altid hastigere oc meere brasinde end Hagen/ men Hagen var stil oc sactmodig/ høfuist oc venlig/ oc hafde yndist aff alle Mand/ oc Kongen holt dennem lige baade met Klæder oc andet.

Det hende sig en gang at K. Jngi bleff siug / oc var Skule hans Broder oc mange andre hans gode Mænd hos hannem/ oc vare bedrøfuede oc fryctactige huorledis det vilde gaa Kongen i hans Siugdom / oc fordi at Skule hafde Regimentet ofuer alt Kongens Hoff nest Kongen / da kallede hand til sig de beste Mænd / som da tilstede vare / som vaare Gregorius Jonssøn/ Evind Prestmaag / Jfuer Bolde oc Dagfind Bonde/ oc sagde til dennem : J see at min Broders styrcke formindskis dagligen/ aff hans store siugdom/ oc dersom Gud kalder denne vor trofaste oc gunstige Herre fra os / hafue vi behoff at see os vel fore / huem vi skulle tage til Konge igien. Saa er her først Gutorm K. Jngis Søn/ derneſt er jeg hans samborne Broder/ oc J vide vel huad Lougen derom formelder / den tredie er Hagen K. Suerris Sønsøn/ den fierde er Juncker Knud/ Hagen Jarlssøn/ som er nu i Gotland : dog tencker jeg vel / at de som her til dags hafue tient K. Jngi/ ville oc helst her efter tiene hans Søn. Her suarede huer til sit /men en aff Raadit ved Naffu Evind tagede stille/ de andre spurde/ hui hand intet suarede / hand sagde / fordi jeg bleff icke før atspurt/ oc forundris mig / at saa viise Mænd som J ere / spørie oc lede efter huem J ville hafue til Konge / efterdi det er klart for alle Mand/ at Hagen K. Suerris Søns søn er ret Arfuing til alt Norrig / efter sin Fader / oc icke du Skule / eller nogen aff dine Brødre Sønner / oc dersom K. Jngi oc Hagen Jarl baade lefuede / naar Hagen

Kon-

Kongens Søn kommer til Mands alder/ da maatte hand kræfue dem sit Fæderne Arff oc Rige/ oc vise dennem aff det Kongelige Sæde/ oc sette sig igien der udi/ oc der var ingen som kunde sige Evind noget imod herom/ thi falt den handel saa hen paa den tid/ oc K. Jngi forvand sin siuge oc bleff helbred igien.

Kong Jngi bleff tuedractig met Trønderne/ fordi de forholt hannem hans Leding oc Landskyld fore/ oc hand stridde met dennem paa Rimmeting/ som tilforn er sagt/ oc den Sommer 1215.
efter Hagen Jarls død/ drog K. Jngi atter til dennem met en stor Kriegshær/ oc sloges met dennem ved Vaagsbroo/ oc tuingede dennem til lydighed. Der hand kom til Trondheim igien/ ginge Hagen Kongens Søns Frender oc Venner til Kongen/ oc begierede at Kongen skulde faa hannem Jemteland i Forlæning/ eller nogen anden Læn at raade ofuer/ men Kongen affslo dennem aldelis den begiering oc sagde/ at Hagen var saa vel holden hos hannem/ at hañem intet fattedis/ de ginge der efter til Hagen oc sagde til hannem/ os siunis/ at K. Jngi vil icke megit unde dig aff dit Fæderne Rige/ huilcket hand besidder/ oc dine Frender oc Venner fare omkring/ som fredløse Mænd/ oc ere fordrefne fra ald deris Gods/ huilcket andre hafue indtagit/ oc besidde met stor Mact oc myndighed/ som dog ere opkomme aff ringe Affkomst/ thi er det vor Raad/ at du drager her fra met os/ vi hafue mange Birkebener oc Kriegsfolck paa vor side/ oc der som vi komme Øster til Baglerne/ skulde de snart falde fra Kongen/ om de faa en Høfding ofuer sig. Anders Skiolderband talede deris Ord met mange omstendigheder/ huilcke som hand framdrog oc foregaff/ oc der Hagen hafde hørt hannem ud/ suarede hand/ jeg er endnu formegit ung oc Barnactig til at begynde saadan stor oc victig handel/ thi det vil icke være os gafnligt oc raadeligt at stride imod Bickebenerne/ huilcke mange ere hos Kong Jngi/ oc ingenledis ville skillies ved hannem/

oc vaare det stort uraad at sette dem imod hin anden som bør met rette at forsuare en Herre. Megit heller vil jeg fortøfue til saa lenge Gud aff sin Naade under mig saadant aff mit Føderne Rige som hannem siunis got at være / oc vil jeg ingenlunde opreise nogen Krigsfolck / eller begynde nogen ufred i Landet / saa som det nu staar til.

1217. Den tredie Vinter effter Hagen Jarls død bleff K. Ingi siug / oc Sotten hastede icke met hannem / men foer langsommelig / oc hafde Kongen altid Hagen hos sig / at hand met sin skiemtactige Ord oc Tale skulde forlyste hannem. Niclaus var Kongens Droste / hand var oc en megit lystig Mand / oc Kongen lod hannem oc Hagen snacke sammen / at hand kunde hafue forlettelse aff deris Tale. Kongen laa lenge siug / oc der hand paa det sidste bleff megit vanmectig / hafuer hand efter sit Raads oc gode Mænds / oc sine Frenders oc Venners begiering ledt sin Broder Skule til Sæde / oc gifuet hannem Grefuenafn / oc tog hand da ved alt Regimentet / baade ofuer Kongens Hof oc Riget / oc strax der efter døde Kongen.

1218. Den tid var Hagen Kongens Søn 13. Aar gammel / oc Gutorm Kongens Søn 11. Aar gammel. Da blefue mange Møder oc Stefner holdne oc beraadslagit / huem de vilde tage til Konge igien. Alle de gamle Birkebener som tient haffde K. Suerre forsamlede sig / oc der til den største part aff Raadit / oc Kongens Hoffsinder / oc de besluttede endrectelige met huer andre / at de vilde tage Hagen Hagenson til Konge / men Skule Jarl oc hans Frender vilde hafue Gutorm til Konge. En part aff Grefuens Frender sagde / at hand (Skule Jarl) var nest til Riget / thi hand var K. Jngis Ectebroder / oc burde derfore at tage Arff efter hannem / baade i Land oc løse Pendinge eller rørendis Gods / oc endog det var første gang talit saa hemmelig / saa kom det snart i høimaalds Tale / oc Krigsfolcket holt mange Stefner der om / men Grefuen vilde icke selff møde til de

Stef-

Stefner / thi hand viste vel Birkebenernis vilie oc forset. Da komme Bønderne aff huert Herrit baade inden oc uden aff Trondelagfuen / oc de elozte Mænd sagde saa paa deris egne vegne oc deris Sønners / oc deris som hiemme vaare / at de vilde den til Konge tage ofuer Riget / som var kommen aff Kongelige slect paa sit Fæderne fra Hedenhøj / dog holt mange Bønder met Skule Jarl oc Gutorm Kongens Søn.

Erckebisp Gutorm var dragen Nord til Helieland / oc vilde Skule Jarl forbide hans komme / men Birkebenerne viste vel at Erckebispen holt paa Grefuens Haand / oc at der vaare mange Cannicker oc Capitels Herrer som gierne vilde hafue ald K. Suerris Slect ødelagt / oc heller tiene andre Konger / oc der Grefuen kom paa deris Mode / lod hand ligesom hand vilde samtycke met Raadit oc Hoffinderne / dog forhalede hand tid efter tid / saa at intet bleff beslutter / thi sagde Raadit oc alle Hoff Junckerne oc Birkebenerne (det er det gamle Krigsfolck) til Grefuen at de icke lenger vilde hafue hans forhaling / men vilde om Morgenen der efter forsamlis i Kongens Gaard / oc der skulde Grefuen tage Hagen Hagensøn ved Haanden oc sette hannem hos sig / oc kalde hannem den korede Konge i Norrig / saa lenge at Oreting bleff holdet / hues hand det icke vilde giøre / da vilde de anden Dagen gaa til deris skib / oc drage til Bergen / oc da forsamle de beste Mænd i Guletings laug / oc lade det tage hannem til Konge / oc lade saa Gud raade for den handel. Der Grefuen saag at de vaare alle saa fast beraadde paa den handel / lofuede hand / at deris vilie oc begiering skulde gaa for sig / oc strax lod hand kalde til sig alle sine Veñer / lærde Mænd oc ulærde / oc holt Raad met dennem den gandske Dag oc Nat ofuer / dog ingen fick deris Anslag at vide.

Anden dagen lod Raadit oc de ypperste Høfdinger i Kongens Hof sammenkalde alt Folckit op til Kongens Gaard / oc lod Grefuen der giøre en Stoel oc Sæde synden for Nicolai kircke.

cke. Da opstod Wegaard Wæredal oc gaff tilkiende / huad deris vilie oc forset var om Hagen Hagensøn at tage til Konge. Der efter opstod Gregorius Jonsøn en Oplendisk Mand oc sagde: Wi tenckte icke at saadant skulde giøris saa hastigt oc ubetenckt / det vaare raadeligt / at Erckebispen oc alle Bisperne / oc de viiseste Mænd i Landet vare her til stede. Da opstund Amund Merckismand (det er Fenickedrager eller Banermester) oc sagde: Icke hafue vi Birckebener behoff at bje effter Bispernis lange forhaling i denne handel / thi de acte lidet at følge den hellige K. Olaffs Loug / eller ansee Landsens nøttørft. Thi det er louligt at wi tage os en Konge aff K. Suerris Slect oc Afkom / oc er det os alle storlig fornøden oc gafnligt: fordi Baglerne sidde i Wigen / oc hafue en Konge ofuer sig / oc kunde snart ofuerfalde os / om de fornemme os være en Høfuitsløs Hær / oc være til met indbyrdis usamdrectige / oc findis mange som skulde vel styrcke den Leeg. Der til ere Lænshøfdingerne icke vore Venner / thi hafue wi icke anden Raad / end følge os sielffue trolige saa langt som Gud vil styrcke os.

Der effter neffnde de tolff Mænd paa Tingit som skulde hente Hagen Kongens Søn / hand vaar den tid i Skolen op ved Christkircke / de ginge til hannem oc sagde: Alle Birckebenerne oc Bymendene / oc alle Bønderne som tilstede er / Lader eder underdanigligen helse / oc begiere at I ville komme til dennem i Kongens Gaard / oc de toge hannem ved Haanden / oc ledde hannem met sig / Oc der de komme paa Tingit vilde Grefuen icke staa op mod hannem / oc sagde sig icke kunde saa hastelige sette hannem hos sig / thi der vaare mange endnu / som tuiflede paa om hand var K. Hagens Son. Da bleff der suarit paa Kongens Søns vegne / at den første Vinter der hand kom til K. Ingi / da annammede hand hannem saa som sin rette oc sande Frende / oc bar aldrig nogen tuifl paa / at hand ja visselig vaar K. Hagens søn / det samme giorde oc Hagen Jarl

saa

saa lenge hand lefuede / oc aldrig lode Kongen eller Grefuen sig andet mercke mod hannem / oc at den handel var kommen aff deris Raad oc indskiudelse / som en tidlang af gammel had oc findskab villet ødelegge ald Kongeslecten i Norrig / oc fremdrage andre / som icke vaare byrdige der til / oc opstode strax nogle aff Kongens Frender oc andre som viste om den handel at sige / oc sagde at de vilde glædelige bevise met gloende Jærn at bære / at hand var K. Hagens Søn.

De ginge der met aff Tinget / oc Inga Kongens Moder gick til S. Peders Kircke oc festede Jærnbyrd som da var sed. Oc den stund detse saa stod hen / lod Grefuen holde mange Nattestefner met sine Venner / oc synderlige met Capitel Brødrene oc lærde Mænd / som vare mod Kongens Søn / oc den tid Jærnet skulde bæris / bleff det forstucket oc unskot / saa at ingen kunde finde det. En part Chors Brødre sagde / at de torde ingen lade bære Jærn inden Erckebispen kom sielff hiem igien.

Der Raadet oc de Ofuerste blant Birckebenerne saae huorledis det tilgick / holt de dog stadigt fram met deris forset / oc sende Bud ofuer all Trondelagen / at menige Mand skulde møde paa Oreting inden halfmaanets Dag / de skickede oc Folck til som skulde følge oc tage vaare paa Kongens Søn / oc de kallede hannem deris Konnings effne / oc sette hannem i Sædit hos Grefuen / endog det var icke aldeelis met hans Vilie.

Udi samme dage kom Dagfind Lagmand oc Kong. Marsk til Trondheim met Brefue fra Haward Biscop i Bergen / oc Lænshøfdingerne i Guletings Sogn / oc strax forsamlede Raadit oc Hoffsinderne sig / oc lode læse Brefuene som lydde saa. Wi hafue spurt voris naadige Herris K. Ingis Afgang / huilcket er skied megit før end wi det gierne hafde seet / om det hafde staaet til os: Saa hafue vi oc hørt / at der skal være nogen tuist oc ueenighed imellem eder / huem J ville tage til Konge igien i hans sted / huilcket os storligen forundris / at J skulle tuile

eller

eller være tuedractige om denne handel som vi tencke at være klar oc aabenbar for alle / Thi er det vor ville oc meening / at ingen er nu nermere til at være Konge ofuer Norrig end Hagen Hagensøn / thi hans Fæderne haffue altid raad for Norrig Mand effter Mand / oc ingen anden Konge ville vi tiene eller lydige være / men for hannem ville vi vofue Liff oc Gods / oc alt det vi hafue / til at verie oc forsuare hannem oc hans Fæderne Rige. Oc dersom J Trønder tage nogen anden til Konge / da ville vi allesammen den ene met den anden sette os imod hannem saa mange som udi Gulatings Lagsogn bo oc bygge. Thi dersom J Trønder ville framdrage dennem alle til Konger som ere eder forvant udi Slect oc Byrd / da blifue mange snart Næsekonger her i Riget. Men vi tencke at dersom nogne andre kunde være tuillraadige oc usamdrectige udi denne handel / da skulde J Trønder dog være endrectige der udi / oc komme ofuereens met huer andre. Huilcke vi ocsaa aldelis forhaabis om eder / oc kand Dagfind Bonde oc Roar Kongens Frende gifue eder ydermeere ald vor ville oc meening tilkiende i denne handel. Oc der Brefuene vaare læste / opstod Dagfind Bonde oc talede lenge oc viiselig om denne sag / oc sagde / at dersom Hagen Kongesøn icke bleff snart tagen til Konge paa Øireting / da vilde hand føre hannem met sig til Bergen / oc tage hannem der til Konge. Alle Birkebenerne rosede hans Ord / oc samtyckte met hannem.

Der Dagen nu kom / oc Øireting skulde holdis / bleff der omblæst efter gammel sedvane / oc alt Folck skulde møde ude paa
1218. Tinget / oc sende de nogne Mænd op til Canikerne / at de vilde lade udbære S. Olaffs Skriin / men Kirckedørren var slagen i Laase / oc Nøglerne vaare forvarede / oc Canickerne forbøde under høyste straff / at ingen skulde bryde Kirckedørren / oc udtage Skrinet / oc der de det spurde paa Tinget / blefue de saa til Raads / at de gafue Hagen Kongenaffn / efter gammel Landsens

sens sedvan / oc giorde det en Bonde ved Naffn Skervald aff Gauledal / oc strax dømde Bønderne K. Hagen Land oc Folck til / oc alle Trønderne lofuede hannem saa fuldkommen lydighed / lige som de alle hafde suorit hannem en Eed / oc hand dennem igien / oc dermet bleff Tingit endet.

Anden Dagen udi deris Forsamling framginge alle Læns-høfdingerne oc Raadit / oc alle Hoffinderne / oc suore K. Hagen oc Skule Jarl / oc blefue deris Suerttagere huer i sin befaling / som de tilforn vaare sette aff K. Ingi.

Strax der effter droge Kong Hagen oc Skule Jarl paa it Skib sammen / oc vilde til Bergen / dennem følgede Eileff Cantzler oc Osulff Grefuens Frende / oc der de komme ud til Hattehammer / lagde de der til Lands oc forbidde Grefuen / som end da var i Byen igien / der slogis Eiliff oc Osulff om Leiet / oc brugede først Aarer oc Baatshager / siden grebe de til deris Suerde oc anden Vaaben. Der Kongen det saae / bad hand legge sit Skib midt ind imellem deris / oc skilde dennem saa ad / siden kom Grefuen / oc de seilede til Bergen / oc lagde til ved Hoigrenæs om Aftenen / der kom Dagfind Bonde til dennem / oc gaff tilkiende / at Biscopen i Bergen hafde faaet skrifuelse fra Canickerne i Trondheim / at hand ingen ære eller tieniste skulde lade giøre Kongen / huilcket hand dog gierne vilde / oc var hannem bange for hand icke torde giøre Canickerne imod / Grefuen suarede føie der til / oc sagde / at der laa icke stor mact paa / huilcket de giorde / Dagfind sagde / dersom de Geistlige ville saa gaa hen der met her udi Bergen / som de hafue en tidlang giort udi Trondheim / da blifuer snart den Kongelig act oc ære met all sin Majestet oc Herlighed forkrenckt / ødelagt oc til intet giort. Kongen sagde til Dagfind Bonde: Drag ind til Byen / oc sig Bispen oc Canickerne saa / at jeg forseer mig det beste til dennem / som til nogen her i Riget / oc dersom de icke giøre oc rette sig der efter / skal det icke blifue langt til / at de skulde befinde / at det behager mig il-

de eller vel. Dagfind drog hen / oc sagde dennem baade Kongens oc Grefuens Ord / oc de suarede at de vilde gierne giøre Kongen alt den ære oc tieniste / som dennem burde / met ald underdanighed / oc icke saa dyre kiøbe Erckebispens oc Cannickernis Venskab i Trondheim / at de vilde der ofuer fortørne deris egen Herre oc Konning. Kongen drog ind til Byen / oc bleff hederlig undfangen / baade aff Leg oc Lærd / Siden lod hand Bud gaa ofuer alle Læn / at de beste Mænd aff huer Læn skulde møde udi Bergen paa den første Dag udi Julio. Kongen var ung oc lystig / oc tog meere vare paa Leeg oc skiemt / end paa Landens Regimente / Men Grefuen forsømmede sig icke / oc hafde imidler tid atskillige Raadslaen met sine Venner / oc skreff Brefue allevegne omkring baade til Suerrig / oc til Kong Philippus i Wigen / oc giorde Venskab oc Forbund met dennem / der det bleff Kongen tilkiende gifuet / at saadant kunde icke være uden mißtancke / at Grefuen søgte Venskab hos dennem / som alltid hafde værit Rigens Fiender / suarede Kongen / Det kand icke skade mig / at Skule Jarl hafuer mange Venner / thi hand holder vel den Foreening som wi hafuer giort sammen / oc huorledis det gaar / da vil jeg icke være den første som affbryder eller rygger den.

Skule Jarl lod skrifue Brefue til Grefue Jon i Orcknøi / beseglet met Kongens Secret / hannem uvitterlige / det bleff Kongens Raad Dagfind Bonde oc Jfuer Bolde tilkiende gifuet / oc efter deris Raad oc tilskyndelse sende Kongen Bud Synder til Herlovar / at lade hente Brefuene fra Josten Tamber / som der laae met sit Skib / oc skulde føre dem hen. Grefuen bleff det viis / oc fick Bud før i Veyen som hente hannem Brefuene igien / oc strax lod hand holde Ting i Bergen / oc der Kongen met sine Mænd kom paa Tingit / klagede Grefuen fast paa Roar oc andre Kongens

Raad /

Raad / da opstod Gregorius Jonssøn Grefuens Frende / oc sagde at Kongens Raad vilde giøre tuist oc ueenighed imellem hannem oc Grefuen. Der efter talede hand haardelig til Jfuer Bolde / oc tilraade at de skulde strax tage hannem hen / oc afflifue hannem. Da opsprunge mange aff Grefuens Frender / oc sagde sig strax vilde rifue Jfuer Bolde lefuendis i stycker / hand stod op oc begierede liud / at hand maatte suare for sig / men det bleff hannem icke giffuet eller tilsted / da løbe Kongens Mænd fram for hannem oc befridde hannem / oc Kongens Raad oc Hoffsinder begynte at lade ilde der om.

Kongen stod op oc begierede at hans Foster Fader Jffuer Bolde maatte suare for sig. Roar Kongens Frende sagde / at det skulde visselig saa være. Jffuer Bolde begynte sin Tale oc sagde : Det er alle gamle Birckebener vitterligt / at jeg kom i Kong Suerris Tieniste / førend den slactning stod paa Strind / oc var jeg altid holden blant hans kiereste Venner oc troeste Mænd / oc viste alle hans hemmelige Raad oc Anslag / oc naar hand hafde alt sit Raad oc eldste Raadgifuere hos sig / bleff jeg icke udeluct / det samme giorde oc hans Søn Kong Hagen efter hannem / oc lige saa Kong Gutorm. Oc der Kong Jngi oc Hagen Jarl toge ved Riget / hafue de saa ydermeere betroet mig / at jeg altid skulde være nerværendis / naar deris Brefue skulde dictis oc skrifuis / endog det vaar mod min Ville / thi jeg befrycted det samme som nu er fremkommit / at mine Affvindsmænd skulde søge Aarsaag oc Lempe oc Leilighed til / at føre mig en bulder paa / saa vil jeg hafue mit skudsmaal til alle de som her tilstede ere / at aldrig hafuer værit befundet met mig nogen falskhed oc utroskab mod min Herre / men jeg veed vel self min sag. Denne vor unge Konge hafuer trygge oc trofaste Raadgifuere behoff / oc tro følgis Mænd / thi de sidde han-

nem alt for nær / som ville skilie hannem ved sine troiste Venner/ paa det de kunde siden raade hannem efter deris egit Sind oc Vilie / oc der som min Sag oc Brøde er saa stor/ at jeg bør at sønderrifuis som du Gregorius Jonssøn/ oc flere nu sagde: fordi jeg raade Kongen / at hand skulde see de Brefue som under hans Secret udsendis till andre Lande / da skal jeg vel der raade bod paa / thi jeg skal skilie mig der fra / oc vige aff Kongens Gaard/ oc gifue det Gud/ at de alleniste maatte blifue igien/ som ville være hulde oc trofaste / oc icke mere forspilde Kongens oc Grefuens Venskab/ end jeg hafuer giort/ der met ginge de aff Tinget/ oc vaare Kongens Mænd uglade / oc deris Afuindsmænd glade.

Der Kong Hagen kom til Riget i Norrig/ fick hand icke mere aff sin Faders Arff/ end en Sølfbrase/ oc en Guldring/ aff det rørende Gods/ men Skule Jarl hafde tagit til sig alt det rørende Gods/ som tilfald efter K. Inge/ oc K. Inge hafde optagit det som K. Hagen/ oc K Suerre hafde ladet efter sig.

Der Dagen nu tilstundede/ at Landsfolkerne skulde møde i Bergen / da komme først Lænshøfdingerne / oc de Ofuerste blant Hoffsinderne/ oc de beste Mænd i Landet/ ofuer alt Gulatings Lagssogen. En Dag for Tinget taledis Kongen oc Grefuen ved/ da begierede Kongens Raad / Grefuen skulde suerie hannem en Eed efter gammel Sedvane / at hand vilde være Kongen huld oc tro/ Grefuen sagde / at hand icke vilde suerie/ førend had viste huad hand skulde hafue igien/ oc begierede hand halffparten aff alt Norrig/ oc alle Skatlandene/men Kongens Raad bode hañem tredie Parten aff Norrig / oc intet aff Skatlandene; Gregorius Jonssøn oc Povel Flide suarede paa Grefuens vegne/ at hand skulde i det minste hafue tredie Parten baade aff Norrig oc Skatlandene/ eller hand skulde søge met alt sin Mact/ det som hand begierede; Kongens Raad saae vel/ at det var Kongen icke muelig/ at imodstaa baade Philippus Konge

ofuer

ofuer Baglerne / oc Skule Jarl / thi samtyckte oc lofuede de Skule Jarl paa Kongens vegne tredie Parten aff alt Norrig / oc aff alle Skatlandene / oc der met bleff den Stefne endet.

Anden Dagen bleff der tilred paa Christ Kircke Gaard Norden for Kircken / oc bleff udbaarit den hellige Sunniva Skriin / oc anden Helligdom / da opstod Sigurd aff Ognerheim / paa alle Gulatingsmænds vegne / oc fafnede Kongen oc Grefuen met en lang Tale / oc mange deilige Ord / der efter opstod Dagfind Bonde Lagmanden / oc sagde / endog de Mænd i Trondheim indelucte for os S. Olafs Skriin / huilcket dog icke skiede met Bøndernis vilie eller raad / saa skulde vi Gulatings Mænd / baade lærde oc ulærde dog gladelig oc gierne bevise vor Konge alt den Ære oc Tieniste / som vi kunde.

Der efter opstod en Mand ved Nafn Stengrim Strylle / en viis oc veltalendis Bonde; hand gaff Hagen Konge Nafn / 1218.
siden suor Kongen / at hand skulde holde Landslougen ved mact / oc hafde Greffuen tilforn beskicket Eeden saaledis / at Kongen suor at hand vilde holde alt den Fordrag oc Forening / som hand hafde giort met Skule Jarl: Siden opstode Lænshøfdingerne Gregorius Jonssøn / Pewel Flide / Bryniolff Knudsøn / Goute Jonssøn / Arne Sturle / oc andre Høfdinger / oc Hoffsinderne / oc suore Kongen: Der efter suore Bønderne / Grefuen suor / at hand skulde holde Landslougen ved mact / oc være Kongen huld oc tro / saa lenge som Kongen holt den Forening som dennem var giort imellem.

Det Aar som Hagen bleff Kong i Norrig / var her god Tid i Landet / oc it megit got Korn Aar / oc var det mangesteds i Landet at Aalden Træ baare tuende gange Fruct / oc Vildfugle lagde tuende Kulder.

Nogen stund efter denne Mode komme der Brefue Osten til fra Philippus / Baglernis Konge / saa lydendis / at hand begierede halff Parten aff Norrig met Skule Jarl / eller hand vilde

de begynde en Krieg met hannem / oc bleff Kongen icke næffnd i de Brefue. Grefuen gaff hannem saadant suar met sine gode Mænds Raad / at hand skulde lade sig nøie met den Part aff Landet som hand hafde / ind til Sommeren der efter / da vilde de holde et Møde met Bisperne oc alle de ypperste mænd i Landet.

Sigurd Kongens Frende hafde Befaling ofuer Wigen paa Birckebenernis vegne / oc drog hand det Aar ud til Jerusalem / oc de Lænshøfdinger som vare igien i Wigen sade met stor Lifs fare iblant Baglerne / men førend K. Philippus Sendingebud komme tilbage igien met Brefuene / da bleff hand siug i Tonsberg / oc bleff indført paa Løfaas / oc døde strax der efter /

1218. oc de dølde hans Død det lengste de kunde. Men Loden Poulsøn / Birckebenernis Høfding i Wigen fick det at vide / oc sende strax Gunnar Banemand til Bergen met Brefue til Kongen oc Grefuen om K. Philippus Afgang. Gunner var icke uden 3. Nætter mellem Wigen oc Bergen / Birckebenerne som vaare i Wigen begierede at Kongen oc Grefuen vilde snart skynde sig Øster i Landet / Thi Baglerne vaare ude om en anden Høfding / oc hafde sent Bud til Danmarck efter Sigurd Erling Stenwegs Søn.

Der Kongen oc Grefuen hafde læst Brefuene / giorde de sig hastelige ferdige oc seilede Øster met 40. store Skib / Kongen oc Grefuen vaare baade paa it Skib / som kaldis Ognar Branden / oc komme de Øster udi Juli Maaned / da vaare alle Baglernis Høfdinger Østen for Fiorden / som vaare H. Anders K. Philippi Broder / Ragnvald Halkildsøn / K. Magni Systersøn / Arnbiørn Jonssøn / Bisp Niclaus / oc mange andre flere.

Der K. Hagen oc Skule Jarl seilede Øster / da kom Bisp Niclaus mod dennem oc giorde Fred mellem Birckebenerne oc Baglerne. Siden komme Baglernis Høfdinger Østen til igien / oc lagde til ved Gunmarsø / oc ginge op til Tonsberg / oc funde Kongen oc Grefuen i Marie Kircke / der taledis de lenge ved.

ved. Kongen oc Grefuen tilbude Baglerne / at dersom de vilde gaa dennem til hande / skulde de beholde saadan værdighed oc befaling / som de tilforn hafde. Men Baglerne begærede at de motte beholde den part aff Riget / som de før hafde / thi de trode icke Birckebenerne vel for den gamle Had oc Findskab / som dennem hafde værit imellem / men paa det sidste blefue de saa forenede / at Baglerne skulde beholde den Winter ofuer half parten aff alle de Læn / som K. Philippus hafde haft / oc skulde de paa begge parter sende bud til Erckebispen / at hand vilde stadfeste dette / oc giøre en endelig Fred oc bestandig Forligelse imellem dennem i den tilkommendis Sommer. Dagfind Bonde oc Gregorius Jonssøn droge Nord til Erckebispen paa Birckebenernis vegne / oc Endre Bekild oc Grunde Rentemester droge paa Baglernis vegne.

K. Hagen oc Skule Jarl uddelede Læn i Wigen til deris Mænd / som det begierede / oc bleff Hagen siden samtyckt paa Høje Ting til Konge ofuer all Wigen / oc drog siden Øster offuer Fiorden / oc lod sig tage til Konge paa Borgeting / oc paa Stafnating / oc paa Hornsborg ting / oc paa Elffuebacken aff alt Landsfolcket / oc de gafue hannem alt Kongelig rettighed / oc der offuen paa gafuer oc skenck ofuer all Wigen / oc hand fortøfuede lenge i Kong Helle / oc sende Bud op om Høsten i Gotland til Astild Lagmand / at hand skulde komme til dennem met Juncker Knud / Hagen Jarls Søn / men hand vilde icke komme / thi hand sagde sig icke tro Birckebenerne.

Den samme Somer seilede Roar Kongens Frende / oc Erling Torbergsøn / huer met it Skib / ud til Jerusalem / oc deris Færd lyckedis dennem gantske vel / oc de komme baade met beholden Reise hiem til Norrig igien.

Kongen oc Grefuen droge fra Konghelle til Tonsberg / oc de formanede alle deris Lænshøfdinger at de skulde tage flitteligen vare / at Baglerne icke opreiste dennem nogen Wro i Landet / oc der efter seilede de Nord til Bergen /

oc komme der 7 Netter for Jul / de hafde sét 2 Landshøfdinger i Bergen Jon Staal / oc Jsuer Naff / oc siuntis alle at det stod da vel mellem Kongen oc Grefuen.

Baglerne skifte de Læn imellem sig / som dennem vaare unte paa Oplanden oc i Vigen / oc Ragenvald fick Foldesyssel / men for hans Haardhed oc Tiranij skyld / som hand hafde beviist mod Almuen / ud i de Læn / som hand før hafte haft / sloge Foldingerne hannem ihiel paa første Ting / oc hans Mænd flydde til Skibene / oc droge der fra / Ragenvalds Lijg bleff ført til Oslo oc begrafuit.

Den Sommer som Kong Hagen oc Skule Jarl vaare i Vigen / da var en Prest hos forbenefnde Rangvald / ved Nafn Bendix / oc kalledis Bene / hand hafde sin Slect / oc var fød Øster paa Marcker / oc var en god Spillemand / oc megit lystig oc kaad / hand lod sig høre / at hand var Kong Magnus Erlingsonsøn / Ragenvald hafde hannem hos sig mere for en Nar / end for sin Frende / oc der Ragenvald var slagen / drog Bene Øster paa Marcker / oc forsamlede sig en hob Folck / oc vende sit Nafn om / oc kallede sig Magnus efter sin Fader: Thi søgte der megit Folck til hannem / Harald Prest paa Rackested styrckede hannem megit i sit Forset / thi hand hafde tilforn tient hannem for en Capellan.

Det Folck som hannem fulde vaare megit fattig oc ilde kledde / oc ilde vebnede / thi blefue de kallede Slitungerne / oc laae meste parten paa Skofue oc Marcke / oc røfuede oc stale fra Folck / oc komme sielden i Hærret / der som bygt var: Om Vinteren der
1218. efter gaff Torbiørn paa Lumeland oc Helie hans Broder sig udi Selskab met Slitungerne / oc vaare de to rige oc mectige Mænd / oc aff god oc stor Slect oc Byrd / oc sielfue to skickelige oc mandelige Mænd / oc der efter gafue mange Bønder oc Bøndersønner sig udi Flock met Slitungerne / thi de tenckte at hand var visselige Kong Magni Søn / oc droge de viide igiennem Landet met

rofuen

roffuen oc stielen/ oc anden ofuervold. Baglerne vaare i Tonsz-berg/ oc toge vare paa Byen/ oc met dennem Herr Anders oc Arnbiørn Jonssøn/ oc udi Fasten finge Baglerne kundskab at Slitungerne vaare komne til Skibs/ oc actede til Tonszberg/ oc strax der efter komme Slitungerne Østen offuer Fiorden met deris Skib/ oc lagde til ved Skelie steds grund/ oc ginge op ved Gunnersbø. Baglerne finge kundskab der aff/ oc droge op om Aftenen til Høie met alt deris Folck bevebnet/ oc laae der om Natten. Bene sende Bud til Arnbiørn Jonssøn/ oc lod hannem sige/ at hand icke kunde tro/ at Arnbiørn vilde stride mod K. Erling Stenwegs Broder/ som hand tilforn hafde tient. Arnbiørn suarede: Ret siger Bene der udi/ at det søm-mer mig icke at stride mod Erlings Broder/ om jeg veed det for sanden/ men jeg tencker at denne Bene er aff en anden Slect/ derfor maat du sige Slitungerne/ at der som de komme hid til Byen/ skulde vi tage imod dennem det best wi kunde met vaaben oc Verie/ dermet droge Benis Sendingebud aff igien. Nogit for Dag bleffue Baglerne vare/ at Slitungerne vaare paa Gunnarsbø met 500. Mand/ thi forsamlede de deris Folck oc møtte dennem paa Ageren ved Gunnarsbø met 300. Mand/ oc der bleff en skarp Strid/ oc falt megit Folck/ dog mest aff Slitungerne. Bene var paa en Hest/ oc var icke met i Slaget/ Arnbiørn bleff saar i Halsen neden for Ørit/ oc gick dog duelig fram/ Her Anders bleff saar i Kinden/ thi bleff hand saa vred/ at hand kastede sin Skiold paa Ryggen/ oc fordi hand vaar ster-ckere end nogen anden Mand/da søgte hand fram/ oc drog skiol-dene met sin venstre Haand fra dem/ som hannem forkomme/ oc dræbte dem saa met sin høyre Haand. Hand hafde it synder-ligt got oc skarp Suert/ som Skarde kalledis. Arnbiørn gick hard fram oc søgte til deris Banere/ da bleff Arnbiørn paa Lu-meland/ oc hans Broder Helie slagne/ oc mere end 140. Slit-ungerne met dennem/ de andre flydde met Bene deris Høfding/

oc de som slagne vaare aff Slitungerne / blefue nedgrafne / der som de laae faldne.

Efter den useyer drog Bene Øster til Marker / oc samlede Folck paa ny igien / thi sende H. Anders oc Arnbiørn Jonsøn Brefue oc Bud til K. Hagen oc Skule Jarl / at de skulde skynde sig Øster til Wigen mod Slitungerne.

Om Vaaren efter Paasken komme Slitungerne til Oslo / Bymendene oc Bisp Niclaus Mænd lagde sig mod dennem / oc de skiøde ofuer Aaen mod huer andre / der falt M. Staffen oc flere aff Bispens Mænd / Bymændene flydde oc søgte aff Byen / oc Slitungerne søgte i Byen / oc røfuede fra mange / oc toge siden Bispens Skib / oc seilede sønder til Kongehelle udi Elfuen østen for Hising / jagede Askield Lagmand aff Gottland paa Landet met Juncker Knud / oc toge hans Skib fra hannem / oc seilede Sønder til Halland. Der Birckebenerne som vaare i Wigen spurde huad Slitungerne hafde giort / stege de paa deris Skibe oc droge Sønder / at lede efter dennem met disse Høfuitzmænd / Gutorm Gunesøn / Loden Poulsøn / Loden Gunarsøn / Halvard Bratte / Jfuer Vdvig / oc Karl Svang / der vaare oc Her Anders oc Arnbiørn Jonsøn met Baglerne / der de komme Sønder til Wigen / spurde de at Slitungerne vaare dragne sønder til Halland / oc de droge efter dennem / oc komme uforvarendis paa dennem udi Bardefiord / thi rømde de paa Landet / oc de toge deris Skibe met alt det der udi vaar.

Her Anders bleff siug / thi det saar obnedis oc begynte at bule / oc der hand fornam at det lod mod døden met hañem / sende hand Skule Jarl venlige Breff oc skrifuelse / oc sit gode suerd Skarden / oc en forgylt skiold / oc døde strax der efter / oc bleff begrafuen i S. Halvarts Kircke i Oslo / oc mange sørgede for hans Død / thi hand var en met de dueligste Lænsherrer i Norrig udi sin tid.

Den Vinter som Slitungerne saa regierede i Wigen / holt K. Hagen hus udi Bergen / oc var det hans Regimentis første Aar: om Vaaren der effter drog hand oc Skule Jarl Nord til

Trond-

Trondheim/oc kom̃e der 14 dage for Paaske/oc bleff der icke inget eller nogen Proces giort imod hanem/ oc der Kongen oc Erckebispen fundis/ vilde hand ingen ære eller reverentz gøre Kongen/oc ey tale hannem it blid Ord til/men Grefuen oc Erckebispen fundis huer dag met megen venlighed / oc beviste Grefuen stor ære oc tieniste. Men paa Palme Søndag var Kongen met hannem udi Kircken/da bleff dennem ingen ære eller tieniste beviist/oc der de ginge til Altarit at ofre/vilde Bispen icke vende sig om imod Kongen/ eller annamme hans Offer. Kongen lagde Offerit paa Altarit/oc gick til sin Stoel igien. Der efter talede Birckebenerne mange Ord der om/ oc fortrød det dennem at de skulde være saa foractede aff de Geistlige / oc Kongen lod holde et stefne udi Erckebispens Gaard / oc atspurde hannem huad hand hafde hannem at skylde / efterdi hand icke vilde bevise hannem nogen ære eller reverentz / som en Herre oc Konge burde at bevisis. Erckebispen suarede/jeg er icke allene i dette Raad/ men alle Bisperne met mig/oc en part af dem som ere i eders egit hof/ oc er dette sagen/at vi hafue hørt sige/at i skulle icke være K. Hagens Søn/ Kongen suarede/dette kand icke tilregnis alle mand/ oc ey Bisperne/ eller nogen faa Mænd i mit Hof / men meere dennem som staa efter at fornedre mig / oc ophøye sig / udi mit Fæderne Arf oc Rige. Erckebispen suarede / naar vi blifue fuldkommelig visse paa denne handel/ som nu staar i twifl / da ville vi bevise eder all den Reverentz oc tieniste / som os muligt oc tilbørligt er. Grefuen suarede der aldeelis intet til/ oc bleff dette Mode saa endet oc besluttet/ at Kongen oc Grefuen oc alle Bisperne/ Lænshøfdingerne/Lagmendene / oc alle de beste oc forstandigste Mænd i landet / skulde møde om Sommeren der efter i Bergen/ oc forfare all den handel.

Dagfind Bonde K. inderste Raad var altid hos Kongē/Erckebispen lod hem̃elig skrifue Bref til Dagfind Bonde / saa lydendis/Gud veed at jeg gierne vilde være K. ven/ om jeg maatte sielff raade/ oc om den sag vaare icke / som nu er tilkiende gifuen.

men bed oc raad hannem / at hand lider oc fordrager dette taalmodelige til en tid / thi mit Sind gifuer mig det / at dette blifuer hannem paa det sidste til allsomstørst ære / oc hans Modstandere til skam oc forhaanelse / som hannem vilde fornedre.

Om Sommeren der efter drog Kongen oc Grefuen til Bergen saa som bestillet vaar / oc der Lænshøfdingerne oc Landsfolcket komme til Byen / gafue de sig en part til Kongen / oc en part til Grefuen / oc det gick saa til / som mand pleyer at sige / at huo mest Gods oc Pendinge hafde / den fick mest anhang. Kongens Mænd toge grandgifueligen vare paa hannem / Birckebenerne laae i Kongens Gaard / oc uden for Kongens Dør om Natterne. Anders Skiolderbaand oc Wigaard Wæredal lode 12. vebnede Mænd eller Draffanter altid følge Kongen / foruden det andet Folck. Erckebisp Gutorm kom til Byen / oc Bisp Niclaus aff Stavanger / Bisp Jfuer af Hammer / Biørn Biscop aff Orcknøi / oc siden Lænshøfdingerne oc Lagmendene / oc de beste Bønder i Landet / som der vaare tilneffnde. Kongen var sielden i tale met Bisperne / men Grefuen talede oft met dennem. En Dag som Kongen sad oc talede met sin Raad oc gode Mænd / da kom Bisp Haward i Bergen / oc Mester Biørn Canick i Trondheim / oc bare Kongen dette Budskab fra Erckebispen oc Grefuen / at de begierede / at den Jernburd som var tilbøden paa Kongens vegne / den tid hand bleff først kaarit til Konge / skulde fuldkommis / oc gaa for sig / paa det de kunde igiendrifuis / som hafde giort nogen tuifl paa hans Fæderne: om der som hand det vilde giøre / oc om Gud baar hannem vidne i den sag / da vilde de giøre hannem ære oc tieniste met alt lydactighed oc underdanighed / saa som deris rette Herre oc Konning. Kongen suarede: Jeg veed icke om jeg vil saa dyre kiøbe eders Kongelige Tieniste / som J mig tilbiude / at jeg gifuer mig udi saadan stor vaade oc fare. Kongens Raad oc gode Mænd raade ulige i denne Sag / dog bleff det besluttet / at Kongen oc Bisper-

sperne skulde findis om Morgenen/ oc der de fundis/ talede Erckebispen alt det samme/ som tilforn / oc Dagfind Bonde suarede saa paa Kongens vegne : Dette er icke tilforn hørt / at Bondens Sønner oc Hußmænd uden alt skiellig oc tilbørlig sag / oc uden nød oc trang skulde tuinge oc trenge en udvald oc statfest Herre oc Konge til Jernburd/ oc biude hannem saadan spot oc hofmod / siden hand var samtyckt aff alt Landet / oc alt Landsfolcket hafde suorit hannem / oc hand dennem / thi tyckis mig icke være sømmeligt at bære nogen Jernburd i denne sag/ andet end kalt Jern imod hans Wvenner / oc lade saa Gud skifte Lycken/ lige som hand giørde mellem K. Suerre oc hans Fiender. Der efter stod Kongen selff op/ oc suarede saaledis : Det er vist oc sant Dagfind Bonde/ at mange Konge skulde fortryde det/ at begifue sig i den vaade / at bære gloende Jern / til sit Fæderne / siden hans Rige var hannem stadfest udi Hænder / oc den tid min Moder bød sig til Jernburd/ før end jeg blef stadfest til Rigit / da bleff det hende affslagit / oc aldeelis forhindret aff de sielffsamme/ som endnu tee deris onde Vilie imod mig / saa er det dem alle vitterligt / som vaare hos K. Jngi oc Hagen Jarl/ den tid min Moder kom først til Trondheim met mig til K. Jngi / oc lige saa den tid hun fand Hagen Jarl / tilbud hun sig / at vilde bevise met gloende Jern at bære / at Kong Hagen Suerris Søn var min Fader / om nogen tuiflede der paa / men da vilde de det icke høre/ oc tuiflede aldrig der paa / oc Hagen Jarl bekiende aabenbare/ at hans Broder oc hand saade i min Fæderne Rige. Saa ville wi dog dette giøre eder til villie / oc regne det icke for nogen vaande / men lade den Jernburd gaa for sig/mine Mænd oc Tienere til ære/paa det ingen skal sige at jeg derfore affslaer den / at jeg hafuer nogen tuifl i den sag / oc dette beveger mig mest der til / at jeg ingen tuifl eller mißtrøst hafuer til den Dommere / som denne sag er underskøt / thi hand hafuer aldrig suegit eller undfaldet nogen udi sin Ræt / oc hand

 fryccer

fryctet icke for nogen at sige sin Sandhed / thi gifuer jeg mig glædelig under hans Dom. Dette hans Suar prisede alle som hos vaare/ oc lode sig der met nøie. Kongens Moder gick i Kircken oc festede Jernburd / oc met hende Sigurd Kongens Frende/ Dagfind Bonde/ Anders Skiolderband / oc mange flere/ baade Lærde oc ulærde / oc Kongen lod væbnede Mænd bevare Kircken baade Natter oc Dage/ at der skulde ingen suig giøris.

Grefuen var megit blidere mod Kongen i de Dage end tilforn/ dog viste ingen huad det sætte. En Mand var hos Grefuen/ ved Nafn Sigard/ oc var fød i Braband/ hand var kunstig oc forfaren i mange underlige Stycker / hand var oc snedig/ viis oc forslagen i sin handel / oc lod som hand var Kongens synderlige tro Ven / hand gick til Dagfind Bonde om Onßdag morgenen/ førend Jern skulde bæris / oc sagde til hannem i en rum/ Jeg veed at J Kongens Mænd ere bange / oc megit omhyggelige / huorledis det ville gaa met denne Jernburd / oc fordi jeg vil Kongen vel / vil jeg bruge en List her til / saa at det skal vel gaa for sig / thi jeg hafuer it Græs / met huilcken jeg vil bevrifue oc gnie Kongens Moders Haand / saa maa hun uden all fare bære Jærnet/ oc hende skal intet skade. Dagfind sagde/ Gud løne dig for din gode vilie/ du est viis oc forstandig / sig mig huad det er for it Græs/ som hafuer saa stor kraft. Sigard suarede/ det voxer paa dit Hus oc andre Mands Hus i Bergen / Dagfind sagde/ ingen List eller Lægdom skal her til brugis i denne sag / uden den/ som Gud selff aff sin Naade vil giøre / oc packe dig bort met din bedrageri/ eller du skalt fare ilde. Siden gick Dagfind til Kongens Moder oc varede hende at udi en rum/ at hun skulde tage sig vare for Sigards suig / lige som for Sathan sielff / thi jeg veed vist/ sagde hand/ at der er falskhed oc Forræderi under.

1219. Om Søndags morgen efter Ottesang bar Kongens Moder gloendes Jern udi Kongens oc Erckebispens oc Skule Jarls oc alle Lænshøfdingernis nerværelse. Der var oc tilstede Grefuen

nen aff Orknøi. Det bleff oc Kongen tilkiende gifuet / at den dag som Kongens Moder skulde giøre sig fri / lode Grefuens Folck sig høre / at de hemmelige vilde bære Vaben / thi befalede hand Jon Staal oc Gutorm Gunnersen / oc Wegaard / oc Baard Brunsten / at de skulde lade deris Mænd vebne / oc hand lod sine egne Hoffsinder tilsige / at de vebnede sig / oc vare tilstede hos Christkircke til den rette time. Da kom Kongen oc Erckebispen / Grefuen oc alle Lænshøfdingerne / oc alt Folcket ud / til Christkircke / oc der Kongens Moder bar Jernet / betede Gud hende sin store Naade oc Miskundhed / at hun bleff uskad / oc alle som det saae bekiende / at hendis Haand var megit deiligere efter Jernburden end tilforn / der hun tog Jernet i Haanden.

Der dette var saa skeet / bleff det forne Fordrag oc forenelse fornyet oc stadfest imellem Kongen oc Grefuen udi alle Høfdingernis nerverelse / oc Erckebispen lod udraabe for alle Mand / at Kongens Moder hafde vel forklarit sig / oc forbød ved Bands straff / at nogen efter den dag skulde tuifle der paa / hand kundgiorde oc Kongens oc Grefuens ny forligelse for alle Mand.

Der efter droge Kongen oc Grefuen Øster i Landet mod Bene oc Slitungerne / som da styrckede deris hob megit / oc toge til sig alle Mißdedere oc rømningsmend / oc andet ont Folck / oc der de komme til Tonßberg / spurde de at Bene oc Slitungerne vaar i Oslo / oc vilde Kongen seile der ind. Men Provisten i Tonßberg ved Nafn Jofred gick til Kongen / oc hafde en dreng met sig / huilcken lod som hand var megit tret oc mødig / oc sagde at Bisp Niclaus hafde sent hannem ud til sig oc Bymendene / at kundgiøre dennem at Slitungerne actede der ud til Tunßberg / Birckebenerne sagde / at det var Bispens bedragerii / at hand saa vilde forhindre deris reise. Provisten oc Bymendene bade Kongen blifue hos dennem i Byen. Kongen lod strax nogen Speidere ride paa vejen til Oslo / de møtte Folck paa Vejen / som vaare komne nyligen fra Oslo oc sagde at det var icke andet / end Bispens løgn oc optenckt suig.

Ifuir

Iffuer Vdvig oc Aßbiørn Koppere Kongens Befalingsmand ofuer Oslo Læn/ laae den tid ved Hofuitzø/ oc sende en Jact ud/ at forfare huor Kongen var. Oc der de funde hannem/ sagde de/ at Slitungerne laae stille i Oslo/ oc ventede sig ingen fare. Kongen giorde sig strax ferdig met alle sine Skib/ oc seilede ind til Oslo/ Slitungerne hafde Vecterne oc varetect oppe i S. Halvarts Torn/ oc der de saae Kongens Skib komme omkring Næsødden/ skyndede Bene sig aff Byen/ oc der Birckebenerne komme i Byen/ droge de efter dem/ oc forfulde dennem ud til Fresie. Mange Bagler vaare paa Biscopsgaarden/ oc holt den/ oc vaare huercken mod Slitungerne eller met dennem/ men der K. Hagen kom jefne ved Biscopsgaarden/ ginge de alle ud til hannem/ oc bode hannem deris Tieniste.

Bisp Niclaus var i Byen/ oc hand sende strax Bud til Kongens skib/ oc bød Inga Kongens Moder til Herbergs hos sig/ oc holt sig megit blid oc venlig mod Birckebenerne. Anden Dagen gick hand ud met Proces oc stor Reverentz mod Kongen/ siden sende de bud efter Arnbiørn Jonssøn oc alle Baglerne/ oc de komme til Kongen/ oc Skule Jarl i Oslo/ oc ginge dennem til hande/ oc blefue deris Mænd oc Tienere/ oc aflagde det Bagle Nafn/ oc vare disse den tid Baglernis Høfdinger/ Arnbiørn Jonssøn/ Gundbiørn Jonssøn/ Simen Kyr/ Disten Roasøn/ Gudolff aff Blackested/ Endre Rackil/ Find Kalffsøn/ Botolff Ifuersøn/ Find Bertordsøn/ Gudleick skreidung/ Sigurd Sepil/ Gunner Asersøn/ Eileff Kimbe/ oc Tore Agmundsøn.

Kongen spurde at Slitungerne vare udi Diwand/ thi lod hand drage 14. Skib op i Vandet/ oc sende nogne Høfuitzmend met megit Folck der op/ men Slitungerne blefue atvarede/ oc flydde strax hen i Skofuene/ oc saa strax Øster til Marker/ oc Birckebenerne drog ud til Oslo igien.

K. Hagen hafde en Moderbroder ved Naffn Gunnolff/ hand var megit rasendis/ naar hand var drucken/ en Afften hende

de det sig/ at hand møtte en god Mand/ved Nafn Sirre Eiliff/ en lystig oc skickelig Mand / som var Grefuens synderlig Ven/ oc inderste Raad/Gunnolff drog sit Suert/oc hug til Sirre Eiliff saa hart/ at den høyre Haand gick nesten aff: Det bleff strax Grefuen tilkiende gifuet. Kongen oc Grefuen vaare paa it Skib sammen/ oc Grefuen bad strax sine Mænd væbne sig/ Gunnolff kom ind midt i Skibet/oc Kongens Mænd skiøde en Skioldborg om hannem/ oc veriede hannem : Skibet laa ved Biscops Bryggen/oc mange Kongens Skib laae der omkring/ der de hørde bragen paa Kongens Skib/ væbnede de sig paa de andre Skib. Grefuen vilde gaa frem til Gunnolff/ men Hoffsinderne formeente hannem det : Thi vigede Grefuen bag til Skibet igien met sine Mænd/ oc der Hoffsinderne det saae fryctede de at hand vilde giøre Kongen ont: Thi løbe de tilbage til Kongen: Da gick Jarlen op paa Bryggen met sine Mænd/ der laae mange Skib nest hos / paa huilcke vaare Asulff/ Grefuens Frende/Tord Drosle/Torfind Ilde/oc mange flere/som alle vaare Grefuen til vilie : Der de komme paa Bryggen til hannem / spurde hand dennem til raads / oc sagde sig vist ville hefne Eilifs skade: Reidulff Baards Broder/ som løb efter K. Ingi den tid hand svam ofuer Aaen / der Slagit stod i Trondheim /var Kongen meget hadsk: hand sagde til Grefuen/ saadant maa vi flere vente os/ oc J selff min Herre paa det siste / Thi er det best/ at vi komme dennem tilforn / oc drage Skibene paa Landet under dennem / oc dræbe Kongen met alle de / som met hannem ville staa. Asulff Grefuens Frende suarede: For saare er en Haand da hefnit/ oc mange suarede strax der til/ at de vilde ingenlunde giøre Kongen nogen Vold eller Ofuerfald / thi hand var aldelis uskyldig i denne Sag. Der dette ryctedis/kom Dagfind Bonde/ oc Gutorm Gunnersøn / Wegaard Weredal/ oc Anders Skiolderband/ met meget Folck ned paa Bryggen/ oc ginge strax til Kongens Skib: Der Grefuen det saae/

vende hand sig strack til Wegaard / oc stack hannem igiennem Kinden / met sit Suerd / Wegaard slog Suerdet aff sig / oc skar Kinden ud der met / saa gick Grefuen der hen / som Eiliff laa / oc var der nogen stund. Der Arnbiørn Jonssøn oc Loden Poulssøn / oc meste parten aff Folcket saae dette / grebe de alle til Vaaben / oc sende Bud til Kongen / at huer mand vilde staa bij met hannem: Dagfind Bonde oc Gutorm ginge ud paa Skibet til Kongen / oc lode deris Folck staa vebnet paa Bryggen / da kom Grefuen ud paa Skibet meget vred / Kongen stod op / oc bød Bod for Gunnolff sin Frende / baade til hannem oc Eiliff / men Grefuen actede det intet / da sagde Dagfind Bonde / der som i icke ville tage Bod / oc lade huer mand hafue Fred i Nat ofuer for denne Sag / da mue I oc Kongen icke være paa it Skib sammen i Nat / oc skal Kongen følge os i Byen; Kongen suarede / for ingen Deel vil jeg rømme mit Skib i Nat / eller mit Folck; Da suarede Raadit oc Hoffsinderderne / at de vilde blifue / der som Kongen var / da stillede Grefuen sig / oc gaff gode Ord / oc sagde / at altingist skulde staa udi Fred oc Rolighed / indtil om Morgenen / oc bleff der sterck Vact holden / paa begge sider / om Natten.

Om Morgenen efter Ottesang var holden / gick Kongen til Eiliff / oc bød hannem Bod paa Gunnolfs vegne / Eiliff suarede vel / oc gaff Gunnolff Fred oc Leide / indtil mand saae / huorledis hans Saar kunde lægis: Kongen lod forsamle sit Raad / oc Dagfind gaff tilkiende / huorledis det var tilgaaen met Wegaard / huer sagde da sit tycke der til / Wegaard stod op / oc lod alle see / huor hand var skamferit uden all Sag / oc sagde / at hand vilde dog intet der paa klage / om hannem blefue nogen Høfuiskhed bøden derfore / Men Lænshøfdingerne oc Hoffsinderne sagde / at de vilde ingenlunde saa hafue det giort: maatte Grefuen da feste gode Mænds Dom derfore / oc blef Wegaard tildømt / baade Bod oc Eed aff Grefuen / oc der Grefuen skulde

tage

tage til Bogen at sverie/da opgaff Wegaard hañem baade Bod oc Eeden / oc Grefuen var ligevel ilde tilfreds / oc lagde Wegaard stor Findskab paa derfore/som siden bleff nock beviist.

K. Hagen oc Skule Jarl gafue Forlæninger ud paa Oplanden / oc fordi den Ort Landis var altid Vfred oc Oprør befryctendis/ da blefue de dueligste Mænd/ oc Mandeligste Høfdinger udvalde/til de Læn/siden drog Kongen oc Grefuen Øster i Vigen/ oc dømde Laug oc Ret imellem Landsfolcket/ oc udsagde Kongens Sager / baade gamle oc ny / oc droge siden tilbage igien/ oc blefue i Tonsberg om Vinteren.

Den samme Høst kom Gaute Jonssøn igien fra Jerusalem/ oc Kongen tog vel mod hannem/ oc fick hannem halff parten aff Elffuisysle / oc hand bleff hos Kongen.

Dette var K. Hagens Regimentis 2 Aar / oc fick hand da 1219.
bud/ fra Nidros/ at Byen var afbrent/ da vaare disse Kongens Raad hos hannem: Morten Kongen Frende/ Gunnor Lodensøn / Gutorm Gunnorsøn/ Dagfind Bonde/ Baard Brunsteen/oc nogen flere/ oc var Kongen da 15 Aar gammel. Disse Kongens Raad sende saadanne Bud til Arnbiørn Jonssøn / oc Gutorm hans Broder: Os siunis/at Kongen lefuer i stor Fare for Grefuen / som hafuer alt Regimentet/ baade ofuer Kongen oc Riget / oc Kongens troiste Mænd / ere icke altid tilstede hos hannem ; Huorfore der kand snart tildrage sig en Wycke/ oc det som vi icke gierne vilde/ thi vilde vi gierne beramme nogen gode Raad/ Meddel oc Lempe / saa at vi kunde være uden alt fryct oc fare paa Kongens vegne; Oc der til seer vi ingen anden bedre raad oc efne / end at Kongen faaer sig til Hustru Margrete / Skule Jarls Dotter / Thi da hafue vi siden ingen Fare at forvente os aff Grefuen / hand monne da elske Kongen/ som sin egen Søn / de blefue beraade/ at gifue Kongen dette tilkiende/ Oc hand suarede met det første icke meget der til/ oc begierede/ at det skulde være trygt oc trøst imellem

hannem oc Grefuen/ men paa det siste sagde hand/ at det behag-
1219. de hannem vel/ huad hans gode Mænd raade hannem/ siden
ginge de til Grefuen/ vnd gafue hannem det tilkiende/ oc efter
nogen samtale kom det saa langt/ at Kongen trolofuede Mar-
grete/ Grefuens Dotter/ oc sagde da alle mand/ at deris Ven-
skab monne aldrig vendis/om det gick for sig.

J det første K. Hagens Regimentis Aar/tildrog sig megen Wro paa Jsland/ thi Simen Jonsøn i Oddevær/ hafde send sin Søn Pouvel Simensen/ oc Aslock Høiksøn til Bergen met Kiøbenskab/ oc Bergen Borgere hafde yppet nogen Klammer oc Trette met dennem: Derfore seilede de Nord/ oc vilde til Trondheim/ at finde Kongen/ oc blefue de borte for Stad met 6 Skibe/ baade Mand oc alt. Det vilde Simen Jonsøn hefne paa Norske Kiøbmænd/ Thi drog hand til nogen aff dennem paa Ore/ met nogen hundrede Mænd/ oc røfuede/ oc tog Gods fra dennem for 30 m. Alne Walmel/ oc giørde Odderwærene altid Kiøbmændene stor Skade oc Ofuervold derefter: Men
1219. det tredie Aar der efter/kom Snore Sturlesøn fra Jsland/oc da kom Sorle oc Grim der fra/ met it stort Skib/ som de hafde tagit fra den fromme Mand Orm Jonssøn Semunds Broder/ huilcken de da uskyldigen toge aff dage/ for sin Broders skyld met sin Søn/ oc en Prest/ der hand altid hafde giort Norske Mænd Bistand mod sin Broder.

Kong Hagen oc Skule Jarl/droge fra Tonsberg oc til Bergen/der kom Jon Staal til hannem/ met det skiøne Skib/ som hand hafde ladet bygge til hannem/ huilcket Kongen lenge aatte siden.

Om Høsten droge de til Trondheim/ met de allerbeste Mænd aff Gaulatings Lagsogn / oc S. Michelsdag giorde Kongen sit Festensøl i Trondheim/ met Jomfru Margrete/ Grefuens Dotter/ oc bleff i Trondheim om Vinteren/oc det
1220. stod da vel mellem Kongen oc Skule Jarl. Oc dette var Kon-
gens

gens Regimentis 3 Vinter / da bleff Wegaard Wæredal / oc Anders Skiolderband Kongens troeste oc beste Mænd gifuen gode Forlæninger i Norrig.

Der Baglerne vaare gaaen Kongen oc Grefuen til haande / som før er sagt / da fick Gudolff aff Blackested ingen Forlæning / thi hand var saa haard mod Bønderne / huor som hand hafde Befaling / det fortrød hannem storlig / thi sende hand sin Søn Eiliff sielff tredie ned til Halland / at oplede en ung Mand / ved Nafn Sigurd / som sagdis at være Erling Stenvegssøn / oc der de fant hannem / holt de hannem i stor Ære / oc førde hannem i Norrig met sig / oc forsamlede sig snart en stor hob Folck / Gudolff var hans ofuerste Raad / oc Erling Rumstaff var hans Fenickedrager / oc komme disse Høfdinger strax til hannem met deris Folck / Sandulff Høgsøn / Torleiff Brud / Erling Ring / Helie paa Solberg / oc Gude Gotsmør / Gase under Fieldet / oc Grimmer Suange / de blefue paa det siste en stor Hob / oc lode sig kalde Ribbunger.

Nogen tid tilforn hafde Jfuer Vdvig / Lænshøfding i Oslo / oc Gudolff Blackestad besuorit sig sammen / at de skulde være gode Venner oc suorne Brøder / thi befryctede Jfuer sig ingen Fare aff hannem / men Gudolff kom uforvarendis ofuer hannem / som hand laa ved Hofuitø paa sit Skib / oc Jfuer undkom paa en Baad / oc mange gamle Bierkebener blefue slagne / oc Gudolff tog hans Skib met Vaaben / oc alt der paa var.

Om Vaaren der efter drog Kongen oc Grefuen fra Trondheim / Øster i Landet / oc Grefuen tog sig fore / at ville drage til Jßland met en Krigshær / oc hefne den Wret / som Norske mænd var der vederfarit / men fordi at Kongens Raad saae / at det var icke gafnligt / baade de Kongen / at hand skulde afraade hannem det : Kongen giorde saa / udi Raadens nærverelse / oc gaff fore / at Norske mænd hafde først bygt det Land / oc var Kongens saa vel / som andre Norske mænds Slect / oc Byrd der

paa/ der til hafde Norske Konger ladet det Land omvende til den Christne Tro/ icke kunde heller vel Norske Mænd ombære den Kiøbmanskab som der falt paa Landet / icke var heller det Land got at søge met Orlagsskib / oc Folcket var hart oc ont / oc vant til Strid/ thi bad hand Grefuen afstaa dette sit forset; Alt Raadet samtyckte met Kongen/ thi ofuergaff Grefuen den Reise/ oc de udsende Snore Storlesøn / Jßlending at giøre Fred imellem Norske oc Jßlendske / oc beflitte sig/ at hand kunde komme Landet under Kongen i Norrig. Snore forskaffede de Norske Kiøbmænd god Fred der i Landet/ men det andet søgte hand icke megit / oc icke bleff hannem meget vel suarit der til.

Om Sommeren der efter komme der Brefue Østen aff Landet til Kongen oc Grefuen udi Bergen/ at Ribbungerne styrckede sig mectigen / thi seilede de Sønder i Landet om Michaelis tid met 30 Skib/ de laae saa lenge oc faste paa Reisen/ at Kost oc Fittalie gick op for dennem / thi drog Kongen Nord igien/ met de største Skib/ oc Grefuen drog Øster met de smaa Skib / oc største Parten aff Folcket / oc skulde optage Kongen Rettighed udi Vigen: Der Kongen kom til Ekronsund igien/ fant hand der Biscop Henrick aff Stauanger / som altid hafde værit Kongens hadskeste Fiende / oc blefue de der forligte/ saa / at hand bleff siden hans trofastiste Ven : Der de skildis ad/ sagde hand til Kongen: Jngen større Wven hafde i tilforn i en liden Mand end mig / men her efter skal ingen blifue eder tryggere eller trofastere blant alle Bisperne end jeg. Kongen drog til Bergen/ oc sende Bud til Lænshøfdingerne/ at de skulde hielpe hannem nogit til Jule Kost / men de actede hannem intet / oc naar hand truede dennem/ sagde de sig/ at ville søge en anden Herre.

Der Grefuen hafde samlet / huad hand kunde faa i Vigen/ seilede hand Nord igien / oc kom til Bergen/ 5 Nætter for Jul/ oc Kongen fafnede hannem vel/ oc de blefue i Bergen

om

om Vinteren. Mod Vaaren finge de Tidende fra Wigen/ 1221.
at Ribbungerne styrckede sig mettige/ oc at Bene oc Slitungerne hafde gifuet sig til Ribbungerne/ oc Bene var en Høfuitzmand ofuer Folcket under Sigurt/ oc de giorde megit ont i Wigen.

Om Vaaren blefue Kongen oc Grefuen saa beraade/ at Grefuen skulde drage Nord til Trondheim / oc der forsamle Folck / oc siden drage Øster ofuer Fieldet/ oc møde Kongen i Wigen/ som skulde drage Øster met Skib; Der Grefuen kom i Trondheim/ stefnede hand alle Lænshøfdinger til sig/ Gregorius Jonssøn / Povel Waageskalm/ Peder Poulsøn/ oc andre flere/ oc drog Øster ofuer Fieldet met megit oc statligt Folck / oc der de komme paa Hedmarcken/ komme alle Lænshøfdingerne oc Birckebenerne til dennem / oc de spurde at Sigurd Ribbung hafde nyligen værit i Oslo/ oc tagit tuende Biscopens Skib/ oc samlede huer Dag Skib oc Folck / oc actede at besøge Arnbiørn Jonssøn / oc de andre Lænshøfdinger / som vaare paa Tonsberg Slot / thi skyndede Grefuen sig ud til Oslo met alt sit Folck.

Kongen seilede Øster met mange Skib oc megit Folck/ oc lagde til i Grindholm Sund; Gude Jonssøn/ Jon Staal oc Dagfind Bonde vaare met hannem. Der Arnbiørn Jonssøn oc hans Stalbroder det spurde / droge de til Kongen/ met det Folck oc Skib/ som de hafde forsamlet/ oc funde hannem i Grindholm Sund / oc sagde hannem tidende fra Ribbungerne / at de hafde spurt dennem legge Østenfiorden ved Wærne / de blefue beraade / at ville drage Øster ofuer Fiorden i Dagningen/ oc de lagde til i Jarlsø / oc blefue der om Natten : Nogit for Mitnat kom en Skude Østen fra Rugø til Kongen ; der paa vaare Halvard Brattis Mænd / oc sagde / at Ribbungerne hafde sagit dennem ved Rugø/ oc at de nu vaare komne paa Fiorden / oc actede de Lænshøfdin-

høfdinger i Tonsberg paa haanden/ met mere end 40 Skib/ thi de viste intet aff Kongens komme/ da bleff Kongens Folck oprofte paa alle Skibene. Dagfind Bonde talede for Folcket/ oc gaff dennem Kongens Vilie tilkiende/ at de skulde legge uden Tielding den Nat met alle deris Vaaben / thi de forventede at Ribbungerne skulde komme til dennem om Natten/ met deris gantske Hær: Loden Gunnersøn drog ud paa Speiderij om Natten/ met 3 Jacter/ oc kom hand igien i Dagningen/ oc førde en Skude til Kongen/ som hand hafde tagit fra Ribbungerne/ de aabenbarede megit aff Ribbungernis Forset/ oc sagde sig hafue spurt/ at Skule Jarl var paa Hædmarcken met it stort Tal Folck/ derfor torde Ribbungerne icke drage ind til Oslo/ men actede først til Tonsberg/ oc stride mod Lænshøfdingerne/ oc siden vilde de drage mod Grefuen.

Kongen kallede sit Raad til sig/ oc de blefue saa betenckte/ at de skulde lade alle smaa Skib drage for/ oc de store nogit efter/ oc lade Masterne staa/ saa skulde Ribbingerne meene/ at det var alt Landings Skuder/ eller Kiøbmands Jacter: Det bleff saa giort/ oc de rodde tuert ud paa Fiorden/ oc saae at Ribbungerne komme Østen til imod dennem: Værit var stille/ oc deilig Soelskin/ oc paa de store Skib droge 2 Mænd paa huer Aare/ thi lidde Jacterne oc smaa Skibene lidet unden. Kongen sende Roar Skielge fram til dennem met en Baad/ oc lod dennem sige/ at de Gamle Birkebener rodde sielden saa sactelig / naar saadan Nød oc Trang var forhaanden / siden ginge Jacterne bedre fram. Ribbungerne tenckte / at der var Landings Skib oc Kiøbfare/ som komme bag efter Jacterne/ thi lagde de lige imod dennem/ oc den tid Birkebenerne begynte at skiude paa dennem/ som nest vaare / blefue de vare Kongens forgylte Fløje skinne mod Soelen/ paa det store Skib/ oc fornumme/ at det var Kongens Flaade/ thi stefnede de ind efter Fiorden. Der Kongen det saae/ lagde hand ind for dennem/ thi droge de tilbage igien/ der

som

som de hafde nest Landet/ oc forløbe Skibene/ der som Joland heder/ Birckebenerne fulde efter dennem/oc saarede/ oc dræbte nogne / Men Ribbungerne komme ofuer en Bro/ oc kastede Broen efter sig/ oc undkomme saa dermet.

Skule Jarl var i Oslo/oc bad Bisp Niclaus laane sig sit Skib Skeggē/oc Biscoppen vilde icke/men truede deñem met Band/ som toge S. Haluards Skib/ Grefuen suarede / det er icke lenge siden/at Ribbungerne toge 2 Skib fra eder/oc i bandsette icke dennem derfore/ thi ville vi dristeligen tage det Skib/oc der som i bandsette os/ fordi vi tage eders Skib til at forsuare Landet met / oc i lidde oc tilstodde dennem det / som vaare tilforn bandsette / for deris Vgierningers skyld/ da vil det Band gaa ofuer eder sielff oc eders Tienere/ siden laante Biscoppen hannem alt sin tilbehøring. Lænshøfdingerne toge de beste Skib for Byen laae/ oc giorde Fladbofue netter oc værn mellem begge Stafne paa Skibne/ oc droge saa hasteligen ud efter Fiorden. Der de komme ud for Stalden / sende Kongen en Jact mod dennem/ oc bad dem/ icke ro for hasteligen / oc sagde dem tidende/ huorledis det vaar gaaet met Ribbungerne: Der Kongen oc Grefuen fundis/ fafnede de huer andre blidelige.

Ribbungerne droge Landveis ind til Oslo/der Kongen det fornam/ holt hand ind efter Fiorden/met alt sin Flaade/oc kom om Morgenen der efter til Hofuitzø/ oc en part Høfdinger lagde strax ind til Byen / som vaare Poul Wageskalm/ Aasulff Kongens Frende/ Kolben Katterig/ Hagen Gase/ oc alle de Oplendiske Høfdinger. Om Aftenen fick K. Kundskab/at Ribbungerne vilde komme i Byen om Natten/ oc hand sende sin Trommeter i Byen/ oc befalede/at alt Krigsfolcket skulde drage aff Byen/ men de actede det intet/ oc blefue i Byen/mod Dagen kom Sigurd Ribbung løbendis i Byen met alt sit Folck/ men Birckebenerne/ som vaare i Byen/ grebe til Verie/oc jagede dennem Norden aff Byen igien Der Kongen det saae/lagde

 hand

hand ind til Byen/met alle Skib/oc da komme 300 Ribbunger løbendis i Byen igien/oc der de komme ned mod Bryggen/møtte Birckebenerne dennem/ oc sloge 80 ihiel aff dennem/ oc jagde de andre aff Byen.

Kongen oc Grefuen skickede Lænßhøfdingerne paa ny ofuer alt Opland / oc drog siden aff Byen/ oc ud til Gogsvig/da sagde Grefue/ at hand vilde drage der op paa Folden/ oc hefne Ragenvalds død/ som Foldingerne dræbte uskyldigen/ thi vilde hand brende deris Gaarde paa Folden: Kongen sagde; Ingen Hefn vil jeg giøre for Ragenvalds skyld / thi hans Frender hafue altid giort min Slect all skade oc fortræd / men fordi Bønderne dræbte hannem uskyldig oc uden Sag / da siger jeg icke der imod/ at du drager op met Krigsfolcket/oc straffer dennem/ drog da Grefuen oc Gregorius Rangvalds Broder op/ oc brende vide paa Folden.

Der efter seilede Kongen oc Grefuen ud til Jarlsø/ oc actede Nord til Bergen/ oc komme vel fram / der de komme til Byen / var Jomfruen oc Fru Ragenhild hendis Moder oc Sigurd Jarls Syster kommen Norden til/ oc Abbadissen i Reins Closter til Lodden Gunnerssøns Bryllup / som fick Ingeborg Grefuens Syster.

Den tid kom Hagen Konig de tidender/ at Anders Skiolderband hafde suigelige uden Sag ladet ihielsla/ Wilgaard eller Wagaard Wæredal Kongens troiste oc synderligste Hofuitven. Kongen fortrød storlig den Gierning/ oc gaff Grefuen det tilkiende/ Grefuen suarede icke megit der til / dog sagde hand ; det vaare tilbørligt / at Anders miste sit Liff derfore: Kongen forstod vel strax at Skule Jarl monne det hafue bestillet/ oc afsted kommet / oc vilde nu berøfue hannem to hans beste Venner / thi raadførde hand sig met sine gode Mænd/ huorledis hand skulde handle den Sag/de raade hannem/at hand skulde tage Forlæning fra Anders/ oc lade hannem beholde Lifuet; Anders kom til Byen met it nyt Skib velbemandet/ hand an-

grede storlig / denne sin Gierning/ oc betenckte huad Fare hand nu var i kommen / Kongen tog Forlæningen fra hannem / oc gaff hannem Fred oc Forligelse/ oc Grefuen fick Anders sin Part i Lænit/at regere den Vinter ofuer.

Silde om Høsten ginge Arnbiørn Jonssøn/oc Halvard Bratte/Loden Gunnerssøn/ oc de andre Vigveringer til Kongen/oc sagde/at de hafde spurt tidende / at Ribbungerne bestyrckede sig megit i Vigen/ Thi giorde Kongen oc Grefuen sig hastelig ferdige; Kongen met det Skib/som Jsuer Neff hafde ladet bygge/oc Grefuen met Bispens Skib/de seilede met alt deris Flaade Øster for Agde / der vare nogne aff Ribbungerne komne oc røfuede paa Agde siden. Kongen sende nogen smaa lette Skib for sig mod dennem/oc lod dem en part sla/ oc en part forjage/oc tage rofuit fra deñem/da druckne de nogen Birckebener/som hafde lad en Skude/oc seilede paa it Skier dermet: der bleff Slitand Hiætlender/en gam̃el Birckeben/siden seilede Kongē til Tonsberg. Gunner Aserson var en gam̃el Bagling/ oc hafde gaaet Kongen tilhaande met de andre Bagler: Men fordi Kongen hafde ingen befaling eller forlæning gifuet hañem/ gaf hand sig til Ribbungerne/oc blef en Øfuerste ofuer it stor tal Folck/oc ingen giorde mere skade/ end hand giorde. Skule Jarl spurde at Gunner var i Vettahærrit/ thi seilede hand øster ofuer fiorden/ oc lod bespeide Guñer paa Abalssætter/oc kom paa hannem om natten i mørcke/oc omringede gaarden; Guñer oc Ribbungerne veriede sig mandelige/ Grefuens Fenickedrager Amund Aakaffer (eller den hastige) bleff skut i struben/ oc døde/oc paa det siste bleff Guñer slagen met 90 mand/oc Grefuē seilede til Tons- 1222
berg igien/oc fand Kongen der/da blef det raad betenckt/at Grefuen skulde blifue igien i Vigen/men Kongen drog nord til Bergē/oc sad den 5 sit Regimentis eller Kongerigis vinter udi bergē.

Strax der efter fick Grefuen tidende/ at Gudolf aff Elackstad var icke lang fra Oslo/ oc holt sig her oc der met sit Folck/Gref-

uen seilede ind til Høfuitz/ oc fick kundskab/ at Gudolff var paa Foß ved Muncke Bryggen/ icke langt fra Byen/ oc Grefuen kom der hen i Dagningen/ oc omringede Gaarden/ oc blefue der 70 Ribbunger slagne/ men Gudolff undkom/ Grefuen sende ofte sit Folck ud den Vinter/ oc lod ihielsla oc ødelegge aff Ribbungerne her oc der/ Haalenderne oc Hedmarcksboerne hafde forsamlit Folck mod Ribbungerne/ Sigurd Ribbung hafde saaet Barthord Lock oc Østen Ring Forlæning paa Haadeland: Ribbungerne droge Skib op aff Drammen/ oc op til Thyrø/ oc siden op i det Vand Raund. Der Gundbiørn oc Torgier Erckebiscops Maag/ Birckebenernis Høfdinger paa Haadeland oc Toten det spurde/ lagde de sig imod dennem/ oc møttis ved Stranden/ der som Leina kaldis. Ribbungerne ginge først mandelige fram/ men paa det siste finge Birckebenerne ofuerhaand/ oc sloge vel 200 Ribbunger ihiel/ oc toge deris Skib/ Sigurd Ribbung flydde/ efter denne Seir skildis Bønderne ad/ oc hafde icke saa god act paa deris Sag/ som tilforn/ der Sigurd Ribbung det spurde/ drog hand op paa Haadeland/ oc kom uforvarendis paa Jon Buck Lænshøfding/ oc dræbte hannem/ oc indtog Haadeland/ oc tog Gissel oc Skatt aff Bønderne/ men der de andre Oplendinger det spurde/ toge de sig dis bedre vare for Ribbungerne/ saa at de ingen Framgang finge hos dennem.

Grefuen spurde at Ribbungerne vaare met en part Folck Østen for Oslo/ thi sende hand Erick Siritze met it tal Folck ind til Harald Stangerfølge/ Lænshøfding i Oslo/ oc de Høfuitzmænd ofuer Krigsfolcket/ som der vaare/ oc de droge hen oc opsøgte Ribbungerne/ oc der de møttis paa Suans/ ginge de saa hart fram paa begge Parter/ at Fenickedragerne møttis/ oc bleff her Biørn Ribbungernis Fenickedragere fanaen / oc ført til Grefuen/ oc kom blant hans Hoffinder/ Ribbungerne bleff en part slagne/ oc en part flydde.

Om

Om Vaaren udi Faste seilede Kongen Nord til Tron- 1222.
heim/met 7 Skib/oc met hannem Dagfind Bonde/oc Baard Brunstein/oc flere hans gode Mænd/hand fick stor Storm inden for Agdenæs/ saa at de miste alle deris Segl/ oc maatte hand legge ind i Aen/ oc dreff tuert paa Sanden/ oc Bymændene komme ud/ oc kaste Trotler oc Touff paa Kongens Skib/ oc finge met stor nød dragit det paa Landet.

Kongen oc Erckebispen fundis/ oc hand spurde Erckebispen/ huorfore hand saa hadskelige forfulde hannem/ oc forhaanlige foractede hannem udi hans Vngdom oc første Regimentis Aar: Erckebispen sagde/ at det var icke skiedt aff hans egen raad eller onde vilie/ men aff Grefuens oc andre deris Tilskyndelse/ thi vilde hand nu bevise hannem dis større Ære oc Tieniste/ met alt Godvillighed/ siden sette Kongen Gregorius Jonssøn ofuer alt Trondelagen/ for den Vfred/ som de befryctede sig fra Oplanden/oc Kongen seilede om Sommeren til Bergen igien/ oc bleff der det Aar.

Skule Jarl var i Tonsberg/oc Arnbiørn Jonssøn Østen Fiorden/ at verie Landet/ Ribbungerne vaare paa Oplanden/ met megit Folck/ de hafde faaet mange Skib op i Vandet ved Øen; Birckebenerne vare i Miøs met Harald Stangerfølge/ Oluff Mokke/oc Frederick Slause/oc Torger Biscops Maag; Ribbungerne finge deris Skib op til Miøs/ oc droge omkring/ oc lette efter Birckebenerne/ oc funde dennem udi Jkorn Holm/ oc der bleff en skarp Strid/ Ribbungerne hafde meer Folck/oc ginge hard fram/ men Birckebenerne veriede sig mandelig/ oc sloge hen ved 200 ihiel aff dennem/ met mange aff deris Høfdinger. Sigurd Ribbunge Konge flydde op i Landet. Denne samme Sommer lod Arnbiørn Jonssøn ved sit Folck ihielsla Bene Skinckriff met alle sine Mænd oppe i Miøs/ som drog ofuer Romme Rige/ oc giørde der stor Vro oc Ofuervold.

K. Hagen var i Bergen/ oc hafde megit Folck hos sig/

baade Norden aff Landet / oc aff Gulatings Lagsogn / oc actede at drage Øster / der hand spurde den Vfred paa Oplanden / oc midler tid / komme hannem tidende / Norden fra Trondheim / at Ribbungerne vaare komne Nord ofuer Fieldet / thi seilede Kongen Nord met alt sit Folck oc 35 Skib / oc Gregorius Jonssøn oc Jfuer Næff met hannem / der hand kom Nord omkring Sogn / fick hand tidinge / at Ribbungerne vaare komne Nord ofuer Fieldet / alt til Søgnedal / oc giort der stor skade / men Bønderne i Guladal hafde forsamlet sig mod dennem / thi vaare de affdragne igien Sønder ofuer Fieldet / oc var befryctendis at de skulde komme ned i Rumsdal oc indtil Sundmør / thi seilede Kongen ind til Sundmør / oc laa der saa lenge til hand fick vis kundskab at Ribbungerne vaare dragne op i Østerdalen / siden seilede hand til Bergen igien / oc bleff der om Vintern.

Den Sommer hafde Skule Jarl ladet optage alt Kongelig Rettighed oc Leding paa Agdesiden / oc Kongen gaff sit Raad oc gode Mænd det tilkiende / de sagde at Skule Jarl vilde giøre sin part bedre oc større i Norrig / end hannem var tilsagt / oc som Grefue Erick K. Suerris Broder / eller Philippus Bagle Ko-
1222. ning hafde haft / som var Vigen fra Suinsund oc Vester til Rye Fylcke / men Skule Jarl vilde nu eigne sig alt Vigen fra Elfuen / oc Vester til Ryefylcke / oc der til all Oplanden / thi sende K. Hagen hannem Bud oc Breff / at hand icke vilde være tilfreds met saadan Landeskifte / oc der som Grefuen saa fore fram / skulde hand snart hafue flere Fiender at formode end Ribbungerne.

Anders Skialderband / oc Jfuer Vdvig / giorde sig ferdig / at drage met 4 Skib i Orlags viis til Biarmeland / oc det aff denne Orsag: Anders aff Siømæling / oc Suend Sigurdssøn / Ogmund aff Spanheim / oc Helge Bograngssøn hafde nogen Aare tilforn / seilet i Kiøbfærd til Biarmeland / met 2 Skib: Anders oc Suend seilede hiem igien om Høsten / men

Ogmund

Ogmund oc Helge blefue hiem met deris Skibe. Ogmund var dragen om Høsten Øster til Synderdals Rige met sine Tienere oc Kiøbenskab / den stund var Helge blefuen tretactig met Biarmernis Konge/ oc om Vinteren droge Biarmerne til hannem / oc dræbte hannem oc alle hans Skibsfolck. Der Ogmund det spurde/ drog hand Synder til Holmgarde Rige/ oc siden alt ud til Jerusalem / oc kom met beholden Reise til Norrig igien. Denne hans Reise bleff vide spurt oc berømmet. Anders oc Jfuer giorde stor Skade paa Biarmeland/ baade met Mandrab oc rofuen/ oc de finge der megit Gotz oc bytte/ baade Graaverck oc Brentsylff / oc der de komme tilbage igien / kuldseilede Jfuers Skib i Røst ved Strømmenæs/ oc bleff borte met Gotz oc Folck/ uden Jfuer oc en Mand ved Nafn Torgrim/ som hialp hannem paa Kiøllen/ oc flydde hannem i Baaden/ som de andre skiøde til hannem. Anders drog til Helieland om Høsten / oc efter den tid seilede icke Nordmænd til Biarmeland mere.

Skule Jarl var 3 Aar udi Tonsberg / oc Arnbiørn Jonssøn Østen Fiorden / oc de giorde alvegne Ribbungerne stor Trengsel/ oc sloge dennem mangesteds aff/ oc Skule Jarl lagde ald fliit der til / at hand kunde aldelis ødelegge dem/ oc hand skreff Biscop Nicláus til / at hand skulde tilhielpe met raad oc daad / oc deris Folck kunde blifue adspred oc ødelagt/ Men Biscopen giorde en Quinde ud/ ved Nafn Aasa Block (som var Gudolfs Bolskab aff Blackestad/) at hun skulde tilraade Ribbungerne/ at forlige sig met Skule Jarl.

Om Sommeren der efter/ sende Sigurd Ribbung sine Sendingebud til Grefuen/ at forhøre/ huad Forligelse Grefuen vilde unde hannem/ om hand vilde opgifue oc affstaa den Krig oc Feigde mod Birckebenerne/ Grefuen lod sig det icke ilde befalde eller mißteckis / oc hafde lyst at høre/ huad hand begierede/ oc derefter sendis der Brefue oc Budskab imellem dennem. Sigurd gaff tilkiende/ at hand begierede tredie Parten aff Norrig/ oc 1223.

at Grefuen skulde gifue hannem sin Dotter til Hustru. Der Grefuen det hørde/ suarde hand: K. Hagen raader derfor/ huor megit hand vil midle oc metdele Sigurd aff sin part i Riget: men aff min part vil eller kand jeg intet ombære/ oc min Dotter acter jeg icke gifte ud paa Skouff eller vilde Marck: Men det vil jeg løfue hannem/ at der som hand begifuer sig til mig/ skal hand hafue Fred oc Leide hos mig/ oc saa alle hans Mænd/ oc skal jeg forskaffe det saa/ at hand frij oc fellig skal mue finde oc tale met K. Hagen/ oc gifue hannem sin Begiering tilkiende/ oc bruger der sine Venner til/ som hans Sag ville styrcke om Landeskifte eller anden Herlighed at forfremme hannem til/ oc skal jeg ingen Modstand eller Forhindring gøre hannem der udi/ men heller forhielpe hannem til det beste hos Kongen/ at hand hannem ophøjer til nogen Ære oc Værdighed/ oc hafuer hand det nu at raade/ om hand disse Vilkor vil undergaa/ eller hand vil end nu lenger holde Krig met os Birckebener.

Ribbungerne beraadde sig/ oc endog dennem siuntis Vilkorene være haarde/ som dennem foreholtis/ dog fordi de huercken hafde Kost eller Tilfluct/ eller nogen tryg sted/ enten i Vigen/ eller paa Oplanden/ oc det var dennem icke raadeligt at søge Nord i Landet/ der som Kongen var/ toge de det raad for sig/ at Sigurd drog til Grefuen oc aflagde sit Konge Nafn/ oc gaff sig/ oc all sit Folck udi Grefuens Vold/ oc begierede der imod Grefuens Venskab oc Bistand hos Kongen. Grefuen tog vel mod hannem/ oc holt hannem i Ære/ oc bleff denne handel lagt Grefuen til stor Priis udi Vigen/ at hand hafde faaet saadan en Seier ofuer sine Fiender uden ald Suerdslag/ oc stillet oc dempet oc undertuingit saadan en mectig oc mangfoldig hob Landrøfuere/ som Ribbungerne vaare/ oc forskaffet saadan Fred ofuer alt Riget.

Denne Vaaer som Sigurd var hos Grefuen/ da seilede Grefuen til Danmarck met 13 Skib/ oc der hand kom til Kiøb-

mandshafn (Kiøbenhafn) da hafde Grefue Henrick fangit K. Waldemar/ thi drog Grefuen strax ofuer till Norrig igien.

K. Hagen var den tid i Bergen/ oc var det hans Kongelige Regimentis 7 Aar/ sendis der Budskab mellem Kongen oc 1223.
Grefuen om Vaaren/ oc bleff beslutter/ at de skulde holde en Herredag udi Bergen om Sommeren der efter/ oc skulde de beste Mænd ofuer alt Riget der møde/ fordi der var da blefuen Fred i Landet igien/ der vaare da mange som talede paa K. Hagens Fæderne Rige/ oc fordi Kongen var ung/ oc andre hafde lenge siddet i hans Fæderne Rige/ da var stor ueenighed blant mange/ som icke vare visse paa huem de vilde tiene oc lydig være. Der vare oc mange som gierne vilde ødelegge K. Suerris Affkomme/ for gammel Had oc Fiendskab skyld/ oc helst blant de Mæctigste i Landet. Men Almuen oc den menige Mand vare Kongen tro oc villig nock/ baade Nord i Landet oc Sønder.

Denne Herredag begynte udi Bergen paa S. Olufs dag/ oc var K. Hagen tilforn i Byen/ oc hos hannem Bisp Haward aff Bergen/ Bisp Henrick aff Staffanger/ Bisp Serquir (eller Suerki) aff Førø/ oc disse lærde Mænd/ Nicolaus Archidiacon, Abbed Siword/ oc disse Lænshøfdinger/ Povel Flide/ oc hans Søn Peter/ Bryniolff Kaaresøn/ Jon Staal/ Gaute aff Mele/ Jfuer Næff/ Grefue Jon aff Orknøi var oc der/ oc Bisp Biørn met hañem/ Gregorius Kiker aff Hiætland. Disse Lagmænd vaare der. Aff Gulatings Lagsøn/ Dagfind Bonde oc Anund Rombe/ der vaare oc tilnefnde de forstandigste oc myndigste Mænd ofuer alt Landet. Der komme oc alle Abbeder i Riget/ oc alle Befalings Mænd met Fogeder oc Lænsmænd.

Aff Trondelagn kom Erckebisp Gutorm/ Prier Suend aff Holgesetters Kloster/ Abbed Asgout aff Holm/ Abbed Sigurd aff Tuterø/ Mester Biørn/ Peter aff Husestad/ Østen Raadsmand. Oc disse Lænshøfdinger oc ypperste Raadsherrer

rer i Landet / Gregorius Jonssøn / Powel Waage Skalme / Asulff aff Østeraat / oc disse Lagmænd / Gunnar Grionbag / Biørn Mattissøn / Torstein Amundssøn. Østen til aff Wigen kom først Skule Jarl (Grefue Skuli) oc Arnbiørn Jonssøn / Lodin Gunnersøn / Lodin Povelsøn / Simon Kyr / Halword Bratte / Gundbiørn Jonssøn / Colbein Rede / Harald Wesel. Disse holt meste parten paa Skule Jarls Haand / at hand var nest til Norrigis Rige efter sin Broder K. Ingi. Der kom oc Niclaus Bisp af Oslo / oc Askatin Abbed paa Hofuitøen / Orm Abbed i Tonßberg / Jfuer Gießling Provist i Oslo / Jofred Provist af Tonßberg / Anund Provist aff Grønland eller Oplanden / Olaff Provist aff Kongehelle / Torge Archedegn aff Hammer / Mester Torleiff Baardsøn Provist.

Disse Lænsherrer oc Høfdinger / Olaff Nokke / Harald Stangerfølge / Aslag N. Torger Biscops Maag / Haword Sandbo / Frederich Schlaffse / Ender Bøkild / Eiliff Rieg.

Det hafue forstandige Mænd sagt som der vaare i Bergen / at aldrig vaare udi deris tid flere ypperlige oc Velbyrdige oc andre Mænd forsamlede paa en tid oc sted i Norrig Høfdingerne hulde ofte Sprog met hinanden / oc stundom met deris Raad nest hans Lænshøfdinger / Marten i Kinderwig / Sigurd aff Onarheim / Askeld Kongens Prædicant / som siden bleff Biscop / oc Jfuer Bolde. Kongen lod tilsige Erckebispen oc alle Lænshøfdinger oc Lagmænd / oc alle de andre / at de skulle alle forsamlis i den store Træsal Søndagen nest efter Mariæ Messe / den første huilcken der fald den 15. Augusti / oc der de vaare alle forsamlede / begynte Kongen saa sin Tale:

Herr Erckebiscop / det er Eder vitterligt oc alle Bisperne / oc de andre gode Mænd / som her er komne / at her er nogne Herrer komne til stede / som lade sig tycke at de haffue Ræt oc tiltale til Norrigis Rige / oc jeg meener at Norrig er mit Fæderne Arfue Rige / oc at jeg er der til Odelsbaaren / oc

rette Arfuing efter mine Forfædre aff fordums tid her til at regne. Men efterdi denne Herredag er for denne Sags skyld forskrefuen paa dette sted / oc her ere de beste oc forstandigste Mænd i Landet forsamlet / da bør eder først oc fremste at sige det her til som kand raade til det beste / At det som sandiste oc retteste er kand gaa for sig / Thi J hafue Befaling baade paa Guds vegne oc Menniskens / oc bør at legge saa til huer mands sag / som J vide rettiste oc sandiste at være / huad heller det er dennem leefft eller leet / J vide oc vel hvilcke de ere som tale paa Norrigis Rige / oc met huad Ræt de det giøre.

Erckebispen suarede / Det er vist oc sand Herre / at wi ere plictige at sige oc giøre mande imellem det som ræt er om wi kunde. Saa er her nu mange tilstede / som regne sig til Norrigs Rige / oc os er den Handel oc Sag vel vitterligt / huorledis den hafuer sig / Thi ville wi gierne høre deris tiltal / oc suare der til met gode Mænds Raad det rettiste oc sandeste som G V D giffuer os i Sind / oc det bede oc befale Wi paa Guds vegne at huer sige sin Sandhed i denne Sag.

J sidde nu i Norrigs Rige Kong Hagen oc sige saa oc Eders Raad oc Venner met eder / at J ere ræt Arfuing til Norrigis Rige effter eders Fader / oc eders Forfædre haffue tilforn raad for dette Rige Mand efter Mand paa Suerdsiden / oc acter jeg vel at alle Mand her Nord i Landet samtycke det met eder.

Men Skule Jarl er kommen Østen aff Wigen / oc mange gode Mænd met hannem / oc siger hand sig være sin Broders K. Jngis Arfuing til Norrig / oc hafue wi hørt mange hans Venner sande oc samtycke det met hannem.

Her er oc Gutorm K. Jngis Søn / som oc taler paa Norrig effter sin Fader.

Sigurd Ribbung Erling Stenwegs Søn er oc her kommen met Grefuen/ som oc regner sig til Norrigs Rige / efter sin Fader Fader K. Magnus Erlingsøn.

Disligeste er her Sendingebud aff Gotland fra Juncker Knud/ Grefue Hagens Søn/ oc lader tilkiende gifue det som alle Mand vide sandt at være / at hand er Hagen Jarls Ectefød Arfuing / oc derfore K. Jngis Arfuing til Riget / efter den forligelse oc fordrag som var giort dennem imellem paa Øreting/ saa som disse Brefue derom formelde under begge Brødernis oc Erckebisp Toris / oc Bispernis Secreter / at huilcken aff dem som efterlod en ectefød Arfuing / da skulde den tage ald Arfuen efter baade Brødrene. Thi formaner jeg alle / de som her forsamlede er/ bade Lærde oc Wlærde/at J sige i denne sag det som huer siunist retteste oc sandeste for Gud/ oc endog vi for vor Person vel vide huilcken aff dennem vi ville oc os bør met rette at følge / saa ville vi dog først høre de andres Sententz oc Meening her om. Skule Jarl tog saa til Ords oc sagde / Det er vist Herre Erckebiscop / at jeg er K. Jngis Samfedder oc ectefød Broder/ oc hans sande oc rette Arfuing efter den hellige K. Olaffs Loug. K. Hagen suarede strax til Grefuens Tale oc sagde: Du est vist K. Jngis Arfuing til alt det som eder rettelig tilfalt/ oc J finge efter eders Fader / men icke til Norrigs Rige. Thi K. Jngi var set til at forsuare Riget / oc holde mig det til hande/ saa som mit rette Arfue Rige. Grefuen suarede/ Jeg tyckis vist være hans Arfuing til alt det som hand rettelige hafde/ Kongen sagde / det skalt du nu høre disse gode Mænd randsage oc forfare om K. Jngi arfuede Norrig efter sin Fader / eller hand var skicket oc samtyckt aff gode Mænd til at styre oc regiere Riget paa mine vegne / oc holde mig det til hande / oc der Erckebispen hørde at dennem falt nogen haarde Ord imellem / bad hand dennem icke saa fare fram met deris Sag/ oc lagde begge deris Venner sig der udi / oc huer sagde der til som hannem siuntis rettiste at være.

Da

Da opstod Jon Staal oc sagde / Det meente vi gamle Birckebener / som hafde lidt megit ont met K. Suerre / oc vare met hannem i mangen Strid / at mand skulde icke nogen tid hafue denne Tale behoff / Thi alle Mand lofuede at de skulde holde hans Fæderne Rige hannem oc hans Børn oc Affkomme til hande. Men det er icke underligt at Skule Jarl taler paa Norrigis Rige: Thi her ere de Lagmænd inde / som hafde sagd oc obenbare bekient / at Skule Jarl er ret Arffuing til Norrigs Rige / efter sin Broder K. Jngi / oc det er eder tilsagt Amund Rembe oc Oisten Roasøn som der sidde paa Bencken. Amund suarede oc lo der ad oc sagde: Huor varst du Jon Staal den tid jeg sagde saadant til dig / eller sig mig den Mand / som det hafuer hørt aff mig. Oisten Roasøn stod op oc sagde nei for de Ord hannem tillagdis. Arnbiørn Jonssøn sagde: Det kand vel være at vore Lagmend hafue talit saadan Ord meere Skule Jarl til vilie / oc for Gunst oc Gafuers skyld / end efter den hellige K. Olaffs Loug.

K. Hagen stod op oc sagde / Jcke ville vi saa procedere oc fremgaa met denne Handel at forfare / men vi ville først høre den Lagmand som bør først at dømme herudinden / oc som er aff Trondelafuen / der som Konge sædet er / hand er oc den eldste Lagmand her i Landet / som kom til Lagmands Embede udi min Faders Faders K. Suerris / oc udi Erckebisp Oistens tid / oc aldrig hafuer her til dags værit befunden met falskhed oc uretviished udi sine Domme / thi holder alt Landsfolcket dem for rette oc sande oc uryggelige. Derfor Gunnar Bonde / efterdi denne Sag er først skut til dig / da sig nu derom / udi alle disse gode Mænds aahørelse det som du veedst sandiste oc retteste for Gud imellem os alle som kiende os til Norrigs Rige.

Gunnar Grionback (Grynbag) tog seent til Orde oc sagde / Herre Konning J nefne mig her til / at jeg dømme imellem eder Herrer / huo aff eder Norrigs Rige met rette tilhører? Saa

er det en tung Byrden som liggis paa it fattig Mands Barn at skifte oc deele saa stort Velde imellem eder / oc sige den ene der fra / oc den anden der til / oc befinder jeg det met mig / som flere andre kand skee befinder/huer ved sig/ at jeg gaar skielsuendis oc megit red her til. Thi den tid K. Suerre befalede mig dette Embede/bad hand mig dømme Loug oc Ræt mellem Almuen/ oc icke mellem Kongerne oc Landsherrer/oc er dette mig vanskeligt at giøre / sønderlig udi Eders nærværelse oc aahørelse / som Sagen anrører oc paagielder. Jeg hørde ret nu at Lagmændene dulde for det som dennem var tillagt/ oc dersom alle frycte for ofuervold/da vil jeg icke heller legge deñe byrden paa mig/at opløse oc forklare den Sag. Men efterdi wi fattige Mænds Børn hafue liden Forstand til at dømme store oc victige Sager/ oc en part lader sig bruge aff gunst oc venskab/ oc er vildige i Sagen/da ville vi lade den sige oc dømme der paa som veed huad ret er/oc skyer eller fryceter icke for at sige sin Sandhed for Høie oc Lafue / Rige eller Fattige / ihuo det behager eller mißhager / det er S. Olaff Konnings Lagbog / som er sticket ofuer alt Norrig / oc altid siden ved mact holden aff alle dem som ret ville giøre; Oc dersom jeg skal først framføre oc udsige efter min Forstand / huad hun der om formelder / Da siger jeg saa at K. Hagen er ret Arfuing til Norrig aff alle de som der paa tale / oc der som K. Jngi oc Hagen Jarl sade nu baade to i Riget / da burde dennem at affstaa/oc Kong Hagen at træde til sit Føderne Arff oc Rige / om hand skulle ellers naa Lougen / oc derfor siger jeg/ at huercken du Skyle Jarl/ efter K. Jngi din Broder / oc ey nogen dine Brødre Sønner/ enten Juncker Knud / efter Hagen Jarl sin Fader/oc ey Gutorm efter sin Fader K. Jngi hafue nogen Ræt til Kongeriget i Norrig saa lenge K. Hagen lefuer. Men Erling Stenweggs Søn kan jeg intet om sige / oc ey jeg vil / men Wigveringe holt hans Fader for Konge / thi maa de oc sige om hannem bør at følge sin Faders Arff oc Rige. Oc her met ender jeg min Tale paa denne tid.

Kon-

Kongen talede til Dagfind Bonde som var Lagmand i Gulatings Lag/ oc bad hannem sige sin meening i den Sag/ saa som hand viste retteste for Gud. Dagfind sagde: Jeg var ung den tid jeg kom først til K. Suerre / oc var jeg i nogen Strid met hannem / synderlig i de to Slactninger / den ene hand holt i Florewaag mod Vistieggerne / oc den anden som stod paa S. Hans Vold mod Baglerne / oc hafde hand altid disse Forord førend Slagit begynte / Gud oc den H. Jomfru Maria/ oc S. Olaff Koning vocte oc bevare mig/ oc Gud lade mig saa sandelig seyervinde i dag / som jeg hafuer ret paa at staa til at verie oc forsuare mit Fæderne Rige / oc som de giøre mig uret de mig imodstaa. Oc derfor veed jeg/ at hand oc hans Affkomme er rettelig komne til Norrigs Rige. Thi dømmer oc siger jeg saa efter Lougen/ som jeg for Gud bekiende vil/ oc ingen anden aff alle de som i dag tale der paa / oc dermet stadfester jeg denne min Dom / at jeg vil vofue mit Liff for Kong Hagen skyld udi kamp eller i andre maade / huor behoff giøris. Alle berømde denne hans Sententz oc Tale.

Kongen talede til Amund Rembe Lagmand i Ryefylcke oc sagde: Efterdi Amund Bonde det er sagt/ at du skulde hafue ladet dig høre / at jeg icke er rettelig kommen til Norrigis Rige/ saa sig nu det som du veedst sandiste oc rettiste at være for Gud/ Amund sagde: Mange gode Gafuer hafuer jeg faaet aff Skule Jarl / for huilcke jeg er hannem ald tienstactighed plictig/ oc saa mange gode Dage hafuer jeg værit vel holden hos hannem/ at jeg icke veed tal paa dem / icke hafuer jeg saa fordrucket mit Weed eller Sinde / at jeg hafuer derfore forladet eller forglemt alt Sandhed oc Retvißhed / oc skiel oc skøn / thi jeg viste vel tilforn at Kong Hagen er ret Arfuing til alt Norrig efter sin Fader oc Forfædre; Men det hafuer jeg sagt at Skule Jarl er Kong Jngis loulige Arffuing til alt det som hand haffde bekommit met rette. Men J Bisper oc en part

aff Lænshøfdingerne bekiende nu her obenbare / huad Vllsnack I hafue oft haft der I sade hos Grefuen / oc vaare vel plejede / oc toge aff hannem gode Gafuer / oc der til store Forlæninger oc Værdighed / oc forskiuder eder icke nu saaledis fra eders sandhed: Thi I tileggede oc tilraade hannem / oftere at tale paa Norrigis Rige / end Amund Lagmand / oc lange siden hafde hand begynt en Feide mod Kongen / om I hafde raadde. Men Gud gifue dem en god forligelse / oc beder jeg Gud at huer den aff eder som haffuer meere ont tillagt i denne Sag / end Amund Rembe hafde nu Horn i Hofuedit / oc icke Biscops Hat paa.

Arnbiørn Jonssøn sagde da til Oisten Roasøn / Oisten kiere Fosterbroder / wi ere baade udi en Lagsogn / oc gamle Bagler / oc hafue lenge boet hos huer andre / sig nu fram det du hafuer talit for Grefue Skuli. Oisten sagde / jeg tencker vel at mange aff os hafue oft talit de Ord for hannem / som icke nu alle ville bekiende / men det veed jeg for sanden / at aldrig sagde jeg det enten for hannem eller for dig / at K. Hagen var ey rettelig kommen til Kongeriget i Norrig efter sin Fader oc Forfædre.

Da bad Kongen Tord Skolla Lagmand Østen for Sulnesund sige sin Sententz oc Meening herom: Hand begynde saa oc sagde: Icke er jeg fordi kaldet Lagmand / at jeg hafuer saa synderlig Forstand i Lougen / dog hafuer jeg ofte skicket Ret / oc forligt Sager mellem Bønder / men her om kand jeg lidet sige / oc tencker at min Dom kand hafue lidet paa sig. Men min Fader var Lagmand / oc sagde hand saa for mig / saa som hand oc hafde hørt aff sin Fader oc Forfædre / at altid skulde Norrigis Mænd følge Kongens Søn om hand er til / oc at de trifuis aldrig som der legger sig imod.

Der efter befalede Kongen at Saxe paa Høje / Lagmand aff Hedmarcken skulde dømme om den Sag / hand suarede / Jeg var hos K. Hagen / denne Kongis Fader / oc hørde jeg alle mand det sige / saa vel Bisperne / som alt Lands Folcket / at de vilde gierne

ne tiene Kongens Søn om hand vare til / oc ey dømmer jeg andet idag end ad K. Hagen er ret Arfuing til all Norrig efter sin Fader.

Kongen talede til Tore Lagmand aff den Søndre part paa Oplanden / oc bad haunem gifue sin meening oc Dom tilkiende / hand sagde: Der som jeg vaar saa vanvittig oc ondvillig / at jeg vilde andet sige i denne Sag / end disse andre Lagmænd hafue sagt / da vaare mine Ord icke megit værde / Men det veed jeg for Gud / at aldrig hafuer jeg andet sagt / oc ey siger jeg endnu andet her om / end at K. Hagen aager alt Norrig udi Arff met rette / oc bør os alle Norrigs Mænd hannem som en Konge Søn at følge / thi da gaar det vel til i Riget.

Erckebisp Gutorm suarede da til oc sagde: Nu hafue vore Lagmænd sagt deris meening herom / oc enddog de hafue icke alle brugt de samme Ord / saa hafue de dog alle en meening / oc hafue alle samtyckt det samme / som Wi viste tilforn ret oc sant at være; Thi samtycke oc beslutte Wi gierne allesammen / at K. Hagen er ret Arfuing til all Norrig efter sin Fader oc Forfædre / for alle de som nu leffue. Dog ville Wi at for Fred oc Rolighed skyld / skal den Forligelse staa som er giort imellem K. Hagen oc Grefue Skuli om Landeskifte / paa det der kand være dis bedre Forligelse imellem dennem. Disligeste bede Wi Kongen at hand vil handle i den beste maade met sin Frende Gutorm. Men om Sigurd Ribunge Konge / kunde Wi intet sige. Der efter hafde Gunnar Griønback oc Dagfind Bonde huer sin Tale / oc bleff saa beslutet at den Forligelse mellem Kongen oc Grefuen skulde stadfestis paa ny igien / oc dermet endis denne Herredag.

Siden taledis Kongen oc Grefuen met om deris Handel / oc der det kom til Landeskifte imellem dennem / begierede Grefuen til sin tredie Part ald den Søndre part aff Landet / oc ald Nord til Saltø Sirø / Kongen sagde: Dersom du beholder 1223.

den Part Østen fra Lands Enden/ oc alt Vester til Rygarbo eller Aaen Sire/ da hafuer du meere end nogen tilforn hafuer hafi for en tredie Part / oc det vil jeg dog unde dig for Suaagerskab oc Venskab/ oc god forligelse skyld.

Da ginge Lænshøfdingerne Anders Jonssøn oc Loden Gunnarssøn oc Lænsmendene aff Wigen til K. Hagen oc bade hannem/ at hand vilde selff beholde den søndre part i Landet / oc lade Skuli Jarl hafue sin Part udi Trondelagen / det samme begierede oc Bisp Niclaus/ oc lofuede sig at vilde være Kongens trofaste Ven/ baade lønlig oc obenbarlig.

Der Kongen lod Grefuen forstaa / at hand skulde tage sin part Nord i Landet / begerede hand alt Landet Norden til / oc sønderlig sogn/ men Kongen bød hannem det sønder/ til Sundmør / oc efter Erckebispens Raad/ oc begiering fick Grefuen til sin part all Nordlanden / saa langt sønder som Trondheims Biscops stift strecker sig / oc haf de Kongen da icke uden 10 skibreder mere end halfparten aff alt Riget.

Der dette var giort oc stadfest / oc Grefuen hafde lofuit at være Kongen fylgactigl met sin gandske mact Sønder eller Nør i Riget naar det behøfuedis / droge Erckebispen aff / oc alle andre huer hiem til sit igien.

Kongen tog sine Mænd oc Venner Norden fra Trondheim Øster i Landet met sig/ Grefuen tog oc sine Venner Nord met sig/ Sigurd Ribbung skulde følge Kongen Øster i Landet/ men Grefuen affraade hannem det / oc sagde / at der var suig under / thi tog hand hannem met sig. Kongen bad Grefuen der de skildis at/ at hand skulde forvare Sigurd vel/ oc hafue got tilsiun / at hand icke paaførde hannem nogen bulder oc uro / Grefuen lofuede det / oc drog saa Nord i Landet/ oc Kongen seilede til Tonßberg/ oc vilde der holde sin Jul.

Bisp Niclaus var i Tonßberg / oc hand fafnede Kongen vel oc venlige met mange gode Gafuer / oc Kongen unte hannem den

den Norder Part aff Oslo Læn / oc skienckte hannem it Skib met alt sin tilbehøring / oc Bispen seilede der fra 3 Nætter for Jul / oc laa Børløs ved Løffsøen / Kongen sende hannem bud / at hand skulde komme igien oc blifue ofuer Julen hos hannem / Bispen sagde sig det gierne vilde giøre / om hand fick icke Bør inden 3. Dage / oc hand fick Bør oc kom til Oslo.

Vdi Jul gaff Kongen Halward Bratte oc Simon Kyr Lænshøfdings Naffn oc Ræt (det er hand gaff dem Skiold oc Helm / oc Forlæninger der til.)

Kongen drog mod Paasken ind til Oslo / oc tøfuede der lenge udi Torlaff Spakis (den Visis) Gaard / thi Kongens Gaard var icke end opbygt igien siden den var affbrent. Der komme hannem Brefue fra Grefuen oc Canickerne i Nidroß / at Erckebisp Gutorm var død / oc de hafde korit Sigurd igien / som hafde værit Abbed i Tutterø / oc var da uden Lands / oc de begierede / at Kongen vilde samtycke hannem / oc skrifue met hannem til Pafuen / Kongen raade met Bisp Niclaus herom / oc bleff saa beslutet der om / at efftersdi Sigurd hafde appelliret oc forskut sig til Rom / oc var affset fra det Embede / hand før hafde / var hand icke dueligt oc bequem til store Bestilling oc Embed / der til var hand icke Kongens Ven / thi skreffue Kongen oc Bisp Niclaus til Pafuen imod Sigurd / oc at hand vilde giøre Peter paa Husestad (som drog da til Pafuen met Greffuens oc Cannickernis Breffue / om forbenefnde Sigurd) til Erckebisp i Nidros / huilcket ocsaa skeede. 1224.

Sigurd Ribbung Konge hafde megit hafft sit tilholt udi Wærmeland / oc deden giort stor skade i K. Hagens Rige / thi stefnede Kongen 20 de beste Mænd aff Værmeland til Tonßberg at staa til rette for saadan Sag / der de komme til Tonßberg / vaare der mange Bønder som klagede ofuer den store Vold oc Røfuerj / som de hafde lidt aff Wærmelænderne: Kongen lagde dem en stor summa Pendinge paa at udgifue / men siden

tilgaff hand dennem det altsammen aff sin gunst oc miskund / oc de suore hannem en Eed paa alle Wærmelendernis vegne / at de skulde være K. Hagen tro oc trygge / oc aldrig lade hans Fiender hafue platz eller tilfluct i deris Land. Oc Kongen sende sine Bud oc Breff hiem met dennem / oc lod denne Forœning opliuse paa alle Ting i Wærmeland.

K. Hagen giorde sig ferdig om Vaaren at drage aff Opslo / oc paa hellig Trefoldigheds Søndag der hand giorde sit Folck Giestebud / oc de drucke Velfart / kom der nogen uenighed i Byen mellem hans Hoffsinder oc Krigsfolcket / oc blefue 5. slagne oc mange saarede / oc Kongen kom imellem dem / oc fick met stor nød oc Liffs fare skilt dennem at. Siden drog Kongen til Bergen / der kom til hannem Vesten ofuer Hafuit / Gilbert oc Ottor Snekolssøn / oc mange andere aff Suderøer / som gafue mange deris Landsnød oc klagemaal tilkiende. Da kom oc Grefue Jon aff Orknøi oc forligtis met Kongen / om hues dem var imellem / oc sette hannem sin Søn Harald til Gissel.

Wærmelenderne som hafde suorit K. Hagen den Eed / oc en part som hafde tient Sigurd Ribbung tilforn / sende hannem hemmelig Bud oc Breff / at hand skulde undløbe fra Grefuen / oc komme til dennem. Erling Rumstaff var Sigurds ypperste Raadgifuere / oc hafde værit hans Fenickedragere / de lagde saadant Raad sammen / at de laante 2 Chorkaaber aff Klerckerne / oc ginge der met aarle ud om Morgenen for S. Olafs Dag aff Byen / oc komme op paa Guler Aas / oc skiulte sig nogen Dage i Skofuen. Grefuen fick det at vide samme Dag
1224. strax effter Froprædicken var ude / oc sende Mænd ud / oc lod søge oc lede allevegne fra By / oc fant dennem icke / hand lod henge en aff Sigurds Tienere ved Nafn Anders Tostens / Broder Simons Søn i Odde paa Island / oc meente / at hand viste aff Sigurds bortrømmelse. Siden sende hand Breff oc Bud der om til Kongen / oc lod Kongen allevegne holde varetect paa

hans

hannem paa Oplanden. Men Sigurd kom Øster i Østerdalen/ oc der møtte hans Tienere oc Wærmelenderne hannem/ oc komme der tolff hans Færne Hopmend oc Krigshøfdinger til hannem met megit Folck.

Siden drog Sigurd Ribbung ud paa Rommerige/ oc kom uforvarendis paa Olaff Nokke K. Hagens Frende/ oc slog hannem ihiel i it Bryllup paa Leiring met 60. Mænd/ blant huilcke vaare 20 aff Kongens Hoffsinder oc frii Mænd.

Iffuer aff Skendehoff/ oc Frederich Slaffse vaare Kongens Befalings Mænd ofuer Hedmarcken/ Hednerne/ det er Hedmarcks Boerne beviste da stor Mandom oc Frimodighed/ thi de forsamlede sig allevegne/ oc holde starck varetegt offuer alt Hædmarcks Læn baade Nat oc Dag/ oc lagde den straff derhos/ at huilcken som icke var rede naar hand tilsagdis/ skulde straffis som en Lands Forræder/ oc derfor kunde Ribbungerne ingenlunde faa der nogen fremgang/ Thi droge de Øster til Wærmeland igien.

K. Hagen oc Grefue Skuli hafde saa talit oc besluttet sig imellem/ at den samme Winter der effter skulde Kongen giøre sit Bryllup met Margrete Grefuens Daatter udi Bergen/ oc der skulde de findis. Kongen lod tillaffue i Bergen baade det som giordis behoff til Jule Høitid/ saa oc til hans Bryllup/ oc hand seilede om Høsten Øster i Wigen oc hafde stor Storm paa Reisen. Der hand kom i Horborgsund/ fick hand Tidende at Ribbungerne vaare komne Østen aff Wærmeland met megit Folck/ oc hafde dræbt Olaff Mokke Kongens Frende/ Olafs Faderbroder var Olaff Warig (det er Vlff) Lænshøfding paa Rommerige. Hans Fader Moder var K. Harald Gillis daatter. Kongen behagede disse Tidende megit ilde/ oc hand seilede til Tonßberg/ der kom til hannem Arnbiørn Jonssøn/ oc Simon Kyr/ oc andre Lænshøfdinger oc Befalingsmænd aff Wigen/ oc Kongen gaff dennem sit forset tilkiende/ at hand ac-

tede at giøre sit Bryllup om Vintern der efter i Bergen / thi vilde hand drage Nord igien met det første. De sagde at der var megen Vfred begynt aff Ribbungerne paa ny igien / oc var icke raadelig at hand saa snart drog der fra igien / thi de vilde alle drage Nord met hannem / om hand drog der hen. Kongen beraade sig met dennem / oc sende Dagfind Bonde oc Hagen Kaavist Nord til Grefuen at gifue hannem Kongens forfald oc forhindring tilkiende. Oc Kongen sende da andet sinde Breff til Kongen i Suerrig / om den store skade hans Vndersotte hafde faaet aff Wærmlænderne / oc begierede at hand icke vilde tilstede hans Fiender at styrcke sig / oc hafue platz oc tilfluct i hans Rige / oc sagde det være begrebet i den Forligelse oc Forbund / som forne Konger i disse Riger giort hafde sig imellom / at de skulde drifue huer andris Fiender aff Landet fra sig.

K. Hagen seilede da Øster til Kongehelle / oc der Ribbungerne det spurde / rømde de op i Wærmeland oc paa Marcker / da kom til hannem Eskild Lagmand / Juncker Knuds Stef Fader / Kongen begierede at Knud hans Frende vilde komme til hannem / da vilde hand giøre vel mod hannem. Lagmanden lod sig mercke / at det befalt hannem vel / dog begierede hand det aff Kongen paa Juncker Knuds vegne / som hand icke vel kunde efterlade / oc unde hannem. Kongen gaff Lagmanden tilkiende den store skade hans Vndersotte hafde i lang tid liddet af Wærmerne oc Goterne / som opholt Ribbungerne hos sig / oc sagde at hand oc Norske Mænd vilde ingenlunde lide saadant / eller lade det ustraffet. Der komme same tid mange Lænshøfdinger oc Befalingsmænd som det same klagede for Kongen. Lagmanden sagde / Jeg troer icke at det skeer met vor Kongis vilie / oc ey kand den menige Mand det volde / thi er det mit raad / at J sende eders Breff oc Bud der om met mig til Suerrigs Konnig / saa vil jeg inden 8. Dagen i Jul fly eder it vist oc utuiflactig suar tilbage igien / oc vil jeg selff tale met Kong Erick /

rick / oc gifue hannem alt det tilkiende / Kongen sagde sig tuende gange hafue skrefuit hannem til der om / oc ingen Bod eller forbedring raadis der paa / dog giorde hand effter Lagmandens Raad ; Siden drog Kongen til Tonßberg / oc lod kalde til sig alle Læns-høfdingerne oc Befalningsmænd / aff all Oplanden.

Kongen hafde megit Folck hos sig om Julen / oc raadslog hand idelig met sine gode Mænd om den Handel / som forhanden var / oc altid komme der nogne / som klagede ofuer den skade / som Ribbungerne oc Wærmer oc Markemændene dennem giorde. Da kom oc Breff fra K. Erick i Suerrig / oc forstod Kongen vel der aff / at Suerrigis Konge actede icke megit at lade raade bod paa den ulempe / thi lod Kongen opliuse oc tilkiende gifue alle sine Mænd / at strax efter Jul vilde hand ride Øster til Wærmeland mod Wærmerne oc Ribbungerne / oc heffne den store skade som de hafde giort hans Rige / oc sende hand Arnbiørn Jonssøn bud / at hand skulde kome til hannem met sit Folck paa Eida skof / oc Simon Kyr / oc Baard Brynsten oc Halward Bratte skulde møde hannem paa Marker met alle Wigweringene. Hand lod tilsige alt sit Folck / oc sende allevegne Bud omkring / at de skulde holde deris Vaaben ferdige / oc at Foldingene skulde lafue hannem Heste oc fordenskab til. Westfoldingene vaare saa fromme oc Mandelige / at de førde 200. Heste til Kongen / oc skienckte hannem dennem godvilligen.

K. Hagen drog aff Tonßberg tre Dage efter Jul udi sit Kongerigis 8 Aar / oc hafde met sig Niclaus Povelsøn / oc Gundbiørn Bonde / oc Harald Stangarfolge / oc sette Inge Østen RoaSøns søn / oc Omund Brynild søn paa Slottet igien met 200 duelige Mænd / de som mest tungferdige vaare til at reise / oc Kongen drog met sit Folck ind til Høgsviig / oc siden ind i den Fiord Skiolder / saa til Rige Bergs skør / oc der kom megit 1224.

Folck

Folck mod hannem met Heste / oc Kongen holt gemein met sit Folck / oc gaff tilkiende / at hand icke vilde tøfue uden to Nætter i Oslo. Bisp Niclaus var i Byen / oc hafde spurt at Kongen actede til Wærmeland / der var en Prest kommen aff Wærmeland / ved Nafn Jon / Bispen lod kalde hannem til sig / oc sagde hannem / at K. Hagen actede at drage i Wærmeland met alt Norrigs Mact / oc brende baade Quinder oc Børn / oc alle Presterne vilde hand lade hudstryge. Jon Prest drog hastelig tilbage igien / oc førde disse Tidende til Wærmeland / før end Kongen kom.

Kongen sende Harald Stangerfolde til Bisp Niclaus / oc lod begiere / at Bispen vilde beherberge hannem paa to Natters tid. Bispen suarede at Ulfue oc Kalfue kunde icke vel være samen / dog drog hand ud mod Kongen / oc tilbød hannem all tilbørlig tieniste / oc Kongen drog ind til Harald sin Lændsmand til Herbergs.

Dagfind Bonde drog aff Bergen paa Jule Aften / oc hand kom til Kongen i Oslo / oc bød sig til at drage met hannem i Wærmeland. Kongen tackede hannem for sin gode Villie / oc befalede hannem at drage hiem igien / oc see vel til Sigurd Kongens unge Søn / om det hende sig saa / at hand kom icke sielff igien aff dette Tog oc Reise.

Kongen drog aff Opslo op paa Rommerige / oc var om Natten hos Gunnar paa Berge. Anden Natten var hand oppe ved Elffuen hos Colbein paa Føre. Tredie Dagen drog K. Oster ved Aaen til den Gaard Næs / der komme til hañem Befalingsmændene aff Hedmarcken / Frederich Slaffe / oc Jfuer paa Skeidehøig met 250. Mand vel bevebnede.

Kongen spurde at Wærmerne hafde forsamlet en stor Hær mod hannem / oc hand kallede alle sine Ofuerster oc Høfuitzmænd ofuer Krigsfolcket til sig / oc beskickede Vectere oc Holdere. Clemet aff Holmen holt den fremmeste Vact met 80.

Ryttere/ en halff Miil frammen for Kongen/ den anden Vact vaare 30 Ryttere/ udi en fierding fra Kongen / oc den tredie Vact holt 12 Mand saa nær ved Gaarden/ at mand kunde see dem.

Om Morgenen drog Kongen 2 Miil der fra Øster til det Bygdelag/ som Wiger kaldis/ oc tøfuede der om Natten i den meening / at Wærmerne skulde sende nogen Bud mod hannem/ oc biude Bod oc Forligelse/ men der kom ingen.

Kongen gaff Krigshoffuitzmændene beskieden/ huor huer skulde holde oc skicke sig met sit Folck. Thi hand spurde/ at baade Ribbungerne oc Wærmerne vilde giøre hannem Modstand. En part affraade Kongen/ at drage saa ind i en anden Konges Rige / oc stride imod saa stor en Forsamling som Wærmerne hafde / oc at det var befryctendis/ at Kongen aff Suerrig torde sielff møde der met en Krigshær. Kongen sagde / os drifuer ingen Lyst eller Kiede til denne Reise / oc der som baade Ribbungerne oc Wærmerne vilde giøre os Modstand/ det acte vi intet/ oc fryctte intet for dem/ thi vi søge efter vore Vndersottis Gods/ som er dennem fra røfuit/ oc hafue voris Venners Lijff oc Gods at hefne paa dennem / der som oc Kongen sielff møder/ ville vi enten snart forligis eller skifte det/ som Gud gifuer lycke til/ men visselige skulle vi forsøge om vi kunde faa hefnit den store Skade / som os aff Suerrige er giort oc vederfarit/ uden all skyld oc brøde.

Kongen skickede sit Folck in Togorden/ oc rede først Holderne/ lige som for er sagt/ oc hafde huer to Heste. Dernest 80 Kongens egne Hoffsinder/ siden 200 Ryttere/ der efter drog Krigsfolcket aff Oplanden/ som hafde Slæder/ oc vare 600/ efter dem rede Niclaus Povelsøn oc Harald Stangerfølge oc met 300 Rytter siden alle Slædemændene / som vaare komne fra Siøkanten hen ved 80 Mænd / der nest red Lodin Gunnersøn oc Erling Liodhorn / Harald Wæsetsøn / Gunnolff Huide oc

Gutorm Kride / met 500 Ryttere: Denne Orden var derfor saa skicket/ at huor som Fienderne giorde Anfald paa dem/ skulde Rytterne tage mod dem/ indtil Slædemændene vebnede sig/ de skulde staa hinanden bi/ huilcke som nest vaare.

Der Kongen hafde saa skicket sit Folck i Orden/ hafde hand vel 3000 duelige Krigßmænd oc Fodgangere/ oc 600 Reisener/ Hærren siuntis megit større end den var/ for de mange Slæder skyld/ oc naar de vaare paa den Jis/ som var 2 Miil lang/ da vaare de fremmerste kommen ofuer Jisen / førend de afterste komme paa Jisen. Kongen drog ofuer Eida Skouff/ som er 3 Miil ofuer oc var der slet Vey/ meden Jisene laae/ oc stod en Kircke midt paa Skoufuen / oc nogen Sickelehus der hos/ der giorde Folcket Jld / oc varmede sig / thi det var kalt oc blæsende Vær / oc komme de der ret som det dagedis: Der Kongen kom ofuer Skoufuen / møtte hans Speidere hannem oc sagde / at alt Folcket var rømt/ oc at der var icke it Barn hiemme i nogen Gaard i Landet. Kongen holt Ting eller Gemein met sit Folck / oc sagde/ at hand vilde drage fredelige giennem alt Landet / efterdi ingen aff hans Fiender møtte hannem der / oc forsøge om Landßfolck vilde begiere Naade/ oc biude sig til Bod oc Bedring mod hannem.

Kongen tøfuede nogen stund i den Bygd som Marasten heder / oc gaff dem alle Fred som komme til hannem/ men der komme icke mange: Siden drog Kongen til Eidar/ oc var paa Medeibø om Natten: Om Morgenen der efter var Krigßfolcket megit hastigt/ oc vilde røfue oc brende: Kongen holt dennem oppe den Dag ofuer/ oc meente/ at nogen skulde komme oc biude Bod oc bede om Naade: Men der ingen vilde komme/ oc de fant icke it Menniske hiemme/ da gaff Kongen dennem Forloff at brende.

Der de komme en Dag frem til it stort Vand/ kom en gammel Kierling udløbendis aff en Gaard/ oc spurde huor Nordmanna

na Koning var / hende bleff det viist / hun gick dristelige fram for Kongen / oc bad at hand icke vilde lade brende hendis Daatters Gaard / efterdi hun allene torde bie hiemme: Kongen lofuede hende det / oc befalede sin Tienere Jon Vmag oc to andre / at de skulde der tøfue / indtil all Hærren var forbj / paa det ingen skulde giøre nogen skade.

Siden drog Kongen ud i Wærmeland / oc brende alt for sod: da komme 7 Mænd til hannem aff det Bygdelaff Strand / oc begierede Naade: Kongen tog Brandskat aff dennem / oc befalede at de skulde binde it huid Lagen paa en Stage / oc sette paa Husit i huer Gaarde / i det Sogn / saa skulde deris Gaard blifue sparit: de giorde saa / oc vaare der 14 Gaarde i den Bygd / dog brugede flere Bønder der nest omkring samme Tegn / oc blefue befrijede dermet.

Der Kongen kom ynderst i Wærmeland / komme der nogen Mænd til hannem / som bøde hannem Bod oc Brandskat for Haadelands mænd / oc efterdi Ribbungerne hafde ick værit lenge hiemme i Landet / da tog hand dem til Forligelse / oc tog 8 Mænd til Gissel aff dennem / oc førde til Norrig met sig: Der efter vende Kongen om igien / oc drog til Strand (som hand hafde icke ladet brende) oc bleff om Natten hos Gillis Bonde / der ligger en hellig Mand begrafuen ved Nafn Torgier som Værmene sige: Siden drog Kongen paa Veyen til Norrig / oc der hand kom i Holmedal / laae Værmerne paa Skoufuen i veje for hannem / men de blefue snart slagne paa Fluct / oc alle deris Gaarde blefue brende. Der Kongen kom til Vester Holmedal / kom Presten oc Bønderne imod Kongen / oc begierede Naade / oc Kongen gaff dem Fred / oc forbød alt sit Folck under Lifsstraffe at brende it Hus der efter / oc bleff hand om Natten hos den Prest / oc anden Dagen kom hand ned til Anßmarck i Borgesyssel / til den Gaard Folckingsberg / som hand var fød udi / oc bleff der om Natten.

Arnbiørn Jonsøn hafde berustet sig met 500 Mand / oc vilde møde Kongen paa Eidaskouff / som befalit var / men der hand drog Øster mod Skousuen / vaare Ribbungerne dragne ned i Norrig / thi vende hand om igien / oc forfulde dennem til Oslo: Der hand kom i Byen / vaare de afdragne aarle om morgenen for hannem: Bisp Niclaus var Arnbiørns Fosterbroder / oc hans synderlig Ven / hand holdt hannem lenge met snack om Dagen / oc lod som hand gaff hannem mange trofaste oc gafnlige Raad: Men det giorde hand / paa det Ribbungerne skulde undkomme. Arnbiørn red siden aff Byen / oc var hans Folck megit drucken / thi red hand icke langt om Aftenen.

Ribbungerne droge hastelig / oc der de komme til Lejer / var der en Borger aff Tonßberg / ved Nafn Reidulff Guldkrop / hand skyndede sig hiem til Tonßberg / oc sagde der Tidende aff Ribbungernis komme / oc de vilde met stor nød tro hannem: dog lode Lænßhøfdingerne blæse oc udraabe ofuer Byen / at Fienderne vaare forhaanden: Olaff hafde 250 Mand paa Slottet / Øisten Roasøn kom neppelig paa Slottet for Fienderne / oc blefue nogen aff Kongens Mænd slagne under Slotsporten / oc en part i Byen / Kietil Stafuer oc Eiliff Ouer verjede sig saa lenge i it Hus / indtil Ribbungerne brøde Tagit aff oc stunge dem ihiel met Spiud / oc de døde met stor Prijs.

Om Morgenen der efter / der Ribbungerne hafde røfuit Byen / droge de ud oc satte Ild paa Kongens Skib / oc opbrende 16 Skib: Siden droge de Vester paa Folden / oc røfuede Bønder oc Kiøbmænd / huor de fremdroge: Arnbiørn kom i Byen om Middags tid / oc der hand fornam / at hand kunde icke naae Ribbungerne drog hand Øster til sin Gaard Waldißholm met alt sit Folck.

Simon Kyr oc Halward Bratte droge op til Marcker met 600 Mand / efter Kongens Befaling / men der de komme til Marcker / da var Kongen dragen til Norrig igien.

Kon-

Kongen drog fra Folckisberg oc gienisten til Oslo / oc der hand spurde / huorledis det var tilgaaet i Tonßberg / skifte hand sit Folck i tre Parter / oc lod Lodin Gunnersøn oc Gundbiørn drage met en tredie Part op paa Rommerige / oc toge vare paa Ribbungerne / oc hand sende Erling Liodhorn oc Clement aff Holmen til Tonßberg met en anden tredie Part aff Folcket / oc sielff drog Kongen met Niclaus Powelsøn oc den tredie part op i Hagedal / oc gieniste op til Hadeland / de som droge paa Rommerige spurde intet til Ribbungerne / thi droge de ud til Kongen igien / oc hafde en ond Reise / Thi Sneen var diub / oc Vejen icke opslagen / oc de laae ude paa Skofuen om Natten / Der Kongen kom i Hagedal / spurde hand at Ribbungerne vaare dragen op til Ringerige / Thi drog Kongen aff om Natten til Hadeland / da var Ribbungerne icke der kommen fram / thi drog hand ud efter Bygden / oc kom til Gratte Graff / hand sende Ogmund sielff tolfte paa karske Heste ud paa Spejederij. Mod Aften kom Ogmund igien / oc sagde / at hand hafde seet Fienderne / dog viste hand icke / huor stercke de var / Kongen sagde vredelig / at hand hafde fortilige flyt / efter hand viste icke vissere beskieden ; Ogmund bleff udsent igien met flere udreidere / oc hand sagde til Kongen : Enten skal jeg kiende en Ribbung for jeg kommer igien / eller hand mig. Ribbungerne viste intet der aff at Kongen var saa nær / thi droge de ret mod hannem / dog hafde deris Vdreidere blefuen Ogmund var den første gang hand var udreden / thi sende Sigurd ud Erling Rumstaff met 6 Mænd / at forfare huorledis det var / hand drog op i Bygden / oc spurde / at Kongen var paa Hadeland / oc hand red tilbage igien / oc gaff Sigurd det tilkiende / hand lod strax hannem kalde sit Folck aff Gaardene / oc blefue om Natten ude paa en Høj / oc hafde en ond Nat / oc hand sende end 5 Mænd ud / at bespeide Kongen / de møtte Ogmund om Natten hos en Kirckgaard / oc blefue der alle slagne / hos en Gaard / som Jæsn Aager kaldis. Kon-

gen drog ud for Dagen / met alt sit Folck / oc møtte Ogmund: hand sagde at Ribbungernis Speidere vaare der nær hos ved en Kirckegaard / der som Kongen vilde ride fast / kunde hand finde dem der ; Kongen red fram / oc fant dennem død / oc sagde til Ogmund / at hand hafde vel syslet : Birckebenerne vaare glade / oc mente at de skulde vist finde Ribbungerne / men de undrømmede ofuer Jise oc Skoufue / oc søgte op i Klipper oc Dale / der som ingen vel kunde komme efter dem / oc Kongen drog tilbage igien / oc forfulde dennem icke lenger.

Da komme Breff oc Bud fra Grefuen Skule til Kongen / liudendis / at hannem siuntis icke Kongen hafue holdet sine Ord oc Løfte / i det at hand icke var kommen til Bergen om Julen / oc hafde giort sit Bryllup met Grefuens Daatter / saa som deris Forligelse oc Contract indeholt / saa vilde hand endnu forbide Kongen i Bergen til Paaske / oc der hand da icke kom oc holde sin Tro oc Lofue / da vilde hand icke heller holde hues hand Kongen lofuit hafde : Alt Kongens Raad oc hans gode Mænd / som hos hannem vaare / raade hannem til / at holde alt hues hand i den Handel lofuit hafde / oc at drage til Bergen met det første.

Den Vinter var saa stor Frost / at Hafuit frøs til her under Landet / oc saa langt som mand kunde staa paa en høj Klippe oc see udi Hafuit / da var det alt ofuerfrøset / oc ingen Vager eller Hul der paa / oc mange Skib kunde mand see frøsne udi Jisen / oc Folcket ginge der fra / oc vaare en part to Dage paa Vejen / førend de komme til Landet / oc fornumme ingen Vaager eller aa det Vand / oc ey kunde see aabet Vand / uden for Skibene. K. Hagen drog til Tonßberg / oc sende Bud omkring / oc lod optage sin Leding / oc anden Rettighed / siden lod hand ferdige de Skib igien / som icke vaare aldelis forbrende / oc it Skib stod saa nær under Slottet ved Daneklefue / at de hafde verjet det aff Slottet / at Ribbungerne icke kunde komme til at brende det.

Der Sigurd Ribbung spurde at Kongen hafde set sig paa Tonßberg Slot / drog hand op til Hedmarcken / oc der Bønderne

ne paa Hedmarcken finge spurt/ at Kongen hafde forjaget Ribbungerne/ toge de sig icke siden saavel vare/som tilforn/thi kom Sigurd paa Hedmarcken uforvarendis/oc ihielslog oc forjagede alle dem/ som sette sig mod hannem/ oc lagde de andre stor Skat paa/at udgifue/oc bedreff stor Vold oc Grumhed/oc endog Bønderne blefue ofte forsamlede mod hannem/ saa vaare de dog saa forsagede for den første Ofuervold hand giorde dem/at de flydde op i Landet for hannem.

Jfuer paa Skeidehoff oc Torgier Biscops maag drog til Kongen/ oc gafue hañem alt dette tilkiende: Kongen bleff megit bedrøfuit der ved/oc vilde gierne dragit paa Oplanden mod Ribbungerne; men deris Raad motte gaa for sig/ som vilde at hand skulde først drage til Bergen/ oc fyldist giøre/det som hand lofuit hafde. Ribbungerne blefue saa dristige/der de hafde indtagen all Hedmarckē/at de droge ud i Vigē igen/oc paa Vestfold/oc koñe paa 2 mill nær Tonßberg: der Kongen det fornam/ sende hand sit folck oc bymændene ud met Gundbiørn oc Harald Stangerfølge/ oc Jfuer paa Skeidehof/ mod Ribbungerne/ oc de funde dem paa Angløse/oc sloge deris beste mænd Niclaus Reiders broder ihiel/met 100 mænd oc torde Ribbungerne icke koñe saa nær.

Efter Paaskevgen gick Kongē til Skibs/oc seilede til Bergen/ oc kom der 5 dag efter/Grefuen undfick hannem megit venlige/oc giorde K. Hagen it statligt Bryllup met Jomfru Margrete 1225. Grefuens Dotter/paa H. Trefoldigheds søndag/ oc der var forsamlet alt det ypperste Folck aff Trondheims oc Bergens Stifter/Kongen var selff met alle mændene i den store Jule Sal eller Vintersal/oc Dronningen var i Soñer sallen/met alle Fruer oc Jomfruer/ oc andre ærlige Quinder oc Klosterfolcken/ oc 5 Abbeder met dem vaare udi en Sal/ oc Bryllupet stod udi 5 Dage.

For Bryllupet/ hafde Kongen sent nogit sit Krigsfolck op til Valders at tage vare paa Ribbungerne: der fant de nogle Ribbunger oc slog dennem ihiel met 2 deris Høfuitzmænd: siden sloge de oc nogne Ribbunger udi Guldbrands Dalen.

Kongen bød Leding ud i Norden aff Landet / oc giorde sig ferdig at reise Øster met 35 Skib / oc Grefuen drog Nord til Trondheim / oc skulde drage ofuer Fieldet / oc møde Kongen ved det store Vand Møis / oc den som først kom til Vandet / aff dem skulde lafue Skib til.

Kongen seilede Øster / oc for Jæderen kom en Engelsk Bytse seilendis / der paa var Jon Staal / som hafde besøgt S.
1225. Tomis Erckebispis Graff i Engeland: Kongen spurde Jon huo der var blefuen Erckebisp i Trondheim / hand sagde / den som Jvilde / Herr Peder paa Hußstad / Kongen tackede Gud / oc lod strax tilskrifue Erckebispen / at hand skulde være hannem gantske velkommen: Siden seilede Kongen omkring Lidendis Næs oc under Agdeside / ødelagde hand nogne Ribbunger / som der vaare komne / oc giorde megit ont / oc blefue mange slagne i Marnadal (det er Mandal) siden seilede hand Øster i Vigen / oc lagde ind til Oslo / oc lod der ihielsla mange Ribbunger / oc oc drog siden til Tonßberg igien.

Der Erckebisp Peter var kommen i Landet igien / sende hand Kongen det Breff / som Pafuen hafde skrefuit Kongen til / at hand vilde være Erckebispen en gunstig Ven / oc hand begierede oc i sin egen skrifuelse det samme / oc lofuede igien / at hand vilde være Kongens trofaste Ven.

Da kom der oc Breffue fra Grefuen oc Canickerne i Trondheim / at Peder Forræder var kommen i Landet / oc hafde kiøst sig Erckebiscops Nafn til met S. Olafs Pendinge / oc baade Kongen / at hand vilde lade hannem straffe som en Kircke Røfuere: de Brefue sende Kongen til Erckebispen / oc bad hannem komme Øster til sig / oc tøfue saa lenge i Kongens Gaard / indtil hand kunde sielff følge hannem til Nidros: Samme tid komme oc Kongens store Skib efter hannem / som hand var fremdragen / under Agdesiden / oc Dronningen oc Kongens Moder vaare der paa.

Der

Der kom en Dansk Prest til Kongen met Breff fra Sigurd Ribbung / oc bød Kongen til at holde it Slag met hannem udi Drammen. Kongens Mænd sagde / at Kongens store Skib kunde icke der vel komme ind for Strømmens skyld. Da tilbød Presten hannem paa Sigurds vegne en Strid Nord paa Lejre i Oslo / der kunde de alle legge til. Kongen samtyckte det gierne / da vende Presten sine Ord igien / oc bød Kongen at slaes met Sigurd oc hans Folck paa Eidsvold. Kongen sagde / Icke hafue Ribbungerne saa lang vej ofuer vandet vd til Eide / som wi hafue fra Bergen oc hid / oc siden ind til Oslo / oc deden 8. Mile offuer Land op til Eidsvold / dog der som hannem lyster at finde os der / da sig hannem at hand met det første / som muligt kand være / skal see vor Fennicker flyffue paa Eidswold. Strax der efter drog Kongen oc Birckebenerne til Oslo.

Skule Jarl drog aff Trondheim / som hand hafde loffulit Kongen / oc met hannem Gregorius Jonssøn / oc Powel Wagestalm / Niclaus Povelsøn / oc Peder aff Giska / oc megit deiligt Krigsfolck / oc førde Handspiger met sig paa Heste / oc mange Skibsbyggere / oc drog hastelig aff sted. Der hand kom sønder i Guldbrandsdalen / sende hand Jfuer Vdwig oc Colbein Katteryg met 180 Mænd / i Vejen for sig / der de komme til Hammer var Sigurd Ribbung i Bad / oc kom neppelig paa sit Skib / oc miste nogen aff sine Folck. Hand lagde ud paa Vandet oc robte til Birckebenerne oc spurde / huo der var Ofuerste for det Folck. Jfuer suarede / at Grefue Skuli raade derfore. Sigurd lagde ud til Øen til sit Folck / oc sende Erling Rumstaff til Grefuen / hand bleff vel annammet. Siden kom Sigurd til Grefuen / oc de taledis nogen stund ved udi nogen faa deris Mænds nærværelse. Siden tog Grefuen Bispens Skib aff Hammer / oc hues andre Skib hand kunde samle / oc lod bygge fem ny Skib saa store / at aldrig var saadanne Skib før bygde paa Hedmarcken / dog bleffue de megit hastige oc skiøttisløse bygde. Grefuen hafde sent

en graa Munck met Breffue til Kongen / der hand drog aff Trondheim / hand fant Kongen paa sit Skib i Oslo Fiorden / oc gaff hannem Grefuens Budskab tilkiende / oc at Grefuen vilde skaffe dennem Skib nock udi Miøs.

Bisp Niclaus lod sig høre oc mercke / at hand vilde forlige Kongen oc Ribbungerne / oc Kongen bekom nogen Brefue som Bispen hafde udskrefuit / for huilcke hand trode hannem icke vel / oc meente at Bispen hafde icke holdet den tro oc lofue / som hand hafde hannem tilsagt / oc Bispen bad oc begierede / at Kongen vilde holde hannem det til gode. Siden drog Kongen aff Oslo met alt sit Folck / oc var første Nat hos Gunnar paa Berge / oc anden Nat hos Amund Lagmand / oc drog om Morgenen til Eide / der møtte hans Vdreidere hannem oc sagde at Ribbungerne vaare forventendis at møde paa Eidsvold / oc stride mod hannem. Kongen gaff sit Folck det tilkiende / Birckebenerne blefue alle glade der ved oc skyndede sig / at de kunde findis met det første. Men Ribbungerne holt nu Ord ligesom de pleyede at giøre / thi der Kongen kom hastelig framdragendis met sit folck / var der icke en Ribbung kommen.

Kongen drog op til Gaarden / oc fordelede sit Folck i Bøndergaardene / oc sende Bud til Grefuen / at hand var der kommen / oc bad hannem strax sende skibene ud til hannem. Strax der efter kom Niclaus Toreck fra Grefuen til Kongen / oc sagde at hand hafde met sig 2. K. Sigurd Ribbungs Hoffsinder / Erling Rumstaff / oc Alff Storesøn / huilcke gierne vilde hafue Leide aff Birckebenerne / til at tale met Kongen / oc tilraade hand at Kongen skulde gifue dennem Leide paa tre dags tid / at Grefuen kunde faa de ny skib ferdige. Kongen gaff dem Leide / oc der de komme for Kongen / sagde de / at Sigurd Ribbung bød hannem forligelse til / oc begierede en Part aff Riget met hannem. Kongen suarede: Mere kostede Norrigis Rige min Fader Fader Kong Suerre / oc mange onde Dage lidde hand derfore / førend hand

fick vundet Norrig aff sine Wvenner / oc søgte mange hannem / siden hand hafde faaet Riget under sig / oc vilde hafue Part met hannem / men hand vilde aldrig nogit skifte giøre der paa / men bad Gud skifte efter sin Naade oc gode Vilie. Saa maa I oc sige eders Høfding / at jeg vil icke andet skifte giøre der paa / end det som Gud giør selff. Icke vide I heller om hand er Erling Stenwegs Søn / men det vide wi visselig oc klarlig / at Erling var icke K. Magni Søn / men det var Løgn oc Falskhed hand foer met / saa som de vel vide her sidde hos mig Arnbiørn Jonssøn oc Gudbiørn / oc Simon Kyr / Arnbiørn suarede icke megit der til / men Simon sagde: Det er ingen Mand saa vel vitterligt / som mig / at den Erling / som vi tiente / var icke den / som sad i Steenweggen (det er Taarnit) paa Wisingsø / dog tyckedis mig at hand var en god Høfding saa lenge jeg var hos hannem. Der effter hafde Simon oc Ribbungerne nogen Ord sam̃en / oc de begierede at Kongen vilde unde dennem Opianden met fred den Vinter ofuer / men Kongen affslog oc nectede dennem ald deris begiering / oc de droge der met aff igien.

Kongen sende bud til Grefuen at hand skulde sende hannem saa mange skib som hand hafde / Grefuen sende Niclaus Povelsøn til Kongen / oc lod hannem sige at skibene vaare ferdige / men de vaare icke megit tette / oc at Kongen skulde sende Folck effter dem / Kongen sende Ifuer aff Skoudehoff oc Saxa Bladspiud til hannem met 200 Mand / oc da vaare skibene udsette paa vandet / oc saa lecke / at ingen kunde være paa dennem. Midler tid hafde Ribbungerne henført deris skib fra den store Ø udi Miøs / oc hen udi viger / Fiorder oc Aaer / saa at ingen kunde finde dem / der Grefuen det spurde / drog hand til Rigis Ager / oc en part aff de ny skib brende hand op / oc en part lod hand ophugge / oc drog saa til Trondheim igien met ald sin Hær / oc sende ingen Bud til Kongen.

Der Kongen fick det at vide / drog hand ud til Oslo til sine Skib igien / oc siden drog hand Landveis op til Hagedal oc til

Hadeland effter Ribbungerne / oc hand var en Nat hos Herr Baard Provst paa Gran / men Ribbungerne forstucke sig altid for hannem / saa at hand icke fandt dennem.

Bisp Niclaus var megit kranck / oc sende Bud til Kongen / at hand vilde komme til hannem / Kongen var kommen offuer nogen Brefue paa den Reyse, huilcke tilkiende gafue Bispens store wtroskab mod Kongen / oc Kongen talede hannem til derom / men Bispen vilde det icke bekiende / dog bad hand Kongen
1225. om forladelse / oc Kongen forlod hannem det for Guds skyld / thi hand saag at Bispen formaatte sig da icke megit / oc hand tøffuede der indtil Gud kallede Bispen aff denne Verden / oc følgede hans Liig til Jorde / oc giorde der met vliffelig oc vel / thi Bisp Niclaus var den berømste oc Nafnkundigste Mand blant alle lærde Mænd i Norrig / oc ingen var hans lige til Raad at giffue udi alle storvictige Handel oc Sager / hand var oc aff den største Slect udi Danmarck oc Suerrig / oc hafde oc stor slect udi Norrig / oc endog hand icke var Birckebenernis Ven / saa bekiende dog Kongen / at udi Verslige Sager oc Handel fands neppelig hans lige.

Kongen drog ud til Tonßberg / oc gaff Dagfind Bonde oc Gudi aff Mele / oc nogen andre forloff at drage hiem igien Nord i Landet / oc hand drog Øster til Kongehelle / der kom Astild Lagmand i Gotland / oc Fru Christina til hannem / oc talede om Kongen i Suerrig / at hand var fortørnet for den skade som Kongen hafde giort i hans Land / oc sagde Lagmanden at K. Erick var sielff Barnactig oc uforstandig / oc hafde onde Raadgifuere / ellers hafde hand vel fordrefuit den Røfuere hob Ribbungerne aff sit Rige / Lagmanden bleff holden i stor ære hos Kongen.

K. Hagen hafde mange gamle Bagler i sit Hoff / som vare Lodin Gunnarsøn / Simon Kyr / oc Halward Bratte / oc hand vexerede oc øffuede dennem der met / at hand lod dem offte udi skiemt høre / at de hafde icke tient den rette Kongens Søn / den tid

til de vaare hos Erling Steenweg. Lagmanden hørde det / oc gaff act der paa oc sagde siden til Kongen. Herre maa wi Goter oc saa skiemte nogit met Nordmendene: Kongen oc alle hans Mænd samtyckte det / da sagde Lagmanden / icke kommer det mig megit ved / huad skiemt Nordmændene hafue / eller huad udi Norrige skeer: dog vilde jeg icke gierne dølie for eder det som jeg sandelig veed / saa er mig vel vitterligt huo den Erling var / som Baglerne tiente / oc det veed jeg sandelig for Gud / at hand var icke den Erling som var indset i Steenweggen (eller Muren) paa Wisingsø / huilcken de sagde / at hand var K. Magni Søn / derfor tencker jeg / at I icke hafue tient den rette Mand / endog den hafde gifuet sig den andens Naffn oc Vedernaffn / oc monne du Simon Kyr grant vide det / thi du varst indset i Steenweggen met hannem. Kongen sagde til Simon / bekiend oc sig nu / det sandiste som du veedst / lige som du for Gud ansuare vil: Simon sagde / det er mig vel vitterligt / oc det vil jeg for Gud bekiende / at denne Erling var icke den / som jeg sad hos i Steenweggen (eller Muren) paa Wisingsø / men derfor tiente wi denne / at vi vilde hafue en Høfding / som kunde frii os fra Birckebenerne / oc staa dem imod / da skiød Kongen det til vidne / til alle de som dette hørde / at Simon hafde bekiend / huad Falskhed / Løgn oc Bedragerii forneffnde Erling oc hans Mænd hafde farit met / oc lige saa alle de / som ville tiene denne Erlings Affkomme.

Kongen oc Lagmanden skildis at met stor Venlighed / oc Kongen tilbød Juncker Knud / at hand skulde drage met hannem udi Norrig / hand vilde vel forsee hannem / men hans Moder vilde det icke tilstede. Siden seilede Kongen til Tonßberg / oc lod sin Moder oc Dronning blifue paa Slottit / oc hand seilede til Bergen / oc bestyrckede sig mod Ribbungerne / som de bleffue mectige paa Oplanden / oc Kongen lidde stor Storm paa den Reise / oc miste sine Segel oc Baad / oc kom paa det sidste til Bergen / oc vilde strax biude Leding ud / oc drage Øster igien /

 men

men Lænshøfdingerne som hand hafde ladet sammenkalde til sig aff Gulatings Lagssogn meente / at det var icke Bønderne mueligt at giøre Folck / Skib oc Fitalie ud saa hastelige / thi bød Kongen at alt skulde være ferdig om Vaaren der efter/dette var
1225. hans Regimentis 9. Aar.

Sigurd Ribbung sad paa Oplanden met stor styrcke/oc hand sende Breff Nord til Nidros til Erckebisp Peter oc Grefue Skuli/ oc begierede at de skulde hielpe hannem til/at hand kunde faa sin Part aff Landet met K. Hagen/oc at der maatte settis en viß tid til en Forligelse / Steffne eller Møde imellem Birckebenerne oc Ribbungerne / oc strax der effter drog Sigurd ud til Oslo / oc i Wigen met all sin Krigshær / thi rømde alle Lænshøfdinger oc Kongens Befalings Mænd Nord i Landet til Kongen / oc sagde hannem de Tidenee. Kongen annammede dennem venlige / oc bemandede 8 Skib / oc sende dem Øster met igien/ da hafde Erckebispen oc Grefuen send Breffue Øster i Landet (thi de meente at Kongen hafde værit i Vigen) saa lydendis: at Kongen skulde lade sig forlige met Sigurd Ribbung/ oc Erckebispen forbød under Bands straff / at nogen skulde giøre Sigurd Ribbung nogen Anløb / føreno det var forsøgt mellom dennem paa en forligelse møde. Disse Breffue komme Østen til imod Lænshøfdingene ved Agdesiden / oc førde dem en Canick aff Nidroß/oc en Canick aff Oslo / oc nogne Grefuens Mænd/ oc Lænshofdingene hørde Brefuene / oc seilede saa Øster i Oslofiorden/oc der de komme til Jarlsø/hafde de god bør/ Birckebenerne met de 8. Skib som komme Norden til/vilde gierne lagt ind til Oslo / men Lænshøfdingerne forhindrede dennem / oc sagde sig icke vilde være udi Erckebispens Bande eller Vrede/ ellers hafde de uden tuil vundet en deilig Seyer aff Ribbungerne/ som da vare i Oslo.

Der Kongen fick de Breffe/ behagede de hannem meget ilde/ oc hand skreff dennem skarp tilbage igien / at hand icke saa

hastelig vilde skiffte sit Rige met den Mand / som icke var fød oc baaren til Norrigs Rige. Hand forekaste oc Erckebispen at hand holt icke den tro oc venskab som hand lofuit hafde / men huorledis det gick / skulde Gud skiffte Riget imellem Sigurd oc hannem / oc icke Bisperne. Erling Liodhorn hafde omgaaet met Erckebispen i deris Barndom / hand sagde til Kongen udi alt Raadens aahørelse / at det var icke at forundre / at hans Frende Erckebispen vende snart sit Sind / thi hand hafde det i slect met alle de som vaare aff Standala Slect / at de vare falske oc utrofaste.

Kongen bød Leding ud om Vaaren / oc berustede sig met en Skibshær / da fick hand Breff fra Nidroß at Grefuen var suarlig siug (men hand bleff dog siden helbred igien) En Dag red Kongen op til Alreckstadt som hand pleyede at giøre / da kom en Ribbung hastelig løbendis met en Runekieffle i Haanden / som Ribbungerne pleyede at bære / oc hand sagde Kongen / at Sigurd Ribbung Konge var død / oc raade Kongen / at hand skulde skaffe nogen Raad der til / at Juncker Knud hans Frende icke kom til Ribbungerne oc styrckede dem anden gang. Kongen skreff strax Breffue til Juncker Knud / oc bød hannem til sig / lige som tilforn / oc hand skyndede sig Øster i Landet / oc kom i Wigen udi Julemaanet.

Sigurd Ribbung døde i Oslo / oc de dulde hans død / oc førde hannem op i Landet / oc sagde at hand var siug / oc midler tid sende de Harald Lofftung oc Alff Storesøn oc Erling Runstaff Øster til Juncker Knud / oc effter hans Moders Raad drog hand met dem / oc en stor Forsamling aff Goter oc Wærmer oc Markemænder met hannem / der J. Knud kom paa Oplanden / lod hand tage sig til Konge / oc søgde da megit Folck til hannem. Der Lænshøfdingerne i Vigen det spurde forsamlede de Folck huer i sit Læn / Bønderne holt oc Ting / oc vilde icke undergaa en frem-

fremmet Herre. Juncker Knud drog ud til Oslo/ oc lod sig der tage til Konge. Gutorm Erlendsøn oc Clemen aff Holm hafde Oslo Læn ibefaling/ de forsamlede alle Birckebenerne/ som der nær vaare/ oc Bønderne giorde Folck ud aff huert Hærrit/ oc deris Høfuitzmænd vare Stenrød Prest/ oc Torbiørn Slede/ deris Fenicke drager var Erick Ignar Backe/ oc de droge til Oslo mod Ribbungerne. Der Ribbungerne det fornumme/ droge de ud mod dennem/ oc møttis Vesten for Ager paa nogen grønne Enge. Bønderne grebe stad/ oc vilde met det første icke fram for alvere. Der Birckebenerne dette saae/ stege de aff deris Heste/ oc ginge duelige fram/ da bleff Bøndernis Fennickedrager slagen. Ribbungerne stridde Mandelige/ oc var der mange gode Kriegsmænd/ baade Goter oc Wærmer/ oc Marckemænd/ som weriede sig dappert/ men Birckebenerne trengde saa hart fram/ oc sloge saa skarpelig fra sig/ at Knud Hagensøn kom paa en Hest/ oc undrende selff tredie/ oc der hand kom paa en Bro/ størte hans Hæst der/ oc hand undkom neppelig/ oc drog paa Oplanden/ oc beskickede der Lænene effter sin ville/ thi Ribbungerne hafde den tid alt Oplanden under sig.

K. Hagen seilede Øster til Wigen/ oc hafde det Skib som Dragen hed/ oc løb saa fra alle sine Skib der met/ oc seilede ind i Oslo Fiorden/ oc lage i Haffn ved Ørin/ oc drog ofuer til en Bondegaard at spørie Tidende. Bonden sagde/ jeg kand sige eder de Tidende/ som eder behager/ men mig siunis de haarde: Jeg hafde to Sønner hos Ribbungerne/ de ere baade slagne/ oc hand fortaalde Kongen/ huorledis det var gaaet paa Ager. Siden komme Kongens Skib/ oc hand seilede ind til Oslo.

K. Hagen lod stefne til sig alle Lænshøfdinger oc Befalingsmænd ofuer all Wigen/ oc lod drage 30. skib fra Oslo/ oc 2 store Mil ofuer Land til Stafnsbergs Vand/ der komme til hannem Arnbiørn Jonssøn/ oc Simon Kyr/ oc Lodin Gunnarsøn/ oc hafde ladet drage 13. skib op i Elffuen. Bønderne i

Oslo

Oslo Læn hafde leiet i forsamling/ oc Mandelig tagit vaare paa deris Handel/ siden de forjagede Knud fra Oslo/ oc de forbidde Kongens komme. Der efter lod Kongen drage Skibene ofuer it Eid/ som var en Mil ofuer/ førend hand kom i Elffuen/ (det er Sarpen) Kongens Folck giorde wstyre oc vold huor de framdrog/ thi lod Kongen ihielsla en sin Tienere derfore/ siden droge de andre fredelige fram. Der de komme op mod Miøs/ funde de nogne aff Knuds Speidere/ oc dræbte 7 aff dennem/ Kongen holt Ting met sit Folck/ oc befalede at de icke skulde dræbe Knud hans Frende/ om de bleffue diß mectig/ men spare hannem for hans Fader Hagen Jarls skyld/ oc der Kongen kom i Miøs/ saag hand nogne Ribbunger met store Skib paa Vandet/ oc drog effter dem/ de lagde til Lande/ oc forløbe Skibene/ oc Kongens Folck toge Skibene met megit Roff som der i vaare.

Siden tingede Kongen met Bønderne/ oc de lofuede hannem alle bistand mod Ribbungerne/ hand sende oc Gudleg sin Marsk met flere andre til Knud/ som da var paa Hadeland/ oc bad hannem komme til sig/ hand skulde hafue Fred/ oc alt got hos hannem. Der Ribbungerne det fornumme/ toge de saa nøie oc flittige vare paa Knud/ at hand icke kunde komme fra dennem/ Kongens Mænd droge hiem/ oc gaffue hannem det tilkiende.

Kongen beskickede Oplanden effter sin vilie/ oc lod alle skibene blifue i Miøs/ oc sette der Folck ofuer/ at forvare dem i den 1226.
store Øe/ siden giorde hand sig ferdig/ at drage Nord til Bergen/ til det Møde som hand der hafde lagt/ met Erckebispen oc Grefuen. Hand sende Tostein Heimnæs sin Baner Mester Nord for sig/ at gifue tilkiende/ at hand met det første vilde komme til dennem. Der Erckebispen fick talet met Grefuen/ da lod hand sig høre/ at hand hafde formercket aff nogen Kongens skrifuelser/ at hand var hannem icke ret gunstig/ thi vilde hand icke tro hannem/ oc drog derfore tilbage hiem igien. Der Kon-

gen kom i Portø/ kom Tostein Heimnæs til hannem fra Bergen / oc sagde hannem Tidende / oc hafde hand icke uden tre Nætter været udi Bergen / oc tre Dage paa Veyen tilbage igien.

Der Kongen kom til Bergen / vaare der komne Skull Jarl / oc Jon Jarl aff Orknøi / oc Bisp Simen aff Suderrøer / oc Abbeden aff Øen den hellige / som der hafde fortøfuit Kongen / oc hand gaff dennem først deris beskieden / paa hues de begierede / oc afferdiget dem igien.

Her Knud var rømt Vester i Dalerne / der hand rømde aff sine Skib i Miøs / oc der hand spurde at der var forsamling mod hannem paa Hedmarcken / drog hand i Gulebrands Dalen / oc siden i Østerdalen / oc saa Øster i Wærmeland / oc samlede sig Folck paa ny / oc drog i Norrig igien / oc komme igiennem Arnbiørn Jonssøns Læn / oc giorde der megit ont / Arnbiørn sende Kongen Bud / at hand skulde kome der Øster / thi Ribbungerne bestyrckede sig paa ny / Kongen drog Øster til Tonßberg / oc sette Erling Liodhorn der igien / at berede til Jule Giestebud / oc Kongen seilede ind til Jarlsø / der møtte hannem Torgier Biscopsmaag / oc Frederich Slaffse / oc sagde Kongen Tidende / at Her Knud hafde ladet drage Skib Øster ofuer Eide Skouff / oc alt til Miøs / oc hafde uforvarendis ofuerfaldet Gutorm Kongens Frende / oc Orme aff Holle / som toge vare paa Kongens Skib i Øen udi Miøs / oc slaget dem met alt deris Folck / oc tagit alle Kongens Skib met alle andre Skib udi Miøs / oc indtagit alt Oplanden igien / oc Bønderne ginge hannem til hande.

Kongen seilede ind til Oslo / der vaare meere end 1200 Bønder forsamlede / de gafue Kongen tilkiende / at de hafde leiet udi forsamling mod Ribbungerne / siden det Slag stod paa Aager / oc nu truede Ribbungerne dennem / at de vilde brende deris Huse oc Gaarde aff / thi begierede de at Kongen skulde bliffue

udi Oslo hos dennem den Vinter offuer / oc forsuare dennem for Ribbungernes offuervold / da vilde de giøre alt Leding ud met Folck / Vaaben oc Kost / oc om det kunde icke tilstrecke / vilde de der tilgifue Kongen halffparten aff deris Kost oc Fitallie / oc der som Kongen det icke vilde giøre / nøddis de til at gaae Ribbungerne til hande.

Kongen tackede dem for deris gode Tilbud / oc beraade sig met sit Raad oc gode Mænd / de affraade hannem alle / oc bade hannem icke tro Bønderne / men tencke huorledis det gick Kong Suerre / der hand forlod sig paa Bønderne: Kongen suarede / at hand vilde sidde paa Tonßberg Slott / oc lade sine Lænshøfdinger bliffue udi Oslo / oc forsuare oc beskierme Bønderne / de suarede at de vilde faa Kongen de beste Bønder i huer Kirckesogn til Gissel / der som hand tuiflede nogit paa dennem. Kongen spurde end sine gode Mænd til Raad / de affraade hannem det end som tilforn / Da sagde Kongen: Efterdi Bønderne saa tilbiude mig / oc ville vofue deris Liiff oc Gods for mig / da skal jeg giøre effter mit egit Raad oc Sind / oc blifue her hos dennem i Vinter / oc hand sende Bud til Bergen oc Tonßberg effter hues deel hand behøffuede / oc bleff i Hagen Grisis Gaard / oc stundum hos Bisp Roa / oc dette var hans Kongelige Regimentis tiende Aar / Arnbiørn Jonssøn sad paa Waldis Holm til Landevern. 1226.

Her Knud drog Øster til Gotland meden den største Vinter var / oc hans Folck bleff en part paa Oplanden igien / oc forsamlede alle de Skib paa Oplanden vaare. Kong Hagen sende hemmelig Bud til Ribbungerne paa Oplanden / oc bød dennem Fred saa mange som vilde komme til hannem / oc bliffue hans Mænd / Dette Bud tog Erling Rumstaff først ved / hand var en duelig oc rast Mand / oc hafde gode Se-

der/ Kongen tog vel mod hannem/ oc sende hannem ind met no-
git Folck til Solei/ oc søgte effter Ribbungerne/ oc hand slog
heden ved 40 ihiel aff dennem/ thi prisede Kongen hannem/ oc
holt hannem for en duelig Mand. Sigmund Kyr drog oc Øster
til Lands ofuen for Wigen met 340 Rytter/ oc slog oc forjage-
de Ribbungerne.

Om Sommeren efter Sigurd Ribbungs død/ skilde Gu-
dolff aff Blackestadt sig fra Ribbungerne/ oc sad hiemme paa
sin Gaard/ oc hafde sin tilfluct til en Stenkircke/ som stod hos
hans Gaard/ thi den var fast. Mens Birckebenerne forfulde
Ribbungerne oc brugte stor dristighed imod dennem/ oc sloge
dennem huor de dem offuerkomme.

Der Ribbungerne nu saae/ at de trengdis paa alle sider/ oc
kunde icke lenger holde det mod Birckebenerne/ da sende de bud
til Kongens Mænd paa Oplanden om Fred/ de suarede den-
nem vel/ oc annammede Gissel aff dennem/ oc sende Øster til
Kongen/ hand behagede det vel/ oc sende Bud paa nyt til Her
Knud/ at hand oc alle Ribbungerne skulde hafue Fred/ om de
vilde komme til hannem. Nogit der effter kom Harald aff Løf-
tun til Kongen udi Oslo/ oc begierede endnu tryg oc trofast Lei-
de paa H. Knuds vegne/ oc Ribbungernis. Kongen holt en
samtale met sine gode Mænd/ oc sagde til dennem: Eder ere
vel alle vitterligt den store møye oc wmag/ oc mangfoldig Rei-
sen wi haffue nu lenge hafft effter Ribbungerne/ oc huad skade wi
hafue liid aff dennem/ oc mist mange duelige Mænd/ endog de
hafue sat flere til/ saa er de nu Fred oc Forligelse begierendis/ oc
vilde gifue sig/ udi vort vold. Dersom wi ville nu gifue dennem
fred/ da ville wi saa giffue dennem/ at de skulle være fri oc kla-
geløs for os oc alle vore Undersotter/ for alt hues de hafue giort
os imod/ saa som det oc sømmer en god Høfding/ at gifue Fred/
thi ellers ville wi ingen Fred lofue dennem/ men forfølge dennem
aff vor gandske Mact/ thi de formaa nu icke megit. Birckebe-

merne (det er Krieghsfolcket) suarede/ at de vilde gierne forlade oc tilgiffue dem/ all den skade som de giort hafde paa Venner oc Frender/ eller Gods oc Pendinge/ heller end de vilde lenger drage efter dennem.

Kongen sende Eisten R[illegible]n / oc Gutorm Erlingsøn / oc Frederich Slaffe efter H. Knud oc Ribbungerne/ de funde dem oppe i Dievand/ oc drog H. Knud til Oslo met dem / oc kom til 1227.
Kongen met megit Folck / oc Kongen annammede dem alle vel/ oc hand skickede Fred paa Oplanden igien / men de Ribbunger som forventede sig ingen Fred / for deris Misgiernings skyld / flydde til Marker / oc toge sig en Høfding / som hed Magnus Bladstock/ oc giorde hañem til Konge / thi sende Kongen Harald Løftun der efter/ at hand skulde forraske Magnus oc gribe hannem. Magnus fornam det/ oc lod dræbe Harald/ da sende Kongen sine Bud oc Brefue til Wærmeland / at Bønderne skulde enten fordrifue den røfuere Flock fra sig/ eller hand vilde komme til dem/ oc ilde dem en Badstue/ megit verre end hand hafde før giort / thi droge Wærmerne til / oc hengde Magnus oc nogne met hannem / oc der met fick Ribbungernis Naffn oc Velde en Ende.

K. Hagen giorde sig rede at drage Nord til Bergen / oc hand fick H. Knud Hagensøn sin Frende to Skib/ oc hand seilede met Kongen/ der hand kom til Sælø / da kom Grefue Skuli fra Trondheim met mange Skib / oc vilde til K. Waldemar i Danmarck. Kongen affraade hannem det / oc hand seilede tilbage til Bergen met hannem / oc de vaare ofte hos huer andre / oc der vanckede megen Drick blant Folcket.

Powel Wageskalm hafde en Søn ved Naffn Jffuer/ hand var knurvorden oc tretactig / En Afften slog hand en aff Kongens gamle Birckebener / ved Naffn Erick Bagge / vskyldig ihiel / oc lagde hannem wsand sag til / der Kongens Hoffsinder oc Kriegsfolck finge det at vide/ vebnede de sig strax/ det blef Po-

 vell

vel oc hans Søn Niclaus tilkiende gifuet / oc de blefue ilde ved / at Manden bleff Sageløs dræbt / oc de flydde met Ifuer ind i S. Nicolai Torn. Kongens Mænd ginge til / oc vilde opbryde Kirckedøren / det bleff Kongen tilkiende gifuet / oc Grefuen var da hos hannem / hand b... Kongen fly nogen Raad der ved. Kongen gick til sit Folck oc forbød dem / at bryde Kircken op / siden holt hand steffne met sine Mænd / oc sagde / at hand for ingen deel vilde tilstede / at de nogit Ont skulde giøre. Niclaus derfore efterdi hand var huercken videndis / raadendis eller voldendis i den Gierning. Niclaus gick da ud aff Kircken til Kongen / oc Kongen fick vndskot Ifuer op i Munckeleifs Kloster / der var hand indtil hand drog aff Landet / megit andit tildrog sig samme tid udi Druckenskab i Bergen mellem Kongens oc Grefuens Folck / men mellem Kongen oc Grefuen stod det vel. Grefue Skuli begierede forloff aff Kongen / at hand maatte drage til K. Waldemar i Danmarck / oc tale met hannem / oc vilde hand drage fra Trondheim ofuer Fieldet / oc saa til Wigen / Kongen samtyckte det. H. Knud var da vel holden hos Kongen / hand bad om Grefuens Daatter / Jomfru Ingerii / oc met Kongens Raad trolofuede hand hende / oc drog saa Nord met Grefuen at giøre sit Bryllup / førend K. oc Gr. skil-
1227. dis at / bleff Kongen en søn fød / huilcken hand lod kalde Olaff / oc skildis Kongen oc Grefuen den tid met stor kierlighed oc venskab.

Erckebisp Peder var død om Høsten tilforn paa Dionysii Dag / oc H. Tore aff Trondheim var korit i hans sted / oc var uddragen til Paffuen. Det Aar døde Pafue Honorius, oc Gregorius kom i hans sted.

Den Vinter var K. Hagen i Bergen / oc var det hans Regiments 11. Aar. Om Vaaren drog hand Øster til Tonßberg / oc efter Paaske drog hand til Oslo / oc var Grefuen der for hannem met H. Knud oc Gregorius Jonssøn / Asulf Grefuens frende / oc mange andre duelige Mænd / som vare komne fra Trondheim met hannem.

Den samme tid kom Erckebisp Tore fra Rom / de Kon- 1228.
gen oc Grefuen sende deris gode Mænd ud til Høffuitzø mod
hannem / oc hand drog ind i Kongens Gaard til Herberg.

Det hende sig en Afften / at Roe Eskildsøn / Grefuens
Tienere / dræbte en aff Kongens Mænd / ved Nafn Olaff /
oc der Roe hafde giort den Gierning / løb hand ind til Kongen
oc Grefuen / oc sagde Kongen sin Gierning / oc gaff sig i hans
vold. Kongen sagde / efterdi du komst til os / skalt du vel hafue
Fred / men jeg frycter at mange wskyldige skulde undgielde det:
strax der efter hørde mand Kongens Trommet / oc Arnbiørn
Jonssøn / oc Simon Kyr / oc Lodin Gunnarsøn met Kongens
Hoffsinder / oc alle Kongens suorne Mænd / som vare i Byen
søgte vebnede hen til den Gaard som Grefuens Folck vaare u-
di / der Grefuen fick det at vide bad hand Kongen finde no-
gen gode Raad der til / at det kunde gaa bedre end det var til-
lafuet. Kongen kom da ofuen ofuer vebnede Folck som stode
i Porten / oc kom hen til Grefuens Folck / oc fick met stor nød
stillet sit Folck / oc ledsagede Grefuens Folck oc Roe met dennem
op i S. Halwarts Kircke / oc stillede alting saa / at Roe kom til
bode for sin Gierning.

Kongen fick Grefue Skuli 12 Skib met alt tilbehøring /
oc hand seilede til Danmarck / oc H. Knud met hannem / oc Gre-
gorius Jonssøn / oc Asulff Grefuens Frende: De funde K.
Waldemar i Kiøbenhafn / oc hand annamede dem venlige / oc
der Grefuen hafde ofte oc længe talet met Kongen / gaf hand
hannem halff Halland i Forlæning / oc der til mange gode Gaf-
uer. Der Grefuen kom til Tonßberg var Kongen dragen til
Bergen / H. Knud oc Gregorius Jonssøn hafde stor lyst at dra-
ge Nord til Kongen / oc der de finge forloff / stege de paa it Skib
sammen / oc seilede Nord / oc for Huarfnæs ende komme de
paa it Skier / oc der bleff Gregorius Jonssøn / som vaar den

ypper-

ypperste Lænshøfding/oc aff den ypperste Slect oc Byrd i Norrig/ som kalledis Blintheims Mænd paa Sundmør / huilcken Slect nu nesten var kommen til ende. H. Knud undkom neppelig/ oc miste der megit Folck oc kostelige ting / oc kom siden til Kongen udi Bergen / oc hand annammede hannem venlig / Grefuen drog siden om Høsten der effter til Trondheim.

1228. Denne Sommer kom Grefue Jons Sendebud aff Orknøl til Kongen met mange gode Gafuer / som Grefuen sende Kongen/oc om Høsten sende Kongen hannem it got Skib igien met all sin tilbehøring / oc anden Gafuer oc Skienck / oc Kongen bleff den Winter i Bergen/oc var hans Kongerigis 12 Aar/da var god Fred i Landet/ oc det stod vel imellem Kongen oc Greffuen. Om Vinteren sende Erckebispen Tore bud til alle Bisperne i Norrig/ at de om Sommeren der efter skulde komme til Nidros/ den Sommer spurdis oc megen Tidende om Krieg Vesten fra Suderøer.

Alexander var Grefue Rulands søn i Skotland / hand var en duelig Kriegsmand til Siøs / oc hafde mange Skib oc megit Folck/ oc røfuede paa Suderøer oc Irland / oc giorde stor skade. Olaff GudRodssøn var Konge paa Moen / oc holt hand Den mandelig for Grefue Alexander / oc var K. Hagen tro / men de Konger i Suderøer vaare K. Hagen icke tro / det vaare de Brødre Dugal Krog oc Dungad (hues Søn Jon siden bleff Konge) deris Fader var Dugald Sommerlids Søn. Vspag hafde længe værit met Birckebener / oc det bleff obenbare/ at hand var de Kongers Brøder i Suderø.

K. Hagen drog Øster til Tunßberg om Høsten/oc drog siden ind til Oslo / oc bleff der om Vinteren / huilcken var hans
1229. Kongerigis 13. Vinter.

Den Høst drog Anders Skiolderband Kongens Frende ud til Jerusalem/ oc hand kom icke igien / oc ingen Tidender spur-
2230. dis om hannem/ huor hand bleff. Ingeborg Andersis Hustru

hafde

hafde en Søn ved Nafn Peder / oc der Anders var bortdragen/ bekiende hun/ at Skuli Jarl var hans Fader oc icke Anders / oc Grefuen kiendes ved hannem / oc tog hannem til sig / oc hafde hannem megit kier.

Om Vinteren holt Kongen Ting i Byen/oc paa Tinget gaff hand Vspag Kongenafn / oc kallede hannem Konge i Suderøerne / oc sagde at hand vilde om Sommeren der efter sette hannem der ind met sin Krigsmact. Samme tid kom Magnus Borckesøn Kongens Frende til hannem i Oslo / hans Faders Fader var Knud Byrgi Jarl Brosis Søn. Magnus hafde til Hustru Sigurd/ K. Knuds Daatter i Suerrig/deris Søn hed Knud / Kongen tog megit vel mod sin Frende / oc de skildis siden at/ met stor venskab oc kierlighed.

Erckebisp Tore døde i Nidroß paa Paaskedag / oc i hans sted bleff kaarit Sigurd Endred Pennis søn. 1230.

Kongen drog om Vaaren Nord til Bergen / oc afferdigede K. Vspag met 12. skib / Grefuen fick hannem 3. skib met disse Høfuitzmænd/ Sigurd Sepil/ Sigurd Smed / Povel Balkasøn / oc Kongen fick hannem 9. skib met disse Høfuitzmænd: Den første var Kong Vspag sielff/ saa Tormod/ Tingskorin/ Suercke Sigrequeg / Alff Ilteit / Suenung / Suarte oc Povel Gaas. Der de vaare ferdige / kom K. Olaff aff Moen til Kongen oc sagde/ at hand hafde rømt aff Moen for Grefue Alein (eller Alexander) oc at Grefuen Alein truede/ at hand skulde komme til Norrig at stride. Fire Dage der efter drog K. Olaff tilbage paa Povel Balckasøns skib / der de komme til Orknøi/ gaff Jon Jarl hannem it Skib / som Oxen hed / der kom oc til dennem Balcke den unge Povels Søn / oc Ottor Sniokold / oc hafde de tilsammen 20. Skib der de seilede aff Orknøi. Der de komme met all den Hær til Suderøers Sund / vaare Dugal oc Dugad oc deris Frende Sommerlid alle tre Konger der paa Øerne/ de bøde Nordmændene til giest til god Vijn/

men Nordmændene trode dem icke. Paa det sidste samlede Kongerne Folck sammen/ oc trode icke Nordmændene. En dag drog Nordmændene op/ oc sloge Sommerlid ihiel met all sit Folck/ oc toge Dugald fangen/ oc de miste icke mange aff deris Folck. K. Vspag var da icke hos/ der hand kom til dennem/ tog hand Dugald i forvaring/ oc undstack sin Broder Dungad. De forsamlede Folck oc skibe der paa Herne/ oc finge 80 skibe tilhobe/ oc seilede til Satir (som er it stor Næs vesten for Skotland nogit nær omfløt/ oc K. Magnus Barfod vant fra Skotterne) oc der var en Skotsk Grefue aff de Styuerter paa Slottet. De Norske stormede til Slottet/ oc Skotterne veriede sig mandelige/ oc øste gloende Bly paa Nordmændene oc Suderøingerne. Da giorde de Fiager ofuer sig/ oc hugge Muren ned/ thi hand var aff bløď Steen. En ung Dreng ved nafn Skage skiød Grefuen der hand stod paa Muren: udi to Dage hugge de Muren ned/ oc vunde Slottet/ oc finge der stort Bytte. En Skotsk Ridder som var der paa/ løste sig met 300 Marck brent Sølff. Nordmænd oc Suderøinger miste der 300 Mand/ siden kom stor Storm paa dem/ oc der bleff 3. skib borte met Mand oc alt. De spurde at Grefue Alid var Synden for Næsit met 150 skib/ oc aktede til dennem/ thi seilede de Norden under Satiri/ oc laa der nogen stund/ oc der døde K. Vspag/ oc alle hans Mænd sørgede for hannem. Der efter bleff K. Olaff Høfding ofuer all Folcket/ de seilede til Manø oc toge Skat aff dem 3. Engelske Pending aff huer Ko/ oc maatte der til holde Krigsfolcket Vinterkost. De stridde om Vaaren paa Satiri igien/ oc droge mangesteds i Land paa Skotland oc røfuede/ siden seilede de til Orknøi/ oc derfra til Norrig igien/ oc hafde lagt stor Priis ind i Vester Haff/ oc Kongen annammede dem vel/ oc tackede dem for deris Reise/ Povel Balkasøn bleff igien i Suderø/ oc bleff hand slagen strax der efter aff Gudrag Suarte Ragnwalds Søn.

Kong

K. Hagen var den Vinter i Bergen / oc var det hans Kongerigis 14 Aar / den same Høst kom Erckebisp Sigurd fra Rom igien / oc drog til Nidroß.

Vdi Orknøi bleff en Høfuitzmand igien / ved Nafn Alffilt Eit / det er Alff ont / allene hand var en aff Kongens Hof Junckere / oc var en hard ubillig / grum oc tyranisk Mand / hand gaf sig til Haaneff den unge / som var Kongens befalingsmand ofuer Kongens Part oc Rettighed i Orknøi / oc hafde Haneff to Brødre / Colbein oc Anders. 1231

En Mand paa Orknøi ved Nafn Snekeld Gunnarsøn / hans moders moder var Harald Jarls den helligis dotter. Snekold aatte en Gaard paa Oen / som hañem var tilfalden efter sine Forældre / oc Grefue Jon hafde den indtagit / oc vilde icke lade den løs. Endog at Snekold det ofte aff hañem begierede / paa det sidste suarede Grefuen hannem vredelig / oc spurde om hand vilde giøre / som Harald hans Moder Broder giørde / der vilde tage Orknøi aff hænderne paa hannem. Snekold suarede: Jeg tencker J unde mig icke megit aff Orknøi / efterdi at J ville icke unde mig min Arff oc Eie som mig bør met rette. Grefuen lagde stort had paa Snekold / thi trode hand icke Grefuen vel / oc gaff sig derfor i Haanefs selskab / thi Haaneff holt megit krigsfolck / oc de droge ofuer til Katanæs i Skotland om Høsten Jon Jarl oc Haaneff / oc lagde i Tors Aa / oc huer var met sit Folck i it hus. Der Haaneff oc hans selskab sade oc drucke om Aftenen / kom en Mand ind oc sagde: See dig vel for Haaneff met dit selskab / thi udi denne Nat acter Grefue Jon at dræbe eder alle / thi hand troer eder icke vel. Haaneff oc hans Broder Colben oc Snekold blefue beraadde at de vilde være først i veye / oc fordi de vaare druckne / da siuntis det dennem got Raad / som de toge sig fore / de vebnede sig / oc søgte Grefuens Hus met Ild oc Vaaben / Grefuen kom ned i en Kielder / oc skiulte sig blant nogen Tøñer / der kom Snekold oc Sommerlid Rolfsøn /

oc Alff Ilteit/ oc Torkild/ oc Rafn/ oc funde hannem / oc gafue hannem 9 Saar førend hand døde. Siden drog Haanef met sit selskab til Orknøi igien/ oc gaff sig paa it gammelt slot i Wiger/ som Colbein Ruge hafde ladet bygge / oc de drefue megit Fæ ind paa slottet met sig. Der Grefuens Frender det spurde/ komme de oc belagde Slottet / oc der de kunde icke vinde det/ kom Haanefs Frender oc talede det i dag / at Haaneff oc hans Folck skulde være i fred udi Orknøi om Vinteren / oc om Sommeren der efter skulde de møde for K. Hagen i Norrig. Om Sommeren drog Haaneff til Norrig met sit selskab paa it skib/ oc Grefuens frender paa it andet/ oc komme til Bergen. Den Vinter var Kong
1232. Hagen i Bergen/ oc var det hans Kongerigis 15 Vinter. Der Haaneff kom for Kongen / behagede den Gierning hannem megit ilde. Skuli Jarl var oc da i Bergen/ Kongen lod sammenkalde sit Raad / oc forestefne Orknøis Mænd. Haaneff oc hans Broder Snekolt / oc Sommerlid / oc Anders Rolff Ketlings Sønner bleffue strax indsette paa Bergen Slot/ men Alfilt Eit/ oc Torkild oc Rafn / oc to til dennem blefue udført i Holmen oc Halßhuggen. Sigvald Sklalgsøn Grefuens Suoger talede mest paa den Sag/ siden drog Sigvald til skibs igien met alt sit Selskab / som vaare de beste Mænd aff ald Orknøi / oc skibet bleff borte met dem / huilcken skade Orknøiers Mænd seent kunde blie bod oc forvinde. Haaneff drog Nord paa Heljeland met Povel Vaageskalm/ oc fick hiemloff om Vaaren der effter/ oc døde paa reisen/ Colbein hans Broder boede i Trondheim / Snekold var lenge hos Skule Jarl/ oc siden hos Kong Hagen.

Om Høsten effter at Grefuen var hendragen / bleff Ha-
1233. gen Kongens Søn fød paa Martini dag / oc den Vinter var Kongen i Bergen / oc var det 16 hans Regimentis Aar / da bleff megit obenbarit / som giorde stor tuist oc w-enighed mellem Kongen oc Grefuen / oc sigis det / at Lænshøfdingerne førde

megen

megen Tidende oc squalder for Kongen/ oc lagde altingist til det verste/ Fru Ingerid H. Knuds Hustru var da død / thi var da venskabit ude mellom Grefuen oc hannem. H. Knud hafde halfparten aff Ryefylcke / oc halfparten aff Sogn / oc hand klagede paa/ at Grefuen hafde tredie parten aff Landet.

K. Hagen drog Øster i Vigen om Vaaren/ oc hand sende Grefuen Bud oc Brefue / at hand skulde møde udi Bergen om Sommeren/ at forsuare sig for det som sagdis om hannem. Kongen samlede megit Folck i Vigen / oc tog met sig alle Lænshøffdinger som der vaare/ oc skyndede sig Nord til Bergen / oc steffnede til sig alle Lænshøfdingerne/ som der vaare/oc skyndede sig Nord til Bergen/ oc stefnede til sig alle Lænshøfdinger i Gulatings Laug met megit Folck / oc Kongen lod legge alle sine skib langs ud ved Bryggen/ saa at ingen flere Skib kunde legge der til. 1233.

Grefue Skuli var i Trondheim / oc hafde ladit reise it stort skib paa Øjre / huilcket hand kallede Langfredag / hand giorde sig seent rede at drage til Bergen / oc seilede aff met 30 store skib. Disse Lænshøfdinger vaare met hannem/ Alff Grefuens maag/ Povel Vaageskalm/ Asulff Grefuens Frende/ Baart Bratte/ Niclaus Povel Waageskalms søn / Eiliff aff Welle / oc der til mange Lænsmænd oc Befalingsmænd / det var silde om Høsten der Grefuen kom/ oc sende hand Povel Vaageskalm for sig til Kongen: Hand gaff Kongen tilkiende/at Grefuen var kommen. Kongen talede blidelig oc venlig met hannem/Povel drog til Grefuen igien / oc sagde huorledis alle Kongens skib laae for Bryggen/ thi lagde Grefuen til ved Nordnæs under Haakarle strand/ oc hafde der ond Leige/ saa at nogen skib brøde for hannem. Kongen lod sin Stoel sette paa Christ Kirckegaard / oc sette sig der met sine Lænshøfdinger / oc lod stefne Grefuen for sig / Grefuen kom met all sit Folck / oc der hans Mænd saag / at hannem var intet Sæde tillafuet hos Kongen / som sedvan-

ligt var / sette de hannem en Stoel til. Erckebispen oc alle Bisperne vaare der oc tilstede / Kongen talede Grefuen haardelig til / oc lagde hannem mange Sager til / siden opstod Dagfind Bonde / oc opregnede igien de sager som Grefuen vaare tillagde. Dernæst opstode Lænshøfdingerne / den ene efter den anden / oc lagde hannem mange sager til / oc talede hannem megit hard oc ilde til. Grefuen stod op / oc begynte saa sit Suar: Jeg kan en Vise: Ornen sad paa Steine. Jeg kand oc en anden Vise: Ornen sad paa steine. Jeg kand end da flere Viser: Ornen sad paa steine / saa gaar det oc nu til i dag / J hafuer huer for sig talet mig til / oc gifue mig sag / oc det er alt det samme som J tale. Siden talede hand længe oc viselige / oc aflagde oc undskyldede sig for alt det / som hannem var tillagt / oc hand besluttede sin Tale saa / at hand sagde sig gierne vilde ydmyge for Kongen oc tiene hannem / men Lænshøfdingerne viste hand ingen tack for deris Løgn oc forførelse / oc onde mellomgang imellem Kongen oc hannem. Gunnar Kongens Frende suarede: Det siunis os være tilbørligt / oc da ville wi tro / at du vilt ydmyge dig for Kongen / oc tiene hannem / om du legger din Kiortel aff / oc falder Kongen til fode / oc begierer Naade. Grefuen suarede / Jeg viste huorledis jeg skulde giøre Førster tieniste / den tid du varst hiemme oc giorde andet. Kongen stod op / oc gick ind til Kircken / oc bad dem alle følge sig / som hannem vilde tiene / oc all Folcket følgede hannem / men Grefuen oc hans Mænd sade igien / oc gick hand siden til sine skib. Erckebispen met alle Bisperne lagde sig der udi / oc forligte dem saa / at Grefuen maatte giøre efter Kongens begiering / oc sette der wissen fore / oc de blefue huer andris Giest førend de skildis ad. Siden drog Grefuen til Trondheim silde om Høsten.

Kongen bleff den Vinter i Bergen / oc var det hans Kongerigis 17. Aar. Den Vinter bleff Christina Kongens Dotter fød / mod Fasten drog Kongen ind i Sogn / oc siden til Op-
1234.

land /

land / der kom tuist mellom Kongen oc Bisp Povel i Hammer for en Øi i Miøs / som Ingi Bagle Konge hafde gifuit til Biscops Stolen / oc K. Hagen meente / at Ingi hafde icke ret til at bortgifue / Bispen skreff Grefue Nord til Erckebispen oc Grefuen der om / oc effter deris tilskyndelse / drog Bisp Powel til Paffuen.

Der K. Hagen var i Tonßberg om Vaaren / lod hand bygge it stort skib / som bleff kaldit Olaffsuden / hand drog siden Nord til Bergen / der kom Grefue Skuli til haunem / oc det stod vel mellom dennem / som det altid giorde naar de vaare hos hinanden / dog giorde falske Klaffere deris fliid til / at spilde deris Venskab / som siden bleff nock obenbarit. Den Høst døde 1235.
Inga Kongens Moder / oc bleff hederligen begrafuen / oc Kongen drog Øster oc bleff i Oslo om Winteren / oc det var hans Rigis 18. Vinter.

Den Høst som Grefuens skib laae for Haakarla strand i Bergen / bleff kaldet Haakarlahøst. Den tid kom Sturle Sigurdsøn aff Island / oc drog til Rom / oc kom denne Høst igien / oc fant Kongen i Tonßberg / oc det giorde hannem ont der hand fortaalde hannem den store W-enighed oc indbiurdis Strid oc oc Mord der skeede paa Island / at Kongen raade hannem til / at hand skulde forsøge / om hand kunde faa alt Landet under sig / oc frede saa Landet / oc holde Loug oc Lands Retten ved mact / oc være en Herre der ofuer / oc stille wold oc mord oc wret / dog vilde Kongen at hand det skulde giøre met lempe oc Raad / uden alt Krieg oc Bloistyrtning. Sturle lydde Kongens Raad / oc der hand kom hiem / samlede hand Folck / oc fordreff den ene Høffding der aff Landet efter den anden / oc en Part undertuingede hand / der Kongen det spurde / siuntis hannem at Strule hafde haardere handlit oc fremfarit / end Kongen vilde.

Den Vinter som Kongen var i Oslo / bleff hannem megit foreført oc obenbarit om Grefuens handel / huilcket hannem

icke behagede/ oc det sigis megit være kommen aff deris Raad/ Løgn oc Opsettelse/ som vilde forspilde deris venskab. Kongen skreff Nord til Grefuen/ at hand skulde møde hannem derom udi Bergen om Sommeren. Kongen kom strax Østen til/ lige som tilforn. Grefuen beraade sig met sine Mænd/ om hand skulde møde eller ey/ en part raade hannem til/ oc en part fra/ hand var oc sielff megit tuilraadis/ oc sagde sig end komme ihu Haakarlehøsten/ dog lydde hand dem ad/ som raade hannem/ at drage til Kongen/ oc hand seilede met 20 Skib til Sundmør/ oc laa længe børløs ved Steine.

Kongen hafde ladet udsette Olaffs Suden for Tonßberg/ det skib var 31 Rum stort/ oc var hand kommen met megit Folck oc mange skib til Bergen/ oc megit Folck var kommen til hañem met Lænshøfdingerne aff Gulatings Loug/ oc sende Kongen Clement aff Holme Nord til Trondheim/ oc lod sige Bønderne til paa Frosteting/ at der som Grefuen icke komme til Bergen/ da vilde Kongen komme til Trondheim den samme Høst. K. Hagen drog aff Bergen met 40 skib/ oc vaare de alle store/ oc mange Lænshøfdinger seilede met hannem. Grefuen laag i Steinvaag/ der kom Povel Vaageskalm til hannem/ Grefuen spurde at Kongen var dragen aff Bergen/ oc vilde til Trondheim: Thi holt hand Raad met sit Folck. Povel Vaageskalm oc mange andre raade hannen at drage til Kongen/ men en part som lode sig være hans trofaste Venner/ raade hannem/ at drage til Trondheim igien/ oc der forbide Kongen/ om hannem saa siuntis. Grefuen vende om igien/ oc Povel drog sønder mod Kongen til Solskiel/ men hand kom icke Kongen til Ord/ som da var gaaen til Segel/ førend hand kom i Leffanger. Kongen suarede Povel venlige/ oc lod sig mercke/ at det skulde gaa vel til mellem hannem oc Grefuen/ naar de fundis.

Den Nat som Kongen laa i LeidAager/ var Grefuen i
1235. Medelhus/ oc drog til Orkedal/ oc ved Orke Aabro skildis mange

ge hans Venner fra hannem / oc droge hiem igien / hullcke tilforn vaare kallede Grefuens Kiemper. Kongen sende Povel Waageskalm oc Jfuer Neff efter Grefuen/at hand skulde komme tilbage igien / oc forlige sig met Kongen / saa skulde alting blifue got. De funde Grefuen i Opdal / Grefuen vilde gierne vende tilbage / men hans Mænd/ oc nogne urolige Tienere affraade hannem det / thi drog hand ofuer Fieldet / oc Sønder til Opland/der Kongens Læns høfdinger oc Befalingsmænd paa Opland det spurde / ginge disse paa deris Skib i Miøs / Gregorius H. Andersis søn/ Hawart aff Sundbø / Aslag Sundestack/ Jon Ketling/ Amund aff Folewolt / Dag aff Graß Aa/ Odd Erickson/ Saxe Bladspiut/met megit velberustet Folck/ Grefuen kom til Kiøbsteden Hammer / oc tøffuede der nogen stund.

Der Sendebudene komme til Kongen igien fra Grefuen oc sagde/ at hand var dragen ofuer Fieldet / befryctede alle sig for en ny Krig / Thi sende Kongen efter Erckebispens oc andere vise Mænds Raad/ Biørn Abbed aff Holme / Jfuer aff Skedehoff / oc Wilmund Filt / met megit Folck Øster til Grefuen / oc lod hannem tilbiude / at hand vilde unde hannem tredie Parten aff alle Læn paa Oplanden / oc i Wigen / oc vilde holde fred met hannem ofuer Winteren. Grefuen tog it got Raad for sig/ i det hand annammede det / som Kongen bød hannem / oc holt Fred / oc hand satte sine Lænsmænd oc Befalings Mænd i tredie Parten aff alle Læn synder fields i Norrig / siden drog hand ud til Oslo oc Tonßberg / oc der efter Øster til Kongehelle (Kongelle) oc tøfuede der lenge / oc tog Folck an / oc mange komme til hannem/ oc sudre hannem/ oc de same raade hannem megit til / at yppe en krieg mod K. Hagen / oc icke lade hannem sidde lenger i Grefuens Arfue Rige. Disse Grefuens ny suorne Mænd/ kallede Birckebenerne Warbelger.

Der Kongen sende Abbed Biørn aff Trondheim / sende

hand Arnbiørn Jonssøn/oc alle Lænshøfdinger af Vigen hiem igien met deris Folck oc skib / oc bad dem tage vare oc verie Landet / om Grefuen vilde yppe oc begynde nogen Wfred / oc skulde Arnbiørn være deris Ofuerste. Der Arnbiørn kom til Grindholmsund/var Grefuen paa Tonßberg / oc der de hørde hand foer met Fred / droge Lænshøfdingerne huer hiem i sit Læn. Arnbiørn drog til Waldsholm / oc lod hand strax forvise Grefuens Befalingsmænd aff sit Læn igien / oc sagde at hand vilde icke deele Borgesyssel met nogen / førend hand hørde Kongens Ord der om / de droge til Grefuen oc sagde hannem det. Kongen lod udtage en stor Skat aff Sanct Lauritz Kircke i Tonsberg / som hand der hafde forvarit / oc Grefuen viste icke at de hafde tagit den der ud / oc Kongens Folck førde den til Trondheim til Kongen.

1236. K. Hagen holt sin Jul i Trondheim/ de var det hans Kongerigis 19. Aar. Ertckebispen bad Kongen at hand skulde end ydermeere sende Bud til Grefuen / at hand holt Fred / thi det spurdis fra Wigen/at det stod icke ret vel til. Kongen sende endnu Abbed Biørn oc Willmund Filt met venlige Brefue oc forligelse Bud til Grefuen / der hos sende hand oc Bud til Monam Biscops Søn / oc de andre hans Lænsmænd paa Oplanden/ at de skulde være beredde oc hos huer andre / indtil de finge at vide huad suar Abbed Biørn monne faa aff Grefuen.

Abbeden fant Grefuen i KongElle / oc var hand da bereed paa at begynde en krig mod Kongen / men hans beste Mænd oc tro Raad afraade hannem det / oc bleff da Grefuen nogit mildere. Grefuen drog fra KongElle/ oc sende Arnbiørn Jonssøn Bud at hand vilde holde Ting met hannem paa Eidsberg/oc met hannem Monam Biscops Søn / oc Erick Stilck / oc mange Lænsmænd paa Oplanden met 300 Mænd / vel vebnet / oc de sette Tingit / oc Arnbiørn sagde / at hand skulde før stride mod Grefuen / end opgifue oc indrømme hannem

nogit

nogit som hand kunde hafue skam oc vanære aff. Grefuen kom met 350 Mand / dog vaare de icke saa vel vebnede / som Arnbiørns Mænd. Grefuen talede Arnbiørn til / for hand icke vilde oplade hannem den Part aff Lænit / som Kongen hafde vnt hannem. Arnbiørn sagde / at hand ingen vilde bøye sin Hals fore / uden Kongen alleene / oc icke for den huide Hette paa Tingit var (thi Grefuen hafde en huid Filthat paa) oc vilde hand icke opgifue nogen Part i Lænit / førend hand hørde Kongens Ord oc Vilie / Abbeden sagde / at hand hafde Kongens Breff / huilcket hand hafde befalit / at hand skulde læse for Grefuen oc Arnbiørn udi en rum / de ginge ind i Kircken / oc Abbeden læste Brefuit / oc gaff Arnbiørn Kongens vilie tilkiende / at hand vilde at alle skulle hielpe til Fred oc got forligelse / siden vende Arnbiørn sine Ord / oc det gick da vel til mellom dennem / der efter drog Grefuen til Oslo / oc Abbeden drog Nord igien til Kongen/ oc var det saa samtyckt / at de skulde sende huer andre Gissel.

Grefuen besterckede sig i Vigen / oc tog Skib met macht fra Bønderne/ hand tog oc Arnbiørn Jonssøns skib/ men Arnbiørn hafde tilforn ladet det igiennem bore / saa at det vilde siuncke der det kom paa Vandet / thi bleff det opset igien / da kom Sigurd Kongens søn oc Ingemund Fuse fra Kongen / oc skulde være til gissel hos Grefuen/ oc Asulff Grefuens frende oc Jatgier Skald vaare tilforn Nord sende aff Grefuen til Gissel hos Kongen. Siden drog Grefuen til Bergen / oc lagde sig i Kongens hafn / oc sende bud til Kongen/ at hand icke vilde legge ind til byen/ uden Kongen vilde lofue/ at Peder Grefuens Søn skulde beholde den Part i Norrig effter hans Død/ som hand hafde/ Kongen nectede det strax oc sagde / at ingen aff Grefuens slect eller Affkomme skulde arfue nogen Part i Norrig / uden den som var kommen aff Fru Margretis Slect / siden drog Erckebispen mellom dem met andre gode Mænd / oc forligte dem/ oc de bleffue baade i Bergen om Vinteren / oc udi it Herberg sammen /

oc omgicks venlige met hinanden som de altid giorde / naar de vaare sammen / thi der torde da ingen føre Løgn imellem dennem naar de vaare sielfue saa nær hos at de kunde bevise met gierningen andet sandere. Denne Vinter var det 20 K. Hagens
1237. Regimentis Aar / oc om Vaaren i Faste seilede de Nord oc vilde til Trondheim / Kongen seilede om Kierlinge Sondags Aften (kiere Sondag) for Stad oc fick der mod Bør / saa at hand motte legge ind i Angre. Anden Dagen seilede Grefuen forbi / oc kom før end Kongen til Trondheim / der Kongen kom efter oc fant Grefuen i Trondheim / stod det alt vel mellom dennem.

Da sende Kongen Bud met Erckebispens Raad oc samtycke / Øster til Povel Biscop aff Hammer / at hand kom til Trondheim / der bleff Kongen forligt met hannem saa / at hand tog den Øe i Miøs igien / oc lagde andet Gods til Biscops stolen i det sted / dog holt Kongen mange Møder met hannem / oc befandt at Bispen suarede altid trotzeligen / naar Grefuen vaar tilstede.

Om Vaaren der effter var der fuld nær kommen en stor Parlament mellem Kongen oc Grefuen / oc en stor skade skeedt aff saadan Aarsage. Der Gunnar Kongens Frende var hos Kongen / hafde hannem oc saa nogne aff Grefuens Hofmænd kommet nogen tuist mellom / oc hand hafde legt nogit haardelig met dennem. Den Nat som Gunnar drog aff Byen / oc ud paa Næssit / oc vilde hiem i det Læn / som Kongen hafde unt hannem / bleff det Kongen sagt / at Grefuen hafde sent sine Mænd i Wigen for hannem / oc ladet hannem dræbe. Kongen stod op / oc vebnede sig met alt sit Folck / oc lod blæse Krigsblaaster / Grefuen vaagnede der ved i it andet Hus / som hand laa / oc stod op / oc gick til Dørren / da stod hans Dotter Dronningen i Gaarden / hand spurde hende / huad der paa færde var / hun sagde hannem det / Grefuen bad hende være glad oc vel til freds / thi det hafde ingen nød / oc hand kledde sig / oc gick met Sigurd

Kon-

Kongens Søn til Kongen/ oc da hafde Kongen faaet at vide/ at det var Løgn/ som hannem vare foresagt om hans Frende Gunar.

Der efter lod Kongen sammenstefne Øretingt/ oc der gaff hand Skuli Hertugsnafn/ huilcket ingen hafde baarit i Norrig tilforn/ oc gaff hannem der til store oc kostelige Gafuer oc skienck/ oc begynte da got venskab mellem Kongen oc Grefuen igien. 1237.

Udi K. Hagens oc Hertug Skulis tid/ var Frederick Henricksen Keyser ofuer det Romerske Rige/ oc fordi hand var en merckelig Herre/ søgte der mange udlendiske Førster oc ypperlige Mænd til hannem. Keiseren sende sin Legat til Norrig/ ved Nafn Wilhelm/ oc mange gode Mænd met hannem/ de førde Kongen oc Hertugen venlig helsen/ oc der hos skienck/ oc de sende Keyseren igien det/ som her falt/ oc kunde siunis kosteligt oc seltsiunt udi de Lande. Siden sende K. Hagen offte sine Mænd til Keiseren/ først Gudleg aff Ask/ oc hand fand Keiseren udi Sicilien/ oc bleff der vel annammit/ siden drog Niclaus Povelsøn ud/ oc var lenge i Keiserens Gaard/ oc fick der gode Gafuer/ oc ingen Nordmand var der saa vel tagen oc holden i saa stor ære/ som Niclaus. Der efter drog Roe Kongens frende/ oc paa Grefuens vegne Baard Jsaacs Broder aff Bøø/ oc sagde Baard icke det sandiste for Keiseren om K. Hagens oc Hertug Skulis handel. Siden drog Henrick Sendemand altid Kongens Erinde til Keiseren (hand var fød i Norrig/ men aff Tydsk slect) oc holt K. Hagen altid Venskab oc kundskab met Keiseren/ oc sende hannem Gafuer oc skienck/ saadanne som her kunde falde i Landet.

Hertug Skule hafde set Baard Jsacks Broder/ oc Hagen Due udi sine Læn paa Oplanden. Det hende sig/ at Baard voltog Tord Frederichsøns Hustru/ oc var Hagen Due i Raad met hannem til den gierning/ Tords Fader/ Frederich Slaffse

hafde altid værit K. Hagens tro Mand oc beste Ven / thi fortrød det Kongen storligen / at Hertugens Mænd hafde saa handlet / Hertugen lod oc ilde nock der ofuer / naar nogen hørde det.

Kongen sende Jon Provistsøn Øster ofuer Fieldet / at hand skulde drage til Vigen / hand fand Baard Jsacks Broder paa sit skib i Miøs / oc hand lod hannem tage oc dræbe. Nogen tid der efter kom Tord Fredrichsøn ofuer Hagen Due i Tonsberg oc slog hannem der ihiel for samme sag / oc endog Grefuen icke talede megit der om / saa viste mand dog / at hand nødigt vilde miste de Mænd / oc fortrød storlig deris Død.

Kongen oc Hertugen droge om Vinteren til Bergen / oc der de komme til Byen / da hafde Bymendene slagets met Hollenderne / oc dræbt mange aff dennem / fordi de hafde lagt deris krafueler oc kiøbskib indtil Bryggen / dersom Borgerne icke vilde haffue dennem liggendis / oc hafde der met brut nogne aff Bymendenis skib / Kongen stillede strax den handel til freds / oc forligte dem.

Om Sommeren der efter droge Kongen oc Hertugen Øster til Vigen / oc blefue i Oslo om Vinteren / oc var det K. Ha-
1237. gens Regimentis 21 Aar / oc om Vaaren drog Hertugen Nord til Trondheim / oc lofuede at skulde komme til Kongen i Bergen om Sommeren / thi det gick best til mellom dennem naar de vaare sammen / midler tid kom nogen v-enighed mellom Hertugen oc hans Frende Asulff paa Østraat. Thi Sigrid Abbadisse paa Reine Hertugens Syster / som hafde aat den Gaard Østraat / sagde at den var gifuen met hende til Closterit / oc Asulff sagde / at den var hans arff oc Eie paa hans Hustruis vegne / oc bød sig til at gifue andet Gods i steden til Closterit. Hertugen nectede det icke / dog bleff deris Venskab dermet endet / oc Asulff tog sit skib / oc sine Hofmænd oc Hußkarle / oc drog til K. Hagen / oc gaff sig under hans beskermelse.

Kon-

Kongen var den Vaar i Tonßberg/ oc der bleff hannem en Søn fød som Magnus bleff kaldet/ siden drog Kongen til Bergen/ oc Hertugen kom der til hañem / dog var det icke da saa venligt mellom deñem som tilforn/ oc Hertugen laa megit paa hans skib/ oc drog hiem igien om Martini tid til Trondheim/ oc giorde hans Mænd megit Ord der af/ at Kongens mænd hafde forført hannem paa ny for Kongen. Snore Sturlesøn oc de Islender som Sturle hafde fordrefuit aff Landit vaare hos Hertugen. En Dag spurde Hertugen Snore met skiemt/ om det var sand/ at Odin som i gammel Tid var til kalledis met it andet Nafn Gaute: Snore sagde ja. Hertugen bad hannem quede der en Vise om / hand giorde saa / da bleff megit talit som nock gaff tilkiende/ huad meening Hertugen hafde til Kongen.

K. Hagen var den Vinter i Bergen/ oc var det den 22 Vinter i hans Kongelige Regimente. Hand sende Hertugen bud/ at hand skulde møde hannem om Sommeren i Bergen met smaa skib/ saa vilde de følgis til Trondheim met smaa skib oc Jacter / oc icke giøre Bønderne for megit tyngsel. Kongen sende oc bud til de Islender / som vaare hos Hertugen / oc forbød dennem at drage aff Landet førend de hafde hans forloff: thi hand hafde spurt at Sturle var slagen paa Island. Men Hertugen fick dennem sit skib/ oc lod dennem seile bort der met. 1239.

Kongen var i Tonßberg/ der kom til hañem Abbed Biørn/ huilcken Hertugen hafde sent til hannem. Kongen spurde om Hertugen vilde koñe til Bergen / hand sagde at hand vilde vist koñe. Kongen spurde huor sterck/ hand sagde icke sterckere end I hafue befalit. Abbeden tøfuede lenge efter Kongens brefue/ som hand skulde hafue met sig / oc det hand var ferdig / kom Asulff Hertugens Frende aff Østraat/ oc sagde Kongen/ at Hertugen hafde ladet udsette Langfredagen (det store skib/ som var 36 rum stort) oc alle sine store skib/ oc hafde megit Folck/ oc lod sig høre/ at hand vilde saaledis drage til Bergen / oc hand icke altid vilde være en anden undergifuen. Abbeden fick de andre Bref met sig at føre.

Kongen sende Bud til Arnbiørn Jonssøn / oc alle sine Læns-høfdinger oc Befalingsmænd / at de skulde komme til hannem met det meste Folck de kunde faa / oc Kongen giorde stort udbod i Wigen met Folck oc skib / oc drog Nord. Midler tid kom Hertugen til Bergen met 20 store skib vel berustede oc bemandede / oc lagde til Florevaag / da fick hand tidende at Kongen var paa veje Østen til met 40 skib / oc megit Folck / oc hand beraadde sig met sit Folck / oc drog aff igien / oc torde icke bie Kongen.

Der Kongen kom til Bergen / var Hertugen affdragen igien / oc Kongen fand Erckebispen der / som gaff Kongen tilkiende / at Hertugen hafde ont i sinde / uden Kongen viste nogen gode Raad der imod. Kongen sende Biørn Abbed oc Jatgar Skald / Nord til Hertugen / Siden gaff Kongen Erckebispen befaling / at handle met Hertugen om Fred paa sine vegne / Oc Erckebispen sende Bud til Hertugen / oc sette fred mellem Kongen oc hannem / oc forbød Hertugen at drage ud eller begynde nogen ufred / førend hand talede met hannem / ihuor det siden kunde gaa.

Kongen sende sine Lænshøfdinger hiem igien huer i sit Læn. Disse droge Nord i Landet til deris Forlæninger / Sigurd Erckebisp Peders Søn / Asulff aff Østraat / Peder aff Giske / Tore Abbed / Agmund Krøgedantz oc Arne Block / om huilcke her efter blifuer meere omtalit.

Hertugen var 3 Uger paa Reisen hiem igien / oc lod saa udsette alle sine Skib. Strax sende hand Bud oc breff ind i Trondelafuen / at de skulde udgifue almindelig Leding met Kost oc Fetalie / Thi der var megit Folck kommen til hannem offuen aff Landet oc Østen aff Wigen / som hand hafde sent dennem Bud / Bønderne vegrede sig at giøre saa stor Leding / oc Kongen hafde skrefuit dennem til / at de icke skulde undergaa meere tyngsel / end hans Undersaatte paalagdis / Thi drog Hertugen ind met en stor Krigshær til Land oc Wand / oc lagde ved Vaagsbro / oc tog stor Skat oc Brødependinge aff Bønderne.

Hertug

Hertug Skuli drog til Byen igien/ oc holt Ting oc Samtale met sit Raad oc gode Mænd/ som vaare Alff aff Tronberg/ Jsuer aff Sundbø/ Baard Bratte/ Baard Varg (eller Vlff) Olaff aff Vigdal/ Erling Liudhorn/ Weset Litle/ Clemet Wesets Fader/ oc Gutorm aff Søndeheim. Hand gaff dem tilkiende/ at hand vilde lade sig gifue Kongenafn. En part raade hannem til/ oc en part sagde hannem imod/ hand raadslog oc met Canickerne/ oc en part aff dennem raade hannem der til/ oc læste hannem Bøger fore/ at hand burde saa vel arfue Kongeriget efter sin Broder/ som andet Odel/ hand hafde altid nogne aff Canickerne hos sig/ oc fornam den menige Mand vel at hand hafde nogit nyt for Hænder/ oc Hertugen følgede mest deris Raad/ som raadde hannem alt det som hannem var ugafnligt oc forderfueligt/ oc efter deris Raad oc sin egen syg oc æregierighed/ lod hand stefne til Øireting alle de fornemmeste Høfdinger oc Bønder udi all Trondelafn.

Søndagen efter alle Helgens dag/ som var Leonhardi dag/ der det var ringit til Messen/ gick Hertugen op i Kircken/ oc talede Canickerne til om S. Olafs Skrin oc Helligdommen/ huilcke hand begierede at skulde udbæris paa Tingit for hannem/ oc holt de den stund op met Messen for hans skyld. Eisten hed den Canick/ som hafde befaling at suare paa Erckebispens vegne udi hans fraverelse/ naar nogen victig Sag var forhanden/ Hand nectede oc affslog Hertugen den hans begiering met mange ord/ oc bad dennem at fare fort met Messen. Hertugen bleff vred/ oc gick ud/ da gick hans Søn Peter oc Arnfind Tiufsøn met mange flere til Alterit/ oc vilde tage S. Olaffs Skrin/ Eisten sagde at de skulde være i Band/ som udtoge Skrinet uden Canickernis samtycke/ Peter sagde/ Mig tyckis at du biuder os til Miød at dricke/ du taler vel/ oc hand lod tage Skrinet/ oc det hellige Kaars som Lignum Domini var udi/ oc S. Olaffs Spiud/ oc de lode bære det til Kongens Gaard/ der møtte Her-

tugen met alle sine Hoffsinder / oc megit andet Folck / alt vebnede oc ginge ud til Øreting / oc der lod hand sig met mange Ord høre mod K. Hagen / oc sagde sig være aff S. Olafs Sleet / oc i andet Led / at tage Riget efter sin Broder K. Jngi / der K. Hagen var udi det 6 Led met mange flere Ord / som hand sielff oc Jfuer Lagmand derom hafde / oc paa det sidste gaff Jfuer Lagmand hannem
1240. Konge Nafn (efterdi Bønderne vilde det icke giøre) oc hand tildømde hannem alt Norrigis Rige / met alle Skatlandene / som ligge under Norrigis Konge met Folck / oc alle Vndersotterne oc alt Kongelig Rettighed / Siden gick K. Skule til S. Olafs Skrin / oc suor at hand skulde holde Loug oc Landsretten ved Mact / som en god Konge burde at giøre / derefter fremkallede hand sit Raad oc Lænßhøfdingerne / oc alle Lænßmændene / oc de suore hannem en Eed / paa alt Almuens vegne.

Der efter gick K. Skule i Byen igien / oc gick ingen Proces imod hannem / oc ey ringede de: dog komme to Canicker met Skrinet Jesne ved Olaffs Kircke / oc siuntis den menige Mand saa / at Canickerne icke megit fortrøde det. Siden giorde Kongen sine Hoff Junckere oc alt sit Folck Giestebud.

K. Hagens Hoffsinder oc suorne Mænd / som da vaare i Byen skyndede sig snart aff Byen. Grimmer Keikan var en aff Kongens Hoffsinder / hand tøfuede i Byen / indtil Tingit var holdit / at hand kunde vide vis tidende at sige. Siden red hand hasteligen igiennem Guledalen oc til Tingvold / oc bad Asulff Bonde / Hertugens Frende / enten drage met sig / eller tage sig vare. Derneſt drog hand til Arne Black / oc til Peter i Giſke / oc varede dennem ad det som forhanden var. Hertugen forspurde sig met sit Raad oc Lænßhoffdinger / huad hand nu skulde først gribe an: En Part raade hannem / at hand skulde strax drage mod Kongen / met alt sin Mact / oc ofuerfalde hannem uforvarendis / førend hand finge nogen kundskab der aff / en Part at hand skulde drage op i Landet met alt Folcket / at holde sig der

den stund Vinteren var størst/ en Part radde hannem til/ at blifue i Trondheim / indtil Vaaren/ somme gafue oc det raad/ at hand skulde allevegne udsende sit Folck / oc lade dræbe Kongens suorne Mænd / huor de boede / oc det Raad behagde Hertugen best. Thi bleff det vedtagit: Hand sende Algout oc Povel Pott oc Sigurd Patin Nord til Helgeland oc Jfuer i Sundby/ oc Alff aff Leiffstad oc Wæset Litle / oc Godene Geig oc Sigurd Toleson/ oc Sigurd Hitt/ Viff Fase oc Erick Guldveier op til Oplanden met 500 Mænd: Men Sønder mod Kongen sende hand Olaff aff Vigdal/ oc Gutorm aff Sønderheim met alle sine Hoffsinder oc daglige Folck/ oc den største part aff Krigsfolcket.

K. Hagen hafde sent Jfuer Korn oc Gunnar Miremand om Høsten Nord til Hertugen met Brefue/ oc droge ofte mellem dennem / oc tiente baade Kongen oc Hertugen: de vaare vel holdene hos Hertugen/ oc hand gaff dennem 300 Alne Wadmel til daglige Klæder / oc der de finge Orloff/ droge de ud til Folsken / (Fouxen) oc tøfuede der nogen tidlang paa Kongens Gaard/ thi de viste sig ingen Fare: Den Dag som Skule fick Konge Nafn/ sende hand sine Tiener ud til Folsken / oc lod dennem ihielsla / met mange flere. Gunnar bleff slagen i Stufuen/ men Jfuer kom ud/ oc søgte Kircken/ da var den læst/ der stod en Stiie hos Kircken/ thi steg hand op paa Kircken / oc var nær frøsen ihiel om Natten/ om Morgenen gick en op oc stack hannem met it Spiud/ saa at hand falt død ned aff Kircken / oc det var det tredie Aar siden K. Hagen hafde ladet den vije. Siden drog Gudi Warbelg oc Sigurd Saltsæder / met Hertugens Folck Sønder til Lioxne/ (Liußne) oc dræbte to Brødre/ som kalledis Lioxne Suenne/ oc tiente baade Kongen oc Hertugen for Hoffsinder/ De verjede sig lenge oc mandelige/ oc fulde met stor ære. Siden sloge de Tore aff Borre ihiel/ paa sit Skib/ oc førde hans Søn Torberg til Hertugen / hand fick Lifuet met stor Bøn / oc mange mands mellemgang oc forbøn/ Tore var Wegaard Weredals Broder.

Sigurd Erckebisp spurde icke disse Tidende førend hand kom i Leff Anger/ hand seilede ind til Byen / oc sende strax Bud til Kongen der om.

Algout oc Povel Pott met deris Selskab droge Nord til Helieland/ oc dræbte oc ihielsloge de beste oc ypperste Mænd der bode/ som hafde suorit baade Kongen oc Hertugen / oc bedrefue stort Mord/ oc røfuede skib/ Gods oc Pendinge fra mange / de toge Gutorm aff Biarekø / oc Jon Silke ud aff Kircken / oc dræbte dennem forrædeligen mod den Leide oc Fred de hafde tilsagt dennem. Der de komme Nord til Jfuer Boldis Sønner/ gafue de dennem Lifuet/ men de toge oc røfuede fra dennem deris Skib oc alt deris Gods / oc finge der megit brent Sylff oc giort Sylff / met mange kostelige Clenodier/ siden vilde de til Hagen i Rødø/ men hand hafde faet Tidende aff dennem / oc hafde sent Krigsbud ud / oc forsamlit Folck / oc kom efter dennem met 7 Jacter vel bemandede / oc slog all Povel Potz Folck ihiel/men Povel kom sielff til Algotz skib/ oc de undkomme saa met alt deris Bytte. Hertugen lod som det fortrød hannem / at de hafde tagit Gutorm Biarckø oc Jon Silke ud aff Kircken oc dræbt dennem / oc hand lod dennem indsette i Fengsel / oc tog alt deris Roff oc Bytte fra dennem. Jfuer Boldis eldste Søn kom til Hertugen oc gaff hannem store Pendinge til det som de hafde røfuit fra hannem / oc der met kiøbte sig oc sine Brødre Fred aff Hertugen.

Vlff aff Flemestad met sine Brødre drog paa Oplanden met 500 Mand / oc dræbte nogne Kongens Mænd / dog hafde de meste parten faaet kundskab om deris komme/ oc hafde forstucket sig aff vejen. Der Hertugens Mænd komme ud til Oslo/ var der for dennem Baard Bratte/ de befalede hannem paa Hertugens vegne at lade sla alle Kongens Mænd ihiel huor de fundis. Baard lod dennem atvare / saa at de forsaae sig / oc blefue icke mange dræbte. Veset drog Øster i Wigen / oc lod hand ingen

gen dræbe / thi hand fryctede / at der skulde være giort forsamling mod hannem. Der Simon Kyrre fornam hans komme / forsamlede hand 150 Mænd / oc drog mod hannem / oc slog 27 ihiel aff hans / oc Wæset drog Øster paa Marcker / oc holt sig der indtil Hertugen kom Øster i Wigen.

Hertugen sende Breff met en Islendsk Prest Øster til Her Knud / oc begierede at hand vilde være hans Grefue i Norrig / saa som de hafde tilforn talit om / Men H. Knud vilde det icke samtycke / men viiste hannem fra sig.

De som Hertugen sende Sønder fra Trondheim Olaff af Wigdeld / oc hans selskab laae lenge børløse / oc Røcte oc Tidende ginge fra dem / thi funde de ingen hielme aff Kongens mænd / men de vaare dragne Øster til Kongen / dog giorde de stor skade paa Gods oc Queg / for Kongens Tienere / baade paa Sundmør oc i Rumsdal.

Den tid K. Hagen oc Erckebisp Sigurd vaare i Bergen sammen om Høsten som før er sagt / komme til hannem Hertugens Breffdragere oc Sendingebud / Biørn Abbed oc Jatgier Skald oc Sone Sicker; da bleff det besluttet mellom Kongen oc Erckebispen / at hand sette Fred mellom Kongen oc Hertugen den Vinter offuer / oc skulde den være i Band / som same Fred brød oc ofuertrodde. Kongen gaff sine Lænshøfdinger hiemloff / oc bad dem see sig vel fore / oc icke skynde / førend de finge vist at vide om Hertugen vilde holde den Fred. Kongen skref oc Hertugen til met Abbeden / at hand skulde holde den Fred / eller gifue hannem det tilkiende / om hand vilde andet. Lænshøffdingerne seilede Nord den yttreled / oc viste sig ingen Fare førend de spurde at Warbelgerne vaare Synden for dem / Ogmund Krøgedantz skulde hafue Forlæning i Orkedal / oc lagde hand ind i Suraadal / oc senckte sin Skude ned / Peter Povelsøn aff Giske seilede Sønder igien met it stort skib / oc en skude / der hand kom Norden for Hærø / bleff hannem sagt / at Warbelger-

belgerne laae met 3. Skuder der i Hafnen / der hand kom for Hafnen / lod hand blæse i sin Liud / der Warbelgerne det hørde / rodde de bort / dette bleff ulige udlagt om Peter / thi en part sagde / at hand vilde atvare Warbelgerne / oc ingen dræbe aff Hertugens Folck / oc at hand derfor beholt sin Gaard oc Gods wskad paa Giske / Peter oc Sigurd Biscops søn (som oc neppelig undkom fra Warbelgerne) oc Asulff aff Østeraat oc Arneblack (som skulde hafft Forlæning i Rumsdaal) droge til Kongen igien / oc fore icke skyndelig siden de komme sønder omkring Stad / Kongens Folck som droge Nord met Jacter oc Kiøbmands Gods / blefue alle dræbte huor de blefue funden.

K. Hagen sad i Bergen met føie Folck / oc var icke beraad / om hand vilde drage Øster i Landet eller icke / thi hand ventede huer Dag Breff fra Hertugen igien / oc der hand ingen Suar fick igien / tenckte hand vel / at det icke var trygt oc trofast met Hertugen; Thi beraadde hand sig met sin Raad oc gode Mænd / huad hand skulde begynde / oc det bleff saa beraad / at hand sende en Jact Nord i Landet at forfare alt leiligheden / desligeste lod hand en Jact som Wetan kalledis (oc var best beseglet / oc lettiste under Aaren aff alle Skib) flyde huer Nat ude ved Foldehelde / met duelige Roerkarle udi / som skulde føre hannem Tidende i By / om de nogit fornumme. En Nat saae de en Ottering komme hastelig roendis / Thi lagde de for hannem / oc var det Grimer Keikan / oc de fulde hannem til Byen oc vecte Kongen op / oc Grim sagde hannem Tidende Norden aff Landet / lige som det hafde sig / at Skule hafde ladet gifue sig Kongenafn / oc udsend sit Folck allevegne at dræbe Kongens Mænd oc Tienere. Kongen spurde om hand hafde fornummit hans Lænshøffdinger paa Vejen / Grim sagde / at hand hafde fundet dem alle / oc dem skadde intet / undertagen Tore aff

Bore

Borre / hand fryctede storlige huor det motte være hannem gaaet.

Der Kongen hafde hørt Grim / tagde hand nogen stund / siden sagde hand / GVd være lofuit / at jeg nu veed huortil jeg skal lide / thi nu er det opkommet oc aabenbarit / som lenge siden hafuer værit tenckt oc tillafuit. Strax det var dag / lod hand siunge Messe for sig / siden lod hand sit Raad samenkalde / oc gaff dem disse Tidende tilkiende / oc bleff det strax beraad oc besluttet / at Kongen lod opskierre oc udsende Heraur (Herpiil) oc lod opbiude Kriegsfolck baade Sønden oc Norden / oc skulde alle Lædingsmænd udgiøris met Kost oc Skib / oc all tilbehøring / hand sende oc Lænshøffdingerne bud / Gudi Jonssøn / Gunnar Kongens Frende / Nicolaus Povelsen / Briniolff Jonssøn / oc Jsaac i Bø / at de komme til hannem met alt deris Folck. Den same Dag holt Kongen Ting paa Christkircke Gaard / oc gaff alle Mand tilkiende de Tidende / som hand hafde spurt Norden aff Landet / oc bad dem alle være trøstige oc hafue it god Mod / oc icke lade sig forfærde / thi den Handel skulde met Guds hielp faa en god Ende. Anden Dagen holt hand Vaaben Ting / oc ofuerregnede sit Folck / oc befalede at Kiøbmændene skulde ligge bevebnede huer i deris Skytnings stufue / oc Kongens Folck skulde ligge i Kongens Gaard / hand vilde sielff met Guds hielp besørge oc forskicke Vectere oc varetegt / saa at dennem skulde ingen Vfred vforvarendis paakomme oc offuerfalde.

Der effter lod Kongen udsette alle sine store Skib / Houkroen / Olaffsuden / Guldbringen / Rygerbranden / oc alle de andre / oc lagde dennem langs ved Bryggen for Byen vel berustede / da komme daglige hans Lænshøfdinger til hannem met megit Folck / Wosserne komme en Dag met 7 Skib vel bemandede til Byen.

Do

Da komme ocsaa Kongens Lænshøfdinger Peter oc de andre/ som rømde Norden til fra Warbelgerne/ oc sagde Kongen at Hertugen hafde indtagit oc beset alle Lænene Norden for Stad.

Kongen sende Peter aff Giske oc Asulff Bonde aff Øster-Aat / oc Gunnar sin Frende met 25 skib Nord imod Warbelgerne/ oc bad dem drage saa langt som dennem siuntis sielff raadeligt / oc holde vel Kirckefred oc Quindefred / som hans Forfædre hafde altid giort for hannem. Der de komme Nord til Borgund funde de Hertugens Lænsmænd/ Olaff Raaben/ oc Snekolt/ oc Anders Skøle/ oc sloge de nogen Warbelger ihiel/ de andre komme i Kircken/ oc finge Leide/ oc de førde dem met sig til Kongen/ oc toge all den Leding/ som de der hafde samlit.

Peter spurde at der var ingen Warbelger paa Veje Norden fore/ men at Hertugen sad met megit Folck i Nidroß/ saa at det var icke dem raadeligt/ at drage der hen/ oc gribe hannem fat/ met saa lidet Folck/ thi droge de met Fangerne oc Gotzet til Kongen igien/ oc hand gaff dem alle Fred/ som til hannem komme. Kongen sende Clement aff Holm Øster paa Agdesiden met de Warbelger som der vaare / oc hand slog der Olaff Torlaff Toresøn en gammel Bagling.

Baard i Hestbø hafde Befaling i Ryefylcke paa Hertugens vegne/ der hand spurde disse Tidende / drog hand strax til Kongen/ oc gaff sig i hans vold / oc Kongen gaff hannem Fred oc gode vilkor.

Kongen holt altid Raad met sine gode Mænd / oc de som vaare kommen Norden til / oc hafde mist baade Folck oc Gods/ vilde at Kongen skulde drage Nord met sin Hær / men de som bode Sønden for Stad / raade hannem til at blifue i Bergen den største part aff Vinteren/ oc deris Raad bleff vedtagit. Niclaus Povelsøn var yngst aff Lænshøfdingerne/ oc var dog den ypperste blant dennem met Viisdom oc Mandelighed/ hand

bleff

bleff siug oc døde den Dag for Juleaften/ oc Kongen fulde hannem selff til Grafue/ oc sang met de andre ofuer hans Graff.

Ogmund Krøgedantz kom til Kongen for Jul/ oc bleff hos hannem til 9 Dage i Jul/ saa fick Kongen hannem 100 Mand met sig / oc hand drog ind i Sogn/ oc siden ofuer Fieldet/ oc fand Monam Biscops Søn i Walders/ som hand var rømt hen for Warbelgerne/ oc de droge ud til Oslo/ oc funde der mange Kongens Mænd/ oc siden droge de op igien i Dalerne / oc holt sig Winteren ofuer/ thi der war ingen Warbelger i Dalerne.

Bisp Arne hafde sent sine Breffdragere til Erckebispen / oc Hertugen lod tage alle Brefue / oc læßde dem / da var der icke udi skrefuit uden om nogen hielp hannem tilstod aff Kiøbmændene i Bergen / oc der hand skulde drage aff igien/ fick Hertugen hannem andre Brefue at føre i steden for dem/ men Kongen offuerkom samme Brefue / oc fick Hertugens suig at vide mod sig oc sine Mænd.

Kongen holt sin Jul i Bergen / oc var det hans Kongerigis 23 Aar / oc fordi hand hafde megit Folck at holde / oc hand icke saa hastelige kunde faa sin rettighed forsamlet Østen aff Landet / da lod hand all sit Sølffkammer oc Credentz sønderslа / oc kiøbte derfor hues hand behøfuede. Den 19. Nat efter Jul saa Kongen en stor Stierne paa Himmelen met en lang Suantz / oc hand lod udkalde M. Wilhelm / hand sagde / Gud hielpe os vel / denne Stierne kaldis Cometa, oc betegner enten en merckelig Herris oc Førstis Affgang/ eller en stor Blodstørtung/ eller anden Landeplafue. Den Stierne bleff oc seet i andre Lande. 1240.

Efter Julen begynte Lænshøfdingerne at blifue urolige/ oc vilde gierne drage Nord / oc det fortrød dem der saa lenge at ligge. Kongen actede der intet om/ da motte hand høre megit Fortal / de sagde at hand nu sielff sandede det / som Warbelgerne sagde om hannem / at de kallede hannem Hagen Søfn eller Søffing/ men hand lod som hand hørde eller viste intet af saadant/ strax efter Kyndelmisse samenkallede hand alt sit Folck/ oc hafde 40 store skib/ oc lod hand Droning oc Juncker Magnus gaa paa Slottet/ oc fick Gudleg aff Ast Slottet at forvare met 40 Hoffinder / oc megit andet Folck.

Kongen hafde tilforn screfuit Øster til Arnbiørn Jonssøn / at hand paa hans vegne skulde gifue Her Knud Grefuenafn / oc de skulde saa tilsammen verje Landet / om Hertugen kom der Øster met sit Kriegsfolck.

Kongen seilede aff Bergen oc Nord til Kilestrom / oc sende nogne sine Mænd for sig nord paa Sundmør / oc ind i Rumsdal / oc de dræbte der Find Snot i Vigen met megit hans Folck / der Kongen kom nord til Sandulfstad / fick hand vist kundskab at Hertugen var dragen øster ofuer Fieldet / oc vilde icke bie Kongē hieṁe / thi sende Kongen 15 skib for sig til Byen Bergtord Tange Hertugens Mand drog for dem om natten met en Roerjact / oc kom for til Byen / oc atvarede Warbelgerne / at Kongen var nær / thi flydde de i Kirckerne / oc blefue icke mange slagne.

Hertug Skule hafde dragit af Byen 14 dage for Fastelafuen / oc Øster ofuer Fieldet / met 500 Mand vel bevebnede / oc met skøne Heste / oc tilforn hafde hand send 500 Mand der hen / som for er omtalit. Hand hafde set Clemet Fader oc Gutorm Liodhorn i Byen met 200 Mand / at forvare den met Bymændene. Der Hertugen kom Øster ofuer Fieldet / var Ogmund Krøgedantz oc Monam Biscopssøn i Guldbrandsdalē / oc der de spurde hans koṁe / droge de met deris Folck ud paa Hedmarck / oc Alf af Leiffastad blef saa bange ad hand flydde i Kircken for dem / oc fordi Ogmund oc Monam vilde icke bryde Kircken / oc Hertugen var nær forhanden / da droge de fra hannem ud til Oslo / oc førde H. Knud oc Arnbiørn Jonssøn tidende om Hertugens koṁe / oc de forsamlede megit Folck mod haṅem i Vigen. Kongen seilede ind i Trondheim / oc lagde til ved Holme / der vaare Clemet Fader oc Gutorm met mange Warbelger i Kircken / som begierede fred / Kongen gaff dem ingen suar / oc der hand kom i Byen gick Erckebispen oc Canickerne ud mod haṅem / oc annaṁede haṅem met stor reverentz, endog hand vel forstod at mange giorde det aff it falskt Hierte. En part aff Cannickerne vilde at Kongen oc Hertugen skulde forligis saa / at de baade skulde bære Kongenafn / oc hafue huer halffparten aff Riget / men Kongen affslog

dem

deſiem den forligelſe/oc vilde icke høre dem. Hertugen hafde ſend Fru Ragenhild/oc Fru Ragenfrid/ oc ſit beſte Gods op i Helgeſetters Cloſters kircke / Kongen gaf dem fred efter Erckebiſpens begiering/deſligeſte gaf hand dem alle fred/ ſom i Hollems kircke vare/oc en part droge til Kongen/oc en part hiem til deris Gaarde. Hertugen hafde ſaa beſkicket det/ at de Bønder ſom hiemme vare / ſkulde tage vare paa deris Gaarde oc Gods ſom i Kircken var/thi kom̃e Bønderne oc begierede at Warbelgernis boo motte være i fred / Kongen gaf alle deris Bo / Hus oc Gaarde fred indtil ſommeren / oc vilde forſøge om de vilde derfor inden kom̃e til hannem oc bede om naade. Erckebiſp Sigurd var om Høſten tilforn megit fortørnet paa Abbed Biørn i Holme / for hand hafde værit i Raade met/at gifue Hertugen Kongenafn/oc hafde ſielff gifuet hannem det/ thi ſette hand hannem i Band / Abbeden appellerede til Paſuen/oc Hertugen fick hannem Tærependinge / at hand ſkulde drage hans ærinde til Danmarck oc Tydſkland/oc ſiden til Paſuen. Der Abbeden kom paa Hedemarcken til Monam Biſcops ſøn/ lod hand ſig intet mercke/ men Monam hafde tilforn faaet tidende aff hans Reiſe / thi lod hand 8 Mænd føre hannem ned i Sogn/oc ſiden til Bergen /oc bleff hand forvaret paa Slottet/indtil Kongē kom Nord igien.

Hertugen hafde ſent Jatgier Skald til Jamteland oc Helſingeland / oc ſkulde hand ocſaa drage til Kongen udi Suerrig met ſtore Gafuer oc ſkienck. K. Hagen ſende Gunnar ſin Frende efter hannem met 15 Mænd / hand lidde megit ont paa den Reiſe / oc dræbte hand Tore Rißbider / Hertugens Befalingsmand i Jamteland/ oc drog ſiden i Helſingeland / oc der naadde hand Jatgier/oc tog alle Brefuene oc alt det hand førde fra hannem / oc kom til Norrig igien / førend Kongen drog aff Trondheim/oc fick Gunnar ſtor priis for den reiſe. Der Kongen var i Nidros/kom hañem budſkab fra Knud Jarl oc Arnbiørn Jonſſøn/at de hafde forſamlet 2500 Mand / oc lod ſig tycke at de vilde vel beſtaa Hertugen met det Folck/ oc vinde Sejr aff hannem.

Der Hertugen var paa Hedmarcken/ kom til hannem Wæset Lille fra Marcker/oc drog Hertugen aff Hammer oc ud til Eidsvolds i den anden Vge i Faste / oc sende Alff aff Leffuestad for sig paa speiderii / Alff møtte om Natten Grefue Knuds oc Arnbiørns Vdreidere / oc de finge en aff Alffs Mænd fangen / oc førde hannem til Oslo / da bleff hand anklagit aff sin Sagere oc Halshuggen.

Grefue Knud oc Arnbiørn droge op mod Hertugen/oc kom en Prest til Hertugen/ som sagde hannem/at Knud Jarl begierede/ at de skulde findis oc stride mod hin anden paa Leirevold/oc ingen giøre nogen ofuerfald eller forraskelse eller stiele sig paa hin anden/ inden de der hafde forsøgt huer andre/ Hertugen sagde hannem det. Anden Dagen kom samme Prest til hannem oc begierede/ at huer Fane eller Fenicke aff Hertugens folck maatte møde huer Fennicke aff Grefuens Folck / som lige saadant Folck under var/ oc vilde at Hertugen lode nogen aff sine Mænd fare til Grefuen/oc høre det aff hans egen Mund. Hertugen sende en Mand ved Nafn Kaare met hañem/ der de komme igiennem en liden Skouff / saae de Birckebenernis Fænicker flyfue/ Presten sagde; Nu kom Grefuen snarere end hand sagde for mig/ oc hand bad Kaare drage tilbage igien/ oc gifue Hertugen det tilkiende. Hertugen drog igiennem Skofuen oc møtte Birckebene paa Jisen ved Leernæs / oc Hertugen drog op paa Næsit oc slog der sin Leier / oc Birckebenerne leirede sig tuert ofuer fra hannem / oc skiøde paa hin anden til Afftenen/ oc blefue nogne skiøt aff Hertugens Mænd. Der Hertugen haf-

1240. de ligget der paa Næssit udi 3 Dage / oc kunde icke faa Fitalie til sig/ vigede hand met sit Folck tilbage igien til den Gaard Laka/ den 7 Idus Martij, oc Birckebenerne droge strax efter dem / oc ved Lake var en Høi/ oc Warbelgerne traadde der Sneen ned/ oc giorde sig platz. Birckebenerne komme efter dennem/ oc sloge deris Orden paa Biergit jefne ved de andre/ men der var en

Dal

Dal imellem dem / saa at Birckebenerne kunde icke vel komme ofuer til dem / thi sende de Lodin Gunnarsøn/oc Hagen Griis/ oc Jon Provistsøn met it Baghold omkring Biergit / at de skulde komme bag paa Warbelgerne. Tore Knap bar deris Fennicke/oc vaare de saa nær kommen at Gaarden var imellom dem/ der Hertugen det saag / delede hand sit Folck / oc lod Alff aff Tonßberg/ Ogmund aff Wigdal/ Alff aff Leffstad/ Weset Lille oc Algout hans Broder met deris folck drage mod Bagholdet / der bleff it skarpt Slag der de møttis der / Grefuen oc Arnbiørn tenckte nu at det var paa tiden at Bagholdet var framkommen/ derfor droge de ofuer Dalen / men der de skulde op at Bierget/møtte Warbelgerne dennem saa hart met skudt/oc der til var Sneen saa diub/at Birckebenerne kunde icke opkomme / oc de vigede tilbage igien paa hin side Biergit / oc miste dog icke uden en Mand.

Der Bagholdene møttis/ blefue Birckebenerne slagne/ der falt Hagen Griis / oc Jon Provistsøn / oc flere Høfuitzmend ofuer Krigsfolcket met megit Folck / thi flydde Birckebenerne / oc Lodin Gunnarsøn rømde til en Kircke met sine Mænd. Warbelgerne toge deris Fennicker / oc førde til Hertugen / der Arnbiørn oc Grefuen det saae / formerckte de vel at deris Folck hafde tabt Slagit / thi sende de Eiliff Kyr til Hertugen at handle met hannem om Fred / Der hand kom tilbage igien met de Mænd som Hertugen sende met hannem / da stod deris skioldborg / men de vaare alle rømde aff Leyeren / oc Knud Jarl oc Arnbiørn droge ud til Tonßberg/ oc en part til Oslo/oc somme ud til Hofuits udi Closterit. Alffs Broder af Tronberg blef der slagen/ oc nogen faa aff Warbelgerne. Hertugen gaff Lodin Gunnarsøn Fred met all sit Folck / oc drog siden ud til Oslo/ oc lod sig tage til Konge. Hand gaff dem oc alle Fred som vaar i Klosterit paa Hofuits / oc mange Birckebener ginge hannem til hande.

K. Hagen var da i Trondheim / oc pleiede hans Mænd at gaa op om Dagen til Elgesetters Kloster / oc snacke met Fru Ragnfrid oc Hertugens Mænd / En Dag som de komme der op / fornumme de at Hertugens Folck oc Venner vaare glade oc loe at dem / oc hafde underlige skick / oc vilde dog intet sige dennem der aff. Om Søndagen der effter kom en Hofmand Østen aff Landet til Kongen / hand spurde hannem om Tidende / men hand tagde stille oc suarede intet. Kongen bad hannem sige saadan Tidende / som Gud hafde forseet / thi det spurdis dog / hand sagde Kongen huorledis det var gaaet hans Folck i Vigen / oc at hand hafde værit i stridē met hos Lacke / der Grefue Knud oc Arnbiørn rømde aff Marcken. Kongen behagede disse Tidende icke vel / siden motte mand see Hertugens Venner bespotte oc belee Birckebenerne / huor de saae dennem / oc giorde de Tidende derom saa groff / at de sagde paa det sidste / at alle Kongens mænd i Wigen vaare ihielslagne / Kongens mænd blefue megit bedrøfuede met disse tidende. Kongen lod all sit Folck tilsige at de skulde ferdige sig met en hast. En dag kom Erckebispen oc Prioren aff Helgesetter til Kongen i S. Niclaus Kircke / oc Erckebispen sagde til hannem / Herre wi hafue spurt / at I hafue faaet stor skade paa eders Folck i wigen aff Hertug Skule / oc er det ilde oc bedrøfueligt / at eders fiender skulde hafue saa stor fremgang / om det skal saa lenge gaa / thi siunes os raadeligt / at mand lagde sig i at forlige eder oc Hertugen / paa det Landet kunde være udi fred oc rolighed / oc der som det kand være eder til vilie oc tieniste gort / ville wi gierne drage
1240. Øster til hannem / det kunde vel være at hand tager ved forligelse / endog det gaar hannem nogit lyckelig i Haande. Kongen suarede / Gud løne eder for eders gode Ville / I gifue der met tilkiende / at I ville os vel met saadan eders tienistis oc store umags tilbiudelse. Men endog wi hafue faaet nogen skade paa vort Folck / saa kand vel skee at der sigis meere end det er / oc acte wi met Guds hielp / at der er den meste styrcke i Landet / der som wi

selff-

sielfuer oc vort Folck ere / oc vil jeg ingen Forligelse giøre met Hertugen / førend wi faa prøfuit hinanden / thi wi hafue icke endnu sielfuer fundis oc slagis under vort Bannere mod huer andre / oc der som wi mødis / oc jeg taber oc underligger / da er det tid nock at bede om Forligelse / men wi skulle alt tilforn sees oc talis ved / oc forsøge om det vil icke bedre lyckis for os sielffuer / end naar andre stride paa vore vegne / oc der met ginge de aff.

Der effter kom huer dag nogne aff Warbelgerne til Kongen / først Jon paa Yderheim hans Frende: siden Torfind paa Gryffue / oc mange andre / da lod Kongen opsøge Hertugens Skib / oc de som hannem vaare tienlige / tog hand til sig / de store whandsomme skib lod hand opbrende eller i stycker hugge.

Der Kongen var ferdig lod hand blæse til Øireting / som hand tilforn hafde bestillet / oc lod udbære S. Olaffs Skrin 1240.
oc det hellige Kaars / oc alle andre Helligdomme / oc bleff Kongens Søn den unge Hagen til Konge tagen paa Øireting paa kiere Søndag / oc Einar Smørbold (som siden bleff Erckebiscop) gaff hañem Kongenafn udi Erckebispens oc alle de beste Mænds nærværelse. Siden suor den unge Konge Landsfolcket paa S. Olaffs Skriin efter gammel sedvan / oc alle Læns høfdingerne oc Hoffsinderne suore hannem / saa suore oc 8 Bønder aff huert Læn i Trondelafuen. Der effter talede K. Hagen sielff til Bønderne oc sagde / at de hafde giort meere Styrck oc Mact ud met hannem / end hand haffde forseet sig til dennem / oc meere end dennem sømmede at giøre mod deris Herre oc Konning / dog kunde hand icke skylde dennem alt derfore / men det vilde dog paa det sidste angre enten hannem eller dennem. Den Dag var Erckebispen Kongens Giest / oc anden Dagen var Kongen hans Giest / oc de skienckte huer andre gode Gafuer.

Om Tißdagen lagde Kongen ud til Holms / de fick siden god Bør / hand kom til Hagranæs Tißdagen effter Palme søn-

dag for dag / oc ſoff der indtil det dagedis / ſiden lod hand kalde all ſit Folck ſammen / oc holt Ting met dennem oc ſagde: Wi formercke oc hafue forſtaaet / at en part aff eder / knurre oc beſynderlig Bønderne / ſom ere udgiorde før J / ſom lenge hafue dragit omkring met os i Vinter / derhos at J ere megit frycteactige for den Tidende ſom J hafue ſpurd fra Wigen / ſaa vide J vel alle / at mange hafue megit ſtøre oc lengre / farligere oc mødſommeſelige Reiſer haffe for deris Konge / end i nu hafue hafft / ſynderlige effterdi J hafue icke endnu miſt en Mand / eller ſeet nogen vebnede Mand mod eder / oc hafde mand udi formere tid icke actet ſaadant her i Landet for nogen møde / oc icke hafde de gamle Birckebener ſaa ſkilds ved deris Konge / thi er min Bøn oc begiering til eder / at J holde eder vel oc ere taalmodige / oc ſkillis icke ſaaledis ved mig / thi det vaar eder en ſtor ſkam oc wmandelighed om J det giorde. Men det vil jeg ſige eder at inden en Maanet her efter ſkal der vel blifue bedre rum iblant os udi Hærren end nu er. En Bonde aff Agde ſuarede Kongen oc ſagde: Jeg var en gang udi Strid met K. Suerre din Faderſader / naar ſom hand ſaa talede / da holt Bønderne det icke for nogen møde eller tyngſel at følge hannem / men vaare redebon oc villige der til / oc ſiger jeg ſaa her til / at blifuer hand den armeſte oc uſelſte aff alle Mand / ſom icke følger ſin Herre oc Konge / om der end større Nød oc Fare paakomme. Kongen drog til Byen met all ſit Folck / oc der bleff giort en hederlig Proces mod hannem / oc de vaare alle glade ved hans komme / hand lod tage de Brefue fra Abbed Biørn / ſom hand hafde at føre for Hertugen / oc vare de ſkrefne til Paſuen oc Keyſeren / oc til nogen Førſter i Tydſkland / ſom hand tenckte kunde hiulpet hans Sag noget til beſte / oc var det under at ſaa ypperlig en Herre kunde lade ſkrifue ſaa ſkammelige Løgn / ſom hand der udi hafde indført / oc endog at Abbeden haffde for en part Brefue forbrut ſit Liff / ſaa gaff Kongen hannem dog Lifuet / oc førde hannem met ſig Øſter i Landet.

Kongens Raad oc Lænshøfdinger raade Kongen at blifue i Bergen ofuer Paasken / oc gifue det Bondefolck forloff som hand hafde / oc udbiude andre i steden igien aff ald Gulatings Laug / Kongen vilde det icke giøre oc sagde / at hand vilde skynde sig Øster til sit Folck oc gode Mænd i Wigen met det første / førend de blefue ødelagde for hannem / oc skulde hand drage Øster / det hand icke end hafde uden it Skib / oc dersom nogen icke vilde følge hannem / da vilde hand bede Gud at hand maatte faa efne oc matt at straffe dem engang derfore. Dernest lod Kongen sin Søn Hagen tage til Konge i Bergen / oc suere Landsfolcket en Eed at holde Loug oc Lande Ret ved matt / oc alle Lænshøfdingerne oc de ypperste suore met hannem. Disligeste suore alle Vndersotterne hannem lydighed oc troskab / baade aff Norrig / Orcknø / Hiætland / Færø oc Island. Siden lod Kongen tilsige at hand vilde legge aff Byen paa Langfredag / da skulde huer søge sit skib / oc huo som sig forsømmede oc bleff igien aff dem som met skulde / den skulde straffis som en Landsforraadere. Paa Fredags Morgen lod hand legge Skibene ud til Florevaag / oc siden til Græningesund / oc laag der Paaskedag offuer / oc lod der giøre to Tieldinger / oc holde Messe for sig / hand hafde icke uden 10 skib. Synden Vinde blæste skarp mod dem / oc en part sagde at det var en straff aff Gud / at de finge icke Bør / fordi Kongen icke vilde blifue i Byen ofuer den dyre Høytid / der det bleff Kongen sagt / bleff hand fortørnit / oc holt sig noget tys oc stum / men effter Messen var hand glad oc blid mod Folcket / oc bad dem være ved it friit Mod / Gud moñe vel gifue dem en god Reise.

Hertug Skule var i Oslo / oc forsamlede daglige megit Folck / hand sende Willem aff Torge oc Tore Sma been paa Palme Søndag Øster til Borgesyssel met Skib / oc hand vilde sielff drage ofuer Land Øster til Waldis holmen. Der Arnbiørn Jonssøn det spurde / lod hand udsette sine skib / oc drog for

Oslo Fiorden/ oc der hand kom i Borger Aa/ møtte hannem der Warbelgerne/ som Hertugen hafde udsent / oc hand jagede dem paa Landet/ oc tog deris skib.

Oc fordi at Arnbiørn hafde haft megen møde oc Arbeid i sin tid/ oc var nu paa sin gammel Alder/ da bleff hand siug/ oc laa icke lenge førend hand døde/ oc siuntis Kongens Mænd det være en store skade/ thi udi hans tid var icke hans lige iblant alle Lænshøfdinger i Norrig. Der Hertugen kom til Waldisholm laa hand der icke lenge førend den bleff opgifuen oc fick hand der nogen kostelig ting/ som hannem vel behagede/ siden drog hand til Oslo igien/ oc siuntis det da/ at ingen kunde giøre hannem modstand her i Riget. Peter Hertugs Søn drog om Paasken met megit Folck op paa Hedmarcken.

Der K. Hagen laa i Græninga Sund/ som for er sagt/ da kom Gudleg Eiding paa en skude østen til oc sagde Kongen Arnbiørn Jonssøns død/ oc der hos/ at hans Mænd oc tienere i Wigen vaare megit tuilraadige huad de skulde giøre / om hand icke sielff komme til dennem. Anden dag Paaske lagde Kongen ud aff Groningsund met sin gandske Flaade / oc var hand sielff paa en Jact/ oc lod roe for de andre hen i Santodro oc hørde der Messe/ der Messen var endet/ saae de hans skib giøre seigel paa Haardsø/ oc finge de god bør den dag oc seilede til Huitingsø. Tißdagen seilede hand til Skierrandsund / oc gick Roret sønder paa Kongens skib uden for Quinisfiorden/ oc dog styrde de met det stycke som igien var/ oc met Aarer ind til Skierantsund / huilcket var holdet for it stort Jærtegn/ om Onßdagen seilede de til Esienæsser/ oc anden dagen ind mod wigen (det er Øster mod Oslo fiorden) oc lagde ved Slatranæs/ der fick Kongen tidende/ at Warbelgerne vaare alle i Oslo/ oc acktede ud til Tonßberg/ oc at Grefue Knud met Lænshøfdingerne met krigßfolcket laae ferdige ved Jarlsø/ at segle nord i Landet til Kongen/ oc somme vaare paa Slottet igien/ da sende Kongen strax bud til dennem til Tonßberg/

berg/at hand var komen / der hand kom i Warsund / fortøfuede hand der saa lenge/til alle hans skib komme til hannem/oc derfra seilede hand ind til Grindholmsund / der komme til hannem Gudbiørn Bonde/oc Monam Biscops søn/ oc Jfuer af Skeidehoff/oc sagde hannem at Grefue Knud oc all Birckebenernis Hær laa ved Jarlsø/oc baade de hannem legge der hen. Kongen sagde/ efterdi Gud hafuer gifuet os denne gode bør/da troer wi/ at det er Sejerbør/thi ville wi nyde oc bruge den/oc maa de komme efter os/huilcke det ville giøre/ der Kongen kom igiennem sundet jesne ved Jarlsø / lod hand blæse i sin Trommete / der Birckebenerne det hørde som laae ved Øen / refuede de Tieldingen ned / oc sejlede strax ind effter Kongen / hand sende en Jact ind til Tonßberg/oc lod tilsige huilcke der skulde forvare Slottet/ oc huilcke hannem skulde følge/oc udi Bedio sund tøfuede hand ind til Grefuen kom til hannem met sine skib/ oc sejlede siden met all Flaaden ind til Sigualdsstein/ der sactede Børen sig/ oc det var silde dags/thi rodde de i Mørcket ind til Næsodden/somme sagde da / at Hertugen monne være dragen aff Byen / oc en part / at hand var i Byen.

Der Kongen kom ind til Næßodden / beskickede hand sit Folck huor huer skulde tillegge met skibene. Gundbiørn Bonde oc Peter Povelsøn met nogen flere Høfuitzmænd Norden aff Landet/ befalede hand at drage vesten omkring Hofuitzø/oc legge til ved Gylien / oc gaa Øster mod Fresie Bro / oc tage mod Warbelgerne/om de komme der fram / oc Grefue Knud oc wigværingerne skulde legge ind til Bryggen / oc skiermylse mod Warbelgerne/ oc erre dem/men Kongen vilde sielff legge til ved Egebergsleding (eller Stad) synden for Trœleborg/ oc gaa saa til Byen/oc skulde de icke legge ind omkring Hofuitzøen/før end de saae Kongen komme ofuen aff Bierget oc ned mod Byen.

Kongen lod nogen Speidere drage ind om Natten til Hoffuitzø/ at forfare alting / oc der de icke komme saa snart

igien / som hand vilde / drog hand sielff ind om Natten til Øen i en liden Baad / oc der kom stor storm oc mørcke paa / oc hans Speidere droge hannem forbi / oc komme til skibene / oc viste icke huor Kongen var blefuen / thi bleff der stor rumor blant Folcket / førend Kongen kom igien / oc der met bleff det forstøret / at de lagde icke Nord til Gallien / som foreset var. Kongen lod sin Søn Hagen igien ved Hofuitø / paa en velbeseglet Jact / oc to andre Jacter hos hannem / met sin Predicant M. Willem / oc Ingemund Kolbeinsøn / Anders Riefft / oc Peter Musa / oc bad dem holde varetegt paa Øen / oc der som de saae oc fornumme / at det gick hannem sielff ulyckelige / oc hand tabte Slagit / skulde de skynde sig ud aff Fiorden / oc icke tro Wigweringere / men drage strax ufortøfuit til Bergen / oc tage siden huad raad som Gud vilde legge dennem fore. Hand gaff sin Søn den unge Hagen mange deilige Lærdomme oc paamindelser / der hand skildis fra hannem / der efter lagde Kongen ind til Egebergs stad / oc der de komme saa nær / at de saa Byen / talede hand for sit Folck efter den viis / som K. Suerre plejede at giøre / oc sagde:

Det er den største part aff eder vel vitterligt / huad handel der hafuer nu en tidlang værit mellom Skule Hertugen oc os / oc hafuer en part Sager værit vel drabelige oc victige / men en part hafue oc icke megit hafft paa sig / Endog det kand vel være sand / at sielden volder en at to trettis; Saa hafuer hand dog aff begyndelsen altid met adskillige Practicker oc underfundighed staaet efter vort verste / oc der wi om alt saadant hafue tagit hannem til forligelse / hafuer hand ofuer alt andet som hand hafuer giort os imod / ladit gifue sig Kongenafn / ocført os en Krig paa / oc icke tilforn gifuit os tilbørlig advarsel / eller opsagt den Fred oc Forligelse / som os var giort imellom / huilcket er icke tilforn hørt at være skeet i Norrig. Siden sende hand sit Folck allevegne ud / oc lod dræbe oc ihielsla beggis vore suorne Mænd oc Suerdtagere huor de dennem kunde ofuerkomme / oc giorde stort

Mord

Mord oc Vold paa dem/ ſom gierne vilde met ære tiene/ ſaa vel hannem ſom os/ oc vaare aldeelis wſkyldige/ oc viſte ſig ingen fare/ oc maatte de icke nyde Kirckefred / eller nogen miſkund / der til ſende hand ſit Folck met 14 ſkib / at ſkulle myrde eller indebrende os oc vore Børn (om Gud hafde det tilſted dennem) huor de os ofuerkomme kunde / oc hafuer hand nu faaet ſaa megen fremgang udi ſaadan ſin onde oc urette forſett mod os / at mand neppelig hafuer hørt ſaadant for / oc ſynderlig ſiden vort Folck funde hannem ved Lacke/ oc wi finge der ſtor ſkade/ oc miſte mange gode Mænd/ huilcket deris Frender oc Venner langſommelig oc ſeent forglemme eller forvinde / thi bede oc formane wi eder alle / ſom her forſamlede ere / at J holde eders Tro oc Lofue end retteligen mod os / oc komme eders Frender oc Venner ihu / oc tencker paa den ſtore ſkade/ ſom Warbelgene hafde giort os / Thi wi haabis oc forſee os til Gud / at det ſkal nu ſnart anderledis vendis mellom os oc dennem; Derfor beviſe nu huer aff eder udi ſin framſært/ at J tencke paa / at heſne ſandrecteligen ſaadan wræt / ſom os giøris aff dennem / oc at orſuare oc verje eders Liiff oc Gods huer i ſin ſted. Betencker oc / at endog Hertugen hafuer vel mange gode Mænd oc dueligt Folck met ſig / ſaa hafue wi dog det beſte oc udvaldiſte Folck i Landet er / met os / oc aff den beſte oc ypperſte Slect oc Byrd / derfore vaare det os en ſtor ſkam oc vanære / at lade os undertuingis aff dem / ſom burde at tiene os i alle ſteder. Der effter trøſtede hand Folcket / oc tileggede dem til friimodighed / oc opregnede den Snack / ſom K. Suerre plejede at opregne for ſit Folck / naar de ſkulde ſtride. Karl ſpurde ſin Søn der hand drog i ſtriden / huorledis hand vilde holde ſig i ſlagit / om hand viſte / at hand ſkulde blifue der / Sønnen ſagde / huad ſkulde jeg da andet giøre end at ſla oc hugge Mandelig fra mig / oc dø met ære. Hand ſagde / huad om du viſte at du ſkulde komme derfra met Lifuit / hand ſuarede / jeg hafde da nødtørftig aarſag / at ſla mandelig

fra mig oc verie mit Liff / nu er her icke uden it aff disse tuende Kor forhanden/sagde Kongen/oc intet er det tredie. Siden underviste hand Krigsfolcket / huorledis de skulde best bruge deris Vaaben naar de møttis / saa at deris egen Vaaben icke skulde giøre dem skade eller forhindring/oc skulde de vel kiende deris egit selskab / oc bruge det gamle Birckebenernis Løsen / Fram /
1240. Fram Christen Mænd/Korß Mænd/Kongens Mænd.

Der Kongen met sit Folck kom fram paa Biergit mod Byen/ begynte det at blifue liust / saa at de kunde see / huorledis det hafde sig i Byen/ oc var det da all stille / oc rørde sig ingen i Byen. Kongen sagde / wi frycte at Warbelgerne hafue faaet kundskab aff os / oc ere dragne aff Byen / da komme Kongens skib ind omkring Hofuitzøen/de som til Bryggen skulle ligge/oc der de i Byen det saa/løbe de til stormklocken /oc ringede/da formerckte Kongen at Warbelgerne vaare i Byen / dernest saae de megit Folck løbe i Byen/ Warbelgerne sofue her oc der i Byen/ over de vaagnede/ løbe de sammen paa atskillige steder/dog flest i Kongens Gaard/der som Hertugen var/oc sagde hannem / at Fienderne vaare forhaanden/hand stod op oc kledde sig hastelige oc vebnede sig/oc løb ud paa Gaden / oc siden til Halwards Kircke/der kom hans Folck til hañem/ de talede om huad Krigsfolck det monne være som der kom/fleste sagde at det monne være Gr. Knud oc Lænshøfdingerne/thi tog Hertugen det Raad/at hand drog ud paa Galiebiergit met all sit Folck / oc vilde der sla sin orden/Arne Ruffa bar Hofuitbaneret oc sagde: Det er skam at wi lade Gr. Knud tage vore Klæder oc Heste som ere i Byen/ da skifte Hertugen sit Folck/oc lod Olaff af Wigdal drage ned met en part aff Folcket geñem den vestre Gade/oc hand drog sielf ned mod Halwarts Kircke/ oc sende Halward Stut met megit folck til Broen/at forvare den saa/ at ingen kunde komme der ofuer:

K. Hagen var paa Biergit ofuen for Byen/oc Birckebenerne saae at Hertugen met sit Folck vaare paa Galiebiergit / thi

drog

droge de hastelige ned til Byen / Tostein Heimnæs bar Kongens Bannere / hand hafde længe tient Kongen trolige oc vel / Kongen bad Tostein at hand skulde icke drage saa hastelige / thi det var icke got for dem som vaare tunge Mænd til fods i Hærē / da var Aarsens tid saaleden / at sommers dag falt paa Paaskedag / oc var dette paa Løfuerdagen nest efter Paaske / oc all Frosten var da aff Jorden / oc var bløt oc leirigt / der som Birckebenerne ginge / saa at de ginge i Leer op til Knæit / oc der de komme til Broen / da var den vdkast / oc kunde da 5 Mænd vel holdet dem tilbage / thi der vaare icke uden 5 Bielcker langs efter hinanden / som de maatte gaa ofuer paa / oc Kongen nefnde 40 Mænd til at gaa ofuer for Banerit / oc de ginge ofuer den ene efter den andē. Der Folcket var ofuerkommet / drog Kongen op at Gaden i sin Orden / indtil hand kom jefne ved Gutorm Erlends gaar. Gutorm kom ud mod Kongen met en Kaabe ofuer sig / oc sagde / Gud bevare eder vel Herre / thi J komme met saa lidet Folck / Warbelgerne ere her ofuen for eder / oc holde i deris Slactorden / oc acte at tage mod eder / vilde Gud / at jeg vaare nu saa karsk / som den tid jeg fulde eder i Wærmeland. Kongen sagde / Gud løne dig Gutorm for din gode Vilie / her kommer vel strax meere Folck til os / gack du men ind igien / Da kom strax Sigurd Kongens Søn til hannem / oc hafde dragit Nat oc Dag Norden til efter Kongen / oc var Kongen megit glad ved hans komme siden ginge de tilsammen fram at Gaden.

Der de komme op til Asbiørn Kopsgaard / var Arne Rufua der met Kong Skulis Banere / oc det beste Krigsfolck / Kongen bad sin Trommeter blæse / oc hand blæste tuende gange / oc icke ret høyt. Kongen sagde / bedre blæser Huelpen paa Bergen Brygge for ingen Pendinge / end du giør / siden blæste hand megit bedre. Kongen gick fremmerst paa en Mand nær / Warbelgerne vaare en part paa Kirckegaarden / oc sloge lenge met Steen / siden brugede de skud / men Kongens Banere bleff fast frambarit:
da

da begynte Warbelgerne at fly/ som vaare uden for Kirckegaarden. Der Arne Ruffa oc Willem aff Torge/ oc de andre som vaare paa Kirckegaarden det saae/ sloge de saa tyckt met Steen/ at ingen kunde see op.

Da søgte mange aff Birckebenerne ind paa Kirckegaarden til Arne oc Warbelgerne/ baade Jffuer aff Holm/ oc Jffuer Dyre oc Tollag Bose/ men fordi der var Steen nock/ da sloge Warbelgerne dennem ud fra sig igien met storm oc skud/ oc var da Striden haard/ thi Birckebenerne søgte fast til/ oc Warbelgerne verjede sig vel. Der Alff aff Lefuestad saa/ at Birckebenerne vilde beringe dennem/ søgte hand ud aff Kirckegaarden/ oc til Aaen met nogen flere/ oc hand verjede sig Mandelig/ oc falt paa det sidste ved Aaen.

Da søgte Kongen op efter dem/ som flyt hafde Østen for Kirckegaarden/ oc bleff da Eisten Sundram slagen met flere Warbelger/ Men en Mand falt aff Birckebenerne/ oc nogne blefue saare/ Hand fand der mange Warbelger/ en part paa Kirckegaarden/ en part ved Smedehusene/ som verjede sig mandelige met Steen oc skud/ saa at Birckebenerne blefue mange saar/ oc Biørn Hest bleff der slagen/ hand var en duelig Mand/ oc var Karle Suangis oc Sigur Skielgis Broder.

Olaff Wigdel met sit Selskab møtte de Birckebener/ som aff Skibene komme/ oc vaare en part Warbelger inde paa Biscops Gaarden/ oc sloge ned aff Muren met store Steen/ thi war det icke got at søge til dem/ som paa Gaden stode Men paa det sidste vigede Olaff met sin Fennicke Norden op ved Kirckegaarden/ men Arnfind Tiuffsøn Hertugens Marsk flydde Nord i Nunnekloster/ oc løb der i Kircken met sit Folck.

Der Kongen kom op jefne ved Canicke Gaarden/ da holt Hertugen der paa sin Hest/ oc hafde megit Folck hos sig/ oc bag ved Kongen vaare mange Warbelger paa Kirckegaarden/ som der hafde igienslagit deris Orden/ saa at Kongen var da illde ved-

vedkommen/ oc stod i stor Nød / om de hafde faldet hannem an/ Thi Birckebenerne stode laufft neder / oc Hertugen hafde all Fordelen fra dem / men Gud hialp Kongen at de torde icke gribe hannem fat. Strax samlede sig meer Folck til Kongen / oc hand lod nogne aff dem drage tilbage mod Warbelgerne / som vaare i Kirckegaards stetten / Oc hand drog selff op met sin Banere mod Hertugen/ da bleff en haard Strid ved Kirckegaards Stetten/ thi Birckebenerne søgte fast ind til dennem / oc Warbelgerne verjede sig mandelige met Steen oc Skud / oc alsken Vaaben. Paa det sidste der de kunde icke lenger giøre modstand/ løbe de i Kircken oc lucte Dørren ofuer sig.

Hertugen holt paa sin Hest oc sag dette / thi bad hand sine Mænd drage hart fram/ Sone Sicker stod hos hannem oc sagde / her holder Kongen selff for os met sit Banere / Hertugen sagde: Ei skulle wi dis senere drage fram / oc hand hug Hesten met Sporene / Sone tog i Tøfuelen oc holt Hesten / da skiøde Birckebenerne nogne Spiud mod Hertugen/ oc rammede hannem dog icke/ oc strax vende hand om igien / oc flydde met all sit Folck.

Kongen befalede Tostein Helmnæs at drage efter Hertugē oc hand forsamlede sit Folck/ o cvilde anfalde Warbelgerne/ som end da vaare paa Kirckegaarden / oc giorde Værren / oc bleffue da mange slagen aff Warbelgerne / oc Olaff Wigdal met sit Folck / oc nogne andre flydde ind i Halwards Kircke / Algaut bleff der slagen oc Wæset hans Broder bleff saar/ der Hertugen kom op paa Steilebiergit / forsamlede sig megit hans Folck til hannem / thi vilde hand der biie / men der hand sag / at Gudi Jonssøn var met sin Fennicke kommen til Torstein / da flydde Hertugen op i Landet met det Folck som hos hannem var / oc disse Lænshøfdinger Baard Warg (Vlff) Baard Braatte/ Erling Liudhorn / oc Wæset Lille. Hertugen red strax alt op til Hoff til Amund Lagmand oc vilde giøre der Maaltid / Warbel-

 bel-

bergerne giørde endda Værn paa Kirckegaarden / oc hafde saa beskicket det / at ingen kunde komme ind til dennem / da lod Kongen nedbryde it stort Planckeverck mellem Canickegaarden oc Sogneprestens Gaard / oc det gaff it stort brag / der det falt / oc Birckebenerne raabte høit / da blefue Varbelgerne forskreckede oc løbe fra Stetterne / der som de stode / oc Birckebenerne komme ind paa Kirckegaarden til dennem / oc hugge Skioldene oc Vaabene fra Varbelgerne / saa at mange falt / oc fleere blefue saare / Willem aff Torge var ved den syndre stete / Jfuer Dyre raabte til hannem oc spurde om hand vilde hafue Fred / hand suarede / det er end nu uvist huo aff os skal behøfue at bede Fred aff hinanden / oc hand slog Jfuer ved Øjet met en stor Steen / da sagde Jfuer / efterdi du vilt hafue det verste / da skalt du det oc faa / oc Willem bleff strax dræbt / oc de formerckte / at hand vilde derfor icke begiere Lifuet / thi hand var Læmlestit tilforn. Varbelgerne flydde til den syndre Stette / oc søgte saa mange til / at de forhindrede hinanden / oc laae 3 eller 4 Mand tyckt paa hinanden slagne inden for Stetten / oc var da Sejeren vunden. Varbelgerne som vare i Biscopsgaarden / vilde løbe op i Halvards Kircke / thi der var gang fra Biscopsgaarden oc til Kirckegaarden / Men Grefue Knud oc Birckebenerne / som vaare Vesten fore Kircken / møtte dennem / oc sloge mange ihiel aff dennem.

Der Kongen fornam at Varbelgerne vaare alle i Kircken / de som igien vaare / oc ey hafde faaet Fred / da sprang hand op paa en Hest / oc 300 Mænd met hannem / oc rede en halff Mill uden Byen / efter Hertugen / men hand fand ingen / thi sagde hand til sine Mænd / der som Skule vor Suaager hafuer dragit denne Vej / da hafuer hand vel saa bestyret det / at vi faa icke mange Heste / oc disse ere snart trette / oc Kongen vende om igien til Byen / thi hand frycktede / at hans Folck skulde bryde Kircke Fred paa dem / som i Kirckē vaare / Varbelgerne som vaare i Kircken /

hafde baarit for Dørren inden fore saa/at ingen kunde indkomme/ oc Birckebenerne hafde tilbaarit stort Timmer oc Stocke/ oc tilluckt uden fore saa at ingen kund udkomme aff dem.

Arne Rufua fick Fred/endog hand icke kom i Kircken/derefter gick Kongen til Bispen / oc tog Afløßning for sig oc sine Mænd / oc siden giorde hand Maaltid met Bispen /da sad Arne Rufua til Bord hos Tostein Heimnæs/oc huor vred oc gram at Kongen hafde tilforn værit mod sine Fiender / saa var hand dog saa mild oc god / at hand talede lige saa venlige met Arne/ som met sine egne Mænd/ thi hand betede dennem alle Gunst oc Naade/ som komme til hannem der om.

Anden Dagen blefue de slagne randsagede oc laae der heden ved 70 Slagne for Kirckedørren oc andre stedis mere / saa at der hafuer ofuer alt faldet aff Varbelgerne heden ved 300 Mænd / oc vaare der mange ypperlige Mænd blefne aff Trondelafuer / Baard aff Guldrestad/ Peter Jfuer Boldis Systersøn/ Villem aff Torge / oc Grim aff Sande/ oc andre fleere. Kongen holt Tingit paa Kirckegaarden / oc gaff dem alle lifuet som vaare i Kircken/ oc Folck ginge aff Tingit oc hen til Kirckē/ oc huer tog sin Ven der ud /oc Kongē skickede dem blant sit folck efter sin vilie. Siden lod hand skifte de slagne Varbelgers Gods mellem sit Folck/ efter Landsens Skick oc gammel Sedvane.

Kongen sende Asulff aff Østraat / Jfuer Petersøn/ Arne Black/ Clemet aff Holme/ Olaff Kidlingßmule/ Baard Grosøn met 15 Skib at drage Nord i Landet / alt til Trondhem/ oc see/ huorledis der gick til / de seilede fra Oslo den 7 Dag efter Slagit hafde staaet/ oc Kongen bleff igien i Vigen.

Gregorius H. Andersissøn/ Phillippi Bagle Konings Brodersøn hafde Romerige i Forlæning aff Kongen / Men 10 Aar førend den Feide begyntis/ hafde hand dragit fra sin Forlæning uden Kongens forloff oc til Danmarck/huilcket Kongen forundrede sig paa / Men der denne Krig begynte / oc Kongen

siuntis hafue hannem behof/ da sende Kongen Bud til hannem/ oc loffuede hannem stor ære oc werdighed/ om hand vilde komme til hannem igien/ Gregorius drog til Norrig oc war met Kongens folck ved Lacke/ oc war nu met Kongen i dette slag/ thi fick Kongen stor vilie til hañem/ oc fick hannem Borgesyssel i forlæning/ Gregorius war en viis mand/ oc megit skickelig vdi al handel/ derefter drog Kongen nord til Bergen oc laa i Salt Biørn Sund paa hellig Torsdag oc kom for Pinds dag til Bergen oc blef der om Sommeren.

Hertugen red fra Amund Lagmand oc op til Molda om aftenen/ oc drog siden op til Hedmarken/ der hand kom til vllingshof hafde hand heden ved 100 Mænd met sig/ hand var nogen stund i den hellige Ø udi Miøs/ siden raadslog hand met sine gode Mend/ huad raad hand skulde tage for sig/ Wæset Lille oc nogen andre raadde hannem/ at drage i Østerdal/ oc siden Øster paa Marker/ da vilde de inden en halff maanet komme til hannem met saa megit folck/ som hand hafde for Oslo/ men Baard Brate oc Erling Liodhorn oc flere som vaare komne af Trondelaffuen/ sagde at det var icke bequem oc beleiligt for dennem at drage offuer skouffue oc marcke oc field/ oc raadde hannem/ at drage Nord i Trondhiem igien til sine venner/ oc siden bestercke sig til siøs/ thi det var Normends sed/ at stride til siøs naar det skulde gielde/ oc det raad blef samtyckt oc vedtagit/ thi drog Torgils Slidra oc Wæset Lille fra hannem Øster til deris Slect oc Frendskab.

Hertugen drog Nord i Guldbrandsdalen met 90 Mænd/ oc der hand kom til Jringebro/ var Ogmund Krøgedans oc Odd Ericksøn/ oc Erick Tofte der for hannem met Birckebenerne/ oc vilde verie Broen/ Hertugen red til Broen/ oc lod blæse i sine Trometer/ da tenckte Birckebenerne/ at hand hafde mere Folck efter sig/ oc de vigede oc gaffue hannem rum at drage offuer Broen/ siden skiermyslede de met hannem/ oc be-

skickede 30 Mænd / som skulde tillige skiude paa hannem / hans Skiold stod suld aff Pile / oc bleff hand skiøt igiennem det ene Been ved Ancklen / hans Hest var huid / oc kalledis Foter / hand fick 7 skud / men Hertugen hafde saa sterck Brynie paa / at hand fick ingen stor skade / Sone Sicker førde hans Bannere / oc Birckebeneene droge op i en Dal i Klippen / oc lode Hertugen ride forbi / to aff Kongens Hoffsinder blefue der slagne / Jfuer Halmhus / oc Biørn Hoff / Asward Warbelg vilde røfue Jffuer Halmhus / oc der kom Arne Lange som førde Peter Hertug Søns Baner / oc hand tenckte / at Jfuer var icke nock saaret til døde / thi hug hand til hannem / oc rammede Asuard / oc hug den høire Haand nesten aff hannem. Hertugen fick en anden Hest / som Gustaff hed / oc drog til Fieldet / oc siden til Trondheim / oc befant hand da / at hans Venner hafde megit vendt deris Sind fra hannem / oc Trønderne beklagede sig / at de hafde mist mange deris Frender oc Venner i Oslo for hans skyld. Derneſt at Hertugens Mænd hafde den forgangen Høst paa Øireting megit ladet sig høre udi de stycker / som vaare Bønderne til stor skade, oc forderff / der til vaare de oc i Kongens vgunst / ligesom de hafde værit i Raad met Hertugen / til at giøre opreisning mod Kongen / derfor vilde de nu ingen bistand giøre hannem videre mod Kongen.

Hertugen var i Nidros / oc holt sit Bord i Brødrestufuen / oc holt sig gierne enlig / oc talede lidet met andre / hand var oc tre Dage i Corßgilde / oc talede intet met nogen / hans Venner sagde / at hand giorde uviislige at hand icke bedre tog sig vare / hand suarede / at Birckebenerne kunde icke saa kort tid drage mellom Wigen oc Trondheim / de sagde / at Kong Hagen hafde tilforn dragit mellom Trondheim oc Wigen snarere / end mand hafde tenckt / oc hand sende en Jact paa Fiorden at ligge der / oc holde varetegt.

Mandags Morgens udi Gangdagene kom Asulff oc hans

Selskab met de 15 Skib indtil Nidros/ før end nogen aff vißte/ Clement aff Holm lagde til ofuer ved Backe met 2 Skib/ men Asulff lagde ind til Byen met alt Folcket/ Hertugen vaagnede der Stormklocken gick/ oc sprang op/ oc kledde sig/ oc tog sine Vaaben/ oc lod alle væbne sig/ som vaare i Gaarden hos hannem/ hand sende sine Tienere to gange ud i Byen/ oc bad Varbelgerne oc alt Folcket søge op til Kongens Gaard/ der vilde de tage mod Birckebenerne/ men Tienere komme igien/ oc hafde ingen Mænd faaet met sig/ oc de sagde/ at alt Folcket søgte i Kircken/ hand spurde huad raad best var/ de sagde at der stod en Jact i Gaarden / der kunde hand fare ofuer Aaen met / oc søge til Skoufuen/ thi det var ingen Bro ofuer Aaen/ Hertugen talede til Peter sin Søn / oc sine Mænd / oc drog ofuer Aaen/ met en part aff dennem/ men Peter søgte i Christkircke/ oc met hannem Baard Bratte / thi hand var tung til at gaa/ Hertugen gick ofuer til Skiellingehelle / oc bad sit Folck gaa op til Erlingshøj/ oc forsøge om de kunde icke giøre de Birckebener nogen Affbreck / som der hafde opgaaet / Men der vilde ingen høre hannem / Thi huer søgte til Skoufuen / oc lode sig aff hannem giemme.

Peter Hertugs Søn løb siden aff Kircken/ oc op til Biscops Gaarden / oc fick der en Baad / oc kom sielff fierde ofuer Aaen/ oc søgte til Øffre Helgesetter / der løb hand i it Hus/ som nogen Quinder saade/ oc bagede/ oc hand tog onde Klæder paa sig / oc vilde skiule sig der inde / Birckebenerne komme i Byen oc randsagede dem/ da hafde Baard Parg oc alle Varbelgerne / som vaare i Byen igien løbet i Kirckerne; Birckebenerne finge kundskab / at Peter Hertugs Søn var kommen ofuer Aaen / oc op til Helgesetter Kloster / de sende en Mand ind i Bagehuset/ oc der hand kom ud igien/ sagde hand/ at Peter var der inde/ thi ledde de hannem ud / oc dræbte hannem/ hand var en høi Mand paa vext/ oc tyck lige som hans Moders Frender/

hand

hand var deilig oc stickelig / oc en god Klerck / oc en tro Mand / men Varbelgerne siuntis / at hand var icke saa dristig i Strid / som hans Forfædre hafde værit: Siden lode de hans Liig bære til Grafue / oc droge saa i Byen igien / oc sende bud alle vegne fra Byen / at randsage huor Hertugen var blefuen.

Hertug Skule holt sig paa Skoufuen / oc hafde bud til Klosterit Helgesetter / at de skulle komme hannem til hielp / hand spurde at Birckebenerne holt vact trint omkring Skoufuen / hand skulde icke undkomme / hans Mænd droge meste parten fra hannem / den ene efter den anden. Erling Liødhorn gaff sig i Klosterit paa Tuterø / oc tog en Munckekappe paa / Hertugen var to Natter paa Skofuen / Onßdag för Helge Torßdag / der Canickerne ginge omkring met Korsit / blefue Chorkaaber udførde til Hertugen oc hans Mænd / oc de ginge met Munckene ind i Closterit / oc Hertugen gaff sig strax op til Taarnit met sine Mænd / oc dennem bleff Mad oc Dricke tilbaarit / oc Senge beredde / oc Hertugen vilde legge sig til at sofue / thi hand var megit søfnig oc tret.

Birckebenerne finge det at vide / at nogen Mænd hafde gaaet met Chorkaaber til Helgesetter / oc tenckte strax / at det monne værit Hertugen / thi løbe de til deris Vaaben / oc fore ofuer Aaen; Der Erckebisp Sigurd det fornam / drog hand op til Helgesetter / oc mange aff de Geistlige met hannem / deßligeste Bymændene oc Kiøbmændene. Der Birckebenerne søgte til Klosterit / da skiød Hertugen oc hans Mænd paa dem alt huad de kunde / da kom Erckebispen oc forbød dem at giøre Closterit nogen Vfred eller Ofuervold / Birckebenerne sagde / at nøttørftige Sag var forhaanden / saa at de maatte det giøre / huad heller det var hannem leff eller leed / eller siuntis hannem ilde eller vel; Erckebispen bød Pendinge for Hertugen / at hand maatte hafue Fred /

oc drage til Kongen/ de sagde at det kunde ingenlunde skee/ uden hand vilde sette dem S. Olaffs Stad til ved/ at hand skulde drage til Kongen / En part vaare saa hastige/ at de actede icke huad Erckebispen sagde/ oc de sette Ild paa Closterit / oc somme vilde leske oc slycke den igien / der Hertugen saag at de vilde brende Closterit / bad hand sine Mænd gaa ud/ de ginge til Døren/ oc Hertugen gick ud/ oc holt Bucklerern for sit Ansict oc sagde/ hugger mig icke udi Ansict/ thi det sømmer sig icke saa at giøre ved noget Høffding / de baare strax Vaaben paa hannem / oc falt Skule Hertug der/ oc disse hans Mænd / Sone Sicker / Oistein Orre/ Aslag Dyndel/ Halkield aff Rygen / Halward Kold / Bruse oc Arne Marial / M. Berg Hertugens Predicant bleff megit saargiort/ oc bleff dog læget igien / Der Hertugen var falden løbe de til / oc vilde slycke Ilden/ men de kunde icke / oc Ilden fick ofuerhand / oc all Closterit brende op.

Hertug Skulis Lig bleff baarit paa en Skiold ofuen fra Closterit oc til Byen/ oc bleff der flyd / oc stod i Niclaus Kircke. Om Morgenen ginge Asulff oc Birckebenerne til Erckebispen/ oc begierede Afløsning / oc finge den neppelig / saa at de maatte være regnit blant Christne folck indtil Kongen komme der / at mand finge at høre / huad hand vilde sige om saadanne store oc dristige Gierninger. Der efter bleff Hertugens Begrafuelse bered / oc bleff hans Lig begrafuit met stor Herlighed udi Christkircke ved den søndre side der hos / som hand hafde ladet saa statlige fly ofuer sin Broders K. Ingis Graff / oc Erckebispen oc alle de Geistlige oc Kleckeriet / oc mange andre aff de beste Mænd fulde hans Lig til Grafue til den 9 Cal. Junij/ hand
1240. hafde lefuit udi it oc halfftrediesinds tiffue Aar.

Hertug Skules Mænd oc Venner sørgede megit for hans Død/ thi hand var megit Vennesalig / oc det voldet at hand var blid oc beleven vdi daglig omgiengelse / oc mild oc rund mod sine Venner/ saa at hand nectede dennem ingen ting/ hand fremme

forfremmede/oc ophøjede mange til stor Ære oc Verdighed. En part hialp hand til rige Giftermaal/oc i andre maade hialp hand sine Mænd oc Tienere; Hand gaff sin Frendis Sædegaard Reine til it Closter/ oc lod der bygge en skiøn Steenkircke/oc stiftede der it Nunnekloster/ oc lagde der megit Gods oc Indkomst til/ hand giorde oc megit andet gott/ oc bedreff mange Mandelige Gierninger/ huilcke ere icke her beskrefne.

Paa sit vext var hand høj oc rag / hafde it deiligt Haar/ hafde it rent oc klart Ansict/deilige Oine/oc lystig oc skiemtsom/ veltalendis paa Tinge/ thi hand hafde it klart oc rede Maal/ hand var oc begafuit met alle de Dygder/ som bepryder en Fyrste/ saa at det vaar alle Mands Safn/at saadan en Mand hafde icke værit fød i Norrig/ uden de som vaare komne aff Konge Slecten paa Suerd Siden / Men hans onde Foretegt mod sin rette Herre oc Konge / oc egen Suager/ formørckede alle hans Dygder. Hertugen hafde en ung Søn efter sig/ saa at det var forhaabendis/ at hans Slect oc Afkomme skulde end beprydę Norrig.

Kong Hagen bleff den Sommer i Bergen/ oc sad der den efterkommendis Vinter / huilcken var hans Regimentis 24 Aar. Om Vaaren der efter udi Faste/ døde K. Valdemaar/ 1241.
Valdemarsøn i Danmarck/ som den tid hafde værit den ypperste oc nafnkundigste Konge udi Nordlandene / oc hafde regierit 39 Aar/ oc tog hans Søn Erick Riget efter hannem / som oc hafde regierit 5 Aar met sin Fader.

Om Vaaren sende Kongen Jon Tuißkalfuen til Trondheim / oc dræbte hand Sigurd Hitt/ som icke hafde forligt sig met Kongen/ oc Gudi Jonsøn lod dræbe Arnfind Tolffsøn/ som icke heller vilde begiere Fred eller Naade aff Kongen/ oc it Aar der efter dræbte Biørn Moises Søn Jatgeir Skaald/ i Kiøbenhafn/ som var kommen aff Suerrig/ oc hafde dragit der 1242.
igiennem siden den tid Gunnor Kongens Frende tog Brefue fra hannem udi Helsinge Land/ som før er sagt.

Kongen drog fra Bergen oc Øster i Vigen / oc der hand kom Øster til Sarpsborg til Gregorius Andersøn/da bad Gregorius om Sicilia Konzens Daatter/Kongen gaff hannem gode Suar der paa / oc gick derfor nogen tid der efter / saa som skal blifue formeldet paa sit sted.

Kongen drog Øster til Konghelle/ at hand vilde finde K. Erick i Suerrig/ som da var oppe i Gotland / Thi Værmerne klagede fast paa K. Hagen / men K. Erick vilde icke finde hannem/men sende sin Suager Bering (som hafde Ingeborg/ K. Ericks Syster) til K. Hagen.

Den tid kom Keyser Fredericks Legat / ved Nafn Matthæus til K. Hagen / met mange kostelige Gafuer oc sieldsomme ting / som Keyseren hannem sende / hand hafde oc met sig 5 Blaa Mænd / siden drog Kongen Nord til Bergen igien.

Dette Aar døde Gregorius Pafue i Rom/ oc Innocentius bleff Pafue efter hannem. Om Høsten der efter ihiel slog Gipor Torvaldsøn / Snore Sturlesøn i Rogeholt paa Jßland; Kongen drog om Høsten til Trondheim/ oc bleff der om Vinteren/ oc var det hans Kongerigis Regimentis 25 Aar.
1243.

Om Vaaren der efter kom Gregorius sønder ofuer fieldet til Trondheim/ oc giorde sit Bryllup met Cicilia Kongens Dotter/oc siden drog Kongen til Bergen/oc bleff der om Sommeren/ der kom Vræke Snoresøn til hannem/ oc var fordrefuen aff Jßland aff Kolbein Vnge/ oc Gizer / oc Kongen tog hannem til Naade/ for hand hafde tilforn seilet her aff Landet i Kongens Forbud/ dog sagde Kongen at hand hafde bedre forskylt / at blifue dræbt aff Gitzor paa Jßland end hans Fader/ oc at hans Fader skulde icke blefuit dræbt / om hand hafde lyd hannem ad/ Vræke bleff hos Kongen den Vinter/ oc var der vel holden/ oc dette var K. Hagens Regimentis 26 Aar.
1244.

Om Sommeren der efter kom Sendingebud Vesten aff Landet til hannem aff Suders oc Orkns/ oc hand hafde megit at bestyre/ thi bleff hand silde Aars ferdig at drage øster i Vigen/som

hand

hand hafde actet / oc der hand kom til Jæderen/ dreff Storm hannem ind til Stavanger/ oc der hand nogen tidland hafde der værit / drog hand til Bergen igien / oc bleff der om Vinteren/ huilcket var hans Kongerigis 27 Aar. 1245.

Den tid var Alexander K. Villemssøn Konge i Skotland/ oc var en ypperlig Fyrste/ oc hafde stor sig oc begiering til denne Verdsens Velde/ hand sende sine Legater to Bisper til K. Hagen/ oc lod hannem adspørge/ om hand icke vilde oplade hannem det Rige/ som hand hafde udi Syderøer oc de andre Øer / som ligge Vesten for Skotland/ oc K. Magnus Barfod hafde vundet oc underlagt sig met nogen uret aff Malcolm Konge i Skotland. K. Hagen suarede / at hues handel oc forligelse som Malcolm oc K. Magnus hafde giort met hinanden/ huor megit Magnus skulde hafue aff Skotland / oc de Øer der laae under/ saa hafde dog Malcolm ingen Ret eller Mact udi den tid ofuer Synderøerne eller de Øer som der ligge under: Men K. Magnus ofuervant K. Gudreck i Syderøe / oc dermet underlagde sig Syderøerne / som vaare hans Forfædris Arfuelande: Der K. Alexandri Sendingebud hafde faaet det Suar/ sagde de at K. Alexander vilde kiøbe alle Syderøerne aff hannem/ oc de begierede / at K. Hagen vilde sielff sette dem paa wærd for purt Sylff eller Guld. Kong Hagen suarede / at hand icke hafde saa hastig trang for Sylff eller Guld/ at hand vilde derfore selie sine Lande / dermet droge Sendebudene aff igien / oc Kongen i Skotland sende oft Bud der om til K. Hagen/ oc giorde sig stor Vmage/ men hand fick ingen anden Suar end det samme.

Kongen var denne Sommer udi Bergen/ oc kom der til hannem fra Jßland Gitzor Toraldsøn/ oc fick Tord Kakali samme tid forloff/ at drage til Jßland igien/ oc hafde hand stor trette met Colbein Arnesøn udi 3 Aar / som hand bode udi Westfiord. 1246.

Kougen drog om Vaaren Nord til Trondheim/ oc da kom Abbed Biørn i Landet igien/ oc sende hand Bud for sig til Kongen / oc lod bæde at hand maatte være sellig oc udi Fred/ oc lod

sig høre / at hand hafde gode tidende at sige hannem / Kongen lofuede det / oc suarede megit vel oc blidelig / oc bad hannem komme til sig / naar hand vilde / oc der hand kom til Kongen / førde hand hannem Pafuens helsen / met hans Breff som hand hafde skrefuit hannem saa venlige til / at aldrig kom nogen tid en venligere Breff fra Pafuen til Norrig.

Kongen drog Øster til Oslo / oc Abbeden met hannem / da døde Bisp Orm i Oslo / oc Kongen bleff om Vinteren i Vigen / Abbed Biørn drog bort igien / oc vilde hiem til Holmkloster igien / oc der hand kom Nord til Sælø der døde hand.

Dette var K. Hagens Regimentis 28 Aar / oc der hand
1.246 betenckte Pafuens venlige Skrifuelse / sende hand Bud til Erckebispen / oc hand kom til hannem ; Kongen begierede at Erckebispen oc Bisperne vilde skrifue Pafuen til / at de maatte krone Kongen / Erckebispen oc Bisperne lode / som det behagede dennem vel / oc gafue suar at de vilde det gierne giøre / om Kongen vilde forøge deris Rettighed oc Friihed / oc suerie dem saadan en Eed / som K. Magnus Erlingsøn suorit hafde. K. Hagen suarede dennem : Kongerne hafue saa lenge gifuit eder Friihed / oc Rettebøder / at vi kunde lidet legge der til / oc hafue J dog sielfue videre brugit oc taget eder til / end som eder samtyckt oc lofuit hafuer værit : Dersom vi skulle suerie saadan en Eed / som Magnus Erlingsøn giorde / tencke vi at det skulle være os mere til Vanære end til Ære / Thi Magnus skiøtte icke huad hand suor / paa det hand kunde bekomme / det som hannem icke tilkom eller burde met rette / Men vi acte at det skal met Guds hielp icke giøris os behoff at kiøbe aff Eder / det som Gud hafuer os rettelig tilkaldet / efter vor Fader oc Forfædre / oc skulle J det vissselig vide / at vi skulle saa ærlige met Guds hielp bekomme Norrigis Krone at bære / saa at vi huercken skal kiøbe os den til / oc ey met nogen Vold eller Krigsmact tage eller røfue os den til / saa at vi siden saa friit oc frelselig kunde bære den met ære / som andre

andre kronede Konger udi andre Lande / eller skal hun aldrig komme paa vort Hofuit: Thi maa vi forbide den tid indtil Gud vil hielpe os der til. Oc nogen stund der efter sende Kongen sine Legater til Pafuen / oc begierede at hand vilde sende en Cardinal til Norrig / som kunde giøre Kongen den Ære / oc viie oc krone hannem.

Den Vinter der efter var Kong Hagen i Bergen / oc var det hans Regimentis 29 Aar. Om Sommeren der efter komme Gitzor oc Tord aff Jßland / oc gaufue deris Sag under Kongens egen Dom: Tord hafde slagis nyligen tilforn udi Skoge Fiord mod Brand Kolbeinssøn / oc blefue der mange døde paa begge Parter aff de beste Folck paa Landet. 1247.

Kongens Sendingebud komme om Høsten igien fra Pafuen / oc sagde at en Cardinal var forventendis den efterkommendis Sommer til Norrig / som skulde efter Pafuens Befaling giøre ald den Ære oc Tieniste met Indvielsen til Kronen / som hand kund oc burde at giøre: Oc strax lod Kongen gifue Erckebispen tilkiende / oc befalede / at hand skulde tilsige Bisperne oc Abbederne / oc de synderligeste lærde Mænd i Landet / at de met hannem komme tilstede i Bergen til den tid. Dißligeste sende Kongen Bud til Lænßhøfdingerne oc Lagmændene oc Hoffsinderne oc Befalingßmænd / oc alle de fornemste i Landet / at de skulde ferdige oc udflij sig paa det statligste / oc komme til Bergen den efterkommende Sommer til hans Krøning / oc sende hand Skib til Engelland / at hente hues hand behøfuede til saadan en Høitid / at hand kunde saa entfange oc tractere Cardinalen / som dennem baade sømmede / Oc Kongen bleff i Trondheim om Vinteren / oc var det hans Kongerigis 30 Aar.

Knud Jarl hafde da værit i Trondheim udi 4 Aar / oc hafde 4 Læn udi Trondheim at raade ofuer / oc hand fulde Kongen fra Trondheim til Bergen met mange ypperlige Mænd. 1248.

Der K. Hagen hafde regierit Norrigis Rige udi 30 Vin-

tre drog hand til Bergen / oc lod statlige berede oc tillfly mod Cardinalens Tilkommelse/ oc sin Krøning/ oc Cardinalen kom til Engeland/ oc K. Henrick tracterede hannem gandske vel/ de Engelske hafde stort Had oc Afuind til de Norske / oc sagde for Cardinalen/ at hannem ingen Ære eller Velvillighed skulde bevijsis i Norrig/ for sin Vmag oc lange Reise/ oc skulde hand der neppelig faa sin Vnderholding oc Føde nogen stund/ oc de affraadde hannem storligen at drage til Norrig/ oc holt hannem fore det store Hafs Grumhed/ oc Folckens Haardhed oc Vhandsomhed udi Norrig. Cardinalen suarede/ den tid jeg var tilforn i Norrig/ da hørde jeg megit andet got sige fra det Folck/ end J nu sige / oc befant jeg selff det same/ oc er mig sagt/ at der ere mange gode Christne Mænd i Riget/ oc en from vijs oc venesalig Konge/ deris Erckebiscop hafuer jeg seet oc talit met/ oc hør/ at der ere mange forstandige Bisper oc andre lærde Mænd i Landet/ oc er der (uden tuiffuel) ocsaa nogit andet got Gods hos: Jeg hafuer oc icken ude to Erinde til Norrig/ huilcke jeg haabis at dennem skal alle vel behage / Det ene er/ at predicke dennem JEsum Christum fore; det andet/ at krone deris Konge met Guds naade/ efter Pafuens Befaling/ icke frycter jeg heller fore at jeg skal fattis Kost oc Tæring udi Norrig/ oc hand gick siden til Skibs.

Vilhelmus Cardinal kom til Norrig Botolphi Dag/ oc forseilde ved Sire/ oc sende Bud til Kongen om sin Tilkomelse/ oc hand kom strax efter seilendis ind paa Vaagen / oc Kongen sende strax Bud ud mod hannem/ oc fordi det var silde dags/ bleff hand i Skibet om Natten/ oc sagde sig at ville der forbide indtil Kongen komme til hannem. Om morgenen steg Kongen paa sin forgylte Skib Dragen/ met sit Raad oc Hoffsinder/ oc drog ud til Cardinalens Skib/ oc alle Lænßhøfdingerne oc andre Befalings mænd lagde oc ud mod hanem/ met alle deris Skib. Kongen oc Cardinalen annamede huer andre megit venlige/ oc lagde saa ind til Bryggen; Der kom Bisperne oc Canickerne/ oc alt Klosterfolcket oc Klerkeriet met Proces mod Cardinalen.

Kongen

Kongen hafde ladet berede paa Christkirckegaard / at de skulde der forsamlis / oc der de komme alle tilstede / begynte Cardinalen saaledis sin Tale:

Det være Eder alle vitterligt / at vi ere komne i dette Land / at forkynde eder den Christelige Tro / oc at krone eders Konge / oc hafuer vor helligeste Fader Pafuen icke sent nogen Prest eller Munck eller ringe Mand til disse Erinde oc Bestillinger at udrette / men os som er en Cardinal oc Biscop met hans Fuldmact at løse oc binde / ligesom hand sielff Personlige tilstede vaare: Siden predickede hand lenge for Folcket / oc hand gaff dem Velsignelse / oc bad huer gaa hiem til sit Hus oc herberg / siden taledis Kongen oc Cardinalen ved / oc lod sig icke andet mercke / end at hand jo vilde giøre Kongē den største ære / som hand kunde / indtil Erckebispē kom / oc Cardinalē talede met hañem oc Bisperne / da kunde mād befinde / at hād var blefuē meget anderledis til sinds.

En Dag sagde Cardinalen til Kongen udi Christkircke / at efterdi hand begierede at større ære oc Tieniste skulle hannem giøris oc vederfaris aff den Geistlige stat / end andre Konger her i Riget for hannem giort var / oc ydermere end Landsens Sedvane var / da skulde hand oc betencke Kircken oc Kirckens Forstandere oc Personer met nogen ny Rettebod oc Friihed / oc begierede de at hand skulde suerie saadan en Eed / som K. Magnus Erlingsøn giort hafde / der først var kronet her i Landet. K. Hagen suarede: Vi formercke vel / at i tale det icke aff eder selff / men aff andre deris Fortale / vi ville gierne unde den Christen Kircke oc hendis Tienere saadan Friihed oc Rettighed her udi Riget / som de hafue udi andre Frii Kongeriger / der som Kongen oc den Verdslige Stat hafue sin Friihed Ret oc Verdighed saa frij oc ubeskaaren som den Geistlige: oc endog nogen for os hafue det lofuit oc samtyckt / som dennem ey burde at giøre / oc ey burde at gielde eller holdis videre end i deris tid / saa ville vi dog icke forkrencke voris Børn oc Efterkomeris Ret oc Friihed / oc met korte Ord ad sige: Dersom vi skulle kiøbe Kronen aff eder / da ville

vi heller miste den/ oc ingen Krone bære/ end vi ville tage nogen Vfriihed paa os/ oc forkaste oc forringe vor Friihed/ oc hafue I icke behoff at begiere det oftere aff os. Cardinalen lod sig sige oc losuede at det skulde udi alting være oc blifue efter Kongens egen Begiering/ oc hand lod kalde Erckebispen oc Bisperne for sig/ met Canickerne oc andre Geistlige/ oc gaff dem Kongens Suar tilkiende/ oc sagde der hos/ at Kongen hafde rettere at paa staa i denne Sag end de Geistlige/ oc at hand vilde saadant icke oftere aff Kongen begiere/ men vilde krone hannem met saadan Ære oc Herlighed/ som en Frii oc Frelsherre oc Koning sømmede oc burde.

Kongen gaff Cardinalen mange Landsens nødtørftighed tilkiende i den Christelig Handel/ oc Cardinalen raadde Bod paa/ oc beskickede oc forbedrede hues hand kunde/ hand viiede oc saa Apostel Kircken i Kongens Gaard.

Der Dagen skulde berammis/ paa huilcken Kongen skulde krønis/ vilde Cardinalen/ at det skulde skee paa en Apostels Dag: Men fordi Kongen var aff S. Olafs Slect oc Affkomme/ da vilde hand sielff/ at den Ære skulde hannem vederfaris paa S. Olafs Højtids Dag/ oc var der en langvarendis Regn samme tid paa Aarit/ Thi bleff it store Huß bered/ til at holde Krønings Giestebud udi/ huilcket Huß Kongen hafde ladet bygge ved Stranden/ oc var 90 Alne lang/ oc 60 Alne bret.

Paa S. Olfs Dag gick Krøningen an/ oc vare disse Herrer der ofuerverendis: Vilhelm Cardinal/ Erckebisp Sigurd/ Bisp Arne aff Bergen/ Bisp Askield aff Stavanger/ Bisp Torkild aff Oslo/ Bisp Pouel aff Hammer/ Bisp Henrick aff Holle paa Ißland. Saa oc disse Verslige Herrer: Hagen Hagensøn den unge Konge/ Grefue Knud/ Juncker Magnus/ Sigurd Kongens Søn. Disse vaare Raadet oc Lænßhøfdinngere: Gudi Jonssøn/ Lodi Gunnersøn/ Peter Povelsøn/ Gunnar Kongens Frende/ Monam Biscops Søn/ Find Gudisøn/

søn/Brynlolff Jon Oronnings søn/Sigurd Biscops søn. Nog vaare der 10. Abbeder/ oc der til Erckedegne/ Provister / oc meste parten alle Cannicker i Riget / der til 5 Lagmænder / oc Kongens Marschalck oc Fogeder oc Befalingsmænd ofuer Læ[n]e/ oc Høfuitzmændene ofuer Kongens Hoff/ met alle Hoffsi[n]derne oc de fornemmeste Bønder aff huert Læn. Der vaare oc mange udlændiske Mænd. Det regnede samme tid baade Nætter oc Dage / thi bleff der giort Tilding aff rød oc grønt Klæde / alt fra Kongens Gaard oc til Christkirckedør / baade ofuen ofuer oc paa begge sider / at mand kunde gaa frj for Regn / oc inde paa Kongens Gaard var det tieldet met deris Landtield oc Pauluner/ at huer kunde gaa til sin Herberg uskad for Regn.

S. Olafs Aften falt paa Søndagen / men paa sielf Høytißdagen efter Fromessen vaare ude i Byen/ bleff all Folcket ved Trommeternis Liud opkaldit til Christkircke/ oc ginge 80 Hofsinder udi Brynier / oc vel vebnede for Kongen at rø[m]me veyen / oc saaledis var Kongens gang til Kircken bestillet / at først ginge Hoffsinderne vebnede som nu var sagt / dernest ginge to Banermestere met tuende Kongens Banere/ siden ginge Fogederne oc Befalingsmænd i Lænene/ oc Kongens daglige Tienere oc Kammer Junckere/ vel klædde oc prydede / der efter framtraadde Raadit oc Læushøfdingerne met stadlige beslagne suærde/ saa ginge 4. aff Raadit oc baare en Skifue mellom sig/ paa huilcken Kongens vielse Klæder / oc hans Kongelige klæder vaare lagde. Der effter gick Sigurd Kongens Søn / oc Monam Biscops Søn/ oc baare huer en Rigens Sylffspier / ofuen paa det ene Spiir stod it Guldkaars / oc paa det andet en Guld-Ørn / efter dem gick den unge K. Hagen oc bar Kronen / oc Grefuen bar Suerdet. Siden gick K. Hagen mellom Erckebispen oc en anden Bistop / siden kom efter den menige hob. Ved Kongens Gaards Port møtte de andre Bisper/ Abbeder oc lærde Mænd udi Proceß/ oc begynte at siunge det Responsori-

 um,

um, Ecce mitto Angelum meum: oc ginge saa til Kircken / oc Cardinalen møtte hannem udi Kirckedørren / oc begynte met sine Kiercker at siunge / oc følgede saa Kongen til Altarit / oc der effter bleff Messen siungen / oc krøningen gick der siden for sig / met saadanne Ceremonier oc skick som der til hørde / oc effter Messen følgede Erckebispen oc alle de andre Kongen hiem igien udi samme Orden oc skick / oc lofnede oc tackede Gud. Siden aftagde Kongen sine Vielse klæder / oc tog sine Kongelige klæder paa / oc bar Kronen den Dag.

Kongen gick der efter met Cardinalen til det Hus / som Maaltid skulde holdis udi / det var flitteligt berrd oc omkring dragit met kostelige Drætter / beset met Guld oc Perler / oc met Silcke oc skiønne Tappeter. Folcket bleff saaledis skicket til Sæde / At Kongen sad ved den ene side inderst i Salen / oc Cardinalen ved hans høyre Side / oc siden Erckebispen oc Bisperne der ud ifra. Men ved Kongens venstre Side sad Dronningen / siden hendis Moder Fru Ragnhild / dernest Fru Christin Hagen Jarls Effterleffuerske / saa Cecilia Kongens Daatter / siden Fru Ragnfrid / oc dernest Abbedisser / oc Fruer oc Jomfruer met andre Hederlige Quinder.

Siden hafde Abbeder / Priorer / Canicker / oc andre lærde Mænd it Bord / oc Lænshøfdingerne (det er Raadit oc Adelen) sit synderlige Bord / desligeste Kongens Hoff Junckere oc Hoffsinderne deris Bord / oc siden alle de andre huer effter sin Stat oc Værdighed / saa at der vaare 13 Raader met Folck langs effter Husit / oc derforuden mange udi Tieldinger uden omkring Husit.

Den første Ræt indbaare disse Lænshøfdinger / Monam Biscops søn / oc Bryniolff Jonssøn / oc Gunnar Kongens Frende / oc Sigurd Biscops søn.

Det første Bægere iskiencktevnge K. Hagen for sin Herre Fader Kongen / oc Grefue Knud for Cardinalen / oc Sigurd Biscopssøn for Dronningen / oc Monam Biscopssøn for Erckebispen. Siden gick huer til sit Sæde.

Siden Maaltid hafde ende / lod Cardinalen begiere liud oc stilhed aff alle Giesterne / oc hand forklarede megit aff den Christelige Tro for dennem / oc der efter sagde hand / GVd være lofuit at vi hafue nu fuldendit oc udret det som os aff vor helligste Fader Pafuen oc alle Cardinaler befalit er / thi Eders Konge er nu kronit / oc vederfarit saa stor ære som ingen tilforn udi Norrig er hent / oc tacke wi Gud at wi icke lode os affraade eller affvende paa Veyen igien aff denne Reise som en Part nock raadde os oc sagde at wi skulle icke mange Mennisker finde her / oc de som wi funde skulle være ligere i deris skick oc adfærd effter vilde Diur / end effter Mennisker: Men nu see wi her wtallige mange deilige Mennisker aff dette Landfolck / som hafue deilige Sæder oc god skick oc adfærd / desligeste er her megit fremmet oc udlendsk Folck / oc saa mange Skib / at wi alldrig hafue flere seet paa it sted / oc er det troligt at de hafue ført megit Gods hid til eder. Os bleff oc sagt / at wi skulle icke faa her saa megit Brød oc Mad som wi kunde fortære / uden lidet oc ont. Men nu see wi her saa offuerflødige megit aff allehaande det som got er / saa at wi maa tacke Gud. Nu befale wi Gud baade Kongen oc Dronningen / Bisper oc lærde Mænd / Adelen oc all Folcket / oc bede hannem at wi kunde saa fuldende vort ærinde her hos eder / at det kunde skee hannem til Ære / oc Eder oc Os til evig Glæde. Siden gick Cardinalen til sit Herberge met sit Folck. Kongen bleff der efter nogen stund hos sine Giester / indtil Bordene vaare optagne. Siden talede hand til dennem alle / oc sagde dennem være sig megit velkommen / oc tackede dennem for deris lydighed oc velwillighed. Dette Giestebud

bleff saaledis holdet i det Hus udi 3 Dage / oc var alle ting kostelige oc rundelige tillafuet / saa at alle finge nock oc blefue vel tracterede / siden holt hand Giestebud udi Kongens Gaard i den Saal nest ved Søen udi 8. Dage met alle de Ypperste i Landet Geistlige oc Verdslige / oc talede hand oc Cardinalen oc Bisperne huer Dag sammen om Landsens Nødtørfft oc Gaffn.

Erckebispen oc Bisperne begierede atter at Cardinalen skulde gifue Kongen for at hand vilde tillegge dennem nogit aff sin Kongelige Rettighed: Cardinalen vilde det icke giøre / uden de vilde igien lofue at tillegge Kongen nogit aff deris Rettighed naar hannem trengde paa Rigens vegne / de begierede dog at Kongen vilde affsla nogit aff Leding oc Vdgifft ved Bønderne. Cardinalen begierede at Bisperne skulde da oc i lige maade affsla oc eftergifue Bønderne nogit aff Tienden oc Landgielden / oc anden deris Rettighed / det vilde de icke giøre / oc bleff den Handel saa huilendis.

Da klagede Bønderne haart at Bisperne toge Kirckens Tiende til sig fra Kirckerne / det forbød Cardinalen oc sagde / at Kirckerne skulde beholde deris Tiende oc anden Rettighed lige saa frj / som Bisperne deris Rettighed. Dislígeste klagede lærde Mænd at Bisperne toge Giestependinge naar de icke komme til Presterne eller der i Lænit / Cardinalen sagde at det var baade mod Guds Low oc den Christne Kirckis Low / at Bisperne skulde tage nogen Pendinge aff Presterne for Giesterij / oc den holding som de vaare Bisperne plictige oftere end naar de komme der i Lænit / uden saa var at Bisperne vaare krancke / eller i Kongens eller Erckebispens Bestilling / thi afflagde hand det alldelis.

Siden klagede Bønderne at Bisperne skattede dem naar de indtoge Høø eller Korn om hellige Dage / eller de droge Sild i Land om den gick til / thi tilstede Cardinalen at de maatte bierge Høø oc Korn om dennem trengde paa hellige Dage / disli ge-

ste fiske Sild/ om de den Dag ginge til/ undertagen paa de høyeste Fester oc hellige Dage om Aarit.

Hand afflagde oc all Jærnburd / oc sagde at det sømmede oc burde icke Christne Mennisker saaledis at friste Gud / oc formane hannem til at bære Vidne udi Menniskelige Sager/ met megit andet got som hand beskickede/ oc icke er her antegnit.

Efter K. Waldemaars Død i Danmarck bleff der stor tuist oc ueenighed mellom hans Sønner K. Erick / oc Abel Hertug ofuer Jutland/dertil hafde de Danske en stor Feide met de Lybske / thi lidde Kiøbmend oc Siøfarendis Folck mange steds stort Roff oc ofuervold naar de seilede gennem Danmarck. Vdi Grønsund blefue nogen Nordmænds skib røfuede / oc lige saa mange andre steds/ baade aff Danske oc Lybske / thi lod Kongen anholde nogen Danske oc nogen Vendiske oc andre Tydske skib i Bergen/ den samme Sommer som Cardinalen der var / oc lod all deris Gods arrestere, oc tage i sin forvaring/ Kiøbmændene søgte til Cardinalen/ at hand vilde giøre Bøn for dennem / oc for hans Bøn gaff Kongen dennem deris Gods igien / dog sagde hand sig ingenlunde ville lenger lade det wstraffet / at hans Folck skulde saa uskyldeligen røfuis oc ofuerveldis.

Den samme Sommer bleff Henrick vijet til Biscop udi Holle paa Island.

Cardinalen sagde/ at det var utilbørligt / at Islændingene icke hafde nogen Landsherre oc Ofrighed ofuer sig / huilcket gaf uden tuil aarsag til indbiurdis Mord oc Krieg / thi bleff effter hans Raad Biscopen oc Tord Kakall Islender udsende af Kongen/ at de skulde komme Island under hannem / der de komme paa Island / tog Tord under sig først den Part aff Riget / som hans Fader Broder Snore Sturlesøn hafde hafft/met all hans Gods. Siden tog hand andre Parter ind i Landet under Kongens Naffn. Der Tord drog Nord paa Landet / bleff hand haardelige forklagit for Bispen aff sine Wvenner / oc der kom

saa stor uvenskab mellom Bispen oc hannem / at de ey kunde blifue forligt. To Aar der efter drog Bispen til Norrig til K. Hagen / oc lagde sit venskab met Gitzor Islender / som end var da i Norrig / oc bad Kongen sende Gitzor paa sine vegne til Island / at indtage Landet paa hans vegne / da skulde det bedre gaa for sig.

Der Cardinalen hafde allting beskicket i Norrig / som da syntis at behøfue oc fornøden være / oc gifuet der sit beseglet Breff paa under Bans straff / huo det torde ofuertræde / da begierede hand orloff aff Kongen / oc Kongen gaff hannem got orloff / oc lod sin Frende Gunnar følge hannem Øster i Landet met fire skib / oc afftackede hannem met store Gafuer / baade hannem oc hans Mænd / desligeste gaff K. Hagen Erckebispen oc Bisperne / Raadet oc all Adelen / oc alle de Fornemste som der vaare komne til hans krøning / kostelige Gafuer. Siden følgede Kongen ud met Cardinalen til Florewaag met all sin Skibsflaade / oc der skildis de met stor kierlighed.

Cardinalen drog først til Stavanger / siden til Tonsberg oc til Oslo / oc beskickede huad der feilede i Religions sager / dernest drog hand til KongElle / oc der bad hand stefne allmindelig Ting / oc komme der mange ypperlige Mænd til hannem aff Gotland (vester Gylland) oc hand tackede Gud for hand kom
1249. til Norrig / oc drog siden til Suerig / oc derfra til Rom igien.

K. Hagen giorde sig ferdig mod Høsten / at drage Øster i Vigen / oc vilde blifue der om Vinteren / da kom til hannem Harald Kongen paa Mona (eller Moon) udi Suderøerne / hand var K. Olaff Gudrod Sønssøn / oc drog hand Øster met Kongen / oc var det K. Hagens Regiments 31. Aar.

Den tid var Konge i Suerrig Erick Ericksøn / K. Waldemars Systersøn i Danmarck / oc Grefue Vlff Karlssøn hafde mest Regiment ofuer Suerrige met Kongeriget / hand var K. Hagens gode Ven / oc affraadde hand K. Erick meget / som vilde yppe en Krig for den brand / som K. Hagen hafde giort i Værmes

meland / men der vaare mange Suenske Herrer oc Høfdinger / som raadde Kongen til at hefne det.

Magnus Byrgesøn Mandeskiold eller Manskiold / som hafde K. Ericks Syster / hafde da stor anseelse oc megit Raad i Suerrig.

Denne Winter som Kongen var i Oslo / kom Jfuer Torsteinsøn aff Dale til Kongen / paa Kongens vegne i Suerrig / oc spurde hannem / huad opretning hand vilde giøre oc gifue de Suenske Høfdinger for den wfred hand giorde i Wærmeland / Kongen suarede / ingen lyst eller kiede drog os der til / at giøre det farlige Tog ind i Wærmeland / oc brende for Wærmerne / oc ey hafde wi draget ofuer Eidaskouff i den meening / der som Wærmerne hafde icke holdet oc udgiort saa mange Røfuere Folck til Norrig / at røfue oc myrde / for huilcke wi miste mange duelige Mænd: Men efftersdi J tale der paa / da siunis mig raadeligest / at wi Konger mødis sielfue / oc gifue huer andre vor meening tilkiende der om / saa blifue wi enten forligte / eller Gud giør nogen anden Ende der paa / oc ville wi holde denne Møde i KongElle / Øster ved Landsenden / udi denne tilkommendis Sommer / om eders Konge saa got siunis. Der met drog Jfuer aff igien / oc de Suenske sende Bud tilbage / at de vilde møde i KongElle om Sommeren der effter.

Der Kongen var i Wigen / begierede Kong Harald aff Mana Cecilia Kongens Daatter til Hustru / som H. Gregorius Andersen aat hafde / oc det befalt Kongen vel / oc K. Harald trolofuede hende / oc skulde deris Bryllup staa om Sommeren i Bergen / Kong Hagen drog til Bergen / oc lod tilsige oc udbiude dem som skulde være met hannem til det Møde udi KongElle / Da kom oc til Kongen fra Vesten ofuer Hafuit Jon Dungadssøn / oc Dugald Rudersøn / oc vilde at Kong Hagen skulde giøre dennem til Konger ofuer den Nørdre Part aff Sydergerne.

Den

Den 14 Nat for S. Hans Dag om Sommeren bleff Ild løs i Bergen udi den Gaard som Strømmen kalledis / oc hafde det tilforn lenge værit tørck oc heed Veer / thi fick Ilden snart ofuerhand / Kongen kom der til met sit Folck inden for S. Peters Kircke / oc meente at vilde hielpe Kircken / oc faa sluckt et Ilden / men det var dem icke mueligt. Siden løbe de til Mariæ Kircke / oc vilde hielpe den / men Ilden fick ofuerhand / oc Kircken brende oc gick op i Slottet / oc der brende mange Mænd inde. Der Kongen kom ofuen for Byen / var Ilden forfærdelig at tilsee. Byfolcket veriede mod Ilden ved Sandbroen / Kongen gaff sig der hen met sit Folck / oc var der i stor fare / thi hand vofuede sig sielff megit ytterlig / oc der blefue mange skadde aff Ilden / Kongen sag sig derfor varligere fore / oc drog ud met en Baad til Kiøbskibene som laae for Byen / oc laante store Kiedle / oc lod dem opbære fulde aff Siøvand paa Bryggen oc slog paa Ilden / oc der met finge de met Guds Hielp oc Kongens Lycke sluckt Ilden. Nogen faa Dage der efter slog Torden ned i det hus som Juncker Magnus Kongens Søn var udi / oc reff Taget der aff nogen Fafne langt / oc var det Guds Naade at Ilden slog icke der ind eller feste i Husit / men Tordønnen slog der fra oc ud i it skib paa Vaagen / oc fleete masten fra ofuen til oc ned i kølen / saa at ingen kunde vide huor styckerne blefue / oc bleff dog icke uden en Mand død aff alle de som vaare nedre i Skibet / oc Skibet bleff intet andet at skade / Byen var brent all inden for Sandbro / oc ud fra den Gaard inderst ved Vaagsbonden.

Nogen Dage der effter giorde K. Hagen sin Daatters Ceciliæ Bryllup / met Harald Konge i Suderøer: Siden kom hans Folck til hannem som skulde følge hannem i Kong Elle til det Møde som hand skulde holde met de Suenske.

Der Kongen kom til Eldø Sund / gaff hand Jon Duegalsøn Kongenaffn / oc drog hand Nord igien met Dugalt / oc vilde drage hiem met K. Harald / men K. Jon bleff i Bergen

om Winteren/ oc Dugald drog Øster igien til Kongen/ oc bleff hos hannem den Winter.

K. Harald oc Dronning Cecilia seilede silde om Høsten fra Bergen met it stor skib oc megit Folck/ oc blefue de borte i Hafuit met skib oc Folck/ oc ingen viste huor de blefue. Det var Suderøingerne en stor skade at de saa snart miste den duelige Høfding/ som da var kommen i Suogerskab met saa mectig en Konge.

K. Hagen seilede Øster met 30 skib oc megit Folck/ oc laae lenge i Dyngø/ oc biede efter Erckebispen/ oc mange andre hans Mænd. K. Erick hafde forsamlet megit Folck i Suerrig/ oc drog ned i Liodhus (Løse) met Vlff Jarl/ oc Her Byrge sin Suoger/ oc andre Høfdinger met megit Folck/ oc vaare alle ridendis/ oc fordi K. Hagen var icke endda kommen/ oc de Suenske hafde icke megit Fitalie ført met sig/ da droge de op i Suerrig igien/ oc bleff Vlff Jarl kranck/ oc døde den samme Høst/ huilcket var Suerrige en stor skade: strax giorde K. Erick sin Suager Byrgi til Grefue/ oc bleff hand en ypperlig Herre i Suerrig/ oc haffde mest Landeraad met Kongen i Suerrig.

Icke lenge efter Vlff Jarls død/ lod Kongen oc Byrgi Jarl ihielsla H. Holmgier Knud Langissøn Vlf Jarl oc mange Hoffdingers Frende/ oc da bleff Philippus Her Holmgiers ypperst Raad oc Høffuitz Mand giord Fredløs aff Suerrig/ hand var Greffue Philippi Dotter Søn/ som bleff slagen ved Ager for Oslo/ oc var K. Hagens frende.

K. Hagen kom til Kongelle siden de Suenske vaare hiemdragne/ oc fordi de icke fundist der som det var acted/ da sende Kongen Einer Smørbag oc Provist Olaff op i Wester Gylland til Grefue Byrgi/ at forhøre huorledis Kongen i Suerrig var til sinds: Greffuen suarede hannem vel oc sagde sig gierne ville vere K. Hagens Ven/ oc begierede at de maatte findis om Sommeren derefter ved Gotelff/ oc giorde forbund oc venskab

 sam-

sammen: Sendebudene gafue Grefuen ocsaa tilkiende / at K. Hagen lod bede om hans Dotter Rikiza / til sin Søn den unge K. Hagen / det behagede Grefuen megit vel / oc hand var udi alle maade venligere mod dennem derefter end tilforn / oc sagde sig sielf ville tale met Kongen der om naar de fundis.

Denne tid døde Bisp Torkild i Oslo / oc bleff strax vijet i hans stede Hagen Skolemester / da vijede oc Erckebispen Hierward til Bisp ofuer Orcknø / oc drog siden hiem til Nidros / den Sommer hafde Erckebispen ladet bygge eller legge Grundvollen til Christkircke / saa langt som den nu er Vester bygt.

1250. Den Vinter bleff Kogen udi Vigen / oc var det hans Regimentis 32 Aar / oc da kom hans Sendingebud ned fra Gotland igien oc sagde hannem Tidende.

Der Kongen spurde til visse at Kong Harald hans Suaager var blefuen borte i Haffuit / oc icke kommen til Suderøer / da sende hand bud til Kong Jon / at hand skulde drage hiem / oc tage vare paa alle Syderøer indtil hand sende nogen anden Høfding der hen / oc Kong Jon drog hiem.

Kong Alexander i Skotland hafde stor begierlighed til det Kongerige i Suderøer / oc sende ofte sine Mænd til Norrig / oc vilde hafue samme Øer til Løßning / det samme hafde hand oc giort denne Sommer / dog hafde hand nogit andet forhænder / som icke var Kongeligt / Thi hand forsamlede en stor Krigßhær ofuer alt Skotland / oc actede at vinde Synderøer under sig / oc gaff sine gode Mænd tilkiende / at hand icke skuldt affstaa eller aflade / førend hand lod sine Fenicker flyfue Østen for Turßø Skier / oc finge underlagt sig alt det Rige / som Norrigs Konge hafde Vesten for Solunderhaff. Hand sende Bud til Kong Jon / at hand skulde komme til hannem / oc ginge der 4 Skotske Grefuer i borgen fore / at hand skulle drage frij oc felig til oc fra / huad heller de kunde forenis om deris Handel eller

ey: Kong Alexander bad Kong Jon oplade sig det Slot Biørneborg met de andre 3 Slot/ som hand hafde aff Kong Hagen i Norrig da vilde hand gifue hannem mere Land i Skotland at regiere oc blifue hans trofaste Ven: Alle K. Jons Venner oc Frender tilraadde hannem det / men Kong Jon sagde / at hand vilde holde den Tro oc Lofue som hand hafde tilsagt oc suorit K. Hagen/ oc ey saa opgifue hans Lande/ oc drog hand strax tilbage igien/ oc Nord til Liodhus.

Der Kong Alexander laa i Kialarøsund / drømede hand at der komme 3 Mænd til hannem / den første var prydet i Kongelige Klæder / oc var en tyck Mand paa vext / oc rød i Ansict / oc saae forfærdelig paa hannem: Den anden var yngre oc megit dellig oc kosteliger kled: Den tredie var større end de andre /oc megit framfus/oc spurde Kongen vredelig /om hand vilde drage til Syderøer: Hand suarede ja at hand det actede at giøre / oc underlegge sig det Rige / Manden suarede/ drag hiem igien / det skal være dig gafnligeste.

Kongen fortaalde sin Drøm / oc mange raadde hannem at drage hiem igien / Men hand vilde drage fort / oc strax der efter bleff hand siug / oc døde / oc Skotterne splytte deris Leding oc Forsamling / oc droge hiem igien/ oc toge hans Søn Alexander til Konge igien efter hannem: Syderøingerne sige at de tre Mænd vaare S. Olaff Kong i Norrig oc S. Magnus Jarl aff Orknø oc S. Columbus.

Kong Hagen giorde sig ferdig/at drage fra Oslo om Vaaren til Kongelle / at finde de Suenske saa som talit var/ oc hafde Kongen mange skiønne Skib / kostelige udstafferit/ oc hans Frende Philippus Laurentsøn var met hannem / oc Kongen lagde ind i Elfuen met stor brask oc bram. Der K. Erick det spurde /vilde hand icke bije de Norske Mænd/red op i Gotland igien/ oc Byrgi Jarl tøfuede i Liodhus. Der Kongen laa i Elfuen/kom

Her Mattheus til hannem paa Grefue Byrgis vegne / oc sagde hannem Helsen fra Grefuen / oc at hand var opdragen i Suerrige igien: Siden sagde hand til Kongen / Grefuen meente at I skulde findis venlige oc fredelige / men der hand spurde at I komme met saadan Mact / viste hand icke huorledis hand skulde forstaa det / thi drog hand aff igien / oc H. Mattheus talede icke meere / men drog strax tilbage. Kongen holt tale met sit Raad oc gode Mænd / oc forundrede sig at Her Mattheus drog saa snart aff igien. Gunnar Kongens Frende hafde Borgesyssel i Forlæning / oc hafde megen kundskab oc venskab met Grefuen / hand gaff fore at Grefuen kom vel tilbage igien til Kongen / om hand sende Bud efter hannem. Kongen bad Gunnar ride til Grefuen met Torlag Bost / oc tale lenger met hannem / end Mattheus hafde talit met Kongen. De rede til Grefuen oc funde hannem i Gotland / oc var hand da megit wblid i sin Tale / oc synderlig anckede hand der paa at Kongen kom saa sterck / Gunnar sagde / at Kongen giorde det icke for nogen mißtanckis skyld / eller nogen suig / men det var hans sedvane at drage altid met gode Skib velbemandede / oc hand bad Grefuen venlige / at hand vilde drage ned igien oc tale met Kongen. Grefuen suarede at hand det icke kunde giøre / thi K. Erick var dragen Øster udi Østergotland. Gunnar sagde at Grefuen hafde alting at raade udi Landsens Regimente paa Kongens vegne / oc at hand var baade Konge oc Grefue ofuer Landet. K. Erick hafde it wclart Mæle / oc kunde ilde tale / thi talede Grefuen altid paa Kongens vegne paa Tinglt oc i anden Forsamling. Grefuen lofuede paa det sidste at hand vilde komme / oc bad Gunnar drage ned til Liodhus / oc forbide hannem der. Der Gunnar kom igien oc sagde Kongen Tidende aff Grefuens komme / beraadde Kongen sig met sine Mænd / oc giorde sig ferdig at drage op til Liodhus mod hannem / Kongen lagde til ved Toskebacke Vesten for Aaen tuert ofuer fra Liodhus met all sin Flaade / oc bidde der

indtil Grefuen kom: Siden droge deris gode Mænd mellom dennem / oc talede om dette Giftermaal mellom vnge K. Hagen oc Grefuens Daatter / oc siden sende de huer andre Gisle at de skulde sielff findis / oc Grefuen drog Vester ofuer Aaen til Kongen / oc de talede venlige met huer andre / oc giorde en fast Fred mellom Norrig oc Suerrig / oc at ingen skulde holde hinandens Fiender eller Wvenner i sit Rige / oc der til skulde unge K. Hagen faa Grefuens Daatter til Hustru/naar det var Kongen oc Grefuen teckeligt at skulde skee / oc der met skildis de at met stor kierlighed / oc Kongen drog til Tonßberg / oc siden til Bergen.

Denne Høst kom Bisp Henrick aff Jßland/ oc klagede paa Tord Hakali / oc hafde Kongen sendt Breff til Jßland / oc stefnit Tord til sig / Kongen bleff den Winter i Bergen / oc var det den 33. Winter i hans Kongelige Regimente. 1251.

Om Vaaren spurdis de Tidende aff Suerrige at K. Erick var død/ oc var stor ueenighed blant Landsfolcket/ huem de vilde tage til Konge igien / En part vilde hafue Waldemaar Byrgi Jarlssøn/ oc K. Ericks Systersøn / fordi Kongens Syster arfuede hannem / men Philippus K. Knud Langis Søn holt sig oc nest til Riget / thi hans Fader hafde lenge værit Konge i Suerrig met K. Erick. Desligeste meente K. Magnus Brokissøn at hand var oc byrdig til Riget/thi hand var K. Knud Ericksøns Daatter søn / som lenge var Konge i Suerrig. Men Grefue Byrgi som hafde mest raad oc anseelse i Riget / forskaffede det saa / at hans Søn Waldemar bleff tagen til Konge / endog det fortrød de andre Høfdinger storlige / som vaare aff Kongelige Slect oc Stam.

Den Sommer lod Abel sin Broder K. Erick suigeligen ihielsla paa Sanct Laurenti Afften/oc lod sig siden tage til Konge ofuer Danmarck.

K. Hagen drog om Høsten Nord til Trondheim / oc da

kom til hannem Bisp Sigurd oc Tord Kakali fra Island: der vaare da mange Mænd aff Island udi Trondheim/ Bisp Henrick / Gizor Torwaldsøn / Torgils Skarde / Jon Sturlasøn Finbiørn Helsøn oc Semundssøner / Philippus oc Harald met megit Folck oc anhang paa alle sider / Bisp Henrick raadde Kongen ad sende Gizor til Island paa sine vegne/ thi Tord Kakali hafde meere søgt sin egen gafn oc fordeel paa Island / end Kongens/ oc blefue Bispens Ord betrode i den Sag.

Den Winter kom H. Knud Magnussøn K. Hagens Frende fra Suerrig / oc bleff hos Kongen om Winteren met megit Folck/ oc Kongen hafde Grefue Knud / oc H. Knud oc Erckebispen oc alle de beste Mænd til Giest udi Julen/ oc var dette K.
1252. Hagens Regimentis 34 Aar.

Denne Winter sende Kong Hagen Biørn Moisessøn til K. Abel i Danmarck met Brefue/ oc K. Abel sende oc Breff oc Budskab til K. Hagen/ oc bleff besluttet at Kongerne skulle sielfue findis ved Landemercket/ oc talis ved om hues deel K. Hagen hafde at klage ofuer de Danske.

Den samme Winter komme oc til Trondheim K. Alexandri Legater aff Ryßland / oc talede met K. Hagen om den vfred som der var mellom begge deris Skatlande / Finnerne oc Carelerne met stort Roff oc Mord / desligeste komme de at see Kongens Daatter Freuken Christin / oc spurde om hand vilde gifue K. Alexandri Søn hende. Kongen suarede vel til den handel/ oc sende Wigleig Prestsøn oc Borchert N. til Ryßland met K. Alexandri Sendingebud. Der de komme til Holmgaard annammede K. Alexander dennem venlige / oc de sette Fred mellom deris Skatlande / saa at Finnerne eller oc Carelerne icke skulle giøre huer andre nogen vold eller ofuerfald. Men den fred blef icke lenge holden/ oc fordi at udi den tid stridde Tatterne paa Ryßland/ bleff der icke megit suarit til det Gifftermaal som K. Alexander hafde omtalit / men K. Hagens Sendebud komme

igien

igien met herlige Gafuer oc skienck / som K. Alexander hafde sent hannem.

Om Vaaren drog K. Hagen aff Trondheim / oc sønder til Bergen / oc bleff der om Sommeren / oc H. Knud met hannem / da komme til Kongen H. Philippus N. oc H. Philippus Knud Langis søn / oc begierede at K. Hagen vilde undsette dennem met Folck / ad indtage deris Fæderne Rige Suerrig / men Kongen affslog dennem det oc sagde / at det var besluttet i den Fred oc forbund mellom hannem oc Byrgi Jarl / at ingen skulde styrcke hinandens Fiender. Siden droge de Herrer aff oc til Tyskland / oc bestyrckede sig udi Pommern / oc Wenden / oc Meckelnborg met Folck oc skib / oc droge i Suerrig / oc førde Byrgi Jarl Feide paa.

Kongen sende Bisp Henrick oc Gizor oc Torgild Skarde til Island / oc annamme den Part af Landet som hafde undergaaet Kongen / oc forsøge om de kunde legge de andre Parter aff Landet under hannem. Sæmunds Sønner gafue deris Part i Landet velvillig under Kongens vold / oc droge saa tilbage igien / oc deris skib bleff brut met dem / oc blefue icke uden fire Mænd biergit / men Bisp Henrick oc hans Selskab drefue tilbage met deris skib / oc det brød for dem / oc de blefue i Trondheim om Vinteren.

K. Hagen seilede om Høsten til KongElle at møde Kongen i Danmarck / oc var det mange Mands meening oc Tale at der skulde blifue giort Suogerskab mellom Kongerne met Juncker Magnus Kongens Søn / oc K. Abels Daatter / men K. Abel kom der icke / oc ey nogen Bud fra hannem / thi seilede K. Hagen Øster til Monstersund / oc der spurde hand Tidende aff kiøbmends skib / at K. Abel var icke paa veje til Norrig / thi seilede K. Hagen til Oslo igien.

Den Høst var stor Krieg oc Feide i Suerrig / oc tiden var nu kommen effter Kongens oc Grefuens forenelse / at Kongens Søn oc Grefuens Daatter skulde hafue Bryllup samen /

oc før den Krig som Grefuen hafde met fornefnde Herrer / da tenckte hand sig icke kunde komme til det Bryllup / thi fick hand det i sinde/at hand sende sin Daatter Rikiza til Norrig/oc mange ypperlige Herrer met hende/som vaare Bisp Lauritz aff Skare / oc Bisp Magnus aff Suerrig/ oc H. Karl Grefue Vlfsøn/ oc mange andre Herrer oc Velbiurdige Mænd / oc gaff hende megit Gods oc Pendinge met / oc var denne Ferd megit ypperlig/ hederlig oc statlig. De funde Kongen i Oslo / oc anammede hand dennem met allsomstørst ære oc værdighed / oc lod strax deris Bryllup hederligen giøre udi Oslo. Der efter droge de Suenske hiem igien / oc midler tid som de hafde værit udi Norrig/ hafde Byrgi Jarl holdet en Siacting met Herrerne / Philippus N. oc Philippus Knudsøn / oc Knud Magnussøn ved Herrevads Bro/ oc fick Grefuen dem fangne/oc lod deris Hofueder affsla/ met mange deris Anhengere/ oc synderlig de Tydske/ men de Suenske gaff hand Fred / oc bleff der met den Feide stillet/ men mange dømde wlige om denne Grefuens Gierning.

K. Hagen holt stor venskab met Keiser Friderick som før er sagt / oc de sende offte Bud til huer andre met store Gafuer oc skienck/ oc for den wfred som Kong Hagen hafde nogen tidlang haft aff de Lybske met Røfuen oc tagen fra hans Vndersaatte / der de førde Krieg mod de Danske / da hafde hand skrefuit Keiser Frederick til/ oc begierit at Nordmænd motte hafue frj oc fellig Seilatz til Lybeck / efterdi Lybeck var Keiseren undergifuen.

Den Sommer som K. Erick i Danmarck var suigeligen tagen aff dage / kom der Breff fra Keyseren til Kong Hagen / saa liudendis / at Keyseren hafde tilskrefuit de Lybske / at Nordmænd skulle hafue frj oc fellig Seilatz til Lybeck / oc lod Keiseren sig mercke i sin skrifuelse/ at hand saa megit actede K. Hagen for andre Herrer udi Nordlandene / at hand vilde giøre hannem til en Skytsherre paa sine vegne ofuer Lybeck / oc forlæne hannem den Ræt som hand hafde der ofuer / om hand det vilde begiere

lade/ oc om de Lybske icke vilde holde Fred met hannem/ Siden sende Kongen Biørn Moisissøn till Lybeck at giøre en stadig Fred/ oc hand sende H. Askatin oc Amund Haraldsøn til Keiseren om den sag at forhandle. Men der de komme til Fenedien/ spurde de at Keiser Frederick var død udi Apulia/ oc de droge ned igien/ oc vilde til Herre Conrad Keiserens Søn udi Suaben/ oc de blefue fangne paa Reisen/ indtil Herre Conrad spurde det/ oc lod dennem udløse/ oc der de komme til hannem/ annammede hand dennem vel/ men dog udrettede de icke saa deris ærende/ som de meente sig hafue kundet giort om Keiser Frederick hafde værit i Lifue.

Keiser Frederick regierede udi 39 Aar/ oc var en ypperlig Herre/ efter hannem falt Keiserdømmet saa/ at ingen hafuer værit hans lige derfra indtil denne Chrønickebog bleff først sammen skrefuit/ som var det andet Aar udi K. Magni Regimente/ siden K. Hagen drog Vester ofuer Hafuit.

Her Askatin kom hiem igien oc fant Kongen i Bergen/ oc sagde hannem saadanne Tidende som hand hafde/ oc Kongen gremmede sig for Keiserens død/ da kom oc Biørn Mosissøn hiem fra Lybeck/ oc hafde giort Fred met dem/ oc siden vaare de Lybske Kongens beste Venner.

K. Hagen var i Oslo om Vinteren effter unge K. Hagens Bryllup/ oc hafde da regerit Norrig udi 35 Aar/ da var 1253.
Bisp Povel udi Hammer død om Vaaren/ oc Erckebisp Sigurd døde udi Nidros i Faste den 2 Nonas Martij, oc bleff udi hans sted udkaarit Her Sorle Cannick i Hammer/ oc hand drog ud til Pafuen oc bleff vijet/ oc der hand kom igien/ vijede hand Hagen Prædicant i Hammer til Biscop udi Hammers Stifft/ oc Richard til Biscop ofuer Sudersøerne.

Om Vaaren drog K. Hagen Øster til Elfuen/ oc fand der Byrgi Jarl/ oc klagede for hannem huor løs K. Abel vaar i sine Ord/ at hand icke vilde møde i Kong Elle/ som hand lofuit

hafde / oc bedrog hannem slemmelig / i det hand efter hans Ord oc Lofuen giorde sig stor wmag oc bekostning: Grefuen klagede oc at de Danske hafde giort Suerrig megen wret met Roff oc Mandrab / der til hafde de styrckit hans Fiender / i det de hafde undset de Herrer met Folck at drage i Suerrig met / oc blefue Kongen oc Grefuen saa beraadde oc forenede / at de skulde samle Folck udi det Aar i begge Rigerne / oc berede alting til en Krieg / oc skulde Kong Hagen seile det efterkommendis Aar til Oresund met sine Skib / oc Grefuen skulde drage ofuer Land giennem Halland oc Skaane / oc giøre der all den skade hand kunde / oc skulle de findis i Orsund / oc der fremdeelis beraadslá huad de skulde giøre videre / om de Danske vilde intet got tilbiude.

Der effter seilede Kongen til Tonßberg / oc Grefuen drog op i Suerrig / siden drog Kongen Nord til Bergen / oc bleff der om Sommeren. Denne Sommer drog Bisp Henrick / oc Gizor / oc Torgils / oc Findbiørn ud til Island / oc indtog den Part i Landet som Kong Hagen da tilhørde / oc Snore Struleson / oc efter hannem Tord Kakali hafde twingit under Kongens lydighed / oc en part hafde Kongen sielff faaet aff Semunds Sønner / men Gizor kom strax i Bispens wvenskab / oc Bispen holt sig til Gizors største Wvenner / oc sagde at ingen ryggede oc forstørede meere aff det som Kongen vilde hafue fram oc hannem kunde komme til ære / end Gizor giorde / oc Torgils oc Gizor komme icke ofuer eens met huer andre / thi hannem siuntis at Gizor icke beviste megit aff den tro oc lofue som hand lofuede K. Hagen. Tord Kakali hafde faaet Forlæning aff Kongen udi Guledal / oc hand sende Colbein Gran sin Frende ud til Island.

Denne Sommer holt K. Abel strid met Friserne / oc bleff skut i en skouff oc døde / oc hans Broder Christoffer bleff Konge effter hannem.

K. Ha-

Kong Hagen lod lasue til Vintersæde i Bergen / oc hafde hand da værit Konge i Norrig udi 36 Aar / oc først om Vaaren sende hand sine Breffue oc Bud ofuer all Landet / oc lod udbiude en stor Kriegshær baade met Folck / Skib / Vaaben oc Fitalie / oc gaff dem aabenbare tilkiende / at hand vilde met den Hær drage mod de Danske / oc der hand var ferdig / seilede hand Øster til Tonßberg / oc sette sin Dronning oc Drotning Rikiza igien paa Tonßberg Slot. Da kom megit Folck til hannem / baade Norden aff Landet / oc aff Wigen. Kong Hagen seilede Øster ofuer Folden (Oslofiorden) oc lagde til i Hermdersund / oc der kom den største Part til hannem aff hans Hær. Siden drog hand ind i Rafnsholt / oc lod framsette det Skib som Gunnar Kongens Frende haffde ladet der bygge effter Kongens Befaling oc foresaffn / oc var it met de største Skib som ere bygde i Norrig. Skibet gick vel oc lyckelig aff Balckestocken / oc Kongen gaff det Naffn oc kallede det Korssuden (det er det hellige Korsis omsorg) oc drog siden til Flaaden igien / oc seilede sønder til Egerø / oc lagde ind met nogen lette Skib til Lindingsholm udi Elffen / oc der spurde hand at Byrgi Jarl var neddragen met sin Kriegshær / lige som de hafde tilsagt huer andre. 1254

Kong Hagen sende Juncker Magnus sin Søn / oc Gudi aff Mæle Nord i Raffnsholt at hente Korssuden / oc der de komme der / giorde de ferdig met en hast huis der seilede. Siden seilede de til Egerø / oc der de lode Kabelen løbe / suingede Skibet saa saare / at der gick Ild i Windaasen eller Spillet / men Juncker Magnus slog it Knabstob fuld aff Øll paa Windaasen / oc slucte der met Ilden / saa at Anckertofuit bleff intet at skade. Hand talede oc megit vise oc Mandelige Ord om samme Skib / før end de løbe aff Raffnsholt / ydermeere end de haffde forventet aff saa ung en Juncker. Der Korssuden (eller Korßsorgen) kom at legge

i Hafnen/ var den saa høi/ at hendis Bord vaare jefnhøje ved ofuerste aff Tieldingen paa de andre største Kongens skib/ det var 19 Alne høj fra Vandgangen oc op paa Borde/ saa at intet skib i Kongens Flaade kunde nær lignis ved det/ endog at ingen aff de Eldste Mænd haffde nogen tid seet saa mange store skibe udi nogen Leding her udi Norrig. Aff denne Rustning oc skibsflaade gick saa stort Ord oc rycte giennem Halland til Danmarck/ at mange tenckte at ingen skulde kunde giøre denne krigshær modstand. K. Hagen hafde mange ypperlige Herrer met sig/ som var først hans egen Søn den unge K. Hagen/ saa K. Jon oc K. Dugal aff Suderøerne/ Juncker Magnus Kongens Søn/ Her Sigurd Knudssøn. Aff Lænshøfdingerne oc den ypperste Adel følgede Kongen/ Peder aff Giske oc hans Søn Nicolaus/ Gudi aff Mæle/ oc Brynjulff Jonssøn. Der Kongen laa i Hærø/ kom Erckebisp Sorle til hannem fra Pafuen/ oc var hand først ankommen ved Tønßberg/ oc Dronningen hafde faaet hannem Roers Jacter/ som hand drog til Kongen met/ oc kom Biscop Arne aff Bergen/ Biscop Eskild aff Stavanger/ oc Biscop Hagen aff Oslo ocsaa til Kongen/ oc vaare da mange Prester oc Lærde Mænd/ baade hos Kongen oc Bisperne.

Der K. Hagen laae ved Liudisholme/ da var Byrge Jarl Østen ved Aaen hos Guldbergs Eid met 5000 Mand/ der vaare oc mange ypperlige Høfdinger met hannem/ som vaare Karl Vlff Jarls Broder/ oc Her Karl Vlff Folckissøn/ oc Karl Rueffe/ Jon Englissøn/ oc mange andre ypperlige Herrer aff Suerrig. Disligeste K. Anders aff Scythia/ som var K. Alexandri Broder aff Holmgaard eller Ryßland/ oc var fordrefuen aff sit Land aff Tarterne.

K. Hagen den unge drog til Byrgi Jarl/ oc den Søndag for Sanct Hans dag drog Byrgi Jarl met hannem ofuer til K. Hagen/ oc talede megit sammen om deris forsæt/ oc Grefuen

gaff

gaff Kongen tilkiende at Dane Kongens Sendingebud laae ved Aaen ofuen for Guldbiergs Eid / som vaare to Biscopper oc 15. Riddere / oc mange andre gode Mænd / oc vilde forliges met hannem / for hues hand hafde paa Nordmændenis vegne at kiere oc klage ofuer de Danske / oc der Sendebudene komme til tals met Kongen / da holt Byrgi Jarl meere paa de Danskis side / end Kongen hafde tenckt eller forvent aff hannem / dog blefue de saa fordragne efter Kongens egen begiering / at de Danske skulle betale oc igien gifue de Norske alt hues som bevisis kunde / at de hafde mist oc tagit skade paa for de Danskis skyld / oc betale en Part der aff udi den tilkommendis Høst / oc for det som igien stod / skulde K. Hagen hafue Halland i Pante / indtil det bleff betalit / saa at Nordmændene kunde være skadisløse. End hues K. Hagen skulde gifue de Danske igien / aff det som hand hafde ladet optage for dennem / det skulde hand til nestkommendis Høst betale.

Denne Forligelse bleff saaledis besluttet oc samtyckt paa begge sider / oc gifuet Breff oc Segel derpaa at skulde uryggelig holdis oc efterkommis. Oc der efter hafde Kongen oc Byrgi Jarl nogen hemmelige Raad oc Tale sammen / oc droge siden huer i sit Rige / oc Kongen kom til Tonßberg om S. Peders tid / oc gaff all udbodsfolcket hiemloff. Om Vaaren der effter drog Kongen Nord til Bergen / oc om Sommeren sende hand Aslag Guß Øster til Landsenden / met hues Pendinge hand skulde gifue Kongen i Danmarck. Men der hand kom Øster til Elfuen / fornam hand der ingen aff de Danskis Sendebud / som skulde anamme Pendinge / oc betale huis de hafde udlofuit / men hand fand der Byrgi Jarl som gaff tilkiende at K. Christoffer vilde ingen Pendinge lade betale den Sommer / men vilde sielff Personligen tale met K. Hagen den nestkommendis Sommer / oc giøre da allting ist klart / oc raadde Grefuen der til / at det motte saa skee / der met drog Aslag hiem igien / oc Kong Hagen drog

Nord til Trondheim / oc var det om Vinteren / huilcket var
1255. hans Kongerigis 37 Aar / oc om Vaaren udi Faste drog hand til Bergen igien.

Samme Aar døde Erckebisp Sorle die Philippi oc Jacobi, oc nogit tilforn var Peter aff Giske blefuen død i Trondheim/Canickerne udkaarede til Erckebisp igien Einer Smorbach/ Gunnar Grinbachssøn/oc sende M. Henrick oc M. Otter til Paris til hannem/oc gafue hannem den udkaarelse tilkiende/ oc de hafde icke atspurd Kongen i den Sag.

Om Sommeren seilede K. Hagen Øster til Elfuen efter Byrgi Jarls begiering at finde K. Christoffer / som da oc kom. Der de taledis ved om den forligelse som deñem var giort imellom/sagde K. Christoffer at Bisperne hafde videre forstaaet oc handlit i den sag/end hand dennem befalit hafde / oc hafde hand megit sin trøst til Byrgi Jarl / som oc siuntis at styrcke megit de Danskis sag/ endog hand lod sig høre at hand gierne vilde at de skulde forligis/ oc K. Christoffer drog aff igien uden all forligelse / oc drog igiennem Halland / oc lod udkaste alle Broene / som hand hafde ofuerredit/oc K. Hagen seilede Nord i Wigen/ oc bleff der om Sommeren.

Vdi denne forgangen Vaar døde Sigurd Kongens søn/oc Biscop Askild i Stavanger. Samme Sommer sende Kongen Biscop Sigurd til Island met mange skrifuelser / oc Sigurd Silcktroje met hannem/at see huor trolige oc flitelige Biscopen forfreṁede Kongens ærinde. Kongen sende oc sin Steffning til Gizor/oc nogne flere der paa Landet / oc bød dennem at koṁe til sig/oc der Biscopen oc Sigurd koṁe til Island / spurde de at om Høsten tilforn hafde Eiolff Tostensøn oc Rain Kodransøn oc Colbein Gram indebrent 3 aff Gizors sønner udi Fluemyr/oc mange flere met dennem / oc Gizor hafde igien om Vinteren ihielslagit Colbein Gram selff ottende / oc om Vaaren hafde Odd Toresøn dræbt Rani selff femte udi Grimsbø / oc der var stor indbyrdis Feide paa Island. Der Bisp Henrick spurde deris

ris komme/ red hand mod dennem sønder paa Landet / oc der hafde Biscop Sigurd fundet Gizor / oc baade Bisperne talede Gizor til oc raadde hannem at drage til Kongen/ oc hand giorde sig ferdig oc skickede Odde Toresøn ofuer Skagefiords Læn / oc gaff hannem all sin sag oc fuldemact imod de Mordbrendere / som hafde indebrent hans Sønner / men Tore Tott skickede hand ofuer sit Fæderne Gods/ oc skulde hand giøre Odde bistand mod Eiolff oc hans Selskab. Gizor seilede til Bergen/der fand hand Tord Kakali sin største Wven / oc siden seilede hand Øster til Wigen/ til Kongen.

Den Winter der efter var Kongen udi Bergen / oc var det hans Kongerigis 38 Aar / Tord Kakali var paa Slottet / oc Gizor i Byen. Om Vaaren kom Erckebisp Einar i Landet igien fra Pafuen / oc drog strax Nord ved Landet til Trondheim/oc vilde icke tale met Kongen/det fortrød Kongen oc siuntis hannem underligt. 1256.

Denne Sommer sende Kongen til Jsland Jfuer Engelsøn at forfremme Kongens sag met Biscopens hielp/som Kongen trode megit vel at hand kunde faa lagt Jsland under sig/men Gizor fick Forlæning aff Kongen udi Trondheim / oc Tord Kakali øster ved Skijne. Der Jfuer kom til Jsland spurde hand at Eiolf oc Rafn hafde dræbt Odde Toresøn om winteren i Gieldingeholt/men om Sommeren hafde Torweld Tordsøn oc Torgils Bodwardsøn oc Sturle Tordsøn strid paa Tuterøier mod Eiolf oc Rafn/oc bleff der Eiolff slagen/ oc Rafn flydde. Jfuer bleff i Skaaleholt hos Biscop Sigurd om winteren/ oc siuntis hañem at Biscopen icke megit flijd lagde paa at forfremme Kongens villie/ thi drog hand om Vaaren Nord til Skagefiord/oc fand Biscop Henrick oc Torgils Skarda / som da raade ofuer det Læn / oc Jfuer gaf hañem sit ærinde oc Kongens villie tilkiende/de suarede hañem vel/ oc lofuede hannem all bistand / oc gafue alle Bønderne i Skagefiordē hans ærinde tilkiende/ oc det kom saa langt

at alle Bønderne udi Skagefiord oc Øjefiord oc udi Nordlendingers Fierding losuede at gifue Kongen i Norrig Skat / saa stor som de blefue forenede om met Jsuer / oc hand seilede til Norrig om Sommeren / oc hafde icke saa megit udrettet som hand gierne vilde paa Kongens vegne / oc skyldede hand mest Gizors Venner oc Frender derfore.

Der Erckebisp Einer spurde til Trondheim at Kongen var nogit fortørnit / fordi hand icke drog til hannem oc talede met hannem / efter at hand var hannem saa nær / da drog hand til Bergen / oc der hand kom til Bergen / anammede hand hannem megit venlige / oc de talede megit sammen / oc fordi at Erckebispen var den unge K. Hagens besynderligste Ven/thi hand gaff hannem Kongenaffn / da raadde hand Kongen at hand skulde skifte Landet mellom sine to Sønner udi sit lefuende Lifue. Kongen førde den Handel for sit Raad oc gode Mænd/ de raadde megit ulige i den Sag/oc en part holde paa unge K. Hagens Haand / oc en part met Juncker Magnus / thi gaff Kongen paa det sidste saadan suar herom / at det var best at Gud skifte oc delede Riget mellom dem naar den tid komme. Kongen oc Erckebispen skildis met største Venlighed. Den Sommer hafde unge K. Hagen send sine Mænd til Kongen i Castel udi Hispanien met nogen Falcker oc anden ting som der var sield siunt oc affholden / oc Kongen hafde annammet dennem megit venlige/ oc de tøfuede der nogen stund hos hannem.

Den nestkommendis Winter holt Kongen sin Jul udi Bergen/ oc var hans Kongerigis 39 Aar. Om Vaaren sende
1257. hand Tollag Bose met nogne andre til Erckebisp Jacob udi Lund/at forfare om K. Christoffer vilde nogit holde aff den forligelse som giort var mellom dennem. Erckebispen tog vel mod Tollag / oc lod hannem blifue hos sig saa lenge/ hand sende sine Mænd oc Budskab til K. Christoffer / at forfare den leilighed/ der Erckebispens Mænd komme til Kongen / oc funde hannem

i Rois-

i Roiskilde/ oc hand forstod deris ærinde/ holt hand dennem hos sig/ oc sende nogne Mænd ofuer til Skaane/ at tage K. Hagens Sendingebud/ at føre dennem til sig/ men Erckebispen bleff atvarit/ oc hand fick Tollag oc hans Mænd Hæste/ oc de rede op i Suerrige/ oc en part blefue igien hos Erckebispen/ dog hemmelige. Tollag red igiennem Suerrig oc i Wigen/ oc siden Nord til Kongen/ oc gaff hannem all dette tilkiende/ oc at Erckebispen lod hannem sige/ at hand icke torde forvente sig/ at Kong Christoffer vilde gifue Nordmænd nogen Pendinge/ eller holde nogit aff den giorde Forligelse.

K. Hagen lod sig icke megit mercke for den sags skyld/ men strax der efter giorde hand sig ferdig met nogne sine skib/ oc seilede Øster til Tonßberg/ oc lod der fra udskrifue oc udsende sine udbods Brefue ofuer all Wigen/ oc bød til sig alle sine Læns Høffdinger oc Befalings Mænd/ oc forsamlede snart en stor Kriegshær/ oc en stor Flaade skib/ oc seilede Sønder i Egerø/ der forsamledis all hans Folck til hannem/ oc hafde hand da heden ved 300. skib.

Hand sende Ogmund Krøgedantz/ oc Arnbiørn Posse/ oc Baard i Hestbø met Aslag Powel oc Amund Haraldsønner/ met en stor part aff sine Skibsflaade sønder til Glumsteen udi Halland/ oc bad dennem der gaa paa Landet/ at røfue oc brende oc forøde Landet/ oc sende hand Jon Drotning oc Jon Lodinsøn oc Tord Kakali met en part Folck til Giedskier/ oc de røfuede oc brende saa vide som de droge i Landet/ oc droge siden tilbage igien met stor Roff oc Bytte/ dog drefue nogen skib løse for dennem/ oc brøde paa Landet/ men de hafde tagit Folck oc Gods aff dennem tilforn/ oc finge ingen merckelig skade.

Bartholomei Dag falt paa en Torßdag/ oc da ginge Nordmænd paa Landet/ oc de brende Landet vide/ indtil den Aa Eidre/ oc Folcket undflydde/ dog komme de ofuer mange oc dræbte dem. Om Søndagen der efter komme nogne Danske Her-

rer met megit Folck ofuen aff Landet / oc da vaare Nordmænd komne til Skibs oc laae i Hafnen / uden nogen saa som hafde glemt sig paa Landet for Bytte skyld / oc blefue de alle dræbte. Der effter seilede Nordmænd aff fra Glumsteen igien / oc brende de siden den Kiøbstad Arenæs.

K. Hagen laa i Egerø indtil all hans Flaade kom Sønden til igien / oc gafue hannem deris Reise tilkiende / oc der hand formerckte at hans Folck haffde giort stor skade i Dannekongens Land / da betenckte hand huorledis hand best kunde sla det an / at hans Land kunde blifue i Fred for Danekonning / oc hand holt Raad der om met sit Raad oc gode Mænd / oc blefue de saa beraadde / at Kongen sende sin Predicant Simon oc Broder Sigurd til Kong Christoffer / oc lod hannem adspørje om hand vilde holde Fred oc Forligelse / eller Krieg oc Feide met Nordmændene / oc der de haffde fundet hannem oc rycket deris Ærinde / komme de igien met saadan suar / at hannem fortrød storlige / at Kong Hagen haffde giort indfall i hans Land / oc lod hand sig icke høre eller mercke at hand vilde holde nogen Forligelse.

Der Kong Hagen seilede aff Egerø / lod hand sin Søn K. Hagen den Unge ligge igien ved Elffuen til Landeværn / oc laa hand i Strømssund met alle de største Skib / oc met hannem Ogmund Krøgedantz / oc mange andre Læns Høfdingerne. Kong Hagen seilede til Tonßberg / oc siden Nord i Landet / oc der hand kom til Øster Agdesiden / da kom der til hannem Elias Præst / som unge Kong Hagen hafde sent til Hispanien / oc sagde at Kongens Sendebud aff Castel vaare komne her i Landet / oc deris Øffuerste hed Her Frantz / som vilde paa deris Herris vegne giøre Forbund oc Venskab met hannem. Der Sendebudene nu komme til Kongen / gaff hand dennem it got Suar paa deris Ærinde / oc forskickede dennem til Tonßberg om Winteren / at forvente en endelig

Ug Beskieden / naar Kongen kom Norden aff Landet / oc finge beraad sig met sit Raad oc gode Mænd / siden seile Kongen til Bergen / oc kom Jffuer Engelsøn den Høst fra Jsland igien.

Kong Hagen den Vnge laa igien udi Strømsfiord met Kongens Flaade som før er sagt / oc baare Haldingene stor frygt oc Fare for hannem / oc hand paalagde dem som herneſt hos bode / oc icke var brent fore / at gifue hannem nogen hundrede stycker Fæ til Brandskat / eller hand vilde komme oc gieste dennem lige saa met Roff oc Brand som de andre var skied / derfore gafue de hannem Brandskat / en part Queg oc slacter / oc en part Vox / Lærit eller Pendinge: Siden seilede hand til Tonßberg / oc actede at blifue der om Jul / men hand fick Bud fra Ogmund Krøgedantz oc de andre Læns Herrer Øster ved Elfuen / at hand vilde komme dennem til hielp mod de Danske / som haffde giort nogen indfald i Landet / thi seilede hand tilbage igien met sin gandske Flaade til KongElle / oc lagde sine Skib der / oc hand bleff selff paa Slottet som stod paa Holmen ved KongElle indtil Fasten / da fick hand skriffuelse fra sin Herr Fader / at hand skulde seile til Oslo / oc forblide hannem der indtil hand kom Norden aff Landet / oc kunde gifue den Spanske Legat suar paa sit ærinde / thi seilede hand fra KongElle paa Askeonßdag / oc strax efter hand var kommen til Oslo / komme hannem Breffue fra sin Hustruis Fader Byrgi Jarl i Gotland / at hand skulde strax met det første komme Øster til hannem / oc fordi hans Fader K. Hagen var icke endnu kommen Norden fra / da seilede hand fra Oslo oc til Tonßberg / oc bleff hand nogit kranck paa Vejen / men bleff dog strax til paß igien / thi gick hand til skibs udi Tonßberg / oc seilede Øster til Elffuen / oc lagde op i Liodhus (Løse) udi Dimmelwge / oc fant der sin Hustruis Broder Kong Waldemaar aff Suerrig / hand undfangede hannem met største blidskab

oc kierlighed / oc de rede tilsammen op i Gotland / der Byrgi Jarl spurde at hans Suager var kommen i Suerrigis Rige / da holt hand tale met sine Mænd oc all sit Folck / oc bød oc befalede at de skulde allesammen venlige oc met største ære undfange hans Suaager met alle sine Mænd / oc forbød dem under høyeste straff oc peen / at ingen skulde spotte Nordmændene / eller kalde dennem Bagger / eller nogen anden forhaanlige Nafn / eller i nogen anden maade tale dem foracteligtil / oc ihuo dets befands at giøre / skulde icke bøde met andet / end met Lifuet.

De Suaagre vaare allesammen om Paaske udi den By Lœne / oc giorde Byrgi Jarl oc hans Søn Kong Waldemaar deris Suaager den unge K. Hagen stor æris bevijsning / paa Paaskedag ledde de hannem mellom sig til Altarit at ofre / oc lode hannem altid gaa mellom sig / oc skildis met største venlighed / oc K. Hagen drog ud til KongElle / oc tøfuede der nogen stund / Hand red gierne ud met sin Høg oc Hunde at forlyste sig / oc en Dag lod hand sig ofuerføre ofuer Aaen paa Huløen / som hand pleyede at giøre / oc der hand kom igien bleff hand kranck / om Natten der effter gick hand strax til Skibs oc fick god Bør / der hand kom til Oslofiorden / forøgede Siugdommen sig / oc hand lod sig strax føre paa en RoerJact ofuer til Tonßberg / oc laa hand kranck i Klosterit / der komme hans Læger til hannem / desligeste den Spanske Legatis Læge / men Siugdommen fick ey dis mindre ofuerhand / oc døde hand den 5. Dag udi Maymaanet / met sine Venners oc all Folckens store Bedrøfuelse / thi hand var en megit vennesalig Herre / oc der til rjg paa Gods oc Pendinge / oc dog giefmild. Paa sin skickelse var hand en høy Mand / oc vel voxen oc deilig / oc vel skicket paa alle sine Lemmer / hafde deilige oc skarpe Ojne / oc it deiligt Ansict / hand var oc megit sterck oc før / i den raskeste oc snariste for alle sine Mænd / oc den beste Ridder i Norrig. Hans Lijg bleff ført ind til Oslo / oc begrafuit i Halwards Kircke / der som K. Sigurd Jerusalemsfar var begrafuen.

K. Hagen var den Winter i Bergen / som var hans Kongerigis 40 Aar / der hans Predicant kom fra Danmarck igien / 1258.
formerckte hand vel at der vilde icke lenger holdis Fred aff de Danske / thi lod hand udbiude Folck ofuer all Norrigis Rige / oc skreff Erckebispen oc alle Bisperne til / at de skulle komme til hannem / oc drage i denne Leding met hannem. Hand lod oc udsette det skib som hand hafde ladet bygge for Bergen / oc kallede det Mariæ Suden (Mariæ sorgen) oc fløy Ilden aff Lundene (eller Rullerne) den tid Skibet gick aff / huilcket var holdet for it got Tegn. Siden seilede hand Øster ved Landet / oc der hand kom til Agde / fick hand tidende aff sin Søns dødelige affgang / huor ved hand bleff storlige bedrøfuet / som icke er at forundre / oc der hand kom Øster til Tonßberg / lod hand kalde til sig Erckebispen oc Bispern / met Raadit oc de bæste Mænd / at beraadsla met dennem om de Spanske Herrers ærinde / som begierede hans Daatter Jomfru Christina / deris Konge til Hustru / eller en aff hans Brødre / huilcken hende sielff behagede / oc efter Erckebispens oc de vijseste Mænds Raad gaff Kongen dennem saadant suar / at hand vilde sende sin Daatter met dennem til Spanien / dog saa / at naar hun der kom / skulde hun sielff kaare sig der til Mand / enten Kongen eller nogen af hans Brødre / som hende sielff best befalt efter hendis Metfølgeris oc gode Mænds Raad / oc lod Kongen strax berede it skiønt skib til den færd / oc Biscop Peter aff Hammer / oc Simon Kongens Prædicant / met flere lærde Mænd skulde følge Jomfruen ud / der til Jfuer Engelsøn / Tollag Bose / Lodin Lepper / Amund Haraldsøn / oc mange andre Herrer oc ypperlige Mænd / der hos mange Fruer oc Jomfruer oc andre Møer oc ærlige Quinder. Kongen gaff hende met sig saa megit Guld oc purt Sølff / met kostelige Foder oc Graaverck / oc anden saadan dyrebar ting / at aldrig bleff nogen Kongens Daatter tilforn saa rigelige udgifuit aff Norrig.

Der de vaare ferdige / oc paa det hederligste oc stadligste udredde / seilede de aff Norrig oc forfelde under Engeland ved Jærnemøde (Jarmye) oc skal her efter mere blifue sagt om deris Reise.

Der Kong Hagen var i Tonßberg / kom der megit udbods Folck dagelige til hannem aff all Vigen / oc samme tid kom til hannem fra Danmarck / Absalon Predicanter / som var Provinicial ofuer alle andre Predickere / udsent aff Danekonning / oc begierede at Nordmændene icke skulde stride eller røfue paa Danmarckis Rige: Thi K. Christoffer vilde holde et mode met K. Hagen / oc forligis met hannem efter gode Mænds raad: Kong Hagen gaff sit Raad oc Høfuitzmændene det tilkiende: Oc suarede at K. Christoffer var icke troendis i den Sag / thi hand hafde lidet holdet aff den Forligelse som før var giort / derfor gaff K. Hagen Broder Absalon saadant Suar / at hand vilde seile met Fred oc Rolighed til Danmarck / oc fare fredelige / indtil hand kunde forfare / om K. Christoffer vilde forligis / eller om disse hans Ord oc Bud vaare uden Falskhed / Suig oc Bedragerij / dermet drog Absalon til Danmarck / oc Sigurd Prior met hannem / som hafde den forgangne Vinter dragit mellem Kongerne.

Derefter giorde Kong Hagen sig ferdig fra Tonsberg / hand førde sielff Mariesorgen / huilcket Skib var bygt efter Drage lignelse / oc met 30 Rum / oc var det skickeligeste oc skøniste Skib som nogen tid hafuer værit bygt i Norrig / Dragehofuedit som var fore paa / var forgylt / oc ligesaa Finderne Lagsborde / oc Rompen eller Stærten bag paa: Seglet var fordeelt met atskillige Farfue: Kongen hafde oc mange andre store oc skøne Skibe / oc naar Solen skinede / var det lige som mange Ilde brende aff de forgylte Stafne oc Hofueder oc Fløje oc forgylte Skiolde / som hengde paa Stafuene. Der

Kon-

Kongen kom Østen for Fiorden / kom der megit Folck til hannem: Oc aff Hardanger Tore Grepsøn/oc Baard Grosøn seilede paa Erckebispens Skib/oc brøde Stafnen aff/ saa at den fald i Vandet met Skioldene/oc Fløjen feste i Toris Segl / oc hand seilede bort met den/ Erckebispen lod hente Stafnen oc Skioldene met en Baad / oc lod feste Stafnen hart oc fast i sit sted igien/ oc hengde Skioldene uden ofuer / oc seilede efter Kongen til Egerø. Der Kongen fick det at vide / at Erckebispens Skib var brut/ da lod hand det nock befinde/ at det var hannem imod: men en part sagde / at Skibet var mindre brøt end Bispens Mænd giorde Ord aff : Der Erckebispen det spurde / lod hand tage Stafnen aff igien / oc kaste den i Vandet / oc dreff den der i Stranden : Det stod da saa passelig mellem Kongen oc Erckebispen / endog der bleff lidet om talit / Men mod Juncker Magnus var Erckebispen megit blid oc venlig / oc met saa andre.

Der Kong Hagen laa i Egerø / holt hand samtale met sit Raad oc Lænßhøfdinger oc gode Mænd / oc gaff dem tilkiende den store Skade som Riget hafde faaet aff den unge Kong Hagens død / dog trøstede hand dem der ved / at her var endnu gode raad forhaanden / om de vilde tage Juncker Magnus til Konge igien/udi hans afgangne Broders sted / oc talede Kongen lenge der om / oc megit vijsligen oc vel / oc de suarede alle vel der til / oc besynderlig Erckebispen: Da sagde Kongen til Erckebispen : Det sidste gang vi talede tilforn sammen om Landet at skifte mellem Vore Sønner / da vilde J oc mange aff Vor Raad alleeniste unde Hagen Vor Søn / Konge-Nafnit efter Vor død / oc Magnus at være en Hertug / oc J forundrede Eder/ at Vi icke strax giorde saadant Skifte mellem dennem / Men Os siuntis icke got eller let at giøre Wlighed oc Forskiel mellem vore Ecte Sønner / Thi befalede vi

wi Gud den sag at skifte saa som wi altid hafue giort. Nu hafuer Gud hedenkaldet den som J alle vilde ophøje / oc den er nu igien som J mindre ære vilde unde / thi ville wi gierne vide huorledis J ere nu til sinds mod hannem. Erckebispen suarede / wi bekiende vel / at wi begierede at en skulde aleeniste Konge være i Norrig / oc det unte wi heldst eders Søn Hagen / efftersi hand var eldst aff disse tuende Brødre / oc wi hafde efter eders begiering gifuet hannem Kongenaffnit / men efterdi Gud hafuer hedenkaldet hannem / da unde wi nu ingen Mand den Kongelig ære oc Naffn andre / end Juncker Magnus. Disse Ord behagede alle Mand vel / oc det bleff besluttet at Kongen skulde lade sammenkalde oc holde it stort Ting / oc lade Magnus tage til Konge / thi endog det var gammel sedvane / at Kongerne skulde kaaris oc stadfestis paa Øreting udi Trondheim / saa var det dog raadeligere at hand nu her bleff til Konge tagen / end at Landet skulde staa Kongeløs udi K. Hagens fraværelse.

Paa S. Hans Dag holt Kongen it almindeligt Ting udi Egerø / der bleff Juncker Magnus tagen til Konge / oc Erckebispen gaff hannem Kongenaffn / der effter suor hand sin Kongelig Eed at holde Loug oc Landsræt ved mact. Siden suor Grefue Knud hannem huldskab oc troskab / derneſt suore Raadit oc Lænshøfdingerne / siden den anden Adel oc Hoffsinderne / oc 12 Bønder aff huert Læn. Den Dag hafde Kongen sin Søn den unge K. Magnus til giest met alle de Ypperste aff sit Folck. Anden Dagen bad K. Magnus sin Herr Fader til Giest met Erckebispen oc alle Bisper oc Høfdinger / oc alle de Fornemmeste / oc gaff hand først sin Herr Fader en sømmelig skienck / siden skienckte hand Erckebispen it skønt Skib / som var 20 Rum langt / oc herlige udflyet / der efter gaff hand oc de andre gode Gafuer / huer efter sin stat oc vilkor / huorfore hand bleff megit affholden oc vennesalig. K. Magnus tog da megit Folck til sig / oc mange Hoffsinder / synderlig dem som hafde tient hans S. Broder / oc bleff hand igien

i Wi-

i Wigen til Landeværn/ oc seilede til Tonßberg/ oc bleff der om Sommeren.

Efter at dette var saa bestillet / seilede K. Hagen ud aff Egerø oc til Danmarck/met 315 Skib/oc var det en megit statlig Flaade: Hand seilde giennem Øresund oc ind for Kiøbenhafn /oc laa met sin Flaade udi Refshaledyb / de Danske talede meget der om/ oc sagde at den Skibsflaade var baade stor oc velberustet/ oc aldrig hafde saadan før værit seet at komme i Danmarck aff Vdlenske Hærer.

K. Hagen kom ind for Kiøbenhafn om Tisdagen / oc paa Fredagen der nest efter kom K. Christoffer til Kiøbenhafn/oc hafde en stor Krigshær forsamlit/da vaare oc mange ypperlige Herrer hos hannem/som vaare Erckebisp Jacob aff Lund/oc de andre Bisper i Riget/Jermer af Ree(Rygen)udi Venden/oc der Sendebudene droge Kongerne imellem / da kunde de icke nær komme ofuereens met huer andre / oc mange Nordmænd tileggede Kongen at røfue udi Dannekongens Rige: Men hand hafde gifuet de Danske 6 Natters frist / oc vilde midlertid ingen Jndfalt giøre: Erckebisp Einer lagde sig mest i at forlige Kongerne oc mange Herrer met hannem / men det gick da som det plejede at giøre mellem de Danske oc Nordmænd/ at naar de skulde beregne oc ofuerveje huer sin Skade / da syntis huer at hafue større Skade end den anden / Thi holt Erckebispen baade Kongerne fore/ at huer aff dem skulde selff taxere oc værdere sin oc sine Vndersotters Skade.

Da stod K. Christoffer hart paa/ at hand vilde først værdere oc dømme sine Vndersotters Skade: Der det bleff K. Hagen tilkiende gifuet/ betenckte hand at den som senist dømde/hafde alt Dommen oc Sagen at raade / thi samtyckte hand det / oc gaff hand strax alt sit Folck beskieden / huor huer skulde legge til/ oc opgaa paa Landet oc stride/ om Forligelsen icke ginge for sig. De Danske vaare megit geneigit oc begierlige til Fred oc Forligelse

 at

at giøre: Thi dennem siuntis at K. Hagen hafde en stor Mact/ oc var icke got at legge til mod hans Flade.

K. Christoffer betenckte oc ofuervejede denne Handel fliteligen met sit Raad oc gode mænd/oc siuntis/at det var icke gafnligt eller uden Fare/ at dele saadan Skifte eller Forligelse lenger met Nordmændene/thi giorde hand efter sine beste Mænds Raad/ oc opgaff alt den tiltal oc Klagemal som hand oc hans Undersotte hafde oc kunde hafue mod Nordmændene for de hafde røfuit i hans Land/oc der efter fundis Kongerne sielfue/oc der K. Hagen hørde denne Dom / vilde hand icke heller gaa frammere der met / men opgaff ocsaa all den Sag oc tiltale/ som hand hafde til de Danske for hues Ofuervold oc skade de hafde giort Nordmændene. Alle Herrer oc Høfdinger som hos vaare/ behagede denne Forligelse vel/uden Erckebisp Jacob i Lund oc Jermer aff Vendē.

Efter den Forligelse var giort oc stadfest / gick K. Hagen paa Landet met K. Christoffer/oc var hans Giest udi hans Landtield Paulun/ oc K. Christoffer var siden hans Giest igien paa hans Skib/ oc giorde it fast Forbund oc urygeligt Venskab sammen/saa at K. Hagen skulde være K. Christoffer som en Fader oc hand hannem igien som en Søn/ oc de skienckte huer andre kostelige Gafuer / oc K. Hagen bød hannem at tage Mariesorgen eller 3 aff de andre Skib/huilcke hand vilde kaare sig aff hans Flaade til en Vennegafue aff hannem. K. Christoffer samtyckte Gafuen/ oc sagde sig da vilde kaare dennem/naar hand sende K. Hagen Bud til Norrig derom / huilcke aff Skibene hand vilde begiere/oc skildis Kongerne ad met stor Blidskab oc Venlighed.

Der den Forligelse var giort / seilede Kong Hagen hiem til Norrig igien/ oc alle mænd glæddesig mod hans hiemkomme/oc hand seilede til Tonßberg / oc fant der K. Magnus oc D. Margreta / oc de droge baade til Bergen / oc siden Nord til Trondheim/oc Dronning Margreta oc D. Rikiza met hannem/ oc vilde blifue der om Vinteren.

Der

Der Frueken Christina Kongens Daatter var kommen til Engeland / som før er sagt / seilede de der fra oc til Nordmandien i Franckrige igien. Tollag Bose oc Herr Frantz hafde Erinde til Kongen i Franckrige / thi stege de der i Land met Frueken oc kiøbte de 75 Heste til dem som de hafde / oc droge til Kongen i Franckrige / hand annammede dennem venlige / oc der hand fick K. Hagens Begiering at vide / gaff hand det raad at de skulde drage giennem Gastonien / oc de droge til den Stad Narbon / oc der fra til Gerunda ofuer Biergene / oc Jomfruen holt sig vel oc stærckelige paa den Reise: Dernest komme de til Barsalon / oc Kongen til Arragonien red sielff ud mod dennem met 3 Bisper / oc megit Folck / vel 3 Franske Miler fra Byen / det samme giorde oc Grefuen aff Gerunda oc alle andre Herrer / huor de fremdroge / saa at dennem vederfoers en stor Ære paa denne Reise / oc komme da til Saragusta udi Castilien 2 Nætter for Jul / oc Kongens Broder Lodver met Bispen aff Storgen / red ud mod dennem hederlige / Jul Aften rede de til Burg / oc hafde Fruekenen hendis Herberg udi Closterit / hos Berine Kongens Syster / oc tredie Dag offrede hun et sylff Credentz / oc it hafde hun tilforn offret i Rothomago / huilcket bleff hende til stor Ære udlagt: Oc er ingen Reise giort nogen tid aff Norrig / siden K. Sigurd Jerusalemsfar uddrog / som saa berømmet hafuer været / oc saa stor ære beviist aff Udlenske Fyrster oc Herrer / som denne Fruekens Reise var. Den fierde Dag i Jul rede de efter Kongens begiering aff Burg oc til Valentz / oc Kongen red ud mod dennem / oc annammede hende megit kierlige / oc den 10 Dag i Jul red hand met hende til Valdolit / met stor Pract / oc der kom Kongens Søn udridendis mod dennem / met mange Bisper oc Friherrer / Ridder oc andre ypperlige Mænd oc en stor Forsamling / oc bleff Frueken oc de Norske Herrer der ganske vel entfangen / oc hederlige tracterede / oc naar Kongen eller Dronningen vilde tale met Fruekenen / da bleff der stor Stat holden. Kongen aff Aragonien sende

Brefue oc Legater til sin Suager Kongen i Castel/ oc lod bede om Frue Christina/ men fordi at Norske Herrer viste vel at hand var en gammel Mand/ da bleff den Handel hannem strax affslagen: Da opregnede Kongen alle sine Brødre for Frueckenen oc de Norske Herrer/ oc sagde at Frederick var eldst/ oc en from Herre oc god Regentere i sit Land/ der til en god Jægere/ thi hand hafde Hareskaard i Munden/ oc Henrick var en mandelig Fyrste oc god Krigßherre/ men om hannem var icke at tale/ thi hand hafde sat sig op mod hannem oc sit Fæderne Rige. Sanctius hans broder var udkorit til Erckebisp til Tolet/ oc best skicket til at være Klerck/ men Philippus hans Broder var vel nefnt til Erckebisp at blifue i Sicilien/ men hand var icke skicket til at være Klerck/ Thi hand var en god Krigßmand oc duelig Ridder/ hand vilde oc gierne forlyste sig paa Jact met Høge oc Hunde/ oc var en mandelig oc sterck Kiempe/ oc dog var hand altid glad oc lystig/ belefuen/ oc megit venlig i omgengelse. Hans vext oc deilighed behøfuede hand icke at sige dennem aff/ Thi de hafde den sielff seet: Nordmændene formerckte vel at Kongen vilde helst unde hende Philippus: Det samme befalt oc Fruekenē sielff best: thi bleff det saa beslutet oc giort/ at Hertug Philippus trolofuede Frueken Christina Kongens Daatter/ met Kongens oc de Norske Herrers Raad/ oc hendis egit Samtycke paa Askeonßdag/ oc hun begierede at hand vilde lade bygge S. Olaff en Kircke der i Landet/ huilcket hand lofuede hende/ met alt andet hues hun begierede/ oc paa den første Søndag efter Paaske stod deris Bryllup met stor Pract/ Onßdagen efter Bryllupet komme K. Hagens Sendebud Torald oc Biørn til Castel/ oc sagde dennem aff Kongens Reise til Danmarck. Strax der efter drog Biscop Peder oc Anders Nicolaussøn oc Amund Haraldsøn til Norrig/ men Jfuer Engelsøn oc Torlag Bose drog ud til Jerusalem/ oc døde paa den Reise.

K. Hagen holt Hus i Trondheim/ den Vinter efter hand

kom fra Danmarck / som før er sagt: Om Vaaren drog hand oc Kong Magnus Øster ofuer Fieldet til Vigen / oc hafde hand da værit Konge i Norrig udi 41 Aar. Dronningen seilede til 1259.
Bergen met it Skib / kaldis Scudavommen / (Faarevommen) oc der tog hun Mariesorgen / oc seilede Øster til Tonßberg / der fant hun Kongen. Siden droge K. Hagen oc K. Magnus øster til Elfuen / at møde der Byrgi Jarl / oc hafde da Danekongen sent Bud / baade i Norrig oc Suerrig / at de vilde giøre hannem bistand oc hielp mod sine Fiender / Thi Jærmer giorde stor skade i Sæland / oc Grefue Alfs Sønner giorde Vfred i Jutland / saa at Danmarck stod i en stor Indlendsk Feide.

K. Hagen oc K. Magnus oc Byrgi Jarl fundis i Elfuen / oc hafde megen Tale oc beraad sammen om det Budskab som Danekonning sent hafde til dennem / disligeste om andre deris Landes Nødtørfte / oc blefue de saa beraadde / at de udi det halfue Aar vilde forsamle Krigsfolck udi begge Rigerne / Norrig oc Suerrig / oc komme K. Christoffer til hielp mod sine Fiender / oc skulde huer dem undsette hañem met 4000 Mand / uden nogen aff dem vilde bedre giøre / det stod da megit venlige til mellem Kongen oc Grefuen / som det altid giorde / thi jo oftere de fundis jo mere formerede sig deris venskab / det bleff oc saa giort oc samtyckt / at D. Rikiza K. Hagen ungis efterlefuerske skulde drage hiem met hendis Fader til Suerrige / oc K. Hagen afferdigede hende rigelige fra sig: Men den unge Suere Hagensøn beholt hand hos sig / oc hafde hannem ofuermaade kier / hand var oc en deilig Juncker / oc lod sig vel tee.

K. Hagen sende det Skib Mariesuden til K. Christoffer i Danmarck / hand annammede det met Venlighed / oc synderlig det Budskab som Kongen oc Grefuen sende hannem / at de vilde komme hannem til Bistand mod sine Fiender / naar hand det behøfuede: Siden drog Kongen til Tonßberg / oc saa Nord til Bergen / oc skickede der megen Handel til rette: Dette var til-

forn end der brende en stor Part aff Tonßberg / oc Borgerne saa vel som mange andre finge der stor Skade.

Denne Høst komme de igien som hafde følget Frueken Christina til Spanien / Simen oc Lodin Lepper / oc Amund Haraldsøn komme paa it Skib fra Spanien / men Bisp Peder drog Landveis giennem Franckrige / oc kom nogit senere hiem / oc sagde Kongen huor hederlige hans Daatter bleff anammet udi Spanien / oc huor Fyrstelige Kongen afferdigede dennem met stor Gafuer oc Skenck / oc Kongen i Castel hafde lofuit at giøre K. Hagen Bistand / naar hand behøfuede / uden det var mod Kongen i Franckrige / eller hans Suager Kongen i Arragonia: Kong Hagen hafde oc lofuit hannem saadan Bistand / uden det galt mod Kongen i Danmarck eller Kongen i Suerrig / eller Kongen i Engeland / oc sagde Bispen at Kongen aff Castel var da ferdig / at drage ud mod Hedningene / oc at hand ynskede K. Hagen met sig i den færd / at hand kunde forhuerfue Korsit / huilcket Pafuen hafde tilstedt / at kunde saa vel forhuefuis paa saadan Tog / mod Hedningene / som met en Jerusalems færd. Bisp Peder drog fra Kongen met stor Skienck hiem til sit Stict Hammer igien.

K. Hagen var den Sommer i Bergen / oc giorde hand Gizor Torvaldsøn Jßlender til Grefue / oc gaff hannem dermet stor Skienck oc Gafuer / oc sende hannem til Jßland / at hand skulde frede Landet / oc legge det under Kongen / oc fly hannem Skat der aff / huilcket altsammen Gizor troligen oc flitteligen lofuede hannem at skulde udrette / oc sende Kongen en sin Hoffsinder Huide met hannem / at hafue tilsiun huorledis Grefue Gizor handlede paa Kongens vegne: Der droge oc mange andre Kongens tro Mænd met it Skib til Jßland / at see oc forfare / huor troligen Gizor vilde drifue oc forfremme Kongens Erinde. Der hand kom til Jßland / gaff hand tilkiende / at Kongen hafde giort baade hannem oc alle Jßlender en storÆre oc

Vere

Verdighed/ i det hand hafde giort hannem til Grefue/ oc der hos bevist hannem store Velgierninger/ oc det saa friit/ at hand skulde intet gielde eller gifue Kongen derfore/ huercken Skat aff Landet eller nogit andet/ oc de som hannem vilde suerie/ oc blifue hans suorne Mænd eller hans Hoffsinder/ dennem hafde K. Hagen lofuit saadan Frijhed/ Titel oc Befaling/ at stadfeste dennem som Grefuen deñem gifuendis vart: Derfore hafue da mange aff de ypperste paa Landet/ oc deris Sønner suorit Grefuen Huldskab/ Troskab oc Lydighed paa Kongens vegne/ oc blefue hans Hoffsinder oc Befalingsmænd: Men siden fornumme de at det var hans List oc Falskhed/ som hand foer met/ oc holt de dog den Tro oc Eed som de hafde suorit Kongen oc hannem/ oc hafuer mange Hendel sig tildragit mellem Gizor oc Jßlendingene/ som icke kunde skrifuis i denne Bog.

K. Hagen var den Vinter i Bergen/ oc var hans Kongelige Regimentis 42 Aar: Om Vaaren der efter/ komme hannem Budskab fra Kong Christoffer/ at hand oc Byrgi Jarl vilde komme hannem til hielp mod hans Fiender/ saa som de lofuit hafde: Kongen gaff det sit Raad oc gode Mænd tilkiende/ men huad de raadde til eller fra/ da var det Kongens viis/ at hand vilde holde sine Ord/ thi berustede hand sig strax met Folck oc Skib/ oc seilede Sønder ved Landet/ oc der hand kom for Jæderen/ komme der 2 Danske Riddere til hannem/ som sagde at K. Christoffer var død/ oc at Dronningen oc de Danske Herrer sende hannem Bud/ at hand vilde komme dennem til hielp mod Rigens Fiender. Kongen gaff sit Raad oc gode Mænd det tilkiende/ oc ihuad de raadde hannem/ da vilde hand icke andet end holde sine Ord som hans sed oc vane altid var: Thi seilede hand Øster til Vigen/ oc der kom megit Folck met mange Skib til hannem/ oc hand seilede til Kiøbenhafn met sin gandske Flaade/ oc fant Dronningen der. Byrgi Jarl kom icke lenger met sit Folck end imod Blekind/ Dronningen oc de Danske Høfdinger 1260.

ger

ger gafue hannem tilkiende/ at de vaare forligt met Grefue Alfs Sønner/ oc hafde derfor icke hans hielp behoff/ da lod K. Hagen sig høre/ at de Danske hafde icke vel holdit deris Ord/ i det de forgiefuis lode hannem udkalde aff sit Rige/ met saa stor bekostning. Kongen oc Dronningen skienckte huer andre store Gafuer / oc der hand laae i Kiøbenhafn/lod hand tage en Holck under Malmø/ som Jærmers Folck vaare paa/ oc Jon Erckebisp Jacobs Broder aate samme Skib / thi de styrckede altid Jærmer mest aff de Danske Herrer / Kongen lod lede dennem paa Tingit/ oc bad de Danske dømme/ om de vaare Kiøbmænd eller Siørøfuere/ de dømde deñem for Røfuere/ oc blefue de alle henrettede / oc var den Holck lenge siden Kongens beste Kiøbfarts Skib. Der Jærmer spurde/ at K. Hagen var kommen til Kiøbenhaffn / flydde hand strax til Venden/ oc Kongen seilede hiem til Norrig igien/oc de Danske Herrer toge Erick Christoffersøn til Konge/ oc var hand da it Barn.

K. Hagen kom tilbage igien om Høsten til Bergen/ oc haf-
1261. de der sit Vintersæde/oc var det hans Kongerigis 43 Aar. Den Vinter døde Bisp Peder i Hammer/ oc Erckebispen skreff Canickerne til/at de skulde udkaare en udi hans stede / oc bleff en aff Canickerne udvalt/ ved Nafn Lodin/ hand var icke K. Hagens Ven/om Høsten tilforn/hafde Kongen spurt Tidende fra Jßland/ at Gizor forfremmede icke Kongens Erinde/ met Skatten/at udtinge/ oc at giøre Landet Kongen underdanig/ thi sende hand 2 sine Hoffunckere/Jfuer Arnliodsøn/oc Povel Lindsøn tilige om Sommeren til Jßland met sine Brefue/ at hand begierede Skat aff Landet/ oc huor megit hand begierede / Der de komme til Jßland / førde de Kongens Brefue paa almindelig Lagting / oc lode dem læse. Grefue Gizor gaff dem ocsaa Kongens vilie tilkiende / dog nogit anderlunde/ end i Brefuene stod / men alle Synderlendingene udi Jßland sagde ney til den Skat / oc Jfuer seilede hiem samme Sommer igjen / oc hafde intet

intet udrettet/ oc gaff hand Kongen den Handel tilkiende oc sagde / at Islendingerne hafde icke saa dristelige nectet Skatten / der som de icke hafde vist Grefuens vilie.

Samme tid som Kongen sende Iffuer til Island / drog hand oc K. Magnus Oster i Wigen/ oc siden Oster til Elfuen/ oc de funde der Byrgi Jarl/ oc giorde it fast Forbund oc venskab met hannem / som skulde vare til deris Dødedag / oc lofuede de at mødis ved Elfuen igien den neste Vaar der efter. Kongerne seilede til Tonßberg igien / oc der døde Biscop Henrick aff Holom paa Island/ som lenge hafde følgit Kongen/ oc bleff begrafuit i Olaffs Kircke/ oc Kongen hafde sielff en skiøn Oratz oc Tale ofuer hans Graff / oc rosede hannem aff mange synderlige Dygder.

Kongerne seilede siden Nord til Bergen / oc derfra til Trondheim / oc der de komme ind for Nidroß / oc skulde legge ind i Aaen/ da bleff Kongens skib staaendis paa Grunden / Erckebispen kom ud mod hannem paa en Baad / oc bad Folckene hielpe Kongens skib aff Grunden igien / men Kongen vilde icke hafue hans eller deris hielp/ thi hand var nogit fortørnet paa Erckebispen / fordi hand vilde mod hans vilie vise Lodin til Bisp udi Hammer/ som da oc var kommen der til Byen.

Der K. Hagen kom i Byen / gick Erckebispen ud mod hannem met Clerckeriet udi Proceß/ oc kyste Kongerne. Her Lodin gick hos Erckebispen / oc gick hand oc fram oc kyste Kongerne / dog icke met saa stor reverentz eller vnderdanighed. Strax der efter lod Kongen holde en Stefne met Erckebispen / om Bispens udkaarelse til Hammer / Erckebispen vilde intet andet / end at Her Lodin skulde være Biscop i Hammer / men Kongen sagde der tuert imod / oc det kom til en stor Trette oc W-enighed mellom dennem / oc Kongen appellerede til Pafuen / Erckebispen bleff der ved storlige vred / men paa det sidste affstod Her Lodin det Kald / oc vilde icke giøre Kongen imod / oc Gilbert

Kongens Predikant/ som tilforn hafde værit Erckedegn paa Hætland/ bleff Biscop udi Hammer efter Kongens begæring/ oc efterdi den sag var forskut til Pafuen/ da forskreff Kongen oc Erckebispen Gilbert til Pafuen om hans kaarelse/ der efter droge Kongerne til Frosteting oc beskickede hues der behøfuede/ oc droge siden til Bergen om Høsten/ oc Kong Magnus drog til Stavanger/ oc bleff der om Winteren.

Den Høst kom Jffuer oc Pofuel fra Jsland igien/ oc førde Kongen suar fra Jslendingene/ oc Kongen forstod vel at Gizor var hannem icke saa tro oc flittig/ som hand lofuit hafde/ Kongen sad den Winter i Bergen/ oc var det hans Kongerigis 44 Aar. Om Winteren døde Juncker Suerre Hagensøn/ oc Kongen sørgede storlige for hans Død.

Kongerne hafde om Vinteren tilforn sent Broder Niclaus met sine Sendingebud til Danmarck/ at forhøre om K Magnus kunde faa Freucken Jngeborg/ Kong Erick den Helligis Dotter til Hustru/ oc droge Sendebudene efter Kongens befaling til Freuckenens Moder Broder Churførsten aff Sachsen/ at forfare huad hand vilde raade i den handel/ hand suarede dennem saa/ at Freucken Jngeborg var Dansk paa hendis Fæderne/ hand vilde lade de Danske raade for hendis Gifftermaal/ offuer sine egne Døtter haffde hand Raad at udgiffte/ thi droge Legaterne tilbage igien til Danmarck/ oc siden til Norrig.

Effter Juncker Suerris Død oc Begrafuelse droge Kongerne ind i Sogn/ oc saa ofuer Fieldet til Opland/ oc der de komme paa Hedmarcken/ kom Erckebisp Einer til dem/ oc fulde dem til Tonßberg/ der var Broder Niclaus oc de andre Kongens Legater/ som vaare komne fra Danmarck igien/ oc de sagde Kongerne saadan Tidende/ som paa færde var/ oc deris Reise/ oc strax afferdigede Kongerne andre Lagater met Her Askatin oc Broder Niclaus/ at de skulde iligen droge til

Danmarck / oc forfare den Handel hos Dronningen oc Grefue Ernst / oc de andre Freuckens Formyndere / oc desligeste hendis egen Vilie oc Sind i den sag.

Midler tid droge Kongerne oc Erckebispen til Elffuen / at finde der Byrgi Jarl / men hand kom der icke / oc der de nogen tidlang haffde tøffuit der effter hannem / seilede de til Tonßberg / oc fortøsuede der indtil at Her Askatin oc de andre Sendingebud komme fra Danmarck igien / oc Broder Niclaus bleff der igien / De sagde saadan Suar fra Dronningen oc Grefue Ernst (met Freuckens egit Samtycke) at Kongen skulde sende en stadlig Budskab met Folck oc skibe / at lade hente hende / saa vilde Dronningen oc Freuckens Frender hederligen oc sømmeligen afferdige / oc lade henføre hende.

K. Hagen udsende disse Herrer oc Læns Høfdinger / Bisp Hagen oc Ogmund Krøgedantz / Borchert Ogmundsøn / Povel Gaas oc Lodin Star met en statlig oc vel stafferet skibsflaade oc velberustet Krigshær at hente Freucken Ingeborg / oc de seilede til Danmarck / oc komme til Rosanæs udi Jutland 14 Dage for Olai dag / saa som de Danske hafde gifuit dem beskeden at møde / oc de fornumme der ingen Mand / huercken fra Dronningen eller Grefuen paa Freuckenens vegne / thi sende de nogne deris mænd op til klosterit der som Freuckenen var udi / oc lode atspørge / om Droñingen icke hafde beskicket dem / som hende skulde følge til Norrig / men der var ingen som viste noget der af / thi sende de bud til Droñingen / at hun skulde efter hendis løfte oc tilsagn beskicke Freuckens Hedenfarelse / men Dronningen aarsagede sig at hun icke kunde det saa snart giøre paa den tid / for den Krieg hun hafde met Hertugen / da drog Bisp Hagen op til Freucken / oc talde til hende / at efterdi huercken Dronningen eller nogen hendis Formyndere oc Frender vilde beskicke oc besørge hues hun behøffuede til hendis Udførelse /

da raadde hand hende / at hun skulde sette hendis sag til Gud / oc følge saa hendis egit Raad / oc drage met dem / thi de haffde paa Skibet / alt hues hun behøfuede paa den Reise. Freucken aarsagede sig i mange maade / dog kom det saa langt / at Bispen trolofuede hende K. Magnus til haande / derneſt sette hun dennem en vis Tid oc Dag for / naar de skulde komme op til hende igien / da vilde hun følge dennem / om hun der forinden icke finge nogen anden suar fra Dronningen.

Den samme tid laa Byrgi Jarl i Ørsund met den Suenske Flaade / oc sende hand Bud til Bisp Hagen / at hand skulde forbide hannem nogen stund / thi hand vilde tale met hannem / om Tiden gaff sig saa. Nordmœndene skyndede sig / oc vilde icke tro de Suenske / thi de viste at Byrgi Jarl før hafde ladet bede om Freuckenen / oc der Dagen kom / sette de en part aff Folcket igien / at forvare Skibene / oc Bispen oc Herrerne ginge op met det beste Folck udi alle deris Vaaben / lige som til en Strid / thi de viste icke / huad de Danske hafde i sinde / oc at de hafde liden styrcke mod de Danske i saa Folckrigt et Land / oc der de komme op til Klosterit / var der ingen ting tillafuet paa Freuckenis vegne / thi drog hun met dennem / oc to Riddere / oc to hendis egne Suenne / oc 8 Quinder følgede hende. Prioren i Closterit torde intet sige der imod / thi hand fryctede for Nordmœndene. Der de komme til skibene / steg hun ind til dennem / oc dette gick saa hastelig oc stille for sig / at de Danske viste der icke aff / oc ey de Riddere hende følgede / førend de komme paa Veyen met hende / thi fick Ridderne icke andre Klœder / end som de da rede udi. Nordmœndene seilede fra Danmarck / oc lendede icke førend i Tonßberg / oc komme der paa S. Olaffs Afften.

Den tid som Bisp Hagen var i Danmarck / da komme de Skotske Gesandter fra K. Alexander / en Erckedegn oc en Riddere ved Nafn Missel / oc fore de mere met sledske oc fafre Ord / end met allvorlig trofasthed / saa som Kongen stuntis / de seilede

de aff igien førend Kongen det viste/ thi sende Kongen Bryniolf Jonssøn met it Skib effter dem / oc lod dem igien hente / oc sagde/ at de skulde tøfue den Winter ofuer i Norrig / efterdi de vilde drage bort uden forloff / huilcket Gesandter icke plejede at giøre.

Bisp Hagen skref Kongen til om sin Reise/ oc at hand hafde Freuckenen met sig/ dog hafde hun lidet Folck met sig/ thi de torde icke tøfue der saa lenge / at hun kunde bliffue met store stat afferdiget / dog fattedis hende icke Gods oc Rigdom i Danmarck / thi var hun nu kommen til Norrig paa Guds Naade oc Kongens. Det behagede K. Hagen vel / at hun met frij Ville var dragen met dennem / oc hand beredde mod hendis Tilkommelse/ oc lod biude til sig Grefue Knud / oc alle de ypperste mænd i Norrig / oc B. spen var 3 Wger paa Reisen fra Tonßberg oc til Bergen / oc hand lagde til i Lapavag / Kongerne oc Erckebispen droge ud mod Freuckenen met Bisperne oc all Adelen som tilstede vaare / oc K. Hagen entfangede hende megit venlige oc kierlige met all hendis Folck/ siden lod hand strax berede til Bryllupper / oc sagde K. Hagen / at hand hafde vel tilforn i sinde / at giøre vel mod Freucken Jngeborg / førend hand nogen tid sag hende. Men nu siden hand hafde faaet hende at see/ befalt hun hannem saa vel / at hand nu skulde beflitte sig til / at forøge det Gode/ som hand vilde hende / siden lod K. Hagen statligen giøre K. Magni oc Freucken Jngeborgs Bryllup/ den neste Søndag effter vor Frue Dag om Høsten/ oc var Erckebispen met alle Bisperne oc Adelen / oc alle de fornemste til Bryllupper / oc der var ofuerflødig tillafuet oc bereed / saa at aldrig hafde tilforn saadan Bryllups Høytid værit holden i Norrig.

Kongen bespurde sig met sit Raad / om hand skulde lade krune K. Magnus eller ey / somme affraadde det oc meente at K. Magnus skulde deraff ville ophøye sig / oc opsette sig mod sin Herre Fader/ men Bisp Hagen oc de andre som hafde hentet

 Freu-

Freuckenen / sagde / at de efter Kongens tilsagn oc befaling lofuit hende / at Magnus oc hun skulde baade blifue kronit til Norrigis Rige. Det stod saa hen udi Bryllups Dagene / at ingen viste huad Kongen herudi vilde giøre / thi gick Kong Magnus sielff til hannem / oc sagde: Kiere Herre Fader / J hafue icke behoff at tro dem / som lade sig høre at jeg skulde ophøye mig mod eder / eller blifue Eder gienstridig om J giøre mig større Ære end nogen Konge i Norrig hafde tilforn giort sin Søn / saa vide J vel sielfue / at jeg hafuer værit Eder i alle maade saa villig / tienstactig oc lydig / siden jeg fick Kongenaffn / som tilforn / saa som det oc sømmer baade Eder oc mig / oc ey vil jeg andet her efter giøre / endog J unde mig den ære oc herlighed som J lofuit hafue. Kong Hagen suarede: Sand er det Magnus vor Søn / at du hafuer met stor elskelighed oc villighed tient os / thi er det icke andet sømmeligt / end at wi giøre dig den største ære / som met Guds Naade mueligt er / oc dermet endet de deris Tale.

Paa hellige Korßdag / som da var paa en Onßdag / haffde Kongen ladet statlige berede oc tilskicke udi Kongens Gaard / oc vilde lade K. Magnus krone den dag / da blefue Fromesserne betimelig siugne om Morgenen / oc strax de vaare endet / søgte all Folcket op til Kongens Gaard / oc gick da alltingist for sig met Krøningen / lige som de giort hafde udi K. Hagens Krøning. Først vebnede alle Hoffsinderne sig oc ginge for at rømme Veyen til Christkircke / oc en part vaare ved Kongens Gaard / siden de som Bannerne baare / dernest 4 Lænshøfdinger som baare en Tafle eller Skifue paa deris Hofuit / der paa laae Kongens klæder / der efter gick Erling Alffsøn oc Bryniolff Jonssøn / oc baare to Rigens forgylte Sølffspierer / saa gick Grefue Knud oc bar Kronen / oc to Marschalle ledde hannem / thi hand var megit kranck / Jeffnsidis ved hannem gick Gudi Jonssøn oc bar Suerdet / siden blefue Kongerne framledde / oc ved Porten i Kongens

Gaard

Gaard kom Bisper oc Abbeder / oc all Clerckeriet i Proceß mod dennem / oc siunge indtil Kongerne komme for Altarit / siden bleff Messen siungen/oc Krøningen gick for sig met de Ceremonier som der til hørde.

Missel Skotte Riddere stod paa Pulpeturit/ oc sag met forundrelse den skick/thi udi Skotland var det icke sedvane/at krøne deris Konger/ hand bleff saa beveget oc rørt der aff / at hand græd/oc en part aff de som stode hos hannem / oc der K. Hagen oc 3. Bisper bunde Suerdet om K. Magnus / sagde Ridderen / Det var mig sagt at her var icke Riddere i Landet / nu sag jeg aldrig nogen giøris til Ridder met saa stor ære / thi de ypperste Herrer udi det Land bunde hans Suerd ved hans Side. Siden ledde Erckebispen hannem til hans Stoel / oc fuldkommede saa Vielsen met alle sine Ceremonier / Der effter gick K. Hagen fram til Stolen/som K. Magnus sad udi / oc der K. Magnus vilde staa op mod hannem / lagde hand hans Haand paa hans Axel oc sagde: Icke skalt du staa op mod os / eller neje for os udi denne Dag/ thi nu er den Dag kommen / som wi lenge hafue ombedet oc efterstundet/ at wi maatte see vor Kiød oc Blod vederfaris saadan ære oc herlighed / som dig i denne Dag er skeet/ saa langt var det fra/ at wi vilde formene dig den ære oc herlighed/saa som en part raadde os/huilcke wi derfore spurde til Raads i den Sag/ at wi vilde vide/ huilcke de vaare som dig vilde forvende oc misunde den ære/ oc de samme hafue tilforn været os oc vor Sleet saa pøsselig tro oc trygge. Efter Messen fulgede alle Herrerne den unge Konge hiem/oc hand tog sine Kongelige Klæder paa/oc bar Kronen den Dag/oc K. Hagen giorde it stateligt Giestebud den unge kronede Konge Magnus oc Drotning Ingeborg til ære/ oc de skenckte alle Herrerne kostelige Gafuer.

Efter dette lod K. Magnus de Danske Riddere kalde til sig oc afferdigede dennem megit hederligen met kostelige Gafuer oc skienck/oc de droge til Danmarck igien. Gref-

Grefue Knud var megit kranck udi Kroningen som før var sagt / oc strax der efter lagdis hand til Sengen/ oc laa sijug til om Høsten / oc døde aff samme Sot / oc Kongen lod hederlige berede hans Liigfærd / saa som saadan en Første sømmede oc tilhørde/ oc bleff hand begrafuen i Christkircke hos sin Fader Hagen Jarl.

Grefue Knud var en skickelig oc statlig Mand udi alle stycker/ vel lærd udi Skriften / megit rig paa Gods oc Pendinge / paa sin vext var hand en høy Mand / oc vel skicket paa alle sine Lemmer/ men hand drack megit/ oc der aff samlede hand megen skrøbelighed/ som var hannem aarsag til Døden.

Denne Høst komme Odde af Siceltun/ Povel Magnussøn/ oc Leiff som kalledis Knarrar Leiff (det er Skibeleiff) fra Grønland igien / oc haffde værit der udi 4 Aar/ de førde Kongen saadan Tidende / at Grønlendingene hafde undergaaet oc vedtaget at ville gifue Kongen Skat / desligeste skulde Kongen hafue Sagefald aff dem for all Mandrab / huad heller Norske Mænd eller Grønlændinger blefue slagne/ oc huad heller de blefue slagne der som bygt er i Grønland/ eller i Norderleie/ om det skiønt skeede saa langt Nord som ret under Nordledingen.

Denne Sommer sende Kongen sine Tienere/ ved Naffn Halvart Guldsko til Island / at forhandle met Landsfolcket oc met Grefue Gitzor/ at de sende Kongen den Skat / som Greffuen hafde lofuit hannem / Grefuen suarede vel der til / oc sagde sig ville giøre all sin flijd der til. Halward drog til Herberg oc Winterleje udi Røgeholt / om Høsten der efter holt Grefuen oc Halward Ting met Landsfolcket / oc suore de da Kongen huldskab oc troskab. Grefuen var Norden i Landet om Vinteren / oc Lands folcket Norden fieldet raadde met hañem huorledis de kunde best suare til det som Kongens bud talede dennem til om / at Grefuen hafde lofuit Kongen/ da bekiende Grefuen ret sandhed for dem/ at hand hafde lofuit Kongen Skat aff all Island.

Da

Oc blefue Bønderne saa til Raads / at de lofuede Grefuen en stor Summa Pendinge / somme 200 Øre Sylff / somme 100 / oc en part 10 eller 12 Øre / for hand skulde fornøye oc betale Kongen paa deris vegne / hues Skat som de skulde gifue. Der Halward det spurde / sagde hand at Kongen vilde icke at Bønderne skulde nødis eller tvingis til saa stor Skat / men at Kongen vilde hafue lydighed aff dennem / oc saadan Skat som de uden deris besuæring kunde vel affsted komme met en god Vilie / oc tilsagde hand dennem der imod paa Kongens vegne all gunst oc mildhed oc gode Rettebøder / oc Halward stefnede Tordnæs Ting hos Westfeldingene / oc holt siden it allmindelig Lands-ting / oc Landsfolcket suore Kongen i Haand Land oc Folck / det samme giorde de siden i besynderlighed paa alle Ting / oc Landsfolcket bleff K. Hagen Skatskyldig / oc suore at gifue hannem oc Norrigis efterkommendis Konger Skat evindeligen / efter Kongens Breff som siden bleff giort der om.

Den negste Winter efter K. Magnus var kronit / sad K. Hagen i Bergen / oc var det hans Kongerigis 45 Aar. K. Magnus drog om Høsten til Stavanger / oc der Erckebisp Einer fulde hannem til skibs / sagde hand til hannem / Herre wi hafue altid nødig oc ugierne skildis ved eder / uden denne gang / Thi først hafue wi gifuet Eder Kongenafn / oc nu gifuet Eder oc Eders Drotning tilsammen / dertil hafue wi vijet Eder baade til Norrigis Krone at bære. Nu staar det sidste igien / som er at gøre Tieniste ofuer Eders Graf / huilcket Gud lade mig aldrig hende eller lefue den Dag. 1263.

Kongerne droge tilige om Vaaren Øster i Wigen / oc actede sig alt Øster til Elfuen at finde der Byrgi Jarl / saa som de hafde lagt stefne met hinanden / oc skulde de der forhandle om K. Ericks Døtters Arff oc Gods som de hafde i Danmarck / Thi K. Waldemaar i Sverrig hafde da faaet Sophia Ericksdotter Drotning Ingeborgs Syster til Hustru / oc de hafde 2 Systre i

Danmarck som icke endda vaare udgifne / Byrgi Jarl sende sit Bud oc Breff til Tonßberg / oc lod Kongerne tilkiende gifue at hand icke kunde paa den tid møde dennem for nogen forhindring oc bestilling som hannem paahengde: Men hand gaff det Raad at de skulde sende deris Fuldmact ned til Dronning Margrete udi Danmarck / oc begiere at fornefnde Dronning Ingeborgs oc Dronning Sophies Gods maatte skiftis oc deelis imellom dennem oc deris Systre / saa at hver kunde vide sit deraff. K. Hagen oc K. Magnus blefue saa beraade / at de sende Povel Gaas / Anders Plist oc Torlas Bose til Danmarck at være ofuer det skifte paa D. Ingeborgs vegne. Hertug Albred aff Brunschwig var den tid hos Droñingen / oc hafde meest raad met hende udi alle sager / hand holt dennem lenge hos sig om Sommeren / oc gaff dem dog ingen suaar paa deris ærinde.

K. Hagen drog ind til Oslo fra Tonßberg / oc K. Magnus drog Øster til Sarpßborg at besee det Læn / som K. Hagen gaff D. Ingeborg i hendis Bryllup / oc bleff Kong Magnus nogit kranck paa veyen / oc der hand kom til Borg bleff det nogit bedre met hannem / oc var hand der lenge nogit kranck om Vaaren. Om Someren drog Kongerne Nord til Bergen / oc K. Hagen sende Lodin Lepper oc Hagen Eistl uden Lands til Soldanen af Tunet udi Africa met nogne Falcker oc andet saadant / som i det Landskab var sieltsiunt oc affholden / oc Soldanen annammede dem met stor venlighed.

Denne Sommer kom Halward Guldsko fra Island igien / oc met hannem Sigvard Bodvardsøn oc Sturle Rafnsøn / oc gafue Kongen tilkiende / at Landsfolcket paa Island hafde suorit Kongen lydighed / oc at gifue hannem skat aff Landet / da kom oc fra Island Abbed Brando Jonssøn efter Erckebispens Budskab / oc drog til Nidroß til hannem / den Somer bleff K. Magnus en Søn fød / huilcken hand lod kalde Olaff / oc om Høsten droge Kongerne til Trondheim / oc Dronningerne met deñem /

men

men den unge Søn blef igien udi Nunne Closterit at opammis/ oc blefue Kongerne om Winteren udi Trondheim / oc var det K. Hagens Regimentis 46 Winter.

Kongernis Legater blefue lenge opholdne udi Danmarck aff Hertug Albret / oc hand forhalede tiden dag fra dag / oc gaff dem ingen vis beskeden om deris ærinde / Thi drog først Torlag Bose hiem til Kongerne om Høsten / oc gaff dem det tilkiende / oc om Winteren komme Povel Gaas oc Anders Pliit hiem igien / oc funde Kongerne udi Trondhiem / oc hafde intet skifte faaet paa Dronning Jngeborgs Godtz/dog hafde de faaet at vide / huor det Godtz var / som tilhørde Kong Ericks Døttere.

Abbed Brando var til kost hos K. Hagen om Winteren/ oc Kongen holt sig megit venlig mod hannem. Erckebisp Einer var kranck/ oc kom derfor icke ofte til K. Hagen / men K. Magnus oc Erckebispen fundis ofte/ thi de vaare huer andre sønderlige geneigede til alt got met megen venskab oc kierlighed.

Om Sommern tilforn hafde Kongerne bekommet Breffue oc Budskab Vesten fra de Konger udi Syderøer / at Grefuen aff Monros oc Kiartnack Kongens Søn udi Skotland / hafde giort stort Mord udi Syderøerne / oc opbrent mange Byer oc Gaarde met Kircker oc Kloster/oc myrdt oc ihielslagit Quinder oc Børn / met megit andet Folck / oc lod Kongen i Skotland sig høre/ at hand skulde icke affstaa eller aflade/førend hand finge underlagt sig all det Rige / som Norrigis Konger hafde udi Syderøerne. K. Hagen tog sig store Tancker oc Omsorg til for den sags skyld / oc gaff hand sit Raad oc gode Mænd tilkiende / oc begierede deris gode Raad der udi / Men huad de raade til eller fra / da lod hand udskrifue aff Norrig saa megit udbodsfolck met Skib/ Vaaben oc Fittalie / som Landet kunde mest taale / oc skulde dette Folck komme til hannem tilige om Sommeren udi Bergen.

Abbed Brando blef met Kongens bevilling oc samtycke udkaarit aff Erckebispen oc Canickerne i Trondheim til at være Bisp udi Holle paa Jsland / oc bleff der til vijet den 4 Nonas Martij, samme Dag bleff oc Gilbert (som da var kommen fra Pafuen igien) vijet til Bisp ofuer Hammer Stifft / vaare der hos samme tid Peter Bisp aff Bergen / oc Torgils Bisp aff Stavanger.

Kongen drog om Midfast aff Nidros oc op til Orckedal/oc saa Øster ofuer Fieldet oc ud til Oslo / siden der fra ud til Tonsberg/ oc seilede saa Øster ydi Elfuen / oc meente sig kunde finde Byrgi Jarl udi Løse/men der K. Hagen kom til Løse udi Paaskewge/ var Grefuen affdragen / oc hand fant hannem icke / thi drog hand tilbage igien til Tonsberg / oc lod hand megit Folck udbiude Øster i Landet. K. Magnus drog siden aff Trondheim / oc kom til Frøkesund oc holt der sin Paaske dag / oc seilede samme dag til Hærø / oc baade Dronningerne vaare met hannem / oc hand kom til Stavanger strax efter Paaskewgen. K. Hagen kom til Bergen igien / der hand hafde bestyrt sin Handel Øster i Landet / oc lod ferdiggiøre sin skibsflaade / Da kom K. Magnus til hannem met de skib oc Folck som hand hafde udtaget i Ryefylcke / oc blefue alle Læenshøfdinger oc Kriegsfolcket forsamlet udi Bergen/ oc var det en stor Hær.

Kongen holt Ting met dennem uden for Byen/oc gaff dem tilkiende at hand actede met det Folck at seile Vesten Hafuit / oc hefne den store skade som Skotterne hafde giort i hans Rige udi Synderøer. K. Magnus bød sig til at fuldgiøre det Tog for sin Herre Fader/ hand tackede hannem venlig derfore / oc sagde sig som var ældre aff lang kundskab oc forfaring bedre vide huorledis det var skicket i Westerlandene / derfor vilde hand sielff giøre det Tog der hen / oc hand antvordede K. Magnus Regimentet ofuer all Riget at forestaa/disligeste beskickede hand oc megit paa det Ting/ synderlig at hand tilgaff Bønderne alle smaa sager/

ger/ oc hans Befalingsmænd skulle ingen Sager søge udi hans fraværelse/ uden de grofue Sager. Disligeste gaff hand en part Wigveringer forloff at drage hiem igien/ oc hafue Landeværen Øster i Landet. Kongen hafde tilforn sent Jon Langlifuesøn oc Henrick Skot met it Skib Vester til Syderøer/ de sagde K. Dugald de Tidender at Kongen var forventendis met sin Hær/ oc vaare den tid de Tidender der paa Landet/ at Skotterne vilde met det første komme at stride paa Øerne/ da lod K. Dugald it rycte udsprede/ at hannem var kommen 40 Skib til hielp aff Norrig/ der Skotterne det spurde/ holt de sig nogen tidlang tilbage.

K. Hagen lagde ud fra Bergen met alle sine Skib/ oc ud til Herdlowær/ der forsamledis til hannem all Flaaden Norden oc Østen aff Landet/ oc var det en stor Hær hand sende for sig Vester til Suderøer/ strax hand kom i Hærlowær/ Ragnwald Vrke/ Erling Jfuersøn/ Anders Niclausen/ Halward Rød oc nogen flere met en hob Skib/ oc de komme under Dyrnæs udi Skotland/ oc ginge der op oc nedsloge det Slot som der stod/ oc brende meere end 20 Landsbyer/ oc Folcket flydde unden/ siden seilede de til Syderøer/ oc funde K. Magnus paa Mans.

Strax der efter seilede K. Hagen met all sin Skibsflaade ud i Solundersunds Haff (det er Vester haff) oc hafde da værit 1265.
Konge i Norrig udi 47 Aar/ var Børren da god oc deiligt vær/ oc hand kom inden 2 Dage under Hietland met den største part aff sine Skib/ oc lagde til i Bredøstrand.

Kongen hafde udvalt Folck paa sit egit Skib/ udi Forerum met vaare Abbed Torleiff aff Holme/ Her Askatin oc 4 Prester/ oc andre Kongens Klæcke oc lærde Mænd/ der til disse Herremænd/ Aslag Guß Kongens Marsk/ Anders aff Fellis/ Anders Havardsøn/ Gutorm Gulegssøn/ Torsten Gullasøn/ Erick Gudisøn. Disse vaare i Krapperumet/ Aslag Dagsøn/ Steiner Herka/ Clemet Lange/ Anders Gunissøn/ Erick

K. Dugalts Søn/ Einer Longobarder / Arne Slynger / Arnbiørn Suæla/ Sigurd Bodvardsøn / Hoßkold Odsøn / Jon Hoglifue. Vdi det tredie Rum vaare Sigurd Jfuersøn/ Helge Jfuersøn/ Erland Smaasuend / Dag aff Syderø / Bryniolff Jonssøn / Gudleg Sneis / oc andre flere Hoffsinder. Anders Pliit var Kongens Rentemestere. Vdi Stafnen vaare disse: Erick Kifue/ Torfind Sigualdsøn/ Kaare Endresøn/ Gudbrand Jonssøn met mange flere. Magnus Jarl aff Orknø var oc met K. Hagen / oc Kongen gaff hannem it got skib. Disse Læns-høfdinger vaare oc met K. Hagen: Bryniolff Jonssøn / Find Gudesøn/ Erling Alffsøn/ Erland Røde/ Baard Hestbø/ Eiliff i Nøsterdal/ Anders Potter/ Ogmund Krøgedanß. Disse vaare tilforn henseglede / Ragnvald Vrke oc Erling Jfuersøn / Jon Droning var efter i Bergen met nogen skib/ som icke enda vaare ferdige. K. Hagen laa i Bredøsund hen ved en half Maanet/ oc seilede siden til Orknø / oc laa i Eldervig strax hos Kirckevogen. S. Olaffs dag var paa en Søndag/ oc lod Kongen da siunge Messe for sig i sin Landtield/ oc giorde siden all sit Folck Giestebud paa alle skibene / nogne dage der efter seilede hand ud met Flaaden aff Eldøsund / oc synder omkring Mule til Ragnvaldsø/ oc laa i Ragnvaldsund en tidlang / oc sende bud ofuer til Katanæs/ oc begierede Brandskat aff dennem/ ellers vilde hand hiemsøge dem met roff oc brand/ oc Katanæsboerne gafue hannem brandskat. Jon Langlifuesøn var da kommen fra Synderøer igien til Kongen/ oc sagde hannem de tidende/ at K. Jon i Syderø hafde slaget sig til Kongen i Skotland / oc brut den tro oc lofue som hand hafde tilsagt K. Hagen / men Kongen vilde det ingenlunde tro/ førend hand forfor det sielff.

Paa S. Laurentij dag seilede Kongen ofuer Petlandsfiord oc omkring Huarff met den gandske Flaade / oc lagde til Hasslefuer Vig/ Jon Droning oc Colbein Aslagsøn vaare komne til Orknø førend Kongen seilede aff/ thi gaff hand befaling at de

skulle

skulde komme efter met Grefue Magnus af Orknø oc hans folck/ oc Olaff aff Steine. Kongen seilede siden til Rafnsø/ oc saa ind i Skiiesund/ oc lagde ved Kierlingesteen/ der kom til hannem K. Magnus aff Møn eller Manø / oc Erling Jonssøn oc Niclaus oc Halward oc Niclaus Tarter/ oc Jon Drotning/ der Kongen seilede aff Skiesund/kom K. Dugald til hannem paa it let skib/ oc ledsagede Kongen til Mylesund / oc siden til Kiælerø / oc der forsamledis all Flaaden til hañem met Suderøingerne/oc Kongen hafde da heden ved 150 skib/oc vaare meste parten store oc vel berustede oc bemandede. Der Kongen laa i Kiarbarø/skiffte hand Flaaden/oc sende 50 skib sønder til Satiri met K. Dugald/ oc K. Magnus aff Manø/oc Bryniolff Jonssøn/ oc Ragnvald Vrke/oc Anders Potter/oc Ogmund Krøgedantz/ oc Willeick Prestsøn/ hand sende oc 15 skib til Botaa met Erlend Rød oc Anders Niclaussøn/Simon Styt oc Jfuer Vnge. Siden seilede hand selff Synder til Godø for Satiri/ der kam til hannem K. Jon aff Sydersø saa som hand hafde bestillet/ oc var nogen stund hos hannem/ K. Hagen befalede hannem at hand skulde følge hannem saa som hand var plictig/ men K. Jon vilde gierne drage fra hannem/ oc sagde sig hafde suorit Skotte Kongen en Eed/thi hand hafde sit Rige oc Land aff hannem/oc icke af Kongen udi Norrig/ oc bad hand K. Hagen giøre huad hand vilde af det Rige som hand hafde faaet hañem/ Kongen holt hañem hos sig en tidlang/oc meente at hand vilde spæge hans sind/ oc tvinge hannem til lydighed/ oc mange lagde ilde til paa hans side.

Der Kongen laa i Godø/ kom en Abbed til hannem/ oc begierede Fred oc Leide for sig oc sit Kloster oc Kircke/ oc Kongen unte hannem Fred / oc gaff hannem sit Breff der paa/ desligeste kom der Bud fra Kong Dugald / at de Hoffsinder paa Sathri Murgader oc Enguß (som oc haffde den Øe Jil udi Befaling) vilde giffue sig under Kong Hagen met deris Læn / oc være hannem følgactige oc bistandige/

begierendis / at Kongen vilde spare deris Læn / oc ey lade den røfue oc brende / Kongen suarede / at der som de anden Dagen inden Middag komme til hannem / oc ginge hannem til hande / da vilde hand spare deris Vndersaatter. De komme til hannem anden Dagen / oc ginge hannem til hande oc suore hannem / oc sette hannem Gisel oc opgafue hannem den Ø Jil / huilcken hand strax sette en Befalingsmand ofuer / oc de gafue hannem 1000 slacter Nød i Brandskat aff Satiri / oc Kongen gaf Høfdingerne sit Breff til Kriegsfolcket / at de skulde icke videre røfue eller brende / Der Krigsfolcket finge Kongens Breff / blefue de ilde til freds / oc de droge til skibs met det Roff / som de hafde tagit / oc seilede til Godø til K. Hagen / den tid døde Broder Simon / oc bleff begrafuit udi en Kloster Kircke paa Satiri / Synden paa Satiri laa it Slot / som en Ridder hafde inde / hand kom til K. Hagen oc opgaff hannem Slottet / oc Kongen sende sit Folck heden / at annamme det Gods oc Pendinge som paa Slottit var / oc Kongen sende Gutorm Backakolff paa Slottet igien met it tal Folck. Siden sende Kongen Anders Pot met nogne lette skib til de andre / som hand forhafde sent til den Ø Bota / oc der de komme til dem / da hafde Skotterne opgifuet Slottet for Nordmændene / oc vaare dragne der fra. Der var oc en Høfuitzmand paa it aff Kongens skib / ved Nafn Ruder / hand var byrdig til den Øe Bota / oc fordi at Skotterne forholt hannem den / da giorde hand dennem ofte stor skade / oc dræbte mange aff dennem / thi bleff hand drefuen aff Skotland / oc kom nu til K. Hagen / oc suor hannem. Der Skotterne vaare dragne aff Slottet / drog hand efter dennem oc slog mange ihiel / thi hand meente sig ingen Leide at hafue gifuet dennem / oc de indtoge Øen paa Kongens vegne / oc Ruder drog met de Nordmænd som da vaare ind paa Landet / oc giorde stor skade.

Kongen laa lenge i Godø før end hand fick Bør met de store skib / oc seilede siden til Syderø / oc der kom Bud til hannem fra

Irland /

Irland / at Irerne vilde gaa hannem til hande/ der som hand 1262.
vilde befrj dennem fra de Engelskes tyranni oc vold / som de
vaare undertuingede / huilcke der hafde de beste steder inde ved
Siøsiden. K. Hagen hafde sent Sigurd aff Suderø fra Godø
oc til Irland met et skib/ at forfare met huad vilkor Irlænderne
vilde biude hannem til sig: Oc der Kongen seilede fra Godø oc
for Satiris Mule oc udi Hærsø sund oc Mallisø/ da komme al-
tid Kongens Sendebud i Skotland til hannem/ stundom Pre-
dicke Brødre/ oc stundom Barfode Brødre/ oc vilde forlige Kon-
gerne/ da gaff Kong Hagen K. Jon frj/ oc bad hannem drage
huort hand vilde / oc gaff hannem store Gafuer oc Skienck/ der
hand drog fra hannem. K. Jon lofuede at vilde tale til forligelse
mellem Skottekongen oc K. Hagen/ oc at hand vilde komme til
hannem/ naar hand sende hannem bud.

Aff de Bud/ som droge mellem Kongerne/ tog K. Hagen
sig orsag/ at hand sende sine Legater til Kongen i Skotland/ det
var Gilbert / Bisp udi Hammer / oc Bisp Henrick aff Orknø/
oc Anders Nielaussøn oc Anders Pliit Povelsøn / de funde den
Skotske Konge udi den Kiøbstad Norar/ oc hand undfick den-
nem venlige/ Oc der de talede hannem til om forligelse/ lod hand
sig icke andet mercke/ end at hand jo vilde annamme forligelse/ oc
sagde sig vilde beraade sig med sit Raad oc gode Mænd / oc siden
sende saadan budskab til K. Hagen / som hannem oc hans Raad
siuntis got at være. Der efter droge de Norske til K. Hagen i-
gien / som da var paa Bottø / oc anden dagen der efter komme
den Skotske Kongis Legater/ oc der de talede K. Hagen til om
forligelse/ hafde hand ladet optegne alle de Øer vesten for Skot-
land/ som hand begierede/ oc meente sig hafue ret til/ oc Kongen i
Skotland lod optegne alle de Øer som hand icke vilde oplade el-
ler løsgifue/ som vaare Botø oc Hærsø/ oc Kyrnerøer/ om de an-
dre vaare de nesten fordragne/ men dog gick der ingen forligelse
for sig/ thi de forskiøde oc forhalede den fra den ene tid til den an-

den / oc oppeholde K. Hagen med løse Ord/paa det hand skulde icke opsige den dag oc leide/ som var set dennem imellem / indtil Sommeren var forleden/ oc Vœrit bleff skarp/ da seilede Kong Hagen under Kurøer / oc hafde Skotterne altid deris Sendebud hos hannem/oc paa det sidste bleff et Mode bestemmet inde paa Landet / oc Kong Hagen sende Bisper oc Lænshøfdinger der til/ oc der møtte nogne Skotske Riddere oc talede om Forligelse/ men det var alt det samme/som før/oc Skotterne forsamlede sig mange tilsammen/ thi torde Nordmend icke tro dem/ oc droge derfor til skibs oc gafue Kongen tilkiende Skotternis bedragerj/ oc største parten aff Folcket begierede/at den dag oc leide maatte opsiges/ oc de maatte stride oc røfue i Landet/thi de hafde da Fittalie behoff.

K. Hagen sende en aff sine Hoffsinder/ ved nafn Colbein Riddere / til Skotte Kongen / med det Leidebreff som Skotte Kongen hannem gifuet hafde/oc lod hannem tilbiude/ at de sielfue maatte findis med alt deris Hær paa begge sider/ oc da enten forligis med deris gode Mends Raad/ eller at holde en standende strid oc Hofuitslactning med huer andre/oc den hafue da Sejeren som Gud vilde unde den. Skotte Kongen lod sig mercke/ at hand vilde levere Nordmendene en Slact/dog gaff hand ingen vist beskeden fra sig / thi annammede Colbein Kongens Leidebreff igien/ oc drog tilbage til Kongen/ oc sagde at K. Jon hafde mest affraad Skotte Kongen at stride mod Nordmend. Skotte Kongen fick Colbein to Muncke med sig / som skulde ledsage hannem/ at hannem ingen ofuervold skeede. K. Hagen behagede ilde / at hand ingen vist beskieden førde hannem / thi tilbød hand de Muncke paa deris Kongis vegne/ at hand vilde holde et Slag med hannem.

Der efter delede K. Hagen sin Skibsflaade/ oc sende 60 skib ind i Skibesforden/ De Ofuerste for Suderøerne vaare K. Magnus aff Mans oc K. Dugald oc Alin hans broder/ oc Ingus

gus oc Murgader/ Men Nordmendenis Ofuerster vaare/ Vigleick Presteson/ Jfuer Holm/oc mange andre Høfdinger/ Oc der de komme ind i Fiorden / toge de alle deris Baade/oc droge dem ofuer Land op i et stort ferst Vand/ som Lokolosin hed/ der laa et Grefuedømme rund omkring Vandet / som kalledis Losnat/oc laae mange Øer i samme store Søø/ som vaare vel bygde/ De Øer saa vel som Landet trint omkring Vandet / ødelagde Nordmendene oc Suderøingerne med Ild oc Vaaben/ oc giorde der stor skade. Alin Kong Dugalds Broder gick med sit Folck nesten tuert øfuer Skotland / oc dræbte megit Folck/ oc tog mange 1000 stycker Fæ / oc stort Bytte oc Roff/ oc giorde stor skade. Der Nordmendene hafde brent det Grefuedømme som nu er sagt / droge de til skibs / oc Suderøingerne med dennem/ oc der kom en stor Storm paa dennem/ oc 10 skib drefue i Landet for dennem / oc brøde i stycker / da bleff oc Jfuer Holm hastelig siug oc døde. Alin kom senist til skibs/ oc førde med sig mange 1000 stycker Fæ / huilcket hand delede til lige deel med Nordmendene oc Suderøingerne.

K. Hagen laa i Suderø paa S. Michels dag/ som var paa Løfuerdagen / oc den Mandags nat der nest efter kom der stor storm paa dem met regn oc slinger/oc om natten kom der en Krafuel eller Kiøbskib drifuendis for Kongens skib/ oc Kongen befalede at hugge Kiøbskibet løs/ thi det hafde afbrøt Galionen paa Kongens skib/ oc Kongens mend hugge det løs / oc det dreff ud paa Øen/oc de laae foruden tielding paa Kongens skib/indtil det var dag/oc Kongens skib holt sig fast/at det dref icke. Der det dagedis/voxte vandet/oc vinden gick om i hafuit/ da vunde de Kiøbskibet aff Øen igen/oc det dref ind paa Landet/ oc blef der staaendis. Der dreff oc et aff Kongens Orlogs skib oc en Fittalie skude bort/ alt i stycker. Der det lidde paa dagen / voxte oc forhøyede stormen sig saa/ at Kongens skib dreff med 7 Ancker / thi drog Kongen ud paa Øen i Skibsbaaden/oc hans Prester oc Klerker med hannem/oc hand lod siunge Messe for sig/ oc dreff da K. skib

ind paa Sundet / da lode de Plict Anckerit gaa/ oc saa tornede Skibet op / fem aff Kongens skibe drefue ind paa Landet/ foruden de som brøde i stycker: Det sagdis at det var giort dennem paa met Troldom/ de rede alle Ankere fra skibene / saa at aff alle de skib paa Landet drefue eller sønderbrøde / bleff icke biergit uden 3 Ancker. Der Skotterne saae / at Nordmendenis skib vaare opdrefne paa Landet / forsamlede de sig / oc søgte til dem her oc der/ oc droge aff oc til/ Nordmendene som paa Landet vaare/ veriede sig vel oc mandelige / oc en part ginge op i den store Krafuel som paa Landet var drefuen / oc veriede sig der aff/ Værit begynte da nogit at stille sig / oc Kongen drog til sit skib igien/ oc sende Folck paa sin Skibbaad til Landet / at hielpe dennem som paa Landet vaare / da droge oc meere Folck ind til dennem paa de andre Baade / da flydde Skotterne/ oc Nordmendene blefue paa Landet om natten / om morgenen der efter drog Kongen paa Landet med alt sit Skibsfolck/ vel bevebnet/ oc lod hand da røfue den Krafuel som paa Landet stod/ oc lod føre Godsit ud til sine skib.

Der Krafuelen var nær forlossit / blefue de var Skotternis Hær / oc tenckte de / at Skottekongen hafde værit der sielff met/ thi det siuntis at være en stor Krigshær. Ogmund Krogedantz var paa en Høj met et tal Folck / oc de Skotter som først komme/ giorde et anløb til hannem/ oc søgte aff oc til: Der den store Hær kom nær / vilde Kongens Mend icke andet/ end at Kongen skulde stige i sin Baad oc drage ud til skibs/ oc hand drog ud under Øen til sit Folck. Disse Lænshøfdinger vaare da paa Landet/ Ogmund Krogedantz / Erling Alffsøn/ Anders Potter / Erling Rødde / Anders Niclaussøn / Torlag Bose/ Povel Sure/ oc Anders Plitter met 60 aff Kongens Hoffsinder / oc megit Krigsfolck / saa at der vaare ofuer alt heden ved 900 Mand paa Landet aff Nordmendene/ Men Skotte Hæren gidzede de at være 500 Ryttere/ foruden Fodgangere/ Og-

mund

mand Krogedantz hafde heden ved 200 Mand met sig paa Højen/ de andre stode alle nedre paa Sanden. Der Skotte Hæren komme/ vaare de vel vebnede/ thi baade Mendene oc Hestene vaare brynjede/ oc hafde Rytterne skarpe Glafuener/ men Fodgangerne hafde mest Buer oc Suerd/ Anders Niclassen kom op paa Højen til Ogmund Krogedantz/ oc raadde hannem at drage ned aff Højen til det andet Folck/ at Skotterne icke skulde beringe dennem paa Højen/ oc hand vigede ned tilbage met sit Folck/ oc Skotterne sette haard ind paa dennem/ Nordmendene vigede baglengis ned aff Højen/ oc veriede sig det beste de kunde under deris Skiolde/ indtil de komme paa yderste bredden aff Højen/ da søgte huer ned for Biergit det snariste de kunde/ Da tenckte de som vaare paa Sanden/ at Nordmendene vilde fly/ thi flydde en part til deris Baade/ oc en part Baade siuncke ned met dennem/ de andre flydde langs ved stranden/ oc en part op i Krafuelen igien/ oc blefue nogne slagne her oc der/ Høfdingerne raabte dennem to eller tre gange tilbage igien/ oc det hialp føye/ oc de som vende sig om/ blefue en part slagne/ der falt Hagen aff Steine/ en aff Kongens Hoffsinder. Der Nordmendene komme nord omkring det Langskib som der var opdrefuit/ da var der en hob aff deris Folck for dennem/ thi grebe de stad alle sammen met hin anden/ met disse Høfuitzmend/ Ogmund Krogedantz/ Anders Niclaissøn/ Torlag Bose/ oc Povel Sure/ oc der bleff et skarp slag/ thi Skotterne vaare vel 10 Mænd mod een Nordmand/ der falt megit Folck/ dog mest aff Skotterne/ der bleff en Skotsk Ridder søn slagen aff ypperlig Slect/ den tid var Stormen saa stor/ at Kongen kunde ingenlunde komme paa Landet/ Men Ragnvald oc Eiliff komme paa Landet met nogit Folck/ oc droge dristelige frem/ da forsamlede sig alle Nordmendene som paa Landet vaare/ thi vigede Skotterne op paa Højen/ oc Nordmendene søgte aff oc til met steen oc skudt/ Der det lidde paa dagen/ søgte Nordmendene dristelige op paa Højen til

 Skot-

Skotterne/ oc ginge Mandelige fram/ da flydde Skotterne hen blant Klipperne oc Bierge/ huor huer kunde bierge sig/ da droge Nordmendene ud til skibs/ oc komme med stor nød ud for storm.

Om morgenen der efter lode de hente deris Lijg som slagne vaare/ oc førde dem til Kircke oc lode dem begrafue/ blant huilcke disse vaare de ypperste/ Hagen aff Steine/ oc Torgils Gloppe Kongens Hoffsinder/ Karlshofuit en rijg oc god Bonde aff Trondheim/ oc en rijg Bonde aff Fiordene/ ved nafn Halkield/ oc 3 Kongens Kammersuenne/ Tosten Baad/ Jon Baldhofuit/ oc Halvard. Skotterne hafde henført meste parten aff deris døde om natten. Om Torßdag der efter lod Kongen rippe sine Ankre/ oc lagde ud under Øen/ der kom til hañem igien den skibsflaade/ som hand hafde sent ind i Skibefiorden/ som før er omtalit/ oc Kongen sende nogen paa Landet/ oc lod opbrende de skib som vaare opdrefne/ oc seilede siden der fra til Melaasø oc laa der nogen nætter/ der komme hans Sendingebud til hannem igien/ som hand hafde sent til Irland/ oc sagde hannem tidende fra Irland/ at Irlenderne vilde holde hannem oc hans Krigshær om Vinteren/ om hand vilde komme til dennem/ oc befri dem fra de Engelske/ Kongen hafde stor hu til at seile til Irland.

Dette Efterskrefne er udtaget aff det Compendio eller Extract, som er giort aff den Norske Chronica.

DEr K. Hagen hafde nu i denne Reyse igien vundet alle de Riger/ som K. Magnus Barfod hafde før vundet fra Skotland/ oc hans Efterkommere siden aat oc fuldt/ da sette hand der to Konger ofuer/ K. Magnus ofuer Manøer/ oc K. Dugal ofuer Syderøer/ der hos andre duelige Krigshøffuitzmend i de andre Øer/ som skulde forsuare Landit for Skotterne. Siden seilede K. Hagen til Orknø/ oc gaff største parten aff Folckene forloff at seile til Norge/ Oc efterdi at det var seent paa Aarit/ da tog Kongen det raad fore/ at hand vilde blifue i Orknøe om Vinteren/ oc næfnde hand 20 skib til at blifue hos han-

hannem/ oc alt Raadit bleff oc hos hannem/ da lod hand skrifue til Magnus Kongen/ huad hand skulde bestille/ Riget til gaffn. Effter alle Helgens dag lod Kongen opsette Skibene/ oc foer selfuer til Kirckevaag/ oc holt sit Hoff paa Bispens Gaard. Disse aff Raadet vaare daglige hos hannem/ Anders Potter Kongens Drosse/ Brynlolff/ Jon Essen/ Erling Alffssøn/ Ragenvalt Vrickt/ Erling udi Biarckøe/ Jon Dronning/ Erland Rodt. K. Hagen hafde haft store tancker oc mange vaagen nætter om Sommeren/ derføre lagdis hand paa Sengen i Kirckevaag/ oc foer Siugdommen icke hastigt/ oc hand lod læse Bibelen for sig/ oc andre Bøger/ meden hand laa. Der Siugdommen formeerit sig/ da giorde hand sit Testament/ oc gaff huer aff dennem som hannem fulde en marck Guld/ oc befalede hand at sønderslaa alle sine Taaffel/ smid oc Sølffkammer/ før end nogen skulde miste det som hannem var gifuit/ hand bleff oliedt S. Luciæ afften/ der de saae at Maalit formindskedis/ spurde hannem hans besynderlige tro Mend/ om hand hafde flere sønner end K. Magnus. Hand suarede ney/ oc tyckte det ilde være spurt. S. Luciæ dag var paa en Torßdag/ den Løfuerdag dernest efter miste Kongen Maalit/ oc der det lende til Midnat/ kallede Gud hannem fra det timelige/ oc til det evige Liff/ oc var der en 1262.
stor sorg paa ferde hos alle. Om Søndagen bleff Liget opførdt i Salen/ oc var omlagt met alskens dyrebar ting oc ypperlige klæder/ oc lagt udi en kiste/ oc siden bleff det sæt udi S. Magni Kircke/ oc var der giort et Schnill der ofuer/ oc bleff vaaget ofuer Liget all Vinteren.

Der K. Hagen laa siug/ da gaff hand tilkiende at hand vilde at hans Lijg bleffført til Norrig/ oc begrafuit hos sine Forældre. Der det lende mod Høsten/ sette de ud det store skib/ oc Torgils Biscop oc Anders Plijt lode føre Lijget i Skibet/ oc lagde til roers/ oc komme vel til Norrig/ oc lagde til med Lijget i Larxevaag. S. Benedicti Dag drog Kong Magnus ud mod Lijget/ oc lod føre det til Kongens Gaard. Om Morgen

gen der efter bleff Lijget baaret til Domkircken/ oc K. Magnus fulde efter det/ oc baade Dronningen oc alt Kongens Hoff/ oc alt det Folck udi Bergen var/ oc bleff Lijget begrafuit i høye Chorit. K. Magnus holdt selff ofuer Grafuen en skøn Oratz/ oc der hos betackede alle for deris wmage. K. Hagen bleff begrafuit tre dage
1263. for vor Fruedag udi Faste/ ad Domini 1263. Hand var en middelmaadig stor Mand/ vel voxen/ herdebred/ smal i Lifuit/ stuntis høy naar hand sad/ deyligt Haar/ store øyen/ bred i Ansict/ yndefuld/ blid naar hand var vel tilfreds/ men saare grum naar hand var vredt/ hand var skemptsom/ letsindig/ oc soff lidet/ hand var altid blid ved fattige Folck/ hand holt sig statelig naar hand sad blant andre Høfdinger/ hafde et reent Maal/ ventalendis udi forsamling/ vijs udi Raadslag/ det sagde alle som vaare sende til hannem aff fremmede Lande/ at de hafde ingen Høfding seet der bedre kunde lempe sig efter alle/ oc være alle lige/ baade fremmede oc sine egne Folck/ hand lod megit forbedre Lowen i Landit/ hand forbød oc aflagde all Manddrab/ fodhug/ inden Landit/ oc ingen skulde hafue fred i Landet som tog nogen Mands Ectehustru/ hand aflagde alle Frenderbøder/ at ingen skulde nyde anden ont adt/ men huer skulde undgielde som brødt det.

K. Hagen lagde stor flijd til at forfremme Guds ord i Norrig/ meere end andre Konger/ siden S. Oluff var til/ hand lod bygge Kircken udi Nidros/ oc lod Christne det Sogn/ der komme mange aff Biermeland/ som hafde rømpt fra Tarterne/ dennem lod hand christne/ oc gaff dennem en Fiord/ heder Malanger/ hand lod giøre den store Sall udi Trundhiem/ oc en Kircke nest Kongens herberge/ hand lod oc bygge en Kircke udi Guløe/ oc førde did Guløting/ hand lod oc bygge en i Kongens Gaard i Bergen oc Oluffs Kircke oc et Kloster/ hand lod bygge den store murede Sal/ oc mur omkring Kongens Gaard udi Bergen/ met et Torn ofuer huer Port/ hand lod bygge S. Ka-

tharina Kircke i Bergen til et Hospital/ oc gaff der til 200 mamataboel Jorder/ hand lod giøre alle Helgen Kirckegaard i Bergen/ oc gaff der til 100 mamataboel Jorder/ hand lod oc bygge Afuelsnæs Kircke/ som er en iblant de første Landsby-Kircker udi Norrig/ hand lod giøre Steenmuren omkring Tonsbiergs hus/ oc et Torn ofuer Porten/ hand lod giøre et Hospital i Tonsberg/ sønden for S. Olofs Kircke/ oc gaff der til 30 mamateboel Jorder/ hand lod grafue Dybet ved Skilliestenen/ hand lod oc bygge Barfod Brødre Kircke udi Tonsberg/ som bleff siden ført til Dracksmarck/ oc der lod hand bygge Mariæ Kircke aff Steen/ oc gaff der til 50 mamateboel Jorder/ hand lod herligen bygge Valdisholmen/ hand lod giøre en Befestning i Ragnils Holmen ved Kongehelle/ Hand lod bygge mange Øer under Vigsiden/ Hand lod lod bygge Marstrands By/ Hand lod oc giøre et Feste udi Miøs ved Rigesaker i Holmen/ med megit andit/ som langt er at skrifue om. Gud Fader/ Søn oc hellig Aand/ bevare/ æresuld giøre oc velsigne slig en Herris Siele/ som saa mange nytsommelige Gierninger hafuer efter sig ladit/ som den salige Herre K. Hagen giorde/ oc endis hans Historia.

Her endis den Norske Chronica/ som aff det Islendiske Sprock er transfererit.

Gunstige Lesere.

Efterdi voris Norske Chronike/ som aff Islendiske Sprog er transfererit, her endis / oc intet taler om de andre Konger/ som hafue her efter regeret/ indtil Dronning Margretis tid/som bragte Norgis Krone til Danmarck/ oc undertuingde sig Suerrige/ hafuer mig siuntis icke wgafnligt at her hos føje noget lidet om deris Liff oc Lefnit/ som jeg hafuer fundet hos andre/paa det mand kunde hafue Kongetallit fult indtil Dronning Margrete. Icke er min meening at fortelle deris hele Historier / huor til hører megit mere/ oc burde at beskrifuis aff dennem/ som hafde flere Documenter der til: Mens alleniste en kort Sum aff deris bedriffter til en ringe underretning. Fra Dronning Margretis tid kand mand vjdere læse Danske Kongers Historier / som altid lyckeligen hafue regerit ofuer Norrige til denne dag/ siden det Kongerige bleff perpetuerit til Danmarck.

XXX.

K. Magnus Hagenssøn.

1263. Efter Kong Hagen den Gamle/ bleff hans Søn Magnus (som kaldes Lagebæter/ fordi/ hand forbedrede den Norske Loug i mange stycker) tagen til Konge igien. Hand regerede med sin Fader i 4 Aar/bleff kronet 2 Aar før hans Fader døde: nemlig/ det samme Aar som hand drog i Vesterleding/ mens efter hans død fick hand Riget allene/ hen ved Aar 1263. der Kong Erick Christophersøn hafde regeret Danmarck i fem Aar/ oc Kong Voldemar Byrgesøn Suerrig i siu Aar.

Det sigis hannem efter/ at ingen aff hans Formend er saa lyckelig kommen til Kronen/som hand/foruden ald Suerdslag/ Kiff oc trette/ oc stor vijtløftighed/ hand atte til Dronning den hellig Kong Ericks daatter aff Danmarck/Ingeborg ved nafn/ som før er omrørt. Denne er den Kong Erich/som bleff ihielslagen aff sin Broder Abels tilskyndelse/ oc drucknet i Slye. Dette Giftermaal bleff besluttet den gang K. Hagen Magni

Fa-

Fader var i Danmarck hos K. Christopher den første/ oc giorde Forbund med hannem Aar 1257. mens hun bleff hæderlig udført til Norrige det Aar der efter/ som var 1258. i huilcket Aar hendis Fader Broder K. Christoffer bleff forgifuen.

Dette samme Aar 1263. bleff hannem fød en ung Søn/ som ocsaa bleff kaldet Magnus/ mens lefuede ickun 18 Dage/ bleff begrafuen hos sin Farfader.

Anno 1264. bleff beslutet aff Kongen oc Raadit/ som hafde værit hos Kong Hagen/ der hand døde paa Orckenøe/ at der 1264.
skulde sendis en Legation til Konning Alexandrum i Skotland/ at giøre Fred oc Forbund med hannem/ bleff der til udvald Biscop Henrick oc Her Ascatinus Cantzeler/ som først var en Prest/ derneſt Cantzeler/ oc siden bleff Biscop til Bergen Anno 1269. Mens efterdi Skotterne beklagede sig storligen/ at være forwrettede aff de Norske/ i det de hafde ilde plyndret oc brent Landet/ vilde de icke gierne til nogen fordrag/ Bleff dog omsider Anno 1265. saa forligt/ at Alexander oc hans Efterkommere 1265.
skulde gifue K. Magnus oc hans Efterkommere Aarligen til evig tid 100 marck Engelske mynt/ som den tid bleff kaldet Sterling/ oc huert Aar 14 dage efter S. Hans dag lade yde Kongens Læensmænd paa Orckenør eller Canickerne samme steds oc der paa tage beviis/ Derforuden skulde Kongen aff Skotland gifue Kongen aff Norge 4000 marck Sterling/ 1000 at betale Aar 1367. et andet tusind 1368. det tredie til 1369. oc siste termin til Aar 1370. oc der imod skulde K. Alexander oc hans Efterkommere beholde Suderøerne/ oc huis de Norske hafde inde aff Skotland. Oc dette wbrødelig at holdis til evigtid.

K. Magnus hafde oc tit oc ofte handlit met Konning Voldemar aff Suerrig/ om Landemerckit imellem Rigerne/ oc i synderlighed Anno 1268 oc 1273. Oc endog de hafue fredsommeligen der om transigeret med huer andre/ findis dog icke huorledis de der om ere blefne forligte. 1268.

Efter at K. Magnus hafde faa befestet sit Regimente med god Fred oc Enighed/ Christelige sæder oc skick / lagde hand sig selff den Tribut paa/ at der skulde gifuis Tiende Aarligen/ udaff ald Kongens Indkomst/ oc bleff der udvalt en vijs / ærlig oc Gudfryctig Mand/som samme Kongens Tiende skulde sancke oc uddeele.

Hand beflittet sig ocsaa i denne Rolighed/ at forbedre Lands-Lougen/ meget mere end nogen aff hans Forfædre. Thi tilforne var der fire slags Low holden i Norge/ Frostetings Low/ Guletings Low/ Oplande Low/ oc Low udi Vigen / foruden huis Low huer aff de andre smaa Lande hafde for sig selff som laae til Kronen. Disse allesammen blefue aff K. Magnus corrigeret oc forbedrit/ Aar 1267. J huilcket Aar bleff ocsaa hans Søn Erick fød/ thi K. Magnus før hans Fader døde /nemlig 1261. hafde bekommit til ecte Frøiken Ingeborg/ S. Ericks Daatter aff Danmarck.

1269. Efterdi at Kongen idelig trattet efter huorledis hand kunde beholde Jslenderne under Cronen/ oc i sin devotion, da giorde hand Rafn Oddesøn oc Orm Ormsøn Jslendere til Riddere 1269. oc gaff dennem Jsland udi Forlæning. Mens Orm bleff paa Hiemreysen med Skib oc Gods/ saa Rafn allene bleff den første Kongens Lensmand paa Jsland.

Før end Jsland vilde gifue sig under Norgis Krone/ motte Kongen bevilge dennem store Privilegier, efter som den Contract som bleff giort dennem imellem/ klarlig udviser/ oc er den sin mening som efterfølger.

Jslands Jndbyggere for norden oc sønden paa Landet/ gifue tilkiende/ at de vil gifue skat til Kongen aff Norge/ 8 aine Vadmal huer en mand som er saa formuendis som Lougen der om formelder / oc Kongen aff Norge skal være deris Konge/ oc de hans Undersaatter/ med efterfølgendis vilkaar.

At Kongen skulde gifue Jslenderne sin handfestning / liudendis 1. At hand skulde holde dennem fast ved Jslands Low oc

Ret.

Ret. 2. Kongen skal lade gaa 6 skibe aff Norge til Jsland udi neste 2 Aar/ men siden saa mange som behoff giøris. 3. Arfuegods skal staa Jslenderne aabet for/ dersom det falder udi Norge/ huor silde de komme efter det / naar de kand bevise at de hafue ret der til. 4. Jslenderne skulde ingen Told eller Syse gifue udi Norge/ der som nogen vil segle did. 5. Jslenderne skulde hafue saa god ret udi Norge / som den tid hafde den beste / oc nyde god Fred/ være oc handthefuet aff Kongen til Low oc Ret. 6. Jslenderne skulle hafue en Jarl for Høfuitzmand saa lenge som hand er Kongen tro/ oc ald den stund Kongen oc hans Efterkommere holde denne pact retteligen imod Jslenderne/ Saa ville da Jslenderne holde deris Tro oc Eed oprictig / som de ville her efter sverge Kongen aff Norge. Mens der som Kongen icke holder denne sin haandfestning mod dennem/ ville de være deris Eed oc forplictelse quit. Denne Contract skal være oprettet i Konning Magnus Faders tid / Anno 1261.

Som hand hafde skicket alting ist til rette udi Norge med Low oc ret/ hafuer hand ocsaa anbødit Jslenderne at tage ved den Low som hand nu i Norge hafde corrigerit oc stiftet. Som dennem først bleff an præsenterit Anno 1270. Men der bleff megit om disputerit, i nogle Aar / saa de efter haanden samtyckte en part efter den anden/ indtil den bleff slet samtyckt. Samme Aar døde Kongens Moder Margrete/ oc hans Søn Hagen bleff fød 4 Iduum April. til Tonsberg. 1270.

Hand lod sig oc Guds Fryct være saare angelegen/ bygte til Bergen udi sin Lysthawe en skøn Capelle oc liden Kircke/ huorudi hand tit oc ofte giorde sine Bønner. Samme Capelle bleff opbrendt det Aar som den store Hagel falt udi Norge/ saa at de største stene vegede 30 Lod / som var Anno 1275. 1275.

An. 1278 bleff der stor uenighed imellem K. Magnus oc K. Erich aff Danmarck/ fordi at K. Magnus mente at K. Erich icke hafde gifuit hans Dron. Jngeborg/ S. Erichs dater den medgift hun burde at hafue. Men K. Erich formente hand burde at krefue

det hannem fattis aff Hertugen aff Synder Judland/ huorud-
ofuer de feidede paa hin anden/ oc stod ved Stanør en stor Slact-
ning/ huor der bleff mange Norbagger slagne/ oc de Danske be-
1278. holte Marcken.

Efter som hand altid tractet der efter/ at hand icke alleniste
kunde beholde sit Land udi god Rolighed oc Fred/ mens ocsaa
huorledis hand det kunde forbedre/ sparde hand ingen flijd der-
paa/ som er at see aff det hand handlede med Islenderne: Oc
paa det hand lige saa kunde beholde Grønlenderne i sin devoti-
on, sende hand Anno 1279 Harald Gulsko til dennem/ at re-
1279. novere det Forbund som de hafde indgaait med hans Fader K.
Hagen. Oc efterdi hand hafde en tid lang hos sig Rafn Otte-
søn Ridder oc Befalningsmand paa Island/ som sollicitorede
om nogle gravamina at motte affskaffis/ hafuer hand samme tid
forlofuit hannem / oc med stor ære oc skenck dimittirt, efter at
hand var giort til Kongens Signiferum. Fuldis samme tid med
hannem Her Thorvard Thoresøn Islender/ som fick til ecte
Fru Ragnild/ Her Brynolf Jonsøns Efterlefuerske. Disse haf-
de oc med dennem mange Statuter oc Privilegier, huor ved der
raaddis boed/ paa huis tyngsel Islenderne vaare paalagt udi
Skatgiften/ oc andet som de hafde supplicered om til hannem.

Aarit der efter sende hand oc Jon Laugmand med den Is-
landske Lowbog udi Landet/ som siden bleff kaldit Jonsbog/ oc
brugis endnu paa Island/ thi der udi vaare nogle stycker forbe-
dret efter Islendernis egen begiering. Det er en saare mercke-
lig Fortale/ som hand hafuer skrefuit for i denne Bog/ huoraff
nock som er at erfare/ huor høyt hand hafuer skattet Islenderne
i de dage/ oc liuder samme Fortale saaledis. Magnus met Guds
Naade/ Kong ofuer Norge/ Hagensøn/ som var Kong Suer-
ris Sønnesøn/ helser alle Guds oc sine Venner paa Island. Vi-
der at de fornemste Mend udaff Island/ hafue tit oc ofte gifuet
os tilkende/ huorledis det hafuer værit berettit for eder/ at vi haf-
ue

[ha]ue os paatagit/ med de beste Mends Raad/ at forbedre oc reformere de Lougbøgger som ere gengsom udi Norge/ oc at i derfor er begerendis/ at eders Lougbog skulde icke glemmis eller udeladis fra samme examen oc emenderen. Nu skulle i vide/ at endog os burde tilforn megit omhyggelig at være for eder/ da bør det sig endnu megit mere / efterdi i hafue os saadan en victig Sag tilbetroit/ oc skicket eders Lougbog ind for os / at vi skulde tilsette oc borttage efter vor egen tycke oc villie/ dog med de vijseste Mends raad oc samtycke. Derfor / efter som vi hafue samme eders Lougbog fliteligen ofuerseet / da siunis os / at mand kunde mangesteds med korter Ord udsige meningen/ end tilforn er giort/ Disligeste ocsaa / at denne eders Bog hafuer vel mangesteds en tilleggelse behoff. Vi bekiende sandeligen os icke vel god for/ at vi skulle understaa os at tage os sligt paa. Dog hafue vi denne Bog ladet opskrifue/ som vi eder tilskicke med Her Jon Laugmand/ som i kand selff besee oc ofuerlæse / haabendis til Gud oc de Dannemends Raad som hos os til stede vaare/ det skal være eders gafn oc nytte. (Siden sluter hand saaledis) Bede vi eder/ i vilde holde os til gode / huad her kand fattis. Fordi i skal vide / at vor egen brøst oc adskillige forhindring ere der orsag til/ men icke ond villie eller forsømmelse/ efter som huer kand vel selfuer forstaa/ endog vi hafde icke saa sterck forplictelse giort/ som vi allerede giort hafue at forfremme Loug oc Ret. Findis her oc nogit nytteligt/ da lader os tacke vor Hærre Jæsu Christo derfor. Hans nafn være benedidet i evighed. Datum 1280. 1280.

Samme Aar som denne Lougbog bleff skicket til Island/ døde Kong Magnus / som var en from fredsommelig Herre/ holt god correspondens med sine Naboer / Danmarck oc Suerrig/ oc rosis der aff / at hand aldrig vilde giøre Forbund med nogen til at føre Krig paa Land oc Riger uforskylt: Oc efterdi der var stor uenighed i Suerrig i hans tid imellem Brøderne/ Voldemarum/ Magnum/ Ericum oc Benedictum/ som

trettede om Riget/ bemøyet hand sig saare at forlige dennem/ Huorvdofuer hand ocsaa hafde god yndist hos huer mand.

XXXI.

K. Erick Magnussøn Præstehadere.

Efter at K. Magnus ved Døden var afgangen/ hafue de i Norge oc Island strax tagen hans eldste Søn Erich til deris Konge igien/ oc bleff samme Aar kronet til Bergen aff Erckebispen Jon aff Trundhiem oc siu andre Bisper/ mens tilforn motte hand suære denne Eed/ som siden aff andre Konger bleff efterfuld i lang tid: Proficeor & promitto coram Deo & Sanctis ejus, amodo pacem & justiciam Ecclesiæ Dei, populoq; mihi subjecto, observare, Pontificibꝰ & clericis (prout teneor) condignum honorem exhibere, secundum discretionem mihi à Deo datam, atq; ea, quæ à Regibus Ecclesiæ collata ac reddita sunt, sicut compositum est inter Ecclesiam & regna indelebiliter observare, malasq; leges & consuetudines perversas, præcipuè contra Ecclesiasticam libertatem facientes abolere & bonas condere, pro ut de consilio fidelium nostrorum melius invenire poterimus.

128). Aaret der efter/ som var 1281. tog Kongen/ som da var ickun 19 Aar gammel/ K. Alexandri aff Skotland daatter/ hed Margrete/ til ecte/ med huilcken hand afledе en Daatter/ som oc heed Margrete/ Men som hun reyste aff Norge til Skotland/ at indtage hendis Fæderne Arfue efter K. Alexandrum (thi hand ingen lefuendis Børn hafde uden hende) døde hun under Skotland/ to Aar efter de var kommen tilsammen.

Samme Aar bleff K. Erich hyldet oc tagen til Konge aff Islenderne.

Endog hand hafde foret de Geistlige saa megit hart/ saa giorde hand dog dennem megit ont/ tog Præbenderne fra Bisperne paa Island/ mod sin Faders oc sin egen forplict/ fordreff mange aff Bisperne i Norge/ oc forfølgede dennem i mange maader/ saa de

nøds

nøddis til at drage til Rom / oc sollicitere Pawen om hielp/ huorudofuer hannem bleff gifuen det Tilnaffn/ at de kalte hannem Erick Præstehadere.

Eftersom hans Fader tilforn eskit Drotning Ingeborgs Brudskat aff Konning Erick i Danmarck / oc bleff hen viist til Hertugen aff Holsten/ huormed hand icke vilde lade sig nøje/ mens begynte at feide paa Danmarck / saa holte denne K. Erick ocsaa an om det samme / oc der hand endnu intet met gode kunde erlange / plyndrede hand oc skende mange Steder huor hand kunde tilkomme i Danmar[illegible] Aar 1284 bleff Siøkanten paa Nørre Judland allevegne anfalden/skient oc brent aff de Norske/ oc Skaffuen slet plynderet oc afbrend/oc neste Aar der efter Horsens. Iblant andre som lod sig bruge mod Danmarck/var der en fornemme Siørøfuere/ Alff Ellingsøn/ som var fød i Norge/ oc haffde der sin Tilhold / hand giorde stor skade ved Siøkanten / baade udi Danmarck oc Tyskland / mod hannem bleff udrystede tredue store Skibe aff Hænsestæderne/oc toge vare paa hannem i Oresund / mens meden de der biede efter hannem i nogle Uger / var hand i Belt / oc plyndrede Callingborg oc andre omliggende Stæder / oc giorde stor skade/ dog bleff hand siden fangen aff de Scaninger/ oc sat paa Steiler Aar 1289 for Helsigborg/ efter Drost David Tosteſøns raad.

Anno 1288. skreff Konig Erick den ny udvalde Printz udi Danmarck Erick Menved feide oc undsigelse brefue til/ for hans Moderne Gods hand forholt hannem / hafde ocsaa taget sig Grefue Jacob / Printzens aff Danmarck Fiende / oc andre fredløse deris forsuar til/huilcke hand meente stor Wret at være skeed/ at dennem var suoren Sag paa hende / oc icke de selff ved Kiøns Eed maatte undskylde sig. Saa kom hand femte Dagen efter S. Peders Dag for Helsingør. Paa samme Reise aff Storm oc Weir strandede Kulben Katterig/de som komme til Landet/blefue fangen oc halshuggen. Anden Dagen der efter gaff Kongen 1288.

sig til Lands / oc brende Helsingør udi Aaske / Folcket flydde ind paa Flynderborgen. Siden seiglede hand for Kiøbenhaffn / der var alle en stor Forskreckelse paafalden / men de torde icke Lande. Om Søndagen der efter brende hand Hvæn oc Amager / siden løb nogen deris Jacter oc Skibe for Skanør efter Bytte / thi den største Handel oc Rigdom da fantis der / for Sildefiskende skyld. Kort Krytter var deris Høfuitzmand / sammesteds bleff ved 70 aff de Norske. De Fredløse hafde gifuet dennom paa den anden side udi Belt / saa de paa to steder anfalt Danmarck. Paa den tid lod Marsk Stig plyndre Samsøe / oc bryde Brattingborg ned sammesteds / derfra seiglede de Landflyctige (som var fordrefuen / for de hafde slaget Kong Erick Menveds Fader ihiel i Finderup i Judland) for Tornborre hos Korsør / huor Kong Erick Mendved plejede mest at holde Hus / brende Byen oc Kircken. Der fra drog de at Skelskør / oc det lille aff Byen igienstod / giorde de til Aske. Der fra seilede de til Falster / oc brende Nykiøbing. De Norske med den anden Part aff Floden komme ved samme Pas til Lolland / der bleff mange aff dennem slagen / som vilde værit i Land efter Roff oc Bytte.

Effter Nykiøbings Beleiring seiglede Marsk Stig selff til Kongen under Amage / feria quinta ante Petri ad vincula, med hannem fultis Otte Hestekorn / om Løfuerdagen der efter seiglede de alle til Grønsund / sammesteds en heel Dag oc Nat stormede de til Stege Slot / oc miste mange aff deris Folck / derneft seiglede de for Stubkiøbing oc brende Byen / oc vor Frue Dag seiglede de igien til Norge.

Aff dette Tog bleff Kong Erick saa ofuerdadig / at hand neste Paske der efter / gick i Proces til Kircken / med en Guldkron paa Hofuedit / lige som den der haffde lagt stor Sejer ind i Danmarck.

Det bleff røgtet / oc Kongen tilkiende gifuet / at nogle hafde seet en Øe Vesten for Island / som icke haffde værit tilforn beseiglet; Thi tog hand sig fore / samme at lade opsøge oc beseigle / oc

der til udvaalde hand en ved nafn Rolff/som opleete den samme aar
1288/huorudofuer samme Rolff bleff kaldet Landahrolfuer/ oc er 1288.
der nogen i den meening/at denne Pe skulle være Friisland/andre
mene det skulde være den Pe/ som i gamle dage kaltis Vinland af
Islenderne/oc nu Estoteland/som skulde høre til Americam/tuert
ofuer Grønland.

Samme Aar sende den udvaalde Konning aff Danmarck bud oc brefue til K. Erick/ begerendis udi venlighed/ denne Feide motte affskaffis til mindelighed/ at Christelig blod kunde skonis/hand skulde gierne bekomme aff hans Møderne/ huis hos hannem fantis/ men en deel at staa hos Hertugen aff Sønderjudland. Serdelis bad hand at Kongen icke vilde tage sig de Fredløse deris Sag an/som uskyldeligen hafde drebt oc ihielslagen hans Fader. Mens Konge vilde ingen fordrag indgaa/uden de fredløse skulde met indtagis.

Huorpaa hand i efterfølgendis Aar 1289 om S. Hans Bapti- 1289.
stæ dag gaff sig til Siøs igien med mange Skibe / kom først til
Alborg/ oc laa der stille i 15 dage; Derfra seiglede hand til Svenborg/ oc brende en deel aff Byen/tilforn hafde de brent en deel aff Langland/en deel gaff brandskat. Der efter seiglede hand til Norge med sin Flade igien. Mens de fredløse blefue tilbage/oc befestet Hielm oc Sproe/ at de altid deraff med Jagter oc Skibe kunde plage de Danske.

Aarit der efter / som var 1290 drog Kongen atter ud med en 1290.
Flaade mod Danmarck/ oc holtet ved Aggers oc Omme ved Korsør/brende oc sammegang Nykiøbing i Aatzherrit oc Holbeck/drog saa strax tilbage til Norrig igien. Marsk Stig/efter hand hafde befestit Hielm / oc giort de Danske stor skade derudaff / døde aar
1293 / oc bleff hemmelig begrafuen aff sin Tienere i Hindesholms 1293.
Kircke/eller som somme mene i Rørvig Kircke i Dragsholms Lehn.
Efter hans død bleff holt it Mode hos Varborg paa Giederøe / huor begge Konger aff Danmarck oc Norge møtte/ at handle om Fred; mens bleff den tid slet aflagit.

Efter som det Mode som skede paa Gieddersøe / kunde intet fructbarligt udrette til Fred imellom disse tuende Konger / saa be-
1293. gaff sig Kongen atter nestfølgendis Aar 1293 udi Søen med sin Flaade / oc giorde stor skade / paa Kiøbmænd / Skuder oc Skibe som hannem forkom. Dog torde hand ingensteds gifue sig til Lands / efterdi hand fornam Danmarck allevegne at være vel forseet med Vact oc Krigsfolck / som skulde hafue giort stor skade paa hans Folck.

Samme Aar / eller som somme meene / Aarit der efter / bleff hand anden gang gifft / oc fick til ecte Isabellam Roberti / Fyrsten aff Pryssens Daatter / med huilcken hand aflede en Daatter.

1294. K. Erick Menwid aff Danmarck sende Aar 1294 en Krigsmact til Hysingen i Norge / som ødelagde oc brende den Part aff Landet / som Kongen tilhørde / disligeste plyndret de Nørre Hallind / som var Greff Jacobs Land / oc belagde Hunehals / oc andre Festninger / som de dog icke kunde da indbekomme / mens fick en fornemme Herre fangen ved Nafn Rafn Jonsøn.

1295. Aar 1295 kom der nogen tuist imellom Kongen aff Danmarck / oc Hertug Voldemar aff Synder Julland / som var hans nest Syskend Barn / for nogen Land skyld Kongen mente at Hertugen hafde fra hannom / som hand icke burde. Huorudofuer Hertugen drog til Kong Erick Magnussøn / oc giorde Forbund med hannem / mod Kong Erick aff Danmarck ; oc til dis større Vendskab / gaff Kongen / Hertugens Broder / Hertug Erick aff Langland sin Modersyster Sophiam til ecte / som hafde værit Kong Voldemars Dronning i Sverrig ; oc giorde hannem derforuden til sin Jarl eller Riddere.

Mens imod all Forhaabning / bleff det saa forhandlit / at neste Søndag efter S. Matthæi Apostels Dag / skulde Kongen aff Danmarck oc Norge møde ved Hindsgafuel / oc tractere om forligelse paa begge sider. Mens eftersom de paa den tid icke kunde enis / om huis dennem imellom var / bleff der berammit en kort

Anstand/ oc at de igien skulde møde S. Hans Baptistæ Dag tilkommendis/ da videre at handle om huis som tuistig var. Anstanden var i sin Meening som efterfølger. At herudi skulde være begreben/ Kong Erick aff Danmarck/ hans Broder Christoffer/ deris Venner oc Vndersaatter paa den ene: K. Erick aff Norge hans Vndersatte oc Venner paa den anden side. Den Anstand skulle vare fra nu oc til 15 Dage efter S. Hans Baptistæ Dag/ som forskrefuit staer. Midler tid skal det være huer frj fore/ udi Sagerne at tage hiemme Beviis/ frij Durehtog oc Vandring igiennom huer andre deris Riger/ undertagendis for de Fredløse. Kongen aff Norge skal oc beholde hans Møderne/ som hand hafuer udi frj Brug. Oc om hand paataler noget videre/ skal hannom vederfaris huad Landslofuen formaar. Disse efterskrefne/ Grefue Jacob/ Niels Knudsøn/ Peder Jacobssøn/ Niels Hallindsfar/ Lauge Laugesøn/ oc andre deris Medfølgere/ Leeg oc Klercke/ som rømde til Norge aff Danmarck/ for huad Sag det er; de oc de døde deris arfuinger maa friit blifue i Danmarck/ uden all forfang. Dog at de som ere dømte for K. Ericks Faders Banemænd/ icke skulde komme udi Kong Ericks/ Hertug Christoffers/ eller Hertug Voldemars aasiun. Skeer det uforvarendis/ da skal de med 12 deris Slectningers Eed/ viise slige icke at være skeed aff Forset. At deris Gods skal dennom strax efter Kongens Befalning igien gifuis. De maa besidde midler tid ved dennom selff eller andre deris Gods/ Kongen skal til alle Landsting lade forkynde/ at deris Gods er dennom friit fare. Kongen aff Norge maa beholde Hielm oc Hunehals. Fornefnde Festninger skulde dis imidler tid icke anfegtis aff Kongen aff Danmarck. De paa fornefnde Slot ere/ skulle midler tid intet mynte/ huor med Kongen aff Danmarckis mynt kand forveris/ er nogne aff fornefnde Slot belagt eller indtagne/ da skal de igien ofuerantvordis/ oc Fangerne løs komme/ Men huilcke Norske som ere fangne udenfore/ de skal sette Lofuen oc vissen at indkomme til den tid

forskrefuit staar. I lige maade skal Kongen aff Norge handle med Danske Fanger. Ingen ny Festninger skulle midler tid byggis/nogen Part til skade/eller Kiøbmænd til forhindring. Kiøbmænd maa i Fred fare til begge Riger/ seigle/ handle / vandle uden almindelig forbud skeer. Ingen usedvanlig Told skal fordris. Kiøbmænd som strande maa friit berge deris Gods/ indtil de ofuergifue det for vrag. Hertug Erick Langbeen/ Hertugens aff sønder Julland Broder/ skal hafue alt hans Gods i Danmarck/ tilhørendis hans Hustrue/ Frue Sophia / som hannem er tilfalden i Arff efter Koning Ericks Systre Jutte oc Agnete / oc serdelis skal hand paa denne opladelse gifue hannem sit obne Breff. Fornefnde Hertug Erick skal igien staa huer mand til rette / som paa fornefnde Gods med rette kand tale. Item Hertug Erick aff synder Halland/ Hertug Knuds Søn / paa huis Gods hannom tilhører / skal ingen forfang giøris aff Kongen ved hannom selff eller andre. Huad andre Sager som ere Kongen oc Hertug Erick aff Halland imellom / om Gods eller huad det være kunde / det skal staa til disse gode Mænds sigelse : Johannes Episcopus Roschildensis, Joen Lidle / Oluff Tygesøn / Vffe Joensøn / David Tostesøn. Om nogen vil tiltale Kongen aff Danmarck eller hans om Frue Sophie aff Sverrigis Fæderne Gods; det skal skee efter Dansk Low oc Ret; dette saa at holdis hafue lofuit fore. Ferrund Erckebisp til Nidros/ Nerva til Bergen / Amund til Opslo / oc disse Riddere/ Berner aff Berckerøe/ Thore Hagensøn/ Johannes Benolff/ Jsaac Gautesøn / Erland Amundsøn / Vedmund Erlandsøn / Bernhard Ludvigsøn Juris civilis Doctor, Gothorm Gydissøn/ Johannes Ragvaldsøn/ Gulach Vilhelm/ Torvald Tonissøn/ Elling Davidsøn/ Johannes Jfuersøn/ Torlack Skenck/ Erland Arnesøn/ Sigvord Lorelom/ Egmund Sigvordsøn/ Esbern Ryncki/ Anders Levi/ oc Efuind Jslacksøn. Datum apud Hegnesgauffl
1295. 1295. Dominica proxima post festum B. Matthiæ Apostoli.

Ef-

Efter denne Anstands liudelse møttis Kongen aff Danmarck/ Sverrig oc Norrig Aarit der efter / som var 1296 om S. Hans Dags tide/ paa Sommersted hede / da bleff tracterit oc handlit om en endelig Fred / Norge oc dennom imellom/ mens det var da ocsaa alt forgiefuis / alleniste bleff den forige Anstand forlengit endnu paa to Aars tid. 1296.

Aar 1297 bleff Konning Ericks Daatter Jomfrue Ingeborg fød / oc Kongen var selff til Froste Ting/ oc hørde mange Sager / oc hialp huer til rette/ som var skeed nogen uret. 1297.

Aar 1299 tertio idus Junii, døde Kong Erick til Tonsberg/efter hand hafde regerit hen ved 19 Aar. Hand aate tuende Døttere / som før er sagt / den ene Margrete / ved Kong Alexandri Daater aff Skotland/ som døde paa Reisen under Prekenør / der hun drog til Skotland/ at annamme Rigit efter sin Morfader. 1299.

Den anden Ingeborg fick Hertug Voldemar af Finland/ Byrge oc Ericks Broder; men somme annales siger at hun fick en Barøn af Prekenør/ved nafn Jon.

XXXII.

Kong Hagen Magnussøn.

HAgen som var Kong Erickis Broder/ bleff strax udvald til Konge ofuer Norge igien/ oc hafde til ecte Euphemiam, Hertug Vitzlafs Daatter aff Ryen. J hans Rigis begyndelse/ forsømmede sig icke de fordrefne aff Danmarck/sig møgit at insinuere hos hannom / stolede oc møgit paa den Fordrag som var skeed med hans Broder til Hegnesgafuel oc Sommersted / huorfor de toge selsom aff sted i Danmarck/ effter at de haffde bekom̃it Leide/gafue orsag til stor Venighed/oc opærrede Kongen/ med deris Ofuermodighed oc Trotzighed; saa hand nødis til undertiden at sette dennom til rette/oc heffne/ huis Ondskab de hafde

de beviist hannem. Huilcket de høiligen androg for Kong Hagen/lige som K. Erick aff Danmarck/ med flid brød den Anstand som tilforn giort var imellom Kong Erick Magnussøn oc hannom. Huorudofuer K. Hagen bleff megit fortørnit/ oc rystede sig til at bekrige Danmarck paa ny igien.

Der Hertug Erick aff Langland det fornam/ tog hand M. Henricum Clericum oc Canutum Mule til sig/ oc drog til sin
1300. Hustruis Systersøn Kong Hagen til Fenekalff/ oc Aar 1300 Sabbatho post festum divisionis Apostolorum, lagde sig i denne Sag/ oc forhandlede der saaledis/ at K. Hagen var til freds/ at begge Konger til vor Frue Himmelfarts Dag skulde komme til Korsøer/ hos Tornebørrig. Dog huis K. Erick Menvid vilde antage samme Mode/ oc lade hannem det vide 8 dage efter S. Jacobs Dag/ da vilde K. Hagen indgifue sine Sager paa to eller tre Fyrster oc Herrer/ om det samme hannem motte skee igien/ huad de giøre oc sige/ eller fleste Parten/ der ved skulle det blifue. Disse Arbitri oc Forhandlere skulle giøre Eed naar de dennem nedersette/ icke for vild eller Venskab nogit at giøre/ men huad ret er/ icke aff ond forset staa deñem fra Sagerne. Disse skulle forsørgis med Leide oc procuratoribus, som did sendis. Om nogen aff Underhandlerne døde/ skal andre tagis i steden/ den som igien indsettis/ skal ocsaa suerge/ oc gifue sit Breff paa at giøre det sandeste/ hand ved for Gud. Den ene skal oc den anden før betimen lade advare/ om stedet/ at hand kand fange oc samle hans Arbitros oc Underhandlere. Midler tid skal Kongen aff Norge/ Grefue Jacob oc andre undvigte aff Danmarck/ oc deris Arfuinger nyde alt deris Gods/ eller huem de det tilbetroe/ med all rette/ som de det hafue aat før denne Krig paakom. Item naar vi komme hart ved Tornborg/ da skal de komme tilstede/ som hafue lofuit for Kongen aff Danmarck/ om den Anstand som bleff brut/ oc da skal os bedris oc rettis/ ved Kongen aff Danmarck/ til en vis tid/ huad os er imod giort/ uden de saa ville suerge/ at det icke

skeed

steed er. Det samme tilbiunde vi paa vor side om nogit er giort derimod.

Paa denne Kong Hagens resolution, gaff Kong Erick aff Danmarck Kong Hagen sligt it Leide. At K. Hagen oc hans medfølgere / til it hundert Personer/ skulde hafue frj Leide/ at komme til Skielfiskøer til hannom / oc at komme i deris behold igien til deris Skibe /liggendis hos Egholm/ undtagen hans Herrfaders Mandrabere oc deris anhang/huilcke hand ey tilstede vil/at komme for sig/oc Dagen var berammit neste Søndag efter vor Fruis Himmelferdt Aar 1300 førstkommende. Hand ved Eed bekreftit denne Leide / settet oc forlofuer derfor / uden all skuff oc brøde at holde det. Huis hand icke holt fornefnde Leide/ motte hand oc hans forlofuer skieldis. Hans Undersaatter skal være deris Eed frj. Alle Sager som Kongen aff Norge oc hans/ hafuer imod hannem/skal være rette/hans Giensuar intet due. Bispen aff Ribe maa bandsette hannem/oc hans Forlofuere uden Varsel/oc befale hannem andenstedis at bandsettis/ indtil Kongen aff Norge aldelis blifuer tilfrids stillet. Oc det allene ved hans Eed/ oc ingen flere deris. Alt hans Arfuegods rørendis oc urørendis/ skal være Kongen aff Norge pandset/ indtil hand blifuer tilfreds stillet. Herfor hafuer lofuit Hertug Vitzlaff aff Ryen/ Hertug Christoffer hans Broder/ Hertug Voldemar/ Laurs Tygesøn/ Joen Little/ Oluff Thagesøn / Johannes Bartsøn/ Christen Pædtz / Niels Lendi/ Peder Jenssøn/ Peder Nielssøn aff Tøssing/ Knud Mulli/ Esbern Aagesøn/ Niels Hoe / Niels Vbbesøn / Joseph Magnussøn / Peder Mulli/ Niels Hasse/ Amund Lille / Peder Tygesøn Sævind / Valdemar Rosse/ Peder Egetesíde / Erick Hertugens Broder aff Julland /Goddicke oc Timme Block. Da vedersige i samme undskylding/ Privilegier, Skuff/ som paafindis kand/ serdelis at Fred tilforn icke er holden/ oc all undskylding.

Der de møttis til samme Mode/ som forskrefuit staaer begge Konger med deris Underhandlere/ kunde de ingenlunde forli-

 gis/

gis/enten om deris egne Sager/eller de Fordrefne/huorfor at dette Mode gick ocsaa aff foruden nogen fruct oc gaffn.

1301. Aar 1301 bleff Ingeborg Kong Hagens Dotter fød. Samme Aar bleff Kongens Haandfestning til Islenderne renoverit, huorimod de forplictede sig med Breff oc Segel/ at gifue Skat til Norgis Krone. Dog med saadanne Forord/ at Kongen skulde rictig holde huad hand tilforne hafde lofuit dennem i sin Haandfestning/ ellers skulde de ocsaa være frj for deris Forplictelse.

Imedler tid strøfede de Danske paa den Østre Kant aff Norge/ oc var det møgit usickert udi Siøen/ for begge Parterne. Oc endog mange Herrer lagde sig imellom/ at forlige disse
1303. 2 Konger/saa kunde de dog intet udrette. I synderlighed Aar 1303 drog Hertug Vitzlaff aff Ryen/ som var Dronningens Fader i Norge/ til Kong Hagen/ at forhandle om Fred imellom Rigerne/ mens døde der die Thomæ. Dominica Lætare giorde K. Hagen it Forbundt med Kong Byrge aff Suerrig: Først at all den Handel som imellem begge Riger giort oc tilsagt hos Solbierg skal stadig oc fast blifue. Om det behoff giøris/ skal det ene Rige komme det andit til hielp/ paa deris omkost. Huad fremmet Slot som intagis/ skulde holdis paa begge deris Omkost. Fromme oc Skade skal gaa paa dem begge/ saa vel ofuer Fanger som ofuer Land oc Slot der vindis. Der hos var ofuerverendis hans Raad/ Erick Hertug udi Suerrig/ oc Voldemar Hertug i Finland/ Torkil Marsk/Bent Laugmand i Østergylland/Torbern Kiættelsøn/ Albret Stiesøn oc Gudner Moensøn.

Grefue Jacob oc de andre fordreffne aff Danmarck/ lode icke aff at hetze Kongerne sammen/ oc gafue stor aarsag til Ve-
1304. enighed/ huorudofuer Kongen aff Danmarck Aar 1304 lod udbiude Skibsleding imod Vinteren/oc lod Varbierg/ Hunehals oc andre Festninger belegge udi Hallind/ mens udrettet dog en føje ting. Bleff det dog paa det sidste i dette Aar saa forhandlit/ at der holtis et Mode til Knerud/ huor Kong Hagen aff Norge/

Kong

Kong Erick aff Danmarck / oc begge deris Drotninger møtte / oc bleff lagt nogen god fundament til Fred oc Enighed igien.

Imidler tid kom der nogen Wenighed imellom Kong Byrge udi Sverrig / oc hans Brødre Hertug Erick oc Hertug Voldemar / huorudofuer de motte rømme aff Landit / oc droge først til Danmarck til Kong Erick Menved ; Mens der de fornam sig icke der at være sicker nock / droge de til Norge til Kong Hagen / huor de blefue vel undfangen / oc forleent med Kongelle Slot oc By ; Huorfra de stedse feidede oc plyndrede paa Vestergylland oc Suerrig / oc giorde stor Skade / saa det kom paa det sidste til en offentlig Feide / Thi Hertugerne finge stor Hielp aff Kong Hagen. Mens det bleff dog formedelst gode Mænds intercession saa viit forhandlet / at Kong Byrge skulde tage Hertugerne til Venskab / oc lade dennem bekomme deris igien / saa at det paa alle sider bleff en afftald Sag.

Der Greff Jacob aff Hallind fornam / at Kongen aff Danmarck hart tilsatte hans Festninger / oc hand selfuer icke var god for at undsette dennem / oc derforuden merckte / at der var nogen Forhabning om Fred imellom Kong Hagen oc Kongen aff Danmarck ; paa det hand kunde saadant forhindre / oc stifte større Weilighed / hafuer hand Aar 1305 for mange Velgierninger skyld 1305.
hand hafuer undfanget aff K. Hagen oc hans Formand / Kong Erick hans gode Slegt oc Forvante / saa vel med hielp udi hans Land mod Kongen aff Danmarck oc hans / sit Greffskaft til Beskyttelse / oc at opbygge Hunehals / Varberg / møder / umag oc omkostning / icke uden stor Lifsfare hand hafuer hafft / med vandring til Kongen aff Danmarck / hans Sager at Dagtinge. Tilmed med 2000 Marck Sterlings forstreckelse / som ere laant aff Hertugen aff Synder Judland / paa Kongens aff Norge Forløffte / oc anden hielp udi hans nød oc trang Grefuen beviist. Derfor til en Betalning hafuer hand skiøt Kongen aff Norge

hans Greffskafft Hallind/ serdelis fordi hand nu kand icke imodstaa/ oc undsette hans Slotte oc Lande/ Kongen aff Danmarck haffde bestollet/ oc fri dennem som ere belagde. Oc ofuerantvorder hand oc efterlader Kongen/ fornefnde Greffskaft med all Rettighed til Norgis Rige evindelig at beholde/ alt dette vil hand holde oc icke imod giøre. Hand lader sig oc hans Børn under Kongens aff Norge Gunst oc Naade/ om hand formedelst nogen Forhandling kand faa fornefnde Greffskafft aff Kongen aff Danmarck/ at hand da vilde ansee hans Børn/ eftersom denne Krig hender at tage en læt eller besuerlig ende; eftersom sex Norske gode Mænd/ udvald efter Konning Hagens død/ siunis for fornefnde Graffskafft/ efter Guds Ret oc Samvittighedsens kand settis fore/ som for den øfuerste Gud ville ansuare. Mens huis Hertugen aff synder Julland/ for de 2000 Marck sterling/ med Omkost skade oc tilfulde/ da skal Kongen aldelis være oc blifue fri for det Forløfte/ hand derfor hafuer giort. Datum Tønsberg/ Mandagen for S. Jurgen Pafues Dag.

Der K. Erick aff Danmarck dette spurde/ oc saae at der ingen Freds tractat kunde være bestandig imellem sig oc K. Hagen/ for de Fredløsis skyld/ oc i sønderlighed Grefue Jacobs Practicker oc Wrolighed/ lod hand dennem stefne/ oc gaf dennem ocsaa frij sicker Leide at møde til Helsingborg/ til almindelig Danehoff/ med huis de hafde/ at bevise sig at være uskyldig udi Kong Ericks død/ som Kong Hagen foregaff. Huor de samptligen igien Aar
1305. 1305 bleff dømt at være skyldig udi Kong Ericks død/ oc hafue committerit crimen læsæ Majestatis.

Dette kunde intet hielpe til Forligelse imellem Kongerne/
1306. Thi Aarit der efter/ som var 1306 falt de Norske atter udi Land ved Tornborg/ oc bleff mandeligen stridet aff Landfolcket/ saa de baate icke møgit paa det sted. Begafue sig siden til Kiøbenhafn/ der at forsøge deris lycke/ mens blefue der tilbage slagen/ at de ingen Landgang kunde naa.

Den

Den Dom som bleff gifuen ofuer de Fredløse til Helsingborg/bleff aff deris Venner ilde optagen / oc bleff møgit protesterit hos Kong Hagen imod processen, huorudofuer de atter forhuerfuede hans Beskermelsebreff Aar 1307 som saa liuder : 1307.

Hagen med Guds Naade/ Konning Magni Søn / sender alle mand/dennem som dette Breff see eller høre/Guds oc sin velsignelse. Dette maa Gud vitterlig være/oc de beste Mænd udi Riget/ som ofte plejede hos os at være/ huor vi med megen betenckelse hafuer søgt oc leet efter / at Fred oc Endrectighed motte blifue Rigerne imellom/ Norge oc Danmarck/ med mange reiser/ som vi oc vore Mænd hafuer værit besvergit med/ at besøge om Fred oc vor Leilighed/ oc sende de Mænd som vi hafue hos os/ oc Kongen aff Danmarck beskylte for sin Faders død/ til vedermals tale ved hannem / at søge om Vidnisbyrd/oc giøre deris undenførsel/ for den Sag som dennem tillagdis. Oc da de skulle didt komme/ finge de Brefue at see som vaare giorde oc tagne paa dennem/ som de hafue hos dennem denne Dag/ huorudi de kunde forfare / at de matte icke nyde den Low/ som brugis enten udi Norge eller Danmarck/ eller udi andre Lande / som mand endnu hafuer hørt oc spurt / oc dertilmed hafuer det saa værit efter dennem tractet oc bevaagit/at en Part aff dennem matte icke komme fra Tingit / end de som fra Tingit komme / motte icke nyde Low eller Ret for sig/uden Kongen af Danmarck tilnefnde nogle Mænd/som skulde suerge dennem Sag paa / efter som hannem behagde / oc det baade mod Guds Low oc alle Christne Menniske; som huert forstandigt Meñiske kand forfare/eftersom frem var farit udi første begyndelse mod dennem / da Saggen bleff dennem først gifuen / at de blefue udjagede aff Riget/ oc deris gods optagit/deris Frender oc Svenne ihielslagit/ oc somme aff dennem fangen oc ofuervellet med Brefue oc Mact / ofuer alt Landet / oc ville icke høre dennem Low oc Ret oc undenførsle som de bød sig til/siden de fornomme oc saae at de motte ingen Ret bekomme for Ofuervold oc

Mact skyld/ da skød de deris Sag ind for Pawen/ oc under hans Dom / hvilcket vi lode da alt saa blifue/ efter Kongen aff Danmarck hans vilge / oc gafue det efter / oc siden icke vilde hafue de Mænd hos os/ oc tenckte der med / oc alt andet / at forskaffe det saa/ at vi oc vore Vndersaatte motte hafue Fred oc Rolighed/ oc blef enda saa forhandlet imellem os oc Kongen aff Danmarck/ at Forligelse oc aabenbare Fred var giort os imellom/ oc stadfestet imellem Rigerne / var denne Fred/ oc all anden Dagtingning icke bedre holdet imod os. Mens strax derefter lod Kongen aff Danmarck tilfare / at indtage/ nederbryde oc brende vort Hus Hielm / tuert imod det som før er sagt/ oc Dagtinget os imellom. End somme Norske Kiøbmænd som til Danmarck vaare seiglede/ lod hand oppeholde/ oc deris mænd/ hafde Gods fra dennem tagit/ oc en Part de som icke kunde undkomme/ ilde medfaret. Thi kiendis vi os Kongen aff Danmarck / nu for den aarsag skyld/ at vi hannem intet pligtig ere/ at holde af den Dagtingning oc Sone. Fordi skal alle mand vitterligt være/ at efter Hertug Ericks Raad aff Suerrig/ vor tilkommendis Suoger / vaare Bispers oc andre Raadgifuer : da hafuer vi nu tagit vor kiere Frende / Greff Jacob oc Herr Peder Jacobsøn/ deris Børn/ oc alle duelige Mænds Børn/ som aff Danmarck hid til os kommen er / oc alle deris Svenne som med dennem ere / alle deris Forvandte udi Guds vold/ vor Hegnid/ oc Kongelig trøst til all rette at forsuare. Fuldkommeligen forbiude vi huer mand dennem at uforrette i nogen made hinder eller forfang at giøre imod Lowen. Vden huem som det giør/ skal forvente aff os Vrede/ Straff oc alsomstørste Vgunst / saa det skal være andre til Eftersiun oc Exempel som imod giør vore Frender/ oc de andre som vi hafue saa inderlig udi vor Hegnid tagit: Maa det oc Gud udi Himmelen vitterligt være/ oc de beste Mænd udi Riget / som sandigt ville sige derom/ at denne Vfred oc Feide / som nu en tidlang hafuer værit/ bleff begynt den tid vor Broder oc Vi vaare udi vor Barndomstid/ endog

dog somme uforstandige Mænd sige der andet om / end som de vide skel oc ret til. Dette Breff var giort udi Trondheim / Korsmisse Afften om Vaaren / paa det ottende vore Rigis oc Regimentis aar / oc beseglet udi vor nerverelse / end Jfuer Klerck hand skref det.

Der det nu var møgit forbittret paa begge sider hos Kongerne; bleff der dog dennem som lagde sig derimellom; oc bleff besluttet / at Kongen aff Norge skulde skicke sine Fuldmegtige til Kiøbenhafn / met huis klage hand hafde ofuer Kongen af Danmarck / oc høre hans suar der paa / oc see huad middel der kunde findis til en stadig Fred. Huor paa Kongen indlagde dette Klagmal:

Dette er vor første Bøn der vi bedis / at huad som inden disse dage er brut imod os oc vore mænd / siden vor Broder K. Erick oc vi fore først til Kiøbenhafn / oc Herr Vitzlaff var hos / at det bedris med os / oc det samme biude vi at giøre imod. Det første der os brødis ved / det var den Dag der vor Broder K. Erick vedtog for Alborg / at vore mænd skulle fredeligen fare i Judland for Koning Erick aff Danmarck / oc hans mænd udi mag for vore mænd; oc der lofuit for Bisp Niels udi Vensyssel / oc Biscop Jonas i Aarhus / Herr David / der da var Kongens drost / Herr Laurs Marskalcken / Herr Aage Saxesøn / Herr Peder Nielssøn / Herr Jonas Andersøn / oc saa mange andre Riddere / at de vaare alle 24 uden to Bisper. Da lod Herr David Kongens Drost fange Herr Suend Friis i Horsens / oc disse mænd med hannem / Joen Palicesøn / oc Joen Foet / oc tog alle deris Hafue / oc i den same time drebte de en vor Tienestemand / der heed Truget Lali / oc det giorde Jonas Tingløs / oc toge hans Heste oc Hafue / oc toge to Hors med meget andet tingist oc gode Heste / der vore tienestemænd tilhørde / Vaben oc andre ting. Oc der vi dette spurde / sende vi vore Brefue til de Lofuere / oc manede dem paa deris troe / at de skulde udlade dem som fangne vaare / oc bedre det som brøt var / oc det giorde de ey sompt. Der efter komme vi til Svinesund / oc der kom imod os Biscop Gissere i Fyen / oc Herr Erick af Langeland / Drost David

oc mange andre Riddere / der for den Dag hafde losuit / oc ma-
net Konning Erick vor Broder oc Losuere at de skulde udlade de
Fangne / oc bedre det brøt var / oc bød vi to Brødre vort Raad
til Bedring med fulde vissen / om voris Mænds brøde kunde fin-
dis nogensteds / oc dette matte os icke skee ; Men de førde de Fang-
ne til Kongen af Danmarck / oc hand lod dem forderfue alle. Herr
Jon Palleșøn / oc Joen Foct med hard død / saa som alle Lande
kient er nock. Nu bede vi os ret at giøris / oc dere Frender oc
den hellige Kircke / fordi de vorde ey drebt i Orlag / men i ræt fel-
lighed oc rettedag. Fremdelis der vor Frende Hertug Volde-
mar var sent op at Sommersted hede / da vare somme vore mænd
der hos / oc var saa Dagtinget med Kongen aff Danmarck / at al-
le vore Mænd oc Vnderdane / baade Danske oc Norske / skulle
fellig være inden Danmarck oc uden / for Kongen aff Danmarck /
oc hans Mænd oc Vnderdane / oc alle hans Hielpere / oc vi oc vo-
re Mænd skulle fellig komme til tale med Kongen aff Danmarck
i Medelfar / paa vor Frue Dag Sejermer der nest efter var ; oc
huem der hand kunde ey forvinde paa den Dag / for huilckehaan-
de Sager hand dennem gaff / den skulde sit Gods nyde oc hafue
hans Venskab / oc skulde være en fuld Fred. Oc der losuit Kon-
gen aff Danmarck fore / oc gaff hans obne Breff der paa / oc der
losuit med hannem paa Sommersted it halff hundert Riddere.
Oc i Medelfar paa den Dagtingning / der losuit for it halff hun-
dert Svenne / at det skulde holdis. Inden den Dag da kom vor
mand Herr Aage Kacki / oc andre gode Mænd med hannem til
Viborg / trøstende paa den Fellighed oc Fred / oc der komme By-
mændene ofuer hannem / oc giorde hannem saa saar / at hand
bleff der død af / oc drebte fire Mænd der med hannem vare i sam-
me stund / oc førde dennem i Heden Jord / der som plejes at jordes
Tiufue oc Brødismænd / oc de finge hans Broder Hindrick Aser-
søn oc sex Suenne aff Vapen med hannem / oc giorde menige
Mand saare / baade Prester oc Leegmænd / oc andre mange / oc to-

ge

ge alt deris ting fra dennem/ oc en Suend aff Vapen var saa pjnt i Fengsel/ at hand døde der aff/ oc siden førde hannem paa Marcken/ oc jordede hannem med de andre/ oc andre fem/ som lefuende vaare/ førde de til Kongen aff Danmarck/ oc hand skattede dem paa det højeste/ der de motte leste / oc ingen fick Bedring for sin Breck/ ey for de døde Mænd var fastet/ eller Kircken nogen høitid giort/ oc ey de deris vred vurde/ eller Fangerne fick nogen Bedring/ dog at det var inden Fred giort. Fremdelis/ men den dagtingning stod ved Medelfar / oc alle mand skulle Fred hafue/ paa den Lowen som før er sagt / da for Kongens Mænd aff Danmarck/ Herr Tali Ebbesøn/ oc hans Frender/ oc mange/ oc Herr Lali Prest med hans Sønner/ oc rede til Aas Closter i Halland/ oc sender Bud til Niels Jacobsøn/ Grefuens Fogit/ at hand skulde komme til dem/ paa den fellighed der imellom de to Konger var giort/ oc tale ved dem. Oc de fornefnde Mænd giorde hannem end mere vissen ved dem selfue / at de sende hannem deris obne Breff / at de leidede hannem / oc de mænd med hannem komme. Da red Niels Jacobsøn med faa Companer til dem/ trøstendis/ baade paa den fellighed der imellom disse Konger var giort / oc paa den vissen der de hannem giorde / baade med obne Breff oc anden vissen/ som endnu er til siune/ oc ey motte nydet/ oc reed til en Aa der heder Visk/ jeffn en Munckegard/ der heder Jderaas/ oc sender bud til dem/ oc lod spørge dem ad/ huad de ville heller fare til hannem/ eller hand ind til dem. Da bade de hannem fare ind til dennem/ paa ret tro oc fellighed / oc foer hand ind uden all Vaben/ oc disse Mænd med hannem/ som vaare Tord Labesøn/ Hermand Pumog/ Marcus Ofesøn/ disse vaare aff Vaben oc to Skytte/ Peder oc Tilemand / oc en Bonde oc deris Suenne med dem / saa at de vaare alle 13/ oc som Herr Niels Jacobsøn sad oc talde med Herr Tuli Ebbisøn/ oc hans Broder Herr Acki Raffn/ oc drucke aff Jacobs Leile/ da sende Herr Tult sine Companer bort/ saa som var Herr Acki Ebbesøn/ Lali Prest oc mange

andre Companer/ der Vebnede holt der hos/saa som de sad oc taslede med Herr Tuli / kom de rendede/ oc Herr Tulle oc de andre sammen/fangede dem indē den tro oc fellighed. Oc i den same stund Halßhugge de de to Skytte/ oc en arm Bonde/fire HyrdeDrenge/oc de andre Fanger sende de til Lali Præstens Hus/uden Niels Jacobsøn oc Hermand Plumog/dem sende de for Hunehals Hus med / oc meente med dem at fange Husit med suig/ fordi at Niels var der Fogit paa. Oc der de motte ey fange Husit/da tog de en god Hest/der hørde Herr Stig Nielssøn til/oc nogen Svenne/oc rede saa op i Herreden / oc finge en Bonde var Grefuens Fogit/ der hed Tolff i hans egen Gard/oc skiøflet all hans Gods/oc førde hannem bort med dem. Det skede alt i den Fred der lofuit var paa Sommerstedhede/oc imeden der Dagtingning var ved Hedningsgauffl. Der Greff Jacob spurde det / da kierde hand det for vor Broder Konning Erick/ oc saa for Hertug Voldemar oc hans Broder/oc Grefue Hendrich aff Holsten/ oc andre dem der den Lofue hafde vedtaagit paa Sommerstedhede. Da manet de Kongen aff Danmarck / oc hans Brødre / paa deris troe / at de Mænd skulde udladis / oc deris Hafue efter at fangis / oc bedris huad brøt var. Da kiendis Kongen aff Danmarck ved/at det var ubilligen giort / oc gaff sit indelugt Breff til Herr Tulli oc Lali Præst oc andre dere Companer/ at de skulle udlade de Fangne/ oc gifue dennem deris Hafue igien. J det samme som den Dag var tagen ved Hegensgauffl / paa den samme time da lofuit Kongen aff Danmarck/for sig / sine Brødre oc alle sine Mænd / oc med hannem lofuit tre Bisper oc 20 Riddere/ oc gaff Kongen sit obne Breff/ bestyrcket med de Bispers Jndsegel / oc de Ridders der i samme Breff/oc Vissen var lofuit/at de fornefnde Fanger skulde udladis/oc deris Hafue efterfangis/ oc at de frels skulle komme til suars for de to Konger/naar de sammen komme. Jmod alle disse Vissen/da førdis Niels Jacobsøn til Kallingborg / oc Hermand Plumog/at de skulle alle deris Liff miste. Uden at de giorde Vissen med deris Frender / at de skulde aldrig os til tienist være/ eller no-

nogen vore Tienistemænd. Oc end dertilmed da løste Niels Jacobsøn sig for 800 marck peñinge/ oc Hermand sig for 100 marck huit Sølff/ oc den Bonde Tolff var skattet paa 140 marck/ oc dog kostet hannem vel 300 marck/ oc den Skat optog Herr Tulli Ebbisøn/ Lali Præst oc dere Companer / oc Marcus Ofesøn var skattet paa 60 marck Skonske Penninge/ huad deris var det tog Herr Tulli Ebbisøn oc hans Companer/ dette giordis alt inden den Fred giort var ved Hegnesgaufl. Efter det Hoff var ende ved Hegnesgaufl/ oc Kongen aff Danmarck sende sine Brefue til alle Landsting/ at alt vor Møderne Gods/ oc de fordrefne aff Danmarck deris Møderne gods skulle opladis dem/ da oplod Kongen det der hand hafde/ oc Juncker Christoffer det hand hafde/ oc huer mand det hand hafde / oc lod saa stande til Korn var torsket/ oc Ingield skulde optagis. Da røfte de atter Godtzit fra dem/ oc Ingield/ med alt det de hafde i Skaane oc Sæland/ Fyn oc Halland/ saa som er Onnisløff Grefuens Gods i Sæland / det tog Kongen selff til sig / oc Munckeholm Grefuens Gods / det tog Grefue Giert til sig. Oc alt andet det Grefuen tilhørde i Sæland/ det tog Juncker Christoffer/ oc somt andre Kongens mænd. J alle disse Dage der tagen hafde værit / da hafuer Anders Tackesøn tagit fra Herr Peder Jacobsøn alt det Gods der hand aate i Kirckesogn/ der heder Vedeløff. Siden i alle disse Sager hafuer Herr Niels Brock aff Hylcke/ røfuit Herr Peder Jacobsøn alt det gods der hand aate i Nessom i Harsyssel i en By heder Hengi/ oc alt det gods der hand aate i Fyen/ saa got gods at det skylder huert Aar 400 marck penninge. End derforuden da tog fornefnde Herr Niels Brock/ aff Herre Peders Børns Møderne 16 marck Korn oc 20 marck Penninge. Fremdelis var en sone gifuen vore mænd paa Kongens vegne i Danmarck / at de skulle være fellig paa alle Per / oc ey paa Mænland komme. Da sende Torckil Magnussøn sine Svenne til Læsøe i Synesysler / oc der kom Peder Pram oc Palli Vognsøn / oc Lagi hans Broder/ oc finge

alle hans Suenne/oc en hans Frende der aff Vaben var/hed Jonas Toord / oc førde hannem til Alborg/ oc Jfuer Bentsøn lod hannem slaa Halsen aff i fellighed; oc toge de i den samme time Herr Torkild Gods fra / saa got som 300 Marck. Siden bød Kongen Herre Karl Ackisøn oc Hentze Slappermule / at ride i Herr Torckilds Gods/ oc de toge saa got Gods ud/som ved 400 Marck / for de Penge der hand kand vise at gielden var betald for tre Vinter oc tifue siden. Inden den Dag der tagen var ved Hindsgafuel/da foer Herr Niels Brock aff Hylcki til/oc tog Herr Torckilds Systerdaatter uden hans vilge / der nest var verie oc uden andre Frenders villie/oc gijffte hinde en Mand / uden hindis egen vilge / oc den der fick hinde hed Knud Friis / tog Herr Torkilds Gods i Fyen/ det da skylde 100 Marck Penning / oc hand saa lenge det øde at det skylder nu ey en Marck Korn. Siden tog Jonas Friis hannem aff en halff Marck Korn i hans Gods der heder Dokenes. Siden tog Joen Friis en god Riddersøn/der vor Tienstemand var/oc fick hannem i sit eget Huus / saa som hand red til hannom paa fellighed at gieste/ førde hannom til Tings/hengde hannem uden all ret oc skiel. Fremdelis siden den Dag var tagen i Balgøe/ da fick Herr Peder Ebbesøn/Herr Jacob Nielsøn Blafods Svend / oc skattet hannom paa hans høie Penning. Oc siden den Dag var tagen ved Fænskalff / oc vi to Konger skulde der mødis ved Skielskør/ da foer Herr Peder Ebbesøn til Herr Jacobs Gard/ hans tredie Gard/oc tog aff alt det der var/saa det beløber sig ved 600 Marck Penninge. Fremdelis hafuer Cannicker i Viborg holt et Gods for Herre Jacob der heder Klackerop / den Konning Erick denne Kongis Fader hannem gaff / oc skiøte med hans obne Breff / det tilsiune er / oc de Cannicke sige at denne Konge der nu er hafuer dennem det gifuit.

Her til suarede Kongen aff Danmarck/ at der var intet brut imod Kongens Person aff Norge / mens alleniste imod de Fordrefne / som icke holt sig fredeligen/ mens i mange mader hafde

brut

brut den 10 Aars Anstand oc andre Handlinger/ som var gangen Kongerne imellom/ oc dis til videre Forklaring indlagde hand disse efterfølgendis gravamina.

Dette hafuer Greff Jacob giort oc skrefuit imod Kongen: Den 10 Aars Fred oc Anstand/ som bleff giort til Søborg/ bleff kun holden paa andet Aar/ da Kongen aff Norge med en Krigshær falt ind udi Danmarck. Grefue Jacob hafuer optagen Aarlig/ Aar 400 Marck Slavisk/ Lædings Penninge aff Hallind/ Kongen tilhører. Hand hafuer paalagt oc besuerit Bønderne udi Hallind/ uden deris rette Plict 240 pund Smør udi Anstanden. Den samme Grefue hafuer anno 1300 aff skattet Bønderne 800 1300.
marck Skonske; Midler tid men alle profugi eller Landflyctige skulle nyde deris Gods/ hafuer hand hafft 11 Garde oc 4 Møller/tilhørde Svend Fiereboe/oc deraff optagit Rente. Hand hafuer fanget Turi Stagi/ oc hannem holt hand i Fengsel 17 Uger/ motte enda løse sig for 40 marck. Hand hafuer fangit Kield Baad paa Gottestedting/for hand appellerede til Kongen/at hand besuerede de Hallandske Bønder ofuer deris Pligt. Arfuid Kiørning hafuer Lemlest Biørn Tymber/ saa hand aldrig der efter kunde gaa paa hans Been Item, hand hafuer berøfuct Munckene i Miøtrup 20 gange inden Freden/ for at Kongen hafuer tagit dennom i sin Beskyttelse. Item, Herr Peder Jacobsøn fangit/ Oluff Mogensøn/ oc en hans Hoffmænd inden freden. Item, hand optog all Herr Simon Kambs Indkomst inden freden aff 14 Garde/ brøt Hus oc Garden aff/ med 6 Læster Rug. Aff Hans Must 5 pund Korn. Herr Peder Egetside hans Gods i Halland/ hafuer fornefnde Grefue Jacob optagit udi mange Aar/ beløber sig Aarligen 50 Marck Skaansk/ Knud Skrub bleff slagen oc fangen i sin egen Gard/ oc hans Dreng Benene aff huggen ved Peder Jacobsøn. Peder Nielssøn Billeng fengslede oc berøfuede Knuds Broder i samme Gard/ slog til med Peder Nydi oc hans Quinde i sin egen Gard/ oc fangede

hans Svenne/hand tog alt Niels Kunis Gods i hans Gard. Item, fængede Hertug Christiern oc hannem berøfuit. Item, skattet Eskild Frendesøn aff 20 marck. Biørn Tymber bleff lemlest i hans Been ved Arvid Kiørning. Item, Peder Jacobsøn tog fra Nestved Borger to Skib oc alt deris Gods. Hand beskattede alle mand udi Hallind/ oc vurde ey huad hand giorde. Fornefnde Grefue Jacob hafuer ocsaa tagit i mange Aar huis Penninge som Svend Fienboo skulle optage aff sin Hafue/hand skattet Lauritz Gudmandsøn aff 20 marck Skonske. Turi Biscopsøn hafuer hand berøfuit hos Samsøe. Halmsted Borger hafuer hand tagit 3 deris Skib oc Gods fraa. Niels Andersøns Dreng/ hafuer hand tagit Gods udi Skind/ Silcke oc Sajen til 400 marck/ hos Fynshofuit/ som tilhørde Herr Anders. Samme Dreng miste hundert marck sit egit. Samme Andersis Dreng miste ocsaa Gryder til 12 marck hos Aarhus Kirckegard. Item, Arvid Knudsøn ihielslo Godmars Broder i sit egit Huus. Borgerne aff Rostock hafue mist Johan Longe 6 marck Slavisk/ Lybke 50. Johan Bremer it Skib paa 55 marck; Gods var der paa til 90 marck. Dette alt hafuer Grefue Jacob oc hans tagit udi Egholm Haffn. Item, Oluff Asersøn oc hans Broder paa Samsøe/gods for 400 marck Sielandsk. Dette tog Ture Biscopsøn/ Mester Biørn oc Anders Stisøn. Item, Svend miste hos Fynshofuit it Skib 120 marck. Niels Skaning miste hos Tossing it Skib taxerit for 60 marck. Adser miste it Skib med Gods 100 marck verd. Item, Kongen af Norge hafuer brandskattet Kongens Bønder paa Tossing. Item, Herr Mongs Langis Gods paa Tossing brende hand udi Freden/ Hamund Lille hafuer hand berøfuit hans Gods i Rotenes. Item, Peder Tille samesteds berøfuit sit Gods/oc Bunden druckenet. Om det Gods udi Nim suare vi saa til/ at vor Herre Fader forlente det Herr Marsk Stig/ oc derfor naar vor Fader døde/ var den forlening ude. Om Anders Stisøns gods tagit/ ved Herr

Niels Brock/oc Niels Anderson ved vi intet om/men ville skrifue dem til/ at de det igen gifue/udē de hafue der merckelige orsager til.

Der disse gravamina vaare paa begge sider ofuervejet aff Parterne/som vaare der til deputerit udi Kiøbenhaffn Aar 1308 S. Hans Baptistæ Halshugelsis Dag/bleff saaledis slutet/ baade aff dennem som vaare tilstede paa Kongens vegne aff Norge; nemlig: Helge Bisp aff Aslo/ Erick oc Voldemar / Kongen aff Sverrigs Brødre/Jfuer Cannick til Bergen/saa oc aff K. Erick Menved / at der skulle være en evig oc fuldkommen Fred / imellem Danmarck oc Norge/i saa maade: Kongē aff Norge skal gifue sin Dotter Jngeborg Hertug Magnus K. Byrgis Søn/Kongen af Norge skal giøre hinder til en arfuing/om hand icke fanger Sønner. Huis hand faa Sønner/skal hand gifue fornefnde Hertug 6000 marck Sølff Brudskat / eller Gods udi visse indkomst derfor til Vnderpant. Mens om Riget fanger Mans arfuing/ skal hannem gifuis 8000 / huorfor vi oc vore skal sette borgen oc vissen. Vi skal oc aff all vor magt forskaffe/ at K. Byrge skal igen kom̃e til sin Regiering; oc at fornefnde hans Søn skal efterfølge hañem i riget. Paa det fornefnde fred kand holdis dis bedre/ skal K. Erick gifue Kongen aff Norge Nørreparten aff Hallind/ fra Æthereaa/ for fuld skiel/ oc fyllist for hans møderne gods. Huad udi de fire Herreder er til ofuers/ forlæne hand hannem leens viis met/ med all Rettighed/ som Grefue Jacob fornefnde Greffskaft inde hafde. Dog at Kongen aff Norge skal tiene hañem oc Riget deraff/oc fordre det aff all magt. For Kongen aff Norgis Forbøn hafuer hand efterlat de 9 Fordrefne for hans Faders død / deris hustruer/ børn oc deris anhang (huilcke for de hafde suoret Kongen aff Norge/hafde forbrut deris Gods) maa nyde allene deris Møderne. Men de andre som icke hafue mist deris Arfue/ oc dog findis skyldige/oc deris Anhengige/ de maa blifue i Riget/oc nyde Fæderne oc Møderne / dog at de gifue K. tilbørlig Forskrifning. De andre som forvundne ere / deris Gods skal de selge/ oc med

1308.

Pen-

Penninge blifue uden Lands/ met den Affkeed at de 9 som ere forvundne for vor Faders død/aldrig maa komme i Riget/oc inden 3 Aar skal de selge deris Gods/ huilcke andre som nu ere tillat at blifue i Riget/det skal stande til os. Huilcke vi oc ville skulle blifue uden Rigit/oc skulle selge deris Gods/oc tage Penning derfor/er oc indstillet til os. Vi tillade ocsaa/at naar imellom os oc Kongen aff Norge skal handlis/ maa Grefue Jacob komme for os. Vi lofue hos Kong Byrge/at handle for hannem. Kongen aff Norge oc vi skal møde udi Isefior i Sæland/ S. Barnabæ Dag/ at bringe udi verck oc effect, huis forskrefuit staar/at intet skal findis som kand hindre denne Fred. Kongen aff Norge skal efterlade os/ alt hans Møderne Gods her i Riget/ huor det findis/ for huis Sag skyld vi til dis hafue kriget sammens/ naar hand faaer de fire Herreder oc Slot udi Hallind. Hertug Erick aff Slesvig hannem efterlade vi/ alt hans Gods huor det findis udi Danmarck. Giør vi noget her imod/da efterlade vi/at Bispen af Opslo maa bandsette os/ uadvaret/ oc forkynde andensteds/at være bandset. Kongen aff Norge efterlader/ at Bispen aff Roskild/ maa bandsette hannem/ om hand giør der imod. K. Byrge skal selff forhuerfue til Rom dispensats,om Giftermal imellom Hertug Moens oc Jomfrue Ingeborg/ som tilhøre huer andre udi flere Led. Actum Kiøbenhaffn.

At K. Erick handlede om Giftermal med Hertug Magnus oc Jomfrue Ingeborg/var aarsagen/at Kong Hagen vilde hafue Varberg oc Hunehals igien/ som hand hafde forleent Hertug Erick med/ mens Hertugen vilde icke slippe dennem. Huorudofuer de komme i Trette med huer andre.

Det Mode som bleff besluttet/ at skulde holdis til Isefiord/ bleff siden forordnit at holdis til Kiøbenhaffn/ femte Dag for Mariæ Magdalenæ in Julio. Huor ocsaa møtte begge Parternis Tilforordnete/oc bleff en evig Fred stadfestit/paa de Artickle som tilforn er sagt/oc derforuden bleff dette tillagt. Kongen aff Norge

ge skal for fastere Fred skyld skiøde K. Erick alt hans Møderne Gods huor det findis i Danmarck / naar hand faaer de fire Herreder oc Slaat udi Hallind. Alle Brefue paa vort Møderne Gods / saa mange som Kongen aff Danmarck hafuer / skal os ofuerantvordis. Kongen aff Danmarck skal forskaffe os Low oc Ret / ofuer huilcke Personer vi derom lader tiltale i Danmarck. Det samme skal vi giøre hannem igien. Kongen aff Danmarck skal resignere os alt vort Møderne Gods huor det findis at bruge / med oppebørselen deraff siden S. Hans Dag 1308 / huem det 1308.
hafuer optagen / oc huem vi derfor hafuer til at tale / skal hand forskaffe os ret ofuer / indtil vi faa de 4 Herreder oc Slaat i Hallind. Kongen aff Danmarck skal fiendeligen angribe Hertugerne aff Sverrig. Vi skal heller ingen Fred giøre med dennem / uden Kongen aff Danmarckis villie. Oc om vi blifue trengt aff nogen aarsag / at vi giøre anstand med dem / skal det være stackit / oc Kongen aff Danmarck hans Rige derudi begribis / huorom vi skal advare hannem / at begge voris Fordeel kand rammis. Vi skal intet Forbundt giøre med nogen aff Hertugern deris Anhengere / uden de som kand være os oc K. Byrge til Bistand. Huad Strandvrag som skeer under begge Riger / der af maa Skibsfolckit bierge huad de kand. Ingen ny Told skal de Norske paaleggis udi Danmarck. Alt Gods som skibis før Forbund skeer / maa udføris naar Tolden er betald. Huad som er kiøbt / siden Forbundt / maa icke uden Forloff udføris. K. Hagen gaff sig under Biscopen aff Roskilds band / om hand giorde her imod. Kongē af Danmarck gaff sig under Biscop aff Opsloes. Herfore hafuer lofuet: Chetillus Stavangriensis, Helge Asloensis, Arno Bergensis & Ingialdus Hammerensis Dei gratia Episcopi, Dominus Ericus Woldemari quondam Regis Svevorum filius, Magister Capellarū nostrarum, ac nobiles viri Domini, Bernhardus Dictus Birkeróe, Thorias Haquini, Suare Aslaci, Barones; necnon & Domini Thorvaldus Thoresen, Olaus Erichsen, Sigvardus

de Rondani, Trundo Haldvardi, Suerus de Lauden, Torias Horſen, Sigvardus Haraldſen, Brynophus Storm, Trundo Gunulphi, Gunerius Thomæ, Birgerus Thorchilli, Sterkor Pederſen, Ivarus Sekeman, Emundus Simonis, Auguſtinus Arnonis, Andreas Sigvardi milites, ac etiam Hacquinus Tociæ, Johannes Gulbrandi, Ivarus Arnonis, Brynolphus Egmundi, Petrus Pederſen, Johannes de Steti, Andernus Gutorni, Gutbrandus Gutbrandi, Armigeri noſtri, quorũ Sigilla una cum Sigillo noſtro præſentibus ſunt appenſa. Er oc for affſkedit/at 28 Riddere oc gode Mænd/paa Kongen aff Danmarckis ſide/ſkulle udgifue deris Breff oc Forſegling paa alt huis ſom nu lofuit er / ſkal holdis / diſſe Brefue ſkal ſendis til Tonsberg/ S. Hans Fødſels Dag om Paſſen blifuer tryg didt / huor hans Sendebud ſkal lefuere os Gienparten/eens liudendis. Men blifuer Paſſen icke tryg / da ſkal baade hans oc vore Brefue forſendis til Kiøbenhaffn/ paa ſamme Dag/ beggis voris Fuldmegtige til hende. Døer midler tid nogen aff vore Riddere oc Forlofuere/ da ſkal en anden ſettis i hans ſted.

1309. Aar 1309 bleff Biſp Peder aff Viborg/ oc Johan Proviſt aff Othenſee oc Ingvor Hiort/forſent til Opſlo/med Fuldmagt aff Hertug Magno / at begiere Kong Hagens Daatter til ecte. Kongen lod ſin Daatter Ingeborg føre til ſig/udi vor Frue Kirck til Opſlo/nerverendis Dronningen hendis Moder/Fru Euphemia/ Biſp Helge aff Opſlo/Ingield aff Hammer Biſper/Erick Voldemarſøn/ fordum aff Suerrig/Bernhardo Berkerøe/Johan Ifuerſøn/hans Cantzeler/ Aagge/Svend/Aſlag/Hack/Tore Jenſſøn/Adſer Jenſſøn/Suend Erick/oc da bleff hans Daatter trolofuit ved Ringvielſe/ per verba de præſenti, med hindis vilge / ved Hertug Magnus / oc Froikenet lagde ſin Haand der paa i Biſp Peders Hænder. Til Vidnisbyrd at ſaa ſkeed er/bleff Kongens Indſegel med deris/ hengt derfore. Det Breff der paa giordis oc dateric Malſtrand Aar 1309 den 16 Maji.

Imedler tid var der ſtor Wvilge imellem Hertug Erick aff

Suer-

Suerrig oc Kongen / saa de strøfuede paa hinandens Lande / oc giorde hinanden stor skade oc affbreck / Mens Kongen aff Danmarck lagde sig der imellem / oc Aar 1310 feria sexta ante beatæ Mariæ Magdalenæ, slog it nyt forslag for til Fred paa Kong Hagens gode behag / til Helsingborg / huor udi alle 3 Rigerne skulde skattis / paa deñe manier. Paa K. Hagens i Norge gode behag er forhandlit oc giort en evig fred imellem K. Erick aff Danmarck / K. Hagen aff Norge / K. Byrge aff Suerrig / Hertug Christoffer aff Hallind oc Samsøe / Gert Grefue aff Holsten / Herr Hindrich Grefue af Mecklenborg paa den ene / Hertug Voldemar oc Erick aff Suerrig paa den anden side / at de skal være hinanden bistandig imod huem det er. All kiff oc trette som dennem oc deris Anhang til dis hafuer værit imellem / skal være ophofuen / Kongen af Danmarck skal forleene K. Hagen med nørre Hallind til Æteraa / som Grefue Jacob det hafde / Falckenberge bro skal giøre skilnet / oc Hertug Christoffer beholde Falckenberg / hand skal giøre Kongen aff Danmarck oc hans Efterkomere eed / hand skal tiene hannem med 60 Heste / naar hand en Maanet før blifuer tilsagt / oc naar de komme af Norge / skal de reise paa K. Ericks omkost i Danmarck. Hertug Erick renuncierit all den Tiltale hand hafde til Norge. Oc Frøiken Jngeborg K. Hagens Dotter hannem trolofuit / huilcken nu skal hafue Hertug Magnus / Kong Byrgis Søn / huor til vi oc vor Broder Voldemar fliteligen skulde hielpe / dog at H. Magnus forhuefuer sig dispensatz in Curia. Vi Erick skulde tage Fr. Sophiam Nic. de Verle Dotter / K. Erick af Danmarcks Systerdotter / Fanger paa begge sider skulde være frj oc løse / huem icke hafuer Rantzunet dem allerede. All Handel / brefue / cõtracter, gafue som er skeed under os fornefnde ofuerantvordit eller icke / skulle være død oc magtisløs / huis Kongen aff Norge vil være tilfreds / da skal vi antvorde Kongelle Slot / oc alle fanger skulle vere frj / vil hand icke da skulle vi beholde fornefnde Slot oc Fanger / oc Kongen aff Danmarck skal icke hindre os imod Kongen af Norge. Men skal lade os blifue ved voris gamle

1310

Grentzer/ vi hannem igien. Vi skal icke forsuare eller antage de forvundne for hans Faders død/ eller deris anhang/ eller handle med dem udi nogen maade. Lunde Capittel skal nyde deris gamle Rettighed oc Frjhed/ udi Nørre Hallind Greffskaft/ vi Hertug Gert aff Holstein/ oc Hindrich aff Mecklenborg/ til vidnisbyrd lofue at holde alt dette ved vor Eed. Actum & datum Anno & die ut supra.

Her paa protesterit K. Hagen/ at den Artickel om Brefue skulde allene forstaais huis Brefue Hertug Christoffer oc hannem er imellem gangen for den tid. 2. Om Grentzerne imellem Norge oc Suerrig skal forstaais at de skulle blifue / som de vaare udi Kong Magni den Fierdis tid aff Norge / oc udi Kong Woldemars tid aff Suerrig. 3. Hertug Erick skal icke ydermere begere hans Daatter Jngeborg til Hustrue. 4. Huad Trette Nordmænd oc Suenske/ oc tuert der imod/ Danske/ Norske oc Suenske herefter imellem kand indfalde/ skal ordelis efter Lands Loffuen/ oc ligevel imellem Danmarck oc Suerrig oc Norge at blifue en evig Fred.

Alt dette bleff haandtierit oc agerit, imedens den uvilge var imellem Kong Hagen/ oc Hertugerne aff Suerrig. Kong Hagen hafde ladet belegge Kongell/ som Hertug Erick inde hafde / oc laa der nogen tid for/ men der hand fornam hand det icke vinde kunde/ da lod hand bygge Bahus/ oc antworde det Greff Jacob. Der efter giorde Hertug Erick sig rede med sit Folck om Vinteren / oc drog ind til Norge/ giorde der stor skade/ tog ind Opslo/ oc belagde Agershus. Oc da Kongens Folck ved 3000 komme oc undsette Slaattit/ slog hand dennem aff. Nogit der efter bleff hand ilde siug. Derfor nødis hand til at drage hiem igien. Siden giorde de Norske sig rede/ sloge ind paa Dal/ oc giorde der stor skade/ oc da Hertug Erick var inde i Suerrig/ oc hafde nock der at bestille/ da lod K. Hagen atter bestolle Kongell/ oc fick det ind. Mens der Hertugerne hafde god Fred med K. Erick aff Danmarck/ sende de deris

ris Folck ind i Norge/ oc toge Kongell med magt tilbage. Mens Saggen bleff paa det sidste saa forligt/ at K. Hagen skulde gifue Hertug Erick sin Daatter Jngeborg/ som hand Aarit tilforn hafde trolofuit Juncker Magnus Kong Byrgis Søn.

Saa bleff den Fred slutit til Helsingborg/ som før er sagt/ oc siden videre stadfestit Aarit der efter. Thi Aar 1311 den 17 Martii, 1311.
bleff der slet slutet Fredsfordrag imellem K. Hagen paa den ene/ oc Hertug Erick oc Voldemar paa den anden side/ at fornefnde Hertuger 14 Dage efter Philippi Jacobi skulde antvorde hannem Vaarbierg/ Hunehals/ Kongelle; Hertugerne skulle giøre hannem frj hos K. Erick i Danmarck/ for det Løfte hand hafde giort hannem til Kiøbenhaffn 1309 om hans Daatter/ oc beskøtte oc forvare hannem der hos/ hand lofuede der med inden 3 Aar at gifue Hertug Erick sin Daatter Jngeborg til Hustrue/ hand skal ingen Medgifft begere. Hand lofuede oc at gifue Voldemar Ericks Broderdaatter/ fordum K. Ericks Daatter i Norge/ som oc hed Jngeborg/ med 3000 Marck Sølff Medgift. Morgengafue skal gifuis begge fornefnde Frøicken efter deris gode vilge. Fornefnde Hertuger lofuede at gifue Hertug Erick Voldemarssøn det land marck/ som tiente K. Hagen for en Geistlig Mand/ oc var Magister Cappellarum, for all den Ret hand kunde hafue til Suerrig/ oc naar Brylluppit er skeed med Hertug Erick oc Frøicken Jngeborg/ da skal hand videre udi Land oc Gods forsørge Erick Voldemarssøn/ efter Kongen aff Norgis tycke. Fornefnde Hertuger skal tiene hannem med 400 Heste udi Norge/ naar behoff giøris/ paa hans Bekostning. Behoff giøris deris hielp til Skibs/ skal de oc komme. Huis hand døer uden Søn/ oc før Hertug Ericks Brøllup skeer/ da skal Drotning Euphemia oc Rigens Raad/ med Frøickenet antvorde hannem Norgis Rige/ dog at hun ingen fremmede Amptmænd end Norske skal sette. Huis Brefue Drotning Euphemia er gifuen/ skal blifue ved deris fuldmagt. Otte dage efter Philippi Jacobi vil hand møde fornefnde

Hertuger til Baløer / giørendis oc igientagendis der ydermere forvaring. Alle Fanger skulle paa begge sider til Philippi oc Jacobi være løse/ om huis som nu lofuit er/ blifuer holden.

Der efter handlede Hertog Erick aff Sverrig med Kongen aff Danmarck/at hand vilde gifue sin Samtycke/til huis hand oc K. Hagen hafde slutet / huilcket oc omsider/ med adskillige vilkor bleff samtyckt.

1312. Aar 1312 sende Kongen Gesanter til Kongen udi Skotland/ at confirmere den tractat som var skeed mellem hannem oc K. Magnus den IV. om Suderør/ Manør/ oc bleff der til affskicket Herr Biørn aff Bikerøe/oc Herr Jfuer Olaffsøn Canick i Bergen/Søndagen nest efter Simonis oc Judę, hos Jfuernes i Skotland/oc ved Herr Robert K. aff Skotland selff oc hans Raad paa den andē side. De undergaff deñem efter paamindelse/ huilcke icke holt denne fred oc disse artickle/den Apostoliske Kirckisband/oc til 10000 pund Sterling straff. Met Kongen aff Skotland hafuer beseglet Gamelus til S. Andres/ Johan. Glagnuensis Bisper/ Alexander Curien aff Kuren/ Provist til Dumbaro, Wilh. aff Mehr/ Adam aff Korck/ Grefuer/ Robert aff Menis Baron.

1312. Sam̃e Aar stod Hertug Ericks Bryllup/med Jngeborg K. Hagens Daatter/ som tilforn var trolofuit Hertug Magno/ K. Byrgis Søn aff Suerrig/oc Hertug Erick hafde ocsaa trolofuit sig Sophiam Nicolai de Verle Doter/ K. Erick Menveds Systerdotter. Bleff ocsaa samme Aar Sabbatho proximo ante B. Thomæ, til Helsingborg forhandlit imellem Kongen aff Danmarck oc Hertug Erick / at de compromitterede deris Sager paa got Folck / som dennem skulde handle imellem Michelsdag førstkommendis til Falckenberg.

1313. Mens Aarit der efter/ som var 1313 feria 3. post hebdomada Trinitatis, skede en fuldkommen Forligelsmaal / imellem K. Erick af Danmarck/ K. Byrge aff Suerrig/Christoffer aff Hallind oc Samsøe/Nicolaum de Verle paa den ene/Konning Hagen

gen aff Norge / Erick oc Voldemar Hertuger aff Suerrig paa den anden side; at der skal være en evig fast Fred under disse Riger / for den Spaat som Erick oc Voldemar hafde giort Kong Erick etc. de icke vilde tage Sophiam Nicolai de Verle Daater til ecte /skulde de gifue K. Erick aff Danmarck 4000 marck Colnisk/ oc Herr Nicolao aff Verle 2000 oc suere en Eed med 100 Riddere oc Riddermends mænd/at de icke for nogen uret skyld hafuer forlat Frøiken Sophiam/ men alleniste at de icke efter Guds low motte hafue hinder etc. Oc K. Erick forlente begge Hertuger med det Graffskaft Hallind/ som Kongen af Norge hafde godvilligen til dennem affstait. Huad trette dennem videre kunde paakomme/ skulde settis til compromissores, herpaa bleff giort Brefue oc instrumenta datert Kolding aar 1313 feria 6 ante Mariæ Magd.

De af Findmarcken hafde i langsommelig tid/ dylt huis Skat de burde at gifue til Kongen aff Norge/ bleff derfor dette Aar affsent en Islender ved naffn Gysser Galle/ at hand samme Skat skulle aff dennem indfordre. Hand med sit Selskab drog der hen/ oc forskaffede det saa/ at de godvilligen betalde huis de vaare skyldig/ oc ofuertalde Martinum Finnernis Konge/ at hand drog til K. Hagen/ oc bad om Forladelse/ for saadan deris Forseelse.

Aar 1316 kom Ingeborg K. Hagens Dotter/oc Hertug Ericks Gemal udi Bärselseng / oc fødde en Søn som bleff kaldit Magnus / huorudofuer bleff stor Glede til Hofue/ oc K. Hagen slog samme gang 24 Herrer til Riddere. 1316.

Kong Erick aff Danmarck giorde samme Aar Forbund/ med Hertug Erick aff Suerrig/at om saa skeede/at K. Hagen i Norge døde/ da skulde K. Erick hielpe Hertug Erick/ som hafde K. Hagens Dotter eller deris Arfuinge til Norgis Rige / oc compromitterede baade paa Herr Hindrick aff Mecklenborg/ Hertug Voldemar aff Suerrig/ oc Herr Bernhard aff Moltzan.

Samme Aar begyntes der nogne Venighed imellem K. Hagen oc Rysserne/ saa Rysserne røfuede oc plyndrede Halogeland/ oc giorde stor skade andensteds.

Aar

1318. Aar 1318 bleff Hertug Erick oc Hertug Voldemar bøden til giest hos deris Broder Kong Byrge udi Suerrig/ oc der de komme/ bleff dennem advaret paa Reisen / at de skulde see sig for/ oc icke tro Kong Byrge / mens Hertog Voldemar bleff vred paa dennem som sagde saadant/ droge derfor fram/ oc komme til Nykiøbing/ blefue saare venligen undfangen. Om Aftenen der de skulde gaa til Seng / bleff alle Hertugens Folck loserit i Byen / mens Herrerne allene paa Slaatit. Om Natten der de laa i beste søffn / lod Kongen slaa Dørren ofuer dennem / oc lod gribe dennem/ oc dermed lod hand kaste dennem i Tornet/ oc lod hardeligen bebinde dennem med Halsjern oc Bolter / oc der Folcket opreiste sig mod Kongen / for den Gierning/ bevarit hand Tornit med stercke Laas oc Bommer / oc kaste Nøglen i Strømmen/ saa at Herrerne maatte sueltis ihiel i Tornit som de sadde / oc sigis / at Hertug Erick hafde lefuit lenger end i tre Dage uden mad / Thi hand var gandske ilde slagen/ oc jammerlig tracterit, Mens Hertug Voldemar sigis at hafue lefuit 11 Dage uden mad oc dricke.

Aar 1319 døde Kong Hagen 8 idus Maji.

XXXIII.

K. Magnus Erickson Smeck.

HErtug Erickis Søn/ som var fød aff Kong Hagens Dotter/ bleff strax udvalt til Konge igien / efter hans Morfaders Affgang/ endog hand var it Barn/ tre Aar gammel. De Svenske hafde da oc fordrefuen deris Konge K. Byrge/ for den uhørlig Gierning hand hafde giort mod sine Brødre. Huorfor de holte en Herredag til Vpsal udi Junij Maanet / oc slutet at de vilde ocsaa hafue denne unge Herre til Konge/ oc derfor strax udvalde hannem / endog hand icke bleff kronet før hand var 19 Aar. Imedler tid blefue Rigerne forvaltet aff Raadet oc de beste Mænd/ indtil hand kom til hans myndige Aar.

Kon-

Kongens Moder/Drotning Jngeborg/ Kong Hagens Dotter/ gifte sig anden gang Aar 1327 med Herr Knud Porse i Danmarck. Denne Herr Knud/ var først en Riddere/ mens bleff aff K. Christoffer i Danmarck ophøjet til Fyrstlig Stand. Huorudofuer hand fick saa stort it Mod / at hand turde begiere denne Frøiken til ecte / som oc skede oc fick med hinde Nørre Hallind/ som hindis forige Hoßbond var forleent med/oc i saa maade bleff som en halff Regentere i Danmarck oc Suerrig. Hand gaff Halmsted By deris første Privilegier. 1327.

Endog denne Knud Porse hafde Kong Magni Moder/saa siuntis det dog at hand oc Raadit var ilde tilfreds for dette Giftermal/ huorudofuer hand samme Aar lader belegge Axelvold i Østergylland / som Hertug Knud med hans Moder inde hafde/ oc før var hindis Liffgeding aff Hertug Erick forleent.

Aarit der efter 1328 bleff Hunehals belagt/Axelvold miste hand/ 1328.
mens for Hunehals bleff intet skaffet. Fornefnde Knud Pors tog sig stor myndighed til udi Danmarck/oc opvegte mange imod sig/ i sønderlighed Greff Hennecke/oc Hans aff Verle/ som derfor imod samme Herr Knud Pors giorde it Forbund med Kong Magno udi Stockholm Aar 1329 Tisdagen efter vor Frue as- 1329.
sumptionis. Mens samme Herr Knud Pors døde 1330 i Pinds- 1330.
uge/lod efter sig to Sønner/Hagen oc Knud/som icke heller lenge lefde / mens døde begge Aar 1350. Hans Fyrstinde Frue Inge- 1350.
borg beholt dog Kallingborg/Holbeck/Samsøe/Hallind.

Efter at de Skaanske hafde værit ilde betynget aff de Holstenske/ som det hafde i Pant / oc dennem vederforis ingen Low eller Ret aff dennem/ gafue de sig Aar 1332 udi K. Magni Beskermel- 1332.
se /oc lofuit hañem huldskab oc troskab. Der Greff Hans fornam sig icke at kunde imodstaa K. Magnus / da solde oc opdrog hand Skaane/Hallind / Bleging/Lyster oc all den Rettighed hand der hafde til K. Magnus for 7000 løde marck / efter at hand oc hans paa tredie Aar hafde det haardeligẽ udsuct. Huorpaa K. Magnus feria 6. post Botulphi, stadfestede Lunde Capittels privilegier

oc Friheder / lofuendis der hos at holde Erckebisp Carl skadisløs for den Eed hand hafde giort hannem.

1333. Aar 1333 tog K. Magnus / Norgis / Suerrigis oc Skone Konning Frue Else Pedersdotter / Herr Ludvig Albertsøns Marskens Encke / udi sin beskyttelse oc beskermelse / med alle hinders bønder oc tienere / actū Skelvig Søndagen efter Martini. Oc efftersom hindis Hosbond hafde udlagt en stor sum Penge for Danmarcks beste / lofuit hand at giøre hende pant oc forvisning / for samme Penge / huor paa hun bekom hans beviis.

Hand var en god oc mild Herre / oc var ocsaa let at ofuertale; oc endog Erckebispen oc de fornemste Herrer aff Norge raadde hannem fra / hand icke skulde drage til Suerrig oc anam̄e der Rigit oc Kronen / saa liude hand dennem dog icke i dette stycke. Men
1335. aar 1335 bleff hand kronet til Suerrigis Konge / oc hannem bleff bestillet it Frøiken aff Franckrige til Dronning / af den Valesiske Stam̄e heed Blanca / med huilcken hand aflede 2 Sønner / Erick oc Hagen / oc 3 Døttere / samme Aar udgaff hand den Low / at ingen Christen skulle settis til Trældom. Kong Byrge hafde oc tilforn gifuet samme Loff / oc er nu atter igienhent oc fornyet.

1337. Aar 1337 var der fem mænd udi Norge / som hafde slagit vedde at vilde segle til Skotland udi en liden baad 20 alne lang. Huorpaa de gafue sig til Søes. Men der de kom̄e ud / blefue de af Storm oc Vveir saa forslagen / at de langt omsider kom ind under Jsland / møgit affmattet oc siuge / dog bleff de alle ved Lifuit.

Der var ocsaa udi Norge samme tid en stor Kempe 15 alne høj / som meget pucket oc trotzet paa sin styrcke / hand bleff ihielslagit af
1338. en Norbagge / ved Naffn Heliodorus selff tredie Aar 1338. Samme Heliodorus skulde være fød i Vigen.

Efter at Kongē hafde nu ladet sig krone udi Suerrige / vare mange ilde tilfreds udi Norge / i sønderlighed / efterdi hand mest holte hius udi Suerrig. Huorfore mange af de fornemste tractet der efter / huorledis de kunde skillie hañem ved Norgis Krone. Vnder andre hafde mange ved Bahus oc Vigen rottet deñem sam̄en aar 1339 oc vilde indtage landit for hañem / oc udvelit sig en andē Kon-

ge. Men det blef dog strax dempet / endog hand altid moste være i fryct oc fare / for hand hafde giort det udē Norske raads samtycke.

Aar 1340 gaf K. Magnus dem udi Skone sligt it privilegiū: 1340
Alle som dette nerverendis Breff see eller høre / ynsker Vi Magnus af Guds naade / Suerrigis / Norgis / Vendis oc Gottis Konning / Salighed i allis vor Frelsere: Det beguemer Kongelig herlighed at beskytte sin Vndersatte i Fred oc forsørge dem allermest med naade oc gunst / oc synderlige privilegier / som idelig lade sig befindis tro med velvillighed / lydactighed oc tro tieniste. Derfore efter vor aandelige verdige faders i Christo / H. Peders i Lund Erkebispis / Sverrigis øfuerste / for hans Capittels i Lund Ridderis / Krigsfolckis / klostere / kiøbstedfolckis oc andre som boe i vort land Skone / klerkis oc legfolckis deris retsindige troskab at udrette vor befaling / bade met villie / gierning oc velbehag; da udkrefuis høiligen af os igen / at vi til it sønderlig kierligheds tegn / dem met vore privilegier forære. Endog vi vel vide / at vore forgangne Konger udi Danmarck hafue oc gifuit dem privilegier / dog siuntis os tilbørligt at være / at stadfeste dem disse efterskrefne artickler. Først den H. Erckebisp / som nu er / eller her efter komendis vorder / hans Kircke / Capittel / Riddere / Suenē / Klostere / Borgere / bønder udē byes / met alle andre som boe i Skoneland / klercke oc legfolck / i huo de helst ere deris frihed / naade / ret / low oc sedvane / som de nogē tid freiligst haft hafue / ville vi hafue stadfest / eftersom vor Breff dateret i Calmar liuder. itē, at de Herrers Erckebispens / Capittels i Lundekircke / oc deris som derudi hafue nogit beneficiū, Klostere / Riddere oc gode mænds tienere / skulde ingenlunde besuergis med skat / udē de self af synderlig velvillighed det giøre vilde. itē, at huer sognekirckis regentere udi Skoneland / skal hafue en Hofuitgaard som Kircken hafue haft / det første hun bleff funderit, quit oc frij / for Jnne / skat oc all Kongelig Rettighed / met sine daglige Tienere / som hafue deris værelse oc boe udi samē gaard. Item, at Riddere oc Riddermændemend / skulle opbere aff deris egen Tienere tre marcks sager / som falder paa Tinge / oc uden Fare / uden saa er /

at de selff personlig ere faldne for saadan Brøde/ eller det er skeed aff deris befalning/eller om de sidde vort Breff ouerhørig. Men herudi er vor Retterting undtagen/ som høire privilegerede/ efter herbrachte gammel vane aff vore Forfædre paa os/huilcken Rettighed/oc er os forbeholden. Men om nogen blifuer saget/ at hand selff personlig er falden for saadan brøde/eller det er skeed af hans befalning/da skal hand forklare sin uskyldighed efter den Skaanske Low. Item, fornefnde Herre Erckebisp/Lunde Capittel/ oc de som derudi hafue nogit beneficiũ, deris Tienere skulle for ingen deel søge Verdslig Dom/ uden paa Arfuejord/ men alleniste Kirckens Dom/dog som sedvanligt er/skulle 2 aff Lunde Canicker følge vore Retterting/oc der skulle de aldelis oppebære/ huis sagfald deris Herrer tilkommer/af deris Tienere. Item, at ingen skal fangis eller fordrifuis aff Skaaneland/uden hand er tilforn loflig ofuervunden/eller bestaer det selff i Dom/eller blifuer greben i obenbarlig wgierning. Item, Kirckernis tiende skal icke begeris eller oppebæris/ paa vore eller nogen aff voris vegne/ men skal friit selgis/ som det dyrest kand til Kirckernis gaffn/ uden vi tuingis der til aff høj oc merckelig trang. Icke ville vi heller da tage oc den lade tage/ uden der er fyllest forvaring gifuen/ at den tiende som før er anammit / er aldelis affbetald. Item, vor Lænsmand eller hans Folck/ eller andre / ihuo de heldst ere/ skulle icke gieste nogen uskielligen. Item, at ingen Indbyggere i Skaane Land skal stefnis uden deris Land/for nogen sag i huad det være kand/men til deris rette oc sedvanlig ting. Item, at Ridderne oc Svene/skulle for ingen deel udbiudis uden for Skaneland / uden paa vor kost oc tæring/oc at de tilforn hafue fait fyllist forwaring aff os for deris fengsel/ oc huis de der ofuer kunde miste. Item, om det gods som sigis at være wskielligen tilvurderit Herr Christoffer i fordum tid / Konge udi Danmarck/ville vi benefne 12 aff de beste mænd i Skaaneland/at de med deris Eed skulle sige der paa/ huad ret er. Der ofuer lofue oc tilsige vi Knud hanssøn/ Laurs Wlffsøn/ Niels Aabiørnsøn/ Gisle Elene / Gustaff Tomisøn / Knud Falcksøn / Carl Nestevongi/ Wulff Abiørnsøn / Peder Hansøn/ Wlff Gudmarsøn/

Carl Tuggesøn oc Gostaff Nielssøn Riddere/ oc vor forskrefne Herre oc Kongis Raad/ paa vor gode troe/ med vor Herre oc Konge self lofue at disse artickle alle oc huer besynderlig fast ubrødelig holdis skulde. Oc vi fornefnde Magnus/til disse fornefnde artickler ydermere vidnisbyrd oc bedre forvaring hafuer derfor tryckt/vort oc Blanckis vor allerkieriste Hustrues/ disligeste hæderlig Fædris oc Herrers Broder Peders Erckebispes i Upsal/ Styrbern Bispis i Strengenes/ oc vore førnefnde Raads Indsegle/ for dette nerverendis Breff. Gifuit paa Helsingborg i vor nerverelse/Anno Domini 1340 Petri oc Pauli Apostels Aften.

Aar 1343 ottende dagē efter S. Mortens dag bleff til Varbierg giort it venlig Fordrag imellem K. Voldemar aff Danmarck oc K. Magnus/ om en evig Fred imellem Danmarck oc Suerrig/oc huorledis det handlis skulde/ om der kom nogē uvilge imellem Rigerne. Item, at ens Fiender skulle icke haandhefuis aff den anden/ met andet mere/ som brefuet derom sammestetz udgifuē/ i sig hafuer. 1343.

Samme Aar hafuer K. Magnus/med sin Søns Hagens oc alle Rigens Raad aff Norge deris samtycke/ gifuet hans Drotning Blancæ til Morgengafue oc Lifgedinge udi Norge/ Bahus/ Marstrand oc Elversyssel/ efter som Brefuet derpaa giort liuder/ datert Bahus den neste Mandag efter Pintzdag Aar efter Guds byrd 1343. Samme tid gafue Rigens Raad oc Stender i Norge K. Magni yngste Søn Hagen it Hyldingbreff/ huorudi de alle samptlige tager hannem til deris Konge/ oc hans Fader oplader Riget for hannem/ huilcket skede sammesteds til Varberg.

Aaret der efter/som var 1344 bleff dette stadfest/oc end videre forordnit/ at hans Søn Hagen/ som var opfød i Norge/ skulde blifue Konning udi Norge/oc at Erick hans elste Søn skulle blifue Konge udi Suerrig efter hans død. Men Konning Magnus oc D. Blanca udi deris lefuendis Lifue selff staa for Regimentit/ huilcken de tilsagde lydighed/ troskab/ tieniste/ indtil saa lenge K. Hagen kommer til hans myndige Aar. De skal icke tilstede at nogen anden skal tagis til Norgis Konge/oc om Hertug Erick/som 1344.

den eldste søn/ vilde sig til Regimentet udi Norge indtrenge/ mod hans Faders villie/ skal de af al mact være der imod/ huilcket de forhabtis Stenderne udi Suerrig ocsaa skulle bevilge/ oc icke giøre hannem hielp eller bjstand der til. Der som ocsaa Hagen vilde indtrenge sig udi Suerrige/ imeden hans Broder hafde Børn oc Afkom/ da skulle de icke heller være K. Hagen bjstandig/ giorde nogē aff disse Brødre her imod/ oc imod deris Faders villie/ oc fordret der til fremmet hielp/ oc de ene ville trenge sig ind udi den andens Rige/ da skal begge Riger med all mact være der imod/ paa det deris Faders vilge oc brøderlige forening kand blifue ved mact. Om K. Magnus tilslais flere Børn/ da skal vi huer efter sit kiøn hielpe til rette efter lowen/ oc loflige forordninger udi Suerrig oc Norge vedtagen. Alt dette forhaabes vi at skulle fange en fastere oc bedre bjstand/ udføring oc raad naar begge Rigers Raad kand komme tilhobe/ oc beradslage huad disse Kongelige Børn kand være gafnligt/ oc om K. Magnus hende flere Børn at bekomme/ at da under dennem kand blifue en fast Enighed/ saa vel som Rigerne Fred oc Rolighed imellem. Hand tog herpaa aff Landskabit en sterck Forskrifning datert Bahus den neste Løfuerdag for S. Margrete dag Aar 1344 i det 25 Kong Magni Regimente.

1346. Aar 1346 fick Hertug Erick K. Magnisøn i Suerrig til Hustrue Beatricem, Margrafuens Dotter af Brandenborg/ K. Voldemars i Danmarck systerdotter. Hand forstørede oc same aar Falckenberg/ som fortyckte at H. Bent Alguldß. skulde det inde hafue.

1349. Aar 1349 var K. Magnus oc K. Voldemar aff Danmarck samlit udi Halland / oc tracterit med hinanden om adskillige victige Sager/ thi K. Magnus merckte sig nogit at være forhaanet af de Suenske/ begerede derfor K. Voldemars hielp oc bjstand. Thi strax aarit der efter 1350 opsatte sig de Suenske mod hannem/ thi hand bleff dennem vederstygelig. (som de skrifuer) for hans utugtig lefnit skyld/ vilde icke lenger kiende hannem for Konge/ Men hulte sig til hans Søn Erick. K. holt en Landtdag til Helsingborg/ beradde sig huad hand her udi skulde giøre/ oc søgte hemmelig hielp hos Kong Voldemar / som icke vilde indlade sig i nogen

Krig/ undtagen hand fick Skone igien. Huorpaa 3 Bisper aff Danmarck oc 3 aff Suerrig tracterede hos Erckebispen. Thi K. Voldemar var i sinde at tage det med mact/ efterdi de Tydske icke motte selge det de hafde ingen ret til.

Aar 1352 paa S. Gregorii dag hafuer Fr. Jngeburg/ Hertuginde udi Suerrig/ Hallind oc Samsøe funderit Høfdøe kloster udi Opsloff Sticht/ Gud oc Jomfru Mariæ til Loff. Samme Aar var K. Voldemar oc Magnus atter sancket ved Orebro/ oc noget der efter til Lyckow/ huor de allene vel forligtis. 1352.

Aar 1335 giorde K. Magnus/ Herr Bent Algudsøn til Hertug udi Skone oc Hallind / om vor Frue Kyndelmis/ huilcket fortrød mange af de store i Suerrig/ i sønderlighed Hertug Erick Kongens Søn/ fordi hand var fare vel liid hos Kong Magnum / mere end Dronningen eller nogen anden aff hans Vndersatte. 1353.

Aarit der efter 1354 bleff adskilliger moder oc tractater holdet/ huorledis at Skone skulde igen komme under Danmarckis Krone. 1354.

Hert. Erick i Suerrig fortrød det storligẽ at hans H. Fader hafde ophøjet Bent Algudsøn/ oc giort hañem til fyrste; drog derfor til Kiøbenhafn til K. Voldem. sin suoger/ aar 1356 oc beklagde sin nød for hañem: huor hand bleff hæderlig undfangẽ/ oc met store skenck forærit/ blef der nogle dage/ drog saa tilbage/ begynte at krige mod sin fader; giorde hinandẽ stor skade/ paa begge sider. men der blef berammet en dag til Enekiøbind/ der kom Hert. Albret/ som hafde K. Magni syster Euphemiã/ oc Gr. Hendrich aff Holsten/ som hafde hans systerdotter/ de forhandlede det saaledis at alting skulle være klart imellem Faderẽ oc Søñen/ oc landene blefue skifte deñem imellẽ/ saa at K. Erick skulde hafue Skane/ Blegind/ sønderhallind/ thi Nørrehallind hafde før Moderen/ Smalandene/ Calmer/ Østergylland/ Aabostift. Kongen skulde beholde Stockholm/ Oplandene/ Pland/ Gulland/ vestergulland/ Vermeland/ Daler/ Nørrehallind om hans Fru Moder døde. De Brefue som liude paa Skone at være opdragne / oc afhend til Suerrig / skulle blifue hos fire Rigens Raad til Forvaring. Huorpaa Kong Erick belagde Varbierg/ oc forjagde Hertug Bent aff Skaane.

Vdi same aar 1356 blefue Kiøbmændene i lante Holsten storlige plyndret/huorfor Hensestæderne finge 200 heste/som efterfulde oc ødelagde disse røfuere/oc giorde dermet stor skade i Holsten. Grefue Hendr. beklagde det for K. Magnus/thi hand hafde hans Systerdaatter. Derfor de Holster til villie lod hand fange til Skaane fiskende alle Stædernis Kiøbmænd. Stæderne igien med it Antal Folck/falt ind i Skaane/oc fangede alle Svenske oc Holster.

1358. Aar 1358 til Helsingborg tredie dag post Dom. Oculi hafuer Magnus/Suerrigis/ Norgis oc Skone Koning aff hend Kackeby udi Hallind / til hans Raad Trotte Pederson for andit Gods hand fick aff hanem/renter 60 marck/hans Søn Erick / Sverrigis/ Gotthis Konning oc Herre i Hallind/ hafuer fuldbyrd den affhendelse til Herr Trotte hans Fader giorde.

Efter at K. Magnus hafde sat sig fore/at besøge K. Voldemar udi Danmarck/at giøre Forbund med hannem/oc at begere hans Dotter Margrete til sin Søn K. Hagen udi Norge/ saa hafuer hand aar 1359 begifuet sig paa reisen/oc met sin Dr. Blanca/oc sin
1359. Søn K. Hagen komen til Kiøbenhafn til K. Voldemar. Oc skede der strax trolofuelse imellem K. Hagen oc Margrete K. Voldem. Dotter/som da var ickun 7 Aar gamel/ huorpaa de paa begge sider gafue hinanden ypperlige skenck oc forœring. Samme tid forœrit K. Voldemar tuende Sogner ved Hisingen til Kong Magnum/ som endnu hører til Suerrig.

Mens dette skede/bleff den wenighed som var imellem K. Magnum oc hans Søn Erick jo større oc større/ i sønderlighed fordi at K. Magnus merckede at de holte mere af hans Søn Erick/end af hannem selff. Derfor begerede hand hielp aff K. Voldemar/oc lofuede at lefuere hanem Skaane oc Helsingborg igien. K. Voldemar tog Sylfuisborg oc de beste Festninger ind udi Skone/ oc tuingede denem til at suere. K. Magnus drog saa tilbage igien/ oc tog Peder Daa fangẽ met sig. Men K. Magnus befryctendis at flere som hanem tiente skulle saa straffis/ lod fare sit forset/oc holt icke huad hand hafde lofuit K. Voldemar. Siden kom K. Erick

efter met sine Knubherrer/ som var samlit af Adel oc Bønder/ oc ødelagde alt huad hand fant for sig i Skaane/ oc forligte sig med sin Fader/ med saadanne vilkor/ at hand skulde sla op med K. Voldemar/ baade med hans daatters trolofuelse/ oc disligest med huis hand hafde losnit/ om Skaane at igien lefuere. Der efter bleff der practicered paa et Giftermaal imellem Elisabeth/ Grefuernis Syster aff Holstein oc K. Hagen i Norge/ som siden dog icke gick for sig.

Den unge K. Erich sette sig jo mere oc mere imod Faderen/ saa hand hafde all myndigheden fra hannem/ foracte de sine Forældre/ sette sig op mod Gud oc den hellige Kircke. Saa de som der vaare henflydde/ dennem omkom hand en deel/ en deel lod hand forbrende der inde. Men Gud straffede hannem at hand falt i en stor siugdom/ at hand døde strax der efter med Hustru oc Barn/ Thi Aar 1360 døde hand/ oc ere somme i den mening/ at hand aff sin egen Moder Blanca skulde være forgifuen/ for Bentis skyld hand forjagede/ huorudofuer hans Dronning aff stor sorrig ocsaa døde i Barselseng. 1360.

Samme tid drog Kong Voldemar i Skaane med en stor Krigshær/ oc belagde Helsingborg/ Der drog K. Magnus hannem imod/ men der hand saa at hand icke kunde undsette Slottit/ lod hand det indtage aff K. Voldemar/ oc blefue saa forligte/ at de her efter skulde giøre hin anden bjstand/ oc huis der var begynt imellem K. Hagen oc hans datter Margrete/ skulde lyckelig med det første fuldendis. Der efter tog hand veldeligen ind Adelens Gaarde der i Landit/ de flydde til hannem oc giorde hannem Eed. Lindholm fick hand en part med trusel/ en part med penge/ fick siden med K. Magni vilge altsammens ind i Skaane oc Blegind/ oc antvordet K. Magnus hannem Greff Johans Kiøbebreff oc Landskabens Hyldingbreff paa Skaane. Derfor kaldede de Suenske hannem Smeck/ at hand med gode ord lod sig her til locke. K. Voldemar lofuit hannem igien/ at være hannem en huld Broder oc Ven.

De aff Suerrig blefue jo mere oc mere ilde til freds med K. Magnus/ saa de paa det sidste komme hans Søn K. Hagen aff Norge til at holde sin Fader fangen paa Calmar Slot/ Aar 1361. men paa det sidste kom hand dog løs.

At det Giftermaal var for sig gangen med Frøiken Margrete Voldemars datter i Danmarck oc K. Hagen/ (som siden skal talis om i K. Hagens Histori) det fortrød Adelen i Suerig høiligen. Oc at de kunde contentere Greff Hendrich i Holsten for den spot de hafde giort hans Daatter/ forskøde de K. Magnum oc hans Søn Hagen/ oc toge den unge Hertug Albret aff
1363. Mecklenborg til deris Konge. Aar 1363 bleff hand ført der ind/ oc da S. Andreæ dag bleff holden en almindelig Herredag/ huor de affsatte K. Magnum/ oc antoge Hertug Albret igien.

Siden K. Albret var kommen til Riget/ hafde K. Magnus enda halff Suerig inde/ samlede ocsaa en stor hob Folck aff Danmarck oc Norge oc en deel Suerick som med hannem holt/ oc kom med sin Søn Hagen op fra Vester Gylland/ i den act at hand vilde slet fordrifue K. Albret oc forjage hannem. Men K. Albret giorde sig oc rede med en stor Hær/ oc kom mod hannem/ De møttis ved Toleng imellem Enekiobing oc Vesteraas. Der fick K. Albret ofuerhaand. K. Magnus bleff fangen/ oc hans
1365. Søn Hagen kom paa flucten ad Norge Aar 1365 Mandagen efter første Søndagen i Faste/ som var S. Matthiæ dag. Kong Magnus bleff sat i Fengsel paa Stockholm/ siden hand hafde værit Konge udi 46 Aar/ oc sad der 17 Aar/ indtil hand bleff udløst aff sin Søn K. Hagen/ oc kom saa fra alle sine Riger oc Lande. Der hand var udfriet Aar 1371. kom hand til Norge igien/ oc der efter 1374. druckneде hand i Bommelfiord ved Lindholmen/ der hand vilde reyse der ofuer.

K. Ha-

XXXIV.

K. Hagen Magnussøn.

KOnning Hagen bleff aff sin Fader K. Magnus Smeck sat til Regimentet udi Norge/ imedens Faderen lefde/ oc var i adskillige Tog med hannem / baade i Suerig oc Danmarck; bleff tilskyndet at holde sin egen Fader fangen paa Calmar Slot/ som siden kom ud / Oc der hand atter bleff fangen aff K. Albret/ løste hand hannem oc førde hannem til Norge/ som før er sagt. 1344.

Endog hand var Aar 1359 trolofuit med Konning Voldemars dater i Danmarck Margrete/ som bleff fød Aar 1353. saa skede der dog store forhindreiser udi/ thi det behagede de Suenske saare ilde / ofuertalde hannem at hand skulde forlade hende/ bleff derfor udsent Gesandter til Grefue Hendrich aff Holsten/ som skulde begere hans Syster Elisabeth til K. Hagens Gemal oc Dronning i Norge/ huilcket bleff samtyckt Aar 1361. oc hun bleff ført til Lybeck at skulde ind i Suerrig/ Mens der de komme paa Vandet/ bleff de aff Storm oc Wvær drefuen ind i Danmarck/ huor de bleff stateligen oc vel antagen aff K. Voldemar/ oc for Vinterens haardhed motte de blifue der en tid lang.

J midler tid hun opholdtis i Danmarck / bleff der handlet med K. Magnus oc K. Hagen / at det skulde fuldkommis/ som begynt var med Margrete K. Voldemars datter/ huilcket oc skede/ Thi K. Magnus med hans Dronning Blanca/ fulde Konning Hagen til Danmarck/ oc udi deris oc Hertug Christoffers oc andre Herrers nærverelse/ bleff deris Bryllups høytid prectig holden udi Kiøbenhafn / Aar 1363. Mens i samme Bryllups dage døde Dronning Blanca oc Hertug Christoffer aff Halland oc Laaland.

Der Frøiken Elisabeth aff Holsten det fornam / gaff hun sig ind i Vadsten Kloster / som aff Sanct Birgitte

var funderit i Suerig / oc bleff der til hendis døde Dag.
1365. Aar 1365 fødde Dronning Margrete en Søn/ som bleff kal-
det Olaf/ bleff siden tagen til Konge ofuer Danmarck oc Norge.

Der var langsommelig Krig oc Feide imellem de Norske oc Suenske / for hans Fader som var fengslit til Stockholm/ oc mengede sig de Tydske ocsaa der udi / som sterck plyndrede baade paa Norge oc Danmarck / vnder andit fulde de Tydske ind paa
1367. den østre kant aff Norge Aar 1367 / oc brende femten Sogner aff/ huor vdofuer K. Hagen jagede alle Tydske aff Norge / oc forbød dennem all deris handel der i Landit/ oc i synderlighed i Bergen. J midler tid K. Magnus sad i Fengsel / beflitte K. Hagen sig saare at udfri hannem / J synderlighed i det Aar 1363 opvacte hand gandske Suerig imod K. Albret/ som er at see aff det Breff som Oplendige hafue skrefuit til Østergother oc Vestergother / saaledis lindendis: Alle Klercke oc lærde Mend ofuen Skogs Tiveden oc Calmarnboendis/ sende alle dennem som boe oc bygge inden fornefnde Skogen/ Helsen med Gud. Vold oc wret/ Treldom oc wmilde/ som J oc Vi / oc all Suerigis Almue taald hafue aff Tydske Mend/ siden Hertugen aff Meklenborg oc hans Søn Hertug Albret/ som vor Konning skulde være/ oc vold ofuer os finge/ kiære vi vor Gud Jesu Christo/ oc hans kiere Moder S. Mariæ/ S. Peder/ S. Povel/ S. Laurs/ S. Erich/ S. Sigfred/ S. Hendrich oc S. Eskild/ som Rigsens Patroner ere / oc alle hellige Mend / oc alle aode Christne Mend/ Konger/ gode Hertuger/ Hofdinger/ Herrer oc Stænder/ aff ret nød/ som vi kunde oc maa bevise huor vi skulle/ oc vi ofte kiært hafue for Hertug Albret / som vor Konning skulde være/ huilcken som er en ret Meeneeder/ oc hand med sin Fader/ Rigsens Raad udi Suerig/ rette Forrædere ere/ ingen hielp eller lise fangit hafuer/ som obenbar er ofuer dette Land/ oc obenbare være skal saa vide som Christendommen er/ oc forøgis sig fornefnde Kong Albrets oc hans Faders oc alle Tydske de-

ris

rigmact ofuer alt Riget i Suerig/ huilcket os hafuer ilde hendit/ baade til Liff oc Lemmer/ vort Gods/ Fred oc Frels allesteds forMindsket hafuer. Oc ville vi os holde under Gud oc hans kiere Moder S. Mariæ/ oc under de fornefnde Rigens Patroner/ under den Erlig oc gode Herre Konning Magnus/ ey dis mindre at hand fangen er/ huilcke vi udaff den vanhielp/ oc med all vor mact oc haab til Gud hafue under hannem/ at med hannem under Ret oc Low blifue skulde/ oc med alle dennem som med os blifue ville/ ville vi gladelige lefue oc dø/ oc de os imodstande oc ey hielpe ville/ dennem ville vi nederlegge oc fordrifue/ oc lige holde ved de Tydske. Men vort Liff er med andre deris/ være det Klercke eller Leeg mend/ høye eller lawe/ oc lader os det høre at i ere til/ saa os skal intet brøste/ vil Rigsens Raad os forstande/ det trygge vi gierne/ ville de ey/ da skal skylden være deris/ endog at skaden er baade deris oc vor.

Mens omsider Aar 1369 bleff der giort anstand imellem Norge oc Suerig paa tre Aars tid. 1369.

Udi Orkenøer var en Grefue ved nafn Henricus de Sancto Claro, som hafde Landit udi forlening/ hand sendte sine Gesanter til K. Hagen 3 Iduum Junij i samme Aar/ oc begerede hand motte beholde samme Øer udi forlening/ huilcket blef hannem med visse conditioner oc vilkor tilsagt/ Aar 1370.

K. Hagen arbeidede ocsaa da flittig der paa/ huorledis hand kunde udfri sin Fader aff det Fengsel som de Suenske hulte hannem i/ sendte sine Gesandter til Suerig at tractere her om/ oc om Fred oc Enighed at stifte imellem Rigerne/ oc gaff dennem sin Fuldmact med/ saa liudendis: Hagen med Guds Naade/ Norgis oc Suerigis Konge/ sender alle mand/ dennem som dette Breff see eller høre/ Helsen med Gud. Vi giøre alle kundigt/ med dette vort obne Breff/ at vi haffue giffuit Hæderlige Mend/ vore elskelige Raadgiffuere/ Her Joen Haffthorsøn/ Erich Ketelsøn/ oc Jon Hierna 1370.

Riddere/ Lauritz Biørnsøn/ Hagen Joensøn/ Henrich Michelstorp/ Kolbiørn Ketelsøn oc Vlfuer Jonsøn/ fuldmact til at handle/ Dagtinge/ oc en gandske Sone at begribe/ med de Suenske Herrer/ om vor allerkieriste Herre oc Faders løsen/ oc om begge vore Rigers bestandelse/ efter som vi dennem befalit hafue/ oc ville det fast oc stadig holde i allehonde maade/ huor som de det giøre efter vort Bud. Til Vidnisbyrd her om/ hafue hæderlige Mend/ vore kiere Raadgifuere/ Her Botulpher med Guds Naade/ Biscop i Staffanger/ Biscop Halvader aff Opslo/ oc Biscop Magnus aff Hammer/ Her Ogmund Findsøn oc Nerve Ingvaldsøn Riddere/ Lodvig Evindsøn oc Gaute Erichsøn/ sat deris Indsegle med voris Indsegel for dette Breff/ som
1370. giort er paa Bahus/ Aar efter Guds Byrd 1370. neste Fredagen efter S. Knuds dag.

Suend Basse en fornemme Mand i Landet/ bleff forvijst Norge/ oc paalagt / at huem som herbergede hannem nogensteds/ skulde være lige Landflyetig med hannem. Aff huad orsag det skede/ veed mand icke til visse.

Hensestederne giorde samme tid Fred med K. Hagen/ oc bekomme deris Frjheder igien at handle paa Norge/ dog de skulde gifue den Told aff deris Vare/ som dennem var paalagdt.

Samme Aar 1370. die 18 Octob. hafuer Kong David i Skotland/ efter K. Hagens befordring/ ladet sit obne Breff udgaa/ at ingen hans Vndersaatte motte besøge Orkenøe under Liffs straff/ uden for Kiøbmandskabs skyld/ Thi Landet udi de dage var idelig de Skotters Sørøfueri oc plyndring undergifuen.

1371. Anno 1371 samlede K. Hagen en stor Krigsmact/ oc hafde Kong Voldemar aff Danmarck til hielp/ drog saa der med til Sverig/ belegrede Stockholm/ oc kaste en Skantse op mod Slottet/ som siden bleff kaldit Konningsberg/ oc tuingede de Svenske at de gafue Kong Magnum løs/ dog med saa skel/ at

hand

hand skulde erlegge tolff tusinde marck Sølff/ efter Cølns vect/ oc sette tresindstive aff de Fornemste i Norge til borgen derfor/ indtil det bleff betald/ Med saadan vilkor/ at om samme Sølff icke kom ud til bestemte tid/ da skulde de komme til Stockholm/ oc være Kong Albrets Fanger/ saa lenge Summen udginge/ oc Konning Albret skulde beholde Suerrig i Rolighed/ Mens K. Magnus skulde afleggis med Skaane Bispdom/ dog hand intet skulde befatte sig med Adelen eller Kongens Tienere der udi/ der med fick Konning Hagen sin Fader løs/ oc de suldtis ad til Norge. Denne forløsning skeede Aar efter Guds Byrd 1371. paa dyre vor Frue Aften. Siden den tid bleff K. Magnus altid i Norge hos sin Søn.

Anno 1376 drog hand ned til Danmarck med Dronning Margrete oc sin Søn Oluff/ thi de Danske hafde begerit hans Søn til Konge efter hans Morfader Konning Voldemar. J Maij Monat vaare de til Slagels/ som Herredagen holtis/ oc blef hans Søn samme tid udvald til Konning ofuer Danmarck; Men efterdi hand endnu vaar saare ung/ saa hand icke kunde stande Regimentet for/ bleff samtyckt at hans Moder Dronning Margrete skulde forvalte Riget/ indtil hand kom til sine myndige Aar. 1376.

Aar 1380 die Barbaræ, hafde Her Henrich aff S. Claro Grefue aff Orkenøer/ forsendt til K. Hagen udi Norge/ Vilhelmum Dalhiel Malisium Sparre oc Alexander Rhode/ med et Reversal breff paa Orkenøer Grefuedom/ som hand hafde aff hannem i Forlæning/ Men fordi samme Kiendelse breff/ icke var forseglet aff de Skotske Herrer/ Grefuer oc Baroner/ som lofuit oc foraffskedet var til Maistrand/ derfor vilde K. Hagen det icke annamme/ oc for hand icke nock som var forvarit der udi/ hafuer forneſnde Her Hendrich aff S. Claro hans Fuldmectige/ Vilhelmus Malisius oc Alexander/ forskrefuit dennem til Kong Hagen/ at inddrage til Tonsberg/ oc icke ud/ før K. Hagen 1380.

gen

gen der udi bleff forvarit/ som til Malstrand foraffskedit var. Inden S. Mortens dag skulle hans Majestet bekomme forskrefne forvaring/ efter forige concept. Døde nogen aff de Skotske Herrer eller Baroner inden den tid/ da skulde de sette en Grefue i steden for en Grefue/ oc en Friherre for en Friherre. Den forvaring skulde de fly til stede til Tonsberg inden S. Mortens dag/ hans Læns mænd udi Hænder. Ydermere beplictede de dennem/ at til stede føre 180 nobel/ som hannem restet udi 1000 nobel/ som i conceptit ydermere indholdis. Skede det icke/ da skulde de paa deris ære være forplict at inddrage til Tonßberg/ oc icke ud/ før end fornefnde Breff oc Artickle i allemaade bleff hans Majestat oc hans Naadis Arfuinge fuldgiort.

Efter K. Hagen hafde regerit Norge vel oc lyckeligen udi
1380. 25 Aar/ døde hand Aar 1380. Kalend. Maji.

XXXV.

K. Oluff Hagensøn.

AAr it efter at K. Hagen ved døden var afgangen/ bleff hans Søn Oluff kronit til Konge igien ofuer Norge/ efter at hand tilforn/ mens Faderen endnu lefde/ var dertil udkorit.

Det samme Aar bleff hand stille udi Norge/ oc lod sin Faders Lijg hæderlig begrafue/ oc satte altingist der i Riget udi en god tilstand. Da lefde udi Norge disse efterskrefne: Her Amund Findsøn Kongens Frende/ Her Jon Mortenssøn/ Her Alff Haraldsøn hans Mag/ Her Hagen Sivordsøn/ Her Hendrich Vinolesøn Cantzler/ Her Henrich oc Her Ogmund Bolk/ Erland Philipsøn/ Her Jon Darre/ Her Joen Siwordtsøn/ Jacob Bisp i Bergen/ Her Vinold Hendrichsøn/ Nicolaus Erkebisp/ Her Joen i Opslo/ Oluff i Stavanger/ Sivordt i Hammer/ Her Sivort Haftersøn/ Hagen Joensøn/ Othe Ragvaldsøn/ Erland Philipsøn/ Gaute Erichsøn. Oluf Haraldsøn.

1382. Aar 1382. som var andet Aar efter at hand var kronit udi

Norge/ fore Islenderne hannem/ som de hafde tilforn giort hans Forfædre.

Tilforn bleff ommeldet/ at efter hans Moders Fader K. Voldemar udi Danmarck var ved døden afgangen/ bleff hand Aar 1376 udkorit udi Slagelse til Konning udi Danmarck/ huor paa hand ocsaa samme sted gaff sin handfestning.

Men efterdi hand endnu var ung oc wmyndig/ bleff beslut-tet/ at hans Moder Dronning Margrete skulde hafue Regi-mentet med hannem/ indtil saa lenge at hand det selfuer allene kunde forestaa. De hafde stor anfectning aff Konning Albret i Suerig/ som førde dennem stor Krig paa/ men omsider bleff selfuer fangen. Denne Krig begyntis Aar 1383. der K. Albret 1383.
falt ind udi Skaane/ der plyndrede oc røfuede for Fode alt huad forekom/ Tog Lauholm Slot ind med mact/ Men Dronning Margrete oc K. Oluffs Marsk med de Danske/ komme han-nem snart paa haanden/ hand torde icke tøfue hendis Folck/ men jlede at Suerrig igien i sin behold. Samme Aar/ som var Kong Olafs Regimentis tredie Aar/ bleff giort saadan en forordning med Rigens Raads samtycke/ at paa det Landet skulde icke blif-ue vernløs/ oc Rigens oc hans Leding oc tieniste forkortis/ da motte ingen gifue sig til at blifue Kiøbmand/ uden hand aate aff sit egit/ uborgit aff Indlendisk oc Udlendisk/ 15 marck/ forgick under 8 Ortug/ oc 14 marck straff/ Hand forbød oc Bergens Borgere oc andre at leje dennem skib/ under samme straff.

Aar 1384 bleff giort udi Norge saadan Fordordning/ at ef- 1384
terdi de Tydske oc Fremmede giorde stor skade paa Norge/ oc dog med deris handtiering hafde stor fordeel aff Indbyggerne/ at her efter skulde Findmarckerne oc de aff Helgeland handle med dem aff Vagen: De aff Nummedal med dem aff Trund-hiem: De aff Romsdalen/ med dem aff Vedøe: De aff Sund-mør med dem aff Bergen/ oc motte ingen anden steds føre deris Vare hen at selge, De aff Bergen skulde søge til Vagen/ oc drif-

ue der deris Kiøbmandskab. Oc fordi at Rytzer oc Careler/ hafde opsagt den Fred med hans Undersaatter/ forbiuder hand alle udi Findmarcken oc Helgeland/ deris gods at føre paa andre steder. Det skede med hans Raads samtycke/ som var Her Jacob Bijp i Bergen/ Her Arvid Findsøn Drost i Norge/ Her Vinold Hendrichsøn Provest til Apostle Kircke/ Erland Philipsøn hans Rentemestere/ oc Oluff Haraldsøn. Oc det mesten for den aarsag skyld/ at hans Her Fader K. Hagen/ oc andre gode Herrer som Len hafde/ hafde aflagt oc forbødet all Fiordekiøb oc Vardekiøb/ som deris Brefue udvjse/ oc hand samtyckt hafde/ oc oc saa paa det at Kiøbstederne kunde dis bedre blifue ved mact.

Paa den tid hafde Hensestederne icke saa stor Frihed i Norge som de finge der efter. Thi Aar 1275 fick de først forloff af K. Magnus til Calmar/ at føre deris Vare til Bergen/ oc icke vjdere/ oc huad de vilde kiøbe/ skulde de handle med Borgerne om/ oc motte icke blifue der lenger/ end fra den 3 Maji til den 18 Septembr. Huem lenger vilde fortøfue/ skulde skatte som en anden Borger. J lige saadan stand var deris handling under K. Erich oc K. Magnus/ som deris confirmats der paa udvjser.

Aar 1385. kom K. Oluff med hans Fru Moder Dronning
1385. Margrete oc Danmarckis Rigis Raad til Skaane/ Løfuerdagen Trinitatis for S. Urbani dag. Først gick hand andectigen ind i S. Laurs Kircke/ der giorde hand hans Offer oc Kongelig forœring til S. Laurs. Derneſt møtte hand den Skaanske Adel oc Stenderne paa Lubershøi/ siden til Landsting/ lofuendis at holde Fred/ Low oc Ret/ Privilegier oc Friheder huer mand. Søndagen der efter giorde de Skaaninger hannem deris Eed udi Lunde Kircke for S. Laurentij Altere. Denne Hylding skede fordi/ at de 15 Aar da vaare forløben/ som de Tydske vaare forskrefuen/ at holde Skaane. Paa den tid stadfeste K. Oluff Lunde Domkirckis Friheder/ saa fuldkommeligen som ingen Konge for hannem. Der udi kalder hand sig ret Arfuing til

Sue-

Suerick. Hand var oc til Otense oc stadfeste Byen deris Privilegier oc Knudsbrødre deris.

Efter at det Hertugdom Slesvig var falden Kongen til efter Greff Hendrich/hafuer hand efter anmoding Aar 1386. forleent Greff Gert der med/ oc der hos gifuet hannem Hertugs titel oc stand. 1386.

Aar 1387. døde Høyborne oc Edle Herre K. Oluff/ Danmarckis oc Norgis Konning til Falsterboe/ huilcken paa Fæderne oc Møderne var aff det ældste Kongeslect paa de tide lefde. Søndagen for S. Lauritz dag bleff hans Lijg ført til Sorøe Kloster at begrafuis/ oc hans Indvol bleff jordet midt i Lundekircke for vor Frue Altere. Til Sorøe Kloster læsis om hannem disse efterskrefne Epitaphia. 1387.

Olaus Illustrißimæ trium regnorum Borealium, Reginæ Margarethæ filius ex Haquino Norvagiorum rege genitus, qui primum Norvagiæ regnum jure hæreditario ex morte patris obtinuit, regnante matre cum vero defuncto avo materno Voldemaro & mater in Daniam ob heroicas animi dotes revocata esset ad imperium, præstantißimæ Dominæ Reginæ beneficio Danorum rex in adolescentia accepto à proceribus regni juramento, designatur & declaratur. Quo facto ubi Gerhardum Holsatiæ comitem ex voluntate & consilio matris ac procerum regni, Ducem regniq; Daniæ Vasallum, solenni ritu creasset, paulo post immatura morte ex hac vita evocatus, hic Soræ inter Materni proavi, & Avi tumbam sepultus est, dignißimæ dominæ matri Reginæ, utriusq; regni jus & imperium relinquens Anno Domini 1387.

Danica Norvago, genuit me Margaris illa,
Quæ fuit Haquino tradita connubio.
Et jus Norvagum, sed Danum gratia Regem,
Signat, ubi fatis, cum patre cedit avus.
Sed mihi regna negat, mors immatura; deincept
Norvagia, ut Dano pareat imperio.

Ni matris tanta regnantis laude triumphus
In Svecos toto notior orbe foret:
Inter avum & proavum, nunc Soræ corpore condor,
OLAUS, cœli lumine mente tegor.
At qui me ob similes vultus, se finxit eundem
Nutricis ludens arte doloq; meæ.
Falsterbodensi cineres commisit arenæ
Supplicium in ficto, corpore ut ignis agat.

Aliud in marmore.

Hoc cubat Olai, parvo sub marmore corpus
Margarida Regiis matre potente sati.
Hæres regnorum fuerat princepsq; duorum.
Hæredem at fecit, mors properata poli.

Disse fire sidste Vers i dette første Epigrammate, tyder hen
1402. paa den Historie som sig tildrog efter hans død aar 1402. Thi der var en Pryds / som gaff sig ud for Drotning Margretis Søn / K. Oluff / oc saa hannem saare lig paa Ansictig / som var K. Olufs Ammes Søn / hand hafde forfarit aff sin Moder møgit hiemmeligt / huorfor hand kunde sige møgen forborgen handel / som ingen viste / uden Dronningen / om hindis Hemmelighed. Huormed hand ner hafde ofuertald mange. Men Dronningen selff / som vel viste det icke saa at være / (efter at hand hafde gifuen besteden paa alt huad de spurde hannem) sagde paa det sidste / var hand hendis Søn / da hafde hand en Vorte mellem begge Axelne / huilcket da derom randsagedis / icke fantis / er Dagen for Michaelis blefuen brendt imellem Falsterboe oc Skanør.

Samme Aar bleff K. Albert i Suerrig fangen / aff Dronning Margret / som der med vant Suerrig / oc lagde disse 3 Riger tilsammen / som altid hereffter skulde regeris aff en Herre.

Efter denne Dag hafuer Norge altid værit under de Danske Kongers Regimente / oc hafuer icke haft andre Konger end Danske / huilcke altid lyckeligen / fredsommeligen oc vel hafue regerit. Gud fremdelis gifue sin Benedidelse oc Velsignelse i alle Stænder.

Norske

Norske Kongers Genealogia oc Stamre
fra K. Harald Harfager til den sidste K. Oluf

1 K. Harald Harfager hafde 6 Hustruer oc
Medhustru/ aflede med dennem disse Børn.

1. met Gode	2. Aasa	3. Ragnild	4. Svanhild	5. Astild	6. Snefrid	Tho
Rørig	Gutorm	2 K. Erich Blodøxe	Oluf Digrebeen †	Dager	Siurd Rise	B
Sigtrud	Haldan		Biørn sterk *	Ringer	Haldan Højbeen	
Frode	Suart		Ragnar	Gudrod	Giurod Liom	
Torgiuls	Haldan		Rykel		Ragval Rettebee	
	Huid					
	Sigfrod					

Adelsteen.

4 K. Harald Grafelder/ Gutorm gamle/ Erling/ Harald Ranfrod/ Sivert Sleje/ Gudrod/

† Oluf Digrebeen aflede Trygge/ som Harald Grafelder slog ihel.

* Biørn sterke ... Gudraad / som Harald Grafelder slog ihi ...

6 K. Oluff Tryggesøn/ som drucknede / oc hafde Thyre / Suend Tyuskegs syster til ecte.

Harald Grensk ... S. Olufs Fa ...
A

5 K. Hagen Ladejarl / Siverd Jarls søn bleff fordrefuen aff Har ... Graafelder/ men bleff indsat igien aff Harald Blaatand/ Kon ... i Danmarck/ kaldis den onde Jarl.

Erich Jarl deelde Riget med Suend Tyuskeg aff Danmarck/ oc Oluff Fønske af Sverig/ hafde til ecte K. Suend Tyuskegs dater/ K. Knuds Syster.

Suend Jarl regerede Norge f ... med sin Broder Erich / si ... med sin Brodersøn Hagen.

Hagen Jarl Erichsøn drucknede imellem Engeland oc Norge.

A

Harald Grenske hafde med Aastrid

B

Sivard Syr hafde med samme Aastrid

7. S. Oluff Digre/som hafde K. Oluff Fønske aff Sverigs daatter Aastrid

Gutorm/ 10 K. Harald Haarderaade/ som kom efter K. Mogns den gode

Halfdan

9 K. Mogns den gode

Vlvild som fick Otthe Førsten af Brunsvig

Inger som fick K. Oluff Hunger i Danmarck

12 K. Oluf Kyrre som regerede met sin Broder oc efter hannem

11 K. Mogns Hagensøn

13 K. Mogens Barfod

14 K. Hagen Mognsøn.

Ragnvild

15 K. Eisten

16 K. Sigurd Jorsal. afl[illegible]de met Malfrid

19 K. Har. Gylle

17 Oluf/

C

Sivart Slambe/som sagde sig at være K. Magni søn.

Maria

Oluf Skaug Haugsøn som er begrafuen i Alborg

18 K. Mogns blinde som hafde K. Voldemar den 1 syster Christin

Kirstin som fick Erling Skacke

Ragvild som fick Hakild J[illegible]nasøn.

20 K. Mogns Erlingsøn som bleff aff Suerre ihielslagen.

Ormer som bleff slagen met sin broder

K. Sigvard bleff slagen aff Suerre

Inge

Gutorm

Scule/

Hagen

Knud Jarl i Vestergylland.

19. Kong Harald Gille hafde mange Hustruer.

Thora Gutorms Daatter

20. K. Sigvard som hafde mange Børn.

23. K. Hagen Hærdeberd.

27. K. Gutorm

Svend

Erick som drog til Constantinopel.

Sigvard som til Bergen bleff halshuggen.

Harald bleff heng ved Huarifsnes.

25 K. Sverre fød aff Gunild som siden fick Vne Smid/ haffde

Margrete Kongens Daatter aff Suerrig.

26. K. Hagen Svensøn hafde Inge Andersdaatter.

29. K. Hagen Hagensøn som døde paa Orckenør: hafde Margret Skulis daatter.

N

Hagen/ Sigvard Ingeburg.

Cicile som fick Baard Rein

28. K. Ingo Bardsøn.

Cicil som blef gift i Sverrig.

Ingert Ragvalds Daatter

Brigitte som fick Byrge Jarl.

21. K. Ingi Krogbag

Harald som bleff met Mogns Erlingsøn.

En Islende

22. K. Oisten

Oisten

29. Kong Hagen Hagensøn
hafde ved Magret
Skuledotter

Hagen som fick den Suenske Rigitse.

30. Kong Magnus som fick Jngeborg S. Erichis Dotter aff Danmarck.

Christin som fick Philippum Konning i Hispanien.

31. Kong Erick

Jngeburg som fick Hertug Voldemar / Hertug Ericks Søn aff Suerrig.

32. K. Hagen som fick Margret K. Alexandri Dotter aff Skotland.

Margrete som skulde hafue værit Drotning i Skotland.

Jngeborg fød aff Euphemia Hertugens Dotter aff Rugen / hund hafde Hertug Erick i Suerrig.

33. K. Magnus Smeck ofuer Suerrig oc Norge / hafde ved Blanca som kom af Franckrige

34. K. Hagen som hafde Margret K. Voldemar. III. Dotter aff Danmarck.

35. K. Oluff som døde saare ung / oc regerede med Moderen / er den sidste aff Harfagers Affkom.

Erick som hafde Beatricem aff Brandeburg / oc var udvaald til Suerrigs Konge.

Chro-

Chronologia ofuer denne Historie/ uddragen aff Islendiske Annalibus oc andre Norske Documenter.

A. C.		Pag.
849	Bleff K. Harald Harfager fød aff Haldan Suarte oc Dronning Ragnild.	37
858	Bleff hand udvald til Konge efter sin Fader.	39
868	Er hand blefuen enevolds Konge ofuer heel Norge.	49
892	Deelde hand Landet iblant sine Sønner.	58
910	Fødis Hagen Adelstein.	62
929	Erich Blodøxe settis til Konge aff sin Fader.	64
931	Døde K. Harald Harfager.	65
932	Bleff Oluff oc Sigurd K. Haralds Sønner slagen aff deris egen Broder K. Erich Blodøxe.	65
933	Kom Hagen Adelstein til Norge oc blef tagen til Kong.	67
934	Rømde K. Erich Blodøxe til Engeland.	68
960	Bleff K. Hagen Adelstein dræbt med en pijl/ oc bleff Harald Grafeld med sine Brødre Konge.	88
962	Sigurd Jarl Grefue paa Laden/ bleff indebrendt aff Harald Grafeld oc hans Brødre.	93
967	K. Trygge i Vigen dræbis/ oc Gudrød Biørnsøn.	95
967	Oluf Tryggesøn fødis samme Aar.	99
975	Harald Grafelder dræbis aff Guldharald ved Halsø i Danmarck/ Guldharald hengis aff Hagen Jarl.	107
977	Drog Oluff Tryggesøn til Rysland eller Garderige.	102
993	Bleff Oluff Tryggesøn døbt.	126
995	Bleff Harald Grendske forbrendt aff Dronning Sigrid.	141
995	Bleff K. Oluff den Hellige fød/ oc Hagen Jarl dræbt.	147
996	Tagis Oluff Tryggesøn til Konge ofuer Norge.	148
1000	Oluff Tryggesøn ofuervindis aff Suend Tyuskeg/ oc druckner.	179
1013	Døde Erich Jarl i Engeland/ der hand lod sin drebbel skære.	187

1015	Oluff Haraldsøn den Hellige blef tagen til Konge ofuer all Norge.	199
1018	Slog hand fem Konger i Oplanden.	213
1019	Blef hannem lofuet Inger Kongens Daatter aff Sverig.	220
1020	K. Jarislaf af Holmgard begerer Inger af Suerig.	225
1022	Romsdalen oc andre Provincer blifue omvend af K. Oluf til den Christen Tro.	241
1024	Dronning Ulfhild fødde Magnum K. Olufs søn.	245
1025	Sendis Gesandter fra Island til K. Oluf / disligest fra K. Knud i Engeland om Norgis Crone.	249

Huad vjdere Chronologien er anlangendis/ da findis den antegnit i bredden af Bogen. Mens er at mercke/ at der er Forseelse i K. Hagen Hagensøns historie/ med tallene/ først pag. 598. huor der staar 1217. skal være 1216. oc saa frembedre. Item, pag. 723. huor der staar 1242. skal være 1240. oc saa fremdelis til enden aff samme historie / huor det sidste Aars tal / som hand døde paa / er retteligen antegnit.

Huis ellers er forseet / med et Ords eller Bogstafuis forsettelse / vil den gunstige Læser selfuer vbesvert corrigere.

Paa

Paa det 242 Blad udi Dale Guldbrands Historie efter disse Ord: Oc ødelegge deris Affguder/ skal dette tilsettis / som var icke i voris *Version*.

Guldbrand spurde om hand holt den for en Gud/ som hand icke kunde see/ oc sagde/ vi hafue en Gud som vi kunde see huer dag/ oc hand kand icke være ude i dette vade Veir / hand er stor oc forferdelig/ naar hand kommer paa Tingit skal hand eder snart skiude Skielg i Bringe/ det er/ Fryct i Brystet. Men efterdi du siger din Gud saa megtig / da lad hannem giøre det saa/ at i Morgen blifuer skyet veir/ oc dog icke regn/ oc lad os her findis i Morgen. Om Aftenen spurde Kongen Guldbrands Søn huorledis deris Gud var skicket: Hand sagde at det var it stort Træbillede/ som stod paa en Benck/ oc hafde Hammer i Hænde / oc er holl inden til/ oc de gifue hannem huer Dag 4 Lefue Brød med anden Kost til føde.

Kongen vagede den Nat ofuer i sine Bøner til Gud. Anden Dagen komme de paa Tingit / da var Veirit lige saa som Guldbrand hafde begerit. Bispen prædickede atter for Almuen. Tor Istro sagde: Denne Hiørning taler hart som kroget Staff hafuer i Hænde. Men dersom eders Gud giør saa mange Jerntegn/ som hand siger/ da taler met hannem at hand lader Solskin være i Morgen/ saa ville vi findis her igien / oc enten forligis om denne Handel eller stride imod huer andre.

Kongen hafde med sig en Mand ved Nafn Colben Starcke/ hand var altid gior det med it Suerd / oc hafde en stor Klubbe eller Kylle i Hænde. Kongen bad hannem være nest hos sig/ oc naar hand saa rum oc leilighed der til/ skulde hand slaa Tor med sin Klubbe.

Kongen var all den Nat udi sine Bønner/ oc der det var dag/ drog hand til Tingit/ da komme Bønderne udberendis med deris Gud/ som var ofuer hengt met Guld oc Sylff/ oc de sette hannem

midt paa Tingvolden. Bønderne nejede oc buckede for det Spøgelse / oc Kongen sad med sit Folck paa den ene side / oc Bønderne paa den anden side. Da opstod Dale Guldbrand / oc talede møgit oc lenge for deris Gud / oc rosede hannem med mange Ord / oc der hand hafde udtalit stod Kongen op / oc lastede deris Affgud / oc prjsede den sande Gud / oc paa det sidste bad hand dennem see udi Øster / der finge de den rette sande Guds Tegn oc Gierning at see / med stor Liws oc Klarhed / oc da rand Solen op. Der Bønderne saa alle i Øster / da slog Kolbein deris Gud med sin Klubbe / saa at hand gick all i stycker / oc der løbe mange store Muus / Øgler oc Orme udaff hañem. Bønderne blefue saa forferdede / at de flydde en part til deris Skib oc Baade / en part til deris Heste. Men Kongen hafde om Natten tilforn ladet alle deris Baade igiennem bore / oc deris Heste henføre i Skofuen. Thi kunde Bønderne ingen Vej undkomme. Kongen lod kalde dennem tilbage igien til Tinget / oc efter lang samtale bleff Guldbrand Christnet / oc hans Søn oc alt det Folck / oc Kongen fick dennem Præster / som dennem skulle lere / oc døbe deris Folck. Oc Guldbrand lod siden bygge Kircker i Dalen til Guds Tieniste oc Ære.

Der efter drog Kongen ud paa Hædemarcken / oc lod Christne alt det Folck paa Hædemarcket var / oc lige saa paa Toten oc Hadeland / oc lod bygge Kircker oc sette Præster der til.

De paa Romerige samlede her mod Kongen / oc stridde mod hannem / men de blefue slagne / oc hand lod Christne alt det Folck / som der var. Da var Ømund Kong i Sverrige. Oluff Kong vente tilbage til Romerige / var der silde om Vinteren / oc satte mange Folck stefne til den sted som siden hafuer heed Heidsæesting / oc hand sette det da i Lowen / at alle Oplenderne skulde søge dette Ting / oc Heidsæes Low skulle være gengs ofuer alle Lehn paa Oplandene / oc mange andensteds / som den oc siden hafuer værit. Der det nu lackede adt Foraarit / søgte hand heden til Siøen / lod da reede sine Skibe / oc drog ud til Tunsberg / oc tøfuede der.

Den

Den tiid der var mest Folck samlet/ oc Kiøbmandvare bleff ført til Byen/ udaff adskillige Lender/ da var der en god tiid i all Vigen/ paa adskillige gode Vaare/ indtil Stad/ men stor Hunger var der alt Norden der fra.

Kong Oluff skickede Bud Vester til Agde/ oc alt Norden til Rogeland/ oc til Hørdeland/ at de icke skulde selge enten Korn/ Malt eller Meel/ thi at hand vilde diidt komme med sit Folck/ oc søge sine sedvanlige Losseringer. Dette Bud bleff sent om alle disse Lehn/ men Kongen bleff i Vigen om Sommeren/ oc drog alt Øster til Landsens Ende.

Einer Thambarskelfuer/ hafde værit hos K. Oluff i Suerrige/ siden hans Svaager Hertog Svend døde/ oc tiente den Svenske Kong/ hafde oc der aff hannem større Forleninger/ men som Kongen var død/ da fick Einer lyst at søge efter Venskab hos Kong Oluf i Norrig/ oc om Foraarit vexelt de mange Brefue med huer andre. Mens Kong Olaff laa i Elfuen/ kom Einer Thambarskelfuer med nogle Mænd til hannem/ oc handlede de da om Forligelse/ oc bleff de saaledis forligt/ at Einer skulde drage Nord til Trundhiem/ oc beholde der sin Ejendom oc alt Jordegods som hand hafde fangit med Bergliot/ saa drog Einer Norden adt sin Kaas/ men Kongen bleff i Vigen/ oc var der lenge i Byen/ om Høsten/ oc det første aff Vinteren.

Erling Skialgssøn hafde sit Lehn norden fra Sogn/ oc øster til Lidendisnæs raadde hand alt for Bønderne/ men Forlæninger hafde hand noget mindre end somme tilforne/ dog vaare alle saa fryctactige for hannem/ at ingen torde anderledis giøre i nogen maade end som hand vilde. Kongen behagede icke hans Regiering/ oc siuntis den var for streng.

En Mand ved nafn Aslak Fitiaskalle/ som var aff stor Slect/ oc megit rijg/ hans Fader Askel/ oc Skialger Erlings Fader vaare Brødre sønner/ Asiack var K. Oluffs gode Ven/ thi satte Kongen hannem ofuer Sunhørdeland/ fick hannem oc

store Forlæninger/ oc bad hannem at holde alt lige ved Erling/ oc stire hannem slet intet.

Men naar Kongen var icke der/ da bleff det ingenlunde som Kongen meente oc tilskickede/ for Erling vilde raade da alleene som hannem siuntis got at være/ oc hand bleff intet bedre at dragis med for Aslack/ fordi hannem tyckte hand vilde gaa hannem tilforne/ Paa det sidste gick det saaledis/ at Aslack maatte rømme denne sin Forlæning/ oc reyste bort oc drog til Kongen/ oc fortelde hannem all den handel som var skeed imellem Erling oc sig. Kongen bad Aslack blifue hos sig/ indtil Erling kom til hannem. Saa skickede hand Erling bud/ at hand skulde komme til Tunsberg om Foraarit/ oc tale med sig. Der hand kom/ holt Kongen Ting/ oc sagde til Erling/ Saa er mig fortælt om dit Regiment Erling/ at der er ingen mand norden fra Sogn oc indtil Lidendis næs/ som maa være for dig i fred. Her ere mange Mænd som Edelbaarne ere/ oc meene sig at hafue liid stor wret aff de som icke ere højre borne end som de selff ere. Her er Aslack eders Frende/ oc tyckis hannem at hand fornemmer nogen wvenskab udaff denne eders omgiengelse. Nu veed jeg icke/ enten hand hafuer nogen skyld der til/ eller hand skal undgielde det at jeg hafuer sat hannem der ofuer mit Gods oc Folck. Endog jeg nefner hannem allene til dette/ saa klage dog mange andre saadant for os/ baade de som besidde deris Forleninger/ oc andre som tage vare paa deris egen Bo/ oc skulde tage mod os oc vort Folck.

Erling sagde/ Der til skal suaris med hast. Det nectis/ at jeg gifuer dem skyld/ enten Aslach eller andre Mend/ fordi de ere i eders tieniste. Men der til sigis ja/ at det staar endnu der ved/ som lenge hafuer været/ at en huer aff os Frender vil være mere end den anden/ Saa skal jeg oc det andet bekiende/ at jeg gierne ydmyger mig oc bøjer halsen for dig Oluff Konge/ men det andet skal mig falde besverligere/ at krybe ned for Sel Torer/ som er

fød aff Trælle i alle Slecter / uanseet hand er nu saa velbyrdig Mand / eller for andre hans lige / dog i holde megit aff dem. Da begynte begge deris Venner / oc bade at de vilde forligis / sagde saa / at Kongen hafde aff ingen saa megen hielp som aff Erling / om hand kunde blifue hans trofaste Ven. Paa den anden side sagde de til Erling / at hand skulde være noget ydmyg ved Kongen / oc der som hand holte venskab med Kongen / da kunde hand letteligen siden komme til rette med en huer aff de andre / Oc det bleff saaledis besluttet / at Erling skulde beholde alle de Forlæninger som hand hafde tilforne haft / oc alle Sager blefue stillede / om huilcke Kongen hafde hannem at tiltale / oc Skialger hans Søn skulde komme til Kongen oc være hos hannem. Saa drog Aslach hiem til sin Bolig / oc vaare de forligte. Erling drog ocsaa hiem / oc giorde lige som tilforne.

Siwert Thorersøn heed en Mand / Thorer Hunds Broder i Biarkø / Sivert boede paa den Øe Thrandernæs / hand var en megit rijg Mand / oc megit actendis / men var icke i Kongens tieniste / oc gick Thorer hannem tilforne der udi / at hand var Kongens Befalningsmand i Landit / men hiemme paa sin Gaard var Sivert intet ringere / hand hafde den vijs / at bruge Hedenske Afguderi / oc offrede tre gange huer Vinter / først i begyndelsen / derneſt om Midtvinteren / oc siden mod Foraarit / Men siden hand hafde annammit den Christen Religion / da beholt hand dog denne sedvane / at hand giorde Gilde. Om Høsten giorde hand sine Venner et stort Giestebud / oc igien om Julen et andet / oc bød da til sig mange Mend / det tredie giorde hand om Paaske / oc hafde da ocsaa mange Mend / det giorde hand indtil sin dødedag. Som Siwert døde aff soet / da var Asbiørn 18 Aar gammel / oc tog Arff efter sin Fader / oc holt ved den gamle vijs / oc giorde tre Gilder huer Vinter / som hans Fader hafde giort for hannem. Men efter ad Asbiørn hafde taget ved sin Faders Arff / bleff der dyr tid i Landet / oc Kornsæden gick

icke

icke for sig. Asbiørn holt ligevel ved sine Giestebuder / thi hand hafde gammelt Korn / oc alt det hand behøfuede var gammelt. Det Aar der efter var Kornet intet bedre end tilforne / da vilde Sigrid at somme aff Giestebuderne skulle affskaffis / Men Asbiørn vilde icke / derfor drog hand til sine Venner om Høsten oc kiøfte Korn / der hand kunde det faa / oc fick til gifuendis aff somme. Den Vinter holt hand alle Giestebudene / om Foraarit dereefter fick Folcket lidet sait / for der var icke Korn til kiøbs. Da raade Sigrid at hand skulde forminske arbeyds Folckit / Asbiørn vilde icke / men beholt dem alle / endog der var icke Korn at bekomme / saa kom der Tidender / at Kong Oluff hafde forbudet at selge Korn Synder aff Landit / til de som boede for Norden / eller føre dem det til. Asbiørn merckte at der vilde komme mangel paa Korns behoff / oc saa tog det raad / at hand lod tilreede et Skib som hand hafde / oc var saa stort at der paa maatte seile i villene Haff / huem der vilde. Skibet var got oc Redskabet var vel beskicket / hafde Seil konsteligen omkring syet. Hand tog tiufue mænd met sig / oc drog Norden fra om Sommeren / men ingen viste aff hans Reise / før end hand kom i Karmesund om Aftenen / oc satte ved Ygvaldsnes / der var Kongens Gaard / oc radde der for Thorer Sel. Thorer var aff ringe herkomst / oc var dog riig / oc en duelig Mand / veltalendis oc vel om sig / dristig oc uforsagt / var oc saa snart til at tale / oc sagde det hand meente. Asbiørn laa der om Natten / om Morgenen der det var liust / gick Thorer ned til Skibet / oc nogle mænd med hannem / hand spurde huem der radde for det prectige Skib. Asbiørn nefner sit Naffn / Thorer spør huort Reisen gielder / eller huad hans Erinde var. Asbiørn siger at hand vilde kiøbe Korn oc Malt / siger / som sant var / at stor hunger var for Norden i Landit / Men dennem var sagt / at der var it god Aar / bad hand vilde selge hannem Korn / at hand icke skulde drage videre derom. Thorer suarede / jeg vil sige dig / at du hafuer icke behoff at drage lengere at kiøbe Korn / eller andensteds

denſteds her om Rogeland/ mens du maatt vel vende tilbage/ for du faaer icke Korn her eller andenſteds/ for Kongen hafuer forbiudet at ſelge Korn Nord i Landet/derfor drag tilbage Haleyg/ det er dig beſt. Asbiørn ſiger/ om ſaa er ſom du ſiger om Kornkiøb/ da er icke mit Erinde uden beſøge Erling min Frende paa Soole. Thorer ſiger/ huorledis eſt du i Slecte med Erling? Hand ſiger/ min Moder er hans Syſter. Thorer ſiger da kand det være at jeg hafuer talet uvarlige. Om du eſt Syſterſøn med de Ryger deris Kong/ da kaſte de Tielterne aff Skibet/ oc vende ud til Hafuit. Thorer talede til dennem oc ſagde/ farer vel/ oc kommer hid naar i kommer tilbage igien. Asbiørn ſiger det ſkal ſaa være/ oc drog ſin kaas/ oc kom om Aftenen til Jadar/ der drog Asbiørn op med ti Mænd/ men de andre ti toge vare paa Skibet.

Den gang Asbiørn kom til Byen/ bleff hand vel antagen hos Erling/ oc var hand møget lyſtig met hannem/ oc Erling ſatte hannem neſt hos ſig/ oc ſpurde hannem mange Tidender Norden fra/ Asbiørn rygtet ſit Erinde. Erling ſiger at det icke er vel giort/ at Kongē forbiuder at ſelge Korn nordē i Landet/ oc jeg veed ſiger hand/ at her er faa mænd/ ſom tør giøre mod Kongens Befaling/ det vil oc icke vel bere ad/ at jeg ſtreber mod Kongen/ thi der ere dog nock at forſtørre vort Venſkab. Asbiørn ſiger/ ſidle faar mand ſant at ſpørge/ mig er fortalt i min unge alder/ at min Möder er frijbaaren paa alle ſider/ oc det der hos/ at Erling paa Sola var nu den prectigſte aff hendis Slect/ men nu hør jeg du ſiger at du icke er ſaa frij/ at du maat raade for dit egit Korn/ ſom du vilt for Kongens Træler. Erling ſaae til hannem oc ſmiilte/ ſigendis/ i Haløger vide icke ſaa møgit aff Kongens Regiment/ ſom vi Ryger/ men driſtig maat du være i dine Ord/ hiemme oc hafuer du det icke aff fremmede/ vi ville dricke i Aften Frende/ i Morgen ville vi ſee huor fat er om dit Erinde. De giorde ſaa/ oc vaare lyſtige om Aftenen/ om dagen der efter/ taldis de ved Erling oc Asbiørn/ oc Erling ſagde/ jeg hafuer nu noget betenckt om

 dit

om Kornkiøb Asbiørn/ mens huorledis skal vi komme til rette om Kiøbmandskabet / hand siger hand acter icke huor dyrt hand kiøber Kornet / om hand kand faa det fall. Erling siger/jeg haabis mine Træle hafuer saa møgit Korn som du kand nøjes med: de/ siger hand/ ere icke i Low oc Landsræt med andre Folck. Asbiørn sagde / at hand var vel tilfreds at handle med dennem / da bleff Trælerne advarte om dette Kiøb / oc lefferede Korn oc Malt/ oc saalte det til Asbiørn/ hand ladde sit Skib som hand vilde. Der hand var reiseferdig / tog hand Affskeed fra Erling / som hannem forerede mange Gafuer / oc skildis de ad med Venskab. Asbiørn fick god Bør / oc satte om Aftenen under Ygvaldsnes i Karmtsund/om Natten. Thorer Sel hafde spurt om Asbiørns Reise/ oc tog vare paa det Skib som hand hafde ladt/ da samlede hand til sig Folck om Natten/ oc før end det var Dag/ hafde hand 60 Mand / med dennem foer hand ud imod Asbiørn/ strax det bleff liust: De ginge strax paa Skibet / da var Asbiørn kled/ oc Asbiørn helsede Thore. Thorer spør huad for Fract Asbiørn hafuer inde/hand siger det er Korn oc Malt. Thorer siger/da giør Erling som hand plejer at giøre / alle Kongens Befalning til intet/ oc keedis hand icke at være Kongen imod i alleting / det er underligt / at Kongen liider hannem der udi / oc Thorer var swar Mundsterck en tiidlang. Der hand hafde udtalet / da suarede Asbiørn/ at Kornit hafde værit Erlings Trælers. Thorer siger at hand acter intet Erlings Underfundigheed / nu siger hand er det icke andet / end at i skal gaa paa Land/ eller vi kaster eder for Borde / for vi ville ingen Forhindring hafue aff eder/ meden vi losser Skibet. Den tid Skibet var ledigt/gick Thorer langs om Skibet/oc sagde/suar fijnt Seil hafuer de Haleyinger/tager vort gamle Skudeseil oc faer dem / det er got nock til dem at seile med ledigt Skib / saa tuskede de Seilene/ oc Asbiørn drog bort Norden ad/ oc lod icke før hand kom hiem for Vinteren. Den Reise spurdis mangesteds / Thi Asbiørn giorde ingen Giestebud den

Vin-

Vinter / Thorer (Hund) bød Asbiørn til Julegilde / oc hans Moder / Asbiørn vilde icke komme / oc bleff hiemme / da formerckte mand at Thore siuntis at hand foractede hans Bud / Thi hand lod spotsk om Asbiørns Reise / oc sagde det er sant at der er møgit Skilsmis imellem os Frender Asbiørn oc mig; der som hand giorde den Mandelig Gierning / oc besøgte Erling paa Jader / hui vilde hand nu icke umage sig til det nermeste Hus til mig: Jeg veed icke om hand tencker at Sel Thorer er tilstede i huer en Pi. Saadan Ord spurde Asbiørn oc andre saadan / oc fortrød hannem at hand fornam / der var giort spott oc latter der ad / huorfor hand bleff hiemme om Vinteren / oc drog ingensteds til noget Giestebud.

Asbiørn hafde et langt Skib / det var i et stort hus / det lod hand drage til Søen oc lod det berede / Da samlede hand til sig sine Venner / oc fick ved 100 Mend / alle vel bevebnede. Der hand var ferdig / oc Vinden blæste / da seylede hand sønder langs at Landet. Efter Kyndelmisse drog hand bort / oc Vinden var hannem icke ret med / huorfor hand hulte meere til Hafuit end som til Landit / saa ingen fick at vide om deris Reyse / før end den femte dag efter Paaske / da kom de om Aftenen til Kormt. Den Øe er saadan beskaffid / at det er en stor Øe / lang / oc icke breed / ligger paa almindelige Skiibsfarts Koß / er oc megit besat med Folck / men mange steds boer intet Folck. De satte der som icke boede Folck paa. Som de nu hafde opslaget deris Tielter / da siger Asbiørn / Nu skulle i blifue her oc bie efter mig / men jeg vil gaa paa Øen / at forsøge huad Tidender de hafue her paa / de som vi icke hafue hørt tilforne. Asbiørn hafde slemme klæder paa / oc en kiep i haanden / oc hafde bundit sit Suerd under klæderne / hand gick paa Landet oc om Øen / men som hand kom til en høy Hiar / saa hand kunde see til Byen paa Øgvaldsnæs / oc saa til Karmtsund / da saa hand mange drage der hen / baade til Land oc Vand / oc drog det Folck alt til Byen paa Øgvaldsnæs /

Oc tyckte hannem underligt / gick derfor til Byen / oc der som Tieniste Folck reedde mad / hørde strax oc forstod aff deris Tale / at K. Oluff var kommen did til giest / oc at Kongen var gangen til Bords. Asbiørn vendte sig strax til Stufuen / Som hand kom i Forstufuen / da gick den ene ud / den anden ind / men ingen gaff sandze efter hannem. Stufue dørren var aaben / Hand saa at Thorer Sell stod for det første Bord / oc det lackede flux ad Aften. Asbiørn hørde paa at mand spurde Thorer om hans oc Asbiørns handel / Da fortalde Thore der om en lang Historie / oc stuntis Asbiørn at der var megit wsandt aff det hand sagde / da hørde hand at en Mand sagde / Huordan bleff Asbiørn den gang du lossede Skibit. Thorer sagde / Nogenlunde holt hand sig meden vi lossede Skibet / men den gang vi toge seyledt / da græd hand. Der Asbiørn det hørde / da rycte hand Suerdit / oc løb ind i Stufuen / hug til Thorer / oc ramte hannem paa halsen / at hofuedit falt paa bordet for Kongen / men bugen paa hans Fødder / saa bordet oc dugen bleff sølckit i blod / baade oppe oc nedre. Kongen talede oc bad dem gribe hannem / Det bleff strax giort / oc Asbiørn bleff leed ud aff stufuen / mens Fadene oc Dugerne blefue tagne oc baaren bort. Thoris Lijg bleff oc tagit oc baarit bort / oc de rensede alt det som blodigt var.

Kongen var heel vred / dog actede hand sine Ord som hand altid pleyede. Da opstod Skialg Erlingsøn / etc.

Skal=

Skaldatal/

Det er:

Fortegnelse paa de fornemste

Skaldrer eller *Poëter* som hafuer værit i Danmarck/ Norge oc Suerrig/ oc hafuer bestrefuen Herrernis Bedrifter.

J Danmarck.

DEn første vi lese om/ hafuer værit Hiarn/ som for det Epitaphiũ hand giorde ofuer K. Frode bleff Konge efter hañem.

Dernest Starkader hin gamle/ huis Viser er met de eldste de mand ved at sige aff; hand dictet om de gamle Danske Konger.

Kong Regner Lodbrog var ocsaa Skald/ hans Hustrue ocsaa oc hans Sønner.

Vdi K. Regners Logbrogs tid var ocsaa Bragda Skald hin gamle Bodda Søn.

Vnder Knud Hagengensøn lefde.	Teitur Skald. Rodgier Aflasøn. Thoralfur Prest. Olafur Thordar Søn.
Svend Tiufffkeg	Ottar Svart.
Knud hin rige	Sigvartur Skald. Ottar Svarte. Thorarer Loftunge. Halvardur Hareksbiese. Berse Torfasøn. Steirn Skaptasøn. Arnor Jarlaskald. Odar Keptur.
Svend Alfivasøn.	Thorar Lofftunga.

Suend Ulfsøn	Thorleikur Fagre Thordur Kolbeinsøn.
Hellig Knud	Kalfur Manasøn Skule Illuga søn Marcus Skeggia søn.
Erich Emund	Haldor Squaldre.
Suend Svifand	Einar Skule søn.
Valdemar Knudsøn.	Thorstein Kroppur Arnhaldur Thorvaldssøn.
Knud Voldemarsøn.	Thorvardur Thorgeirsøn.
Voldemar gamle	Olafur Thordarsøn Jatgeir Torfasøn Thorgeir Danaskald Sugu Valde.
Strutharald Jarl	Thiodolfur vr huine.
Sigvald Jarl	Thordur Sigvalda Skald.
Hareker Thorkilsøn	Thiodulfur Arnasøn.
Thorleifar hin Spaka	Thiodolfur vr huine.

Vnder Norgis Regentere hafue disse vnderskrefne værit.

Thiodolphur hin Hrinverske / dictede om Rangvalds Slect oc deris Ynglingatal/ Harald Harfagers brødre/ oc opregnede 30 hans Forfædre/ oc dictede om huer deris død oc begrafuelsis sted.

Vnder K. Harald Harfager var	Aundun Ildskiælda Thorbiørn Hornkløfue Olver Nutha Thiodolfur vr Huine Vifur Sebba søn Gutormur Sindre.
Erich Blodøxe	Eigil Scallagrimsøn Glunur Geirasøn.
Haldan Suarte	Gutormer Sindre.

Hagen

Hagen den Gode	Evind Skaldaspiller Gutormur Sindre.
Harald Grafelder	Glumur Geirasøn Kørmakur Øgmundarsøn.
Oluff Tryggesøn	Halfroder Vandrada skald Biarne Skald.
Oluff den Hellige	Sigvardur Thordarsøn Ottar Svarte Berse Torfasøn Thordur Kolbeinsøn Thorfinnur Mumur Thormodur Kolbrunar Skald Gissor Gulbraa Hofgardur Refur Skafte Thorrodsøn Thordor Siareksøn.
Magnus Gode	Sigvartur Skald Arnur Jarl Skald Oddur Kikina Skald Refur Skald Thiodolfur Skald.
Harald Sigurdsøn	Thiodolfur Arnesøn Bølverkur hans Broder Valthiofur Oddur Kikina Stufur blinde Arnur Jarl Skald Illuge Brynola Skald Grane Skald
	Snøglu Halle Thorrarin Skeggia søn Valgardar aff Velle

	Halle Stirde
	Stein Herdysar søn.
Oluff Kyrre	Stein Herdysar søn Atle Litle Vilborg Skald.
Magnus Barfod	Thorkel Hamarskald Jvar Jngemundsøn Biørn Krepilhende Bardur Suarte Gissl Jlluga søn.
Sigurd Jorsalafar	Einar Skulasøn Jvar Jngemundsøn Haldor Squaldre Thorarer Stutfeldar Thorvaldur Blønduskald Arne Fiøruskeifar.
Eisten Magnussøn	Jvar Jngmundsøn Einar Skulasøn.
Harald Gille	Einar Skulasøn Haldor Squaldre Hallur Munkur.
Magnus blinde	Einar Skulasøn.
Sigurd Slemdiacon	Jvar Jngmundsøn Einar Skulasøn Thorvarder Thorgilsøn.
Inge Haraldsøn	Kolle Skald.
Sigurd Haraldsøn	Einar Skulasøn Bødvar Balte Thorbiørn Gaus.
Eistein Haraldsøn	Einar Skulasøn Sigurdur Skraute.

Hagen Gali
- Snorre Sturleſøn
- Steirn Ofeigſøn
- Liotur Skald
- Thorſtein Eiolfſøn.

Skule Hertug
- Snorre Sturleſøn
- Olafur Thordarſøn
- Jatgeir Skald
- Liotur Skald
- Alfur Eiolfſøn
- Sturla Bardarſøn
- Gudmunder Odſøn.

Vnder Suerrigis Regentere hafue diſſe dictit.

Vnder K. Eiſten den Hellige
- Bragde hin gamle.
- Grunde Prude
- Erpur Lutande
- Kalfur Thrønſke
- Refur Ruſke
- Ormur o Frame
- Olvalde 1. oc Olvalde 2.
- Avalde
- Flein Skald
- Røgnvaldur.

Biørn ad Haug.
- Bragde hin gamle
- Erpur Lutande/ſom dræbte en mand/ oc ſkulde lide derfor / hand dictede om Saur Hunde Kongis Død / huorudofuer hans Liff bleff hannem ſkenckit.

Erick Tæfels ſøn — Alfur Jarl den lille.

Styrbiørn Stercke — Vlfur Sulo Jarl.

Erick Sejerſalig — Thorvaldur Hialtaſøn.

Oluff Fønske	Gunlaugur Ormstunge Raffn Onundersøn Gissor Suarte.
Omund Oluffsøn	Sigvard Skald Thordarsøn.
Inge Steinkelsøn	Marcus Sagiasøn Lagmand.
Suerke Kolsøn	Einar Skulasøn Haldor Squaldre.
Knud Erichsøn	Halbiørn Hale Thorstein Thorbiarnarsøn.
Suerke Karlssøn	Sumarlide Skald Thorgier Danaskald.
Erick Knudsøn	Grane Halbiarnar søn.
Jon Suerkersøn	
Erick Ericksøn	Olafur Thordarsøn.
Jon Jarl Sverkesøn	Einar Skulasøn Haldor Squaldre.
Sone Jarl Isuarsøn	Haldor Squaldre.
Karl Jarl Sonasøn	Haldor Squaldre.

Aff alle disse deris Dicter oc Vijser er megit tagit aff det som skrifuis i denne Chronicke.

Regi-

Register paa de Høfdinger oc Konger huis Historier beskrifuis i denne Bog.

Svenske Drotter.

Konger.

Norske Nesse Konger.

Norske Envolds Konger.

FINIS.

J Jonsson

Eynar

J

